အဘိဓမ္မာတရားတော်ကြီး

မာတိကာ

၁။ နိဒါန်း

၂။ မတူညီသော တုံ့နှင့်ဘဝ

၃။ လူ့ခန္ဓာနှင့် နတ်ခန္ဓာ

၄။ အသက်တန်းကလည်းကွာ

၅။ လူတို့ပြည်တွင် အဘိဓမ္မာတရားကို မဟော

၆။ ပဏ္ဏာကမ္မလာနှင့် မြတ်စွာဘုရား

၇။ ထူးခြားလွန်ကဲသော အဘိဓမ္မာ

၈။ အဘိဓမ္မာဟောပုံနှင့် သုတ္တန်ဟောပုံ

၉။ အဘိဓမ္မာတရားတော်ကြီး

၁၀။ ပါရမီဖြည့်ကျင့်ရတာ သိပ်ပင်ပန်းတယ်

၁၁။ ဆေးမသောက်ရင် ရောဂါမပျောက်ဘူး

၁၂။ သုတ္တန်အဋ္ဌကထာ ပဏာမ

၁၃။ ပြောစရာရှိတာလေးတွေကို ပြောရဦးမယ်

၁၄။ စန္ဒကူးတုံးကြီးတစ်တုံးလာငြိတယ်

၁၅။ သိက္ခာပုဒ်ပညတ်တော်မူတယ်

၁၆။ ခါချဉ်ထုပ်ထဲက သရက်သီး

၁၇။ တစ်သိန်းတန် မဏ္ဍပ်ကြီး

၁၈။ ယမကပါဠိဟာရိယ

၁၉။ နှစ်လှမ်း သုံးပဝါးတဲ့

၂၀။ ပဏ္ဏာကမ္မလာ မြကျောက်ဗျာ

၂၁။ ဣန္ဒကနှင့် အကုံ့ရနတ်သား နှစ်ဦး

၂၂။ အကျိုးပေးရာမှာတော့ ကွာကြတယ်

၂၃။ အလှူခံ ပုဂ္ဂိုလ်ချင်းက မတူခဲ့ကြဘူး

၂၄။ ထူးကဲတဲ့တရား

၂၅။ နိမ္မိတက္ခိယ်စား ဖန်ဆင်းထားခဲ့ရ

၂၆။ အရှင်သာရိပုတ္တရာကို ဟောတဲ့တရား

၂၇။ တပည့်ထူးတွေ

၂၈။ ကုသိုလ်အထုံရှိခဲ့ကြတယ်

၂၉။ ဓမ္မဒွေသဝါရတဲ့

၃၀။ ကောဌာသဝါရစသည်

၃၁။ ဈာနင်ငါးပါး

၃၂။ ဣန္ဒြေတရားစု

၃၃။ ရှင်နာဂသိန်က ချီးကျူးတယ်

၃၄။ မဂ္ဂင်အစု

၃၅။ ဗိုလ်အစု

၃၆။ မူလတရားစု

၃၇။ ကမ္မပထတရား

၃၈။ ကာယပဿဒ္ဓိစသည်

၃၉။ လဟုတာ

၄၀။ မုဒုတာ

၄၁။ ကမ္မညတာ

၄၂။ ပါဂုညတာ

၄၃။ ဥဇုကတာ

၄၄။ ဥပကာရတရား ၂–ပါး

၄၅။ သမ္မဇဋ္ဌိတရား

၄၆။ ဂေါစရသမ္မဇဋ္ဌိ

၄၇။ အသမ္ဘာဟသမ္ဘဇဉ်

၄၈။ ယုဂနဒ္ဓတရား ၂–ပါး

၄၉။ မှတ်သားဖွယ်

၅၀။ ပဂ္ဂါဟနဲ့အဝိက္ခေပ

၅၁။ စောင်းဥပမာ

၅၂။ ပတိပူဇိကာနတ်သမီးဝတ္ထု

၅၃။ ခင်ပွန်းဟောင်းကို စွဲနေတယ်

၅၄။ အိမ်ထောင်ပြုတော့လည်း ဒီလိုပဲ

၅၅။ သူ့ဆုတောင်းပြည့်သွားတယ်

၅၆။ အရိယာနတ်သားကြီးနဲ့ တူပါတယ်

၅၇။ ဦးကာဖွင့်ပြတဲ့အတိုင်း မဖြစ်နိုင်ဘူး

၅၈။ သူတို့ပါပုံက ဒီလိုပါတယ်

၅၉။ ဒီလိုဥပမာပြထားတယ်

၆၀။ ဗြဟ္မဝိဟာရတရား

၆၁။ ဝိရတိ ၃–ပါး

၆၂။ ရှုပါဝစရကုသိုလ် ၅–ပါး

၆၃။ ဈာန်အာရုံထဲမှာပဲ ရောက်နေတယ်

၆၄။ ပြစ်မှားမိတတ်ကြတယ်

၆၅။ ဗြဟ္မာပြည်ကို ရောက်နိုင်တယ်

၆၆။ ဒီမှာအာရုံက ပထဝီကသိုဏ်း

၆၇။ မလ္လကမထေရ်ကြီးဝတ္ထု

၆၈။ ကသိုဏ်းဝန်းလုပ်ရတယ်

၆၉။ ရှုတော့ ဒီလိုရှုရတယ်

၇၀။ နောက်တော့ခွာလို့ရတယ်

၇၁။ နိုင်နေတော့လွယ်ကူပါတယ်

၇၂။ ပိုတယ်လို့ထင်ကြမယ်

၇၃။ သူ့ထက်ကြီးကျယ်တဲ့ တရားမရှိဘူး

၇၄။ ဒုတိယစျာန်စိတ်

၇၅။ တတိယစျာန်

၇၆။ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်အရင့်ပိုင်းရောက်မှ ရှင်းတယ်

၇၇။ စတုတ္ထစျာန်

၇၈။ ပဋိပဒါ ၄–မျိုး

၇၉။ အဲဒီလိုပုဂ္ဂိုလ်ရှိသေးတယ်

၈၀။ ဟဲ့ဆိုခြင်းသွားတဲ့ ကလေးလိုပဲတဲ့

၈၁။ သမထစျာန်မှာလည်း ဒီလိုပဲ

၈၂။ တယ်တော်တဲ့ အရေးပိုင်ကတော်

၈၃။ စျာန်နဲ့ စျာန်အာရုံ

၈၄။ ဗြဟ္မဝိဟာရစျာန်

၈၅။ တိုက်ရိုက်လာတဲ့ ကသိုဏ်းရှစ်ပါး

၈၆။ အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်း

၈၇။ အင်မတန် ခြောက်သွေ့တဲ့တရား

၈၈။ သိပ္ပံဆရာတွေမတွေ့တဲ့ တာဝတိံသာ

၈၉။ အရူပါဝစရ

၉၀။ အသညသတ်ဗြဟ္မာ

၉၁။ ရူပ်ရောနာမ်ရောရှိတဲ့ဘုံ

၉၂။ အရူပဘုံနှင့် အရူပစျာန်

၉၃။ မှောင်ရိပ်ထဲကလူ

၉၄။ ပါဠိအဋ္ဌကထာ ဋီကာတွေကို မကြိုက်လို့လား

၉၅။ ရှုပသညာ စသည်ဖြစ်လာတယ်

၉၆။ အင်မတန်သိမ်မွေ့တယ်

၉၇။ ၌င်လန်းဝမ်းသာမှုတွေလည်း ငြိမ်းသွားတယ်

၉၈။ တကယ်ဖြစ်တဲ့ တရားတွေ

၉၉။ ဒီစျာန်နဲ့ အလားတူတယ်

၁၀၀။ ဝိညာဏာ၌ယတနစျာန်

၁၀၁။ ကျန်အရှုပစျာန်နှစ်မျိုး

၁၀၂။ အားထုတ်ရာမှာ အမျိုးမျိုး

၁၀၃။ အမျိုးမျိုးဝေဖန်ဟောကြားထားတယ်

၁၀၄။ လောကုတ္တရာစျာန်

၁၀၅။ မလုပ်ကောင်းဘူးလို့ ပြောဟောနေကြတယ်

၁၀၆။ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန် ရနိုင်တဲ့ဘဝ

၁၀၇။ ဂုဏ်ချင်းတူပေမယ့် သတ္တိချင်းကျတော့ ထူးတယ်

၁၀၈။ ဘုံအဆင့်လေးခု ဟောထားတယ်

၁၀၉။ ဆုတောင်းလေ့ရှိကြတယ်

၁၁၀။ စိတ်စင်ကြယ်ရမယ်

၁၁၁။ တံပူသွားခုတ်ကြတဲ့ ရဟန်းနဲ့ကိုရင်

၁၁၂။ ရဟန်းတော်လည်း အနာဂါမ်တည်

၁၁၃။ ရှုနည်းကို သိထားရင် ကောင်းတယ်

၁၁၄။ ဖြစ်တိုင်းဖြစ်တိုင်းကို ရှုရတယ်

၁၁၅။ မိစ္ဆာအယူတွေ မရှိတော့ဘူး

၁၁၆။ ခိုင်မြဲနေတယ် မမေ့ဘူး

၁၁၇။ လမ်းရှင်းပေးရသေးတယ်

၁၁၈။ ပါဝင်နေတဲ့တရားတွေ

၁၁၉။ ဥဏ္ဍာစဉ်အတိုင်း ဆက်ဖြစ်လာတယ်

၁၂၀။ ကိလေသာကို ဒီလိုပယ်ရတဲ့ထုံးစံမရှိဘူး

၁၂၁။ မနှီးနှောဘဲ အလွတ်ပြောနေတာ

၁၂၂။ ရဟန်းတော်တွေက ပို့ခက်တယ်

၁၂၃။ နိဝရဏ ကင်းတဲ့စိတ်

၁၂၄။ ဘာဝနာဥဏ်နဲ့မှ အစွဲကင်းတယ်

၁၂၅။ မှတ်စရာနဲ့ မှတ်သိတာ နှစ်ခုစီပဲရှိတယ်

၁၂၆။ ကျမ်းဂန်တွေမှာ ဒီလိုညွှန်ပြထားတယ်

၁၂၇။ ကျောက်နီနဲ့ ကြိုးဥပမာ

၁၂၈။ အရိယမဂ္ဂင်

၁၂၉။ နိဗ္ဗာန်ဆိုတာ အပဝတ္ထုတဲ့

၁၃၀။ ပြောချင်တိုင်း ပြောလို့မရဘူး

၁၃၁။ နည်းနှစ်ပါး

၁၃၂။ အင်မတန်မှတ်သားလောက်တဲ့ တရားတွေ

၁၃၃။ အကြောင်းနဲ့အကျိုးမျှပဲ

၁၃၄။ စဉ်းစားစရာရှိတယ်

၁၃၅။ စိတ်စွဲသညာစွဲတော့ ရှိသေးတယ်

၁၃၆။ အတ္တဒိဋ္ဌိက ပေါက်ပွားလာတယ်

၁၃၇။ နွားခွေးလို့ ကျင့်တဲ့အကျင့်

၁၃၈။ ပုဏ္ဏနှင့် သေနိယတို့အကျင့်

၁၃၉။ အကူအညီပေးကြရတယ်

၁၄၀။ သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ဟုတ်ပုံမရဘူး

၁၄၁။ နည်းတွေက အများကြီး

၁၄၂။ စိတ်ကလေးကတော့ တစ်ကြိမ်တည်းပါပဲ

၁၄၃။ ကုသလာမမ္မာအရ ပြည့်စုံသွားပြီ

၁၄၄။ အကုသိုလ်ပိုင်း

၁၄၅။ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္မယုတ်

၁၄၆။ အဌကထာအပ္ပင့်

၁၄၇။ မပြောလို့မဖြစ်ဘူး

၁၄၈။ ဟုတ်နိုးနိုးဖြစ်နိုင်တယ်

၁၄၉။ စာပေသိနဲ့တော့ မဖြစ်သေးဘူး

၁၅၀။ ၃–နံပါတ်စိတ်ကို ကြည့်ရမယ်

၁၅၁။ ဒေါသမူစိတ် ၂–ပါး

၁၅၂။ မောဟမူစိတ် ၂–ပါး

၁၅၃။ ယုံမှားမှုတွေက ဖြစ်တတ်တယ်

၁၅၄။ အပါယ်မကျနိုင်တော့ဘူး

၁၅၅။ အထက်ထက်ဆင့်တွေ

၁၅၆။ လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ အဆုံးအဖြတ်

၁၅၇။ အဗျာကတပိုင်း

၁၅၈။ ဉာဏ်နှင့်ယှဉ်မယှဉ်ကုသိုလ်

၁၅၉။ စက္ခုဝိညာဉ်က မြင်ရုံမျှပဲ

၁၆၀။ အဆင်းကိုပဲ မြင်တယ်

၁၆၁။ မြင်ဆဲခဏမှာ ဖြစ်တဲ့တရား

၁၆၂။ စက္ခုဝိညာဉ်တစ်ခုသိလျှင် အားလုံးအတူတူ

၁၆၃။ ရုပ်ကျတော့ ကလာပ်တဲ့

၁၆၄။ စိတ်ဧတသိက်တွေမှာ အနည်းဆုံးရှစ်ပါး

၁၆၅။ လက္ခဏာစသည်နှင့် သိရမယ်

၁၆၆။ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ သိတော့သိတယ်

၁၆၇။ ဘဝသစ်ဖြစ်ရပြန်တယ်

၁၆၈။ သိစိတ်ကလေးတွေကလည်း သူ့အာရုံနဲ့သူ

၁၆၉။ ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ်က ဒီအတိုင်းပဲ

၁၇၀။ ကြားသိစိတ်စသည်လည်း အတူတူပဲ

၁၇၁။ ဒီလိုဥပမာထားတယ်

၁၇၂။ ရူပ်သက်နဲ့နာမ်သက် မတူဘူး

၁၇၃။ စိတ်ဆိုတာရှိုင်းတယ်

၁၇၄။ အင်မတန်လည်း လျင်မြန်တယ်

၁၇၅။ အာရုံပြုတော့လည်း ပေါက်တက်ကရ

၁၇၆။ ဆုံးမပေးရမယ်

၁၇၇။ ယဉ်ကျေးရင် ချမ်းသာတယ်

၁၇၈။ စိတ်နဲ့အာရုံတွေ့တော့ ဒီလိုဖြစ်တယ်

၁၇၉။ ဝိထိစိတ်တွေ

၁၈၀။ အာရုံပြုတော့လည်း ဒီလိုပြုတယ်

၁၈၁။ ဝိပဿနာရှုတော့ ဖြစ်ခိုက်မှာ ရှုရတယ်

၁၈၂။ ကုသိုလ်, အကုသိုလ်လို့ မဆိုအပ်တဲ့တရား

၁၈၃။ ဓမ္မိကဥပါသကာဝတ္ထု

၁၈၄။ နတ်ရထားခြောက်စင်းဆိုက်လာတယ်

၁၈၅။ မျက်မှောက်ကာလမှာလည်း ရှိတာပဲ

၁၈၆။ ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ်

၁၈၇။ မြင်ကာမျှစသည် ဖြစ်ဖို့ပဲ

၁၈၈။ ဝိထိစိတ်ဖြင့် သိပုံ

၁၈၉။ နှစ်မျိုးစလုံး ဖြစ်တာချည်းပဲ

၁၉၀။ ပဋိစ္စသမုပ္ပဒ်ဆိုဒါ

၁၉၁။ ရှုမှတ်လို့သိမှ ကိုယ်ပိုင်သိ

၁၉၂။ ကြံသိမှုဖြစ်ပုံ

၁၉၃။ အာရုံနှင့်ဝိပါက်

၁၉၄။ တိတိကျကျဟောနေရင် မပြီးနိုင်

၁၉၅။ ဝိထိစိတ်ဖြစ်ပုံ

၁၉၆။ ဉာဏ်နှင့် ယှဉ်, မယှဉ်အကျိုးများ

၁၉၇။ ပဋိသန္ဓေ ဘဝင်စုတိစိတ်ဖြစ်ပုံ

၁၉၈။ ဝိပဿနာကို ရှုမှတ်ရတယ်

၁၉၉။ ကြိယာအဗျာကတတရား

၂၀၀။ လေပန်းနဲ့တူတယ်

၂၀၁။ အတူတကွဖြစ်တဲ့တရားတွေ

၂၀၂။ ကြိယာမနောဝိညာဏဓာတ်

၂၀၃။ ကြိယာမနောဝိညာဏဓာတ် ဟသိတုပ္ပာဒ

၂၀၄။ ဃဋိကာရသုတ်

၂၀၅။ ဃဋိကာရနှင့် ဇောတိပါလ

၂၀၆။ ဆံပင်ကိုတောင် ကိုင်ချင်ရင် ကိုင်မယ့်လူ

၂၀၇။ ဇကန်ဘုရားဖြစ်မည့်ပုဂ္ဂိုလ်

၂၀၀။ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန် ပြုံးတော်မူစဉ်က

၂၁၁။ အားပေးရာရောက်တယ်

၂၁၂။ သဟိတ်ကာမာဝစရကြိယာ

၂၁၃။ ရဟန္တာတို့မှာသာ ဖြစ်တဲ့စိတ်

၂၁၄။ တချို့က သရုပ်ခွဲပြီးတော့ အရှုခိုင်းတယ်

၂၁၅။ စာသင်တုန်းကလို့ မှန်းပြီးတော့ သိတာမျိုးမဟုတ်ဘူး

၂၁၆။ စာလေးတစ်ဆောင်က မြင်းမို့ရ်တောင် မရှိဘူးတဲ့

၂၁၇။ အကျိုးမရှိတဲ့ ဆုံးရှုံးနေတယ်

၂၁၈။ သဘောမပေါက်ကြောင်း

၂၁၉။ ရှုပ အရှုပ်ကြီယာ

၂၂၀။ ကလာပသမ္မသနနည်းနဲ့ ရှုရတယ်

၂၂၁။ အလွဲတွေ မသိရအောင်လို့ ဝိပဿနာရှုရတာ

၂၂၂။ ဆရာတော်ကြီးတစ်ပါးက ဒီလိုဆိုတယ်

၂၂၃။ ဝိဘင်းကျမ်းမှ ခန္ဓာငါးပါး

၂၂၄။ ရှုပကွန္ဓာ ရှုပ်အစု

၂၂၅။ မဟာဘူတ်ကို မှီဖြစ်တဲ့ ဥပါဒါရှုပ်

၂၂၆။ အာပေါဓါတ်ကို ရှုမှတ်နည်း

၂၂၇။ ဘာဝရှုပ်စသည်ကို ရှုမှတ်နည်း

၂၂၈။ ထင်ရှားတဲ့ရှုပ်ကို ရှုရတယ်

၂၂၉။ အနည်းဆုံးရှုပ်ရှစ်ခု ပေါင်းဖြစ်တယ်

၂၃၀။ ပဋိသန္ဓေအခါစဖြစ်တဲ့ ကလာပ်ရှုပ်

၂၃၁။ သံသေဒနဲ့ ဩပပါတ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ပဋိသန္ဓေကာလ

၂၃၂။ ရှုပ်ကို ကာလစသည်ဖြင့် ခွဲခြင်း

၂၃၃။ ကာမာဝစရကုသိုလ် ဝေဖန်ပုံ အကျဉ်းချုပ်

၂၃၄။ ရှုပကုသိုလ်နှင့် အရှုပကုသိုလ်ဝေဖန်ပုံ

၂၃၅။ လောကုတ္တရာကုသိုလ်ဝေဖန်ပုံ

၂၃၆။ ပဋိပဒါနှင့် အတိညာ ခွဲခြားချက်

၂၃၇။ ဝိသုဒ္ဓိနှင့် ဉာဏ်ဖြစ်ပုံ

၂၃၈။ အကုသိုလ်ဝေဖန်ပုံ

၂၃၉။ ဝိပါက် အဗျာကတ အကျိုးတရားဝေဖန်ပုံ

၂၄၀။ မြင်စိတ်နှင့်တကွ ဝိထိစိတ်စဉ်ဖြစ်ပုံ

၂၄၁။ သာမန်လူတို့မြင်ရာ၌ စိတ်ဖြစ်ပုံ

၂၄၂။ ရှုမှတ်သူတို့မြင်ရာ၌ စိတ်ဖြစ်ပုံ

၂၄၃။ မြင်သိမှုစသည်တို့၏ အကြောင်းများ

၂၄၄။ ကြိယာအဗျာကတတရား ဝေဖန်ပုံ

၂၄၅။ ကုသိုလ် အကုသိုလ် အဗျာကတစာရင်းပေါင်းချုပ်

၂၄၆။ ဗုဒ္ဓဝါတော်စင်တရားတော်

၂၄၇။ ကာမာဝစရကုသိုလ်ကို ဝေဖန်ပြပုံ

၂၄၈။ မဂ်စိတ်၌ ဝေဖန်ချက် အကျဉ်းချုပ်

၂၄၉။ ပဋိပဒါနှင့် အတိညာဏ် ခွဲခြားချက်

၂၅၀။ ဝိသုဒ္ဓိနှင့် ဉာဏ်ဖြစ်ပုံ အကျဉ်းချုပ်

၂၅၁။ အကုသိုလ်ဝေဖန်ပုံ အကျဉ်းချုပ်

မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ဘဝဖြစ်စဉ်အကျဉ်း

ဆဋ္ဌသင်္ဂီတိပုဋ္ဌက အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ မဟာစည်ဆရာတော်လောင်းလျှာ သားရတနာကို ရွှေဘိုခရိုင်၊ ဆိပ်ခွန်ရွာ၌ အဘဦးကံတော်၊ အမိဒေါ်ရွှေအုပ်တို့မှ သက္ကရာဇ် ၁၂ဖဖ–ခုနှစ်၊ ဒုတိယဝါဆိုလပြည့်ကျော် (၃)ရက်၊ သောကြာနေ့ (၂၉–၇–၁၉၀၄)တွင် ဖွားမြင်သည်။ ငယ်နာမည်မှာ မောင်သွင်ဖြစ်သည်။

အသက် (၁၂)နှစ်အရွယ်တွင် ရှင်သာမဏေဝတ်၍ သက်တော်(၂၀)တွင် ရဟန်းပြုသည်။ ပရိယတ္တိ စာပေ၊ နေ့ဝါညဝါ ကျမ်းစာအရပ်ရပ်ကို သင်ယူတော်မူခဲ့ပြီး၁၃၀၃–ခုနှစ်တွင်"သာသနာ့ဓေသီရိပဝရမ္မာစရိယ"ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ကို ဆပ်ကပ်ခံယူ ရရှိတော်မူသည်။

ငယ်ဆရာများနှင့်တကွ၊ မန္တလေးမြို့၊ အနောက်ပြင်၊ ခင်မကန်တိုက်၌ ကျောင်စောသော ဆရာတော်များထံ ပရိယတ္တိ ကျမ်းဂန်များသင်ယူဆည်းပူးတော်မူခြင်း၊သထုံမင်းကွန်းဓေတဝန်ဆရာတော်ဘုရားကြီးထံပဋ္ဌိပတ်ကို နည်းခံကျင့်ကြံ အားထုတ်ခြင်းတို့ဖြင့် ပရိယတ်၊ ပဋ္ဌိပတ် စွယ်စုံထူးချွန်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်မြတ် ဖြစ်တော်မူခဲ့လေသည်။

ဆရာတော် သိက္ခာတော် (၂၅) ဝါရအထိ ဆိပ်ခွန်ရွာ မဟာစည်ကျောင်းနှင့် မော်လမြိုင် တောင်ဝိုင်း ကလေးတိုက် ကျောင်းတို့တွင် အခါအားလျော်စွာ သီတင်းသုံး၍ ပရိယတ္တိ၊ ပဋ္ဌိပတ္တိ သင်ကြားပို့ချ နည်းနာ ညွှန်ပြတော်မူခဲ့သည်။

၁၃၁၁–ခုနှစ်၊ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော် (၆)ရက်နေ့ (၁၀–၁၁–၄၉)တွင် ရန်ကုန်မြို့ ဗုဒ္ဓသာသနာနုဂ္ဂဟ အဖွဲ့ကြီး၏ ပင့်ဆောင်ကိုးကွယ်မှုဖြင့် ရန်ကုန်မြို့သာသနာ့ရိပ်သာသို့ ကြွရောက်တော်မူကာ ၁၃၁၁–ခုနှစ်၊ နတ်တော်လပြည့်နေ့ (၄–၁၂–၄၉)မှစ၍ ယောဂီများအား ဝိပဿနာတရား ဟောကြားပြသတော် မူခဲ့သည်။ ရိပ်သာ၏အမည်သည်လည်း မဟာစည်သာသနာ့ရိပ်သာဟု တွင်ခဲ့လေသည်။

ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် ၁၃၁၉–ခုနှစ်တွင် အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ကို ဆက်ကပ်ခံယူ ရရှိတော်မူသည်။ ဆဋ္ဌသင်္ဂါယနာတင်ပွဲတွင် ဆဋ္ဌသင်္ဂီတိပုဋ္ဌကတာဝန်ကို ဆောင်ရွက်တော်မူသည်။ ၎င်းအပြင် ဆဋ္ဌသင်္ဂါယနသြဝါဒနံသောဓက၊ ဆဋ္ဌသင်္ဂါယနာဝန်ဆောင်အဖွဲ့၊ နိုင်ငံတော် သြဝါဒါစရိယစသည့် သာသနာ့ တာဝန်အရပ်ရပ်ကိုလည်း စွမ်းစွမ်းတမံ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်တော်မူခဲ့လေသည်။ ထိုစဉ်က ဆဋ္ဌသင်္ဂီတိဝိသဇ္ဇက ကား၊ တိပိဋကဆရာတော် အရှင်ဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ ပင်တည်း။

၁၃၀၅–ခုနှစ်တွင် မဟာစည်ဆရာတော် စီရင်ရေးသားတော်မူသော ဝိပဿနာရှုနည်း ကျမ်းကြီး နှစ်တွဲမှာ ကျောင်စော ထင်ရှားလှပေသည်။

ဆက်လက်ပြုစုသော ကျမ်းများနှင့် ဟောတရားများမှ စာအုပ်အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိလာသော ကျမ်းစာအုပ်ပေါင်းမှာ (၇၀)ကျော် ရှိပေသည်။

ဆရာတော်ဘုရားကြီး သက်တော်ထင်ရှားရှိစဉ် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း မဟာစည်သြဝါဒခံ ရိပ်သာခွဲပေါင်း (၃၀၀)ကျော် တည်ရှိခဲ့ပြီး ကမ္မာအရပ်ရပ်တွင်လည်း သာသနာပြုရိပ်သာခွဲများကို တည်ထောင်ပေးတော်မူခဲ့သည်။ ဆရာတော်ဘုရားကြီး ပြသတော်မူသော ဝိပဿနာတရား ပွားများကျင့်ကြံ အားထုတ်ပြီးသူ ရဟန်း၊ ရှင်၊ လူယောဂီဦးရေ (၇၀၀၀၀၀)ကျော် ရှိခဲ့လေသည်။

ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် အိန္ဒိယ၊ သီရိလင်္ကာ၊ နီပေါ၊ စင်္ကာပူ၊ မလေးရှား၊ ထိုင်း၊ ဗီယက်နမ်၊ ကမ္ဘောဒီးယား၊ လာအို၊ အင်ဒိုနီးရှား၊ ဂျပန် စသော အရှေ့တိုင်းနိုင်ငံများနှင့် ဥရောပ၊ အင်္ဂလန်၊ အမေရိက စသော အနောက်နိုင်ငံများ အပါအဝင် ကမ္ဘာအရပ်ရပ်မှ ပင့်ဖိတ်လျှောက်ထားချက်များအရ ကြွရောက်တော် မူပြီးလျှင် ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓသာသနာတော် စည်ပင်ပြန့်ပွား ထွန်းကားရေးကို ဆောင်ရွက်တော်မူခဲ့လေသည်။

ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် သက်တော် (၇၈)၊ သိက္ခာတော် (၅၈)ဝါရှိရာ ၁၃၄၄–ခုနှစ်၊ ဒုတိယဝါဆိုလပြည့်ကျော် (၁၀)ရက်နေ့ (၁၄–၈–၁၉၈၂)တွင် မဟာစည်သာသနာ့ရိပ်သာ စံကျောင်းတော်၌ ဘဝဇာတ်သိမ်း ချုပ်ငြိမ်းတော်မူခဲ့ပါသည်။

နိဒါန်း

မတူညီသော ဘုံနှင့်ဘဝ

မိမိတို့ လက်ရှိဘုံဘဝမှ လှမ်းကြည့်လျှင် အခြားဌာနများမှာလည်း ဘုံတွေ ဘဝတွေ ရှိလေသေးသည်ကို သိနေကြရသည်။ အောက်ဘက်၌ အပါယ်ဘုံဘဝ အထက်ဘက်၌ နတ်ပြည်ခြောက်ထပ်နှင့် ဗြဟ္မာနှစ်ဆယ်တို့ ဖြစ်လေသည်။ အထက်အောက်အနေနှင့် ကြည့်လိုက်မည်ဆိုလျှင် ဤလူတို့ဘုံသည် အလယ်ဆင့်ဟူ၍ပင် မဆိုနိုင်ဘဲ အောက်သို့ပင် အတော်ရောက်နေသည်။ သုဂတိဘုံ အချင်းချင်းအားဖြင့်ဆိုပါမူ အောက်ဆုံးအဆင့်တွင် ဖြစ်နေသည်။ လူတို့ဘုံ၏အောက်တွင် အပါယ်လေးဘုံသာလျှင် ရှိလေတော့သည်။

အနိမ့်ဘက်တွင် နီးကပ်နေပါသော်လည်း လူတို့ဘုံ, လူတို့ဘဝကိုကား လူတို့က အထင်ကြီးလျက်ပင် ရှိနေကြသည်။ "ငါတို့ဘုံက လောကတွင် အမြတ်ဆုံး ဘုရားပွင့်တော်မူရတဲ့ဘုံ"ဟု ရသေ့ စိတ်ဖြေနှစ်သိမ့် နေကြရပြီး မာနမှာမူ ဘုရားရှင်ကို ရှေ့မှထားကာ အကာအကွယ်ယူလျက် နတ်ပြည်ခြောက်ထပ် ဗြဟ္မာနှစ်ဆယ် ၏အထက်သို့ရောက်အောင် မြင့်မောက် နေခဲ့ကြသည်။ သို့သော် အဘယ်မျှပင် အထင်ကြီးပြီး စိတ်က ဘယ်လောက်ပင် မြင့်မောက်နေစေကာမူ ဤလူတို့ ဘုံကတော့ အနိမ့်မှာသာလျှင် ရှိနေလေသည်။

လူ့ခန္ဓာနှင့် နတ်ခန္ဓာ

လူတို့၏ခန္ဓာကိုယ်မှာ နတ်သြဇာကို စားပြီး ကြီးထွားနေကြရသည်မဟုတ်၊ ကြမ်းတမ်းလှသည့် ထမင်း အစာအာဟာရကို စားသောက်ပြီး ကြီးထွားနေကြရသော ခန္ဓာကိုယ်တို့သာဖြစ်လေသည်။ ထို့ကြောင့် လူတို့ခန္ဓာ ကိုယ်သည် နတ်တို့ ခန္ဓာကိုယ်နှင့် နှိုင်းစာလိုက်လျှင် နတ်သြဇာကို စားသောက်နေကြရသော နတ်တို့ခန္ဓာ ကိုယ်လောက်သွက်လက်ပေါ့ပါးခြင်း မရှိပေ။ လူတို့ခန္ဓာကိုယ်က ထိုင်းလည်း ထိုင်းမှိုင်းသည်၊ လေးလည်း လေးတွဲသည်။

နတ်တို့သည် သူတို့ခန္ဓာကိုယ်ကို ပေါ့ပေါ့ပါးပါး သယ်ဆောင်၍ ကောင်းကင်တွင် လိုရာခရီးသို့ သွားလာနိုင်ကြသည်။ လူတို့ခန္ဓကိုယ်မှာမူ စက်စသည် အကူအညီမပါဘဲဆိုလျှင် တစ်တောင်ခန့်မြင့်သော အမြင့်ကိုပင် မနည်းအားခဲပြီး လွတ်အောင်ခုန်ကြရသည်။ ကျွန်းမာရေးမှာလည်း မခိုင်ခံ့လှ၊ မကြာခဏ ပြုပြင်ပေးနေကြရသည်။ ဆေးရုံများတွင် လူနာတွေ ထားစရာနေရာ မလောက်သဖြင့် အပိုဆေးခန်းတွေ အမြောက်အမြား ဖွင့်ပေးထားကြရသည်။ အစိုးရဆေးရုံ မဟုတ်သော ပုဂ္ဂလိက အိမ်ဆေးခန်းများမှာ ဆေးရုံကြီးတွင် နေရာမလောက်၍ ဖွင့်ထားသော ဆေးခန်းများဟု ဆိုနိုင်သည်။ အထက်နတ်ပြည်တို့၌မူ နတ်လူနာရှိသည်ဟူ၍လည်း မကြားဖူး၊ နတ်ဆေးရုံရှိသည် ဟူ၍လည်း မကြားဖူးပေ။

နတ်ပြည်ရှိနတ်တို့မှာ ကံကိုသာမှီ၍ အသက်မွေးကြရသော (ကမ္မုပဓိဝိ)ပုဂ္ဂိုလ်တို့သာ ဖြစ်သောကြောင့် ရှေးကပြုခဲ့သော ကံ၏ အထောက်အပံ့ဖြင့် စားစရာဆိုလည်း နတ်သြဇာအသင့်, ဝတ်ရုံစရာဆိုလည်း နတ်ဝတ်တန်ဆာအသင့်, နေစရာဆိုလည်း နတ်ဗိမာန်အသင့် ကံက ထောက်ပံ့ပေးထားသည်။

လူတို့မှာမူ ထိုသို့မဟုတ်၊ လုံ့လဝီရိယကိုမှီ၍ အသက်မွေးကြရသော (ဝီရိယူဗဓိဝိ) ပုဂ္ဂိုလ်တို့သာ ဖြစ်သောကြောင့် စားသောက်ရန် အစားအသောက်ကိုလည်း ကိုယ်တိုင်ချက်ပြုတ်စားကြသောက်ကြရသည်၊ ဝတ်ရန် အဝတ်ဆိုလည်း ကိုယ်တိုင် အားထုတ်ယက်လုပ်ပြီး ဏာရုံကြရသည်။ နေထိုင်ရန် အိမ်ဆိုလျှင်လည်း ကိုယ်တိုင် ဆောက်လုပ်ပြီး နေကြ, ထိုင်ကြရသည်။ အားသေးလှသော လူတို့၏ကံကို ဝီရိယဖြင့် ကူပံ့ပေးနေကြရသည်။

ဉာဏ်ပညာရှေ့သွားမရှိသော ဝီရိယဆိုလျှင်လည်း လူ့ဘဝအတွက်မပြည့်စုံသေးပေ၊ ဝီရိယကို အမှီပြုနေရသော လူ့ဘဝသည် ဉာဏ်ပညာက ရှေ့ဆောင်ညွှန်ကြားပေးမှသာ သင့်တင့်ရုံရှိသည်။ ဤကဲ့သို့ အဘက်ဘက်မှ ထောက်ကူပေးလျက်လည်း နတ်တို့ဘဝကို မမှီသေးပေ။ နတ်တို့ဘုံဘဝက များစွာသာလျက်ပင် ရှိသေးသည်။ လောကီလူတို့အနေနှင့် နေချင့်စဖွယ်ကောင်းလှသော နတ်တို့၏ဘုံဘဝပေတည်း။

အသက်တမ်းကလည်းကွာ

လေ, မိုး စသောရာသီဥတုတို့ကလည်း ဤလူတို့ပြည်လိုမဟုတ်ဘဲ နတ်ပြည်တွင် သာယာငြိမ်သက် လှပေသည်၊ နတ်တို့ပြည်၌ မည်သည့်နှစ်, မည်သည့်လက လေမုန်တိုင်း တိုက်သွား၍ နတ်ဗိမာန်တွေ ဘယ်ရွှေ့ ဘယ်မျှ ပျက်စီးသွား သည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ မိုးရေတွေကြီး၍ နတ်ဗိမာန်တွေ မည်ရွှေ့မည်မျှ ရေတွင် မျောပါကုန်သည် ဟူ၍ လည်းကောင်း မကြားမသိရဘူးသဖြင့် လူတို့ပြည်ကဲ့သို့ ဗရုတ်သုတ်ခမရှိပေ။

သက်တမ်းအားဖြင့်လည်း မျက်မှောက်ခေတ် လူတို့သက်တမ်းနှင့် နှိုင်းစာလိုက်လျှင် နတ်တို့သက်တမ်းက မြင့်မားလှသည်။ နတ်ပြည်ခြောက်ထပ်တွင် အောက်ဆုံးဖြစ်သော စာတုမဟာရာဇနတ်တို့၏ သက်တမ်းသည်ပင် လူတို့ သက်တမ်းနှင့်များစွာ ကွာခြားနေပေသည်။ စာတုမဟာရာဇနတ်တို့ သက်တမ်းသည် သူတို့အရေအတွက်ဖြင့် နှစ်ပေါင်း ၅၀၀ (ငါးရာ)သည် လူတို့အရေအတွက်ဖြင့်ဆိုပါက နှစ်ပေါင်း ၉,၀၀၀,၀၀၀ (ကိုးသန်း) အသက်ရှည်သည်ဟု နှိုင်းယှဉ် ဖော်ပြ ထားသည်။ သူ့အထက်က တာဝတိံသာနတ်တို့၏ နတ်သက်မှာမူ သူတို့အရေအတွက်အားဖြင့် နှစ်ပေါင်း ၁,၀၀၀ (တစ်ထောင်)၊ လူတို့ အရေအတွက်အားဖြင့် နှစ်ပေါင်း ၃၆,၀၀၀,၀၀၀ (သုံးဆယ့်ခြောက်သန်း) အသက်ရှည်သည်။

တာဝတိံသာနတ်တို့ပြည်တွင် နတ်တို့အရေအတွက်အားဖြင့် နှစ်ပေါင်း ၁,၀၀၀ တစ်ထောင်ဆိုပါက လပေါင်း ၁၂,၀၀၀ တစ်သောင်းနှစ်ထောင်၊ ရက်ပေါင်း ၃၆၀,၀၀၀ သုံးသိန်းခြောက်သောင်း၊ လူတို့ အရေအတွက် အားဖြင့် (နှစ်ပေါင်းကိုဆိုခဲ့ပြီ) လပေါင်း–၁,၀၈၀,၈၀၀,၀၀၀–သန်းတစ်ထောင့်ရှစ်ဆယ်၊ ရက်အားဖြင့် ဆိုပါမူ ၁၅,၆၀၀,၀၀၀,၀၀၀–ကုဋေတစ်ထောင့်ငါးရာခြောက်ဆယ် ဖြစ်လေသည်။

ဤလူတို့ပြည်တွင် အဘိဓမ္မာတရားကိုမဟော

မြတ်စွာဘုရားဟောကြားသော ဒေသနာတော်တို့မှာ သုတ်, အဘိဓမ္မာ, ဝိနည်းဟူ၍ သုံးမျိုးခွဲခြား ထားရာတွင် အခြားဒေသနာတော်များကို ဤလူတို့ပြည်၌ ဟောကြားတော်မူခဲ့ပါသော်လည်း အဘိဓမ္မာ ဒေသနာတော်ကိုမူ ဤလူတို့ပြည်၌ ဟောကြားတော်မမူပေ။ ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး (ရက်ပေါင်းကိုးဆယ်ခန့်) ဟောကြားရမည့် ဤအဘိဓမ္မာဒေသနာတော်ကြီးကို ဤလူတို့ပြည်တွင် ဟောကြားရန် မလျော်ဘဲဖြစ်နေသည်။ မြတ်စွာဘုရားက ဟောကြားနိုင်သည်ဆိုဦးတော့ နာကြားကြရမည် ဖြစ်သော လူပရိသတ်တို့တွင် နာကြားနိုင်ရာသော ဣရိယာပုထ်ကား မရှိပေ။

နေ့ရောညဉ့်ပါ မပြတ် သုံးလတာကာလပတ်လုံး နာကြားဖို့မဆိုထားနှင့် လူတို့အနေဖြင့်မူ သုံးရက်ပင် မထတန်း နာကြားနိုင်ကြမည်မဟုတ်။ ယခုမျက်မှောက် ဓမ္မကထိကတို့ သုံးနာရီခန့် ဟောကြားလျှင်ပင် တချို့တရားနာပရိသတ်တို့မှာ ငိုက်သူငိုက်, ထပြန်သူပြန် ဖြစ်ကုန်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် နတ်တို့ပြည်၌ နာရီပိုင်းမျှသာ ကြာမည်ဖြစ်သော တာဝတိံသာ နတ်တို့ဌာနကိုလည်းကောင်း, ဤမျှသော အချိန်ကာလ၌ ငြီးငွေ့ဖွယ်မရှိဘဲ နာကြားနိုင်သော နတ်၊ ဗြဟ္မာပရိသတ်ကို လည်းကောင်း၊ ရွေးချယ်တော်မူ ပြီးလျှင် ဤအဘိဓမ္မာဒေသနာတော်ကြီးကို တာဝတိံသာနတ်ပြည်၌ ဟောကြားတော်မူ လေသည်။

ပဏ္ဏာ့ကမ္မလာကျောက်နေရာနှင့် မြတ်စွာဘုရား

ကဏ္ဍအမည်ရှိသော ဥယျာဉ်စောင့်စိုက်ပျိုးအပ်သော သရက်ဖြူပင်၏အနီး ယမိုက်ပြာဋ္ဌိဟာကို ပြတော်မူပြီးသည်၏ အဆုံး၌ အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်ကို ဟောကြားတော်မူရန် မြတ်စွာဘုရားသည် တာဝတိံသာ နတ်ပြည်သို့ ကြွတော်မူသည်။ အချိန်ကာလမှာ ဝါဆိုလပြည့်နေ့ ဖြစ်လေသည်။ တာဝတိံသာနတ်ပြည်သို့ ကြွတော်မူလာသော မြတ်စွာဘုရားကို သိကြားမင်း ကမြင်ရာ၌ သိကြားမင်းမှာ အကြံဖြစ်ခဲ့သည်။

> "မြတ်စွာဘုရားသည် ဤတာဝတိံသာနတ်ပြည် ပဏ္ဏာ့ကမ္မလာ ကျောက်ဖျာထက်၌ ဝါကပ်တော်မူကောင်းမူပေလိမ့်မည်၊ ဤပဏ္ဏာ့ကမ္မ လာကျောက်ဖျာမှာ အလျားယူဇနာခြောက်ဆယ်၊ အနံယူဇနာငါးဆယ် ကျယ်ပြန့်သည်။ အမြင့်ယူဇနာသည်လည်း တစ်ဆယ့်ငါး ယူဇနာရှိနေ သည်။ အင်မတန်ကြီးမားလှသော ဤကျောက်ဖျာထက်တွင် သီတင်း သုံးတော်မူရာ၌ ဗန်းကြီးအလယ်တွင် ၄က်ငယ်လေးနားနေသကဲ့ ရှိပေ လိမ့်မည်။ အသုံးဝင်သော နေရာမှာ အနည်းငယ်သာဖြစ်ပြီး အသုံး မဝင်သော နေရာလပ်တွေ အချည်းနှီး ပိုနေပေလိမ့်မည်။ ပိုနေသော နေရာတွင် ဘယ်နတ်, ဘယ်ဗြဟ္မာမှ တက်နေဖို့ မဆိုထားနှင့်လက် သော်မှ တင်ထားနိုင်စွမ်း ရှိကြမည်မဟုတ်"ဟူ၍–

အကြံဖြစ်ခဲ့သည်။ ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး မြတ်စွာဘုရား သီတင်းသုံးတော်မူလျှင် ပိုနေမည် ဖြစ်သော နေရာအတွက် အသုံးမဝင် အချည်းနှီးဖြစ်နေမည်ကို အလိုမကျဘဲဖြစ်နေသော သိကြားမင်း၏ အကြံကို မြတ်စွာဘုရားသိတော်မူရာ၌ မြတ်စွာ ဘုရားသည် ထိုင်တော်မူရန် သင်္ကန်းကြီးကို ကျောက်ဖျာတစ်ခုလုံး ဖုံးမိအောင် ခင်းတော်မူသည်။ ထိုအခင်းပေါ်တွင် ထိုင်တော်မူရာ၌လည်း နေရာလပ်မရှိ အပြည့်ပင် ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ ထိုင်နေတော်မူလေသည်။ ထိုအခါ သိကြားမင်းသည် မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်တော် တန်ခိုးတော်ကို မသိရာရောက်နေသော မိမိအကြံမှားအတွက် စိတ်မကောင်းဖြစ်မိသွားသည်။ ဤတွင် မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်တော်, ကျေးဇူးတော်တို့ကို ဆင်ခြင်လျက် သိကြားမင်းသည် မြတ်စွာဘုရားအား ရှိသေမြတ်နိုး ရှိခိုးလေတော့သည်။

စုရုံးရောက်လာကြသည့် နတ်ဗြဟ္မာတွေ

ပဏ္ဏာ့ကမ္မလာ ကျောက်ဖျာထက်၌ သပ်သပ်ရပ်ရပ် တင့်တယ်စွာထိုင်နေတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ ထံမှောက်သို့ ဇာတိခေတ်အနှံ့ စကြဝဠာပေါင်း တိုက်တစ်သောင်းရှိ နတ်, ဗြဟ္မာတို့သည် ဆည်းကပ်ဝိုင်းရံ ကြက်ပျံမကျ ရောက်လာ ကြတော့သည်။ သပ်သပ်ပယ်ပယ်နှင့် တင့်တယ်စွာ ထိုင်နေသော မြတ်စွာဘုရားကိုလည်း ဖူးမြော်လိုကြသည်။ ဟောကြားမည့် တရားတော်ကိုလည်း နာကြားလိုသည်။

ကြီးကျယ်လှသော ထိုနတ်, ဗြဟ္မာတို့ ပရိသတ်ကြီးအတွင်းဝယ် လူဆိုး၍ တစ်စုံတစ်ယောက်မျှ ရောနှောပါဝင်ခြင်း မရှိပေ။ နတ်,ဗြဟ္မာတို့ချည်းသာ ဖြစ်လေသည်။ ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး အကျယ်ဟောကြားတော်မူမည့် အဘိဓမ္မာဒေသနာ တော်ကို အပြီးအဆုံးသို့ရောက်သည်အထိ နာကြားကြမည့် တရားနာပရိသတ်ကြီး ဖြစ်လေသည်။ အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်ကို နာကြားနိုင်ရန် နတ်ပြည်ဗြဟ္မာပြည်တို့မှ စောင့်မျှော်နေခဲ့ကြရာ ယခုသော် သူတို့၏စောင့်မျှော်ခဲ့ရမှုမှာ ပြည့်စုံတော့မည့် အခါကာလသို့ ရောက်နေလေပြီ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဤတရားပွဲကို လက်လွတ်မခံဘဲ စုရုံးရောက်ရှိနေကြခြင်းလည်း ဖြစ်လေသည်။

အစဉ်မပြတ် အသံမစဲ ဟောကြားတော်မူသည်

"ကုသလာ ဓမ္မာ၊ အကုသလာ ဓမ္မာ၊ အဗျာကတာ ဓမ္မာ"အစရှိသော ဤအဘိဓမ္မာ ဒေသနာတော်မြတ်ကို မြတ်စွာဘုရားသည် နာကြားရန် စောင့်မျှော်လျက်ရှိကြသော နတ်, ဗြဟ္မာ တရားနာ ပရိသတ်တို့အား အစဉ်မပြတ် စီးဆင်းနေသော မြစ်ရေအလျင်ကဲ့သို့ ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး အသံမစဲ မရပ်မနားဘဲ အကျယ်အားဖြင့် ဟောကြားတော် မူလေ တော့သည်၊ မြောက်ကျွန်းသို့ ဆွမ်းခံကြွချိန်၊ ဆွမ်းစားချိန်၊ နေ့သန့်စင်ရာ အချိန်တို့၌မူ ကိုယ်တော်မြတ်နှင့် တူစွာနိမ္မိတ တစ်ဆူ ဖန်ဆင်းတော်မူ၍ ဆက်လက်ပြီး ဟောရစ်စေတော်မူပါ သည်။

မြတ်စွာဘုရားသည် ဆွမ်းခံကြွတော်ချိန်တွင် မြောက်ကျွန်းသို့ ဆွမ်းခံကြွတော်မူပြီးလျှင် ဆွမ်းဘုဉ်းပေးရာအခါ၌ အနောဒတ်အိုင်အနီးတွင် ဆွမ်းဘုဉ်းပေးတော်မူပြီးနောက် စန္ဒကူးတောင်၌ နေ့သန့်စင်တော်မူလေသည်။ ထိုအခါ အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်သည် မြတ်စွာဘုရား နေ့သန့်စင်တော်မူရာ စန္ဒကူးတောသို့ ကြွရောက်ပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရား၏ ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်ကို ပြုတော်မူခဲ့သည်။ ပြုဖွယ်ရှိသော ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်တို့ကို ပြုတော်မူပြီးနောက် အရှင် သာရိပုတ္တရာ မထေရ်မြတ်သည် မြတ်စွာဘုရားထံမှောက်တွင် သင့်တင့်လျှောက်ပတ်ရာနေရာ၌ ထိုင်နေတော်မူပေသည်။

ထိုအခါမြတ်စွာဘုရားသည်အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်အား "ချစ်သားသာရိပုတ္တရာ၊ငါဘုရားသည်ဤမျှသောတရားကို ဤသို့သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဟောကြားအပ်ခဲ့ပြီ"ဟု နည်းပေး ညွှန်ပြတော်မူလျက် အဘိဓမ္မာ ဒေသနာတော်ကို အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် ဟောကြားတော်မူပေသည်။ အကျဉ်းချုပ် အားဖြင့် ဤမျှဟောကြားလိုက်သည် ဆိုလျှင်ပင် ပညာအရာတွင် ဧတဒဂ်ရဖြစ်တော်မူသော တရားစစ်သူကြီး ဖြစ်သော အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်ကြီး၏ အသိဉာဏ်တွင် ကမ်းခြေမရပ်၍ မဟာသမုဒ္ဒရာ အပြင်ကို လက်ညှိုးဖြင့် ညွှန်ပြလိုက်ရာ၌ သမုဒ္ဒရာတစ်ပြင်လုံးကို မြင်ရသကဲ့သို့ အဘိဓမ္မာ ဒေသနာတော်ကြီး၏ နည်းအလုံးစုံ အကုန်သိလေတော့သည်။

မြတ်စွာဘုရားဟောကြား ညွှန်ပြလိုက်သော အကျဉ်းနည်းကို အကျယ်အားဖြင့် သိရှိတော်မူပြီးနောက် အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်သည် သူ့တပည့် ရဟန်းငါးရာတို့ကို ပို့ချရာ၌ ဤအဘိဓမ္မာ ဒေသနာတော်ကို အကျဉ်း အကျယ် အလယ် အလတ် ဖြစ်သောနည်းဖြင့် ပို့ချသင်ကြားပေးတော်မူလေသည်။

မျက်မျှောက်ကာလ၌ ပို့ချသင်ယူနေကြသောနည်း

သာသနာတော်တရပ်လုံး ယခုမျက်မှောက်ကာလ၌ ပို့ချသင်ယူနေကြရသော အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်များမှာ အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်မြတ်ကြီးက သူ့တပည့် ရဟန်းငါးရာတို့အား ပို့ချသင်ကြားပေးခဲ့သော နည်းအတိုင်းပင် သင်ကြား ပို့ချပေးနေကြခြင်းဖြစ်လေသည်။ တာဝတိံသာနတ်ပြည်၌ နတ်, ဗြဟ္မာတို့အား ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး ဟောကြားခဲ့သော နည်းမှာ ကျယ်လွန်းလှသဖြင့် သင်ကြားပို့ချရန် စွမ်းနိုင်ကြမည် မဟုတ်ပေ။ အရှင်သာရိပုတ္တရာအား ဟောကြားသော မြတ်စွာဘုရား၏ နည်းမှာလည်း အင်မတန် ကျဉ်းလွန်းနေသဖြင့် လူတို့အသိဉာဏ်တွင် သက်ဝင်နိုင်မည်မဟုတ်။ ထို့ကြောင့် အဆိုပါ ကျယ်လွန်း, ကျဉ်းလွန်းသော ဤနည်းများကို သင်ကြားပို့ချခြင်းမပြုကြဘဲ မကျဉ်းလွန်းမကျယ်လွန်းသော အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ သင်ကြားပို့ချနည်းကိုသာ ယူ၍ သင်ကြားပို့ချပေးလျက်ရှိကြသည်။

လျှောက်ထားတောင်းပန်ခဲ့ဖူးသည်

ကျေးဇူးတော်ရှင် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး သီးခြားဟောကြားသော အဘိဓမ္မာတရားကို မနာမကြားရဖူးသေးသဖြင့် နာကြားလိုသော ဆန္ဒဖြစ်ပေါ်လာသည်။ ဆရာတော်ဘုရားကြီးမှာ တိကျပြီးဖြစ်သည့်အတိုင်း ပရိယတ်, ပဋိပတ် သာသနာနှစ်ရပ်တွင် ပဋိပတ်ကို ပို၍အားသန်တော်မူခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ဟောကြားတော်မူရာတွင် ပဋိပတ်နှင့်လျှော်သော သုတ္တန်တရားတော်ကြီးများကိုသာ အဟောအပြောများခဲ့သည်။ အဘိဓမ္မာတရားတော်ကိုကား အဟောအပြောနည်းလှသည်။ မိမိအတွက်ပြောရလျှင် ဆရာတော်ဘုရားကြီး ဟောကြားသော အဘိဓမ္မာတရားကို နာကြားရဖူးသည်ဟူ၍ မမှတ်မိပေ။ ထို့ကြောင့် ဆရာတော်ဘုရားကြီး ဟောကြားသော အဘိဓမ္မာတရားကိုလည်း နာကြားလိုစိတ် ဖြစ်ပေါ်လာမိသည်။

မိမိစိတ်တွင် ဖြစ်ပေါ်လာသော အလိုဆန္ဒကို လျှောက်ထား၍ ဆရာတော်ဘုရားကြီး ဟောကြားပါက အခြားကတရားနာပရိသတ်များစွာတို့ပါ နာကြားရသဖြင့် အင်မတန် ကျေးဇူးများပေလိမ့်မည်ဟု မြော်မြင်မိသည်။ သို့နှင့် လျှောက်ထားခွင့်ရသော အချိန်တစ်ချိန်တွင် မိမိ၏အလိုဆန္ဒကို ဆရာတော်ဘုရားကြီးအား လျှောက်ထားခဲ့သည်။

မိမိလျှောက်ထားသည်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောကြားတော်မူလေသလော။ ထိုသို့မဟုတ် အကြောင်းအခွင့်အားလျော်စွာ ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ သဘောဆန္ဒတော်အလျှောက် ဟောကြားတော်မူလေ သလောတော့ မသိ၊ ၁၃၃၆–ခုနှစ်၊ ပြာသိုလပြည့်နေ့မှ စ၍ မိမိနာကြားလိုသော အဘိဓမ္မာတရားတော်ကြီးကို ဟောကြားတော်မူခဲ့ရာ မဟာစည် တရားနာပရိသတ်တို့ နာကြားခဲ့ကြရပြီဖြစ်ပေသည်။

ဆရာတော်ဘုရားကြီးဟောကြားသော ဤအဘိဓမ္မာတရားတော်ကြီးမှာ ၁၃၃၆–ခုနှစ်၊ ပြာသိုလပြည့် နေ့မှစ၍ ၁၃၃၉–ခုနှစ်၊ ဏဝေါဆိုလပြည့်နေ့အထိ ဟောကြားတော်မူသဖြင့် နှစ်အားဖြင့်ဆိုပါလျှင် ၃–နှစ်၊ ရာသီ,လအားဖြင့် ၃၀၊ ၃–နှစ်ရာသီသို့ ဝင်ရောက်ခဲ့သော်လည်း ၆–လလျှော့ရကား လပေါင်း ၃၆–လ မပြည့်၊ ၃၀–လသာလျှင် ဖြစ်သည်။

အခြားဓမ္မကထိကတို့ ဟောကြားသည့် အဘိဓမ္မာတရား

အခြား ဓမ္မကထိကများစွာတို့သည် အဘိဓမ္မာတရားတော်ကို သီးခြားသန့်သန့် ဟောကြားတော်မူလေ့ မရှိကြဘဲ သုတ္တန်တရား၏ နောက်ဆွယ်တွင် တရားသိမ်းအနေဖြင့် အနည်းငယ်မျှသော အဘိဓမ္မာပါဠိကိုသာ ရွတ်ဆို ဟောကြားတော်မူလေ့ရှိကြသည်။ အဘိဓမ္မာတရားတော်ဆိုသည်မှာ ကုသိုလ်, အကုသိုလ်, အဗျာကတအားဖြင့် လည်းကောင်း၊ ခန္ဓာ, အာယတန, ဓာတ်, သစ္စာ စသည်အားဖြင့် လည်းကောင်း မူထား၍ နည်းပေါင်းများစွာဖြင့် ဟောကြားထားသော တရားတော် ဖြစ်လေသည်။

အဘိဓမ္မာတရားမှာ သူ့ချည်း သီးခြားတရားတစ်ထုံး ဟောကြားရန် အင်မတန် ခက်ခဲလှသည်။ သုတ္တန်တရားတော်ကို ဟောကြားရသကဲ့သို့ တရားနာပရိသတ်နားလည်အောင် ဟောကြားဖို့ လွယ်ကူသော တရားမဟုတ်၊ နည်းပေါင်းများစွာကို တန်ဆာဆင်၍ ဟောကြားထားခြင်းကြောင့် ဟောကြားသည့် ဓမ္မကထိကက ဘုရားဟောထားသည့်နည်းကိုပင် ဟောကြားဖို့ မဆိုထားနှင့် ထိုနည်းဤနည်းကို ဟောကြားသူကိုယ်တိုင်က သိဖို့ပင်မလွယ်ကူလှပေ။ ဟောကြားရန်ပင် မလွယ်ကူသော ဤအဘိဓမ္မာနည်းကို နာယူရသူပုဂ္ဂိုလ်တို့အနေဖြင့်သိနားလည်ဖို့ ဆိုသည်ကပို၍ပင်ခက်ခဲလှသည်။ ထို့ကြောင့်ဤအဘိဓမ္မာ တရားကြီးကို တရားတစ်ထုံးတစ်ဖွဲ့ အနေဖြင့် ဟောကြားသော ဓမ္မကထိက မရှိလောက်အောင် နည်းပါးနေခဲ့သည်။

ဤအဘိဓမ္မာ ဒေသနာတော်ကြီးကို တရားတစ်ထုံးတစ်ဖွဲ့အနေဖြင့် ရှေးက ဓမ္မကထိကတို့ ဟောကြားခဲ့ဖူးသည်ဟု မသိခဲ့ရသော ဤအဘိဓမ္မာဒေသနာတော်ကြီးကို မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် တရားတစ်ထုံးတစ်ဖွဲ့အနေဖြင့် နှစ်နှင့်ချီ လနှင့်ချီ၍ တခမ်းတနား ဟောကြားထားလေပြီ၊ ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ စွမ်းရည်ဖြင့် ဟောကြားထားသော အဘိဓမ္မာ ဒေသနာတော်ကြီးကို နောင်လာနောက်သားတို့အားလည်း ကျေးဇူးများစေရန် မပျောက်မပျက်စေဘဲ စာအုပ်ပေါ်တွင် အက္ခရာ တင်ထားဖို့ လိုအပ်လှသည်။

ခုနစ်ကျမ်း ပိုင်းခြားထားသည်

ဘုရားဟော အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်ကို ခုနစ်ပိုင်းပိုင်းပြီး စုစည်းထားပေသည်။ စုစည်းထားသော ခုနစ်ပိုင်း ၁– ဓမ္မသင်္ဂဏီ၊ ၂– ဝိဘင်္ဂ၊ ၃– ဓာတုကထာ၊ ၄– ပုဂ္ဂလပညတ္တိ၊ ၅– ကထာဝတ္ထု၊ ၆– ယမက၊ ၇– ပဋ္ဌာန ဟူ၍ ဖြစ်လေသည်။

(၁) ဓမ္မသင်္ဂဏီ–ဟူသည် သဘာဝတရားများကို အပြည့်အစုံ ရေတွက်ပြထားသော အပိုင်းဖြစ်လေသည်။ ဤအပိုင်းတွင်လည်း စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ, ရူပကဏ္ဍ, နိက္ခေပကဏ္ဍ အဋ္ဌကထာကဏ္ဍအားဖြင့် ခွဲဝေပိုင်းခြား လေးဌာနအားဖြင့် ဝေဖန်ထားသည်၊ ဤတွင် ရုပ်, နာမ်သဘာဝတို့ကို အမည်တပ်လျက် အကြွင်းမဲ့ ဖော်ပြထားသည်။ တရားကိုယ်အရဆိုလျှင် စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်ဟူသော ပရမတ္ထတရားများပင်ဖြစ်လျက် ၎င်းတို့ကို စစ်တမ်းထုတ်ပြီး ဟောကြားထားသည်။

(၂) ဝိဘင်္ဂ။ ဝိဘင်္ဂဟူသည် ဓမ္မသင်္ဂဏီတွင် ဟောကြားထားသော တိက, ဒုက တရားများနှင့် ထိုတရားများကို ခန္ဓာ, အာယတန, ဓာတု, သစ္စာ, ဣန္ဒြိယ, ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ, ဗောဇ္ဈင် ၈သော တရားများဖြင့် ဝေဖန်ဖွင့်ပြထားသော အပိုင်းဖြစ်သည်။ နည်းအားဖြင့် သုတ္တန်နည်း, အဘိဓမ္မာနည်း, အမေး, ဖြေနည်းတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်၍ စိစစ်ထားသည်။

(၃) ဓာတုကထာ။ ဓာတုကထာဟူသည် ဓာတ်သဘောတရားများကို ဝေဖန်ဟောကြားထားသော အပိုင်းဖြစ်သည်။ ခန္ဓာ, အာယတန, ဓာတ်, သစ္စာ, ဣန္ဒြေ စသည်တို့ကို သင်ဟ, အသင်ဟ, သသင်ဟိတနည်း တို့ဖြင့် ဟောကြားထားသည်။

(၄) ပုဂ္ဂလပညတ္တိ။ ပုဂ္ဂလပညတ္တိဟူသည် ပုဂ္ဂိုလ်အမျိုးမျိုးကို ခေါ်ဝေါ်သမုတ်သောအားဖြင့် သိစေသော တရားများကို ဝေဖန်ဟောကြားထားသော အပိုင်းဖြစ်သည်။ ပုဂ္ဂိုလ်, သတ္တဝါ, လူ, နတ်, ဗြဟ္မာ ဟူ၍ ပညတ်အခေါ်အဝေါ် သမုတိသစ္စာ

အားဖြင့် စိစစ်ဖော်ပြထားသည်။ သမုတိသစ္စာဟူသည် ပရမတ္ထသစ္စာမဟုတ်ပေ၊ လူတို့ အညီအညွှတ် အမှန်အကန် ပြုလုပ်ခေါ်ဝေါ်ကြရာမှ ဖြစ်ပေါ်လာရသော သစ္စာဖြစ်သည်။

(၅) ကထာဝတ္ထု။ ကထာဝတ္ထုဟူသည် သကဝါဒီ ပုဂ္ဂိုလ်, ပရဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်တို့ အခြေအတင် ပြောပုံများကို ဖော်ပြထားသော အပိုင်းဖြစ်သည်။ အနည်းအကျဉ်းမျှ မြတ်စွာဘုရားဟောထားသော နည်းကို နယဂ္ဂါဟပြု၍ အရှင်မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿ မထေရ်က အကျယ်ဆက်လက် ဟောကြားထားသည်။ ပရမတ်၊ ပညတ်အရာ၌ မတူညီသော အယူဝါဒတို့ကို စောဒနာ၊ သောဓနာနည်းများဖြင့် စေ့စေ့စပ်စပ် ရှင်းလင်းထားသည်။ ဓမ္မသင်္ဂဏီမှသည် ဤကထာဝတ္ထုအထိ (၅)ပိုင်းတို့မှာ ဓမ္မဝဝတ္ထာနဉာဏ် ကျက်စားရာဖြစ်လေသည်။

(၆) ယမက။ ယမကကို ယမိုက်ဟူ၍ မြန်မာလိုပြန်ဆိုထားသည်။ အစုံဟူ၍ အနက်အဓိပ္ပာယ် ထွက်၏။ အမေး, အဖြေအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အနုလုံ, ပဋိလုံအားဖြင့် လည်းကောင်း၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ, သညက္ခန္ဓာ စသည်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မသဘာဝတို့ကို အစုံအစုံပြု၍ ဝေဖန်ဟောကြားထားသည်။ ကဏ္ဍအားဖြင့်လည်း မူလ, ခန္ဓာ, အာယတန, ဓာတု, သစ္စ, သခ်ါရ, အနုသယ, စိတ္တ, ဓမ္မ, ဣန္ဒြိယ ယမိုက်ဟူ၍ (၁၀)ကဏ္ဍထားလျက် ဝေဖန်ဟောကြားထားသည်။ ဘုံနှင့် ပုဂ္ဂိုလ်အားဖြင့်လည်း ဓမ္မသဘာဝအလိုက် ဖြစ်သင့်ဖြစ်ထိုက်သည်တို့ကို ဝေဖန်ထားသေး၏။

(၇) ပဋ္ဌာန။ မြန်မာလို ပဋ္ဌာန်းဟု ဘာသာပြန်ထားသည်။ အမျိုးမျိုးသော အကြောင်းဟူ၍ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ထားသည်။ ဤတွင် ပစ္စယုဒ္ဒေသ, ပစ္စယနိဒ္ဒေသ, ပဋ္ဌာန ဟူ၍လည်း သုံးပိုင်းပါဝင်လျက်ရှိ၏။ ပစ္စယုဒ္ဒေသပိုင်း၌ ဟေတုစသော ၂၄–ပစ္စည်းတို့ကို အကျဉ်းအားဖြင့် ဖော်ပြပြီးလျှင် ပစ္စယနိဒ္ဒေသပိုင်း၌ ပစ္စည်းပစ္စယပွန် ယှဉ်တွဲလျက် အကျယ်ဖော်ပြထားသည်။ ပဋ္ဌာန်းပိုင်း၌ ပုဗ္ဗာဝါရ, ဝိသဇ္ဇနာဝါရအားဖြင့် ၂–ပိုင်းခွဲခြားပြီးလျှင် ထိုခြောက် ဓမ္မနုလောမ၊ ဓမ္မပစ္စနိယ၊ ဓမ္မနုလောမပစ္စနိယ၊ ဓမ္မပစ္စနိယာနုလောမအားဖြင့် ၄–ဌာန ခွဲထားသေးသည်။ ဤပဋ္ဌာန်းအရာတွင် နက်နဲလှသည့် ဓမ္မသဘာဝတို့ကို နည်းပေါင်းများစွာဖြင့် တန်ဆာဆင်လျက် အကျယ်ပြန့်ဆုံး ဟောကြားထားသည်။

ထင်ရှားကျော်ကြားလှသော ကျမ်းကြီးများ

သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓဏ်တော်အားကလည်း ကြီးမားတော်မူလှသည်၊ ပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော်ကလည်း နက်နဲလှသည်။ သေးငယ်သော ချောင်း, မြောင်း, အင်း, အိုင်တို့၌ မကျက်စား၊ မမြူးတူးလောက်သော အာနန္ဒာငါးကြီးသည် မဟာသမုဒ္ဒရာထဲမှာမှ ကျက်စာမြူးတူး ပျော်ပါးနိုင်သကဲ့သို့ ထို့အတူပင် ကျဉ်းမြောင်းသော အခြား အခြားသော ဒေသနာတော်၌ ကြီးမားလှသော သဗ္ဗညုတညုဗုဒ္ဓတော်အားက မကျက်စားလောက်ဘဲ နက်ကျယ်လှသော ပဋ္ဌာန်း ဒေသနာတော်သို့ ရောက်ရာအခါမှသာ ဆင်ခြင်သုံးသပ် ကျက်စားလောက်သဖြင့် အလိုရှိသလို ကျက်စားသုံးသပ် တော် မူရသဖြင့် ကိုယ်တော်မှ နီလ, ပီတစသော ရောင်ခြည်တော်ခြောက်သွယ်တို့သည် ပြိုးပြိုးပြက်ပြက် ထွက်ပေါ်လာ လေ တော့သည်။

ဤအပိုင်းကြီး ၇–ပိုင်းဖြင့် ပိုင်းခြားဟောကြားထားသော ကျမ်းကြီးများကို အဘိဓမ္မာ ၇–ကျမ်းဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ကြသည်။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသာသနာတော်တွင် အင်မတန်ထင်ရှားသော ကျမ်းဂန်ကြီးများလည်း ဖြစ်ပေသည်။ သဘာဝအားဖြင့် သိမ်လည်းသိမ်မွေ့, နက်လည်းနက်ကျယ် ဟောကြားရာဌာနကလည်း တာဝတိံသာနတ်ပြည် ဖြစ်နေရုံသာမက တရားနာပရိသတ်တို့ကလည်း လူတစ်ဦးတစ်ယောက်မျှ မနှော စကြဝဠာ တိုက်တစ်သောင်းမှ စုပေါင်းရောက်လာကြသည့် နတ်, ဗြဟ္မာ ပရိသတ်တို့ချည်းသာ ဖြစ်သောကြောင့် ဤမျှ ထင်ရှားကျော်စော နေခြင်းလည်း ဖြစ်လေသည်။

အမည်တပ်မှု

တရားတော်တွေကို မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူစဉ်ကမူ အကြောင်းအားလျော်စွာ ဟောစရာရှိသော တရားများကို ဟောတော်မူသွားပါလိမ့်မယ်၊ ဤသည်က သုတ္တန်တရား၊ ဤသည်က အဘိဓမ္မာတရားဟူ၍ အမည်တပ်ပြီး ဟောကြားနေဟန်မတူ၊ သင်္ဂါယနာတင်ရာအခါကျမှသာ သင်္ဂီတိဆရာတော်တို့က တရားသဘောကို ကြည့်၍ သင့်လျော်သော အမည်ကို မှည့်ခေါ်တော်မူခဲ့ကြဟန်တူပေသည်။

သို့သော် ယံ ဝါ တံ ဝါ–ထင်ရာမှည့် ခေါ်တော်မူကြသည်တော့မဟုတ်၊ တရားတော်နှင့် လျော်သော အမည်ကို မှည့်ခေါ်တော်မူထားကြသည်မှာတော့ ထင်ရှားလျက်ရှိသည်။ ဥပမာ–တေမိမင်းသားအကြောင်း ဟောသော ဇာတ်တော်ကို "တေမိဇာတ်" သို့မဟုတ် "မုဂပက္ခဇာတ်"ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဇနကမင်းသားအကြောင်း ဟောထားသောဇာတ်တော်ကို "ဇနကဇာတ်"ဟူ၍လည်းကောင်း မှည့်ခေါ်သကဲ့သို့ ဒေသနာတော် အားလျော်စွာ မှည့်ခေါ်တော်မူခဲ့ကြသည်ကို ထောက်ထားနိုင်ပေသည်။

ဤသို့အမည်တပ်၍ ခေါ်သည်ကိုပင်ဖြစ်စေ အရာရာတွင် စေ့စပ်တော်မူလှသော ကျေးဇူးတော်ရှင် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် သုတ်, အဘိဓမ္မာ, ဝိနည်းပိဋကတ်တွေ ဟောပုံဟောနည်းကို စိစစ်ဖော်ပြတော်မူပြီးနောက် စာမျက်နှာ(၂၅)တွင်–

> "တချို့ကတော့ အဘိဓမ္မာဆိုတာ ပရမတ္ထတရားတွေကို ဟောထားလို့ "အဘိဓမ္မာ"ခေါ်တယ်တဲ့၊ ဒီလိုကိန်းသေ မှတ်ထားကြတယ်၊ ပရမတ္ထ တရားတွေကို ဟောထားတာကတော့များပါတယ်။ ဒါပေမယ်လို့ ပရမတ္ထတရားတွေချည်းတော့ မဟုတ်ပါဘူး၊ ပုဂ္ဂလပညတ်မှာ ပညတ်တရားတွေကိုချည်း ဟောကြားတော်မူထားတာလည်း ရှိနေသားပဲ၊ ပုဂ္ဂလပညတ်ဆိုတာ အဘိဓမ္မာခုနစ်ကျမ်းထဲမှာ တစ်ကျမ်း အပါအဝင်ပင်ဖြစ်တယ်။ အဲဒီကျမ်းမှာ ပညတ်တွေကိုလည်း ဟောကြားထားတာ အထင်အရှားပါပဲ၊ အဲဒါကြောင့်မို့ ပရမတ္ထတရားတွေကို ဟောကြားတော်မူထားလို့ အဘိဓမ္မာ ခေါ်တယ်လို့ ဒီလို ကိန်းသေ မှတ်ချက် ချမထားဖို့လည်း သတိပြုသင့်တယ်"

ဟူ၍ သတိပေးထားသည်။

အချို့ဆိုသည်မှာ

မျက်မှောက်ခေတ် စာပေတို့၌ လူတို့သဘောကို ဖော်ပြသည့်အခါ "လူ့အဘိဓမ္မာ" ဟူ၍လည်းကောင်း၊ တစ်စုံတစ်ခုသော သဘာဝကို ပြောလိုသည့်အခါ "အဘိဓမ္မာကျကျ ပြောရလျှင်" ဟူ၍လည်းကောင်း စကားပလ္လင်ခံ၍ ပြောတတ်ကြသည်၊ ဤသူ ထိုသူတို့သည် ဘုရားဟော အဘိဓမ္မာကို အတုလိုက်၍ အဘိဓမ္မာမှည့်ခေါ်ထားရခြင်းကို တကယ်မသိကြသောကြောင့် ဤသို့ ပြောဆိုသုံးနှုန်းနေကြခြင်းသာ ဖြစ်လေသည်။

အများအားဖြင့်မူ လူရော ရှင်ပါပင် ခန္ဓာ, အာယတန, ဓာတ်, သစ္စာစသော ပရမတ္ထ သဘောတရားများကို တွေ့လျှင်သော်လည်းကောင်း၊ ပြောဟောလျှင်သော်လည်းကောင်း "ဒါက အဘိဓမ္မာပဲ, ဒါက အဘိဓမ္မာကို ပြောတာပဲ"ဟု ထင်မှတ်ပြောဆိုလျက် ရှိနေကြသည်။ ဤသည်တို့ကို ကြားသိနေရသော ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် အမှတ်မှားနေသော ထိုသူတို့၏ အယူအဆကို အမှန်သို့ရောက်စေရန် ဟောကြား ညွှန်ပြတော်မူခြင်း ဖြစ်လေသည်။

သည်တစ်ခါသာ နာကြားရဖူးသေးသည်

အဘိဓမ္မာပါဠိတော် (၇)ကျမ်းကို အဋ္ဌကထာနှင့်တကွ အပြည့်အစုံ သင်ယူခဲ့ဖူးပါသည်။ သို့သော် သင်ရိုးအတိုင်း ချိုသော ဆရာသမားတို့ထံ၌ သင်ရိုးအတိုင်းသာ သင်ကြားခဲ့ရသဖြင့် သင်ရိုးအတိုင်းသာ နားလည်ခဲ့ရသည်။ ဆရာတော်ဘုရားကြီး ဟောကြားသကဲ့သို့ အဘိဓမ္မာတရားတော်ကြီးကို တရားတစ်ထုံး တစ်ဖွဲ့အနေဖြင့် ဤလို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် တခမ်းတနား ဟောကြားထားသော အခြားဓမ္မကထိကတို့၏ အဘိဓမ္မာတရားကို တစ်ကြိမ်တစ်ခါမျှ မကြားမနာရဖူးပေ။ ကြားနာရသည်ဆိုရာ၌လည်း ဆရာတော်ဘုရားကြီး ကိုယ်တိုင် ဟောကြားစဉ်ကာလက တရားနာပရိသတ်တွင် ပါဝင်ခွင့်မရသဖြင့် မကြားမနာခဲ့ရ။ အသံဖမ်းယူ ထားသော တိတ်ခွေမှကူးယူပြီး တရားကိုသာ ကြားနာခွင့်ရခဲ့သည်။ ကျေးဇူးတင်စရာကောင်းသော သိပ္ပံဆရာ တို့၏ အတတ်ပေတည်း။

နာယကအဖွဲ့က တို့က်တွန်းခဲ့သည်

ဆရာတော်ဘုရားကြီး ဟောကြားထားခဲ့ပြီး တရားတော်တို့တွင် အဘိဓမ္မာတရားတော် မပါရှိသေးဘဲ ထိုတရားတော်လိုအပ်နေသေးသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ဆရာတော်ဘုရားကြီး ဟောကြားသော အဘိဓမ္မာတရားတော် ဆိုလျှင် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ခမ်းခမ်းနားနား ရှိမည်ကိုလည်းကောင်း သိပြီးဖြစ်နေကြသော နာယကအဖွဲ့ဝင် ဆရာတော်တို့သည် ဤအဘိဓမ္မာတရားတော်ကြီးကို "ဟောတရားမှ စာအုပ်အဖြစ်သို့ရောက်အောင် ဆောင်ရွက်ပါရန်" မိမိအား တိုက်တွန်းတော်မူကြပါသည်။

ဆရာတော်တို့အဖွဲ့မှ တိုက်တွန်းသည်ကို လေးစားသောအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကိုယ်တိုင်ကလည်း ဤတရားတော်ကြီး စာအုပ်အဖြစ်သို့ရောက်လျှင် အခွန့်ရှည်ကြာ တည်နေမည်ဖြစ်၍ မနာမကြားရသေးသော ပုဂ္ဂိုလ်များစွာတို့အတွက် ကျေးဇူးများမည်ကို မျှော်မှန်းမိပြီးဖြစ်သဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဆောင်ရွက်ရန် စိတ်အားထက်သန်ရင်း ရှိနေခဲ့သည်။ သို့သော်

တာဝန် မသေးလှသော ဤကိစ္စကို ဆောင်ရွက်ရာအခါ၌ အခက်အခဲများနှင့် ကြုံတွေ့နေခဲ့သည်။ ထိုအခက်အခဲမှာ အသံဖမ်းယူထား သော တိတ်ခွေများမှ စာရွက်ပေါ်သို့ ရောက်ရန် ဖြစ်လေသည်။

ဤလိုအခက်အခဲများနှင့် ကြုံတွေ့နေရသည့်အထဲတွင် ရှောင်လွှဲ၍မရသော အခြားကိစ္စများကလည်း ဝင်ရောက်လာပြန်သောကြောင့် တစ်နှစ်ကာလ လွန်မြောက်သွားသည့်တိုင်အောင် အလုပ်မစနိုင် ဖြစ်နေခဲ့ရကား နာယကအဖွဲ့ ဆရာတော်တို့က နောက် နှစ်ပတ်လည်အစည်းအဝေးတွင် တစ်ကြိမ်ထပ်မံ၍ တိုက်တွန်းတော်မူကြ ပြန်ပါသည်။

ဤတွင် မိမိ၌ရှိနေသော ဤတာဝန်ကိစ္စကြီး အပြီးသို့မရောက်နိုင်ဘဲ မျောသွားမည်ကို စိုးရိမ်မကင်း ဖြစ်လာ တော့သည်။ ဤသို့သောစိုးရိမ်မှုကြောင့် အကူအညီပေးနိုင်မည့် ဗုဒ္ဓသာသနာနုဂ္ဂဟအဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌထံ အကူအညီ တောင်းရ တော့သည်။ ဤတွင်မှ ဗုဒ္ဓသာသနာနုဂ္ဂဟအဖွဲ့ဝင် လူကြီးတို့သည်လည်း မနေသာကြတော့ဘဲ သူတို့တတ်နိုင်သည့်ဘက်မှ လိုအပ်သော အကူအညီကိုပေးကြသည်။ ပေးကြရမည့် အကူအညီမှာ သေးငယ်လှသည် မဟုတ်၊ ရီကော်ဒါတိတ်ခွေကြီးမှ ကက်ဆက်တိတ်ခွေငယ်သို့ ကူးယူရန်နှင့် တစ်ဖန် တိတ်ခွေငယ်မှ စာရွက်ပေါ်၌ စာအဖြစ်ရောက်ရန်ဖြစ်လေသည်။ စာရွက်ပေါ် ရောက်ဖို့ရန်မှာလည်း တစ်ကြိမ်တစ်ခါဖြင့် ပြီးသည်မဟုတ်၊ ကက်ဆက်တိတ်ခွေမှတရားကို ပထမလက်ရေးဖြင့် အကြမ်းလိုက်၍ ရေးပြီးလျှင် တစ်ဖန် သန့်သန့်ရှင်းရှင်း ဖတ်ဖြစ်အောင် လက်နှိပ်စက်ဖြင့် စာမူကြမ်းအဖြစ် ကူးယူရပြန်သည်။

ဤအဘိဓမ္မာတရားတော်ကြီးမှာ နက်နဲသိမ်မွေ့ရုံသာမက ပါဠိပါဌ်သားများများ ပါရှိနေရကား လက်နှိပ်စက် ရိုက်တတ်ရုံဖြင့် မဖြစ်သည်ကို သိနေကြသော အဖွဲ့ဝင်လူကြီးတို့သည် ပါဠိပါဌ်သား၌ လေ့လာပြီးဖြစ်ကြသော မဟာစည်သာသနာ့ရိပ်သာရှိ ယောဂီဟောင်း ရဟန်းတော်တို့ထံ အကူအညီပေးကြရန် တောင်းပန်လျှောက်ထားကြရသည်။ ကူးယူရန် လိုအပ်သော စက္ကူ၊ တိတ်ခွေ စသည်တို့ကိုမူ အဖွဲ့ဝင်လူကြီးတို့က လိုအပ်သမျှ ဆောင်ရွက်ပေးကြပေသည်။ ဤတွင်မှ ယောဂီဟောင်းရဟန်းတော်တို့၏ ကူညီမှုဖြင့် ဟောတရားမှ စာမူကြမ်းအဖြစ်သို့ရောက်လာခဲ့သည်။ အရေးတကြီး လိုအပ်နေသည့် ဤကိစ္စကို ဝိုင်းဝန်းကူညီကြသော ထိုထို ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုလည်း ဤနေရာတွင် မှတ်တမ်းတင် ထားရမည်သာ ဖြစ်သည်။

စာမူကြမ်းကို တည်းဖြတ်ချိန်

တိတ်ခွေမှ စာမူကြမ်းအဖြစ်သို့ ရောက်လာသည့်အချိန်၌ ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ကျမ်းမာရေးမှာ မဟာစည်ပရိသတ်က စိုးရိမ်သော အချိန်ဖြစ်နေသည်။ ထို့ကြောင့် စာမူကြမ်းကြီးကို ဆရာတော်ဘုရားကြီး တည်းဖြတ် ရန်မလိုလားဘဲ ဖြစ်နေကြသဖြင့် တည်းဖြတ်ရန် ဝန်လေးနေသော ဤတည်းဖြတ်မှုကိစ္စကြီးကို မိမိက တာဝန်ယူ တည်းဖြတ်ခဲ့ရသည်။

မိမိမှာလည်း ထိုအချိန်တွင် ချမ်းမြအောင်စည်ရိပ်သာသစ် ကိစ္စတွေက တစ်ဖက် ဖြစ်နေသောကြောင့် အားလပ်သည့် အချိန်က နည်းပါးလှသည်။ နည်းပါးလှသော အားလပ်သည့် အချိန်ထဲမှပင် ရသမျှအချိန်ကိုယူ၍ ပြီးသမျှဖြင့် တည်းဖြတ်နေရသည်။ သို့နှင့်လည်း စာမျက်နှာ (၂၈၀) နှစ်ရာ့ရှစ်ဆယ်ကျော် (စာတစ်အုပ်စာခန့်) ပြီးသွားရာအခါ၌ ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ကျန်းမာရေးမှာ ကောင်းမွန်လာလေသည်။ ထိုအချိန်အထိ မိမိ၏ ရိပ်သာသစ် ကိစ္စများကလည်း မအေးသေးဘဲ ရှိနေသေးသည်။

ဆရာတော်ဘုရားကြီး တည်းဖြတ်နိုင်ပြီ ဖြစ်ပါက တည်းဖြတ်ပါရန် လျှောက်ထားရသည်

ထိုအချိန်တွင် ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ကျန်းမာရေးမှာ စိုးရိမ်စရာမရှိတော့ပေ။ ချမ်းမြအောင်စည် ရိပ်သာသစ်ဖွင့် အခမ်းအနားစသည်၌ အနုမောဒနာတရားဟောကြားခြင်း၊ ရေစက်ချခြင်း ကိစ္စတို့ကိုပင် ဆောင်ရွက်တော်မူလျက်ရှိနေလေပြီ၊ ထို့ပြင် အညာဒေသသို့ ကြွရောက်နေကျအတိုင်း ကြွရောက်တော်မူလျက် ပင့်ဖိတ်သမျှ တရားပွဲများကိုလည်း အသင့်အတင့် ဟောကြားတော်မူနေပြီဖြစ်သည်။

ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ကျန်းမာရေးအတွက် အားရလောက်အောင် ကောင်းလာပြီဖြစ်ရာ ထိုအခါ၌ "ဆရာတော်ဘုရားကြီး တည်းဖြတ်နိုင်လောက်အောင် ကျန်းမာရေးကောင်းပြီဖြစ်ပါက ကျန်ရှိနေသေးသော အဘိဓမ္မာ တရားတော်ကြီးကို တည်းဖြတ်ပါရန်" လျှောက်ထားရတော့သည်။ လျှောက်ထားသည်ကို ဆရာတော် ဘုရားကြီးက လက်ခံတော်မူရုံသာမက မိမိ တည်းဖြတ်ပြီး စာမူများကိုပါ ကိုယ်တိုင်စစ်ဆေးတော်မူပေသည်။ ထို့ကြောင့်မိမိတည်းဖြတ်ပြီး စာမူသည်လည်း ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ အလိုတော်ကျ ဖြစ်သွားတော့သည်။

ယခုသော် ပြည့်စုံသွားပေပြီ

သုတ္တန်တရားတော်ကြီးများကိုသာ အဟောများခဲ့သော ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ တရားတော်တို့မှာ ပိဋ္ဌကတ်မစုံဘဲ တစ်ဖက်သတ်ဖြစ်နေသကဲ့သို့ ရှိနေခဲ့ရာမှ ယခုသော် ပြည့်စုံသွားပေပြီဖြစ်သည်။ သုတ္တန်ဘက်မှ "အရိယာဝါသ" တရားတော်စသောတရားတော်ကြီးများ၊ ဝိနည်းဘက်မှ "ဝိနယဝိနိစ္ဆယသင်္ဂ"နှင့် အဘိဓမ္မာဘက်မှ ဤ "အဘိဓမ္မာတရားတော်ကြီး"အားဖြင့် အဘက်ဘက်မှ ပြည့်စုံသွားပေပြီ၊ ဤကဲ့သို့ အဘက်ဘက်မှ ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်ပင် ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်တို့က မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ပဋ္ဌိပတ်လုပ်ငန်းကို လက်ခံတော်မူခဲ့ကြသည်ကို တွေ့ရသဖြင့်ပင်–

"ပရိယတ် ပဋ္ဌိပတ်, နှစ်ရပ်စုံညီ၊
မဟာစည်နည်း, သိပ်သည်းခိုင်တည်။
သတိပဋ္ဌာန်နည်းကျ, ညွှန်ပြကျမ်းမှီ၊
ပညာရှိ, ကဝိလက်ခံသည်"။ ။

ဟူသော ဤကဗျာလင်္ကာဖြင့် ရွှေဘိုမြို့ ဂန္ဓာရုံရိပ်သာဖွင့် အခမ်းအနားတွင် ဆရာတော် ဘုရားကြီးအား ကြိုဆိုကြရာ၌ အမျိုးသမီးများ ရွတ်ဆိုပူဇော်ကြသည်ကို ကြားခဲ့ရသည်။ အကောင်အထည် မပေါ်ဘဲရှိနေသော စွမ်းအင်သည် အကျိုးမများလှ၊ မပေါ်မလွင်ဘဲ ငုတ်နေတတ်သော စွမ်းအင်ကို ဖော်ထုတ်ပေးနိုင်မှသာ အကျိုးရှိလေသည်။ ဆရာတော်ဘုရားကြီးတွင် ဤမျှခမ်းနားသော အဘိဓမ္မာတရား တစ်ထုံးတစ်ဖွဲ့ကို ဟောစွမ်းနိုင်သော စွမ်းအင်ကား ရှိနေသည်သာဖြစ်သည်။ သို့သော် ထိုစွမ်းအင်မှာ အတန်ကြာ အကောင်အထည်မပေါ်ဘဲ ငုတ်နေခဲ့ရကား အတန်ကြာပင် အကျိုးမများဘဲ ရှိနေခဲ့သည်။ ယခုသော်ရှိနေသော ထိုစွမ်းအင်အလျောက် အကောင်အထည်ပေါ်လာခဲ့ပြီဖြစ်သောကြောင့် အဘိဓမ္မာဂဝေသီ တရားနာပရိသတ်တို့အတွက် အတိုင်းမသိ ကျေးဇူးများပေတော့မည်။

ဤအဘိဓမ္မာတရားတော်ကြီးကို ဆရာတော်ဘုရားကြီး ဟောကြားတော်မူစဉ်က တရားနာပရိသတ်တွင် ပါဝင်သူတို့လည်း နာကြားခဲ့ရပြီးဖြစ်၍ ကျေးဇူးများတန်သရွေ့ များခဲ့ကြလေပြီ။ ဟောတရားမှ စာအုပ်အဖြစ်သို့ ရောက်လာရာအခါ၌မူ အလိုရှိသလို ဖတ်ရှုနာကြားနိုင်ပြီဖြစ်၍ ဖတ်ရှုရသူတိုင်း မည်မျှကျေးဇူးများမည်ကို မည်သူမျှ ခန့်မှန်းနိုင်လိမ့်မည်မဟုတ်။ အတိုင်းမသိ ကျေးဇူးများပေမည်ဟူ၍သာ ခန့်မှန်းနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

ထူးခြားလွန်ကဲသော အဘိဓမ္မာ

"ကေနတ္ထေန အဘိဓမ္မော။ ဓမ္မာတိရေက ဓမ္မဝိသေသတ္ထေန အဘိဓမ္မော"ဟု အဋ္ဌကထာက ဤသို့ဖွင့်ပြ ထားသည်ကို မူတည်ပြီးလျှင် ဆရာတော်ဘုရားကြီးက အဘိဓမ္မာမည်ပုံကို ဟောကြားထားရာ၌ တရားနာပုဂ္ဂိုလ် တွေ နားလည်အောင် အတော်ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဟောကြားထားပေသည်။ ဤနေရာ၌ ခန္ဓာ, အာယတန စသည် ပရမတ္ထ သဘာဝတွေကို တွေ့တိုင်း အဘိဓမ္မာတရားတွေလို့ ထင်မှတ်နေသူတို့သည် စာမျက်နှာ(၆၁)မှစ၍ ဆရာတော်ဘုရားကြီး ဟောကြားထားသော ဤအဘိဓမ္မာ ဒေသနာတော်ကို ကြည့်ရှုလေ့လာကြရန် ညွှန်ကြား လိုပေသည်။

ထို့ပြင် ကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်ရာအခါ၌ ပါဠိတော်တွင် တစ်ပေါင်းတည်းဖြစ်သော တရားတွေကို ၅၆–ပါးဟူ၍ ထုတ်ဖော်ဟောကြားထားသည်။ ဤသည်ကို ဓမ္မပဒအဖွင့် ဋီကာဆရာက သူ့နည်းနှင့် ရေတွက်ပြထားရာ၌ ယုတ္တိမရှိပုံကို ဆရာတော်ဘုရားကြီးက နှာ (၆၅)၌ ရှင်းလင်းဖော်ပြ ဟောကြားထားသည်။ ဤသည်မှာလည်း ကုသိုလ်တရားတွေကို ဟောကြားတော်မူရာတွင် အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်၌ ထူးခြားလွန်ကဲပုံကို ဟောကြားရင်း ဆရာတော်ဘုရားကြီးက ဋီကာ၏ အမှားကို ပြင်ဆင်ထားခြင်းဖြစ်၍ အမှန်ကို သိလိုသူ သုတဂဝေသီတို့ သတိပြုဖွယ် အချက်ပင်ဖြစ်လေသည်။

အဘိဓမ္မာဟောပုံနှင့် သုတ္တန်မှာ ဟောပုံ

"စက္ခုဝိညာဉ်က မြင်ရုံမျှပဲ"ဟူသော ခေါင်းစဉ်ဖြင့် နှာ(၃၁၀)တွင် ဆရာတော်ဘုရားကြီးက အဘိဓမ္မာအရာမှာဟောကြားပုံနှင့် သုတ္တန်အရာမှာဟောကြားပုံများကို ခွဲခြားပြီး ဟောကြားထားပေသည်။ ဤသို့ ခွဲခြားဟောကြားနိုင်ဖို့ဆိုသည်မှာ မလွယ်ကူပေ။ အဘိဓမ္မာသဘော၊ သုတ္တန်သဘော ဟောကြားနည်းကို နက်နက်နှောနှော သိနားလည်ပါမှသာ အဘိဓမ္မာတွင်ဤသို့ဟော၍ သုတ္တန်တွင် ဤသို့ဟောသည်ဟု ခွဲခြားဟောစွမ်းနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ပါဠိတော်တို့၌ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူနည်းနှင့် ဓမ္မသဘာဝကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင်သိသော ဆရာတော်ဘုရားကြီးဖြစ်၍သာ ဤအဓိပ္ပာယ်မျိုးကို ဟောကြားတော်မူနိုင်ခြင်းဖြစ်သည်။ ဓမ္မကထိက သာမန်တို့ ဟောစွမ်းနိုင်သော အရာဌာနမျိုးမဟုတ်ပေ။

အကယ်၍သာ အဘိဓမ္မာသဘော၊ သုတ္တန်သဘောကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် မသိပါလျှင် ဟောစွမ်းနိုင်ရန် မဆိုထားဘိ "ဟိုတစ်မျိုးသည်တစ်မျိုး မတူတယူ ပရမ်းပတာ ဟောထားတာပဲ"ဟု မြတ်စွာဘုရားအပေါ် စွပ်စွဲမိမည်ကိုပင် စိုးရိမ်ရသည်။ ဤသို့သော စွပ်စွဲမိခြင်းမျိုးမဖြစ်စေရန် ဆရာတော်ဘုရားကြီး ဟောကြားထားသော ဤအချက်ကိုလည်း သတိပြုဖို့ကောင်းလှသည်။

ယောဂီတို့ လက္ခဏာ စသည် သိမှု

"စက္ခုသန္ဓိသိတ ရူပဝိဇာနနလက္ခဏံ စက္ခုဝိညာဏံ"အရ ယောဂီတို့ဝိပဿနာရှုမှတ်ရာ၌ လက္ခဏာ၊ ရသ စသည်အားဖြင့် ယောဂီတို့ သိနိုင်ပုံကို ရှင်းလင်းဖော်ပြထားသည်မှာ ပညာရှိတို့ လက်ခံနိုင်လောက်အောင် တိကျလှပေသည်။ စာပေက ဆိုထားသည်ကို စာပေအတိုင်းသာ သိနေရုံဖြင့် မပြီးသေးပေ။ စာပေနှင့် အနက်အဓိပ္ပာယ် သဘောကို ကိုက်ညီအောင် ညွှန်ပြနိုင်မှသာ သို့မဟုတ် သိမြင်မှသာ ဆိုထားသော စာပေ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို စာပေလာအတိုင်း တကယ်သိသူဖြစ်နိုင်ပေသည်။ ယောဂီတို့ ဝိပဿနာရှုမှတ်သည့်အခါ လက္ခဏာ၊ ရသ စသည်အားဖြင့်လည်း သိပုံကို ဤအဘိဓမ္မာတရားတော်ကြီးတွင် ဆရာတော်ဘုရားကြီးက ဟောကြားထားသည်မှာ "ဤမျှ နက်နဲသော သဘောတွေကို ယောဂီတို့ မသိနိုင်ပါဘူး"လို့ ထင်နေသူတို့အတွက် ကျေးဇူးများလှပါပေသည်။ ဤသဘောများကို တရားနာပရိသတ်တို့ သိမှတ်နိုင်ရန်ကိုလည်း–

"မျက်စိမှီရင်း, အဆင်းမြင်သည်၊ မြင်သိရုံမျှ, ကိစ္စရှိသည်၊
အဆင်းဆီရှေးရှု, သူပြုနေသည်၊ မြင်သိ၌ သိထိုက် ဤသုံးမည်။ ။

ဟူသောဤလင်္ကာဖြင့်ချုပ်ဟောကြားထားသည်။ဤအဘိဓမ္မာတရားတော်ကြီးနှာ(၃၁၇) စသည်၌ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဟောကြားထားသည်ကို တွေ့ကြရမည်ဖြစ်သည်။

ကုန်နိုင်မည် မဟုတ်ပါ

ဤအဘိဓမ္မာတရားတော်ကြီးတွင် ပါရှိသော မှတ်သားဖွယ်တွေကို ဖော်ပြနေမည်ဆိုပါလျှင် ကုန်နိုင်မည် မဟုတ်ပါ။ စာအုပ်အဖြစ်သို့ ရောက်လာပြီဖြစ်သဖြင့် မိမိတို့ ဉာဏ်အမြင်ရှိသလို ကြည့်ရှုလေ့လာ ကြည့်ကြသည့်အခါတွင် မှတ်သားဖွယ်တွေ မည်မျှများသည်ကို တွေ့ကြရမည်သာဖြစ်ပါသည်။ နက်နဲသိမ်မွေ့လှသော အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်ကြီးကို ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ နက်နဲသောဉာဏ်ဖြင့် မည်မျှလေ့လာကျက်စား ဟောကြားထားသည်ကို ကြည့်ရှုလေ့လာသူတို့ ကိုယ်တိုင်တွေ့နိုင်သည်ဖြစ်၍လည်း ကိုယ်တိုင်ကြည့်ရှုသုံးသပ်ကြပါရန် မှာကြားရင်း ဤနိဒါန်းကို ဤတွင် အဆုံးသတ်လိုက်ပါသတည်း။

သိစေချင်ပါသေးသည်

ဤဖော်ပြပါနိဒါန်းနှင့် တည်းဖြတ်ပြီး ဤအဘိဓမ္မာတရားတော်ကြီး စာအုပ်အဖြစ်သို့ မရောက်သေးမီ ၁၃၄၄–ခု၊ ဒုတိယဝါဆိုလဆုတ် (၁၀)ရက်၊ စနေနေ့ မွန်းလွဲ (၁း၃၆)နာရီတွင် ကျေးဇူးတော်ရှင် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးမှာ သခ်ါရတရားတို့၏ ထုံးစံမမ္မတာအားလျော်စွာ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာကို စွန့်ခွာတော် မူခဲ့ရပါလေသည်။ အကယ်၍သာ ဤအချိန် ဤကာလတွင် ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် လွန်တော်မမူသေးဘဲ ရှိနေဦးမည် ဆိုပါလျှင် ဤအဘိဓမ္မာတရားတော်ကြီးမှာ ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ နောက်ဆုံးပြုစုရေးသားတော် မူသွားသော တရားတော်ကြီး ဖြစ်လာနိုင်မည်မဟုတ်ပါ။

ယခုသော် ဤအဘိဓမ္မာတရားတော်ကြီးကို ပြုစုတော်မူပြီးနောက်တွင် မည်သည့်ကျမ်းစာတရားတော်ကိုမျှ မပြုစု မရေးသားတော့ဘဲ လွန်တော်မူသွားခဲ့ပြီးဖြစ်သဖြင့် ဤအဘိဓမ္မာတရားတော်ကြီးမှာ ကျေးဇူးတော်ရှင်မဟာစည်ဆရာတော် ဘုရားကြီး၏ နောက်ဆုံးပြုစုရေးသားသွားတော်မူသော တရားတော်ကြီး တစ်ထုံးတစ်ဖွဲ့ အဖြစ်ဖြင့် ထူးထူးခြားခြား ကျန်ရစ်ခဲ့ ပါလေပြီ။ “အပ္ပမာဒ ဒေသနာတော်”သည် မြတ်စွာဘုရား၏ နောက်ဆုံးတရားတော် ဖြစ်သကဲ့သို့ ဤအဘိဓမ္မာတရားတော် ကြီးသည်လည်း ကျေးဇူးတော်ရှင် မဟာစည်ဆရာတော် ဘုရားကြီး၏ နောက်ဆုံးပြုစုတော်မူသော တရားတော်ကြီးဖြစ်သည်ကို မမေ့နိုင်ဖွယ် ထူးကဲစွာပင် မှတ်တမ်းတင်ကြရမည် ဖြစ်ပါတော့သည်။

ဝက်လက်–မစိုးရိမ်ဦးတိသ

၁၃၄၄–ခု၊ ဒုတိယဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၁၀–ရက်၊ စနေနေ့။
သာသနာ–၂၅၂၆ (၁၄–၈–၈၂)

အဘိဓမ္မာတရားတော်ကြီး

ဒီကနေ့ ၁၃၃၆–ခုနှစ်၊ ပြာသိုလပြည့်နေ့ (၂၆–၁–၇၅)ဖြစ်တယ်။ အချိန်က နေမွန်းလွဲ ၁–နာရီခွဲနဲ့ ၄၇–မိနစ်လောက် ရှိပါပြီ။ ယခုအချိန်မှစပြီးတော့ အစဉ်ကျရာ တရားကိုဟောရမယ်။ ဗုဒ္ဓဝါတော်စဉ်အတိုင်း ထင်ရှားရာသုတ်တွေကို ယူပြီးတော့ ဟောနေပါတယ်။

"ပ–ဗာ, တိ–ရာ၊ ဝေ, မ, တာဝယ်၊ တဝါစီရှု"တဲ့။

ပ–ဗာ။ ပထမဝါမှာ ဗာရာဏသီ မိဂဒါဝုန်တော်မှာ ဓမ္မစက္ကြာတရားတော်ကို မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူပါတယ်။ ဒီတရားတော်ကို "ဓမ္မစက္ကြာတရားတော်ကြီး"အမည်နဲ့ ဟောခဲ့ပြီးပါပြီ။

တိ–ရာ။ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်မှာ သုံးဝါကပ်ပြီးတော့ မြတ်စွာဘုရား သီတင်းသုံးတော်မူပါတယ်။ ဒီလို သီတင်းသုံးတော်မူစဉ် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်မှာ ဟောတဲ့သုတ်တွေကတော့ အများကြီးပါပဲ။ ဒီသုတ်တွေကိုလည်း အကုန်မဟုတ်ပေမယ့် တချို့သုတ်တွေကို ဟောပြီးခဲ့ပါပြီ။

ဝေ။ ဝေသာလီပြည်မှာ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားခဲ့တဲ့ သုတ်တွေကိုလည်း ဟောသင့်သလောက်ကို ဟောပြီးခဲ့ပြီ။ အဲဒါ ပဉ္စမဝါမှာ ဟောတော်မူတဲ့သုတ်တွေပဲ။

ဆဋ္ဌမ–ခြောက်ခုမြောက် ဝါမှာတော့ မ–မကုလတောင်မှာတဲ့၊ မကုလတောင်ဆိုတာ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်ရဲ့ တောင်ဘက်လောက်ကျပါတယ်။ အဲဒီက တောင်ဘက်တောင် မကသေးဘူး။ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူတဲ့ ဗောဓိမဏ္ဍိုင်ရဲ့ တောင်ဘက်လည်း ကျပါတယ်။ ဦးစက္ကပါလပြုစုတဲ့ ဗုဒ္ဓသာသနိက ပထဝီဝင်ကျမ်းမှာ မဒ္ဓိမဒေသရဲ့ တောင်ဘက်ဆုံးလောက် ရောက်နေကြောင်း ပြဆိုထားပါတယ်။ ပေသကမ္မနိဂုံးဆိုတာ အဲဒီ နိဂုံးကြီးရဲ့ အနီးမှာ ရှိနေပါတယ်။ မဒ္ဓိမဒေသ ရဲကတောင်ဘက် အစွန်းလောက်တောင် ရောက်နေတယ်။ အဲဒီမှာ တောင်တစ်လုံးရှိတယ်။ မကုလတောင်တဲ့။ အဲဒီ မကုလတောင်မှာ ခြောက်ဝါမြောက် ဝါဆိုတော်မူတယ်လို့ အဂုံတ္တရအဋ္ဌကထာ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ စသည်တို့မှာ ပြထားပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အဲဒီ မကုလတောင်မှာဟောတဲ့ သုတ်တရားကိုတော့ သင်္ဂါယနာတင်တဲ့နေရာမှာ သင်္ဂါယနာတင် အရှင်တို့က ဖော်ပြထားတာ မတွေ့ရဘူး။ အဲဒီ မကုလတောင်မှာ သီတင်းသုံးတော်မူစဉ်အခါတုန်းက ဘယ်တရားကို ဟောတယ်လို့ဆိုတာ ရှာလို့မတွေ့ရဘူး။ အဲဒီလို ရှာမတွေ့ရတာတွေ ၂–ဌာန၊ ၃–ဌာန ရှိသေးတယ်။ သင်္ဂါယနာတင်စဉ်က ရှာမတွေ့တဲ့ နေရာလေးတွေမှာ ဟောတဲ့တရားတော့ရှိမှာပါပဲ။ တစ်ဝါတွင်းလုံး သီတင်းသုံးနေတာပဲ။ မဟောဘဲတော့ နေမှာ မဟုတ်ပါဘူး။ ဟောမှာပါပဲ။ သင်္ဂါယနာတင်စဉ်က မဖော်ပြတော့လည်း မတွေ့ရဘူးပေါ့။ မဖော်ပြတာကလည်း အကြောင်းတော့ ရှိပါလိမ့်မယ်။ ဒီပြင် နေရာမှာ ဟောတဲ့တရားတွေနဲ့ ထပ်တူဖြစ်နေလို့ မဖော်ပြတာလည်း ဖြစ်ကောင်း ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။ အဲ အခုဒီမှာ ဝါစဉ် အတိုင်းဟောတဲ့အခါကျတော့ မကုလတောင်မှာ ဟောတဲ့တရားကိုတော့ ရှာမတွေ့လို့ မဟောတော့ဘူး။ ဒါကြောင့် ကျော်ပစ်ခဲ့ရတော့မယ်။

ဝေ, မ, တာဝယ် တဲ့၊ ဝေသာလီရယ်၊ မကုလတောင်ရယ်၊ တာဝတိံသာရယ် အဲဒီဌာနတွေမှာ တစ်ဝါစီရှုပါ တဲ့၊ တာဝတိံသာမှာ သတ္တမမြောက် ဝါကပ်တော်မူပါတယ်။ အဲဒီ တာဝတိံသာမှာ ဟောတော်မူတဲ့ တရားကိုတော့ အခုဟောမယ်။ တာဝတိံသာမှာ ဝါကပ်စဉ် ဟောတော်မူတဲ့တရားက အဘိဓမ္မာတရားတော် တဲ့၊ အဲဒီ အဘိဓမ္မာတရားတော်ကို မြတ်စွာဘုရားက ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး ဟောတာပဲ၊ နည်းတဲ့တရားတွေမဟုတ်ဘူး၊ အဲဒီတရားတော်တွေကိုတော့ ဆုံးအောင် ဟောဖို့ မဖြစ်နိုင်ဘူး၊ တော်ရုံလောက်ပဲ ဟောရမယ်။

အဘိဓမ္မာဒေသနာနဲ့စပ်ပြီးတော့ အဋ္ဌကထာက ဖွင့်ပြတော့မယ်ဆိုတော့ ရတနာသုံးပါးကို ရှေးဦးစွာ ပဏာမ ပြုထားတယ်။ အဲဒီ ရှိခိုးတဲ့ ပဏာမဟာ အင်မတန်ကြည်ညိုစရာကောင်းတာပဲ၊ ကြည်ညိုစရာ ကောင်းတဲ့အတိုင်း အဘိဓမ္မာ ပဏာမသာမက ဘုန်းကြီးက ဝိနည်းအဋ္ဌကထာပဏာမရော, သုတ် အဋ္ဌကထာ ပဏာမရော, အခြေခံအဖြစ်နဲ့ ဟောရမယ်။ အဘိဓမ္မာ အဋ္ဌကထာကလာတဲ့ ပဏာမကိုဟောပြီးတဲ့နောက်မှ ယမိုက်ပြာဋ္ဌိဟာ ပြဿုံတွေကိုလည်း ဟောရဦးမယ်။ ယနေ့တော့ နိဒါန်းဟောရတာနဲ့ပဲ အချိန်ကုန်လိမ့်မယ်ထင်တယ်၊ အဘိဓမ္မာတရားကို ဟောဖို့ ဒီကနေ့ ရောက်ချင်မှ ရောက်မယ်၊ အဘိဓမ္မာ တရားကလည်း မြတ်စွာဘုရားက သုံးလတောင် ဟောတော်မူထားတော့ တရားတော်က အင်မတန် ရှည်လျားနေတယ်၊ ဒီအဘိဓမ္မာ တရားရှည်ကြီးကို ဘုန်းကြီးကတော့ အနည်းဆုံး သုံးရက်လောက်ကြာအောင် ဟောရမယ်၊ ဒီထက်များချင်လည်း များမှာပဲ၊ အခြေအနေအရကြည့်ပြီး ဟောသွားရမှာပဲ၊ အဘိဓမ္မာတရား ဟောရတာက တရားအားထုတ်ဖို့တော့ မဟုတ်ဘူး၊ ဗဟုသုတများကြဖို့ပါပဲ။

အတူယူကြဖို့ပါပဲ

ဟောတော်မူထားတာကလည်း တာဝတိံသာမှာ ဟောတော်မူထားတာပဲ၊ လူတွေကို ဟောတော်မူထားတာမှ မဟုတ်ပဲ၊ ယခု လူတွေအတွက်တော့ ဗဟုသုတများဖို့အနေနဲ့ ဘုန်းကြီးကဟောရမယ်။

အဋ္ဌကထာဆရာက ဝိနည်းပိဋကတ်ကို ရှေးဦးစွာ ဖွင့်ပြစီရင်တော်မူထားပါတယ်။ ဒီလို စီရင်ရာမှာ အန္တရာယ်ကင်းပျောက်ခြင်း၊ ကျမ်းပြီးခြင်း အကျိုးရှိတယ်ဆိုတဲ့အနေနဲ့ ရှေးဦးစွာ ရတနာသုံးပါးအား ရှိခိုးခြင်း ဆိုတဲ့ ပဏာမ ကိုပြုပါတယ်။ ပဏာမတွေက ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာ၊ ရတနာသုံးပါးရဲ့ ဂုဏ်တွေကို ထုတ်ဖော် ချီးကျူးထားတာဆိုတော့ အင်မတန်ကောင်းပါတယ်။ အဲဒီ အဋ္ဌကထာဆိုထားတဲ့ ပဏာမတွေကို အတုယူပြီးတော့ နောက်နောက်ပုဂ္ဂိုလ်တွေက ကျမ်းပြုလို့ရှိရင် အဲဒီလိုပဲ ဘုရားအစရှိတဲ့ ရတနာသုံးပါးအား ရှိခိုးတဲ့ ပဏာမတွေကို ရေးကြရပါတယ်။ ရေးက ပဏာမတွေ ဒီလိုရေးကြတာပါပဲ။ အခုခေတ်မှာတော့ တယ်ပြီး အရေးမကြီးတဲ့ ကျမ်းပြုကြတာမို့ ပဏာမရယ်လို့ တယ်ပြီးရေးလေ့မရှိတာကများပါတယ်။ ဒီအတိုင်းပဲ စာသား စာကိုယ်ကစပြီး ရေးလေ့ရေးထရှိလာကြပါတယ်။ အဲ ဝိနည်းအဋ္ဌကထာ ပဏာမမှာ ဘယ်လို ပဏာမပြုထားသလဲ ဆိုရင် . . . .

ယော ကပ္ပကောဋ္ဌိဟိပိ အပ္ပမေယ္ယံ။
ကာလံ ကရောန္တော အတိဒုက္ကရာနိ။
ခေဒံ ဂတော ဃောကဟိတာယ နာထော။
နမော မဟာကာရုဏိကဿ တဿ–တဲ့။

(ပါရာဇိကဏ် ၆–ပ–တွဲ)

ဒါဟာ ပထမဆုံး ဂါထာပါပဲ။

ယော နာထော၊ လူသုံးပါးတို့၏ ကိုးကွယ်ရာအစစ် ဖြစ်တော်မူသော အကြင် မြတ်စွာဘုရားသည်။ ကပ္ပကောဋ္ဌိဟိပိ၊ ကမ္ဘာပေါင်းကုဋေတို့ဖြင့်သော်လည်း။ အပ္ပမေယ္ယံ၊ မနှိုင်းယှဉ် မရေတွက်နိုင်သော။ ကာလံ၊ ကာလပတ်လုံး။ ကာလံ၊ လေးသချိန်နှင့် ကမ္ဘာတစ်သိန်းကာလပတ်လုံး။ လောကဟိတာယ၊ လောကဟုဆိုအပ်သော သတ္တဝါတို့၏ အကျိုးစီးပွားအလို့ငှာ။ အတိဒုက္ကရာနိ၊ အလွန်ပြုနိုင်ခဲကုန်သော ပါရမီ, စရိယ, ပရိစာဂတို့ကို။ ကရောန္တော၊ ပြုတော်မူရသည်ဖြစ်၍။ ခေဒံ၊ ကိုယ်တော်၏ ပင်ပန်းခြင်းသို့။ ဂတော၊ ရောက်တော်မူခဲ့လေပြီ။

မြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်ဟာ ဒီပက်ံရာ မြတ်စွာဘုရားထံတော်ကတည်းက နိဗ္ဗာန်ကိုယူလိုက ရယူနိုင်ပါတယ်တဲ့။ ဒါပေမယ့် လောကရဲ့အကျိုးစီးပွားအလို့ငှာ လက်တော်သို့ ရောက်လုနီးဖြစ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်ကို ယူတော်မမူသေးဘဲ ထားခဲ့တယ်။ အားခဲပြီး အင်မတန်ခဲယဉ်းတဲ့ ပါရမီ, စရိယ, ပရိစာဂအကျင့်တွေကို ဆက်လက်ပြီး ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်တော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဘယ်လောက်ကြာအောင် နေခဲ့ရသလဲဆိုရင် ရေတွက်ခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်တဲ့ လေးသချိန်နဲ့ ကမ္ဘာတစ်သိန်းပတ်လုံးပါပဲ တဲ့။

ဒါကို အဘိဓာန် ပဏာမက–

"ကရုဏာကရော၊ မဟာကရုဏာ၏ တည်ရာဖြစ်တော်မူသော။ ယော တထာဂတော၊ အကြင်မြတ်စွာဘုရားသည်။ ကရောပယာတံ၊ လက်တော်သို့ ရောက်သော။ (လက်တော်သို့ရောက်တော့ မရောက်သေးပါဘူး။ ဒါပေမယ့် ယူမယ်ဆိုရင် ရနိုင်နေတာဖြစ်လို့၊ ဒါမှမဟုတ် ရင်လည်း ရဖို့ရန် လက်တစ်လှမ်းလောက်သာ လိုတော့တဲ့ အတွက် အင်မတန် နီးကပ်နေတာဖြစ်လို့ "လက်တော်သို့ ရောက်သော" လို့ ဆိုပါတယ်)။ သုခပွဒံ၊ ချမ်းသာခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော။ ပဒံ၊ နိဗ္ဗာန်ကို။ သြသဇ္ဇ၊ စွန့်တော်မူ၍။ ကလိသမ္ဘဝေ၊ ဆင်းရဲခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်လေသော။ဘဝေ–သံသာရေ၊သံသရာ၌၊ ကေဝလဒုက္ကရံ၊ စင်စစ်ပြုနိုင်ခဲလှစွာသော ပါရမီဆယ်ပါး အပြား သုံးဆယ်ကို။ ကရံ–ကရောန္တော၊ ပြုတော်မူသည်ဖြစ်၍။ ပရတ္ထံ၊ သူတစ်ပါးတို့၏ အကျိုးစီးပွားကို။ အကာ၊ ပြုတော်မူခဲ့လေပြီ"တဲ့။

ဒီလိုဆိုပါတယ်။

အခုဒီမှာတော့ "ကပ္ပကောဋ္ဌိဟိပိ၊ ကမ္မာပေါင်း အကုဋ္ဌေတို့ဖြင့်သော်လည်း။ အပ္ပမေယ္ယံ၊ မနှိုင်းယှဉ် မရေတွက်နိုင်လောက်သော။ ကာလံ၊ လေးသချီနဲ့ ကမ္မာတစ်သိန်းပတ်လုံး"တဲ့၊ နည်းတဲ့ကာလတွေမဟုတ်ဘူး၊ ကမ္မာဆိုတာ တစ်ကမ္ဘာဆိုရင် အကြာကြီးပဲ၊ အဲဒီလို အကြာကြီးပေါင်း ကမ္ဘာတွေ လေးသချီနဲ့ ကမ္ဘာတစ်သိန်း ကြာတယ်တဲ့။

အခု ဒီကမ္ဘာမှာဆိုရင် ကကုသန်မြတ်စွာဘုရားလည်း ပွင့်တော်မူသွားပြီ၊ ကောဏာဂုဏ် မြတ်စွာဘုရားလည်း ပွင့်တော်မူသွားပြီ၊ ကဿပမြတ်စွာဘုရားလည်း ပွင့်တော်မူသွားပြီ၊ အခုရှိနေတာက ဂေါတမ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ သာသနာတဲ့၊ ဒီသာသနာတော် ကွယ်ပြီးနောက်မှာ သက်တမ်းတွေဆုတ်ယုတ်လို့ ဆယ်နှစ်တမ်း ကို ရောက်မယ်။ အဲဒီ ဆယ်နှစ်တမ်းကျတော့ သတ္တန္တရကပ်၊ ရောဂန္တရကပ်၊ ဒုဿ္ဘိက္ခန္တရကပ်ဆိုတဲ့ ကပ်ကြီးသုံးပါး တွင် တစ်ပါးပါးနဲ့ ကြုံကြရလိမ့်မယ်လို့ဆိုတယ်။ အခုလည်းပဲ လက်နက်ဘေးရန်တွေကြောင့် သေကျေပျက်စီး နေကြတာတွေရှိတာပါပဲ။ အင်း အစာငတ်လို့ သေတာတွေလည်းရှိတာပဲ၊ ရောဂါဆိုးတွေကြောင့် သေတာတွေလည်း ရှိနေတာပဲ။ ဒါပေမယ့် ဒါတွေကတော့ အခုအများသတ္တဝါတွေနဲ့ သိပ်မဆိုင်ဘူး၊ လူတို့ အသိုင်းအဝန်းနယ်ပယ်မှာပဲ ဖြစ်တယ်၊ အကုန်လုံးနဲ့မဆိုင်ဘူး။ ကမ္ဘာစစ်ကြီး ဖြစ်တယ်ဆိုတာ တောင်မှလည်းပဲ လွတ်နေတဲ့နိုင်ငံတွေ၊ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ အများကြီးရှိနေကြသေးတာပဲ။ ဆယ်နှစ်တမ်းကျတော့ ကပ်ကြီးသုံးပါး ဆိုက်တယ်ဆိုတာက ကမ္ဘာကြီးတစ်ခုလုံးနဲ့ သက်ဆိုင်သွားတယ်၊ နည်းနည်းမဟုတ်ဘူး။ အခုပြောတဲ့ ဆယ်နှစ်တမ်းကျလို့ရှိရင် ဆိုက်ရောက်မည့်ကပ်ကတော့ သတ္တန္တရကပ်နဲ့ပဲတူတယ်၊ ဘာပြုလို့လည်းဆိုရင် အခုလက်နက်တွေက သိပ်ပြီးဆန်းဆန်းပြားပြား ပေါ်နေလို့ပါပဲ။ အဲဒီလက်နက်ဆန်းတွေနဲ့ တစ်ဦးကိုတစ်ဦး သတ်ဖြတ်ကြလို့ လူတွေ ကုန်သလောက် နီးပါး အမြောက်အမြား သေကျေပျက်စီးကြမယ်တဲ့။ မိုက်ကန်းတဲ့ သူတွေကတော့ တစ်ယောက်နဲ့တစ်ယောက် သတ်ပြီးတော့ သေကုန်ကြမယ်။

ကျန်နေရစ်မှာကတော့ လောဘ, ဒေါသ, မောဟ နည်းတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ကျန်နေရစ်ကြမှာပဲ၊ အဲဒီ ကျန်ရစ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ မေတ္တာတရားတွေ ပွားကြပြီးတော့ ကုသိုလ်ကောင်းမှုတွေ ပြုလုပ်အားထုတ်ကြမယ်။ သူတို့က မွေးဖွားတဲ့ သားသမီးတွေဟာ အဆင့်ဆင့်တိုးတိုးပြီးတော့ အသက်ရှည်လာကြမယ်။ ဒီလို အဆင့်ဆင့် ဘယ်ထိအောင် အသက်ရှည် ကြမလဲဆိုရင် အသက်အသချီယျကပ်တိုင်အောင် ရှည်ကြမယ်တဲ့။ တစ်ခါ အသက်အသချီယျ ကပ်တိုင်အောင် အသက်ရှည် ကြတဲ့ လူတွေက တဖြည်းဖြည်းနဲ့ တရားဆုတ်ယုတ်လာ ကြပြန်မယ်။ ဒီလို တရားဆုတ်ယုတ်လာပြန်တာနဲ့ တစ်ဖန် အသက် တွေကို လာကြပြန်တယ်။ ဒီလို ဆုတ်ယုတ်လာလို့ အနှစ်နှစ်သောင်းတမ်း (တစ်သောင်းက ကျော်နေတာ ဖြစ်နေလို့ အနှစ်တစ်သိန်းတမ်းလို့ ဆိုလိုတာပေါ့) ရောက်လာတဲ့အခါမှာ အရိမေတ္တေယျ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူလိမ့်မယ်–တဲ့။

ပါရမီဖြည့်ကျင့်ရတာ သိပ်ပင်ပန်းတယ်

ဘုရားတစ်ဆူတစ်ဆူ ပွင့်တော်မူတယ်ဆိုတာ အကြာကြီးပဲ၊ နည်းနည်းနောနော ကြတာမဟုတ်ဘူး။ တစ်မျှော်တစ်ခေါ်ကြီးကြာတာပဲ။ အဲဒီ ဘုရားပွင့်တော်မူပြီးတဲ့နောက် အဲဒီ ဘုရားသာသနာဟာ ကွယ်ဦးမယ်၊ သာသနာကွယ် ပေမယ့် ကမ္ဘာကြီးကတော့ရှိဦးမှာပါပဲ။ ဒီကမ္ဘာမှာ စပြီးပွင့်တော်မူခဲ့တဲ့ ကကုသန် မြတ်စွာဘုရား မပွင့်မီကလည်း ကမ္ဘာတွေ အများကြီးကြာခဲ့ပြီ။ အဲဒီလို ကမ္ဘာတွေမပျက်ဘဲ တည်ပြီးတော့နေတာကို ဝိဝဋ္ဋဘယီကပ် လို့ခေါ်တယ်။ ဒီလို တည်ရှိနေတဲ့ကမ္ဘာကြီးလည်းပဲ တစ်နေ့ ပျက်ချိန်ကျတော့ပျက်မယ်၊ မီးလောင်လို့ ပျက်တာလည်းရှိတယ်၊ ရေကြောင့်ပျက်တာလည်းရှိတယ်၊ လေတိုက်လို့ ပျက်တာလည်းရှိတယ်။ ဒီလို အကြောင်းအမျိုးမျိုးနဲ့ ကြွေမွသွားအောင် ပျက်စီးသွားမယ်။ ဒီလို ပျက်စီးနေတာကလည်း ခဏကလေးနဲ့ ပြီးသွားတာမဟုတ်သေးဘူး။ အကြာကြီးပဲ၊ အခုနေတဲ့ ဝိဝဋ္ဋဘယီကပ်ကြီးလောက် ဒီလူတွေပဲ ကြာတယ်လို့ ဆိုတယ်။ ဒီလို ပျက်သွားပြီးရင် ဟာလာဟင်းလင်းကြီး ဘာမှမရှိတော့ဘူး။ ကမ္ဘာ့အဆောက်အအုံတွေ ဘာမှမရှိတော့ဘူး။ ဒီလို အပျက်ကြီးအတိုင်းတည်နေတဲ့ ကပ်ဆိုတာလည်း ရှိသေးတယ်။

ရှေးကတော့ ဒီကမ္ဘာကို အပြားကြီးအနေနဲ့ စဉ်းစားထားကြတယ်၊ အခုခေတ်မှာတော့ ကမ္ဘာကို အလုံးကြီး လို့ပြောဆိုပြီး အသိအမှတ်ပြုနေကြတယ်။ အဲဒီအတိုင်းပဲ ဖြစ်ဖြစ်ပေါ့လေ။ အဲဒီ ကမ္ဘာကြီးဟာ ဒီလိုပဲ တည်လိုက် ပျက်လိုက် တည်လိုက်ပျက်လိုက် ဖြစ်နေတဲ့ကပ်ဟာ လေးကပ်ရှိပြီဆိုရင် အဲဒီလေးကပ်ကို တစ်ကမ္ဘာလို့ ခေါ်တယ်။ ဒီလို ကမ္ဘာပေါင်း မရေမတွက်နိုင်တာကို တစ်သချီလို့ခေါ်တယ်။ အဲဒီလို အသချီပေါင်း လေးသချီတဲ့၊ သချီမှ အပိုအစွန်း ကမ္ဘာက တစ်သိန်းတဲ့၊ အဲဒါကို–

"ကပ္ပကောဋ္ဌိဟိပိ၊ ကမ္ဘာပေါင်း အကုဋေ့ကိုဖြင့်သော်လည်း။ အပ္ပ မေယျ၊ မနှိုင်းယှဉ် မရေတွက်နိုင်လောက်သော။ ကာလံ၊ လေးအသချေ်နဲ့ကမ္ဘာတစ်သိန်း ကာလပတ်လုံး။ လောကဟိတာယ၊ လောကဟု ဆိုအပ်သော သတ္တဝါအပေါင်း၏ အကျိုးစီးပွားအလို့ငှာ။ အတိဒုက္ကရာ နိ၊ အလွန်ပြုနိုင်ခဲကုန်သောပါရမီ, စရိယ, ပရိစာဂတို့ကို။ ကရောန္တော၊ ပြုတော်မူသည်ဖြစ်၍။ ခေဒံ၊ ကိုယ်တော်၏ပင်ပန်းခြင်းသို့။ ဂတော၊ ရောက်တော်မူခဲ့လေပြီ"တဲ့။

ဒီလောက်ရှည်လျားတဲ့ ကာလအထိဆိုတော့ ဖြည့်ကျင့်ရတာ ပင်ပန်းတာပေါ့၊ ဒီပက်ရာ မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်မှာဝင်ပြီး ရဟန်းပြု တရားအားထုတ်လိုက်မယ်ဆိုရင် ရဟန္တာဖြစ်ပြီး ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံသွားမယ်။ ဒီလိုဆိုရင် အေးတာပဲ။ ဒီလို မဟုတ်ဘဲ အခုတော့ လေးသချေ်နဲ့ ကမ္ဘာတစ်သိန်း ကာလပတ်လုံး အဖြစ်အမျိုးမျိုး၊ ဘဝအမျိုးမျိုး ပါရမီတော်တွေကို ဖြည့်ကျင့်တော်မူခဲ့ရတယ်။ လူ့ဘဝမှာချည်း ဖြစ်ခဲ့ရတာလည်း မဟုတ်ဘူး။ တိရစ္ဆာန်ဘဝတွေမှာ ဖြစ်ခဲ့ရတာလည်း အများကြီးပါပဲ။ တေမိဇာတ်မှာဆိုရင် ငရဲရောက်ရတာ တောင်မှ ပါဝင်ကြောင်း သိရသေးတယ်။ ဆင်းရဲတဲ့ ဘဝတွေဟာ အဲဒီလို အများကြီးပါပဲ။ ဖြစ်ရတဲ့ ဘဝတိုင်း ပါရမီဖြည့်ခွင့် ရပြီဆိုရင်လည်း ပါရမီကုသိုလ်တွေကို ဆင်းဆင်းရဲရဲ ဖြည့်ကျင့်တော်မူရသေးတယ်။ ဝေဿန္တရာ ဘဝမှာတုန်းက တိုင်းပြည်မှ နှင်ထုတ်ခံရတာနဲ့၊ အလျှုံခံပုဂ္ဂိုလ်တွေရောက်လာတိုင်း လျှူရတာနဲ့ ဒီလိုလျှူနေရတာ နောက်ဆုံး သားသမီးနဲ့ဇနီးပါမကျန် လျှူနေရတယ်။ ဇူဇကာပုဏ္ဏားကြီးလို ရက်စက်တဲ့ အလျှုံခံနဲ့ တွေ့တဲ့ အခါလည်း တွေ့ရသေးတာပဲ။ ဒီပုဏ္ဏားကြီးဟာ သားသမီးတွေကို အလျှုံခံပြီး ဖခင် ဝေဿန္တရာမင်းကြီးရဲ့ မျက်မှောက်မှာပင် သားငယ်သားသမီးငယ်တွေကို ရိုက်နှက်လိုက်သေးတယ်။ ဒီအခါမှာ အလောင်းတော်အတွက် အများကြီး စိတ်နှလုံးမချမ်းမသာဖြစ်တော်မူရတယ်။ အခုလို လူသာမန်တွေသာဆိုရင် ဒီလိုအခါမှာ ဒီလိုလည်း ကြည့်ပြီး သည်းခံနေကြမှာမဟုတ်ဘူး။ ဒါပေမယ့် အလောင်းတော်မှာတော့ ဖြည့်ကျင့်ခွင့်ရတဲ့ ပါရမီအတွက် ကျေနပ်နေမှာပါပဲ။ အဲဒီလို ဖြည့်ကျင့်ရတဲ့ပါရမီတွေက ၁၀–ပါး၊ စွန့်ခြင်းကြီးက ၅–ပါး၊ စရိယက ၃–ပါး၊ အဲဒါတွေကို လေးသချေ်နဲ့ ကမ္ဘာတစ်သိန်း ကာလ ပတ်လုံး ဆင်းရဲပင်ပန်းစွာ ဖြည့်ကျင့်ခဲ့ရတယ်။

ဆေးမသောက်ရင် ရောဂါမပျောက်ဘူး

ဒါနပါရမီ၊ သီလပါရမီ စသည်တွေကို သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တွေထက် လွန်လွန်ကဲကဲ အပင်တပန်း ဖြည့်ကျင့်တော် မူခဲ့ရတယ်။ သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တွေစွန့်နိုင်ခဲတဲ့ စွန့်ခြင်းကြီး ၅–ပါးကိုလည်း စွန့်တော်မူခဲ့ရတယ်။ သားစွန့်၊ သမီးစွန့်၊ ဇနီးကိုပါ စွန့်နိုင်ခဲ့တာတွေကို မင့်မကွက် စွန့်ခဲ့ရပါတယ်။ ဘာအတွက် ဒီလိုဖြည့်ကျင့် စွန့်လွှတ်ခဲ့ရပါသလဲဆိုရင် "လောကဟိတာယ၊ လောကဟု ဆိုအပ်တဲ့ သတ္တဝါတို့အကျိုး"တဲ့။

သတ္တဝါတွေဆိုတာက တခြားသတ္တဝါတွေ မဟုတ်ပါဘူး။ ယခု ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားရဲ့ သာသနာတော်မှာ ကျွတ်တမ်းဝင်ကြတဲ့ သတ္တဝါတွေပါပဲ၊ အရှင်သာရိပုတ္တရာတို့၊ အရှင်မောဂ္ဂလ္လာန်တို့၊ အဲဒီကနေပြီး အခုထက်ထိပေါ့၊ မြတ်စွာဘုရားသာသနာတော်ကို ကြည်ညိုပြီး မြတ်စွာဘုရားရဲ့ စကားတော်ကို ယုံယုံကြည်ကြည် လိုက်နာကျင့်သုံးကြတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေရဲ့ အကျိုးငှာပါပဲတဲ့၊ တစ်ခြား ရည်ရွယ်တော်မူချက်တော့ အထူးမရှိပါ၊ "ဗုဒ္ဓါဇောဓေယျံ ငါသိလို့ရှိရင် ငါသိသလိုပဲ သတ္တဝါတွေကို သိအောင် ဟောပြမယ်"ဆိုတဲ့ ရည်ရွယ်ချက်ပဲ ရှိပါတယ်။ ဒါပေမယ့်လို့ ဘုရားစကားတော်ကို မယုံကြည်မလိုက်နာတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေရဲ့ အတွက်ကိုတော့ ထည့်တွက်လို့ မဖြစ်ဘူးပေါ့။ မယုံကြည်သူတွေရဲ့ အတွက်ကတော့ အကျိုးမရှိပါဘူး။

မယုံကြည်ရုံတွင်မက မြတ်စွာဘုရားကို ပြစ်မှားလို့ရှိရင် အကျိုးမရှိရုံသာမကဘဲ ငရဲကျသည်အထိ အကျိုးမဲ့တာတွေတောင်ရှိပါသေးတယ်။ ဆေးဆရာရဲ့ စကားကို နားမထောင်တဲ့ ရောဂါသည် လူနာတွေလိုပဲပေါ့၊ ရောဂါပျောက်စေတဲ့ ဆေးကိုသောက်ဖို့ရာဆေးဆရာကညွှန်ပေမယ့် ရောဂါသည်က မယုံကြည်လို့ မသောက်ဘူးဆိုရင် ဘယ်မှာရောဂါ ပျောက်ကင်းလိမ့်မှာလဲ၊ ရောဂါမပျောက်ဘူးပေါ့။ ဒီလို ရောဂါသည်ရဲ့အတွက် ဆေးဆရာက ဘာမှ မတတ်နိုင်ပါဘူး။ အဲဒီလိုပါပဲ မြတ်စွာဘုရား စကားတော်ကိုမှ နားမထောင်ရင် မတတ်နိုင်ဘူးပေါ့။

ပါရမီတွေ ဖြည့်ကျင့်တော်မူတာဟာ သံသရာဝဋ္ဌထဲမှာ ဆင်းရဲနေတဲ့သတ္တဝါတွေကို လွန်လွန်ကဲကဲ သနားလွန်းလို့ ဖြည့်ကျင့် ဆည်းပူးတော်မူခဲ့တာပါတဲ့။ ဒါကြောင့်–

"မဟာကာရုဏိကသ၊ ကြီးစွာသော သနားခြင်းရှိတော်မူသော။ တဿနာထသ၊ လူသုံးပါးတို့၏ ကိုးကွယ်ရာ ဖြစ်တော်မူသော ထိုမြတ်စွာဘုရားအား။ နမော၊ ရှိခိုးပါ၏။ မေ၊ ငါ၏။ နမော၊ ရှိခိုးခြင်းသည်။ အတ္ထု၊ ဖြစ်ပါစေသတည်း"တဲ့၊ ဘုန်းကြီးက ဒီနေရာမှာ ဆောင်ပုဒ်ကလေး လုပ်ထားတယ်၊ လိုက်ဆိုကြ–

"သချေ်လေးရပ်, သိန်းကပ်ကြာရည်"

အဲဒါ "ကပ္ပကောဋ္ဌိဟိပိ အပ္ပမေယ္ယံ ကာလံ" ဆိုတာကို မြန်မာစီထားတာပဲ၊ ကဲ နောက်တစ်ပုဒ် ဆိုကြရမယ်–

"သတ္တဝါများ, စီးပွားမျှော်ရည်"

ဒါကတော့ "လောကဟိတာယ–လောကဟု ဆိုအပ်သော သတ္တဝါအပေါင်း၏ အကျိုးစီးပွား အလို့ငှာ"ဆိုတာကို စီထားတာပါပဲ၊ နောက်တစ်ပုဒ် ဆိုကြရမယ်၊ လိုက်ဆို–

"ပြုနိုင်ခဲစွာ, ပြုရလေသည်"

အဲဒါက "အတိဒုက္ကရာနိ ကရောန္တော အလွန်ပြုနိုင်ခဲကုန်သော ပါရမီ, စရိယ, ပရိစာဂတို့ကို ပြုတော်မူသည်ဖြစ်၍" ဆိုတာကို စီထားတာပါပဲ၊ ကဲ နောက်တစ်ပုဒ်ကို ဆိုကြဦးစို့–

"အလွန်သနားတဲ့, ဘုရားရှိခိုးသည်"တဲ့။

အဲဒါက "နာမော မဟာကာရုဏိကဿ၊ တဿ ကြီးစွာသော သနားခြင်းရှိတော်မူသော ထိုမြတ်စွာဘုရားအား ရှိခိုးပါ၏ဘုရား"ဆိုတဲ့ အပိုဒ်ကို ရေးစီထားတာပါပဲ။ အဲဒီမှာ အလွန်သနား ဘုရားရှိခိုးသည်လို့ဆိုရင် သိပ်ပြီးမပေါ်လွင်လှတာ ဖြစ်လို့(တဲ့)ဆိုတဲ့ အပိုစကားလုံးကလေးတစ်လုံးကို ထည့်ထားလိုက်ရသေးတယ်။ "အလွန် သနားတော်မူတဲ့ မြတ်စွာဘုရားအား ရှိခိုးပါ၏"တဲ့။ အဋ္ဌကထာဆရာက ဒီလို ရှိခိုးထားပါတယ်။

အဲ အခုလည်း တရားနာရင်း အဲဒီဂုဏ်တော်နဲ့ ပြည့်စုံတော်မူတဲ့ မြတ်စွာဘုရားကို အာရုံပြုပြီး ရှိခိုးကြရမယ်။ ကြည်ညိုစရာလည်း အင်မတန်ကောင်းပါတယ်။ ကဲ အားလုံးပေါင်းဆိုကြ–

သချေ်လေးရပ်, သိန်းကပ်ကြာရည်၊
သတ္တဝါများ, စီးပွားမျှော်ရည်၊
ပြုနိုင်ခဲစွာ, ပြုရလေပြီ၊
အလွန်သနားတဲ့, ဘုရားရှိခိုးသည်။ (ဆို ၃–ခေါက်)

အဲဒါ အဋ္ဌကထာဆရာက ကျမ်းမရေးသားမီ အန္တရာယ်ကင်းခြင်းနဲ့ ကျမ်းပြီးမြောက်ခြင်း အကျိုးငှါ ပဏာမ ပြုထားတာပါပဲ။ ဒီလို ပဏာမပြုပြီးမှ အလိုရှိတဲ့ကျမ်းကို ရေးသားပြုစုတော်မူပါတယ်။ ဒါဟာ ဝိနည်းအဋ္ဌကထာကို ရေးသား ပြုစုတော်မူတဲ့အခါမှာ ရှိခိုးတဲ့ ပဏာမပါပဲ။ ကျက်ထားနိုင်ရင် ကောင်းပါတယ်။ ဒီလို ကြည်ညိုစရာကောင်းတဲ့ ဘုရားဂုဏ်ကို အာရုံပြုပြီးတော့ ဘုရားရှိခိုးတဲ့အခါ ဒီဘုရားရှိခိုးကိုပါထည့်ပြီး ရှိခိုးနိုင်ပါတယ်။ ပါဠိလိုကတော့ တယ်မလွယ် လှဘူး။ ဗမာလိုကတော့ လွယ်ပါတယ်။ အဓိအဘ ဘာသာစကားဖြစ်လို့ အဓိပ္ပာယ်လည်း ပေါ်လွင်ပါတယ်။

သုတ္တန်အဋ္ဌကထာ ပဏာမ

သုတ္တန် အဋ္ဌကထာတွေဆိုတာကတော့ အများကြီးပဲ။ တစ်ကျမ်းထဲ မကဘူး။ အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသ ရေးထားတာ နိကာယ်လေးရပ်တောင်ရှိတယ်။ အဲဒီ ပဏာမတွေလည်း ကောင်းပါတယ်။ အဲဒါတွေကိုတော့ ခပ်လွယ်လွယ်ပဲ ပြောရမယ်။

ကရုဏာသီတလ ဟဒယံ၊ ပညာပဒ္ဓောတ ဝိဟတမောဟတမံ။
သ–နရာမရ လောကဂရုံ၊ ဝန္ဒေ သုဂတံ ဂတိ ဝိမုတ္တံ တဲ့။

မြတ်စွာဘုရားအား အဲဒီလို ရှိခိုးတော်မူတယ်။ ဓမ္မပဏာမ, အရိယသံဃပဏာမတွေမှာလည်း ဒီလိုပဲ၊ တစ်ဂါထာစီ ရေးပြီးတော့ရှိခိုးထားပါတယ်။ပြီးတော့ အဲဒီလို ရတနာသုံးပါးအား ရှိခိုးရတဲ့ ကောင်းမှုကြောင့် "သုဝိဟတန္တရာ ယောဟုတ္တာ" တဲ့။ အဋ္ဌကထာကျမ်းတွေကို ရေးသားရာမှာ အန္တရာယ်ဟူသမျှ ကင်းရှင်းရန်အတွက်ပါတဲ့။

အဲဒီလို ရည်ရွယ်ချက်တွေနဲ့ ဘုရားအစရှိတဲ့ ရတနာသုံးပါးကို ပဏာမပြုထားပါတယ်။ ဒါတွေကိုလည်း စာတတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေအတွက် ကျက်မှတ်ပြီး ရှိခိုးနိုင်ရင်ကောင်းပါတယ်။ ဒါက သုတ္တန် အဋ္ဌကထာတွေမှာလာတဲ့ ပဏာမ၊ အဘိဓမ္မာမှာ လာတဲ့ ပဏာမကတော့–

ကရုဏာ ဝိယ သတ္တေသု၊ ပညာ ယသ မဟေသိနော။
ဥ ယျဓမ္မေသု၊ သဗ္ဗေသု ပဝတ္တိတ္ထ ယထာရုစိ တဲ့။

ယသမဟေသိနော၊ အကြင်မြတ်စွာဘုရား၏။ ကရုဏာ၊ သနားလှစွာသော ကရုဏာသည်။ သတ္တေသု၊ သတ္တဝါ တို့၌။ ပဝတ္တိတ္ထဝိယ၊ ဖြစ်လေဘိသကဲ့သို့။ ပညာပါ၊ အသိဉာဏ် ပညာသည်လည်း။ သဗ္ဗေသု၊ အလုံးစုံကုန်သော။ ဥ ယျဓမ္မေသု၊ ဥ ယျဓမ်တရားတို့၌ ယထာရုစိ၊ အလိုတော်အတိုင်း။ ပဝတ္တိတ္ထ ဖြစ်တော်မူခဲ့ လေပြီတဲ့။

ဒီနေရာမှာတော့ ပညာကို ဥပမေယျအဖြစ်ထားပြီး ကရုဏာ ဥပမာအဖြစ်ထားလျက် ရှိခိုးတယ်။ သတ္တဝါတွေရဲ့ အပေါ်မှာ သနားခြင်း ကြီးမားတော်မူတဲ့ မြတ်စွာဘုရားမှာ အလိုရှိတော်မူတိုင်းဖြစ်တယ်တဲ့။ မဟာကရုဏာ သမာပတ် ဝင်စားလိုက်ရင် သတ္တဝါ တွေရဲ့အပေါ်မှာ အလိုရှိတော်မူတိုင်း သနားခြင်း ကရုဏာဟာ ဖြစ်သွားတာပဲ။ သတ္တဝါတွေရဲ့ အပေါ်မှာ သနားခြင်း ကရုဏာ ဖြစ်တော်မူသလိုပဲ၊ အလုံးစုံသော ဥ ယျဓမ္မ တရားတို့၌လည်း အလိုတော်ရှိတဲ့အတိုင်း ပညာ ဖြစ်နိုင် သိနိုင်တော်မူပါတယ်တဲ့။

ဥ ယျဓမ္မာဆိုတာ သိအပ်, သိသင့်,သိထိုက်တဲ့ တရားဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီသိသင့် သိအပ်သိထိုက်တဲ့ ဥယျဓမ် တရားက ၅–ပါးရှိတယ်။ အလုံးစုံသော တရားကို သိတယ်ဆိုတာဟာ တစ်ပြိုင်နက်တည်း အကုန်လုံးစုပြီး သိတာတော့ မဟုတ်ပါဘူး။ အမြဲတမ်းပဲ သိနေတာမဟုတ်ပါဘူး။ ဆင်ခြင်တော်မူလိုက်ရင် ဆင်ခြင်တိုင်း သိတာကိုသာ ဆိုလိုပါတယ်၊ အဲဒီလိုသိတာကိုပဲ "အလုံးစုံသော တရားတို့ကို သိတော်မူတယ်"လို့ ဆိုပါတယ်။

မျက်စိမြင်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေလိုပေါ့။ မျက်စိမြင်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ကြည့်လိုက်ရင် မြင်စရာရှိတာတွေကို အကုန်မြင်ကြ တာပေါ့။ ဒါပေမယ့် နှလုံးသွင်းပြီးကြည့်တာကိုသာ မြင်ကြတာပဲ။ နှလုံးသွင်းပြီးမကြည့်ရင်တော့ မျက်စိအောက်မှာ ရောက်နေတာကိုတောင်မှ မြင်တာမဟုတ်ဘူး။ နောက်ပြီးတော့ အိပ်နေတဲ့အခါမှာလည်း မမြင်ဘူး။ မျက်စိကို မှိတ်ထားတဲ့ အခါမှာလည်း မမြင်ဘူး။ ရှေ့ဘက်ကို ကြည့်နေတဲ့ အခါမှာလည်း နောက်ဘက်၌ ရှိနေတာကိုမမြင်ဘူး။ မျက်စိကောင်းတဲ့ သူမှာလည်း ဒီလိုကြည့်ရာ ကြည့်ရာကိုသာ မြင်တယ်။ မကြည့်တဲ့ဟာကိုတော့ မမြင်နိုင်ဘူး။

အဲဒီလိုပါပဲ၊ မြတ်စွာဘုရားဉာဏ်တော်ဟာ "အာဝဇ္ဇန ပဋိဘာဂ"ဆင်ခြင်တဲ့ အာဝဇ္ဇန်းနဲ့ စပ်နေတယ်။ ဒါကြောင့် နှလုံးသွင်းပြီး ဆင်ခြင်တိုင်း၊ ဆင်ခြင်တိုင်း အတားအဆီးမရှိဘဲ သိစရာရှိတာတွေကို အလိုတော်အားလျော်စွာ ထင်ထင် လင်းလင်း၊ ပေါ်ပေါ်လွင်လွင်၊ သန့်သန့်ရှင်းရှင်း၊ ပြတ်ပြတ်သားသား သိတော်မူပါတယ်တဲ့။

အဲဒီလို ဂုဏ်တော်ကျေးဇူးတော်တွေနဲ့ ပြည့်စုံတော်မူတဲ့ မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုးပါတယ်လို့ ဆိုလိုတာဖြစ်ပါတယ်။ အဋ္ဌကထာဆရာက ပဏာမဂါထာမှာ အဲဒီလို ရေးထားတယ်။ အဲဒီဂါထာရဲ့ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ဘုန်းကြီးက ဆောင်ပုဒ် ကလေးတစ်ပိုင်း စီထားတယ်။

"သတ္တဝါများ, သနားသလိုပင်၊ ဥ ယျတရား, သိသွား ဉာဏ်မြင်"တဲ့။
ဒီလောက်ပဲ ရှိပါသေးတယ်၊ အဋ္ဌကထာမှာ ရှေ့ဆက်ပြီး ရေးထားတဲ့

ပဏာမဂါထာက–

ဒယာယ တာယ သတ္တေသု၊ သမုဿာဟိတမာနသော။
ပါဋိဟီရာ–ဝသာနမှိ၊ ဝသန္တော တိဒသာလယေ တဲ့။

တာယ ဒယာယ၊ ထိုသနားခြင်းရှိတော်မူသော ကရုဏာဖြင့်။ သတ္တေသု၊ သတ္တဝါတို့၌။ သမုဿာဟိတမာနသော၊ တိုက်တွန်းနှိုးဆော်အပ်သော စိတ်နှလုံးရှိတော်မူသည်ဖြစ်၍ တဲ့။ မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူတာတွေဟာ ကရုဏာတော်က တိုက်တွန်းလို့ ဟောတာ တဲ့၊ ကရုဏာက မတိုက်တွန်းဘဲ သနားတော် မမူလို့ရှိရင်တော့ ဒီအတိုင်း ချမ်းချမ်းသာသာ နေတော်မူနိုင်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် မြတ်စွာဘုရားဟာ ဒီအတိုင်း အေးအေးဆေးဆေး နေတော်မမူပါဘူး။ အသက်တမ်းကလည်း တိုတိုဆိုတော့ နေ့ရောညဉ့်ပါပင် မအားမလပ်ရ ပါဘူး။ ၄၅–ဝါ ကာလပတ်လုံး တစ်နေရာမှ တစ်နေရာသို့ ကြွတော်မူပြီးတော့ လည်း ဟောတော်မူပါတယ်။ သတ္တဝါတစ်ဦးတစ်ယောက် ကျွတ်ဖို့အရေးကို မြင်တော်မူတယ်ဆိုရင် ဝေးတယ်၊ နီးတယ်ဆိုပြီး ကြောင့်ကြမဲ့ နေတော်မမူပါဘူး။ ဘယ်လောက်ပဲ ဝေးဝေး ကြွရောက်ပြီး ဟောကြားတော်မူပါတယ်။ တစ်ခါတစ်ရံ တစ်ဦး တစ်ယောက်မျှ မကျွတ်ထိုက်တာကို သိတော်မူပါလျက်နဲ့လည်း နောက်ကာလတွင် ဒေသနာတန္တိ (ဒေသနာတော် အစဉ် ဖြစ်ရစ်ပြီး) ကုသိုလ်တရား ပွားများရစ်ကြစေရန်ပင် ဟောကြားတော်မူတာတွေ တောင်ရှိပါသေးတယ်။ အဲဒါတွေဟာ မဟာ

ကရုဏာတော် ပြဋ္ဌာန်းပြီးဟောကြားတော်မူတာပဲ၊ အခု အဘိဓမ္မာ တရားတော်ကို ဟောကြားတော်မူရာမှာလည်း သတ္တဝါတွေကို သနားတဲ့ကရုဏာတော်က တိုက်တွန်းနှိုးဆော်လို့ ဟောတာ တဲ့။ မြတ်စွာဘုရားမှာ အင်မတန် ပင်ပန်းတော်မူပါတယ်။

"ပါဠိဟီရာဝသာနမှိ၊ တန်ခိုးပြာဋိဟာကို ပြတော်မူသည်၏
အဆုံး၌။ တိဒသာလယေ၊ တာဝတိံသာ နတ်ပြည်၌။ ဝသန္တောနေတော်
မူလျက်"တဲ့။

ယမိုက်ပြာဋိဟာ ပြတော်မူသည်၏အဆုံးမှာ တာဝတိံသာနတ်ပြည်သို့ ကြွတော်မူတယ်။ အဲဒီမှာ ပဏ္ဍုကမွလာ ကျောက်ဖျာဆိုတာရှိတယ်။ အဲဒီကျောက်ဖျာပေါ်မှာ သီတင်းသုံးတော်မူပြီးတော့ ဝါတွင်းသုံးလ ပတ်လုံး အဘိဓမ္မာတရားကို ဟောတော်မူတယ် တဲ့။ အဲဒါကို–

ပါရိစ္ဆတ္တကမူလမှိ၊ ပဏ္ဍုကမွလနာမကေ။
သိလာသနေ သန္နိသိန္နော၊ အာဒိစ္စောဝ ယုဂန္ဓရေ–

လို့ဆိုထားပါတယ်၊ ပါရိစ္ဆတ္တကမူလမှိ၊ ပင်လယ် ကသစ်ပင်ရင်း၌။ ပဏ္ဍုကမွလနာမကေ၊ ပဏ္ဍုကမွလ အမည်ရှိသော။ သိလာသနေ၊ ကျောက်ဖျာထက်၌ သန္နိသိန္နော၊ သီတင်းသုံးတော်မူလျက် တဲ့။ သီတင်းသုံးတော်မူပုံကတော့–

အာဒိစ္စောဝ ယုဂန္ဓရေ တဲ့၊ ဥပမာပြုပြီး နှိုင်းယှဉ်ပြဆိုထားတယ်။ ယုဂန္ဓရိရ်တောင်ထိပ်မှာ ရောက်ရှိလာတဲ့ တက်သစ်စနေဝန်းကြီးရဲ့အလား တင့်တယ်တော်မူတဲ့ မြတ်စွာဘုရား တဲ့၊ တင့်တယ်တော်မူပုံ ကိုလည်း ရှေ့ဆက်ပြီးတော့ ဒီလို ရေးထားပါသေးတယ်။

စက္ကဝါဠသဟဿေဟိ၊ ဒသဟာဂမ္မ သဗ္ဗသော။
သန္နိသိန္နေန ဒေဝါနံ၊ ဂဏေန ပရိဝါရိတော တဲ့။

ဒသဟိ စက္ကဝါဠသဟဿေဟိ၊ စကြာဝဠာတိုက်တစ်သောင်းတို့မှ။ အာဂမ္မ၊ ညီညာဖျဖျ စည်းဝေး ရောက်လာကြကုန်၍ သဗ္ဗသော၊ ခပ်သိမ်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ ဒေဝါနံ ဂဏေန၊ နတ်တို့၏ အဖွဲ့အစည်း ဖြင့်။ ပရိဝါရိတော၊ ခိုလှုံညွှတ်ကိုင်း ရံကာဝိုင်းလျက်။ သန္နိသိန္နေန၊ သီတင်းသုံးစံပယ်တော်မူ၍ တဲ့၊ ဒီလို နတ်အပေါင်းတွေခြံရံပြီး အဘိဓမ္မာ တရား ဟောကြားတော်မူတယ်ဆိုတာကိုတော့–

မာတရံ ပမုခံ ကတ္တာ၊ တသာ ပညာယ တေဇသာ။
အဘိဓမ္မကထာမဂ္ဂံ၊ ဒေဝါနံ သမ္ဗဝတ္တယိ–လို့–

ရေးသားထားပါတယ်။

မာတရံ၊ မယ်တော်ဖြစ်ခဲ့ဖူးသော သန္ဓာသိတနတ်သားကို။ ပမုခံ ကတ္တာ၊ အကြီးအမှူးပြု၍ တဲ့။ ဒီနေရာကလေးကို ဖြတ်ပြောရဦးမယ်။

မြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော် ဖွားမြင်တော်မူပြီးတဲ့နောက် (၇)ရက်မြောက်တဲ့အခါမှာ မယ်တော် မာယာဟာ နတ်ရွာစံကွယ်လွန်သွားခဲ့တယ်။ ဒါက မြတ်စွာဘုရားတို့ရဲ့ မယ်တော်တိုင်း မယ်တော်တိုင်း ဒီလိုချည်းပါပဲ။ မယ်တော်များဟာ ဘုရားအလောင်း သားကို ဖွားပြီးလို့ (၇)ရက်မြောက်မှာ နတ်ရွာစံကြရတယ်။ ဒါဟာ ထုံးစံမမ္မတာပါပဲ၊ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ မြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်တို့ ကိန်းရာတည်ရာဖြစ်တဲ့ မယ်တော်ရဲ့ ခန္ဓာကိုယ်ကို ယောက္ခားတစ်ပါးတို့ မရိမသေမ ပြုသင့်သောကြောင့်ပါပဲ။ ဥပမာ–ဘယ်လိုလဲဆိုရင် ဘုရားကျောင်းဆောင်တော်တို့၊ စေတီတော်တို့ကို အလေးဂရပြုရသလိုပေါ့။ ဘုရားရဲ့မယ်တော်ကိုလည်း အလေးဂရပြုရမယ်တဲ့။ ဒါကြောင့် ဒီလို ကွယ်လွန်သွားကြရတယ်။

ကွယ်လွန်တဲ့အခါမှာလည်း တုသိတာနတ်ပြည်မှာရောက်ပြီး နတ်သားဖြစ်ရတယ်၊ တချို့ကလည်း နတ်သမီးဖြစ်တာပါလို့ ဆိုကြတယ်။ မာတရံ–အမိဟော ပါဠိပုဒ်နဲ့ ဆိုထားလို့တဲ့၊ ဒီ မာတရံဆိုတဲ့ ပုဒ်အတိုင်း ကြည့်မယ်ဆိုရင်တော့လည်း မယ်တော်လို့ပဲ အဓိပ္ပါယ်ရတယ်ပေါ့လေ။ နတ်သားလို့တော့ အဓိပ္ပါယ်မပါဘူး။ ဒါပေမယ့်လို့ နတ်သားလို့ဆိုတာကို အများကသဘောကျကြပါတယ်။ နတ်သမီး မဟုတ်ဘူးဆိုသူတို့က ဘယ်လိုအကြောင်းပြသလဲဆိုရင် "နတ်သမီးဖြစ်ခဲ့လို့ရှိရင် အဲဒီ နတ်သမီးကို နတ်သားတွေက ကာမဂုဏ်နဲ့ ကျူးလွန်ကြဦးမှာပဲ တဲ့။ ဒီတော့ မရိမသေရာကို ရောက်ဦးမှာပဲတဲ့။ ဘုရားရှင်၏

မယ်တော်ဖြစ်ခဲ့ဖူးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်အပေါ်မှာ ဒီလို မရှိသေရင် မသင့်လျော်ဘူး"ဆိုပြီး နတ်သမီး မဖြစ်သင့်ကြောင်းကို အကြောင်းပြကြတယ်။ ဒါကြောင့် . . .

> မာတရံ၊ မယ်တော်ဖြစ်ခဲ့ဖူးတဲ့ နတ်သားကို။ ပမုခံ ကတ္တာ၊ အကြီးအမှူးပြု၍။ တဿ ပညာယ တေဇသာ၊ ထိုသဗ္ဗညုတညာဏ်တော်၏ အစွမ်းဖြင့်။ အဘိဓမ္မကထာ မဂ္ဂံ၊ အဘိဓမ္မာတရားတော် အစဉ်ကို။ ဒေဝါနံ၊ နတ်တို့အား။ သမ္ဗဝတ္တယိ၊ ကောင်းစွာ ဖြစ်စေခဲ့ဟောတော်မူခဲ့လေပြီ။

နတ်တို့အား မြတ်စွာဘုရားက အဘိဓမ္မာတရားတော်အစဉ်ကို ကောင်းစွာဟောတော်မူတယ်တဲ့။ ဘယ်အစွမ်းနဲ့ ဟောတော်မူသလဲဆိုတော့ကာ "တဿာ ပညာယ တေဇသာ"တဲ့။ သဗ္ဗညုတညာဏ်တော်ရဲ့အစွမ်းနဲ့ ဟောတော်မူတာပါတဲ့။ ဒီ အဘိဓမ္မာတရားကိုသာမညပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ညာဏ်အစွမ်းနဲ့ဟောနိုင်တာမဟုတ်ဘူး။မြတ်စွာဘုရားရဲ့ သဗ္ဗညုတညာဏ်တော်အစွမ်းနဲ့သာ ဟောကြားတော်မူနိုင်တာပေါ့၊ အဲဒီလို ဆိုလိုပါတယ်။

အဘိဓမ္မာတရားတော်က အင်မတန်ကို ကျယ်ပြန့်တယ်၊ ပြီးတော့ ဒီလိုကျယ်ပြန့်လှတဲ့ အဘိဓမ္မာ တရားတော်ကို နည်းပေါင်းများစွာနဲ့ အချိုးတကျဟောကြားတာဟာ နက်လည်းနက်နဲ၊ ခက်လည်းခက်ခဲတယ်၊ အဲဒါတွေကို နောက်မှ တဖြည်းဖြည်းပြောရမယ်။

မာတရံ၊ မယ်တော်ဖြစ်ခဲ့ဖူးတဲ့နတ်သားကို။ ပမုခံ ကတ္တာ၊ အကြီးအမှူးပြု၍။ တဿာ ပညာယ တေဇသာ၊ ထိုသဗ္ဗညုတညာဏ်တော်၏ အစွမ်းဖြင့်။ အဘိဓမ္မာကထာ မဂ္ဂံ၊ အဘိဓမ္မာတရားတော်အစဉ်ကို။ ဒေဝါနံ၊ နတ်တို့အား။ သမ္ဗဝတ္တယိ၊ ကောင်းစွာဖြစ်စေတော်မူခဲ့ ဟောတော်မူခဲ့လေပြီ။

နတ်တို့ကို မြတ်စွာဘုရားက အဘိဓမ္မာတရားအစဉ်ကို ဟောတော်မူခဲ့တယ်တဲ့၊ ဘယ်ရဲ့အစွမ်းဖြင့် ဟောတော်မူ ခဲ့သလဲဆိုတော့ တဿာ ပညာယ တေဇသာ။ သဗ္ဗညုတညာဏ်တော်ရဲ့အစွမ်းဖြင့် ဟောတော်မူခဲ့တာ တဲ့၊ သာမန်ပုဂ္ဂိုလ် တွေတော့ မဟောနိုင်ဘူး။ သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုတာ သာမန်ညာဏ်လောက်သာရှိတာ၊ အဘိဓမ္မာ တရားတော်ကို အဲဒီလို သာမန် ညာဏ်နဲ့ ဟောလို့မဖြစ်ဘူး။ အဘိဓမ္မာဆိုတာက အင်မတန်ကျယ်ပြန့်တာကိုး၊ ပြီးတော့ အချိုးတကျလည်း တန်ဆာဆင်ပြီး နည်းအမျိုးမျိုးနဲ့ ဟောရတာ ဖြစ်နေတယ်။ ဒီတော့ အင်မတန် ကျယ်ပြန့်တယ်။ အဲဒါတွေကို နောက်မှ တဖြည်းဖြည်း ဟောသွားရမယ်။ အဲဒီမှာ "နတ်တွေကို ဟောတော်မူတယ်" ဆိုတော့ "ဒီနတ်တွေက ဘယ်ကလာတဲ့ နတ်တွေတုန်းလို့" ဆိုတော့ စကြာဝဠာပေါင်း တစ်သောင်းကလာတဲ့ နတ်တွေတဲ့။

> စက္ကဝါ‌ဠသဟဿေဟိ၊ ဒသာဟာဂမ္မ သဗ္ဗသော။
> ဝသန္ဠိသိန္နေန ဒေဝါနံ၊ ဂဏေန ပရိဝါရိတော–တဲ့။

အဋ္ဌကထာက ဒီလိုဆိုပါတယ်၊ ဗြဟ္မာကိုလည်း နတ်လို့ဆိုတဲ့နေရာမှာ ဆိုတာပါပဲ၊ ဒီနေရာမှာ နတ်တို့ဆိုပေမယ့် ဗြဟ္မာတွေလဲပါတယ်၊ ဗြဟ္မာတွေကိုပါ နတ်လို့ဆိုထားတာပါပဲ၊ အဲဒီနတ်တွေ ဗြဟ္မာတွေခြံရံပြီး ပဏ္ဍုကမ္ဗလာ ကျောက်ဖျာ ထက်မှာ သီတင်းသုံးတော်မူပြီး မြတ်စွာဘုရားက အဘိဓမ္မာတရားတော်ကို ဟောကြားတော်မူတယ် တဲ့၊ အကြီးအမှူး အဦးပြုပြီးဟောတာကတော့ ဘယ်သူလဲ ဆိုလို့ရှိရင် မာတရံ ပမုခံ ကတ္တာ၊ မယ်တော်ဖြစ်ခဲ့ဖူးတဲ့ သန္တုသိတနတ်သားကို အကြီးအမှူး အဦးထားပြီး ဟောကြားတာပါ တဲ့။

မယ်တော်ကို ကျေးဇူးဆပ်တဲ့အနေနဲ့ ဒီအဘိဓမ္မာတရားတော်ကို ဟောတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ အမိကျေးဇူးကို အထူး ဆပ်တဲ့တရားပေါ့။ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ မယ်တော်ဆိုပြီး ဘာတရားထူးကိုမှမရဘဲ နတ်ပြည်မှာ နတ်သားဖြစ်လောက်ရုံနဲ့ ပြီးနေ ရင်ကျေနပ်စရာမရှိလှဘူး။ ဒီပြင်ပုဂ္ဂိုလ်တွေကိုတောင်တစ်မဂ်၊တစ်ဖိုလ်ရအောင်ဆိုပြီး တရားတော်တွေကိုဟောနေပြီး မယ်တော် ဖြစ်လောက်အောင် ပါရမီအကူအညီဖြင့် ကျင့်လာခဲ့ရတဲ့ နတ်သားကို ဥပေက္ခာပြုထားလို့က ဘယ်မှာတော်ပါ့မလဲ။ ဒါကြောင့် အဘိဓမ္မာတရားတော်ဟာ မြတ်စွာဘုရားက မယ်တော်ဖြစ်ခဲ့ဖူးတဲ့ နတ်သားကို ကျေးဇူးဆပ်တဲ့တရားတဲ့၊ ဒီနေရာမှာ ပြောစရာ လေးတွေ ရှိပါသေးတယ်။ ဒါပေမယ့် နောက်မှပြောရမှာပဲ။

> တဿ ပါဒေ နမဿိတ္တာ၊ သမ္ဘုဒ္ဓဿ သိရီမတော။
> သဒ္ဓမ္မဋ္ဌဿ ပူဇေတ္တာ၊ ကတ္တာ သံဃဿ စ‌ဋ္ဌလိ။ ။

တဿ၊ ထိုမြတ်စွာဘုရား၏။ ပါဒေ၊ ခြေတော်အစုံတို့ကို။ နမဿာမိတ္တာ၊ ရှိခိုးပြီး၍။ မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်ကို ရှိခိုးပါ၏။ ရှိခိုးပြီးတဲ့တစ်ခါမှာ အဘိဓမ္မာအဖွင့် အဋ္ဌကထာကို ရေးပါ့မယ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်။ ဒါကြောင့် နမဿိတ္တာ–တဲ့၊ နမဿာမိလို့ ထားလိုက်ရင်လည်းရပါတယ်။ ကိုယ့်ဟာကိုရှိခိုးမယ် ဆိုရင် နမဿာမိ–လို့ ဒီတင်ပဲ ရပ်ထားလို့ ရပါတယ်။ နမဿိတ္တာ–ဆိုတာက ရှေ့ကိုဆက်စရာ ရှိနေသေးလို့ပါပဲ၊ ဘုန်းကြီးကတော့–

သိရီမတော၊ ကျက်သရေတို့နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော။ သမ္မာသမ္ဗုद्धသ၊ တရားအလုံးစုံကို ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် မှန်စွာသိတော်မူသော။ တဿ၊ ထိုမြတ်စွာဘုရား၏။ ပါဒေ၊ ခြေတော်တို့ကို။ နမဿာမိ၊ ရိုသေမြတ်နိုး လက်အုပ်မိုး၍ ရှိခိုးပါ၏ လို့။

ပြောစရာလေးတွေ ရှိပေမယ့် ဒါလောက်ပဲ ယူထားပါတယ်၊ ဒီပြင်ဟာတွေလည်း အရှည်ကြီး ရှိပါသေးတယ်၊ ကဲ ဆောင်ပုဒ်ကလေးတွေကိုဆိုရမယ် လိုက်ဆိုကြ–

သတ္တဝါများ, သနားသလိုပင်၊ ဥယျတရား, သိသွားဉာဏ်မြင်။
ကရုဏာပန်း, ဉာဏ်စွမ်းမှီယှဉ်၊ ဘိဓမ္မ, သုံးလလုံးလုံးပင်။
ဟောဖော်ကြား, ဘုရားရှိဦးတင်။ ။

ပြောစရာရှိတာလေးတွေကို ပြောရဦးမယ်

ပါဠိဟီရာ ဝသာနမှ၊ တန်ခိုးပြာဋိဟာ၊ ပြတော်မူပြီးသည့် အဆုံးမှာတဲ့၊ တာဝတိံသာနတ်ပြည်ကို ကြွတော်မူပြီးတော့ နတ်ဗြဟ္မာတွေကို မြတ်စွာဘုရားက အဘိဓမ္မာတရား ဟောကြားတော်မူတယ်။ တာဝတိံသာ နတ်ပြည်ကို မကြွမီ မြတ်စွာဘုရားက တန်ခိုးပြာဋိဟာ ပြတော်မူရပါသေးတယ်။ အဲဒီ တန်ခိုးပြာဋိဟာ ပြရခြင်း အကြောင်းကလေးက မှတ်သားစရာကောင်းလို့ ပြောရဦးမယ်။ နည်းနည်းရှည်တော့ရှည်တယ်။ ဒါပေမယ့် ချုံးပြီးပြောရမှာပဲ။

အဘိဓမ္မာတရားဟောရာမှာ တန်ခိုးပြာဋိဟာပြရတာက ရှေ့ပိုင်း၌ပါဝင်နေတယ်။ မြတ်စွာဘုရား လက်ထက်တော်က ရာဇဂြိုဟ်ပြည်မှာ သူဌေးတစ်ဦးဟာ ဂင်္ဂါမြစ်မှာ ရေသွားချိုးတယ်၊ ရေချိုးတဲ့အခါမှာ ပတ်ဝန်းကျင်က ပိုက်တွေကို ကာရံပြီး ရေချိုးတယ်လို့ဆိုတယ်၊ ဘာပြုလို့လဲဆိုတော့ ဘေးရန်အန္တရာယ်တွေလည်း ကင်းအောင် ကိုယ်မှာဝတ်ဆင်ထားတဲ့ ပစ္စည်း ပစ္စယတွေ မတော်တဆပြုတ်ကျလို့ရှိရင်လည်း ရေထဲစီးပါ မသွားရအောင် တဲ့၊ ပိုက်တွေကာရံထားတော့ အစစအရာရာ စိတ်ချရတာပေါ့လေ။

မြစ်ဆိုတော့ ရေတွေကစီးဆင်းနေတယ်၊ ပုံမတော်ရင် ဒီရေစီးထဲမှာ မြွေတွေလည်း ပါချင်ပါလာနိုင်တယ်၊ ဒီလိုသာ မြွေတို့၊ ကင်းတို့ပါလာမယ်ဆိုရင် ကြောက်စရာပဲ၊ မပါလာဘူးလို့ မဆိုနိုင်ဘူး၊ အခန့်မတော်ရင်ပါလာနိုင်တယ်၊ တချို့ ရေချိုးရင်း မြွေနဲ့တွေ့ပြီး မြွေကိုက်လို့ သေတာလည်းရှိတာပဲ။ မော်လမြိုင် တောင်ပိုင်းကလေး မဟာစည် သာသနာ့ရိပ်သာ အနီးမှာ ရေအိုင်ကြီးတစ်အိုင်ရှိတယ်။ ဘုန်းကြီးတို့ ရိပ်သာကို သွားတဲ့လမ်းဘေးမှာပါပဲ၊ အဲဒီ ရေအိုင်ကြီးဟာ မိုးတွင်းမှာတော့ ရေတွေရှိတယ်၊ နွေကာလရောက်တဲ့ အခါကျတော့ ရေမရှိပါဘူး။ အဲဒီ ရေအိုင်ကြီးထဲမှာ ရေဆင်းချိုးလို့ ကျောင်းသားတစ်ယောက် အဲဒီရေထဲကပဲ မြွေကိုက်လို့သေဖူးတယ်။ ဒါဟာ ရေထဲမှာဖြစ်နိုင်တဲ့ အန္တရာယ်ပဲ။

စန္ဒကူးတုံးကြီးတစ်တုံး လာငြိတယ်

ရာဇဂြိုဟ်သူဌေးကြီး မြစ်ထဲမှာ ဒီလိုရေချိုးနေတဲ့အခါ သူကာရံထားတဲ့ပိုက်မှာ အထက်က မျောပါလာတဲ့ စန္ဒကူးတုံးကြီးတစ်တုံးဟာ လာပြီးငြိနေသတဲ့၊ ကျောက်တောင် ကျောက်ခက်တွေကို တိုက်ခတ်ပြီး မျောပါလာတဲ့ စန္ဒကူး တုံးကြီးဆိုတော့အခက်အလက်တွေကပြတ်သတ်ကုန်မှာဖြစ်လို့အခက်အလက်တွေ မပါတော့တဲ့ အတုံးကြီးဖြစ်မှာပဲ၊ ဧရာဝတီ မြစ်ထဲမှာပါလာတဲ့ သစ်တုံးတွေ ကြည့်ပါလား၊ တချို့ မျောပါလာတဲ့ သစ်တုံးကြီးတွေဆိုရင် အခက် အလက် မပါတော့ရုံသာ မကတော့ဘူး၊ သစ်တုံးကြီးကိုပါ တိုက်စားထားလို့ ရွေဘော်နဲ့ တိုက်ထားသလို ချောနေပါတယ်။ စန္ဒကူးတုံး ကြီးလည်း မြစ်ညာကမျောပါလာတယ်ဆိုတော့ ဒီလိုရှိမှာပါပဲ။

ပိုက်မှာလာငြိတဲ့ သစ်တုံးကြီးကို ဘာတုံးလဲလို့ သူဌေးကြီးက စုံစမ်းကြည့်တယ်၊ ဒီတော့ စန္ဒကူးတုံးကြီး ဖြစ်နေတာကို တွေ့ရတယ်၊ စန္ဒကူးတုံးကြီးကလည်း အိုးလုံးကြီးလောက်ရှိသတဲ့၊ စန္ဒကူးဆိုတာ နံ့သာနီတဲ့၊ ရတ္တာစန္ဒကူး စန္ဒကူးနီပေါ့၊ စန္ဒကူးသားဆိုတာ သစ်သားထဲမှာတော့ အဖိုးထိုက် အဖိုးတန် ပစ္စည်းတစ်ခုပဲ။ ဒီလို တန်ဖိုးရှိမှန်းသိတော့ သူဌေးကြီးက ဆယ်ယူထားလိုက်တယ်။ ဒီအသားမျိုးက ဒီပြင် အသားထက် ရှားလည်းရှား၊ သူ့အနံ့ကလည်း မွှေးတော့ လူတွေက နှစ်သက်ကြတယ်။

နောက်တော့ သူဌေးကြီးက အကြံအစည်တစ်ခုဖြစ်တယ်၊ "ငါ့မှာ စန္ဒကူးသားကြီးရှိတယ်၊ ဘာလုပ်ရရင် ကောင်းပါ့မလဲ"လို့ ရရှိထားတဲ့ စန္ဒကူးသားကြီးကို အသုံးပြုဖို့ စဉ်းစားတဲ့ အကြံအစည် ဖြစ်လာတယ်။ အဲဒီအခါတုန်းက သူ ရဟန္တာ၊ ငါ ရဟန္တာနဲ့ လောကမှာ ရဟန္တာတွေပေါနေကြတယ်၊ သူဌေးကြီးကလည်း ဘယ်အယူဝါဒကိုမှ မယူသေးဘူး။ "သမ္မာ ဒိဋ္ဌိ အယူကိုလည်း မယူ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအယူကိုလည်း မယူသေးဘူး"လို့ အဋ္ဌကထာမှာ ဆိုထားတယ်။ သမ္မာဒိဋ္ဌိလည်းမဟုတ် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိလည်းမဟုတ်၊ ကြားထိုင်နေတယ်ပေါ့၊ ဒါနဲ့ သူက ဘယ်လိုစဉ်းစားသလဲဆိုရင်–

> "လောကမှာ ရဟန္တာတွေဆိုတာ ပေါများနေတယ်၊ ဒီလိုပေါများနေတဲ့ ရဟန္တာတွေထဲမှာ ဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ရဟန္တာ မဟုတ်ဘူး၊ ဟုတ်တယ် ဆိုတာကို ဘယ်သူမှ သေသေချာချာ မသိဘူး၊ ဒီတော့ ဒီစန္ဒကူးသားကို သပိတ်ထွင်းပြီး စုံစမ်းမှပဲ"လို့ စဉ်းစားပြီး စန္ဒကူးသားကို သပိတ်ထွင်းတယ်။

ရဟန္တာပါလို့ ပြောရုံပြောနေပြီး ယုံလောက်တဲ့ အကြောင်းယုတ္တိကို ထောက်ထားစရာမရှိဘဲနဲ့ ဒီအတိုင်းယုံကြည်နေလို့ မဖြစ်သေးဘူးပေါ့။ ဒီတော့ သူယုံကြည်နိုင်လောက်မယ့် အကြောင်းယုတ္တိကို ရှာကြံစူးစမ်းလိုတာနဲ့ စန္ဒကူးသားကြီးကို သပိတ်ထွင်းလုပ်တော့တာပါပဲ။ သပိတ်ထွင်းလုပ်ပြီးတော့ တိုင်တစ်တိုင်ထူပြီး ကောင်းကင်မှာ ချိတ်ဆွဲထားလိုက်တယ်။ ပြီးတော့–

"တန်ခိုးနဲ့ပြည့်တဲ့ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တွေ အလျှုံခံပါ"လို့ ကြေညာလိုက်သတဲ့၊ အမြင့်က အတောင် ခြောက်ဆယ်လောက် မြင့်တဲ့နေရာမှာ ချိတ်ဆွဲထားတာဖြစ်တော့ ဈာန်အဘိညာဉ်ကိုမရဘဲနဲ့ အလျှုံခံလို့ မဖြစ်ဘူးပေါ့။ ကောင်းကင်ကလာပြီး အလျှုံခံတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုတာကတော့ ဘယ်သူမှမရှိသေးဘူး။ ဒါပေမယ့် မြေပြင်က လာလာပြီး အလျှုံခံတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေကတော့ ရှိပါရဲ့၊ အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်တွေက တိတ္ထိဆရာကြီးတွေပဲ။ ဒီလို မြေပြင်ကကြွလာပြီး အဲဒီ တိတ္ထိဆရာကြီးတွေက–

"သူဌေးကြီး၊ ဒီသပိတ်ဟာ ငါတို့နဲ့တန်ပါတယ် သူဌေးကြီး၊ ငါတို့ကိုလျှုပါ၊ ငါတို့ကို အထင်မလွဲပါနဲ့၊ ငါတို့အပြင် အလျှုံခံနိုင်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်မရှိပါဘူး"စသည်ဖြင့် ပြောကြ အလျှုံခံကြတယ်၊ အဲဒီလိုနဲ့ သပိတ်ကိုရသွားရင် သူတို့က ရဟန္တာအဖြစ်နဲ့ ဂုဏ်ယူကြမှာပဲ။ အဋ္ဌကထာမှာ ပြဆိုထားတာကတော့ နိဂဏ္ဌဂိုဏ်းဝင် နာဋပုတ္တဆရာကြီးတဲ့၊ နိဂဏ္ဌဆိုတာ ယခု အိန္ဒိယမှာ အဝတ်မဝတ်ဘဲနဲ့ ကျင့်နေကြတာတွေ ရှိကြတယ်။ အဲဒီလိုပုဂ္ဂိုလ်တွေပါပဲ။ ဂျိန်းတွေလို့လည်းခေါ်ပါတယ်။ ဂျိနမှ ဂျိန်လို့ ဖြစ်လာတယ်၊ အဲဒီ ဂျိန်းဘာသာဝင် ပုဂ္ဂိုလ်တွေရဲ့ ခေါင်းဆောင်ကြီးပေါ့။ ဒီ အယူဝါဒတွေဟာ ဘုရားလက်ထက်တော်ကလည်းရှိနေကြတာပဲ။ အခု ဂျိန်းဘာသာဝင်တွေလည်း ဒီလို အဝတ်မဝတ်ဘဲ ကျင့်နေတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို ဘုရားအဖြစ်နဲ့ အသိအမှတ်ပြုပြီး ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်နေကြတာပါပဲ။

အဲဒီ နာဋပုတ္တဆရာကြီးဟာ သူ့တပည့်တွေနဲ့တိုင်ပင်ပြီး သူဌေးကြီးဆီကို လာတယ်။ လာပြီးတော့ ဘယ်လိုပြောကြသလဲဆိုရင် "သူဌေးကြီး ကျုပ်တို့ရဲ့ ဘုရားကိုလျှုပါ၊ ကျုပ်တို့ရဲ့ဘုရားက ရဟန္တာပါ၊ ဒီသပိတ်ဟာ ကျုပ်တို့ဘုရားနဲပြတန်ပါတယ်"စသည်ဖြင့် ဒီလို သူ့တပည့်တွေက ပြောကြတယ်။ ဒီတော့ သူဌေးကြီးက "ဟာ ဒီလိုနဲ့တော့ မလျှုနိုင်ဘူး၊ ကောင်းကင်ကို ပျံတက်ပြီး အလျှုံခံမှသာ လျှုနိုင်မယ်"လို့ ပြောတယ်။

နာဋပုတ္တရဲ့တပည့်တွေက ဒီလိုပြောပြီး အလျှုံခံရုံနဲ့ရလိမ့်မယ်ထင်ပြီး အလျှုံခံကြပေမယ့် သူဌေးကြီးက မလျှုဘူးပေါ့။ အစကတည်းက ဒီလို မြေပြင်ကလာပြီး အလျှုံခံတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို လျှုဖို့လုပ်ထားတာမှ မဟုတ်ဘဲကိုး။ ဒီတော့ သူ့တပည့်တွေက "သူဌေးကြီးသပိတ်က ဘာမှတန်ဖိုးရှိလှတာ မဟုတ်ပါဘူး၊ တန်ခိုးပြရတယ်ဆိုတာက မိမိရဲ့ဂုဏ်ကို ပြရတာပါ၊ အဲဒီလိုတော့လည်း မသင့်လျော်ပါဘူး"လို့ ပြောကြပြန်တယ်။ သပိတ်ကလေးလောက်နဲ့ တန်ခိုးမပြပါရစေနဲ့လို့ ဆိုလိုတာပေါ့၊ ဒါလောက်သာမကသေးဘူး၊ သူတို့ဆရာနဲ့သာ ထိုက်တန်ကြောင်း စသည်ဖြင့်လည်း သူတို့တတ်နိုင်သမျှ အကြောင်းပြပြီး သူဌေးကြီးကို ထပ်ပြောကြတယ်။ ဘယ်လိုပဲ သူတို့တွေကပြောပြော၊ သူဌေးကြီးကလည်း သူတို့ပြောတဲ့ အတိုင်းမလုပ်ဘူး။ ကောင်းကင်တက်ပြီး အလျှုံခံနိုင်မှသာ လျှုနိုင်မည်ဆိုတဲ့အကြောင်းကိုပြောပြီး တင်းခံနေတယ်။

ဒီတော့ နာဋပုတ္တဆရာကြီးက "ကောင်းပြီ၊ ဒီလိုဖြင့်လည်း ကောင်းကင်ကို ပျံတက်ပြီး အလျှုံခံရတာပေါ့"လို့ ပြောပြောဆိုဆို လက်တွေခြေတွေမြှောက် ကိုယ်ကိုလည်း ကြွကြွရွရွကလေးနဲ့ ကောင်းကင်ကို ပျံတက်တော့မလို ဟန်ပြင်လိုက်တယ်၊ အဲဒီလို နာဋပုတ္တဆရာကြီးက တက်တော့မလို ဟန်ပြင်လိုက်တော့ သူ့တပည့်တွေက–

"ဟာအရှင်ဘုရား၊ ဒီသပိတ်က ဘာမှအဖိုးမတန်ပါဘူးဘုရား၊ အဖိုးမတန်တဲ့ ဒီသပိတ်ကလေးလောက်နဲ့ ကောင်းကင်ပျံတက်ပြီး တန်ခိုးမပြပါနဲ့ဘုရား"လို့ ဒီလိုပြောပြီး အရေးတကြီး ဝိုင်းဝန်းပြီးဆွဲကြသတဲ့။ တက်ပါ့မယ်လို့ တကဲကဲလုပ်သူကလုပ်၊ မတက်ဖို့ ဆွဲသူကဆွဲနဲ့ နာဋပုတ္တဆရာကြီးဟာ မြေပေါ်မှာ လဲကျသွားတယ်လို့တောင်မှ ဆိုပါတယ်။ အဲဒီလို

လုပ်ကြဖို့က အစကတည်းက စည်းဝေးပြီး ဆရာတပည့်တွေ တိုင်ပင်လာကြတာတဲ့၊ ဒီလိုနဲ့ မပြီးသေးဘူး၊ နာဠန္ဒပုတ္တ ဆရာကြီးက ပြန်ပြောတယ်–

"သူဌေးကြီး အထင်မလွဲပါနဲ့၊ ကောင်းကင်ပျံတက်ပြီး တန်ခိုးပြမလို့ပါဘဲ၊ ဒါပေမယ့် သူဌေးကြီး မြင်တဲ့အတိုင်းပဲ မဟုတ်လား။ ငါ့တပည့်တွေက ဒီလို တန်ခိုးပြဖို့ ခွင့်မပေးကြဘူး။ သူတို့က ဆွဲထားကြတာနဲ့ ကောင်းကင်ကို ပျံတက်ဖို့ မဖြစ်နိုင်ဘူး။ ဒီတော့ လျှုသာလျှုလိုက်ပါ။ အလကား ဒီလိုနဲ့ သံသရာရှည်သာ ရှည်နေရော့မယ်။ ဒီတော့ မြန်မြန် လျှုလိုက်တာကပဲ ကောင်းပါတယ်"စသည်ဖြင့် နာဠန္ဒပုတ္တဆရာကြီးက ပြောတယ်။

သူဌေးကြီးကလည်း သူတို့ ဘယ်လိုပဲပြောနေနေ သူ့ရဲ့ရည်ရွယ်ရင်း အတိုင်းက နည်းနည်းမှ လျော့မပေးဘူး၊ ဒီတော့ သူဌေးကြီးက ဘယ်လိုပြောသလဲဆိုတော့ "ဒီလိုနဲ့ကတော့ ဘယ့်နယ့်မှ မဖြစ်နိုင်ပါဘူး၊ မူလ ရည်ရွယ်ထားကတည်းက ကောင်းကင်ပျံတက်ပြီး အလှုခံမှသာ လှုမယ်လို့ ရည်ရွယ်ပြီးသားပဲ၊ ဒီရည်ရွယ်ရင်းအတိုင်းသာ လှုနိုင်မယ်"လို့ ပြောတယ်။ သူဌေးကြီးကို ဘယ်လိုမှ ပြောမရ ပြုမရကြတော့ တိတ္ထိဆရာတပည့်တွေဟာ ဘယ်လိုမှ မတတ်နိုင်တော့ဘဲ သူဌေးကြီးထံမှ ဖယ်ခွာသွားကြရတော့တယ်။

ခုနစ်ရက်ကြာသွားပြီ

ဒီလိုနဲ့ သူဌေးကြီးရဲ့ စန္ဒကူးသပိတ်ကို အလှုခံမပေါ်လာဘဲ ရက်တွေနေ့တွေ မျောလာခဲ့တယ်။ ခုနစ်ရက်တောင် ကြာသွားပြီတဲ့။ ဒါလောက်တောင်ကြာမြင့်သွားတာဖြစ်တော့ လူတွေက ရဟန္တာဆိုတာ မရှိပါဘူးလို့ သံသယဖြစ်လာကြတယ်။ ဒါနဲ့ သေသောက်ကြူးသူတွေက သူတို့အချင်းချင်း မူးမူးရူးရူးနဲ့ ဒီလိုပြောကြသတဲ့–

"အလကားပါကွာ၊ လောကမှာ ရဟန္တာဆိုတာမရှိပါဘူး။ ရဟန္တာ ရဟန္တာနဲ့ကိုယ့်ဟာကိုယ်သာ ပြောနေကြတာပါ၊ ကြည့်ပါလားကွ၊ တို့မြို့က သူဌေးကြီးသပိတ်ဟာ ခုနစ်ရက်တောင်ရှိသွားပြီပဲ၊ ဘယ်ရဟန္တာမှ လာပြီးမယူနိုင် ကြဘူး မဟုတ်လား ။ အဲဒါဟာ ရဟန္တာမရှိလို့ပေါ့ကွ၊ ဒါ သက်သေ အထောက်အထားပဲ"လို့ ပြောကြတယ်။

ဒီလိုပြောနေကြတဲ့ နေရာကလည်း လမ်းဘေးက ဇရပ်တစ်ခုမှာဖြစ်တယ်၊ ဆွမ်းခံဝင်ချိန်မှာ ပြောနေကြတာဖြစ်တော့ ဆွမ်းခံဝင်ဖို့ပြင်ဆင်နေကြတဲ့အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်နဲ့အရှင်ပိဏ္ဍောလတို့ကဒါကိုကြားကြတယ်။ဒီတော့ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်က ပြောတယ်–

"ငါ့ရှင်ပိဏ္ဍောလ ကြားရဲ့လား၊ လောကမှာ ရဟန္တာမရှိဘူးလို့ လူတွေက ပြောသွားကြတယ်။ ဒါဟာ တို့နဲ့လည်း သက်ဆိုင်နေတယ်။ ဒီတော့ ကောင်းကင်မှာ သင် တန်ခိုးပြပြီး အဲဒီသပိတ်ကို အလှုခံလိုက်ပါ"လို့ ပြောတယ်။ ဒီတော့ အရှင်ပိဏ္ဍောလက–

"အရှင်ဘုရားသွားပြီး အလှုခံပါ၊ အရှင်ဘုရား အလှုမခံဘူးဆိုရင်တော့ တပည့်တော်သွားပြီး အလှုခံရမှာပဲ"လို့ ပြန်လျှောက်တယ်။

"အေး ငါသွားပြီး အလှုမခံပါဘူး၊ ငါ့ရှင်ပိဏ္ဍောလသာ ကောင်းကင်က ပျံကြွသွားတယ်။ ဒီလိုကြွသွားပြီးတော့ သုံးဂါဝုတ်လောက်ရှိတဲ့ ကျောက်ဖျာကြီးကို ခြေမကြားမှာညှပ်ပြီး အရှင်ပိဏ္ဍောလက ယူလာတယ်။ သုံးဂါဝုတ်လောက်ရှိတဲ့ ကျောက်ဖျာကြီးဆိုတော့ အင်မတန်ကြီးတာပဲ။ သုံးဂါဝုတ်ဆိုတာ ခရီးနဲ့တိုင်းတာကြည့်ရင် ခြောက်မိုင်တောင်မှရှိတယ်။ အင်း ဇရာမကျောက်ဖျာကြီးပါပဲ။

အဲဒီ ခြောက်မိုင်လောက်ရှိတဲ့ ကျောက်ဖျာကြီးကို ခြေမကြားမှာညှပ်ပြီး ရာဇဂြိုဟ်မြို့ပေါ်မှာ ခုနစ်ပတ်ပတ်လိုက်တယ်။ ရာဇဂြိုဟ်မြို့ကလည်း သုံးဂါဝုတ်ကျယ်တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ ဒီတော့ ရာဇဂြိုဟ်မြို့ကို ကျောက်ဖျာနဲ့ဖုံးထားသလို ဖြစ်နေတာပေါ့။"မြို့သူမြို့သားတွေဟာ အောက်က ကျောက်ဖျာကြီးက အထက်က"ဆိုတော့ မြို့သူမြို့သားတွေက ကြောက်လိုက်ကြတာတဲ့၊ "ဒါကြီး ပြုတ်ကျလိုက်ရင် ခက်တော့မှာပဲ၊ ဘာကြီးမှန်းလည်း မသိဘူး"ဆိုပြီး အထိတ်တလန့်နဲ့ အင်မတန် ကြောက်နေကြတာပဲတဲ့။

ပြီးတော့မှ အရှင်ပိဏ္ဍောလက သူ့ကိုမြင်ကြရအောင် တန်ခိုးတော်နဲ့ ပြလိုက်တယ်၊ ဒီလိုပြလိုက်တော့မှ အရှင်ပိဏ္ဍောလက ကျောက်ဖျာကြီးကို ခြေမနဲ့ညှပ်ပြီး ကောင်းကင်မှာကြွနေတာကို မြင်ကြရတယ်။ ဒီတော့ လူတွေက "အရှင်ဘုရား မြဲမြဲညှပ်ထားပါဘုရား၊ မြဲမြဲညှပ်ထားပါဘုရား၊ ပြုတ်ကျလာရင် ခက်ကုန်ကြပါလိမ့်မယ် ဘုရား"လို့ အော်လိုက် ကြတာဟာ

တစ်မြို့လုံး ဆူပွက်သွားတာပဲတဲ့၊ ဒီတော့မှ အရှင်ပိဏ္ဍောလက အဓိဋ္ဌာန်ပြုပြီး ကျောက်ဖျာကြီးကို ခြေနဲ့ ကန်ပစ်လိုက်တာ ကျောက်ဖျာကြီးဟာ သူ့နေရာသူ ပြန်ကျသွားသတဲ့။

အရှင်ပိဏ္ဍောလရဲ့ တန်ခိုးစွန်းအင်ကို သူဌေးကြီးကမြင်ရတော့ အင်မတန် ကျေနပ်သွားတယ်၊ ဒီတော့မှ သူဌေးကြီးဟာ တစ်ခါတည်း သူ့ အိမ်သူအိမ်သားတွေနဲ့အတူ ရိုရိုသေသေ ဦးညွှတ်ရှိခိုးပြီးတော့ "ကြွတော်မူပါ အရှင်ဘုရား" လို့ အရှင်ပိဏ္ဍောလကို ပင့်တယ်။ ဒါနဲ့ အရှင်ပိဏ္ဍောလမထေရ်မြတ်ကလည်း ကောင်းကင်မှ သက်ဆင်း ကြွတော်မူလာတယ်။ ကြွလာတဲ့အခါ သူဌေးကြီးက အရှင်ပိဏ္ဍောလအား သပိတ်ကို လှူလိုက်တယ်တဲ့။

"အရှင်ပိဏ္ဍောလမထေရ်ဟာ ဒီလို ဒီလို တန်ခိုးပြသတဲ့"လို့ ဆိုတဲ့ သတင်းဟာ ပျံ့နှံ့ကျော်ကြား သွားတယ်။ ဒီတော့ တန်ခိုးပြစဉ်က မမြင်မသိလိုက်ကြရတဲ့သူတွေဟာ အရှင်ပိဏ္ဍောလထံ လာကြပြီး "တပည့်တော်တို့ကိုလည်း တန်ခိုးလေး နည်းနည်းပါးပါးပြပါဦး"လို့ တောင်းပန်ကြသတဲ့။ ဒီတော့လည်း သူတို့ကို အရှင်ပိဏ္ဍောလက မနေသာတာနဲ့ တန်ခိုး ပြရပြန်တယ်။ ဒါနဲ့ အဲဒီမှာ ဆူဆူပူပူတွေ ဖြစ်နေပြန်တယ်ပေါ့လေ။ တန်ခိုးဆိုတာ အင်မတန်မှ ထူးဆန်းတာကလား ဖြစ်ရိုး ဖြစ်စဉ် ဖြစ်နေကျမဟုတ်တဲ့ အဖြစ်ထူးတွေဆိုတော့ လူတွေက ကြည့်ချင် မြင်ချင်ကြတယ်၊ လူတွေရဲ့ အလိုလိုက်ပြီး အရှင်ပိဏ္ဍောလက တန်ခိုးပြရပြန်တဲ့အခါ အုတ်အုတ်ကျက်ကျက် ဆူဆူပူပူတွေ ဖြစ်နေပြန်လို့ မြတ်စွာဘုရားက ကြားသိတော်မူသွားသတဲ့။

သိက္ခာပုဒ် ပညတ်တော်မူတယ်

ဒါနဲ့ မြတ်စွာဘုရားက "အာနန္ဒာ၊ ဒီ အုတ်အုတ်ကျက်ကျက် အသံတွေဟာ ဘာဖြစ်ကြတာလဲ"လို့ မေးတော်မူတယ်။

"ရာဇဂြိုဟ်သူဌေးရဲ့ စန္ဒကူးသပိတ်ကို အရှင်ပိဏ္ဍောလက တန်ခိုးပြပြီး အလှူခံတာကို မမြင်လိုက်ကြရတဲ့ လူတွေက တန်ခိုးပြဖို့ တောင်းပန်နေကြတဲ့ အသံတွေပါဘုရား"လို့ အရှင်အာနန္ဒာက လျှောက်ထားတယ်။

ဒီတော့ မြတ်စွာဘုရားက အရှင်ပိဏ္ဍောလကို ခေါ်တော်မူပြီး "တန်ခိုးပြပြီး သပိတ်အလှူခံတယ် ဆိုတာ ဟုတ်သလား"လို့ မေးတော်မူတယ်။

"မှန်ပါ၊ ဟုတ်ပါတယ် မြတ်စွာဘုရား"လို့ အရှင်ပိဏ္ဍောလက လျှောက်ထားတယ်။

အဲဒီတော့ မြတ်စွာဘုရားက "နောက် တန်ခိုးမပြရဘူး"လို့ သိက္ခာပုဒ် ပညတ်တော်မူလိုက်ပါတယ်။ ပြီးတော့ စန္ဒကူးသပိတ်က သစ်သားသပိတ်ဖြစ်နေတယ်။ သစ်သားသပိတ်ကို ရဟန်းတော်တွေ မသုံးဆောင် ကောင်းဘူး၊ ရဟန်းတို့အား မအပ်ဘူး။ ဒါကြောင့် သစ်သားစန္ဒကူးသပိတ်ကိုခွဲပြီး အပ်စပ်သည့် အသုံးအဆောင် ပြုလုပ်သုံးဆောင်ဖို့ ခွင့်ပြုတော်မူပါတယ်။ "တန်ခိုးမပြရ"လို့ သိက္ခာပုဒ် ပညတ်တော်မူသည်မှစပြီး တန်ခိုးပြနိုင်တဲ့ ဈာန်အဘိညာဉ်ရ ရဟန်းတော်တွေ တန်ခိုးမပြကြရတော့ဘူး။

အခွင့်ကောင်းယူကြပြီ

တန်ခိုးမပြရဆိုတဲ့ သိက္ခာပုဒ်ကို မြတ်စွာဘုရားက ပညတ်တော်မူလိုက်ကြောင်းသတင်းကို တိတ္ထိတွေက ကြားသွားကြတယ်။ ဒီသတင်းကို အခွင့်ကောင်းယူပြီး တိတ္ထိတွေက ဘယ်လိုပြောကြသလဲဆိုရင်–

"ဟေ့ ဟိုစန္ဒကူးသပိတ်ကိစ္စတုန်းက တို့မှာလည်း တန်ခိုးအရှိသားပဲ။ ဒါပေမယ့် အဖိုးမတန်တဲ့ စန္ဒကူးသပိတ်ကလေးကို အကြောင်းပြပြီး မြင့်မြတ်တဲ့ တန်ခိုးကို လူတွေသိအောင်ပြလို့ မသင့်လျော်တာနဲ့ တို့ကမပြတာ၊ အရှင်ဂေါတမရဲ့ တပည့်ထဲက အရှင်ပိဏ္ဍောလဟာ ဘာမှအဖိုးမတန်တဲ့ သပိတ်ကလေး တစ်ခုနဲ့စပ်ပြီး သူက တန်ခိုးပြသွားတယ်။ အဲဒါ မသင့်တော်လို့ အရှင်ဂေါတမက တန်ခိုးမပြရဆိုတဲ့ သိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်လိုက်သတဲ့။ အခု တို့က တန်ခိုးပြမယ်"လို့ ကြေညာလိုက်ကြသတဲ့။

သိက္ခာပုဒ် ပညတ်ပြီးမှတော့ ဘုရားတပည့်သာဝကတွေလည်း တန်ခိုးပြကြတော့မယ်မဟုတ်။ မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်တိုင်လည်း တန်ခိုးပြတော့မယ် မဟုတ်လို့ သူတို့က ဒီလို အထင်ရောက်သွားကြတယ်။ ဒီလို ကြေညာလိုက်တာကို ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးကကြားသိလို့ မြတ်စွာဘုရားအား သွားပြီးလျှောက်ထားတယ်။ ဘယ်လိုလျှောက်သလဲဆိုရင်–

"မြတ်စွာဘုရား တန်ခိုးမပြရဆိုတဲ့ သိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်တော်မူလိုက်တယ်ဆိုတာ ဟုတ်ပါသလား ဘုရား"လို့ လျှောက်ထားတယ်။

ဒီလိုလျှောက်တော့ မြတ်စွာဘုရားက "ဟုတ်တယ်"လို့ ဖြေကြားတော်မူတယ်။

"ဟိုမှာ တိတ္ထိတွေက မြတ်စွာဘုရားနဲ့ တန်ခိုးပြိုင်မယ်လို့ ကြေညာနေကြပါတယ်ဘုရား"လို့ ဗိမ္မိသာရမင်းကြီးက လျှောက်ထားတယ်။

ဒီတော့ မြတ်စွာဘုရားက "သူတို့ပြိုင်မယ်ဆိုရင် ငါဘုရားကလည်း ပြိုင်ရမှာပေါ့"လို့ မိန့်ကြားတော်မူတယ်။

"အရှင်ဘုရားက သိက္ခာပုဒ် ပညတ်တော်မူထားတယ် မဟုတ်ပါလားဘုရား၊ ဘယ်လိုလုပ်ပြိုင်မှာလဲ" လို့ ဗိမ္မိသာရ မင်းကြီးက လျှောက်ထားတယ်။

"သိက္ခာပုဒ် ပညတ်တာက တပည့်သာဝကတွေရဲ့အတွက် ပညတ်တာပဲ၊ ငါဘုရားအတွက် ပညတ်တာ မဟုတ်ဘူး" လို့ မိန့်ကြားတယ်။

"ဟုတ်ပါ့မလားဘုရား"လို့ မင်းကြီးကလျှောက်ထားတော့–

"ဟုတ်ပါတယ်မင်းကြီး"လို့ မိန့်ကြားပြီး "သင်မင်းကြီးမှာ ဥယျာဉ်ရှိတယ်၊ မဟုတ်လား"လို့ မြတ်စွာဘုရားက မေးတော်မူတယ်။

"ရှိပါတယ်ဘုရား"လို့ မင်းကြီးက လျှောက်ထားတယ်။

"သင်မင်းကြီးရဲ့ ဥယျာဉ်ထဲက သစ်သီးသစ်ပွင့်တွေကို သင်မင်းကြီးရဲ့ ခွင့်ပြုချက်မရှိဘဲ တခြားလူတွေ ဆွမ်းခူးလို့ ရှိရင် အပြစ်ဒဏ်မပေးဘူးလား"လို့ မေးတော်မူပါတယ်။ ဒီတော့ မင်းကြီးက–

"ပေးပါတယ်ဘုရား"လို့ လျှောက်ထားတယ်။

"မင်းကြီးကိုယ်တိုင် ဆွတ်ခူးသုံးဆောင်လို့ရှိရင်ကော အပြစ်ပေးသေးလား"လို့ မေးတော်မူပြန်တယ်၊ ဒီတော့ မင်းကြီးက–

"မပေးပါဘုရား"တဲ့။

"အေး ဒီလိုပါပဲမင်းကြီး၊ မင်းကြီးရဲ့ ဥယျာဉ်မှာ သူတစ်ပါးအတွက်သာ အပြစ်ဒဏ်ပေးဖို့ မဆွတ်, မခူးရအောင် ဥပဒေနဲ့ ပညတ်ထားတာပဲ၊ ငါဘုရားလည်း ဒီလိုပါပဲ၊ ငါဘုရားအတွက် ပညတ်ထားတဲ့ သိက္ခာပုဒ် မဟုတ်ပါဘူး၊ တပည့်သာဝကတွေရဲ့အတွက်သာ ပညတ်ထားတာပါ၊ ငါဘုရား တန်ခိုးပြိုင်မယ်"လို့ မိန့်တော်မူပါတယ်။

"ဒီလိုဆိုရင် တန်ခိုးပြတော့ ဘယ်မှာပြမှာပါလဲ ဘုရား"လို့ မင်းကြီးက လျှောက်ထားတယ်။

"လေးလကြာတဲ့အခါ သာဝတ္ထိပြည် ကဏ္ဍအမည်ရှိတဲ့ သရက်ပင်အောက်မှာ တန်ခိုးပြမယ်"လို့ မြတ်စွာဘုရားက မိန့်တော်မူလိုက်တယ်။

သရက်ပင်တွေကို နှုတ်ပစ်ကြတယ်

ရာဇဂြိုဟ်ပြည်ကနေပြီးသာဝတ္ထိပြည်မှာ တန်ခိုးပြမယ်ဆိုတော့ ဒါဟာတော်တော်ဝေးကွာတဲ့ နေရာကို မြတ်စွာဘုရားက မိန့်ကြားတော်မူလိုက်တာပဲ။ ဒီလိုမိန့်ကြားတာက ပရိသတ်တွေ စုံစုံလင်လင် အများကြီး လိုက်ပါလာအောင်လို့တဲ့။ မြတ်စွာဘုရားက တန်ခိုးပြမယ်လို့လည်း မိန့်တော်မူရော မြတ်စွာဘုရား ကိုယ်တိုင် တန်ခိုးမပြဘူးထင်လို့ တန်ခိုးပြိုင်မယ်လို့ ပြောထားမိတဲ့ တိတ္ထိတွေမှာ အနေခက်ကုန်ကြတာပေါ့။ ဒါပေမယ့် "ဟန်က ကိုယ့်ဖို့"ဆိုသလို သူတို့က ဟန်တွေ, ပန်တွေတော့ လုပ်ကြသေးတယ်။ ဘယ်လိုလည်းဆိုရင်–

"အရှင်ဂေါတမက တန်ခိုးပြမယ်, တန်ခိုးပြမယ်လို့ ဆိုထားတယ်၊ ရှင်ဂေါတမ ပျောက်မသွားအောင် တို့က ရှင်ဂေါတမ သွားလေရာရာကို နောက်ကလိုက်ကြည့်နေကြမှဖြစ်မယ်"လို့ဆိုပြီး မြတ်စွာဘုရားရဲ့နောက်က အမြဲလိုက်ကြည့်နေကြသတဲ့။

မြတ်စွာဘုရားက တန်ခိုးမပြဝံ့ဘဲ ထွက်ပြေးမှာကို သူတို့က စိုးရိမ်တယ်ဆိုတဲ့ သဘောပေါ့လေ။ မူမမှန်သူတွေဆိုတာ ဒီလိုပါပဲ။ တော်တော်ကို မသင့်မလျော်တဲ့ ကြံ့မိကြံ့ရာ ကြံ့ကြတာပဲ။ တစ်သက်လုံး သူတို့ရဲ့ လုပ်ကွက်ဟာ ရယ်စရာကြီး ဖြစ်နေရစ်မှာကိုတော့ သူတို့က ထည့်မစဉ်းစားကြဘူး။ ဘယ်သူတွေက ဘယ်လိုပဲ ဆိုဆိုပြောပြော သူတို့ကတော့ မဖြုန်ဘူးပေါ့လေ။

အမှုအခင်းဖြစ်တာက တပေါင်းလနောက်ပိုင်းလောက်မှာဆိုတော့ ဝါဆိုလပြည့်နေ့လောက်မှာ လေးလရှိသွားမယ်။ အဲဒီနေ့မှာ တန်ခိုးပြဖို့ရည်ရွယ်ပြီး မိန့်ကြားတော်မူတယ်ဆိုတာ ထင်ရှားပါတယ်။ မြတ်စွာဘုရား မိန့်ကြားတော်မူတဲ့ စကားတွေကို တိတ္ထိတွေက ကြားသိကြတာဖြစ်လို့ သာဝတ္ထိပြည်အနီးမှာရှိတဲ့ သရက်ပင်တွေကို အကုန်လုံးလိုက်ပြီးတော့ သုတ်သင်ရှင်းလင်းပစ်လိုက်ကြသတဲ့။ မြတ်စွာဘုရားက သရက်ပင်ရင်းမှာ တန်ခိုးပြမယ်ဆိုတာကြောင့် ပြစရာနေစရာမရှိအောင် တိတ္ထိတွေက လုပ်ပစ်ကြတာပါပဲ။ ဒါပေမယ့် မင်းဥယျာဉ်ထဲက သရက်ပင်ကိုတော့ သူတို့ထင်သလို လုပ်ဝံ့ကြဟန်မတူဘူး။

ခါချဉ်ထုပ်ထဲက သရက်သီး

ဒီလိုနဲ့ ဝါဆိုလပြည့်နေ့ကို ရောက်လာတယ်။ မင်းဥယျာဉ်ထဲက ကဏ္ဍာဆိုတဲ့ ဥယျာဉ်မှူးမှာ သရက်သီးတစ်လုံးရလာခဲ့တယ်တဲ့။ ဘယ်ကရသလဲဆိုတော့ ခါချဉ်ထုပ်ထဲက ရလာခဲ့တာတဲ့။ ခါချဉ်ထုပ်ထဲမှာ ဖုံးအုပ်ပြီး သီးနေတာဆိုတော့ မမြင်ဘဲ ကျန်နေတဲ့သရက်သီးပေါ့။ ဒီသရက်သီးကို ဥယျာဉ်မှူး ကဏ္ဍာဆိုတဲ့ သူက ရလာခဲ့တယ်။ ကောသလမင်းကြီးကို ဆက်သမယ်ဆိုပြီး ယူလာတဲ့အခါ လမ်းမှာ မြတ်စွာဘုရားနဲ့တွေ့နေတယ်။ ဒီတော့ ဥယျာဉ်မှူးက စဉ်းစားတယ်။

"ဒီသရက်သီးကို ကောသလမင်းကြီးအား ပေးအပ်ဆက်သလိုက်လို့ရှိရင် ဆုလာဘ်အဖြစ်နဲ့ အသပြာခြောက်ကျပ်, ခုနစ်ကျပ်လောက်သာရမှာပဲ၊ သိပ်ပြီးတော့ များများစားစားရမှာမဟုတ်ဘူး။ မြတ်စွာဘုရားအား လှူလိုက်ရရင်တော့ တစ်သံသရာလုံး ချမ်းသာရာ, ချမ်းသာကြောင်း၊ ကြီးပွားရာ, ကြီးပွားကြောင်း ဖြစ်သွားနိုင်တယ်။ အကျိုးများမယ်။ ဒီတော့ မြတ်စွာဘုရားအားလှူမှပဲ"လို့ ဒီလိုစဉ်းစားပြီး အဲဒီ သရက်သီးကို မြတ်စွာဘုရားအား လှူလိုက်တယ်တဲ့။

မြတ်စွာဘုရားက အလှူခံပြီး ဘုဉ်းပေးတော်မူတယ်။ ဘုဉ်းပေးပြီးတော့ သရက်စေ့ကို ဥယျာဉ်မှူးအား အစိုက်ခိုင်းတော်မူပါတယ်။ မြတ်စွာဘုရားခိုင်းတဲ့အတိုင်း ဥယျာဉ်မှူးကလည်း မြေကိုတူးဆွပြီး သရက်စေ့ကို မြှုပ်လိုက်တယ်။ မြတ်စွာဘုရားက လက်တော်ကို ရေဆေးပြီး သရက်စေ့မြှုပ်ထားတဲ့မြေပေါ်ကို လက်ဆေးရေလောင်းချလိုက်တယ်။ ဒီလို လက်ဆေးရေ လောင်းချလိုက်တာနဲ့တစ်ပြိုင်နက် ချက်ချင်းပင် သရက်ပင်ကြီးပေါက်လာသတဲ့။ တန်ခိုးတော်ကြောင့် ဒီလို ချက်ချင်းပေါက်လာတာလို့ဆိုရမှာပေါ့။ အလိုလိုတော့ ပေါက်နိုင်စရာ အကြောင်းမရှိပါဘူး။ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ဘုန်းတော်ခြောက်ပါးထဲမှာ "ကာမဘုန်းတော်" ဆိုတာပါတယ်။ အဲဒီ ဘုန်းတော်က မြတ်စွာဘုရားအလိုတော်ရှိရင် အလိုတော်အတိုင်းဖြစ်ရတဲ့ ဘုန်းတော်ပါပဲ။ ဘုန်းတန်ခိုးဆိုတာ အင်မတန် ဆန်းကြယ်တာကလား။

ပေါက်လာတဲ့ အဲဒီ သရက်ပင်ကြီးဟာ အမြင့်လည်း အတောင်ငါးဆယ်, ပတ်လည် အဝန်းအဝိုင်းလည်း အတောင်ငါးဆယ်ရှိသတဲ့။ အမြင့်ရော အဝန်းအဝိုင်းရော နှစ်ရပ်ပေါင်းလိုက်လို့ရှိရင် အတောင်တစ်ရာရှိတဲ့ သရက်ပင်ကြီးပေါ့။ တစ်ခါတည်း အပွင့်တွေပွင့် အသီးတွေသီးလာလိုက်ရုံမကဘူး သရက်သီးတွေဟာ တစ်ခါတည်းပဲ ဝင်းပြီးမှည့်လာတယ်လို့ဆိုတယ်။ အဲဒီ သရက်သီးမှည့်တွေကို လူတွေက စားကြတယ်။ အဲဒီလို လူတွေစားတာလည်း မကုန်နိုင်ဘူးတဲ့။ သရက်သီးတွေကို စားကြသူတွေထဲမှာ အရက်သေစာ သောက်စားမူးယစ်တဲ့ လူတွေကလည်း ပါရှိကြသေးတယ်။ သူတို့ကတော့ စားပြီး

အငြိမ်နေကြတာ မဟုတ်ဘူး၊ သရက်သီးတွေစားရင်း တိတ္ထိတွေဆီကိုသွားပြီး ပြောကြဆိုကြသေးသတဲ့၊ သူတို့ပြောဆိုကြပုံက ဒီလိုတဲ့–

"ဟေ့ တိတ္ထိတွေ၊ ဒီမှာ ကြည့်ကြစမ်း၊ သရက်သီးတွေ အသင်တို့က ကဏ္ဍ သရက်ပင်အရင်းမှာ ဗုဒ္ဓဘုရားက တန်ခိုးပြမယ်ဆိုလို့ သာဝတ္ထိပြည်အနီးသရက်ပင်တွေကို အကုန်လုံးလိုက်ပြီးတော့ သုတ်သင်ပစ်ကြတယ် မဟုတ်လား။ ပေါက်ခါစ သရက်ပင်ကလေးတွေကိုတောင်မှ မချန်ကြဘူး။ ဗုဒ္ဓဘုရား တန်ခိုးပြမည့်သရက်ပင်က အသင်တို့လဲ့ပစ်တဲ့ သရက်ပင်မျိုးမဟုတ်ဘူး။ ဟောဟိုမှာ သရက်ပင်ကြီး မြင်ကြရဲ့လား၊ သီးလည်းသီးနေပြီ၊ အဲဒီအပင်က သရက်သီးတွေပေါ့ အခု တို့စားလာတာ"သရက်စေ့တွေနဲ့ တိတ္ထိတွေကို ပစ်ပေါက်ကြသတဲ့။

တစ်သိန်းတန် မဏ္ဍပ်ကြီး

မြတ်စွာဘုရားက သရက်ပင်အောက်မှာ တန်ခိုးပြမယ်ဆိုတော့ သူတို့က တစ်သိန်းတန်မဏ္ဍပ်ကြီး ဆောက်လုပ်ကြတယ်။ မဏ္ဍပ်ဆောက်တဲ့ ငွေတစ်သိန်းက သူတို့ကိုကြည်ညိုတဲ့ ဒကာ၊ ဒကာမတွေဆီက အလှူခံလို့ရထားတာတဲ့။ သူ့ဒကာနဲ့ သူတော့ ဒီလိုရှိကြတာပါပဲ။ တစ်သိန်းတန်မဏ္ဍပ်ကြီးဆိုတော့ မဏ္ဍပ်ကြီးဟာ ဟိန်းနေမှာပေါ့လေ၊ မြတ်စွာဘုရား တန်ခိုးပြမည့်နေရာမှာကတော့ မဏ္ဍပ်မရှိပါဘူး။

ဒီတော့ ပသေနဒီ ကောသလမင်းကြီးက မြတ်စွာဘုရားကို ကြိုတင်ပြီး လျှောက်ထားတယ်။ ဘယ်လို လျှောက်ထားသလဲဆိုရင်–

"မြတ်စွာဘုရားတဲ့၊ တိတ္ထိတွေက တန်ခိုးပြမယ်ဆိုပြီးတော့ မဏ္ဍပ်ကြီး ဆောက်လုပ် ထားလိုက်ကြတာ အကြီးကြီးပါပဲ ဘုရား၊ တပည့်တော် မြတ်စွာဘုရားအတွက် မဏ္ဍပ်ဆောက်လုပ်ပါရစေ ဘုရား"လို့ ဒီလိုလျှောက်ထားတယ်။

"သင်မင်းကြီး မဏ္ဍပ်ဆောက်ဖို့ မလိုပါဘူး။ ဒီပြင် ဆောက်မည့်ပုဂ္ဂိုလ်ရှိပါတယ်"လို့ မြတ်စွာဘုရားက မိန့်ကြားတော်မူတယ်။ ဒါနဲ့ ကောသလမင်းကြီးက–

"ဘယ်ပုဂ္ဂိုလ် ဆောက်လုပ်မှာပါလဲ ဘုရား"လို့ မေးလျှောက်တော့–
"သိကြားမင်း ဆောက်လုပ်ပါလိမ့်မယ်"လို့
မိန့်ကြားတော်မူလိုက်တယ်။

လေထဲပါသွားတယ်

သိကြားမင်းက လေနတ်သားကို လေတိုက်ပေးဖို့ ခိုင်းတယ်။ လေဆိုတာ ပကတိရာသီဥတုအလျောက် တိုက်တာလည်းရှိတယ်၊ နတ်တန်ခိုးနဲ့ တိုက်တဲ့လေတွေလည်း ရှိကြတယ်၊ အခု အများအားဖြင့် တွေ့နေကြရတာကတော့ ရာသီဥတုကြောင့် ရာသီဥတုအလျောက် တိုက်တဲ့လေတွေကိုသာ တွေ့နေကြရတာက များပါတယ်။ ဒါပေမယ့် တချို့လေတွေ လည်း နတ်တန်ခိုးကြောင့် တိုက်တာတွေ ဖြစ်ချင်လည်းဖြစ်မှာပဲ။ ဧကန်အတတ်တော့ မပြောနိုင်ဘူး။ မမြင်နိုင်တဲ့ သဘောတရားတွေကိုး၊ မိုးဆိုတာလည်းအတူတူပဲ၊ ရာသီဥတုကြောင့် ရွာတာပဲ၊ နတ်တန်ခိုးကြောင့်လည်း ရွာချင်ရွာမှာပဲ၊ အခု ဒီမှာတော့ သိကြားမင်းက လေနတ်သား၊ မိုးနတ်သားတွေကို စေခိုင်းထားတယ်။ ဒါကြောင့် လေနတ်သား၊ မိုးနတ်သားတွေက လေကြီး မိုးကြီးတွေနဲ့ တိုက်ဖျက်လိုက်တာ တိတ္ထိတွေဆောက်လုပ်ထားတဲ့ တစ်သိန်းတန်မဏ္ဍပ်ကြီးဟာ အကုန်လုံး ပြိုပျက် သွားတယ်တဲ့။ တိတ္ထိတွေ နေစရာမရှိ ဖြစ်ကုန်ကြလို့ ဟိုပြေး ဒီပြေးနဲ့ ပြေးကြရတယ်တဲ့။

ပုရာဏကဿပဆိုတဲ့ ဆရာကြီးဟာ အဲဒီလို ရှောင်တိမ်းထွက်ပြေးနေတုန်းမှာ သူ့ကို ကိုးကွယ်နေကျဖြစ်တဲ့ လက်သမားဒကာတစ်ယောက်နဲ့ လမ်းမှာတွေ့တယ်တဲ့၊ အဲဒီဒကာက "ဒီကနေ့ တို့ဆရာက ဗုဒ္ဓနဲ့ တန်ခိုးပြိုင်မယ်လို့ ဆိုတယ်၊ တန်ခိုးပြိုင်ပွဲကို သွားကြည့်ဦးမယ်"ဆိုပြီး နွားနို့ချဉ်အိုးလေးကို ကြိုးလေးနဲ့တင်လို့ ထမ်းပိုးလေးနဲ့ လျှိုပြီးထမ်းလို့ ထွက်လာခဲ့တယ်တဲ့၊ ဒီတော့ ပုရာဏကဿပဆရာကြီးက "ဟေ့ ဒကာ ဘယ်သွားမလို့လဲ"လို့ မေးလိုက်တယ်၊ ဒကာက "အရှင်ဘုရားတို့ တန်ခိုးပြိုင်ကြမယ်ကြားလို့ လာကြည့်တာပဲ"လို့ ပြောတယ်၊ အေး "တန်ခိုးပြိုင်တာက အရေးမကြီးပါဘူး၊ မင်းရဲ့ ကြိုးကလေးနဲ့အိုးကို ငါ့အားလှူပါဦး"လို့ ပုရာဏကဿပကပြောတော့ ဒကာက "အဲဒါဘာလုပ်ဖို့ပါလဲ"လို့ မေးတယ်၊ "မေးမနေစမ်းပါနဲ့၊ မြန်မြန်သာလှူစမ်းပါ"လို့ အလှူခံတာနဲ့ ဒကာကလှူလိုက်ရတယ်၊ ရင်းနှီးနေကြတဲ့ ဆရာဒကာတွေ ဆိုတော့ ဒီလိုပဲပြောရဲ့ ဆိုရဲ့ ရှိကြတာပေါ့လေ။

သူက ဒီကြိုးနဲ့အိုးကို ကိုယ်ပေါ်မှာချည်ပြီး မြစ်ရေထဲကို ခုန်ချမှာဖြစ်တော့ အလွယ်တကူပဲ နစ်မြုပ် သွားအောင် ဆိုတဲ့ အနေနဲ့ အိုးထဲမှာ သဲတွေထည့်ကောင်းထည့်ပါလိမ့်ဦးမယ်၊ စာထဲမှာတော့ မပါပါဘူး။ အိုးထဲမှာပါတဲ့ နွားနို့ချဉ် အလေးချိန် လောက်နဲ့ကတော့ လူတစ်ကိုယ်လုံး နစ်မြုပ်သွားဖို့ရာ လုံလောက်မယ် မဟုတ်ပါဘူး။ ဒါကြောင့် မြစ်ကမ်းနား မှာလည်း ဖြစ်နေပြန်၊ သဲတွေကလည်းအဆင်သင့်ရှိနေမှာ ဖြစ်လေတော့ အဲဒီ အိုးထဲမှာ သဲတွေကိုလည်း ထည့်ဦးမှသာ အလွယ်တကူ နစ်ဖို့ရှိပါတယ်။ အဲဒါနဲ့ သူ့ကိုယ်မှာ အိုးနဲ့ ကြိုးချည်ပြီးတော့ မြစ်ထဲကိုခုန်ချပြီးတော့ သေသွားတယ် လို့ဆိုပါတယ်။ သေပြီး အဝီစိကို ရောက်သွားရာသတဲ့။ တန်ခိုးမရှိဘဲနဲ့ ရှိလေဟန်ဝါကြွားတော့ ခက်တာပေါ့လေ။

စက်ကြီးဖန်ဆင်းပေးတယ်

တိတ္ထိတွေ ထွက်ပြေးသွားပြီးတဲ့နောက်တော့ ရှုပ်ရှုပ်ထွေးထွေး ဖျက်လိုဖျက်ဆီးလုပ်တဲ့ အလုပ်တွေရှင်းသွားပြီပေါ့။ ဒီတော့မှ သိကြားမင်းက မြတ်စွာဘုရားရှင် တန်ခိုးပြတော်မူဖို့ စက်ကြီး ဖန်ဆင်းလိုက်တယ်၊ အဲဒီစက်ကြီးဟာ စကြာဝဠာ အရှေ့နဲ့အနောက် အဆုံးတိုင်အောင် ဖန်ဆင်းထားတဲ့စက်လို့ ဆိုပါတယ်။ ဒါပေမယ့် လူတွေကတော့ သူတို့မျက်စိနဲ့ မျက်စိ တဆုံးလောက်သာ မြင်နိုင်လို့ လူတွေက အဲဒီလိုပဲ ထင်ကြမှာပါပဲ။ စကြာဝဠာ အဆုံးတိုင်အောင်ဆိုတော့ အလွန် ရှည်လွန်း နေပါတယ်။ နတ်ပရိသတ်အတွက် ဆိုရင်တော့ မပြောတတ်ဘူး။ လူပရိသတ်အတွက် ဆိုရင်တော့ ဒီလောက် ရှည်ရှည် စက်ကြီးလိုမယ် မဟုတ်ပါဘူး။

တန်ခိုးဆိုတာ အင်မတန်ထူးကဲတာကလား၊ ဒီအထဲ တိတ္ထိတွေက တန်ခိုးပြိုင်မယ်ဆိုတော့ သာပြီး ကြည့်ချင် ရှုချင် ကြမှာပဲ။ သူ့ဘက် ငါ့ဘက်ဆိုသလို နှစ်ဘက်လုံးမှ ပရိသတ်တွေဟာ လာကြည့်ကြမှာပေါ့လေ၊ ပရိသတ်ကြီး ဘယ်လောက် တောင်များသလဲဆိုရင် စက်ကြီးရဲ့ ဟိုဘက်ဒီဘက် တစ်ဆယ့်နှစ်ယူဇနာစီရှိနေသတဲ့၊ နှစ်ဘက်ပေါင်းဆိုရင် နှစ်ဆယ့်လေး ယူဇနာရှိတဲ့ ပရိသတ်ကြီးပဲ၊ မြတ်စွာဘုရားက အဲဒီပရိသတ်ကြီးအလယ်မှာ သိကြားမင်းက ဖန်ဆင်းပေးထားတဲ့ ရတနာ စက်ကြီးပေါ်ကနေပြီး တန်ခိုးပြာဋိဟာ ပြတော်မူတယ်။

ယမကပါဋိဟာရိယ

ဒီနေရာမှာ မြတ်စွာဘုရားတန်ခိုးပြတာကို ပါဋိလို "ယမက ပါဋိဟာရိယ"လို့ခေါ်တယ်။ မြန်မာလို တချို့က "ယမိုက်ပြာဋိဟာ"လို့ ခေါ်ကြတယ်။ ပုဒ်ခွဲလိုက်ရင် ယမကကို တစ်ပုဒ်, ပါဋိဟာရိယကို တစ်ပုဒ် ဒီလိုခွဲရမယ်။ ယမကဆိုတာ အစုံတဲ့၊ ပါဋိဟာရိယဆိုတာက အံ့ဖွယ်ဘနန်း ထူးဆန်းတဲ့တန်ခိုး၊ ယမကပါဋိဟာရိယ အစုံအစုံ အံ့ဖွယ်ဘနန်း ထူးဆန်းတဲ့ တန်ခိုးတဲ့။ ဘယ်လိုအစုံအစုံ အံ့ဖွယ်ဘနန်း ထူးဆန်းသလဲဆိုရင် အထက်ပိုင်း ကိုယ်တော်ဒြပ်မှ မီးလျှံတွေ ထွက်နေတယ် ဆိုရင် အောက်ပိုင်းကိုယ်တော်ဒြပ်မှ ရေအလျဉ်တွေစီးလို့၊ တစ်ဖန် အထက်ပိုင်းကိုယ်တော်ဒြပ်မှ ရေအလျဉ် စီးနေတယ်ဆိုရင် အောက်ပိုင်းကိုယ်တော် ဒြပ်မှ မီးလျှံတွေဖြာထွက်လို့ အဲဒီလို အစုံအစုံ ပြောင်းပြောင်းပြီး တစ်ဖြိုင်နက်တည်း၊ ၂စ်ဖြိုင်နက် တည်းကို ကြည့်ရှုတဲ့ ပရိသတ်ကြီးရဲ့ မျက်စိမှာ မြင်နေရတယ်တဲ့။ အဲဒီလို မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ကိုယ်ဒြပ်တော် အထက်ပိုင်း အောက်ပိုင်းမှ မီးလျှံနဲ့ ရေအလျဉ်တွေ မပြတ်အောင် မြင်နေရတယ်ဆိုတာဟာ အင်မတန် အံ့ဖွယ်ဘနန်း အလွန်ထူးဆန်းတဲ့ တန်ခိုးတွေပဲ။ မျက်စိ, နား, နှာ အစုံအစုံသော ဒီဌာနတွေကလည်း ဒီလိုပဲတဲ့။ လက်ဝဲ, လက်ယာ အပြန်ပြန် မီးလျှံနဲ့ ရေအလျဉ်တွေဟာ တစ်ဖြိုင်နက်တည်း တစ်ခဏက်ကို မြင်နေကြရတယ်တဲ့။ အင်မတန် အံ့ဖွယ်ဘနန်း ထူးဆန်းလှတဲ့ တန်ခိုးတွေပါပဲ။ ဒါ့ကြောင့် အဲဒီ တန်ခိုးတော်ကို "ယမက ပါဋိဟာရိယ တန်ခိုးတော်"လို့ ဆိုပါတယ်။

ဒီလို တန်ခိုးတော်တွေကို သိကြားမင်း ဖန်ဆင်းပေးထားတဲ့ ရတနာစက်ကြီးရဲ့အပေါ်မှာ စက်ကြွနေတော်မူရင်း ပြတော်မူတယ်။ပြီးတော့ စက်ကြွတော်မူရင်းပင်သင့်လျော်တဲ့တရားကိုလည်း ဟောကြားတော်မူလိုက်သေးတယ်။ တန်ခိုးတော် ပြရင်းနဲ့ တရားဟောကြားတော်မူတဲ့ မြတ်စွာဘုရားကို ငေးမောအံ့ဖွယ်စခန်း ထူးဆန်းနေတဲ့ ပရိသတ်ကြီးဟာ အင်မတန် ကြည်ညိုသဒ္ဓါတရားတွေလည်း ဖြစ်နေတယ်တဲ့။ ဝိတိတွေလည်း ဖြစ်နေကြတယ်။ အဲဒီလို ဖြစ်နေကြသည့်အထဲ တရားတော် ကိုလည်း ကြားနေကြရလေတော့ သူတို့အတွက်မှာ ကုသိုလ်တရားတွေ သိပ်ပွားများနေကြတာပေါ့။

ရောင်ခြည်တော်ခြောက်သွယ်နဲ့ အဆင်းအမျိုးမျိုး ကွန့်မြူးနေတာဖြစ်တော့ ပရိသတ်ကြီးတစ်ခုလုံး ကြည့်လို့မဝ ရှုလို့မဝကြည်ညိုလို့ကို အားမရနိုင်အောင် ဖြစ်နေကြတယ်။ ဒီလိုဖြစ်နေကြစဉ်မှာ မြတ်စွာဘုရားဟာ တာဝတိံသာသို့ ကြွတော်မူတယ်။ ဒီတာဝတိံသာသို့ ကြွတော်မူပုံကလည်း မှတ်သားစရာ ကောင်းတယ်။ အဲဒါကို နည်းနည်းလောက်တော့ ပြောပါဦးမယ်။

နှစ်လှမ်းသုံးဖဝါးတဲ့

တာဝတိံသာနတ်ပြည်ရဲ့ တည်ရာဖြစ်တဲ့ မြင်းမိုရ်တောင်ဆိုတာရှိတယ်။ အဲဒီ မြင်းမိုရ်တောင်ရဲ့ တစ်ဝက်မှာ ယုဂန္ဓိုရ်တောင်တဲ့။ ဒီက တန်ခိုးပြပြီးတော့ အဲဒီ ယုဂန္ဓိုရ်တောင်ထိပ်မှာ မြတ်စွာဘုရားက ခြေတစ်လှမ်း ချတော်မူတယ်။ အဲဒီကနေပြီးတော့ တစ်ခါ တာဝတိံသာနတ်ပြည်ကို လှမ်းတက်တော်မူလိုက်တယ်။ ဒီတော့ တာဝတိံသာကို ကြွတော်မူတဲ့အခါ ခြေနှစ်လှမ်းနဲ့ ဖဝါးအားဖြင့် သုံးဖဝါး၊ ဒီလောက်နဲ့ပဲ တာဝတိံသာ နတ်ပြည်ကို မြတ်စွာဘုရားရှင် ကြွရောက်တော်မူသွားပါတယ်။

မူလစကြ်ာမှာ ရပ်တည်ခဲ့တဲ့ ခြေဖဝါးကတစ်ခု၊ ယုဂန္ဓိုရ်တောင်ပေါ်မှာ ချလိုက်တဲ့ ခြေဖဝါးကတစ်ခု၊ တာဝတိံသာမှာချလိုက်တဲ့ ခြေဖဝါးကတစ်ခု၊ အဲဒါ ချတော်မူတဲ့ ခြေဖဝါးသုံးခုပဲတဲ့။ အဲဒီလို နှစ်လှမ်းသုံးဖဝါးနဲ့ မြတ်စွာဘုရား ဟာ တာဝတိံသာကို ကြွတော်မူတယ်တဲ့။

ပဏ္ဏုကမ္မလာ မြကျောက်ဖျာ

အဲဒီ ယမကပါဋိဟာရိယ တန်ခိုးပြတဲ့အခန်းမှာ ဖော်ပြထားတဲ့ စကားရပ်တွေမှာတော့ ဒီလိုပြတဲ့ တန်ခိုးတော်ဟာ ဖန်ဆင်းနေရတာ မဟုတ်ဘူးတဲ့။ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ဘုန်းတော်အားလျော်စွာ ဖြစ်လာတာတဲ့။ ပြီးတော့ ခြေလှမ်းလှမ်းတဲ့ နေရာမှာလည်း ခြေလှမ်းကို ကျဲကျဲလှမ်းနေတာ မဟုတ်ဘူး။ ခြေတော်ချလိုက်တဲ့အခါ တောင်ထိပ်ကလာပြီး ခံသွားတာလို့ ဆိုပါတယ်။ ကြွတာကတော့ ရိုးရိုး ကြွရိုးကြွစဉ် ကြွတော်မူတာပါပဲတဲ့။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာ ဣဒ္ဓိဝိဓအခန်းမှာတော့ အဘိညာဉ်နဲ့ပဲ အနီးကို အဝေးဖြစ်အောင် အဝေးကို အနီးဖြစ်အောင် တန်ခိုးနဲ့ဖန်ဆင်းပြီး ကြွတယ်လို့ ပြထားပါတယ်။ ဘယ်လိုပဲဆိုဆိုပေါ့လေ၊ တာဝတိံသာကို ကြွတော်မူတဲ့အခါ နှစ်လှမ်းနဲ့ သုံးဖဝါး ကြွတော်မူတယ်ဆိုတာကိုတော့ သဘောမကွဲလွဲကြပါဘူး။ အတူတူပါပဲ။

တာဝတိံသာမှာ ပဏ္ဏုကမ္မလာကျောက်ဖျာဆိုတာရှိတယ်။ အဲဒါဟာ သိကြားမင်းထိုင်တဲ့ ကျောက်ဖျာပါပဲ။ ကျောက်ဖျာဆိုပေမယ့် ဒီမှာရှိတဲ့ ကျောက်ဖျာတွေလို မာမာကျောကျောကြီးမဟုတ်ဘူး။ အင်မတန် ပျော့ပျောင်းတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။သိကြားမင်း ထိုင်လိုက်လို့ရှိရင် ပျော့ပြီးတော့ အခု ဒီလူ့ပြည်မှာ ပျော့ပျော့အိအိ လုပ်ထားကြတဲ့ ကူရှင်ဖုံ တို့လို နေမှာပေါ့။ ဒီလို နူးနူးညံ့ညံ့ဖြစ်တဲ့ ကျောက်ဖျာပေါ်မှာ မြတ်စွာဘုရား သီတင်းသုံးထိုင်တော်မူပါတယ်။

မြတ်စွာဘုရား ထိုင်တော်မမူမီအရင်တော့ သိကြားမင်းကထင်မိသတဲ့။ "အင်း မြတ်စွာဘုရား ခန္ဓာတော်က ခပ်သေးသေးလေးရယ်၊ ကျောက်ဖျာကြီးက အကြီးကြီး၊ မြတ်စွာဘုရား ထိုင်တော်မူလိုက်ရင် ကျောက်ဖျာကြီးက အပုံကြီးကြီးပြီး အစွန်းတွေပိုထွက်နေမှာပဲ"လို့ ထင်မိသတဲ့။ မြတ်စွာဘုရားက ဒုကုဋ္ဌသက်နန်းကြီးကို ဖြန့်ခင်းတဲ့ပြီး ထိုင်တော်မူလိုက်တော့ အဲဒီ ကျောက်ဖျာကြီးပေါ်မှာ ပြည့်သွားတယ်။ မြတ်စွာဘုရားနဲ့ကျောက်ဖျာဟာ တော်တန်သင့်တင့်ရုံ ဖြစ်နေသတဲ့။ အပိုအလိုမရှိပါဘူးလို့ ဆိုတယ်။ ဘုရားတန်ခိုးတော်ဆိုတာ ဒီလိုပါပဲ။ အလိုက်သင့်အလျားသင့် ဖြစ်တာချည်းပါပဲ။

ဣန္ဒကနှင့် အကုံ်ရနတ်သားနှစ်ဦး

မြတ်စွာဘုရားဟောကြားတော်မူတဲ့ တရားတော်ကိုနာကြားကြဖို့ စကြဝဠာတိုက်တစ်သောင်းက နတ်ဗြဟ္မာတွေ စုရုံးရောက်လာကြတယ်။ အဲဒီအထဲမှာ မယ်တော်ဖြစ်ခဲ့ဖူးတဲ့ သန္တုသိတနတ်သားဟာ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ရှေ့နားမှာ ထိုင်နေတယ်။ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ လက်ယာဘက်မှာ ဣန္ဒကနတ်သားက ထိုင်နေတယ်။ အကုံ်ရနတ်သားက လက်ဝဲဘက်မှာ ထိုင်နေတယ်။ အဲဒီ နတ်သားနှစ်ဦးရဲ့ အတိတ်ဘဝက ပြုခဲ့တဲ့ကောင်းမှုကို ပြောရဦးမှဖြစ်မယ်။ ဘာပြုလို့လဲဆိုရင် သဒ္ဓါတရား ဖြစ်ဖွယ် ကိစ္စလေးများဖြစ်လို့ပါပဲ၊ ဒါကြောင့် ပြောရဦးမယ်။

အကုံ်ရနတ်သားရဲ့ ကောင်းမှု

အကုံ်ရနတ်သားဟာ အတိတ်ဘဝတုန်းက လူတို့အသက် နှစ်သောင်းတန်းရှိစဉ်က လူ့ဘဝမှာ ဖြစ်ခဲ့တယ်။ အဲဒီတုန်းက အကုံ်ရနတ်သားအလောင်းဟာ နှစ်ယူဇနာ၊ နှစ်ယူဇနာလောက်ရှိတဲ့ အရပ်တွေမှာ ထမင်းချက်ဖို့ မီးဖိုတွေဖိုပြီး အဲဒီမီးဖိုတွေမှာထမင်းတွေကိုချက်၊ ချက်ပြီးတော့ လာလာသမျှလူတွေကို ကျွေးမွေးခဲ့တယ်။ ဒီလောက်ကြီးကျယ်တဲ့ အလှူကြီးကို ပေးလှူခဲ့တဲ့ကောင်းမှုကုသိုလ်ကြောင့် အခု နတ်ပြည်မှာ အကုံ်ရနတ်သားရယ်လို့ လာပြီးတော့ဖြစ်နေတာတဲ့။

ဣန္ဒ္ဓကနတ်သားရဲ့ ကောင်းမှု

ဣန္ဒ္ဓကဆိုတဲ့နတ်သားကတော့ အတိတ်ဘဝက ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သားဖြစ်တယ်။ သူဟာ အရှင်အနုရုဒ္ဓါ ဆွမ်းခံကြွလာတာနဲ့ ဆွမ်းတစ်ဇွန်း လောင်းခဲ့ဖူးတယ်။ တစ်ဇွန်းဆိုပေမယ့် ဇွန်းကလေးနဲ့တော့ ဟုတ်ပုံမရပါဘူး။ ဇွန်းကြီးနဲ့ ဖြစ်မှာပါပဲ၊ ရှေးကတော့ ယောက်ချိုလို့ခေါ်တဲ့ ဇွန်းကြီးတွေရှိတယ်။ အဲဒီယောက်ချိုနဲ့ တစ်ဇွန်း လောင်းလှူတာ ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။ စကားဆိုတာကလည်း အခက်သားပဲ၊ နည်းတာကို နည်းမှန်း ပိုထင်ရှားအောင် ဗိုဓိကဲကဲလည်း ပြောတတ် ကြတယ်။ ဥပမာ ဘယ်လိုလဲဆိုရင် "လူတွေ အသက်ဆယ်နှစ်တန်းရောက်ရင် မြေဇာပင်ပုခက်လွှဲရလိမ့်မယ်"ဆိုတဲ့ အဆိုစကားမျိုးပေါ့၊ မြေဇာမြက်ပင်ကို ပုခက်လွှဲလို့ မဖြစ်နိုင်ပါဘူး။ ဒါပေမယ့် လူတွေ ဆယ်နှစ်တန်းရောက်လို့ရှိရင် အခုလူတွေလောက် ရှိတော့မှာမဟုတ်ဘဲ အင်မတန် ငယ်သွားမယ် ဆိုတာကို သိစေလိုလို့ ပိုလွန်ပြီးပြောကြတာပဲ၊ များလို့ရှိရင် များမှန်း ထင်ရှားအောင် ဒီလိုပဲပိုလွန်ပြီး ပြောတတ်ကြတာပဲ။ "တစ်ယောက်စာတဲ့ကွာ ချက်ထားလိုက်တဲ့ ထမင်းတွေ၊ ဆယ်ယောက် စားလို့ တောင်မှ ကုန်မှာမဟုတ်ဘူး"ဆိုတဲ့ စကားမျိုးလိုပေါ့။ ချက်တာက တစ်ယောက်စာဆိုရင် ဆယ်ယောက်စာ လောက်ထိအောင် မပိုလွန်နိုင်ပါဘူး။ ဒါပေမယ့် တစ်ယောက်စာထက်ပိုများမှန်းကိုသိအောင်လို့ အပိုအလွန်ပြောလိုက်တာပဲ။ ဒီလို အပိုအလွန်ပြောတာတွေကို သဒ္ဒါကျမ်းဆရာတွေက ဥပပရိကွာလို့ဆိုပါတယ်။ အပိုအလွန်ပြောဆိုတာတဲ့၊ အခု အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်ကို ဆွမ်းလောင်းလှူတဲ့ နေရာမှာလည်း ဒီလိုရှိမှာပါ။ တစ်ကြိမ်တစ်ခါတည်းဖြစ်လို့ နည်းမှန်းကို သိအောင်ဆိုပြီး "ဆွမ်းတစ်ဇွန်း လောင်းလှူတယ်"လို့ ပိုပြီးဆိုလိုက်တာဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။

အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်ကို ဆွမ်းလှူပြီးနောက် ဣန္ဒ္ဓကနတ်သားအလောင်းဟာ သူ့သက်တမ်း အလျှောက် စုတေသေလွန်ပြီး တာဝတိံသာနတ်ပြည်မှာ ဣန္ဒ္ဓကနတ်သားဖြစ်တယ်။

အကျိုးပေးရာမှာတော့ ကွာကြတယ်

အကုံ်ရနတ်သားဟာ မြတ်စွာဘုရားအနီး လက်ဝဲဘက်မှာ ထိုင်နေတယ်ဆိုတော့ မြတ်စွာဘုရားနဲ့ ချစ်တောင့်ထွာ အကွာလောက်မှာဖြစ်မှာပါပဲ။ ဒါဟာ သင့်တော်လျှောက်ပတ်တဲ့နေရာဖြစ်တယ်။ နောက်တော့ တစ်စတစ်စနဲ့ သူ့ထက် တန်ခိုးကြီးကြတဲ့နတ်တွေရောက်ရောက်လာကြတယ်တဲ့။ဒီတော့ အကုံ်ရနတ်သားခမျာဟာ နောက်ဆုတ်ဆုတ်ပြီးတော့ ဖယ်ပေးရရှာတယ်။အခု လူတွေလိုပဲပေါ့။အခု လူတွေလည်းပဲ ကိုယ့်ထက် မျက်နှာကြီးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေလာတယ်ဆိုရင် မျက်နှာ ငယ်တဲ့ လူတွေက နောက်ဆုတ်ဆုတ်ပေးကြရတယ်မဟုတ်လား၊ ဒီလိုပါပဲ။

အကုံ်ရနတ်သားဟာ ဘယ်လောက်ထိအောင် ဆုတ်ဆုတ်ပေးလိုက်ရသလဲဆိုရင် မြတ်စွာဘုရားနဲ့ တစ်ဆယ့်နှစ်ယူဇနာလောက်တောင် ဝေးကွာသွားတဲ့အထိပဲတဲ့။ အဲဒီလောက်ရောက်တော့မှပဲ သူနဲ့ အဆင့်အတန်းချင်းတူတဲ့ နတ်တွေနဲ့ တွေ့ရတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ ဒီတော့ ပရိသတ်ကြီးရဲ့ အစွန်အဖျားမှာ ရောက်နေပါပြီပေါ့။

ဣန္ဒ္ဓကနတ်သားမှာတော့ လက်ယာဘက် မူလအတိုင်းနေရင်းနေရာမှ မရွှေ့ရဘူးတဲ့။ ဘာပြုလို့လဲဆိုတော့ နောက်နောက်ရောက်လာတဲ့ နတ်တွေက သူ့ထက်တန်ခိုးကြီးတဲ့နတ်ရယ်လို့ မပါဘဲ သူနဲ့ တန်းတူနတ်တွေသာလျှင် ဖြစ်နေကြတာပါပဲ။ အကုံ်ရနတ်သားနဲ့ ဣန္ဒ္ဓကနတ်သားနှစ်ဦးမှာ ဒီလောက်တောင် အကျိုးပေးခြင်း ကွာခြားနေတယ်။

အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်ချင်းက မတူခဲ့ကြဘူး

သူတို့နှစ်ဦး အလှူပေးကြရာမှာတော့အကြီးအငယ် အကုန်အကျဟာအင်မတန်မှပဲ ကွာခြားကြတာပဲကလား၊ အကုံ်ရနတ်သားအလောင်း လှူလှူခဲ့တာက ပစ္စည်းဥစ္စာတွေ အတိုင်းမသိ အကုန်အကျခံပြီး အကြီးအကျယ်လှူတယ်။ ဒါပေမယ့် အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တွေကို ကြည့်လိုက်တော့ကာ သာမန်အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တွေ ဖြစ်နေကြတယ်။ သူလှူခဲ့တုန်းက အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ သာသနာပအခါဆိုတော့ ငါးပါးသီလလောက်ကိုတောင်မှ လုံခြုံကြဖို့ရာမလွယ်ကူလှဘူး။ ဒီတော့ ရာဂ, ဒေါသ, မောဟ အစရှိတဲ့ ကိလေသာ အညစ်အကြေးတွေ အပြည့်နဲ့ဆိုတော့ အဲဒီတုန်းက အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တွေက မစင်ကြယ်ကြဘူး။ အဲဒီလိုပုဂ္ဂိုလ်တွေကို လှူရတာဟာ အကျိုးပေးမသန်ဘူးပေါ့။

ဣန္ဒ္ဓကနတ်သားအလောင်းလှူခဲ့တဲ့ အလှူကတော့ လှူဖွယ်ပစ္စည်းဥစ္စာအနေနဲ့ ကြည့်လိုက်မယ် ဆိုရင် ဆွမ်းကလေးမှတစ်ဇွန်းလောက်ဆိုတော့ အင်မတန်သေးငယ်ပါတယ်။ဘာမှမဆိုလောက်ပါဘူး။ဒါပေမယ့် အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်က အရှင် အနုရုဒ္ဓါမထေရ်မြတ်ကြီးဖြစ်နေတယ်။ ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟ အစရှိတဲ့ ကိလေသာ အညစ်အကြေးတွေ မရှိတော့ဘူး။ အင်မတန် စင်ကြယ်နေတဲ့ ရဟန္တာအရှင်မြတ်ကြီး ဖြစ်နေတယ်။အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်က စင်ကြယ်မြင့်မြတ်နေတော့ နည်းနည်းကလေး လှူဒါန်းတာဖြစ်ပေမယ်လို့ အကျိုးပေးရာကျတော့ အကျိုးကြီးမား ဖွံ့ဖြိုးတယ်တဲ့။

မြတ်စွာဘုရားက မေးတော်မူတယ်

ဒီနတ်သားနှစ်ဦးကို အကြောင်းပြုပြီး ဒါနရဲ့ အစွမ်းအာနိသင် ထင်ရှားအောင် မြတ်စွာဘုရားက အကုန်ရနတ်သားကို ဒီလိုမေးတော်မူတယ်။ "အကုန်ရတဲ့ သင့်မှာ နှစ်ပေါင်းသောင်းချီပြီးတော့ အင်မတန် ကြီးကျယ်တဲ့ အလှူကြီးကို ပေးလှူခဲ့တာပဲ။ အခု ငါ့ဘုရားရဲ့အနီးမှာ ဘာဖြစ်လို့မနေနိုင်ရတာလဲ"လို့ မေးတော်မူတယ်။ ဒီတော့ကာ အကုန်ရနတ်သားက "တပည့်တော်အလှူက အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ညံ့ပါတယ် ဘုရား။ ဣန္ဒကမှာတော့ အလှူဝတ္ထု နည်းနည်းလေးပါပဲဘုရား။ ဒါပေမယ့် သူ့အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်က မြင့်မြတ်ပါတယ် ဘုရား။ ဒါကြောင့် ဣန္ဒကမှာ တန်ခိုးကြီးပြီး တပည့်တော်မှာတော့ တန်ခိုးနည်းတဲ့အတွက်မြတ်စွာဘုရားရဲ့ အနီးနားမှာမနေနိုင်ခြင်းဖြစ်ပါတယ်ဘုရား၊ နေခွင့်မရခြင်းပါဘုရား"လို့ လျှောက် တယ်။

ဒီကိစ္စကို အကြောင်းပြုပြီးတော့လည်း မြတ်စွာဘုရားက သင့်လျော်တဲ့တရားကို ဟောကြားတော် မူပါတယ်။ အဲဒီတရားကို ဟောကြားတော်မူရာမှာလည်း တရားနာပရိသတ်တွေ တရားထူးတရားမြတ် ရကြပါသေးတယ်။

ထူးကဲတဲ့တရား

တန်ခိုးပြာဋ္ဌိဟာပြတော်မူသည်၏အဆုံး တာဝတိံသာနတ်ပြည်မှာ သန္တုသိတ နတ်သား အမှူးထားပြီး စကြာဝဠာတိုက်တို့က ရောက်လာကြတဲ့ နတ်ဗြဟ္မာတို့အား အဘိဓမ္မာတရား ဟောကြားတော် မူပါသတဲ့။

မြတ်စွာဘုရားဟောကြားတဲ့ တရားတော်တွေဆိုတာ ဝိနည်းရယ်၊ သုတ်ရယ်၊ အဘိဓမ္မာရယ်လို့ သုံးမျိုးရှိတယ်။ ပိဋကတ်သုံးပုံလို့လည်း သိမ်းကျုံးပြီးခေါ်သေးတယ်။ ဝိနည်းဆိုတာကတော့ ရဟန်းတော်တို့ ကျင့်ဝတ်ဥပဒေ စည်းကမ်းတွေပါပဲ။ သုတ်ကတော့ လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါအကုန်လုံး လိုက်နာကျင့်သုံးဖို့ တရားတွေဖြစ်တယ်။ အဲဒီ သတ္တဝါတွေရဲ့ အာသယာနုသယစသည်တို့နဲ့သင့်တင့်အောင် သတ္တဝါတွေ နားလည်အောင် ဟောထားတဲ့တရား၊ သတ္တဝါတွေ ကျင့်နိုင်လောက်တဲ့တရား၊ အဲဒီတရားတွေကို ဟောကြားထားတယ်။

အဘိဓမ္မာတရားဆိုတာကတော့ သတ္တဝါတွေကို မင့်ဘူး၊ ဟောသင့်ဟောထိုက်တဲ့ သဘောသဘာဝတွေကို အကုန်လုံး အကျယ်ချဲ့ပြီး အသေးစိတ်ဟောထားတယ်။ အဲဒါကြောင့် အဘိဓမ္မာလို့ ခေါ်တယ်တဲ့။ အဋ္ဌကထာဆရာက "ကေနဋ္ဌေန အဘိဓမ္မော အဘယ်အနက်သဘောကြောင့် အဘိဓမ္မာ မည်သလဲဆိုတော့ ဓမ္မာတိရေက ဓမ္မဝိသေသတ္ထေန အဘိဓမ္မော"တဲ့၊ လွန်ကဲတဲ့ အနက်သဘော ထူးကဲတဲ့ အနက်သဘောကြောင့် အဘိဓမ္မာမည်တယ်လို့ ဒီလိုမေးပြီး ဒီလိုဖြေကြားထားတယ်။

အဘိဆိုတာက လွန်ကဲ,ထူးကဲ–တဲ့တရားတဲ့၊ ဒီလိုဆိုပါတယ်။ ဘယ်လိုလွန်ကဲသလဲ, ဘယ်လို ထူးကဲသလဲဆိုတော့ သုတ်တရားမှာက "ကုသလံ ကာတဗ္ဗံ ဗဟုံ။ ကုသလံ၊ ကုသိုလ်ကို။ ကာတဗ္ဗံ ဗဟုံ၊ များများပြုရမယ်"စသည်ဖြင့် အဲဒါလောက်ပဲပြတယ်။ ကုသိုလ်ဆိုတာက ဘယ်လိုဟာတုန်းဆိုတာကိုတော့ ဖွင့်မပြဘူး။ ကုသိုလ်တွေက ဘယ်လောက်များများ အပြားရှိတယ်ဆိုတာကိုလည်း မပြဘူး။ ပြီးတော့ "အနုပ္ပန္နာနံ ကုသလာနံ ဥပ္ပါဒါယ ဆန္ဒံ ဇနေတိ ဝါယမတိ ဝီရိယံ အာရဗ္ဘတိ စိတ္တံ ပဂ္ဂဏှာတိ ပဒဟတိ" စသည်ဖြင့် ဟောတဲ့နေရာတွေမှာလည်း မဖြစ်သေးတဲ့ ကုသိုလ်တရားတွေကို ဖြစ်အောင် အားထုတ်ရမယ်တဲ့။ဒီလောက်သာ ဟောတော်မူတယ်။ ဒီကုသိုလ်တရားတွေက ဘာတွေရယ်လို့ မဝေဖန်တော့ဘူး။ ဖြစ်ပြီးတဲ့ ကုသိုလ်တရားတွေကို တည်တံ့အောင်, တိုးပွားအောင်, ပြည့်စုံသွားအောင် အားထုတ်ရမယ်ဆိုတဲ့ အဲဒီလို ကုသိုလ် အမည်လောက်သာ ကျဉ်းကျဉ်းလေး ဟောကြားထားပါတယ်။

အဘိဓမ္မာကျတော့ ဒီလောက်သာမကတော့ဘူး။ အဲဒီ ကုသလဓမ္မတွေကို ဝေဖန်ပြီး ဟောကြားထား ပါတယ်။ ကုသလာဓမ္မာဆိုတဲ့ ခေါင်းစဉ်ကလေးတပ်ပြီး အဲဒီ ကုသလဓမ္မကို အကျယ်ဝေဖန်ပြီး ဟောကြားထားပါ တယ်။ ကုသလဓမ္မဆိုတာ စိတ်အနေနဲ့ကြည့်ရင် အကျဉ်းအားဖြင့် ၂၁–ပါး၊ အကျယ်အားဖြင့် ၃၇–ပါးရှိတယ်။ အဲဒီမှာ မဂ်ကုသိုလ်က အကျဉ်း, အကျယ်ရှိနေလို့ ဒီလို နှစ်မျိုးဖြစ်နေတာပဲ၊ မဂ်ကုသိုလ်က အကျဉ်းဆိုရင် ၄–ပါး၊ အကျယ်ဆိုရင် ၂၀–ပါးရှိတယ်၊ အဲဒီလိုရှိနေတာတွေကို အဘိဓမ္မာမှာ ဝေဖန်ပြီးတော့ ပြထားတယ်။ ဒီလို စိတ်သက်သက်တင် မဟုတ်သေးဘူး၊ ဒီကုသိုလ်စိတ်တွေမှာ ယှဉ်နေကြတဲ့ ဖဿဝေဒနာစတဲ့ စေတသိက်တွေ ကိုလည်း ဝေဖန်ပြထားလိုက်သေးတယ်၊ ဒီလောက်သာလည်း မကသေးဘူး၊ ဒီကုသိုလ်စိတ်နဲ့အတူ ယှဉ်ဖက် စေတသိက်တွေကိုပါ ခန္ဓာ, အာယတန, ဓာတ်, သစ္စာအနေနဲ့လည်း ဝေဖန်ပြထားသေးတယ်။ စိတ်တစ်ခု တစ်ခုမှာဆိုလည်း အကျယ်ကြီး ဝေဖန်ဟောကြားထားတာပါပဲ၊ အဲဒါတွေကိုလည်း နောက်ကျတော့မှ ပြောသင့် ပြောထိုက်တာတွေကို ထည့်သွင်းပြီး ပြောသွားရမယ်၊ အခုတော့ ဒီလောက်ပဲ ပြောနိုင်ဦးမယ်။ အဲဒီလို ဒေသနာအစဉ် အနေအားဖြင့် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဝေဖန်ဟောကြား တော်မူထားလို့ အဘိဓမ္မာခေါ်တယ်တဲ့။

တချို့ကတော့ အဘိဓမ္မာဆိုတာ ပရမတ္ထတရားတွေကို ဟောထားလို့ အဘိဓမ္မာခေါ်တယ်တဲ့။ ဒီလို ကိန်းသေမှတ်ထားကြတယ်၊ ပရမတ္ထတရားတွေကို ဟောထားတာ ကတော့ များပါတယ်။ ဒါပေမယ့်လို့ ပရမတ္ထတရား တွေချည်းတော့လည်း မဟုတ်သေးပါဘူး၊ ပုဂ္ဂလပညတ်မှာ ပညတ်တရားတွေကိုချည်း ဟောကြားတော်မူထားတာလည်း ရှိနေသားပဲ။ ပုဂ္ဂလပညတ်ဆိုတာ အဘိဓမ္မာခုနစ်ကျမ်းထဲမှာ တစ်ကျမ်း အပါအဝင်ဖြစ်တယ်။ အဲဒီကျမ်းမှာ ပညတ်တွေ ကိုလည်း ဝေဖန်ဟောကြားထားတာ အထင်အရှားပါပဲ၊ အဲဒါကြောင့်မို့ ပရမတ္ထတရားတွေကို ဟောကြားတော်မူထားလို့ အဘိဓမ္မာခေါ်တယ်လို့ ဒီလို ကျိန်းသေမှတ်ချက် ချမထားဖို့လည်း သတိပြုသင့်ပါတယ်။

ဘယ်လို့လွန်ကဲ ထူးကဲသလဲ

အဘိဓမ္မာဆိုတာ ရိုးရိုးဓမ္မထက် ထူးကဲကျယ်ပြန့်တဲ့တရားတွေကို အဘိဓမ္မာတရားလို့ ခေါ်သည်တဲ့၊ အဲဒါဟာ ဓမ္မာတိရေက ဓမ္မဝိသေသတ္ထေန ဆိုတဲ့ စကားအရတဲ့၊ ဥပမာပြောရရင် ထီးတွေအများကြီး ရှိနေသည့် အထဲက လွန်ကဲကြီးမားနေတဲ့ထီးကို အတိဆတ္တာလို့ခေါ်တယ်။ အတိဆတ္တာလို့ခေါ်ရင် ပိုကောင်းမှာပေါ့၊ ဒါပေမယ့်လို့ စာထဲမှာတော့ အတိဆတ္တာလို့ပဲ ရှိပါတယ်။ အတိဆတ္တာလွန်ကဲကြီးမားတဲ့ထီးတဲ့။ တံခွန်အလံတွေ ထဲမှာလည်း တခြားတံခွန်အလံတွေထက် ကြီးမားနေတဲ့ တံခွန်အလံကို အတိဓဇလို့ခေါ်ရတယ်တဲ့၊ မင်းထဲမှာလည်းပဲ သူများထက် ထူးကဲနေတဲ့မင်းကို အတိရာဇ၊ အတိရာဇကုမာရ၊ အဘိရာဇလို့ ခေါ်ရတယ်တဲ့၊ မင်းနဲ့စပ်တော့ ပါဠိမှာတော့ အဘိရာဇလို့ပဲ အရှိများပါတယ်။ မြန်မာပြည်မှာတော့ ရှေးမင်းတွေဟာ ရာဇဓိရာဇဆိုတဲ့ ဘွဲ့တွေကို ခံယူကြတယ်၊ ရာဇဓိရာဇ်ဆိုတဲ့မင်း အရှိခဲ့သားပဲ၊ တခြားမင်းတွေထက် ထူးကဲတဲ့မင်းလို့ ဆိုလိုပါတယ်၊ အတိရာဇတို့၊ အဘိရာဇတို့ အဲဒီလိုခေါ်ကြသလိုပါပဲ။ ဓမ္မတရားမှာလည်းပဲ လွန်ကဲထူးခြားတဲ့တရားကို အဘိဓမ္မလို့ ခေါ်တယ်တဲ့၊ နောက်ပိုင်းမှာ အဘိဓမ္မပုဒ်ကို ဝစနတ္ထပြုတဲ့နေရာကျတော့ အဘိပုဒ်က ဝိသေသတ္ထ ထူးခြားတဲ့အနက်ကို ဟောတယ်ဆိုပြီး ဝစနတ္ထပြုထားတာရှိပါတယ်။ ဝိသေသဓမ္မတို့, ပူဇိတဗ္ဗဓမ္မတို့ ဒီလိုဆိုပြီး ထူးကဲမြင့်မြတ်တဲ့တရား, ပူဇော်အပ်တဲ့ တရားတွေပါတာပါပဲ။ ဗောဓိပက္ခိယတရားတွေ ဆိုတာ သုတ္တန်မှာလည်းပါတာပဲ၊ ဒီအဘိဓမ္မာမှာလည်းပါနေတာပဲ၊ အဘိဓမ္မာမှာ အကုသလာ–အကုသိုလ်ဆိုတဲ့ တရားတွေကတော့ မြင့်မြတ်တဲ့တရားတွေ မဟုတ်ကြပါဘူး၊ အဲဒီလို တရားတွေလည်း ဒီမှာ အစုံပါနေကြတာပဲ၊ အဋ္ဌကထာမှာတော့ ဒီလို ထူးတဲ့အနက် မြင့်မြတ်တဲ့အနက်ကိုရနိုင်လို့ ဒီအနက်ကိုယူပြီးတော့ ဝစနတ္ထပြုထား ပါတယ်၊ အဲ အမြင့်အမြတ်ချည်းတော့လည်း မဟုတ်ဘူး ဆိုတာ မှတ်ထားကြရမယ်။

သဘာဝဓမ္မတွေကို နည်းအမျိုးမျိုးနဲ့ အဘိဓမ္မာ ဒေဝနာနည်းအတိုင်း ဟောကြားမှ အဘိဓမ္မာ ဆိုရတယ်။ တချို့က ရုပ်တွေ, နာမ်တွေ ဟောကြားတိုင်း အဘိဓမ္မာလို့ မှတ်နေကြတာ။ အဲဒီလို မဟုတ်ပါဘူး၊ သုတ်မှာလည်း သဘာဝဓမ္မတွေ ရှိတာပဲ။ ရုပ်တွေ နာမ်တွေပါတာပဲ။ ဒီလိုပါတိုင်း အဘိဓမ္မာလို့ မဆိုရပါဘူး၊ အဘိဓမ္မာ ဒေသနာတော်တွင် ဟောနည်းဒေသနာအစဉ်အားဖြင့် သဘာဝဓမ္မတွေကို ဟောကြားထားကာမှ အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်လို့ ဆိုရပါတယ်။ အဲဒါတွေကို ဗဟုသုတအဖြစ် မှတ်သားရအောင်လို့ဒီမှာ ဆောင်ပုဒ်လေး အကျဉ်းချုပ်စီထားတယ်။ အဋ္ဌကထာအဖွင့် မှာ လာတဲ့အတိုင်း အကျယ်ကြီးတော့ မတတ်နိုင်ဘူး၊ ကျဉ်းကျဉ်းပါပဲ။

ထီးတံခွန်လည်း လွန်ကဲထူးလျှင် တဲ့။

ထီးတံခွန်တို့ဟာ တခြားသော ထီးတံခွန်တွေထက် လွန်ကဲထူးခြားလို့ရှိရင်တဲ့။
အတိဆတ္တာ, ဓဇ ခေါ်တွင် . . . တဲ့။
ထူးတဲ့ထီးတံခွန်, လွန်ကဲတဲ့ ထီးတံခွန်လို့ ခေါ်ရတာလိုပဲ . . . တဲ့။
ရားတော်လည်း, လွန်ကဲ ထူးလျှင် . . . တဲ့၊
တရားတော်လည်း ဒီနည်းအတိုင်းပါပဲ . . . တဲ့၊ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။
ထီးတံခွန်လည်း, လွန်ကဲထူးလျှင်၊ အတိဆတ္တာ, ဓဇ ခေါ်တွင်။
တရားတော်လည်း, လွန်ကဲထူးလျှင်၊ အဘိဓမ္မ, ခေါ်ရနည်းတူပင်။

အဲဒီ လွန်ကဲ ထူးခြားတဲ့ အဘိဓမ္မာကို အခုစပြီးတော့ ဟောရမယ်၊ အင်း အခု ဟောလာခဲ့တဲ့ အချိန်ကတော့ တစ်နာရီ ခွဲရှိသွားပါပြီ၊ ဒါပေမယ့် စပြီးတော့ ဟောထားဦးမှပဲ။

ကုသိုလ်စိတ်ကို ဝေဖန်ပုံ

ကုသိုလ်စိတ်ကို ဘယ်ကစပြီး ဟောထားသလဲဆိုတော့ . . .

"ကုသလာ ဓမ္မာ၊ အကုသလာ ဓမ္မာ၊ အဗ္ယာကတာ ဓမ္မာ"လို့–

ဒီကစပြီးတော့ သုံးပုဒ်, သုံးပုဒ်တစ်တွဲ တစ်တွဲစီ ဟောထားပါတယ်၊ အဲဒီလို အတွဲပေါင်းက ၂၂–တွဲရှိတယ်။ အဲဒါကို တိက် ၂၂–တိက်လို့ ခေါ်ပါတယ်။ ပြီးတော့–

"ဟေတူ ဓမ္မာ၊ နဟေတူ ဓမ္မာ"လို့

စသည်ဖြင့် နှစ်ပုဒ် နှစ်ပုဒ်၊ တစ်တွဲ တစ်တွဲစီ တွဲတွဲပြီး ဟောထားတာလည်းရှိပါတယ်။ အဲဒါကိုတော့ ဒုက–ဒုက်လို့ ခေါ်ပါတယ်၊ ဒါက တစ်ရာရှိပါတယ်။ အဲဒါတွေက အကျဉ်းခေါင်းစဉ်ဖြစ်ကြလို့ "မာတိကာ"တဲ့၊ အဲဒီလို ခေါင်းစဉ် မာတိကာစဉ်ပြီးတော့ "ကုသလာ ဓမ္မာ"ဆိုတာ ဘာလဲလို့မေးပြီး "ကုသလာဓမ္မာ"ဆိုတဲ့ မာတိကာပုဒ်တွေကို အကျယ်ဝေဖန် ဟောကြားတော်မူတယ်။ ဘယ်လိုလဲဆိုရင် "ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ"တဲ့။ ကုသလာ၊ ကုသိုလ်မည်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တရားတို့သည်။ ကတမေ၊ အဘယ်သည်တို့နည်း တဲ့။ ကုသိုလ်ဆိုတဲ့ တရားတွေဟာ ဘယ်ဟာတွေတုန်းတဲ့။ အဲဒီလို မေးပြီးတော့ ဒီလိုဖြေကြားထားပါတယ်။

"ယသ္မိं သမယေ ကာမာဝစရံ ကုသလံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ၊ သောမနဿ သဟဂတံ ဉာဏသမ္ပယုတ္တံ ရူပါရမ္မဏံဝါ သဒ္ဒါရမ္မဏံဝါ ဂန္ဓာရမ္မဏံဝါ ရသာရမ္မဏံဝါ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရမ္မဏံဝါ ဓမ္မာရမ္မဏံဝါ ယံယံဝါ ပနာရဗ္ဘ"

ယသ္မိं သမယေ၊ အကြင်အခါ၌။ ကာမာဝစရံ၊ ကာမာဝစရဖြစ်သော၊ ကုသလံ စိတ္တံ၊ ကုသိုလ်စိတ်သည်။ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ၊ ဖြစ်ပေါ်၏။ ကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်ပေါ်တဲ့အခါမှာ တဲ့၊ ကုသိုလ်စိတ်ကလည်း ကာမာဝစရလည်းရှိ၊ ရူပါဝစရလည်းရှိ၊ အရူပါဝစရနဲ့ လောကုတ္တရာဆိုတာလည်းရှိကြတယ်။ အဲဒီလို လေးမျိုးရှိတယ်။ အဲဒီ လေးမျိုးထဲကမှ ကာမာဝစရ ကုသိုလ်စိတ်ကလည်း ရှစ်ပါးအရေအတွက်ရှိပြန်တယ်။ အဲဒီရှစ်ပါးကို တစ်ပါးတစ်ပါးစီ စိတ်ပြီးပြမယ်၊ သောမနဿသဟ ဂတံ သောမနဿနှင့်တကွဖြစ်သော ရွှင်လန်းဝမ်းမြောက်မှုနှင့်တကွ ဖြစ်တဲ့စိတ်တဲ့။ ဉာဏသမ္ပယုတ္တံ၊ ဉာဏ်နှင့် ့ယှဉ်သော အသိဉာဏ်နဲ့ယှဉ်တဲ့စိတ်တဲ့။ အသင်္ခါရိကံ၊ တိုက်တွန်းမှုမရှိသော။ ဆိုက်တွန်းရာဘဲ သူ့ဘာသာ ဖြစ်တဲ့စိတ်တဲ့၊ အဲဒါတွေကို တော့ ဒီမှာ ဖော်ပြမထားပါဘူး၊ ကုသလံ စိတ္တံ၊ ကုသိုလ်စိတ်သည်။ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ၊ ဖြစ်ပေါ်၏ တဲ့။

အဲဒီစိတ်ကလည်း ဘာကို အာရုံပြုပြီး ဖြစ်သလဲဆိုတော့ ရူပါရမ္မဏံဝါ၊ အဆင်းကို အာရုံပြုဖြစ်တာလည်း ရှိတယ်။ သဒ္ဒါရမ္မဏံဝါ၊ အသံကို အာရုံပြုဖြစ်တာလည်းရှိတယ်၊ ဂန္ဓာရမ္မဏံဝါ၊ အနံ့ကို အာရုံပြုဖြစ်တာလည်းရှိတယ်၊ ရသာရမ္မဏံဝါ၊ အရသာကို အာရုံပြုဖြစ်တာလည်းရှိတယ်၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာ ရမ္မဏံဝါ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ အတွေ့ကို အာရုံပြုဖြစ်တာလည်းရှိတယ်။ ဓမ္မာရမ္မဏံဝါ၊ သဘောကို အာရုံပြုဖြစ်တာလည်းရှိတယ်။ ယံယံဝါပနာရဗ္ဘ၊ အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုကို အာရုံပြုပြီးဖြစ်တာ လည်းရှိတယ် တဲ့။

ကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်တာဟာ အဆင်းကိုလည်း အာရုံပြုပြီးတော့ဖြစ်တယ် တဲ့။ မျက်စိနဲ့ စေတီတော်ကို မြင်ရရင် အဆင်းကို ရှေးဦးစွာမြင်ရတာပဲ။ မြင်ပြီးတော့ အဲဒီအဆင်းကို ကြည်ညိုတဲ့ စိတ်ကလေးတွေ ဖြစ်သွားရင် အဲဒါဟာ ကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်သွားတာပဲ။ ရဟန်းသံဃာတော်တွေကို မြင်ရရင်လည်း ပထမတော့ အဆင်းကိုပဲ မြင်ရတယ်။ မြင်ပြီးတော့မှ ကြည်ညိုတဲ့စိတ်ဖြစ်တယ်။ အဲဒါလည်းပဲ ကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်တာပဲ။ လှူဒါန်းစရာ အာရုံဝတ္ထုပစ္စည်းကို ယူလာတဲ့အခါ အဲဒီ ဝတ္ထုပစ္စည်းကို လှလှပပ တင့်တင့်တယ်တယ် သင်္ကန်းဖြစ်ဖြစ် ဘာဖြစ်ဖြစ်ပေါ့၊ အဆင်းကို အာရုံပြုပြီးတော့ ယူလာလို့ရှိရင် အဲဒါကို ကုသိုလ်စိတ်တွေ ဖြစ်နေတော့တာပဲ။

အသံကို အာရုံပြုပြီးတော့ ကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်တာလည်းရှိတယ်။ အဲဒါက အခုလို တရားနာတဲ့ အခါကာလမှာ အသံကို အာရုံပြုပြီးဖြစ်တဲ့ ကုသိုလ်စိတ်ပေါ့။ အသံကို အကြောင်းပြုပြီး ကြေးစည်တို့၊ ခေါင်းလောင်းတို့ စသည် ဒီလို ဝတ္ထုပစ္စည်း တွေကို လှူတတ်ကြတယ်။ အခုခေတ်မှာတော့ အသံဖမ်းစက်တွေကို လှူကြတယ်။ ဒါကတော့ တော်တော် နေရာကျတာပဲ။ တရားတွေကို အသံဖမ်းထားလိုက်လို့ရှိရင် သင့်တော်တဲ့ နောက်အချိန်တွေမှာလည်း နာကြားနိုင်တာဖြစ်လို့ နေရာကျပါတယ်။ အဲဒီ တရားသံတို့၊ ကြေးစည် ခေါင်းလောင်းသံတို့ကို အာရုံပြုပြီးကြည်ညိုလိုက်ရင်လည်းပဲ ကုသိုလ်စိတ် ဖြစ်တာပါပဲ။

အနှံ့ကို အာရုံပြုပြီး ကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်တာလည်းရှိတာပဲ။ ပန်းတို့ အမွှေးတိုင်တို့ကို အာရုံပြုပြီး ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ စားသောက်ဖွယ် အရသာတွေကို စားသောက်ပြီး အဲဒီ စားဖွယ်သောက်ဖွယ် အနှံ့အရသာတွေ လျှုရတန်းရတဲ့အခါ ဒီလို အနှံ့အရသာတွေကို အာရုံပြုပြီးတော့လည်း ကုသိုလ်စိတ်တွေ ဖြစ်နိုင်ကြသေးတယ်တဲ့။ ဆွမ်းခဲဖွယ် ဘောဇဉ်တွေ ဒါတွေလည်း အနှံ့အရသာတွေ ထင်ရှားပါတယ်။ အနှံ့ကို ဒီလို အာရုံပြုပြီး ကုသိုလ်ဖြစ်နိုင်တယ်။

အတွေ့အထိကို အာရုံပြုပြီးတော့လည်း ကုသိုလ်စိတ်တွေ ဖြစ်နိုင်တယ်။ ဘယ်လိုဟာလဲဆိုရင် အိပ်ရာခင်းတို့, ခေါင်းအုံးတို့ စသည် လှုတဲ့အခါ အတွေ့အထိနဲ့ စပ်ပြီးတော့ ကုသိုလ်ဖြစ်နိုင်တယ်။ သဘော အာရုံဆိုတာကတော့ အသက်ရှည်ပါစေ၊ အနာကင်းပါစေ၊ ချမ်းသာပါစေဆိုတဲ့ စေတနာနဲ့ လှုတဲ့အခါ အဲဒါကို အာရုံပြုပြီး ဓမ္မာရုံကုသိုလ်တွေ ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ အဲဒီလို အာရုံခြောက်ပါး တစ်ပါးပါးကို အာရုံပြုပြီး ကုသိုလ်စိတ်တွေ ဖြစ်နိုင်ကြတယ်တဲ့။

အဲဒီ ကုသိုလ်စိတ်တွေဖြစ်တဲ့အခါမှာ "တသ္မိံ သမယေ ဖဿော ဟောတိ၊ ဝေဒနာ ဟောတိ၊ သညာ ဟောတိ၊ စေတနာ ဟောတိ စသည်ဖြင့် ၅၆–ပါးတရားတွေကို ထုတ်ပြထားတယ်။ ကုသိုလ်စိတ် တစ်ခုတစ်ခု ဖြစ်တဲ့အခါမှာ တပေါင်းတည်းဖြစ်တာ ၅၆–ပါးတဲ့၊ ဒါပေမယ့်လို့ ဘူတာတွေကို ထပ်မယူဘဲထားလိုက်ရင် အားလုံးမှ တိုက်ရိုက် ပြတရားကိုယ်အနေနဲ့ ၃၀–သာရှိပါတယ်။ တရားအမည်အနေနဲ့ကတော့ ၅၆–ပါးတောင် ရှိတယ်။ ဘူတာတွေကိုပါ ထပ်ပြီး ယူထားလို့ပါပဲ။ ဆပဏ္ဏသဓမ္မတဲ့ ဒီလို ထုတ်ပြထားတယ်။

ပတိပူဇိကာဝတ္ထုမှာ ပတိပူဇိကာဆိုတဲ့နတ်သမီး သွားရင်း လာရင်း ခြေလှမ်းရင်း ဒီ ၅၆–ပါးသော ကုသိုလ်တရားတွေ ဖြစ်တယ်လို့ဆိုထားတယ်။ အဲဒါကို ဓမ္မပဒအဖွင့် ဋီကာဆရာကြီးက ကုသိုလ်စိတ်ရှစ်ခုကို ဇောခုနစ်ကြိမ်နဲ့ မြှောက်ပြီးတော့ ၅၆–ပါးရှိတယ်လို့ ဖွင့်ပြထားတယ်။ ဒါကတော့ တော်တော် ယုတ္တိမရှိတဲ့ အဆိုပါပဲ။ ခြေတစ်လှမ်းတည်းမှာ ကုသိုလ်တွေ ဒီလိုအမျိုးစုံ အကုန်လုံး အဆိုပါပဲ။ ခြေတစ်လှမ်းတည်းမှာ ကုသိုလ်တွေ ဒီလိုအမျိုးစုံ အကုန်လုံးဘယ်မှာ ဖြစ်နိုင်လိမ့်မှာတုံး။ ခြေလှမ်းတိုင်းမှာ သောမနဿလည်း ဖြစ်ရမယ်၊ ဥပေက္ခာလည်းဖြစ်ရမယ်ဆိုရင် အဲဒီ ၂–မျိုးလုံး မဖြစ်နိုင်ပါဘူး။ ခြေလှမ်းတိုင်း သမ္မယုတ်လည်း ဖြစ်ရမယ်။ ဝိပ္ပယုတ်လည်းဖြစ်ရမယ်၊ အသင်္ခါရိက, သသင်္ခါရိကတွေလည်း ဖြစ်ကြရဦးမယ် ဆိုတာဟာလည်း မဖြစ်နိုင်ပါဘူး။ ဒါကြောင့် အသင့်ယုတ္တိမရှိပါဘူး။ အဋ္ဌကထာဆရာကလည်း ဒါလောက် သေးနုပ်တာကို ရေးခဲ့ဟန် မတူပါဘူး။ ဟောဒီက ပါဠိတော်လာတဲ့ ၅၆–ပါး ဆပဏ္ဏာသဓမ္မတဲ့၊ ဒါကို ဆိုလိုတာပဲ။

၅၆–ပါး တရားတွေဆိုတာကို အခုလိုထုတ်ပြီး အသီးသီး ဝေဖန်ထားပါသေးတယ်။

"ကတမော တသ္မိံ သမယေ ဖဿော ဟောတိ၊ ဖဿဆိုတာ အဘယ်ဟာပါလဲ"

ဆိုပြီးတော့ ဝေဖန်ထားပါသေးတယ်။ ဒီလို ဝေဖန်ပြီးတော့မှ ခန္ဓာက ဘယ်လောက် အာယတနက ဘယ်လောက်၊ ဓာတ်က ဘယ်လောက်၊ သစ္စာက ဘယ်လောက် စသည်ဖြင့် ဒါတွေလည်း လျှောက်ပြီး ဝေဖန်ထားသေးတယ်။ အကျယ်ကြီးပါပဲ၊ စိတ်တစ်ခုတစ်ခုကို တော်တော်နဲ့ မပြီးနိုင်ဘူး။ ပေယျာလတွေ ထိုးထားလို့သာ တော်ကာကျတော့တယ်၊ ပေယျာလသာ မထိုးဘဲ စာအုပ်ရိုက်မယ်ဆိုရင် ဒီဓမ္မသင်္ဂဏီ ကျမ်းတစ်ကျမ်းထဲနဲ့ကို စာအုပ်တွေ တစ်ရာကျော်ချင်ရင် ကျော်သွားမှာပဲ၊တစ်ရာတောင်မှ က,မယ်မထင်ပါဘူး။တစ်ထောင်တောင်မှကျော်ကောင်းကျော်ပါလိမ့်ဦးမယ်။ ဒီလောက်တောင် အများကြီးဖြစ်နေမှာပဲ။

နိမ္မိတကို့ယ်စား ဖန်ဆင်းထားခဲ့ရ

အဲဒီတရားတွေကို မြတ်စွာဘုရားက တာဝတိံသာနတ်ပြည်မှာ ဟောတော်မူတယ်၊ ဟောတော်မူစဉ်က အကျယ်ကြီး ဟောတော်မူထားတာ၊ အခုသင်ကြားနေကြရတာကတော့ သင်ကြားနိုင်ရုံ၊ နားလည်နိုင်ရုံ သင်္ဂါယနာ တင်ထားခဲ့ သလောက် သာရှိနေပါတယ်။ ဒါလဲ အရှင်သာရိပုတ္တရာက မြတ်စွာဘုရားထံမှတစ်ဆင့် အကျဉ်းအားဖြင့် နာယူ မှတ်သားထား ခဲ့တဲ့ တရားတဲ့၊ တာဝတိံသာနတ်ပြည်မှာ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော် မူစဉ်ကတော့ "ကုသလာ ဓမ္မာ၊ အကုသလာ ဓမ္မာ၊ အဗျာကတာ ဓမ္မာ" စသည်ဖြင့် မာတိကာစဉ်ပြီး "ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ၊ ယသ္မိံ သမယေ ကာမဝစရံကုသလံ စိတ္တံဥပ္ပန္နံ ဟောတိ"စသည်ဖြင့် ကုသိုလ်တရားတွေကို ဝေဖန်တယ်၊ အကုသိုလ်တွေ အဗျာကတာ တွေကိုလည်း ဒီလိုပဲဝေဖန်တယ်၊ အများကြီးပါပဲ၊ ဒါတွေကို ဝေဖန်ဟောကြားတော်မူရင်းပဲ နံနက် အရုဏ်တက်ချိန် ကျရောက်တော့ နတ်ပြည်က နေပြီး လူ့ပြည်သို့ မြတ်စွာဘုရား သက်ဆင်းကြွတော်မူလာခဲ့တယ်။

ဒီလို မြတ်စွာဘုရား လူ့ပြည်သို့ ကြွဆင်းတော်မူလာလို့ ဟိုမှာ တရားဟောမှု ပျက်သလားဆိုတော့ မပျက်ပါဘူး။ မြတ်စွာဘုရားနဲ့ ဘူတော်မူတဲ့ နိမ္မိတဘုရားတစ်ဆူ ဖန်ဆင်းပြီး အဲဒီ နိမ္မိတဘုရားက အခြေမပျက် ဆက်လက်ပြီး အဘိဓမ္မာ တရားကိုဟောကြားတော်မူရစ်ခဲ့တယ်တဲ့။ဖန်ဆင်းထားခဲ့တဲ့အဲဒီ နိမ္မိတရုပ်ပွား ဘုရားရှင်ကလည်း မူလမြတ်စွာဘုရား နဲ့

ပုံပန်းသဏ္ဌာန်အကုန်လုံးတူတယ်လို့ဆိုပါတယ်။ တယ်နေရာကျတာပဲ၊ ဘုရားဆိုတော့ ဘုန်းတော်ကြောင့် အလိုတော် အတိုင်း ဘာမဆိုဖြစ်တာပဲ။ အဲဒီလိုဖန်ဆင်းပြီး မည်သည့်တရား မည်သည့်တရားကို ဟောကြားနေရစ်စေလို့ အဓိဋ္ဌာန် ထားခဲ့တာတဲ့၊ အဓိဋ္ဌာန်တော်မူတဲ့အတိုင်း ပုံဟန်သဏ္ဌာန်မျှသာ တူရုံမဟုတ်ဘဲ ဟောကြားတော်မူနေပုံကလည်း တူတာပဲတဲ့။

မြတ်စွာဘုရားလူ့ပြည်ကို ကြွတော်မူလာတော့လည်း တာဝတိံသာနတ်ပြည်မှာကတော့ နိမ္မိတရုပ်ပွား ဘုရားက တရားဟောလျက်ပဲ၊ အဲဒါကို တန်ခိုးငယ်တဲ့ နတ်ဗြဟ္မာတွေက မသိလိုက်ကြဘူး။ တန်ခိုးကြီးတဲ့ နတ်ဗြဟ္မာတွေကသာ ဘုရားအစစ် ကြွသွားတော်မူတာကို သိလိုက်ကြရတယ်တဲ့။

အရှင်သာရိပုတ္တရာကို ဟောတဲ့တရား

မြတ်စွာဘုရားလူ့ပြည်ကိုရောက်တော့ ဟိမဝန္တာတောမှာရှိတဲ့ အနောတတ်အိုင် (အနဝတတ်အိုင်) အနီးမှာ နတ်ပြည် ကလျှုတဲ့ နာဂလတာ တံပူကို ဘုဉ်းပေးတယ်၊ (ဘုဉ်းပေးတယ်ဆိုပေမယ့် တံပူဆိုတာ သွားတိုက်ရတာမျိုးဖြစ်လို့ သွားတော်တိုက်မှာ ပါပဲ)၊ နာဂဆိုတာက နဂါး၊ လတာဆိုတာက နွယ်၊ နဂါးနွယ်တဲ့။ မြန်မာပြည်မှာ ဆင်တုံးမနွယ် တော့ရှိတာပဲ။ အဲဒီ ဆင်တုံးမနွယ်မျိုးလားတော့ မပြောတတ်ဘူး။ အဲဒီ တံပူကို စားပြီးတော့ အနဝတတ်အိုင်က ရေနဲ့ မျက်နှာသစ်တော်မူတယ်။ ဆွမ်းခံချိန်ကျတော့ ဥတ္တရကုရုကျွန်း (မြောက်ကျွန်း)သို့ ကြွတော်မူတယ်။ ဆွမ်းခံချိန်ကျတော့ ဥတ္တရကုရုကျွန်း (မြောက်ကျွန်း)သို့ ကြွတော်မူပြီး ဆွမ်းခံတော်မူတယ်။ ဆွမ်းခံပြီးတော့ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးတော်မူတယ်။

အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်ကြီးက မြတ်စွာဘုရားရှိတော်မူရာ ဟိမဝန္တာသို့ တန်ခိုးဖြင့်ကြွပြီး မြတ်စွာဘုရားအား ဝတ်ကြီးဝတ်ယပ်ပြုတယ်တဲ့။ အဲဒီအခါမှာ မြတ်စွာဘုရားက နတ်ပြည်မှာ ဟောကြားတော်မူခဲ့ သမျှသော အဘိဓမ္မာတရားကို အရှင်သာရိပုတ္တရာအား "မည်သည့်တရား မည်သည့်တရားကို ငါဘုရား ဟောကြားခဲ့တယ်"လို့ အစနဲ့အဆုံးလောက်သာ ဟောကြားညွှန်ပြတော်မူပါတယ်။ အဲဒီလို အကျဉ်းအားဖြင့် ဟောကြားလိုက်တယ်ဆိုရင်ပဲ အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ် မြတ်ကြီးကအကျယ်အားဖြင့် အကုန်လုံး နားလည်သွားတယ်တဲ့၊ အရှင်သာရိပုတ္တရာမှတစ်ဆင့် သူ့တပည့် ရဟန်းငါးရာ တို့အားသင်ကြားပို့ချပေးတော် မူသတဲ့။

တပည့်ထူးတွေ

သူတပည့် ရဟန်းငါးရာဆိုတာက ဒီလိုတဲ့၊ မြတ်စွာဘုရား တာဝတိံသာနတ်ပြည်ကို ကြွတော်မမူမီက တန်ခိုးပြာဋိဟာ ပြတော်မူစဉ်မှာ ဒီရဟန်းလောင်းငါးရာတို့က မြတ်စွာဘုရားကို ကြည်ညိုကြတယ်။ ဒါနဲ့ သာသနာတော်ကိုဝင်ပြီးတော့ ရဟန်းပြုကြတဲ့ ရဟန်းငါးရာတဲ့၊ အဲဒီရဟန်းငါးရာဆိုတာ ဘယ်လိုကုသိုလ် ကောင်းမှုကို ပြုခဲ့ကြဖူးပါသလဲဆိုရင် ကဿပ မြတ်စွာဘုရားလက်ထက်တော်က လင်းနို့သားငါးရာ ဖြစ်နေခဲ့ကြသတဲ့။ အဲဒီတုန်းက သူတို့ဟာ ဂူကြီးတစ်ဂူထဲမှာ နေခဲ့ ကြတယ်။ အဲဒီဂူထဲမှာ အဘိဓမ္မာဆောင် ရဟန်းတော်တွေက အဘိဓမ္မာတရားတွေကို ရွတ်အံသရဇ္ဈာယ်နေကြလို့ သူတို့က ကြားရတော့ အဲဒီတရားသံကို ကြည်ညိုတဲ့စိတ်နဲ့ နာကြားနေကြသတဲ့။ လင်းနို့တွေပဲ၊ သူတို့တစ်တွေဟာ ကုသိုလ်ရယ်, အကုသိုလ်ရယ်လို့ ဘယ်မှာသိကြလိမ့်မလဲ။ လင်းနို့မဆိုထားပါနဲ့တော့ ပါဠိတွေကို ဒီအတိုင်းသက်သက် ပါဠိလိုချည်း ရွတ်နေရင် ပါဠိကိုလေ့လာမထားတဲ့သူဟာ မသိပါဘူး။ နားမလည်ပါဘူး။ "ကုသလာ ဓမ္မာ၊ အကုသလာဓမ္မာ၊ အဗျာကတာ ဓမ္မာ"ဆိုတာကို မကြားဖူးတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေက ဘာတွေကို ရွတ်ဆိုနေကြပါလိမ့်မလဲလို့ အောက်မေ့နေကြမှာပဲ။ အခု ဒီလင်းနို့ တွေလည်းအနက်အဓိပ္ပါယ်ကိုတော့ မသိကြပါဘူးတဲ့။ တရားသံရဲ့အပေါ်မှာ အာရုံပြုနေကြရုံ သက်သက်မျှပါပဲ။ မြန်မာပြည် မှာလည်း လိုဏ်ဂူကြီးတွေ ရှေးကလိုရှိပါတယ်။ အဲဒီမှာ တရားစာတွေသွားပြီးတော့ ရွတ်အံသရဇ္ဈာယ်နေရင်တော့ နာကြမည် လား မပြောတတ်ဘူး။

ကုသိုလ်အထုံရှိခဲ့ကြတယ်

ဘုန်းကြီးတို့ အင်ဒိုနီးရှားကို သွားကြစဉ်တုန်းက ဗာလီကျွန်းမှာ လင်းနို့တွေနေတဲ့ ဂူကြီးတစ်ခုကို တွေ့ခဲ့ကြရတယ်။ အဲဒီဂူကြီးထဲမှာ လင်းနို့တွေရှိကြတယ်၊ အများကြီးပါပဲ။ လင်းနို့တွေ ဒါလောက်များများ ရှိတာကို မတွေ့ဖူးပါဘူး။ အဲဒီ လင်းနို့တွေကိုတွေ့တော့ သီဟိုဠ်ဆရာတော်ကြီးတစ်ပါးက အဘိဓမ္မာတွေ ကိုတောင်မှ သူက ရွတ်လိုက်ပါသေးတယ်။

ကဿပဘုရားလက်ထက်တော်က လင်းနို့တွေဟာ အဘိဓမ္မာတရားတော်အသံကို ကြားကြရတာနဲ့ ကုသိုလ် ထူးတွေရကြပြီးတော့ နတ်ပြည်မှာရောက်ကြတယ်၊ နတ်စည်းစိမ်တွေ ခံစားစံစားနေကြရတယ်။ နတ်ပြည်မှာ ချမ်းချမ်းသာသာ နေခဲ့ကြရပြီးတော့ အခု ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားရဲ့ လက်ထက်တော်မှာ လူ့ပြည်၌ လူသားတွေလာပြီး ဖြစ်ကြရတယ်။ ဒါနဲ့ မြတ်စွာဘုရားက တန်ခိုးပြာဋိဟာ ပြတော်မူတာကို ကြည်ညိုပြီး သာသနာတော်ဝင် ရဟန်းပြုကြတယ်တဲ့။

ရှေးတုန်းက အဘိဓမ္မာတရားကို နာကြားခဲ့ဖူးတဲ့အထုံဟာ အခုလာပြီး ကျေးဇူးပြုတယ်။ ဒီကုသိုလ်အထုံကြောင့် အဘိဓမ္မာတရားတော်ဟာ သူတို့နဲ့ အသင့်လျော်ဆုံး ဖြစ်နေတာပေါ့။ အဲဒီတုန်းက နားလည်ကြတာတော့လည်းမဟုတ်ပါဘူး။ ဒါတောင်မှ ဒီလောက်အကျိုးကြီးသေးလို့ရှိရင် နားလည်ပြီးတော့ နာကြားကြရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေရဲ့အတွက် ပြောဖို့မလိုပါဘူး။ အင်မတန်မှ အကျိုးကြီးမှာပေါ့။ အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်မြတ်ကြီးက သူ့တပည့်ဖြစ်တဲ့ အဲဒီရဟန်းငါးရာကို အဘိဓမ္မာတရားတွေ ဟောကြားပို့ချတော်မူတယ်။ အဲဒီ ဟောကြားပို့ချခဲ့တဲ့ အဘိဓမ္မာဒေသနာအစဉ်ကို သင်္ဂါယနာအဆင့်ဆင့် တင်ခဲ့ကြတယ်တဲ့။

သင်္ဂါယနာတင်ထားတဲ့ အဲဒီ အဘိဓမ္မာတရားတွေကို ပေယျာလထိုးပြီး စာအုပ်တွေ ရိုက်ထားရတယ်၊ ပေယျာလ မထိုးဘဲ ရိုက်ထားမယ်ဆိုရင် စာအုပ်ပေါင်း ဘယ်လောက်များမယ်လို့ မဆိုနိုင်ဘူး။ စာအုပ်တွေ အများကြီးကိုဖြစ်နေမှာပဲ။ ဆဋ္ဌသင်္ဂါယနာတင်တုန်းက အချို့ဒကာတွေက ပေယျာလထိုးထားတာ သူတို့အတွက် အဖော်ရခက်တယ်။ ပေယျာလတွေကို အကုန်လုံးဖော်ပါလို့ တောင်းပန်ကြတယ်၊ ဟာ ဘယ်ဖြစ်ပါ့မလဲ၊ အဲဒါတွေကို ဖော်နေရရင် စာအုပ်တွေ အများကြီး ဖြစ်သွားမယ်။ ပြီးနိုင်မှာလည်း မဟုတ်ဘူးလို့ ပြောခဲ့ရတယ်။

ဒီ အဘိဓမ္မာတရားတော်ကို အရှင်သာရိပုတ္တရာက လူ့ပြည်မှာဟောတယ်။ မြတ်စွာဘုရားက တာဝတိံနတ် ပြည်မှာ ဟောတယ်၊ ညနေချမ်းအချိန်ရောက်တော့ မြတ်စွာဘုရားက တာဝတိံသာနတ်ပြည်ကို ပြန်ပြီးတော့ ကြွတော်မူတယ်။ ပြီးတော့ နိမ္မိတမြတ်စွာဘုရားရဲ့နေရာမှာ ဝင်ရောက်ပြီး တရားဆက်လက် ဟောတော်မူတယ်။ အဲဒါကိုလည်း တန်ခိုးငယ် ကြတဲ့ နတ်ဗြဟ္မာတွေက မသိလိုက်ကြဘူး။ တန်ခိုးကြီးတဲ့ နတ်ဗြဟ္မာတွေကသာ ဘုရားပြောင်းလဲဟောကြား နေပြီဆိုတာကို သိကြ ရတယ်။ ပင်ပန်းစရာ အင်မတန်ကောင်းတာပဲ၊ ညနေချမ်းကနေပြီး နံနက်အရုဏ်တက်အထိ တစ်ညလုံးဟောနေရတာ၊ အခု လူတွေအနေနဲ့ဆိုရင် ဒီလို တစ်ညလုံးဟောဖို့ မလွယ်လှဘူး။ သုံးနာရီလောက် ဟောလိုက် တယ်ဆိုရင်ကိုပဲ ပင်ပန်းနေပါပြီ။ မြတ်စွာဘုရားရှင်မို့သာ ဒီလို ဟောတော်မူနိုင်တာပါပဲ။

ဒီကနေ့အဖို့ တရားပွဲသိမ်းကြဦးစို့

ဒီလောက် နက်နဲခက်ခဲတဲ့ အဘိဓမ္မာတရားတော်ကို ဟောစွမ်းတော်မူနိုင်တဲ့ မြတ်စွာဘုရားအား ရှိခိုးပူဇော်ကန်တော့ ပြီး တရားပွဲသိမ်းကြဦးစို့ရဲ့၊ အချိန်က ၂–နာရီနီးနီးရှိသွားပြီ။

ခုနစ်ဝါမြောက်က မြတ်စွာဘုရား တာဝတိံသာနတ်ပြည် ပဏ္ဍုကမွလာကျောက်ဖျာထက်မှာ သီတင်းသုံးတော်မူပြီး တစ်သောင်းသော လောကဓာတ်မှ ရောက်လာကြသော နတ်ဗြဟ္မာအပေါင်းတို့အား မယ်တော်ဖြစ်ခဲ့ဖူးတဲ့ သန္တုဿိတနတ်သား ကို အမှူးပြု၍ အဘိဓမ္မာတရားတော်မြတ်ကို သုံးလပတ်လုံး ဟောကြားတော်မူလေပြီဆိုပြီးတော့ မြတ်စွာဘုရားအား လက်အုပ် ချီမိုးရှိခိုးပူဇော်ကြဖို့ပါပဲ။ အဲဒါကို လိုက်ဆိုကြရမယ်။

> မြတ်စွာဘုရားသည် ခုနစ်ဝါမြောက်ကာလက တာဝတိံသာ နတ်ပြည် ပဏ္ဍုကမွလာကျောက်ဖျာထက်၌ သီတင်းသုံးစံနေတော်မူ လျက် တစ်သောင်းသော လောကဓာတ်မှ ရောက်လာကြကုန်သော နတ်ဗြဟ္မာအပေါင်းတို့အားမယ်တော်ဖြစ်ခဲ့ဖူးသောသန္တုဿိတနတ်သား ဝကို အကြီးအမှူးပြု၍ အဘိဓမ္မာတရားတော်ကို ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး ဟောကြားတော် မူလေပြီ။ ထိုသို့ ဟောကြားတော်မူသော မြတ်စွာ ဘုရားအား ဘုရားတပည့်တော်တို့သည် ရိုသေမြတ်နိုး လက်အုပ်မိုး၍ ရှိခိုးပူဇော်ကြပါကုန်၏ မြတ်စွာဘုရား။

ယနေ့အဖို့၌ ကျွန်ုပ်တို့တစ်စု ပြုစုပွားများ အားထုတ်အပ်သော ဒါနကုသိုလ်, သီလကုသိုလ်, ဘာဝနာကုသိုလ်, ဝေယျာဝစ္စကုသိုလ်, တရားဟောရသောကုသိုလ်, တရားနာရသော ကုသိုလ် အစရှိသော ဤကောင်းမှု ကုသိုလ်အပေါင်း၏ အဖို့ဘာဂကို အမိအဘတို့မှစ၍ အလုံးစုံသော သတ္တဝါအပေါင်းတို့အား အမျှပေးဝေပါကုန်၏။ အလုံးစုံသော သတ္တဝါ အပေါင်းတို့သည် အမျှရကြ၍ ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ကျန်းမာချမ်းသာ ကြပါစေ။

အမျှ အမျှ အမျှ ယူတော်မူကြပါကုန်လော့။

သာဓု သာဓု သာဓု ပါဘုရား။

အဘိဓမ္မာတရားတော်ကြီး

ဓမ္မုဒ္ဒေသဝါရ–တဲ့

လပြည့်နေ့က ဟောခဲ့တာကတော့ မြတ်စွာဘုရား တာဝတိံသာနတ်ပြည်မှာ ကြွရောက်ပြီး၊ အဘိဓမ္မာတရားကို ဟောတော်မူတယ်ဆိုတဲ့အကြောင်းကို စပြီးဟောခဲ့တယ်။တာဝတိံသာမှာဟောခဲ့တဲ့အဲဒီအဘိဓမ္မာတရားဟာ အမြင့်ဆုံးတရား ပါပဲ။အဲဒီတရားကို ဗဟုသုတဖြစ်အောင်လို့ ဆက်ပြီးတော့ ဒီကနေ့ ဟောရမယ်။ အဲဒါနဲ့ဆောင်ပုဒ်ရယ် လို့တော့မဟုတ်ပါဘူး။ အဲဒီ ဓမ္မဒါနဝေငှထားတဲ့ စာရွက်ကလေးထဲမှာ ကောက်နုတ်ချက်လေးတွေကို အတိုချုပ်ပြီး ပြထားပါတယ်။ မြတ်စွာဘုရား ဘယ်ပုံဘယ်နည်း ဟောတော်မူတယ်ဆိုတာသိရအောင်လို့နည်းနည်းပါးပါးလောက်ပဲဖြစ်စေဦးတော့ မှန်းဆနိုင်ဖို့ ကောက်နုတ်ချက် ထုတ်ပြထားတာ ပါပဲ။

ကုသလာ ဓမ္မာ၊ အကုသလာ ဓမ္မာ၊ အဗျာကတာ ဓမ္မာဆိုပြီး ကုသိုလ်တရားကတစ်မျိုး၊ အကုသိုလ် တရားက တစ်မျိုး၊ အဗျာကတတရားကတစ်မျိုးလို့ ခေါင်းစဉ်သုံးမျိုးရှိတယ်။ နောက်ပြီးတော့ "သုခါယ ဝေဒနာယ သမ္မယုတ္တာ ဓမ္မာ စသည်ဖြင့် ဝေဒနာသုံးပါးနဲ့ယှဉ်တဲ့ တရားတွေလည်း သုံးမျိုးရှိသေးတယ်။ အဲဒီလို သုံးမျိုး၊ သုံးမျိုးတွဲပြီး ဟောတော်မူထားတာကို ဟိတ်လို့ ခေါ်တယ်။ အဲဒီလို ဟိတ်ပေါင်းက ၂၂–ဟိတ်ရှိတယ်။ ခေါင်းစဉ် မာတိကာ ၂၂–ခုပေါ့၊ နောက်ပြီး တော့ "ဟေတူ ဓမ္မာ၊ နဟေတူ ဓမ္မာ"စသည်ဖြင့် ဟိတ်ဟုတ်တာနဲ့ ဟိတ်မဟုတ်တာလို့ အဲဒီလို နှစ်ခု နှစ်ခု တွဲဟောတဲ့ ဒုက ဒုက်ဆိုတာကလည်း ရှိသေးတယ်။ အဲဒီ ဒုက်က ၁၀၀ ရှိတယ်။ ဟိတ်က ၂၂–ခု၊ ဒုက်က ၁၀၀၊ ပုဒ်ပေါင်း ဆိုရင် ၂ဖဖ–ကို တစ်ပိုဒ်ချင်း တစ်ပိုဒ်ချင်း မြတ်စွာဘုရားက ဝေဖန်ဟောကြားတော်မူတယ်။

အဲဒီ တစ်ပိုဒ် တစ်ပိုဒ်ထဲမှာ ကုသလဓမ္မကို ဝေဖန်ပုံ၊ ကုသလဓမ္မမှာလည်း ကုသိုလ်တရားတွေက ကာမာဝစ ရလည်းရှိတယ်။ ရူပါဝစရလည်းရှိတယ်။ အရူပါဝစရလည်းရှိတယ်၊ လောကုတ္တရာလည်းရှိတယ်၊ အဲဒီလို လေးမျိုးတောင် ရှိနေပါတယ်။ အဲဒီ လေးမျိုးရှိတဲ့အထဲကမှ အခု ကာမာဝစရ ကုသိုလ်ဆိုတာကို ၈ဖန်တယ်၊ ကာမာဝစရကုသိုလ်ကလည်း စိတ်အရေအတွက်အားဖြင့် ရှစ်ခုရှိတယ်။ အဲဒီရှစ်ခုကို ဝေဖန်တယ်၊ အဲဒီမှာလည်း စိတ်တစ်ခု တစ်ခုမှာ အဲဒီစိတ်နဲ့တကွဖြစ်တဲ့ တရားတွေကို ထုတ်ပြီးတော့ပြတယ်၊ အဲဒါကို "ဓမ္မုဒ္ဒေသဝါရ"လို့ ခေါ်တယ်။

တစ်ဖန် ကောဋ္ဌာသဝါရ စသည်

အခု ဒီထဲမှာ အဲဒီ ဓမ္မုဒ္ဒေသဝါရက တရားတွေကို ထုတ်ပြထားတယ်၊ အမည်အားဖြင့် ၅ဖ–ပါး ရှိတယ်။ ထုတ်ပြတဲ့ ဒီတရားတွေကို တစ်ခါထပ်ပြီးတော့ ဖွင့်ပြတယ်။ ဥပမာ–ဖဿဆိုရင် ဖဿ ဆိုတာ ဘယ်လိုဟာလဲ၊ ဖဿ–ဆိုတာ အာရုံကိုတွေ့ထိတဲ့သဘော၊ ဖုသနာကာရ၊ အာရုံကို တွေ့ထိတဲ့ အခြင်းအရာ၊ ဖုသိတတ္တံအာရုံကို တွေ့ထိသည်၏အဖြစ်၊ အဲဒီသဘော ကို ဖဿခေါ်တယ်စသည်ဖြင့် တရားတစ်ခုချင်းကို အဘိဓာန် သဘောမျိုးလို လိုက်ပြီးဖွင့်ပြထားတယ်။ အဲဒါကို ပဒဘာဇနီလို့ ခေါ်တယ်။ ဒီ ပဒဘာဇနီဆိုတာ ၅ဖ–ပါးတရားကို ဖွင့်ပြတာပဲ။ တချို့ အမျိုးတူတွေကျတော့ ထပ်ထပ်ပြီး ပါနေပါတယ်။

ဓမ္မုဒ္ဒေသဝါရပြီးတော့ ကောဋ္ဌာသဝါရဆိုတာ ရှိသေးတယ်။ အဲဒီ ဝါရက ကုသိုလ် စိတ်ဖြစ်တဲ့အခါ ဘယ်လိုတရား တွေ ပါဝင်တယ်ဆိုတာကို ဝေဖန်ပြန်တယ်။ ဘယ်လိုလဲဆိုရင် ခန္ဓာက လေးပါးပါဝင်တယ်၊ အာယတနက နှစ်ပါးဓာတ်က နှစ်ပါး၊ သစ္စာက နှစ်ပါး စသည်ဖြင့် ဒီလိုလျှောက်ပြီး ဝေဖန်တယ်။ ဒီလောက်သာ မကသေးဘူး၊ ခန္ဓာစသည်ကိုလည်း တစ်ခုစီ အသီးသီး အကျယ်ချဲ့ပြီး ပြသေးတယ်။

ကောဋ္ဌာသဝါရ ပြီးတော့ တစ်ခါ သုညတဝါရဆိုတာကို ထုတ်ပြပြန်တယ်။ ကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်တဲ့ အခိုက်အတန့်မှာ ဓမ္မဆိုတဲ့ သဘောတွေသာရှိတယ်။ ခန္ဓာတွေသာရှိတယ်၊ အာယတနတွေသာရှိတယ်၊ ဓာတ်တွေသာရှိတယ်၊ သစ္စာသာရှိတယ် စသည်ဖြင့် ထုတ်ပြတယ်။ အဲဒီလိုထုတ်ပြပြီး အဲဒီဓမ္မဆိုတာတွေရဲ့ သဘောတွေကို ဝေဖန်ပြတယ်။ စိတ်တစ်ခု တစ်ခုမှာ သုံးဝါရ သုံးဝါရစီပါပဲ၊ အင်မတန်ကျယ်ပါတယ်၊ တစ်ဝါရ တစ်ဝါရမှာလည်း မာတိကာရော ပဒဘာဇနီရော ဆိုတော့ အများကြီးပါပဲ၊ ဒါဟာ အဘိဓမ္မာက သုတ္တန်ထက် ထူးခြားပြီး ဟောထားပုံ လွန်ကဲပုံတွေပါပဲ၊ ပါဠိကို လပြည့်နေ့က ရွတ်ဆို ပြခဲ့ပြီးပါပြီ၊ ဒါပေမယ့် ဒီကနေ့လည်း ထပ်ပြီး အာရုံပြုရအောင် ရွတ်လိုက်ဦးမယ်။

"ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ။ ကုသလာ၊ ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တရားတို့ဟူသည်။ ကတမေ၊ အဘယ်သည်တို့နည်း"လို့ မေးခွန်းထုတ်လိုက်ပါတယ်။

"ယသ္မိं သမယေ ကာမာဝစရံ ကုသလံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ၊ သောမနဿ သဟဂတံ ဉာဏသမ္ပယုတ္တံ (အသင်္ခါရိကံ) (ဒီပထမစိတ်မှာ ကတော့ အသင်္ခါရိကရယ်လို့ တိုက်ရိုက်ဖော်ပြမထားပါဘူး၊ နောက်က ဒုတိယစိတ်ကျတော့ခါမှ သသင်္ခါရေနလို့ ဖော်ပြထားပါတယ်)၊ ဒီမှာ အသင်္ခါရိကနဲ့ သသင်္ခါရိကစိတ် ဒီနှစ်ခုက ယှဉ်ဖော်ယှဉ်ဖက်တရားအနေနဲ့ အတူတူပါပဲ"

မတိုက်တွန်းရဘဲနဲ့ ဖြစ်တဲ့စိတ်ကို အသင်္ခါရိကစိတ်လို့ ခေါ်တယ်၊ တိုက်တွန်းမှ ဖြစ်တဲ့ စိတ်ကိုတော့ သသင်္ခါရိကစိတ်လို့ ခေါ်တယ်။ ပါဝင်တဲ့ တရားတွေကတော့ အနည်းအများ မထူးခြားပါဘူး၊ ၅၆–ပါးပါပဲ၊ အဲဒါကြောင့် ဒီမှာ တပေါင်းတည်းဖြေကြားပြီး ပြထားပါတယ်။

"သောမနဿ သဟဂတ် ဉာဏသမ္ပယုတ် အသင်္ခါရိကစိတ်၊ သသင်္ခါရိကစိတ် ဖြစ်ခိုက်၌"လို့ မြတ်စွာဘုရားက ပါဝင်တဲ့ တရားအမည်တွေကိုဖော်ပြီး ဝေဖန်ဟောကြားထားပါတယ်။ အဲဒီ "အမည်ထုတ်၍ ဟောထားသော တရား တို့မှာ" ဆိုတဲ့ ဒီစာပိုဒ်က "ဤ (၅၆)ပါးပင်ဖြစ်သည်"ဆိုတဲ့ အဲဒီ ကောက်နုတ်ချက် စာရွက်ရဲ့ အောက်နားနားမှာရှိတဲ့ စာပိုဒ်မှာလာပြီး ဆက်စပ်ရမယ်၊ ပါဝင်တဲ့ တရားပေါင်း(၅၆)ပါး ဖြစ်တယ်တဲ့၊ တရားကိုယ် အသီးသီးကို စစ်ထုတ်လိုက်လို့ရှိရင် "တရားကိုယ် အားဖြင့် (၃၀)မျှသာရှိသည်"တဲ့၊ (၅၆)ပါးထဲမှာ အမည်တူ ထပ်နေတာတွေက ရှိနေတယ်၊ အဲဒီ ထပ်နေတာတွေကို နုတ်လိုက်လို့ရှိရင် (၃၀)ပဲရှိပါတယ်။

"ယသ္မိं သမယေ၊ အကြင်အခါ၌။ ကာမာဝစရံ၊ ကာမာဝစရ ဖြစ်သော။ သောမနဿ သဟဂတံ၊ ဝမ်းမြောက် ဝမ်းသာမှုနှင့်တကွ ဖြစ်သော။ ဉာဏသမ္ပယုတ္တံ၊ အသိဉာဏ်နှင့်ယှဉ်သော။ ကုသလံ စိတ္တံ၊ ကုသိုလ်စိတ်သည်။ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ၊ ဖြစ်ပေါ်၏"တဲ့။

အဲဒါ ကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်ပုံပါပဲ။ အဲဒီ ကုသိုလ်စိတ်ဟာ ဘယ်ကို အာရုံပြုပြီး ဖြစ်သလဲဆိုရင်–

"ရူပါရမ္မဏံ ဝါ သဒ္ဒါရမ္မဏံ ဝါ ဂန္ဓာရမ္မဏံ ဝါ ရသာရမ္မဏံ ဝါ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရမ္မဏံ ဝါ ဓမ္မာရမ္မဏံ ဝါ တဲ့၊ အာရုံခြောက်ပါးတွင် တစ်ပါးပါးကို အာရုံပြုပြီးတော့ ဖြစ်တယ်တဲ့၊ နောက်ဆုံး "ယံ ယံ ဝါပနာရဗ္ဘ၊ ဘယ်အာရုံကိုပဲဖြစ်ဖြစ် တစ်ခုခုကို အာရုံပြုပြီးဖြစ်တယ်"တဲ့။

"တသ္မိं သမယေ၊ ထိုအခါ၌။ ဖဿော ဟောတိ၊ ဖဿဆိုတဲ့ တရားလည်းဖြစ်သည်။ ဝေဒနာ ဟောတိ၊ ဝေဒနာဆိုတဲ့ တရားလည်းဖြစ်သည်၊ သညာ ဟောတိ၊ သညာဆိုတဲ့ တရားလည်းဖြစ်သည်။ စေတနာ ဟောတိ၊ စေတနာဆိုတဲ့ တရားလည်းဖြစ်သည်။ စိတ္တံ ဟောတိ၊ စိတ်ဆိုတဲ့ တရားလည်းဖြစ်သည်"တဲ့။

အဲဒါဟာ ဖဿပဏ္ဍိတကတရားတဲ့၊ အဌကထာက ပေးထားတဲ့အမည်ပါပဲ။

ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ စေတနာ၊ စိတ် အဲဒီ ငါးပါးသော တရားတွေ ပါဝင်တယ်တဲ့၊ ကာမာဝစရကုသိုလ်စိတ်ဆိုတာ အခု ဒါနကုသိုလ်၊ သီလကုသိုလ် သမထ ဘာဝနာကုသိုလ် အဲဒီကုသိုလ်တွေ ဖြစ်နေတဲ့ဟာပါပဲ။ ပြီးတော့ အခုလိုတရားနာနေတဲ့အခါမှာဖြစ်တဲ့ ကုသိုလ်၊ တရားဟောနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မှာလည်း ဒီကုသိုလ်ပါပဲ၊ နောက်ပြီးတော့ ကုသိုလ်မှုတွေ ပြုတိုင်းပြုတိုင်း ဒီကာမာဝစရ ကုသိုလ်စိတ်ချည်းပါပဲ၊ အဲဒီ ကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်တဲ့အခါတိုင်း ဘယ်မျှလောက်သောတရားတွေ ပါဝင်သလဲဆိုရင် ၅၆–ပါးသော တရားတွေ ပါဝင်တယ်တဲ့။ သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တွေရဲ့ အနေနဲ့ကတော့ စိတ်တစ်ခုလောက်ကိုပဲ ထင်ရှားသိနေပါတယ်။ ဒီပြင်တရားတွေကို သိပ်ပြီး ထင်ရှားမသိပါဘူး၊ ဒါပေမယ့် အဲဒီ ကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်းမှာကတော့ စိတ်နဲ့အာရုံ တွေ့ဆုံတဲ့သဘောဟာ ထင်ရှားပါတယ်။ အဲဒါကို ဖဿလို့ခေါ်တယ်၊ စိတ်နဲ့အာရုံ မတွေ့ဘဲနဲ့ကတော့ ဒီဖဿက မဖြစ်လာပါဘူး၊ စိတ်နဲ့အာရုံတွေ့မှပဲ ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။

ဘုရားကို အာရုံပြုတယ်ဆိုရင် ဘုရားအာရုံနဲ့စိတ် တွေ့ဆုံကြပါမှ၊ ပေးကမ်းလျှဒါန်းတယ် ဆိုရင်လည်း အလျှုခံ ပုဂ္ဂိုလ်ကို အာရုံပြုတာလည်းရှိတယ်၊ အဲဒါလည်း အာရုံနဲ့စိတ် တွေ့ဆုံပါမှ၊ အခုလို တရားနာတဲ့ အခါမှာလည်း ကြားရတဲ့ အသိအာရုံနဲ့စိတ် တွေ့ဆုံပါမှ ဖဿဖြစ်တယ်၊ အဲ ရဟန်း သံဃာတော်တွေကို မြင်တယ်ဆိုရင်လည်း မြင်ရတဲ့ အဆင်း အာရုံနဲ့စိတ် တွေ့ဆုံပါမှ ဖဿဆိုတာက ဖြစ်နိုင်ပါတယ် တဲ့။

တွေ့မှု ဖဿဖြစ်ပြီဆိုရင်လည်း ခံစားမှု ဝေဒနာဖြစ်တော့တာပဲ၊ အာရုံကိုလိုက်ပြီးတော့ ကောင်းရင် သောမနဿ ဖြစ်တယ်၊ သောမနဿ မဖြစ်တဲ့အခါမှာတော့ ဥပေက္ခာဖြစ်တယ်၊ ကုသိုလ်အရာဖြစ်လို့ အာရုံကတော့ မကောင်းဘူးရယ် လို့မရှိပါဘူး၊ အဲဒီလို အာရုံအလိုက် ခံစားမှုဟာ ဝေဒနာဖြစ်တာပါပဲ။

မှတ်သားမှုသညာလည်းဖြစ်တယ်၊ ဘယ်လိုဟာကို မြင်ရတယ်၊ ဘယ်လိုဟာကို ကြားရတယ် စသည်ဖြင့် အမှတ် အသားလည်း ပါဝင်နေတာပဲ၊ အဲဒါဟာ မှတ်သားတဲ့ သညာဖြစ်တာပဲ၊ နောက်ပြီး စေ့ဆော်တိုက်တွန်းတဲ့ စေတနာ ဆိုတာ လည်း ပါဝင်နေတယ်၊ ဒါကတော့ စိတ်တိုင်းမှာ သိပ်ပြီး မထင်ရှားဘူး၊ လျှုဒါန်းပေးကမ်းတဲ့ အခါကာလမှာ လျှုဒါန်းဖွယ် ပစ္စည်းတွေကို ကိုယ်တိုင်ကိုင်တွယ်ပြီးတော့ ပေးလျှုတာတို့၊ နှုတ်ကဆိုတာတို့ အဲဒီလိုအခါများမှာ ဆိုရင်တော့ ဒီတိုက်တွန်း မှုဆိုတဲ့ စေတနာဟာ ထင်ရှားတယ်၊ တိုက်တွန်းတဲ့ သဘောလေး စိတ်ထဲမှာကို ပါဝင်နေပါတယ်၊ စိတ်ဆိုတာ ကိုတော့ ခုနက ပြောပြီးပါပြီ။

ဒီဝါးခုတော့ ပါတာချည်းပဲ

အဲဒီတရား ငါးပါးကတော့ စိတ်တစ်ခု၊ တစ်ခု ဖြစ်တိုင်း, ဖြစ်တိုင်း ပါဝင်နေပါတယ်၊ မထင်ရှားတာနဲ့ ထင်ရှားတာ လောက်ပဲခြားနားတယ်၊အမှန်ကတော့ဒီတရားငါးပါးသာမကဘူး၊ရှစ်ပါးလည်းပါဝင်တာပဲ၊အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟကျမ်းမှာလည်း – အဲဒါတွေကို မှတ်သားလွယ်အောင်လို့ အသေအချာပေါင်းပြီးတော့ ပြထားပါတယ်၊ အဘိဓမ္မာတရားတွေကို လေ့လာချင် လို့ရှိရင်တော့ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟကျမ်း (သင်္ဂြိဟ်ကျမ်း)ကို လေ့လာတာဟာ အင်မတန်ကောင်းပါတယ်၊ သိလည်း သိလွယ်နိုင် ပါတယ်။

အခု ဟောနေတဲ့ ပါဠိတော်အတိုင်းကတော့ ကုသိုလ်လည်းဖြစ်၊ ဗဟုသုတလည်းဖြစ်အောင်လို့ ဟောစဉ်အနေနဲ့ ကလည်း အစဉ်ကျရောက်လာတာ ဖြစ်အောင်ဟောနေတာပါပဲ၊ ဒီပါဠိတော်အတိုင်းကတော့ မှတ်ရတာ တယ်ပြီး မလွယ်လှ ပေဘူး၊ ဒီ ဖဿပဠမက တရားငါးပါးလောက်သာ ဒီနေရာမှာ မှတ်ထားလိုက်ဦး ပေါ့လေ၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မြန်မာပြန် တတိယတွဲ လည်း မကြာခင်မှာ ထွက်လာပါလိမ့်မယ်၊ အဲဒါ ပုံနှိပ်ပြီးစီးတာ ကတော့ ကြာပါပြီ၊ ချုပ်လို့က မပြီးသေးတာနဲ့ နှောင့်နှေး နေတာပဲနဲ့တူပါတယ်၊ တစ်လလောက်တောင်မှ ရှိသွားပါပြီ၊ အဲဒီ တတိယတွဲထဲမှာလည်း ဒီ စိတ်,စေတသိက်တွေ ရေတွက် ပုံကို အဘိဓမ္မာပါဠိတော်နည်း အတိုင်းပဲ ပြထားပါတယ်၊ ဒါပေမယ့် အခုဟောတာလောက်ကတော့ မကျယ်ဝန်း ပါဘူး၊ ပါဠိတော်နည်းက ပိုပြီး ကျယ်ဝန်းတာဖြစ်လို့ အခုပါဠိတော်အတိုင်း ဟောရာမှာ ပိုပြီး ကျယ်ဝန်းနေပါတယ်။

ကိုင်း ဖဿပဠမက တရားငါးပါးဆိုတာကို မှတ်မိအောင် ဆိုကြစို့၊ လိုက်ဆိုကြ–

> "ဖဿ ဝေဒနာ သညာ စေတနာ စိတ်၊
> ဖဿပဠမက တရားငါးပါး" (၃–ခေါက်ဆို)

ဖဿပဠမကဆိုတာ ဖဿလျှင် ငါးခုမြောက်ရှိတဲ့တရားတဲ့၊ အဲဒီအထဲမှာ ကြည့်ရင် ဖဿမှစပြီး ရေတွက်ရင်တော့ ဖဿလျှင် ငါးခုမြောက်ဆိုတာက ပြောင်းပြန်ဖြစ်နေတာပေါ့လေ၊ ဒါပေမယ့်လို့ ဖဿက ခေါင်းဆောင်ဖြစ်လို့ အဲဒါကို ငါးခု မြောက်လို့ပဲ ဆိုရပါတယ်၊ အဲဒီ ငါးပါးတို့ဟာ သမ္မယုတ္တဓမ္မအနေနဲ့ တပေါင်းတည်း၊ တစ်ခါတည်း ယှဉ်ပြီးဖြစ်ကြတာပေါ့၊ ဘယ်စိတ်ပဲဖြစ်ဖြစ် ဒီငါးပါးကတော့ ပါဝင်တာချည်းပါပဲ၊ ကုသိုလ်စိတ်မှာသာ ပါဝင်တာ မဟုတ်သေးဘူး၊ အကုသိုလ်စိတ်မှာ လည်းပါတယ်၊ ဝိပါက်စိတ်၊ ကြိယာစိတ်ဖြစ်တဲ့ အဗျာကတစိတ်တွေမှာလည်း ဒီငါးပါးဟာ ပါတာပဲ၊ ဒါပေမယ့် တစ်ပြိုင် တည်း ဒီတရားတွေ အားလုံး ထင်ရှားတာ မဟုတ်ဘူး၊ စိတ်ကသာ ထင်ရှားတာပဲ၊ တစ်ခါတစ်ရံမှာ ခံစားမှုဝေဒနာက ထင်ရှား တယ်၊ တစ်ခါတစ်ရံ တွေ့ထိမှု ဖဿက ထင်ရှားတယ်၊ တိုက်တွန်းမှု စေတနာကတော့ ကြောင့်ကြစိုက်တဲ့ အခါကျမှပဲ ထင်ရှားပါတယ်။ အဲဒါ ဖဿ ပဠမကတရားငါးပါးတဲ့၊ အဲဒီတရားတွေကို မြတ်စွာဘုရားရှင်က–

> "တသ္မိံသမယေ၊ ထိုအခါ၌။ ဖဿော ဟောတိ၊ ဖဿလည်း ဖြစ်
> တယ်။ ဝေဒနာ ဟောတိ၊ ဝေဒနာလည်းဖြစ်တယ်။ သညာ ဟောတိ၊
> သညာလည်းဖြစ်တယ်။ စေတနာ ဟောတိ၊ စေတနာလည်း ဖြစ်တယ်။
> စိတ္တံ ဟောတိ၊ စိတ်လည်းဖြစ်တယ်"လို့–

ကာမာဝစရကုသိုလ် ပထမစိတ်နဲ့ ဒုတိယစိတ် ဒီနှစ်ခုကို ရှင်းအောင်လို့ ဒီမှာ တပေါင်းတည်း ပေါင်းပြီး ပြထားတယ်။

ဈာနင်ငါးပါး

ပြီးတော့ ဈာန်အင်္ဂါငါးပါး ဖြစ်ပုံကိုလည်း ပြထားပြန်တယ်၊ အဲဒါက ဒီလိုတဲ့။

> "ဝိတက္ကော ဟောတိ၊ ဝိစာရော ဟောတိ၊ ပီတိ ဟောတိ၊ သုခံ ဟောတိ၊ စိတ္တသေကဂ္ဂတာ ဟောတိ"တဲ့။ ဝိတက်, ဝိစာရ, ပီတိ, သုခ ဧကဂ္ဂတာ ဆိုတဲ့ ဈာန်အင်္ဂါ(ဈာနင်)ငါးပါးတွေလည်း ဖြစ်တယ်"တဲ့။

အဲဒီ ဝိတက်စသည် တစ်ပါးတစ်ပါးစီကို ဈာန်အင်္ဂါလို့ခေါ်တယ်။ ဒီဈာန်နဲ့ ယှဉ်တဲ့စိတ်ကိုတော့ ဈာန်စိတ်လို့ ခေါ်တယ်တဲ့၊ ဈာန်စိတ်က ဈာန်အင်္ဂါတို့၏ ယှဉ်ပုံကို လိုက်ပြီးတော့ ငါးမျိုးရှိတယ်၊ ဘယ်လိုလည်းဆိုရင် ဈာန်အင်္ဂါငါးပါးနဲ့ ပြည့်စုံတဲ့ (ယှဉ်တဲ့) စိတ်ကို ပထမဈာန်လို့ ခေါ်တယ်၊ နောက် ဝိတက်မပါဘဲ ဝိစာရကစပြီး ဈာန်အင်္ဂါလေးပါးရှိတဲ့စိတ်ကို ဒုတိယဈာန်စိတ်၊ နောက် ပီတိကစပြီး သုံးပါးရှိတဲ့ စိတ်ကို တတိယဈာန်စိတ်၊ သုခမှစပြီး နှစ်ပါးရှိတဲ့စိတ်ကို စတုတ္ထဈာန်စိတ်၊ သုခမပါဘဲ ဥပေက္ခာနဲ့ ဧကဂ္ဂတာ ဈာန်အင်္ဂါနှစ်ပါးရှိတဲ့စိတ်ကို ပဉ္စမဈာန်စိတ်လို့ ခေါ်ပါတယ်။ ဈာန်ရတယ်, ဈာန်ရတယ်ဆိုတာဟာ ဒီဝိတက် စသည်တွေ ထူးထူးကဲကဲ ဖြစ်နေတာကို ခေါ်တာပါပဲ၊ ကဲ ဒါကိုလည်း ဆိုကြဦးစို့ရဲ့။

> "ဝိတက်, ဝိစာရ, ပီတိ, သုခ, ဧကဂ္ဂတာ၊
> ဈာနင်ငါးပါး" (၃–ခေါက်ဆို)

"အဲဒီ ဈာန်အင်္ဂါတွေ ထူးထူးကဲကဲ ဖြစ်နေတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဈာန်ရတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်လို့ ဆိုရတယ်"တဲ့၊ ဈာန်ရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ချင်လို့ရှိရင်ဒီဈာန်အင်္ဂါတွေ ထူးထူးကဲကဲဖြစ်လာအောင် အားထုတ်ရတယ်၊ အားထုတ်တဲ့ အခါမှာ တရားတော်လာ တဲ့ နည်းလမ်းအတိုင်း ကျကျနန လိုက်နာအားထုတ်ရတယ်။

ဈာန်အင်္ဂါငါးပါးထဲမှာ ဧကဂ္ဂတာ ဆိုတာကတော့ စိတိုင်းစိတ်တိုင်းမှာ ပါတယ်၊ ဘာစိတ်မှာပဲ ဖြစ်ဖြစ် ဧကဂ္ဂတာကတော့ ပါဝင်နေတာပဲ၊ သမာဓိဆိုတာ ဒီ ဧကဂ္ဂတာကို ခေါ်တယ်။ အားကောင်းတာနဲ့ အားမကောင်းတာလောက်ဘဲ ထူးခြားပါတယ်၊ စက္ခုဝိညာဉ်၊ သောတဝိညာဉ် အစရှိတဲ့ ဝိပါက်စိတ်တွေဆိုတာ ရှိတယ်၊ အဲဒီ စိတ်တွေမှာတော့ မြင်ရုံမျှ၊ ကြားရုံမျှ စသည်ဖြစ်လို့ ဧကဂ္ဂတာက သိပ်ပြီး အားမကောင်းလှပါဘူး၊ သုခဆိုတာလေးကို ဘုန်းကြီးက ပြထားတဲ့ ဒီဆောင်ပုဒ် စာမျက်နှာထဲမှာ လက်သည်းကွင်းလေးနဲ့ ပြထားတယ်။ အောက်မှာ အမှာလည်းပါသေးတယ်၊ (မှတ်ချက်)တဲ့၊ လက်သည်း ကွင်းဖြင့် ရှေ့နှင့်ထပ်တူဖြစ်ကြောင်းများကို ပြသည်။ အဲဒီသုခက ရှေ့ကပါခဲ့ပြီးနဲ့ ထပ်တူဖြစ်နေပြီ၊ တရားအသစ် မဟုတ်ဘူး လို့ ဆိုလိုတယ်၊ ရှေ့က ဘာနဲ့ထပ်တူ ဖြစ်နေသလဲဆိုရင် ဝေဒနာဆိုတာနဲ့ ထပ်နေတယ်၊ သုခဆိုတာလည်း ဝေဒနာပဲ၊ ဒီစိတ်မှာတော့ ဝေဒနာကို သုခလို့ဆိုထားတယ်၊ ဒုက္ခဝေဒနာလည်းမဟုတ်၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာလည်း မဟုတ်ဘူး၊ သောမနဿ ဝေဒနာကိုပဲ ဒီနေရာမှာ သုခလို့ ဆိုထားတယ်၊ အတိုးအပွားမရှိပါဘူး။ ဒါကြောင့် ဒါလေးကို လက်သည်းကွင်း ကလေးနဲ့ ပြထားတယ်၊ တရားကိုယ် တိတိကျကျ ရေတွက်ချင်လို့ရှိရင်ဖြင့် အဲဒီ လက်သည်းကွင်းထဲက ဟာလေးကို နုတ်ပြီးတော့ ကျန်တဲ့ဟာတွေကိုပေါင်းပြီး ရေတွက်ရုံပါပဲ။

ဝိပဿနာရှုနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ ဝိတက် ထင်ရှားနေတာလည်းရှိတယ်၊ ဝိစာရထင်ရှားနေတာလည်း ရှိတယ်၊ ဒီလို တစ်ခုခု ထင်ရှားနေတတ်တယ်၊ ဥဒယဗ္ဗယညာဏ်တွေကျတော့ ပီတိတွေ အလှိုင်းတကြီး ဖြစ်နေတာတွေလည်း ရှိတာပဲ၊ စိတ်ချမ်းသာမှု သုခဆိုတာလည်း ထင်ရှားရှိနေတာပဲ၊ ဧကဂ္ဂတာ ဆိုတာကတော့ သမာဓိရလာကတည်းက မှတ်တိုင်းမှတ်တိုင်း အာရုံတွေမှာ ကပ်ခနဲ ကပ်ခနဲ ဖြစ်နေတဲ့သဘောဟာ ထင်ရှားတယ်၊ အဲဒါဟာ သမာဓိပါပဲ၊ ဝိပဿနာဈာန်ဆိုတာ ဒါတွေပဲဖြစ်တယ်၊ ဒီဈာန်တရားတွေလည်း ကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်တဲ့ အခါမှာ ပါဝင်ကြတယ်တဲ့။

ဣန္ဒြေတရားခု

နောက်ပြီးတော့ ဣန္ဒြေတွေကို ဟောပြန်ပါတယ်၊ ပါဠိဆိုရင်–

"သဒ္ဓိန္ဒြိယံ ဟောတိ၊ ဝီရိယိန္ဒြိယံ ဟောတိ၊ သတိန္ဒြိယံ ဟောတိ၊
သမာဓိန္ဒြိယံ ဟောတိ၊ ပညိန္ဒြိယံ ဟောတိ၊ မနိန္ဒြိယံ ဟောတိ
သောမနဿိန္ဒြိယံ ဟောတိ၊ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ ဟောတိ"

ဒီလို ဟောကြားထားတယ်၊ ဣန္ဒြေရှစ်ပါး၊ ဒီအထဲမှာလည်း သမာဓိန္ဒြေဆိုတာ ဖော်ပြခဲ့တဲ့ ဧကဂ္ဂတာနဲ့ အတူတူပဲ၊ ဒါကြောင့် လက်သည်းကွင်းမှာ "ဒါဟာ အသစ်မဟုတ်ဘူး၊ အဟောင်းပဲ"လို့ ပြောထားတာ။

မနိန္ဒြေ ဆိုတာ မန စိတ်ပဲ၊ ဖဿပဠုမကတရားထဲက စိတ်ဆိုတာနဲ့ အတူတူပဲ၊ သောမနဿိန္ဒြေ ဆိုတာ သုခ ဝေဒနာနဲ့ အတူတူပဲ၊ သုခ ဆိုတာဟာလည်း ဒီနေရာမှာ သောမနဿလို့ ဆိုလိုတာပဲ၊ အဲဒီလို ထပ်နေကြတယ်၊ ဒီတော့ ဣန္ဒြေရှစ်ပါးထဲမှာ သုံးပါးထပ်နေတယ်၊ ဒါကြောင့် တရားသစ်အနေနဲ့ ၅–ပါးပဲရှိတယ်။

"သဒ္ဓါ, သတိ, ဝီရိယ, ပညာ, ဇီဝိတ တဲ့၊ တရားကိုယ်အားဖြင့်တော့ ဒီငါးပါးပဲ ကောက်ယူရတယ်၊ ဣန္ဒြေရှစ်ပါးလုံးကို ဆိုလိုက်ကြဦးစို့–

"သဒ္ဓါ, ဝီရိယ, သတိ, သမာဓိ, ပညာ, မန, သောမနဿ, ဇီဝိတ
–ဣန္ဒြေရှစ်ပါး" (၃–ခေါက်ဆို)

ပါဠိအခေါ်နဲ့ဆိုရင် "သဒ္ဓိန္ဒြိယံ, ဝီရိယိန္ဒြိယံ, သတိန္ဒြိယံ, သမာဓိန္ဒြိယံ, ပညိန္ဒြိယံ, မနိန္ဒြိယံ, သောမနဿိန္ဒြိယံ၊ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ"လို့ ဒီလိုခေါ်ရပါတယ်။ ဒီမှာတော့ စာတိုအောင်လို့ တရားကိုယ်အမည်လောက်ပဲ ရေးထားတယ်၊ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ စသည်ဖြင့်ဆိုနေရင် စာကြောင်းတွေဆံ့မှာ မဟုတ်ဘူး။

အဲဒီအထဲမှာ သဒ္ဓါ ဆိုတာပါတယ်၊ အဲဒါက ဝိတက်, ဝိစာရ, ပီတိတို့လိုပဲ၊ စိတ်တိုင်း, စိတ်တိုင်းမှာ ရှိတာ မဟုတ်ဘူး၊ တချို့စိတ်မှာသာ ပါဝင်ပြီး တစ်ချို့စိတ်မှာ မပါဝင်ဘူး။ ဝိတက်ဆိုတာ မြင်ကာမျှ, ကြားကာမျှဆိုတဲ့ ဒွေပဏ္ဍိတ ဉာဏ်စိတ်တွေမှာ မပါဘူး၊ ဝိစာရဆိုတာလည်း အတူတူပဲ၊ ပြီးတော့ ဝိတက်ဟာ ဒုတိယစျာန်စိတ် စသည် အထက်အထက် စိတ်တွေမှာ မပါဘူး၊ ဝိစာရက တတိယစျာန်စိတ် စသည် အထက်အထက် စိတ်တွေမှာ မပါဘူး၊ ပီတိက စတုတ္ထစျာန်, ပဏ္ဍမစျာန်စိတ်တွေမှာ မပါမရှိဘူး၊ နောက်ပြီးတော့ ဥပေက္ခာသဟဂုတ်လို့ ဒေါသမူဒွေတို့မှာ မရှိဘူး၊ သောမနဿ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာဖြစ်မှသာ ပီတိဆိုတာ ဖြစ်တာပဲ၊ အဲဒါတွေက စိတ်တိုင်းစိတ်တိုင်းမှာ မယှဉ်ဘူး၊ တချို့ တချို့စိတ်မှာသာယှဉ်တယ်၊ သဒ္ဓါဆိုတာ ကလည်း ဒီ ကုသိုလ်စိတ်မှာတော့ ယှဉ်ပါတယ်၊ အကုသိုလ်စိတ်မှာကျတော့ မယှဉ်ဘူး။

ဝီရိယဆိုတာကတော့ ကုသိုလ်မှာလည်းယှဉ်၊ အကုသိုလ်မှာလည်း ယှဉ်တာပဲ၊ ကုသိုလ်ကိုပဲ လုပ်လုပ်၊ ကုသိုလ်ကိုပဲလုပ်လုပ် ဝီရိယနဲ့ ပြုလုပ်တာတွေ ရှိပါတယ်၊ သတိ အမှတ်ရမှုကတော့ ကုသိုလ်သက်သက်ပဲ၊ ကုသိုလ်စိတ် မှာ မရှိဘူး၊ သမာဓိဆိုတာ ဧကဂ္ဂတာပဲ၊ သူကတော့ စိတ်အားလုံးမှာ ရှိပါတယ်၊ ပညာဆိုတာက ကုသိုလ်မှာသာရှိတယ်၊ အကုသိုလ်မှာ မရှိဘူး၊ မန နဲ့ သောမနဿတွေက ထပ်နေပြီ၊ ဇီဝိတဆိုတာကတော့ စိတ်တိုင်းစိတ်တိုင်း မှာ ရှိတယ်၊ ဇီဝိတ မရှိဘဲနဲ့ စိတ်, စေတသိက် သဘောတရားတွေ မဖြစ်နိုင်ဘူး။ သူက နာမ်တရားတို့ရဲ့ သက်စောင့်တရားပဲ။

ရှင်နာဂသိန်က ချီးကျူးတယ်

ဖဿပဋ္ဌမက တရားငါးပါးရယ်၊ စိတ်တိုင်းမှာပါတဲ့ ဇကဂ္ဂတာရယ် ပေါင်းလိုက်တော့ ၆–ပါး၊ ဇီဝိတပါထည့်လိုက်ရင် ၇–ပါး၊ အဲဒီ ၇–ပါးကတော့ ဘယ်စိတ်ဖြစ်ဖြစ် ပါနေတာချည်းပဲ၊ ပြီးတော့ ယေဝါပနကက တရားထဲမှာ ဟောထားတာရှိသေးတယ်။ အဲဒါကတော့ မနသိကာရပဲ၊ မနသိကာရပါထည့်လိုက်ရင် ရှစ်ပါး၊ အဲဒီရှစ်ပါးဟာ ဘယ်စိတ်ဖြစ်ဖြစ် ပါဝင်တာချည်းပဲ၊ ကုသိုလ်, အကုသိုလ်, ဝိပါက်, ကြိယာ အကုန်ပါတာ ချည်းပဲ။

ဖဿ, ဝေဒနာ, သညာ, စေတနာ, စိတ်, ဇကဂ္ဂတာ, ဇီဝိတ,
မနသိကာရ–တဲ့။

အဘိဓမ္မတ္ထ သင်္ဂဟကျမ်းမှာတော့ မှတ်လို့လွယ်ကူအောင် "သဗ္ဗစိတ္တ သာဓारณစေတသိက်" ဆိုတဲ့ နာမည်နဲ့ ရေးထားတယ်၊ "ဖဿ, ဝေဒနာ, သညာ, စေတနာ, ဇကဂ္ဂတာ, ဇီဝိတိန္ဒြိယ, မနသိကာရ"ဆိုတဲ့ ဒီခုနစ်ပါးကို စိတ်အားလုံးနဲ့ ဆက်ဆံတဲ့စေတသိက်လို့ အမည်ပေးထားတယ်၊ မှတ်လို့လွယ်အောင်ပါပဲ။

ဒီမှာတော့ မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူထားတဲ့ ဒေသနာ အစဉ်အတိုင်းဆိုတော့ ဖဿပဋ္ဌမက တရားက တစ်စု၊ ဈာနင်က တစ်စု၊ ဣန္ဒြေကတစ်စု စသည်ဖြင့် ဟောထားတယ်၊ မနသိကာရကို ဘယ်အစုထဲမှ ထည့်မရတာနဲ့ ဒီမှာအလွတ်ဖြစ်နေတယ်။ ဒါကြောင့် "ယေဝါပနက"အဖြစ်နဲ့ ဟောကြားထားတယ်၊ ဒီတော့ သီးခြားယေဝါပနက တရားစု ထဲမှာထည့်ပြီး ဟောကြားခဲ့ပါတယ်။ ဒီတော့ ဖဿပဋ္ဌမကတရားက ၅–ခု၊ ဒုတိယပိုဒ်ထဲက ဇကဂ္ဂတာတစ်ခု၊ တတိယပိုဒ်က ဇီဝိတတစ်ခု၊ ခုနစ်ခုရသွားပြီ၊ ပြီးတော့ ယေဝါပနကထဲက မနသိကာရပါ ပေါင်းလိုက်တော့ ရှစ်ခု၊ အဲဒီ ရှစ်ခုသောတရားတွေဟာ စိတ်တိုင်း စိတ်တိုင်း စိတ်နဲ့အတူ တစ်ပေါင်းတည်း ဖြစ်ကြတယ်။ ကုသိုလ်ဖြစ်လည်း တစ်ပေါင်းတည်း၊ အကုသိုလ်ဖြစ်လည်း တစ်ပေါင်းတည်းတဲ့၊ အရှင်နာဂသိန်က ဒီလို ဟောကြားနိုင်တဲ့ မြတ်စွာဘုရားကို ဒီလိုချီးကျူးထားတယ်။

"အာရုံတစ်ခုတည်းမှာ စိတ်,စေတသိက်တွေ တစ်ပြိုင်တည်း ဖြစ်နေ
တာကို မြတ်စွာဘုရားက ဒါဖဿ၊ ဒါဝေဒနာ၊ ဒါသညာ စသည်ဖြင့်
တသီးတခြားစီခွဲခြားပြီး ဟောနိုင်တာဟာ တော်တော် တာဝန်ကြီးတာပဲ၊
သဗ္ဗညုတညာဏ်တော်ရှင်မို့သာ ဟောနိုင်တာပဲ"လို့ ချီးကျူးပါတယ်။

ဒီလောက်သာမကသေးဘူး၊ ဒါက အမြဲတမ်း တစ်ပေါင်းတည်း ယှဉ်ရာကိုသာ ပြောတာပဲ၊ စိတ်တစ်ခုတစ်ခုမှ သဘောတရားတွေ ၃၀–တောင်မှ တစ်ပေါင်းတည်း ဖြစ်တယ်ဆိုတာက သာပြီးများပါ သေးတယ်။

အဲဒါတွေကို မြတ်စွာဘုရားက ဓမ္မပဋ္ဌိဂ္ဂါဟကပုဂ္ဂိုလ်အား သဘာဝဓမ္မတွေ သိပါစေဆိုတဲ့အနေနဲ့ ဟောစဉ်အတိုင်း ဟောကြားထားပါတယ်။

မဂ္ဂင်အစု

ဣန္ဒြေအစုပြီးတော့ မဂ္ဂင်အစုကို ဟောကြားတော်မူပါတယ်၊ မဂ္ဂင်အစုကို ဟောကြားတော်မူတဲ့ နေရာမှာ–

"သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဟောတိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ ဟောတိ၊ သမ္မာဝါယာမော
ဟောတိ၊ သမ္မာသတိ ဟောတိ၊ သမ္မာသမာဓိ ဟောတိ"တဲ့။

သမ္မာဆိုတဲ့ ပါဠိကိုတော့ ထည့်ပြီးဆိုကြရမယ်၊ စာရွက်ထဲမှာ စာတွေများသွားမှာစိုးလို့ တစ်ကြောင်း၊ သိလည်း သိနိုင်လောက်လို့ တစ်ကြောင်းထည့်ပြီး မရေးတာဘဲ၊ စာရွက်ထဲမှာ ထည့်မရေးပေမယ့် ဆိုတဲ့အခါ ထည့်ဆိုရမယ်၊ ကဲ ဆိုကြ–

သမ္မာဒိဋ္ဌိ, သမ္မာသင်္ကပ္ပ, သမ္မာဝါယာမ, သမ္မာသတိ,
သမ္မာသမာဓိ (သုံးခေါက်ဆို)

အဲဒီ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကတော့ လက်သည်းကွင်းနဲ့ အကုန်လုံးသွင်းပြီး ထားပါတယ်၊ အကုန်လုံးပဲ ရှေ့ကနဲ့တူနေပြီလို့ ဆိုလိုတယ်။ သမ္မာဒိဋ္ဌိဆိုတာနဲ့ ရှေ့ဣန္ဒြေထဲမှာ ပညိန္ဒြေဆိုတာနဲ့ အတူတူပဲ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပဆိုတာနဲ့ ဝိတက်ဆိုတာလည်း အတူတူပဲ၊ သမ္မာဝါယာမဆိုတာနဲ့ ဝီရိယဆိုတာလည်း အတူတူပဲ၊ သမ္မာသတိနဲ့ သတိန္ဒြေဆိုတာလည်း အတူတူပဲ၊ သမ္မာ

သမာဓိဆိုတာနဲ့ ရှေ့က ဧကဂ္ဂတာရယ် သမာဓိနှေ့ ဆိုတာရယ် အတူတူပဲ၊ ဒီမှာ တရားကိုယ်အနေနဲ့ ထူးတာမပါတော့ဘူး၊ မဂ္ဂင်အဖြစ်နဲ့သာ ဒီမှာ ငါးပါးစုပြီး ဟောတော်မူထားတယ်။ ဒါကြောင့် တရားကိုယ် အတိအကျ တွက်တဲ့အခါမှာ ဒီငါးပါးထဲက တစ်ပါးမှ ထည့်စရာမလိုတော့ဘူး။ အဲ ဘယ်လောက်ရသွားသလဲဆိုတော့ ဖဿပဠုမကထဲက ၅–ခု၊ ဈာနင်ထဲက ၄–ခု၊ ဣန္ဒြေထဲက ၅–ခုဆိုတော့ ၁၄–ခု ရသွားပါပြီ။ မဂ္ဂင် ၅–ခုကတော့ တူနေလို့ မတိုးတော့ဘူး။

မဂ္ဂင်ဆိုတာ အမှန်ကတော့ ရှစ်ပါးရှိတာပဲ။ ဒါပေမယ့်လို့ ဒီမှာ ကုသိုလ် ဖြစ်တိုင်းဖြစ်တိုင်း အမြဲတမ်းပါဝင်တဲ့ မဂ္ဂင် ၅–ပါးကိုသာ ထုတ်ပြထားတယ်၊ ရံခါမှသာဖြစ်တဲ့ သမ္မာဝါစာ, သမ္မာကမ္မန္တ, သမ္မာအာဇီဝဆိုတဲ့ ဝိရတီ ၃–ပါးလည်း ရှိသေးတယ်။ အဲဒါ ယေဝါပနက တရားအစုထဲမှာပါတယ်။ ယေဝါပနက ဆိုတာ ဒီပြင်အပိုဒ်တွေလည်း ရှိပါသေးတယ် လို့ဆိုတဲ့ အပိုဒ်ဖြစ်တာကို လွယ်လွယ်မှတ်ထားဖို့ပါပဲ။ ဝိရတီ ၃–ပါးကလည်း ရှိသေးတယ်။ အဲဒါ ရံခါမှာသာ ယှဉ်ပါတယ်။ ဘယ်လိုရံခါမှာသာလဲဆိုရင် မိစ္ဆာဝါစာကို ကြဉ်ရှောင်တဲ့အခါမှာ သမ္မာဝါစာဖြစ်တယ်။ မိစ္ဆာကမ္မန္တ မကောင်းတဲ့ အမှုတွေကို ကြဉ်ရှောင်တဲ့အခါမှာ သမ္မာကမ္မန္တဖြစ်တယ်။ မတရားသဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှု ကြဉ်ရှောင်ပြီး တရားသဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ပြုတဲ့အခါမှာသာ သမ္မာအာဇီဝ ဖြစ်တယ်။ ဒီတော့ ရံခါမှာသာယှဉ်လို့ အမြဲတမ်းတော့ ဒါတွေက မပါဝင်ဘူး။

ဘုရားရှိခိုးနေတဲ့အခါမှာ အဲဒီ သမ္မာဝါစာ, သမ္မာကမ္မန္တ, သမ္မာအာဇီဝဆိုတဲ့ သီလမဂ္ဂင်တွေ မပါဘူး။ အခုလို တရားနာနေတဲ့အခါမှာလည်း မပါဘူး၊ ဒါနပြုတဲ့အခါမှာလည်း မပါဘူး၊ အဲဒီလိုအခါမှာ မယှဉ်လို့မို့ ဒါတွေကို ချန်ထားတာ၊ နောက်ပိုင်းကျတော့မှ ယေဝါပနကတရားထဲမှာ ထည့်ထားရတယ်၊ အဲ မဂ္ဂင်အကုန်လုံး ပေါင်းရင်တော့ ရှစ်ပါးရှိတယ်၊ ကုသိုလ်စိတ်တိုင်းမှာ ပါဝင်တာကတော့ ၅–ပါးသာ ပါတယ်၊ အဲဒါကို မှတ်ထားကြရမယ်။

ဗိုလ်အစု

နောက်ပြီးတော့ ဗလဆိုတဲ့ ဗိုလ်တရားလည်း ဟောထားသေးတယ်။ ဗလဆိုတာ ခွန်အားပါပဲ၊ အဲဒါကိုလည်း ဝေဖန်ဟောကြားထားပါတယ်။ စိတ်စေတသိက်ဆိုတဲ့ နာမ်တရားတွေရဲ့ ခွန်အားတွေပါပဲ၊ အဲဒါက ၇–ပါးရှိတယ်။

> "သဒ္ဓါဗလံ ဟောတိ၊ ဝီရိယဗလံ ဟောတိ၊ သတိဗလံ ဟောတိ၊
> သမာဓိဗလံ ဟောတိ၊ ပညာဗလံ ဟောတိ၊ ဟိရိဗလံ ဟောတိ၊
> သြတ္တပ္ပဗလံ ဟောတိ"တဲ့။

သဒ္ဓါဗိုလ်, ဝီရိယဗိုလ်, သတိဗိုလ်, သမာဓိဗိုလ်, ပညာဗိုလ်, ဟိရိဗိုလ်, သြတ္တပ္ပဗိုလ်လို့ လွယ်လွယ်ကူကူပဲ ဒီလို မှတ်ထားပေါ့၊ ပါဠိလိုကတော့ အခုရွတ်ပြခဲ့တဲ့အတိုင်းပဲ၊ အဲဒီမှာ လက်သည်းကွင်း ပြထားတာက ရှေ့ပိုင်း ၅–ပါးရှိတယ်။ အဲဒါတွေက ပြီးခဲ့တာတွေနဲ့ထပ်နေပြီ၊ ဣန္ဒြေ ၅–ပါးနဲ့ အားလုံးအတူတူပဲ၊ ဒီမှာ ထူးတာက ဟိရိနဲ့ သြတ္တပ္ပတဲ့။

ဟိရိဆိုတာ မကောင်းမှုမှုရက်တာတဲ့၊ မကောင်းမှုကို မပြုလိုဘူး၊ မကောင်းမှုပြုရမှာကို ရွံရှာစက်ဆုပ်တယ်၊ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်က အညစ်အကြေး လူးပေမှာကို ရွံရှာစက်ဆုပ်သလိုပဲ၊ မိမိသဏ္ဌာန်မှာ မကောင်းမှု အကုသိုလ်တွေဖြစ်မှာကို ရွံရှာစက်ဆုပ်တယ်၊ အဲဒါဟာ ဟိရိရဲ့ သဘောပါပဲ၊ ဒါဟာ အရေးကြီးပါတယ်၊ အဲဒီခွန်အား အားကောင်းနေလို့ရှိရင် အကုသိုလ်တရားတွေ မဖြစ်နိုင်ပါဘူး။

သြတ္တပ္ပ ဆိုတာက ကြောက်လန့်တယ်တဲ့၊ မိမိသဏ္ဌာန်မှာ အကုသိုလ်တွေ ရောက်လာမှာကို ကြောက်တယ်၊ အဲဒီ အကုသိုလ်တွေက မကောင်းကျိုးပေးမှာကို ကြောက်တယ်၊ အဲဒါလည်း အရေးကြီးတာပဲ၊ ဟိရိရော သြတ္တပ္ပရော ခွန်အားကြီး တရားတွေ အားကောင်းနေလို့ရှိရင် အကုသိုလ်တရားတွေ မဖြစ်နိုင်ပါဘူး၊ အင်မတန်ကောင်းတဲ့ တရားတွေပဲ၊ ဒီမှာ ထူးတာကတော့ ဟိရိနဲ့ သြတ္တပ္ပ ၂–ခုပဲ ထူးပါတယ်၊ ဒီ ၂–ခုနဲ့ အရင်ရခဲ့တဲ့ ၁၄–ပါးကို ပေါင်းလိုက်ရင် ၁၆–ပါးရသွားပြီ။

မူလတရားနှစ်

နောက် မူလတရားကို ဝေဖန်ဟောကြားပါတယ်၊ ဘယ်လိုလဲဆိုရင်–

"အလောဘော ဟောတိ၊ အဒေါသော ဟောတိ၊ အမောဟော ဟောတိ"တဲ့။

မူလဆိုတာ ကုသိုလ်မူလလည်းရှိတယ်၊ အကုသိုလ်မူလလည်းရှိတယ်၊ အဗျာကတမူလလည်း ရှိတယ်၊ အကုသိုလ်မူလက "လောဘ, ဒေါသ, မောဟ"ဆိုတဲ့ တရား ၃–ပါး၊ အခုဒီမှာ ဟောတဲ့မူလကတော့ ကုသိုလ်မူလတွေပဲ၊ အဗျာကတမူလဆိုတာလည်း ဒီအကုသိုလ်မူလလို "အလောဘ, အဒေါသ, အမောဟ"ပါပဲ၊ ၃–ပါးရှိတယ်။

လောဘဆိုတာက လိုချင်တာ၊ မက်မောတာ၊ တပ်မက်တာ၊ အဲဒါရဲ့ ဆန့်ကျင်ဘက်ဟာ အလောဘပဲ၊ မလိုချင်တာ မမက်မောတာ၊ မတပ်မက်တာလို့ ဆိုတာပေါ့၊ ကုသိုလ်ဖြစ်တဲ့အခါမှာ လောဘမပါဘူး။ လောဘနဲ့ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်နေတယ်၊ အထူးအားဖြင့် စွန့်ကြဲပေးကမ်းတဲ့အခါမှာ မိမိပိုင်ပစ္စည်းဥစ္စာကို တပ်မက်တွယ်တာမှု မရှိတော့ဘူး၊ မတွယ်တာ မမက်မောလို့ မိမိပစ္စည်းဥစ္စာကို စွန့်ကြဲပေးကမ်းနိုင်တာပေါ့၊ အဲဒါဟာ လောဘနဲ့ ဆန့်ကျင်ဘက် အလောဘဖြစ်နေတာပါပဲ။

ဒေါသဆိုတာကတော့ စိတ်ဆိုးတာ၊ ပြစ်မှားတာ၊ စိတ်ပျက်တာတွေပါပဲ၊ ကုသိုလ်ဖြစ်တဲ့ အခါမှာတော့ စိတ်ဆိုး, စိတ်ပျက်တွေ မရှိဘူး၊ အထူးအားဖြင့်တော့ သတ္တဝါတွေကို မေတ္တာပို့တဲ့အခါမှာ ချမ်းသာစေလိုတဲ့ မေတ္တာနဲ့မို့ သာပြီး ထင်ရှားပါတယ်၊ မေတ္တာနဲ့ အဒေါသဆိုတာဟာ အတူတူပါပဲ။

မောဟဆိုတာ မသိမလိမ္မာတာ၊ မိုက်မဲတာဖြစ်တယ်။ အရင်းခံကတော့ ကုသိုလ်, အကုသိုလ်တွေ ဒီကံတွေ ရဲ့အကျိုးတွေကို မယုံကြည်နိုင်ဘဲ တွေဝေဖုံးလွှမ်းနေတာဟာ မောဟပါပဲ၊ အဲဒီမောဟရဲ့ ဆန့်ကျင်ဘက် ပြောင်းပြန်ကို အမောဟလို့ခေါ်ပါတယ်။ အဲဒါထက်မြင့်တာကျတော့ ရုပ်, နာမ်အနိစ္စ, ဒုက္ခ, အနတ္တတို့ သစ္စာလေးပါးတို့၊ ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ် တို့ကို မသိတာဟာ မောဟတဲ့၊ အဲဒါနဲ့ ဆန့်ကျင်ဘက်ဟာ အမောဟပါပဲ၊ အမောဟက ကံ, ကံ၏ အကျိုးတွေကိုလည်း သိတယ်၊ ရုပ်, နာမ်အနိစ္စ, ဒုက္ခ, အနတ္တဆိုတာတွေကိုလည်း သိတယ်၊ သစ္စာလေးပါး အမှန်တရားတွေဆိုတာကိုလည်း သိတယ်၊ အမောဟကို ပညာ, ဉာဏ်လို့လည်း ခေါ်သေးတယ်၊ ဝိဇ္ဇာလို့လည်း ခေါ်တာပဲ။ ဒါကြောင့် ဒီအမောဟ မူလတရားတစ်ပါးက ရှေ့က ဣန္ဒြေဗိုလ်တွေ ထဲက ပညာနဲ့ ထပ်နေတယ်၊ အဲဒါကြောင့် သူ့ကို လက်သည်းကွင်းပြထားတယ်၊ ဒီတော့ ထူးတာက အလောဘနဲ့ အဒေါသ ဒီနှစ်ပါးပဲ ထူးတော့တယ်၊ ဆိုခဲ့ပြီးတဲ့ ၁၆–ပါးနဲ့ ပေါင်းလိုက်ရင် ၁၈–ပါးရှိသွားပြီ၊ ဒီမူလတရားဆောင်ပုဒ်ကို ဆိုကြအုံးစို့။

"အလောဘ, အဒေါသ, အမောဟ, မူလ, တရားသုံးပါး" (၃–ခေါက်ဆို)

မူလဆိုတာ အမြစ်တဲ့၊ သစ်ပင်ရဲ့အမြစ်လိုပဲ၊ စိတ်, စေတသိက် တရားတွေရဲ့ အရင်းအမြစ်တရားပဲ၊ အကုသိုလ်ထဲမှာ လောဘအရင်းအမြစ်ကောင်းရင် လိုချင်တပ်မက်တဲ့စိတ်တွေများနေတယ်၊ အားကြီးနေတယ်၊ ဒီလိုပဲ ဒေါသ အရင်းအမြစ် အားကောင်းရင် ဒေါသစိတ်တွေ အားကြီးနေတာပဲ၊ စိတ်ပျက် စိတ်ဆိုးတွေ ဖြေဖျောက်လို့ မရနိုင် လောက်အောင် များနေတာပဲ၊ မောဟအရင်းအမြစ် အားကောင်းနေရင် မောဟနဲ့ယှဉ်တဲ့ အကုသိုလ်စိတ်တွေ အကုန်လုံး ထိုက်သည့် အားလျော်စွာ ဖြစ်နေကြတော့တာပဲ၊ ဒီမောဟက လောဘထဲမှာလည်း တွဲဖက်ပြီးပါတာပဲ၊ ဒေါသထဲမှာလည်းပါတာပဲ။

အဲဒီလောဘ, ဒေါသ, မောဟ အမြစ်သုံးပါးလိုပဲ ကုသိုလ်ဘက်ကလည်း အလောဘ, အဒေါသ, အမောဟလို့ အမြစ် အရင်းအားကောင်းရင် ကုသိုလ်တွေ ထက်သန်ကြတယ်၊ ဒါကြောင့် သူတို့ကို မူလတရား၊ အရင်းခံတရား၊ အခြေအမြစ်တရားလို့ နာမည်ပေးထားတာဖြစ်တယ်။

ကမ္မပထတရား

နောက်ပြီးတော့ ကမ္မပထတရားတဲ့၊ ကမ္မပထတရားဆိုတာ ကံမြောက်ကြောင်းဖြစ်တဲ့တရားပါပဲ၊ အဲဒီ ကမ္မပထဆိုတာ လည်း နှစ်မျိုးရှိတယ်၊ အကုသလ ကမ္မပထ ကုသလကမ္မပထတဲ့၊ အကုသလကမ္မပထဆိုတာက ဒုစရိုက် ၁၀–ပါးပါပဲ၊ အဲဒါကို သုံးပိုင်းခွဲမှတ်ရတယ်။

(၁) ကာယကံ ၃–ပါး၊ (၂) ဝစီကံ ၄–ပါး၊ (၃) မနောကံ ၃–ပါး၊ ဒီလိုသုံးပိုင်း ခွဲမှတ်ရတယ်၊ ကာယကံ ၃–ပါးဆိုတာက–

(၁) ပါဏာတိပါတ = သူတစ်ပါးအသက်ကို သတ်ခြင်း၊

(၂) အဒိန္နာဒါန = သူတစ်ပါးဥစ္စာကို ခိုးယူလုယက်ခြင်း၊

(၃) ကာမေသုမိစ္ဆာစာရ = မပိုင်မဆိုင်သော သူတစ်ပါး ကာမဂုဏ်တို့၌ မှားယွင်းခြင်း။

အဲဒီ ၃–ပါးက ကာယကံ ၃–ပါး။

ဝစီကံ ၄–ပါးဆိုတာက–

(၁) မုသာဝါဒ = လိမ်ပြောခြင်း၊

(၂) ပိသုဏာဝါစာ = ကုန်းတိုက်ခြင်း၊

(၃) ဖရုသဝါစာ = ကြမ်းတမ်းတဲ့ စကားကို ပြောဆိုခြင်း၊

(၄) သမ္ဖပ္ပလာပ = အနှစ်မဲ့သော စကားကို ပြောဆိုခြင်းလို့ ၄–ပါး။

မနောကံ ၃–ပါးဆိုတာက–

(၁) အဘိဇ္ဈာ = သူတစ်ပါးစည်းစိမ်ကို ကိုယ့်စည်းစိမ်ဖြစ်အောင် ကြံစည်ခြင်း၊

(၂) ဗျာပါဒ = သူတစ်ပါး အသက်စည်းစိမ်ကိုသေပါစေ၊ ပျက်စီးပါစေဆိုတဲ့ သဘောနဲ့ သေရာ သေကြောင်း ပျက်စီးရာ ပျက်စီးကြောင်းကို ကြံစည်ခြင်း၊

(၃) မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ = ကံနဲ့ ကံ၏အကျိုးမရှိ စသည် ယူဆခြင်းတဲ့။

အဲဒါတွေအားလုံးကို အကုသလကမ္မပထ ၁၀–ပါးလို့ခေါ်တယ်။

ကုသလကမ္မပထ ၁၀–ပါးဆိုတာလည်းရှိသေးတယ်၊ အဲဒါကတော့ အကုသလ ကမ္မပထတရား ၁၀–ပါးကို ပြောင်းပြန်ပြန်လိုက်ရုံပါပဲ၊ ပါဏာတိပါတမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း ပါဏာတိပါတ၊ အဒိန္နာဒါနမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း အနာဒိန္နာဒါန။ မပိုင်မဆိုင်သော သူတစ်ပါး ကာမဂုဏ်တို့မှ မှားယွင်းခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း အကာမေသုမိစ္ဆာစာရ ဆိုတဲ့ ကာယသုစရိုက် ၃–ပါး။ မုသာဝါဒမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း အမုသာဝါဒ၊ ပိသုဏာဝါစာမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း အပိသုဏာဝါစာ၊ ဖရုသဝါစာမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း အဖရုသဝါစာ၊ သမ္ဖပ္ပလာပမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း အသမ္ဖပ္ပလာပ၊ ဝစီသုစရိုက် ၄–ပါး။ အဘိဇ္ဈာမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း အနဘိဇ္ဈာ၊ ဗျာပါဒမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း အဗျာပါဒ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း သမ္မာဒိဋ္ဌိ မနောသုစရိုက် ၃–ပါး။ ဒါတွေကတော့ ကုသိုလ်ဘက်က ကုသလကမ္မပထတရား ၁၀–ပါးတဲ့၊ သုစရိုက် ၁၀–ပါးလို့လည်းခေါ်တယ်။

အခြေခံဖြစ်တဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိကတော့ ကံနဲ့ကံ၏အကျိုးကို ယုံကြည်တဲ့ ကမ္မသကတ သမ္မာဒိဋ္ဌိပါပဲ၊ အဲဒီ ကမ္မသကတ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဖြစ်လာပြီဆိုရင် စျာနသမ္မာဒိဋ္ဌိတို့ ဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိတို့ မဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိတို့ ဖလသမ္မာဒိဋ္ဌိတို့ဆိုတဲ့ အဆင့်ဆင့် သမ္မာ ဒိဋ္ဌိတွေ ရှိလာနိုင်ပါတယ်၊ အဲဒီယုံကြည်မှု သမ္မာဒိဋ္ဌိတွေဟာ အကုန်လုံးပဲ သမ္မာဒိဋ္ဌိတွေမည်ပါတယ်။

ကုသိုလ် ဒီစိတ်ဖြစ်တဲ့အခါ တရားကိုယ်အားဖြင့် ရတာကတော့ မနောကံ တရားကိုပဲရတယ်၊ ပါဏာတိပါတ စသည်မှ ကြဉ်ရှောင်မှုတွေကို တရားကိုယ်ကောက်ရင် ဝိရတီ ၃–ပါးကို ကောက်ယူရတယ်၊ သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တ သမ္မာအာဇီဝဆိုတာတွေကို ဒီကုသိုလ်စိတ် ဖြစ်တဲ့နေရာမှာ မယူရဘူး၊ ဒါကြောင့် ဒီမှာထည့်မဟောတာဘဲ၊ "အနဘိဇ္ဈာ ဟောတိ၊ အဗျာပါဒေါ ဟောတိ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဟောတိ"လို့ ဒီလိုသာ ဟောထားတယ်။ ဒါကြောင့် တရားကိုယ်ကောက်ရင် ဒီလို သုံးပါးကို ကောက်ရမယ်၊ ကဲ လိုက်ဆိုကြရမယ်။

အနဘိဇ္ဈာ အဗျာပါဒ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ကမ္မပထတရား ၃–ပါး၊ ဒီ ၃–ပါးကလည်း ရှေးကဆိုခဲ့ပြီးတာတွေနဲ့ ထပ်တူဖြစ်နေတယ်၊ အလောဘဆိုတာနဲ့ အနဘိဇ္ဈာဆိုတာ အတူတူပဲ၊ အဗျာပါဒဆိုတာနဲ့ အဒေါသဆိုတာ အတူတူပဲ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဆိုတာနဲ့ အမောဟဆိုတာလည်း အတူတူပဲ။ ဒါတွေဟာထပ်နေပြီ၊ ဒါကြောင့် လက်သည်းကွင်းနဲ့ ဒါတွေကို ကွင်းပြထားတယ်၊ အဲဒါ တရားကိုယ်အထူး မရတော့ဘူးတဲ့၊ ဒီနောက်မှာ လောကပါလတရား ၂–ပါးကို ဟောပြန်ပါတယ်၊ "ဟီရိသြတ္တပ္ပံ ဟောတိ"တဲ့၊ ကုသိုလ် ပထမစိတ်ဖြစ်တဲ့အခါမှာ ဟီရိလည်းဖြစ်တယ်၊ သြတ္တပ္ပလည်းဖြစ်တယ်၊ ဒီ ၂–ပါးလုံး ပြီးခဲ့တဲ့ ဗိုလ်ခုနစ်ပါးထဲမှာ ပါပြီးသွားပါပြီ၊ ဒါကြောင့် ဒီမှာလည်း လက်သည်းကွင်းပြထားတယ်၊ တရားကိုယ် အထူးမရှိတော့ဘူး၊ အဲဒါ လောကပါလ လောကကို စောင့်ရှောက်တဲ့ တရား ၂–ပါးတဲ့။

ဒီတရား ၂–ပါးကတော့ လူတွေရဲ့ ယဉ်ကျေးဖို့ တရားများပါပဲ၊ ဒီတရားတွေရှိလို့ လူတွေဟာ လူနဲ့တူတူ ယဉ်ကျေး နေကြတာပါပဲ၊ တကယ်လို့သာ ဒီတရားတွေ မရှိရင်တော့ လူတွေဟာ လူနဲ့မတူတော့ဘဲ တိရစ္ဆာန်တွေနဲ့ တူနေပေ လိမ့်မယ်၊ လူကြီးမိဘစတဲ့ သူတွေကို ရိုသေရမှန်းလည်း သိကြတော့မှာ မဟုတ်ဘူး။ အရှက်အကြောက် မရှိဘူးဆိုရင် ဘယ်လို အကုသိုလ်မှ မပြုမလုပ်ဝံ့တာရယ်လို့ ရှိကြမှာ မဟုတ်ဘူး၊ မသင့်မတော်တာတွေကို ပြုချင်ရာပြု ပြောချင်ရာပြော ဖြစ်ချင်သလို ဖြစ်နေကြတော့မှာပဲ၊ အခုတော့ ဒီလောကပါလ တရား ၂–ပါးရှိနေကြလို့သာ ဆရာသမား လူကြီးမိဘတွေကို ရိုသေရမှန်း သိနေကြတာ ဖြစ်တယ်၊ ရှက်ရမှန်း ကြောက်ရမှန်း သိနေကြတာဖြစ်တယ်၊ အကုသိုလ်တွေကို မပြုဝံ့ဘဲ ရှက်ကြောက် နေကြတာပဲ။

အခုဆိုရင် လူတွေဟာ ဒီလောကပါလတရား ၂–ပါး တော်တော်ဆိတ်သုဉ်းနေကြပြီ၊ ဗုဒ္ဓယဉ်ကျေးမှုတွေ တော်တော် နည်းကုန်ကြပြီ၊ အရှက်အကြောက်ကင်းမဲ့သူတွေက ကြာလေများလေ များများလာကြပြီ၊ အဲဒါတွေကို သတိပြုပြီး မိမိကိုယ်ကို မိမိစောင့်ရှောက်ကြဖို့ လိုပါတယ်၊ အရှက်အကြောက် ရှိကြရမယ်တဲ့၊ မှတ်မိအောင် လိုက်ဆိုကြရမယ်–

"ဟီရိ, သြတ္တပ္ပ လောကပါလတရား ၂–ပါး" (၃–ခေါက်ဆို)

ကာယပဿဒ္ဓိစသည်

ဒီဟာပြီးတဲ့နောက် ပဿဒ္ဓိစသည် ကာယစိတ္တ ၂–ပါးတဲ့၊ ပဿဒ္ဓိက ငြိမ်းအေးတာ၊ လဟုတာက ပေါ့ပါးတာ၊ မုဒုတာက နူးညံ့တာ၊ ကမ္မညတာက အမှုဋ္ဌ ခံ့တာ၊ လျော်တာ၊ ပါဂုညတာက အလေ့အလာ ရနေတာပါပဲ၊ ဥဇုဂတာဆိုတာက ဖြောင့်မတ်တာတဲ့၊ ဒီတရားတွေဟာ ကုသိုလ်စိတ်တိုင်းပါတော့ ပါဝင်နေကြတာ ပါပဲ၊ ဒါပေမယ့် သိပ်ပြီးတော့ မထင်ရှား လှဘူး၊ ဘယ်ကျမှ ထင်ရှားတုန်းဆိုတော့ တရားအားထုတ်လို့ အမှတ်ကောင်းတဲ့ အခါကျမှ ဒါတွေဟာ ထင်ရှားတယ်၊ အထူးအားဖြင့် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် များကျမှ သိပ်ပြီးထင်ရှားတယ်၊ ကာယပဿဒ္ဓိ စိတ္တပဿဒ္ဓိ ကိုယ်ရောစိတ်ရော ငြိမ်းအေး နေပုံဟာ ထင်ရှားတယ်၊ ကာယပဿဒ္ဓိ ကိုယ်ငြိမ်းအေးတယ်ဆိုတာမှာ ရုပ်ကိုယ်မျှသာ မကပါဘူး၊ နာမ်ကိုလည်းပဲ ငြိမ်းအေး တာပါပဲ၊ နာမ်ကိုယ်မျှသာမက ရုပ်ကိုယ်လည်းပဲ ငြိမ်းအေးတာပါပဲလို့ ၂–မျိုးစလုံးငြိမ်းအေးတာကိုပဲ ကာယပဿဒ္ဓိ လို့ အမည်ပေးထားခြင်းဖြစ်တယ်၊ နာမပဿဒ္ဓိလို့တော့ အမည်ပေးမထားဘူး၊ ကာယပဿဒ္ဓိ ရုပ်အပေါင်း စေတသိက်, နာမ် အပေါင်း ငြိမ်းအေးခြင်းတဲ့၊ စေတသိက်နာမ်တရားတွေလည်း ငြိမ်းအေးခြင်းသဘောရှိတယ်၊ ရုပ်တရား တွေလည်း ငြိမ်းအေး ခြင်းသဘောရှိတယ်၊ စိတ္တပဿဒ္ဓိစိတ်လည်းပဲ အဲဒီအခါမှာ ငြိမ်းအေးနေတယ်၊ အပူအပင်တွေ ဘာမှမရှိဘူး၊ တရားအားထုတ် လို့ ကောင်းနေတဲ့အခါမှာ ဒီသဘောတွေ ထင်ရှားတယ်၊ ဒီပြင်အခါမှာတော့ တယ်ပြီးမထင် ရှားလှဘူး။

ကုသိုလ်ပြုတဲ့အခါမှာလည်း ဒီတရားတွေပါနေတာပဲ၊ ဘုရားရှိခိုးတဲ့အခါမှာလည်း ဒီတရားတွေ ပါနေကြတာပဲ၊ လှူဒါန်းပေးကမ်းရာမှာလည်း ပါနေကြတာပဲ၊ ဒါပေမယ့် မထင်ရှားဘူး၊ တရားအားထုတ်လို့ တရားကောင်းနေတဲ့အခါမှာသာ ထင်ရှားကြတယ်၊ ကိုယ်ရောစိတ်ရော ငြိမ်းအေးနေတဲ့ သဘောဟာ ထင်ထင်ရှားရှားပဲ။

လဟုတာ

ကာယလဟုတာ, စိတ္တလဟုတာ ဆိုတာ ကိုယ်ရော, စိတ်ရော ပေါ့ပါးတာပါပဲ၊ အဲဒါလည်း တရားအားထုတ်လို့ အထူးကောင်းနေတဲ့အခါမှာ ထင်ရှားပေါ့ပါးနေပါတယ်၊ အထက်ကိုများ ကြွတက်သွားတော့မှာ လေလားလို့တောင် ထင်ရပါတယ်၊ အဲဒါဟာ ဒီကာယလဟုတာ စိတ္တလဟုတာတို့ရဲ့ သဘောပါပဲ။

မုဒုတာ

ကာယမုဒုတာ၊ စိတ္တမုဒုတာ ကိုယ်ရောစိတ်ရော နူးညံ့နေတယ်တဲ့၊ နူးညံ့တယ်ဆိုတာ ရွှေများ နူးညံ့နေသလိုပါပဲ၊ နူးညံ့တဲ့ရွှေကို ပန်းထိမ်ဆရာဟာ အလိုရှိတဲ့ အရာဝတ္ထုဖြစ်လာအောင် ပြုလုပ်နိုင်ပါတယ်၊ ရွှေက မာကျောကြမ်းတမ်းနေမယ်ဆိုရင် ပန်းထိမ်ဆရာအလိုရှိသလို ပြုလုပ်လို့မရပါဘူး။ တူနဲ့ထုလိုက် ရိုက်လိုက်ရင် ကွဲအက်ရင်လည်း ကွဲအက်သွားမယ်၊ ပြတ်ရင်လည်း ပြတ်သွားမယ်၊ ဆွဲကြိုးလို သေးသေးသွယ်သွယ် အရာဝတ္ထုတစ်ခုဖြစ်အောင် ပြုလုပ်လို့မရပါဘူး။

ဒီလိုပါပဲ၊ စိတ်နူးညံ့နေတဲ့အခါမှာ ကိုယ်အလိုရှိသလို နှလုံးသွင်းလို့ရပါတယ်၊ တရားအားထုတ်တဲ့ ယောဂီတွေဟာ ပထမစပြီး အားထုတ်တဲ့အခါမှာ စိတ်ကမနူးညံ့သေးဘူး၊ ဒီတော့ ဖောင်းတာ, ပိန်တာကို မှတ်ပါလို့ ညွှန်ပြပေမယ့် ညွှန်ပြတဲ့အတိုင်း ရှုမှတ်လို့မလွယ်ဘဲ ဖြစ်နေတယ်၊ စိတ်က ဟိုအာရုံရောက် ဒီအာရုံရောက်ဖြစ်ပြီး မကြာခဏကူးပြောင်း ပြေးသွားနေတယ်၊ အဲဒါဟာ စိတ်ကမနူးမည့် ကြမ်းတမ်းနေလို့ပါပဲ၊ စိတ္တမုဒုတာ မဖြစ်သေးဘူးပေါ့၊ အဲ စိတ္တမုဒုတာ ဖြစ်တဲ့အခါကျတော့ ဟိုအာရုံရောက် ဒီအာရုံရောက် ဒီလိုမဟုတ်တော့ဘူး၊ ကိုယ်အလိုရှိရာကို နှလုံးသွင်းနိုင်တော့ တာပါပဲ၊ ရှေးတုန်းက မတော်မသင့်တာတွေကို ပြုလုပ်လိုတဲ့ စိတ်တွေဟာ နူးညံ့လာတဲ့အခါမှာတော့ မရှိတော့ပါဘူး၊ သိမ်သိမ်မွေ့မွေ့ ဖြစ်လာတော့တယ်။

ကမ္မညတာ

ကာယ ကမ္မညတာ၊ စိတ္တကမ္မညတာ ကိုယ်ရောစိတ်ပါ ခံ့ကျန်းခြင်းတဲ့၊ အလိုရှိရာကို နှလုံးသွင်းနိုင် လောက်အောင် ခံ့ကျန်းတယ်ပေါ့၊ သန်သန်စွမ်းစွမ်းရှိနေတယ်၊ တရားအားထုတ်နေတဲ့ ယောဂီဆိုရင်လည်း တရားရှုမှတ်ရာမှာ ကိုယ်ရော စိတ်ရော အားရှိသန်စွမ်းပြီး မတွန့်မဆုတ် အားထုတ်ရှုမှတ်နိုင်တယ်ပေါ့။

ပါဋဝညတာ

ကာယပါဋဝညတာ စိတ္တပါဋဝညတာ ကိုယ်ရော စိတ်ရော အလေ့အလာရနေတယ်တဲ့၊ အရှိန်ရနေတယ်၊ အလေ့အလာများလို့ အရှိန်ရလာပြီဆိုတော့ အပင်ပန်း မရှိတော့ဘူး၊ သတိထားပြီး ပြုလုပ်တဲ့ အလုပ်တွေဟာ အစအရှိန်မရခင်တော့ ပြုလုပ်ရတာခက်ခဲတယ်လို့ ထင်ရတယ်၊ ပြုလုပ်နေကျလိုဖြစ်ပြီး အလေ့အလာ အရှိန်ရလာတဲ့ အခါတော့ သူ့အရှိန်နဲ့သူ မခက်တော့ဘူး၊ အထူးအားထုတ်မနေရတော့ဘဲ သူ့ဘာသာသူ မှန်မှန်အားထုတ်နိုင်သွားသလိုပေါ့၊ တရားအားထုတ်တဲ့ ယောဂီမှာလည်း ဒီလိုပါပဲ၊ အလေ့အလာ အရှိန်မရမီတော့ ရှုမှတ်ရာမှာ ခက်နေတတ်တယ်၊ အလေ့အလာများလို့ အရှိန်ရလာပြီဆိုတော့ နှလုံးသွင်းပြီး ရှုမှတ်လိုက်တယ်ဆိုရင် မပင်ပန်းတော့ဘူး၊ သူ့ဘာသာသူရှုမှတ်သွားသလို အာရုံပေါ် အလိုလို ကပ်ခနဲ ကပ်ခနဲ ဖြစ်လာတယ်၊ ဒါဟာ အလေ့အလာ အရှိန်လာရတာပါပဲ။

ဥဒ္ဓုဂတာ

ကာယုဒ္ဓုဂတာ၊ စိတ္တုဒ္ဓုဂတာ ကိုယ်ရော၊ စိတ်ရော ဖြောင့်မတ်နေတယ်တဲ့၊ ရှေးက မဖြောင့်မမတ် ကောက်ကျစ်နေခဲ့ပေမယ့် ကာယုဒ္ဓုဂတာ၊ စိတ္တုဒ္ဓုဂတာ ဖြစ်လာတဲ့အခါမှာတော့ မကောက်မကျစ်တော့ဘူး။ ရှေးကလိမ်လည်တဲ့ စိတ်တွေ ရှိပေမယ်လို့ ဒီအချိန်မှာ အဲဒါတွေ မရှိတော့ဘူး၊ အမှန်အကန် ဖြောင့်မတ်တဲ့ သဘော ရှိလာတယ်။ ရှေးက သူတစ်ပါးအပေါ် မတော်မတရား မဖြောင့်မမှန် ပြုလုပ်ကြံစည်လာခဲ့တာတွေ ရှိခဲ့ရင်လည်း နောက်ကို ဒါမျိုးတွေ မဖြစ်စေရတော့ဘူးလို့ ဆိုတဲ့ စိတ်တွေဖြစ်လာတယ်။ အဲဒါ ဥဒယဗ္ဗယညာဏ် ရောက်တဲ့အခါ ဒီကာယုဒ္ဓုဂတာ စိတ္တုဒ္ဓုဂတာ သဘောတွေထင်ရှားလာတယ်။ အဲဒါတွေကို (ပဿဒ္ဓိ–စသည် ၁၂) လို့ နာမည်ပေးထားတယ်၊ စသည်ဆိုတာ အများကြီးဖြစ်နေလို့ အစကိုသာ ဖော်ပြပြီး ကျန်တာတွေကို သိမ်းဆိုထားတာ၊ တစ်စုံစီ တစ်စုံစီ ၆–စုံရှိတယ်၊ အဲဒါကို ဆိုကြရအောင်–

ကာယပဿဒ္ဓိ, စိတ္တပဿဒ္ဓိ=ကိုယ်, စိတ်ငြိမ်းအေးခြင်း။
ကာယလဟုတာ, စိတ္တလဟုတာ=ကိုယ်, စိတ်ပေါ့ပါးခြင်း။
ကာယမုဒုတာ, စိတ္တမုဒုတာ=ကိုယ်, စိတ်နူးညံ့ခြင်း။
ကာယကမ္မညတာ, စိတ္တကမ္မညတာ=ကိုယ်, စိတ်ခံ့ကျန်းခြင်း။
ကာယပါဂုညတာ, စိတ္တပါဂုညတာ=ကိုယ်, စိတ်အလေ့အလာရခြင်း။
ကာယုဒ္ဓုဂတာ, စိတ္တုဒ္ဓုဂတာ=ကိုယ်, စိတ်ဖြောင့်မတ်ခြင်း။

အဲဒါတွေဟာ ပဿဒ္ဓိ စသည် ၁၂–တဲ့၊ အဲဒါတွေ အားလုံးအသစ်တွေချည်းပဲ၊ အဟောင်းရယ်လို့ မပါဘူး၊ အရင်က ၁၈–ပါးရခဲ့ပြီ၊ အခု ဒီဟာနဲ့ပေါင်းလိုက်ရင် ၃၀–ဖြစ်လာတယ်၊ နောက်ထပ်တော့ အသစ်မရှိတော့ပါဘူး။ ဒါပြီးတော့ ဥပကာရ ၂–ပါးကို ဆက်ဟောတယ်။

ဥပကာရ တရား ၂–မျိုး

ဥပကာရတရား ၂–ပါးဆိုတာ သတိနဲ့ သမ္မဇဉ်တဲ့၊ ကျေးဇူးရှိတဲ့တရားလို့ ဆိုလိုတယ်။ ကုသိုလ်ကောင်းမှု ပြုရာမှာ လည်း၊ ကျေးဇူးများတာပဲ၊ ကုသိုလ်ကောင်းမှုပြုတယ်ဆိုတာ သတိရလာမှပြုတာပဲ၊ ဒီနေ့တော့ ဥပုသ်နေ့ဖြစ်တယ်၊ ဥပုသ် ဆောက်တည် စောင့်သုံးရမယ် စသည်ဖြင့် သတိရလာတယ်။ ပြီးတော့ အသက်အရွယ် အားဖြင့်လည်း သတိရ လာတတ်တယ်၊ ငါဟာအသက်အရွယ်ကြီးရင့်လာပြီ၊ ကုသိုလ်ကောင်းမှုနဲ့ မွေ့လျော်ဖို့ ကုသိုလ်ကောင်းမှုပြုဖို့ သင့်လျော် နေပြီ လို့ ကုသိုလ်ကောင်းမှုဖြစ်အောင် ကျေးဇူးပြုပေးတာပဲဖြစ်တယ်၊ ဒါကြောင့် သတိဟာ ဥပကာရတရားလို့ ဆိုရတယ်။

သမ္မဇဉ်တရား

သမ္မဇဉ်ဆိုတာက ဆင်ခြင်တဲ့ဉာဏ်ပဲ၊ အဲဒီ သမ္မဇဉ်ဆိုတာ ၄–ပါးရှိတယ်။

၁။ သာတ္ထကသမ္မဇဉ်=အကျိုးရှိမရှိ ဆင်ခြင်ခြင်း။

၂။ သပ္ပါယ သမ္မဇဉ်=သင့် မသင့် ဆင်ခြင်ခြင်း။

၃။ ဂေါစရသမ္မဇဉ်=ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံ၌ မပြတ်နှလုံးသွင်းခြင်း။

၄။ သမ္မောဟသမ္မဇဉ်=ရှေ့သို့သွားခြင်း စသည်တို့၌ မတွေ
မဝေသိခြင်း။

သာတ္ထက သမ္မဇဉ်ဆိုတာ အကျိုးရှိမရှိ ဆင်ခြင်ပြီးမှ ပြုလုပ်ရတယ်၊ အလုပ်တစ်ခုခုကို လုပ်တော့မယ်ဆိုရင် အကျိုး ရှိမရှိ ဆင်ခြင်ရဦးမယ်တဲ့၊ အကျိုးရှိမှသာလုပ်ပါတဲ့။ ဒါဟာနေရာတိုင်းမှာ အသုံးကျပါတယ်၊ တရားအားထုတ်ရာမှာသာ မဟုတ်သေးပါဘူး၊ လောကီ လူမှုရေးတွေမှာပဲဖြစ်ဖြစ် ဆင်ခြင်တိုင်းထွာမှု ရှိဖို့ရာဟာလည်း အရေးကြီးပါတယ်။ စကားပဲ ပြောဦးတော့ ဒီစကားကို ပြောလိုက်လို့ အကျိုးဖြစ်နိုင်ရဲ့လားဆိုတာ ဆင်ခြင်ပြီးမှ ပြောလို့ အကျိုးရှိရင် ပြောသင့်တယ်၊ အဲဒါဟာ သာတ္ထက သမ္မဇဉ်ပါပဲ။

သပ္ပါယ သမ္မဇဉ်ဆိုတာ အကျိုးရှိဦးတော့ လျောက်ပတ် မလျောက်ပတ် ဆင်ခြင်ရဦးမယ်တဲ့၊ သင့်တော်လျောက်ပတ်မှ ရမယ်ပေါ့၊ ဘုရားဖူးသွားတယ်ဆိုပါတော့၊ ဘုရားဖူးသွားရင် ကုသိုလ်ရတဲ့ အကျိုးကျေးဇူး ရှိပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ယောဂီ

ပုဂ္ဂိုလ်တွေအတွက်ကတော့ မသင့်တော်တာရှိတတ်တယ်။ ဘုရားဌာနမှာ ပွဲတွေလမ်းတွေရှိနေရင်၊ သွားလာဝင်ထွက် နေကြတဲ့ လူတွေရှိနေရင်ပေါ့၊ အဲဒီလိုဆိုရင် အာရုံတွေပြားပြီး သမာဓိပျက်မယ်၊ ရဟန်းတော်တွေဆိုရင် သာပြီးတော့ ဆင်ခြင်သင့်တာ ပေါ့၊ ဘုရားဖူး သွားကောင်းပါတယ်၊ ဒါပေမယ့် ပွဲလမ်းသဘင်တွေ ဘုရားဌာနမှာ ရှိနေတယ်ဆိုရင် လူတွေက ဒီကိုယ်တော် ပွဲကြည့်လာတယ်လို့ ထင်ကြမှာပဲ၊ ကုသိုလ်ရတယ်ဆိုပေမယ့် သင့်မသင့် ဒီလို ဆင်ခြင်ရသေးတယ်တဲ့၊ ဒါဟာ သပ္ပါယ သမ္မဇဉ် တဲ့။

ဂေါစရ သမ္မဇဉ်

ဂေါစရ ဆိုတာကတော့ သမထဘာဝနာဆိုရင် သမထအာရုံပဲ၊ ဝိပဿနာ ဘာဝနာဆိုရင် ဝိပဿနာ အာရုံပဲ၊ အဲဒီအာရုံတွေကို ရှုနေတာဟာ ဂေါစရသမ္မဇဉ်ပါပဲ၊ အခု ဒီမှာ ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်၊ ထိုင်တယ်၊ ထိတယ်၊ မြင်တယ်၊ ကြားတယ်၊ စသည်ဖြင့် ဖြစ်တိုင်းဖြစ်တိုင်း ရုပ်နာမ်အာရုံတွေကို ရှုနေတာဟာ ဂေါစရ သမ္မဇဉ်ပါပဲ။

အသမ္ဘောဟ သမ္မဇဉ်

ဒီဂေါစရ သမ္မဇဉ် အားကောင်းလာတဲ့အခါကျတော့ ရုပ်နာမ် အာရုံတွေဟာ အင်မတန် ထင်ရှားလာကြတယ်။ ရုပ်နဲ့နာမ်ကို ပိုင်းပိုင်းခြားခြား သိသိလာတယ်။ ဖောင်းတဲ့အခါမှာ ဖောင်းတာကတခြား၊ မှတ်သိတာကတခြား၊ ့်နဲ့တဲ့အခါမှာ လည်း ပိန်တာကတခြား၊ မှတ်သိတာကတခြားလို့ ဒီလိုခွဲခြားပြီးသိတယ်။ စက်ြ်သွားရာမှာလည်း ကြွတာက တခြား၊ မှတ်သိ တာကတခြား စသည်ဖြင့် မှတ်ရတဲ့အာရုံနဲ့ စိတ်နဲ့ ခွဲခြားပြီး သိနေတယ်၊ အဲဒါဟာ နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ်ပဲ၊ ရုပ်နာမ် သဘာဝတွေကို အမှန်အတိုင်းသိရင်တော့ အဲဒါကို အသမ္ဘောဟ သမ္မဇဉ်လို့ခေါ်တယ်။

အဲဒီ သမ္မဇဉ်လေးပါးနဲ့ပြောခဲ့ပြီး သတိတရားတို့ကို ဥပကာရတရားလို့ မြတ်စွာဘုရားက ဟောကြားတော်မူပါတယ်။ အင်မတန် ကျေးဇူးများတဲ့တရားတွေပါပဲ၊ လောကမှာလည်း သတိတရားဆိုတာ ရှိဖို့လိုတာပဲ၊ သမ္မဇဉ်တရားလည်းလိုတာပဲ၊ တရားအားထုတ်နေကြတဲ့ ယောဂီတွေအနေနဲ့ဆိုတာကတော့ အထူးပြောစရာမလိုပါဘူး။ ဒီဥပကာရတရား ၂–ပါးရှိဖို့ အင်မတန်လိုပါတယ်။

သတိက အမှတ်ရရာမှာ ဂေါစရသမ္မဇဉ်ကလည်း မှတ်မိတဲ့အာရုံကို ပိုင်းခြားပြီး သိရမှာပဲ၊ အသမ္ဘောဟသမ္မဇဉ် ဆိုတာကလည်း ရုပ်နာမ် အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တတွေကို ပိုင်းခြားပြီးတော့သိရမှာပဲ၊ ဒါဟာ ကျေးဇူးများတဲ့ ဥပကာရတရား ၂–ပါးဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့် "သတိ ဟောတိ–သတိလည်းဖြစ်တယ်၊ သမ္မဇညံဟောတိ သမ္မဇဉ်လည်းဖြစ်တယ်"လို့ မြတ်စွာ ဘုရားက အဘိဓမ္မာတရားတော်မှာ ထည့်ပြီး ဟောကြားတော်မူပါတယ်။ ဒါပေမယ့်လို့ ကုသိုလ်စိတ်တိုင်းမှာတော့ ဒါတွေဟာ သိပ်ပြီး မထင်ရှားပေဘူး။ အကျိုးရှိသလား၊ မရှိဘူးလားလို့ ဆင်ခြင်တဲ့အခါမှာတော့ သမ္မဇဉ်တရား ထင်ရှားပါတယ်။ တရား အားထုတ်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မှာတော့ မှတ်တိုင်းမှတ်တိုင်းမှာ သတိလည်းထင်ရှားတယ်၊ သမ္မဇဉ်လည်း ထင်ရှားတယ်၊ ဒါကို ဆိုကြဦးစို့–

"သတိ, သမ္မဇဉ်–ဥပကာရတရား ၂–ပါး"

အဲဒီ ၂–ပါးကလည်း ရှေ့မှာပါခဲ့ပြီးဖြစ်လို့ လက်သည်းကွင်းပြထားတယ်၊ ရှေ့မှာ ဣန္ဒြေကစပြီး ပါခဲ့တယ်၊ သတိန္ဒြေတဲ့၊ နောက် မဂ္ဂင်ထဲမှာ သမ္မာသတိတဲ့၊ ဗိုလ်ကျတော့ သတိဗိုလ် တဲ့၊ အဲဒီလို သုံးနေရာမှာပင် ပါဝင်ခဲ့ပါတယ်။ ဒါကြောင့် တရားကိုယ်အသစ် မပါတော့ပါဘူး၊ သမ္မဇဉ်ဆိုတဲ့ပညာကလည်း ဒီလိုပါပဲ၊ ဣန္ဒြေထဲမှာ ပညိန္ဒြေ၊ မဂ္ဂင်ထဲမှာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ ဗိုလ်ထဲမှာ ပညာဗိုလ်၊ မူလထဲမှာ အမောဟ၊ ကမ္မပထထဲမှာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ ဒါက ငါးနေရာတောင်မှ ပါခဲ့ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီအတွက်လည်းပဲ တရားကိုယ်အသစ် တိုးစရာမရှိတော့ဘူး၊ ၂–ပါးလုံး လက်သည်းကွင်းထားတယ်။

ယုဂနဒ္ဓတရား ၂–ပါး

နောက်တစ်ခါ ဟောတာက ယုဂနဒ္ဓတရား ၂–ပါးတဲ့၊ အစုံဖွဲ့သောတရားလို့ ဆိုလိုတယ်၊ "သမထထော ဟောတိ၊ ဝိပဿနာ ဟောတိ"တဲ့၊ သမထဆိုတာ သမာဓိပါပဲ၊ ဝိပဿနာဆိုတာက ဉာဏ်ပညာပါပဲ၊ ကုသိုလ်စိတ်တိုင်းမှာ သမထဆိုတဲ့ ဧကဂ္ဂတာ သမာဓိပါတာချည်းပဲ၊ ဒါပေမယ့် အချို့ကုသိုလ်စိတ်များမှာတော့ မထင်ရှားလှဘူး။ စူးစူးစိုက်စိုက် အာရုံပြုနေတဲ့ အခါများမှသာ ထင်ရှားပါတယ်။ ဝိပဿနာဆိုတာ ဉာဏ် ပညာပဲ၊ ဒါလည်း ကုသိုလ်စိတ်တိုင်းမှာ ပါဝင်တယ် ဆိုပေမယ့် မထင်ရှားဘူး၊ ဝိပဿနာရှုမှတ်တဲ့အခါများမှာတော့ ထင်ရှားပါတယ်။ ၂–ပါးလုံး ထင်ရှားပါတယ်၊ ရှုမှတ်တဲ့အာရုံတိုင်းမှာပင် ရှုမှတ်တဲ့အာရုံထဲမှာ ကပ်ကပ်ပြီး ပါသွားတာဟာ သမထခေါ်တဲ့ ဧကဂ္ဂတာပါပဲ၊ မှတ်တိုင်း မှတ်တိုင်း မှတ်ရတဲ့အာရုံနဲ့ မှတ်စိတ်ကလေးများဟာ ကပ်ခနဲ ကပ်ခနဲ ကျကျနေတယ်။ အဲဒါဟာ သမာဓိပဲ၊ ဝိပဿနာဆိုတာကလည်း အဲဒီမှတ်ရတဲ့ အာရုံလေးတွေကို ပိုင်းပိုင်းခြားခြား သိသိသွားတာကိုခေါ်တာပဲ။ အစမှာ ဆိုရင်တော့ သဘောမျှလောက်သာသိသေးတယ်၊ နောက်တော့ရုပ်နာမ်ကို ပိုင်းခြားပြီးသိတယ်၊အဲဒီလိုသိပြီးတဲ့နောက်မှာ အကြောင်းအရာအကျိုးပါသိပါတယ်၊ အဲဒီရဲ့ နောက်မှာ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တနဲ့ အဖြစ်အပျက်တွေကို သိသိလာတယ်၊ ဒါတွေဟာပညာတွေပဲ။

အဲဒီလို ရှုမှတ်တိုင်းမှာပင် သမထဝိပဿနာတွေဟာ ထင်ရှားပါတယ်၊ များသောအားဖြင့် ဝိပဿနာ ရှုမှတ်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ အခုဟောခဲ့တဲ့တရားတွေ အားလုံးပင် ထင်ရှားပါဝင်နေကြတာပါပဲ၊ ကိုင်း ဆိုလိုက်ကြပါဦးစို့ . . .

သမထ, ဝိပဿနာ ယုဂနဒ္ဓ ၂–ပါး။

သမထနဲ့ဝိပဿနာအစုံတရားတဲ့, စုံတွဲတရား၊ ကုသိုလ်တရားတွေမှာ ဒီ ၂–ခုတွဲနေမှ၊ အထူးအားဖြင့် ဝိပဿနာမှာ ဒီ ၂–ခုတွဲနေမှ ကောင်းတယ်၊ မဂ်ရောက်လို့ရှိရင် ဒီ ၂–ခုဟာ တစ်စုံလုံး ညီတူညာတူ အင်တိုက်အားတိုက် ပြိုင်တူတက်လာမှ မဂ်တရား အလွယ်တကူဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့် ဒီတရား ၂–ပါးကလည်း အရေးကြီးပါတယ်။

မှတ်သားဖွယ်

အဲဒီမှာ မှတ်သားစရာလေးရှိတယ်၊ ဒါလေးကိုပြောဦးမှပဲ၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာ အသုဘခန်းတွင် ဥပဓာရေတဗ္ဗ ဥပပရိက္ခိတဗ္ဗ ဆိုပြီးတော့ ပြထားတယ်။ အသုဘအာရုံကို ဥပဓာရေတဗ္ဗ မှတ်သားရမယ်တဲ့၊ ဥပပရိက္ခိတဗ္ဗ စူးစမ်းရမယ်တဲ့၊ အဲဒါ ၂–ခုကို ဋီကာမှာ ဖွင့်ပြထားပါတယ်၊ သတိက ဥပဓာရဏသဘော ရှိတယ်တဲ့၊ မှတ်ခြင်းသဘောရှိတယ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်၊ သတိကို ဓာရဏတာလို့ပြထားပြန်ပါတယ်၊ ဒီအဘိဓမ္မာ ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်မှာ–

> ကတမာ တသ္မိं သတိ ဟောတိတဲ့၊ တသ္မိं သမယေ၊ ထိုကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်သော အချိန်အခါ၌။ ကတမာ၊ အဘယ်သို့သော။ သတိ၊ သတိသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်ပါသနည်းတဲ့။

ဒီလိုမေးပြီးတော့ သတိကို ဝေဖန်ထားပါတယ်။ အဖြေက–

> ယာ သတိ၊ အကြင်အမှတ်ရခြင်းသဘောသည်။ ယာ အနုဿတိ၊ အကြင်တစ်ဖန် အမှတ်ရသော သဘောသည်။ ယာ ပဋိဿတိ၊ အကြင်ရှေးရှုအမှတ်ရသော သဘောသည်။ ယာဓာရဏတာ၊ အကြင်ဆောင်တတ် မှတ်တတ်သည်၏အဖြစ်သည်။ ယာ ဥပဓာရဏတာ၊ အကြင်ကပ်၍ ဆောင်တတ် မှတ်တတ်သည်၏ အဖြစ်သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ အယံ၊ ဤသဘောသည်။ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသတိ မည်၏။ တသ္မိं သမယေ၊ ထိုအခါ၌။ သတိ၊ သတိသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏လို့ ဆိုပြီး ဟောပြထားပါတယ်။

အဲဒါ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မဟာဋီကာက ဖွင့်ပြထားတဲ့ အဖွင့်အတိုင်းပါပဲ၊ သတိဆိုတာဟာ အမှတ်ရတဲ့ သဘောပဲတဲ့၊ နောက်ဝိပဿနာကိုလည်း သံလက္ခဏာမှတ်ခြင်းသဘော ဆိုပြီး ပါဠိတော်မှာပဲ ပြထားတယ်၊ "ကတမာ တသ္မိं သမယေ ဝိပဿနာ" တသ္မိं သမယေ၊ ထိုအခါ၌၊ ကတမာ၊ အဘယ်သို့သော။ ဝိပဿနာ၊ ဝိပဿနာသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်သနည်း ဆိုပြီးတော့ မေးတယ်။ အဖြေက–

ယာ ပညာ၊ အကြင် ပညာသည်။ ယာ ပဇာနနာ၊ အကြင်အပြားအားဖြင့် သိခြင်းသည်၊ ယော ဝိစယော၊ အကြင် စူးစမ်းဆင်ခြင်တတ်သော သဘောသည်။ ယော ပဝိစယော၊ အကြင်အပြားအားဖြင့် စူးစမ်းဆင်ခြင်တတ်သော သဘောသည်။ ယာ သံလက္ခဏာ၊ အကြင် ကောင်းစွာမှတ်ခြင်းသဘောသည်။ ယာ ဥပလက္ခဏာ၊ အကြင်ကပ်၍ မှတ်ခြင်းသဘောသည် စသည်ဖြင့် အရှည်ကြီးဖြေထားပါတယ်၊ ပညာအရာမှာ ပုဒ်တွေ အများကြီးထုတ်ပြထားတယ်။ အဲဒီ ထုတ်ပြ ထားတဲ့သဘောသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ တသ္မိံ သမယေ၊ ထိုအခါ၌။ အယံ ဝိပဿနာ၊ ဤသို့သော ဝိပဿနာသည်။ ဟောတိ ဖြစ်၏။ ဝိပဿနာကိုလည်း သံလက္ခဏာ မှတ်ခြင်းသဘောဆိုပြီး ဟောထားတာရှိပါတယ်။ အဲဒါဟာ မှတ်သားထားရမယ့် အချက်ပါပဲ။

ပဋ္ဌာန်နဲ့ အဝိက္ခေပ

အဆုံးအနေနဲ့ ဟောထားတာကတော့ ပဋ္ဌာန်နဲ့ အဝိက္ခေပ ညီမျှစေအပ်တဲ့ တရား ၂–ပါးတဲ့၊ ဒီတရား ၂–ပါးကတော့ ညီမှုဖြစ်တယ်တဲ့၊ တစ်ခုခုက လွန်ကဲနေရင် မဖြစ်ဘူးတဲ့၊ ပဋ္ဌာန်ဆိုတာ ချီးမြှောက်အားပေးတဲ့ သဘောပဲ၊ တရားကိုယ် အနေနဲ့ကောက်ရင် ဝီရိယပါပဲ၊ အဲဒါကြောင့် သူ့ကို လက်သည်းကွင်း ပြထားတယ်၊ အထူးမဟုတ်တော့ဘူး၊ အဝိက္ခေပ ဆိုတာကဇကဂ္ဂတာ သမာဓိပဲ၊ မပြန့်မလွင့်တဲ့သဘော တဲ့။ ဒါအတွက်လည်း တရားကိုအထူး မဟုတ်တော့ဘူး၊ ရှေကကပါ ခဲ့ပြီးပြီ။

အဲဒီတရား ၂–ပါးဟာ တရားအားထုတ်တဲ့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် အင်မတန် ညီမျှဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ တစ်ခါ တည်း ဝီရိယတွေ သိပ်များပြီးတော့ အားထုတ်လွန်းနေရင်လည်း စိတ်ပြန့်လွင့်မှုတွေ များလာတယ်။ အဲဒီအခါမှ မှတ်လို့ မကောင်းတော့ဘူး၊ တစ်ခါတစ်ခါကျတော့လည်း စိတ်တွေပြန့်လွင့်ပြီးနေတယ်၊ အဲဒီအခါမှာ သမာဓိမဖြစ်ပြန်ဘူး၊ သမာဓိမ ဖြစ်တော့လည်း မှတ်ရတာ မငြိမ်မသက်ဖြစ်ပြီး မကောင်းဘဲ ဖြစ်လာတော့တယ်။ ဒါကြောင့် ဝီရိယနဲ့ သမာဓိ ညီမျှစေရ မယ်တဲ့၊ သမာဓိလွန်ကဲနေပြန်တော့လည်း အာရုံတစ်ခုထဲမှာ စူးစိုက်လွန်းနေတော့ ထိန မိဒ္ဓ ဝင်လာတတ် ပြန်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဝီရိယနဲ့ သမာဓိ ညီမျှဖို့လိုတယ်တဲ့၊ သမာဓိ အားများနေတဲ့အခါမှာ မှတ်စရာ အာရုံလေးတွေကို ဖြန့်ပြီးတော့ မှတ်ရတယ်၊ ကြောင့်ကြ ဗျာပါဒများနေတဲ့ အခါမှာတော့လည်း မှတ်စရာအာရုံကို နည်းနည်းပဲထားရတယ်၊ ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်လို့ နည်းနည်းပဲ ထားပြီးမှတ်ရတယ်၊ သတိပြုပြီး သမာဓိအားများနေတဲ့အခါ အာရုံကို ချဲ့ချဲ့ပြီးတော့ များများ မှတ်ပေး၊ ဝီရိယအား များနေတဲ့အခါမှာ အာရုံကို နည်းနည်းလျှော့ပြီးတော့ မှတ်ပေးပါ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာတွေက ဒါတွေကိုကြည့် ပြီး ပြင်ပေးရတယ်။ ဒီ ၂–ခု ညီမျှမှ တရားက ရှေ့ကိုတက်တယ်၊ မညီမျှရင် တရားက မတိုးတက်ဘူး။

ဈာန်ဥပမာ

ဘုရားရှင်လက်ထက်တော် အခါတုန်းက သောဏသဒ္ဒေးသားဘဝမှ ရဟန်းဖြစ်လာခဲ့တဲ့ သောဏမဏေရ် ဆိုတာရှိ တယ်၊ သူက အင်မတန်ချမ်းသာခဲ့တာကလား၊ လူ့ဘဝတုန်းက သဒ္ဒေးသားဆိုတော့ ကလေးဘဝကစပြီးတော့ မြေကြီး ပေါ်မှာ ခြေချမနင်းဖူးဘူးတဲ့၊ အဲဒါကြောင့် သူ့ခြေဖဝါးတွေဟာ အင်မတန်မှ နူးညံ့နေတယ်၊ ခြေဖဝါးမှာ မွေးညင်းလေး တွေတောင် ပေါက်နေတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ နောက်တော့ သူဟာ မြတ်စွာဘုရားတရားတော်ကို နာကြားရလို့ သာသနာတော် မှာ ဝင်ရောက်ပြီး ရဟန်းပြုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ထူးတစ်ဦးပါပဲ။

သာသနာတော်မှာ ဝင်ရောက်ပြီး ရဟန်းပြုလို့ တရားအားထုတ်တဲ့အခါမှာ သံသရာဝဋ္ဋဆင်းရဲက လွတ်မြောက်တော့ မယ်ဆိုတာ အင်မတန်ယုံကြည်တဲ့ သဒ္ဓါတရားတွေ ဖြစ်လာတယ်၊ ဒီလို သဒ္ဓါတရားတွေ အားကောင်း လွန်း လို့လည်း လောကချမ်းသာတွေကို အကုန်လုံးစွန့်ပြီး သာသနာတော်မှာ ဝင်ရောက်ရဟန်း ပြုခဲ့တယ်၊ အံ့ဩစရာကောင်းတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ပါပဲ၊ ခုနေအခါမှာတော့ ဒီလိုပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ရှားပါတယ်၊ သာသနာမှာ ဝင်ရောက်ပြီးတော့လည်း ပေါ့ပေါ့ဆဆ မနေဘူးတဲ့၊ သုသာန်သချိုင်းမှာသွားပြီး တရားအားထုတ်ရင်း စက်ဘ်လျှောက်နေတယ်၊ ဒီလို စက်ဘ်လျှောက်ပြီး တရားအားထုတ်နေရင်း သူ့ခြေထောက်က သွေးတွေ ယိုကျလာတော့သတဲ့၊ ဒီတော့ သူ့ခြေထောက်ဟာ အနာတရဖြစ်သွားခဲ့တယ်၊ ဒီလိုအားထုတ် ပေမယ့် တရားက မတိုးတက်တော့ဘူး၊ ဘာဖြစ်လို့လည်းဆိုတော့ ဝီရိယတွေ လွန်နေလို့တဲ့၊ ပင်လည်းပင်ပန်း တရားကလည်း မတက်တော့ စိတ်ဓာတ်တွေကျဆင်းသွားတယ်တဲ့။

"ငါ့မှာ တရားလည်း မတိုးတက်ဘူး၊ တရားထူး တရားမြတ်ကို ရနိုင်မယ့်ပုဂ္ဂိုလ် မဟုတ်တော့ဘူးနဲ့ တူတယ်၊ တရားထူးမရတဲ့အတူတူ လူ့ဘောင်မှာ ပြန်ပြီးလူဝတ်ကြောင်နဲ့ပဲ တတ်နိုင်သမျှ ကုသိုလ်ကောင်းမှု ပြုမှာပါပဲ"လို့ အကြံအစည် ဖြစ်လာတယ်။

အဲဒီအခါမှာ မြတ်စွာဘုရားက သူ့အကြံအစည်ကို သိတော်မူလို့ သူ့ဆီကြွလာပြီး အကြောင်း ခြင်းရာတွေကို မေးမြန်းစစ်ဆေး ပြုပြင်ပေးတော်မူတယ်တဲ့၊ ပြုပြင်ပေးပုံက စောင်းတီးတဲ့ဥပမာပြပြီး ပြုပြင်ပေးတော်မူတယ်။ စောင်းကိုတီးတဲ့ အခါမှာ စောင်းကြိုးတင်းနေရင်လည်း တီးလို့အသံမကောင်း၊ လျော့လွန်းနေရင်လည်း အလိုရှိတဲ့အသံမထွက်လာလို့ မကောင်း ဘူးတဲ့။ မလျော့မတင်း အလယ်အလတ် ညီမျှအောင် ပြုပြင်တီးမှ စောင်းသံဟာ ကောင်းတယ်လို့ ဥပမာပြပြီးတော့ ပြုပြင် ပေးတော်မူပါတယ်။

အရှင်သောဏမှာ ဝီရိယတွေ လွန်ကဲနေပါတယ်၊ ဒါကြောင့် သမာဓိမဖြစ်နိုင်ဘဲ ပျံ့လွင့်နေတယ်၊ ဒါနဲ့ မြတ်စွာဘုရား က ဒီဥပမာပြပြီး ညွှန်ကြားတော်မူပါတယ်၊ မြတ်စွာဘုရား ညွှန်ကြားတော်မူတဲ့အတိုင်း ဝီရိယနဲ့ သမာဓိ ညီမျှအောင် ပြုပြင်ပြီး အားထုတ်လိုက်မှ မကြာမီအတွင်း ရှင်သောဏဟာ ရဟန္တာ ဖြစ်သွားခဲ့ပါတယ်။

အခုအားထုတ်ကြတဲ့ ယောဂီတွေလည်း ဒီလိုပဲ၊ ဝီရိယလွန်ကဲအားကြီးနေတဲ့အခါမှာ နည်းနည်း ပါးပါး လျော့ပေး ရတယ်၊ ဝီရိယကို သိပ်ကြီးအားမစိုက်ရဘဲ မှန်မှန်ရှုမှတ်နေလို့ရှိရင် သက်သာလွယ်ကူပါတယ်။ ပြီးတော့ ထိတယ် သိတယ်လို့ မှတ်နေရင်လည်း လွယ်ကူပါတယ်၊ ဘာမှသိပ်ပြီး ကြောင့်ကြမစိုက်ရတော့ဘူး၊ ဝီရိယနည်းပြီး သမာဓိအား ကောင်းနေပြန်ရင် လည်း ဉာဏ်မဖြစ်ပြန်ဘူး၊ ဒီတော့လည်း အာရုံလေးတွေကို များများပြောင်းပြီး ရှုမှတ်ရ ပြန်တယ်၊ ဖြန့်နိုင်သမျှဖြန့်ပြီးတော့ ရှုမှတ်ရတယ်၊ဖောင်းတယ်၊ပိန်တယ်၊ ထိုင်တယ်၊ ထိတယ် စသည်ဖြင့် သင့်တန်အောင် ကြည့်ပြီး မှတ်ရတယ်၊ အဲဒီလို မှတ်ပြီးသွားရင် ဝီရိယနဲ့ သမာဓိ ညီမျှသွားပြီး တရားတက်တယ်တဲ့။ လိုက်ဆိုကြရမယ်–

ပဂ္ဂဟ, အဝိက္ခေပ–ညီမျှရမည့် တရား ၂–ပါး၊
ပဂ္ဂဟ=ကြောင့်ကြစိုက်ခြင်း၊ အားထုတ်ခြင်း၊
အဝိက္ခေပ=မပြန့်လွင့်ခြင်း၊ စိတ်တည်ကြည်ခြင်း၊

ဒီတရား ၂–ပါးဟာ တရားအားထုတ်တဲ့အခါ ညီမျှစေရေးအတွက် အရေးကြီးပါတယ်။ အခုပြောခဲ့တဲ့ နည်းလမ်း အတိုင်း ညီမျှသွားအောင် ဆောင်ရွက်ဖို့လိုပါတယ်။ အခုထိတောင် ပေါင်းလိုက်လို့ရှိရင် ဘယ်လောက် ရှိသွားပြီလဲ ဆိုတော့ ၅၆–ပါးရှိတယ်တဲ့၊ အရေအတွက်အနေနဲ့ကတော့ ၅၆–ပါးပဲ၊ အဲဒီမှာ တူရာတူရာတွေကို ထပ်ပြီးမပေါင်းတော့ဘဲ တရား ကိုယ်မျှသက်သက်ဆိုရင်တော့လည်း ဒီလောက်မရှိပါဘူး၊ ဝေထားတဲ့စာရွက်ထဲမှာ တော့ ဒီ ၅၆–ပါးပဲဖြစ်တယ်။

ရှေ့ကစကားကို ဒီမှာလာဆက်ရမယ်၊ "သောမနဿ သဟဂတ် ဉာဏသမ္ပယုတ် ကုသိုလ်"တဲ့၊ သောမနဿဆိုတာ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာဖြစ်တာ၊ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာဆိုတာ ဝေဒနာပါပဲ၊ ဖဿဝေဒနာဆိုတဲ့ အထဲမှာပါတဲ့ ဝေဒနာပေါ့၊ နောက်ပြီး တော့ ပီတိ သုခလို့ ဆိုရာမှာလည်း သုခရယ်၊ ဣန္ဒြေထဲမှာပါတဲ့ သောမဿိန္ဒြေရယ် အဲဒါတွေဟာ ဝေဒနာပါပဲ၊ အဲဒီ သောမနဿ ဝေဒနာတွေနဲ့တကွ ဖြစ်တဲ့ ဉာဏသမ္ပယုတ် ဉာဏ်နှင့် ယှဉ်တဲ့စိတ်တဲ့၊ ဒီမှာယှဉ်တဲ့ဉာဏ်ဆိုတာဟာလည်း ဣန္ဒြေထဲက ပညိန္ဒြေ၊ မဂ္ဂင်ထဲက သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ ဗိုလ်ထဲက ပညာဗိုလ်၊ မူလသုံးပါးထဲက အမောဟ၊ ကမ္မပထထဲက သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သတိသမ္မဇဉ်ထဲက သမ္မဇဉ်၊ သမထ, ဝိပဿနာထဲက ဝိပဿနာ အဲဒီတရားတွေဟာ ဉာဏ်ပါပဲ။

အဲဒါတွေကို ထုတ်ပြီးတော့ ဟောထားတယ်၊ သောမနဿသဟဂတ် ဉာဏသမ္ပယုတ် ကုသိုလ်စိတ် ဖြစ်ပုံတဲ့၊ အဲဒီမှာ မတိုက်တွန်းဘဲဖြစ်တဲ့ ကုသိုလ်စိတ်ကိုတော့ အသင်္ခါရိကကုသိုလ်စိတ်လို့ခေါ်တယ်။ တိုက်တွန်းမှုဖြစ်တဲ့ ကုသိုလ်စိတ်ကိုတော့ သသင်္ခါရိကကုသိုလ်စိတ်လို့ခေါ်တယ်။ အဲဒီစိတ် နှစ်ပါးလုံးနဲ့ယှဉ်တဲ့ ယှဉ်ဖက် စေတသိက်တွေဟာ အတူတူတွေပါပဲ၊ မတိုက်တွန်းဘဲဖြစ်တာနဲ့ တိုက်တွန်းမှုဖြစ်တာ ဒီမျှလောက်သာ ကွာပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီမှာ ဒီနှစ်ပါးကို တပေါင်းတည်း ပြုပြီးတော့ပြထားတယ်၊ အသင်္ခါရိက သသင်္ခါရိက ဖြစ်ခိုက်၌ ပါဝင်သောတရားတို့မှာဆိုပြီးတော့ အခုဟောထားခဲ့တာ ကုန်ပါပြီ၊ ဤ ၅၆–ပါးပင်ဖြစ်သည်ဆိုပြီး ချုပ်လိုက်ပါတယ်။

နည်းနည်းပြောရဦးမယ်

သခ်ါရနဲ့ပတ်သက်ပြီးတော့ နည်းနည်းပြောရဦးမယ်၊ ဒီမှာ တပေါင်းတည်းပြထားပေမယ်လို့ အကျိုးပေးကြတဲ့ အခါမှာတော့ မတူပေဘူး။ သူများတိုက်တွန်းမနေရဘဲနဲ့ မိမိ အလိုလိုပြုတဲ့ အသခ်ါရိက ကုသိုလ်စိတ်က အကျိုးပေးတဲ့နေရာမှာ ပိုပြီးတော့ ထက်သန်တယ်၊ သူများကတိုက်တွန်းလို့ စေတနာဖြစ်ပြီးမှ လှုုတာမျိုးကျတော့ သသခ်ါရိက ကုသိုလ်တဲ့၊ ဒါက အကျိုးပေးအသခ်ါရိက ကုသိုလ်လောက် မထက်သန်ဘူး၊ ဘုရားရှိခိုးမှာလည်း ဒီအတိုင်းပဲ၊ ကိုယ့်ဟာကိုယ် စေတနာထက်သန်ပြီး အသခ်ါရိကဖြစ်တာပဲ၊ သူများတိုက်တွန်းလို့ ရှိခိုးရတာကျတော့ သသခ်ါရိကကုသိုလ်ဖြစ်တယ်၊ တရားနာရာမှာလည်း ဒီအတိုင်းပဲ၊ ကိုယ့်ဟာကိုယ် စေတနာထက်သန်ပြီးနာရင် အသခ်ါရိကဖြစ်တယ်၊ သူများတိုက်တွန်းလို့ မလွဲသာ မကင်းသာလို့ နာရတယ်ဆိုရင် သသခ်ါရိကကုသိုလ်ဖြစ်တယ်၊ ကုသိုလ်တော့ ကုသိုလ်ချည်းပဲ၊ ဒါပေမယ့်လို့ အကျိုးပေးတဲ့ နေရာကျတော့ထက်သန်ရင် ထက်သန်သလိုအကျိုးပေးလည်း ထက်သန်တာပဲ၊ မထက်သန်ရင် မထက်သန်သလို အကျိုးပေးလည်းညံ့တာပဲ။

အဲဒီ ကုသိုလ်စိတ်တွေဖြစ်ခိုက်မှာ အမည်ထုတ်၍ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားထားသော တရားတော်တို့မှာ ဤ ၅၆–ပါးဖြစ်သည်တဲ့၊ အဲဒီမှာ လက်သည်းကွင်းထဲက တရားတွေကိုမနုတ်ဘဲ ရေတွက်ရင် ၅၆–ပါးဖြစ်တယ်၊ သေချာအောင် ပြန်ပြီးတော့ ပေါင်းကြည့်ကြဦးစို့။

ဖဿပဌမက ၅–ပါး၊ စျာနင် ၅–ပါး၊ ဣန္ဒြေ ၈–ပါး၊ မဂ္ဂင် ၅–ပါး၊
ဗိုလ် ၇–ပါး၊ မူလ ၃–ပါး၊ ကမ္မပထ ၃–ပါး၊ လောကပါလ ၂–ပါး၊
ပဿဒ္ဓိ စသည် ၁၂–ပါး၊ ဥပကာရ ၂–ပါး၊ ယုဂနဒ္ဓ ၂–ပါး၊
ညီမျှရမည့် တရား ၂–ပါး။

အဲဒါတွေကို ပေါင်းလိုက်လို့ရှိရင် "ဆပညာသမ္မာ" ၅၆–ပါးသောတရားတွေတဲ့၊ သဘောတူတာတွေကို ထပ်ပြီး မပေါင်းတော့ဘဲဆိုရင်တော့ တရားကိုယ် ၃၀–ရှိတယ်၊ အဲဒါတွေဟာ ကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်တဲ့ အခါမှာ တပေါင်းတည်း ဖြစ်ကြတဲ့ တရားတွေတဲ့၊ မြတ်စွာဘုရားက အဲဒီလိုကို အစိတ်စိတ်ခွဲခြားပြီးတော့ သဗ္ဗညုတညာဏ်တော်မြတ်ရဲ့ အစွမ်းနဲ့ ဟောကြားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဒီလို ခွဲခြားနိုင်ဖို့ရာဟာ အင်မတန်မှကိုပဲ မလွယ်ကူတဲ့အလုပ်ပဲ၊ မြတ်စွာဘုရားရှင် တို့သာလျှင် ဖြစ်နိုင်တာ၊ သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ရဲ့အရာ မဟုတ်ဘူး။

ပတိပ္ပဒိကာ နတ်သမီးဝတ္ထု

၅၆–ပါးသော တရားတွေဖြစ်တယ်ဆိုတာနဲ့စပ်ပြီးတော့ မှတ်သားစရာလေးတစ်ခုရှိတယ်၊ အဲဒါကို ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာမှာထုတ်ပြထားတဲ့ပတိပူဒိကာဝတ္ထုလေးပါပဲ၊ဗဟုသုတအဖြစ်မှတ်သားရအောင်၊ ဒီမှာလည်း ပြောရဦးမယ်၊ တာဝတိံသာနတ်ပြည် မှာ ဖြစ်ခဲ့တဲ့ အကြောင်းအရာ ဝတ္ထုလေးတစ်ခုပါပဲ။

တာဝတိံသာနတ်ပြည်မှာ မာလာဘာရီဆိုတဲ့တန်ခိုးကြီးနတ်သားကြီးတစ်ဦးရှိတယ်၊ အထက်တန်း နတ်သားကြီးလို့ ဆိုရမှာပေါ့၊ နတ်မင်းကြီးတော့လည်း မဟုတ်ပါဘူး၊ အဲဒီနတ်သားကြီးမှာ နတ်သမီး အလုပ်အကျွေးတွေ တစ်ထောင်တောင် ရှိသတဲ့၊ အခြံအရံတွေ အင်မတန်များတာပဲ၊ တစ်နေ့တော့ သူတို့တစ်တွေ ဥယျာဉ်ထဲမှာ သွားကြပြီးတော့ ကပွဲပြုလုပ်ကြတယ်၊ ပျော်ရွှင်ပွဲပေါ့လေ၊ နတ်သမီးငါးရာက ပန်းပင်တွေပေါ် တက်ပြီးတော့ ပန်းခူးကြ ချေချကြတယ်၊ ကျန်တဲ့ နတ်သမီးငါးရာကတော့ အောက်ကနေပြီးတော့ ကျလာတဲ့ ပန်းတွေကို သီကြကုံးကြတယ်ပေါ့၊ ပန်းကုံးတွေပြုလုပ်ပြီးတော့ သူတို့ရဲ့ နတ်သားကြီးကို တန်ဆာဆင်ပြင်ပေး ကြသတဲ့။ ပျော်ပွဲ ပြိုင်ပွဲအနေနဲ့ နတ်သမီးတွေအချင်းချင်း ပန်းပင်အောက်က ပန်းကောက်တဲ့ နတ်သမီးတွေ ကလည်း အပြိုင်အဆိုင်ကောက်ကြတယ်၊ ပန်းပင်ပေါ်က နတ်သမီးတွေကလည်း အပြိုင်အဆိုင် ခူးပြီး ချေချကြတယ်၊ အောက်ကနေပြီး ခူးမယ်ဆိုရင်လည်း နတ်တန်ခိုးနဲ့ပဲ ရနိုင်လောက်ပါတယ်၊ ဒါပေမယ့် ပျော်လိုပါးလိုလို့ တက်ကြတာဖြစ်မှာပါပဲ၊ နတ်သားကြီးကိုလည်း အပြိုင်အဆိုင် မလှလှအောင် တန်ဆာဆင်ပြင် ပေးကြ တယ်။

လူတွေအနေနဲ့ဆိုရင်တော့ ခဏလေးနဲ့ပန်းကုံးတွေ အများကြီးရမှာပဲ၊ ဒါပေမယ့် သူတို့မှာ တေးသီချင်းတွေ ဆိုလိုက်ကြ၊ ကလိုက်ကြနဲ့ဆိုတော့ မပြီးနိုင်ကြဘူး၊ အကြာကြီးပဲ ပျော်ရွှင်နေကြတယ်၊ အလုပ်ကလည်း ဒီပြင်လုပ်စရာ မရှိတော့တေးလေး တအေးအေးနဲ့ ပျော်ချင်တိုင်းပျော်နေကြပုံရပါတယ်၊ လူ့လောကမှာတော့ အလုပ်က အားလပ်ချိန် သိပ်ပြီး ရကြတာ မဟုတ်ဘူး၊ ပြေးရင်းလွှားရင်းနဲ့ပဲ ပြီးလိုက်ကြရတာပဲ၊ သူတို့လို အားလပ်ကြတာမဟုတ်ဘဲ စားဝတ်နေရေး တွေနဲ့ လူမှုရေးတွေက ရှိနေကြရသေးတာကိုး။

နတ်ပြည်မှာတော့ ဒီလိုအလုပ်တွေက မရှိပါဘူး၊ ဒီတော့ ပျော်ချင်တိုင်းပျော်ပြီးနေနိုင်ကြတာပေါ့၊ ဒီလို ပျော်ပျော်ရွှင်ရွှင်ကခုန်သီဆိုနေကြရင်းမှာပဲ၊ နတ်သမီးလေးတစ်ယောက်ဟာ ပန်းပင်ပေါ်မှာပဲ ပန်းခူးနေရင်း စုတိပျက်ကြွေ သေလွန်သွားတယ်တဲ့။

နတ်တွေသေတယ်ဆိုတာ လူတွေလို ရောဂါဘယတွေဖြစ်နေတာမဟုတ်ဘူး၊ ဒီလိုပဲ ဖြုတ်ခနဲဆို သေသွားကြတာပဲ၊ အသေမြန်တာလည်း ကြောက်စရာကောင်းတာပဲ၊ ကုသိုလ်ကောင်းမှုလေးကိုမှ နှလုံးသွင်းချိန်ရဖို့ ခဲယဉ်းတယ်၊ နှလုံးသွင်းမကောင်းဘဲ မကောင်းတဲ့ အကုသိုလ်စိတ်နဲ့များ သေသွားရင် အပါယ်ငရဲကို ရောက်သွားနိုင်တယ်၊ အခု နတ်သမီးမှာတော့ ကုသိုလ်စိတ်နဲ့သေသွားတာဖြစ်လို့ တော်ပါသေးရဲ့၊ လူ့ပြည်လောကမှာလာပြီး လူဖြစ်တယ်တဲ့။

ခင်ပွန်းဟောင်းကို ခွဲနေတယ်

စုတိသွားတဲ့ နတ်သမီးလေးဟာ သာဝတ္ထိပြည်က အမျိုးသမီးတစ်ဦးဝမ်းမှာလာပြီးတော့ လူဖြစ်တယ်၊ မွေးဖွားပြီး သိနားလည်တဲ့ အရွယ်ရောက်တယ်ဆိုရင်ပဲ ရှေးကဖြစ်ခဲ့တဲ့ဘဝကို ပြန်ပြီးသတိရသတဲ့၊ တာဝတိံသာမှာ မာလာဘာရီ နတ်သားကြီးနဲ့ ပျော်ပျော်ရွှင်ရွှင် နေခဲ့ရပုံတွေ နတ်စည်းစိမ်တွေ ခံစားစံစားခဲ့ရပုံတွေကို ပြန်ပြီး တအောက်မေ့မေ့ ဖြစ်နေတယ်ပေါ့၊ လူ့ပြည်က အခြေအနေတွေနဲ့ နတ်ပြည်က အခြေအနေတွေကို နှိုင်းယှဉ်ကြည့်လိုက်တဲ့အခါ အပုံကြီး ကွာခြားနေတာကို တွေ့ရတယ်။ ဒါကြောင့် ရှေးဘဝက သူနေခဲ့ဖူးတဲ့ နတ်ပြည်ကို ပြန်ရောက်လိုစိတ်တွေ ဖြစ်နေတယ်။

အဲဒါနဲ့ သိတတ်တဲ့အရွယ်ကစပြီး ကုသိုလ်ကောင်းမှုတွေ ပြုတော့တာပါပဲ၊ ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြုတိုင်း ပြုတိုင်းလည်း နတ်ပြည်သူ့ခင်ပွန်းထံ ပြန်ဖြစ်ဖို့ဆုတောင်း ဆုတောင်းပြီး ကောင်းမှုတွေကိုပြုသတဲ့၊ အဲဒါတွေကို ဘယ်သူကမှ သင်ပေးနေရတာ မဟုတ်ပါဘူး၊ သူ့ဘာသာသူ ကြားဖူးနားဝ ဗဟုသုတအခြေခံနဲ့ပဲ ကုသိုလ်ကောင်းမှုတွေကို ပြုပြီးတော့ ဒီလိုပဲ ဆုတောင်းနေတာပါပဲ။

အိမ်ထောင်ပြုတော့လည်း ဒီလိုပဲ

အရွယ်ရောက်လာလို့ ၁၆–နှစ်မြောက်တဲ့အခါမှာ အဲဒီ ကလေးမလေးဟာ အိမ်ထောင်ပြုလိုက်တယ်။ အိမ်ထောင်ကျတယ်ဆိုရင်ပဲ သူ့ခင်ပွန်းအိမ်မှာ လိုက်နေရတော့တယ်။ ဒီတော့လည်း သူဟာ ရှေးကလိုပဲ ကုသိုလ်ကောင်း မှုတွေကို စွမ်းနိုင်သမျှပြုပြီး အရင်ကတောင်းတဲ့ဆုကို ဆက်တောင်းတယ်၊ တစ်ခါတစ်ခါတော့လည်း ကုသိုလ်ကောင်းမှုတွေကို ထူးထူးခြားခြား ပြုသေးတယ်။

သီဟိုဠ်မှာ (သီရိလင်္ကာမှာ) ရှေးတုန်းက ရဟန်းတော်တွေ ဆွမ်းစားဖို့ရာ ရပ်ထဲ ရွာထဲမှာ ဆွမ်းစားကျောင်းကလေးတွေဆိုတာရှိတယ်၊ ဆွမ်းခံပြီးရင် အဲဒီမှာပဲ ယာဂုတို့ ဆွမ်းတို့ ဘုဉ်းပေးသုံးဆောင် ကြတယ်။ အဲဒီနေရာမှာ သူက သာယာသန့်ရှင်းအောင် အမှိုက်တလင်း လှည်းကျင်းတယ်တဲ့၊ သောက်ရေအိုးတွေကိုလည်း ရေထည့်တယ်၊ ဆွမ်းနဲ့ ဆွမ်းဟင်းစသည်ကိုလည်း လောင်းလှူတယ်၊ အခြားရဟန်းတော်တို့ ဝေယျာဝစ္စတွေကိုလည်း ဆောင်ရွက်တယ်၊ ဒီလိုကောင်းမှုတွေကို ပြုတိုင်းပြုတိုင်း သူဆုတောင်းတာကတော့–

> "အယံ၊ ဣကောင်းမှုသည်။ သာမိကဿ၊ မာလာဘာရီ ခင်ပွန်းသည်၏။ သန္ဓိကေ၊ အထံ၌။ နိဗ္ဗတ္တနတ္ထာယ၊ ဖြစ်ခြင်း အကျိုးငှာ။ ဟောတု၊ ဖြစ်ပါစေသား"တဲ့။

ဒီလိုဆုတောင်းတယ်၊ သူပြုတိုင်းပြုတိုင်း ကောင်းမှုတွေဟာ သူ့ခင်ပွန်းထံ ပြန်ရောက်ဖို့ရာ ဖြစ်ပါစေတဲ့၊ ဒါနဲ့ သူဆုတောင်းတာတွေကို ရဟန်းတော်တွေက သိသိနေတော့ "ဒီ ဒကာမလေးဟာ သူ့ခင်ပွန်းအတွက်ချည်းပဲ ဆုတောင်းတယ်"လို့ ဆိုပြီး သူ့နာမည်ကို "ပတိပူဇိကာ"ဆိုတဲ့ အမည်ကို မှည့်ပေးတော်မူလိုက်ကြသတဲ့။ လင်ကို ပူဇော်တယ်၊ လင့်အတွက် ပူဇော်တယ်လို့ ဒီလို အဓိပ္ပါယ်ရပါတယ်။

သူများတွေကတော့ ကုသိုလ်ပြုလို့ရှိရင် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုရပါလို့၏လို့ ဆုတောင်းကြတယ်၊ အာသဝေါ ကင်းမဲ့ရပါလို့၏၊ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ရပါလို့၏ စသည်ဖြင့် ဆုတောင်းကြတယ်၊ သူကတော့ ဒီလိုမဟုတ်ပါဘူး၊ သူ့ခင်ပွန်းထံကိုပဲ ရောက်ရပါလို့၏လို့ ဆုတောင်းတယ်တဲ့။

သဒ္ဓါတရားကလည်းကောင်းတယ်၊ ကုသိုလ်ကောင်းမှုတွေလည်း အများအပြားပြုတယ်၊ သူကိုယ်တိုင် ဒီလိုပြုရုံသာ မကသေးဘူး၊ ဒီပြင်လူတွေက အလုပ်များနေတဲ့အတွက် ပန်းတို့ ဆွမ်းတို့ လှူစရာရှိနေတာကို ဝယ်လှူအားရင် သူ့ကို လှူဒါန်းပေးဖို့ အပ်နှံကြတယ်၊ အဲဒီလိုအခါမှာ သူက ယူသွားပြီး လှူဒါန်းပေးလိုက် သေးတယ်တဲ့၊ "ငါ့လှူဖွယ် လေးကိုလည်း ရဟန်းသံဃာတော်တွေ ကြွလာရင် လှူပေးစမ်းပါ"လို့ဆိုပြီး သူ့ကို အပ်နှံလေ့ရှိကြတယ်၊ သူကတော့ တာဝန်မလေးပါဘူးတဲ့၊ ကုသိုလ်ပြုဖို့ရင်တော့ သူက သဘောကျနေတာပဲ၊ သူတတ်နိုင်သမျှကိုလည်း လှူလိုက်သေးတယ်၊ အဲဒီလိုနဲ့ တဖြည်းဖြည်း အသက်ကြီးလာလိုက်တာ သားလေးယောက်တောင် ရသွားပြီတဲ့။

သူ့ဆုတောင်း ပြည့်ခဲ့သွားတယ်

ဒီလိုနဲ့ တစ်နေ့တော့ ရုတ်တရက် ရောဂါရပြီး သားလေးယောက်မိခင်ဟာ ကွယ်လွန်သွားရှာရောတဲ့၊ အသက်အရွယ် ဘယ်လောက်မှာ သေသွားတယ်လို့တော့ အတိအကျမသိရဘူး။ သားလေးယောက် ရသွားပြီဆိုတော့ အသက်နှစ်ဆယ်ကျော် အစိတ်အတွင်းလောက် ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ ၁၆–နှစ်လောက်က အိမ်ထောင်ကျခဲ့တာဆိုတော့ ဒီလောက်ရှိမှာပါပဲ၊ ဒါပေမယ့်လည်း ဒီလောက်ဟုတ်ချင်မှဟုတ်မှာပါ၊ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ အဲဒီ ရပြီးသားလေးယောက်ဆိုတာက ဘယ်အသက် အရွယ်လောက်အရမှာ သူက မွေးမှန်းမသိရပါဘူး၊ အသက် ၄–၅ ဆယ်ကျော်လို့ဆိုရင်လည်း ဖြစ်နိုင်တာပါပဲ၊ အဲဒါတွေကိုတော့ ထားပါတော့လေ။

သူ သေသွားတဲ့အခါမှာ တာဝတိံသာနတ်ပြည် မာလာဘာရီနတ်သားကြီးထံမှာပဲ နတ်သမီး ပြန်ဖြစ်တယ်တဲ့၊ သူ့ဆုတောင်းပြည့်ခဲ့သွားတယ်ပေါ့၊ အဲဒီအချိန်ထိအောင် နတ်ပြည်မှာ သူနဲ့အတူပန်းခူးခဲ့တဲ့ နတ်သမီးတွေက ပန်းခူးကြ၊ သီကုံးကြနဲ့ ပျော်ရွှင်နေကြတုန်း ရှိကြသေးတယ်တဲ့၊ လူ့ပြည်မှာဆိုရင် သူတို့တွေ ဘယ်ရှိတော့မှာလဲ၊ ကြာလှပြီဟာကိုး၊ အနှစ်လေးဆယ်၊ ငါးဆယ်လောက်တောင် ကြာချင်ကြာလောက်နေမှာပါပဲ၊ အဲဒီလောက် ကြာတာတောင် နတ်ပြည်က နတ်တွေဟာ ပျော်ပွဲရွှင်ပွဲမပြီးကြသေးဘူး၊ ပန်းခူးနေကြတုန်း၊ သီကုံးနေကြတုန်းရှိသေးသတဲ့။

အရိယာနတ်သားကြီးနဲ့ တူပါတယ်

သူ့ထံ ပြန်ရောက်လာတဲ့နတ်သမီးကို မာလာဘာရီနတ်သားကြီးက မေးတယ်တဲ့၊ ဟဲ့ နင် နံနက်ပိုင်းတုန်းက ဘယ်သွားနေတာတုန်း မမြင်ပါပဲကလားလို့ ဒီလိုမေးတယ်၊ ဒီတော့ သူက အကြောင်းစုံကို ပြန်ပြောပြတယ်၊ သူဟာ နတ်ပြည်က စုတေပြီး လူ့ပြည်မှာ သွားဖြစ်ခဲ့ရတာတွေ၊ သား ၄–ယောက်ရခဲ့တာတွေ၊ နတ်သားကြီးရဲ့ထံမှာ ပြန်ဖြစ်ဖို့ ကုသိုလ် ကောင်းမှုတွေပြုပြီး ဆုတောင်းခဲ့ရပုံတွေပါ ပြောပြတယ်တဲ့။

ဒီတော့ နတ်သားကြီးက "လူ့ပြည်မှာ လူတို့အသက်တမ်း ဘယ်လောက်ရှိသလဲ"လို့ မေးပြန်တယ်၊ အနှစ်တစ်ရာလောက်သာရှိပါတယ်လို့ သူက ပြောတယ်၊ အင်း လူ့ပြည်က အနှစ်တစ်ရာဆိုတာ သူတို့တာဝတိံသာ နတ်သက်နဲ့ဆိုရင်တော့ တစ်ရက်စာပဲရှိတာကိုး၊ တစ်ရက်စာဆိုတော့ နတ်ပြည်ကနေကြည့်လိုက်ရင် လူတို့ သက်တမ်းဟာ အင်မတန်တိုနေတာပေါ့။

အဲဒီလို အင်မတန်တိုတောင်းနေတာဖြစ်တော့ နတ်သားကြီးက ပြန်ပြောတယ်၊ "လူတွေဟာ ဒီလောက်တောင် အသက်တိုတောင်းမှတော့ မေ့မေ့လျော့လျော့နေကြဖို့ အချိန်များ ရှိကြသေးရဲ့လား၊ မနေမနား ကုသိုလ်တွေကိုချည်း ပြုမနေကြဘူးလား"လို့ မေးတယ်၊ ဒီတော့ နတ်သမီးက "ဒီလိုမဟုတ်ပါဘူး၊ လူတွေဟာ သူတို့ကိုယ် သူတို့ မသေကြတော့မလို ထင်နေကြပါတယ်၊ မေ့မေ့လျော့လျော့နေကြတာကသာ များပါတယ်"လို့ ပြောတယ်၊ ဒီလိုကြားနေရတော့ နတ်သားကြီးမှာ သံဝေဂဖြစ်သွားတယ်တဲ့၊ ဒီလောက် အသက်တိုနေကြတဲ့အထဲမှာ မေ့မေ့လျော့လျော့ နေနိုင်ကြပါပေတယ်၊ ဒီလိုသာနေကြရင် သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲက ဘယ်မှာ လွတ်နိုင်ကြမလဲလို့ သံဝေဂဖြစ်သတဲ့၊ ဒီနတ်သားက အရိယာနတ်သားနဲ့တူပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီလိုသံဝေဂတွေကို ဆင်ခြင်သုံးသပ်နိုင်တာ ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။

ဌီကာမ္ဘင့်ပြတဲ့အတိုင်း မဖြစ်နိုင်ဘူး

အဲဒီဝတ္ထုမှာ ပြောလိုတဲ့မှတ်သားစရာဆိုတာက ပတိပူဇိကာဟာ ကုသိုလ်ကောင်းမှုတွေကို မပြတ်ပြုနေလေတော့ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာဆရာက ပြောထားတယ်၊ ဘယ်လိုလဲဆိုရင်–

> သာပိ၊ ထိုပတိပူဇိကာ အမျိုးသမီးသည်လည်း။ ဣမိနာ နိယမေနေ၀၊ ဤပုံဤနည်းဖြင့်ပင်လျှင်။ အာဂစ္ဆန္တိစ၊ လာသော်လည်းကောင်း၊ ဂစ္ဆန္တိစ၊ သွားသော်လည်းကောင်း၊ ဧကသ္မိံ ပဒ၀ါရေ။ တစ်ခုတစ်ခုသော ခြေလှမ်းတိုင်း၌။ ဆပညာသကုလသဓမ္မေ၊ ၅၆–ပါးသော ကုသိုလ်တရားတို့ကို။ ပတိ လဗ္ဘတိ၊ ရလေ၏ တဲ့။

ဒီလိုပြောထားတယ်၊ ပတိပူဇိကာ အမျိုးသမီးဟာ ကုသိုလ်ကောင်းမှုတွေကို သူကိုယ်တိုင်လည်း ပြုတယ်၊ သူများတွေရဲ့ ကုသိုလ်တွေကိုလည်း ဝေယျာ၀စ္စအနေနဲ့ ဆောင်ရွက်ပေးသေးတယ်၊ အဲဒီလိုနည်းဖြင့် ကုသိုလ်တွေပြုတော့ ခြေတစ်လှမ်း တစ်လှမ်း အတွင်းမှာ (၅၆)ပါးသော ကုသိုလ်တွေရတယ်လို့ အဋ္ဌကထာ ဆရာက ဖွင့်ပြထားတယ်။

အဲဒါကို ဓမ္မပဒဋ္ဌကာဆရာကြီးက သူ့စိတ်ကူးနဲ့သူဖွင့်လိုက်တယ်၊ မြန်မာပြည်ကရေးတဲ့ ဌီကာပါပဲ၊ မကြာသေးပါဘူး၊ လွန်ခဲ့တဲ့ အနှစ်ငါးဆယ်၊ ခြောက်ဆယ်လောက်ပဲ ရှိပါလိမ့်ဦးမယ်၊ အဲဒီတုန်းက ဖွင့်ပြခဲ့တာ၊ ၅၆–ပါး ဖြစ်ပုံကို ဖွင့်ပြတာက ဘယ်လိုလဲဆိုတော့ တဝီထိ တဝီထိမှာ ဇောက(၇)ကြိမ် (၇)ကြိမ်ဖြစ်တယ်၊ ကုသိုလ်စိတ်ကလည်း (၈)ပါးရှိတယ်၊ ဒီတော့ (၇)နှစ်ကို (၈)နဲ့မြှောက် (၅၆)ပါး ရှိတယ်လို့ ဖွင့်ပြလိုက်ပါ တယ်။

အဲဒါဟာ ယုတ္တိမရှိဘူး၊ အဋ္ဌကထာအလိုကျလည်း မရောက်ဘူး၊ ဘာပြုလို့လဲဆိုတော့ ဒါက ဖြစ်မှမဖြစ်နိုင်ပဲဘဲ၊ ကုသိုလ်စိတ်(၈)ခုထဲမှာ သောမနဿဥပေက္ခာ ၄–ပါးစီပါနေတယ်၊ သမ္မယုတ် ဝိပ္ပယုတ်လည်း ၄–ပါးစီပါနေတယ်၊ အသင်္ခါရိက သသင်္ခါရိကလည်း ၄–ပါးစီ ပါနေတယ်၊ အဲဒီလို စိတ်အမျိုးမျိုးပါနေတော့ ခြေတစ်လှမ်းအတွင်းမှာ သောမနဿလည်းဖြစ်တယ်၊ ဥပေက္ခာလည်း ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုရာရောက်နေမှာပေါ့၊ ခြေတစ်လှမ်းအတွင်းမှာ ဒီလိုမဖြစ်နိုင်ဘူး၊ သဘာ၀တူတဲ့ စိတ်နှစ်မျိုးဟာ တစ်ပြိုင်နက် အစုံအတူတူမဖြစ်နိုင်ဘူး၊ သောမနဿဆိုရင် သောမနဿသာဖြစ်နိုင်တာပဲ၊ ဥပေက္ခာဆိုရင်လည်း ဥပေက္ခာသာဖြစ်နိုင်တယ်၊ သမ္မယုတ် ဝိပ္ပယုတ်၊ အသင်္ခါရိက သသင်္ခါရိကစိတ်တွေလည်း အတူတူပဲ၊ ဖြစ်ခြင်းဖြစ်ရင် တစ်မျိုးမျိုးသာဖြစ်နိုင်တယ်၊ အစုံအစုံကတော့ ဘယ်နည်းနဲ့မှမဖြစ်နိုင်ဘူး၊ အဲဒါကြောင့် ခုနက လိုက်မြှောက်တဲ့ (၅၆)ပါး ဖြစ်ပုံနည်းကတော့ ယုတ္တိမရှိပါဘူး၊ ဓမ္မပဒဋ္ဌကာဆရာကြီး ဖွင့်ပြတဲ့အတိုင်း မဖြစ်နိုင်ဘူးလို့ မှတ်ထားကြရမယ်။

အဋ္ဌကထာဆရာကလဲ ဒီလို မြှောက်ပုံမြှောက်နည်းလေးလောက်ကို မရည်ညွှန်းပါဘူး၊ အခု ဒီ ပါဠိတော်မှာလာတဲ့ (၅၆)ပါးသော ကုသိုလ်တွေဖြစ်တာကိုသာ ရည်ညွှန်းတာဖြစ်ကြောင်း မှတ်သားကြဖို့ပါပဲ၊ ဒါဟာ ဗဟုသုတရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ပိုပြီးတော့ အရေးကြီးတာပေါ့လေ၊ မှတ်သားထားစရာလေးဆိုတာ ဒါပါပဲ။

အခု ၅၆–ပါးသော တရားတွေ ပြည့်စုံသွားပါပြီ၊ တရားကိုယ်အနေနဲ့ကတော့ ၃၀–မျှသာရှိပါတယ်၊ အဲဒီ တရားတွေရဲ့အပြင် ကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်တဲ့အခါမှာ ပါ၀င်တဲ့ တရားတွေလည်း အထိုက်အလျောက် ရှိသေးတယ်တဲ့၊ အဲဒါတွေကို "ယေ ၀ါပနကတရား" အနေနဲ့ ဟောတော်မူထားပါသေးတယ်။

> ယေ၀ါပန တသ္မိံ သမယေ အညေပိ ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပန္နာ အရူပိနော ဓမ္မာ၊ ဣမေ ဓမ္မာ ကုသလာ။

၀ါပန၊ တစ်နည်းသော်ကား၊ တသ္မိံ သမယေ၊ ထိုအခါ၌။ အညေပိ၊ တစ်ပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပန္နာ၊ အကြောင်းအာရုံကိုစွဲ၍ ဖြစ်ကုန်သော။ အရူပိနော၊ စေတသိက်နာမ်ဖြစ်ကုန်သော။ ယေဓမ္မာ၊ အကြင်တရားတို့သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိကုန်၏။ ဣမေ ဓမ္မာ၊ ဤတရားတို့သည်။ တသ္မိံ သမယေ၊ ထိုအခါ၌။ ကုသလာ၊ ကုသိုလ်တို့ပင်တည်း။

ပထမ ကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်တဲ့ အခါကာလမှာ အခုပြောပြတဲ့ ၅၆–ပါးလည်း ဖြစ်နိုင်တယ်၊ နောက်ပြီးတော့ ယေ၀ါပနက ဆိုတဲ့ တစ်ပါးသော တရားတွေဆိုတာလည်း ရှိသေးတယ်တဲ့၊ အဲဒီ ယေ၀ါပနက တရားတွေဟာ ဖဿ ပဉ္စမက တရားထဲလည်း ထည့်သွင်းလို့မရ၊ ဈာန် ဣန္ဒြေစသည်တွေထဲမှာလည်း ထည့်သွင်းလို့ မရတာနဲ့ ချန်ထားတဲ့ တရားတွေပါပဲ၊ အဲဒါတွေကို ယေ၀ါပနကတရားလို့ နာမည်ပေးထားတယ်၊ အဲဒီတွေက ဘာတွေတုန်းဆိုတော့ အဋ္ဌကထာမှာ ဒီလို ထုတ်ပြထားပါတယ်။

ယေဝါပနကတရားဆိုတာ ဆန္ဒ အဓိမောက္ခ မနသိကာရ တတြမဇ္ဈတ္တတာတဲ့၊ အဲဒါ ကုသိုလ်စိတ် ဖြစ်တိုင်း အမြဲယှဉ်တဲ့ တရားလေးပါးတဲ့၊ အကုသိုလ်စိတ်၊ အဟိတ်စိတ်တို့မှာတော့ ဒီတရားတွေဟာ အချို့ပါတယ်၊ အချို့မပါဘူး၊ ဆန္ဒဆိုတာက လိုလားခြင်းသဘော၊ အဓိမောက္ခဆိုတာက ဆုံးဖြတ်ခြင်းသဘော၊ အဲဒါတွေက အချို့စိတ်တွေမှာမယှဉ်ကြဘူး၊ မနသိကာရဆိုတာကတော့ နှလုံးသွင်းခြင်းသဘော၊ အဲဒါကတော့ စိတ်တိုင်းစိတ်တိုင်းမှာ ပါရတယ်၊ တတြမဇ္ဈတ္တတာဆိုတာ လျစ်လျူရှုခြင်းသဘော၊ ဒါကတော့ ကုသိုလ်စိတ်မှာ အမြဲပါတယ်၊ အဗျာကတဖြစ်တဲ့ ဝိပါက်၊ ကြိယာစိတ်တွေမှာ အချို့ပါတယ်၊ အချို့မပါဘူး၊ အကုသိုလ်စိတ်တွေမှာကတော့ လုံးဝကိုမပါဘူး၊ အခု ကုသိုလ် စိတ်မှာတော့ ဒီလေးပါးလုံးက အမြဲယှဉ် အမြဲပါကြတယ်တဲ့။

သူတို့ပါပုံက ဒီလိုပါတယ်

ကုသိုလ်ပြုတိုင်း ပြုလိုတဲ့ဆန္ဒဆိုတာဟာ ပါတယ်၊ "မင်း ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ကို ရရပါလို၏။ သံသရာဝဋ္ဋဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်ရပါလို၏"ဆိုတဲ့ ဆုတောင်းတာတွေဟာ ကုသိုလ်ဆန္ဒတွေပဲ၊ လောဘ မဟုတ်ဘူး၊ တချို့က အလိုရှိတာမှန်ရင် လောဘချည်းပဲလို့ တစ်သမတ်တည်း မှတ်ထားတတ်ကြတယ်၊ အခုဒီမှာ ကုသိုလ်ပြုချင်တာ၊ ကုသိုလ်ပြုဖို့ အလိုရှိတာ၊ သံသရာဝဋ္ဋဆင်းရဲက လွတ်မြောက်ချင်တာ၊ တရားအားထုတ်ချင်တာတွေဟာ လောဘမဟုတ်ဘူး၊ ဆန္ဒသဘောတွေပဲ၊ ကုသိုလ်ပြုရာမှာ ဖြစ်ပေါ်တဲ့ဆန္ဒ၊ အဲဒါကို ကုသလစ္ဆန္ဒလို့ခေါ်တယ်။

အဓိမောက္ခဆိုတာက ရောက်လာတဲ့အာရုံကို ဆုံးဖြတ်တာပဲ၊ မနသိကာရကတော့ နှလုံးသွင်းခြင်းပဲ၊ တတြမဇ္ဈတ္တတာ ဆိုတာက ထိုထိုအရာမှာ ညီမျှစေတဲ့သဘောရှိတာပဲ၊ ယှဉ်ဖော်ယှဉ်ဖက်တရားတွေကို ညီမျှစေတာပေါ့၊ ဒါဟာ ကုသိုလ်စိတ်တိုင်းမှာပါတယ်၊ ဒါပေမယ့် သာမန်ကုသိုလ်စိတ်တွေမှာ ဒီတတြမဇ္ဈတ္တတာက မထင်ရှားဘူး၊ စာပေကျမ်းဂန်တတ်သူတွေလည်း ဟောလို့သာဟောနေကြတယ်၊ ဒီတတြမဇ္ဈတ္တတာကို ကိုယ်တိုင်တွေ့ခဲတယ်၊ မတွေ့သူတွေဘဲများကြတယ်၊ တရားအားမထုတ်လို့ရှိရင်တော့ ဒီသဘောကိုမတွေ့ပါဘူး၊ တရားကိုအားထုတ်မှဒီ တတြမဇ္ဈတ္တတာရဲ့ သဘောမှန်ကိုတွေ့တာ၊ တတြမဇ္ဈတ္တတာဟာ သမဝါဟိတ လက္ခဏာရှိတယ်တဲ့၊ သဒ္ဓါနဲ့ပညာ တစ်ခုကိုတစ်ခုက မလွန်ရအောင် ဝီရိယနဲ့ သမာဓိ တစ်ခုကို တစ်ခုက မလွန်ရအောင် ညီမျှရေးအတွက် ဒီတတြမဇ္ဈတ္တတာက ဆောင်ရွက်ပေးတယ်တဲ့။

ဒီလို ဥပမာပြထားတယ်

ဝိပဿနာရှုမှတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်များမှာဆိုရင် ဥဒယဗ္ဗယညာဏ်တို့၊ သင်္ခါရပေက္ခာညာဏ်တို့ ရောက်တဲ့အခါမှာ ဒီသဘောက အင်မတန်ထင်ရှားတယ်၊ ကြောင့်ကြမစိုက်ရဘဲနဲ့ အမှတ်အသိလေးတွေဟာ သူ့အရှိန်နဲ့သူ သွားနေကြတယ်။ စာပေကျမ်းဂန်များမှာ ဥပမာပေးထားတယ်၊ အာဇာနည်မြင်းလိမ္မာ ကတဲ့ ရထားကို မောင်းနှင်ရသလိုပဲတဲ့။

ရှေးတုန်းကတော့ မြင်းရထားပဲရှိတာကို၊ ယခုခေတ်လို မော်တော်ကားတို့ဘာတို့က ရှိတာမဟုတ်ဘူး၊ ဒါကြောင့် မြင်းရထားနဲ့ ဥပမာပြထားတာပဲ၊ အာဇာနည် မြင်းလိမ္မာတွေဆိုတော့ နှစ်ကောင်က မြင်းရထားမှာ ခြေမှန်သွားနေကြတယ်၊ တစ်ကောင်က တစ်ကောင်ကိုမလွန်ဘဲ ခြေမှန်သွားနေကြတာဖြစ်တော့ မောင်းရတဲ့ရထားထိန်းမှာ ဘာမှကြောင့်ကြမစိုက်ရဘဲနဲ့ အသာလေးစီးနင်းလိုက်ပါသွားရုံပဲ၊ အဲဒီဥပမာလိုပဲတဲ့၊ တတြမဇ္ဈတ္တတာရဲ့ သဘောတရားဟာ တစ်ပါးနဲ့ တစ်ပါးကို ညီမျှစေတယ်။

အဲဒါကို ဥပေက္ခာသမ္ဗောဇ္ဈင်လို့လည်း ခေါ်သေးတယ်၊ အဲဒါပြည့်စုံတဲ့အခါမှာ ကြောင့်ကြမစိုက်ရတော့ဘဲ အမှတ်အသိလေးတွေဟာ သူ့အမှတ်နဲ့သူ အညီအညွတ်သွားနေကြတယ်၊ တရားအားထုတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာတော့ သူ့ဉာဏ် အဆင့်ရောက်ရင် ဒီသဘောဟာ အင်မတန် ထင်ရှားပါတယ်၊ အမြဲယှဉ်တဲ့စေတသိက်က ၄–ပါးတဲ့၊ ကိုင်းလိုက် ဆိုကြ–

ဆန္ဒ, အဓိမောက္ခ, မနသိကာရ, တတြမဇ္ဈတ္တတာ အမြဲယှဉ် ၄–ပါး။

ပြီးခဲ့တဲ့ ၃၀–ထဲမှာ ဒီလေးပါးထည့်လိုက်ရင် ၃၄–ပါးဖြစ်သွားပြီ၊ စိတ်ကို နုတ်လိုက်ရင် ၃၃–ပါးပဲ၊ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟကျမ်းမှာတော့ စိတ်စေတသိက်တွေကို အသီးအသန့် သူ့အပိုင်းနဲ့သူ ပိုင်းပြီး ပြထားတယ်၊ စိတ်ရောဆိုရင် ၃၄–ပါး၊ စေတသိက်ချည်းဆိုရင် ၃၃–ပါး၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မှာတော့ သင်္ခါရက္ခန္ဓာအနေနဲ့ ရေတွက်ပြီးတော့ ပြထားတယ်၊ အဲဒီမှာ ဝေဒနာနဲ့ သညာက္ခန္ဓာ ၂–ပါးကို နုတ်ပြီးတော့ပြထားတယ်၊ ဒါကြောင့် ဒီမှာ ၂–ပါးလျော့နေတယ်၊ သဘောသွားချင်းကတော့ အတူတူပါပဲ၊ မြန်မာပြန် ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ကျမ်းစာနဲ့ကိုက်ကြည့် ကြရင်လည်း အတူတူပဲဆိုတာ သတိပြုကြရမယ်။

ဗြဟ္မဝိဟာရတရား

ဒီလေးပါးအပြင် နောက် ဘာတရားတွေပါသေးသလဲဆိုရင် အပ္ပမညာ ၂–ပါးလည်း ပါသေးတယ်တဲ့၊ ကရုဏာနဲ့ မုဒိတာ သနားစရာကောင်းတဲ့ သတ္တဝါတွေကိုတွေ့ရတဲ့အခါ သနားတာဟာ ကရုဏာပါပဲ၊ ကရုဏာပွားများတဲ့အခါမှာ ဆင်းရဲဒုက္ခရောက်နေတဲ့ သတ္တဝါတွေကို အာရုံပြုပြီးတော့ "ဒုက္ခာမုဉ္စန္တု"လို့ နှလုံးသွင်းပွားများရတယ်၊ ဆင်းရဲဒုက္ခမှ လွတ်မြောက်ကြပါစေလို့ နှလုံးသွင်းပွားများရင် ကရုဏာဘာဝနာ ဖြစ်တယ်။

မုဒိတာ ဆိုတာကတော့ သူတစ်ပါးတို့ရဲ့ စည်းစိမ်ချမ်းသာတွေကို အာရုံပြုပြီး ဝမ်းမြောက် ဝမ်းသာဖြစ်တာကို ဆိုလိုပါတယ်။ကြီးပွားမြဲ ကြီးပွားကြပါစေ၊ ချမ်းသာကြပါစေ၊ မဆုတ်ယုတ် မပျက်စီးကြပါစေနဲ့လို့ နှလုံးသွင်း ပွားများရတယ်၊ "ယထာ လဒ္ဓသမ္ပတ္တိတော မာဝိဂစ္ဆန္တု"တဲ့၊ အဲဒါမုဒိတာ ပွားများပုံပဲ၊ တချို့ပုဂ္ဂိုလ်တွေကတော့ မုဒိတာမဖြစ်ဘဲ သူများချမ်းသာတာကို ကောင်းစားတာကို မနာလို ဝန်တိုတတ်ကြတယ်၊ သူများကောင်းစားတာကို မမြင်ချင်၊ မကြား ချင်ကြဘူး၊ အဲဒါဟာ ဣဿာပဲ၊ အကုသိုလ် ဖြစ်နေတာပဲ၊ ဒီအကုသိုလ် ဣဿာနဲ့ပြောင်းပြန်ဟာ မုဒိတာပဲ၊ ဝမ်းမြောက် နိုင်ရမယ်တဲ့၊ ချမ်းသာတာကိုမြင်ရင် ကြားရင်လည်း ကြီးပွားကြပါစေလို့၊ တိုးတက်တာမြင်ရင် ကြားရင်လည်း တိုးတက် ကြပါစေလို့ နှလုံးသွင်းကြ ရမယ်၊ ဒီကရုဏာနဲ့မုဒိတာဟာ ဗြဟ္မဝိဟာရတရားပွားတဲ့ အထဲမှာပါတယ်၊ ပွားများ နိုင်အောင် အားထုတ်ကြ ရမယ်။

ဝိရတီ ၃–မျိုး

သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝတဲ့၊ ဒါကဝိရတီ ၃–ပါးလို့ခေါ်တယ်။ ဒီ ၃–ပါးကလည်း ရံခါမှသာယှဉ်တယ်၊ ကုသိုလ်စိတ် ဖြစ်တိုင်း မယှဉ်ဘူး၊ ယှဉ်ပြန်တော့လည်းပဲ တစ်ခုစီ တစ်ခုစီခွဲပြီး ယှဉ်ကြတယ်၊ ခုနက ကရုဏာ၊ မုဒိတာတို့လဲ အတူတူပဲ၊ အတူတူပြိုင် မယှဉ်ကြဘူး၊ မိစ္ဆာ၊ ဝါစာ၊ မုသာဝါဒမှ ရှောင်ကြဉ်တဲ့ အခါကာလမှာ သမ္မာဝါစာဖြစ်တယ်၊ ဒီပြင်အခါမှာ ရှောင်ကြဉ်တဲ့အခါမဖြစ်ဘူး၊ မိစ္ဆာကမ္မန္တများ ဖြစ်ကြတဲ့ ပါဏာတိပါတကံတို့ အဒိန္နာဒါနတို့ မိစ္ဆာစာရတို့မှ ရှောင်ကြဉ်တဲ့အခါမှသာ သမ္မာကမ္မာန္တဖြစ်တယ်၊ မတရားတဲ့ အသက်မွေးမှုတွေကို ရှောင်ကြဉ်မှသာ သမ္မာအာဇီဝဖြစ်တယ်၊ ဒီပြင်အခါမှာသာဆိုရင် ဒါတွေ မဖြစ်ကြဘူး၊ ဘုရားရှိခိုးတဲ့အခါတို့၊ တရားနာနေတဲ့အခါတို့၊ တရားအားထုတ်နေတဲ့ အခါတို့၊ လျှုဒါန်း ပေကမ်းနေတဲ့ အခါတို့မှာဆိုရင် မဖြစ်ကြဘူး၊ ရံခါရံခါမှသာ ဖြစ်ကြတယ်၊ ဖြစ်တဲ့အခါတောင်မှ သီးသန့်စီ ဖြစ်ကြတယ်၊ ယှဉ်ကြတယ်။

ယေဝါ ပန တသ္မိं သမယေ အညေပိ ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပန္နာ အရူပိနော
ဓမ္မာ၊ ဣမေ ဓမ္မာ ကုသလာဆိုပြီးတော့–

ယခင်ထုတ်ပြတဲ့ ၅၆–ပါး အပြင် အကြောင်းကို စွဲမှီပြီးဖြစ်တဲ့ အခြားသော တရားတွေလည်းပဲ အဲဒီအခါကာလမှာ ဖြစ်သေးတယ်တဲ့၊ အဲဒါတွေဟာ ကုသိုလ်တရားတွေပဲဆိုပြီး မြတ်စွာဘုရားက ဟောတော်မူထားပါတယ်၊ အဲဒါတွေကို အဋ္ဌကထာက သရုပ်ထုတ်ပြတယ်။

ဆန္ဒ, အဓိမောက္ခ, မနသိကာရ, တတြမဇ္ဈတ္တတာ၊ ဒီက ၄–ပါး။
ကရုဏာ, မုဒိတာ ဆိုတဲ့ အပ္ပမညာက ၂–ပါး။
သမ္မာဝါစာ, သမ္မာကမ္မန္တ, သမ္မာအာဇီဝ ဆိုတဲ့ ဝိရတီက ၃–ပါး။

အားလုံး(၉) ပါးရှိတယ်၊ ယေဝါပန အရ၊ ဒီ (၉)ပါးတဲ့၊ ရှေးက ၃၀–နဲ့ပေါင်းလိုက်ရင် တရားကိုယ်ပေါင်း ၃၉–ပါးရှိတယ်၊ ကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်တဲ့အခါမှာ ၃၉–ပါးသော တရားတွေပါဝင်တယ်တဲ့၊ တစ်ပြိုင်တည်းတော့ မဟုတ်ပေဘူး၊ တစ်ပြိုင်တည်းဆိုရင်တော့ ၃၄–ပါးပဲ ဖြစ်တယ်၊ အဲဒီထဲကမှ ကရုဏာ ဖြစ်ခိုက်ဆိုရင် ကရုဏာကိုထည့်လိုက် ၃၅–ပါးဖြစ်တယ်၊ မုဒိတာဖြစ်ခိုက်မှာဆိုရင် မုဒိတာထည့်လိုက် ၃၅–ပါးပဲ ဖြစ်တယ်၊ မုသာဝါဒမှာ ရှောင်ကြဉ်ခိုက် သမ္မာဝါစာကိုထည့် ၃၅–ပါးပဲ၊ မတရားတဲ့ အသက်မွေးမှုမှ ရှောင်ကြဉ်ခိုက် သမ္မာအာဇီဝကို ထည့်လိုက် ၃၅–ပါးပဲ၊ တစ်ပြိုင်တည်း အများဆုံးဆိုရင် အဲဒီ ၃၅–ပါးဖြစ်တယ်၊ အမြင်တမ်းဆိုရင်တော့ ၃၄–ပါးဖြစ်တယ်၊ ကုသိုလ်စိတ်နဲ့အတူ ဖြစ်နိုင်ခွင့်ရှိတဲ့ တရားတွေဆိုရင် အဲဒါ ပြီးသွားပြီ။

ရူပါဝစရကုသိုလ် ၅–ပါး

ကာမာဝစရကုသိုလ် ၈–ပါး ပြီးတော့ ဒီနေ့ဟောဖို့ရာက ရူပါဝစရကုသိုလ် ၅–ပါးကို ဟောဖို့ပဲ၊ ဒီ ၅–ပါးကလည်း အကျယ်ကြီးပဲ၊ အဘိဓမ္မာဆိုတဲ့အတိုင်း အင်မတန်ကျယ်တယ်၊ ခေါင်းစဉ်တွေကို မှတ်ဖို့ရာတောင်မှ မလွယ်ကူတဲ့တရားပါပဲ၊ ဒါပေမယ့်လည်း ဗဟုသုတရှိရုံ ကြားဖူးရုံလောက်တော့ ဟောရမှာပေါ့၊ ပင်လယ်သမုဒ္ဒရာကြီးများ ကျယ်ဝန်းတယ်ဆိုတာကို ကမ်းခြေကိုသွားကြည့်လိုက်တော့မှ သိရသလိုပါပဲ၊ ကျယ်ဝန်းတာကို အကုန်လုံးမမြင်ရပေမယ့် ကမ်းခြေကို ကြည့်ရုံမြင်ရုံနဲ့ သိပ်ပြီး ကျယ်ဝန်းတယ်ဆိုတာကို မှန်းဆသိကြသလိုပေါ့။

အဘိဓမ္မာဆိုတဲ့တရားအတိုင်း ဝေဖန်ဟောကြားထားလိုက်တာ အင်မတန်ကို ကျယ်ဝန်းပါတယ်။ အဲဒီလို ကျယ်ဝန်းတာတွေကို ကြည့်ပြီးတော့ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ဉာဏ်တော်တွေကို သဒ္ဓါတရားရှေ့ထားပြီး ကြည်ညိုဖို့ရာအတွက် အခုဟောနေတာပါပဲ၊ ကျင့်ဖို့ရာတော့ ဒီလောက်ပါတာ မဟုတ်ပါဘူး။

> ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာတဲ့၊ ကုသလာ၊ ကုသိုလ်မည် ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တရားတို့သည်။ ကတမေ၊ အဘယ်သည် တို့နည်း။ ဒီလိုမေးထားပါတယ်။

ကုသလာ ဓမ္မာ၊ အကုသလာ ဓမ္မာ၊ အဗျာကတာ ဓမ္မာလို့ ခေါင်းစဉ်လေး ၃–ပိုဒ် စဉ်ထားပါတယ်၊ အဲဒီအထဲက ကုသလာ ဓမ္မာအရ ကုသိုလ်တရားဆိုတာ ဘာလဲလို့မေးပြီး ကာမာဝစရကုသိုလ်ကို ဖြေပြီးသွားပါပြီ။ အခု ရူပါဝစရ ကုသိုလ်ဆိုတာကို ပြရမယ်၊ ကုသိုလ်က ကာမ, ရူပ, အရူပ, လောကုတ္တရာလို့ ၃–မျိုးရှိတယ်၊ ကာမကုသိုလ်ပြပြီးလို့ အခု ရူပကုသိုလ်ကိုပြရမယ်။

> ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ။ ယသ္မိं သမယေ ရူပူပပတ္တိယာ မဂ္ဂံ ဘာဝေတိ။ ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ ပဌမံ ဈာနံ ဥပ သမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ ပထဝီ ကသိဏံ။ တသ္မိं သမယေ ဖဿော ဟောတိ။ပ။ အဝိက္ခေပေါ ဟောတိ။ပ။ ဣမေ ဓမ္မာ ကုသလာ။

အဲဒါ ဓမ္မုဒ္ဒေသဝါရတဲ့၊ ၅၆–ပါးသောတရားတွေကို ဒီမှာလည်း အကုန်လုံး ထုတ်ပြတာပါပဲ၊ အကျဉ်းချုပ် ထုတ်ပြတာဖြစ်လို့ ဥဒ္ဒေသတဲ့၊ ဓမ္မုဒ္ဒေသတရားတွေကို အကျဉ်းချုပ် ထုတ်ပြတယ်၊ အဲဒီရဲ့နောက်မှာ အကျယ်ဝေဖန်ပြပါတယ်။

ယသ္မိं သမယေ၊ အကြင်အခါ၌။ ရူပူပပတ္တိယာ၊ ရူပဘဝ၌ဖြစ်ခြင်း၏။ မဂ္ဂံ၊ အကြောင်းမှန် လမ်းမှန်ဖြစ်သော။ ပဌမံ ဈာနံ၊ ပဌမဈာန်သို့။ ဥပသမ္ပဇ္ဇ၊ ရောက်၍။ ဝါ၊ ပြည့်စုံစေ၍။ ဝိဟရတိ၊ နေ၏။

ဒီလို တစ်ပိုင်းဖြတ်ပြီး အနက်ပေးမှပဲ၊ ဒီပါဠိတော်မှာက ဝိသေသနအထူးပြုတဲ့ ပုဒ်တွေကများတယ်၊ တစ်လျှောက်ကြီး အနက်ပေးလိုက်ရင် စကားအဆက်အစပ်တွေ ဘယ်ရောက်နေတယ်ဆိုတာ သိဖို့မလွယ်ဘူး၊ ဒါကြောင့် ဒီလို လွယ်လွယ်ပဲ အနက်ကို ဖြတ်ပေးမှဖြစ်မယ်၊ ရူပဘဝမှာ ဖြစ်ခြင်းရဲ့အကြောင်းတဲ့၊ မဂ္ဂ ဆိုတာက လမ်းပဲ၊ လမ်းဆိုတာ အလိုရှိရာအရပ်ကို ရောက်စေနိုင်တယ်၊ အဲဒီလိုပဲ ရူပဘဝကိုရောက်စေနိုင်တဲ့ လမ်းကြောင်းတဲ့၊ အဲဒါက ဘာတုန်းဆိုတော့ ပထမဈာန်ကို ဟောနေတယ်၊ ပထမဈာန်ဖြစ်လို့ရှိရင် ရူပဘဝကို ရောက်စေနိုင်တာပဲတဲ့။

ပြီးခဲ့တဲ့ ကာမာဝစရကုသိုလ်မှာကတော့ "ယသ္မိं သမယေ ကာမာဝစရံကုသလံ စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟောတိ" အကြင်အခါ ကာလမှာ ကာမာဝစရကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်တယ်လို့ လွယ်လွယ်လေးပဲပြတယ်၊ ဒီမှာကျတော့ "ယသ္မိं သမယေ ရူပူပပတ္တိယာ မဂ္ဂံ ဘာဝေတိ"စသည်ဖြင့် ခုနကရွတ်ခဲ့တဲ့ ပါဠိတော်အတိုင်း ရူပါဝစရကုသိုလ်စိတ် ဖြစ်ပုံကို လွယ်လွယ်လေးနဲ့ မဟောဘဲ ရူပ ပထမဈာန်ဖြစ်ခြင်းရဲ့ကြောင်းဖြစ်သော ပထမဈာန်သို့ရောက်နေ၏လို့ အခြံအရံ အဖွဲ့အနွဲ့တွေနဲ့ ဟောတော်မူထားတယ်၊ အဲဒါ တင်မကသေးဘူး၊ ဝိသေသနပုဒ်တွေလည်း ပါသေးတယ်၊ ဘယ်လိုလဲ ဆိုရင်တော့–

> "ဝိဝိစ္စေဝကာမေဟိ၊ ကိလေသာကာမ, ဝတ္ထုကာမတို့မှ ကင်းဆိတ်၍ သာလျှင်။ ဝိဝိစ္စေဝ အကုသလေဟိ၊ အကုသိုလ်တရားတို့မှ ကင်းဆိတ်၍ သာလျှင်။ ပဌမံ ဈာနံ၊ ပထမဈာန်သို့၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇ၊ ကပ်ရောက်၍။ ဝါ၊ ပြည့်စုံစေ၍၊ ဝိဟရတိ၊ နေ၏"

ပထမစျာန်ရောက်တဲ့အခါမှာ ကိလေသာကာမ, ဝတ္ထုကာမတို့မှလည်း ကင်းဆိတ်တယ်တဲ့၊ ဝတ္ထုကာမဆိုတာ လိုချင်နှစ်သက်စရာ အာရုံဝတ္ထုတွေကိုခေါ်တယ်၊ ပကတိ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကတော့ အဲဒီဝတ္ထုကာမ တွေကို သွားပြီးတော့ အာရုံပြုနေတာပဲ၊ ဝတ္ထုကာမတွေမရှိလည်းပဲ အဲဒါတွေကို အာရုံပြုမှန်းဆပြီးတော့ ခံစားနေတာဟာ တွဲနေတာပါပဲ၊ အဆင်း, အသံ, အနံ့ အတွေ့, အထိဆိုတဲ့ အာရုံ ၅–ပါး ကာမဂုဏ်တရား တွေဟာ ဝတ္ထုကာမတွေပဲ၊ မိန်းမ ယောကျ်ားတွေရဲ့ သန္တာန်မှာရှိတဲ့ အဲဒီအာရုံ ၅–ပါး၊ ကာမဂုဏ်တရားတွေကို တစ်သက်လုံးတောင် ခံစားပြီးတော့ နေတာတွေလည်းရှိတယ်၊ စိတ်နဲ့ ရောက်ပြီးတော့ စိတ်ကူးခံစားနေတာလည်း ရှိတယ်၊ ကိုယ့်ပတ်ဝန်းကျင်မှာ ကာမဂုဏ်အာရုံတွေ မရှိပေမယ့်လို့ စိတ်ကူး ကတော့ အဲဒီ အာရုံတွေရှိရာကို ရောက်နေတတ်တယ်၊ အဲဒါတွေဟာ အကုသိုလ်စိတ်တွေပဲ။

မိမိအနီးအနားမှာ အာရုံဝတ္ထုတွေအနေနဲ့တော့ ထင်ထင်ရှားရှား မရှိဘူး၊ ဒါပေမယ့် အဲဒီ အာရုံဝတ္ထုတွေကို မှန်းဆ ပြီးတော့ လိုချင်နှစ်သက်ပြီး သာယာတဲ့စိတ်လေးတွေ ဖြစ်နေတယ်၊ အဲဒီစိတ်ကိုတော့ ကိလေသာကာမလို့ခေါ်တယ်၊ အဲဒီလိုပဲ ကိလေသာကာမ ဝတ္ထုကာမတို့နဲ့သာလျှင် ပကတိပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ အမြဲလိုလိုပဲ နေနေကြတယ်တဲ့။

ကုသိုလ်စိတ်လေး ဖြစ်တဲ့အခါလောက်မှာသာ အဲဒီကာမကင်းတယ်၊ ခဏမျှလေးလောက်သာ ကင်းနေကြတာပဲ၊ အခုလို တရားနာယူနေတဲ့အခါမှာ တရားကို အာရုံပြုနေတော့ ကင်းပါတယ်၊ ဒါတောင်မှ တရားနာနေရင်းနဲ့လည်း မဖြစ်တော့ဘူးလို့ မပြောနိုင်ဘူး၊ မတော်မသင့်တာကို သွားပြီးတော့ စိတ်ကူးတာလည်း ရှိသေးတယ်၊ ဘုရားရှိခိုးလို့ ဘုရားကို တကယ်အာရုံပြုနေတဲ့အခါများမှာ ဒီကာမနှစ်မျိုးလုံး ကင်းပါတယ်၊ အဲဒီအတွင်းမှာ တစ်ခါတစ်ခါ စိတ်က ဟိုရောက် သည်ရောက်နဲ့ ကာမအာရုံတွေဆီကို စိတ်ကူးကြံစည်တာတွေ ရှိတတ်သေးတယ်၊ ဒါနပြုပေးလှူနေတဲ့အခါမျိုးမှာ ကုသိုလ်စိတ် သန့်သန့်ရှင်းရှင်း ဖြစ်နေတယ်ဆိုရင်တော့ အဲဒီကိလေသာကာမတွေ ကင်းနေပါတယ်၊ ဒီအတွင်းမှာလည်း ရံခါရံခါ ဖြစ်နိုင်သေးတာပဲ။

တချို့ပုဂ္ဂိုလ်တွေကတော့ တမင်တကာကိုပဲ ကိလေသာတွေ ဖြစ်ဖို့အတွက် ပြုလုပ်နေကြတယ်၊ အလှူအတန်းကြီး ပေးတယ်ဆိုတာတောင်မှ ဒီသဘောလေးတွေ မကင်းကြဘဲ ဖြစ်နေကြသေးတယ်၊ ဘယ်လို ဖြစ်နေကြသလဲဆိုတော့ အတီးအမှုတ်တွေ, ပွဲလမ်းသဘင်တွေ အဲဒါလေးတွေ ပါဦးမှဆိုပြီး အပြိုင်အဆိုင် သူ့ထက်ငါ သာစေချင်တဲ့ သဘောလေးနဲ့ မကင်းကြဘဲဖြစ်နေကြတယ်၊ ဒါတွေ မကင်းကြလေတော့ လှူဒါန်းကြတာက ကုသိုလ် ရပါရဲ့၊ ဒါပေမယ့် အဲဒီကြားထဲက အတီးအမှုတ်၊ အဆိုအက ပွဲလမ်းတွေကို အာရုံပြုပြီး သာယာလိုက်မယ်ဆိုရင် ကိလေသာကာမတွေ ဝင်နေတာပဲ၊ အဲဒါ သတိ ပြုဖို့ကောင်းတယ်။

စျာန်အာရုံထဲမှာပဲ ရောက်နေတယ်

အခု စျာန်စိတ်ဖြစ်နေတဲ့ အခါကာလမှာတော့ အဲဒီကိလေသာကာမ, ဝတ္ထုကာမတွေ အားလုံးကင်းနေကြတယ်တဲ့၊ ကာမအာရုံဆီကို စိတ်မရောက်ဘူး၊ ကာမအာရုံကို သာယာနှစ်သက်တဲ့စိတ်, တောင့်တတဲ့စိတ် မရှိဘူး၊ အဲဒီလို အခါခပ်သိမ်း ကင်းရမှာတဲ့။

ဝိပဿနာရှုမှတ်နေကြတဲ့ ယောဂီတွေမှာလည်း ဒီအတိုင်းပဲ၊ ရှုခါစမှာတော့ ဖောင်းတာ, ပိန်တာ, ထိုင်တာ, ထိတာ မှတ်နေရင်းကိုပင် နှစ်သက်စရာအာရုံတွေဆီကို စိတ်က မကြာခဏ ရောက်ရောက်နေတတ် ပါတယ်၊ တစ်ခါတစ်ရံ မမှတ်မိဘဲနဲ့ အကြာကြီးနေတာတောင် ရှိတတ်သေးတယ်၊ ရှုမှတ်မှုအင်အားများလာတော့ စိတ်က ဟိုဟိုဒီဒီ မသွားတော့ဘူး၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံထဲမှာသာ ကပ်ကနဲ ကပ်ကနဲ ကျကျနေတယ်၊ ဖောင်းတာ, ပိန်တာ, ထိုင်တာ, ထိတာ စသည်ဖြင့် ပေါ်ရာပေါ်ရာ အာရုံကို စူးစူးစိုက်စိုက် ကျရောက်ကျရောက်နေတယ်။

စက်လျှောက်တဲ့အခါမှာ ကြွတယ်, လှမ်းတယ်လို့ မှတ်နေရင် ကြွတာလေးကို လည်းသိတယ်၊ လှမ်းတာလေး ကိုလည်းသိတယ်၊ ချလိုက်တာကိုလည်းသိတယ်၊ အဲဒီ စက်လျှောက်ရာမှာလည်း စိတ်ကလေးဟာ တည်နေတယ်၊ တကယ်လို့ ဒီကြားမှာ စိတ်ကူးတစ်ခုခု ဖြစ်ပေါ်လာလို့ရှိရင်လည်းပဲ အဲဒီ စိတ်ကူးကို မှတ်လိုက်နိုင်တယ်၊ ကြွတယ်, လှမ်းတယ်, ချတယ် စသည်ဖြင့် အဲဒီလိုလည်းပဲ မှတ်စရာအာရုံနဲ့ မှတ်သိတဲ့ စိတ်ဟာ အံကိုက် အံကိုက်ပြီး ကျနေတယ်။

ထမင်းစားတဲ့အခါ သာပြီးတော့ အရေးကြီးပါသေးတယ်၊ ဥပမာ–ထမင်းစားတယ်ဆိုပါတော့၊ ထမင်းပွဲကိုကြည့်တာ မြင်တာတွေက စပြီးတော့မှတ်ရတယ်၊ လက်လှမ်းချင်တာတွေ၊ လှမ်းတာတွေ၊ ဇွန်းကိုင်ချင်တာတွေ၊ ကိုင်တာတွေကို တစ်ခုစီ တစ်ခုစီ မှတ်ရတယ်၊ ပါးစပ်ကိုဖွင့်ချင်တာ၊ ဖွင့်တာ၊ ထမင်းလုတ်ခွံ့တာ၊ မျိုတာ အရသာကို သိတာ စသည်ဖြင့် ထမင်း တစ်လုပ်စားရာမှာ မှတ်စရာတွေ အများကြီး ရှိပါတယ်၊ အဲဒါတွေကို မှတ်နိုင်သမျှမှတ်ပြီးတော့ စားသောက် သွားရ တယ်၊ အဲဒီလို အစစအရာရာ မှတ်သိမှု မရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုရင် ကိလေသာတွေဟာ ဖြစ်နေတယ်၊ အခုပြောခဲ့တဲ့ ကိလေသာကာမ၊ ဝတ္ထု ကာမတွေဟာ တိုက်ရိုက်တွေ့နေတာပါပဲ၊ ဝတ္ထုကာမဆိုရာမှာ အစားအသောက်တွေလည်းပါတာပဲ၊ ထမင်း, ဟင်း, မုန့်တွေ,

အရသာကောင်းမွန်တာတွေ အားလုံးပါဝင်တယ်၊ အဲဒါတွေကို သာယာနှစ်သက်ပြီးတော့ မြိန်မြိန်ရက်ရက်ကြီး စားသောက်နေတဲ့ အခါကာလမှာ ကိလေသာတွေဟာ ဖြစ်နေကြတာပဲ၊ ကောင်းလိုက်တာ ကောင်းလိုက် တာနဲ့ စိတ်ကသာယာ ပြီးတော့ ကိလေသာကာမတွေနဲ့ ဝတ္ထုကာမတွေဟာ တွဲနေကြတယ်။

ဝိပဿနာရှုမှတ်နေတဲ့သူက အခုပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ကြည့်တာ၊ မြင်တာ၊ ကိုင်တာ၊ ယူတာ၊ ထမင်းလုတ်ခွံ့တာ၊ ဝါးတာ၊ စားတာ၊ အရသာပေါ်ရင် အရသာကိုမှတ်သိတာ အဲဒီလို တောက်လျှောက် မှတ်သိနေတော့ ကိလေသာကာမ ဝတ္ထုကာမတွေလည်း ရှိချင်ရှိတတ်ပါတယ်၊ ဒီလိုရှိပေမယ့် အဲဒီမှာ သာယာနှစ်သက်မှုဟာ မဖြစ်ဘူး၊ သာယာနှစ်သက်မှု ကိလေသာကာမတွေဟာ ကင်းနေကြတယ်၊ အဲဒီသဘောမျိုးပါပဲတဲ့၊ စျာန်ရောက်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေလည်း ဒီလိုပါပဲ၊ စျာန်အာရုံမှာပဲ ရောက်နေပါတယ်၊ ကိလေသာကာမ၊ ဝတ္ထုကာမတွေကင်းနေတာပဲ၊ ဒါကြောင့်–

> ကာမေဟိ၊ ဝတ္ထုကာမ ကိလေသာကာမတို့မှ။ ကာမေဟိ၊ နှစ်သက်စရာ ဝတ္ထုကာမနှင့် နှစ်သက်မှု ကိလေသာကာမတို့မှ။ ဝိဝိစ္စေဝ၊ ကင်း၍သာလျှင်၊ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ၊ အကုသိုလ် တရားတို့မှ။ ဝိဝိစ္စေဝ၊ ကင်း၍သာလျှင်လို့–

ဆိုခြင်းဖြစ်တယ်၊ အဲဒီမှာ အကုသိုလ်တရားဆိုတာ ဒီဟာတင်ပဲလား ဆိုတော့ မကသေးဘူး၊ ဒီပြင်အကုသိုလ် တရားတွေမှလည်း ကင်းပါသေးတယ်၊ အဲဒါတွေက ဘာတွေလဲဆိုတော့ သာယာနှစ်သက်တဲ့ ကာမစ္ဆန္ဒ, စိတ်ဆိုး စိတ်ပျက်မှုဆိုတဲ့ ဗျာပါဒ, ထိုင်းမှိုင်းပျင်းရိတဲ့ ထိနမိဒ္ဓ, ပျံ့လွင့်မှု, ဥဒ္ဓစ္စ, စိတ်ပူပန်မှုကုက္ကုစ္စ, ယုံမှားမှု၊ ဝိစိကိစ္ဆာ အဲဒီလိုအကုသိုလ် နီဝရဏတွေမှလည်း ကင်းပါသေးတယ်။

စျာန်စိတ်တွေဖြစ်နေတဲ့ အခါကာလမှာ အဲဒီလိုပဲ အကုသိုလ်တွေကင်းနေကြတယ်၊ အဲဒါကြောင့် ရှေ့ဆက်ပြီး၊ ဝိသေသနပြုထားတာက ဘယ်လိုလဲဆိုတော့–

> ဝိဝေကဇံ၊ နီဝရဏကင်းဆိတ်ဖြင်းကြောင့် ဖြစ်သော။ ပီတိသုခံ၊ ပီတိသုခရှိသော။ ပထမံစျာနံ၊ ပထမစျာန်သို့။ ဥပသမ္ပဇ္ဇ၊ ကပ်ရောက်၍။ ဝိဟရတိ၊ နေ၏။

အဲဒီပထမစျာန်မှာ ဝိဝေကကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ပီတိ၊ သုခနဲ့တွဲပြီးတော့ဖြစ်တယ်၊ ပီတိ ဆိုတာ ဝမ်းမြောက်ခြင်းပဲ၊ သုခ ဆိုတာ စိတ်ချမ်းသာခြင်း၊ ရွှင်လန်းခြင်းပဲ၊ ပီတိနဲ့သုခဆိုတာ များသောအားဖြင့် တွဲပြီးတော့ဖြစ်တယ်၊ ပီတိရဲ့ သဘောကတော့ အမြဲတမ်း သုခနဲ့ တွဲဖြစ်တယ်၊ သုခကတော့ ပီတိနဲ့မတွဲတဲ့ အခါတွေလည်း ရှိတယ်၊ ဒါပေမယ့် စျာန်စိတ် ချည်းပါပဲ၊ အဲဒီစိတ်ဖြစ်တဲ့အခါမှာ ပီတိသုခလည်း ဖြစ်တယ်၊ သုခနဲ့က စိတ်ချမ်းသာမှု စိတ်ရွှင်လန်းမှုတွေ ဖြစ်တယ်။

အဲဒီသဘောတွေဟာ ဝိပဿနာရှုမှတ်နေတဲ့ ယောဂီများမှာဆိုရင် ဥဒယဗ္ဗယညာဏ်ပိုင်းမှာ အမှတ်တွေကောင်းပြီးတော့ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ တက်တက်ကြွကြွတွေ ဖြစ်နေတာကို တွေ့ရတယ်၊ အဲဒီအခါမျိုးမှာဆိုရင် ဘယ်လိုကောင်းမှန်း မသိလောက်အောင်ကိုပဲ ကောင်းနေတယ်၊ စျာန်စိတ်ဖြစ်တဲ့ အခါကာလ ဥဒယဗ္ဗယညာဏ် ဖြစ်တဲ့အခါနဲ့ တူတယ်လို့၊ ဆိုလိုပါတယ်၊ ပီတိသုခတွေဖြစ်ပုံ ဖြစ်ဟန်ချင်းက တူနေတယ်၊ အဲဒီလို ပီတိသုခတွေဖြစ်တာကို ဘယ်လောက်အထိ ကောင်းသလဲ ဆိုရင် "အမာနုသီရတိ ဟောတိ"လို့ မြတ်စွာဘုရားက ဟောကြားထားပါတယ်၊ အမာနုသီ၊ လူတို့၏ ပျော်ရွှင်မှုနှင့် မတူသော။ ရတိ၊ ပျော်ရွှင်မှုသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်တော့၏ တဲ့။

လောကမှာ ပျော်ရွှင်မှုတွေ အမျိုးမျိုးရှိနေတာပဲ၊ ကာမအာရုံတွေနဲ့လည်း ပျော်ကြတယ်၊ စီးပွားရေးတွေနဲ့လည်း ပျော်ကြတယ်၊လုပ်ငန်းဆောင်တာတွေနဲ့လည်း ပျော်ကြတယ်၊ သားရေးသမီးရေး တွေနဲ့လည်း ပျော်ကြတယ်၊ အိမ်ထောင်ရေးကိစ္စတွေနဲ့လည်း ပျော်ကြတယ်၊ ပွဲလမ်းသဘင်တွေကို ကြည့်ရှု နားထောင်ပြီးတော့လည်း ပျော်ကြတယ်၊ ကိုယ်အလိုရှိတဲ့ အာရုံတွေနဲ့ ပျော်ကြတာပါပဲ၊ အင်မတန်ကောင်းတယ်၊ ချမ်းသာတယ် ဆိုပြီးတော့ ပျော်နေကြတယ်၊ အဲဒါတွေဟာ ကာမဂုဏ်နဲ့စပ်ပြီးတော့ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ပျော်ရွှင်မှုတွေပါပဲ၊ လူတွေရဲ့ ပျော်ရွှင်မှုဆိုတာ လက်လှမ်းမှီသလောက် ကြည့်လိုက်ရင် ဒါလောက်ပါပဲ။

စျာန်နဲ့ယှဉ်ပြီးဖြစ်တဲ့ ပျော်ရွှင်မှုကို သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တွေက မရောက်နိုင်ကြ၊ မရနိုင်ကြဘူး၊ ဥဒယဗ္ဗယညာဏ်ဖြစ်တဲ့ အခါကာလမှာတော့ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာဖြစ်ပြီးတော့ ရောက်နိုင် ရနိုင်တယ်၊ ဝိပဿနာ မရှုမှတ်ကြတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဆိုရင် အဲဒီချမ်းသာမျိုးကို မရောက်နိုင် မရနိုင်ကြဘူး၊ ရှုမှတ်သူတွေတောင်မှပဲ သမာဓိကောင်းကောင်း မရင့်သေးရင် ဒါတွေကို မတွေ့ရသေးဘူး။

ပြစ်မှားမိတတ်ကြတယ်

တချို့က ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်းကိုလာပြီး အားထုတ်ကြတယ်၊ အားထုတ်ပုံက အဆင်မပြေလို့ ရှိရင်လည်း ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်၊ သူ့မှာ ချွတ်ယွင်းချက်တစ်ခုခုရှိလို့ရင်လည်း ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်၊ အဲဒါ ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်းက ထွက်သွားသည့်တိုင်အောင် ဒီချမ်းသာမျိုးကို မတွေ့ရဘူး၊ အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်တွေ ထွက်သွားတဲ့ အခါကျတော့ သဒ္ဓါတရားလည်း မဖြစ်တတ်ဘူး၊ တရားနည်းလမ်းနဲ့ စပ်ပြီးတော့ ကြည်ညိုမှု မဖြစ်တတ်ကြဘူး။

ပီတိ၊ ပါမောဇ္ဇတွေ ဖြစ်သွားကြတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကျတော့ တရားနဲ့စပ်ပြီး အများကြီး ကြည်ညိုမှုတွေ ဖြစ်လာကြတယ်၊ အစက တစ်ရက်၊ နှစ်ရက်လောက် အစမ်းသဘောအနေနဲ့ ခဏလောက်လာပြီး အားထုတ်ကြတယ်၊ အဲဒီမှာ သဘောကျပြီး ဆက်လက်အားထုတ်ကြတယ်၊ ဒီလို တရားပြည့်စုံသွားကြတာလည်း ရှိတယ်၊ တချို့လည်း တစ်လလောက်ကြာတယ်၊ တချို့ နှစ်လလောက်ကြာတယ်။

တရားမတွေ့တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကတော့ ဒီလိုနဲ့ပဲ ကမ္မဋ္ဌာန်းက ထွက်သွားတယ်၊ ဘာမှ ထူးထူးခြားခြား မတွေ့ရတော့ဘူး၊ ဒီတော့ တရားဟောလို့နာရတဲ့အခါမှ ဒါတွေ ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုတာဟာ ဟုတ်မှဟုတ်ပါ့ မလားလို့တောင်မှ ယုံမှားသံသယ ဖြစ်တတ်ကြသေးတယ်၊ သူများက ဟောပြောတော့ "ဟုတ်မယ်မထင်ပါဘူး" လို့တောင် ပြောမှားဆိုမှား ဖြစ်တတ်ကြသေးတယ်၊ အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်တွေအတွက် တရားရဲ့ အကျိုးကျေးဇူး မခံစားရဘဲ အပြစ်ပင် ဖြစ်တတ်ကြရသေးတယ်၊ တရားတော်ရဲ့ အပေါ်မှာရော ဟောပြောတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်အပေါ်မှာရော ပြစ်မှားမှုတွေ အမျိုးမျိုး ဖြစ်တတ်ကြတယ်၊ စိတ်ထဲက ပြစ်မှားတာလည်း ရှိတယ်၊ နှုတ်က ပြစ်မှားတာတွေလည်းရှိတယ်။

တို့လည်း အားထုတ်ဖူးပါတယ်၊ ဘာမှ ထူးထူးထွေထွေမတွေ့ပါဘူး၊ ဒီလို ပြောတတ်ကြတယ်၊ ဒီလိုအတွေ့ဆိုတာက တရားခွင်မှာ ရက်လတွေ အကြာကြီး ရှိနေရုံမျှနဲ့လည်း တွေ့ချင်မှ တွေ့ရတာ၊ သဒ္ဓါတရားထက်ထက်သန်သန်နဲ့ စိတ်ပါလက်ပါ လုံ့လဝီရိယရှိရှိနဲ့ အားထုတ်ပါမှ တွေ့လာတတ်တဲ့ သဘောတရားတွေပဲ။

ပြီးတော့ မတွေ့ခြင်းရဲ့ အကြောင်းတွေကလည်း ရှိသေးတယ်၊ တရားထူးမရထိုက်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဆိုတာလည်း ရှိကြသေးတယ်၊ အဲဒီ ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာလည်း တရားထူးမတွေ့နိုင်ဘူး၊ မူလက တိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ် မဟုတ်ဘဲ ဒွိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်နေတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုတာလည်း ရှိသေးတယ်၊ အဲဒါလည်းမဖြစ်နိုင်ဘူး၊နောက်ပြီးတော့မပြစ်မှားသင့်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို ပြစ်မှားထားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေလည်း ရှိသေးတယ် အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တွေကို စွပ်စွဲထားမိတာမျိုးလည်း ရှိသေးတယ်၊ အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ အားထုတ်လို့မဖြစ်ဘူး၊ အဲဒီပြစ်မှားထားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ အပြစ်ကင်းပျောက်အောင်မက တရားအားထုတ်ပေမယ့်လို့ တရားထူးကို မတွေ့ရဘူး၊ နည်းလမ်းတကျ အပြစ်မှလွတ်အောင် ပြစ်မှားမိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို ကန်တော့ရတယ်၊ အဲဒီတော့မှ ရှေ့ဆက်ပြီး အားထုတ်ရင် တရားထူးတွေ့နိုင်တတ်ပါတယ်။

ရဟန်းတော်များဆိုရင် သီလပြည့်စုံဖို့လိုတယ်၊ သီလပျက်ရင် တရားမတက်ဘူး၊ ဒီလိုအကြောင်းတွေ ရှိတယ်၊ ဒါကိုလည်း သတိပြုရသေးတယ်၊ တရားအားထုတ်တဲ့အခါ အဖက်ဖက်က ပြည့်စုံရတယ်၊ အဲဒီလို ပြည့်စုံပြီဆိုရင် ဥဒယဗ္ဗယ ဉာဏ်လောက်ရောက်ရင်ကို ပီတိ, ပဿဒ္ဓိတွေ ဖြစ်လာတတ်ပါတယ်၊ ဝမ်းသာစရာတွေ တွေ့လာတတ်ကြပါတယ်၊ အဲဒီလို ပီတိ, ပဿဒ္ဓိတွေနဲ့ ပျော်မွေ့ရတာဟာ "အမာနုသီ ရတိ" လူတို့၏ ပျော်မွေ့မှုနဲ့ မတူဘူးတဲ့၊ လူတို့၏ ပျော်မွေ့မှုဟာ ဒီပျော်မွေ့မှုကို မမီဘူး၊ နတ်ပြည်က နတ်တွေ ပျော်မွေ့မှုကလည်း မမီပါဘူးတဲ့၊ အင်မတန်မှ ကောင်းမွန် သာလွန်မြင့်မြတ်တဲ့ ပျော်မွေ့မှုတစ်မျိုးပါပဲတဲ့၊ အဲဒီလို ပီတိသုခမျိုးနဲ့ယှဉ်တဲ့ စျာန်စိတ်တဲ့။

ဗြဟ္မာ့ပြည်ကို ရောက်နိုင်တယ်

ဒီ ပီတိ, သုခကလည်း ဘာကြောင့်ဖြစ်သလဲဆိုတော့ "ဝိဝေကဇ၊ ဝိဝေကကြောင့်ဖြစ်တယ်"တဲ့၊ ဝိဝေကဆိုတာက ကာယဝိဝေက, စိတ္တဝိဝေကလို့ နှစ်မျိုးရှိတယ်၊ ဒီနေရာမှာတော့ စိတ္တဝိဝေကပဲ၊ နိဝရဏတို့မှ ကင်းဆိတ်ခြင်းဆိုတဲ့ စိတ္တဝိဝေကကြောင့် ဖြစ်လာတဲ့စျာန်၊ အဲဒီစျာန်ဟာ ပီတိ, သုခနဲ့ ပြည့်စုံတယ်၊ စျာန်အာရုံတွေ ရှုနေရတော့ စိတ်တွေက တခြားကို မသွားဘဲနဲ့ ရှုမှတ်တဲ့အာရုံထဲမှာ ကပ်ကနဲ ကပ်ခနဲ တည်နေတယ်၊ ဒီတော့ ပီတိ,သုခတွေ, စိတ်ရှင်လန်းမှု အားရမှုတွေ၊ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာမှုတွေ ဖြစ်လာတယ်၊ အဲဒီ ပီတိ,သုခနဲ့တကွ ဖြစ်တဲ့ "ပဌမ စျာနံ၊ ပဌမစျာန်သို့။ ဥပသမ္ဘဇ၊ ကပ်ရောက်၍။ ဝိဟရတိ၊ နေ၏ "တဲ့။

အဲဒီ ပဌမစျာန်ဟာ ရူပဗြဟ္မာလောကဌ် ဖြစ်ခြင်းရဲ့အကြောင်းတဲ့၊ စျာန်မလျှောမကျဘဲ အဲဒီစျာန်နဲ့သာ သေသွားရင် ဗြဟ္မာ့ပြည်ကို ရောက်တော့တာပါပဲ၊ အဲဒီစျာန်ကို အခြေခံပြီး ဝိပဿနာ ရှုမှတ်လိုက်လို့ ရှိရင်တော့ ဝိပဿနာဉာဏ်တွေ အဆင့်ဆင့်တက်ပြီး သောတာပတ္တိမဂ်,ဖိုလ် စသည်ဖြစ်နိုင်တယ်၊ အရိယသောတာပန်, သကဒါဂါမ်, အနာဂါမ်, ရဟန္တာ

ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ဖြစ်နိုင်တယ်ပေါ့၊ ဒီလိုမရှုမှတ်ဘဲ စျာန်သမာဓိ ရရုံလောက်နဲ့သာ သေသွားတယ်ဆိုရင် ဗြဟ္မာပြည် ရောက်ရုံ လောက်ပဲရှိမယ်၊ ဒါကြောင့် "ရူပူပပတ္တိယာ၊ ဗြဟ္မာဘဝ ဖြစ်ခြင်း၏။ မဂ္ဂ၊ အကြောင်းလမ်းဖြစ်သော။ ပဌမံ စျာနံ၊ ပဌမစျာန်ကို။ ဘာဝေတိ၊ ပွားများ၏။ ဝိဝိစ္စေဝကာမေဟိ၊ နှစ်သက်စရာ အာရုံ–ကာမဝတ္ထု၊ နှစ်သက်မှု ကာမကိလေသာတို့မှ ကင်းဆိတ်၍သာလျှင်။ ဝိဝိစ္စေဝ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ၊ အကုသိုလ်တရားတို့မှ ကင်းဆိတ်၍သာလျှင်။ ဝိဝေကဇ၊ ဝိဝေကကြောင့် ဖြစ်သော။ ပီတိ သုခံ၊ ပီတိသုခရှိသော။ ပဌမံ စျာနံ၊ ပဌမစျာန်သို့။ ဥပသမ္ပဇ္ဇ၊ ကပ်ရောက်၍။ ဝိဟရတိ၊ နေ၏"လို့ ဟောတော်မူပါတယ်။

ဒီမှာ အာရုံက ပထဝီကသိုဏ်း

ပဌမစျာန်ကလည်း အာရုံအားဖြင့် ကသိုဏ်းကို အာရုံပြုတဲ့ ပဌမစျာန်လည်း ရှိတယ်၊ အသုဘကို အာရုံပြုတဲ့ ပဌမစျာန်လည်းရှိတယ်၊ အာနာပါနကို အာရုံပြုတဲ့ ပဌမစျာန်လည်းရှိတယ်၊ မေတ္တာစသည်ဖြင့် သတ္တဝါတွေကို အာရုံပြုတဲ့ ပဌမစျာန်လည်းရှိတယ်၊ အဲဒီ စျာန်ထဲက ဘာစျာန်တုန်းဆိုတော့ ကသိုဏ်းကို အာရုံပြုတဲ့ ကသိုဏ်းစျာန်တဲ့၊ ကသိုဏ်းစျာန်ကို စပြီးတော့ မြတ်စွာဘုရားက ဟောကြားပါတယ်၊ "ပထဝီကသိဏံ၊ ပထဝီကသိုဏ်းလျှင် အာရုံရှိသော။ ပဌမံ စျာနံ၊ ပဌမစျာန်သို့။ ဥပသမ္ပဇ္ဇ၊ ကပ်ရောက်၍။ ဝိဟရတိ၊ နေ၏"တဲ့။ ပထဝီကသိုဏ်းကို အာရုံပြုပြီးဖြစ်တဲ့စျာန်လို့ ဆိုလိုပါတယ်။

အဲဒီစျာန်ကို အလိုရှိရင် ဒီအဘိဓမ္မာထဲမှာတော့ အားထုတ်ပုံမပါပါဘူး၊ သုတ္တန်တရားတော်တွေထဲမှာ အသင့်အတင့်ပါပြီး ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မှာတော့ ကျကျနန အပြည့်အစုံပါပါတယ်၊ အဲဒီ စျာန်တွေရအောင် အားထုတ်ပုံတွေဟာ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ပဌမတွဲ ပထဝီကသိုဏ်း အကျယ်ညွှန်ပြချက်ဆိုတဲ့ နေရာမှာ ပါပါတယ်၊ အခု ဒီမှာတော့ အကျဉ်းချုပ်ပဲ ပြောရမယ်။

ပထဝီကသိုဏ်းဆိုတာ မြေကသိုဏ်းပါပဲ၊ အဲဒီ မြေကသိုဏ်းကိုကြည့်ပြီး ရှုရုံနဲ့ စျာန်ရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေလည်းရှိတယ်၊ ရှေးရှေးဘဝတွေက ပထဝီကသိုဏ်းစျာန်တွေကို အလေ့အလာရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ, ဘဝမခြားဘဲနဲ့ အနီးကပ်ဘဝတုန်းက စျာန်တွေရလာခဲ့လို့ နိုင်နင်းနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ဖြစ်နေကြတယ် ဆိုရင်တော့ မေ့နေတဲ့ လူနာမည်တို့ မေ့နေတဲ့ စာတို့ကို စဉ်းစားလိုက်တဲ့အခါ ပေါ်လာသလိုပဲ။ ပကတိမြေကြီးကိုကြည့်ပြီး ပထဝီ ပထဝီလို့ ပါဠိလိုပဲဖြစ်ဖြစ်, မြေမြေလို့ မြန်မာလိုပဲ ဖြစ်ဖြစ် ရှုလိုက်ရုံနဲ့ နိဝရဏတွေ ကင်းပြီးတော့ စျာန်စိတ်ဖြစ်တယ်၊ အဲဒီ ဖြစ်လာတဲ့စျာန်စိတ်ဟာ "သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ၊ ဝိတက်, ဝိစာရနဲ့တကွ ဖြစ်လာတယ်" တဲ့၊ အာရုံပေါ်အောင်လို့ ကြံစီမှုလေးလည်းရှိတယ်၊ နောက်ရရှိပြီးတဲ့ အာရုံတွေကို ထပ်ခါထပ်ခါ သုံးသပ် ဆင်ခြင်တဲ့သဘောလေးလည်း ပါတယ်တဲ့။

တရားဆိုတာ ဒီလိုပဲ၊ ရခါစ ဖြစ်ခါစတို့မှာ အာရုံပေါ်အောင်ကြံစည်ရတယ်၊ အာရုံကို ညီညွတ်ပြီးတော့ ကြံစည်မှပဲ ပေါ်လာတယ်၊ အဲဒီလို ကြံစည်တာဟာ ဝိတက်ပါပဲ၊ ထပ်ခါထပ်ခါ နှလုံးသွင်း ဆင်ခြင်တဲ့ သဘောလေးလည်းရှိတယ်၊ အဲဒါကို ဝိစာရလို့ ခေါ်တယ်၊ ကြံစည်တာက ဝိတက်, သုံးသပ်ဆင်ခြင် တာက ဝိစာရ, ဝမ်းမြောက်တာက ပီတိ, ချမ်းသာတာက သုခ, တည်ကြည်ငြိမ်သက်တာက ဧကဂ္ဂတာ ဆိုတဲ့ သမာဓိ၊ အဲဒါ အားလုံးက စျာန်အင်္ဂါ ၅–ပါးတဲ့၊ အဲဒီ စျာန်အင်္ဂါ ၅–ပါးပေါင်းဖြစ်တဲ့ စျာန်ဟာ ပဌမစျာန်တဲ့၊ အဲဒီပဌမစျာန်သို့ ရောက်နေပြီလို့ ဆိုပါတယ်။

မလ္လကမထေရ်ကြီးဝတ္ထု

မလ္လကမထေရ်ကြီးဆိုတာ ရှေးကရှိဖူးတယ်၊ မြတ်စွာဘုရားလက်ထက်တော်ကပါပဲ၊ အဲဒီ မထေရ်မြတ်ကြီးဟာ ထွန်ယက်ထားတဲ့ မြေကွက်နားကို ရောက်သွားတယ်၊ ထွန်ယက်ထားတဲ့မြေဆိုတော့ မြက်တွေ သစ်ပင်လေးတွေ ဖုံးမနေဘူး၊ မြေသားတွေ ပေါ်နေတယ်၊ အဲဒီမြေသားတွေပေါ်နေတဲ့ မြေကွက်ကြီး တစ်ကွက်လုံးကို နှလုံးသွင်းပြီး အဲဒီမထေရ်ကြီးက ရှုလိုက်တယ်၊ ဒီတော့ အဲဒီ မြေကွက်ကြီးလောက် ကသိုဏ်ဝန်းနိမိတ်ကြီး ထင်လာတယ်၊ ဒီကသိုဏ်းဝန်းနိမိတ်ကြီးကို ရှုရင်းနဲ့ပဲ သူ့မှာ စျာန်ရလာတယ်၊ အဲဒီစျာန်ကိုဆက်ပြီး ဝိပဿနာရှုလိုက်တော့ ရဟန္တာဖြစ်သွားသတဲ့၊ ရှေးက အလေ့အကျင့် များခဲ့တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုရင်တော့ ဒီလိုပဲ ပကတိ မြေကိုရှုရုံနဲ့လည်း စျာန်ရနိုင်ပါတယ်တဲ့။

ကသိုဏ်းဝန်းလုပ်ရတယ်

ရှေးက အလေ့အလာနည်းတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေအတွက်ဆိုရင်တော့ ကသိုဏ်းဝန်းပြုပြီး ရှုရတယ်၊ "ဝိဒတ္ထိ စတုရဂ်ံလ" ဆိုတဲ့အတိုင်း တစ်ထွာနဲ့ လက်လေးသစ် (တစ်ပေခန့်) အဝိုင်းလေးလုပ်ရတယ်၊ ရွှေ့ပြောင်းနိုင်တဲ့ အဝိုင်းလည်း ပြုလုပ်နိုင်တယ်၊ မရွှေ့ပြောင်းရတဲ့ အဝိုင်းကိုလည်း လုပ်လို့ရတယ်၊ ရွှေ့ပြောင်းနိုင်တဲ့ အဝိုင်းဆိုလို့ရှိရင် အဝတ်အထည်တို့၊ သားရေတို့ အပေါ်မှာ မြေနဲ့ကပ်ပြီးတော့ ဘေးပတ်လည်က အသားဘောင်လေး ဘာလေးနဲ့တားပေါ့၊ အပေါ်မှာမြေနဲ့ အဲဒီလိုပြုလုပ်ရတယ်၊ မရွှေ့နိုင်တဲ့ အဝိုင်းဆိုရင်တော့ တစ်နေရာရာမှာ ကြည့်လို့ရှုလို့ရအောင် တုတ်စိုက်ပြီး ရှဉ့်နဲ့သုတ်ရတယ်၊ မြေမျက်နှာပြင် အဝိုင်းကလေး ဖြစ်အောင် လုပ်ဖို့ပဲ၊ မြေမျက်နှာပြင်က ဘေးမှာကျယ်ချင်လည်း ကျယ်နေတတ်တယ်၊ ပကတိ မြေအရောင် မဟုတ်ဘဲနဲ့ အခြားအမည်းရောင်ပဲ ဖြစ်ဖြစ်, တခြားအရောင်ပဲဖြစ်ဖြစ် ဘေးကကန့်သတ်ပြီး အဝိုင်းလေးပြုလုပ် ရမယ်တဲ့။

အဲဒီမှာလည်း ပကတိမြေသားဟာ တခြားအရောင်အဆင်းနဲ့ မရောနှောစေရဘူး၊ တခြားအညိုရောင်, အမည်းရောင်တွေနဲ့ ရောနှောသွားရင် နီလကသိုဏ်းဖြစ်သွားမယ်၊ အဝါရောင်နဲ့ရောရင်လည်း ပီတကသိုဏ်း ဖြစ်သွားမယ်၊ အနီရောင်နဲ့ ရောရင် လောဟိတကသိုဏ်းဖြစ်သွားမယ်၊ အဖြူရောင်တွေနဲ့ရောရင် သြဒါတကသိုဏ်း ဖြစ်သွားမယ်၊ အဲဒီတော့ အညို, အဝါ, အနီ, အဖြူ ဆိုတဲ့ အရောင်အဆင်းတွေနဲ့ မရောစေရဘူးတဲ့၊ မြေကြီးရဲ့ ပထဝီသဘာဝအတိုင်း မြေရောင် ဖြစ်စေရမယ်တဲ့၊ အရဏ်တက်လာကာစ အရောင်လေးလို ဖြစ်ရမှာတဲ့၊ နံနက် အရဏ်တက်လာတဲ့ အခါကာလမှာ စဉ်းငယ် နီသယောင်ယောင်ပေါ့၊ အနီလည်းမဟုတ်ဘူး။

ယခုပြုလုပ်ထားတဲ့ အရဏ်တက်ဇယားတွေမှာ နေမထွက်ခင် တစ်နာရီဆိုပြီးတော့ အရဏ်တက် ဇယား လုပ်ထားကြတယ်၊ တစ်နာရီအလိုလောက်နဲ့တော့ အရဏ်ရောင် မထင်ရှားသေးဘူး၊ အိန္ဒိယကျမ်းအားဖြင့်တော့ နေမထွက်မီ ၄၈–မိနစ်မှာ အရဏ်တက်ကြောင်း ပြထားပါတယ်၊ သာပြီးထင်ရှားတာကတော့ နေမထွက်ခင် မိနစ်လေးဆယ်လောက်မှာ ဒီအရောင်မျိုးကို တွေ့ရတာ သာပြီး ထင်ရှားပါတယ်၊ အဲဒီအခါမှာ အရောင်ကတော့ နေရောင်ခြည်ပါပဲ၊ နေထွက်ခါနီးကျ ပြန်တော့လည်း နီလွန်းနေတယ်၊ အဲဒီလောက်လည်း နီလို့မဖြစ်ဘူး၊ စောစောပိုင်း အရဏ်တက်လာခါစ အရောင်လေးမျိုးတဲ့၊ "ကိုဠိရတ္တော"စဉ်းငယ်အနီရောင်လို့ ဆိုတယ်၊ တကယ်အနီကြီးမဟုတ်ဘူး၊ အနီရောင်လေး နည်းနည်းပါရုံလောက်ပေါ့၊ အဲဒါ အရဏ်အရောင်ပဲ၊ အဲဒီလို အရဏ်ရောင်အဆင်းရှိတဲ့ မြေမျက်နှာပြင်လေးပြုလုပ်ရမယ်တဲ့၊ အဲဒါဟာ လုပ်ရမယ့် မြေဝန်း၊ ပထဝီကသိုဏ်းဝန်းပါပဲ။

လက်လေးသစ်လောက်မြင့်တဲ့ ခုံလေးနဲ့ထိုင်ပြီး ရှုလို့ကောင်းလောက်ရုံပြုလုပ်ထားရမယ်၊ ကသိုဏ်းဝန်းကိုလည်း အတော်မြင့်တဲ့နေရာမှာတင်ပြီး အဝိုင်းလေးလုပ်ထားရမယ်၊ ပြီးတော့ နှစ်တောင့်ထွာလောက် ဝေးတဲ့နေရာကနေပြီးတော့ ကြည့်ရမယ်တဲ့၊ သိပ်ပြီးတော့ ကပ်ကြည့်ရင်လည်း မကောင်းဘူး၊ ဝေးလွန်းရင်လည်း မှုန်နေမှာဖြစ်လို့ မကောင်းဘူးတဲ့၊ ဒါကြောင့် နှစ်တောင့်ထွာလောက်က ကြည့်မှ အနေတော်တယ်၊ "အမှ တေယ ပမာဏ" နှစ်တောင့်ထွာလောက် ပမာဏရှိတဲ့ နေရာမှ နေပြီးကြည့်ရမယ်လို့ ညွှန်ပြထားတယ်၊ မျက်စိကိုလည်း သိပ်ပြီးမဖွင့်ရဘူး၊ သိပ်ဖွင့်တော့ ထင်လွန်းအားကြီးတယ်၊ သိပ်ပြီးတော့လည်း မျက်စိကို မမှေးရဘူး၊ မှေးလွန်းရင်လည်း မပီမသဘဲ ဖြစ်နေတတ်တယ်တဲ့၊ မဖွင့်လွန်း, မမှေးလွန်းတဲ့ အနေတော် မျက်စိနဲ့ ကြည့်နေကျ မျက်စိမျိုးအတိုင်း ကြည့်ရမယ်လို့ ဆိုလိုတယ်၊ မှန်ထဲတွင် ကိုယ့်အရိပ်ကို ကြည့်တဲ့အခါ သိပ်မဖွင့်လွန်း မမှေးလွန်းတဲ့ အကြည့်မျိုးနဲ့ ကြည့်သလို ကြည့်ဖို့ပါပဲ။

ရှုတော့ ဒီလို့ရှုရတယ်

အဆိုပါအတိုင်း ကသိုဏ်းဝန်းပရိကမ်အားလုံး ပြင်ဆင်ပြီးတဲ့အခါ "ပထဝီ ပထဝီ"လို့ နှလုံးသွင်းရမယ်၊ ဗမာလိုမြေ, မြေနဲ့ နှလုံးသွင်းရင်လည်းရပါတယ်၊ ဒီပြင်ဘာသာတွေနဲ့လည်း ကိုယ့်ဘာသာ အလိုက် နှလုံးသွင်းနိုင်ပါတယ်၊ လိုရင်းကတော့ စိတ်လေးက ကသိုဏ်းဝန်းပေါ်မှာ တည်နေဖို့ပါပဲ၊ ဒီလိုရှုဖန် များလာတဲ့ အခါကျတော့ သမာဓိရလာတယ်၊ သမာဓိမရသေးခင်တော့ ရောက်လိုရာ ရောက်နေတဲ့စိတ်တွေ ဖြစ်နေဦးမှာပဲ၊ ဖောင်းတာ, ပိန်တာကို ရှုမှတ်ရသလိုပေါ့၊ စိတ်က သမာဓိမရခင်တော့ မတည်ငြိမ်ဘူး။

ဘုန်းကြီးတို့ တရားအားထုတ်တုန်းကဆိုရင် ပထမတစ်လလောက်တော့ ဆွမ်းခံသွားရသေးတယ်၊ နောက်တစ်ရ လောက်ကျတော့မှ သက်ဆိုင်ရာ ဒကာ ဒကာမတွေက ဆွမ်းကပ်ကြလို့ ဆွမ်းခံမသွားရတော့ပါဘူး၊ ပထမတစ်လအတွင်းက ဆိုရင် ဆွမ်းခံသွားရင်းနဲ့ ဆွမ်းခံပြန်လာတဲ့အခါမှာ မြို့ကထွက်ပြီး ပြန်လာတော့ ဒီလိုပဲ ဘယ်လှမ်းတယ်, ညာလှမ်းတယ်, ကြွတယ်, လှမ်းတယ်၊ ချတယ်လို့ တဖြည်းဖြည်းချင်း သွားနေခဲ့တယ်၊ ဒီလိုမှတ်ပြီး သွားနေတဲ့အထဲက တခြားကို စိတ်ကထွက်ထွက်သွားသေးတယ်၊ တစ်ခါတစ်ခါ စိတ်ကူးတွေနဲ့ သွားနေလိုက်တာ ခြေလှမ်းတွေတောင်မှ တော်တော်များနေပြီ

ထင်ပါရဲ့၊ ပြီးတော့မှ အောင်မယ်စိတ်တွေ ဟိုရောက်, ဒီရောက် ရောက်နေပါပေါ့ကလားလို့ ပြန်ပြီး သတိရတော့တယ်၊ ဒီတော့မှ ပြန်ပြီး မှတ်ရတယ်။

အခု ပထဝီ–ပထဝီလို့ရှုနေရာမှာလည်း အဲဒီကနေပြီး စိတ်ကူးတွေ တခြားကို ထွက်ထွက်သွားတတ် သေးတာပဲ၊ ထွက်သွားတာကို သတိပြန်ရတဲ့အခါ ဒီပထဝီကသိုဏ်းကိုပဲ ပထဝီ, ပထဝီလို့ ပြန်ရှုရတယ်၊ ဒီပြင်အာရုံကို လိုက်ပြီး ရှုစရာ မလိုဘူး၊ ဒီကသိုဏ်းအာရုံ တစ်ခုကိုပဲ ထပ်ခါထပ်ခါ ရှုနေရမှ၊ ဝိပဿနာရှုမှတ် ရာမှာကတော့ ဒီလိုမဟုတ်ပါဘူး၊ ဖြစ်တိုင်း, ဖြစ်တိုင်းသော ရုပ်,နာမ်တရားတွေကိုလိုက်ပြီး ရှုမှတ်ရတာပါပဲ၊ ဒွါရခြောက်ပါးမှ ပေါ်လာသမျှ အကုန်လုံး လိုက်ပြီး ရှုမှတ်ရတာပါပဲ၊ မရှုကောင်းတာရယ်လို့ မရှိဘူး။

နောက်တော့ ခွါလို့ရလာတယ်

သမထကတော့ သမာဓိ အတော်အတန်မရမချင်း ဒီ ပထဝီကသိုဏ်းအာရုံတစ်ခုထဲကိုသာ ထပ်ခါထပ်ခါ ရှုနေရတယ်၊ တဖြည်းဖြည်းတော့ ဒီရှုနေတဲ့ ကသိုဏ်းအာရုံဟာ သူ့ကိုမကြည့်ဘဲ မျက်စိမှိတ် နှလုံးသွင်းလိုက်ရင် မျက်စိနဲ့ မြင်ရသလို ပီပီသသမြင်လာတယ်၊ အဲဒီလိုခွာလို့ရလာတဲ့ အာရုံနိမိတ်ကို ဥဂ္ဂဟနိမိတ်လို့ခေါ်တယ်။

ကသိုဏ်းအာရုံကခွာလို့ ရလာစမှာတော့ ကသိုဏ်းဝန်းဟာ တသားတည်း ချောမွတ်မနေဘဲ မညီညွတ်တဲ့ လက်ရာလေးတွေ ဘာလေးတွေနဲ့ ကြမ်းနေတတ်သေးတယ်၊ အဲဒီလို မညီမညွတ် ကြမ်းနေသေးတယ် ဆိုရင် ဥဂ္ဂဟနိမိတ်အတွင်းမှာပဲ ရှိနေသေးတယ်၊ ဒီလောက်နဲ့ဆိုရင်ပဲ ခွာလို့ရလာတဲ့ ဒီ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်အာရုံကို သွားရင်းလာရင်းလည်း ရှုနိုင်ပြီ၊ စားရင်းသောက်ရင်းလည်း ရှုလို့ရပြီ၊ ကသိုဏ်းဝန်းကို ကြည့်ဖို့မလိုတော့ဘူး၊ ခွာရှုလို့ရနေပါပြီ။

နောက် ရလာတဲ့ ဒီအာရုံကို ထပ်ခါထပ်ခါ ရှုဖန်များလာတော့ အရင်က ကြမ်းနေတဲ့ လက်ရာလေးတွေ ဘာတွေ ပျောက်ပြီး ကသိုဏ်းအာရုံဟာ တသားတည်းကြည်လင်ပြတ်သားလာတယ်၊ လဝန်းကြီးကို ကြည့်ရသလို အရောင်အလင်းတွေနဲ့ ကွက်ကွက်ကွင်းကွင်း မြင်လာတယ်၊ အဲဒါကို ပဋိဘာဂနိမိတ်လို့ ခေါ်တယ်။

ဒီအတွင်းမှာ တကယ်လို့ မျက်စိမှိတ်ရှုလို့ မထင်လာတဲ့အခါဆိုရင် အရင်က ပြုလုပ်ထားတဲ့ ကသိုဏ်းဝန်းနားပြန်ပြီး အရင်ကလိုပဲ မျက်စိနဲ့ကြည့်ရှုရတယ်၊ ခွာလို့ရပြန်တော့ ခွာပြီးရှုဖို့ပဲ၊ အရင်ကစိတ်ကလေးတွေ တစ်ခါတစ်ရံ ကသိုဏ်းဝန်းအာရုံက တခြားထွက်ထွက်သွားတတ်ပေမယ့် ပဋိဘာဂနိမိတ် ရင့်သန်လာတဲ့အခါမှာ ထွက်မသွားတော့ဘူး၊ ကသိုဏ်းဝန်းအာရုံပေါ်မှာပဲ ငြိမ်ငြိမ်သက်သက် တည်နေတော့တယ်၊ အဲဒီအခါမှာဆိုရင် နီဝရဏတွေကင်းနေပြီတဲ့၊ ဗျာပါဒဆိုတဲ့ စိတ်ပျက်မှုတွေလည်း မရှိတော့ဘူး၊ ထိန, မိဒ္ဓဆိုတဲ့ ထိုင်းမှိုင်းမှုတွေလည်း ကင်းနေပြီ၊ ဥဒ္ဓစ္စဆိုတဲ့ ပျံ့လွင့်မှုလည်း မရှိတော့ဘူး၊ ကုက္ကုစ္စဆိုတဲ့ စိတ်ပူပန်မှုလည်း မရှိတော့ဘူး၊ ဝိစိကိစ္ဆာဆိုတဲ့ ယုံမှားခြင်းလည်း ကင်းသွားတယ်။

သမထနဲ့စပ်ပြီး ယုံမှားတယ်ဆိုတာကတော့ ဈာန်ဆိုတာ ဟုတ်မှ ဟုတ်ပါ့မလား မှန်မှ မှန်ပါ့မလားလို့ ယုံမှားတာပါပဲ၊ ပထဝီ–ပထဝီ၊ မြေကြီး–မြေကြီးလို့ ဆိုနေရုံနဲ့ ဒီလို မဖြစ်နိုင်ပါဘူး စသည်ဖြင့် ဟုတ်လေလော, မဟုတ်လေလောလို့ သို့လော သို့လော ဖြစ်နေမှုမျိုးပါပဲ၊ မဂ်, ဖိုလ်နဲ့စပ်ပြီး ယုံမှားတာ မဟုတ်ပါဘူး၊ အဲဒီလို ယုံမှားခြင်း ဝိစိကိစ္ဆာလည်း မရှိတော့ဘူး၊ အားထုတ်တဲ့အတိုင်း ထူးထူးခြားခြား ဖြစ်လာတော့ ယုံမှားကင်းသွားတော့တယ်၊ ဒီတော့ ကသိုဏ်းဝန်းကလည်း အရောင်လင်းလေးတွေနဲ့ ကြည်ကြည်လင်လင် သန့်သန့်ရှင်းရှင်းဖြစ်နေပြီ၊ ကြယ်ရောင်လိုလို, လရောင်လိုလို အရောင်တဖိတ်ဖိတ်နဲ့ ထင်လာတယ်။

ကောင်းကင်မှာ မိုးသားတွေမှိုင်းပြီးနေတဲ့အခါမှာ ဗျိုင်းကလေးများပျံနေတဲ့အခါ ထင်ရှားသလိုပဲ၊ ညိုမှိုင်းနေတဲ့ မိုးသားထဲမှာ ဗျိုင်းဖြူကလေး ပျံနေတာကို ကြည့်ရတော့ ပိုပြီးထင်ရှားတာပေါ့၊ အဲဒီလိုပဲ အနိမ့်အမြင့် လက်ရာလေးတွေ ထင်နေသေးတဲ့ ဥဂ္ဂဟနိမိတ် အာရုံတုန်းကထက် ပိုပြီးသန့်သန့်ရှင်းရှင်း ကြည်လင်ထင်ရှားလာတယ်၊ အဲဒါကို ထပ်ခါထပ်ခါ နှလုံးသွင်းပြီး ရှုရမယ်၊ သမာဓိအနေနဲ့ဆိုရင် အဲဒီအခါမျိုးမှာ ဥပစာရသမာဓိလို့ ခေါ်တယ်၊ နီဝရဏတွေ ကင်းနေပြီတဲ့။

အဲဒီနေရာမှာ ဖြစ်ခိုက် ရုပ်, နာမ်တွေကို ဝိပဿနာရှုပြီး အနိစ္စ, ဒုက္ခ, အနတ္တ လက္ခဏာရေး သုံးပါး တစ်ပါးပါးကို သိပြီးသွားမယ်ဆိုရင်လည်း မဂ်, ဖိုလ်, နိဗ္ဗာန်ကို ရနိုင် ရောက်နိုင်ပါတယ်၊ ကသိုဏ်းအာရုံကိုပဲ ဆက်ပြီး ရှုမယ်ဆိုရင်လည်း ဈာန်အင်္ဂါငါးပါးနဲ့ပြည့်စုံတဲ့ ပဌမဈာန်ကိုရမယ်တဲ့၊ အစအဆုံးရတဲ့ဈာန်ဖြစ်လို့ သူ့ကို ပဌမဈာန်လို့ ခေါ်တယ်တဲ့၊ အဲဒီဈာန်ဖြစ်ခိုက်ကလေးကို မြတ်စွာဘုရားက–

> ယသ္မိं သမယေ၊ အကြင်အခါကာလ၌။ ရူပူပပတ္တိယာ၊ ရူပဘဝ၌ ဖြစ်ခြင်း၏။ မဂ္ဂံ၊ အကြောင်းဖြစ်သော။ ပထဝီ ကသိဏံ၊ ပထဝီ ကသိဏ်းလျှင် အာရုံရှိသော။ ပဌမံဈာနံ၊ ပဌမဈာန်သို့။ ဥပသမ္ပဒ္ဒ၊ ကပ်ရောက်၍။ ဝိဟရတိ၊ နေ၏ တဲ့။

ဒီလို ဟောတော်မူပါတယ်၊ ပဌမဈာန်ရနေပြီတဲ့။

နှိုင်နေတော့ လွယ်ကူပါတယ်

ဈာန်အကြောင်းကို နားလည်အောင်လို့ ဈာန်ရဲ့ဂုဏ်ပုဒ်တွေကို ထည့်ပြီးတော့ ပြောရတယ်၊ ဟောတော်မူတဲ့ ဒီအထဲမှာ အားထုတ်ပုံတွေပါ မပါပေမယ့် ဘုန်းကြီးက အားထုတ်ပုံကိုပါ ထည့်ဟောပါတယ်၊ ဈာန်ဆိုလို့ လွယ်လွယ်လေးတော့ မဟုတ်ဘူး။ ဒီလို အားထုတ်မှသာ ဖြစ်တာ၊ အားမထုတ်ဘဲနဲ့ ဖြစ်တာမျိုး မဟုတ်ဘူး၊ ဈာန်ရပြီးသား ပုဂ္ဂိုလ်မှာတော့ အာရုံပြုလိုက်တယ်ဆိုရင် ဒီဈာန်ဟာ ချက်ချင်းဖြစ်လာတာပဲ၊ အခု ဝိပဿနာရှုနေကြတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေလည်း ရှုမှတ်ပါများလို့ နိုင်နေပြီဆိုရင် ဒီလိုပါပဲ၊ တရားကို နှလုံးသွင်းလိုက် တာနဲ့တစ်ပြိုင်နက် ရှုမှတ်နေကျအတိုင်း လွယ်လွယ်နဲ့ရှုမှတ်ပြီးသား ဖြစ်နေတာပါပဲ။

ဈာန်မှာလည်း ဒီလိုပါပဲ၊ ကိုယ်ရောက်နေကျ အာရုံထဲကို စိတ်ကလေးညွှတ်လိုက်ရုံနဲ့ ဈာန်ရောက်နေကျ အာရုံဆီသို့ လွယ်လွယ်နဲ့ရောက်သွားပါတယ်၊ အလေ့အလာများပြီး နိုင်နေလို့ရှိရင်ပေါ့၊ ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း အဲဒီဈာန်စိတ်နဲ့အတူ ဝိတက်ဆိုတဲ့အာရုံကို ကြိုစည်မှုသဘောလေးလည်းပါတယ်၊ ဝိစာရဆိုတဲ့ အာရုံကို ဆင်ခြင်သုံးသပ်မှု သဘောလေးလည်းပါတယ်၊ ပီတိဆိုတဲ့ နှစ်သိမ့်အားရမှု, ဝမ်းသာမှု, တက်ကြွမှု, တစ်ကိုယ်လုံးပျံ့နှံ့ပြီး အင်မတန်ကောင်းတဲ့ သဘောလေးလည်းပါတယ်၊ သုခဆိုတဲ့ စိတ်ချမ်းသာမှု, စိတ်ရွှင်လန်းမှုလေးလည်းပါတယ်၊ ဧကဂ္ဂတာဆိုတဲ့ စိတ်နဲ့အာရုံကပ်နေတဲ့ သဘောလေးလည်းပါတယ်၊ အာရုံထဲမှာ စိတ်ဝင်စားနေသလို အာရုံထဲမှာ စိတ်ကရောက်ပြီး အာရုံနဲ့စိတ်ဟာ တပူးတပေါင်းတည်းကပ်နေတဲ့ သဘောလည်းပါတယ်၊ သမာဓိပါပဲ၊ အဲဒီလို ဈာန်အင်္ဂါ ၅–ပါးနဲ့ ပြည့်စုံတဲ့ ပဌမဈာန်သို့ ရောက်နေတယ်တဲ့။

> တသ္မိं သမယေ၊ ထိ ပဌမဈာန်သို့ ရောက်သောအခါ၌။ ဖဿော ဟောတိ၊ ဖဿဖြစ်၏။

ဒါဟာ ဖဿပဋ္ဌမက တရားပါပဲ၊ ကာမာဝစရ ကုသိုလ်စိတ် ဖြစ်စဉ်က ပါဝင်ခဲ့တဲ့ တရားတွေ ၅၆–ပါးဟာ ယခု ရူပါဝရဈာန် ကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်တော့လည်း ပါဝင်တာပဲ၊ ဒီ ၅၆–ပါးပင် ဖြစ်တယ်၊ ဝေဒနာ ဟောတိ၊ ဝေဒနာဖြစ်၏။ သညာ ဟောတိ၊ သညာဖြစ်၏။ စေတနာ ဟောတိ၊ စေတနာဖြစ်၏။ စိတ္တं ဟောတိ၊ စိတ်ဖြစ်၏ စသည်ဖြင့် ကာမာဝစရကုသိုလ်မှာ ဝေဖန်သလို ဒီမှာလည်း ၅၆–ပါးလုံး ဝေဖန်ပါတယ်။

> ယေ ဝါ ပန အညေပိ အတ္ထိ ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပန္နာ ဓမ္မာ။

တသ္မိं သမယေ၊ ထိအခါ၌။ အညေပိ၊ ၅၆–ပါးမှတစ်ပါး အခြားလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပန္နာ၊ အကြောင်းကို စွဲ၍ဖြစ်ကုန်သော။ ယေဝါပန အရူပိနော၊ အကြင်နာမ်တရားတို့သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိကုန်၏။ ဣမေဓမ္မာ၊ ဤတရားတို့သည်။ ကုသလာ၊ ကုသိုလ်တရားတို့ပေတည်းလို့ ဝေဖန်ပြထားတယ်၊ ကာမာဝစရ ကုသိုလ်စိတ်တုန်းကနဲ့ ဒီမှာက ၅၆–ပါး တရားရော၊ ယေဝါပနက တရားရော အတူတူပါပဲ၊ ကရုဏာကတော့ ကရုဏာဈာန်ကျကာမှပါတယ်၊ ဒီမှာမပါဘူး၊ ဒီပြင်ဈာန်တွေမှာလည်းမပါဘူး၊ ချမ်းသာတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို အာရုံပြုတဲ့ မုဒိတာဈာန်ဆိုရင် မုဒိတာပါဝင်တယ်၊ အခြားကသိဏ်းဈာန်တွေမှာ မပါဝင်ဘူး၊ သမ္မာဝါစာ, သမ္မာကမ္မန္တ, သမ္မာအာဇီဝဆိုတဲ့ ဝိရတီ ၃–ပါးကတော့ ဈာန်စိတ်တွေမှာ မပါဘူး၊ ဒီတော့ တရားကိုယ်ကို ပေါင်းလိုက်ရင် ပထမက ၃၀–ရယ်, ယေဝါပနကမှာက ၄–ပါးရယ်၊ အားလုံး ၃၄–ပါး၊ အဲဒီတရားတွေဟာ ရူပါဝစရကုသိုလ်စိတ်မှာ ပထဝီကသိဏ်းအာရုံကို အာရုံပြုဖြစ်တဲ့ ဈာန်စိတ်နဲ့တကွဖြစ်တဲ့ တရားတွေတဲ့။

ပို့တယ်လို့ ထင်ကြမယ်

အဲဒါလို ဓမ္မဒ္ဒေသ ၅၆–ပါးသောတရားတွေကို သရုပ်ထုတ်ပြီးတော့ ထပ်ဝေဖန်ပြပါတယ်၊ ကတမော တသ္မိं သမယေ ဖဿော ဟောတိ၊ တသ္မိं သမယေ၊ ထိုပဌမစျာန်စိတ် ဖြစ်သောအခါ၌။ ကတမော ဖဿော၊ အဘယ်သို့သော ဖဿသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်ပါသနည်း။ ဖဿဆိုတာ ဘယ်လိုဖဿလဲတဲ့၊ ကာမာဝစရ ကုသိုလ်စိတ်တုန်းကလည်း ဒီလိုဝေဖန်ပြီးသားပဲ၊ ဒါပေမယ့်လို့ ရှေးက ဝေဖန်ပြီးပြီဆိုပြီး ချန်မထားဘူး၊ အကုန်လုံးလျှောက်ပြီးတော့ ဝေဖန်ပြန်တယ်၊ ယခုကာလ လူတွေအနေနဲ့ဆိုရင်တော့ "ဒါတွေဟာ ထပ်တူဖြစ်နေတယ် ပိုတာပဲ"လို့ ထင်ကြပေလိမ့်မယ်၊ ယောနိသော မနသိကာရ သဘောနဲ့ဆိုရင်တော့လည်း တရားတွေ ထပ်ခါထပ်ခါ နာကြားနေရတာ ဗဟုသုတလည်းပွား, ကုသိုလ်လည်းရတယ်လို့ နှလုံးသွင်းနိုင်မှာပါပဲ၊ ပြီးတော့ မြတ်စွာဘုရား အသံတော်က ကြည်ညိုဖွယ်ကောင်းတာဖြစ်လို့ နာယူတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ပျင်းရိပြီးငွေ့မှာလည်း မဟုတ်ပါဘူး၊ ပြီးစလွယ်ကြိုက်တဲ့ ယခုခေတ်လူတွေကတော့ ပျင်းရိပြီးငွေ့ကြမှာပဲ၊ စာဖတ်ရတာတောင် ပျင်းစရာ အင်မတန်ကောင်းတယ်၊ မြတ်စွာဘုရားကတော့ အဘိဓမ္မာတရားကို ဟောတော်မူတုန်းက ဒီလို ထပ်ခါထပ်ခါ ဝေဖန်ပြီး ဟောတော်မူတာပါပဲ။

သူ့ထက် ကြီးကျယ်တဲ့တရား မရှိဘူး

နောက်ပြီးတော့ ကောဋ္ဌာသဝါရတဲ့ "တသ္မိं သမယေ စတ္တာရော ခန္ဓာဟောန္တိ၊ ဒ္ဝါဒသာယတနာနိ ဟောန္တိ၊ ဒ္ဝေ ဓာတုယော ဟောန္တိ"စသည်ဖြင့် ခန္ဓာ အာယတန, ဓာတ် စသည်ကို ဝေဖန်ဟောကြားပြန်ပါတယ်၊ ထိုအခါကာလမှာ နာမ်ခန္ဓာလေးပါး ပါဝင်တယ်တဲ့၊ အဲဒီ နာမ်ခန္ဓာလေးပါးကို ဝေဒနာက္ခန္ဓာ, သညာက္ခန္ဓာ, ဝိညာဏက္ခန္ဓာလို့ ဝေဖန်ပါသေးတယ်၊ အဲဒီမှာလည်း တစ်ခါ ဝေဒနာက္ခန္ဓာဆိုတာ ဘာလဲလို့ ဝေဖန်ပြန်ပါ သေးတယ်၊ ဒါ အဘိဓမ္မာ အကျယ်ဝေဖန်ပြီး ဟောတော်မူပုံပါပဲ၊ အင်မတန်ကို ကျယ်ဝန်းပါတယ်၊ ဒါကြောင့် အဘိဓမ္မာဆိုတာ လွန်ကဲတဲ့တရားတဲ့၊ သုတ္တန်မှာဆိုရင် ဒီလိုမဟောဘူး၊ သိသာရုံလေး ဟောပြီးရင်ပြီးတာပဲ၊ အဘိဓမ္မာမှာတော့ ဒီလိုပဲ ထပ်ခါထပ်ခါ ဟောတယ်၊ အသေးစိတ် ဝေဖန်ပြီး မခြွင်းမချန်ဟောတယ်၊ ဒါကြောင့်လည်း အဘိဓမ္မာကို လွန်ကဲသောတရား, ထူးသောတရားလို့ ဆိုတာပါပဲ၊ ဇရာမ တရားကြီး၊ အင်မတန်ကြီးကျယ်တဲ့တရားကြီး၊ သူ့ထက် ကြီးကျယ်တာမရှိဘူး။

ကောဋ္ဌာသဝါရကို ဟောပြီးတော့ တစ်ခါ သုညတဝါရကို ဟောပြန်တယ်၊ "တသ္မိं ခေါ ပန သမယေ ဓမ္မာ ဟောန္တိ၊ ခန္ဓာ ဟောန္တိ၊ အာယတနာနိ ဟောန္တိ၊ ဓာတုယော ဟောန္တိ စသည်ဖြင့် ဟောကြားထားတယ်၊ အဲဒီအခါမှာ သဘောတရားတွေ ဖြစ်တယ်၊ ခန္ဓာတွေဖြစ်တယ်၊ အာယတနတွေ ဖြစ်တယ်၊ ဓာတ်တွေ ဖြစ်တယ်တဲ့၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတွေဆိုတာ မရှိဘူးတဲ့၊ ဓမ္မ ဆိုတာ ဘာတွေတုန်းဆိုပြန်တော့၊ နာမ်ခန္ဓာ လေးပါးတွေတဲ့၊ ဓမ္မဆိုတာလည်း ခန္ဓာလေးပါပဲကိုး၊ ခန္ဓာအရ နာမ်ခန္ဓာလေးပါး၊ အာယတနအရ မနာယတန, ဓမ္မာယတနနှစ်ပါး၊ ဓာတုအရ မနောဝိညာဏဓာတ်နဲ့ ဓမ္မဓာတ်နှစ်ပါး အဲဒီလို ဝေဖန်ပြီး အာဟာရတွေ, ဖဿတွေ, ဝေဒနာတွေ ဒီလိုပဲ အကျယ်ကြီးကို လျှောက်ဝေဖန်တယ်၊ ပဌမစျာန်စိတ်တစ်ခုကို ဒီလို ဝေဖန် ပြီးတော့ နောက်မှ ဒုတိယစျာန်စိတ် တစ်ခုကို ဝေဖန်တယ်၊ ပဌမစျာန်စိတ်ဖြစ်ပုံကိုပဲ ဝေဖန်လို့မပြီးနိုင်ခဲ့ပါဘူး၊ ဒုတိယစျာန် ကိုလည်း ဒီလို အကျယ်ကြီးဝေဖန်တာပါပဲ၊ ဘုန်းကြီးကတော့ ဒုတိယစျာန်စိတ်ကို အကျဉ်းမျှလောက်ပဲ ဟောသွားတော့မယ်။

ဒုတိယစျာန်စိတ်

> ယသ္မိं သမယေ ရူပူပပတ္တိယာ ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ။ ကုသလာ၊ ကုသိုလ်မည်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တရားတို့ဟူသည်။ ကတ မေ၊ အဘယ်သည်တို့နည်း။ ယသ္မိं သမယေ၊ အကြင်အခါ၌။ ရူပူပ ပတ္တိယာ၊ ရူပဘဝဖြစ်ခြင်း၏၊ မဂ္ဂ၊ အကြောင်းမှန်ဖြစ်သော စျာန်ကို။ ဘာဝေတိ၊ ဖြစ်စေ၏။ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ၊ ဝိတက်, ဝိစာရတို့၏။ ဝူပ သမေ၊ မဖြစ်ခြင်းကြောင့်။ ဝါ၊ ငြိမ်းခြင်းကြောင့်။ အဝိတက္ကံ၊ ဝိတက် လည်း မရှိသော။ အဝိစာရံ၊ ဝိစာရလည်းမရှိသော။ သမာဓိဇံ၊ သမာဓိ ကြောင့်ဖြစ်သော။ ပီတိသုခံ၊ ပီတိသုခ လည်းရှိသော။ ပထဝီကသိဏံ၊ ပထဝီကသိုဏ်းလျှင် အာရုံရှိသော။ ဒုတိယံ စျာနံ၊ ဒုတိယ စျာန်သို့။ ဥပသမ္ပဇ္ဇ၊ ကပ်ရောက်၍။ ဝိဟရတိ၊ နေ၏။ တသ္မိं သမယေ၊ ထိုအခါ ၌။ ဖဿော ဟောတိ၊ ဖဿဖြစ်၏။ ဝေဒနာ ဟောတိ၊ ဝေဒနာဖြစ်၏။ သညာ ဟောတိ၊ သညာဖြစ်၏ စသည်ဖြင့် ဝေဖန်သွားတယ်။

ပဌမစျာန်ကို ရပြီးသားဖြစ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်က ပဌမစျာန်ကို ထပ်ခါထပ်ခါ နှလုံးသွင်းတဲ့အခါ အပြစ်မြင်လာတာ ရှိတယ်တဲ့၊ ဘာကို အပြစ်မြင်လာသလဲဆိုတော့ ဝိတက်နဲ့ ဝိစာရကို အပြစ်မြင်လာတယ်။ ဝိတက်က အာရုံပေါ်လာအောင် ကြံစည်ပေးမှ အာရုံပေါ်တယ်။ ပေါ်လာတဲ့အာရုံကို ထပ်ခါထပ်ခါ နှလုံးသွင်းမှ ဝိစာရ ဖြစ်လာတယ်။ ဒီတရားတွေဟာ မကောင်းဘူး။ အာရုံကို မကြံစည်ရဘဲနဲ့ သူ့အလိုလိုပေါ်နေရင် ကောင်းတယ်။ ရလာတဲ့အာရုံကို ထပ်ခါထပ်ခါ သုံးသပ်ဆင်ခြင်နေရတာလည်း နူးညံ့သိမ်မွေ့မှုမရှိဘူး။ ဘာနဲ့တူသလဲဆိုရင် မရဖူးတဲ့ ပစ္စည်းလေးတစ်ခု ရလာတဲ့အခါ ခဏခဏထုတ်ပြီး ကြည့်နေတာနဲ့ တူတယ်၊ အဲဒါ စိတ်သဘော သေးနုပ်ရာရောက်တယ်။

ရလာတဲ့အာရုံကို ဂရုမစိုက်ဘဲနေနိုင်မှ ကောင်းတယ်လို့ အပြစ်မြင်လာတယ်။ ပြီးတော့ ဝိတိ, သုခ, ဧကဂ္ဂတာ ဒီသုံးခုက ကောင်းတယ်ဆိုပြီး မူလက နှလုံးသွင်းလာခဲ့တဲ့ ပထဝီကသိုဏ်းကို ထပ်ခါထပ်ခါ နှလုံးသွင်းတယ်။ ဒီလိုနဲ့ နှလုံးသွင်းဖန်များလာတော့ ကြံစည်သုံးသပ်ဆင်ခြင်မှုဆိုတဲ့ ဝိတက်, ဝိစာရတွေကင်းပြီး ဒုတိယစျာန်အဆင့် ရောက်လာတော့တာပါပဲ။ ရထားတဲ့အာရုံကို မကြံစည်၊ မသုံးသပ်၊ မဆင်ခြင်ဘဲ ဝိတိသုခ, ဧကဂ္ဂတာ သမာဓိတွေ ဖြစ်နေတယ်။ အဲဒါ ဒုတိယစျာန်ပဲ၊ ဒီ ဒုတိယစျာန်ဖြစ်တဲ့ အခါမှာလည်း–

တသွေ့ သမယေဖဿော ဟောတိ စသည်ဖြင့် ဝေဖန်တယ်။ ဒီမှာတော့ ၅၆–ပါး တရားထဲက လျော့တာရှိတယ်။ ဘာတွေ လျော့သွားသလဲဆိုတော့ ဝိတက်နဲ့ ဝိစာရပါပဲ၊ သူတို့နှစ်ပါး မပါတော့ဘူး။ ဒီတော့ "ဝိတက္ကော ဟောတိ, ဝိစာရော ဟောတိ"ဆိုတာကို ထည့်ပြီး မဟောရတော့ဘူး၊ ဖဿပဋ္ဌမက ၅–ပါးကတော့ မလျော့ဘူး။ စျာန်အင်္ဂါမှာ ဝိတက်, ဝိစာရလျော့တယ် မပါတော့ဘူး။ မဂ္ဂင်ကျတော့ သမ္မာသင်္ကပ္ပလျော့တယ် မပါဘူး၊ ဒီလောက်ပါပဲ၊ ကျန်တာတွေကတော့ အားလုံးဖြစ်ကြ၊ ပါကြပါတယ်။ ၅၆–ပါးထဲက ၃–ပါး လျော့သွားတော့ ၅၃–ပါးပဲ ကျန်တော့တယ်။

ဒီမှာလည်း ပဌမစျာန်တုန်းကလို ဓမ္မဒ္ဒေသရော, သုညတဝါရရော အသီးသီး အသေးစိတ် ဟောကြားတာပါပဲ။ အဲဒါဟာ ပထဝီကသိုဏ်းကို အာရုံပြုဖြစ်တဲ့ ဒုတိယစျာန်တဲ့။

တတိယစျာန်

တတိယစျာန်ကျတော့လည်း ဒီအတိုင်းပါပဲ။ ဒုတိယစျာန်ရပြီးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်က ဒုတိယစျာန်အပေါ်မှာ အပြစ်မြင်လာပြန်တယ်။ ဘယ်လို အပြစ်မြင်သလဲဆိုတော့ နှစ်သိမ့်အားရဝမ်းသာမှုဆိုတဲ့ ဝိတိဟာ သဘောသေးသိမ်တယ်၊ သူရှိနေတာ သဘောထားနဲ့ရာရောက်တယ်လို့ ဆိုရမှာပေါ့၊ ကလေးငယ်တွေမှာ တစ်မူးဆယ်ပြားလောက်ရရင် အင်မတန် ဝမ်းသာကြတယ်၊ လူကြီးကျတော့ ကလေးလို တစ်မူး ဆယ်ပြား ရရုံလောက်နဲ့ ဝမ်းမသာဘူး၊ ကလေးများလို ရသမျှနဲ့ အားရဝမ်းသာနေရတာဟာ သေးသိမ်တယ်ပေါ့၊ ဝမ်းသာအားရ ဖြစ်နေရတာ နေရာမကျဘူး၊ အားရဝမ်းမြောက်ခြင်းမရှိဘဲ စိတ်ချမ်းသာရုံနေရတာက ပိုကောင်းတယ်လို့ နှလုံးသွင်းပြီး ဝိတိကင်းအောင် ပထဝီကသိုဏ်းကို တစ်ဖန်ဆက်ပြီး အားထုတ်ပြန်တယ်။ ဒီလိုနဲ့ သမာဓိတွေ အတော်အားကောင်းလာတဲ့အခါ သူအလိုမရှိတဲ့ ဝိတိဟာ ကင်းသွားတယ်တဲ့၊ ချမ်းသာမှုလောက်နဲ့ပဲ တည်ကြည်ငြိမ်သက်နေတော့တယ်၊ ဒီသဘောကို ကွဲကွဲပြားပြား သိနိုင်ခဲပါတယ်။

ဥဒယဗ္ဗယညာဏ်အရင့်ပို့င်းရောက်မှ ရှင်းတယ်

ဥဒယဗ္ဗယညာဏ်ရောက်စ ယောဂီတွေမှာ ဝိတိနဲ့ သုခ သဘောချင်းရောသလိုလို ရှိနေတတ်တယ်၊ ဝိတိအနေနဲ့ စိတ်တွေ နှစ်သိမ့်တက်ကြွပြီး အားရနေတာပဲ၊ သုခအနေနဲ့လည်း ချမ်းသာနေတာပဲ၊ ဘယ်လို ချမ်းသာမှန်းတောင်မှ မသိဘူး၊ နောက်ပြီးတော့ ပေါ်လာသမျှအာရုံတွေကို ဆက်လက်ရှုမှတ်လိုက်တဲ့ အခါကျတော့မှ အရောင်အလင်းတွေနဲ့ နှစ်သိမ့်အားရမှု ဝိတိတွေ ပျောက်သွားပြီး ချမ်းသာတဲ့ သဘောသက်သက်သာ ကျန်တော့တယ်၊ ချမ်းသာလွန်းပြီး တစ်ခါတည်းမှတ်လို့ ကောင်းနေတော့တယ်၊ အဲဒီအခါမှာ ဝိတိမပါဘဲ သုခဖြစ်နေတာပါပဲ၊ အထက်သခ်ါရုပေက္ခာညာဏ် ရောက်တဲ့အခါမှာလည်း ဝိတိမပါဘဲ သုခသက်သက်ဖြစ်နေတာကို တွေ့နိုင်ပါတယ်။ အဲဒါကျတော့ ပိုပြီးတော့ ကောင်းပါတယ်။

အဲဒီလိုပါပဲ၊ ယခုစျာန်မှာလည်း ဝိတိကင်းတယ်တဲ့၊ ဝိတိမပါဘဲ သုခနဲ့ ဧကဂ္ဂတာ စျာန်အင်္ဂါ နှစ်ပါးနဲ့ တတိယစျာန် ရောက်ပြီးနေတယ်၊ ဒီမှာလည်း "တသွေ့ သမယေ ဖဿော ဟောတိ၊ ထိုအခါမှာလည်း ဖဿဖြစ်တယ်၊ ဝေဒနာ ဖြစ်တယ်" စသည်ဖြင့် ဝေဖန် ဟောကြားတာပါပဲ၊ ဒီမှာလည်း စျာန်အင်္ဂါ ၅–ပါးထဲက ၃–ပါးလျော့သွားတယ်၊ ၂–ပါးပဲ ကျန်တော့တယ်၊ ဝိတက်, ဝိစာရ, ဝိတိ ဒီသုံးပါးလျော့သွားတယ်၊ နောက်ဟာတွေကျတော့ သိပ်မထူးဘူး၊ ခုနက စျာန်မှာ ၅၃–ပါး၊ အခု ဝိတိထပ်ပြီး လျော့သွားတော့ ၅၂–ပါး ရှိတော့တယ်၊ ဒီစျာန်ဖြစ်တဲ့အခါမှာ ခန္ဓာလေးပါးဖြစ်တယ်၊ အာယတန နှစ်ပါးဖြစ်တယ်၊ ဓာတ်နှစ်ပါးဖြစ်တယ်စသည်ဖြင့် ဖြစ်သင့်တဲ့တရားတွေကို ဝေဖန်ပြောကြားတယ်၊ အဲဒါဟာ ပထဝီကသိုဏ်းကို အာရုံပြုဖြစ်တဲ့ တတိယစျာန်တဲ့။

စတုဋ္ဌစျာန်

တတိယစျာန်ရနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မှာလည်း ရရှိနေတဲ့ တတိယစျာန်ကို အပြစ်မြင်လာပြန်ပါတယ်၊ ဘယ်လိုမြင်လာသလဲ ဆိုရင်ချမ်းသာမှု သုခဟာ မငြိမ်သက်ဘူး၊ ယုတ်ရင်းကြမ်းတမ်းတယ်၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာနဲ့ ဧကဂ္ဂတာသာလျှင် ငြိမ်သက်တယ်လို့ တတိယစျာန်အပေါ်မှာ အပြစ်မြင်လာတယ်၊ ဒီတော့ တတိယစျာန်သုခကို မလိုလားဘဲ ငြိမ်းစေရန် ရရှိပြီးဖြစ်တဲ့ ပထဝီကသိုဏ်း ပဋ္ဌိဘာဂနိမိတ်အာရုံကိုပင် ပထဝီ, ပထဝီ၊ မြေ, မြေနဲ့ ဆက်လက်ပြီး ပွားများတယ်၊ ပွားများဖန်များတော့ အလိုရှိတဲ့ အတိုင်း ဥပေက္ခာ, ဧကဂ္ဂတာ စျာန်အင်္ဂါ ၂–ပါးနဲ့ ပြည့်စုံတဲ့ စတုတ္ထစျာန် ဖြစ်ပေါ်လာ တော့တယ်။

ဒီမှာလည်း ဟောစဉ် မထူးလှပါဘူး၊ ထူးတာက တတိယစျာန်မှ စတုတ္ထစျာန်သို့ ရောက်လာတာလောက်သာ အနည်းငယ်ထူးတယ်၊ ဒီနေရာမှာ မြတ်စွာဘုရားက "ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ။ ယသ္မိं သမယေ ရူပူပပတ္တိယာ မဂ္ဂံ ဘာဝေတိ သုခသစ ပဟာနာ ဒုက္ခသစ ပဟာနာ ပုဗ္ဗေဝ သောမနသ ဒေါမနသာနံ အတ္ထင်္ဂမာ အဒုက္ခမသုခံ ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိं စတုတ္ထံ စျာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ ပထဝီကသိဏံ"လို့ ဟောကြားထားတယ်။

> ကုသလာ ဓမ္မာ၊ ကုသိုလ်တရားတို့ဟူသည်။ ကတမေ၊ အဘယ်သည်တို့နည်း။ ယသ္မိं သမယေ၊ အကြင်အခါ၌။ ရူပူပပတ္တိယာ၊ ရူပဘဝ၌ ဖြစ်ခြင်း၏။ မဂ္ဂံအကြောင်းဖြစ်သော။ စတုတ္ထံစျာနံ၊ စတုတ္ထစျာန်ကို။ ဘာဝေတိ၊ ပွားများသောအားဖြင့် ဖြစ်စေ၏။ သုခသစ ပဟာနာ၊ သုခ၏လည်း ကင်းခြင်းကြောင့်။ ဒုက္ခသစ ပဟာနာ၊ ဒုက္ခ၏လည်းကင်းခြင်းကြောင့်။ ပုဗ္ဗေဝ၊ ရှေးမဆွကပင်လျှင်။ သောမနသ ဒေါမနသာနံ၊ စေတသိကသုခ, စေတသိက ဒုက္ခတို့၏။ အတ္ထင်္ဂမာ၊ ချုပ်ခြင်းကြောင့်။ အဒုက္ခမသုခံ၊ ဒုက္ခလည်းမဟုတ်၊ သုခလည်းမဟုတ်သော။ ဥပေက္ခာသတိ ပါရိသုဒ္ဓိံ၊ ဥပေက္ခာကြောင့် သတိ၏ စင်ကြယ်ခြင်းရှိသော။ ပထဝီကသိဏံ၊ ပထဝီကသိုဏ်းလျှင် အာရုံရှိသော။ စတုတ္ထံစျာနံ၊ စတုတ္ထစျာန်သို့။ ဥပသမ္ပဇ္ဇ၊ ကပ်ရောက်၍။ ဝိဟရတိ၊ နေ၏တဲ့။

ဒီစတုတ္ထစျာန်ကျတော့ သုခ ဒုက္ခတွေ ကင်းငြိမ်းသွားပြီးတဲ့၊ အင်မတန် သိမ်မွေ့တဲ့ ဥပေက္ခာနဲ့ ဧကဂ္ဂတာစျာန်အင်္ဂါ ၂–ပါးနဲ့ပဲ ပြည့်စုံတော့တယ်၊ နောက်ပြီးတော့၊ တသ္မိं သမယေ၊ ထိုအခါ၌။ ဖဿော ဟောတိ၊ ဖဿဖြစ်၏။ ဝေဒနာ ဟောတိ၊ ဝေဒနာဖြစ်၏ စသည်ဖြင့် ရှေးနည်းတူပဲ ဟောတော်မူတယ်၊ ဒီစျာန်မှာ စျာန်အင်္ဂါ ၅-ပါးထဲက တတိယစျာန်တုန်းကအတိုင်း ဝိတက်, ဝိစာရ, ပီတိ ဒီ ၃–ပါးထဲပဲ လျော့တယ်၊ သုခဝေဒနာနဲ့ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာ အပြောင်းအလဲကြောင့် အင်္ဂါ လျော့မ သွားပါဘူး။

ရူပစျာန်နေရာမှာ စတုတ္ထနည်း, ပဉ္စကနည်းလို့ နှစ်မျိုးရှိတယ်၊ အခုပြခဲ့တာက စတုတ္ထနည်းတဲ့၊ စတုတ္ထနည်းဆိုတာ ရူပစျာန်သရုပ်ကို ၄–မျိုးခွဲပြီး ရေတွက်တဲ့နည်းပါပဲ၊ အဲဒီနည်းမှာ ရေတွက်တဲ့အခါ ပဌမစျာန်၊ ဒုတိယစျာန်၊ တတိယစျာန်၊ စတုတ္ထစျာန် ဒီလို ၃–မျိုးခွဲပြီး ရေတွက်ရတယ်၊ ဒီလိုရေတွက်ရာမှာ ဒုတိယစျာန်နဲ့ တတိယစျာန်ကို ပေါင်းပြီး ရေတွက်တယ်၊ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ဘုံအလိုက်အကျိုးပေးတဲ့အခါမှာ ဒီကုသိုလ်နှစ်မျိုးက အကျိုးက ဒုတိယစျာန် ဗြဟ္မာဘုံမှာချည်း ပဋ္ဌိသန္ဓေကျိုးသွားပေတယ်၊ ဒါကြောင့် ရောပြီး ရေတွက်ထားတယ်၊ ဒီတော့ စတုတ္ထစျာန်က တတိယနေရာမှာ ရောက်လာပြီး ပဉ္စမစျာန်က စတုတ္ထစျာန်နေရာမှာ အရေအတွက်အားဖြင့် ရောက်လာတယ်၊ အဘိဓမ္မတ္ထ သင်္ဂဟကျမ်းမှာတော့ ပုံမှန်အတိုင်း ဒုတိယစျာန်ကို ခွဲပြီးရေတွက်ထားတာဖြစ်လို့ ပဉ္စကနည်းအားဖြင့် ၅–ပါး ရေတွက်ပြထားတယ်။

ဒီမှာတော့ မြတ်စွာဘုရားက စတုတ္ထနည်းရော၊ ပဉ္စကနည်းရော နှစ်နည်းလုံး ဟောထားပါတယ်၊ ဟောကြားတဲ့အခါမှာလည်း အသေးစိတ် ဟောကြားထားတာဖြစ်လို့ အကျယ်ကြီးပါပဲ။ သိလောက်နေရပြီဖြစ်တဲ့ ပဉ္စကနည်းကို ဒီမှာ မပြောတော့ဘဲ ချုံးလိုက်ကြရအောင်။

ပဋ္ဌိပဒါ ၄–မျိုး

ရူပကုသိုလ် ပဉ္စကနည်းကို ဟောကြားပြီးတော့ ပဋ္ဌိပဒါ ၄–မျိုးကို ဟောကြားပါတယ်၊ အကျင့် ပဋ္ဌိပတ်နဲ့ စပ်နေတာ ဖြစ်တော့ တစ်မျိုးနဲ့တစ်မျိုးခြားနားနေတဲ့ ပဋ္ဌိပတ်ကိုလည်း ထည့်သွင်းဟောကြား ထားပါတယ်။

> ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ၊ ယသ္မိं သမယေ ရူပူပပတ္တိယာ မဂ္ဂံ ဘာဝေတိ ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ။ပ။ ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ ဒုက္ခပဋ္ဌိပဒံ ဒန္ဓာဘိညံ ပထဝီကသိဏံ၊ တသ္မိं သမယေ ဖဿော ဟောတိ။ပ။ အဝိက္ခေပေါ ဟောတိ။ပ။ ဣမေ ဓမ္မာ ကုသလာတဲ့။

ကုသလာဓမ္မာ၊ ကုသိုလ်တရားတို့သည်။ ကတမေ၊ အဘယ်သည်တို့နည်း။ ယသ္မိं သမယေ၊ ၌။ ရူပူပပတ္တိယာ၊ ရူပဈာန်သို့ရောက်ခြင်း၏။ မဂ္ဂံ၊ အကြောင်းမှန်ဖြစ်သော။ ဈာနံ၊ ဈာန်ကို။ ဘာဝေတိ၊ ဖြစ်ပွားစေ၏။ ကာမေဟိ၊ ဝတ္ထုကာမ ကိလေသာကာမတို့မှ။ ဝိဝိစ္စေဝ၊ ကင်းဆိတ်၍သာလျှင်။ပ။ ဒုက္ခပဋ္ဌိပဒံ၊ ဆင်းရဲစွာကျင့်ရသော။ ဒန္ဓာဘိညံ၊ သိဉာဏ် နှေးသော။ ပထဝီကသိဏံ၊ ပထဝီကသိုဏ်းလျှင် အာရုံရှိသော။ ပဌမံဈာနံ၊ ပဌမဈာန်သို့။ ဥပသမ္ပဇ္ဇ၊ ကပ်ရောက် ၍။ ဝိဟရတိ၊ နေ၏။ တသ္မိं သမယေ၊ ၌။ ဖဿော ဟောတိ၊ ဖဿဖြစ်၏။ပ။ အဝိက္ခေပေါ ဟောတိ၊ မပျံ့လွင့်သော သမာဓိဖြစ်၏။ပ။ ဣမေဓမ္မာ၊ ဤတရားတို့သည်။ ကုသလာ၊ ကုသိုလ်မည်ကုန်၏။

ဒီမှာထူးခြားတာက ဒုက္ခပဋ္ဌိပဒါ ဒန္ဓာဘိည–အားထုတ်တဲ့အခါ ဆင်းရဲစွာ အားထုတ်ရတယ်, အပွန်ဈာန်သို့ ရောက်တဲ့အခါမှာလည်း အဘိညာဏ်နှုန်းလို့ တော်တော်ကြာမြင့်မှ ရောက်ရှိတယ်ဆိုတာပါပဲ၊ ဒီပြင် အထူးအခြားမရှိလှပါဘူး၊ ရှေးက ပဌမဈာန်အတိုင်းပါပဲ၊ ပရိကမ္မဘာဝနာ, ဥပစာရ ဘာဝနာအခိုက်မှာ အားထုတ်နေရတာ မသက်သာဘဲ ဆင်းဆင်းရဲရဲ အားထုတ်ရတယ်ဆိုရင် အဲဒါ ဒုက္ခပဋ္ဌိပဒါတဲ့၊ ပရိကမ္မဘာဝနာ ဆိုတာ ဥပစာရဘာဝနာ အဆင့်မရောက်မီ ပြုလုပ်အားထုတ် နေရတဲ့ ဘာဝနာပါပဲ၊ ဥပစာရဘာဝနာကတော့ အပွန်ဈာန် အနီးရောက်ပြီးနေတဲ့ ဘာဝနာကိုဆိုတယ်၊ အဲဒီမှာ ဥပစာရ ဘာဝနာအဆင့်ရောက်နေပါလျက် အပွန်ဈာန် အရောက်နှေးနေပြီဆိုရင် အဲဒါ ဒန္ဓာဘိည–အသိညာဏ် နှုန်းနေတယ်လို့ ဆိုရ တယ်တဲ့၊ ဒီပဋ္ဌိပဒါကဈာန်လေးပါး၊ ဒါမှမဟုတ် ဈာန်ငါးပါးလုံးမှာ တစ်ပါးတစ်ပါးလျှင် ၄–ပါး၊ ၄–ပါး ပြားသွားတယ်၊ ပြားပုံက–

၁။ ဒုက္ခပဋ္ဌိပဒါ ဒန္ဓာဘိည	=	ဆင်းရဲစွာ ကျင့်ရပြီး အသိညာဏ်နှုန်းခြင်း။
၂။ ဒုက္ခပဋ္ဌိပဒါခိပ္ပဘိည	=	ဆင်းရဲစွာ ကျင့်ရပြီး အသိညာဏ်ကျတော့ လျင်မြန်ခြင်း။
၃။ သုခပဋ္ဌိပဒါ ဒန္ဓာဘိည	=	ချမ်းသာစွာ ကျင့်ရပြီး အသိညာဏ်ကျတော့နှုန်းခြင်း။
၄။ သုခပဋ္ဌိပဒါ ခိပ္ပါဘိည	=	ချမ်းသာစွာလည်း ကျင့်ရ အသိညာဏ်လည်း လျှင်မြန်ခြင်းတဲ့။

ဒီလေးမျိုးပါပဲ။

ဒီလေးမျိုးက သမထဈာန်အရာဌာနမှာသာ မကဘူး၊ အခု ဒီမှာ အားထုတ်နေကြတဲ့ ယောဂီတွေမှာလည်း ဝိပဿနာ ရှုမှတ်ရာတွင် ဒီလေးမျိုး တစ်မျိုးမျိုးနဲ့ တွေ့နိုင်တာပဲ၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် စသည်ရောက်ဖို့ရာက အင်မတန် အားထုတ် ရတယ်၊ တော်တော်နဲ့ မရောက်နိုင်ဘူး၊ အဲဒါ ဒုက္ခပဋ္ဌိပဒါပဲ၊ ဆင်းဆင်းရဲရဲ အားထုတ်နေရတာပဲ။

ပဋ္ဌိဘာဂနိမိတ်ထင်လာပြီးမှ နိဝရဏကင်းနေပြီဖြစ်လျက် ဥပစာရဘာဝနာအခိုက်တွင် အချို့ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ ကြာနေ တယ်၊ တော်တော်နဲ့ ဈာန်မရနိုင်ဘူးတဲ့၊ သမာဓိကတော့ ကောင်းနေပြီ၊ ဈာန်အင်္ဂါတွေကျတော့ ထင်ထင်ရှားရှား သန်သန် စွမ်းစွမ်းမဖြစ်လာဘူးတဲ့၊ အဲဒါ ဒန္ဓာဘိညာ–နှေးသော အသိညာဏ်ရှိတာတဲ့၊ စိတ်နဲ့အာရုံတပေါင်းတည်း ကပ်ကပ် မနေဘူး ပေါ့။

ယခုဈာန်က ဒုက္ခပဋ္ဌိပဒါဒန္ဓာဘိညာတဲ့၊ အောက် အခြေခံပိုင်းကလည်းပဲ ဆင်းဆင်းရဲရဲ အားထုတ်ခဲ့ရပြီးမှ ပဋ္ဌိဘာဂ နိမိတ် ထင်လာတယ်၊ ဥပစာရသမာဓိကို ရောက်တယ်၊ အဲဒါ ဒုက္ခပဋ္ဌိပဒါပဲ၊ တစ်ခါ အပွန်သမာဓိ ရောက်ဖို့ကျတော့ ရုတ်တရက်မရောက်ဘူး၊ ကြာနေတယ်၊ အဲဒါ ဒန္ဓာဘိညာတဲ့ နှေးသော အသိညာဏ်ရှိတယ်။

အဲဒီလိုပုဂ္ဂိုလ် ရှိသေးတယ်

ဝိပဿနာ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာလည်း ဒီအတိုင်းပဲ၊ တချို့ အပင်တပန်းအားထုတ်ကြရတယ်၊ တချို့ဆိုပေမယ့် ပင်ပင်ပန်းပန်း အားထုတ်ကြရတာက များပါတယ်၊ ဘုန်းကြီးတို့ ရွှေဘိုဆိပ်ခွန်မှာ လူတစ်ယောက်ရှိတယ်၊ ဘုန်းကြီးနဲ့တောင် ဆွေမျိုးနီးစပ် တော်ပါသေးတယ်၊ သူ့မှာ ဘယ်လိုဖြစ်တယ်လို့ကို မသိဘူး၊ ဝိပဿနာတရားကို လာပြီးအားထုတ်တယ်၊ ပင်ပန်းလိုက်တာတဲ့၊ သူကပြောတယ်၊ လယ်ထွန်ရတာ၊ အိမ်မှုကိစ္စတွေ လုပ်ရတာထက် ရှုမှတ်ရတာက ပိုပြီးပင်ပန်းတယ်တဲ့၊ ပေပြီးအားထုတ်ရတယ်၊ သမာဓိလည်း ကောင်းကောင်းမထင်ဘူးလို့ ပြောတယ်၊ အဲဒါ ဒုက္ခပဋိပဒါပဲ၊ ဒီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ပါရမီ မရှိလို့နဲ့ တူပါတယ်၊ ခိုကပ်နေတာလည်း မဟုတ်ရှာပါဘူး၊ အဲဒီလို အားထုတ်ပေမယ့် အားထုတ်လို့မဖြစ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ကလည်း ရှိသေးတယ်။

ဟဲ့ဆို ငြိမ်သွားတဲ့ကလေးလိုပဲတဲ့

တချို့ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိဖြစ်ပြီး စိတ်စင်ကြယ်ပြီဆိုတော့ မှတ်စိတ်နဲ့ အာရုံဟာ ကပ်ကနဲ ကပ်ခနဲ တည်နေတယ်၊ စိတ်ဟာ အာရုံက ဘယ်မှ ထွက်မသွားဘူး၊ ထွက်လို့ရှိရင်လည်း တစ်ချက်နှစ်ချက်လောက် မှတ်လိုက်ရုံနဲ့ မှတ်နေတဲ့အာရုံဆီ ပြန်ရောက်လာတာပဲ၊ တချို့ ပြောကြတယ်၊ ဘာနဲ့တူသလဲဆိုရင် ဆော့နေတဲ့ ကလေးငယ်ကို "ဟဲ့လို့ လူကြီးက ငေါက်လိုက်ရင် ငြိမ်ကျသွားသလိုပဲ"တဲ့၊ တစ်ချက်လောက်မှတ်လိုက်ရုံနဲ့ လူပ်ရှားနေတဲ့ စိတ်ကလေးဟာ ငြိမ်ကျသွားတာပဲတဲ့၊ ဒီလို အမှတ်ကောင်းတဲ့ ယောဂီတွေလည်း ရှိတာပဲ။

အမှတ်ကောင်းလာပြီဆိုတော့ စိတ်ကလေးဟာ သူ့အာရုံနဲ့သူ တည်နေတော့တယ်၊ ဒီလိုတည်နေတဲ့ စိတ်ကလေးဟာ စင်ကြယ်တဲ့ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ ဖြစ်လာပြီလို့ဆိုတယ်၊ တချို့တော့လည်း အဲဒီ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိလောက်ကိုပဲ မရောက်နိုင်ကြဘူး၊ ဒီတော့ တရားအရသာ မပေါ်ကြဘူးပေါ့၊ စိတ်စင်ကြယ်တဲ့အခါကျတော့ ဒီလိုပဲ ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း အာရုံနဲ့မှတ်စိတ်ဟာ တစ်ခုစီ တစ်ခုစီ ကွဲကွဲခြားခြား သိသိနေတာပဲ၊ အာရုံကတခြား မှတ်သိစိတ်က တခြား ဒီလို သိသိနေတယ်၊ အဲဒါ နာမရူပပရိစ္ဆေဒ ဉာဏ် ဖြစ်နေတာပဲ၊ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ရှေ့ကအာရုံနဲ့ စိတ်ကလေးတွေ မပျောက်ဘဲ နောက်အာရုံနဲ့ စိတ်ကလေးဟာ မဖြစ်ကြ ဘူး၊ တစ်စုံတစ်စုံ ပျောက်ပျောက်ပြီးမှ နောက်ထပ် အာရုံနဲ့စိတ်ဟာ ဖြစ်ပေါ် ဖြစ်ပေါ်လာတာပဲ စသည်ဖြင့်လည်း အကြောင်း အကျိုးလေးတွေကို ပိုင်းခြား ပိုင်းခြားပြီးတော့ အဲဒီလိုလည်း သိလာတာပဲ၊ နောက် ဒီလို အဖြစ်အပျက်လေးတွေကို သိတာဟာ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ပဲ၊ ဒီနေရာရောက်ရင် အလင်းရောင်တို့, ပီတိ, ပဿဒ္ဓိတို့ ဖြစ်ပေါ်လာတတ်တယ်၊ တချို့ ဒီနေရာ ရောက်အောင် မလွယ်ကြဘူး၊ အတော် ခဲခဲယဉ်းယဉ်း အားထုတ်ကြရတယ်၊ အဲဒါ ဒုက္ခပဋိပဒါ ခေါ်ပါတယ်။

ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် စသည်မှာ ကြာရင်လည်း ကြာနေတတ်ပြန်တယ်၊ တချို့များ သခ်ါရပေက္ခာဉာဏ် ရောက်နေတာ တောင်မှ အရိယမဂ်ဉာဏ်ကို မတက်နိုင်ဘဲ ကြာချင်ကြာနေပြန်တာပဲ၊ တစ်ရက်၊ နှစ်ရက်လောက်လည်း ကြာချင်ကြာနေတယ်၊ ခုနှစ်ရက်လောက်လည်း ကြာချင်ကြာနေတတ်တယ်၊ အဲဒီလို ဝိပဿနာဉာဏ် အတက်နှေးတာက ဒန္ဓာဘိညာတဲ့၊ နှေးသော အသိဉာဏ်ရှိတာတဲ့၊ အဲဒါ ဒုက္ခပဋိပဒါနဲ့ ဒန္ဓာဘိညာပဲ။

သမထစျာန်မှာလည်း ဒီလိုပဲ

အခု စျာန်နေရာမှာလည်း ဥပစာရသမာဓိ ဖြစ်လောက်အောင် အားထုတ်နေရတာကိုက တပင်တပန်း အားထုတ်ကြ ရတာတွေရှိတယ်၊ အဲဒါ ဒုက္ခပဋိပဒါပဲ၊ ဥပစာရသမာဓိဖြစ်တဲ့ နောက်မှာလည်း စျာန်ကို ရုတ်တရက်မရနိုင်ဘဲ ကြာနေတတ် ပြန်တယ်၊ အဲဒါ ဒန္ဓာဘိညာတဲ့၊ နှေးသော အသိဉာဏ်ရှိတာတဲ့၊ အဲဒီလို အားထုတ်ပြီးတော့ အပ္ပနာစျာန်ကို ရောက်လာတယ်၊ အဲဒါ ပထဝီကသိုဏ်းလျှင် အာရုံရှိတဲ့စျာန်တဲ့၊ အဲဒီ စျာန်စိတ်ဖြစ်တဲ့အခါမှာလည်း ဖဿော ဟောတိ၊ ဝေဒနာ ဟောတိ စသည်ဖြင့် ဒီတရားတွေကို ထပ်ခါထပ်ခါ မြတ်စွာဘုရားက ဝေဖန်ဟောကြားတော်မူပါတယ်၊ ဘာမှ ချန်မထားပါဘူး၊ နာယူတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကလည်း ဒီလိုပဲ နာယူနေကြပါတယ်၊ အဲဒါ ဒုက္ခပဋိပဒါ ဒန္ဓာဘိညာ၊ ဆင်းဆင်းရဲရဲ ကျင့်ရပြီး နှေးသော အသိဉာဏ်ရှိတယ်တဲ့။

နောက်ပြီးတော့ ဒုက္ခပဋိပဒါ ခိပ္ပာဘိညာ၊ ဒုက္ခပဋိပဒါ ဆိုတာ ဥပစာရ သမာဓိရအောင် ခဲခဲယဉ်းယဉ်း အားထုတ် ရတာကို ဆိုတယ်၊ ဒီလို ခဲခဲယဉ်းယဉ်းအားထုတ်လို့ ဥပစာရသမာဓိကို ရပြီးတဲ့ နောက်တော့ မကြာဘူး၊ အပ္ပနာစျာန်ကို လျှင်လျှင်မြန်မြန်ရသွားတယ်၊ တစ်ခဏအတွင်း မိနစ်ပိုင်းလောက်နဲ့လည်း ရချင်ရသွားမယ်၊ နာရီပိုင်းအတွင်း ရချင်လည်းရ သွားမယ်၊ အဲဒီလို မြန်မြန်ရလွယ်တာဟာ ခိပ္ပာဘိညာ လျှင်မြန်သော အဘိဉာဏ်ရှိတာတဲ့။

သမထစျာန်မှာသာ မဟုတ်ဘူး၊ ဝိပဿနာအားထုတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာလည်း ဒီလိုပဲ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ရောက်အောင် အင်မတန် ပင်ပင်ပန်းပန်း အားထုတ်ကြရတာလည်း ရှိတယ်၊ အဲဒီ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်လည်း ရောက်ရော မကြာလိုက်ဘူး ဝိပဿနာဉာဏ်တွေ အဆင့်ဆင့်တက်သွားပြီး တရားပြီးဆုံးသွားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေလည်း ရှိတာပဲ၊ အဲဒါ ဒုက္ခပဋိပဒါ ခိပ္ပာဘိညာ တဲ့၊ အဲဒီလို ရှိတာပဲ။

အဲဒီအခါမှာ ဖြစ်တဲ့တရားတွေကိုလည်း ဖဿော ဟောတိ၊ ဝေဒနာ ဟောတိ စသည်ဖြင့် ၅၆–ပါးသော တရားတွေ ကိုပဲ ဟောကြားထားပါတယ်၊ ပဌမစျာန်ဆိုရင် ၅၆–ပါး၊ ဒုတိယစျာန်ဆိုရင် ဝိတက်, ဝိစာရ မပါလို့ ၅၃–ပါး၊ တတိယစျာန် ဆိုရင် ဝိတက်, ဝိစာရ, ပီတိ မပါလို့ ၅၂–ပါး၊ စတုတ္ထစျာန်မှာလည်း ၅၂–ပါးပါပဲ၊ မလျော့ပါဘူး။

ပြီးတော့ တချို့ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ သမထစျာန်ကို အားထုတ်တဲ့အခါမှာ ဥပစာရ သမာဓိရအောင် မခဲယဉ်းကြဘူး၊ လွယ်လွယ်လေးနဲ့ အားထုတ်လို့ရတယ်၊ ပထဝီ, ပထဝီလို့ နှလုံးသွင်းလိုက်ရင် မကြာမီအတွင်း မှာဘဲ စိတ်တွေငြိမ်သက် တည်ကြည်သွားတယ်၊ ပီတိ, သုခတွေနဲ့ ရှုမှတ်လို့ ကောင်းသွားတယ်၊ ဥပစာရသမာဓိကို ဒီလို လွယ်လွယ်လေးနဲ့ ရောက်သွား တယ်၊ ဒါပေမယ့် အပ္ပနာစျာန်ကျတော့ ရုတ်တရက် မရောက်ပြန်ဘူး၊ ကြာနေတတ်တယ်၊ အဲဒါ သုခပဋိပဒါ ဒန္ဓာဘိညာ ချမ်းချမ်းသာသာကျင့်ရပြီး နေးသော အဘိညာရှိတာတဲ့၊ အဲဒီစျာန်မျိုးလည်းရှိတယ်။

အဲဒီစျာန်ဖြစ်တဲ့အခါမှာလည်း ဖဿော ဟောတိ၊ ဝေဒနာ ဟောတိစသည်ဖြင့် ၅၆–ပါးသော တရားတွေကို ဝေဖန်ပြီး ဟောကြားတော်မူတာပါပဲ။

တချို့ပုဂ္ဂိုလ်တွေကျတော့ ပထဝီ, ပထဝီလို့ နှလုံးသွင်းလိုက်ရင် လွယ်လွယ်ကူကူနဲ့ပဲ ဥပစာရ သမာဓိဖြစ်လာတယ်၊ မခဲယဉ်းဘူး၊ စောစောက ပြောခဲ့တဲ့ မလ္လကမထေရ်မျိုးလို့ပေါ့၊ မလ္လကမထေရ်ဟာ ထွန်ယက်ထားတဲ့ လယ်ကွက်ကြီးကို ကြည့်ပြီး နှလုံးသွင်းလိုက်တာနဲ့ စျာန်ရသွားတယ်၊ ဘာမှ မခက်ခဲလှဘူး၊ ဥပစာရသမာဓိကိုလည်း လွယ်လွယ်ကူကူနဲ့ပဲ ရောက်သွားတယ်၊ အပ္ပနာသမာဓိကိုလည်း လွယ်လွယ်ကူကူနဲ့ပဲ ဆက်တည်းရောက်သွားတယ်၊ အဲဒါ သုခပဋိပဒါခိပ္ပာဘိညာ တဲ့၊ အခြေခံအကျင့်မှာလည်း လွယ်လွယ်ကူကူနဲ့ ချမ်းသာစွာ ကျင့်ခဲ့ရတယ်၊ အပ္ပနာစျာန် အဘိဉာဏ်ရောက်တော့လည်း လျှင်လျှင်မြန်မြန်နဲ့ပဲ ရောက်သွားတယ်၊ အဲဒါအကောင်းဆုံးပါပဲ။

တယ်တော်တဲ့ အရေးပိုင်ကတော်

တချို့ ဝိပဿနာရှုမှတ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေလည်း လွယ်လွယ်ကူကူနဲ့ဥဒယဗ္ဗယ၊ ဉာဏ်စသည်ကို ရောက်သွားကြတာတွေ ရှိပါတယ်၊ သုခပဋိပဒါလို့ ဆိုရမှာပေါ့၊ တချို့များ ရှုမှတ်ရတာကို မည်သည်းမည်ဏာ လွယ်လွယ်နဲ့ပဲ ရှုမှတ်သွားနိုင်တာကို တွေ့ရတယ်၊ အဲဒါ ရွှေဘိုက အရေးပိုင်ကတော် အမျိုးသမီးတစ်ဦးပါပဲ၊ ဂျပန်တွေ ဆုတ်ခွာသွားပြီး အင်္ဂလိပ်တွေ ပြန်လည် တက်ရောက်လာစကဖြစ်တယ်၊ အဲဒီ အမျိုးသမီးဟာ တရားနဲ့ပတ်သက်တဲ့ စာပေဗဟုသုတဆိုရင် အစက ဘာမျှ မလေ့လာဖူး တဲ့၊ ခေတ်ပညာတတ်ဖြစ်နေတော့ အင်္ဂလိပ်စာပေတွေကိုသာ ကြည့်ရှုလေ့လာခဲ့တယ်တဲ့၊ သူဟာ ကျောင်းဆရာမလည်းလုပ် တယ်။

အဲဒီ အမျိုးသမီးဟာ အခွင့်ရသလောက်နဲ့ပဲ တရားလာအားထုတ်တယ်၊ နေရာမှ ကျုပ့်မလားလို့ ဘုန်းကြီး အောက်မေ့မိတယ်၊ ခေတ်အင်္ဂလိပ်စာပေတတ်ဆိုတော့ တရားနဲ့ပတ်သက်တဲ့ ဗဟုသုတကလည်း သူ့မှာမရှိဘဲကိုး၊ ဒီတော့ တရားကို လေးလေးနက်နက် အားထုတ်နိုင်ပါ့မလားလို့ ဒီလို အောက်မေ့မိတာပဲ၊ ဒါနဲ့ သူ့ကိုမေးကြည့်တယ်၊ သူဟာ ဘုန်းကြီးထင်သလို မဟုတ်ဘူး၊ ကြိုးကြိုးစားစား အားထုတ်တာကို တွေ့ရတယ်၊ အားထုတ်လို့ နောက်တစ်ရက်လောက်မှာပဲ နာမ်, ရုပ်တွေကို ပိုင်းပိုင်းခြားခြား၊ ကွဲကွဲပြားပြား သိလာတယ်၊ ပီပီသသကြီးသိလာတယ်၊ မှတ်တဲ့အာရုံနဲ့ မှတ်စိတ်ဟာ သူလျှောက်ထားပုံ အင်မတန်ရှင်းလင်းတာပဲ၊ ဥပမာလေးကိုတောင် သူက လျှောက်ထားလိုက်သေးတယ်။

တောင်ပို့ထဲကထွက်လာတဲ့ မြွေလေးကို ထွက်လာလိုက် တုတ်နဲ့ရိုက်ချလိုက်, ထွက်လာလိုက် တုတ်နဲ့ရိုက်ချ လိုက်သ လိုပဲ ဘုရားတဲ့၊ ပေါ်လာလိုက် သိလိုက်, ပေါ်လာလိုက် သိလိုက်နဲ့ သူ့အာရုံနဲ့ သူ့မှတ်စိတ်, သူ့အာရုံနဲ့ သူ့မှတ်စိတ်ဟာ နှစ်ခုနှစ်ခု တွဲပြီးတော့နေတာကို မှတ်နေရတာ သိပ်ပြီးကောင်းပါတယ်၊ အဖြစ်အပျက်ကလေးတွေကိုလည်း သိသိနေပါတယ် ဘုရားတဲ့၊ "တခြားတစ်ပါးကို ထွက်သွားတဲ့စိတ်တွေကို မှတ်ရတာများကော မရှိဘူးလား"လို့ သူ့ကိုမေးတော့ မထွက်ဘူးတဲ့၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်းကို ရောက်လာပြီဆိုကတည်းက အိမ်ကိုရောက်တဲ့ စိတ်ရယ်လို့ မရှိပါဘူးတဲ့၊ အံ့ဩြစရာ ကောင်းပါတယ်၊ ပါရမီထူးရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ပါပဲ၊ တကယ်ဆိုတော့ လူတို့ လောကစည်းစိမ် ချမ်းသာပေါ်မှာ ချမ်းချမ်းသာသာ နေလာရတဲ့ သူလို ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ကိုယ့်အိမ်စည်းစိမ် ချမ်းသာတွေကို ပြန်ပြီး သတိရစရာ သိပ်ကောင်းတယ်၊ ဒါပေမယ့် အဲဒီစိတ်ဟာ သူ့မှာ တစ်ခုမျှ မဖြစ်ဖူးတဲ့၊ မှတ်စိတ်တွေချည်းဖြစ်နေတာပဲတဲ့၊ ဥဒယဗ္ဗယဆိုတဲ့ အဖြစ်အပျက်တွေကိုလည်းသူဟာနှစ်ရက် သုံးရက် အတွင်းမှာပဲ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း သိလာတယ်၊ သူ့မှာ ခဲခဲယဉ်းယဉ်းမှတ်စရာရယ်လို့ မရှိဘူး၊ လွယ်လွယ်ကူကူ ချည်းပဲတဲ့။

အထက်ဉာဏ်တွေကို တက်ရောက်သွားတာဟာလည်း တော်တော်ကို ကောင်းပါတယ်၊ သူ့မှာ သခ်ါရုပေက္ခာဉာဏ်အထိ တက်ရောက်သွားတာလည်း ပီပီသသဖြစ်ပုံတွေ ထင်ရားပါတယ်၊ ဒါပေမယ့် မည်မည္ဆတ်တဲ့ အကြောင်းက သူ့မှာ ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့တယ်၊ သူ့ခင်ပွန်းက အစိုးရအမှုထမ်းဆိုတော့ တာဝန်အရဌာန ပြောင်းရွှေ့ရလို့ တရားအပြီးမသတ်ခင်မှာဘဲ ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်းမှ ထွက်သွားရရှာတယ်၊ အားထုတ်ရက်က ခြောက်ရက်မျှပဲ ရရှာတယ်၊ ဒီရက်လောက်နဲ့ သခ်ါရုပေက္ခာဉာဏ်အထိ ရောက်သွားတယ်ဆိုတာ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း သိရတယ်၊ သူ့လောက် အမှတ်ကောင်းတာ ဘုန်းကြီးတော့ မတွေ့ဖူးသေးဘူး၊ အခု ဒီမှာ အချို့အချို့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ် အမှတ်ကောင်းတဲ့ အကြောင်းကိုတော့ ပြောကြတာ ရှိပါတယ်၊ ဒါပေမယ့် ဘုန်းကြီးကိုယ်တိုင် စစ်ရတဲ့ ယောဂီတွေတော့ မဟုတ်ဘူး၊ ဒါကြောင့် သူတို့တွေ အမှတ် ဘယ်လောက် ကောင်းတယ် ဆိုတာကိုတော့ မသိရဘူး၊ ဒီလို ဝိပဿနာအစပိုင်းမှာ ချမ်းချမ်းသာသာ အားထုတ်ရတာ သုခပဋိပဒါပဲ၊ ဒီသုခပဋိပဒါက ခေတ်အလျောက်ဆိုရတဲ့ ပဋိပဒါပေါ့၊ နောက်ပိုင်းမှာ လျင်လျင်မြန်မြန် ဉာဏ်တွေရသွားတယ်ဆိုရင်လည်း ခိပ္ပာဘိညာပေါ့၊ ဒါကတော့ ခေတ်အားလျော်စွာ ခေါ်ရတဲ့ သုခပဋိပဒါ ခိပ္ပာဘိညာပဲ၊ ကျမ်းဂန်ထဲက သုခပဋိပဒါခိပ္ပာဘိညာလို အင်မတန် အထက်တန်း မကျတတ်ပါဘူး၊ ကျမ်းဂန်ထဲက သုခပဋိပဒါခိပ္ပာဘိညာ ဆိုတာကတော့ အင်မတန် အထက်တန်းကျတယ်၊ ပေါ်လာတဲ့ကိလေသာကို တစ်ခါလောက် ရှုမှတ်လိုက်ရုံနဲ့ ပျောက်သွားရမယ်တဲ့၊ အထက်တန်းကျတယ်၊ ပေါ်လာတဲ့ ကိလေသာကို တစ်ခါလောက် ရှုမှတ်လိုက်ရုံနဲ့ ပျောက်သွားရမယ်တဲ့၊ အထက်တန်း ကျတယ်၊ ပေါ်လာတဲ့ ကိလေသာကို တစ်ခါလောက် ရှုမှတ်လိုက်ရုံနဲ့ ပျောက်သွားရမယ်၊ မပျောက်လို့ရှိရင် ဒါဟာ ဒုက္ခပဋိပဒါတဲ့၊ နောက်ပြီးတော့ အဲဒီလိုမှတ်လို့ မကြာခင် နာရီပိုင်းအတွင်း အရိယာမဂ်ကို မြန်မြန်ရောက်သွားရမယ်တဲ့၊ အဲဒါမှ ခိပ္ပာဘိညာတဲ့၊ စာပေထဲမှာလာတဲ့ အဲဒီလို သုခပဋိပဒါ ခိပ္ပာဘိညာမျိုးဆိုတာကတော့ တယ်ပြီး ဖြစ်ဖို့မလွယ်လှပါဘူး၊ ခေတ်အားလျော်စွာ အရှုပ်အထွေး အခက်အခဲ မရှိဘဲ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ကိုရောက်မယ်၊ ဒီလိုရောက်ပြီး သခ်ါရုပေက္ခာဉာဏ်အထိ အဆင့်ဆင့် လွယ်ကူစွာနဲ့ဖြစ်ပြီး ပြည့်စုံတဲ့ အခါ သခ်ါရုပေက္ခာ ချုပ်ငြိမ်းတဲ့သဘောကို ရောက်သွားတယ်ဆိုရင် ဒါဟာ သုခပဋိပဒါခိပ္ပာဘိညာလို့ခေါ်ရမှာပဲ၊ ဘုန်းကြီးကတော့ ဒီအတိုင်းပဲ အသိအမှတ် ပြုထားပါတယ်၊ စာပေထဲမှာလာတဲ့အတိုင်း ဖြစ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ကတော့ တစ်ရာမှတစ်ယောက် ရှိခဲပါလိမ့်မယ်၊ ရှားပါတယ်။

အခုစျာန်နေရာမှာလည်း ဒီအတိုင်းပဲ၊ ဥပစာရသမာဓိဖြစ်အောင် အားထုတ်ရတာ ခက်ခဲနေရင် ဒုက္ခပဋိပဒါပဲ၊ လွယ်လွယ်နဲ့ဖြစ်ရင် သုခပဋိပဒါပဲ၊ အဲဒီ ဥပစာရသမာဓိ ဖြစ်ပြီးတဲ့နောက်မှာ အပွနာစျာန်ဖြစ်ဖို့ရာ မလွယ်ဘဲနဲ့ကြာနေရင် ဒန္ဓာဘိညာ–နေးတဲ့ အဘိညာဉ်ရှိတယ်၊ ဥပစာရ သမာဓိဖြစ်လို့ မကြာခင်အတွင်းမှာဘဲ အပွနာစျာန်သမာဓိသို့ ရောက်သွားတယ်ဆိုရင် ခိပ္ပါဘိညာပဲ၊ လျင်သော အဘိညာဉ်ရှိတာတဲ့၊ အဲဒီ ပဋိပဒါအဘိညာ လေးပါးနဲ့ ပဌမစျာန်ကို ဝေဖန်ပြီး မြတ်စွာဘုရားက ဟောကြားတော်မူပါတယ်။ ဟောကြားတော်မူတဲ့ စျာန်တိုင်း စျာန်တိုင်းမှာလည်း ဖဿော ဟောတိ၊ ဝေဒနာ ဟောတိ စသည်ဖြင့် အသေးစိတ် ဝေဖန်ဟောကြားတော်မူပါတယ်။ ပဋိပဒါဝေဖန်ပုံပြီးပါပြီ။

စျာန်နဲ့ စျာန်အာရုံ

ပဋိပဒါကို ဝေဖန်ဟောကြားပြီးတော့ ပရိတ္တ၊ ပရိတ္တာရမ္မဏကိုလည်း ဝေဖန်ဟောကြားတော်မူ ပါတယ်။ ပရိတ္တဆိုတာ သေးငယ်တဲ့ စျာန်စိတ်တဲ့၊ အားအစွမ်း နည်းတယ်ပေါ့၊ အထက်စျာန်တွေကို ရောက်နိုင်အောင် ကျေးဇူးပြုတဲ့ အားစွမ်းက သေးငယ်လို့၊ နည်းလို့ ပရိတ္တတဲ့၊ ပြီးတော့ ပရိတ္တာရမ္မဏဆိုတဲ့ သူ့အာရုံကလည်း သေးငယ်တာပဲတဲ့၊ မူလထင်ပေါ်တဲ့ ပဋိဘာဂ နိမိတ် ကသိုဏ်းအာရုံကို အကျယ်ချဲ့ပြီး၊ ရှုလို့ရှိရင် အပွမာဏာရမ္မဏ–အပွမာဏ အာရုံလို့ခေါ်တယ်၊ စောစောက ပြောခဲ့တဲ့ တစ်ထွာ လက်လေးသစ်လောက် ရှိတဲ့ ကသိုဏ်းအာရုံကလေးနဲ့ပဲ အကျယ်မချဲ့ မပြုရဘဲ စျာန်ရသွား လို့ရှိရင် ပရိတ္တ၊ ပရိတ္တာရမ္မဏစျာန်တဲ့၊ ကသိုဏ်းအာရုံတွေကို ပြန့်အောင် ပွားထားတယ်ဆိုရင် ပရိတ္တ–အပွမာဏာရမ္မဏတဲ့၊ ပွမာဏ အတိုင်းအရှည်မရှိ ကျယ်ပြန့်တဲ့အာရုံလို့ဆိုတယ်၊ဒါကဆယ်တောင်ပတ်လည်တို့၊ အတောင်နှစ်ဆယ်ပတ်လည် တို့၊ ပေတစ်ရာ ပတ်လည်တို့ စသည်ဖြင့်ပေါ့လေ၊ ကျောင်းဝိုင်းကြီးတစ်ခုလောက်၊ ရပ်ကွက်ကြီးတစ်ခုလောက်၊ မြို့ကြီး တစ်ခုလောက် စသည် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ကြီး ဖြန့်လို့ရတယ်၊ သမာဓိရလာတဲ့အခါမှ ဒီလိုဖြန့်လို့ ရပါတယ်၊ သမာဓိရလာတဲ့အခါ မဟုတ်ပေမယ့်လည်း ထင်ချင်ထင်နေတာပဲ။

အခု ဝိပဿနာရှုမှတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေလည်း သမာဓိရလာတဲ့အခါတော့ စိတ်ကူးတိုင်း စိတ်ကူးတိုင်း လျှောက်ပြီး ထင်နေတတ်ကြတာပဲ၊ အဲဒီ စိတ်ကူးတွေက တချို့က အဟုတ်မှတ်နေကြတယ်၊ နတ်ကပဲလာပြီးတော့ ပြောသလိုလို ဒီလိုရင်လည်း မှတ်ထင်နေတတ်ကြတယ်၊ ဆရာသမားကပဲ လာပြီး ပြောသလိုလို ဒီလိုလျှောက်ပြီး ထင်နေတတ်ကြတယ်၊ သမာဓိရလာတဲ့အခါမှာ စိတ်ကူးတိုင်း စိတ်ကူးတိုင်း ဟုတ်သလိုလို ထင်နေရတာပဲ၊ တကယ်တော့ မဟုတ်ပါဘူး။

အဲဒီလို သမာဓိအာရုံကို ပွားများထားလို့ရှိရင် "အပွမာဏာရမ္မဏ" အတိုင်း မသိအာရုံရှိတဲ့စျာန်ပဲ၊ အဲဒီလိုစျာန်လည်းရှိတယ်တဲ့၊ စျာန်စိတ်ကိုက အားကောင်းပြီး ထက်သန်နေတယ်၊ ဒုတိယစျာန်ရောက်ဖို့ အားပြည့်နေတယ်၊ အဲဒီလို စျာန်ကို အပွမာဏစျာန်ခေါ်တယ်၊ အာရုံကလည်း ပွားများထားတဲ့ အာရုံဖြစ်မယ် ဆိုရင်ပေါ့၊ အဲဒါ အပွမာဏာရမ္မဏပါပဲ။

၁–ပရိတ္တ ပရိတ္တာရမ္မဏစျာန်။ ၂–ပရိတ္တ အပ္ပမာဏာရမ္မဏစျာန်။ ၃–အပ္ပမာဏပရိတ္တာရမ္မဏစျာန်။ ၄–အပ္ပမာဏ အပ္ပမာဏာရမ္မဏစျာန်လို့ ဒီလို ၄–မျိုးခွဲပြီးတော့ ပဌမ စျာနံ ဥပသမ္ဘဇ ဝိဟရတိ ပရိတ္တံ ပရိတ္တာရမ္မဏံ ပထဝီကသိဏံ၊ ပရိတ္တံ အပ္ပမာဏာရမ္မဏံ ပထဝီကသိဏံ စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူတယ်။ လေးမျိုးစလုံးပါပဲ၊ ဒီလေးမျိုးဖြစ်တဲ့အခါမှာလည်း ဖဿော ဟောတိ၊ ဝေဒနာ ဟောတိစသည်ဖြင့် ၅၆–ပါးသော တရားတွေကို ဒီအတိုင်းပဲ ဝေဖန်ဟောကြားတော်မူပါတယ်၊ အကျယ်ရော အသေးစိတ်ရော ဝေဖန်ဟောကြားတော် မူတာပါပဲ၊ အဲဒါ ပရိတ္တ ပရိတ္တာရမ္မဏစျာန်တဲ့။

အများကြီးပါပဲ

အဲဒီ ပရိတ္တ ပရိတ္တာရမ္မဏစျာန်တွေနဲ့ ဒုက္ခပဋိပဒါခန္ဓာဘိညာ စသည်တွေကို ယှဉ်ပြီးတော့ အသီးသီး ဝေဖန်ဟောကြားလိုက်တော့ ၁၆–မျိုးတောင် ရှိသွားတယ်၊ အဲဒီက ဆယ့်ခြောက်မျိုးလုံးကိုလည်း မြတ်စွာဘုရားဟောတာပဲ၊ ဒီပြင်လည်း အများကြီးပါပဲ၊ ဝေဖန်စရာရှိတဲ့တရားတွေကို မခြွင်းမချန် ဝေဖန်ဟောကြား ထားပါတယ်၊ ဆာဘာယတနတွေနဲ့ ဝေဖန်တာလည်းရှိတယ်၊ ဝိမောက္ခနဲ့ ဝေဖန်တာတွေလည်း ရှိတယ်၊ အဲဒါ ပထဝီကသိဏ်းတင် ရှိသေးတယ်၊ အာပေါကသိဏ်း စသည်ကိုလည်း ဒီအတိုင်း ဟောကြားသွားတာ ပါပဲ။

ပကတိရေကို ကြည့်ပြီးတော့လည်း စျာန်ရနိုင်တယ်တဲ့၊ ရေးက ပင်လယ်ကမ်းခြေက ရေကို ကြည့်ပြီးတော့ စျာန်ရဘူးတဲ့ ဟ္ကိုလ်တွေရှိတယ်၊ ဒီလိုမဟုတ်ရင်လည်း ခွက်တို့၊ အင်တုံတို့၊ ဇလုံတို့နဲ့ ရေကို သန့်သန့်ရှင်းရှင်းထည့်ပြီး ကြည့်ရမယ်တဲ့၊ ပြီးတော့ အာပေါ–အာပေါ ရေ–ရေလို့ နှလုံးသွင်းပြီး ရှုရတယ်။

တေဇော–မီးကသိဏ်းကျတော့ ထင်းတွေကို မီးရှို့ပြီး အဲဒီမီးကို ကြည့်ရတယ်၊ ဒါကတော့ တာဝန်လေးပါတယ်၊ ထင်းလည်းရှိမှဖြစ်မယ်၊ ထင်းတွေ သိပ်ကုန်မှာပဲ၊ ထင်းတွေကို မီးရှို့ရုံလည်း မကသေးဘူး၊ အဲဒီမီးကို ကန့်လန့်ကာတို့ ထရံတို့ တစ်ခုခုနဲ့ ကာရဦးမယ်၊ ကာပြီးတော့ အဲဒီ ကန့်လန့်ကာဖြစ်ဖြစ် ထရံဖြစ်ဖြစ် တစ်ထွာ လက်လေးသစ်လောက် အပေါက်ကလေး ဖောက်ရတယ်၊ အဲဒီ အပေါက်ကလေးက မြင်နေရတဲ့ အလင်းရောင်ကိုကြည့်ပြီး တေဇော–တေဇော မီးမီးလို့ ရှုရတယ်၊ အထက်တက်သွားတဲ့ မီးခိုးတွေ အောက်ခြေက ထင်းစတွေကို မမြင်စေရဘူး၊ အဲဒီအပေါက်ကလေးက မီးတောက်ကလေးနဲ့ တည့်နေရမှာ၊ အဲဒါကိုကြည့်ပြီး ရှုနေရမယ်တဲ့၊ အခုခေတ် ဓာတ်မီးရောင်ကို အဲဒီလိုလုပ်ပြီး ရှုနေရင် ဖြစ်လောက်စရာရှိပါတယ်။

ဝါယောကသိဏ်းကျတော့ လေကိုအာရုံပြုနေရတယ်၊ အဲဒါကပိုပြီးတော့ ခက်သေးတယ်၊ သစ်ခက်သစ်ကိုင်းတွေ လှုပ်ယိမ်းတာကို ကြည့်ပြီး လေ လေလို့ နှလုံးသွင်းရှုနေရတယ်၊ အခက်သားပဲ၊ ဗြဟ္မာများတော့လည်း အဲဒီဝါယောကသိဏ်းက သူတို့မှာ ထင်ရှားတယ်တဲ့၊ နတ်များလည်း ဝါယောကသိဏ်းကို ရှုပြီးတော့ စျာန်ရကြတယ်၊ လူတွေမှာတော့ ဝါယော–လေကို မမြင်ကြရဘူး၊ ရှိတော့ရှိတာပဲ၊ မမြင်ရတိုင်းလည်း မရှိဘူးလို့မဆိုရဘူး၊ ကိုယ်မှာတိုက်ခတ်နေတဲ့ လေရှိတာဟာ ထင်ရှားနေတာပဲ၊ သို့သော်လည်း မမြင်ရဘူး၊ ဒါပေမယ့် နတ်တွေကျတော့ လေကို သူတို့ မြင်ကြရတယ်၊ သူတို့စက္ခုစတဲ့ ပသာဒရုပ်တွေက အင်မတန် ကြည်လင်တော့ မြင်ရတာပဲ၊ ဒါကြောင့် လေကို ရှုလို့ရကြတယ်၊ သူတို့ရှုရတာ သာပြီးတော့တောင် စျာန်ရလွယ်တယ်တဲ့။

အဲဒါ ပထဝီ၊ အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယော၊ မဟာဘုတ်ကသိဏ်း ၄–ပါးတဲ့၊ ဒါပြီးတော့ အဆင်းကသိဏ်းကလည်း ရှိသေးတယ်၊ နီလ၊ ပီတ၊ လောဟိတ၊ ဩဒါတ ၄–ပါးပါပဲ၊ နီလကသိဏ်းဆိုတာ အညိုရောင်၊ အပြာ၊ အစိမ်းရောင်တွေ၊ သစ်ပင်သစ်ရွက်တွေ၊ စိမ်းစိမ်းစိုစို မြင်နေရတာတွေဟာ နီလပဲ၊ ကြာညိုပန်းတို့၊ ခွာညိုပန်းတို့၊ ညိုပြာပြာအရောင်တွေလည်း နီလကသိဏ်းရောင်တွေပဲ၊ အဲဒါ အမျိုးမျိုးကြည့်ပြီးတော့ ညိုသည်–ညိုသည်၊ ပြာသည်–ပြာသည်၊ စိမ်းသည်–စိမ်းသည် စသည်ဖြင့် နှလုံးသွင်းနေရမှာတဲ့၊ ကြည့်လောက်အောင် အဲဒီပန်းစသည်ကို စုပုံပြီးကြည့်ရမယ်တဲ့၊ အခုခေတ်တော့ လွယ်ပါတယ်၊ နံရံစသည်မှာ ဆေးရောင်နဲ့ ရေးပြီး ကြည့်ရင်ရပါတယ်၊ ဆေးရောင်တွေကလည်း အမျိုးမျိုးရှိနေတော့ လိုတာရနိုင်ပါတယ်။

ပီတ–ဆိုတာ အဝါရောင်ကသိဏ်းတဲ့၊ ဒါက ဆေးသုတ်ပြီး ကြည့်ရင်လွယ်ပါတယ်၊ လောဟိတ– ကသိဏ်းလည်း ဆေးရောင်တွေရှိနေတော့ လွယ်တာပဲ၊ ဩဒါတကသိဏ်းကလည်း လွယ်တာပဲ၊ သူကသာပြီး လွယ်သေးတယ်၊ အင်္ဂတေလိမ်းကျံထားတဲ့ တံတိုင်းတို့၊ နံရံတို့၊ ပိတ်ဖြူတို့စသည် အဖြူတွေကတော့ ပေါပါတယ်၊ ကသိဏ်းဝိုင်းလေး ပြုလုပ်ပြီးရှုနေရင် ဩဒါတကသိဏ်းဖြစ်တာပဲ၊ အဲဒီကသိဏ်းတွေကို နေရာတကျ ပြုလုပ်ပြီး ရှုနေရင် ဥပစာရသမာဓိ ဖြစ်လာတယ်၊ အဲဒီအခါမှာ နိဝရဏတွေ ကင်းပြီး ကသိဏ်းအာရုံဟာ ကြည်ကြည်လင်လင် ဖြစ်လာတယ်၊ ပကတိတုန်းက ကသိဏ်းအာရုံလို မဟုတ်တော့ဘူး၊ ညက်ညောပြီး အရောင်အလင်းနဲ့တကွ ဖြစ်လာတယ်၊ အဲဒါ ဥပစာရသမာဓိပဲ၊ ဒီ သမာဓိအားကောင်းလာတဲ့အခါ ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ပီတိ၊ သုခ၊ ဧကဂ္ဂတာ စျာန်အင်္ဂါငါးပါးရှိတဲ့ ပဌမစျာန်ကို ရောက်တော့တာပဲတဲ့။

ဒုတိယစျာန်စသည်မှာလည်း ဒီအတိုင်းပဲ၊ စျာန်အင်္ဂါ ၄–ပါးရှိတဲ့ ဒုတိယစျာန်၊ စျာန်အင်္ဂါ ၃–ပါးရှိတဲ့ တတိယစျာန်၊ စျာန်အင်္ဂါ ၂–ပါးရှိတဲ့ စတုတ္ထစျာန်ရောက်တယ်တဲ့၊ အဲဒါတွေလည်း ပထဝီကသိုဏ်းလိုပဲ၊ ဒီအကုန်လုံး ဝေဖန်ဟောကြားတော်မူတယ်၊ မြတ်ဘုရား အပြည့်အစုံ ဝေဖန်ဟောကြား ပါတယ်၊ အကျယ်ကြီးပါပဲ။

ပြီးတော့ ပရိတ္တ ပရိတ္တာရမ္မဏ–သုဝဏ္ဏ ဒုဗ္ဗဏ္ဏစသည်ဖြင့်လည်း ဝေဖန်ဟောကြားတော်မူသေးတယ်၊ အဲဒီလို ဝေဖန်ဟောကြားပြီး အဲဒီစျာန်တွေ ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်းမှာ ဖဿော ဃာတိ၊ ဝေဒနာ ဟောတိ စသည်ဖြင့် အသေးစိတ်တရားတွေကို ဝေဖန်ပြပါသေးတယ်၊ အဲဒါ ကသိုဏ်းဝေဖန်ပုံပဲ၊ ပြီးသွားပါပြီ။

ဗြဟ္မဝိဟာရစျာန်

ကသိုဏ်းစျာန်တွေပြီးတော့ ဗြဟ္မဝိဟာရတဲ့၊ ဗြဟ္မဝိဟာရဆိုတာ မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာ၊ ဥပေက္ခာ ဒီလေးပါးပါပဲ၊ အဲဒါတွေကို ဝေဖန်ဟောကြားတော်မူပါတယ်။

ကတမေ ဆမ္ဘာ ကုသလာ။ ။ ကုသလာ၊ ကုသိုလ်မည်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တရားတို့သည်။ ကတမေ၊ အဘယ်သည်တို့နည်း။ ယသ္မိं သမယေ၊ အကြင်အခါ၌။ ရူပူပပတ္တိယာ၊ ရူပဘဝဖြစ်ခြင်း၏။ မဂ္ဂံ၊ အကြောင်းဖြစ်သော။ စျာနံ၊ စျာန်ကို။ ဘာဝေတိ၊ ဖြစ်စေ၏။ ဝိဝိစ္စေဝကာမေဟိ၊ ဝတ္ထုကာမ ကိလေသာကာမတို့မှ ကင်းဆိတ်၍သာလျှင်။ ဝိဝေကဇံ၊ ဝိဝေကကြောင့် ဖြစ်သော။ ပီတိသုခံ၊ ပီတိသုခကြောင့်ဖြစ်သော။ မေတ္တံ၊ ချမ်းသာစေလိုသော မေတ္တာခါတ်နှင့် ယှဉ်သော ပထမစျာနံ၊ ပထမစျာန်သို့။ ဥပသမ္ပဇ္ဇ၊ ကပ်ရောက်၍။ ဝိဟရတိ၊ နေ၏။ တသ္မိं သမယေ၊ ထိုအခါ၌။ ဖဿော ဟောတိ၊ ဖဿဖြစ်၏စသည်ဖြင့် ဝေဖန်ဟောကြားပါတယ်။

အဲဒါဟာ မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာန်းပါပဲ၊ ဒီမေတ္တာ ကမ္မဋ္ဌာန်းဟာ ကောင်းပါတယ်၊ စျာန်ရတာ မရတာ ထားလိုက်ဦးပေါ့၊ စျာန်ရရ မရရ မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာန်း ပွားများနေတယ်ဆိုရင်၊ မေတ္တာပို့နေတယ်ဆိုရင်ကို ကုသိုလ်တွေ အများကြီးဖြစ်နေတာပဲ။ အများသူငါ ပို့နေကြတယ်၊ ဘုန်းကြီးကျောင်းတွေမှာဆိုရင် "သဗ္ဗေသတ္တာ သဗ္ဗေပါဏာ" စသည်ဖြင့် ပါဠိလို ရွတ်ပြီးတော့ ဝတ်တက်ဝတ်ကပ် ပရိရွတ်တဲ့အခါတိုင်း ထည့်ပြီး ရွတ်ဖတ်နေကြတာပဲ၊ အဲဒီမှာ စိတ်ပါဖို့ကတော့ အရေးကြီးတယ်၊ တချို့က ရွတ်သာ ရွတ်နေကြတာ၊ စိတ်ကပါတာမဟုတ်ဘူး၊ အဝေရာဟောန္တု–ရန်ကင်းကြပါစေလို့ ပါးစပ်က ဆိုနေပေမယ်လို့ စိတ်က တခြားမှာရောက်နေရင် မေတ္တာစိတ်ဓာတ် မပါတော့ဘူး၊ ဒီတော့ သမာဓိကုသိုလ်ကောင်းကောင်း မဖြစ်ဘူးပေါ့။

တခြား ရောက်နေတဲ့စိတ်က လောဘဖြစ်စရာ အာရုံတွေဆီ ရောက်နေတယ်ဆိုရင် လောဘစိတ်တွေ ဖြစ်နေမယ်၊ ဒေါသဖြစ်စရာ အာရုံတွေဆီ ရောက်နေရင်လည်း ဒေါသစိတ်တွေ ဖြစ်နေမယ်၊ မေတ္တာစိတ် မဖြစ်တော့ဘူး၊ ဗမတ္တာပို့နေတယ်ဆိုရင် မေတ္တာစိတ်ဖြစ်ဖို့က အရေးကြီးတယ်၊ ပါဠိလိုရွတ်ဆိုတတ်လို့ ပါဠိလို ရွတ်ဆိုနေရင် "ချမ်းသာကြပါစေ"ဆိုတဲ့ မေတ္တာစိတ်ဓာတ်ပါဖို့ အရေးကြီးပါတယ်၊ "အဝေရာ ဟောန္တု၊ ဘေးရန်ကင်းကြပါစေ။ အနီဃာဟောန္တု၊ ကိုယ်ဆင်းရဲ ကင်းကြပါစေ။ အဗျာပဇ္ဇာ ဟောန္တု၊ စိတ်ဆင်းရဲ ကင်းကြပါစေ။ သုခီအတ္တာနံ ပရိဟရန္တု၊ ချမ်းသာနှင့်ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ မိမိခန္ဓာကိုယ်ကို ကောင်းစွာ ရွက်ဆောင်နိုင်ကြပါစေ"လို့ စိတ်ပါလက်ပါ တကယ်ချမ်းသာစေလိုတဲ့ မေတ္တာဓာတ်နဲ့ ပို့ဖို့ လိုပါတယ်၊ အဲဒီလို မေတ္တာပွားရမယ်၊ အချိန်တော်တော်ကြာသွားပြီ၊ တစ်နာရီခွဲကစပြီး ဟောလာခဲ့တာ အခု သုံးနာရီခွဲတောင် ရှိသွားပြီ၊ အဲဒီတော့ နှစ်နာရီကြာသွားပြီ။

တို့ကိ်ရို့ကိ်လာတဲ့ ကသိုဏ်းရှစ်ပါး

ပထဝီ, အာပေါ, တေဇော, ဝါယောဆိုတဲ့ ဓာတ် ၄–ပါး ကသိုဏ်းနဲ့ နီလ, ပီတ, လောဟိတ, ဩဒါတဆိုတဲ့ ဝဏ္ဏကသိုဏ်း ၄–ပါး၊ ပေါင်း ၈–ပါး၊ ဒီအဘိဓမ္မာပါဠိတော်မှာ ဟောထားတာကတော့ ဒီကသိုဏ်း ၈–ပါးကိုပဲ ဟောထားတယ်၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်တို့ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟတို့မှာ ကသိုဏ်း ၁၀–ပါး ပြထားတယ်၊ ဒါပေမယ့်လို့ ၁၀–ပါးထဲက အာကာသကသိုဏ်းဆိုရင် အရူပစျာန်နဲ့ဆိုင်တယ်၊ ဝိညာဏကသိုဏ်းဆိုတာလည်း အရူပစျာန်ရဲ့အာရုံ၊ အရူပစျာန်နဲ့ပဲ ဆိုင်တယ်၊ အဲဒီတော့ ၈–ပါးပဲ၊ ပါဠိတော်မှာ တိုက်ရိုက်လာတယ်၊ အဲဒီကသိုဏ်းတွေကတော့ အခု တရားနာနေရင်း နှလုံးသွင်းဖို့ မဖြစ်ဘူးဆိုလို့ ရွတ်လို့လည်း ဘာမှမထူးဘူး၊ ဒီတော့ အဲဒါတွေကို အဆိုခိုင်းနေလို့မဖြစ်ဘူး။

အဲ မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာန်းကတော့ ပွားလို့ရတယ်၊ သွားရင်း၊ လာရင်း၊ နေရင်း၊ ထိုင်ရင်းလည်း ပွားလို့ရတယ်၊ လွယ်လွယ်ကူကူ ပွားများနိုင်တာဖြစ်လို့ အင်မတန်ပွားများဖို့ ကောင်းတယ်၊ မေတ္တာပွားများနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မှာ အကျိုး ၁၁–ပါး ရနိုင်တယ်တဲ့။

"အိပ်, နိုး ချမ်းသာ၊ ကောင်းစွာအိပ်မက်"တဲ့၊ အိပ်ရင်လည်း ချမ်းချမ်းသာသာနဲ့ အိပ်ရတယ်၊ နိုးရင်လည်း ချမ်းချမ်းသာသာနဲ့ နိုးရတယ်၊ အိပ်ပျော်နေတဲ့အခါမှာလည်း မကောင်းတဲ့ အိပ်မက်တွေ မမက်ဘူးတဲ့၊ ပြီးတော့ "ချစ်လျက် လူနတ်"တဲ့၊ လူတွေကလည်း ချစ်တယ်၊ နတ်တွေကလည်း ချစ်တယ်။ "စောင့်လတ်နတ်များ"တဲ့၊ နတ်တွေကလည်း စောင့်ရှောက်ကြတယ်၊ "မီး, ဆိပ်, ခါးတို့၊ ရှောင်ရှားကိုယ်မှာ"တဲ့၊ မီးတို့, အဆိပ်တို့ ခါးလက်နက် တစ်စုံတစ်ရာတို့ မထိမခိုက်နိုင်ဘူး၊ "လျင်စွာ စိတ်တည်"တဲ့ ချမ်းသာပါစေလို့ မေတ္တာပွားနေရင် စိတ်လည်း တည်ကြည်လွယ်တယ်၊ ပထဝီ ပထဝီလို့ ပွားများရတာထက် စိတ်တည်လွယ်တယ်၊ မခက်ဘူး၊ "ရွင်ကြည်မျက်နှာ"တဲ့၊ မေတ္တာပွားများနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ မျက်နှာဟာ ကြည်ကြည်လင်လင်လည်း ရှိတယ်၊ အင်မတန်ကောင်းတာပဲ၊ လူတစ်ဦးတစ်ယောက်နဲ့ တွေ့တဲ့အခါ ချမ်းသာပါစေ၊ ချမ်းသာပါစေလို့ ဒီလို မေတ္တာပွားများနေရင် မျက်နှာရွှင်ရွှင်ပျပျထားနိုင်တယ်၊ ပြောတဲ့စကားဟာလည်း နားချမ်းသာတဲ့ စကားလုံး ကောင်းကောင်းကို ပြောလို့ရတယ်၊ မေတ္တာကို မပွားဘဲ ပြောရင်တော့ ပြောမိပြောရာတွေကို လျှောက်ပြောမိတတ် တယ်၊ "သေခါမတွေ"တဲ့။ သေခါနီးမှာလည်း မတွေမဝေဘဲ ကြည်ကြည်သာသာ သေရတယ်၊ "လားလေဗြဟ္မာ့ပြည်"တဲ့၊ သေရင်လည်း ဗြဟ္မာ့ပြည်ကို ရောက်နိုင်တယ်တဲ့၊ အဲဒါ မေတ္တာအကျိုး ၁၁–ပါးပါပဲ။

ဒါကြောင့် မေတ္တာပွားရတာဟာ အင်မတန် ကျေးဇူးများတယ်၊ ဒီတော့ တရားနာရင်လည်းပဲ၊ ဗမတ္တာစျာန်ရသည်ဖြစ်စေ၊ မရသည်ဖြစ်စေ မေတ္တာတော့ပွားကြမှဖြစ်မယ်။ ကဲ လိုက်ဆိုကြ–

> အားလုံးသတ္တဝါတွေ ဘေးရန်ကင်းကြပါစေ၊ စိတ်ဆင်းရဲ ကင်းကြပါစေ၊ ကိုယ်ဆင်းရဲ ကင်းကြပါစေ၊ ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာစွာနှင့် မိမိခန္ဓာဝန်ကို ရွက်ဆောင်နိုင်ကြပါစေ။

အဲဒါ မေတ္တာပွားတာပဲ၊ ချမ်းသာပါစေ ချမ်းသာပါစေလို့ နှလုံးသွင်းလိုက်တိုင်း နှလုံးသွင်းလိုက်တိုင်း ချမ်းသာစေလိုတဲ့ မေတ္တာစိတ်လေးတွေဟာ အသစ်အသစ်ဖြစ်နေတာပဲ၊ အဲဒါလေးကို ဝိပဿနာရှုရတယ်၊ ချမ်းသာပါစေလို့ စိတ်ကနှလုံးသွင်းလိုက်တာနဲ့ အဲဒီ ချမ်းသာပါစေဆိုတဲ့ မေတ္တာစိတ်ကလေးကို နောက်ကလိုက်ပြီး ရှုမှတ်ရတယ်၊ စိတ်အသိကလေးနဲ့ ရှုမှတ်ဖို့ပါပဲ၊ နာမည်မတပ်ဘဲ ဖြစ်ပါတယ်၊ အခု အားလုံးသတ္တဝါတွေလို့ ဆိုလိုက်တယ်၊ နှလုံးသွင်းလိုက်တယ်၊ အဲဒီ နှလုံးသွင်းလိုက်တဲ့ စိတ်ကလေးဟာ ပျောက်သွားတယ်၊ ဘေးရန်ကင်းပါစေလို့ နှလုံးသွင်းလိုက်ရင် အဲဒီနှလုံးသွင်းလိုက်တဲ့ စိတ်ကလေးလည်း ပျောက်သွားတယ်၊ မရှိတော့ဘူး၊ ဆင်းရဲကင်းပါစေလို့ နှလုံးသွင်းလိုက် ရင်လည်း ဒီလိုပဲ အဲဒီစိတ်ကလေးဟာ မရှိတော့ဘူး၊ ပျောက်သွားတယ်၊ နောက် နှလုံးသွင်းသမျှ စိတ်ကလေးတွေလည်း ဒီအတိုင်းပဲ နှလုံးသွင်းပြီး တစ်ခါတည်း မရှိတော့ဘူး၊ ပျောက်ပျောက်သွားကြတယ်၊ အဲဒီလို နှလုံးသွင်းတဲ့ စိတ်ကလေးရယ် ရွတ်ဆိုပွားများတဲ့ စကားလေးတွေရယ် အားလုံး ပျောက်ပျောက်သွားတာချည်းပဲ၊ အဲဒါကို နောက်ကနေပြီးတော့ ရှုလိုက်လို့ ရှိရင် ဒါဟာ ဝိပဿနာ ဖြစ်တော့တာပဲ၊ ဒါဟာ သမာဓိခေါ်တဲ့ သမထနဲ့ ဝိပဿနာ အစုံအစုံ ရှုတာပါပဲ၊ ဒီလို ဝိပဿနာ တစ်ခါတည်း ပါသွားအောင်ရှုရင် ပိုပြီးကောင်းတယ်။

မေတ္တာပို့နေရင်း ရန်သူ စဉ်းစားမိရင်လည်း ဒေါသစိတ် ဖြစ်လာတတ်တယ်၊ အဲဒီလို မဖြစ်ရအောင်လို့ အရပ်ဆယ်မျက်နှာမှ ရန်သူမရှိအောင် နှလုံးသွင်းထားရတယ်၊ ဒေါသဖြစ်နေလို့ အလကားပဲ၊ သူလည်း သူ့ကံနဲ့သူ ဖြစ်နေတာပဲ၊ ကိုယ်လည်း ကိုယ့်ကံနဲ့ကိုယ်ပဲ၊ ဒေါသဖြစ်နေရင် ဘာမှအကြောင်းမထူးဘူး၊ ဒေါသဖြစ်တာဟာ ဖြစ်တာရှိမှာပဲဆိုပြီး ဒေါသကို ဖျောက်ပစ်ရတယ်၊ ရန်သူရယ်လို့ မထားဘဲနဲ့ အားလုံး ချမ်းသာပါစေလို့ မေတ္တာစိတ်ဖြစ်အောင် ပွားနေဖို့ လိုပါတယ်၊ တစ်ဦးတည်းဆိုရင်တော့ ပွားလို့လွယ်ပါတယ်၊ ကိုယ်ပို့လိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကို အာရုံပြုပြီး ချမ်းသာပါစေ ချမ်းသာပါစေလို့ ပွားများရုံပါပဲ၊ ကိုယ်ပွားများလိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကို ရွေးပြီး မေတ္တာပွားများတာဖြစ်လို့ ဒေါသစိတ်ဖြစ်မယ် မဟုတ်ပါဘူး၊ စျာန်မရတောင် ကုသိုလ်စိတ်တွေကတော့ ဖြစ်နေတာပဲ၊ စျာန်ရရင်တော့ ဗြဟ္မာ့ပြည် ဗြဟ္မာ့ဘဝကို ရနိုင် ရောက်နိုင်သေးတယ်။

ရွာလူကြီး ဓနဉ္ဇာနီ ဝတ္ထု

ဘုရားလက်ထက်တော် ကာလတုန်းက ဓနဉ္ဇာနီပုဏ္ဏားကြီးဆိုတာ ရှိတယ်၊ သူဟာ အစိုးရအမှုထမ်း ရွာလူကြီး တစ်ယောက်ပါပဲ၊ အခွန်တော်ကောက်ရတဲ့ လူကြီးတဲ့၊ သူက အခွန်တော်ကောက်တဲ့အခါ အစိုးရ ဘဏ္ဍာတိုက်ကို သွင်းတဲ့ အခါကျတော့ မိုးလေဝသမမှန်လို့ဆိုပြီး နည်းနည်းပဲသွင်းတယ်၊ ပြီးတော့ ပိတာတွေကို သူကယူတယ်၊ သူဟာ ဒီလိုပဲ၊ မတရားအလုပ်တွေကို လုပ်နေတယ်၊ ဒီလိုနဲ့ တစ်နေ့တော့သူဟာ မကျန်းမမာ ရောဂါဖိစီးနှိပ်စက်လာလို့ အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်မြတ်ကြီးကို ပင့်ရတော့တယ်၊ လူ့ဘဝတုန်းကတည်းက သူနဲ့ အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်မြတ်ကြီးဟာ အင်မတန် ရင်းနှီးတဲ့ မိတ်ဆွေဖြစ်ခဲ့သတဲ့၊ သေခါနီး အားနည်းနေတဲ့အခါ ရောက်နေပြီဆိုတာသိတော့ ရင်းနှီးခဲ့ဖူးတဲ့ မိတ်ဆွေကို အမှတ်ရပြီး တွေ့သွားချင်လေ့ရှိကြတယ်၊ အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်မြတ်ကြီးက သူ့ထံ ရောက်လာတဲ့အခါကျတော့ သူ့ကို တရားဟောကြားတယ်၊ ဘယ်လို ဟောကြားသလဲဆိုရင်–

အပါယ်လေးဘုံမှာ အပါယ်ဘဝဖြစ်ရတာထက် လူ့ဘုံလူ့ဘဝ ဖြစ်ရတာက ကောင်းတယ်၊ အဲဒါကို နှလုံးသွင်းရမယ်၊ လူ့ဘဝထက် စာတုမဟာရာဇနတ်ဘဝက ပိုကောင်းပြန်တယ်၊ ဒီထက် တာဝတိံသာနတ်ဘဝ၊ ဒီထက် ယာမာနတ်ဘဝ၊ ဒီထက် တုသိတာနတ်ဘဝ၊ ဒီထက် နိမ္မာနရတိနတ်ဘဝ၊ ဒီထက် ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီ နတ်ဘဝ ဒီလို တဆင့်ထက်တဆင့် ပိုပိုကောင်းတယ်လို့ ဟောကြားတော်မူတယ်၊ ဒီတော့ ပုဏ္ဏားကြီးက ဗြဟ္မာဘဝကိုကော ဟောပါသလားလို့ အရှင်သာရိပုတ္တရာကို မေးတယ်၊ ဟုတ်တယ်–ဗြဟ္မာဘဝကို ဟောတယ်၊ အဲဒီဗြဟ္မာဘဝကို မရောက်ချင်ဘူးလားလို့ ပုဏ္ဏားကြီးကို အရှင်သာရိပုတ္တရာက မေးတော့ ပုဏ္ဏားကြီးက ရောက်ချင်ပါတယ်လို့ လျှောက်တယ်၊ ဒီလိုဆိုရင် ဗြဟ္မာဘဝရောက်နိုင်တဲ့နည်းကို ဟောမယ်လို့ဆိုပြီး ဗြဟ္မာဘဝရောက်နိုင်တဲ့ နည်းလမ်းကို မထေရ်မြတ်က ဟောကြားတော်မူပါတယ်။

ဗြဟ္မာဘဝကို ရောက်လိုရင် မေတ္တာ, ကရုဏာ, မုဒိတာ, ဥပေက္ခာဆိုတဲ့ ဗြဟ္မဝိဟာရတရားကို ပွားရတယ်ဆိုပြီး ပွားပုံပွားနည်းကိုပါ ဟောကြားတော်မူတယ်၊ ဒီလို ဟောပြောပြီးတော့ အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်မြတ်ကြီးလည်း ကျောင်းကို ပြန်ကြွတော်မူတယ်၊ ပြန်ကြွသွားလို့ အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်မြတ်ကြီးက ကျောင်းတောင် ပြန်မရောက်သေးဘူး ပုဏ္ဏားကြီး သေဆုံးသွားတယ်၊ သေဆုံးပြီး ဗြဟ္မာ့ဘုံမှာ ဗြဟ္မာကြီး ဖြစ်သွားသတဲ့၊ သေခါနီး ကပ်ကပ်ကလေးမှာပဲ စျာန်ရသွားတယ်၊ ဒါကြောင့် ဗြဟ္မာ့ဘုံ ရောက်သွားတာပေါ့၊ စျာန်ဆိုတာ လွယ်လွယ်လေးပဲ၊ ခက်တာမဟုတ်ဘူး၊ တခြား ကုသိုလ်အကြောင်းကံ ထင်ထင်ရှားရှား မရှိဘူးဆိုရင် မကျန်းမမာဖြစ်တဲ့အခါမျိုးမှာ မေတ္တာပွားနေတာပဲ ကောင်းတယ်၊ အဲဒီ မေတ္တာစိတ်နဲ့ သေသွားရင် နေရာကျတာပဲ၊ အင်မတန်ကောင်းတယ်။

ဝိပဿနာယောဂီတွေမှာတော့ ကိုယ့်ဝိပဿနာကို ကိုယ်ရှုနေရင် ဒါကတော့ အကောင်းဆုံးပါပဲ၊ အင်မတန်မှ ကျေးဇူးများပါတယ်၊ အရင်က အားထုတ်လေ့လာပြီးသားဆိုတော့ မကျန်းမမာဖြစ်တဲ့အခါ ရှုမှတ်လို့ လွယ်ပါတယ်၊ ရှုမှတ်နေကျ အတိုင်း ရှုမှတ်လိုက်ရုံပါပဲ၊ ဝိပဿနာကုသိုလ် အထောက်အပံ့ရှိပြီးသား ယောဂီဆိုရင်တော့ ဒီပြင်တရားကို အထူးရာကြံ ပွားများနေဖို့မလိုပါဘူး၊ ကိုယ့်ရှုပွားနေကျတရားကို ပွားနေလိုက်ရုံပါပဲ။

ချမ်းသာပါစေဆိုတဲ့ မေတ္တာစိတ်နဲ့ မေတ္တာပို့အပ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ကပ်ပြီး တပူးတပေါင်းတည်း ဖြစ်သွားပြီဆိုရင် စျာန်ကို ရောက်ရှိသွားတော့တာပါပဲ၊ မြတ်စွာဘုရားက စျာန်တရားတွေကို ပဋ္ဌိပဒါစသည်တို့ဖြင့် အကျယ်ကြီးဝေဖန် ဟောကြားတော်မူပါတယ်၊ စျာန်မှာပါဝင်တဲ့ တရားတွေကိုလည်း ဖဿောဟောတိ စသည်ဖြင့် ဟောကြားတော်မူတာပါတယ်၊ မေတ္တာစျာန်မှာတော့ အထူးမပါပါဘူး၊ ဒီ ၅၆–ပါးပါပဲ၊ ကရုဏာစျာန်မှာ ကရုဏာပိုပြီး ပါလာတယ်၊ မုဒိတာစျာန်ကျတော့ လည်း မုဒိတာပိုပါလာတာပဲ ရှိပါတယ်၊ ဥပေက္ခာစျာန်ကျတော့ စတုတ္ထစျာန်, ပဉ္စမစျာန်မှသာပါတယ်၊ စတုတ္ထစျာန်, ပဉ္စမစျာန် အရာဌာနရောက်မှ ဥပေက္ခာကို ပွားများရတယ်တဲ့၊ အဲဒီလို ဝေဖန်ဟောကြားပါတယ်။

ပြီးတော့ အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်း

နောက်ပြီးတော့ အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်းတွေကိုလည်း ဝေဖန်ဟောကြားတော်မူပါတယ်၊ အသုဘ ၁၀–ပါးထဲက ဥဒ္ဓုမာတကတဲ့၊ ဒါကတော့ ပဌမစျာန်တစ်မျိုးတည်း အတွက်ပါပဲ၊ ဥဒ္ဓုမာတက ဖူးဖူးရောင်နေတဲ့ သူသေကောင်ကို အာရုံပြု ပြီးတော့ ရှုရင်လည်း စျာန်ရနိုင်တယ်၊ ဝိနီလက, ဝိပုဗ္ဗက စသည်ဖြင့်လည်း အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်းအနေနဲ့ ဝေဖန်ပြီး ဟောကြားပါတယ်၊ ဒီမှာလည်း ပဋ္ဌိပဒါလေးပါး စသည်ဖြင့်လည်း အရင်စျာန်တွေမှာလိုပဲ ဝေဖန်ဟောကြားထားတာပါပဲ၊ အဲဒီ စျာန်တိုင်း စျာန်တိုင်းမှာလည်း ဖဿော ဟောတိ၊ ဝေဒနာ ဟောတိ စသည်ဖြင့် ဝေဖန်ဟောကြားပါတယ် ဝါရအားဖြင့် ကောဋ္ဌာသဝါရ, သုညတဝါရဆိုပြီး ဒီလိုပဲ ဟောကြားပါတယ်။

အင်မတန်ခြောက်သွေ့တဲ့တရား

မြတ်စွာဘုရားက အဘိဓမ္မာတရားကို သုတ္တန်တရားတွေထက် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဟောကြားတယ်၊ ဒီလိုတရားမျိုးက နာယူရခဲပါတယ်၊ ဘုန်းကြီးက အခုဝါစဉ်အတိုင်းမို့သာ ဒီတရားကိုဟောဖြစ်တာ၊ အဘိဓမ္မာတရား သက်သက်ဆိုရင်ဖြင့် ဒီတရားက အင်မတန်ခြောက်သွေ့တာဖြစ်လို့ ပျင်းရိဖွယ်အလွန်ကောင်းတဲ့ တရားပဲ၊ ဟောဖို့မလွယ်ဘူး၊ အခုဟောတာကတော့ ဝါတော်စဉ်နဲ့ကပ်ပြီး ဟောလာတာဖြစ်လို့ ဝါတော်စဉ်အလိုက် ဟောတရားအတိုင်း ဟောရတာပဲ၊ မြတ်စွာဘုရား ဝါတော်စဉ်အလိုက်ဆိုတော့ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ကြည်ညိုဖွယ် ဂုဏ်တွေကို အာရုံပြုပြီး ကြည်ညိုစရာ အင်မတန်ကောင်းပါတယ်၊ ပြီးတော့ မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်တိုင် တာဝတိံသာနတ်ပြည်မှာ ကြွရောက်ပြီး ဟောကြားတဲ့ အဘိဓမ္မာတရားတော်ကြီးပဲလို့ အာရုံပြုပြီး ကြည်ညိုရမယ်၊ အဲဒီမှာ နတ်တွေက ဒီတရားကို နာယူနေကြတယ်၊ ငါတို့လည်း နတ်တွေနာယူကြသလို ဒီအဘိဓမ္မာတရားတော်ကြီးကို နာယူရပေတယ်လို့ နှလုံးသွင်းပြီး ဝမ်းမြောက်ကြရမယ်၊ အခု ဟောလာတဲ့ အချိန်က နှစ်နာရီခွဲသုံးနာရီလောက် ရှိသွားပြီ၊ တရားသိမ်းမှပဲ။

နောက်တရားပွဲမှာ ဘာဟောရမလဲဆိုတော့ အရူပစျာန်တွေကို ဆက်ဟောရမယ်၊ အရူပစျာန်တွေ ကျန်နေသေးတယ်၊ ပြီးတော့မှ လောကုတ္တရာမဂ်, ဖိုလ်တရားတွေကို ဟောရမယ်၊ အဲဒါတွေဟောပြီးတော့မှ ကုသလာ ဓမ္မာဆိုတဲ့ တရားဝေဖန်ချက်ပြီးပါလိမ့်မယ်၊ နောက်ပြီးတော့ "အကုသလာ ဓမ္မာ" အဲဒီ အကုသိုလ် တရားတွေကိုလည်း ဟောဖို့ရာရှိသေးတယ်၊ ပြီးတော့ ခေါင်းစဉ်အတိုင်း "အဗျာကတာ ဓမ္မာ"အဲဒီ အဗျာကတ တရားတွေကလည်း ရှိသေးတယ်၊ ကုသိုလ်, အကုသိုလ် တရားတို့ရဲ့ အကျိုးဖြစ်တဲ့ ဝိပါက်တရားတွေ, ရဟန္တာတို့ သန္တန်မှာဖြစ်တဲ့ ကြိယာတရားတွေ၊ အဲဒီ အဗျာကတ တရားတွေကို ဟောရဦးမယ်၊ ကုသလာ ဓမ္မာ၊ အကုသလာ ဓမ္မာ၊ အဗျာကတာ ဓမ္မာဆိုတဲ့ ဒီသုံးပုဒ်က အကျယ်ကြီးပဲ၊ အင်မတန်ကျယ်တယ်၊ အဲဒါတွေကို ဗဟုသုတလည်း ဖြစ်, မိမိတို့ အားထုတ်ထားတဲ့ တရားနဲ့လည်း နှိုင်းယှဉ်ပြီး ကြည့်နိုင်တာဖြစ်လို့ မှတ်သားစရာတွေပါ ပါတယ်၊ အဲဒါ တာဝတိံသာနတ်ပြည်မှာ ဟောတဲ့တရားတဲ့။

တရားသိမ်း

ဒီနေ့တော့ တရားသိမ်းကြစို့၊ နောက်တရားပွဲအတွက် နည်းနည်း အလှမ်းဝေးသွားလိမ့်ဦးမယ်၊ ဘာပြုလို့လည်းဆိုတော့ မကြာခင် ခရီးသွားစရာ ရှိနေသေးလို့ပါပဲ၊ အခု တပို့တွဲလဆုတ် ၃–ရက်နေ့မှာ မန္တလေးကိုသွားပြီး တပေါင်းလဆုတ် ၃–ရက်နေ့မှ ပြန်ရောက်မှာ၊ ဒီတော့ တပေါင်းလပြည့်နေ့မှာ မဟောနိုင်တော့ဘူး၊ အဲဒီနေ့တော့ ဒီမှာ သင့်လျော်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ဟောပါလိမ့်မယ်၊ တန်ခူးလထဲမှပဲ ဆက်ဟောရမယ်၊ သင်္ကြန်တွင်းလည်း ဟောမယ်ဆိုရင် ဟောလို့ဖြစ်တာပါပဲ၊ သင်္ကြန်တွင်းရယ်၊ တန်ခူးလပြည့်နေ့ရယ် အဲဒီရက်တွေမှာ တော်တော်များများရပါတယ်၊ အဲဒီတော့လည်း တရားနာ လာတဲ့အခါ ပေးထားတဲ့ စာရွက်ကလေးတွေ ယူခဲ့ကြရမယ်၊ စာရွက်မရသေးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ရှိရင်လည်း လာတောင်းနိုင်ပါတယ်၊ ဒီစာရွက်ပါမှလည်း ဒီတရားက နာလို့ဖြစ်တာ၊ စာရွက်မပါရင် ဘာတွေဟောနေတယ် ဆိုတာတောင် သိဖို့ခက်တယ်၊ ဒီစာရွက်ထဲမှာ အခြေခံ အရေးကြီးတဲ့ တရားတွေ အစုံပါတန်သလောက်ပါတယ်၊ အဲဒါ ယူခဲ့ကြ၊ ကဲ တရားသိမ်းကြမယ်။

> ယနေ့အဖို့၌ ကျွန်ုပ်တို့ ပြုစုပွားများ အားထုတ်အပ်သော ကုသိုလ်ကောင်းမှု အပေါင်း၏ အဖို့ဘာဂကို အမိအဘတို့မှစ၍ အလုံးစုံသော သတ္တဝါအပေါင်းတို့အား ပေးဝေပါကုန်၏၊ အလုံးစုံသော သတ္တဝါအပေါင်းတို့သည် ကုသိုလ် အမျှရကြ၍ ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာကြပါစေ။

အမျှ အမျှ အမျှ ယူတော်မူကြပါကုန်လော့။

သာဓု . . .သာဓု . . .သာဓု

အဘိဓမ္မာတရားတော်ကြီး

ဒီနေ့ ၁၃၃၆–ခုနှစ်၊ တပေါင်းလကွယ်နေ့ဖြစ်တယ်၊ လကွယ်နေ့ဆိုတော့ အခါတိုင်း ဦးသုဇာတ ဟောနေကျ တရားပွဲနေ့ပါပဲ၊ ဒါပေမယ့် ဦးသုဇာတက နေမကောင်းလို့ အနားယူနေတာဖြစ်တော့ ဘုန်းကြီးကပဲ ဟောရမယ်၊ အခုအချိန်က ၂–နာရီ မတ်တင်းရှိသွားပြီ၊ ၁–နာရီခွဲလောက်တော့ ဟောရမယ်၊ ဟောရမယ့်တရား ကတော့ ဝါတော်စဉ်အရ တာဝတိံသာမှာ ဟောခဲ့တဲ့ အဘိဓမ္မာတရားကိုပဲ ဆက်ပြီးဟောရဦးမှာပဲ။

သိပ္ပံဆရာတွေ မတွေ့တဲ့ တာဝတိံသာ

တာဝတိံသာဆိုတာ အခုနေအခါမှာတော့ သိပ္ပံပညာတွေနဲ့ လိုက်ရှာလို့မတွေ့ဘဲ ဖြစ်နေတယ်၊ နတ်တို့နေရာဆိုတာ လူတွေရဲ့ မျက်စိနဲ့ ကြည့်လို့ ရှာလို့တော့ မမြင်မတွေ့ပေဘူး၊ ရှိတော့ရှိမှာပဲ၊ လူတို့ မျက်စိနဲ့ မမြင်နိုင်တာဖြစ်နေတယ်၊ ဒီတော့ ကောင်းကင်ကို ရောက်ရုံနဲ့ မမြင်နိုင်ဘူး၊ အဲဒီ တာဝတိံသာ ပဏ္ဍုကမ္ပလာ ကျောက်ဖျာထက်မှာ မြတ်စွာဘုရားရှင် သီတင်းသုံးပြီးတော့ အဘိဓမ္မာတရားကို ဟောတော်မူပါတယ်၊ မြတ်စွာဘုရား ဆွမ်းခံကြွပြီး ဆွမ်းဘုဉ်းပေးတဲ့အခါမှာ ဖန်ဆင်းထားခဲ့တဲ့ နိမ္မိတကိုယ်စား ဘုရားရှင်က ဟောရစ်ခဲ့တယ်၊ အဆက်မပြတ်ဘူး၊ အင်မတန် အံ့သြစရာကောင်းပါတယ်။

ဒါပေမယ့်လို့ အခုနေအခါမှာ သိပ္ပံပညာတွေ အံ့သြစရာကောင်းတာနဲ့ စာလိုက်ရင်တော့ ဟိုတုန်းက ဘုရားရှင် တန်ခိုးတော်နဲ့ ဖန်ဆင်းတာကို အံ့သြစရာကောင်းတယ်ဆိုတာ၊ အင်း သိပ်ပြီး အံ့သြစရာ မဟုတ်သေးလို့ ဆိုရမှာပဲ၊ အခု သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တွေ တီထွင်တဲ့ သိပ္ပံပညာနဲ့ ဒီကမ္ဘာကို သတင်းပို့တာတွေ၊ လ, ကမ္ဘာကနေပြီး သတင်းပို့တာတွေ၊ ကောင်းကင်ကနေပြီး သတင်းပေးပို့တာတွေ အဲဒါတွေကို လူတွေ စိမ်ထားတာတောင်မှ အင်မတန် ဆန်းကြယ်နေတာပဲ၊ မြတ်စွာဘုရားက အနန္တတန်ခိုးနဲ့ ဖန်ဆင်းပြီး ဖြစ်နေတာ ဆိုတော့ သိပ်ပြီး အံ့သြစရာ မဟုတ်တော့ဘူး၊ သို့ပေမယ့်လို့ မဖြစ်ဖူးမြဲဖြစ်တာတွေ ဆိုတော့ ချီးကျူးစရာတွေပါပဲ။

ကနေ့ အရှုပါဝစရအလှည့်

တပို့တွဲလပြည့်နေ့ ရှုပါဝစရကုသိုလ်တရားတွေ ဖြစ်ပုံကို ဟောလို့ ပြီးခဲ့ပြီ၊ ကနေ့ အရှုပါဝစရစျာန်အကြောင်းကို ဟောဖို့ရာ အလှည့်ကျတယ်၊ ဟောပုံကို ကြည်ညိုရအောင် ရှေးဦးစွာ ဘုန်းကြီးက ပါဠိတော်ကို ရွတ်ပြမယ်၊ နက်နဲတဲ့ ဒီအဘိဓမ္မာတရားတော်ကို အာရုံပြုလျက် ကြည်ညိုပြီး နာကြရမယ်။

> ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ။ ကုသလာ၊ ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တရားတို့သည်။ ကတမေ၊ အဘယ်သည်တို့နည်း ။ ။တဲ့။ ကုသိုလ်တရားတွေဆိုတာ အဘယ်တရားတွေလဲ ။ ။ လို့ မေးတယ်။ အဖြေက–
>
> ယသ္မိံ သမယေ အရှုပူပပတ္တိယာ မဂ္ဂံ ဘာဝေတိ သဗ္ဗသော ရှုပ သညာနံ သမတိက္ကမာ ပဋ္ဌိဃသညာနံ အတ္ထင်္ဂမာနာနတ္တသညာနံ အမနသိကာရာ အာကာသာနဉ္စာယတနသညာသဟဂတံ သုခသစ ပဟာနာ ဒုက္ခသစ ပဟာနာ သောမနဿ ဒေါမနဿနံ အတ္ထင်္ဂမာ အဒုက္ခမသုခံ ဥပေက္ခာ သတိပါရိသုဒ္ဓိံ စတုတ္ထံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ ဥပေက္ခာသဟဂတံ။ တသ္မိံ သမယေ ဖဿော ဟောတိ ဝေဒနာ ဟောတိ။ပ။ အဝိက္ခေပေါ ဟောတိ။ပ။ ဣမေ ဓမ္မာ ကုသလာ တဲ့။

ယသ္မိံ သမယေ၊ အကြင်အခါ၌။ အရှုပူပ ပတ္တိယာ၊ အရှုပဘဝ၌ ဖြစ်ရန်အလို့ငှါ။ မဂ္ဂံ၊ အကြောင်းဖြစ်သော ကုသိုလ်တရားကို။ ဘာဝေတိ၊ ဖြစ်စေ၏။ အရှုပဘုံ၌ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်တဲ့ ကုသိုလ်တရားတဲ့၊ ရှုပဈာန်တုန်းကတော့ ရှုပူပ ပတ္တိယာ၊ ရှုပဘဝ၌ဖြစ်ခြင်း၏။ မဂ္ဂံ၊ အကြောင်းဖြစ်သော။ ဝါ–ရှုပဘဝ၌ ဖြစ်ရန်အလို့ငှာ။ မဂ္ဂံ ဘာဝေတိ၊ ဖြစ်ကြောင်း ကုသိုလ်တရားတွေကို ဖြစ်စေ၏တဲ့၊ ဒီလိုဆိုပါတယ်။

အဲဒါကလည်း ပဌမဈာန်, ဒုတိယဈာန်, တတိယဈာန်, စတုတ္ထဈာန်လို့ စတုတ္ထနည်းနဲ့၊ တစ်နည်း ပဌမဈာန်, ဒုတိယ ဈာန်, တတိယဈာန်, စတုတ္ထဈာန်, ပဉ္စမဈာန်လို့ ပဉ္စကနည်းနဲ့၊ တစ်နည်း–အဲဒီနည်း ၂–နည်းစလုံးနဲ့ အဘိဓမ္မာမှာ ဟောကြား

တော်မူထားတယ်၊ သုတ္တန်မှာတော့ကာ စတုတ္ထနည်းနဲ့သာပါပဲ၊ စတုတ္ထစျာန်အထိဆိုရင် စျာန်ကုန်သွားပါတယ်၊ အခု အရူပ စျာန်ကျတော့ အရူပူပပတ္တိယာ၊ အရူပဘဝ၌ ဖြစ်ရန်အလို့ငှာ။ အရူပဘဝ၌ဖြစ်ဖို့ရန်။ မဂ္ဂ၊ အကြောင်းဖြစ်သော ကုသိုလ်ကို။ ဘာဝေတိ၊ ဖြစ်စေ၏လို့ ဆိုတယ်၊ အဲဒါ ပဌမစလျှင်စခြင်း အရူပစျာန်ကိုရမလို့ မဖြစ်ဘူး၊ ရူပစျာန်တွေကို ရပြီးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မှသာ ရနိုင်တာ။

အရူပဘုံဆိုတာ ၄–ဆင့်ရှိတယ်၊ အာကာသာနဉ္စာ ယတနဘုံက တစ်ဆင့်၊ ဝိညာနဉ္စယတနဘုံက တစ်ဆင့်၊ အာကိဉ္စညာယနဘုံကတစ်ဆင့်၊ နေဝသညာနာသညာယတနဘုံကတစ်ဆင့်၊ အဲဒီ ၄–ဆင့်ကို ရောက်စေနိုင်တဲ့အကြောင်း စျာန်ကလည်း ၄–ခု၊ ၄–ဆင့်ရှိတာပဲ၊ အခုအဆင့်ကတော့ ပဌမဆုံး အာကာသာနဉ္စာယတန ဆိုတဲ့ အောက်ဆုံးအဆင့်ပါပဲ၊ အရူပဘဝဆိုတာ အ–ရူပတဲ့၊ ရူပဆိုတာကရုပ်၊ အ–ဆိုတာက မရှိတာ၊ ဒါကြောင့် အရူပ–ဆိုတာ ရုပ်မရှိတဲ့ ဘုံတဲ့။ အဲဒီဘုံတွေမှာ ရုပ်မရှိဘူး၊ နာမ်သက်သက်ပဲ ရှိတယ်၊ ဘုံ ၃၁–ထဲမှာ ရုပ်နာမ် ၂–ပါးလုံး အစုံရှိတဲ့ဘုံက ၂၆–ဘုံပဲရှိတယ်၊ ရုပ်သက်သက်သာရှိတဲ့ဘုံက ၁–ဘုံပဲရှိတယ်၊ နာမ်သက်သက်ဘုံက ၄–ဘုံဆိုတော့ ၃၁–ဘုံတဲ့။

ရုပ်သက်သက်ရှိတဲ့ဘုံကို အသညသတ်ဘုံလို့ ခေါ်တယ်၊ ရူပါဝစရ စတုတ္ထစျာန်တိုင်အောင် အားထုတ်ပြီးတော့ အဲဒီ စတုတ္ထစျာန်ရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်နာမ်ကို ရွံမုန်းစက်ဆုပ်ပြီး ပွားများလို့ရှိရင် အဲဒီဘုံကို ရောက်တာပဲ၊ အဲဒီဘုံမှာ အဆင့်ကတော့ တစ်ဆင့်ဘဲရှိတယ်၊ ဒါပေမယ့် ၂–မျိုးခွဲထားတယ်၊ ဝေဟပ္ဖလ်ဗြဟ္မာနဲ့ အသညသတ်ဗြဟ္မာတဲ့၊ အဆင့်ကတော့ အတူတူပါပဲ၊ ဥပမာ ရွာတစ်ရွာထဲမှာ လူအမျိုးမျိုးနေထိုင်သလိုပေါ့။

ဝေဟပ္ဖလ်ဘုံကတော့ အသညသတ်ဘုံလို ရုပ်တစ်မျိုးသာ ရှိတာမဟုတ်ဘူး၊ နာမ်ရော ရုပ်ရော အစုံရှိတယ်၊ မျက်စိလည်းရှိတယ်၊ နားလည်းရှိတယ်၊ စိတ်ကူးစဉ်းစား ကြံစည်မှုလည်းရှိတယ်၊ ပြီးတော့ နှာခေါင်းပုံသဏ္ဌာန်လည်း ရှိတာပဲ၊ အနံ့တွေကို နံတဲ့ မွှေးတဲ့ ဃာနပသာဒရုပ်ကတော့ မရှိဘူး၊ နှာခေါင်းလောက်သာ ရှိတယ်၊ လျှာဆိုတာလည်း ရှိတော့ရှိတာပဲ၊ ဒါပေမယ့် စကားပြောလိုတဲ့အခါ ပြောနိုင်ရုံလောက်သာ ရှိတယ်၊ အရသာကိုခံစားတဲ့ ဇိဝှါပသာဒတော့ မရှိဘူး၊ ခန္ဓာကိုယ်ထည်ကြီးလည်း ရှိတာပဲ၊ ဒါပေမယ့် အတွေ့အထိ ထိနိုင်တဲ့ ကာယပသာဒရုပ်ကတော့လည်း မရှိဘူး၊ ဒါကြောင့် ရူပဗြဟ္မာတွေဟာ အနံ့ အဆိုးအကောင်းတွေကိုလည်း မခံစားကြဘူး၊ အရသာတွေကိုလည်း မစားကြဘူး၊ စားလိုတဲ့စိတ်လည်း မရှိကြဘူး၊ တချို့က အဲဒီအစာမစားရတာကို ဒုက္ခရောက်နေမှာပဲလို့ ထင်ကြတယ်၊ ဘယ်ဟုတ်ပါ့မလဲ၊ သူတို့မသိကြလို့ ဒီလိုထင်နေကြတာပဲ၊ မစားချင်လို့ စားစရာမရှာဖွေရဘဲ အလိုလိုချမ်းသာနေကြတယ်၊ စားမှုသောက်မှုဒုက္ခတွေ ငြိမ်းအေးပြီး ချမ်းသာနေကြတယ်၊ စားရသောက်ရတာဆိုတာ မလွှဲသာလို့ မနေနိုင်လို့ စားသောက်နေကြရတာ၊ စားတတ်တာရှိပြီး မစားရရင် အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ စားမှု, သောက်မှုအတွက် ဘယ်လောက် ဒုက္ခရောက်ကြရသလဲ၊ ဒါဟာ အင်မတန်ကြီးကျယ်တဲ့ ဒုက္ခကြီးတစ်ခုပဲ၊ စားတတ်တာမရှိတဲ့သူမှာတော့ မစားရပေမယ့် ဒီစားရမှု သောက်ရမှု ဒုက္ခကြီးဟာ ငြိမ်းအေးပြီး အင်မတန်ချမ်းသာတဲ့ ချမ်းသာကြီးတစ်ခုပဲ၊ တစ်ထပ်စားရတယ်ဆိုရင် တစ်ထပ်ဒုက္ခရောက်ရတယ်၊ နှစ်ထပ်စားရတယ်ဆိုရင် နှစ်ထပ်ဒုက္ခရောက်ရတယ်၊ အရသာကို ကြိုက်လို့ စားရတာကောင်းတယ်, မြိန်တယ်ဆိုပြီး စားနေရပေမယ့်လို့ စားရဖို့ အားထုတ်ရတာတွေ, ရှာဖွေရ အားထုတ်ရတာတွေ, ချက်ပြုတ် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ရတာတွေ, စားနေရ, သောက်နေရတာတွေ အဲဒါဟာ ဒုက္ခတွေချည်းပဲ၊ အဲဒီဒုက္ခတွေမရှိဘူး၊ ကင်းငြိမ်းသွားတယ်ဆိုရင် အဲဒီဒုက္ခတွေအတွက် ချမ်းသာသွားတယ်။

ဗြဟ္မာတွေမှာ အစာအာဟာရ စားသောက်မှုတွေ မရှိကြဘူး၊ မစားဘဲနေနိုင်ကြတယ်၊ ဆာလည်း မဆာဘူး၊ စားချင်တဲ့စိတ် မရှိဘူး၊ ဒီတော့ သူတို့မှာ စားမှု သောက်မှု ဒုက္ခတွေငြိမ်းပြီး ချမ်းသာနေကြတယ်၊ အတွေ့အထိတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့ ခံစားခြင်း မရှိကြဘူး၊ ဒါကြောင့် လူတို့လောကမှာလို ယောကျ်ား, မိန်းမတို့ရဲ့ အတွေ့အထိတွေကို အလိုမရှိကြဘူး၊ တွေ့ထိခံစားလိုမှုတွေ ငြိမ်းအေးပြီး အင်မတန် ချမ်းသာနေကြတယ်။

သူတို့မှာ မျက်စိရှိတဲ့အတိုင်း မျက်စိကမြင်ရတယ်၊ နားရှိတဲ့အတိုင်း နားက ကြားရတယ်၊ မြင်ရ, ကြားရတာက သူတို့မှာ အသုံးကျတယ်၊ ဘုရားတို့, သံဃာတို့ကို မြင်နိုင်တယ်၊ ကြည်ညိုနိုင်တယ်၊ ဒီလို မြင်ရတော့ ဒဿနာနုတ္တရိယ ကုသိုလ်တွေ ဖြစ်နိုင်တယ်၊ နားက တရားသံတွေကို ကြားနာနိုင်လို့ သဝနာယနုတ္တရိယ ကုသိုလ်တွေ ဖြစ်နိုင်တယ်၊ အဲဒီလို ကုသိုလ်တွေ ရနိုင်ခြင်းရဲ့ အကြောင်းဖြစ်လို့ မျက်စိနဲ့ နားကတော့ မြင်နိုင် ကြားနိုင်ရတာတဲ့၊ ပြီးတော့ စဉ်းစားကြံစည်မှုတွေလည်း ရှိကြတယ်တဲ့၊ အဲဒါဟာ ဝေဟပ္ဖလ်ဗြဟ္မာတွေပဲ။

အသည်းသတ် ဗြဟ္မာ

အသည်းသတ်ဗြဟ္မာတွေကျတော့ သူတို့မှာ ရုပ်သက်သက်သာ ရှိကြတယ်၊ စိတ် မရှိကြဘူး၊ ဗြဟ္မာပုံ သဏ္ဌာန်ချင်းကတော့ အတူတူပါပဲ၊ မထူးခြားပါဘူး၊ စိတ်မရှိတာဖြစ်တော့ မလှုပ်မရှားဘဲ အရုပ်ကြီးတွေလို နေကြမှာပဲ၊ ဒီရုပ်တွေက ကံကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ရုပ်တွေဆိုတော့ ဗြဟ္မာဘုံသွားပြီးတော့ ဗြဟ္မာတို့ ပုံသဏ္ဌာန်အတိုင်း ဖြစ်နေကြရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဖြစ်တယ်၊ စိတ်မရှိတာဖြစ်လို့ သိတာကတော့ မရှိဘူး၊ ဘာမှမသိကြဘူး၊ သစ်သားတို့, အင်္ဂေတေတို့, ပလတ်စတစ်တို့ကို ထုထားတဲ့ အရုပ်တွေလိုပေါ့၊ ဒီ သစ်သားရုပ် စသည်တို့ကတော့ ကံကြောင့်ဖြစ်တာ မဟုတ်ဘူး၊ ဥတုဇရုပ်တွေ၊ ဥတုကြောင့် ဖြစ်နေတဲ့ ရုပ်တွေကို လူတွေက ထုလုပ်ထားကြတာဖြစ်တယ်၊ အသည်းသတ် ဗြဟ္မာတွေကတော့ လူတွေလိုပဲ၊ ကံကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ကမ္မဇရုပ်တွေ၊ ဒါပေမယ့် လူတွေလို မြင်လည်းမမြင်ကြဘူး၊ ကြားလည်းမကြားကြဘူး, စိတ်ကူးကြံစည်မှုလည်း မရှိကြဘူး၊ စိတ်မှ မရှိကြပဲကိုး။

စတုတ္ထစျာန်ကို ရပြီးတဲ့အခါကျတော့ သူတို့က စိတ်ကို ရွံမုန်းစက်ဆုပ်ကြတယ်၊ စိတ်ရှိလို့သာ ဒုက္ခတွေကို ခံစားနေရတယ်၊ စိတ်မရှိရင် အေးတယ်, ချမ်းသာတယ်လို့ သူတို့က ဒီလို အယူရှိကြတာကိုး၊ အဲဒါ ဟုတ်သင့်သလောက်တော့ ဟုတ်ပါတယ်၊ စိတ်ရှိလို့သာ အကောင်းအဆိုးတွေကို ခံစားနေကြတာ၊ စိတ်မရှိဘူး ဆိုရင် တုံးတိုင် ကျောက်ခဲ စသည် တို့လိုပင် ကောင်းတဲ့ဟာ, ဆိုးတဲ့ဟာ ဘာကိုမှ ခံစားနေစရာမလိုဘူး၊ တုံးတိုင် ကျောက်ခဲတွေဆိုရင် လူတွေက ဓားနဲ့ ခုတ်လိုက်, တူနဲ့ထုလိုက်, ဒီလိုပြုလုပ်နေကြပေမယ့် ဘာမှ ခံစားမှုမရှိဘူး၊ ဒါဟာ စိတ်မရှိလို့ပဲ၊ လူတွေမှာတော့ ဒီလိုမဟုတ်ကြဘူး၊ ရုပ်ရော စိတ်အသိရော ရှိနေကြတာဖြစ်လို့ အကောင်းအဆိုး ခံစားနေကြရတယ်၊ ဒါကြောင့် ဒီအကောင်းအဆိုးတွေအတွက် ဒုက္ခရောက်နေကြရတာပဲ၊ ဒီလို စိတ်ကူးကြံစည်ပြီး စိတ်ရော သညာရော ရွံမုန်းစက်ဆုပ်ပြီး စျာန်ကို ပွားများတယ်၊ ဒီလို ပွားများပြီး လူအဖြစ်က သေလွန်သွားတဲ့အခါ နာမ်မရှိတဲ့ အသည်းသတ်ဘုံမှာ ရုပ်သက်သက်နဲ့ ဖြစ်တော့တာပဲ၊ အဲ သွားဖြစ်တဲ့ အခါမှာလည်း ဒီလို လူ့ပြည်က သေတဲ့အတိုင်း သွားဖြစ်ကြရတယ်၊ ပက်လက်သေရင် ဟိုမှာ ပက်လက်သွားဖြစ် တယ်၊ ထိုင်လျက်သေရင် ဟိုမှာ ထိုင်လျက်သွားဖြစ်တယ်၊ ရပ်လျက်သေရင် ရပ်လျက်ပဲ သွားဖြစ်တယ်၊ ဒီတော့ အဲဒီ အသည်းသတ်ဘုံက အသည်းသတ်ဗြဟ္မာကြီးတွေဟာ ပုံစံအမျိုးမျိုး ဖြစ်နေကြမှာပေါ့၊ အဲဒါ စိတ်နဲ့ သညာမရှိတဲ့ အသည်းသတ်ဘုံတဲ့၊ အသည်းသတ် ဗြဟ္မာကြီးတွေပါပဲ။

ရူပ်ရောနာမ်ရောရှိတဲ့ဘုံ

ကျန်တဲ့ ရူပဗြဟ္မာတွေကတော့ ရုပ်, နာမ် အစုံရှိကြတယ်၊ ကာမဘုံဆိုတာလည်း ဒီအတိုင်းပါပဲ၊ ရုပ်ရော နာမ်ရော အစုံရှိကြတယ်၊ ကာမဘုံထဲက ကာမသုဂတိဘုံဆိုတာ ၇–ဘုံရှိတယ်၊ လူ့ဘုံနဲ့ နတ်ပြည် ခြောက်ထပ်ဆိုတဲ့ နတ်ဘုံတွေပေါ့၊ အဲဒါ ကာမသုဂတိ ၇–ဘုံခေါ်တယ်၊ နောက်ပြီးတော့ အပါယ်လေးဘုံကိုပါ ပေါင်းလိုက်တော့ ကာမ ၁၁–ဘုံတဲ့၊ သူတို့တွေက ရုပ်, နာမ် အစုံရှိကြတယ်၊ လူတွေမှာရော, နတ်တွေမှာရော, တိရစ္ဆာန်တွေမှာရော ရုပ်တွေ, နာမ်တွေ အစုံရှိကြတာချည်းပဲ၊ မမြင်ရတဲ့ ပြိတ္တာတွေ, အသူရကာယ်တွေ အားလုံးမှာ ရုပ်, နာမ် ရှိကြတာချည်းပဲ။

အရူပဘုံနဲ့ အရူပစျာန်

အခု အရူပဘုံဆိုတာကတော့ ရုပ်မရှိဘူး၊ စိတ်နာမ်သက်သက်သာရှိတယ်၊ အုံ့ညြစရာပဲ၊ အခုကာလ သိပ္ပံပညာနဲ့တော့ စမ်းသပ်ရှာဖွေလို့ မရနိုင်ဘူးပေါ့၊ ဘာကြောင့်လဲဆိုတာ သိပ္ပံပညာဆိုတာ ရုပ်ဝတ္ထုရှိနေမှ စမ်းသပ်လို့ ဖြစ်နိုင်တာကိုး၊ အခု ရုပ်မရှိတဲ့စိတ်တွေကို ဘယ်နည်းနဲ့မှ သိပ္ပံပညာနဲ့ စမ်းသပ်မရပါဘူး၊ စမ်းသပ်ဖို့ဝေးလို့ ရှိမှန်းတောင်မှ မသိနိုင်ဘူး၊ အင်မတန် သိမ်မွေ့ပြီး ကံကြောင့် ထူးထူးခြားခြား ဖြစ်ရှိနေတာဆိုတော့ သိပ်အုံ့ညြစရာကောင်းပါတယ်။

ဗုဒ္ဓတရားတော်မှာ အဲဒီလို နက်နဲသိမ်မွေ့တဲ့ တရားတွေရှိနေပါတယ်၊ ဒါက ဗုဒ္ဓလက်ထက်တော် မှာသာ ရှိနေတာ မဟုတ်ပါဘူး၊ သာသနာတော် အပြင်ဘက်က ရသေ့တွေလည်းပဲ ဒီအရူပစျာန်တရားတွေ ကျင့်ကြံအားထုတ် နေတာ ရှိကြ ပါတယ်၊ ဒီစျာန်တွေထဲက အာကိဉ္စညာယတနစျာန်ကို ရသေ့တွေက သိပ်ပြီးသဘောကျကြတယ်၊ အာကိဉ္စည ဘာမှ ကြောင့်ကြစရာမရှိဘူး ဆိုပြီးတော့ ဒီစျာန်ကို သူတို့က ရအောင်အားထုတ်ကြတယ်၊ အာဠာရ ရသေ့ကြီးဆိုရင် ဒီစျာန်ကို ရအောင် အားထုတ်ထားတာပဲ၊ ဥဒကရသေ့ ဆိုတာကတော့ နေဝသညာနာ သညာယတနစျာန်တိုင်အောင် စျာန်တွေ အကုန် လုံးအားထုတ်ထားတယ်၊အဲဒါအရူပဘုံမှာဖြစ်ဖို့ရာအကြောင်းတရားတွေတဲ့၊ အရူပဘုံမှာ အာကာသာနဉ္စာယတနစျာန် ဆိုတာ အစပထမအဆင့်ပဲ။

အရူပူပပတ္တိယာ၊ အရူပဘုံ၌ ဖြစ်ရန်အလို့ငှာ။ မဂ္ဂ၊ အကြောင်းဖြစ်သော ကုသိုလ်တရားကို။ ဘာဝေတိ၊ ဖြစ်ပွားစေ၏တဲ့။ အဲဒီ အရူပစျာန်ရဖို့ရာ ရူပစျာန်တွေ အားလုံးရအောင် ပွားများပြီး အခြေခံခဲ့ရတယ်။ ရူပစျာန် အားထုတ်ပုံ တွေကိုတော့ စောစောက ပြောခဲ့ပြီးပါပြီ၊ သမထကမ္မဋ္ဌာန်းဆိုတာ ထူးထူးခြားခြားမဟုတ်ပါဘူး၊ ဥမထ ကမ္မဋ္ဌာန်းက သမာဓိဖြစ်ဖို့ရာသာ အရေးကြီးပါတယ်၊ ယူထားတဲ့အာရုံပေါ်မှာ စိတ်ကလေး တည်တံ့နေဖို့ရာကိုပဲ ပြုလုပ်နေရတယ်၊ စိတ်ကလေးကို ဒီလိုတည်နေလို့ရှိရင် နီဝရဏတွေ ကင်းရှင်းသွားတယ်တဲ့၊ ဒီတော့လည်း စိတ်ကလေးဟာ အထူးတလည် သန်သန်စွမ်းစွမ်း ဖြစ်လာတယ်၊ အဲဒီလို သန်သန်စွမ်းစွမ်း ဖြစ်လာတဲ့စိတ်ကိုပဲ စျာန်လို့ခေါ်ပါတယ်၊ သူ့အာရုံထဲမှာသာသူ စွဲစွဲမြဲမြဲဖြစ်ပြီး တည်နေတဲ့စိတ်တဲ့။

မှောင်ရိပ်ထဲကလူ

အာနာပါန ကမ္မဋ္ဌာန်းနေရာမှာ အသိဉာဏ်တွေ ရှုပ်ရှုပ်ထွေးထွေးလေး ဖြစ်နေတတ်ကြတာတွေ ရှိတယ်၊ ပရိကမ်တွေ ဘာတွေ သိပ်မများဘဲ လွယ်လွယ်ကူကူ အားထုတ်ရတာ ဖြစ်တော့ အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းကို အားထုတ်သူတွေ တော်တော်များတယ်လို့ သိရတယ်၊ အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းဆိုတာ ထွက်လေဝင်လေကို ရှုရတာပဲ၊ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတာကလည်း ထွက်လေ ဝင်လေကိုရှုဖို့ ဟောကြားတော်မူတာပါပဲ၊ ဒါပေမယ့် မကြာမီကလေးကမှ ထိသိကို ရှုမယ်ဆိုပြီး ဝိပဿနာရှုပုံ ပေါ်လာပါတယ်၊ ဒီအတိုင်းလည်း ရှုတတ်လို့ရှိရင် ဝိပဿနာ ဖြစ်နိုင်စရာအကြောင်းတော့ ရှိပါတယ်၊ ဒါပေမယ့် မြတ်စွာဘုရား မူလဟောတော်မူရင်းကတော့ လေကိုရှုဖို့ပါပဲ၊ ထိသိကိုရှုဖို့ မဟုတ်ပါဘူး။

တချိန်က ဘုန်းကြီး စစ်တွေကိုသွား တရားဟောတယ်၊ အဲဒီမှာ လူတစ်ယောက်က သူသဘောကျတဲ့ အချက်တွေကို စာနဲ့ရေးပြီး လျှောက်တယ်၊ သူလျှောက်တာတွေက အကုန်လုံး အမှားချည်းပါပဲ၊ သူကတော့ သူ့ဟာသူ မှန်တယ်လို့ထင်ပြီး ဘုန်းကြီးကိုပဲ မှားတဲ့အနေနဲ့ သူက စောဒကတွေတက်ပြီး သူ့စာမှာ ရေးလိုက်သေးတယ်၊ ဒါပေမယ့် သူ့နာမည်နဲ့ သူ့လိပ်စာကိုတော့ ထည့်ပြီးမရေးဘူး၊ ဒီတော့ အမှန်ရောက်အောင် ပြန်ပြီးဖြေရှင်းခွင့်မရဘဲ ဖြစ်သွားတယ်၊ ခက်တာပဲ၊ သူ့လိပ်စာ အပြည့်စုံပါရင်လည်း ဖြေရှင်းပေးရလေရဲ့၊ သူ့နာမည်နဲ့ လိပ်စာကို မဖော်ပြဝံ့ဘဲ မှောင်ရိပ်ထဲကနေ ရေးတာ ဖြစ်တော့ အမှန်အကန် သိသွားအောင် ဖြေရှင်းခွင့် မရတော့ဘူးပေါ့၊ မှောင်ရိပ်ထဲကနေပြီး ဆန့်ကျင်တဲ့ သဘောဖြစ်နေတယ်၊ သူ့စာထဲမှာက "ကိုယ်တော်ကြီး တစ်ပါးကတော့တဲ့၊ ထိသိကိုရှုဖို့ ပြောတယ်တဲ့၊ ထိသိရှုတာကမှ သဘာဝကျတယ်၊ အရှင်ဘုရားက လရှပ်ကို ရှုဖို့ရာပြောတယ်၊ အရှင်ဘုရားပြောတာ မှားတယ်တဲ့၊ အင်း အခက်သားလူပါပဲ၊ ဘုန်းကြီးက ဘုရားဟောတော်မူတဲ့အတိုင်း ဟောနေတာပဲ၊ ဘုရားကိုတောင် မှားတယ်ဆိုရင်တော့ ဖြေရှင်းဖို့ မတတ်နိုင်တော့ပါဘူး။"

အာနာပါန ထွက်လေ, ဝင်လေဆိုတာက စျာန်ရအောင်လို့ရှုတာ၊ စျာန်ရပြီးတော့မှ ဝိပဿနာရှုပုံကို ပါဠိအဋ္ဌကထာတွေကပြထားတယ်၊ ရှေးဦးစွာ စျာန်ရအောင် ဝင်တိုင်း ထွက်တိုင်း ဝင်လေထွက်လေကို နှာသီးဖျားကနေပြီး ရှုရတယ်၊ တချို့ နှာခေါင်းတိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ရှိတယ်၊ တချို့ နှာခေါင်းရှည်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ရှိတယ်၊ နှာခေါင်းရှည်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကျတော့ နှာသီးဖျားမှာ ရှုရတယ်တဲ့၊ နှာခေါင်းတိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကျတော့ အထက်နှုတ်ခမ်းမှာ လေလာပြီး တိုက်တယ်၊ ထိတယ် အဲဒါကို ရှုရတယ်တဲ့။

ပါဠိအဋ္ဌကထာ ဋီကာတွေကို မကြိုက်လို့လား

ပါဠိတွေနဲ့ တခမ်းတနား ဟောနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးကတော့ မုခနိမိတ္တပါးစပ်ကနေပြီး ရှုတယ်လို့ ရေးသားထားပြန်သေးတယ်၊ အဋ္ဌကထာ, ဋီကာတွေကို မကြိုက်လို့ဘဲ ဒီလိုရေးတာလားတော့ မသိပါဘူး၊ သူကတော့ မုခနိမိတ္တသဘောကို မသိလို့ ဟုတ်ပုံမရပါဘူး၊ အဋ္ဌကထာ, ဋီကာတွေမှာက မုခနိမိတ္တဆိုတာကို အထက်နှုတ်ခမ်းလို့ ရေးတယ်။

ပါးစပ်ကိုရှုရင် တရားအားထုတ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်မှာ စျာန်ရဖို့မလွယ်ပါဘူး၊ သမာဓိအင်မတန်ကောင်းတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်များမှာသာ စျာန်တရားဆိုတာ ရနိုင်တာပဲ၊ အင်မတန်မှလည်း ပြင်းပြင်းထန်ထန် အားထုတ်ရပါတယ်၊ လွယ်လင့်တကူလေးနဲ့ မဖြစ်ပါဘူး၊ နှာသီးဖျား အထက်နှုတ်ခမ်းတွင် လေလာပြီး တိုက်ခိုက်ရာမှာ ရှုရတယ်၊ ဝင်လေ, ထွက်လေကိုရှုလို့ သမာဓိ ကောင်းလာတဲ့ အခါမှာ ရှုရတယ်၊ ဝင်လေ, ထွက်လေက အရောင်အလင်းတွေ ဝင်လိုက်, ထွက်လိုက် ဖြစ်လာတယ်၊ အဲဒီ အရောင်အလင်းနဲ့တကွသော လေကို အာရုံပြုပြီးတော့ တည်ကြည်တဲ့ စိတ်ရောက်နေပြီဆိုရင် အဲဒီစိတ်ကို စျာန်စိတ်, စျာန်ရပြီလို့ ဆိုရတယ်၊ အဲဒါဟာ အာနာပါနစျာန်တဲ့၊ ပဌမစျာန်လည်းရှိတယ်၊ ဒုတိယစျာန်လည်းရှိတယ်၊ တတိယစျာန်လည်းရှိတယ်၊ စတုတ္ထစျာန်လည်းရှိတယ်၊ အဲဒီ စတုတ္ထစျာန်အထိ ရပြီးတဲ့အခါမှာ အရူပစျာန်ကိုရအောင် အားထုတ်ရတယ်။

အားထုတ်တော့ ဘယ်လိုအားထုတ်ရသလဲဆိုရင် ကသိုဏ်း ၈–ပါး၊ ပြောခဲ့ပြီးတဲ့ ပထဝီ, အာပေါ, တေဇော, ဝါယောဆိုတဲ့ ဓာတ်ကြီး ၄–ပါး ကသိုဏ်းရယ်၊ ပြီးတော့ နီလ, ပီတ, လောဟိတ, ဩဒါတဆိုတဲ့ အညိ, အဝါ, အနီ, အဖြူ, အဆင်း, ကသိုဏ်း ၄–ခုရယ်၊ အဲဒီ(၈)ခုသော ကသိုဏ်းတွေကို နှလုံးသွင်းရတယ်၊ အာရုံပြုပွားများရမယ်တဲ့၊ ပဌမက ပွားများထားပြီးသားဆိုတော့ ကသိုဏ်းတွေက ထင်လွယ်ပါတယ်၊ အစမှာ တစ်ထွာ တစ်မိုက်လောက်ကနေပြီး နောက်တော့

ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်လည်း ထင်နိုင်တာပဲ၊ ကိုယ်အလိုရှိသလောက် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ပြုလုပ်ပွားများရင်လည်းရပါတယ်၊ မျက်စိတဆုံး အရပ်တိုင်အောင် ပွားများလို့လည်းရတာပါပဲ၊ အဲဒီ နိမိတ်ကိုပွားပြီး နိမိတ်ထဲမှာမှ အာကာသ ဟင်းလင်းပြင်ပဲလို့ ဒီလိုရှုရမယ်။

ဘာပြုလို့ ဒီလို ရှုသလည်းဆိုရင် သူက ရုပ်ကို ရွံမုန်းစက်ဆုပ်ပြီး ရုပ်မရှိတာကို ကြိုက်လို့ပဲ၊ ရုပ်လို့ ရှုတဲ့ဈာန်ကို သူက အလိုမရှိတော့ဘူး၊ ဒါကြောင့် ရုပ်မရှိတဲ့ အာရုံကို အာရုံပြုနိုင်အောင် ကြိုးစားတာ ဖြစ်တယ်၊ ပထဝီစတဲ့ ကသိုဏ်း(၈)ပါးနဲ့အခု အာကာသကသိုဏ်းကို ပေါင်းရင် (၉)ပါး၊ အဲဒီ ကသိုဏ်း(၈)ပါး၊ (၉)ပါးကို ပွားများ နှလုံးသွင်းလိုက်တဲ့အခါ ဘယ်လိုပဲကြည့်ကြည့် ဒီကသိုဏ်းရုပ်တွေက ရှိနေတာပဲ၊ ပထဝီကသိုဏ်းကို နှလုံးသွင်းနေရင် ဒီပထဝီမြေကြီးတွေဟာ ဘေးကြည့်ရင်လည်း ဘေးမှာ၊ ငုံ့ကြည့်ရင်လည်း အောက်မှာ၊ မော်ကြည့်ရင်လည်း အထက်မှာ နိမိတ်အဖြစ်နဲ့ ထင်နေတာပဲ၊ အဲဒါ ပဋိဘာဂနိမိတ်လို့ ခေါ်တယ်၊ မြေနဲ့ အလားတူဖြစ်ပြီး ထင်နေတဲ့ နိမိတ်တဲ့၊ အမှန်ရှိတာကတော့ မဟုတ်ပါဘူး၊ သူနှလုံးသွင်းထားတဲ့ သညာကြောင့်သာ ထင်နေတာပဲ၊ အာပေါ ကသိုဏ်းဆိုရင်လည်း ရေတွေ, တေဇော ကသိုဏ်းဆိုရင်လည်း မီးတွေ, ဝါယော ကသိုဏ်းဆိုရင်လည်း လေတွေ, နီလ, ပီတ, လောဟိတ, ဩဒါတတွေဆိုရင်လည်း ဆိုင်ရာအရောင်တွေ ဘယ်မှာကြည့်ကြည့် ထင်နေတာပဲ၊ ဒီလိုထင်နေရာမှာ တကယ်စင်စစ်တော့ ပထဝီဆိုတဲ့ မြေ စသည်တွေဟာ ရှိနေတာ မဟုတ်ဘူး၊ ဘာဝနာအဟုန်ကြောင့်ဖြစ်တဲ့ သညာ၊ အဲဒီသညာ၏အစွမ်းကြောင့် ထင်နေတာပဲ၊ နှလုံးသွင်းများတဲ့အခါမှာ "အာကာသော, အာကာသော–ကောင်းကင်, ကောင်းကင်–ဟင်းလင်းပြင်, ဟင်းလင်းပြင်လို့" ဒီလို နှလုံးသွင်းရတယ်၊ ဒီလို နှလုံးသွင်းတော့ အရင်က မြေကြီးအသွင်စသည်ဖြင့် ထင်နေတဲ့ ကသိုဏ်းရုပ်တွေဟာ ဟိုနားက အပေါက်အကြား ဒီနားက အပေါက်အကြား ဒီလို အပေါက်အကြားလေးတွေ ဖြစ်ဖြစ်လာတယ်၊ ဒီလို ဖြစ်လာရာက နောက်တော့ အပေါက်အကြားတွေ အားလုံးပျောက်ပြီး ပထဝီ မြေအသွင် စသည်တွေက မရှိတော့ဘူး၊ အပေါက်ကသိုဏ်း စသည်တွေလည်း မရှိတော့ဘူး၊ အဆုံးမရှိတဲ့ ဟင်းလင်းပြင်ကြီးပဲ ဖြစ်သွားတော့တယ်။

အဲဒီအခါမှာ "အနန္တော အာကာသော, အနန္တော အာကာသော–အဆုံးမရှိတဲ့ ဟင်းလင်းပြင် ကောင်းကင်, အဆုံးမရှိတဲ့ ဟင်းလင်းပြင်ကောင်းကင်"လို့ နှလုံးသွင်းပြီးတော့မှ အာကာသာနဉ္စာယတနစျာန် ရတာကိုး၊ အဲဒါဟာ ပထမဆုံး အရူပါဝစရ အာကာသာနဉ္စာယတနစျာန်ပဲ၊ အဲဒီစျာန်ကို မြတ်စွာဘုရားက ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူပါတယ်။

ရူပသညာ စသည်ဖြစ်လာတယ်

"အရူပူပပတ္တိယာ၊ အရူပဘုံ၌ဖြစ်ရန်အလို့ငှာ။ မဂ္ဂံ။ အကြောင်းဖြစ်သော ကုသိုလ်ကို။ ဘာဝေတိ၊ ဖြစ်စေ၏"တဲ့၊ ဖြစ်ဆိုတာ ဘယ်လိုဖြစ်တုန်းဆိုတော့ "ရူပသညာနံ၊ ရုပ်အမှတ်သညာတို့၏။ ဝါ၊ ရုပ်အမှတ်သညာတို့ကို။ သမတိက္ကမာယ၊ လွန်မြောက်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း" ရုပ်အမှတ်သညာတွေ အကုန်လုံး လွန်မြောက်သွားတယ်တဲ့၊ အစက ရုပ်အမှတ်သညာတွေရှိတယ်၊ ပထဝီ–မြေ၊ အာပေါ–ရေ စသည်ဖြင့် ရုပ်သွင်သဏ္ဌာန် ပဋိဘာဂနိမိတ်တွေရှိတယ်၊ အဲဒါတွေဟာ ရုပ်အစစ်မဟုတ်ဘူး၊ ဒါပေမယ့်လို့ ရုပ်အသွင်သဏ္ဌာန်အနေနဲ့ တွေ့နေရလို့ ရုပ်အမှတ် သညာတွေလို့ ပြောရတယ်၊ အဲဒါတွေကို အကုန်လုံး လွန်သွားပြီ မရှိတော့ဘူးတဲ့၊ ကသိုဏ်းရုပ်တွေ မရှိတော့ဘူး၊ အဲဒါကြောင့် "ရူပသညာနံ၊ ရုပ်အမှတ်သညာ တို့၏။ ဝါ၊ ရုပ်အမှတ်သညာတို့ကို။ သမတိက္ကမာယ လွန်မြောက်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပဋိဃသညာနံ၊ ထိပါး၍ဖြစ်သော ရုပ်အမှတ်သညာတို့၏။ အတ္ထင်္ဂမာယ၊ ချုပ်ခြင်း မဖြစ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း။ "အဲဒီမှာ ထိပါးပြီးတော့ဖြစ်တဲ့ အမှတ်သညာတွေဆိုတာ အာရုံနဲ့ ဒွါရထိခိုက်ပြီးတော့ ဖြစ်လာတဲ့ အမှတ်သညာတွေပါပဲ၊ မျက်စိမရှိရင် မမြင်နိုင်ဘူး၊ မျက်စိနဲ့အဆင်းဆုံမိတဲ့အခါမှာသာ မြင်မှုဖြစ်နိုင်တယ်၊ မျက်စိနဲ့အဆင်း ထိခိုက်တာကို ပဋိဃလို့ဆိုတယ်၊ အဲဒီ ပဋိဃ ထိပါးတိုက်ခိုက်မှုကြောင့် မြင်ရတဲ့အဆင်းမှာ မှတ်သားမှုသညာ ဖြစ်လာတယ်၊ အဲဒါကို ရူပသညာတဲ့၊ ဒီလိုဆိုတယ်။

ထို့အတူ နားနဲ့အသံ ထိလို့ကြားပြီးတော့ အသံကို မှတ်သားတဲ့ သဒ္ဒသညာဖြစ်လာတယ်၊ နှာခေါင်းနဲ့ အနံ့ ထိခိုက်လို့ အနံ့ကို မှတ်သားထားတဲ့ ဂန္ဓသညာဖြစ်လာတယ်၊ ထမင်းစားတဲ့အခါတို့, မုန့်ပဲသရေစာ စားတဲ့အခါတို့မှာ လျှာပေါ်ကို အရသာရောက်လာရင် ချိုတယ်, ချဉ်တယ်, ခါးတယ်, ငန်တယ်, စပ်တယ်, ဖန်တယ်ဆိုတဲ့ အရသာတွေကို မှတ်သားတဲ့ ရသ သညာတွေ ဖြစ်လာတယ်၊ ပြီးတော့ ကိုယ်နဲ့ အတွေ့အထိတို့ ထိခိုက်လို့ အတွေ့အထိကို မှတ်သားတဲ့ ဖောဋ္ဌဗ္ဗသညာတွေ ဖြစ်လာတယ်၊ ဒါကတော့ တစ်ကိုယ်လုံးမှာ အများကြီးပါပဲ၊ ကာယပသာဒတွေ မှန်သမျှ အတွေ့အထိတွေ ဖြစ်နိုင်တာချည်းပဲ၊ အသား, အသွေးကောင်းလို့ ကာယပသာဒရှိတဲ့ နေရာတိုင်းမှာပဲ ဆိုပါတော့၊ အဲဒီလို နေရာတိုင်းမှာ အပ်ဖျားကလေး တစ်နေရာလောက်ပဲဖြစ်ဖြစ် အတွေ့အထိ ဖြစ်နိုင်ပါတယ်၊ အဲဒါတွေ ထိစရာနဲ့ ကိုယ်နဲ့ ထိခိုက်ပြီဆိုရင် ထိသိမှုသညာတွေ ဖြစ်တယ်တဲ့၊ ပါဠိလိုဆိုရင်တော့ ဖောဋ္ဌဗ္ဗသညာ တဲ့၊ အတွေ့သဘောပါပဲ။

အဲဒီ ၅-ပါးဟာ ပဋိဃသညာတွေ တဲ့၊ အာရုံနဲ့ ဒွါရ ထိခိုက်ပြီးတော့မှ ဖြစ်လာတာ၊ မထိခိုက်ဘဲနဲ့တော့ မဖြစ်ဘူး၊ သက်သက်စိတ်ကူးရုံနဲ့တော့ မဖြစ်ဘူး၊ စိတ်ကူးရုံနဲ့ အဆင်းတွေ, အသံတွေကို မြင်ရ, ကြားရတာ စသည်ဖြင့် ဆိုနေကြပေမယ်လို့ အဲဒါဟာ စိတ်ကူးနဲ့ မြင်ရတာ, ကြားရတာ စသည်မျှပဲ၊ ပကတိမျက်စိနဲ့ မြင်ရတာ, ပကတိနားနဲ့ ကြားရတာ

မဟုတ်ပါဘူး၊ အခု ဒီမှာ သညာ ၅-ပါး ဆိုတာကတော့ မျက်စိနဲ့အဆင်း ထိခိုက်ပြီးတော့မှ ဖြစ်တာ၊ နားနဲ့အသံ, နှာခေါင်းနဲ့ အနံ့, လျှာနဲ့ အရသာ, ကိုယ်နဲ့ တွေ့ထိစရာ အသီးအသီး တိုက်ခိုက်ပြီးတော့မှ ဖြစ်တာပဲ၊ အဲဒီသညာတွေ မရှိတော့ဘူးတဲ့၊ ဒါတွေကတော့ ရူပစျာန်မှာကတည်းက မရှိကြတာပါပဲ၊ ဒါပေမယ့်လို့ ဒီအရူပစျာန်မှာ အထူး ဝိဏသနအနေနဲ့ ပြထားတယ်၊ ရုပ်နဲ့သက်ဆိုင်တာတွေကို ပယ်ဖို့အတွက်ကြောင့်မို့ ပဋ္ဌိဃသညာတွေ မရှိတော့ဘူးတဲ့၊ ဒီနေရာမှာ ဒီလို အထူးပြဆိုထားပါတယ်။

အင်မတန်သိမ်မွေ့တယ်

"နာနတ္တသညာနံ၊ အထူးထူးသော သဘောရှိသော သညာတို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ ဝါ၊ အမျိုးမျိုးသော သညာတို့ကို။ အမနသိကာရာ၊ နလုံးမသွင်းခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း။" အမျိုးမျိုးသော သညာတွေတဲ့။ အခုပြောခဲ့တဲ့ ရုပ်အမှတ်သညာ, ကသိုဏ်းနဲ့ စပ်ပြီးဖြစ်တဲ့ သညာတွေမှတစ်ပါး၊ ပြီးတော့ မျက်စိနဲ့အဆင်း တိုက်ခိုက်ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ သညာစသည်မှတစ်ပါး အခြားသညာတွေဆိုတာ ရှိသေးတယ်တဲ့၊ စိတ်ကူးစဉ်းစားပြီးတဲ့ သညာ အမျိုးမျိုးတွေပေါ့၊ အဲဒီလိုသညာတွေ အများကြီး ရှိသေးတယ်၊ ဒါတွေဟာ အင်မတန် နက်နဲခက်ခဲတယ်၊ အခုတော့ စာလာ, ပေလာ ဒီလောက်သာ ပြောဦးမှဖြစ်မယ်။

စိတ်ကူးစဉ်းစား ကြံစည်ပြီးဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ သညာတွေအားလုံး နာနတ္တသညာတွေတဲ့၊ အဲဒီသညာတွေ မရှိကြတော့ဘူး၊ အဲဒီသညာတွေ အားလုံးကုန်နေပြီတဲ့၊ အင်မတန် နက်နဲခက်ခဲပါတယ်၊ ဒါတွေကိုတော့ စာပေသင်ကြား ထားကြတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာပဲ နားလည်လွယ်တဲ့ သဘောအနက်အဓိပ္ပာယ်သညာတွေ ဖြစ်နေလို့ တော်ရုံတန်ရုံ ဟောပြောရုံနဲ့ နားလည်နိုင်မယ်မဟုတ်ဘူး။

ရူပစျာန်တုန်းကတော့ ပထဝီ, ပထဝီမြေမြေနဲ့ နလုံးသွင်းလိုက်လို့ရှိရင် ကသိုဏ်းဝန်းတွေကို အာရုံပြုပြီးတော့ ဖြစ်တာပဲ၊ အဲဒါတွေကိုတော့ ပြောလို့ပြုလို့လွယ်တယ်၊ အခုဟာ အခက်ကြီးပဲ၊ အဲဒီကသိုဏ်းစျာန် ကသိုဏ်း အာရုံ တွေကို လည်း အာရုံပြုတာ မဟုတ်ဘူး၊ အဲဒါတွေမရှိဘူး၊ အကုန်လုံးကုန်နေပြီတဲ့ ဘာရှိတော့တုန်း ဆိုတော့ "အနန္တော အာကာသော"အဆုံးမရှိတဲ့ ဟင်းလင်းပြင် ကောင်းကင်ထဲမှာ စိတ်ရောက်ပြီးတော့ အဲဒီစိတ်တစ်ခုထဲပဲ ရှိတော့တာပဲတဲ့၊ အဲဒါကို "အာကာသာနဉ္စာယတန သဟဂတံ၊ အာကာသနဉ္စာယတန သညာနှင့်တကွဖြစ်သော။ စတုတ္ထံစျာနံ၊ စတုတ္ထစျာန်ကို။ ဥပသမ္ပဇ္ဇ၊ ကပ်၍။ ဝိဟရတိ၊ နေ၏။ တဲ့။" အဆုံး အပိုင်းအခြားမရှိတဲ့ ကောင်းကင်ထဲမှာ ရောက်ပြီးတော့ တည်နေတယ်တဲ့။

အခု ဒီမှာ ယောဂီတွေဆိုရင်လည်း သခ်ါရပေက္ခာညဏ် အရောက်မှာ ဒါနဲ့ခပ်တူတူ ဖြစ်တတ်ပါ တယ်။ အဲဒီမှာ ဟင်းလင်းပြင်ထဲရောက်ပြီး အစအဆုံးမရှိဘဲ မြင်စရာ ကြားစရာတွေလည်း မရှိဘူး၊ အထည်ဒြပ် ဝတ္ထုတွေလည်းမရှိဘူး။ ဟင်းလင်းပြင်ကောင်းကင်ထဲမှာ ကြည်လင်တဲ့ စိတ်ကလေးတစ်ခုတည်း တစ်ခါ တစ်ခါ ရောက်နေတတ်ကြပါတယ်။ တချို့ ယောဂီတွေက ပြောတာနဲ့ ခပ်ဆင်ဆင်တူနေတာကို တွေ့ရပါတယ်။ "ဟင်းလင်းပြင် ကောင်းကင်ထဲမှာ ရောက်နေတယ်၊ အစအဆုံးမရှိတဲ့ ကောင်းကင်ထဲမှာ စိတ်ကလေးရောက် နေတယ်"တဲ့။ အဲဒီလို ပြောတတ်ကြပါတယ်။ အဲဒီလို ဖြစ်တော့ လည်းပဲ စိတ်ကလေးကတော့ ရှိသေးတယ်။

"သုခသစ ပဟာနာ၊ သုခကို ပယ်ခြင်းကြောင့် သုခကင်းခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း၊ ဒုက္ခသစ ပဟာနာ၊ ဒုက္ခကို ပယ်ခြင်းကြောင့် ဒုက္ခကင်းခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း" သုခ, ဒုက္ခတွေ မရှိဘူးတဲ့၊ ပကတိပုဂ္ဂိုလ်တွေဆိုရင် ကိုယ်နဲ့ အတွေ့ အထိ ကောင်းတဲ့အခါကျတော့ သုခဖြစ်ကြတယ်။ အတွေ့အထိ မကောင်းတဲ့ အခါကျတော့ ဒုက္ခဖြစ်ကြတယ်။ နာမှု, ကျင်မှု, ကိုက်ခဲမှုတွေလည်း ဖြစ်ကြတယ်။ ဒီစျာန်ရောက်တဲ့ အခါမှာ ဒါမျိုးတွေလည်း မရှိဘူးတဲ့။ ဒါတွေ အကုန်ငြိမ်းနေတယ်တဲ့။ အကောင်းလည်း မရှိတော့ဘူး၊ အဆိုးလည်း မရှိတော့ဘူး၊ ကိုယ်နဲ့ အတွေ့အထိတွေမှန်သမျှ အကုန်လုံးငြိမ်းနေတယ်လို့ ဆိုပါတယ်၊ ဒါလည်းပဲ ရူပစျာန်မှာကတည်းက ငြိမ်းနေတာပါပဲ၊ ဒါပေမယ့်လို့ ဒီစျာန်ဖြစ်ပုံကို အထူးပြုပြီးတော့ ချီးမွမ်းထားပါတယ်၊ ဒီစျာန်က ရုပ်ကို စက်ဆုပ်ပြီး ပွားများတဲ့ စျာန်ဖြစ်တာမို့ ဒီစျာန်ရဲ့ဂုဏ်ကို အထူးဖော်ပြထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။

၂ွင်လန်းဝမ်းသာမှုတွေလည်း ငြိမ်းသွားတယ်

"ပုဗ္ဗေဝ၊ ရေးအဖို့ကပင်လျှင်။ သောမနဿ ဒေါမနဿနံ၊ စိတ်ရွှင်လန်းခြင်း, စိတ်နှလုံး မသာယာခြင်းတို့၏။ အတ္ထင်္ဂမာ၊ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့်" သောမနဿ စိတ်ရွှင်လန်းမှု ဒေါမနဿ စိတ်နှလုံး မသာယာမှုဆိုတာတွေဟာ စောစောကတည်းက ကင်းခဲ့ပြီတဲ့၊ အခုစျာန်ကိုရောက်ခါမှ ကင်းတာရယ်တော့ မဟုတ်ပါဘူး၊ ဒီစျာန်မရောက်ခင် ဥပစာရ သမာဓိမှာ ဖြစ်လာတဲ့ သမာဓိပါပဲ၊ အဲဒီသမာဓိ ဖြစ်လာပြီ ဆိုကတည်းက စိတ်ရွှင်လန်း ဝမ်းသာမှုဆိုတာလည်း မရှိဘူး၊ စိတ်ပင်ပန်းပြီး နှလုံးမသာယာမှုဆိုတာလည်း မရှိတော့ဘူးတဲ့။

စိတ်ပန်ပန်းမှုဆိုတာကတော့ စောစောပိုင်းမှာကတည်းက ကင်းခဲ့ပါတယ်၊ စိတ်ရွှင်လန်း ဝမ်းသာမှုကတော့ ဒီစျာန် ကျကာမှ စပြီးတော့ ကင်းသွားပါတယ်၊ ပဌမစျာန်၊ ဒုတိယစျာန်၊ တတိယစျာန် တို့မှာတုန်းက စိတ်ရွှင်လန်းမှု မကင်းသေးပါဘူး၊ စိတ်ရွှင်လန်းမှုနဲ့ပဲ ဆက်ပြီးတော့ စျာန်ရတယ်၊ စျာန်ရတော့ အဲဒီစျာန်ထဲမှာ သုခတွေပါနေတယ်၊ အဲဒါ စိတ်ရွှင်လန်းမှုတွေပါပဲ၊ အခု အရှုပစျာန်မှာတော့ စိတ်ရွှင်လန်း ဝမ်းသာမှုလည်း မရှိဘူး၊ စောစောကတည်းက ကင်းခဲ့ပြီတဲ့၊ ဒီစျာန်ကိုရောက်တော့ ပြောစရာ မရှိတော့ဘူးပေါ့၊ စျာန်မရခင် အနည်းဆုံး သုံးလေးကြိမ်လောက်ကတည်းက ကင်းခဲ့တယ်။ ကျမ်းဂန်ထဲမှာ အသေအချာ ဆိုထားပါတယ်၊ သုံးလေးကြိမ် အနည်းဆုံးတဲ့၊ အများဆုံးဆိုရင်တော့ တစ်ဆယ်၊ နှစ်ဆယ်၊ သုံးဆယ်ရှိနိုင်တာ ပေါ့၊ အဲဒီလောက်ကတည်းက ကင်းခဲ့တာတဲ့၊ ဒီစျာန်စိတ်ဖြစ်တဲ့အခါမှာ သောမနဿဆိုတဲ့ စိတ်ရွှင်လန်းမှု၊ ဒေါမနဿဆိုတဲ့ နှလုံးမသာမှုတွေ မရှိတော့ဘူးတဲ့၊ ဒါကြောင့်–

"အဒုက္ခမသုခံ၊ ဆင်းရဲချမ်းသာ မရှိသော ဆင်းရဲ ချမ်းသာကင်းသောစျာန်တဲ့၊ ပကတိချမ်းသာတွေ ပကတိဆင်းရဲတွေ ကင်းတယ်တဲ့၊ ဒါပေမယ့် တရားသဘောအနေနဲ့ကတော့ ဒီဆင်းရဲချမ်းသာတွေ ငြိမ်းနေတာဟာ ချမ်းသာနေတာပါပဲ၊ ငြိမ်းပြီး ချမ်းသာတဲ့ ချမ်းသာမျိုးပေါ့။

တကယ်ဖြစ်တဲ့ တရားတွေ

"ဥပေက္ခာသဟဂတံ၊ ဥပေက္ခာနှင့်တကွဖြစ်သော"တဲ့၊ ဥပေက္ခာဆိုတာဟာ လျစ်လျူရှုတာပါပဲ၊ ကောင်းတယ်လို့လည်း မဆိုရဘူး၊ မကောင်းဘူးလို့လည်း မဆိုရဘူး၊ အလယ်အလတ်တဲ့၊ အညီအမျှရှုတယ် လို့လည်း ဆိုရတယ် ဆင်းရဲလို့လည်း မရှုဘူး၊ ချမ်းသာလို့လည်း မရှုဘူး၊ ဆင်းရဲ ချမ်းသာနှစ်မျိုးတို့ အလယ်မှာ အညီအမျှနှလုံးသွင်းပြီး ရှုနိုင်တယ်တဲ့၊ အဲဒီ ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့်တကွဖြစ်သော စတုတ္ထစျာနံ၊ စတုတ္ထစျာန်သို့။ ဥပသမ္ဘဇ္ဇ၊ ကပ်ရောက်၍၊ ဝိဟရတိ၊ နေ၏"တဲ့၊ အဲဒီ စတုတ္ထစျာန်ဟာ အင်မတန် ကြည်ညိုစရာကောင်းပါတယ်၊ အင်မတန်မှလည်း နက်နဲတဲ့ တရားတော်တွေပါပဲ၊ သေသေချာချာ ကောင်းကောင်းမွန်မွန် လေ့လာကြည့်မယ်ဆိုရင် ဟောတော်မူတဲ့အတိုင်း ဖြစ်နိုင်တယ်ဆိုတာ ကိုယ်တွေ့ဖြစ်နိုင်စရာ ရှိပါတယ်၊ ဒါတွေဟာ မြတ်စွာဘုရားက တကယ်ဖြစ်လို့ တကယ်ဟောကြားထားတာတွေပဲ၊ မဖြစ်ဘဲနဲ့ နားထောင်ကောင်းရုံမျှ သက်သက် ကြံစည်ပြီး ဟောထားတာ မဟုတ်ပါဘူး၊ တကယ်သိလို့ တကယ်ဖြစ်တာတွေကိုသာ ဟောတာပဲ၊ ကိုယ်တိုင်သိပြီး ကိုယ်တွေ့ဖြစ်အောင် ဒေသနာတော်လာတဲ့အတိုင်း အားထုတ်ကြည့်မယ်ဆိုရင် ပိုပြီးကောင်းပါတယ်။

ဒီစျာန်နဲ့အလားတူတယ်

အခု ဝိပဿနာရှုနေတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေလည်း သခ်ါရပေက္ခာညဏ် ရောက်တဲ့အခါမှာ ဒီစျာန်နဲ့ အလားတူတွေ ဖြစ်နေတတ်ကြပါတယ်၊ ဟင်းလင်းအပြင် ကောင်းကင်ထဲမှာ စိတ်ကလေးရောက်နေသလိုပဲ၊ စိတ်ကလေးဟာ ရွှင်လန်းဝမ်းသာ တာမျိုးလည်း မဟုတ်ဘဲနဲ့ သိမ်မွေ့နေတယ်၊ အကောင်းအဆိုးတွေကင်းပြီး ဥပေက္ခာသဘောနဲ့ အင်မတန် ငြိမ်သက်နေတယ်၊ ဒီလို အကောင်းအဆိုးတွေကင်းပြီး ငြိမ်သက်နေတာဟာ တစ်မျိုးချမ်းသာတဲ့ ချမ်းသာမျိုးလို့ ဆိုရမှာပါပဲ၊ ဒါက တရား အားထုတ်တဲ့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တွေ တော်တော်များများမှာ တွေ့ရတတ်ပါတယ်၊ ဒီစျာန်တရားကလည်း ဒီလိုပါပဲ၊ ဒီစျာန် တရားတွေ အဲဒီလိုဖြစ်နေတဲ့အခါမှာ တရားပေါင်း ဘယ်လောက်ပါဝင်သလဲဆိုရင်–

"တသ္မိံ သမယေ၊ ထိုအခါ၌။ ဖဿော ဟောတိ၊ ဖဿလည်းဖြစ်တယ်။ ဝေဒနာ ဟောတိ၊ ဝေဒနာလည်း ဖြစ်တယ်"စသည်ဖြင့် ဝေဖန်ဟောကြားထားပါတယ်၊ အဲဒါတွေကိုတော့ ဘုန်းကြီးက ပါဠိရွတ်မနေတော့ပါဘူး၊ ဖဿ ဝေဒနာ သညာ စေတနာ စိတ်ဆိုတဲ့ ဖဿပဠာမကတရား ၅–ပါးလည်းပါတယ်၊ ဖဿဆိုတာ အာရုံနဲ့စိတ် တွေ့ကြတာပဲ၊ ဝေဒနာ ဆိုတာက ခုနက ဥပေက္ခာဝေဒနာပဲ၊ အကောင်းအဆိုးတို့၏ အလယ်ဖြစ်တဲ့အာရုံကို ခံစားတယ်၊ သူ့အာရုံကတော့ ဒီနေရာမှာ ဟင်းလင်းပြင်ကောင်းကင် ပညတ်အာရုံပါပဲ၊ သညာဆိုတာက အမှတ်စွဲပြီးတော့နေတဲ့ သဘောပါပဲ၊ စေတနာဆိုတာက အဲဒီလို သိမှုပြီးအောင်လို့ ကြောင့်ကြစိုက်ပြီး နှလုံးသွင်းနေတာပါပဲ၊ စိတ်ဆိုတာကိုတော့ အသိများ ကြပါတယ်၊ အာရုံကသိတဲ့ သဘောဟာ စိတ်တဲ့။

နောက် ဝိတက် ဝိစာရ ပီတိတွေမပါဘူး၊ သုခဆိုတာလည်း မပါဘူး၊ ဥပေက္ခာနဲ့ ဧကဂ္ဂတာပဲ ပါတယ်၊ သုခနေရာမှာ ဥပေက္ခာဝင်လာတယ်၊ ဈာန်အင်္ဂါကတော့ ဥပေက္ခာနဲ့ ဧကဂ္ဂတာ ဒီ ၂-ပါးပဲရှိတယ်၊ နောက် သဒ္ဓါ, သတိ, ဝီရိယ, သမာဓိ, ပညာ, မန, သောမနဿ, ဇီဝိတိန္ဒြေလို့ ဣန္ဒြေက ၈-ပါး၊ နောက်ပြီးတော့ သမ္မာဒိဋ္ဌိ, သမ္မာသင်္ကပ္ပ, သမ္မာဝါယာမ, သမ္မာသတိ, သမ္မာသမာဓိလို့ ၅-ပါး၊ ပြီးတော့ ဗိုလ်ကလည်း သဒ္ဓါဗိုလ်, ဝီရိယဗိုလ်, သတိဗိုလ်, သမာဓိဗိုလ်, ပညာဗိုလ်, ဟီရိဗိုလ်, သြတ္တပ္ပဗိုလ် ၇-ပါး၊ မူလတရားကလည်း အလောဘ, အဒေါသ, အမောဟလို့ ၃-ပါး၊ ကမ္မပထကလည်း အနဘိဇ္ဈာ, အဗျာပါဒ, သမ္မာဒိဋ္ဌိလို့ ၃-ပါး၊ လောကပါလက ဟီရိ,သြတ္တပ္ပလို့ ၂-ပါး၊ ကာယပဿဒ္ဓိ စသည် ခြောက်စုံက ၁၂-ပါး၊ သတိ, သမ္ဗဇ္ဈင်ဆိုတဲ့ ဥပကာရတရားက ၂-ပါး၊ သမထနဲ့ ဝိပဿနာလို့ ယုဂနဒ္ဓက ၂-ပါး၊ ပဂ္ဂဟနဲ့အဝိက္ခေပလို့ အညီအမျှ ရှုအပ်တဲ့တရားက ၂-ပါး၊ ဒါတွေအားလုံး အတူတူပါပဲ၊ အားလုံးပေါင်းလိုက်ရင် ဝိတက်, ဝိစာရ, ပီတိ ဒီသုံးပါး လျော့သွားတာဖြစ်လို့ ၅၆-ပါးထဲမှာ ဒီသုံးခုကိုပဲ လျှော့ရပြန်လို့ နဂိုမူရင်းဖြစ်တဲ့ (၃၀)မရှိနိုင်တော့ဘူး၊ ၂၇-ပါးလောက်ပဲ ရှိတော့တယ်တဲ့။

ယေဝါပနက တရားအနေနဲ့ကတော့ ဆန္ဒ, အဓိမောက္ခ, မနသိကာရ, တတြမဇ္ဈတ္တသာ ဒီ ၄-ပါးက အမြဲယှဉ်မှာမို့ ပါရဦးမယ်၊ ခုနက ၂၇-ပါးထဲမှာ အဲဒီ ၄-ပါး ထည့်လိုက်ရင် တရားကိုယ် ၃၁-ပါးရှိတယ်၊ ကရုဏာနဲ့ မုဒိတာတို့က ဒီအရှုပစ္စာန်မှာ မယှဉ်နိုင်ကြဘူး၊ သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တ သမ္မာအာဇီဝတို့လည်း မပါကြဘူး၊ အဲဒါကြောင့် ဒီ ၃၁-ပါးပဲ ရှိတော့တယ်၊ အဲဒါတွေ အကုန်လုံးဝေဖန်ပြီးတော့ ဟောတော်မူပါတယ်၊ ဒါဟာ အရှုပါဝစရ အာကာသာနဉ္စာယတနစျာန်ကို ရောက်ပုံတဲ့။

ဝိညာဏဉ္စာယတနစျာန်

နောက် ဝိညာဏဉ္စာယတနစျာန်ကို ဟောပုံဟာလည်း ခပ်တူတူပါပဲ၊ အာကာသာနဉ္စာယတနညာဉ် စျာန်က အာရုံပြုတဲ့ ကောင်းကင်ပညတ်ကို စွန့်လွှတ်ပြီးတော့ ဝိညာဏဉ္စာယတနစျာန်ဟာ အနန္တဝိညာဉ်ကို အာရုံပြုပြီးဖြစ်လာတယ်တဲ့၊ အနန္တဝိညာဆိုတာ အာကာသာနဉ္စာယတနစျာန်စိတ်ကို ဆိုတာပါပဲ၊ အဲဒီစိတ်က အဆုံးမရှိတဲ့ အာကာသာနန္တကို အာရုံပြုဖြစ်လို့မို့ သူ့ကို အာကာသာနန္တဝိညာဉ်တဲ့၊ ဝါ-အနန္တာကာသဝိညာဉ်လို့ ဆိုပါတယ်၊ အဆုံး အပိုင်းအခြားမရှိတဲ့ ကောင်းကင်ကိုအာရုံပြုဖြစ်တဲ့ဝိညာဉ်ပေါ့၊အဲဒီ အာကာသာနဉ္စာယတန စျာန်စိတ်ဆိုတဲ့ ဝိညာဉ်ကို ဒီဝိညာဏဉ္စာယတနစျာန် စိတ်က အာရုံပြုပြီး ဖြစ်လာပါတယ်၊ အဲဒါ ဝိညာဏဉ္စာယတနစျာန်ဖြစ်ပုံပါပဲ။

ကျန်အရှုပစျာန်နှစ်မျိုး

အဲဒီနောက် အာကာသာနဉ္စာယတနစိတ် မရှိခြင်းကို အာရုံပြုပြီးဖြစ်တာကိုတော့ အာကိဉ္စညာယတန စျာန်လို့ ခေါ်ပါတယ်၊ နောက် အဲဒီ အာကိဉ္စညာယတနစျာန်ကိုပဲ၊ အင်မတန်သိမ်မွေ့တဲ့တရား ကောင်းတဲ့တရားလို့ အာရုံပြုပြီး ဖြစ်တာကို နေဝသညာနာ သညာယတနစျာန်လို့ခေါ်ပါတယ်၊ အဲဒီစျာန်ကျတော့ အမှတ်သညာ မရှိတော့ဘူး လို့တောင်မှ ဆိုရတော့ မလောက်ပါပဲ၊ ဒါပေမယ့် အမှတ်သညာဟာ ရှိတော့ရှိပါသေးတယ်၊ မရှိတရှိလေးလို့ ဆိုရမှာပေါ့လေ၊ ဥပမာ-အိပ်ပျော်ကာနီး ဖြစ်နေတဲ့စိတ်ဟာ စိတ်မရှိသလိုလိုပါပဲ၊ မထင်ရှားလှဘူး၊ လုံးလုံးမရှိတာတော့လည်း မဟုတ်သေးဘူး၊ ရှိနေသေးတာပဲ၊ အဲဒါမျိုးနဲ့ ယှဉ်ပြီးသိရမယ်၊ အဲဒါမျိုးလို သိမ်မွေ့တဲ့ စိတ်တွေဖြစ်နေတယ်၊ စိတ်သာမရှိတရှိနေတာ မဟုတ်သေးဘူး၊ ဖယသလည်းပဲ မရှိတရှိ၊ ဝေဒနာလည်းပဲ မရှိတရှိ၊ သညာလည်းပဲ မရှိတရှိ၊ အားလုံးမရှိတရှိချည်းပါပဲ၊ ဒီပြင် ယှဉ်ဖော်ယှဉ်ဖက် နာမ်တရားတွေဆိုတာလည်း မထင်ရှားဘူး၊ အဲဒီလိုပဲ အင်မတန်သိမ်မွေ့တဲ့ စိတ်စေတသိက်တွေ ဖြစ်နေတယ်တဲ့၊ အဲဒါဟာ နေဝသညာနာသညာယတနစျာန်တဲ့။

အားထုတ်ရာမှာ အမျိုးမျိုး

အဲဒါတွေဟာ အရှုပစျာန်တွေပဲ၊ ဒါတွေကိုလည်း အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်မှာ အကျယ်ကြီး ဝေဖန်ဟောကြား ထားပါတယ်၊ ပြီးတော့ စျာန်တစ်ခုတစ်ခုမှာလည်း ပဋ္ဌိပဒါလေးပါးနဲ့ ဝေဖန်ဟောကြား ထားပြန်ပါသေးတယ်၊ ဆင်းဆင်းရဲရဲ အားထုတ်မှရတဲ့ စျာန်ဆိုရင် အဲဒါ ဒုက္ခပဋ္ဌိပဒါတဲ့၊ အားထုတ်ရာမှာ ဆင်းရဲရုံသာမကသေးဘဲ အသိဉာဏ်နုံ့နှေးလို့ သမာဓိဖြစ်ပြီးတဲ့နောက် ကြာကြာကြီး အားထုတ်ယူရရင်လည်း အဲဒါ ဒန္ဓာဘိညာတဲ့၊ အားထုတ်ရာမှာလည်း ဆင်းရဲမယ်၊ အသိဉာဏ် ကျတော့လည်း နှေးကွေးနေမယ်ဆိုရင် အဲဒါ ဒုက္ခပဋ္ဌိပဒါ ဒန္ဓာဘိညာလို့ဆိုတယ်၊ အခြေခံအကျင့်မှာလည်း ဆင်းရဲပြီးတော့ စျာန်ရအောင်လည်း အချိန်ကြာကြာကြီး အားထုတ်ရတဲ့အတွက် ဒုက္ခပဋ္ဌိပဒါ ဒန္ဓာဘိညာတဲ့။

အခြေခံအကျင့်တုန်းက ဆင်းရဲပြီးတော့ သမာဓိရပြီး မကြာမီအတွင်းမှာ စျာန်ကိုရသွားရင် အဲဒါ ဒုက္ခပဋ္ဌိပဒါ ခိပ္ပာဘိညာလို့ခေါ်ပါတယ်။

အခြေခံအကျင့်မှာ လွယ်လွယ်ကူကူနဲ့ကျင့်ပြီး သမာဓိဖြစ်တဲ့နောက် စျာန်ကျတော့ တော်တော်နဲ့ မရောက်နိုင်ဘူး ဆိုရင် အဲဒါ သုခပဋ္ဌိပဒါ ဒန္ဓာဘိညာလို့ခေါ်ပါတယ်။

အခြေခံကျင့်ရာမှာလည်း လွယ်ကူတယ်၊ စျာန်ကိုရောက်တော့လည်း လွယ်လွယ်ကူကူ ရောက်သွားတယ်ဆိုရင် အဲဒါ သုခပဋ္ဌိပဒါ ခိပ္ပာဘိညာလို့ ခေါ်ပါတယ်၊ အဲဒီလို စျာန်စိတ်တစ်ခုတစ်ခုကို လေးမျိုးလေးမျိုး ဝေဖန်ပြီးတော့ ဟောကြားပါတယ်။

ပြီးတော့ ရှိသေးတယ်၊ ပရိတ္တ ပရိတ္တာရမ္မဏတဲ့၊ ပရိတ္တဆိုတာ မထက်သန်ဘဲ အားနည်းတဲ့စိတ်တဲ့၊ ပရိတ္တာရမ္မဏ ဆိုတာ ကသိုဏ်းရုပ်အာရုံကို ခွာဖျက်တဲ့နေရာတွင် သိပ်မကျယ်ပြန့်ပါက အဲဒါ ပရိတ္တာရမ္မဏတဲ့၊ စျာန်စိတ်ကလည်း အားနည်းမယ်၊ အာရုံကလည်း မကျယ်ပြန့်ဘူးဆိုရင် အဲဒါ ပရိတ္တ ပရိတ္တာရမ္မဏတဲ့၊ စျာန်စိတ်က အားနည်းပေမယ်လို့ အာရုံက ကျယ်ပြန့်လို့ရှိရင် အဲဒါ ပရိတ္တအပ္ပမာဏာရမ္မဏစျာန်တဲ့၊ စျာန်စိတ်ကလည်း ထက်သန်အားကောင်းနေမယ် အာရုံက လည်း ကျယ်ပြန့်မယ်ဆိုရင် အဲဒါ အပ္ပမာဏ အပ္ပမာဏာရမ္မဏစျာန်တဲ့၊ အဲဒီလိုလည်း လေးမျိုးရှိသေးတယ်။

ဒီလေးမျိုးနဲ့ ပဋ္ဌိပဒါလေးမျိုးကို အဆင့်ဆင့်ပွားလို့ရှိရင် (၁၆)မျိုးဖြစ်ပါတယ်၊ ဒီလောက်သာ မကသေးဘူး၊ ဟီန မဇ္ဈိမ ပဏီတ တဲ့၊ စိတ်တစ်ခုတစ်ခုမှာ အဆင့်သုံးဆင့်ခွဲပြီးတော့ ဒီလိုလည်း ဝေဖန်ပြန်သေးတယ်၊ အဲဒီလိုဆိုရင် ခုနက (၁۶)မျိုးကို ၃–နဲ့မြှောက်လိုက်ရင် ၄၈–ပါးရတယ်၊ အများကြီးပါပဲ၊ အဲဒီမှာကိုတစ်ခါ အဓိပတိ ၄–ပါးနဲ့ ဝေဖန်ပြန်ပါ သေးတယ်၊ ဆန္ဒထူးကဲပြီးတော့ရတဲ့စျာန် ဝီရိယထူးကဲပြီးတော့ ရတဲ့စျာန် စိတ်ကူးကဲပြီးတော့ ရတဲ့စျာန် ဝိမံသဆိုတဲ့ ပညာထူးကဲပြီးရတဲ့စျာန်လို့ အကြီးအကဲ အဓိပတိ ၄–မျိုးနဲ့ မြှောက်ပွားလိုက်ရင် (၄၈)လေးလီဆိုတော့ ၁၉၂–ရှိတယ်၊ အဲဒီလို စိတ်တစ်ခုတစ်ခုမှာ ၁၉၂–ပါးစီ ဝေဖန်ပြီးတော့ ဟောကြားတော်မူထားတယ်၊ ဒါကြောင့် အဘိဓမ္မာ ဒေသနာတော်ဟာ ကျယ်ဝန်းတယ်လို့ဆိုတာပဲ။

အမျိုးမျိုး ဝေဖန်ဟောကြားထားတယ်

"တသ္မိं သမယေ ဖဿော ဟောတိ၊ ဝေဒနာ ဟောတိ စသည်ဖြင့် ခုနက ၂၈–ပါးသော တရားတွေနဲ့ ဝေဖန်ရုံ သာမကသေးဘူး၊ ခန္ဓာ အာယတနဓာတ်တွေနဲ့လည်း ဝေဖန်တာပဲ၊ အင်မတန်မှကို ကျယ်ဝန်းပါတယ်၊ ခုကာလ စာအုပ် တွေထဲမှာ ပုံနှိပ်ထားတာက ပေယျာလတွေ ထိုးထားလို့သာပဲ၊ ဒီလိုမဟုတ်ရင် စက္ကူတောင်မှ လောက်ဖွယ်ရာမရှိဘူး၊ အင်မတန်မှ များပြားပါတယ်၊ ဒါကြောင့် အဘိဓမ္မာလို့ ခေါ်တာတဲ့၊ ဓမ္မဆိုတာက ရိုးရိုးတရားပါပဲ၊ အဘိဓမ္မာဆိုတာက လွန်ကဲတယ်တဲ့၊ လွန်ကဲတယ်၊ ထူးမြတ်တယ်၊ အင်မတန် ကျယ်ဝန်းတယ်၊ လွန်ကဲထူးမြတ် ကျယ်ဝန်းတဲ့တရားလို့ ဆိုရတယ်၊ သုတ္တန်တရားတော်များကတော့ နားလည်လွယ်ရုံ ကျဉ်းကျဉ်းနဲ့ လွယ်လွယ်ကူကူပဲ ဟောတယ်၊ ကာမာဝစရကုသိုလ်ဆိုရင် ကုသိုလ်ဆိုရုံမျှပဲ၊ သာမန် ဒါလောက်ပဲ ဟောထားပါတယ်၊ ရူပါဝစရ အရူပါဝစရ ကုသိုလ်တွေဆိုရင်လည်း ဒီလို သာမန်ကုသိုလ်အနေမျှဖြင့်သာ ဟောတာပါပဲ၊ ကျယ်ကျယ်ဝန်းဝန်း ခွဲစိတ်ပြီးတော့ ဟောမနေပါဘူး၊ အခု ဒီမှာကတော့ ဘုန်းကြီးတွက်ပြခဲ့တဲ့ အတိုင်း ၁၉၂–ပါး ဝေဖန်ဟောကြားထားတယ်၊ ဒါတောင် အပိုင်းပိုင်းနဲ့ လွယ်အောင်လို့ ပြောတာပဲ ရှိသေးတယ်၊ အသေးစိတ်ဆိုရင် အများကြီးပဲ ရှိသေးတယ်၊ အင်မတန် ကျယ်ဝန်းတာပဲ၊ အဘိဓမ္မာကို ကျယ်ကျယ် ဝန်းဝန်း ဟောကြားထားပုံပါပဲ၊ အရူပါဝစရစျာန်ကို ဒီလောက်နဲ့ပဲ တော်လောက်ပါပြီ၊ လောကုတ္တရာစျာန်ကို ဆက်ပြောရမယ်။

လောကုတ္တရာစျာန်

လောကုတ္တရာစျာန်ကလည်း အရေးကြီးပါတယ်၊ "ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ။ ကုသလာ၊ ကုသိုလ်မည်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တရားတို့သည်။ ကတမေ၊ အဘယ်သည်တို့နည်း။ ယသ္မိं သမယေ(ပ)တသ္မိं သမယေ ဖဿော ဟောတိ"စသည်ဖြင့် ဝေဖန်ပြီးဟောကြားထားတယ်။

ယသ္မိं သမယေ၊ အကြင်အခါ၌။ လောကုတ္တရံ စျာနံ၊ လောကုတ္တရာစျာန်ကို။ ဘာဝေတိ၊ ဖြစ်စေ၏" ပြီးခဲ့တာကတော့ ရူပစျာန် အရူပစျာန်ဆိုတဲ့ လောကီစျာန်တွေပဲ၊ အခုဒါကတော့ လောကုတ္တရာစျာန်တဲ့၊ ဒီလောကုတ္တရာစျာန်ကို ဘယ်လိုပွားများရတုန်းဆိုတော့ "နိယျာနိကံ၊ သံသရာဝဋ္ဋဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်ကြောင်း ဖြစ်သော။ ဝါ၊ သံသရာဝဋ္ဋဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်၍သွားသော။ "ဒီစျာန်က သံသရာဝဋ္ဋဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်တယ်တဲ့၊ ရူပစျာန် အရူပစျာန်တွေက သံသရာဝဋ္ဋ ဆင်းရဲမှ မလွတ်မြောက်ဘူး၊ ရူပစျာန်ဆိုရင် ရူပဗြဟ္မာဘုံမှာ ဖြစ်ရတယ်၊ အသက်ရှည်တယ်၊ ချမ်းသာတယ် ဆိုပေမယ့် အဲဒီဘုံက လောကဘဝနယ်ထဲမှာပဲ ရှိသေးတယ်၊ ဝဋ္ဋဆင်းရဲနဲ့ မကင်းသေးဘူး၊ တစ်နေ့ကျတော့ အဲဒီ ရူပဘုံကသေပြီး လူပြည် နတ်ပြည်ကို ပြန်ရောက်တာပဲ၊ အရူပဘုံကိုရောက်ရင် ဒီလိုပါပဲ၊ အဲဒီကသေရင် လူပြည် နတ်ပြည်ကို ပြန်ရောက်

တာပါပဲ၊ သံသရာဝဋ္ဋထဲက ဘဝဆိုရင် ရူပ၊ အရူပဘုံဘဝထက် ချမ်းသာတဲ့ ဘဝရယ်လို့မရှိပါဘူး၊ ဒါပေမယ့် သံသရာဝဋ္ဋ ဆင်းရဲမှု မလွတ်မြောက်သေးဘူး။

အဲ အခု လောကုတ္တရာစျာန်ကတော့ ဒီလိုမဟုတ်ဘူး၊ "နိယျာနိကံ၊ သံသရာဝဋ္ဋဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်သွားသော။ ဝါ၊ သံသရာဝဋ္ဋဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်ကြောင်းဖြစ်သော"တဲ့၊ ဒီလောကုတ္တရာစျာန်စိတ် ဖြစ်လို့ရှိရင် သံသရာဝဋ္ဋဆင်းရဲမှ တကယ်လွတ်မြောက်တယ်တဲ့၊ အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့် အပါယ်လေးပါးမှ လွတ်မြောက်နိုင်ပါတယ်၊ အပါယ်လေးပါးကို မကျမရောက်တော့ဘူး၊ ပြီးတော့ ခုနစ်ဘဝထက် ပိုပြီးဖြစ်မယ့် ဆင်းရဲတွေလည်း အကုန်လုံးကင်းရှင်းသွားတယ်၊ ဒါဟာ အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့် နိယျာနိက ဖြစ်ပုံပါပဲ၊ ဒါဟာ သောတာပန်အဆင့်ဆိုရင်ပေါ့လေ။

သကဒါဂါမိမဂ်ဖိုလ်အဆင့်ဆိုရင် နှစ်ဘဝထက်ပိုလွန်ပြီး ဖြစ်မယ့် သံသရာဝဋ္ဋဆင်းရဲတွေ အကုန်လုံးငြိမ်းတယ်တဲ့၊ အနာဂါမိမဂ်ဆိုရင် ကာမဘဝဆိုင်ရာ သံသရာဝဋ္ဋဆင်းရဲတွေ ငြိမ်းသွားပြီ၊ ရူပဘဝ အရူပဘဝ တစ်ခုခုမှာ တစ်ဘဝသာ ရှိတော့တယ်၊ နှစ်ခုမြောက်တဲ့ဘဝ မရှိတော့ဘူးတဲ့၊ အရဟတ္တမဂ်ဖိုလ် ဆိုရင်တော့ ဘုံဘဝတွေမှ ထွက်မြောက်သွားပြီဖြစ်လို့ ဘုံဘဝမှာသာ ဖြစ်နိုင်တဲ့ သံသရာဝဋ္ဋဆင်းရဲတွေ အကုန်လုံးပဲ ငြိမ်းသွားပါတော့တယ်၊ ဒါကြောင့် "နိယျာနိကံ၊ သံသရာဝဋ္ဋ ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်သွားသော။ ဝါ၊ သံသရာဝဋ္ဋဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ကြောင်းဖြစ်သော။ အပစယဂါမိ၊ ပဋ္ဌိသန္ဓေနေခြင်း၊ သေခြင်းတို့ကို ဖျက်ဆီးတတ် ပယ်ရှားတတ်သော"တဲ့၊ ပဋ္ဌိသန္ဓေနေခြင်း၊ ဘဝဖြစ်ခြင်း၊ သေခြင်းတွေကို ပယ်ရှားဖျက်ဆီး တတ်တဲ့။

မလုပ်ကောင်းဘူးလို့ ဟောပြောနေကြတယ်

ဒါန, သီလ, ဘာဝနာဆိုတဲ့ ကာမာဝစရကုသိုလ်တွေက မဂ်, ဖိုလ်, နိဗ္ဗာန်ကိုရောက်ကြောင်း ဖြစ်တန်သမျှတော့ ဖြစ်တာပါပဲ၊ ဒါပေမယ့်လို့ မဂ်, ဖိုလ်, နိဗ္ဗာန်ကို မရောက်သေးခင်မှာ လူ့ဘဝ နတ်ဘဝတွေကို အကျိုးပေးပြီးတော့ လူတွေ နတ်တွေ ဖြစ်ရလိမ့်မယ်၊ အဲဒီဘဝတွေဟာ ကောင်းတဲ့ ဘဝဆိုသော်လည်း အိုရ၊ နာရ၊ သေရဦးမှာပဲ၊ ဒါကြောင့် အိုခြင်း၊ နာခြင်း၊ သေခြင်းသို့ ရောက်စေတတ်တဲ့တရားတဲ့၊ ဒါပေမယ့် ဒီ ကာမာဝစရ ကုသိုလ်တွေဆိုတော့ မဂ်, ဖိုလ်, နိဗ္ဗာန် ရောက်ကြောင်းလည်း ဖြစ်တန်သလောက်တော့ ဖြစ်ပါတယ်၊ အကုသိုလ်တွေဆိုတာကိုတော့ ပြောစရာမလိုပါဘူး၊ အပါယ် လေးပါးမှာ ဘဝသစ်ဖြစ်ပြီး ကြီးလေးလှတဲ့ ဆင်းရဲအမျိုးမျိုးကို ဖြစ်စေတတ်ပါတယ်။

ရူပစျာန်တွေကလည်း ရူပဘဝမှာ ဗြဟ္မာတွေဖြစ်ပြီးတော့ တစ်နေ့ကျသေရတာပဲ၊ အရူပစျာန်တွေ ကလည်း အရူပ ဘဝမှာ ဖြစ်ပြီးတော့ သေရတာပါပဲ၊ ဒါကြောင့် အဲဒီလိုဖြစ်ခြင်း သေခြင်းတွေကို ဖြစ်စေတတ်လို့ မို့ "အပစယဂါမိနော ဓမ္မာ"လို့ ဟောထားပါတယ်၊ အပစယဂါမိတရားတွေတဲ့၊ စုတိ ပဋ္ဌိသန္ဓေဆီကို သွားစေတတ် ဖြစ်စေတတ်တဲ့ တရားတွေလို့ ဆိုလိုပါတယ်၊ ဒါကြောင့်မို့ ဒါတွေကို တချို့ပုဂ္ဂိုလ်တွေက မလုပ်ကောင်းဘူးလို့ ဟောပြောနေကြပါတယ်၊ ဒါန, သီလ, ကုသိုလ်တွေကို မလုပ်ကောင်းဘူးတဲ့၊ အင်း ဒီလိုတော့လည်း မဟောပြောသင့်ပါဘူး၊ တကယ်တော့ ဒီကုသိုလ်ကောင်းမှု တွေဟာ မလုပ်ကောင်းတဲ့ တရားတွေမှ မဟုတ်ဘဲနဲ့ လုပ်ကောင်းတဲ့ တရားတွေပဲ။

မဂ်, ဖိုလ်, နိဗ္ဗာန်ရနိုင်တဲ့ဘဝ

ဘာကြောင့်တုန်းဆိုတော့ ဒီ ဒါန, သီလ, ကုသိုလ်ကောင်းမှုတွေကို မပြုမလုပ်လို့ရှိရင် သံသရာဝဋ္ဋဆင်းရဲမှ အမှန်တကယ် ထွက်မြောက်နိုင်တဲ့ လောကုတ္တရာ ကုသိုလ်ဆိုတာလည်း မဖြစ်နိုင်လို့ပါပဲ၊ လောကုတ္တရာကုသိုလ်ကို စတင်ပြီး အားထုတ်ဖို့က ဖြစ်တာမဟုတ်ဘူး၊ ဒီလို ကာမာဝစရကုသိုလ်တွေကစပြီး အဆင့်ဆင့် အားထုတ်သွားရတာပဲ၊ ကာမာဝစ ရကုသိုလ်ဖြစ်တဲ့ ဒါန၊ သီလမှုတွေကို ပြုတဲ့အခါမှာတော့ မဂ်, ဖိုလ်, နိဗ္ဗာန်ကို ရည်သန်ပြီးပြုရတယ်၊ အဲဒီကုသိုလ်က အကျိုးပေးတဲ့ အခါကျတော့ မဂ်, ဖိုလ်, နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း တရားတွေကို အားထုတ်နိုင်ကြတာဟာ ဒီကာမာဝစရ ကုသိုလ် တွေကြောင့်ပါပဲ။

ရှေးရှေးသောဘဝတွေက သံသရာဝဋ္ဋဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်ရန် ရည်ရွယ်ပြီး မဂ်,ဖိုလ်,နိဗ္ဗာန်ကို ရပါလိ၏ ဆိုတဲ့ ဆုတောင်းနဲ့ "ဣဒံ မေ ပုညံ အာသဝက္ခယံဝဟံ ဟောတု ဣဒံ မေ ပုညံ နိဗ္ဗာနဿပစ္စယော ဟောတု"စသည်ဖြင့် တောင်းဆို ခဲ့ကြတဲ့ ကုသိုလ်ကြောင့် ယခု မြတ်စွာဘုရားသာသနာတော်အတွင်းမှာ လူရယ်လို့ လာပြီးဖြစ်ရတာတဲ့၊ ဗုဒ္ဓသာသနာဝင်ဖြစ်တဲ့ မိဘတွေကို အမှီပြုပြီးတော့ မိကောင်းဖခင်ရဲ့ သား၊ သမီးတွေ ဖြစ်လာရတယ် ဆိုတာလည်း ဒီကာမာစဝရ ကုသိုလ် တွေကြောင့်ပါပဲ၊ ငယ်ငယ်ကတည်းက စပြီးတော့ ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာတွေကို ဆည်းကပ် ကြည်ညိုခွင့်ရတယ်၊ မှီခိုခွင့် ရတယ်၊ သဒ္ဓါတရားတွေ ထက်သန်စွာ ဖြစ်ခွင့်ရလာတယ်၊ ဘုရားဟော တရားတွေကို ကြားနာရတယ်၊ ဒီလိုကြားနာရတော့ သဒ္ဓါတရားတွေဖြစ်လာတယ်၊ စိတ်ဆန္ဒတွေ ထက်သန်လာတယ်၊ ဒါနဲ့ တရားအားထုတ်လိုက်ရင် ယခုဘဝတွေမှာပဲ မဂ်,ဖိုလ် ,

နိဗ္ဗာန်ကို ရသွားနိုင်တယ်။ ဒါကြောင့် ဒါန၊ သီလ၊ ကုသိုလ်တွေကလည်း မဂ်, ဖိုလ်, နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း ဖြစ်နိုင်ပါတယ် ဆိုတာ ထင်ရှားပါတယ်။ ဒါပေမယ့်လို့ ဖြစ်ရာဘဝမှာ တရားအားမထုတ်လို့ရှိရင်တော့ အလိုလို ထိုင်နေရုံမျှနဲ့ မဂ်,ဖိုလ်, နိဗ္ဗာန်ကို မရနိုင်ဘူးပေါ့၊ တရားအားထုတ်မှပဲ ရနိုင်ပါတယ်။

အခု လောကုတ္တရာ ကုသိုလ်ကတော့ အဲဒီလို ဘဝသစ်ဖြစ်ခြင်း၊ သေခြင်းတွေကို ပယ်ရှားတတ်တယ် တဲ့၊ ဖျက်ဆီး တတ်တယ်တဲ့၊ ခုနကပြောခဲ့တဲ့အတိုင်းပဲ၊ သောတာပတ္တိ မဂ် ကုသိုလ်ကိုရရင် အပါယ်လေးပါးမှာ ဖြစ်တဲ့ ပဋ္ဌိသန္ဓေစုတိဆိုတဲ့ ဝဋ်ဆင်းရဲတွေကို အကုန်လုံး ပယ်ရှားလိုက်တာပဲ၊ သကဒါဂါမိမဂ်ဆိုရင် ကာမဘဝမှာ နှစ်ဘဝထက် အလွန်ဖြစ်ခြင်း သေခြင်းဆိုတဲ့ ဝဋ်ဆင်းရဲတွေကို ပယ်လိုက်တာပဲ၊ အနာဂါမိမဂ်ဆိုရင် ကာမဘဝမှာ ဖြစ်ခြင်း သေခြင်းဆိုတဲ့ ဝဋ်ဆင်းရဲတွေကို လုံးဝ ပယ်လိုက်တာပဲ၊ အရဟတ္တမဂ်ဆိုရင်တော့ ဖြစ်မယ့်ဘဝ မှန်သမျှကို အကုန်လုံး ပယ်လိုက်နိုင်ပါတယ်၊ အဲဒါကြောင့် "အပစယဂါမိ၊ ဖြစ်ခြင်း သေခြင်းကို ပယ်ရှားတတ်သော။ လောကုတ္တရံစျာနံ၊ လောကုတ္တရာစျာန်ကို။ ဘာဝေတိ၊ ဖြစ်စေ ၏ "တဲ့။

ဂုဏ်ချင်းတူပေမယ့် သတ္တိချင်းကျတော့ ထူးတယ်

လောကုတ္တရာစျာန်ကလည်း လောကီစျာန်နဲ့ အခြင်းအရာချင်းကျတော့ ခပ်တူတူပါပဲ၊ ဒါကြောင့်မို့ "ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ" စသည်ဖြင့် ပဌမစျာန်ရဲ့ ဂုဏ်တွေကို လျှောက်ပြီးတော့ ဟောကြားထားတယ်။

"ကာမေဟိ၊ ဝတ္ထုကာမ, ကိလေသာကာမတို့မှ။ ဝိဝိစ္စေဝ၊ ကင်းရှင်း၍သာလျှင်။ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ၊ အကုသိုလ် တရားတို့မှ။ ဝိဝိစ္စေဝ၊ ကင်းရှင်း၍သာလျှင်။ သဝိတက္ကံ၊ ကြံစည်ခြင်းလည်းရှိသော။ သဝိစာရံ၊ စဉ်းစားခြင်း သုံးသပ်ခြင်း လည်းရှိသော။ ဝိဝေကဇံ၊ နိဝရဏ ကင်းဆိတ်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော။ ပီတိသုခံ၊ ပီတိသုခလည်းရှိသော။ ပဌမံစျာနံ၊ ပဌမစျာန်သို့။ ဥပသမ္ပဇ္ဇ၊ ကပ်ရောက်၍။ ဝိဟရတိ၊ နေ၏။"

ဒီလောကုတ္တရာ ပဌမစျာန်မှာ ဂုဏ်တွေက ရူပ ပဌမစျာန်ရဲ့ ဂုဏ်တွေနဲ့လည်း အတူတူပါပဲ၊ ဒါပေမယ့်လို့ ရူပပဌမ စျာန်တွေကတော့ အခုနက ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ဘဝပဋ္ဌိသန္ဓေတွေကို ဖြစ်စေတတ်တယ်၊ အခု လောကုတ္တရာ စျာန်ကတော့ အဲဒီ ဘဝပဋ္ဌိသန္ဓေတွေကို ပျက်စေတတ်တယ်၊ ပယ်ရှားတတ်တယ်တဲ့၊ သတ္တိချင်းကျတော့ အဲဒီလို အများကြီးထူးခြားသွားပါတယ်။

ဒီမှာလည်း လောကီစျာန်တုန်းကလို ပဋ္ဌိပဒါလေးမျိုးခွဲပြီး ဝေဖန်ဟောကြားထားတာပါပဲ၊ ဒါက ပဌမစျာန် ပဲရှိ သေးတယ်၊ ဒီနောက် ဒုတိယစျာန်၊ တတိယစျာန်၊ စတုတ္ထစျာန်လို့ စတုက္ကနည်းနဲ့လေးမျိုး၊ ပဉ္စကနည်းနဲ့ဆိုရင် ပဉ္စမစျာန် ရာ ၅–မျိုး ဝေဖန်ပြီးတော့လည်း ဟောကြားထားပါသေးတယ်။

ဘုံအဆင့်လေးခု ဟောထားတယ်

သောတာပတ္တိမဂ်ကို ဘယ်လိုဖေါ်ပြထားသလဲဆိုတော့ "ပဌမာယ၊ ပဌမဖြစ်သော။ ဘူမိယာ၊ ဘုံအဆင့်သို့။ ပတ္တိယာ၊ ရောက်ခြင်းငှာတဲ့။ ပဌမဘုံဆင့်ကို ရောက်ဖို့တဲ့၊ ပဌမဘုံအဆင့်ဆိုတာ သောတာပတ္တိ ဖိုလ်ကို ခေါ်တာပဲ၊ ဗသာတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်ပါပဲ၊ သောတာပန်, သကဒါဂါမ်, အနာဂါမ်, ရဟန္တာ ဒီအရိယာလေးဦး အဆင့်ကို ဘုံအဆင့်လေးခုအနေနဲ့ ဟောကြား ပါတယ်၊ ဒါကြောင့် "ပဌမာယ ဘူမိယာ၊ ပဌမဘုံအဆင့်သို့။ ပတ္တိယာ၊ ရောက်ခြင်းငှာ။ မဂ္ဂံ၊ အကြောင်းဖြစ်သော။ စျာနံ။ လောကုတ္တရာစျာန်ကို။ ဘာဝေတိ၊ ဖြစ်ပွားစေ"တဲ့။ သောတာပတ္တိ မဂ်ကုသိုလ်ကို ဖြစ်ပွားစေတယ်လို့ အဓိပ္ပာယ်ရပါတယ်၊ ပဌမဆုံး သောတာပတ္တိဖိုလ်ကို ရောက်ဖို့ရာ အကြောင်းဖြစ်တဲ့ မဂ်ကုသိုလ်ကို ဖြစ်ပွားစေတယ်တဲ့၊ သောတာပတ္တိမဂ်ဖြစ်ပြီးရင် ဖိုလ်ကို တစ်ခါတည်း ရောက်တော့တာပါပဲ၊ မဂ်စိတ်နဲ့ ဖိုလ်စိတ်ဆိုတာ ကူးပြောင်းသွားတာက ဘာမှမကြာဘူး၊ မဂ်စိတ် တစ်ကြိမ်ဖြစ်ပြီးတော့ ကြားမှာ ခြားနေ့စိတ်ရယ်လို့ ရှိတော့တာမဟုတ်ဘူး၊ မဂ်ပြီးရင် ဖိုလ်စိတ်က တစ်ခါတည်းတန်း ဖြစ်တော့တာပဲ၊ ဒါကြောင့် တရားတော်ရဲ့ဂုဏ်မှာ "အကာလိက၊ အခါမလင့် အကျိုးပေးတတ်တယ်" ဆိုတဲ့ ဂုဏ်ပုဒ်တစ်ခုကို ထည့်ဟောထားပါတယ်၊ ဒီမှာ မဂ်စိတ်က အကြောင်း ဖိုလ်စိတ်က အကျိုးပါပဲ၊ အဲဒီ အကာလိကဂုဏ်ဟာ ဒီမဂ်နဲ့ဖိုလ်ကို ရည်ရွယ်ပြီးဟောကြားထားတဲ့ ဂုဏ်ပုဒ်ဖြစ်ပါတယ်၊ အခြားမဲ့ကာလမှာ အကျိုးကို ပေးတတ်တယ်တဲ့။

ဆုတောင်းလေ့ရှိကြတယ်

တရားအားထုတ်တဲ့အခါမှာ ဆင်းရဲမှု၊ ချမ်းသာမှု၊ အသိဉာဏ်နဲ့နှေးမှု၊ လျင်မြန်မှုဆိုတဲ့ ပဋ္ဌိပဒါ လေးမျိုးကို ဒီမှာလည်း ဟောထားပါတယ်၊ ဒီလိုလေးမျိုးရှိနေတာဖြစ်လို့ တရားအားထုတ်တဲ့နေရာမှာ ချမ်းချမ်းသာသာလည်း အားထုတ်ချင်ကြတယ်၊ လွယ်လွယ်ကူကူ လျင်လျင်မြန်မြန်လည်း မဂ်,ဖိုလ်,နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုချင်တယ်၊ ဒါကြောင့် "လွယ်လွယ်ကူကူ ချမ်းချမ်းသာသာနဲ့ကျင့်ပြီး မဂ်, ဖိုလ်, နိဗ္ဗာန်ကိုလည်း လျင်လျင်မြန်မြန် ရောက်ရပါလို၏"လို့ ဆုတောင်း ဆုယူပြုလုပ်ကြတယ်၊ တောင်းတဲ့အတိုင်း ရလာမယ်ဆိုရင် ကောင်းတာပေါ့လေ၊ ဒါပေမယ့် ပါရမီ မပြည့်စုံသေးရင်တော့ အစပိုင်းမှာ ခဲခဲယဉ်းယဉ်းကျင့်ရတာပဲ၊ နိဗ္ဗာန်ကိုမရောက်မချင်း ကြိုးကြိုးစားစား အားထုတ်ရတာပဲ။

မြတ်စွာဘုရားမှာတော့ မဂ်လေးခုလုံး သုခပဋ္ဌိပဒါ ချမ်းချမ်းသာသာချည်းပဲ၊ ဆင်းဆင်းရဲရဲ ကျင့်ရတာရယ်လို့ မရှိဘူးတဲ့၊ မဂ်ဉာဏ်ရောက်တော့လည်း လျင်လျင်မြန်မြန်ပဲတဲ့၊ မဟာသိဝ မထေရ်ကြီးဆိုရင် စာတတ် ပေတတ်ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးပဲ၊ သူ့မှာ အင်မတန်ကို ကြိုးကြိုးစားစား အားထုတ်ရတယ်၊ အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်တို့ကျတော့ လွယ်လွယ်ကူကနဲ့ပဲလျင်မြန်တယ်၊ "ယေ ဓမ္မာ ဟေတုပ္ပဘဝါ"စတဲ့ တစ်ဂါထာကို အရှင်အဿဇိ မထေရ် ဟောတဲ့တရားကို နာကြားနေစဉ်မှာပင်လွယ်လွယ်ကူကူနဲ့ပဋ္ဌမသောတာပတ္တိမဂ်ကို ရောက်ပြီး သောတာပန် ဖြစ်သွားပါတယ်၊ အရှင်မောဂ္ဂလာန်ထေရ်မှာလည်း သောတာပတ္တိ မဂ်ဖိုလ်မှာ လွယ်လွယ်ကူကူနဲ့ပဲတဲ့၊ ဒါပေမယ့်လို့ မြတ်စွာဘုရားထံတော်မှာ ဇေဟိဘိက္ခု ရဟန်းဖြစ်ပြီးတဲ့နောက် (၇)ရက် ကျင့်ရသေးတယ်တဲ့၊ အဲဒီ (၇)ရက် ကျင့်ရတဲ့ အခါကာလမှာ ဆင်းဆင်းရဲရဲ ကျင့်ရပါသေးသတဲ့၊ တစ်ခါတစ်ရံ ပင်ပန်းပြီးတော့နေလို့ မြတ်စွာဘုရားကကြည့်ပြီး သတိပေးရတာတောင် ရှိသေးသတဲ့။

"မောဂ္ဂလာန်–သင်ငိုက်နေသလား"လို့ မြတ်စွာဘုရားက မေးတော်မူတယ်။

"မှန်ပါ တပည့်တော် ငိုက်နေပါတယ်ဘုရား"လို့ အရှင်မောဂ္ဂလာန်က ပြန်ကြား လျှောက်ထားတာနဲ့ မြတ်စွာဘုရားက အငိုက်ပြောတဲ့တရားကို ဟောပြီးတော့ တိုက်တွန်းတော်မူရသေးသတဲ့။

သူ့မှာ ခက်ခက်ခဲခဲ အားထုတ်နေရသေးတယ်။ အဲဒါကြောင့် အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်မှာ အထက်မဂ် သုံးခုကို ရအောင်ကတော့ ဒုက္ခပဋ္ဌိပဒါ ဆင်းဆင်းရဲရဲ အားထုတ်ရတယ်၊ အဘိညာဉ်ကျတော့ လျင်လျင်မြန်မြန် ရောက်သွားပါတယ်၊ ဒီလိုလည်း ရှိတာဖြစ်လို့ အဲဒါတွေကို ခွဲခြားပြီး သိဖို့လိုပါတယ်၊ ဒါတွေကို ဘုန်းကြီးက အခု ဟောကြားနေပါတယ်။

အချိန်တွေတောင်မှ အတော်ကုန်သွားပြီ၊ ၃–နာရီ နီးသွားပါပြီ၊ တရားကိုယ်လေးတွေတော့ ကျန်သေးတယ်၊ အဲဒီ ပဋ္ဌမဖြစ်တဲ့ သောတာပတ္တိဘုံအဆင့်ကို ရောက်ဖို့ရာ ရောက်ရာရောက်ကြောင်းဖြစ်တဲ့ အရိယာလောကုတ္တရာမဂ်ကို ဖြစ်စေတဲ့အခါကာလမှာ "ပဋ္ဌမံစျာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ" ပဋ္ဌမစျာန်စိတ်ပဲတဲ့၊ အဲဒီစိတ်ဖြစ်တဲ့အခါကာလမှာ–

"တသ္မိံ သမယေ ဖဿော ဟောတိ ဝေဒနာ ဟောတိ"စသည်ဖြင့် စောစောကပြောခဲ့တဲ့အတိုင်းပဲ၊ ဖဿပဉ္စမက တရား ၅–ပါး၊ စျာနင်ကလည်း ၅–ပါး၊ နောက်ပြီးတော့ ဣန္ဒြေပိုင်းမှာကျတော့ တစ်ခုပိုလာတယ်၊ နဂိုရှိနေကျဖြစ်တဲ့ သဒ္ဓိန္ဒြေ၊ ဝီရိယိန္ဒြေ၊သတိန္ဒြေ၊ သမာဓိန္ဒြေ၊ ပညိန္ဒြေ၊ သောမနဿိန္ဒြေ၊ ဇီဝိတိန္ဒြေ၊ မနိန္ဒြေလို့ ဣန္ဒြေရှစ်ပါး ရှိနေကြမှာ တစ်ပါးပိုလာတယ်၊ အဲဒါက ဘာလဲဆိုတော့ အနညာတညဿာမိတိန္ဒြေတဲ့၊ မသိသေးသော တရားကို သိအောင် အားထုတ်လို့ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ပညာကို ခေါ်ပါတယ်၊ ပညိန္ဒြေလို့လည်း ခေါ်ပါတယ်၊ အများအားဖြင့် ပြောလေ့ရှိတာကတော့ ပညိန္ဒြေဆိုတာ လောကီဣန္ဒြေပဲ၊ လောကုတ္တရာဣန္ဒြေကတော့ အနညာတညဿာမိတိန္ဒြေ၊ အညိန္ဒြေ၊ အညာတာဝိန္ဒြေဆိုတဲ့ ဒီသုံးခု သီးသန့်ရှိတာပါပဲ၊ သောတာပတ္တိမဂ်က အနညာတညဿာမိတိန္ဒြေ၊ အရဟတ္တဖိုလ်ပညာက အညိန္ဒြေ၊ အလယ်ပိုင်းမဂ်သုံးခု ဖိုလ်သုံးခုတို့မှာရှိတဲ့ ပညာက အညာတာဝိန္ဒြေတဲ့၊ ဒီလို သရုပ်ကွဲကြတယ်၊ ဒီတော့ ပညိန္ဒြေဆိုတာဟာ လောကီပညာပဲလို့ အသိအမှတ်ပြုပြီးတော့ ပြောလေ့ပြောထရှိကြတယ်။

ဒါပေမယ့်လို့ ဒီဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်မှာတော့ သောတာပတ္တိမဂ်ပညာကို ပညိန္ဒြေလို့ ဟောထားတယ်၊ အညိန္ဒြေနဲ့ အနညာတညဿာမိတိန္ဒြေဟာ အတူတူပါပဲ၊ ဒီပညာ တစ်ခုတည်းကိုပင် အမည်နှစ်ခုထပ်ပြီးတော့ ဟောထားပါတယ်၊ အဲဒါလေးကိုပဲ အထူးသတိပြုပြီး မှတ်သားထားရမယ်၊ ဒါက စာပေကျမ်းဂန်လေ့လာသူ ပုဂ္ဂိုလ်တွေရဲ့အတွက် မှတ်ဖွယ်ဗဟုသုတပါပဲ၊ အဲဒီလို ဣန္ဒြေက ကိုးပါး၊ တရားကိုယ်အားဖြင့်တော့ အဲဒီထဲမှာ သမာဓိဆိုတာက ပါပြီးသား ဖစ်နေတယ်၊ မနိန္ဒြေဆိုတာကလည်း ရှေ့က ပြောခဲ့တဲ့စိတ်ပါပဲ၊ သောမနဿိန္ဒြေ ဆိုတာကလည်း ရှေ့ကသုခ ဆိုတဲ့ဝေဒနာပါပဲ၊ အဲဒီတော့ ထပ်နေပြီ၊ အနညာတညဿာမိတိန္ဒြေဆိုတာကလည်း ပညာပဲ၊ ဒါလည်းပဲ ထပ်နေပြီ၊ အဲဒီတော့ တရားကိုယ် ကောက်လိုက်ရင် သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ၊ သတိ ဒီသုံးခုရယ် ပညာရယ်၊ ဇီဝိတရယ်ဆိုတော့ အားလုံး ၅–ခု ဒါပါပဲ၊ နောက်တရား တွေကတော့ အထူးမရှိတော့ဘူး၊ ဒီအတိုင်းပါပဲ၊ မဂ္ဂင်မှာတော့ နည်းနည်းထူးတာရှိသေးရဲ့၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပ၊ သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝလို့ ကာမာဝစရကုသိုလ်စိတ်တုန်းက ၅–ခုပဲ၊ အဲဒီမှာတော့ ရံခါရံခါမှာသာ သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊

သမ္မာအာဇီဝတို့က တစ်ပါးစီ တစ်ပါးစီ သီးခြား သီးခြားဖြစ်တယ်၊ မိစ္ဆာဝါစာမှ ကြဉ်ရှောင်တဲ့အခါမှာ သမ္မာဝါစာဖြစ်တယ်၊ မိစ္ဆာကမ္မန္တဖြစ်တဲ့ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရစသည်မှ ကြဉ်ရှောင်တဲ့အခါမှာ သမ္မာအာဇီဝ ဖြစ်တယ်၊ အဲဒီလို ရံခါမှာသာဖြစ်တယ်။

အခု လောကုတ္တရာမဂ်စိတ်ကျတော့ အဲဒီသုံးပါးက အမြဲတမ်းဖြစ်ကြယှဉ်ကြတယ်၊ ဒီမှာ တိုက်ရိုက် ဟောပြထားပါတယ်၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပ၊ သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝ၊ သမ္မာဝါယာမ၊ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိလို့ မဂ်စိတ်မှာယှဉ်တဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးလုံး တိုက်ရိုက်ဟောထားတဲ့တရားပဲ၊ အဲဒါပဲ ထူးပါတယ်၊ အဲဒီနောက်တော့ အထူးမရှိပါဘူး။

ဖိုလ်ကလည်း သဒ္ဓါဖိုလ်စသည် ၇-ပါးပဲ၊ အလောဘ၊ အဒေါသ အမောဟလို့ မူလကလည်း ၃-ပါး၊ ဟီရိသြတ္တပ္ပလို့ လောကပါလတရားကလည်း ၂-ပါး၊ ပဿဒ္ဓိ စသည်ကလည်း ၁၂-ပါး၊ ဒါတွေ အတူတူပါပဲ၊ သတိနဲ့ သမ္မဇဉ်ကလည်း ၂-ပါး၊ သမထနဲ့ ဝိပဿနာကလည်း ၂-ပါး၊ ပဂ္ဂဟနဲ့ အဝိက္ခေပကလည်း ၂-ပါး၊ ဒါတွေ အတူတူတွေပဲ၊ ထူးတာက ဘာတုန်းဆိုရင် ဣန္ဒြေထဲမှာ အနညာတညဿာမိတိန္ဒြေဆိုတာ တစ်ပါးထူးပြီး ပိုလာတာပါပဲ၊ နောက်ပြီးတော့ မဂ္ဂင်ထဲမှာ သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝ ဆိုတဲ့ မဂ္ဂင်သုံးပါးပိုလာတယ်၊ အဲဒီ ၄-ပါးပဲ ပိုပြီးထူးလာတယ်၊ ဒီတော့ကို ပထမတုန်းက ကာမာဝစရကုသိုလ်စိတ်က ၅၆-ပါး ရှိခဲ့တဲ့အထဲမှာ ဒီ ၄-ပါးထည့်လိုက်ရင် (၆၀)တိတိ ရှိသွားတာပေါ့။

လောကုတ္တရာစိတ်မှာ မြတ်စွာဘုရားက အမည်နာမ အသီးအသီးအားဖြင့် ဟောကြားသော တရားတို့မှာ ၆၀-ပါဝင်သည်တဲ့၊ တရားကိုယ်အားဖြင့်ဆိုရင်ပဲ ၃-ပါးတိုးပါတယ်၊ အနညာတညဿာမိတိန္ဒြေက ပညာနဲ့အတူတူဆိုတော့ ဣန္ဒြေအတွက်က မတိုးတော့ဘူး၊ သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တ သမ္မာအာဇီဝ တို့ကတော့ ကာမာဝစရ ကုသိုလ်စိတ်တုန်းက တိုက်ရိုက်ဟောတဲ့အထဲ မပါခဲ့ကြသေးဘူး၊ အဲဒါကြောင့် ဒီ ၃-ပါးတိုးရင် တရားကိုယ်အားဖြင့် ၃၃-ပါးသာရှိတယ်၊ ယေဝါပနကတရားကျတော့ ဆန္ဒ အဓိမောက္ခ မနသိကာရ တတြ မစ္ဆတ္တတာ ဒီ၄-ပါးပဲရှိတယ်၊ ကရုဏာ မုဒိတာတို့က လောကုတ္တရာစိတ်မှာမရှိကြဘူး၊ အဲဒါတွေက ကာမာဝစရကုသိုလ်နဲ့ လောကီစျာန်စိတ်များမှာသာ ရှိကြတယ်၊ သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝတွေ ကတော့ တိုက်ရိုက် ဟောထားတဲ့ အထဲမှာ ပါဝင်သွားပြီဖြစ်တဲ့အတွက်ကြောင့် ယေဝါပနကတရား မဟုတ်တော့ဘူး၊ ဒါကြောင့် ယေဝါပနက တရားအနေနဲ့ အမြဲယှဉ် ၄-ပါးပဲရှိတယ်၊ ဒီ ၄-ပါးနဲ့ ခုနက ၃၃-ပါး ပေါင်းလိုက်ရင် ၃၇-ပါးတဲ့၊ လောကုတ္တရာစိတ်မှာ တရားကိုယ်ပေါင်း ၃၇-ပါး တစ်ပေါင်းတည်း ပါဝင်ပြီး ဖြစ်သည်တဲ့၊ ဒါက လောကုတ္တရာ ပဌမစျာန်စိတ်မှာဖြစ်တဲ့ ၃၇-ပါး တရားပါပဲ။

ဒုတိယစျာန်စိတ်ကျတော့ ဝိတက်မပါတော့ဘူး၊ တတိယစျာန်စိတ်ကျတော့ ဝိစာရလည်း မပါတော့ဘူး၊ (ဒါက ပဋ္ဌာနနည်းအရပဲ) စတုတ္ထစျာန်စိတ်ကျတော့ ပီတိပါ မပါတော့ဘူး၊ အဲဒီလို စျာန်အင်္ဂါလေးတွေ လျော့လျော့သွားပါတယ်၊ အဲဒါကို မှတ်သားရုံပါပဲ၊ စာရွက်လေးတွေလည်း ဝေဌထားပါတယ်၊ ဒါတွေကို နောက်တစ်ခါကျမှ ဆက်ပြီးတော့ပြောရမယ်၊ အဲဒီစာရွက်လေးတွေကို တရားပွဲလာရင် ယူလာခဲ့ကြ၊ ထပ်ပြီးဝေစရာ စာရွက်က သိပ်ပြီး များများစားစား မရှိလှဘူး၊ သင်္ကြန်အကျနေ့ကစပြီးတော့ ဒါတွေကိုပင် ဆက်ပြီး ရှင်းလင်း ဟောဦးမယ်၊ အခုတော့ အချိန်ကလည်း နည်းသွားပါပြီ။

စိတ်စင်ကြယ်ရမယ်

လောကုတ္တရာစိတ်ကို ပွားစေတယ်ဆိုရာမှာ ဘယ်လိုပွားစေရတုန်းဆိုတော့ ဝိသုဒ္ဓိ ၇-ပါးထဲက သီလဝိသုဒ္ဓိကို ရှေးဦးစွာဖြစ်စေရမယ်၊ သီလစင်ကြယ်ရမယ်၊ တရားအားထုတ်တဲ့သူဆိုတာ သီလစင်ကြယ်ဖို့ အထူးအရေးကြီးတာပဲ၊ နောက်ပြီးတော့ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိတဲ့၊ စိတ်စင်ကြယ်ရမယ်၊ စိတ်က ဘယ်လိုစင်ကြယ်ရမှာ တုန်းဆိုရင် တတ်နိုင်ပါက စျာန်တစ်ပါးပါးကို ရအောင်အားထုတ်ရမယ်၊ ပဌမစျာန်လောက်ကိုပဲဖြစ်ဖြစ် ရအောင်အားထုတ်ရမယ်၊ ဒီထက်တတ်နိုင်ရင် ဒုတိယ စျာန်တွေ ရရင်တော့ ရှေးရှေးစျာန်တွေက ရပြီး ရပြီးပါပဲ၊ အဲဒီလို စျာန်ရအောင် အားထုတ်ရမယ်တဲ့၊ စျာန် သမာပတ် ၈-ပါး၊ ၉-ပါးရှိတယ်၊ အဲဒါကိုရရင် စိတ်စင်ကြယ်နေတာပါပဲ။

စျာန်စိတ်တွေဆိုတာ အင်မတန်တည်ငြိမ်တယ်၊ စျာန်မှထပြီး ရှုမှတ်လိုက်ရင် ရှုမှတ်လို့ သိပ်ကောင်းတယ်၊ စိတ်ဟာ ဘယ်ကိုမှ မပျံ့လွင့်ဘူး၊ စျာန်မရနိုင်ရင်လည်း စျာန်အနီး ဥပစာရသမာဓိရအောင် အားထုတ်ရမယ်၊ ဥပစာရသမာဓိ ရတဲ့ အခါမှာ အဲဒီကနေပြီးတော့ ဝိပဿနာရှုရင် မဂ် ဖိုလ်ကို ရနိုင်တယ်လို့ အဘိဓမ္မာ အဋ္ဌကထာတွေမှာ ဖွင့်ပြထားပါတယ်။

တံပူခုတ်သွားကြတဲ့ ရဟန်းနဲ့ကိုရင်

ရဟန်းတော်တစ်ပါးနဲ့ ကိုရင်တစ်ပါး တံပူခုတ်ဖို့ဆိုပြီး တောထဲကိုသွားကြသတဲ့၊ ကိုရင်က အရွယ်ခပ်ကြီးကြီး သိကြားလိမ္မာတဲ့ အရွယ်ပေါ့၊ ကိုရင်က ရှေ့မှ အရင်သွားနှင့်တယ်၊ ဒီလိုသွားရင်းနဲ့ ရှေ့နားရောက်တော့ လမ်းတစ်နေရာမှာ လူသေကောင်ကြီးကို တွေ့နေတယ်၊ စောစောကတည်းက ဆရာသမားရဲ့ သွန်သင်ညွှန်ပြချက် ဥပနိဿယရပြီး ဖြစ်တဲ့ ကိုရင်ကြီးဟာ အဲဒီလူသေကောင်ကို ကြည့်ပြီး ကမ္မဋ္ဌာန်းအနေနဲ့ ရှုတော့တယ်၊ ဖူးဖူးရောင်နေတဲ့ လူသေကောင်ကြီး ဖြစ်ဖွယ်ရှိပါတယ်၊ "ဥဒ္ဓုမာတက ဖူးဖူးရောင်နေတဲ့ သူသေကောင်ကြီး"လို့ ရှုနေရင်းနဲ့ သူသေကောင်မှာ ပဋ္ဌိဘာဂ နိမိတ်ထင်ပြီးတော့ စျာန်ရသွားပါတယ်။

စျာန်ရတယ်ဆိုတာဟာ အဲဒီအာရုံနဲ့စိတ် ကပ်ပြီးတည်နေတာ ခေါ်တာပါပဲ၊ အဲဒီ သူသေကောင်မှာ ၅-မိနစ်လောက် စိတ်ကလေး တည်နေတယ်ဆိုရင် ၅–မိနစ် စျာန်ရနေတာပါပဲ၊ ဒီအတွင်းမှာ စိတ်ကလေးက တစ်ခြားတစ်ပါးကို မသွားဘူး၊ အာရုံပေါ်မှာ စိတ်ကလေး တည်နေသမျှ စျာန်ရနေတာပါပဲ၊ ဒီထက် ၁၀–မိနစ်၊ နာရီဝက်၊ တစ်နာရီစသည် တည်နေနိုင်ပါတယ်၊ နိုင်နင်းလာပြီဆိုရင် တချို့ တချို့မှာ တစ်နေ့လုံးလည်း တည်နေနိုင်တယ်၊ အဲဒီလိုစျာန်ရနေတဲ့အခါမှာ အနီးအနား မြင်စရာ ကြားစရာတွေ ရှိနေပေမယ်လို့ မမြင်ဘူး၊ မကြားဘူး၊ ဒီပြင် ဘယ်ကိုမှလည်း စိတ်မကူးဘူး၊ အဲဒီ သူသေကောင် အာရုံနိမိတ်မှာပဲ စိတ်ကလေးကပ်ဝင်ပြီး တည်နေတယ်၊ သူသေကောင်အာရုံနိမိတ်ထင်နေတယ်၊ အဲဒါ စျာန်စိတ်လို့ ခေါ်ပါတယ်။

ကိုရင်ကြီးမှာ အဲဒီစျာန်ကိုရတယ်၊ အဲဒီစျာန်မှထပြီးတော့ ဝိပဿနာရှုတယ်တဲ့၊ စျာန်မှ ထတယ်ဆိုတာ တခြားမဟုတ်ပါဘူး၊ စျာန်စိတ်ကလေး ဆုံးသွားတာကိုပဲ ခေါ်ပါတယ်၊ အဲဒီ သူသေကောင် အာရုံပြုတဲ့ စျာန်စိတ်ကလေးကို ဝိပဿနာရှုတယ်၊ စိတ်ကို ပဓာနထားပြီး ပြောတာပေါ့လေ၊ အဲဒီစိတ်ထဲမှာ ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ပီတိ၊ သုခတွေ အဲဒီစျာန်အင်္ဂါတွေလည်း ပါတာပါပဲ၊ ဖဿ ဝေဒနာ စသည်တွေလည်း ပါတာပဲ၊ အဲဒီမှာ ထင်ရှားတဲ့ စျာန်စိတ်လေးကို ဝိပဿနာရှုတယ်တဲ့၊ ဒီလိုရှုတော့ စျာန်စိတ်ကလေးရဲ့ အဖြစ်အပျက်ကို သိမြင်ပြီး ဝိပဿနာဉာဏ်တွေ အစဉ်အတိုင်းတက်ကာ သောတာပတ္တိမဂ် ဖိုလ်တိုင်အောင် ဆိုက်ရောက်သွားတယ်။

အဲဒီကနေ ဆက်ပြီး အားထုတ်ရင်း သကဒါဂါမိမဂ် ဖိုလ်ကို ရောက်တယ်၊ ဆက်အားထုတ်ရင်း အနာဂါမိမဂ်, ဖိုလ်ရောက်တယ်၊ ဒီတော့ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သွားတာပဲတဲ့၊ အသုဘ အာရုံကနေပြီး ဝိပဿနာပွားနေရင် အနာဂါမ်အထိတောင်မှ ဖြစ်နိုင်တယ်တဲ့၊ အသုဘအာရုံက ကာမရာဂရဲ့ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်တော့ အသုဘအာရုံက ရတဲ့စျာန်ကို အခြေခံပြီး အားထုတ်လို့ရှိရင် ကာမရာဂကင်းတဲ့ အနာဂါမ်ဖြစ်တယ်။

ရဟန်းတော်လည်း အနာဂါမ်တည်

အဲဒီအချိန်ဟာ သိပ်တော့ မကြာလှပါဘူး၊ ရှေ့ကသွားနှင့်တဲ့ ကိုရင်မမြင်ရဘဲ ပျောက်သွားတော့ ရဟန်းတော်က "ကိုရင် ကိုရင်"လို့ လှမ်းခေါ်တယ်၊ ခေါ်သံကြားတော့ အဝေးကနေပြီး ကိုရင်က ထူးလိုက်တယ်၊ ထူးပြီးတော့ ရဟန်းတော် ခေါ်ရာဆီကို ပြန်လာတယ်၊ ရောက်တော့ "အရှင်ဘုရား တပည့်တော်လာခဲ့တဲ့ အဲဒီလမ်းအတိုင်း ကြွစမ်းပါဦး၊ ဘယ်နား ဘယ်နားရောက်တဲ့အခါမှာဘယ်နားလေးကို လိုက်ကြည့်စမ်းပါ၊ရှေ့တည့်တည့်မှန်းကြည့်လိုက်စမ်းပါဘုရား"လို့ လျှောက်ထားတယ်၊ ဒီတော့ ရဟန်းတော်ကလည်း "ဒီကိုရင်ဟာ ဘာများ ထူးထူးခြားခြား တွေ့မြင်လို့ ပြောတာပါ လိမ့်မလဲ"လို့ အောက်မေ့ပြီး ကိုရင်ညွှန်ကြားတဲ့ လမ်းအတိုင်း သွားတယ်၊ ကြည့်လိုက်စမ်းပါလို့ ညွှန်ကြားတဲ့ နေရာကို ရောက်တော့ ရပ်ပြီး ကြည့်တယ်၊ ခုနက ကိုရင် မြင်ရတဲ့ သူသေကောင်ကြီးကို တွေ့ရတော့တာပေါ့၊ "အင်း ကိုရင်ဟာ ဒီသူသေ ကောင်ကြီးကို တွေ့လို့ပြောတာပဲ၊ ဒါကို ကမ္မဋ္ဌာန်းရှုစေချင်လို့ ဒီလို ညွှန်ပြတာ ဖြစ်ပေလိမ့်မယ်"လို့ ဆင်ခြင်စဉ်းစား တယ်၊ ရဟန်းတော်ကလည်း စောစောကပဲ ဆရာသမားများထံမှ နိဿရည်းရခဲ့ပြီးသားဖြစ်တော့ သူသေကောင်ကို တွေ့တယ် ဆိုရင်ပဲ အသုဘ ကမ္မဋ္ဌာန်းအဖြစ် ကမ္မဋ္ဌာန်းရှုပွားတော့တယ်။

တကယ်လို့ ဥပနိဿယ မရသေးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုရင်တော့ သူသေကောင်ကို တွေ့မြင်လို့ရှိရင် ရွံ့လို့ပဲဖြစ်ဖြစ် ကြောက်လို့ပဲဖြစ်ဖြစ် ရှောင်တိမ်းသွားကြမှာပဲ၊ သူသေကောင်ကို အကြောင်းပြုပြီး ဘာတရားမှ ရကြမှာမဟုတ်ဘူး၊ အခု ရဟန်းတော်နဲ့ ကိုရင်တို့ကတော့ ဥပနိဿယ ရခဲ့ပြီးသားဖြစ်တာမို့ သူသေကောင်ကို တွေ့တွေ့ချင်း ဒီသူသေကောင်ကြီး ဟာ အချည်းနှီးမဖြစ်ဘဲ ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံဖြစ်သွားတော့တယ်၊ "ဥဒ္ဓုမာတက ဖူးဖူးရောင်နေတဲ့ သူသေကောင် စက်ဆုပ်ရွံရှာဖွယ် သူသေကောင်"လို့ နှလုံးသွင်း ရှုမှတ်လိုက်တာ ရဟန်းတော်လည်းပဲ ပဌမစျာန်ကို ရသွားတယ်၊ အဲဒီ ပဌမစျာန်မှ ထပြီး ဝိပဿနာ ရှုမှတ်တယ်၊ ဝိပဿနာ ဉာဏ်စဉ်တွေ အစဉ်အတိုင်းတက်ပြီး အဆင့်ဆင့် အားဖြင့်လည်း အနာဂါမ်အထိ ရောက်သွားသတဲ့။

ရှုနည်းကို သိထားရင် ကောင်းတယ်

အဲဒါ စျာန်ရပြီးမှ စျာန်မှထကာ ဝိပဿနာရှုလို့ရှိရင် အရိယာမဂ်ဖိုလ်ကို လွယ်လွယ်ကူကူနဲ့ ရောက်နိုင်ပုံပါပဲ၊ အခု ရဟန်းတော်နဲ့ ကိုရင်တို့မှာ ချမ်းချမ်းသာသာနဲ့ လွယ်လွယ်ကူကူ ရောက်သွားကြတယ်ဆိုတော့ သုခပဋ္ဌိပဒါခိပ္ပါဘိညာ တွေလို့ဆိုရတယ်၊ အသုဘအာရုံကို ပွားများရင်းနဲ့ နိဝရဏတွေပယ်ပြီး ကာမစိတ်တွေ ကုန်ခန်းသွားတာပဲ။

သူသေကောင်ကြီးကို မြင်ရလို့ရှိရင် ဘယ်မှာ နှစ်သက်သာယာဖွယ် ရှိလိမ့်မှာတုန်း၊ အမျိုးသား သူသေကောင်ပဲ ဖြစ်ဖြစ်၊ အမျိုးသမီး သူသေကောင်ပဲဖြစ်ဖြစ် ပုပ်ယိုနေပြီဆိုရင် နှစ်သက်ဖွယ်မရှိတော့ဘူးပေါ့၊ မူလက ကိုယ်နဲ့အင်မတန် ရင်းနှီး ချစ်ခင်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ အလောင်းကောင်ပင် ဖြစ်စေကာမူ ပုပ်လာရင် အိမ်မှာ မထားနိုင်ကြတော့ဘူး၊ ဏွန့်ပစ်လိုက်ကြ ရတော့တာပါပဲ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းမရှည်းတော့ စက်ဆုပ်ဖွယ်ဟာ စက်ဆုပ်ဖွယ် ဖြစ်နေတော့တာပါပဲ၊ အနားနားမှာ မနေဝံ့ မနေနိုင် ကြတော့ပါဘူး၊ စက်ဆုပ်ရွံရှာကြပါတယ်။

အခု ရဟန်းတော်နဲ့ ကိုရင်ကြီးတို့ ရှုရတဲ့ သူသေကောင်က သူတို့နဲ့ ဘာမျှ တော်စပ်ကြတာ မဟုတ်ဘူး၊ ဒီတော့ စက်ဆုပ်ရွံရှာဖွယ်ဟာ ထင်လွယ်မြင်လွယ်ဖြစ်နေမှာပဲ၊ ဒါနဲ့ အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်း ရှုလိုက်တယ်ဆိုရင် ကာမရာဂ ကိလေသာတွေ အလျင်အမြန်ကင်းပြီး ချမ်းချမ်းသာသာနဲ့ပဲ စျာန်ရသွားနိုင် ပါတယ်၊ အဲဒီစျာန်ကို ဝိပဿနာရှုတော့လည်း သူတို့မှာ မြန်မြန်ဆန်ဆန်နဲ့ပဲ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဉာဏ်တွေ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်တယ်၊ ဒီလိုနဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်တွေ အစဉ်အတိုင်းတက်ပြီး ရုပ်နာမ်ချုပ်ငြိမ်းတဲ့ နိဗ္ဗာန်ကို ဆိုက်ရောက်သွားတယ်ဆိုတာ ထင်ရှားပါတယ်၊ တရားကို နည်းမှန်လမ်းမှန် စနစ်တကျ ရရှိသွားလို့အားထုတ်လိုက်ပြီဆိုရင်အကြောင်းကြောင်းလည်း စုံညီမယ်ဆိုရင် ဘာမှမကြာလှပါဘူး၊ ခဏလေးပဲ မဂ်ဖိုလ် ဆိုတာကို ရောက်နိုင်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဝိပဿနာရှုနည်းတို့ သမထကမ္မဋ္ဌာန်းရှုနည်းတို့ ဒါလေးတွေကို သိထားကြမယ် ဆိုရင် အင်မတန်ကောင်းပါတယ်။

ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်းကို ရှုရတယ်

အသုဘအာရုံရှုနည်းကို သိထားရင်လည်း ကောင်းပါတယ်၊ မေတ္တာဘာဝနာနဲ့ သတ္တဝါတွေကို ချမ်းသာပါစေ ချမ်းသာပါစေလို့ နှလုံးသွင်းရင် ဒါလည်းစျာန်ကို ရနိုင်တာပါပဲ၊ ချမ်းသာပါစေဆိုတဲ့ စိတ်ကလေးနဲ့ ဖြစ်လိုက်ပျက်လိုက် ဖြစ်လိုက်ပျက်လိုက်ကို သိနေတယ်ဆိုရင် ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြစ်တော့တာပဲ၊ ဒါနဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်တွေ အဆင့်ဆင့်ဖြစ်ပြီးတော့ မဂ်, ဖိုလ်, နိဗ္ဗာန်ကို ရနိုင်ပါတယ်၊ ဝိပဿနာရှုနည်း ဆိုတာကလည်း ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်းတွေကို လိုက်ပြီး ရှုရတယ်ဆိုတာကို သိထားဖို့လိုပါတယ်၊ အခု ဘုန်းကြီးတို့ဆီက သတိပဋ္ဌာန်ဘာဝနာတရားတော်ကို အားထုတ်နေကြတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာတော့ ဒီလိုအားထုတ် နည်းတွေ ရှိနေကြ သိနေကြပါတယ်၊ ဒီလိုသိနေကြတော့ အကြောင်းညီညွတ်လို့ရှိရင် ဘယ်အချိန်မှာမဆို ဝိပဿနာဉာဏ်တွေ ဖြစ်ပြီးတော့ မဂ်, ဖိုလ်ဉာဏ်ကို ရောက်နိုင်ပါတယ်။

ကုသိုလ်ကောင်းမှုတွေ ပြုတဲ့အခါမှာဆိုရင် ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာတွေ ဖြစ်တတ်တယ်၊ ဒါနကုသိုလ်တွေ ပြုတဲ့အခါ တရားနာတဲ့အခါ အဲဒီလို အခါမျိုးတွေမှာ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ဖြစ်တတ်ကြပါတယ်၊ အဲဒီ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ဖြစ်နေတဲ့ စိတ်ကလေးကို ဝမ်းမြောက်တယ် ဝမ်းမြောက်တယ်လို့ မှတ်လိုက်လို့ရှိရင် ဖြစ်ပြီးပျက်သွားတဲ့ သဘောလေးတွေကို တွေ့ရ တယ်၊ အဲဒါဟာ ဝိပဿနာဉာဏ်ပါပဲ၊ အဲဒီ ဖြစ်ပြီးပျက်သွားတာ ကို ရှုရင်းနဲ့ အကြောင်းညီညွတ်လို့ရှိရင် မဂ်ဉာဏ်, ဖိုလ်ဉာဏ် ကို တစ်ခဏချင်းမှာပဲ ရောက်သွားနိုင်ပါတယ်။

ကိုင်း ဒီတော့ ၃–နာရီနဲ့ ၅–မိနစ်ကျော်သွားပြီ၊ ဒီမှာပဲနားကြဦးစို့၊ နောက် သင်္ကြန်ကျတော့မှ ဆက်ပြီးဟောရမယ်၊ သင်္ကြန်မကျခင် အတွင်းမှာတော့ မဟောသေးဘူး၊ သင်္ကြန်က လဆန်း ၄–ရက်နေ့မှာကျမယ်၊ အင်္ဂလိပ်လိုက ၁၄–ရက်နေ့ကျမယ်တဲ့၊ အဲဒီတော့ ဘာဆက်ဟောရမလဲဆိုရင် ဒုက္ခပဋ္ဌိပဒါ=ဆင်းရဲတဲ့ အကျင့်ဖြစ်ပုံ၊ ဒန္ဓာဘိညာ အသိဉာဏ်နှေးပုံ၊ သုခပဋ္ဌိပဒါ=လွယ်ကူတဲ့အကျင့်ဖြစ်ပုံ၊ ခိပ္ပာဘိညာ လျင်လျင်မြန်မြန်နဲ့ အသိဉာဏ်ဖြစ်ပုံ ဒါတွေကို ဟောရမယ်။

သီလဝိသုဒ္ဓိကစပြီး အခြေခံရတယ်၊ သီလဝိသုဒ္ဓိဖြစ်လို့ သမထကမ္မဋ္ဌာန်းပွားများရင် စျာန်ရတယ်၊ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ ဖြစ်ပြီးတော့လည်း စျာန်ရတယ်၊ဥပစာရသမာဓိ ဖြစ်အောင် အားထုတ်ရင်လည်းပဲ အဲဒီသမာဓိရယ်၊ စတုဓာတုဝဝတ္ထာန် ကမ္မဋ္ဌာန်းက ဥပစာရသမာဓိနဲ့ အလားတူတဲ့သမာဓိရယ်၊ ဝိပဿနာ ခဏိကသမာဓိရယ်=အဲဒီ သမာဓိတွေနဲ့ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိဖြစ်ပြီး ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်းတွေကို လိုက်ရှုသိနေလို့ရှိရင် ရုပ်၊ နာမ်တွေအကြောင်း အကျိုးတရားတွေကို ပိုင်းခြားပြီး သိတယ်၊ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ၊ လက္ခဏာတွေကိုလည်း အလိုလို သိလာတယ်၊ အဲဒီကနေပြီး ဝိပဿနာဉာဏ်တွေ အဆင့်ဆင့်တက်သွားတယ်၊ ဝိပဿနာဉာဏ် ရင့်သန်လာတဲ့အခါ မဂ်, ဖိုလ်ဉာဏ်ကို ရောက်ပုံ လောကုတ္တရံ စျာနံ ဘာဝေတိ”ဆိုတဲ့ စကားအရ လောကုတ္တရာစျာန်ဖြစ်ပုံ၊ လောကုတ္တရာ စျာန်ကို ရသွားပြီးတော့ ရှေ့ဖြစ်ပုံ အဲဒါတွေကို နောက်တော့ ဟောရမှာပေါ့လေ၊ အခု

ဒီမှာ တရားအားထုတ်နေကြတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေနဲ့ အများကြီး သက်ဆိုင်ပါတယ်၊ ယောဂီတွေလည်း ကမ္မဋ္ဌာန်း ရှုမှတ်ကြဦးမှာ ဆိုတော့ တစ်နေ့တစ်နေ့ တစ်နာရီလောက်ပဲ ဟောရမယ်၊ ဒီကနေ့ တရားသိမ်း ကြဦးစို့။

ယနေ့အဖို့၌ အကျွန်ုပ်တို့ ပြုစုပွားများ အားထုတ်အပ်သော ကောင်းမှုအပေါင်း၏ အဖို့ဘာဂကို အမိအဘတို့မှစ၍ အလုံးစုံသော သတ္တဝါအပေါင်းတို့အား အမျှပေးဝေပါကုန်၏၊ အလုံးစုံသော သတ္တဝါအပေါင်းတို့သည် အမျှရကြ၍ ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာကြပါစေ။

အမျှ . . .အမျှ . . .အမျှ . . .ယူတော်မူကြပါကုန်လော့။

သာဓု . . . သာဓု . . . သာဓု . . . ။

အဘိဓမ္မာတရားတော်ကြီး

ပြာသိုလပြည့်နေ့က စပြီးတော့ ဝါစဉ်အရ သတ္တမ ၇-ဝါမြောက်မှာ မြတ်စွာဘုရား ဟောထားတဲ့ အဘိဓမ္မာတရားကို အဋ္ဌကထာမှာ ဖွင့်ပြထားပါတယ်၊ တရားထဲမှာတော့ ဒီတရားက ဌာနအားဖြင့် အမြင့်ဆုံးက နေပြီးတော့ ဟောတဲ့ တရားလို့ ဆိုရမှာပေါ့၊ တာဝတိံသာနတ်ပြည်မှာနေ ဟောတဲ့တရားဆိုတော့ မြင့်ပါတယ်၊ ဗြဟ္မာ့ပြည်မှာ ဟောတဲ့တရားလည်း ရှိတော့ ရှိပါသေးတယ်၊ ဒီပြင်တရားတွေကတော့ အများအားဖြင့် လူ့ပြည်မှာ ဟောပါတယ်။

ဝေဖန်ဟောကြားထားတာက ကုသလာဓမ္မာ=ကုသိုလ်တရားကတစ်မျိုး၊ အကုသလာဓမ္မာ=အကုသိုလ် တရားက တစ်မျိုး၊ အဗျာကတာဓမ္မာ=ကုသိုလ်လည်းမဟုတ်၊ အကုသိုလ်လည်း မဟုတ်တဲ့ တရားက တစ်မျိုး=ကုသိုလ် အကုသိုလ်လို့ မဆိုရတဲ့တရားတဲ့၊ ဒီလို သုံးမျိုးခွဲပြီးတော့ ဟောကြားထားပါတယ်၊ ကုသလာဓမ္မာဆိုတာ ဘယ်လိုတရားတွေလဲ ဆိုပြီးတော့ ကုသလ=ဓမ္မတွေကို ဝေဖန်ဟောကြားတော်မူပါတယ်၊ ကုသလဓမ္မဆိုတာ စိတ်အရေအတွက်အားဖြင့် တစ်ခုယုတ်ကိုးဆယ် ထဲက အကျယ်အားဖြင့် တစ်ရာနှစ်ဆယ့်တစ်ပါးထဲက ကာမာဝစရ ကုသိုလ်စိတ် ရူပါဝစရကုသိုလ်စိတ် အရူပါဝစရကုသိုလ် စိတ် လောကုတ္တရာ ကုသိုလ်စိတ်လို့ လေးမျိုးခွဲ ဟောပါတယ်၊ အဲဒီအထဲက ကာမာဝစရကုသိုလ်စိတ်ကို တစ်စိတ်ချင်း တစ်စိတ်ချင်း ထုတ်ယူပြီးတော့ ရှေးဦးစွာ ဝေဖန်တော်မူပါတယ်၊ အဲဒါတွေကိုလည်း လွန်ခဲ့တဲ့ တပေါင်းလကွယ်နေ့က ဟောပြီးခဲ့ပါပြီ၊ ရူပါဝစရ အရူပါဝစရ ကုသိုလ်စိတ်တွေကိုလည်း ဟောပြီးခဲ့ပါပြီ၊ လောကုတ္တရာကုသိုလ်စိတ်ကိုလည်း တစ်နေ့က နည်းနည်းစပြီး ဟောထားခဲ့ပါပြီ၊ အဲဒီလောကုတ္တရာစိတ်ကို အခုဆက်ပြီးတော့ ဟောရမယ်။

"ယသ္မိं သမယေ လောကုတ္တရံ စိတ္တံ ဘာဝေတိ။ပ။ တသ္မိं သမယေ။ပ။ စိတ္တံ ဟောတိ"စသည်ဖြင့် ကာမာဝစရ ကုသိုလ်စိတ်တွေတုန်းက ဟောခဲ့တဲ့ ၅၆-ပါး တရားတွေကို ဒီမှာလည်း ဝေဖန်ပြီး ပြထားပါတယ်၊ "ယသ္မိं သမယေ၊ အကြင်အခါ၌။ လောကုတ္တရံ၊ လောကုတ္တရာဖြစ်သော။ နိယျာနိကံ၊ သံသရာဝဋ္ဋဆင်းရဲမှ ထွက်သွားတတ် ထွက်သွားကြောင်း ဖြစ်သော။ အပစယဂါမိံ၊ ဘဝအသစ်ဖြစ်ခြင်း၊ သေခြင်းကို ပယ်ရှားဖျက်ဆီး တတ်သော။ မဂ္ဂံ စိတ္တံ၊ မဂ်စိတ်ကို။" စိတ်ဆိုတာ ဒီမှာ မဂ်တရားကို ခေါ်တာပါပဲ၊ မဂ်တရားကို စိတ်ဆိုတဲ့ အမည်နဲ့ ဟောထားတယ်၊ အဲဒါကို "ဘာဝေတိ၊ ဖြစ်ပွားစေ၏"လောကုတ္တရာစိတ်တဲ့၊ လောကီစိတ် မဟုတ်ဘူး၊ အဲဒီ အဓိပ္ပာယ်တွေကို ဟိုအရင်နေ့က ပြောပြီးခဲ့ပါပြီ၊ အခု ကျန်တဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကို ဆက်ဟောရမယ်။

မိစ္ဆာအယူတွေ မရှိတော့ဘူး

"ပဌမယ ဘူမိယာ၊ ပဌမအဆင့်သို့။ ပတ္တိယာ၊ ရောက်ခြင်းငှာ။ ဘာဝေတိ၊ ဖြစ်စေ၏" ပဌမအဆင့်ရောက်အောင် လောကုတ္တရာစိတ်ကို ပွားရတယ်တဲ့၊ ပဌမအဆင့်ရောက်ရင် ဘာအကျိုးတွေ ရှိသလဲဆိုတော့ "မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဂတာနံ၊ မိစ္ဆာအယူတို့ကို။ ပဟာနာယ၊ ပယ်ခြင်းငှာ။ ဘာဝေတိ၊ ပွားစေဖြစ်စေ၏" မိစ္ဆာအယူတွေ ကင်းတယ်တဲ့။ မိစ္ဆာအယူတွေကို သေသေချာချာကြည့်ရင် အဲဒါတွေဟာ အင်မတန် ကြောက်စရာ ကောင်းတယ်၊ ကမ္ဘာလောကကြီးမှာ လူမျိုးတိုင်း လူမျိုးတိုင်း အယူဝါဒတွေ ရှိနေကြတာချည်းပဲ၊ တောကြို တောင်ကြားမှာပဲနေနေ သူတို့မှာလည်း အယူဝါဒကတော့ ရှိနေကြတာပါပဲ၊ ကျမ်းစာနဲ့ ဘာနဲ့သာ မရှိရင် မရှိဘဲနေမယ်၊ ဒီလို ကျမ်းစာတွေနဲ့ ခိုင်ခိုင်လုံလုံမဟုတ်ပေမယ့်လဲ အယူဝါဒဆိုတာကတော့ ရှိတာပဲ၊ ယဉ်ကျေးမှု မရှိပါဘူးဆိုတဲ့ အဲဒီလူတွေမှာလည်း သူတို့အယူနဲ့သူတို့ ရှိနေကြပါတယ်၊ အဲဒီ ပုဂ္ဂိုလ်တွေရဲ့ အယူဝါဒဆိုတာ ကတော့ မှန်တယ်လို့ မဟုတ်ဘူးပေါ့၊ သူတို့ရှေ့က ရှေးကျတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေက ပြောခဲ့ကြတဲ့အတိုင်း နောက်နောက် ပုဂ္ဂိုလ်တွေက ယုံကြည်ပြီးတော့ လိုက်နာကျင့်သုံးနေကြရခြင်းသာဖြစ်တယ်၊ မှန်ကန်လှတယ်လို့ ဘယ်ဟုတ်မှာလဲ၊ မိရိုးဖလာ ဆိုသလို သူတို့ ဘိုးဘွား မိဘ လက်ထက်ကတည်းက အစဉ်အဆက် ယူလာခဲ့တာဖြစ်တော့ ဒီအတိုင်းလိုက်ပြီး ယုံကြည် ယူဆလာခဲ့ကြတာပဲ၊ အဲဒါဟာ အင်မတန် ကြောက်စရာကောင်းတယ်၊ ဟုတ်သလား မဟုတ်ဘူးလား ဆိုတာလည်း မဆင်ခြင်ကြဘူး၊ ဒီလိုပဲ မျက်စိစုံမှိတ်ပြီး ယုံကြည် ကျင့်သုံးနေကြတာပဲ၊ အဲဒါဟာ မယဉ်ကျေးသေးတဲ့ လောကလူတို့ရဲ့ အဆင့်အတန်းပဲ။

ယခုအချိန်ကာလမှာဆိုရင် သိပ္ပံပညာတွေ အင်မတန် တိုးတက်နေတာဖြစ်လို့ ဆင်ခြင်စဉ်းစား တတ်တဲ့ ဉာစ်တွေလည်း အင်မတန် အဆင့်အတန်း မြင့်နေကြပါတယ်၊ ဒါပေမယ့်လို့ တချို့ မိရိုးဖလာ ဘာသာအယူဝါဒတွေကျတော့ အင်းတယ်ပြီး မစဉ်းစားနိုင်ဘူး၊ စဉ်းစားပြီး မဟုတ်မှန်း သိနေပေမယ့်လည်း အဲဒီ အယူဝါဒကို စွန့်နိုင်ခဲတယ်၊ အသင့် ယုတ္တိမရှိတာတွေကိုလည်း ဒီလိုပဲ လိုက်နာပြီးကျင့်သုံးနေကြရတာတွေလည်း ရှိတာပဲ၊ အဲဒါတွေလည်း အင်မတန် ကြောက်စရာကောင်းတယ်၊ အဲဒါတွေဟာ မှားတဲ့ မိစ္ဆာအယူဝါဒတွေတဲ့၊ အဲဒီ မိစ္ဆာ အယူဝါဒတွေကို လောကုတ္တရာ ပထမအဆင့်ရောက်ရင် ပယ်နိုင်တဲ့ ကျေးဇူးရှိတယ်တဲ့။

ခိုင်မြဲနေတယ် မမေ့ဘူး

ဝိပဿနာရှုလို့ ဝိပဿနာ ရင့်သန်တဲ့အခါမှာ ပထမအဆင့် သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်ကို ရောက်တယ်၊ အခုပြောနေတာဟာ အဲဒီ သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်ပါပဲ၊ "ဈာန်၊ လောကုတ္တရာ သောတာပတ္တိမဂ်ဈာန်ကို။ ဘာဝေတိ ဖြစ်စေ၏"တဲ့၊ အဲဒီဈာန်ဖြစ်ထားလို့ရှိရင်တော့ မှားတဲ့ မိစ္ဆာအယူတွေ မရှိတော့ဘူး၊ ယခုဘဝမှာလည်း မှားတဲ့ မိစ္ဆာအယူတွေ လက်မခံတော့ဘူး၊ နောက်ဘဝမှာလည်း လူဖြစ်ဖြစ် နတ်ဖြစ်ဖြစ် အဲဒီ မိစ္ဆာအယူအများတွေကို လက်မခံတော့ဘူး၊ ဘယ်လိုမိစ္ဆာအယူရှိတဲ့ အမျိုးတွေထဲမှာပဲဖြစ်ဖြစ် ပထမအဆင့် သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်ကို ရပြီးသားဖြစ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကတော့ အဲဒီမိစ္ဆာအယူကို လက်မခံတော့ဘူးတဲ့၊မှားတဲ့အယူကို မှားနေမှန်း သိနေတယ်၊ မဟုတ်တာကို မဟုတ်မှန်းသိနေတော့တယ်တဲ့၊ ဘာပြုလို့ ဒီလိုသိနေတုန်းဆိုတော့ ရှေးက လေ့ကျင့်ထားခဲ့၍ အလေ့အကျင့်က သူ့မှာ ရှိနေလို့ပါတဲ့။

ကိုယ့်သန္တာန်မှာ တရားတွေကို ဖြစ်တိုင်းဖြစ်တိုင်း ရှုမှတ်ရတယ်၊ အဲဒီလို ရှုမှတ်ပြီးတော့ ဖြစ်မှုပျက်မှု သဘောတွေကို သိနေတာပဲ၊ အဲဒီ သိနေတာလေးကို မမေ့ဘူး၊ စာကျက်ထားရတာနဲ့ တူတာမဟုတ်ဘူး၊ ကျက်ထားရတဲ့ စာတွေကတော့ မေ့တတ်ပါတယ်၊ ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားတွေဆိုတာ ရုပ်က ၂၈–ခု၊ နာမ်က စိတ်တစ်ခု ယုတ်–၉၀၊ စေတသိက်က ၅၂–ပါးရယ်လို့ ဒါတွေကတော့ ကျက်ထားရတယ်၊ ဒီလိုကျက်ထားရတာတွေကတော့ မလေ့လာလို့ ကြာရင် မေ့ပျောက်သွားတာပဲ၊ စာသင်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ငယ်ငယ်ကလေးဘဝ ကျောင်းသား အရွယ်ကစပြီး ဒီလို သင်ယူကျက်မှတ်ထားခဲ့ကြရတာပဲ၊ သဒ္ဒါတို့၊ သင်္ဂြိဟ်တို့ ဆိုတာတွေကို ကျေညက်အောင် ကျက်မှတ်ထားခဲ့ကြရတယ်၊ ငယ်ငယ်တုန်းက ကျက်မှတ်ထားခဲ့တယ်၊ ကြီးလာပြီဆိုတော့ တခြားကိစ္စတွေက များလာတယ်၊ အဲဒီစာကိုလည်း မလှည့်နိုင်ဘူး၊ ဒီတော့ ကျက်မှတ်ထားတဲ့ ရုပ် ၂၈–ပါးတို့ စိတ်စေတစိက်တို့ ဆိုတာတွေကို စေ့စေ့ငင်ပြည့်စုံအောင် သိပ်ပြီး မမှတ်မိတော့ဘူး၊ စာအုပ်တွေရှိပေလို့သာပဲ၊ စာအုပ်တွေသာ မရှိရင်ခက်မယ်၊ ဒီတော့မှ မေ့နေတာတွေဟာ ပြန်ပြီးသိရတယ်၊ ဒါကြောင့် ကျက်မှတ်ထားရတာတွေက မေ့တတ်တယ်ဆိုတာ အထင်အရှားဖြစ်နေတယ်၊ အခု သင်ကြားနေကြတဲ့ ခေတ်ပညာတွေလိုပါပဲ၊ ခေတ်ပညာတွေလည်း သင်ကြားရန် စာပေလိုပဲ တတ်မြောက်ပါတယ်၊ အဲဒါလည်း ပြန်ပြီး မလေ့လာရင် မေ့တာပါပဲ။

ရုပ် နာမ်တွေကို သိထားတဲ့ အသိဉာဏ်ကတော့ ဒီလိုမဟုတ်ပါဘူး၊ ဒီဘဝမှာသာမက နောက်ဘဝတွေအထိ မမေ့ပါဘူး၊ သူကတော့ ခိုင်မြဲပြီးနေတာပဲ၊ အဲဒီဉာဏ်က ဒီလိုမိစ္ဆာအယူအမှားတွေကို နောက်ကာလမဖြစ်ရအောင် တစ်ခါတည်းပယ်ရှင်းပြီးသားဖြစ်နေတယ်၊ ဒါကြောင့် "ဒိဋ္ဌိဂတာနံ၊ မိစ္ဆာအယူတို့ကို။ ပဟာနာယ၊ ပယ်ခြင်းငှာ။ ဘာဝေတိ ဖြစ်စေ၏"လို့ မြတ်စွာဘုရားက ဟောကြားထားပါတယ်။

လမ်းရှင်းပေးရသေးတယ်

သောတာပတ္တိမဂ်ကို ရောက်လို့ရှိရင် အလျင်း ပယ်နိုင်ပါတယ်တဲ့၊ အဲဒါလို ပယ်နိုင်အောင်လို့ သောတာပတ္တိမဂ်ဈာန်ကို ဖြစ်ပွားစေရမယ်တဲ့၊ ဒီဈာန်ကို ဖြစ်ပွားစေရမယ်ဆိုတော့ ဒီမဂ်ဈာန်ကစပြီး ဖြစ်ပွားအောင် အားထုတ်လို့ ဖြစ်သလားဆိုတော့ မဖြစ်ပါဘူး၊ မဂ်ကစပြီး အားထုတ်လို့ဖြစ်တယ်ဆိုရင် လွယ်လွယ်လေးနေမှာပေါ့၊ အဲဒီလိုက မဖြစ်နိုင် ပါဘူး၊ မဂ်ရအောင်လို့ ရှေးဦးစွာ ဝိပဿနာရှုမှတ်ရတယ်၊ ဝိပဿနာဆိုတာ ပုဗ္ဗဘာဂမဂ်ပါပဲ၊ အရိယာမဂ်ကိုရအောင် အဲဒီဝိပဿနာပုဗ္ဗမဂ်ကို ရှေးဦးစွာ အားထုတ်ရတယ်၊ အရိယာမဂ်ဆိုတာက နောက်ဆုံး ကိစ္စပြီးဆုံးတဲ့ အဆုံးသတ်မဂ်ပါပဲ၊ သူ့ရှေ့က ပုဗ္ဗဘာဂ ဝိပဿနာဆိုတာကို ရှေ့သွား အားထုတ်ရပါတယ်။

ဥပမာ၊ အထက်တန်းအရာရှိပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတွေ သွားတော့မယ်ဆိုရင် သူတို့သွားမယ့်လမ်းကို တာဝန်ရှိပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတွေ ရှေးဦးစွာ ရှင်းရလင်းရသေးတယ်၊ အဲဒီလိုပါပဲ၊ အရိယမဂ်ဖြစ်ဖို့ရာ ပုဗ္ဗဘာဂမဂ်ဆိုတဲ့ ဝိပဿနာရှုမှတ်မှုက လမ်းရှင်းပေးရသေးတယ်၊ ဒီလို လမ်းရှင်းပေးလို့ ကိလေသာတွေ ငြိမ်းတန်သမျှ ငြိမ်းပြီဆိုမှ အရိယမဂ်က ဖြစ်လာတာ၊ ဖြစ်တော့ တစ်ကြိမ်တည်းဖြစ်တာပဲ၊ တစ်ချက်တည်းပဲ၊ အကြိမ်များစွာ အချက်များစွာ ဖြစ်နေတာရယ်လို့ မဟုတ်ပါဘူး၊ အရိယမဂ်တစ်ကြိမ်တည်း တစ်ချက်တည်း ဖြစ်လိုက်တာနဲ့ပဲ ပြီးရမယ့်ကိစ္စတွေ တစ်ပြိုင်နက် အကုန်လုံးပြီးစီးသွားကြပါတယ်။

ရှေ့ပိုင်းက ဝိပဿနာမဂ်ကိုတော့ အကြာကြီး အားထုတ်ရတတ်ပါတယ်၊ ရက်ပိုင်းအားဖြင့်လည်း ကြာချင် ကြာမယ်၊ လပိုင်းအားဖြင့်လည်း ကြာချင်ကြာမယ်၊ နှစ်ပိုင်းအားဖြင့်လည်း ကြာချင်ကြာမှာပဲ၊ ဒီလိုပါပဲ၊ အကြောင်းခံအားလျော်စွာ တစ်ချို့ ရက်ပိုင်း၊ လပိုင်းလောက်သာကြာပြီး တစ်ချို့ နှစ်ပိုင်းအထိ ကြာတတ်တာတွေလည်း ရှိပါတယ်၊ တစ်ချို့ကျတော့ လည်း ရက်ပိုင်းတောင်ပြည့်အောင် ကြာမနေပါဘူး၊ ခဏလေး နှလုံးသွင်းရှုမှတ်လိုက်ရုံနဲ့ အရိယာမဂ်သို့ ရောက်သွားကြတာတွေလည်း ရှိတာပဲ၊ အဲဒီလို အရိယာမဂ်ဖြစ်အောင် ရှေ့ပိုင်း ပုဗ္ဗဘာဂမဂ် ဆိုတာကတော့ လိုပါတယ်၊ ပြီးတော့ ပုဗ္ဗဘာဂမဂ္ဂင် ရှေ့က မူလမဂ္ဂင်ဆိုတာလည်း လိုပါသေးတယ်၊ မူလမဂ္ဂင်ဆိုတဲ့ အဲဒီ အမည်ကတော့ လွယ်လွယ်ကူကူနဲ့ သိနိုင်အောင်လို့ ဘုန်းကြီးက နာမည်ပေးပြီး ဟောထားတဲ့ မဂ္ဂင်ပါပဲ၊ အဲဒီ မူလမဂ္ဂင်ဆိုတာ ဘာလဲဆိုတော့ ကံနဲ့ ကံရဲ့အကျိုးကို ယုံကြည်တဲ့

ကမ္မဿကတသမ္မာဒိဋ္ဌိတဲ့၊ အဲဒီ မူလမဂ္ဂင် မပါဘဲတော့ မဖြစ်ပါဘူး၊ အဲဒီမှာ ကံဆိုတဲ့ အကြောင်းကလေးက ကံတစ်ခုတည်း မဟုတ်သေးဘူး၊ ကံဆိုတာနဲ့ သခ်ါရဆိုတာ အတူတူပါပဲ၊ ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံတွေကို ပြုလုပ်တယ်ဆိုရာမှာ ဥပါဒါန်စွဲလမ်းမှုရှိလို့ ပြုလုပ်တာပဲ၊ စွဲလမ်းမှုမရှိရင် မလုပ်ဘူး၊ စွဲလမ်းတယ်ဆိုတာက တဏှာနဲ့ သာယာမှုလေးရှိလို့ပဲ၊ မသာယာရင် မဖြစ်ဘူး၊ သာယာတာကလည်း မသိတဲ့ အဝိဇ္ဇာရှိလို့ပဲ၊ ဒါကြောင့် အဝိဇ္ဇာနှင့်တကွ စွဲလမ်းမှု သာယာမှု ရှိနေသောကြောင့် အဲဒီ ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံတွေကို ပြုလုပ်တာပဲ၊ အဝိဇ္ဇာဆိုတာက ရုပ် နာမ်တို့ရဲ့အဖြစ်မှန်ကို သိတာမဟုတ်ဘူး၊ သူသိတာက တလွဲကိုသိတာ၊ အမှန်က ရုပ်နာမ်တရားတွေဆိုတာ မမြဲတဲ့သဘော၊ ဆင်းရဲတဲ့သဘော၊ ငါကောင် မဟုတ်ဘဲ အလိုသို့ မလိုက်မပါတဲ့ သဘောတွေပဲ၊ ဒါပေမယ့်လို့ အဝိဇ္ဇာက ဒီရုပ်နာမ်တွေဟာ မြဲတယ်၊ ချမ်းသာတယ်၊ ငါကောင် ဟုတ်တယ်၊ ငါ့အလိုကို လိုက်ပါတယ်၊ ငါလုပ်ချင်သလို ဖြစ်တယ်လို့ ဒီလိုအလွဲကို သိနေတယ်၊ သူက အမှန်ကို သိတဲ့ ဝိဇ္ဇာဉာဏ်နဲ့ ဆန့်ကျင်ပြီး သိနေတာဖြစ်ပါတယ်၊ "ဝိဇ္ဇာ အဝိဇ္ဇာ=ဝိဇ္ဇာ၊ အသိဉာဏ်ဆိုတဲ့ ဝိဇ္ဇာနှင့်။ နဲ့ ဆန့်ကျင်ဘက်တည်း။ အဝိဇ္ဇာ၊ ဝိဇ္ဇာဉာဏ်နဲ့ ဆန့်ကျင်ဘက် သိနေတာ"တဲ့၊ ဒီလို မမှန်မကန် ဆန့်ကျင်ဘက် သိပြီး အမှန်အကန်အတိုင်း မသိလို့ ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံတွေကို ပြုလုပ်တာပါပဲ၊ တကယ်လို့ အမှန်အကန် အတိုင်း သိပြီဆိုရင် တဏှာ ဥပါဒါန်တွေနဲ့ သာယာစွဲလမ်းပြီး မပြုမလုပ်ပါဘူး၊ သံသရာဝဋ္ဋဆင်းရဲက ထွက်မြောက်ရာ ထွက်မြောက်ကြောင်း ကုသိုလ်တွေကို ပြုလုပ်မှာပဲ။

ကံဆိုတဲ့ သခ်ါရဖြစ်ရာမှာ အဲဒီ သခ်ါရနဲ့အတူ အချင်းချင်း ဆက်စပ်ပြီး တဏှာ ဥပါဒါန် အဝိဇ္ဇာတွေလည်း ပါနေကြပါတယ်၊ ဒါကြောင့် မသာယာသင့်တာတွေကို သာယာတယ်၊ မစွဲလမ်းသင့်တာတွေကို စွဲလမ်းတယ်၊ ဒါတွေကိုတော့ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ရောက်မှ သေသေချာချာသိမှာ၊ အဲဒီကျမှ အကုန်လုံးသိမှာ၊ အနာဂါမ်မှာဆိုရင်တောင် အကုန်လုံးကို မသိနိုင်သေးဘူး၊ ကာမရာဂနဲ့ စပ်ပြီးတော့ဖြစ်တဲ့ အကြောင်းတွေ လောက်သာ အနာဂါမ်က သိတာပဲ၊ ရူပရာဂ အရူပရာဂ တွေနဲ့ စပ်ပြီးတော့ဖြစ်တဲ့ သာယာမှုတွေတော့ ရှိသေးတယ်၊ သောတာပန် သကဒါဂါမ်တွေဆိုတာကတော့ ကာမရာဂနဲ့စပ်တဲ့ အရာဌာနတွေကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် မသိသေးဘူး၊ ဒါကြောင့် သူတို့မှာလည်း ကာမရာဂတွေဖြစ်တော့ ဖြစ်သေးတာပဲ၊ ဒါပေမယ့်လို့ ပုထုဇဉ်တွေ လောက်တော့ ကြမ်းကြမ်းတမ်းတမ်း မဖြစ်တော့ဘူး၊ ဒီလောက်သာ ထူးခြားပါတယ်၊ ပုထုဇဉ် တွေမှာတော့ အကုန်လုံး အပြည့်အစုံကြမ်းတမ်းလျက်ပဲ ရှိပါသေးတယ်၊ မလျော့သေးပါဘူး။

ပါဝင်နေတဲ့ တရားတွေ

ဝိပဿနာ ရှုမှတ်နေခိုက်မှာတော့ အဖြစ်အပျက်တွေကို သိနေလို့ ဒုက္ခသဘောထင်ပါတယ်၊ ဒါပေမယ့်လို့ မရှုမမှတ်ဘဲ နေတဲ့အခါမှာတော့ ဒုက္ခမထင်ပါဘူး၊ သာယာမှုတွေ ဖြစ်နိုင်နေတာပါပဲ၊ ဝိပဿနာ မရှုမှတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ အတွက်ကတော့ အထူးပြောစရာ မလိုပါဘူး၊ သာယာမှုတွေအကုန်လုံး အချိန်ပြည့် ဖြစ်နိုင်ပါတယ်၊ အဲဒါကြောင့် ပြုလုပ်တယ်ဆိုတဲ့ သခ်ါရထဲမှာ အဝိဇ္ဇာက မသိလို့ တဏှာက တပ်မက်တယ်၊ ဥပါဒါန်က စွဲလမ်းတယ်ဆိုတာတွေ ပါဝင်ပြီး ပြုလုပ်ပါတယ်၊ အဲဒီပြုလုပ်တဲ့ကံကြောင့် ဝိညာဉ်, နာမ်, ရုပ်, သဠာယတန, ဖဿ, ရတနာဆိုတာတွေဖြစ်တယ်၊ ဒါတွေလည်း တခြားမဟုတ်ပါဘူး၊ မြင်တာ၊ ကြားတာ စသည်တွေပါပဲ၊ မြင်တာ၊ ကြားတာ စသည်တွေထဲမှာ ဒီ ဝိညာဉ်, နာမ်, ရုပ်, သဠာယတန, ဖဿ, ဝေဒနာ ဆိုတာတွေ ပါနေတာပါပဲ။

မြင်တယ်ဆိုတာက စက္ခုဝိညာဉ်က မြင်သိရုံမျှသဘောလေးပဲ၊ အဲဒီ မြင်သိတဲ့ အခိုက်အတန့်မှာ မြင်သိဝိညာဉ်နဲ့ ယှဉ်ပြီးဖြစ်တဲ့ နာမ်သဘောတရားတွေဆိုတာ ရှိသေးတယ်၊ မြင်သိတာက နာမ်ပဲ၊ မြင်သိ စက္ခုဝိညာဉ်ရဲ့ မှီရာဖြစ်တဲ့ စက္ခုပသာဒက ရုပ်ပဲ၊ စက္ခုပသာဒထဲမှာ လာပြီးထင်တဲ့ အဆင်းအာရုံကလည်း ရုပ်ပဲ၊ အဲဒီအဆင်းကို မကြည့်ဘဲနဲ့လည်း မမြင်နိုင်ပါဘူး၊ မျက်စိမရှိဘဲနဲ့လည်း မမြင်နိုင်ပါဘူး၊ မြင်တဲ့အခါမှာ အဲဒီလို ရုပ်နာမ်တွေ ပါနေတယ်၊ ပြီးတော့ အာယတနတဲ့၊ အဲဒါကတော့ သူ့အခိုက်အတန့်နဲ့သူ ခံယူရတယ်၊ မြင်တဲ့အခိုက်အတန့်မှာ ဆိုရင် မျက်စိက စက္ခာယတန၊ မြင်ရတဲ့ အဆင်း ရုပ်က ရူပါယတန၊ မြင်သိမှုက မနာယတန၊ ဒီမြင်သိမှုနဲ့ ယှဉ်ပြီးဖြစ်လာတဲ့ ဖဿစသည်တွေက ရှိသေးတယ်၊ အဲဒါတွေက ဓမ္မာယတနပဲ၊ အဲဒီလို မြင်တဲ့အခါမှာ အာယတနလေးပါး ပါနေတယ်၊ ကြားမှု စသည် တွေမှာလည်း ဒီလို ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ အာယတနတွေ ပါကြတာပါပဲ၊ ဒါကြောင့် မြင်တဲ့အခါမှာလည်း အာယတနတွေ ပါဝင်တယ်လို့ ပြောရတယ်၊ နောက်ပြီးတော့ ဖဿတဲ့၊ မြင်တွေ့တဲ့ သဘောမှာ ဖဿပါပဲ၊ မြင်တိုင်း မြင်တိုင်း ဒီ ဝိညာဉ် အစရှိတဲ့ တရားငါးပါးတွေ ဖြစ်နေတာပါပဲ၊ ကံကောင်းလို့ ကောင်းတာတွေ မြင်ရကြားရတယ်၊ ကံမကောင်းလို့ မကောင်း တာတွေ မြင်ရ ကြားရတယ်၊ အဲဒီလို မြင်ခိုက် ကြားခိုက် တရားတွေကို ရှုမှတ်နေရင်းနဲ့ပဲ အကြောင်းတရားတွေကိုပါ ပိုင်းခြား ပြီး သိသိလာပါတယ်၊ အဲဒါကို ပစ္စယပရိဂ္ဂဟ ဉာဏ် ဖြစ်လာတယ်လို့ ဆိုပါတယ်၊ အဲဒီဉာဏ်က ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဖြစ်ပါမှ ဖြစ်တယ်၊ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ မဖြစ်သေးရင် ဒီဉာဏ်က မဖြစ်ပါ ဘူး၊ စာပေကျမ်းဂန်သဘောနဲ့ ဟောတာ ပြောတာကို နာယူရုံနဲ့ဖြစ်ဖြစ် ကျက်မှတ်ထားလို့ပဲဖြစ်ဖြစ် ဆင်ခြင်ပြီး သိတာတွေ ကတော့ ဒီပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ် အစစ် မဟုတ်ပါဘူး၊ တချို့ကတော့ ဒါကို ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်လို့ ထင်မှတ်နေကြတယ်၊ သီလ ဝိသုဒ္ဓိ စသည် အစဉ်အတိုင်း မဖြစ်ဘဲ မပါဘဲနဲ့တော့ ဆင်ခြင် ကျက်မှတ်ရုံမျှဖြင့် သိနေတာတွေဟာ ဝိပဿနာအစစ် မဟုတ် ပါဘူး၊ အဲဒါတွေကို နားလည်အောင်လို့ ဘုန်းကြီးတို့က ဝိသုဒ္ဓိတွေနဲ့ ယှဉ်ယှဉ်ပြီး ပြနေတာပါပဲ၊ အကြောင်းနဲ့ အကျိုးမျှပဲလို့

ရှုမှတ်တဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်နဲ့ ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် သိသွားရင် ကခ်ါဝိတရဏ ဝိသုဒ္ဓိဖြစ်တယ်၊ ဒီဝိသုဒ္ဓိဖြစ်ပါမှ၊ ပြည့်စုံပါမှ၊ သမ္မသနဉာဏ် စသည်တွေလဲ ဖြစ်ပါတယ်၊ အဲဒီ ကခ်ါဝိတရဏ ဝိသုဒ္ဓိပြည့်စုံပြီးတဲ့ နောက်မှာ ဝိပဿနာဆက်ပြီး ရှုမှတ်နေလို့ရှိရင် ဖြစ်ပေါ်ပြီး ပျက်လိုက် ဖြစ်ပေါ်ပြီး ပျက်လိုက်နဲ့ ဒီလို ဖြစ်မှုပျက်မှုတွေကို သိလာပါတယ်၊ ဒီတော့ အနိစ္စ မခြေဘူး၊ ဖြစ်ချည် ပျက်ချည်နဲ့ ဒုက္ခဆင်းရဲနေတာပဲ၊ သူ့သဘောအတိုင်း သူ ဖြစ်ပျက်နေတာဖြစ်လို့ အနတ္တသဘောတွေပဲဆိုတာကို ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်နဲ့ကို တွေ့မြင်လာပါတယ်၊ အဲဒါဟာ သမ္မသနဉာဏ် ဖြစ်လာတာပါပဲ။

ယောဂီတို့ဉာဏ်ထဲမှာ ဘယ်လို ထင်လာတတ်သလဲဆိုရင် "ရှေးက မရှုမမှတ်ဘဲနေလို့သာ ဒီသဘောတွေကို မသိရတာဘဲ၊ တကယ်တော့ မမြဲတဲ့ သဘောတွေချည်းပဲ၊ ဆင်းရဲတဲ့သဘောတွေချည်းပဲ၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ မဟုတ်တဲ့ သဘောမျှတွေချည်းပဲ"လို့ ရှုရင်း ရှုရင်းမှာပဲ၊ ယောဂီတို့ဉာဏ်ထဲမှာ သဘောကျပြီး ထင်မြင်လာတတ်ကြပါတယ်၊ ပြီးတော့ "ရှေးတုန်းကလည်း ဒီလို အနိစ္စ ဒုက္ခ တရားပဲ၊ နောင်လည်း ဒီလို အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ သဘောတရားတွေနေမှာပဲ"လို့ ဒီလိုလည်း သဘောကျလာတတ်ကြပါတယ်၊ ဒီလောက်သာမက သေးဘူး၊ "ကိုယ့်သန္တာန်မှာသာ မဟုတ်သေးဘူး၊ သူတစ်ပါးသန္တာန်မှာ ရှိတဲ့ တရားတွေလည်း ဒီလို အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ တရားတွေပဲလို့ ဒီလိုလည်း သဘောပေါက် လာတတ်ကြပါတယ်၊ ဒီလို သဘောပေါက် ဆင်ခြင်သုံးသပ်တာ တွေဟာ သမ္မသနဉာဏ် ဖြစ်ပုံတွေပါပဲ၊ အဲဒါဟာ ဝိပဿနာဉာဏ်စဉ်ဖြစ်ပုံ အခြေခံတွေ ဖြစ်ပါတယ်။

ဉာဏ်စဉ်အတိုင်း ဆက်ဖြစ်လာတယ်

သမ္မသနဉာဏ်ဖြစ်ပြီး ဆက်မှတ်လို့ရှိရင် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ဖြစ်လာပါတယ်၊ အဲဒီကနေ ဉာဏ်စဉ်အတိုင်း ဆက်ပြီးတော့ ဘင်ဉာဏ်၊ ဘယဉာဏ်၊ အာဒီနဝဉာဏ် စသည် ဉာဏ်စဉ်တွေ အများကြီးပါပဲ၊ ဖြစ်ခိုက် ဖြစ်ခိုက် တရားတွေကို ရှုမှတ်လို့ရှိရင် အဲဒီဉာဏ်တွေဖြစ်လာပါတယ်၊ ဝိသုဒ္ဓိနဲ့ ဉာဏ်စဉ်တရားတော်ဆိုတဲ့ စာအုပ်ထဲမှာ အကျဉ်းချုံးပြီးတော့ ပေါ်ပေါ်လွင်လွင် ရေးထားပါတယ်၊ အဲဒီဉာဏ်တွေ အစဉ်အတိုင်းဖြစ်လာမှ ဝိပဿနာဉာဏ်အစစ် ဖြစ်ပါတယ်ဆိုတာကို မှတ်သားထားဖို့ပေါ့လေ၊ ဒီလို အစဉ်အတိုင်းလည်းမဟုတ် သီလတောင်မှလည်း မစင်ကြယ်၊ သီလစင်ကြယ်တယ်ဆိုဦးတော့ နီဝရဏတွေ ကင်းအောင် သမထဘာဝနာကို ရှုမှတ်တာလည်း မဟုတ်ဘဲနဲ့ ဒီအတိုင်း သက်သက်နဲ့ ဆင်ခြင်ရုံမျှနဲ့တော့ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ = စိတ်စင်ကြယ်မှု ဆိုတာလည်း မဖြစ်နိုင်ဘူး၊ ရုပ်, နာမ်ပဲ၊ ကြောင်းကျိုးပဲ စသည်ဖြင့် ခွဲခြားပြီး ဆင်ခြင်တာ တွေလည်း နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ် စသည် အစစ်မဖြစ်ပါဘူး၊ ဘာကြောင့်လဲဆိုရင် စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ၊ သီလဝိသုဒ္ဓိ စသည်မရှိတဲ့ အတွက်ကြောင့်ပါပဲ၊ သီလဝိသုဒ္ဓိ မဖြစ်ရင် စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ မဖြစ်နိုင်ပါဘူး၊ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ မဖြစ်ရင်လဲ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ မဖြစ်နိုင်ပါဘူး၊ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ မဖြစ်ရင်လဲ ကခ်ါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိ မဖြစ်နိုင်ပါဘူး၊ အဲဒီ ဝိသုဒ္ဓိတွေ မဖြစ်ရင် သမ္မသနဉာဏ် မဖြစ်ဘူး၊ ရုပ်, နာမ် ဓမ္မတွေကို အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တပဲဆိုတာ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်နဲ့ မသုံးသပ်နိုင်ပါဘူး၊ သူ့ဝိသုဒ္ဓိနဲ့ သူ့ဉာဏ်စဉ်အတိုင်း ဆက်ဖြစ်လာမှ ဝိပဿနာစစ်စစ် ဖြစ်ပါတယ်၊ အဲဒါတွေကို သိထားဖို့ဆိုတာ အင်မတန်လိုတာပါပဲ။

ကိလေသာကို ဒီလိုပယ်ရတဲ့ထုံးစံမရှိဘူး

ဒါတွေဟာ ဒုက္ခပဋိပဒါကိုပြတဲ့ အဋ္ဌကထာစကားနဲ့လည်း ထင်ရှားပါတယ်၊ အထက်နားက ပြခဲ့တဲ့ ဒုက္ခပဋိပဒါ ဆိုရာမှာ ရုပ်နာမ်ကို ပိုင်းခြားသိရာ ရုပ်နာမ် ကြောင်းကျိုးတွေကို သိမ်းဆည်းရာ လက္ခဏာရေး သုံးပါးကို သိမြင်ရာ လမ်းမှန်လမ်းမှားကို ဆုံးဖြတ်ရာ အဲဒီလိုနေရာတွေမှာ ကိလေသာကို ဆုံးသည်အထိ ရှုမှတ်ပြီးတော့ ပယ်ခွာရမယ်၊ "ဒုက္ခပဋိပဒါ ဆင်းရဲတဲ့အကျင့်" ဆိုတာဟာ အစဉ်အတိုင်း ရှုမှတ်ပြီးနေမှ ဖြစ်သင့်သမျှ ကိလေသာတွေကို ပယ်နိုင်တာပဲ၊ မရှုမမှတ်ဘဲ စာပေအရနဲ့ဆင်ခြင်ရုံမျှ ဆင်ခြင်လို့ကတော့ ကိလေသာကို အကြွင်းမဲ့ မပယ်နိုင်ပါဘူး၊ အဲဒီ ဆင်ခြင်မှုဟာ ကိလေသာကို ပယ်နိုင်တဲ့ ဘာဝနာအလုပ်လည်းမဟုတ်ဘူး၊ ဆင်ခြင်ရုံမျှ ဆင်ခြင်နေရင် ကိုယ်သိဖူးထားတဲ့ ကိုယ်ကြားဖူးထားတဲ့အတိုင်းသာ မှတ်မိတာလေးတွေ ပေါ်ပေါ်နေမှာပဲ ရှိတယ်၊ အဲဒီ ဆင်ခြင်မှုမျှနဲ့တော့ ကိလေသာကို ပယ်ရတဲ့ ထုံးစံလည်း မရှိပါဘူး။

ဆင်ခြင်တယ်ဆိုတာ သူထင်မြင်တာတွေ လျှောက်ပြီး တစ်သီကြီး ဆက်လက်ဆင်ခြင်နေမှာပဲ၊ နားချင်လည်း နားနေမှာပဲ၊ နားပြီးတော့ ဒီကြားထဲမှာ ကိုယ်ကြံစည်ချင်တာတွေကို လျှောက်ကြံစည်ပြီး ကာမစ္ဆန္ဒတွေ ဖြစ်ချင်လည်း ဖြစ်နေလိုက်ဦးမှာပဲ၊ ဒါကြောင့် ဆင်ခြင်တယ်ဆိုတာ မူလက သိထားတဲ့အတိုင်းမှ လွဲလို့ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်နဲ့ မှန်ကန်စွာ သိနိုင်တဲ့ အသိမဟုတ်ပါဘူး၊ အဲဒီတော့ ဒီလို လျှောက်ပြီး ဆင်ခြင်နေတာ ဆိုရင် ဒုက္ခပဋိပဒါ စသည်တွေ ဖြစ်နေစရာလည်း မလိုတော့ဘူး၊ ဉာဏ်ကောင်းတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုပါက ကျက်မှတ်ပြီး ဆင်ခြင်လိုက်ရင် လွယ်လွယ်လေး ဖြစ်နေမှာပေါ့၊ သုခပဋိပဒါဖြစ်နေတော့မှာပဲ၊ ဒီတော့ ဒုက္ခပဋိပဒါရယ်လို့ မရှိနိုင်တော့ဘူး၊ စာတတ်ပေတတ် ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ဗဟုသုတများတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ဒီလိုပုဂ္ဂိုလ်တွေ အားလုံးပင် အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တွေချည်း ဖြစ်ကုန်တော့မှာပဲ၊ ဒီလိုလည်း မဖြစ်နိုင်ပါဘူး၊ ပေါဠိလ မထေရ်မြတ်ကြီးဆိုရင် ပါဠိ–အဋ္ဌကထာတွေ ပို့ချနေတဲ့ စာတတ်ပေတတ် ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးပဲ၊ နောက်ဆုံးတွင် ရှင်သာမဏေကလေး တစ်ပါးထံ ကမ္မဋ္ဌာန်းတောင်းအားထုတ်လိုက်ရတာ တော်တော်ကြာတယ် မဟုတ်လား။

မနှီးနှောဘဲ အလွတ်ပြောနေတာ

အခုဟာက ရုပ် နာမ်ကို ပိုင်းခြား သိမ်းဆည်းရာတွေမှာ ကိလေသာကို ရှုမှတ်ပြီး ပယ်ရတယ်၊ တစ်ကြိမ်ရှုမှတ်ရုံနဲ့ မပျောက်ဘူးဆိုရင် နှစ်ကြိမ်မှတ်ရတယ်၊ နှစ်ကြိမ်မှတ်ရုံနဲ့ မပျောက်သေးဘူးဆိုရင် သုံးကြိမ်မှတ်ရတယ်၊ ဒီလို သုံးကြိမ် စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်နေရရင် ဒါဟာ ဒုက္ခပဋ္ဌိပဒါပဲ၊ လေးကြိမ်၊ ငါးကြိမ်၊ ဆယ်ကြိမ် စသည် ရှုမှတ်ရတယ် ဆိုရင်တော့ ဒုက္ခပဋ္ဌိပဒါ ဖြစ်တယ်ဆိုတာ ပြောစရာမလိုတော့ပါဘူး၊ အဌကထာမှာ ဒီလိုပြထားတာ၊ ဒါကြောင့် အချက်ရေနဲ့ ဒီလိုပြ ထားတဲ့ အဌကထာစကားဖြင့်လည်း ထင်ရှားပါတယ်၊ ဒါကို သိထားဖို့လည်း လိုတာပဲ။

ဒါက ဗဟုသုတရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေပေမယ်လို့ အမှတ်တမဲ့ ဖြစ်နေတတ်တယ်၊ ဆရာကြီးတွေ ပြုလုပ်ပြီး ဝိပဿနာတွေ ဝိသုဒ္ဓိတွေနဲ့ နှီးနှောခြင်းမရှိဘဲ အလွတ်ပြောနေတာတွေရှိတယ်၊ ဒါနဲ့ ဒါတွေကို မှတ်ထားရအောင်လို့ ဘုန်းကြီးက ဆောင်ပုဒ်ကို လက်ဘီနဲ့မရေးဘဲ ဒီမှာ ရိုးရိုးစကား ဝါကျအနေနဲ့ ရေးထားတယ်၊ လက်ဘီနဲ့ဆိုတော့ ကာရန်နဲ့ အက္ခရာလုံးရေနဲ့ ရေးရတယ်၊ ဒီတော့ မသေချာ မထင်ရှားဘဲ နေမှာစိုးလို့ ရိုးရိုးစကားလုံးလေးနဲ့ပဲ ရေးထားပါတယ်၊ အဲဒါကို လိုက်ဆို ကြရမယ်။

"သီလဝိသုဒ္ဓိ ပြည့်စုံမှ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ ဖြစ်နိုင်သည်"
(ဆို ၃–ခေါက်)

ရဟန်းတော်တွေက ပို့ခက်တယ်

သီလဝိသုဒ္ဓိပြည့်စုံမှ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိဖြစ်တယ်ဆိုတာကို စာပေကျမ်းဂန် ဗဟုသုတရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ဆိုရင် ဘယ်သူမှ ငြင်းနိုင်မှာ မဟုတ်ပါဘူး၊ သီလဝိသုဒ္ဓိရှိမှ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိဖြစ်မယ်၊ သီလမရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ် တရားအားထုတ်ရင် စိတ္တဝိသုဒ္ဓိဟာ ဖြစ်ကို မဖြစ်နိုင်ပါဘူး၊ စျာန်တွေဆိုတာလည်း မရနိုင်ပါဘူး၊ အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့် တရားအားထုတ်ခါနီးဖြစ်ဖြစ် သီလစင်ကြယ် အောင် သီလဝိသုဒ္ဓိဖြစ်အောင် သီလဆောက်တည်ပြီးမှ တရားအားထုတ်ရတယ်၊ ဒီလို အားထုတ်မှဖြစ်တာ၊ အဲ ဘယ်နည်းနဲ့ စင်ကြယ် စင်ကြယ် သီလစင်ကြယ်မှ တရားအားထုတ်လို့ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီ သီလပြည့်စုံဖို့ဆိုတာ လူတွေထက် ရဟန်းတော်တွေက ပိုပြီးခက်တယ်၊ ရဟန်းတော်တွေမှာ တချို့ အာပတ်က သူတစ်ပါးထံ ဒေသနာပြောကြားလိုက်ရုံနဲ့ မပြီးသေးဘူး၊ မအပ်စပ်တဲ့ပစ္စည်းတွေ မိမိမှာ ရှိနေရင် အဲဒါတွေကို ဝိနည်းကံနဲ့အညီ စွန့်ရဦးမယ်၊ ပရိဝတ်မာနတ်ဆောက်တည်မှ ပြီးတဲ့ အာပတ်ဆိုရင်လည်း ပရိဝတ်, မာနတ် ဆောက်တည် ရသေးတယ်၊ ဒါမှသာ သီလစင်ကြယ်နိုင်တယ်၊ အဲဒီတော့ ရဟန်းတော်တို့မှာ အရင်က သီလမစင်ကြယ် ခဲ့ရင်တော့ သီလစင်ကြယ်အောင် ဆောက်တည်ဖို့ဟာ လူတွေထက်ပိုခက်တယ်၊ ပရိဝတ်, မာနတ်ဆောက်တည်မှ ပြီးမယ့် အာပတ်ဆိုရင် ဒီပြင်ကိစ္စတွေက အများကြီးရှိသေးတယ်၊ လွယ်လွယ်နဲ့ပြီးတာ မဟုတ်ဘူး၊ ဒါကြောင့် လူတွေထက် ရဟန်းတော်တွေမှာ သီလစင်ကြယ်အောင်လုပ်ဖို့ ပိုပြီးခက်တယ်လို့ ပြောရတာပဲ၊ အရင်က သီလစင်ကြယ်အောင် စောင့်ရှောက် ခဲ့လို့ သီလစင်ကြယ်နေရင်တော့လည်း လူတွေလို သီလဆောက်တည်နေစရာ မလိုတော့ပါဘူး၊ တရားအားထုတ်လိုက်ရုံပါပဲ။

နိဝရဏကင်းတဲ့စိတ်

သီလဝိသုဒ္ဓိဖြစ်ပြီးမှ စျာန်ရအောင် အားထုတ်ရင်လည်း စျာန်ရနိုင်ပါတယ်၊ စျာန်မရနိုင်သေး တောင်မှ ဥပစာရ သမာဓိကို ရောက်နိုင်ပါတယ်၊ ဝိပဿနာသက်သက်အားထုတ်ရင်လည်း အခု ဒီမှာ အားထုတ်တဲ့ နည်းစနစ်နဲ့ အားထုတ်မှသာ မဟုတ်ပါဘူး၊ ဒီပြင် မှန်ကန်တဲ့နည်းနဲ့ အားထုတ်ရင်လည်း ဖြစ်တာပါပဲ၊ ဣရိယာပုတ်လေးပါးတွင် ဘယ်ကပဲမှတ်မှတ် ဖြစ်ပါတယ်၊ ခါတ်လေးပါး ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး ထင်ရှားရာကနေပြီး မှတ်နိုင်တာချည်းပါပဲ၊ ပေါ်တိုင်း ပေါ်တိုင်းသော တရားတွေကို ရှုမှတ်နိုင်ဖို့သာ လိုပါတယ်၊ ရှုမှတ်ခါစမှာတော့ စိတ်စင်ကြယ်ဖို့ မလွယ်သေးဘူးပေါ့၊ ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း သီလစင်ကြယ်မှ ရှုမှတ်လို့ စိတ်စင်ကြယ်တဲ့ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။

စိတ္တဝိသုဒ္ဓိဆိုတာ နိဝရဏတွေ ကင်းရှင်းပြီးတော့ စိတ်သန့်ရှင်း တည်ကြည် ငြိမ်သက်နေတဲ့ သမာဓိကို ခေါ်တာပါပဲ၊ ရှုမှတ်နေတဲ့စိတ်မှတစ်ပါး လွတ်ပြီး ဟိုသွား ဒီသွားနဲ့ ဖြစ်ချင်တိုင်းဖြစ်နေတဲ့ စိတ်တွေဆိုတာရှိတယ်၊ အဲဒီစိတ်တွေကို နိဝရဏနဲ့တကွ ဖြစ်နေတဲ့စိတ်တွေလို့ခေါ်တယ်၊ အဲဒီ နိဝရဏစိတ်တွေ ကင်းပြီး ရှုမှတ်နေတဲ့ စိတ်ချည်း သက်သက် တည်ငြိမ် တဲ့သမာဓိကို စိတ္တဝိသုဒ္ဓိလို့ ခေါ်တာပါပဲ၊ အဲဒါကိုလည်း လိုက်ဆိုကြရမယ်။

"နိဝရဏကင်းတဲ့ စိတ်တည်ကြည်ငြိမ်သက်မှုသမာဓိကို
စိတ္တဝိသုဒ္ဓိလို့ခေါ်သည်။" (ဆို ၃–ခေါက်)

နိဝရဏဆိုတာ ဘာလဲဆိုရင် ရှုမှတ်မှုမဟုတ်ဘဲနဲ့ အလွတ်ဖြစ်တဲ့ စိတ်တွေ စိတ်ကူးတွေလို့သာ လွယ်လွယ်မှတ်ထားပေရော့၊ နာမည်သရုပ်နဲ့ဆိုရင်တော့ ကာမစ္ဆန္ဒနိဝရဏ, ဗျာပါဒနိဝရဏ, ထိနမိဒ္ဓနိဝရဏ, ဥद्ध စ္စ–ကုက္ကုစ္စနိဝရဏ, ဝိစိကိစ္ဆာနိဝရဏ တဲ့၊ ဒီလို ငါးပါးရှိတယ်၊ ဒီမှာ ခဏခဏ ဆိုသလိုပဲ ဒီနိဝရဏ တရားတွေကို ဟောနေတာပါပဲ၊ ရှုမှတ်မှုမှ အလွတ်ဖြစ်နေတဲ့ နိဝရဏတွေက သမာဓိ ဝိပဿနာဉာဏ်တွေကို တားဆီးပိတ်ပင်တတ်တယ်၊ အဲဒီ နိဝရဏတွေ ကင်းပြီး စိတ်တည်ကြည်ငြိမ်သက်နေတဲ့ သမာဓိကို စိတ္တဝိသုဒ္ဓိလို့ ခေါ်တယ်၊ ဒီစိတ္တဝိသုဒ္ဓိဟာ သီလရှိတဲ့သူမှဖြစ်တယ်၊ သီလမရှိရင် မဖြစ်ဘူး။

အဲဒီ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိပြည့်စုံမှ နာမရူပရိစ္ဆေဒဉာဏ်နဲ့ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဖြစ်သည်တဲ့၊ ဒီလိုဆိုထားတယ်၊ ရှင်းနေတာပါပဲ၊ အခု ဒီမှာ တရားရှုမှတ်နေကြတဲ့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ရှုကာစ, မှတ်ခါစဆိုရင် "ဖောင်းတယ်, ပိန်တယ်"လို့ ဒီနှစ်ခုလောက်ကိုပဲ မှတ်နိုင်ပါသေးတယ်၊ များများမမှတ်နိုင်သေးပါဘူး၊ ဒီလောက်လေး မှတ်နေတဲ့ အထဲကကိုပဲ စိတ်ကူးတွေက အပြင်ကို ထွက်ထွက်သွားတတ်ပါသေးတယ်၊ အဲဒါဟာ နိဝရဏတွေ ဝင်လာတာပဲပေါ့။

နှစ်သက်သာယာစိတ်တွေဖြစ်နေရင် အဲဒါဟာ ကာမစ္ဆန္ဒနိဝရဏတွေပဲ၊ စိတ်ပျက်, စိတ်ဆိုးတွေ ဖြစ်နေလို့ရှိရင် ဗျာပါဒနိဝရဏတွေပဲ၊ အားထုတ်မှုနဲ့စပ်ပြီးတော့ စိတ်ဓာတ်တွေ၊ စိတ်အားတွေကျနေရင် ပျင်းနေရင် ထိနမိဒ္ဓနိဝရဏတွေပဲ၊ စိတ်တွေ ဟိုရောက်ဒီရောက်နဲ့ ဘာရယ်လို့လည်း မယ်မယ်ရရ မဟုတ်ဘဲ ဖြစ်နေရင် အဲဒါတွေဟာ ဥद्ध စ္စနိဝရဏတွေပဲ၊ ဟိုဟာကို ငါပြောမိတာလည်း မှားသွားတယ်၊ ဒီဟာကို ပြောမိတာလည်း မှားသွားတယ် စသည်ဖြင့် ရှေးက မှားခဲ့တာတွေ အခုမှားတာတွေကို ပြန်တွေးမိပြီးတော့ စိတ်ပူပန်မှုတွေ ဖြစ်နေတာကတော့ ကုက္ကုစ္စနိဝရဏတွေပဲ၊ ဟုတ်မှဟုတ်ပါ့မလား၊ ဖြစ်မှဖြစ်ပါ့မလားလို့ တွေးတောဆင်ခြင်ပြီး မဝေခွဲနိုင်ဖြစ်နေတာကတော့ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ နိဝရဏတွေပဲ၊ အဲဒီ နိဝရဏတွေဟာ ရှုမှတ်နေတဲ့ကြားမှာ ဝင်ဝင်ပြီးလာတတ်တယ်၊ ဒီနိဝရဏတွေ မဝင်လာဘဲနဲ့ မှတ်စိတ်ချည်း စင်ကြယ်နေမယ်၊ နိဝရဏတွေ ကင်းပြီးတော့ စိတ်လေး တည်ကြည်ငြိမ်သက်နေမယ်ဆိုရင် အဲဒါကို စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ စိတ်စင်ကြယ်တယ်လို့ ဆိုရတယ်။

ဘာဝနာဉာဏ်နဲ့မှ အခွဲကင်းတယ်

ဒီလို စိတ်စင်ကြယ်နေမှ မှတ်ရတဲ့ရုပ်နဲ့ မှတ်သိတဲ့ နာမ်လေးကို ပိုင်းခြားပြီး သိလာမယ်၊ အဲဒါကို နာမရူပရိစ္ဆေဒ ဉာဏ်လို့ ခေါ်တာပဲ၊ ဖောင်းတယ်ဆိုလို့ရှိရင် ဖောင်းတာနဲ့ သိတာ ဒီနှစ်ခုထဲရှိတာပါပဲ၊ ဖောင်းတာကလည်း ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ မဟုတ်ဘူး၊ သိတာကလည်း ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါမဟုတ်ပါဘူး၊ သိစရာအာရုံ သိတဲ့စိတ် ဒါပဲရှိနေတာကို ပိုင်းခြားပြီး သိနေတယ်၊ ပိန်တယ်ဆိုရာမှာလည်း ဒီလိုပဲ၊ သိစရာအာရုံနဲ့ သိတဲ့စိတ်နှစ်ခုပဲရှိတယ်၊ ဒါမှလွဲလို့ တခြားပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါဆိုတာ မရှိဘူးလို့ ဉာဏ်ထဲမှာ ကိုယ်တိုင်သိ ဖြစ်ပြီးတော့ သဘောကျတာပါပဲ၊ အဲဒါ အမှန်အတိုင်း နာမရူပရိစ္ဆေဒဉာဏ် ဖြစ်လာတာပါပဲ၊ ဒါဟာ ဘာဝနာမယဉာဏ်နဲ့ ကိုယ်တိုင်သိတဲ့ အသိဖြစ်တယ်။

ဒီပြင် သုတမယဉာဏ်နဲ့ သိတာတွေ, စိန္တာမယဉာဏ်နဲ့ သိတာတွေလည်း ရှိပါတယ်၊ အဲဒီ အသိတွေကတော့ မှန်းဆပြီးသိတဲ့ အသိတွေပဲ၊ ရှုမှတ်သိတဲ့ ဘာဝနာမယဉာဏ်နဲ့ ကိုယ်တိုင် တိတိကျကျသိတဲ့ အသိတော့ မဟုတ်ပါဘူး၊ ကိုယ်တိုင် အတိအကျသိနိုင်တဲ့ ဘာဝနာမယဉာဏ်ဖြစ်ဖို့ လိုပါတယ်၊ ငါကောင် သတ္တဝါကောင်လို့ ဒီလိုစွဲလမ်းနေတာတွေ, အထည်ဒြပ်နဲ့ အမြဲတည်နေတယ်လို့ စွဲလမ်းနေတာတွေ အဲဒီလို စွဲလမ်းမှုတွေဟာ ဘာဝနာဉာဏ်နဲ့ကျမှ အစွဲအလမ်း ကင်းသွားပါတယ်၊ ဝိပဿနာ မရှုမှတ်ခင်ကတော့ ဒီလိုပဲ စွဲလမ်းနေကြတာပါပဲ။

ဘာကိုပဲလုပ်လုပ် ရုပ်ကိုယ်ထည်ကြီးကိုလည်း ငါပဲ, သိနေတဲ့ အသိစိတ်ကိုလည်း ငါပဲလို့ ဒီလို တစ်ယောက်တည်း အနေနဲ့ ထင်မြင်နေကြပါတယ်၊ ဒါတွေဟာ ပညတ်အနေနဲ့ သိနေကြတာပဲ၊ အမှန်အတိုင်း သိတာ မဟုတ်ပါဘူး၊ တချို့ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ "ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ, ငါသူတစ်ပါး, ယောကျ်ား, မိန်းမဆိုတာ မရှိဘူး၊ ဒါတွေဟာ ပညတ်တွေပဲ"လို့ ဝိပဿနာဉာဏ်သိ မဟုတ်ဘဲ သဘောကျပြီး သိနေကြတာပါပဲ၊ ဒါပေမယ့် ဒီလိုသိတဲ့ အသိဟာ စာသိ ပေသိမျှပါပဲ၊ ကိုယ်တိုင်သိ မဟုတ်ပါဘူး၊ တကယ် စစ်ဆေးကြည့်လိုက်တဲ့ အခါကျတော့ ရုပ်နဲ့နာမ်ကို ခွဲသိတာမဟုတ်ဘဲ တစ်ယောက်တည်းအနေနဲ့ သိနေတာကို တွေ့ရတယ်။

ဥပမာ လက်ကလေးကို လှုပ်လိုက်တယ်ဆိုပါတော့၊ လှုပ်ချင်တဲ့ စိတ်ကလေးကိုလည်း သူတို့မသိဘူး၊ ဆွဲပ်တဲ့ သဘောလေးကိုလည်း သူတို့မသိဘူး၊ လှုပ်ချင်တာနဲ့ လှုပ်တာဟာ တစ်ယောက်ထဲအနေနဲ့ ဖြစ်နေကြတယ်၊ လှုပ်ချင် တာနဲ့ လှုပ်တာကို ခွဲခြားပြီးမသိဘူး၊ ဒါဟာ ရုပ်,နာမ် မကွဲတာပဲ၊ ဝိပဿနာဉာဏ်က သမာဓိအားကောင်းလာတဲ့ အခါကျ တော့ နိဝရဏတွေ ကင်းသွားတယ်၊ အဲဒီအခါကျတော့ ရုပ်, နာမ်ကို တကယ်ခွဲခြားပြီး အမှန်အတိုင်းသိလာပါတယ်၊ မှတ်လို့လည်း

ကောင်းလာတယ်၊ လွယ်လွယ်ကူကူနဲ့ မှတ်နိုင်လာတယ်၊ ဖောင်းတာနဲ့ မှတ်သိတာနဲ့, ပိန်တာနဲ့ မှတ်သိတာနဲ့ အစဉ်လိုက် အစဉ်လိုက်, တစ်စုံစီ တစ်စုံစီ ရှင်းနေတာပဲ၊ ဒါလေးနှစ်ခု နှစ်ခု ရှိတာပဲလို့လည်း ပိုင်းခြားပြီးသိလာပါတယ်၊ စက်ြားသွားရာ စသည်မှာလည်း သူ့အစုံနဲ့သူ တစ်စုံစီ, တစ်စုံစီ ရှင်းနေတာပါပဲ၊ ပိုင်းပိုင်းခြာခြားပဲ သိပါတယ်၊ စာပေ၊ ဗဟုသုတနဲ့ မှန်းဆကြံစည်ပြီးသိတဲ့ အသိမျိုး မဟုတ်ပါဘူး။

မှတ်စရာနဲ့ မှတ်သိတာ နှစ်ခုစီပဲ ရှိတယ်တဲ့

တချို့ ယောဂီများက လျှောက်ကြတယ်၊ စောစောတုန်းက ဒီလိုသိမထားဘူးတဲ့၊ အခုလို ထင်မှတ်နေခဲ့တာပဲ၊ အခုတော့ ဘာကိုပဲမှတ်မှတ် မှတ်စရာနဲ့ မှတ်သိတာ နှစ်ခုစီ, နှစ်ခုစီ ဖြစ်ဖြစ်နေတယ်တဲ့၊ ဖောင်းတယ်လို့ မှတ်လိုက်တယ် ဆိုရင် ဖောင်းတာနဲ့ သိတာဟာ တစ်မျိုးစီပဲ၊ ရောမနေဘူး၊ နှစ်ခု နှစ်ခုစီပဲ ဖြစ်နေတယ်တဲ့၊ သွားတယ်ဆိုရင်လည်း သွားတာနဲ့ သိတာ, ကြွတယ်ဆိုရင်လည်း ကြွတာနဲ့ သိတာ, လှမ်းတယ်ဆိုရင်လည်း လှမ်းတာနဲ့ သိတာ, ချတယ်ဆိုရင်လည်း ချတာနဲ့ သိတာ ဒီလိုပဲ နှစ်ခုစီချည်း ဖြစ်ဖြစ်နေတယ်တဲ့၊ ဒီလို လျှောက်ထားကြတယ်၊ အဲဒါဟာ ယောဂီတွေ သူတို့ကိုယ်တိုင် တွေ့သိလာတာတွေပါပဲ၊ ဘုန်းကြီးတို့က သူတို့ကို ကြိုတင်ပြီး ဒီလိုဆိုတာကို သင်ပေးတာ, ကြောင်းပေးထားတာလည်း မဟုတ်ပါဘူး၊ ဒါပေမယ့် ဘုန်းကြီးတို့က သတိပဋ္ဌာန်ဒေသနာတော်အတိုင်း ရှုမှတ်တဲ့နည်းလမ်း ကိုတော့ ညွှန်ပြပေးပါတယ်။ ညွှန်ပြပေးတဲ့ အတိုင်း သူတို့က ယုံယုံကြည်ကြည် အားထုတ်ကြတာဖြစ်တော့ ဒီလိုအသိထူးတွေ ကို သူတို့ကိုယ်တိုင် တွေ့လာကြတာပါပဲ။

မှတ်တိုင်းမှတ်တိုင်း မှတ်စရာအာရုံနဲ့ မှတ်သိနာမ် ဒီနာမ်နှစ်ခုပဲ ရှိတယ်ဆိုတာကို ပိုင်းခြားသိတယ်ဆိုရင် အဲဒါကို နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်လို့ ခေါ်ပါတယ်။

ဒီဉာဏ်ဖြစ်ပုံကို သုတ္တန်ပါဠိတော်တွေမှာ အထင်အရှား ဟောကြားထားတာတွေ ရှိပါတယ်၊ ဝိဇ္ဇာ(ဉာဏ်) ရှစ်ပါးဖြစ်ပုံ ခွဲခြားပြီးတော့ ပြထားတဲ့အခန်းမှာ ဝိပဿနာခေါ်တဲ့ ဝိဇ္ဇာဉာဏ်ဖြစ်ပုံကို မြတ်စွာဘုရားက ဥပမာ ပြထားပါတယ်၊ အခု ဒီရိပ်သာမှာ ခဏခဏ ဆိုသလိုပါပဲ ဘုန်းကြီးဟောဟော ပေးနေတာပါပဲ၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မှာ ဒါတွေကို ထည့်ပြမထားဘူး၊ ထည့်ပြီးထားရင်တော့ ပိုကောင်းမှာပဲ၊ ဒါပေမယ့်လို့ ဘုန်းကြီးဟောတဲ့တရားဟာ ပါဠိတော်အတိုင်း ဟောတာဖြစ်လို့ ဒါကပဲ ပိုရှင်းပါတယ်။

ကျမ်းဂန်တွေမှာ ဒီလို ညွှန်ပြထားတယ်

ဝိပဿနာရှုမှတ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ စပြီး ရှုမှတ်ခါစမှာဆိုရင် ရုပ်ကို ရှုမှတ်ရတာက များပါတယ်၊ နာမ်ကို စပြီးရှုမှတ်ရတာက နည်းနည်းပါးပါးပဲ ရှိပါတယ်၊ စျာန်ရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ စျာန်ဝင်စားပြီး စျာန်စိတ်ကစပြီး ရှုရတော့ အဲဒါနာမ်ကစပြီး ရှုမှတ်ကြရပါတယ်၊ စျာန်မရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကတော့ များသောအားဖြင့် ရုပ်ကိုပဲစပြီး ရှုမှတ်ကြရတယ်၊ စိတ်ကိုစပြီး ရှုမှတ်တာကတော့ နည်းနည်းပါးပါးရှိတာပါပဲ၊ ဒါပေမယ့်လို့ ယခုနေကာလမှာ တချို့က စိတ္တာနုပဿနာကစပြီး ရှုရတယ်ဆိုပြီးတော့ အားထုတ်နေကြတယ်၊ ကျမ်းဂန်တွေမှာတော့ စိတ္တာနုပဿနာကို စပြီး ရှုမှတ်ဖို့ အားမပေးခဲ့ကြပါဘူး။ ရှုလို့ကတော့ ဖြစ်ပါတယ်။ ဝေဒနာကစပြီး ရှုမှတ်လို့လည်း ဖြစ်တာပါပဲ၊ သဘောတရားကစပြီး ရှုမှတ်လို့လည်း ဖြစ်တာပါပဲ၊ မဖြစ်ဘူး, မရှုရဘူးလို့တော့ မဟုတ်ပါဘူး၊ ဒါပေမယ့်လို့ ပုဂ္ဂိုလ်အများစုအနေအားဖြင့်တော့ ရုပ်ကစပြီး ရှုဖို့ မှတ်ဖို့ရာ ကျမ်းဂန်တွေမှာ ညွှန်ပြထားကြပါတယ်။

ရုပ်နာမ်တောင်မှ မဟာဘုတ်ရုပ်နဲ့ ဥပါဒါရုပ်ရယ်လို့ နှစ်မျိုးရှိတယ်၊ အဲဒီမှာ မဟာဘုတ်ဆိုတာက ထင်ရှားပါတယ်၊ ဥပါဒါရုပ်ဆိုတာက အဲဒီမဟာဘုတ်လေးပါးကို မှီပြီးတော့ဖြစ်တဲ့ ရုပ်တွေပဲ၊ ရုပ်သေး ရုပ်မွားလေးတွေလို့ ဆိုရမှာပဲ၊ အဲဒီရုပ်တွေက သိပ်ပြီး မထင်ရှားဘူး၊ သိမ်မွေ့တယ်၊ ဒါကြောင့် ထင်ရှားတဲ့ မဟာဘုတ် ဓာတ်ကြီးလေးပါးက စပြီးတော့ ရှုမှတ်ရမယ်လို့ ကျမ်းဂန်တွေမှာ ဒီလို ညွှန်ပြထားကြတယ်၊ သတိပဋ္ဌာန်ဒေသနာ ဓာတုမနသိကာရပဗ္ဗမှာလည်း ဘုရားဟော အထင်အရှားရှိပါတယ်၊ ဘယ်လိုလဲဆိုရင်–

> "ပုန စပရံ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု ဣမမေव ကာယံ ယထာ ဋ္ဌိတံ ယထာ ပဏိဟိတံ ဓာတုသော ပစ္စဝေက္ခတိ။ အတ္ထိ ဣမသ္မိံ ကာယေ ပထဝီဓာတု, အာပေါဓာတု, တေဇောဓာတု, ဝါယောဓာတု"တိလို့–

ဟောကြားထားပါတယ်၊ ဣရိယာပုတ်လေးပါး တစ်ပါးပါးကိုရှုဖို့ ဟောကြားထားတဲ့ နေရာမှာလည်း "ဂစ္ဆန္တော‌ဝါ ဂစ္ဆာမိတိ ပဇာနာတိ"တဲ့၊ သွားနေတဲ့အခါမှာ သွားတယ်လို့ သိရမယ်တဲ့၊ အဲဒါဟာ သွားခိုက်မှာ ထင်ရှားတဲ့ တောင့်တင်း လှုပ်ရှားတဲ့ ဝါယောဓာတ်ကို ရှုမှတ်ဖို့ရာ ညွှန်ကြားထားတာပါပဲ၊ ရပ်ခိုက်မှာ ရပ်တာကို ရှုရတာလည်း အတူတူ ဝါယောဓာတ်

ပါပဲ၊ ထိုင်ခိုက်မှာ ထိုင်တာကို ရှုရတာလည်း ဒီဝါယောဓာတ်ပါပဲ၊ လဲလျောင်းအိပ်ခိုက်မှာ တောင့်တင်းတည်နေတာကို ရှုမှတ်ရတာလည်း ဒီဝါယောဓာတ်ပါပဲ၊ တောင့်တင်းတည်နေတဲ့ သဘောဟာ ဝါယောဓာတ်ပဲပေါ့၊ ကွေးတယ်, ဆန့်တယ် စသည်ဖြင့် ကိုယ်အမူအရာတွေ ဖြစ်တိုင်းဖြစ်တိုင်း လိုက်ပြီး ရှုမှတ်နေရတယ်၊ ဓာတု မနသိကာရမှာဆိုရင် တိုက်ရိုက်ပြ ထားတာပဲ၊ ဓာတ်ကြီးလေးပါးကို ရှုရမယ်ဆိုတာ ရှင်းပါတယ်။

သတိပဋ္ဌာန်ပါဠိတော်မှာ အဲဒီလို ထင်ရှားစွာ ဘုရားဟောရှိတဲ့အတိုင်းပဲ၊ အခု ဘုန်းကြီးတို့က ဓာတ်လေးပါးရှုပုံကို ဟောပါတယ်၊ ဓာတ်လေးပါးထဲမှာလည်း အထင်အရှားဆုံးဖြစ်တဲ့ ဝါယောဓာတ် ရှုမှတ်ပုံက စပြီးတော့ ဖောင်းတယ်, ပိန်တယ်ဆိုတဲ့ အမှတ်နည်းနဲ့ ဝမ်းဗိုက်ထဲက တောင့်တင်းတဲ့သဘော, တွန်းကန်တဲ့ သဘော, လှုပ်ရှားတဲ့သဘော, ရွှေ့လျားတဲ့ သဘောတွေကို သိအောင် ညွှန်ကြားနေပါတယ်၊ ဖောင်းတာ, ပိန်တာကို ရှုမှတ်ရတာဟာ အင်မတန် နားလည်လွယ်ပါတယ်၊ ထင်လည်း အင်မတန် ထင်ရှားတာဖြစ်လေတော့ ရှုမှတ်ရတဲ့ ယောဂီတွေမှာ ရှုမှတ်လို့လည်း အင်မတန် လွယ်ကူပါတယ်။ အသိရလွယ်ကူအောင်လို့ပဲ မြတ်စွာဘုရားက သုတ္တန်ပါဠိတော်တွေမှာ ဥပမာပေးပြီး ဟောထားတာ ရှိပါတယ်။

ကျောက်နီနဲ့ ကြိုးဥပမာ

ဝေဠုရိယဆိုတဲ့ ကျောက်မျက်ရွဲ ရတနာဆိုတာရှိတယ်၊ ပါဠိလိုက ဝေဠုရိယ၊ မြန်မာလိုက ကျောက်မျက်ရွဲလို့ ဘာသာပြန်ထားပါတယ်၊ ဘယ်လိုကျောက်လဲဆိုရင် စိမ်းပြီးပြောင်နေတဲ့ ကျောက်မျိုးပါပဲ။ ကြည်ကြည်လင်လင် စိမ်းစိမ်း ပြောင်ပြောင်နဲ့ ဒီကျောက်မျိုးဟာ မြန်မာပြည် မိုးကောင်းအရပ်ဒေသမှာ ထွက်တဲ့ ကျောက်မျိုးပေါ့၊ အဲဒီလို ကျောက်စိမ်းလည်း ဖြစ်နိုင်တယ်ပေါ့လေ၊ ပါဠိတော်တွေမှာ အဲဒီဝေဠုရိယဆိုတဲ့ ကျောက်ကို အသားပေးပြီး ဥပမာပြ ထားပါ တယ်၊ စကြာ မင်းကြီးရဲ့ စကြာရတနာမှာဆိုထားတဲ့ ကျောက်လည်းပဲ ဒီ ဝေဠုရိယဆိုတဲ့ ကျောက်ရတနာပါပဲ၊ ကျောက်စိမ်း ပေါ့၊ ဒါပေမယ့် အဲဒီကျောက်ကို သိတဲ့လူက နည်းပါတယ်၊ လူတွေ အသိများတာကတော့ မိုးကုတ်ကျောက်ကို အသိများ တယ်။ အဲဒီ ကျောက်ထဲမှာလည်း ကျောက်နီက ပိုပြီးထင်ရှားပါတယ်၊ အဲဒါကြောင့် ဘုန်းကြီးကတော့ မိုးကုတ်ကျောက်ကို ဥပမာပြုပြီး နားလည်အောင် ပြောရမှာပဲ။

ဥပမာဆိုတာဟာ ဥပမေယျကို သိလွယ်အောင်, နားလည်လွယ်အောင် အနီးကပ်ဆုံးဖြစ်တဲ့ ပုံစံတစ်ခုကို ယှဉ်ပြတာပဲ၊ ဥပမာကိုက အသိခက်နေရင် ဆိုလိုတဲ့ ဥပမေယျ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို နားမလည်နိုင်ဘူး၊ ဒါကြောင့် နားလည်လွယ်မယ့် မိုးကုတ်ကျောက်ကို ဥပမာပြပေးရမယ်၊ လူတွေမှာ အများအားဖြင့် လက်စွပ်ကလေးတွေ ကိုယ်စီလောက်နီးနီး ရှိနေကြတာပဲ၊ အဲဒီ လက်စွပ်ကလေးတွေမှာ ကျောက်နီလေးတွေ ထည့်ထားတတ်ကြပါတယ်၊ အဲဒီလို ကျောက်နီလေးမှာ အပေါက်လေး တစ်ပေါက် ဖောက်ထားပါတဲ့၊ အဲဒီအပေါက်လေးထဲမှာလည်း ကြိုးလေးလျှိုရဦးမယ်တဲ့၊ ဘယ်လိုကြိုးကို လျှိုရမလဲဆိုရင် ကျောက်ကအနီဖြစ်နေလေတော့ ကြိုးနီကိုလျှိုလို့ အရောင်ချင်းတူနေမယ်၊ ဟန်မကျလှသေးဘူး၊ တခြား အဖြူ, အပြာ, အဝါ, အညိုဲ ဒီလို အမျိုးမျိုးနဲ့ လျှိုရသီရမယ်၊ အဲဒီလို ကြိုးလျှိုပြီးပြီ၊ သီကုံးပြီးပြီဆိုရင် လက်ဝါးပြင်ပေါ်မှာ တင်ပြီး သေသေချာချာ ကြည့်ပါတဲ့၊ မျက်စိကြည်လင် ကောင်းမွန်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုရင် ကျောက်ကလေးနဲ့ ကြိုးလေးကို ခွဲခြားပြီး တခြားစီမြင်ရပါ လိမ့်မယ်တဲ့၊ ဒါဟာ မျက်စိ ကောင်းရင် မြင်နိုင်ရမှာပေါ့၊ မျက်စိမကောင်းရင်တော့ ကြိုးနဲ့ကျောက်နီ ရောနေမှာပဲ၊ ဒါကြောင့် ကြည်လင် ကောင်းမွန်တဲ့ မျက်စိနဲ့ ကြည့်ပါတဲ့။ ဒီလိုကြည့်တဲ့အခါ ကျောက်နီတခြား ကြိုးတခြား ကွဲကွဲပြားပြား မြင်ရမှာပဲ၊ ဒါကကျောက် ဒါကကြိုးပဲလို့ သိမြင်နိုင်ပါတယ်၊ အဲဒီ ဥပမာလိုပါပဲတဲ့၊ ရှုမှတ်နေတဲ့ ယောဂီရဲ့ ဉာဏ်ထဲမှာ ရုပ်နဲ့နာမ်ဆိုတာကို ခွဲခြားပြီး သိမြင်နေရတယ်တဲ့၊ အဲဒီမှာ ကျောက်က ရုပ်နဲ့တူတယ်၊ ကြိုးက အသိနာမ်နဲ့တူတယ်၊ ဖောင်းတယ်လို့ ရှုမှတ်လိုက်တဲ့အခါ ဖောင်းတာကရုပ်, ကျောက်နီလေးနဲ့တူတယ်၊ မှတ်သိနေတာက နာမ်ကြိုးလေးနဲ့ တူတယ်၊ ကြိုးကလေးက ကျောက်နီလျှိုထဲမှာထား သီထားလို့ ဝင်နေတာကို ဖောင်းတယ် ပိန်တယ်လို့ မှတ်တိုင်းမှတ်တိုင်း မှတ်သိတဲ့နာမ်လေးက အဲဒီဖောင်းတယ်၊ ပိန်တဲ့ အာရုံထဲမှာ ပြေးပြေးပြီး ဝင်ဝင်သွားသလို, ကပ်ကပ်သွားသလိုပဲ၊ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ ဉာဏ်ထဲမှာ အဲဒီအတိုင်းပဲ ထင်ရှားသိမြင်နေပါတယ်၊ ကိုင်း–ဒီဥပမာပြ စကားလေးကို ဆိုကြရဦးမယ်။

> "ဖောင်းတယ်ဟု မှတ်ဆဲခဏ၌ တောင့်တင်းလှုပ်ရှားတာက ရုပ်၊ ကျောက်ကလေးနဲ့တူသည်၊ မှတ်သိတာက နာမ်၊ ကြိုးကလေးနဲ့တူ သည်၊ ကြိုးကလေးက ကျောက်ထဲမှာဝင်နေသလို မှတ်သိတဲ့ စိတ်က မှတ်စရာ အာရုံဆီကို ပြေး၍ပြေး၍ ကပ်သည်။" (ဆို)

> "ပိန်တယ်ဟု မှတ်ဆဲခဏ၌ တောင့်တင်းလှုပ်ရှားတာက ရုပ်၊ ကျောက်ကလေးနဲ့ တူသည်၊ မှတ်သိတာက နာမ်၊ ကြိုးကလေးနဲ့တူ သည်၊ ကြိုးကလေးက ကျောက်ထဲမှာဝင်နေသလို မှတ်သိတဲ့စိတ်က မှတ်စရာ အာရုံဆီသို့ ပြေး၍ပြေး၍ ကပ်သည်။"

"သွားတယ်ဟု မှတ်ဆဲခဏ၌ တောင့်တင်းလှုပ်ရှားတာက ရုပ်၊ ကျောက်ကလေးနဲ့ တူသည်၊ မှတ်သိတာကနာမ်၊ ကြိုးကလေးနဲ့တူသည်၊ ကြိုးကလေးက ကျောက်ထဲမှာ ဝင်နေသလို မှတ်သိတဲ့ စိတ်က မှတ်သိစရာ အာရုံဆီသို့ ပြေးရ၍ပြေးရ၍ ကပ်သည်။"

"ကြွတယ်ဟု မှတ်ဆဲခဏ၌ တောင့်တင်းလှုပ်ရှားတာက ရုပ်၊ ကျောက်ကလေးနဲ့တူသည်၊ မှတ်သိတာကနာမ်၊ ကြိုးကလေးနဲ့တူသည်၊ ကြိုးကလေးက ကျောက်ထဲမှာ ဝင်နေသလို မှတ်သိစိတ်က မှတ်စရာ၊ အာရုံဆီသို့ ပြေးရ၍ပြေးရ၍ ကပ်သည်။"

ရုပ်အမူအရာတွေကို မှတ်တိုင်းမှတ်တိုင်း ဒီလိုချည်းပါပဲ၊ ကျောက်နဲ့ကြိုး ဥပမာကို မြတ်စွာဘုရားက ဟောကြားထားပါတယ်၊ အဲဒါဟာ နာမ်နဲ့ရုပ်ကို ပိုင်းခြားပြီးသိတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်တဲ့၊ ဒီဝိပဿနာဉာဏ်ကစပြီး ဖြစ်ဖို့ရာ အရေးကြီးတယ်၊ နာမ်ရုပ်ကို ပိုင်းခြားသိတဲ့ ဒီနာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ် ပြည့်စုံပါမှ အထက်ဉာဏ်တွေဆိုတာက ဖြစ်တာ၊ ဒီဉာဏ် မပြည့်စုံဘဲ အထက်ဉာဏ်တွေကြောင့် မဖြစ်ဘူး၊ ဒီဉာဏ်ကောင်းကောင်း ရင့်သန်လာပြီဆိုတော့ မှတ်သိစရာအာရုံနဲ့ မှတ်သိတဲ့နာမ် ဒါနှစ်ခုသာရှိတာပဲ၊ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါဆိုတာ မရှိဘူးလို့ ကောင်းကောင်းသိမြင်ပြီး သဘောကျသွားပါတယ်။ ဒီလို သဘောကျသွားတာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက်တည်း ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ ဖြစ်တော့တာပါပဲ။ အတ္တစွဲ ကင်းတတ်သရွေ့ ကင်းသွားတာပေါ့၊ လုံးဝကင်းသွားတာတော့လည်း မဟုတ်သေးဘူးပေါ့လေ၊ အဲဒါကို အခု ဒီစာရွက်ထဲမှာ ပြထားတာပဲ၊ အဲဒါကို ဆိုရမယ်။

"ယင်း စိတ္တဝိသုဒ္ဓိပြည့်စုံမှ နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်နှင့် ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ ဖြစ်သည်၊ ဒိဋ္ဌ ဝိသုဒ္ဓိပြည့်စုံမှ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်နှင့် ကင်္ခါဝိတရဏ ဝိသုဒ္ဓိ ဖြစ်သည်"။ (ဆို)

ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ ဖြစ်ပြီဆိုတော့ ဒါ အပြည့်အစုံ ဖြစ်ပြီဆိုရင်ပေါ့လေ၊ ဒါမှ အကြောင်းအကျိုးကိုလည်း သိလာမှာ ဖြစ်ပါတယ်၊ ကွေးချင်တဲ့စိတ်ကြောင့် ကွေးတဲ့ရုပ်ဖြစ်လာတယ်၊ ဆန့်ချင်တဲ့စိတ်ကြောင့် ဆန့်တဲ့ရုပ် ဖြစ်လာတယ်၊ သွားချင်တဲ့စိတ်ကြောင့် သွားတဲ့ရုပ်ဖြစ်လာတယ်၊ လှုပ်ချင်တဲ့စိတ်ကြောင့် လှုပ်တဲ့ရုပ်ဖြစ်လာတယ် စသည်ဖြင့် ရုပ်ရဲ့ အကြောင်းတွေကိုပါ ပိုင်းခြားပြီး သိတာပါပဲ၊ နာမ်ရဲ့အကြောင်း သိပုံတွေကတော့ မြင်သိတာဟာ မျက်စိရှိလို့ မြင်သိရတယ်၊ မြင်စရာ အဆင်းရှိလို့လည်း မြင်သိရတယ်၊ ကြားသိတာလည်း နားရှိလို့ ကြားသိရတယ်၊ ကြားစရာအသံရှိလို့ ကြားရတယ်၊ ရုပ်ကိုယ်ကြီးရှိရှိနေလို့ အသိစိတ်တွေလည်း ဖြစ်ဖြစ်နေရတာပဲ စသည်ဖြင့် သူ့ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ အကြောင်းလေးတွေနဲ့ ရှုရင်းရှုရင်း သဘောကျပြီး သိလာပါတယ်၊ အဲဒါဟာ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်လာတာပါပဲ။

ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိမဖြစ်သေးဘဲနဲ့ ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ်တွေကို စာသဘောအရ သင်ကြားပြီးတော့ အဝိဇ္ဇာ, တဏှာ, ဥပါဒါန်, ကံ, သင်္ခါရ ဆိုတဲ့ ဒီအကြောင်းငါးပါးကြောင့် ဝိညာဉ်, နာမ်, ရုပ်, သဠာယတန, ဖဿ, ဝေဒနာ–ဆိုတဲ့ အကျိုးငါးပါး ဖြစ်ပေါ်သည်လို့ ဒီလိုသဘောကျရုံမျှနဲ့ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ် ဖြစ်တယ်လို့ အထင်မှန် အသိမှန် မဖြစ်ပါဘူး၊ တချို့က ဒီလို စာသဘောမျှနဲ့ သိတာကိုပဲ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်ဖြစ်ပြီလို့ ထင်နေကြတယ်၊ ဒါပေမယ့် အမှန်က ဒီလိုနဲ့ ကိုယ်တိုင်သိ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ် မဖြစ်သေးပါဘူး၊ သူတို့က ဒီလိုသိဖို့ရာကို သိပ်ပြီးတော့ အရေးတကြီးထား လုပ်နေကြတယ်၊ ဒီလိုမှ မသိရင် တရားအားထုတ်လို့ မရဘူးဆိုပြီး ထင်မှတ်ပြောဟော နေကြတာကလည်း ရှိသေးတယ်၊ အမှန်ကတော့ ဒီလောက်ကြီးလည်း မဟုတ်ပါဘူး၊ အရေးတကြီး လုပ်လောက်အောင်လည်း အရေးမကြီးပါဘူး၊ အကြောင်းနဲ့ အကျိုးမျှပဲလို့ သာမည လောက် ကြားဖူး, သိဖူးထားရင်လည်း ဖြစ်တာပါပဲ၊ ခုနက ပြောခဲ့တာကို အကြောင်းငါးပါးကြောင့် အကျိုးငါးပါး ဖြစ်တယ် စသည်ဖြင့်ပေါ့လေ၊ စာသံပေသံတွေနဲ့ သိနေမှ မဟုတ်ပါဘူး၊ သာမန်သိရင်ကို ပြီးတာပါပဲ၊ အခုတော့ ဒီလိုမဟုတ်ဘူး၊ စာပေတွေနဲ့ပဲ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဖြစ်တော့တာပါပဲ၊ အတ္တစွဲကင်းတတ်သရွေ့ ကင်းသွားတာပေါ့၊ လုံးဝကင်းသွားတာ တော့လည်း မဟုတ်သေးဘူးပေါ့လေ၊ အဲဒါကို အခု ဒီစာရွက်ထဲမှာ ပြထားတာပဲ၊ အဲဒါကိုဆိုရမယ်။

"ယင်း စိတ္တဝိသုဒ္ဓိပြည့်စုံမှ နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်နှင့် ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဖြစ်သည်။"

ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဖြစ်ပြီဆိုတော့ ဒါအပြည့်အစုံဖြစ်ဖြစ်, ဇယားကွက်တွေနဲ့ပဲဖြစ်ဖြစ် မျက်စိထဲမှာကို မြင်နေအောင်သိနေဖို့ရာ အရေးတကြီး ဆောင်ရွက်နေကြတယ်၊ အမှတ်သင်္ကေတကောင်းလို့ ဆရာပြတဲ့အတိုင်း မျက်စိထဲ မြင်နေတာကိုပဲ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်ဖြစ်ပြီလို့ ထင်မှတ်နေကြတာနဲ့ ဒီလို အရေးတကြီး ဆောင်ရွက်နေကြတာပါပဲ၊ ဒါဟာ အရေးမကြီးသင့်ရာမှာ ကြီးနေကြတာ ဖြစ်ပါတယ်၊ အရေးကြီးတာက ရှုရင်းရှုရင်းကို ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်နဲ့ အကြောင်းအကျိုးကို မြင်လာဖို့က အရေးကြီးပါတယ်။

ဒါတွေဟာ ကိန်းသေပဲ

ခုနက စာပေအရ သိအောင်လို့ ဇယားကွက်တွေချပြီး ကျက်မှတ်ရတယ်ဆိုတာက လွယ်လွယ်လေးပဲ၊ ကြမ္ဘ မခက်ပါဘူး၊ "အဝိဇ္ဇာ, တဏှာ, ဥပါဒါန်, ကံ, သင်္ခါရ ဟူသော အကြောင်းငါးပါးကြောင့် ဝိညာဉ်, နာမ်, ရုပ်, သဠာယတန, ဖဿ, ဝေဒနာ ဟူသော အကျိုးငါးပါးဖြစ်ပါသည်"ဆိုတာဟာ စာကြောင်းရေ တစ်ကြောင်းခွဲ နှစ်ကြောင်းနီးနီးပဲ ရှိပါတယ်၊ ဒါလေးကို ကျက်မှတ်ရတာဆိုရင် ခဏလေးကျက်မှတ်ရမှာပဲ၊ ဒီလောက်လေးနဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်အဆင့် ရောက်တယ်ဆိုရင် လွယ်လွန်းနေပါတယ်၊ လူမမယ် ကလေးငယ်များပါ ဒီဉာဏ်အဆင့်ကို ရောက်နိုင်နေပါတယ်၊ ဒီလိုမဖြစ်နိုင်ပါဘူး၊ အမှန်က ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ ပြည့်စုံပါမှ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်ဆိုတဲ့ အကြောင်းနဲ့အကျိုးကို ပိုင်းခြားပြီး သိတဲ့ဉာဏ်က ဖြစ်တာပဲ။

ဒီပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်ကို ရောက်တယ်ဆိုရင် ရှေးကလည်း ဒီအကြောင်းနဲ့ အကျိုးမျှပဲ ရှိနေတယ်၊ အခုလည်း ဒီအကြောင်းနဲ့အကျိုးမျှပဲ၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါရယ်လို့ မရှိဘူးဆိုတာကို သိလာတယ်၊ အဲဒီလိုသိလာမှ ယုံမှားသံသယတွေဟာ ကင်းသွားတော့တယ်၊ ဘယ်လို ယုံမှားသံသယတွေလဲဆိုရင် "ရှေးက ငါဆိုတာဟာ ရှိခဲ့လေသလား၊ မရှိခဲ့လေသလား၊ ရှိခဲ့တယ်ဆိုရင် ဒီငါဟာ ဘယ်လိုငါပါလိမ့်မလဲ၊ ယခုလည်းပဲ ငါဆိုတာဟာ ရှိနေသလား၊ မရှိဘူးလား၊ ရှိရင်ကော ဘယ်လို ပါလိမ့်မလဲ၊ အတ္တကောင်ဆိုတာက ဘယ်လိုပါလိမ့်မလဲ၊ ကြီးကြီးလား၊ ငယ်ငယ်လား၊ နောင်လည်းပဲ ငါဆိုတာ ရှိဦးမှာလေလား၊ ရှိဦးမယ်ဆိုရင်တော့ ဘယ်လိုဟာမျိုး ပါလိမ့်" စသည်ဖြင့် ဒီလိုတွေးတောတဲ့ ယုံမှားသံသယတွေပါပဲ၊ အဲဒီလို ယုံမှားသံသယတွေ ကင်းသွားပါတယ်၊ ဒီလို ယုံမှားသံသယတွေ ကင်းသွားတာကိုပဲ ကခ်ါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိလို့ ဆိုပါတယ်၊ယုံမှားသံသယမှ လွန်မြောက်သွားတဲ့ အသိဉာဏ် ဒီလိုဖြစ်လာမှသာ အသိဉာဏ် သန့်ရှင်းတယ်တဲ့၊ အဲဒီအသိ ဉာဏ်ဖြစ်မှလည်း အထက်သမ္မသနဉာဏ် စသည်တွေက ဖြစ်နိုင်ပါတယ်၊ ဒါကြောင့် ဒီမှာရေးထားတာက "ယင်း ဝိသုဒ္ဓိပြည့်စုံမှ သမ္မသနဉာဏ် စသည်ဖြစ်တယ်"တဲ့၊ ကိုင်း–ဒါကို ဆိုကြရမယ်။

"ယင်း ဝိသုဒ္ဓိပြည့်စုံမှ သမ္မသနဉာဏ် စသည်ဖြစ်တယ်" (ဆို)

ဒီ ကခ်ါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိပြည့်စုံမှ ခန္ဓာကိုယ် ရုပ်ဓမ္မရဲ့အပေါ်မှာ သမ္မသနသုံးသပ်မှု သိမှုကျဖြစ်တာပါပဲ၊ တချို့က တရားစပြီး အားထုတ်ပါပြီ ဆိုကတည်းက "ရုပ်အနိစ္စ, နာမ်အနိစ္စ၊ ရုပ်ဒုက္ခ, နာမ်ဒုက္ခ, ရုပ်အနတ္တ, နာမ်အနတ္တ၊ ရုပ်နာမ် အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ၊ ရုပ်နာမ်ဖြစ်ပျက်"လို့ အဲဒီလို ဆင်ခြင်သုံးသပ်နေကြတယ်၊ ဒါကတော့ သမ္မသနဉာဏ်နဲ့ သုံးသပ်တဲ့ အသုံးသပ်မျိုးမဟုတ်ပါဘူး၊ ဝိသုဒ္ဓိလည်း မဖြစ်နိုင်ပါဘူး၊ သီလပြည့်စုံနေတယ် ဆိုရင်တော့ သီလဝိသုဒ္ဓိကတော့ ဖြစ်မှာ ပေါ့လေ၊ ဒါလည်း သီလသန့်ရှင်းလို့သာ သီလဝိသုဒ္ဓိ ဖြစ်တာပါ၊ အခုလို သုံးသပ်ဆင်ခြင်လို့ ဝိသုဒ္ဓိဖြစ်တာ မဟုတ်ပါဘူး၊ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိလည်း ဖြစ်မလာနိုင်ပါဘူး၊ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိလည်း ဖြစ်မလာနိုင်ပါဘူး၊ ကခ်ါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိလည်း ဖြစ်မလာနိုင်ပါဘူး၊ ဒါကြောင့် ဒီလို သုံးသပ်နေတာကတော့ ဝိပဿနာဉာဏ်စစ် မဖြစ်ဘူးဆိုတာကို နားလည်အောင်လို့ "ယင်း ဝိသုဒ္ဓိပြည့်စုံမှ သမ္မသနဉာဏ် စသည်ဖြစ်သည်"ဆိုတာကို ရေးထားတာပါပဲ။

သမ္မသနဉာဏ် စသည် ဆိုတဲ့နေရာမှာ "စသည်" ဆိုတဲ့စကားနဲ့ ဉာဏ် ၁၀–ပါး အကုန်လုံးကို ဒီမှာသိမ်းကျုံးပြီး ဆိုထားတယ်၊ သမ္မသနဉာဏ်ပြီးရင် အစဉ်အတိုင်း ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်, ပဋ္ဌိသခ်ါဉာဏ်, သခ်ါရုပေက္ခာဉာဏ်, အနုလောမဉာဏ် ဆိုတဲ့ အဲဒီ ဝိပဿနာဉာဏ် ၁၀–ပါးဖြစ်နိုင်တယ်၊ ပြီးတော့ ဂေါတြဘူဉာဏ်, မဂ်ဉာဏ်, ဖိုလ်ဉာဏ်ဆိုတာတွေလည်း ဖြစ်နိုင်တယ်၊ ဒီဉာဏ်တွေဟာ ကခ်ါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိ ပြည့်စုံပါမှ အကုန်လုံး သမ္မသနဉာဏ်စသည် အစဉ်အတိုင်း ဖြစ်နိုင်တယ်တဲ့၊ ဒါတွေကို မှတ်ထားကြရမယ်၊ ဒါတွေဟာ ကိန်းသေပဲ၊ ဘယ်သူမှ မငြင်းနိုင်ဘူး၊ ဒါတွေဟာ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မှာ သေသေချာချာ ရှိကိုရှိနေပါတယ်။

တချို့က သီလဝိသုဒ္ဓိတို့, စိတ္တဝိသုဒ္ဓိတို့, ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိတို့ ဒါတွေကို ဘာမှမလုပ်ဘဲနဲ့ ရုပ်နာမ် သဘောတရားတွေ ဆင်ခြင်, အကြောင်းအကျိုးတွေကို ဆင်ခြင်ရုံမျှနဲ့ စူဠသောတာပန်ဖြစ်ပြီး အပါယ်လေးပါး မကျရောက်နိုင်တော့ဘူး ဆိုပြီး ဆရာတွေက ပြောဟောတာနဲ့ တပည့်တွေက ယုံကြည်ပြီးတော့ သရုပ်ခွဲရုံနဲ့ ကျေနပ်ပြီး တရားအားမထုတ်ဘဲ နေကြတာ တွေလည်း ရှိကြသေးတယ်၊ အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်တွေအဖို့ အင်မတန် နစ်နာဆုံးရှုံးတာပဲ၊ ဟုတ်လည်းမဟုတ်ဘဲနဲ့ ဒါတွေကို ယုံကြည်နေကြတယ်၊ ဒီတော့ ရသင့်ရထိုက်တဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်တွေ သူတို့သန္တာန်မှာ မဖြစ်တော့ဘူး၊ ဘဝသမ္ပတ္တိကို အရကြီးရပါလျက်နဲ့ အင်မတန် နစ်နာပါတယ်၊ အရိယမဂ်ဉာဏ်, ဖိုလ်ဉာဏ် ဆိုတာကိုတော့ ထားပါဦး၊ ဝိပဿနာဉာဏ် တွေလောက်တောင်မှပဲ သူတို့ခမျာမှာ မသိကြရရှာဘူး၊ ကြုံတောင့်ကြုံခဲ ဒီလိုဘဝမှာ အနည်းဆုံး ဝိပဿနာဉာဏ်လောက်တော့ ရရှိသွားဖို့ ကောင်းပါတယ်။

ဒါတွေကို သဘောပေါက်လောက်အောင်လို့ အခြေခံအနေနဲ့ ဘုန်းကြီးက ဒီမှာ ဟောပေးနေတာပဲ၊ ရုပ်,နာမ်၊ ကြောင်း, ကျိုးတွေကို သရုပ်ခွဲဆင်ခြင်ရုံမျှဖြင့် နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ် စသည် မဖြစ်ပါဘူး၊ ဒါကို သတိထားပြီး မှတ်သားထားကြရမယ်၊ ဒါကတော့ ဘုန်းကြီးရဲ့ ညွှန်ကြားချက် နောက်ဆက်တွဲစကားပဲ၊ ရှေ့နားက ဆိုခဲ့တဲ့ ဟိုဟာတွေ

ကတော့ ခိုင်ခိုင်မြဲမြဲ ကျမ်းဂန်စကားတွေမို့ ဆိုရတယ်၊ အခုဟာက ဘုန်းကြီးရဲ့ ညွှန်ကြားချက် စကားဖြစ်တော့ လိုက်ပြီးဆို မနေပါနဲ့တော့။

"ရုပ်, နာမ် ကြောင်း, ကျိုး စသည် သရုပ်ခွဲဆင်ခြင်ရုံမျှဖြင့်
နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ် စသည် မဖြစ်ဟု မှတ်ရာ၏"တဲ့။

နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်စတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်တွေဟာ ဆင်ခြင်ရုံမျှဖြင့် ဘာမှ မဖြစ်ဘူးလို့သာ ကိန်းသေမှတ်ထားရမယ်၊ ဒါတွေကတော့ ဒုက္ခပဋိပဒါကိုပြတဲ့ အဋ္ဌကထာ စကားဖြင့်လည်း အင်မတန် ထင်ရှားပါတယ်၊ ပြီးတော့–

"မူလ, ပုဗ္ဗ၊ အရိယ၊ သုံးဝမဂ္ဂင်မြတ်"
"ဖြစ်ပွားစေလျှင်၊ ထိုမဂ္ဂင်၊ ပြေးဝင်နိဗ္ဗာန်ဓာတ်"လို့–

ချပို့ပေးခဲ့တဲ့အတိုင်း အဲဒီ လက်ာ်အရ မူလမဂ္ဂင်ဆိုတဲ့ ကမ္မဿကတဉာဏ် သမ္မာဒိဋ္ဌိနဲ့လည်း ပြည့်စုံရမယ်၊ ပုဗ္ဗဘာဂမဂ္ဂင်ဆိုတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်နဲ့လည်း ပြည့်စုံရမယ်၊ အဲဒီ မဂ္ဂင်တွေနဲ့ ပြည့်စုံပြီဆိုရင် အရိယမဂ္ဂင်ဆိုတဲ့ အရိယမဂ်သို့ ရောက်တော့တာပါပဲ၊ အဲဒီ အရိယမဂ္ဂင်နဲ့ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုတော့တာပါပဲ။

မရှုမမှတ်ဖူးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေက သတိပဋ္ဌာန် ဒေသနာတော် နည်းလမ်းမှန်တွေကို အပြစ်တင် ပြောဆိုနေကြတယ်၊ ဒီလို အပြစ်တင် ပြောဆိုနေကြတာဟာ အင်မတန် အပြစ်ကြီးလေးတာပဲ၊ သူတို့မှာ အကုသိုလ်တွေ ဖြစ်နေကြရှာတယ်၊ ဒီလို အကုသိုလ်တွေဖြစ်နေမှန်း သူတို့ဟာ သူတို့ မသိရှာကြဘူး၊ သနားစရာပါပဲ။

ဟောခဲ့လှပါပြီ

ကမ္မဿကတသမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင် ဆိုတာကတော့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ပုဂ္ဂိုလ်တွေအတွက် ပြောစရာ မလိုသလောက်ပါပဲ၊ မိဘ၊ ဘိုးဘွားတွေ အဆက်ဆက်ကတည်းက မိရိုးဖလာအနေနဲ့ ယုံကြည်လာခဲ့ကြတာက များတော့ သူတို့အတွက် အထူးတလည် မဟုတ်တော့ပါဘူး၊ ယုံကြည်သက်ဝင်ပြီးသားတွေ ဖြစ်နေကြပါတယ်၊ ဒါကြောင့် ဒီမဂ္ဂင်ကို သိရန်အတွက်က လွယ်နေပါတယ်၊ ပုဗ္ဗဘာဂမဂ္ဂင်ဆိုတဲ့ ဝိပဿနာအတွက်တော့ ဒီလောက်မလွယ်ဘူး၊ ခက်တယ်၊ လူမှုရေးရာတွေက များလှတာ တစ်ကြောင်း၊ ဒါန, သီလလောက်နဲ့သာ မွေ့လျော်နေတတ်ကြတာက တစ်ကြောင်း, စိတ်ပါဝင်စားမှု နည်းပါးနေတတ်ကြတာကတစ်ကြောင်း ဒီလို အကြောင်းကြောင်းတွေကြောင့် ပုဗ္ဗဘာဂမဂ္ဂင်အဆင့်ထိအောင် တက်လှမ်းနိုင်ဖို့ မလွယ်ဘဲ ဖြစ်နေတတ်ကြပါတယ်၊ ဒါကြောင့် ဒီမဂ္ဂင်ကမလွယ်ဘူး ခက်တယ်။

ပုဗ္ဗဘာဂမဂ္ဂင်ဆိုတာက အရိယမဂ္ဂင်မရောက်မီ ရှုမှတ်နေရတဲ့ ဝိပဿနာမဂ္ဂင်တွေပါပဲ၊ စောစောက ပြောခဲ့တဲ့ နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်မှစပြီး မဂ်သို့ မရောက်မီ အဆင့်ဆင့်အားထုတ်ပြီး ရောက်ရှိသွားတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်တွေကို ပုဗ္ဗဘာဂမဂ္ဂင်လို့ ခေါ်ပါတယ်၊ ဒီဝိပဿနာဉာဏ်ဖြစ်ပုံတွေကို ဘုန်းကြီးက ခဏခဏဆိုသလို ဟောနေတာပါပဲ။ ဒီမှာ ကမ္မဋ္ဌာန်းပြနေကြတဲ့ ဆရာတော်တွေလည်း အစဉ်မပြတ် ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား ဟောတိုင်းပဲ ဟောပြောနေကြတာဖြစ်လို့ ဒီမှာတော့ ခဏခဏ နာကြားနေကြရတာပါပဲ။

အရိယမဂ္ဂင်

ပုဗ္ဗဘာဂမဂ္ဂင်ပြီးပြီ ပြည့်စုံပြီဆိုတော့ အရိယမဂ္ဂင်သို့ ရောက်သွားနိုင်ပါတယ်၊ အရိယမဂ္ဂင်တဲ့၊ အဲဒီမဂ္ဂင်ကိုတော့ ဝိထိနဲ့ ပြောမယ်ဆိုရင် အနိစ္စ, ဒုက္ခ၊ အနတ္တ အခြင်းအရာ အမျိုးမျိုးနဲ့ စိတ်ညွှတ်ပြီး ဆင်ခြင်တယ်၊ အဲဒီလို ဆင်ခြင်တာကို အာဝဇ္ဇန်းလို့ခေါ်တယ်။ ရှေးဦးစွာ အဲဒီဆင်ခြင်တဲ့ အာဝဇ္ဇန်းလေးက စတယ်၊ ပြီးတော့ အနိစ္စလို့ ဆင်ခြင်ရင် အနိစ္စအတိုင်း၊ ဒုက္ခလို့ဆင်ခြင်ရင် ဒုက္ခအတိုင်း၊ အနတ္တလို့ ဆင်ခြင်ရင် အနတ္တအတိုင်းပေါ့လေ၊ အဲဒီလိုဆင်ခြင်တယ် အာရုံက ဘယ်အာရုံလဲဆိုရင် ကိုယ်သန္တန်အတွင်းက ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်တဲ့ အာရုံပါပဲ၊ များသောအားဖြင့်ဆိုရင် အသိစိတ်ကလေးကို ရှုတာဖြစ်တတ်ပါတယ်၊ ဒါမှမဟုတ်ရင် ဝေဒနာကို ရှုတာပေါ့၊ ဒါမှမဟုတ်ရင်လည်း အတွေ့အထိလေးတစ်ခုခုကို ရှုတာပေါ့၊ မြင်တာကြားတာ စသည်ကို ရှုတာလည်း ဖြစ်နိုင်တာပါပဲ၊ မြင်တာကတော့ ဒီအခါမှာ မျက်စိနဲ့ကြည့်နေတာ မဟုတ်လို့ ဖြစ်ခဲပါတယ်၊ ကြားတာကတော့ ဖြစ်နိုင်တယ်၊ နံတယ်ဆိုတာလည်း မဖြစ်လွယ်ပါဘူး။ စားနေရင်းဆိုရင်တော့ အရသာတွေလည်း ဖြစ်မယ်ဆို ဖြစ်နိုင်ပါတယ်၊ ပေါ်လာတဲ့ အာရုံတစ်ပါးပါးဟာ ဖြစ်နိုင်တာချည်းပါပဲ၊ အများအားဖြင့်တော့ အဲဒီအခါကာလမှာ စိတ်အသိကလေးဟာ သိမ်သိမ်မွေ့မွေ့ ပေါ်လာတတ်ပါတယ်။

သခ်ါရပေက္ခာဉာဏ်အား ပြည့်လာတဲ့အခါကျတော့ ဘင်ဉာဏ်မှာကတည်းက ကိုယ်ထည်ပုံစံက ပျောက်လာခဲ့တယ်၊ ဒီတော့ ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်၊ ထိုင်တယ်၊ ထိတယ်လို့ လေးခုလောက် မှတ်လိုက်တဲ့ အချိန်မှာ တစ်ခုခုကစပြီး ပျောက်သွားတယ်၊ ဘယ်ဟာသာကျန်တော့သလဲဆိုတော့ နောက်ဆုံးသိတာဆီကို ရောက်သွားတယ်၊ နောက်ဆုံးအချိန်မှာ မှတ်သိစရာဆိုတာ ဒီသိတာပဲ ကျန်တော့တယ်၊ အဲဒီ သိတဲ့စိတ်ကလေးကိုလည်း သိတယ်၊ သိတယ်လို့ မှတ်နေရတာပဲ၊ အဲဒီလိုမှတ်နေရင်းနဲ့ ခုနကပြောခဲ့တဲ့ မနောဒွါရဝဇ္ဇန်းက မမြဲတဲ့အနေအားဖြင့် ဆင်ခြင်ပြီးတော့၊ ပျောက်သွားလိုက်ပြီးတော့ မမြဲတဲ့အနေဖြင့်ပင် ဝိပဿနာဉာဏ်တွေက ဆက်ဖြစ်တော့တာပါပဲ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တလို့ ရှုသိရာမှလည်း ဒီအတိုင်းပေါ့လေ၊ သူ့အခြင်းအရာနဲ့သူ အတူတူထင်နိုင်တာပါပဲ။

အဲဒီ မနောဒွါရဝဇ္ဇန်းက အခြင်းအရာတစ်ခုခုကို ဆင်ခြင်ပြီးညွှတ်ပေးလိုက်တဲ့အခါကာလမှာ ဝိပဿနာဉာဏ်တွေ ဘယ်လိုဆက်ဖြစ်သလဲဆိုရင် ပရိကမ်၊ ဥပစာ၊ အနုလုံတဲ့၊ ကျမ်းဂန်တွေမှာ အဲဒီသုံးကြိမ် ဖြစ်ပုံကို ပြထားတယ်၊ ဒါပေမယ့် ယောဂီတွေမှာ တစ်ကြိမ်တည်းအနေနဲ့ပဲ ထင်ရှားပါတယ်၊ ဒီသုံးခုကို ပိုင်းခြားပြီး မသိနိုင်ပါဘူး၊ တဝီထိထဲက စိတ်တွေကို ခွဲခြားပြီး သိဖို့ မဖြစ်နိုင်ပါဘူး၊ ဒီလို ဝိပဿနာဇော သုံးခုကို တစ်ကြိမ်တည်းအနေနဲ့ သိပြီးတော့ "ဂေါတြဘူ"ဆိုတဲ့ ဒီလို စိတ်တစ်ကြိမ်ဖြစ်လာတယ်၊ ဒါက ပုထုဇဉ် အနွယ်ကို ဖြတ်တဲ့ ဂေါတြဘူဉာဏ်ပါပဲ၊ အဲဒီ စိတ်ကလေးက ရုပ်နာမ် သခ်ါရငြိမ်းတဲ့ သဘောတွေဆီကို ညွှတ်သွားတယ်၊ "မမြဲတဲ့ အခြင်းအရာအနေနဲ့ သခ်ါရသဘောကို ရှုမှတ်လာခဲ့တယ်"ဆိုရင် အဲဒီရှုမှတ်နေတဲ့ သခ်ါရသဘောကို လွှတ်ပြီး ရုပ်၊ နာမ် သခ်ါရငြိမ်းတဲ့ သဘောထဲကို ပြေးဝင်သွားတယ်၊ အဲဒါကို မိလိန္ဒပဉ္ဍာမှာ ပြထားပါတယ်၊ ဒါကိုတော့ ထည့်ပြောရဦးမယ်။

ဒါတွေ ဘယ်တော့ကုန်မှာတုန်းတဲ့

"တဿ၊ ထိုယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏။ တံ စိတ္တံ၊ နှလုံးသွင်း ရှုမှတ်နေသောစိတ်ကလေးသည်။ အပရာပရံ၊ အဆင့်ဆင့်။ မနသိကရောတေ၊ နှလုံးသွင်းရှုမှတ်နေစဉ်၊ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ ရှုမှတ်စိတ်အစဉ်ဟာ ပေါ်တိုင်းမပြတ် အဆင့်ဆင့် ရှုမှတ်နေတုန်းမှာပဲတဲ့၊ "ပဝတ္တံ၊ မပြတ်ဖြစ်နေသော ရုပ်နာမ်အလျင်ကို။ သမ္မတက္ကမိတ္တာ၊ ကျော်လွန်၍ ယောဂီဟာ အစကတည်းက စပြီးတော့ မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း ဒွါရခြောက်ပါးမှာ ပေါ်လာတဲ့ မပြတ်ဖြစ်နေတဲ့တရားတွေ မကုန်ဆုံးနိုင်အောင်ဖြစ်နေတဲ့ တရားတွေကို ရှုနေတယ်၊ အဲဒီ မကုန်ဆုံးအောင် ဖြစ်နေတဲ့ တရားတွေကို ပဝတ္တလို့ ခေါ်တယ်၊ မပြတ်ဖြစ်နေတဲ့ တရားတွေတဲ့၊ တစ်ခုပြီးတစ်ခု တစ်ခုပြီးတစ်ခု ဒီလိုပဲ ဖြစ်နေကြတယ်၊ ဖောင်းတာပြီးရင် ပိန်တာ၊ ပိန်တာပြီးပြန်တော့ ဖောင်းတာ၊ ထိုင်တာ၊ ထိတာ၊ မြင်တာ၊ ကြားတာ၊ နံတာ၊ စားတာ၊ သောက်တာ၊ တွေ့ထိတာ၊ စိတ်ကူးစဉ်းစားကြံစည်တာ အဲဒါတွေဟာ ကုန်ကို မကုန်နိုင်ဘူး၊ မပြတ်မစဲဖြစ်နေတယ်။

တချို့ စဉ်းစားဉာဏ်ရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေက မေးမြန်းကြတယ်၊ "ဒါတွေ ဘယ်တော့ကုန်မှာတုန်း ဘုရား"တဲ့၊ ဒီလိုမေးကြတယ်၊ "အေး–အဲဒါတွေဟာ နိဗ္ဗာန်ရောက်မှပဲကုန်မှာ"လို့ ပြောလိုက်ရတယ်၊ ဒီတော့ သူတို့က "ဒီလိုဆိုရင် ခက်သားပဲဘုရား"တဲ့၊ ဒါတွေကလည်း ကုန်ပဲမကုန်နိုင်ဘူးဘုရားတဲ့၊ နိဗ္ဗာန်ကိုရောက်မှ ရောက်ပါဦးတော့မလား"တဲ့၊ ဒီလို ထပ်ပြီး မေးကြပြန်တာနဲ့ သူတို့နားလည်အောင် ပြောလိုက်ရတယ်၊ "အင်း–ကုန်တဲ့နေရာ နိဗ္ဗာန်ရှိနေတာ အမှန်ပဲ၊ အဲဒီနိဗ္ဗာန်ကို ရောက်ဖို့ဆိုတာကလည်း ဒီမပြတ်ဖြစ်နေတာတွေကို ရှုမှတ်နေမှပဲ"လို့ ပြောလိုက်ရတယ်။

ဝိပဿနာစိတ်အစဉ်ဟာ ဒီမပြတ်ဖြစ်နေတဲ့ အာရုံပေါ်မှာချည်း ကျရောက်နေရမှာပဲ၊ ဥပမာ လမ်းလျှောက်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ညာဘက်ခြေကိုကြွပြီး လှမ်းချလိုက်ရင် မြေကြီးပေါ်နင်းမိချမိတာပဲ၊ တစ်ခါ ဘယ်ဘက်ခြေကို ကြွလှမ်းပြီး နင်းချလိုက်တိုင်း မြေကြီးပေါ်မှာပဲ နင်းမိချမိပြန်တာပဲ၊ မြေကြီးကကို မလွတ်တော့ဘူး၊ ချလိုက်တိုင်း မြေကြီးပေါ်မှာချည်း ဖြစ်နေတယ်၊ ကျကျနေတယ်၊ အဲဒါလိုပါပဲ၊ ဝိပဿနာယောဂီရဲ့ ရှုမှတ်စိတ်လေးဟာ ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ ရုပ်နာမ်ပေါ်မှာချည်း ကျကျနေတာပဲ၊ အဲဒီလို ရုပ်နာမ်ပေါ်မှာ ကျကျနေတဲ့ ရှုမှတ်မှုစိတ်ကလေးဟာ တစ်ချိန်ကျရင် လွန်မြောက်သွားမယ်တဲ့၊ အဲဒါကို–

"ပဝတ္တံ၊ မပြတ်ဖြစ်နေသော ရုပ်နာမ်အလျဉ်ကို။ သမတိက္ကမိတွာ၊ ကျော်လွန်၍"တဲ့၊ မပြတ်ဖြစ်နေတဲ့ ရုပ်နာမ်အစဉ်ကို ကျော်လွန်သွားပြီတဲ့၊ အဲဒီအပေါ်မှာ မကျတော့ဘူးတဲ့၊ ခုနက ခြေလှမ်းနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ မြေကြီးပေါ်မှာ မဟုတ်တော့ဘဲနဲ့ တခြား တစ်နေရာရာပေါ်မှာ လှမ်းပြီး တက်လိုက်သလိုပဲပေါ့လေ၊ လေကားပေါ်တို့၊ ထိုင်စရာ တစ်နေရာရာပေါ်တို့ လှမ်းတက်လိုက်သလိုပါပဲတဲ့၊ မပြတ်ဖြစ်နေတဲ့ ရုပ်နာမ်အလျဉ်တွေကို ကျော်လွန်ပြီးတော့တဲ့ "အပဝတ္တံ၊ မပြတ်ဖြစ်နေသော ရုပ်နာမ်၏ ပြောင်းပြန် ဆန့်ကျင်ဘက် သဘောထဲသို့။ သြက္ကမတိ၊ ပြေးဝင်၊ သက်ဝင်၍ သွားလေတော့၏"တဲ့။

မပြတ် ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ ရုပ်နာမ်တွေကို ရှုမှတ်နေရင်းထဲကပဲ အဲဒီရုပ်နာမ်တွေရဲ့ ဆန့်ကျင်ဘက် ပဝတ္တမဟုတ်တဲ့ အပဝတ္တ တဲ့၊ အဲဒါဟာ ပဝတ္တနဲ့မတူဘူးတဲ့၊ မပြတ် ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ ရုပ်နာမ်မျိုး မဟုတ်ဘူးတဲ့၊ မပြတ် ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ ရုပ်နာမ်တွေ မဟုတ်ရင် ရုပ်နာမ်တွေ လုံးဝဆိတ်သုဉ်းတဲ့ နိဗ္ဗာန်ဆိုတာပဲ ရှိတယ်၊ အဲဒီ နိဗ္ဗာန်ထဲကို ရောက်သွားတာတဲ့၊ အဲဒါဟာ ခုနကပြောခဲ့တဲ့ ဂေါတြဘူက ရုပ်နာမ်တို့ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်ဆီကို စိတ်ညွှတ်ပေးလိုက်တာနဲ့ မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်က ရုပ်နာမ်တွေ လုံဝချုပ်ငြိမ်းတဲ့ နိဗ္ဗာန်သို့ ပြေးဝင်သွားပုံတဲ့။ မိလိန္ဒပဉှာမှာ ဒီလိုတိုက်ရိုက် ဟောထားတာ ရှိပါတယ်၊ ဘုန်းကြီးတို့ ဉာဏ်စဉ်တရားဟောရာမှာလည်း အဲဒါကို ဟောနေတာပါပဲ၊ အင်မတန်ကောင်းပါတယ်။

နိဗ္ဗာန်ဆိုတာ အပဝတ္တတဲ့

နိဗ္ဗာန်ဆိုတာ ဘာတုန်းလို့မေးရင်အပဝတ္တတဲ့၊ ပဝတ္တနဲ့ဆိုရင် ပြောင်းပြန်ပဲ၊ မပြတ်ဖြစ်နေတဲ့ ရုပ်နာမ်မှန်သမျှက ဒုက္ခသစ္စာ၊ ဒီဒုက္ခသစ္စာဆိုတဲ့ ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတွေ လုံးဝဆိတ်သုဉ်းနေတာက နိရောဓသစ္စာနိဗ္ဗာန်တဲ့။

ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ ရုပ်နာမ်တွေရဲ့အပေါ်မှာ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်က ဝိပဿနာရှုမှတ်နေရမယ်၊ ဒီလို ရှုမှတ်နေရင် ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ ရုပ်နာမ်တွေကို တွေ့နေရတာပဲ၊ ဝိပဿနာ မရှုမှတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာလည်း ဒီရုပ်နာမ်တွေကတော့ ရှိနေတာပဲ၊ ရှိနေပေမယ့် မရှုမှတ်ကြရင်တော့ မတွေ့ကြဘူး၊ ရှိလျက်နဲ့ မတွေ့ကြတာပါပဲ၊ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်ကတော့ ဒါတွေကို ဝိပဿနာဉာဏ်နဲ့ ကိုယ်တိုင်တွေ့နေရပါတယ်။ ရှုမှတ်စဆိုရင်တော့ ပညတ်ကိုလည်း တွေ့ဦးမှာပေါ့၊ ဒါပေမယ့် နောက်တော့ သမာဓိ၊ ပညာ တွေက အားကောင်းလာတယ်၊ ဒီတော့ ပညတ်ကို မတွေ့တော့ဘူး၊ ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ သဘောလေးတွေကိုချည်း ရှုရင်း ရှုရင်းနဲ့ တွေ့လာတာပါပဲ၊ အဲဒီတွေ့တဲ့ ဖြစ်ပျက်အာရုံတွေကို စွန့်လွှတ်ကျော်လွန်ပြီး ဖြစ်ပျက်နေတဲ့အာရုံတွေ လုံးဝဆိတ်သုဉ်း သွားတဲ့ သဘောထဲကို ရောက်သွားတယ်တဲ့၊ ဥပမာ–အသံဆူဆူညံညံထဲကနေပြီး အသံမရှိတဲ့ဆီကို ရောက်သွားသလိုပေါ့၊ အဲဒီလိုပါပဲ၊ ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတွေ လုံးဝဆိတ်သုဉ်းတဲ့ နိဗ္ဗာန်ကိုရောက်သွားတယ်တဲ့၊ အဲဒီ နိဗ္ဗာန် သဘောဟာ အပဝတ္တ သင်္ခါရရုပ်နာမ်တွေ မဖြစ်တာပါပဲ၊ အဲဒီ အပဝတ္တနိဗ္ဗာန်ကို–

"သဗ္ဗသင်္ခါရသမထော၊ အလုံးစုံသော သင်္ခါရတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းရာ"
လို့ ဟောတော်မူထားပါတယ်။

အလုံးစုံသော သင်္ခါရတရားဆိုတာ ရုပ်နာမ်တွေပေါ့၊ မြင်တိုင်း၊ ကြားတိုင်း၊ နံတိုင်း၊ စသည်မှာ ဖြစ်ပျက်နေတာဟာ သင်္ခါရရုပ်နာမ်တွေချည်းပဲ၊ ဒီရုပ်နာမ်တွေက "သဗ္ဗသင်္ခါရ"တဲ့၊ "သမထ"ဆိုတာက "ငြိမ်းတယ်"တဲ့၊ ဒါကြောင့် သဗ္ဗသင်္ခါရ သမထဆိုတာအဲဒီသင်္ခါရရုပ်နာမ်တွေအကုန်ငြိမ်းသွားတာပါပဲ၊ "အေးတယ်"ဆိုတာကတော့ ငြိမ်းဆိုတဲ့စကားကိုပဲ ဂုဏ်မြှောက် အောင်လို့ စကားတန်ဆာအနေနဲ့ သုံးကြ ပြောကြတာပါပဲ၊ ငြိမ်းတဲ့အပြင် အေးတာရယ်လို့ သီးခြားဂုဏ် တစ်မျိုးမရှိပါဘူး၊ အဲဒီနိဗ္ဗာန်ဆီကို ပြေးဝင်သွားတာပဲတဲ့။

"ပြေးဝင်သွားတယ်"ဆိုတာကို နားလည်အောင် ဘုန်းကြီးတို့က ဘယ်လိုပြောရသလဲဆိုရင် "မှတ်သိစရာအာရုံရော, မှတ်သိနေတဲ့ စိတ်တွေရော ချုပ်ငြိမ်းရာကို ရောက်သွားတယ်"လို့ ယောဂီတွေ နားလည်အောင် ဒီလို ပြောပေးရတယ်၊ ပြီးတော့ ခါတိုင်းတွေ့နေကျလို ပုံသဏ္ဌာန်အထည်ဝတ္ထုတွေလည်း မဟုတ်၊ ဒီရုပ်နာမ်သင်္ခါရတွေ အားလုံးငြိမ်းတဲ့သဘောထဲ ရောက်သွားတယ်၊ အဲဒါဟာ အရိယမဂ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်ဖြစ်ပြီး နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြု ဆိုက်ရောက်သွားတာပဲ–လို့လည်း ဘုန်းကြီးတို့က ဟောပေးရတယ်၊ ဒီလိုဟောတဲ့ အတိုင်းလည်း ရောက်ဖူးကြတဲ့ ယောဂီတွေက သိနားလည်သွားကြပါတယ်၊ သိတဲ့အတိုင်းလည်း ပြောပြတတ်ကြပါ တယ်၊ ဒါပေမယ့်လို့ ဘုန်းကြီးကမှာထားတယ်၊ ဒီရုပ်နာမ် ချုပ်ငြိမ်းပုံနဲ့စပ်ပြီးတော့

မပြောကြလေနဲ့လို့ မှာထားရတယ်။ မှာထားပေမယ့်လို့လည်း ကိုယ်တိုင်မြင်ထားတာဆိုတော့ မပြောဘဲ မနေနိုင်ဘူး၊ တွေ့တဲ့ လူတိုင်းကို ကိုယ့်လိုပဲ သိမြင်စေလိုတော့ ပြောကြတာပါပဲ။ ပြောတော့ ဘယ်လိုဖြစ်လာသလဲဆိုရင် ဒီလိုမယုံတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေက တောပြော၊ တောင်ပြော၊ ပြောမှား ဆိုမှားနဲ့ ကဲ့ရဲ့ကြတယ်၊ ဒီတော့ သူတို့မှာ အကုသိုလ် ဖြစ်တာပေါ့။

ပြောချင်တိုင်း ပြောလို့မရဘူး

"ပဝတ္တံ၊ ထင်ရှားဖြစ်နေသော ရုပ်နာမ်အစဉ်ကို။ သမတိက္ကမိတွာ၊ ကျော်လွန်၍ အပဝတ္တံ၊ မပြတ်ထင်ရှားဖြစ်နေသော ရုပ်နာမ်၏ပြောင်းပြန် ဆန့်ကျင်ဘက် သဘောထဲသို့။ သြက္ကမတိ၊ သက်ဝင်၍ သွားလေတော့၏။ မဟာရာဇ၊ မြတ်သော မင်းကြီး။ သမ္မာပဋိပ္ပန္နော၊ နည်းလမ်းမှန်စွာ ကျင့်ခဲ့သည်ဖြစ်၍"တဲ့၊ မိလိန္ဒပဉ္ဟာမှာ အသေအချာ၊ ပြဆိုထားပါတယ်၊ ဒီလို ငြိမ်းရတာကလည်းပဲ သေသေချာချာ ဝိပဿနာဉာဏ်တွေ အစဉ်အတိုင်းကို တက်မှတဲ့။

တချို့က တရားအားထုတ်ခါစ ရှိသေးတယ်၊ သူတို့မှာက ငြိမ်းနေကြပြီ၊ ချုပ်နေကြပြီ၊ ငြိမ်းနေပါတယ်၊ ချုပ်နေပါတယ်လို့ ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာကို လျှောက်ကြတာမျိုးလည်း ရှိသေးတယ်၊ သူတို့ပြောတဲ့အတိုင်း ဘယ်ဟုတ်နိုင်ဦးမလဲ၊ သူတို့ကို စစ်ဆေးကြည့်လိုက်တော့ ရုပ်နာမ်တောင်မှ မကွဲကြသေးဘူး၊ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိတောင်မှ ကောင်းကောင်း မဖြစ်ကြသေးဘူး၊ အဲဒီလို ချုပ်နေပြီလို့ ယူဆတဲ့ သူတွေကလည်း ရှိကြသေးတယ်၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာတွေက သူတို့အခြေအနေတွေကို သိနေကြတာပဲ၊ သူတို့ ပြောချင်တိုင်း ပြောလို့မရပါဘူး၊ ဝိပဿနာဉာဏ်တွေကို အစဉ်အတိုင်းတက်လာမှ ဖြစ်တာတဲ့၊ ဒါကြောင့်–

"သမ္မာပဋိပ္ပန္နော၊ နည်းလမ်းမှန်စွာ ကျင့်ခဲ့သည်ဖြစ်၍။ အပဝတ္တံ အနုပ္ပန္နော၊ မပြတ်ဖြစ်နေသော ရုပ်နာမ်အစဉ်၏ ပြောင်းပြန် ဆန့်ကျင်ဘက် သဘောထဲသို့ ဆိုက်ရောက်သွားသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်ကို။ နိဗ္ဗာနံ သစ္ဆိကရောတိတိ၊ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုသူဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ခေါ်ဆိုအပ်၏"တဲ့။

ပဝတ္တလို့ ခေါ်တဲ့ မပြတ် ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ ရုပ်နာမ်အလျှဉ် ရုပ်နာမ်အစဉ်အတန်းကြီးကို တွေ့နေရာက ရုပ်နာမ်အစဉ် အတန်းကြီး လုံးဝချုပ်ငြိမ်းတဲ့ သဘောထဲကို ရောက်သွားတယ်၊ အဲဒီ ချုပ်ငြိမ်းတဲ့သဘောက နိဗ္ဗာန်ပါပဲ၊ အဲဒါဟာ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုတာတဲ့၊ မျက်စိနဲ့မြင်ရတာမျိုး မဟုတ်ဘူး၊ လူတစ်ယောက်နဲ့ တစ်ယောက် လှမ်းမြင်နေရတာမျိုး မဟုတ်ဘူး၊ ဟိုနား တစ်နေရာရာမှာ ရှိနေတဲ့ နိဗ္ဗာန်ကို သူက ဒီနားကနေပြီး လှမ်းမြင်နေရတာမျိုး မဟုတ်ပါဘူး၊ ရုပ်နာမ်သစ်ါရငြိမ်းတဲ့ သဘောထဲကို တကယ်ရောက်သွားသလိုဖြစ်ပြီး သိရတာပါပဲ၊ အဲဒီလို ရောက်တာကို မျက်မှောက်ပြုတယ်လို့ ပြောရတာပဲ။

နည်း နှစ်ပါး

အဲဒါဟာ အခု ဒီလောကုတ္တရာ ဝေဖန်တဲ့ ပါဠိတော်နဲ့ဆိုင်ပါတယ်။

"ယသ္မိं သမယေ၊ အကြင်အခါ၌။ ဒိဋ္ဌဂတာနံ၊ မိစ္ဆာအယူတို့ကို။ ပဟာနာယ၊ ပယ်သတ်ခြင်းငှါ။ ပဋ္ဌာယ ဘူမိယာ၊ သောတာပတ္တိဖိုလ်ဟူသော ပဋ္ဌမအဆင့်သို့။ ပတ္တိယာ၊ ရောက်ခြင်းငှါ။ နိယျာနိကံ၊ သံသရာဝဋ္ဋဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ရာဖြစ်သော၊ အပစယံ၊ ဖြစ်ခြင်း သေခြင်းကို။ ပဟာနာယ၊ ပယ်ရှား ဖျက်ဆီးခြင်းငှါ။ လောကုတ္တရံ စျာနံ၊ လောကုတ္တရာစျာန်ကို။ ဘာဝေတိ၊ ဖြစ်ပွားစေ၏"တဲ့။

လောကုတ္တရာစျာန်ကို ဖြစ်ပွားစေတယ်တဲ့၊ အဲဒါဟာ အခုပြောခဲ့တဲ့ ပဝတ္တဖြစ်နေတဲ့ ရုပ်နာမ် သစ်ါရကို ရှုရင်း ရှုရင်းကနေပြီးတော့ ရုပ်နာမ်သစ်ါရတွေ လုံးဝငြိမ်းတဲ့ သဘောထဲကို သက်ရောက်သွားတဲ့ သဘောကို ပြောတာပါပဲ၊ စျာန်နံ စျာန်ဆိုတာ ရှုတဲ့သဘော၊ စူးစူးစိုက်စိုက် ရှုတဲ့သဘောကို ခေါ်တာပါပဲ၊ အဲဒါကို ဖြစ်စေရမယ်၊ ပွားစေရမယ်တဲ့၊ ဒါကိုပဲ နောက်တော့ မဂ္ဂမဂ်လို့လည်း ဟောပါတယ်၊ သတိပဋ္ဌာန် လို့လည်း ဟောပါတယ်၊ သမ္မပ္ပဓါန်, ဣဒ္ဓိပါဒ်, ဣန္ဒြေ, ဗိုလ်, ဗောဇ္ဈင် ဒီလိုလည်း ဟောပါတယ်၊ နောက်ပြီးတော့ သစ္စာလို့လည်း ဟောတယ်၊ သမထလို့လည်း ဟောတယ်၊ ဓမ္မလို့လည်း ဟောတယ်၊ ခန္ဓာ အာယတနဓာတ်လို့လည်း ဟောတယ်၊ အာဟာရလို့လည်း ဟောတယ်၊ ဖဿ, ဝေဒနာ, သညာ, စေတနာ, စိတ် အဲဒီအစဉ်တွေနဲ့လည်း ဟောတယ်၊ ရှေးတုန်းကတော့ ကာမာဝစရ ကုသိုလ်စိတ်တို့အနေနဲ့ စိတ်ဆိုတဲ့ အမည်နဲ့ ဟောတယ်၊ အခုတော့ စိတ်ကစပြီး မဟောဘူး၊ စျာန်ကစပြီး ဟောတယ်၊ စိတ်မှာ အဆုံးသတ်ထားတယ်၊ အားလုံးအမည် ပေါင်း ၂၀–ရှိတယ်၊ အဲဒီ အမည်ပေါင်း ၂၀–နဲ့ ဟောထားတယ်။

အခု ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ ရုပ်နာမ်ကို ရှုရင်း ရှုရင်းနဲ့က ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ ရုပ်နာမ် ချုပ်ငြိမ်းရာ သဘောထဲကို ပြေးဝင်သွားတယ်၊ အဲဒီလို ပြေးဝင်သွားတာကို ပြောတာပဲ၊ ဒီမှာလည်း စျာန်အားဖြင့် ပထမစျာန် အဆင့်လည်းရှိတယ်၊ ဒုတိယစျာန်အဆင့်၊ တတိယစျာန်အဆင့်၊ စတုတ္ထစျာန်အဆင့်လို့ သုတ္တန်နည်းအရက လေးဆင့်၊ အဘိဓမ္မာနည်း အရကျတော့ ပထမ, ဒုတိယ, တတိယ, စတုတ္ထ, ပဉ္စမစျာန်အဆင့်လို့ အဲဒီလို ငါးဆင့်ရှိတယ်၊ အဲဒီလို စျာန်လေးပါးက တစ်နည်း၊

စျာန်ငါးပါးက တစ်နည်း နည်းနှစ်ပါး ရှိပါတယ်၊ စတုက္ကနည်း၊ ပဉ္စကနည်း အဲဒီနည်း နှစ်ပါးနဲ့ ဝေဖန်ပြီးဟောတယ်။ အဲဒီ စျာန်စိတ်မှာလည်း ပဋ္ဌိပဒါ အဘိညာဉ် ၄–မျိုးနဲ့ ဝေဖန်ပြီးဟောပါတယ်၊ အဲဒီ အခါကာလမှာဖြစ်တဲ့ ပါဝင်တဲ့တရား တွေကိုလည်း ဟောထားပါတယ်။

"တသ္မိံ သမယေ၊ ထိုအခါကာလ၌။ ဖဿော ဟောတိ၊ ဖဿဆိုတဲ့ တရားလည်းဖြစ်တယ်။ ဝေဒနာ ဟောတိ၊ ဝေဒနာဆိုတဲ့တရားလည်း ဖြစ်တယ်" စသည်ဖြင့် ကာမာဝစရကုသိုလ်တုန်းက ဖြစ်ခဲ့တဲ့တရား ၅၆–ပါး ပါပဲ၊ အဲဒါကို ဒီမှာလည်း ဖေါ်ပြထားပါတယ်၊ ဘာမှမထူးပါဘူး၊ ပိုတာက ဝိရတီ ၃–ပါးနဲ့ အနညာတညဿာမိတိန္ဒြေ ၁–ပါးအားဖြင့် ၆၀–တဲ့။

အနညာတညဿာမိတိန္ဒြေက ဘယ်မှာထည့်ဟောထားသလဲဆိုတော့ ဣန္ဒြေပိုင်းမှာ ထည့်ဟောထားတယ်၊ ကာမ ကုသိုလ် ဣန္ဒြေပိုင်းထဲမှာ ပါပါတယ်၊ တတိယအပိုင်းမှာ သဒ္ဓါ, ဝီရိယ, သတိ, သမာဓိ, ပညာ, မန, သောမနဿ, ဇီဝိတ ဣန္ဒြေ ၈–ပါးလည်း အဲဒီမှာ ရှိပါတယ်၊ အခု ဒီမှာကျတော့ အဲဒီ ၈–ပါးထဲမှာ အနညာတညဿာမိတိန္ဒြေ ၁–ပါး ပိုလာတော့ ၉–ပါး၊ နောက်ပြီးမဂ္ဂင်ကျတော့ ရှေ့ပိုင်းတုန်းက ၅–ပါးလို့ ဟောခဲ့တယ်၊ အဲဒါလည်း သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပ၊ သမ္မာဝါယာမ၊ သမာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိတဲ့၊ အခုဒီမှာကျတော့ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပလို့ ဒီနှစ်ပါးရဲ့ နောက်မှာ သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ သမ္မာအာဇီဝ ၃–ပါး အသစ်တိုးလာတယ်၊ သမ္မာဝါယာမ စသည်တွေရော အားလုံးပေါင်းလိုက်ရင် ဓမ္မစက္ကာ ပါဋ္ဌိတော်မှာလာတဲ့အတိုင်း မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး အပြည့်အစုံ ဖြစ်သွားတယ်၊ အဲဒါပဲ ထူးပါတယ်၊ ဒီပြင်ဟာတွေက အတူတူချည်းပါပဲ၊ ဒီတော့ ၅၆–ပါးထဲမှာ ၄–ပါးထည့်ပြီး ၆၀–ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒါဟာ တိုက်ရိုက်ဟောထားတဲ့ တရားတွေပါပဲ၊ သို့သော် ထပ်ပါနေတဲ့ တရားတွေကို နှုတ်လိုက်မယ်ဆိုရင် တရားကိုယ် သက်သက်ကတော့ ၃၃–ပါးပဲ ရှိပါတယ်။

"ယေဝါပန အညေပိ အတ္ထိ ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပန္နာ အရူပိနော ဓမ္မာ
ဣမေပိ ကုသလာ ဓမ္မာ"တဲ့

အညေပိ၊ တစ်ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော။ ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပန္နာ၊ အကြောင်းကို စွဲ၍ဖြစ်ကုန်သော။ ယေဝါပန အရူပိနော ဓမ္မာ၊ အကြင်နာမ်တရားတို့သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိကြကုန်သေး၏။ ဣမေပိ၊ ဤတရားတို့သည်လည်း။ ကုသလာ ဓမ္မာ၊ ကုသိုလ်တရား တို့ပေတည်း။

ယခုပြောခဲ့တဲ့ တရားအရ ပေါင်း ၆၀–တရားကိုယ်အနေနဲ့ဆိုရင် ၃၃–ပါးမှ အလွတ်ဖြစ်တဲ့ ဒီပြင်တရားတွေလည်း ရှိပါသေးတယ်တဲ့၊ အဲဒါတွေလည်း ကုသိုလ်တရားတွေပါပဲတဲ့၊ အဲဒါတွေက ဘာတွေလဲဆိုရင် အဌကထာမှာ ပြထားတာက ဆန္ဒစသည် အမြဲယှဉ်လေးပါးတဲ့၊ အဲဒီလေးပါးကို ကာမာဝစရ ကုသိုလ်ပိုင်းမှာရေးထားခဲ့ပါတယ်၊ ဒီဟာလေးက နောက်လည်း အသုံးကျတယ်၊ မှတ်ထားကြရမယ်။

"ဆန္ဒ, အဓိမောက္ခ, မနသိကာရ, တတြမဇ္ဈတ္တတာ"တဲ့၊ ဒါဟာ အမြဲယှဉ်လေးပါးပဲ၊ အဲဒီရဲ့ အောက်နားက ကရဏာ, မုဒိတာတို့ဟာ ဒီမှာ မပါဘူး၊ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုတဲ့နေရာမှာ သူတို့မပါနိုင်ဘူး၊ ကရုဏာဆိုတာက သနားစရာ သတ္တဝါပညတ်ကို အာရုံပြုတယ်၊ မုဒိတာဆိုတာက ဝမ်းမြောက်စရာ သတ္တဝါပညတ်ကို အာရုံပြုတယ်၊ အဲဒီလို သတ္တဝါပညတ် ကို အာရုံပြုတဲ့ အခါများမှာသာ သူတို့က ပါနိုင်ကြတာပဲ၊ အခု ဒီမှာ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုတာဆိုတော့ အာရုံမတူ လို့ ကရုဏာ, မုဒိတာတွေ မပါနိုင်ဘူး၊ သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တ, သမ္မာအာဇီဝတို့ကတော့ ယေဝါပနက တရား မဟုတ်ဘူး၊ တိုက်ရိုက်ဟောတဲ့ တရားတွေ၊ ဒါကြောင့် ယေဝါပနထဲမှာ မပါကြတော့ဘူး၊ ယေဝါပနထဲမှာ ပါတာကတော့ ဆန္ဒ, အဓိမောက္ခ, မနသိကာရ, တတြမဇ္ဈတ္တတာ ဒီလေးပါးပဲ ပါတယ်၊ ဒီ ၄–ပါးနဲ့ ခုနက တရားကိုယ် ၃၃–ပါးနဲ့ ပေါင်းလိုက်လို့ရှိရင် ၃၇–ပါးတဲ့၊ အဲဒီထဲမှာ စိတ်ကို နုတ်လိုက်ရင် ၃၆–ပါးပဲ၊ အဲဒါဟာ လောကုတ္တရာ ပဌမစျာန်စိတ်နဲ့တကွ ဖြစ်တဲ့တရားတွေတဲ့၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ဘာသာပြန် သခ်ါရက္ခန္ဓာပိုင်းမှာ ပါလိမ့်မယ်၊ သခ်ါရက္ခန္ဓာ သပ်သပ်ဆိုလို့ရှိရင် ဝေဒနာနဲ့ သညာ ဒီနှစ်ခုကို ထပ်နုတ်ရမယ်၊ ၃၆–ပါးထဲမှာ ဒီ ၂–ခု ထပ်ပြီးနုတ်တော့ ၃၄–ပါးပဲရှိတယ်၊ သခ်ါရက္ခန္ဓာအနေနဲ့ အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်မှာ ဝေဖန်ပြီး ဟောထား တယ်။

တရားသိမ်းကြစို့

အဲဒီအခါမှာဖြစ်တဲ့ ဖဿက ဘယ်လိုဟာတုန်း စသည်ဖြင့် မေးပြီးတော့ ဒီဖဿ စသည်အနေနဲ့လည်း ဝေဖန်ထားတာတွေ အများကြီးပါပဲ၊ အဘိဓမ္မာ ကျယ်ဝန်းပုံတွေကို နည်းနည်းလည်း ရိပ်မိအောင်လို့လည်း တစ်ကြောင်း၊ မှတ်သားစရာတွေ ပါဝင်နေတာကလည်း တစ်ကြောင်းမို့ ဘုန်းကြီးက ဒီမှာ ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ဟောနေတာပဲ၊ ဝိပဿနာရှုမှတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေနဲ့လည်း ဆိုင်တယ်၊ ဝိပဿနာဉာဏ်တွေ တက်ပုံရော, နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုပုံရော စုံနေပါပြီ၊ ဒါပေမယ့်လို့ သောတာပတ္တိမဂ်မှာ နည်းပေါင်း တစ်ထောင်နဲ့ တန်ဆာဆင်ထားတယ် ဆိုတာလေးကို ပြောဖို့ရာတော့ ရှိသေးတယ်၊ မြတ်စွာဘုရားက နည်းပေါင်း တစ်ထောင်နဲ့ တန်ဆာဆင်ထားပြီးတော့ ဟောထားတယ်တဲ့၊ အဲဒီ နည်းပေါင်းတစ်ထောင် အကြောင်းတွေကိုတော့ နောက်တစ်ခါမှ ပြောရတော့မှာပဲ၊ ဒီနေ့တော့ အချိန်ကလည်း နည်းသွားပြီ၊ နောက်တစ်ခါဆိုလည်း ဝေးဝေးကြီး မဟုတ်ပါဘူး၊ နက်ဖြန်ခါပါပဲ၊ ဒီနေ့ တရားသိမ်းကြဦးစို့၊ တစ်နာရီတောင်ရှိသွားပြီ။

ယနေ့အဖို့၌ အကျွန်ုပ်တို့ ပြုစုပွားများအားထုတ်အပ်သော . . .(ဆိုနေကျဆို)

အမျှ အမျှ အမျှ ယူတော်မူကြပါကုန်လော့။

သာဓု . . . သာဓု . . . သာဓု . . .။

အဘိဓမ္မာတရားတော်ကြီး

ဒီကနေ့ ၁၃၃၆–ခုနှစ်၊ တန်ခူးလဆန်း ၆–ရက်နေ့၊ (၁၆–၄–၇၅) သင်္ကြန်ရက်နဲ့ဆိုရင် သင်္ကြန်အတက်နေ့ပါပဲ၊ သင်္ကြန်တက်တဲ့နေ့ကစပြီး နှစ်ဆန်းတော့တာပါပဲ၊ ဒါပေမယ့်လို့ အများအမှတ်ပြုကြရန် ခေါ်တာကတော့ နက်ဖြန်ကျမှပဲ ၁၃၃၇–ခု၊ နှစ်ဆန်း ၁–ရက်လို့ ခေါ်ပါတယ်၊ အခုအချိန် နာရီအနေနဲ့ဆိုရင် နှစ်ဆန်းထဲ ရောက်လာတာဟာ ၂–နာရီမတ်တင်း ရှိသွားပါပြီ၊ အခု အချိန်က စပြီးတော့ မနေ့က ဟောခဲ့တဲ့ အဘိဓမ္မာတရားတော်ကိုပဲ ဆက်ပြီးဟောရမယ်။

မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်တိုင် ၇–ဝါမြောက်မှာ တာဝတိံသာနတ်ပြည်တွင် ဟောကြားတော်မူတဲ့ တရားတော်တဲ့၊ အခု ဒီမှာ ဟောနေတာကတော့ မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူတဲ့ မူရင်းအတိုင်းတော့လည်း မဟုတ်တတ်ပါဘူး၊ အရှင်သာရိပုတ္တရာ အကျဉ်းချုပ်ပြီးတော့ ဟောထားခဲ့တဲ့ တရားပါပဲ၊ အဲဒါကို ဘုန်းကြီးက အင်မတန် အကျဉ်းချုံးပြီးတော့ ဟောနေပါတယ်၊ တစ်နေ့ တစ်နေ့မှာ ၁–နာရီခွဲသာသာလောက်သာ ဟောနေရတော့ ယခုရက်အနေနဲ့ဆိုရင် ၄–၅–၆–ရက်တောင်မှ ရှိသွားပြီ၊ ကုသလာဓမ္မာဆိုတာကို မပြီးတတ်သေးဘူး၊ ဒီကနေ့တော့ ပြီးကောင်း ပြီးပါလိမ့်မယ်၊ မနေ့က ပြောခဲ့တာတွေ တော်တော် စုံသွားပါပြီ။

အင်မတန် မှတ်သားလောက်တဲ့ တရားတွေ

အရိယာ လောကုတ္တရာစျာန်၊ လောကုတ္တရာမဂ်ကို ဖြစ်ပွားစေတယ် ဆိုရာမှာ ဖြစ်ပွားစေပုံတွေကို ဖော်ပြစရာရှိနေလို့ ဘုန်းကြီးတို့က ဖြစ်ပွားစေပုံတွေကိုပါ ထည့်သွင်းပြီးတော့ ဟောရပါတယ်၊ အဲဒါတွေကျတော့ အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်မှာ ဒီလောက်ကြီး ပြည့်ပြည့်စုံစုံ မပါတော့ဘူး၊ သုတ္တန်တရားတွေ, ဝိသုဒ္ဓိမဂ်တွေက ယူပြီးတော့ ဝိပဿနာရှုပုံ ရှုနည်းတွေ, ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြစ်ပုံတွေ အဲဒါတွေကိုပါ အကျယ်တဝင့် ထည့်သွင်းပြီး ဟောမှ သင့်မယ်ဆိုပြီး ထည့်သွင်း ဟောကြား နေတာ ပါပဲ၊ အဲဒါတွေဟာ ဝိပဿနာတရားတော် အားထုတ်နေကြတဲ့ ယောဂီတွေအတွက် အင်မတန် အရေးကြီးတဲ့တရားပဲ၊ ဌင်မတန် လည်း မှတ်လောက်တဲ့တရားပဲ။

"ဒိဋ္ဌဂတာနံ၊ မိစ္ဆာအယူတို့ကို။ ပဟာနာယ၊ ပယ်ခြင်းငှါ။ လောကုတ္တရံစျာနံ၊ လောကုတ္တရာစျာန်ကို။ ဘာဝေတိ၊ ဖြစ်ပွားစေ၏"တဲ့၊ မိစ္ဆာအယူတွေကို ပယ်ဖို့ရာ လောကုတ္တရာစျာန်ကို ဖြစ်စေတယ်တဲ့၊ အဲဒါဟာ သောတာပတ္တိမဂ်ကို စျာန်ဆိုတဲ့ အမည်နဲ့ ဒီမှာ ဟောထားခြင်းပါပဲ၊ သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်နဲ့ နိဗ္ဗာန်ကို တွေ့မြင်သွားရင် မိစ္ဆာအယူတွေ အကုန်လုံး ကင်းတယ်တဲ့၊ မြတ်စွာဘုရား တရားတော်တွေကို ကြားနာဖူးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ, စိတ်ဝင်စားပြီး ယုံယုံကြည်ကြည် မှတ်သားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာဆိုရင် မိစ္ဆာအယူတွေ ကင်းသင့်သလောက်တော့ ကင်းပါတယ်၊ အဲဒီလို ကင်းတာတွေထက် သာလွန်ပြီးတော့ မိစ္ဆာအယူတွေ မှန်သမျှ ကင်းသွားနိုင်အောင်, အောက်ထစ်ဆုံး သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်ကိုရအောင် အားထုတ် ရမယ်တဲ့။

အကြောင်းနဲ့ အကျိုးမျှပဲ

အတိုချုပ်အားဖြင့်ဆိုရင် ကိုယ်ထဲမှာ ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးမျှသာ ရှိတယ်၊ ဒီရုပ်နာမ်နှစ်ပါးဟာလဲပဲ ကံ အစရှိတဲ့ အကြောင်းတရားတွေကြောင့် ဘဝသစ်တွေ ဖြစ်ဖြစ်ပြီးတော့နေတယ်၊ အကြောင်းတရားနဲ့ အကျိုးတရားပဲ၊ အဲဒီ ကံအကြောင်း တရားတွေထဲမှာ အဝိဇ္ဇာ, တဏှာ, ဥပါဒါန်, သခ်ါရ ဒါတွေ အကုန်ပါတယ်၊ အဲဒီ အကြောင်းတရားတွေကြောင့် ပဋိသန္ဓေက စပြီးတော့ ဝိညာဉ်, နာမ်, ရုပ်, သဠာယတန, ဖဿ, ဝေဒနာဆိုတဲ့ အကျိုးတရားတွေ ဖြစ်နေတယ်၊ အခု မြင်တိုင်း၊ ကြားတိုင်း၊ နံတိုင်း၊ စားသိတိုင်း၊ ထိသိတိုင်းတွေ ဖြစ်နေတာဟာ အဲဒီ အကျိုးတရားတွေပဲ။

အဲဒီ ဝိညာဉ်, နာမ်ရုပ်, သဠာယတန, ဖဿ, ဝေဒနာဆိုတဲ့ အကျိုးတရား ၅–ပါးကို မှန်ကန်စွာ သိမြင်အောင် ဝိပဿနာရှုမှတ်မှု မရှိပြီဆိုတော့ ဘာဖြစ်လာသလဲဆိုရင် တဏှာဖြစ်လာတယ်၊ ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာတဲ့၊ မြင်လို့ကောင်းတဲ့ ဝေဒနာကို အကြောင်းပြုပြီးတော့ ဥပါဒါန်ဆိုတဲ့ စွဲလမ်းမှုဖြစ်တယ်၊ စွဲလမ်းပြီးတော့လည်း ကိုယ်အလိုရှိတဲ့အတိုင်း ပြည့်စုံအောင် အားထုတ်တဲ့ ကံဖြစ်လာတယ်၊ သခ်ါရတွေ ဖြစ်ပေါ်လာတယ်ပေါ့၊ တဖန် ကံ–သခ်ါရက အကျိုးပေးတော့ ဘဝသစ်မှ ဝိညာဉ်, နာမ်, ရုပ်, သဠာယတန, ဖဿဝေဒနာတွေ တစ်ခါတစ်ပတ် ပြန်လည်ဖြစ်တော့တာပဲ၊ အကြောင်းနဲ့ အကျိုးတွေ ဒီလိုပဲ ဆက်သွယ်နေကြပါတယ်။

ဝိပဿနာရှုမှတ်လိုက်တော့ သမာဓိဉာဏ်တွေ အားကောင်းလာတဲ့အခါမှာ ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း မြင်ပြီးပျောက်, ကြားပြီးပျောက်, နံပြီးပျောက်, စားပြီးပျောက်, တွေ့ထိပြီးပျောက်, စိတ်ကူးကြံသိတော့လဲ သူ့အခိုက်အတန့်နဲ့သူ သိသိပြီးတော့ ပျောက်ပျောက်နေတာပဲဆိုတာကို တွေ့တွေ့နေရတယ်၊ အဲဒီလို ပုဂ္ဂိုလ်မှာ နှစ်သက်သာယာမှု တဏှာမဖြစ်ဘူး၊ အဲဒါကြောင့် ဝေဒနာမှ ဆက်ပြီးတော့ ဖြစ်မည့်တဏှာဟာ ချုပ်သွားတယ်တဲ့။

"တဿာယေဝ တဏှာယ၊ ထိုတဏှာ၏ပင်လျှင်။ နိရောဓာ၊ ချုပ်ခြင်းကြောင့်။" ပါဠိတော် အပြည့်အစုံဆိုရင်တော့ "အသေသဝိရာဂနိရောဓော"လို့ ဆိုရမှာပဲ၊ ဒါက ရဟန္တာကျမှ တဏှာက အကုန်ချုပ်မှာဆိုတော့ ရဟန္တာကို ရည်ပြီး ဆိုထားတာပါပဲ၊ အခု ဝိပဿနာရှုနေကြတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေအတွက် ဆိုရင်တော့ "တဒင်္ဂနိရောဓ"လို့ တဒင်္ဂပုဒ်ကလေးနဲ့ ဝိသေသပြုပြီးဆိုရင် ဖြစ်ပါတယ်၊ "ဥပါဒါနနိရောဓော၊ ဥပါဒါန်ချုပ်ခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဥပါဒါန နိရောဓာ၊ ဥပါဒါန် ချုပ်ခြင်းကြောင့်။ဘဝနိရောဓော၊ ဘဝချုပ်ခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဘဝနိရောဓာ၊ ဘဝချုပ်ခြင်းကြောင့်။ ဇာတိနိရောဓော၊ ဇာတိချုပ်ခြင်းသည်။ဟောတိ။ဖြစ်၏။ဇာတိနိရောဓာ၊ဇာတိချုပ်ခြင်းကြောင့်။ ဇရာအိုခြင်း, မရဏံ သေခြင်း, သောကစိုးရိမ်ခြင်း, ပရိဒေဝ ငိုကြွေးခြင်း ဒုက္ခ ကိုယ်ဆင်းရဲခြင်း, ဒေါမနဿ စိတ်ဆင်းရဲခြင်း, ဥပါယာသ ပြင်းထန်စွာ ပူပန်ခြင်းတို့သည်။ နိရုဇ္ဈန္တိ၊ ချုပ်ကုန်၏"တဲ့။

သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲတွေ ချုပ်ပုံကို ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပဋ္ဌိလောမမှာ အဲဒီလို ပြထားပါတယ်၊ "တဿာယေဝ တဏှာယ၊ ထိုမြင်ခိုက်, ကြားခိုက်စသည်မှာ ဝေဒနာကို အကြောင်းပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာမည့် တဏှာ၏ သာလျှင်။ နိရောဓာ၊ ပျက်ခြင်း၊ ချုပ်ခြင်းကြောင့်။ဥပါဒါနနိရောဓော၊ စွဲလမ်းမှု၏ ချုပ်ခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏"တဲ့၊ အဲဒီ မြင်ရာ, ကြားရာ စသည်ကနေပြီးတော့ ဖြစ်လာမယ့် တဏှာလေး မဖြစ်ရတော့ဘူး၊ မြင်တယ်, ကြားတယ်စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်လို့ဖြစ်ပြီး ပျောက်သွားတာလေးတွေကိုတွေ့နေလေတော့ နှစ်သက်မှု,သာယာမှုတဏှာ,တောင့်တမှုတဏှာ မရှိတော့ဘူးတဲ့၊ ငြိမ်းသွားတယ် ရှုမှတ်တဲ့ အာရုံတိုင်းမှာ ဒီလို ငြိမ်းငြိမ်းသွားတာ၊ ဒီလို ငြိမ်းငြိမ်းသွားတော့ စွဲလမ်းမှု မရှိတော့ဘူး၊ နှစ်သက်သာယာမှုက မရှိတော့ စွဲလမ်းမှုဆိုတာလည်း မရှိတော့ဘူးပေါ့။

"ဥပါဒါနနိရောဓာ၊ စွဲလမ်းမှု ချုပ်ခြင်းကြောင့်။ ဘဝနိရောဓော၊ ဖြစ်ကြောင်းကံ၏ ချုပ်ခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏"တဲ့ စွဲလမ်းမှု မရှိတော့ ဖြစ်ကြောင်းကံလည်း မဖြစ်တော့ဘူး၊ စွဲလမ်းမှုရှိမှ ကိုယ်စွဲလမ်းတဲ့ အတိုင်း ပြည့်စုံအောင်လို့ အားထုတ်လုပ်ကိုင်မှ ကမ္မဘဝဆိုတာက ဖြစ်တာ၊ ခုတော့ အဲဒါတွေဖြစ်အောင် ကြောင့်ကြမရှိဘူး၊ အားမထုတ်ဘူး၊ ရှုမှတ်ပြီးတော့ သိနေတာပဲရှိတယ်၊ အဲဒါကြောင့်မို့ ကမ္မဘဝလည်း မဖြစ်တော့ဘူးတဲ့၊ သို့ပေမယ့် ဝိပဿနာယောဂီမှာက သူ့မှာ အမြဲတမ်း ငြိမ်းနေတာတော့ မဟုတ်ဘူး၊ နားနေတဲ့ အခါတွေ, မရှုမိတဲ့အခါတွေမှာ ဖြစ်ဦးမှာပဲ၊ ရှုမိတဲ့ အာရုံလေးစပ်ပြီးတော့သာ ပြောရတာပဲ၊ ရှုမိတဲ့ အာရုံတွေအပေါ်မှာ ဝိပဿနာဉာဏ်တွေက အားကောင်းပြီး အရှိန်ရနေမယ်ဆိုရင်လည်း မရှုရသေးတဲ့ အာရုံတွေနဲ့စပ်ပြီးတော့လည်း အတော်အတန် ငြိမ်းနိုင်ပါသေးတယ်။

"ဘဝနိရောဓာ၊ ဘဝ၏ ချုပ်ခြင်းကြောင့်။ ဇာတိနိရောဓော၊ ဘဝသစ်ဖြစ်ခြင်း၏ ချုပ်ခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။" ဘဝကံချုပ်ပြီး မရှိတော့ဘူးဆိုတာ အဲဒီအာရုံ တအာရုံထဲနဲ့ စပ်ပြီး မရှိတာမဟုတ်ဘူး၊ အပြီးချုပ်သွားပြီဆိုရင် ဒီပြင်အာရုံ တွေနဲ့ စပ်ပြီးတော့လည်း ဘဝကံအကြောင်းဟာ မရှိတော့ဘူး၊ ဘဝကံအကြောင်း မရှိတော့ဘူးဆိုရင် ဘဝသစ် ဖြစ်ခြင်းဆိုတာ လည်း မရှိတော့ဘူးပေါ့။

"ဇာတိနိရောဓာ၊ ဇာတိချုပ်ခြင်းကြောင့်။ ဇရာ မရဏံ၊ အိုခြင်း သေခြင်းသည်။ နိရောဓော ချုပ်၏။" အိုခြင်း, သေခြင်းလည်း မရှိတော့ဘူး၊ ဖြစ်မှ မဖြစ်တော့ဘဲကိုး အိုတယ်, သေတယ်ဆိုတာ ဘယ်မှာရှိတော့မှာလဲ၊ အဲဒီတော့ မသေခင်အတွင်းမှာ ဖြစ်မည့် ချုပ်မည့် တရားတွေရှိသေးတယ်၊ အဲဒါတွေ ချုပ်ဖို့ကလည်း အရေးကြီးတာပဲ၊ အဲဒါတွေက ဘယ်ဟာတွေလဲဆိုရင် "သောက ပရိဒေဝ ဒုက္ခ ဒေါမနဿ ဥပါယာသာ၊ စိုးရိမ်ပူဆွေးခြင်း, ငိုကြွေးခြင်း ကိုယ်ဆင်းရဲခြင်း စိတ်ဆင်းရဲခြင်း, စိတ်၏ ပြင်းစွာပူပန်ခြင်း တို့သည်။ နိရုဇ္ဈန္တိ၊ ချုပ်ကုန်၏။" အဲဒါတွေလဲ ဘဝအသစ်မှ မဖြစ်တော့၊ တစ်ဘဝလုံးအတွင်းမှာ ပါဝင်လေတော့ အဲဒါတွေ ချုပ်ကုန်တော့တာပဲတဲ့။

"ဧဝံ၊ ဤချုပ်ခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့်။ ကေဝလဿ၊ ချမ်းသာစသည် မရောမယှက် သက်သက်သော။ ဧတဿ ဒုက္ခန္ဓဿ၊ ဤဆင်းရဲအစု၏။ နိရောဓော၊ ချုပ်ခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ထင်ရှားပြီးစီးလေတော့၏"တဲ့ ဒီပုံစံ ဒီနည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုလို့ အနိစ္စ, ဒုက္ခ, အနတ္တလို့ အမှန်အတိုင်းသိနေရင် ဒီအာရုံနဲ့စပ်ပြီးတော့ တဏှာမဖြစ်, ဥပါဒါန်မဖြစ်, ကံမဖြစ်ဘူး၊ ကံမဖြစ်တော့ ဘဝအသစ်မဖြစ်, ဘဝအသစ် မဖြစ်တော့ အိုခြင်း သေခြင်းလည်း မဖြစ်၊ မသေခင်မှာလည်း စိုးရိမ်ပူဆွေး ငိုကြွေးခြင်း စသည် တွေ မဖြစ်တော့ဘူးတဲ့။

စဉ်းစားစရာရှိတယ်

ဒါတွေဟာ ချမ်းသာတွေ ပျောက်ဆုံးသွားတာများ ဖြစ်လေမလားလို့ စဉ်းစားစရာရှိပါတယ်၊ ဒါမှမဟုတ်လဲ ပုဂ္ဂိုလ်အနေနဲ့များ ပျောက်သွားတာလားလို့ ဒီလိုလဲ စဉ်းစားစရာရှိပါတယ်၊ အဲဒီလို ချမ်းသာတွေ ပျောက်ဆုံးသွားတာလည်း မဟုတ်ပါဘူး၊ ပုဂ္ဂိုလ်ပျောက်ဆုံးသွားတာလည်း မဟုတ်ပါဘူး၊ "ကေဝလသ၊ ချမ်းသာသုခ မဖက်ချမ်းသာနဲ့ မရောမယှက် သက်သက်သော"တဲ့၊ ဘာသက်သက်တုန်းဆိုတော့ "ဇတသ ဒုက္ခန္ဓသ၊ ဤဆင်းရဲခြင်း အစုဏ"တဲ့၊ ဆင်းရဲအစု သက်သက်တွေပါတဲ့၊ မြင်တိုင်းကြားတိုင်း စသည်မှာ ဖြစ်နေတဲ့ ဝိညာဉ်, နာမ်ရုပ်, သဠာယတန, ဖဿ, ဝေဒနာဆိုတဲ့ ဆင်းရဲတရားတွေပါတဲ့။

ဒီဆင်းရဲစုတွေကို မှန်ကန်စွာ မသိကြလို့သာ သဘောကျပြီး သာယာနေကြတာပဲ။ အမှန်ကတော့ ဖြစ်ပေါ်ပြီး ပျက်စီးနေတဲ့ တရားတွေ သက်သက်ပဲ၊ ဘာမှ ကောင်းတာရယ်လို့ မရှိဘူး၊ ဆင်းရဲတရားတွေ သက်သက်ကုန်ဆုံးသွား တာပါတဲ့၊ ချမ်းသာတွေ ပျောက်ဆုံးသွားတာ မဟုတ်ဘူးတဲ့၊ နောက်ဆုံး ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတဲ့ အခါမှာလည်း ဒီအတိုင်းပဲ၊ ဇာတိနိရောဓ–ဘဝသစ် ရုပ်နာမ်တွေမဖြစ်တော့ ဘဝသစ် ရုပ်နာမ်နဲ့စပ်ပြီး ဇရာ, မရဏ စသည်တွေလည်း အကုန်လုံး ချုပ်တယ်၊ ဘယ်တော့မှ မဖြစ်လာတော့ဘူး၊ တစ်ခါတည်း အပြီးသတ် ငြိမ်းသွားတယ်၊ အဲဒါလည်း ဆင်းရဲတရားတွေ လုံးဝငြိမ်းသွားခြင်းပါပဲတဲ့။

ရဟန္တာဆိုတာက ပုဂ္ဂိုလ်အနေနဲ့ အစကတည်းက ရှိတာမဟုတ်ဘူး၊ လောကဝေါဟာရ အနေနဲ့သာ ပြောဆိုနေကြရတာပဲ၊ တကယ်တော့ အကြောင်းအကျိုးဆက်စပ်ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ ရုပ်နာမ်တွေမျှသာ ရှိတာပဲ၊ အဲဒီ ရုပ်နာမ် တွေသာ ချုပ်ငြိမ်းသွားတာပါ၊ ပုဂ္ဂိုလ်အနေနဲ့ ပျောက်သွားတာ မဟုတ်ပါဘူးတဲ့။ အစကတည်းက ပုဂ္ဂိုလ်ရယ်လို့ မရှိတာကိုး။

စိတ်ခွဲ သညာခွဲတော့ ရှိသေးတယ်

အခု ဒီမှာတော့ သောတာပတ္တိမဂ်ကို ဖြစ်ပွားစေတယ်၊ ဘာအတွက် ဖြစ်ပွားစေတုန်းဆိုရင် "ဒိဋ္ဌဂတာနံ၊ မိစ္ဆာအယူတို့ကို။ ပဟာနာယ၊ ပယ်ခြင်းအကျိုးငှါ"တဲ့၊ သောတာပတ္တိမဂ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကိုဝင်ရင် မိစ္ဆာအယူတွေ ကင်းတယ်တဲ့၊ မိစ္ဆာအယူဆိုတာ အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် အတ္တဒိဋ္ဌပါပဲ၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါအနေနဲ့ စွဲတဲ့အစွဲပေါ့၊ အဲဒီအစွဲဟာ စောစောကပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ ရုပ်နာမ်တွေကို ရှုရင်းရှုရင်းနဲ့ ဖြစ်မှုပျက်မှု ရုပ်နာမ်တွေကို သိနေပြီး ဒါတွေဆိတ်သုဉ်းတဲ့ နိဗ္ဗာန်သဘောထဲကို အရိယမဂ်ဉာဏ်နဲ့ သက်ဝင်သွားပါမှ အတ္တဒိဋ္ဌက ကင်းတယ်၊ အပူထဲကနေပြီး အအေးထဲ ရောက်သွားသလို, အမှောင်ထဲကနေပြီး အလင်းထဲကို ရောက်သွားသလို ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ ရုပ်နာမ်တွေထဲကနေပြီးတော့ ဒီသခ်ါရ ဆင်းရဲတွေ ငြိမ်းရာဖြစ်တဲ့ အငြိမ်းသဘော, အငြိမ်းဓာတ်ထဲကို ရောက်သွားလို့ရှိရင် ဝိပဿနာရှုမှတ်စဉ်က သိလာခဲ့တဲ့ ရုပ်နာမ်မျှသာ ရှိတာပဲဆိုတဲ့ အသိဟာ ခိုင်မြဲသွားပြီ၊ မပျက်တော့ဘူး။

သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တွေဆိုရင် ငါ–ငါကောင်–ပုဂ္ဂိုလ်–သတ္တဝါအနေနဲ့ အင်မတန် အစွဲသန်တယ်၊ သောတာပန်အရိယာပုဂ္ဂိုလ်မှာတော့ ဒီလို အစွဲအလမ်းက ခိုင်မြဲစွာ ဖြစ်မနေတော့ဘူး၊ စဉ်းစားလိုက်တာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက်, ရှုမှတ်လိုက်တာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် ရုပ်နာမ်သဘောတွေ, အနိစ္စ, ဒုက္ခ, အနတ္တသဘောတွေဆိုတာကို ဉာဏ်ထဲမှာ ထင်ထင်ရှားရှား မြင်သိလာတယ်၊ ငါကောင်, သူကောင်, ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါကောင် မရှိဘူးဆိုတာ သိမြင်ပြီး အတ္တကင်းပါတယ်၊ ဒါပေမယ့် သုခနဲ့ သုဘစွဲဆိုတာတော့ ကျန်သေးတယ်၊ ဒါကတော့ ဒိဋ္ဌစွဲ မဟုတ်ဘဲနဲ့ စိတ်စွဲ, သညာစွဲအနေနဲ့ ကျန်နေသေးတာပါ၊ မြဲတယ်ဆိုတဲ့ အနေအားဖြင့် နိစ္စဒိဋ္ဌစွဲ, ချမ်းသာတယ် ဆိုတဲ့ အနေအားဖြင့် သုခဒိဋ္ဌစွဲ, တင့်တယ်တယ်ဆိုတဲ့ အနေအားဖြင့် သုဘဒိဋ္ဌစွဲ, ငါသူတစ်ပါး ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ အနေအားဖြင့် စွဲတဲ့ အတ္တဒိဋ္ဌဆိုတဲ့ ဒီလို ဒိဋ္ဌစွဲ လေးမျိုးကတော့ ကင်းပါတယ်၊ ဘာကျနတော့တုန်းဆိုတော့ သုခ, သုဘအနေနဲ့ စိတ်စွဲ, သညာစွဲလေးကတော့ ကျန်နေသေးတယ်၊ ချမ်းသာတယ်လို့ ထင်နေတဲ့ အသိစိတ်စွဲနဲ့ အမှတ်စိတ်စွဲလေး၊ တင့်တယ်လှပတယ်လို့ထင်နေတဲ့ အသိစိတ်စွဲနဲ့ အမှတ်သညာစွဲလေး အဲဒါလေးတွေတော့ ကျန်နေပါသေးတယ်၊ ဒါကြောင့် သောတာပန်တွေဟာ ကာမအာရုံတွေနဲ့ သာယာနေကြသေးတာပဲ၊ သူတို့မှာ ဒါတွေ ကင်းကြသေးဘူး၊ စိတ္တဝိပလ္လာသနဲ့, သညာဝိပလ္လာသတဲ့၊ အဲဒါတွေ ကျန်နေပေမယ်လို့ ဒိဋ္ဌဝိပလ္လာသ ဆိုတဲ့ အယူအမြင် အလွဲမှားမှုတွေတော့ ကင်းနေပါတယ်၊ အမှုမဲ့အမှတ်မဲ့ နေတဲ့အခါများမှာတော့ သူများလိုပဲ သွားလိုက် လာလိုက် စားလိုက် သောက်လိုက်နေတဲ့အခါများမှာ တယ်ပြီး မထူးခြားလှပါဘူး၊ အများလိုပါပဲ၊ ဘေးလူကနေကြည့်ရင် ထူးထူးခြားခြား မသိနိုင်ပါဘူး၊ ဒါပေမယ့်လို့ ထူးတာကတော့ ထူးပါတယ်၊ တရားကို နှလုံးသွင်းရှုမှတ်လိုက်တယ် ဆိုရင် သောတာပန်မှာ အတ္တဒိဋ္ဌ မရှိပါဘူး၊ ထူးပါတယ်၊ တရားကို နှလုံးသွင်း ရှုမှတ်လိုက်တယ်ဆိုရင် သောတာပန်မှာ အတ္တဒိဋ္ဌ မရှိပါဘူး၊ ဒါကြောင့် "ဒိဋ္ဌဂတာနံ၊ မိစ္ဆာအယူတို့ကို။ ပဟာနာယ၊ ပယ်ခြင်းငှါ။ လောကုတ္တရံ စျာနံ၊ လောကုတ္တရာစျာန်ကို။ ဘာဝေတိ၊ ဖြစ်စေ၏"တဲ့။ (ဓမ္မသင်္ဂဏီ၊ နှာ–၈၃)။ လောကုတ္တရာစျာန်ကို ဖြစ်စေတာဟာ အဲဒီ အစွဲတွေ ကင်းစေဖို့၊ မိစ္ဆာအယူတွေ ကင်းနိုင်ဖို့ ဖြစ်စေရတာပဲတဲ့။

အတ္တဒိဋ္ဌိက ပေါက်ပွါးလာတယ်

အစ္ဆေတွေထဲမှာ အရင်းအကျဆုံးကတော့ အတ္တဒိဋ္ဌိဆိုတဲ့ အတ္တစ္ဆေက အရင်းအကျဆုံးပေါ့၊ ဒီအတ္တဒိဋ္ဌိကနေပြီးတော့မှ သဿတဒိဋ္ဌိ, ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ–ဆိုတဲ့ ဒိဋ္ဌိနှစ်မျိုး ပေါက်ပွါးလာတယ်၊ အသက်ရှင်နေတဲ့ အကောင်လေးဆိုတာ တကယ်ရှိနေတယ်၊ ဒါလေးဟာ မပျက်မစီးဘူး၊ ဒီဘဝက သတ္တဝါရဲ့ ခန္ဓာကိုယ်ကြီး ပျက်စီးသွားပေမယ့်လို့ ဒီအသက်လေးကတော့ မပျက်စီးဘူး၊ ဘဝတွေဆက်ဆက် ခန္ဓာကိုယ်ကသာ ပြောင်းပြောင်းနေတာပဲ၊ သူကတော့ ခိုင်မြဲတယ်၊ သူ့ကို ဘယ်လိုလုပ်လို့မှ ပျက်စီးအောင် လုပ်မရဘူး၊ အမြဲထာဝရ ခိုင်မြဲနေတယ်လို့ ဒီလို စွဲလမ်းတာဟာ သဿတဒိဋ္ဌိပါပဲ။

ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဆိုတာကတော့ သဿတဒိဋ္ဌိနဲ့ ပြောင်းပြန်ပဲလို့ လွယ်လွယ်ပြောပါတော့လေ၊ ဒီအသက်ကောင်လေးဆိုတာဟာ မသေခင်အတွင်းမှာတော့ ဟုတ်တယ်၊ မပျက်မစီး အမြဲတည်နေတာပဲ၊ ဒါပေမယ့်လို့ သေပြီးတယ်ဆိုရင် ဒီအသကကောင်လေးဟာ ဘာမှ မရှိတော့ဘူး၊ ပျောက်သွားတာပဲ၊ ဒီတစ်ဘဝ ဒီတစ်ခါပဲ ရှိတာ၊ နောက်နောက်မှာ ဆက်ပြီး မရှိတော့ဘူးလို့ စွဲလမ်းတာပါပဲ၊ အဲဒီလို သဿတစွဲနဲ့ ဥစ္ဆေဒစွဲ နှစ်ခုရှိတယ်။

အခုခေတ် ရုပ်ဝါဒဘက်ကနေပြီး သဘောကျနေကြတဲ့ သိပ္ပံပညာ ဦးစားပေး ပုဂ္ဂိုလ်တွေက သဿတစွဲတော့ ရှိခဲပါတယ်၊ ဥစ္ဆေဒစွဲကတော့ သူတို့မှာ ရှိနေတတ်ကြတယ်၊ သေပြီးရင် ပြီးသွားတာပဲ၊ နောက်ဘဝတွေဆိုတာဟာ ရှိတာ ဟုတ်ဘူးလို့ ဒီလို သဘောကျနေကြတာက များတယ်၊ မသေခင်မှာလည်း သူတို့မှာ အတ္တစွဲ မရှိဘူးလို့ ပြောတတကြတယ်၊ဒါပေမယ့်လို့ သူတို့စကားနဲ့ သူတို့စဉ်းစား ကြည့်ရမယ်၊ "သေပြီးရင် ပြီးသွားတာပါပဲ၊ နောက်ဘဝဆိုတာ မရှိပါဘူး"လို့ ဆိုတော့ မသေခင်မှာဖြစ်နေတဲ့ အတ္တရှိတယ်လို့ ဆိုရာရောက်နေတယ်၊ ဒီလို ဆင့်ပွား ဒိဋ္ဌိတွေမဖြစ်ရအောင် အတ္တဒိဋ္ဌိ မရှိဖို့ လိုပါတယ်၊ မြင်မှု, ကြားမှု အစရှိတဲ့ ရုပ်နာမ်အပေါင်းကို အသက်ရှင်နေတဲ့ အတ္တကောင်, ငါကောင်လို့ ထင်မြင်စွဲလမ်းနေတာဟာ အတ္တဒိဋ္ဌိတဲ့၊ ကိုင်း–ဒါလေးကို ဆိုကြရမယ်–

"မြင်မှု, ကြားမှုစသော ရုပ်နာမ်အပေါင်းကို အတ္တကောင်,
ငါကောင်ဟု ထင်တာက အတ္တဒိဋ္ဌိ"

ဒီလောက်ဆိုရင် ပေါ်လွင်ပါပြီ၊ အတ္တဒိဋ္ဌိအရင်းခံကနေပြီး ဒီလိုပဲ သဿတ ဒိဋ္ဌိ, ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ နှစ်မျိုး ပေါက်ပွါးလာပါတယ်၊ ဒါကြောင့် အရင်းခံဖြစ်တဲ့ အတ္တဒိဋ္ဌိ မရှိဖို့က အင်မတန်အရေးကြီးပါတယ်၊

ဗုဒ္ဓဘာသာပြင်ဘက်က ဟိန္ဒူတွေဆိုရင် များသောအားဖြင့် အဲဒီ အယူဝါဒတွေ များတာပဲ၊ ဟိုဘဝ ဒီဘဝ မြဲတယ်, တည်နေတယ်လို့ ယူတဲ့ အယူဝါဒတွေ အဲဒါတွေ များတာပဲ၊ ဘုရားသခင် ဖန်ဆင်းထားတယ် ဆိုတာတွေလည်း ဒီအယူဝါဒတွေပါပဲ၊ သူတို့က တိတိကျကျသာ မဆိုတာပါ၊ ဘုရားသခင်က အမိန့်ပေးတယ် ဆိုရင် ပြန်ပြီး အသက်ရှင် ရတာနဲ့၊ ကောင်းကင်ဘုံမှာ ကယ်တင်ထားရတာနဲ့၊ ကောင်းကင်ဘုံရောက်ရင် အမြဲတမ်း ချမ်းသာရတာနဲ့၊ ဘုရားသခင်ကို မရိုမသေ ပြုတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်များဆိုရင်ထာဝရရဲကြီးထဲမှာပစ်ချရတာနဲ့,အဲဒါတွေဟာဒီသဿတဒိဋ္ဌိအစွဲတွေပါပဲ၊အမြဲတမ်းရှိနေတယ်ဆိုတဲ့ သဘောတွေပဲ၊ အဲဒီလို အသက်ရှင်နေတဲ့ အတ္တကောင်, ငါကောင်ဟာ ဘယ်အခါကာလမှာမှ မပျက်စီးဘူး၊ အမြဲတမ်း တည်နေတယ်လို့ ထင်မြင်စွဲလမ်းတာ ဟာ သဿတဒိဋ္ဌိတဲ့၊ ကိုင်း ဆိုကြရမယ်–

"အသက်ရှင်နေသော အတ္တကောင်, ငါကောင်သည်
ဘယ်အခါကာလမှ မပျက်မစီး အမြဲတည်ရှိနေသည်ဟု
ထင်မှတ်တာက သဿတဒိဋ္ဌိ"

အဲဒါ သဿတဒိဋ္ဌိတဲ့၊ ပြီးသွားပြီ။

ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဆိုတာကတော့ သေပြီးရင် ဘာမှမရှိတော့ဘူး၊ သေပြီး ပြီးတာပဲလို့ ယူဆစွဲလမ်းတာပါပဲ၊ မြတ်စွာဘုရားလက်ထက်တော်တုန်းက အဇိတဆိုတဲ့ ဆရာကြီးဟာ အဲဒီဝါဒကို သူကိုယ်တိုင်လည်း စွဲလမ်း ယူဆတယ်၊ သူ့တပည့်တွေကိုလည်း ဒီအတိုင်း ဟောပြောတယ်၊ "ကုသိုလ်ရယ်, အကုသိုလ်ရယ် လုပ်နေကြတယ်၊ ဒါတွေဟာ ရှိတာ ဟုတ်ပါဘူး၊ ကောင်းကျိုး, ဆိုးကျိုးဆိုတာလည်း မပေးနိုင်ပါဘူး၊ သေပြီးရင် ဘာမျှမရှိတော့ တာပဲ၊ အကုန်လုံး ပျောက်သွား တာချည်းပါပဲ"လို့ ပြောဟောနေတယ်၊ အဲဒါဟာ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိတဲ့၊ ကိုင်းဆို–

"သေပြီးရင် ဘာမှမရှိတော့ဘူး၊ လုံးဝပျောက်သွားသည် ဟု
ထင်မှတ်တာက ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ"

အခုပြောခဲ့တဲ့ ဒိဋ္ဌိနှစ်မျိုးဟာ အချင်းချင်းပြောင်းပြန်ပဲ၊ အဲဒီ ဒိဋ္ဌိတွေကို ပယ်ပစ်ရမှာတဲ့။

ပြီးတော့ ရှိသေးတယ်

ဒီ ဒိဋ္ဌိ သာလားဆိုတော့ ဒါတွင်မကသေးပါဘူး၊ ဘာသာရေး အကျင့်လမ်းစဉ်အရအားဖြင့်လည်း အကျင့်မှားတွေကို ကျင့်နေကြတာရှိပါသေးတယ်၊အဲဒီလိုအကျင့်မှားတွေကို အမှန်ထင်ပြီး စွဲလမ်းကျင့်ကြ နေတာတွေကို "သီလဗ္ဗတပရာမာသ"လို့ ခေါ်တယ်၊ ဒါလည်း ဒိဋ္ဌိတစ်မျိုးပါပဲ၊ အတ္တဒိဋ္ဌိနဲ့ သက်ဆိုင်နေပါတယ်၊ အမှန်ထင်ပြီး ကျင့်နေတာဟာ အတ္တကောင်းစားရေး အတွက် ကျင့်နေတာ ဖြစ်လို့ပါပဲ၊ ကျင့်ပေမယ့် အကျင့်မှန် မဟုတ်ဘူး၊ မှားမှားယွင်းယွင်း ကျင့်နေတာဖြစ်တယ်၊ "သစ္စာမမြင်၊ မဂ္ဂင်မပါ၊ လေ့ကျင့်ကာဖြင့်၊ ချမ်းသာမြဲမည်၊ ယုံကြည်စွဲမှတ်၊ ယူဆလတ်၊ သီလဗ္ဗတပင်"တဲ့၊ သစ္စာမမြင်–မဂ္ဂင်မပါတဲ့၊ သစ္စာလေးပါးကို သိရအောင် ကျင့်တာလည်း မဟုတ်၊ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ပွားများစေဖို့လည်း မဟုတ်ဘဲ နည်းလမ်းမကျတဲ့ အကျင့်တစ်ခုခုကို ကျင့်ရုံမျှဖြင့် သံသရာ ဝဋ်ဆင်းရဲက လွတ်မယ်, ချမ်းသာသွားမယ်လို့ အဲဒီလို ယုံကြည်ယူဆပြီး ကျင့်ကြ် နေတာဟာ သီလဗ္ဗတပရာမာသဒိဋ္ဌိတဲ့။ ကိုင်း ဆိုကြရမယ်–

"သစ္စာမမြင်၊ မဂ္ဂင်မပါ၊ လေ့ကျင့်ကာဖြင့်၊ ချမ်းသာမြဲမည်၊
ယုံကြည်စွဲမှတ်၊ ယူဆလတ်–သီလဗ္ဗတပင်"

သစ္စာမမြင်, မဂ္ဂင်မပါ၊ ဆိုတဲ့ ဒီစကားနှစ်မျိုးက အတူတူပါပဲ၊ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို ပွားတယ်ဆိုရင် သစ္စာလေးပါးကို သိလာနိုင်ပါတယ်၊ ဘယ်လိုလဲဆိုရင် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးဖြစ်အောင် အားထုတ်တယ်ဆိုရင် ဒုက္ခသစ္စာ ဆိုတဲ့ ရုပ်နာမ်တရားတွေကို ရှုမှတ်ရပါတယ်၊ ဒွါရခြောက်ပါးက ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်သမျှ ရုပ်နာမ်တရားတွေကို ဒုက္ခသစ္စာလို့ ဆိုပါတယ်၊ အဲဒါတွေဟာ ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေပါပဲ၊ အဲဒီ ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေကို ရှုမှတ်ရပါတယ်၊ ရှုမှတ်ရတဲ့ ဒီဒုက္ခသစ္စာတရားတွေဟာ ပိုင်းခြားသိရမဲ့ ပရိညေယျ တရားတွေပါပဲ၊ ဘယ်လိုပိုင်းခြားသိရမလဲဆိုရင် ရုပ်နာမ်မျှပဲလို့ ပိုင်းခြားသိရမယ်။ အကြောင်းအကျိုး တရားတွေ ပဲဆိုတာကိုလည်း သိရမယ်၊ အနိစ္စ, ဒုက္ခ, အနတ္တသဘောတွေလို့လည်း သိရမယ်၊ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်နဲ့ကို သိရမှာ၊ ကြားနာ မှတ်သားပြီး သိရမှာမဟုတ်ဘူး၊ အဲဒီလိုသိအောင် မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း စသည်မှ ရှုမှတ်နေရမယ်၊ အဲဒါဟာ ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြားပြီးသိတဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ဖြစ်အောင် အားထုတ်နေတာပါပဲ။

ဒုက္ခသစ္စာကို သိတဲ့တရားက သမ္မာဒိဋ္ဌိအမှုးရှိလျက် ခေါင်းဆောင်တဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး တရားတွေပါပဲ၊ သစ္စာလေးပါး တရားကို ကိုယ်တိုင်သိမြင်အောင် အားထုတ်ရင် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတရားကို ပွားရာရောက်တော့တာပဲ၊ ဒီလို မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတွေကို ပွားနေစေရင်လည်း သစ္စာလေးပါးတရားကို သိအောင် အားထုတ်နေတယ်လို့ ဆိုရတာပါပဲ၊ အခု သီလဗ္ဗတပရာမာ သဒိဋ္ဌိ ဆိုတာက အဲဒီလို သစ္စာလေးပါးကို သိအောင် မြင်အောင် အားထုတ်တာလည်းမဟုတ်၊ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတရားကို ပွားစေတာ လည်း မဟုတ်ဘဲနဲ့ အလေ့အကျင့် တစ်စုံတစ်ခုမျှဖြင့် သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲတွေမှ လွတ်မြောက်ပြီး အမြဲတမ်း ချမ်းသာသွား လိမ့်မယ်လို့ ယုံကြည်ယူဆတဲ့ အယူဝါဒပဲ။

နွားခွေးလို့ကျင့်တဲ့အကျင့်တွေလည်းရှိတယ်

မြတ်စွာဘုရား လက်ထက်တော်တုန်းက ဒီလိုအကျင့်ကို ကျင့်သူတွေအများကြီးပဲ၊ သာသနာ့အပြင်ဘက်မှာ ရှိနေကြတယ်၊ နွားလိုသွား, နွားလိုစား, နွားလိုအိပ်, ခွေးလိုသွား, ခွေးလိုစား, ခွေးလိုအိပ်, နွားကျင့်၊ ခွေးကျင့်တွေကို ကျင့်ရုံနဲ့ပဲ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်တယ်လို့ သူတို့ယူဆကြပြီး ကျင့်ကြတယ်၊ လူစင်စစ်က နွားလို စိတ်မွေးပြီး နွားလိုနေရတယ်၊ သဏ္ဌာန်လုပ် သရုပ်နဲ့ဟူအောင် နွားလို အမြီးတွေ ဘာတွေတောင် တပ်ထားလိုက်သေးတယ်ဆိုပဲ၊ လက်ခြေတွေ လေးဘက်ထောက်ပြီးတော့ နွားလိုပဲ သွားလာကြတယ်၊ ဦးချိုတွေ ပေါက်နေသလိုလည်း တပ်ထားကြသတဲ့၊ နွားလို ဘို့တွေလည်း ပြုလုပ်ထားသေးတယ်လို့ ဆိုပါတယ်၊ ဒီလို နွားနဲ့ဟူအောင် လုပ်ပြီးတော့ တစ်ကောင်နဲ့တစ်ကောင် အချင်းချင်းတွေ့ကြတဲ့အခါ နွားစောင်သလိုလည်း စောင်ကြသေးသတဲ့၊ ခွာတွေနဲ့ မြေကိုယက်ပြီး ဦးချိုများတောင် သွေးလိုက်ကြသေးသတဲ့၊ အိပ်လျက်နေတော့လည်း နွားလိုပဲ အိပ်နေရတယ်၊ ကျင်ကြီး ကျယ်ငယ်တွေထဲမှာ ပေပေကျုံကျုံနဲ့ အိပ်ရ နေရတယ်၊ အဲဒီလိုကျင့်နေရင် သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်တယ်လို့ သူတို့က ယူဆပြီး ကျင့်နေကြတယ်တဲ့။

ခွေးလိုကျင့်ရာမှာလည်း ဒီအတိုင်းပါပဲ၊ ခွေးကျင့် ကျင့်နေကြတယ်၊ ခွေးတွေလိုပဲ အမြီးတွေ ဘာတွေနဲ့ပေါ့လေ၊ တစ်ကောင်နဲ့တစ်ကောင် တွေ့ပြီလားဆိုရင် ခွေးတွေလို တစ်ကောင်နှင့်တစ်ကောင် သွားတွေ့ပြီး ဟိန်းကြ ဟောက်ကြ တယ်ဆိုပဲ။ အစာစားလို့ရှိရင်လည်း လေးဘက်ထောက်ပြီး ဟပ်စားတယ်ဆိုပဲ၊ ပန်းကန်တို့ ဘာတို့နဲ့ စားရတာမဟုတ်ဘူး၊

ခွေးလိုပဲ မြေကြီးပေါ်ပုံထားတာကို စားကြရတာပဲ၊ ကျင်ကြီး, ကျင်ငယ်စွန့်တော့လည်း ခွေးလို စွန့်ကြရတာပဲတဲ့၊ ဦပ်တော့လည်း ခွေးလိုပြာပုံလေး ဘာလေးတွေမှာ ဝပ်ကြရတယ်တဲ့၊ အဲဒီလို ခွေးကျင့်တွေကို လိုက်ကျင့်နေလို့ရှိရင် သံသရာဝဋ္ဋဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်တယ်လို့ သူတို့ယူဆပြီး ကျင့်ကြတာပဲ၊ အဲဒါတွေဟာ သီလဗွတပရာမာသအကျင့်တွေပါပဲ။

ပုဏ္ဏနဲ့ သေနိယတို့ အကျင့်

တစ်နေ့မှာတော့ အဲဒီလိုအကျင့်ကို ကျင့်ကြတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ယောက်ဟာ မြတ်စွာဘုရားထံကို ရောက်လာကြတယ်၊ သူတို့အမည်က ပုဏ္ဏပရိဗိုဒ်နဲ့ သေနိယပရိဗိုဒ်တဲ့၊ အဲဒီတုန်းက မြတ်စွာဘုရားဟာ ဟလိဒ္ဒသန နိဂုံးရွာကို ဆွမ်းခံရွာပြုပြီး သီတင်းသုံးတော် မူခိုက်ဖြစ်တယ်တဲ့၊ သူတို့နှစ်ဦးဟာ တစ်ဦးက နွားတို့အကျင့်ကို ကျင့်တယ်၊ တစ်ဦးက ခွေးတို့ အကျင့်ကိုကျင့်တယ်၊ သူတို့နှစ်ဦး ဘုရားထံရောက်လာပြီးတော့ မြတ်စွာဘုရားကို သူတို့က လျှောက်ထားကြတယ်၊ ဘယ်လိုလျှောက်ထားကြသလဲဆိုတော့ "မြတ်စွာဘုရားတဲ့၊ နွားလိုကျင့်ရင် ဘယ်လိုအကျိုး ရပါသလဲ၊ ခွေးလိုကျင့်ရင် ဘယ်လိုအကျိုးရပါသလဲဘုရား"လို့ ဒီလို လျှောက်ထားကြသတဲ့။

သူတို့လျှောက်ထားတာကို ဖြေကြားရမှာက သူတို့မနှစ်သက်စရာ ဖြစ်နေပါတယ်၊ ဒီတော့ မြတ်စွာဘုရားက ဒီအမေးကို မလျှောက်ထားကြဖို့ သုံးကြိမ်ကျအောင် တားမြစ်ပါတယ်၊ ဒါပေမယ့် သူတို့က တားမြစ်တာကို မရဘူး၊ သူတို့အကျင့်ကို သူတို့ ဟုတ်လှပြီထင်ပြီး အင်မတန် သိချင်နေကြတာကိုး၊ ထပ်ပြီး လျှောက်ထားကြတယ်၊ ဒီလောက်တောင် သိချင်နေကြတာဖြစ်တော့ မြတ်စွာဘုရားက ဖြေကြားတော်မူလိုက်ရတယ်။

"ခွေးအကျင့်ကို စွဲမြဲစွာကျင့်သူဟာ သေရင် ခွေးဖြစ်မယ်၊ နွားအကျင့်ကို ကျင့်သူဟာ စွဲမြဲစွာကျင့်လို့ရှိရင် သေတော့ နွားဖြစ်မယ်၊ နတ်မင်းတို့, နတ်အမတ်ကြီးတို့ ဖြစ်လိမ့်မယ်လို့ မိစ္ဆာအယူနဲ့ ကျင့်ရင် မိစ္ဆာအယူကြောင့် ငရဲ, တိရစ္ဆာန်တစ်မျိုးမျိုးမှာ ဖြစ်လိမ့်မယ်" ဒီလို မိန့်ကြားတော်မူပါတယ်။

ဒီတော့ သူတို့အကျင့်ကိုသူတို့ ယူကျုံးမရဖြစ်ပြီး ငိုကြွေးကြသတဲ့၊ ဒီတော့ မြတ်စွာဘုရားက သင်တို့ မငိုကြွေးကြနဲ့၊ အစက ငါဘုရားမပြောဘူးလား၊ သင်တို့ မလျှောက်ထားကြပါနဲ့လို့၊ ဒီလို မြတ်စွာဘုရားက မိန့်ကြားတော့ သူတို့ငိုကြွေးတာက မြတ်စွာဘုရား ဒီလိုမိန့်ကြားလို့ ငိုကြွေးတာ မဟုတ်ပါဘူးဘုရားတဲ့၊ သူတို့ ငိုကြွေးတာက–

> "ဆရာ့ ဆရာတွေက အဆင့်ဆင့် ဒီလိုကျင့်ရင် သံသရာ ဝဋ္ဋဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်နိုင်တယ်လို့ လိမ်ညာထားခဲ့တာတွေကို ယုံစားပြီးတော့ လိုက်နာမိတဲ့အတွက် အမှားကြီးမှားပြီဆိုပြီး ဝမ်းနည်းမိတဲ့အတွက် ငိုတာပါဘုရား"လို့ ဒီလိုလျှောက်ထားကြသတဲ့။

ပြီးတော့ မြတ်စွာဘုရားထံမှောက်မှာပဲ သူတို့ယူလာခဲ့တဲ့ သီလဗွတပရာမာသအကျင့်တွေကို စွန့်လိုက်ကြတယ်၊ အဲဒီမှာ မြတ်စွာဘုရားဟောကြားတဲ့ တရားတော်ကို နာကြားရပြီး ပုဏ္ဏပရိဗိုဒ်မှာ သရဏဂုံ တည်သွားတယ်၊ သေနိယ ပရိဗိုဒ်ကတော့ ရဟန်းပြုပြီး ရဟန္တာအဖြစ်ရောက်အောင် ကျင့်သွားသတဲ့။

ဒီပြင်လည်း အမျိုးကြီးပါပဲ

မြတ်စွာဘုရားလက်ထက်တော်က သာသနာအပြင်ဘက်မှာ ဒီလိုပုဂ္ဂိုလ်တွေရဲ့ အယူဝါဒတွေကို လိုက်နာပြီးတော့ အဲဒီလို ကျင့်နေကြတာတွေရှိတယ်၊ နွားတို့ အကျင့်ကို ကျင့်ကြ, ခွေးတို့အကျင့်တွေကို ကျင့်ကြ၊ ဒီလို မှားမှားယွင်းယွင်း အကျင့်တွေဟာ သစ္စာလေးပါးကိုသိအောင် ကျင့်တာမဟုတ်ဘူး၊ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို ပွားများရာလည်း မရောက်ဘူး၊ သစ္စာမမြင်မဂ္ဂင်မပါတဲ့၊ သီလဗွတပရာမာသ ဒိဋ္ဌအကျင့်တွေပဲ။

ဒါတွင်တောင် ဘယ်မှာကလိမ့်မတုန်း၊ မှားမှားယွင်းယွင်းကျင့်တဲ့ ဒီပြင်အကျင့်တွေဆိုတာလည်း ရှိသေးတယ်၊ အိန္ဒိယမှာဆိုလို့ရှိရင် ဂင်္ဂါမြစ်ရေကို ချိုးတာနဲ့ပဲ အကုသိုလ်တွေ ကင်းတယ်လို့ ဒီလိုယူတာတွေ ရှိသေးတယ်၊ မကောင်းတဲ့ အကုသိုလ်တွေ, ကိလေသာအညစ်အကြေးတွေ ပယောက်ကင်းစင်သွားတယ်လို့ ဒီလိုယုံကြည်နေကြတယ်၊ ဒါလဲပဲ သစ္စာလေးပါးကို သိအောင် အားထုတ်တာ မဟုတ်ပါဘူး၊ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို ပွားများအောင် အားထုတ်တာလည်း မဟုတ်ပါဘူး၊ အလေ့အကျင့်တစ်မျိုးသာ ဖြစ်ပါတယ်၊ဂင်္ဂါမြစ်ရေကိုချိုးတဲ့ အလေ့အကျင့်လောက်ရှိတာပဲပေါ့၊ဒါလည်းပဲ သီလဗွတပရာမာသ အကျင့်ထဲမှာ ပါဝင်ပါတယ်။ ဒီအတိုင်း ကျင့်နေလို့ရှိရင် သံသရာဝဋ္ဋဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်ရာ မဟုတ်ဘဲ လွတ်မြောက်ရာ ဆိုပြီး မမှန်မကန်အကျင့်မျိုးကို ကျင့်နေတာဖြစ်လို့မို့ ဒိဋ္ဌိတွေ ဖြစ်နေတာပဲ။

ဒီပြင် နွားတို့, သိုးတို့, ဆိတ်တို့ စသည် သတ္တဝါတွေကို သတ်ပြီးတော့ ယဇ်နတ်ပူဇော်ရင်, ကျွေးမွေးရင် နောင်သံသရာ ဘဝတွေမှာ ကောင်းစားချမ်းသာတယ်လို့ ယုံကြည်ယူဆပြီး လုပ်နေကြတာတွေလည်း ရှိသေးတယ်။ အဲဒါတွေကတော့ မကောင်းမှု အကုသိုလ်တွေဆိုတာ ပြုလုပ်ကတည်းကိုက ဖြစ်နေတာပါပဲ။ မသိလောက်စရာ မရှိပါဘူး၊ အင်မတန် ထင်ရှားနေတာပဲ။ သူတစ်ပါးရဲ့အသက်ကို သတ်ဖြတ်ပြီး ပြုလုပ်တာဟာ ကိုယ်ချမ်းသာမှု ဖြစ်နိုင်ပါ့မလား၊ မဖြစ်စေနိုင်ပါဘူး၊ ဒါကို အလွယ်နဲ့ စဉ်းစားလိုက်ရင်ကို သိနိုင်ပါတယ်။ သစ္စာလေးပါးကိုသိအောင် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးပွားစေအောင် လုပ်တာမဟုတ်ဘူးဆိုတာ ပြောစရာတောင် မလိုတော့ပါဘူး၊ ဒါကြောင့် ဒီလို ယူဆကျင့်နေတဲ့ အကျင့်ဟာလည်း သီလဗွတပရာမာသထဲ ပါဝင်တာပါပဲ၊ တော်တော်ကြောက်စရာကောင်းတဲ့ မကောင်းမှုတွေပေါ့၊ ဘာသာရေးနဲ့ စပ်ဆိုင်နေတဲ့ မကောင်းမှုတွေပေါ့လေ။

ပြီးတော့ အစာမစားဘဲနဲ့ နေလို့ရှိရင် ကိုလေသာတွေ ကင်းတယ်လို့ ယူဆပြီးတော့ မစားမသောက်ဘဲ နေတဲ့အကျင့်ကို ကျင့်တာမျိုးကလည်း ရှိသေးတယ်၊ နိဂဏ္ဌာတို့၊ ဂျိန်းတို့ဆိုတာတွေဟာ အခုထက်ထိပဲ၊ ဒီအယူတွေ ရှိသေးတယ်၊ အဝတ် မဝတ်ဘဲနေတာတွေ ကောင်းတယ်မှတ်ပြီးတော့ ဒီအတိုင်း ကျင့်နေတာတွေလည်း ရှိသေးတယ်၊ အင်း သူတို့ဟာနဲ့ သူတို့ကတော့ ကောင်းတယ်ဆိုတဲ့အနေ ကျင့်နေကြတာပဲ၊ တော်တော်ကို နေရာမကျတာဘဲ၊ အစဉ်းစားအသိဉာဏ် တော်တော်နည်းပါးတယ်လို့ ဆိုရမှာပေါ့လေ၊ ဒါလဲ သီလဗွတပရာမာသပါပဲ။

ဘုန်းကြီးတို့ ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ရဲ့ ပြင်ဘက်မှာ ဆင်းရဲငြိမ်းကြောင်း ကောင်းစားချမ်းသာကြောင်း ရယ်လို့ ထင်မှတ်ပြီးတော့ လိုက်နာကျင့်ကြံနေကြတာတွေဟာ သီလဗွတပရာမာသ အကျင့်တွေကပဲ များပါတယ်။ နတ်ကကယ်တင်လိမ့်မယ်ထင်ပြီး နတ်ကိုးကွယ်တာတို့, သိကြားက ကယ်တင်လိမ့်မယ်ထင်ပြီး သိကြားကို ကိုးကွယ်တာတို့, ဗြဟ္မာက ကယ်တင်လိမ့်မယ်ဆိုပြီး ဗြဟ္မာကို ကိုးကွယ်တာတို့, ဂိုဏ်းဆရာကြီးတွေက ကယ်တင်လိမ့်မယ်ထင်ပြီး ဂိုဏ်းဆရာကြီးတွေကိုကိုးကွယ်တာတို့ ဒီလိုယုံကြည်ပြီး ကိုးကွယ်နေကြတာတွေ ရှိတယ်၊ ဒါတွေလည်း သီလဗွတပရာမာသတွေပါပဲ၊ အဟုတ်တကယ်လည်းပဲ ကယ်တင်နိုင်မှာ မဟုတ်ပါဘူး၊ မျက်စိစုံမှိတ်ပြီး ယုံသာယုံနေကြတာပဲ၊ သူတို့ရဲ့ ကယ်တင်တဲ့ အရှင်ဟာ ကောင်းကင်ဘုံက ဘုရားသခင်ပဲ၊ သူတို့ ဘာတွေ ပြုလုပ်နေနေ ကုသိုလ်ပဲပြုပြု အကုသိုလ် ပဲပြုပြု ဘုရားသခင်က ကယ်တင်မှာပဲဆိုပြီး ကိုးကွယ်နေကြတာတွေလည်း ရှိတာပဲ၊ ကိုးကွယ်ရုံမျှနဲ့ သူတို့ကို ကယ်တင်တယ်, သံသရာဝဋ္ဋဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်စေနိုင်တယ်လို့ ပြောဟောပြီး ဘုရားအမည်ခံနေတဲ့ ဘုရားတွေကလည်း ရှိသေးတာပဲ၊ အင်း အကိုးကွယ်ခံသူတွေကလည်း အများကြီး, ကိုးကွယ်သူတွေကလည်း အများကြီးပါပဲ၊ ဆင်ကို ကိုးကွယ်တာတို့, မြင်းကို ကိုးကွယ်တာတို့, သစ်ပင်ကို ကိုးကွယ်တာတို့, တောကို ကိုးကွယ်တာတို့, တောင်ကို ကိုးကွယ်တာတို့, ကောင်းကင်က နက္ခတ်တာရာတွေကို ကိုးကွယ်တာတို့, ဂြိုဟ်တွေကို ကိုးကွယ်တာတို့, နေ လကို ကိုးကွယ်တာတို့ အဲဒီလို ကိုးကွယ် နေကြတာတွေ အများကြီးရှိတယ်၊ အိန္ဒိယမှာလည်းရှိတာပဲ၊ ဥရောပမှာလည်း ရှိတာပဲ၊ ရောမမှာလည်း ရှိတာပဲ၊ အများကြီးပါပဲ၊ အဲဒါတွေဟာ သီလဗွတပရာမာသထဲမှာချည်း ပါဝင်နေကြတယ်၊ ဒီအယူမှား မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတွေ ကင်းအောင် လောကုတ္တရာစျာန်ကို ဖြစ်စေရမယ်တဲ့။

ဒီအဆင့်လောက်တော့ ဖြစ်ထားဖို့ ကောင်းတယ်

သောတာပတ္တိမဂ်ဖိုလ်ရောက်လို့ သောတာပန် ဖြစ်သွားတယ်ဆိုရင်တော့ ဒါတွေ ကင်းသွားပြီ၊ အင်မတန် ဟန်ကျတာပဲ၊ သောတာပန် မဖြစ်သေးရင် ဒီရှုပ်ထွေးတဲ့ မိစ္ဆာအယူတွေကို လက်ခံနေရဦးမှာပဲ၊ ဒီမိစ္ဆာ အယူရှိတဲ့ မိဘဆွေမျိုး တွေ အကြား ရောက်သွားရင်ပေါ့လေ၊ သောတာပန် မဖြစ်သေးသမျှ စိတ်ချရတာ မဟုတ်ဘူး၊ ဒီအယူမှားတွေကို ယူနိုင် သေးတယ်၊ ဘဝဆိုတာကလည်း မမြဲသေးတော့ ဘယ်လိုဘဝမှာ ဘယ်လိုဘဝတွေ ရောက်မယ်ဆိုတာ ရေရာတာ မဟုတ်ဘူး၊ ဒီတော့ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအယူရှိတဲ့ မိဘတွေအကြားထဲ ရောက်ချင်လည်း ရောက်သွားမှာပဲ၊ အခန့်တော်ရင်လည်း ဒါန,သီလ ကုသိုလ်လေးလောက်နဲ့ ပြီးနေဖို့ရှိတော့တယ်၊ ဒီလောက်နဲ့ ဆိုရင်တော့ လူ့ဘဝ, နတ်ဘဝ, လူ့စည်းစိမ်, နတ်စည်းစိမ် လေးလောက်နဲ့ ပြီးနေကြရမှာပဲ၊ ဒီအကုသိုလ်လေးတွေ လောက်နဲ့တော့ အားရစရာ မကောင်းဘူး။

ဒီစည်းစိမ်လေးလောက်နဲ့ ဒီသီလဗွတပရာမာသ မိစ္ဆာအယူတွေက မကင်းသေးဘူး၊ ဒီစည်းစိမ်တွေကို ရတဲ့ဘဝမှာလည်း ဒီအယူတွေက ဖြစ်နိုင်သေးတာပဲ၊ ဒီတော့ ဒီအယူတွေက ကင်းရှင်းသွားအောင် သောတာပန် အဆင့်လောက်တော့ ဖြစ်ထားဖို့ အင်မတန်ကောင်းပါတယ်၊ ဒါလဲပဲ ဒီလို အခန့်သင့်တဲ့ ဘဝမျိုးကနေပြီး အားထုတ်ထားမှ ဖြစ်နိုင်တာ၊ မရေရာတဲ့ ဘဝတွေမှာ အားထုတ်စရာ အခွင့်ရှိတာ မဟုတ်ဘူး။

ဝါသနာလေး ပါသွားရင်လည်း တော်သေးရဲ့

တချို့ တချို့ ကလေးတွေဆိုရင် ရှေ့ဘဝက အကြောင်းအရာတွေကို သူတို့ပြန်ပြီး ပြောပြတတ်ကြ တယ်၊ အဲဒီလို ပြောပြတဲ့အခါ အနောက်နိုင်ငံ သူတို့ မိဘတွေက ဒီလိုပြောလို့ တားမြစ်ကြတယ်တဲ့၊ "ဟဲ့ အဲဒီ စကားတွေ မပြောနဲ့၊ ရှေ့ဘဝဆိုတာ ရှိတာမဟုတ်ဘူး၊ အခု ဘဝမှစပြီး ဖြစ်တာပဲ၊ ဒီဘဝပြီးရင်လည်း ပြီးတာပဲ၊ ဒီစကားတွေကို မပြောနဲ့၊ အဲဒါ မိစ္ဆာစကားတွေ"လို့ ဆိုပြီး တားမြစ်ကြသတဲ့၊ ကလေးကတော့ သူရဲ့ရှေးဘဝ အကြောင်းအရာတွေကို ပြန်ပြီး မှတ်မိနေလို့ တကယ်ပြောရာတာပဲ၊ အဲဒါကို မိဘတွေက မိစ္ဆာစကားတွေ ဆိုပြီး တားမြစ်ကြတယ်၊ မိစ္ဆာအယူဖြစ်နေတာက မိဘမှာ ဖြစ်နေတာ၊ အင်မတန် ကြောက်စရာကောင်းတယ်၊ ဒီတော့ သားသမီးတွေက မပြောဝံ့ကြတော့ဘူး၊ ဒီလိုနဲ့ ကလေး တွေဟာ မိဘတွေရဲ့အယူကို လိုက်ပြီးတော့ မိစ္ဆာ ဖြစ်သွားရရှာတယ်။

အဲဒါဟာ သောတာပန်အဖြစ်ကို ရောက်မသွားကြလို့ပါပဲ၊ ဒါနကုသိုလ်, သီလကုသိုလ် အကျိုးပေးအားလျော်စွာတော့ ချမ်းသာတဲ့ လူဂုဏ်တန်အဆင့်ကို ရောက်ကြပါရဲ့၊ ဒါပေမယ့်လို့ သောတာပန် ဖြစ်ပြီး မသွားတော့ မိစ္ဆာအယူရှိတဲ့ မိဘတွေရဲ့ အယူအတိုင်းပဲ လိုက်ပါသွားကြရတယ်၊ တချို့ ကလေးတွေ ကျတော့လည်း ရှေးဘဝက ဝါသနာပါလာကြတာဖြစ်လို့ အယူမှန်တွေကို ပြန်ပြီးရလာတာတွေလည်း နည်းနည်းပါးပါး ရှိပါတယ်၊ ဒီလို ဝါသနာလေးပါသွားကြရင်လည်း တော်ပါ သေးရဲ့၊ ဒါဟာလည်း အင်မတန် နည်းပါတယ်၊ လူဦးရေနဲ့စာရင် မပြောပလောက်ပါဘူး။

အကူအညီ ပေးကြရတယ်

အခုနေအခါမှာဆိုရင် အနောက်နိုင်ငံသားတွေဟာ တရားတွေကို လိုက်ပြီး ရှာကြံနေကြပါတယ်၊ သူတို့ မိရိုးဖလာ ဘာသာဝါဒလောက်နဲ့ အားရကျေနပ်မှုမရှိဘဲ ဖြစ်လာကြတယ်၊ ဘာသာရေး အမှန်တရား ရအောင်ဆိုပြီး လိုက်ရှာနေသူ တွေလည်း ရှိပါတယ်၊ သူတို့တွေဟာ ဘာသာရေး စာပေတွေကို ကြည့်ရှုလေ့လာ ကြတယ်၊ ပြီးတော့ ဗုဒ္ဓတရားတော်တွေကို တကယ်ဟုတ်လောက်တယ်ဆိုပြီး တကယ်ရှုမှတ် အားထုတ်ကြတာတွေ လည်း ရှိတယ်၊ တချို့ကလည်း စမ်းသပ်ကြည့်အနေနဲ့ စမ်းသပ်ပြီး အားထုတ်ကြတာလည်း ရှိကောင်းရှိပါလိမ့် မယ်၊ ဒီလိုနဲ့ တရားတော်ရဲ့ ထူးခြားချက်တွေကို သူတို့ သဘောကျ လောက်အောင် တွေ့သွားကြတာ ဖြစ်လို့ စမ်းသပ်ရာကနေ တကယ်ယုံကြည်သွားတာတွေလည်း ရှိတာပဲ၊ အဲဒီကနေ တရားတော်ကို ဆက်လက် အားထုတ်နေကြတာတွေ ဆိုတာလည်း မနည်းလှပါဘူး၊ တော်တော်များများရှိကြပါတယ်၊ ဘုန်းကြီးတို့ ဒီသာသနာ့ရိပ်သာမှာဆိုရင် တရားအားထုတ်ဖို့ မကြာမကြာ ရောက်လာကြပါတယ်။

တချို့ကလည်း သူတို့နိုင်ငံဓလေ့တွေလို အောက်မေ့ပြီး မလာမီက နေရေး ထိုင်ရေးတွေကို စာနဲ့လှမ်းမေးတာ တွေလည်း ရှိပါတယ်၊ "သူတို့ လာပြီး တရားအားထုတ်တဲ့အခါမှာ နေထိုင်စရာအခန်းအတွက် အခကြေးငွေက ဘယ်လောက် ကုန်ကျပါသလဲ၊ စားသောက်ရေးအတွက်ကကော ဘယ်လောက် ကုန်ကျပါသလဲ" စသည်ဖြင့် သူတို့ သိလိုတာတွေကို စာရေးပြီး လှမ်းမေးကြပါတယ်၊ ဗုဒ္ဓတရားတော်ကို တကယ်အားထုတ်ချင်လို့ လာတယ်ဆိုရင် စွမ်းနိုင်သော အကူအညီများကို ပေးနေပါတယ်၊ အခကြေးငွေ ဘယ်ရွေ့ ဘယ်မျှ ပေးပြီးမှ ဗုဒ္ဓတရားတော်ကို အားထုတ်ခွင့်ရတယ်လို့ မရှိပါဘူးဆိုတာ မကြာမကြာဘဲ ဖြေကြားပေးရပါတယ်။

ပြည်ဝင်ခွင့် ဗီဇာရက်ကလည်း များများရကြတာမဟုတ်ဘူး၊ ၇-ရက်လောက်ပဲ ရကြတာဖြစ်တော့ သူတို့ရတဲ့ အခွင့်ရက်ကလေးအတွင်းမှာ ပြည်တွင်းလေ့လာရေးအနေနဲ့ လှည့်ပတ်သွားလာပြီး မနေတော့ဘဲ တရားအားထုတ်တဲ့ ရက်နဲ့သာ ကုန်လွန်စေကြတယ်၊ ခရီးဝေးကြီးက တကူးတကလာပြီး လေ့လာအားထုတ်ကြတာ ဟာ အင်မတန် အံ့စရာကောင်း တာပဲ၊ တစ်နိုင်ငံနဲ့ တစ်နိုင်ငံ ကူးသန်းသွားလာရတဲ့ စရိတ်စက ဆိုတာလည်း နည်းနည်းကုန်ကျတာ မဟုတ်ပါဘူး၊ အဲဒါ သူတို့လာပြီး အားထုတ်ကြတယ်၊ ဝမ်းသာစရာပါပဲ။ (၁၃၄၀-ခုနှစ် လောက်က စပြီး နိုင်ငံခြားသား တွေမှာ တရားအား ထုတ်ရန် အချိန်ကာလလိုသလောက် ရနေပါပြီ။)

သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ဟုတ်ပုံမရဘူး

အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တွေတော့ ဟုတ်ပုံမရပါဘူး၊ သူတို့ဟာ ရှေးဘဝတွေတုန်းက ဗုဒ္ဓတရားတော်တွေကို တော်တော် လေးလေးနက်နက် စိတ်ပါဝင်စားလာခဲ့ကြတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေလို့ ယူဆရပါတယ်၊ အခု ဒီမှာလာအားထုတ်ကြတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေထဲမှာ တချို့ဆိုရင် တော်တော်တရားကောင်းသွားကြတာပဲ၊ သူတို့ယူလာခဲ့တဲ့ မိရိုးဖလာ ဘာသာအယူဝါဒတွေကို စွန့်ပြီး ရဟန်းအဖြစ်ထိ တက်ရောက်ကြပါတယ်၊ အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ အခုထိ ဆက်လက်ပြီး တရားအားထုတ်နေကြတာတွေ ရှိပါတယ်။

တချို့များ ဗုဒ္ဓတရားတော်ကို သဘောကျပြီးတော့ နေခွင့်ရတဲ့ရက်က နည်းနေကြတဲ့အတွက် နောက်မှပြန်ပြီး လာကြတာတွေလည်း ရှိတာပဲ၊ အဲဒီလို ပုဂ္ဂိုလ်တွေရဲ့ အတွက်ကိုတော့ သူတို့ နေထိုင်ရေး လွယ်ကူရအောင် ဒီက သတိပဋ္ဌာန် နည်းအတိုင်း ပြသနေတဲ့ ကမ္မဋ္ဌာန်းဌာနရှိရာ သူတို့နဲ့လည်း နီးစပ်ရာ ဌာနကို ညွှန်ပြပေးရပါတယ်၊ အဲဒီမှာလဲ သူတို့သွားပြီး အားထုတ်ကြတာပါပဲ၊ အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တွေ မဟုတ်ဘူး၊ ဗုဒ္ဓတရားတော်နဲ့ အင်မတန် နီးစပ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေလို့ ဆိုရမှာပဲ၊ အခြားသော အယူဝါဒရှိကြသူတွေ ထဲ ရောက်သွားကြပေမယ်လို့ ဗုဒ္ဓအယူဝါဒကို သက်ဝင် ယုံကြည်လာကြတာဟာ သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တွေ မဟုတ်နိုင်ပါဘူး။

ဒါကြောင့် ယခုဘဝမှာ တရားထူးမရရင်တောင် ဒီလို ဗုဒ္ဓသာသနာနဲ့ စပ်တဲ့ ဝါသနာလေး ပါသွားတယ်ဆိုရင်တောင် တော်သေးတာပေါ့၊ ဒီလို ဝါသနာလေးပါသွားရင် မိစ္ဆာအယူတွေကို သဘာဝမကျမှန်း သိပြီး မိရိုးဖလာပေမယ်လို့ စွဲစွဲလမ်းလမ်း ယုံကြည်သက်ဝင်မယ် မဟုတ်ပါဘူး။

ဆင်းရဲတယ်, ချမ်းသာတယ်ဆိုတာကတော့ ဒါန, သီလ ကုသိုလ်ကံအလျှောက်ပါပဲ၊ အယူမှားတဲ့ မိရိုးဖလာမိသားစုထဲ ရောက်သွားပြီး အဲဒီမိသားစုရိုးရာ မိသားစုတို့ရဲ့ မိစ္ဆာအယူမှားထဲ ရောက်သွားတဲ့အခါ မိစ္ဆာအယူဆိုတာ ဖြစ်နိုင်သေးတယ်၊ အဲဒီလိုဖြစ်မှာကို စိုးရိမ်ရတယ်တဲ့၊ ဒီလိုမစိုးရိမ်ရအောင် "ဒိဋ္ဌဂတာနံ၊ ဒိဋ္ဌိအယူတို့ကို။ ပဟာနာယ၊ ပယ်ခြင်းငှါ။ လောကုတ္တရံ စျာနံ၊ လောကုတ္တရာစျာန်ကို။ ဘာဝေတိ၊ ပွါးစေ၏" အဲဒီ မိစ္ဆာအယူတွေ ဘယ်တော့မှ မဖြစ်ရအောင် လောကုတ္တရာစျာန်ကို ဖြစ်ပွါးစေရမယ်၊ ဖြစ်ပွါးအောင် အားထုတ်ရမယ်တဲ့။

ဒီလောကုတ္တရာစျာန်ကို ရထားလို့ရှိရင် ဘယ်တော့မှ မိစ္ဆာအယူကို မယူတော့ဘူး၊ ဘာပြုလို့တုန်း ဆိုတော့ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်နဲ့ သိထားတဲ့ အယူမှန်က ခိုင်မြဲပြီးသားဖြစ်လို့တဲ့၊ ဒါကြောင့် ဘယ်ဘဝမှာပဲ ရောက်ရောက် ဒီအယူမှန်ဟာ မမှေမပျောက်တော့ဘူး၊ပျောက်သွားလိမ့်မယ်လို့ မစိုးရိမ်ရတော့ဘူးတဲ့၊ လူ့လောက, နတ်လောက ဒီလို သာမန်လောကတွေကို မဆိုထားနဲ့ ရုပ်မရှိဘဲ နာမ်ချည်းရှိတဲ့ အရူပဘဝကို ရောက်သွားဦးတော့ ဒီအသိဉာဏ်က စိတ်ချရတယ်၊ အဲဒီ အရူပဘဝမှာ တရားနာနိုင်တဲ့ နား စသည်ရှိတာ မဟုတ်ဘူး၊ ဒီတော့ သူတို့ကို တရားဟောလို့တရားတော်ကို ဘယ်လို အားထုတ်ရတယ်ဆိုတာ ညွှန်ပြလို့ ဖြစ်တာမဟုတ်ဘူး၊ ဒီတော့ သောတာပန်မဖြစ်သေးဘဲနဲ့ အဲဒီဘုံဘဝကို ရောက်သွားရင် တရားအားထုတ်နိုင်တဲ့ နည်းလမ်းမရှိလို့ သူတို့ဘာသာသူတို့ အားထုတ်ခွင့်မရဘူး။ သောတာပန်အဖြစ်နဲ့ ရောက်သွားရင်တော့ ဒီခိုင်မြဲနေတဲ့အယူမှန်ဉာဏ်က ပျောက်သွားတာ မဟုတ်လို့မို့ ဖြစ်နေတဲ့ စိတ်အစဉ်လေးကို ရှုမှတ်ပြီးတော့ သောတာပန်က နေပြီး သကဒါဂါမ်, အနာဂါမ်, ရဟန္တာအထိ ဖြစ်သွားရတယ်၊ ဘယ်ဘုံဘယ်ဘဝကိုမှ ပြန်မရောက်တော့ဘူး၊ အဲဒီဘုံမှာပဲ ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုသွားတော့တာပါပဲ၊ ဒါကြောင့် လောကုတ္တရာစျာန်ကိုပွားရင် မိစ္ဆာအယူကို ပယ်နိုင်တယ်တဲ့၊ ဘယ်လိုမိစ္ဆာအယူကိုမှ လက်မခံတော့ဘူးတဲ့။

နည်းတွေက အများကြီး

လောကုတ္တရာစိတ်အတွက် တော်ဦးမှပဲ၊ အခု အချိန်က ၃–နာရီ ၄၅–မိနစ်တောင် ရှိသွားပြီ၊ အားထုတ်ရပုံ တွေကိုချည်း ပြောနေလို့ မပြီးသေးဘူး၊ ဒီလောကုတ္တရာစိတ်ကို မြတ်စွာဘုရား ဘယ်လိုဝေဖန်ပြီး ဟောထားတယ်ဆိုတာကို ပြောဦးမှဖြစ်မယ်၊ မြတ်စွာဘုရားက လောကုတ္တရာစိတ်ကို ပဋ္ဌိပဒါလေးမျိုးနဲ့လည်း ဝေဖန်ဟောကြားထားတယ်၊ ပြီးတော့ ပဌမစျာန်, ဒုတိယစျာန်, တတိယစျာန်, စတုတ္ထစျာန်လို့ စတုက္ကနည်းနဲ့ စျာန်လေးပါးခွဲထားတယ်၊ ဒီတော့ ပဋ္ဌိပဒါလေးပါးကို စျာန်လေးပါးနဲ့ မြှောက်လိုက်တော့ ၁၆–ပါးရှိသွားတယ်၊ အဌကထာမှာ စတုက္ကနည်းနဲ့ရော ပဉ္စကနည်းနဲ့ရော နည်းနှစ်ပါး စလုံး ပြထားတယ်၊ ဒီတော့ ပဉ္စကနည်းနဲ့ဆိုရင် ပဋ္ဌိပဒါလေးပါးကို စျာန်ငါးပါးနဲ့ မြှောက် ၂၀–တဲ့၊ အဲဒီလို နှစ်နည်းလုံးပဲ မှတ်ထားပေါ့၊ ပဋ္ဌိပဒါနဲ့ ဟောကြား ဝေဖန်ထားတာ နှစ်နည်းတဲ့၊ စာမျက်နှာနဲ့ဆိုရင် အများကြီးပဲ၊ အခုနက ပြောခဲ့တဲ့ ၁၆–ပါးလည်း မကဘူး၊ ၂၀–လည်းမကဘူး၊ ၃၀–ကျော် ၄၀–ကျော် ရှိပါတယ်၊ စာမျက်နှာတွေ အများကြီးပဲ၊ အပြည့်အစုံသာ ရေးမယ်ဆိုရင် အင်မတန်များမှာပဲ၊ အခုတော့ ချုံပြီးရေးထားကြလို့ ဒီလောက်မများပါဘူး၊ နောက်ပြီးတော့ "ဖဿော ဟောတိ" စသည်ဖြင့် ဝေဖန်ထားတယ်၊ အဲဒါက စာမျက်နှာ ၁၀–မျက်နှာလောက်ရှိတယ်၊ တစ်ခု တစ်ခုတွင်ပဲ မနည်းလှပါဘူး၊ အားလုံးပေါင်းလိုက်ရင် စာမျက်နှာ နှစ်ရာကျော်လောက်ရှိပါတယ်၊ အခု အဲဒါက နှစ်နည်းသာ ရှိသေးတယ်၊ အပြည့်အစုံဆိုရင် ဒီသောတာပတ္တိမဂ်မှာ နည်းပေါင်းတစ်ထောင်တို့ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားက တန်ဆာဆင်ပြီး ဟောကြားထားပါတယ်။

ပဋ္ဌိပဒါပြီးတော့ သုညတဆိုတဲ့အမည်နဲ့ ဝေဖန်တော်မူပြန်ပါတယ်၊ အဲဒီမှာ ပဋ္ဌိပဒါမပါဘူး၊ ဒီလိုပဲ စျာန်လေးပါးနဲ့ တစ်နည်း၊ စျာန်ငါးပါးနဲ့ တစ်နည်း၊ ဒီတော့ ၉–ပါး၊ ဒါလောက်ပါပဲ၊ အကျယ်မပွားပါဘူး၊ ၉–ပါးမှာလည်း ဒီလို အသေးစိတ် အနေနဲ့ မယူပါဘူး၊ နှစ်နည်းပဲ ယူပါတယ်၊ ပဋ္ဌိပဒါနဲ့ဆိုရင်လည်း ဒုက္ခပဋ္ဌိပဒါ ဒန္ဓာဘိညာသုညတ၊ သုခပဋ္ဌိပဒါ ခိပ္ပာဘိညာ သုညတလို့ ၄–ပါး ဖြစ်ပါတယ်၊ ဒါကိုမှ စတုက္ကနည်းနဲ့ပွားလိုက်ရင် ၄ * ၄ လီ ၁၆၊ တစ်ခါ ပဉ္စကနည်းနဲ့ပွားတော့ ၄ * ၅ လီ ၂၀–ဖြစ်တယ်၊ အသေးစိတ်ဆိုရင် အဲဒီလိုပဲ၊ ဒါပေမယ့် ဒီမှာလဲ နှစ်နည်းဆိုပြီး အကျဉ်းပဲယူထားပါတယ်။ အသေးစိတ် မဟုတ်ဘဲ စတုက္ကနည်း, ပဉ္စကနည်းဆိုတဲ့အနေနဲ့ အခုထပ်ပြီး နည်းတွေကို ပေါင်းပြဦးမယ်၊ စတုက္ကနည်း တစ်နည်း၊ ပဉ္စကနည်း တစ်နည်းလို့ ခေါင်းစဉ်အနေနဲ့ အဲဒီလို မှတ်သားခဲ့ပါ၊ အဲဒါကိုမှ ပဋ္ဌိပဒါစသည်တွေနဲ့ ဒီလိုတွဲရမယ်။

စတုက္ကနည်းတစ်နည်း ၊ ပဉ္စကနည်းတစ်နည်း

ပဋ္ဌိပဒါသက်သက်က	။	။	၂–နည်း
သုညတသက်သက်နဲ့က	။	။	၂–နည်း
ပဋ္ဌိပဒါနဲ့ သုညတတွဲဟောတာက	။	။	၂–နည်း
အပ္ပဏိဟိတသက်သက်နဲ့က	။	။	၂–နည်း
အပ္ပဏိဟိတနဲ့ ပဋ္ဌိပဒါက	။	။	၂–နည်း

ပေါင်းလိုက်တော့ ၁၀–နည်း ရသွားတယ်၊ မှတ်မိဖို့ရာကတော့ တယ်ပြီးမလွယ်လှဘူး၊ ဘုန်းကြီးတောင်မှပဲ တော်တော်မှတ်ပြီး ပြောနေရတယ်၊ အသေးစိတ်တွေ အနေနဲ့ဆိုရင် သာပြီးခက်တာပေါ့၊ အဲဒါဟာ "လောကုတ္တရံ စျာနံ ဘာဝေတိ"ဆိုတဲ့ နေရာမှာ စျာန်ဆိုတဲ့အမည်နဲ့ ဟောတော်မူတဲ့နည်း ၁၀–နည်းတဲ့၊ ဒီစျာနဆိုတဲ့ အမည်နဲ့ ဟောတော်မူသလိုပဲ၊ နောက်နားကျတော့ ပါဠိတော်မှာ ဝိသတိမဟာနယဆိုပြီးတော့ နည်းပေါင်း ၂၀–ဟောထားတာရှိသေးတယ်၊ နောက်ဘယ်လိုအမည်တွေနဲ့ ဆက်ပြီးတော့ ဟောသေးသလဲဆိုရင် "လောကုတ္တရံ မဂ္ဂံ ဘာဝေတိ" စသည်ဖြင့်–

မဂ်ဆိုတဲ့ အမည်နဲ့က	(၁၀)	နည်း။
သတိပဋ္ဌာန်ဆိုတဲ့ အမည်နဲ့က	(၁၀)	နည်း။
သမ္မပ္ပဓာန်နဲ့က	(၁၀)	နည်း။
ဣဒ္ဓိပါဒ်နဲ့က	(၁၀)	နည်း။
ဣန္ဒြေနဲ့က	(၁၀)	နည်း။
ဗိုလ်နဲ့က	(၁၀)	နည်း။
ဗောဇ္ဈင်နဲ့က	(၁၀)	နည်း။
သစ္စာနဲ့က	(၁၀)	နည်း။
သမထဆိုတဲ့ အမည်နဲ့က	(၁၀)	နည်း။

အဲဒီလို အမည်အမျိုးမျိုးနဲ့ ဟောထားပါတယ်။ "ဒီတော့ ဗျာနဆိုတဲ့ အမည်ကနေပြီး အခု နောက်ဆုံး သမထဆိုတဲ့ အမည်အထိ အမည်ပေါင်း ဆယ်မျိုးစီဆိုတော့ ၁၀ * ၁၀လီ ၁၀၀ ဖြစ်သွားတယ်၊ နောက်မှာလည်း ရှိသေးတာပဲ "လောကုတ္တရံ ဓမ္မံ ဘာဝေတိ"စသည်ဖြင့်–

ဓမ္မဆိုတဲ့ အမည်နဲ့က	(၁၀)	နည်း။
ခန္ဓာဆိုတဲ့ အမည်နဲ့က	(၁၀)	နည်း။
အာယတနဆိုတဲ့ အမည်နဲ့က	(၁၀)	နည်း။
ဓာတ်ဆိုတဲ့ အမည်နဲ့က	(၁၀)	နည်း။
အာဟာရဆိုတဲ့ အမည်နဲ့က	(၁၀)	နည်း။

ဒီလိုလဲ အမည် ၅–မျိုးနဲ့ဆိုတော့ နည်းပေါင်း ၅၀–ပဲ၊ အခုနက ၁၀၀၊ အခု ၅၀–ဆိုတော့ ၁၅၀–ရှိသွားပြီ၊ ပြီးတော့ "လောကုတ္တရံ ဖဿံ ဘာဝေတိ" လောကုတ္တရာ ဖဿကို ပွားစေတယ် ပွားစေရမယ် ဆိုပြီးတော့–

ဖဿ အမည်နဲ့က	(၁၀)	နည်း။
ဝေဒနာ အမည်နဲ့က	(၁၀)	နည်း။
သညာ အမည်နဲ့က	(၁၀)	နည်း။
စေတနာ အမည်နဲ့က	(၁၀)	နည်း။
စိတ် အမည်နဲ့က	(၁၀)	နည်း။

ဒါနဲ့ နည်းပေါင်း ၅၀၊ အခုနက ၁၅၀–နဲ့ ပေါင်းလိုက်တော့ ၂၀၀–ရှိသွားပြီ၊ အဲဒီနည်းပေါင်း ၂၀၀–ကိုမှ တဖန် အဓိပတိ ၄–ပါးနဲ့ အသီးအသီး ယှဉ်ပြီးတော့ ဝေဖန်ဟောကြားပြန်ပါတယ်၊ ဘယ်လိုလဲဆိုရင်–

ဆန္ဒာဓိပတိနဲ့ နည်းပေါင်း	(၂၀၀)
ဝီရိယာဓိပတိနဲ့ နည်းပေါင်း	(၂၀၀)
စိတ္တာဓိပတိနဲ့ နည်းပေါင်း	(၂၀၀)
ဝီမံသာဓိပတိနဲ့ နည်းပေါင်း	(၂၀၀)

ဆိုပြီး အားလုံး နည်းပေါင်း ၈၀၀၊ အဲဒါက အဓိပတိနဲ့တွဲပြီး ဟောတဲ့နည်းပေါင်း ၈၀၀၊ အခုတင်က အဓိပတိနဲ့ မတွဲဘဲ ဟောတဲ့နည်းက ၂၀၀၊ နှစ်ရပ်ပေါင်းလိုက်တော့ နည်းပေါင်း ၁၀၀၀ ဖြစ်သွားတယ်၊ အဲဒီလို မြတ်စွာဘုရားက သောတာပတ္တိမဂ်ကို နည်းပေါင်း ၁၀၀၀ဖြင့် တန်ဆာဆင်ပြီးတော့ ဝေဖန်ဟောကြားတော်မူပါတယ်။

အင်းဒါတွေကို မြတ်စွာဘုရားမို့ ဟောနိုင်တာပဲ၊နည်းတာတွေမဟုတ်ဘူး၊ စိတ်အသီးသီးနဲ့များ တွက်ကြည့်မယ်ဆိုရင် အင်မတန်ကို အများကြီးပဲ၊ ဒါကြောင့် အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်ဟာ အလွန်ကျယ်ဝန်းတဲ့ ဒေသနာ တော်လို့ ဆိုတာဖြစ်ပါတယ်၊ သင်္ဂါယနာတင်စဉ်တုန်းက အချို့ဒကာတွေက လျှောက်ထားကြတယ်၊ "ပေယျာလ မထိုးကြ ပါနဲ့ဘုရား၊ စက္ကူတွေအလုံအလောက်ရှိပါတယ်၊ဘယ်လောက်ပဲများများ စာအုပ်ဖြစ်အောင် ရိုက်နိုပ်ပါ့မယ်"တဲ့၊ ဒီလိုလျှောက်ထားကြတယ်၊ အင်း သူတို့ကတော့ မြတ်စွာဘုရားတရားတော်ကို ကြည်ညိုလွန်းလို့ လျှောက်ထားကြတာ နေမှာပဲ၊ ဘယ်လောက်တောင် ကျယ်ဝန်းတယ်ဆိုတာကို သူတို့သိရင် ဒီလိုလျှောက်ဝံ့ကြမယ် မဟုတ်ပါဘူး၊ ဒီဓမ္မသင်္ဂဏီတကျမ်းထဲနဲ့ကို ပြီးနိုင်ဖို့မလွယ်ဘူး၊ စာအုပ်တွေ အများကြီးရိုက်နိုပ်ရမှာ၊ အခု ပေယျာလထိုးပြီး ချုံးထားတာကိုပဲ စာမျက်နှာ ၂၀၀–ကျော် ၃၀၀–လောက် ရှိနေတယ်၊ ဒီလောက်နဲ့ပဲ လုံလောက်နေပါပြီ၊ နည်းပေါင်းက တစ်ထောင်ထဲ၊ စိတ်ပေါင်းဆိုရင် တစ်ထောင်မက ပေဘူး၊ အင်မတန်မှ အများကြီးပါပဲ၊ တချို့ တချို့ ကျမ်းစာအုပ်တွေမှာ တွေ့ရတတ်ပါတယ်၊ "မြတ်စွာဘုရားသည် နည်းပေါင်း တစ်ထောင်တို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်ကို ရတော်မူ၏၊ ရပြီး၍"လို့ ရေးသားထားကြတာ တွေ့ရတတ်ပါတယ်။

စိတ်ကလေးကတော့ တစ်ကြိမ်တည်းပါပဲ

"နည်းပေါင်း တစ်ထောင်တို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်ထားတဲ့ သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်ကို ရတော်မူ၏"လို့ ဆိုတော့ သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်ဟာ ဧရာမ ခမ်းနားကြီးကျယ်တဲ့ စိတ်ကြီးလို့ထင်ရတယ်၊ စင်စစ်တော့ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားထားတဲ့ ဒေသနာတော်နည်းတွေကသာ ခမ်းနားကြီးကျယ်တာပါ၊ ပရမတ္ထသဘောအရ မဂ်စိတ်ကလေးကတော့ တစ်စိတ်တည်းပါပဲ၊ ဘာမှ မကျယ်ဝန်းပါဘူး၊ ဒေသနာတော်မှာက အမည်တွေအမျိုးမျိုး များနေတာဖြစ်လို့ ဒီလောက်များပြီး နေတာပါ။

ဈာန်ဆိုတဲ့ အမည်နဲ့လည်း ထင်ရှားတာရှိတယ်၊ မဂ်ဆိုတဲ့ အမည်နဲ့လည်း ထင်ရှားတာရှိတယ်၊ သတိပဋ္ဌာန်အမည်နဲ့ ထင်ရှားတာလည်းရှိတယ်၊ အဲဒီအမည်တွေကိုက ဒီမှာ နှစ်ဆယ်ရှိတာကိုး၊ ပဋ္ဌိပဒါ အဘိညာဉ် စသည်ဖြင့် ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ ခွဲခွဲပြီး ဟောရတော့ ဒီလောက်ကြီး များသွားတာပေါ့၊ ဟောကြားထားတဲ့ အနေနဲ့ ရေးထားတဲ့ စာအနေနဲ့ဆိုရင်တော့ အင်မတန်ကြီးကျယ်ပါတယ်၊ ဒါပေမယ့်လို့ ဒီသောတာပတ္တိမဂ်ကို တရားအားထုတ်လို့ ရသွားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာတော့ စိတ်ကလေးက တစ်ချက်တည်း, တစ်ကြိမ်တည်းရယ် ဘာမှမကြာပါဘူး၊ ခုမှသာ မဟုတ်ပါဘူး၊ မြတ်စွာဘုရား လက်ထက် တော်ကလည်း ဒီသောတာပတ္တိမဂ်ကို ရတာဟာ တစ်စိတ်တည်းပါပဲ၊ စိတ်တွေ အများကြီးရတာမျိုး မဟုတ်ပါဘူး။

မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်တိုင်လည်း ဗောဓိပင်ရဲ့အောက်မှာ ရှေးဦးစွာ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးတွေရဲ့ အဖြစ်, အပျက်တွေကို ရှုရင်းရှုရင်းနဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်စဉ်တွေ အစဉ်အတိုင်း တက်ပြီးတော့ သောတာပတ္တိ မဂ်စိတ်ကို ရောက်ခဲ့ တာပါပဲ၊ အဲဒီစိတ်နဲ့ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုပါတယ်၊ အဲဒီအချိန်မှာ မြတ်စွာဘုရားလည်းပဲ ဒီ သောတာပတ္တိမဂ် စိတ်ဟာ တစ်ကြိမ်တည်းပဲဖြစ်ပါတယ်၊ အများကြီးဖြစ်နေတာ မဟုတ်ပါဘူး။

ဒီလိုပဲ သောတာပတ္တိမဂ်စိတ်လည်း တစ်ကြိမ်, သကဒါဂါမိမဂ်စိတ်လည်း တစ်ကြိမ်, အနာဂါမိ မဂ်စိတ်လည်း တစ်ကြိမ်, အရဟတ္တမဂ်စိတ်လည်း တစ်ကြိမ်စီသာ ဖြစ်ကြပါတယ်၊ ဖိုလ်စိတ်ကသာ မဂ်ရဲ့ အကျိုးဖြစ်လို့မို့ အကြိမ်ပေါင်းများစွာ ဖြစ်နိုင်ပါတယ်၊ မဂ်စိတ်ဖြစ်ပြီးတာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် ဆက်ပြီး နှစ်ကြိမ် သုံးကြိမ် ဖြစ်ပါတယ်၊ ဒါတွေကို ပြန်ပြီး နလုံးသွင်းတဲ့အခါကျတော့မှ ဖိုလ်စိတ်တွေ အများကြီး ဖြစ်နိုင်တယ်၊ ငါးမိနစ်ဆိုရင် ငါးမိနစ်, ဆယ်မိနစ်ဆိုရင် ဆယ်မိနစ်၊ အဲဒီအတွင်းမှာ ဝင်စားနေသလောက် ဖိုလ်စိတ်တွေ ဖြစ်နိုင်ပါတယ်၊ နိုင်နင်းနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဆိုရင် တစ်နေ့လုံးတောင်မှ ဖလသမာပတ်နဲ့ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုပြီး နေနိုင်ကြပါသေးတယ်၊ ဒီလိုပဲ ဖိုလ်စိတ်ကတော့ အများကြီး ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။

ကုသလာဓမ္မာအရ ပြည့်စုံသွားပြီ

သောတာပတ္တိမဂ်ကို နည်းပေါင်းတစ်ထောင်တို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်တယ်ဆိုတာကို ဗဟုသုတအဖြစ် ကြားဖူးအောင်လို့ ဟောရတာ၊ အခုပြီးသွားပြီ၊ ပြီးတော့ ကုသလာဓမ္မာအရ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားထားတာ တွေလည်း ပြည့်စုံသွားပါပြီ၊ ပထမက ကာမာဝစရကုသိုလ်စိတ် ၈–ပါးရှိတယ်ဆိုတာကို ဟောခဲ့တယ်၊ အဲဒါကို ပြာသိုလပြည့်နဲ့ ပြာသိုလဆုတ် ၈–ရက် အဲဒီ ၂–ရက်မှာ ဟောခဲ့တယ်၊ ပြီးတော့ ရူပါဝစရ ၅–ခုကိုလည်း ဟောခဲ့တယ်၊ အဲဒီမှာလည်း ကသိုဏ်းတွေရော စုံစုံလင်လင် ဟောခဲ့ပါတယ်၊ မှတ်သားစရာတွေ အများကြီးပါပဲ၊ ဈာန်တရားတွေနဲ့ပတ်သက်ပြီး အားထုတ်ပုံတွေကိုပါ အတော်ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ဟောခဲ့ပါတယ်၊ အဲဒါဟာ တပို့တွဲလပြည့်ကပါပဲ၊ တစ်ရက်ဟောခဲ့ရတယ်။

အရူပါဝစရကုသိုလ်နဲ့ အခုဟောတဲ့ လောကုတ္တရာ ကုသိုလ်ကို အစဉ်အတိုင်းပဲ ဟောခဲ့ပါတယ်၊ တပို့တွဲ လကွယ်နေ့တုန်းက တစ်ရက်နဲ့ အခု သင်္ကြန်တွင်းမှာတော့ နေ့စဉ်ဆက်ပြီး ဟောနေတာ ဒီနေ့ရောဆိုရင် ၃–ရက်ရှိပါပြီ၊ ဒီတော့ ကုသလာဓမ္မာအရ ကာမာဝစရကုသိုလ်, ရူပါဝစရကုသိုလ်, အရူပါဝစရကုသိုလ်, လောကုတ္တရာ ကုသိုလ်လို့ လေးမျိုးရှိတာကို ဘုန်းကြီးဟောလာခဲ့တာ ၇–ရက်ရှိသွားပြီ၊ ဒီနေ့တော့ ကုသလာဓမ္မာအရ ပြီးသွားပြီ။

ကုသလာဓမ္မာအရ ပြီးတော့ အကုသလာဓမ္မာတဲ့၊ အဲဒါကို ဒီကနေ့တော့ စရုံပဲ စပြီးတော့ ဟောထားဦးမှပဲ၊ ဒီအကုသလာဓမ္မာအရတွေကလည်း ဟောစရာတွေ အများကြီး ရှိပါသေးတယ်၊ ဒီကနေ့ တစ်ရက်နဲ့ ဟောလို့ မပြီးနိုင်ဘူး၊ သိစရာအချက်တွေ အများကြီးရှိနေတယ်၊ ဒီနေ့တော့ အဲဒါ စပြီးဟောရမယ်။

အကုသိုလ်ပိုင်း

"ကတမေ ဓမ္မာ အကုသလာ–အကုသလာ၊ အကုသိုလ် မည်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တရားတို့သည်၊ ကတမေ၊ အဘယ်သည်တို့နည်း"တဲ့၊ ကုသလာ ဓမ္မာ, အကုသလာဓမ္မာ, အဗျာကတာဓမ္မာလို့ ခေါင်းစဉ်သုံးခုကို စပြီး ဟောတော်မူခဲ့တယ်၊ အဲဒီ ခေါင်းစဉ်တွေက ကုသိုလ်ဆိုတာ ဘယ်ဟာတွေလဲလို့ မေးပြီးတော့ အကျယ်တဝင့် ဖြေဆိုဟောကြားတာဟာ အခုပြီးခဲ့ပြီ၊ အခု ဒုတိယခေါင်းစဉ်ဖြစ်တဲ့ အကုသလာဓမ္မာအရ အကုသိုလ်တွေဆိုတာ ဘယ်ဟာတွေလည်းလို့ မေးရပါတယ်၊ အမေးထုတ်လိုက်ပါတယ်။

အကုသိုလ်ဆိုတာ ကုသိုလ်ရဲ့ ပြောင်းပြန်ပါပဲ၊ ကုသိုလ်ရဲ့ သဘောကို နားလည်ခဲ့ရင် ဒီမှာလည်း နားလည်ဖို့ လွယ်သွားပါတယ်၊ ကုသလဓမ္မ ကုသိုလ်တရားဆိုတာ အပြစ်ကင်းခြင်း, ကောင်းသောအကျိုးကို ပေးခြင်း သဘောရှိတယ်တဲ့၊ ကုသိုလ် တရားတွေဆိုတာဟာ အပြစ်ရယ်လို့ မရှိဘူး၊ သူတို့ဖြစ်နေတာလည်း ကောင်းတာပဲ၊ အကျိုးပေးရင်လည်း ကောင်းတဲ့ အကျိုးကိုပဲ ပေးကြတယ်၊ သူတို့ဖြစ်နေတာလည်း ကောင်း, ပေးတဲ့အကျိုးကျတော့လည်း ကောင်းတယ်ပေါ့။

အကုသလဓမ္မတွေကျတော့အပြစ်နဲ့တကွ ဖြစ်ခြင်း,မကောင်းတဲ့အကျိုးကို ပေးခြင်း၊ သဘောလက္ခဏာ ရှိကြတယ်တဲ့၊ အပြစ်ရှိတဲ့တရားတွေတဲ့၊ ဒါတွေဖြစ်နေတာကိုက အပြစ်ရှိနေတယ်၊ အကျိုးပေးရင်လည်း မကောင်းတဲ့ အကျိုးတွေကိုသာ ပေးကြတယ်တဲ့၊ ဘာနဲ့တူသလည်းဆိုရင် အရသာအနေနဲ့လည်း မကောင်းတဲ့အပြင် လူကိုလည်း ဘေးဥပါဒ် ရောဂါအန္တရာယ် ဖြစ်စေတတ်တဲ့ အဆိပ်အတောက်ရှိတဲ့ အစာအာဟာရနဲ့ တူတယ်တဲ့၊ အဲဒီ အစာအာဟာရဟာ စားလို့လည်းမကောင်းဘူး၊ စားမိပြန်တော့လည်း သေသည့်တိုင်အောင် ဥပါဒ် ရောဂါအန္တရာယ် ဖြစ်နိုင်တယ်။

တချို့ အစာအာဟာရတွေဟာ အင်မတန်ခါးပါတယ်၊ တချို့ ကျတော့လည်း အင်မတန်စပ်လွန်း တယ်၊ အဲဒီလို အစာအာဟာရတွေဟာ စားလို့မကောင်းပါဘူး၊ ဒါပေမယ့်လဲ တချို့က အဲဒါကို ကြိုက်ကြသေး တယ်၊ ကလေးတွေဆိုရင် သူတို့နဲ့ မသင့်မြတ်တဲ့ အစာမို့လို့ လူကြီးတွေက မစားရဘူးဆိုပေမယ့် မနေနိုင်ကြဘူး၊ လူကြီးတွေမသိအောင် ခိုးဝှက်ပြီး တော့တောင် စားတတ်ကြသေးတယ်၊ ဒီလို စားလိုက်တယ်ဆိုရင် ဗိုက်နာရတာနဲ့, ဝမ်းပျက်ရတာနဲ့ မကောင်းတဲ့အကျိုးတွေ ဖြစ်ကုန်ကြတာပဲ မဟုတ်လား၊ အခုမျက်မှောက်ခေတ်မှာ မူးယစ်စေ တတ်တဲ့ အရက်သေစာတွေ, ဘိန်းတွေ ဒါတွေဟာ သောက်စားလို့ရှိရင် လူကို အန္တရာယ်ဖြစ်စေ တတ်တယ်ဆိုတာ သိနေကြတာပဲ၊ ဒါလဲ သူတို့က ကြိုက်နေတာဖြစ်တော့ သုံးစွဲစားသောက်နေကြပါတယ်၊ အဲဒါ သူတို့ကို မေးကြည့်တော့ ကြိုက်လို့သာ စားသောက်နေကြတာပါတဲ့၊ ကောင်းလို့ရယ် မဟုတ်ပါဘူးတဲ့၊ တချို့များ ဒါတွေကို သုံးစွဲစားသောက်ပြီး ပင်ပန်းဆင်းရဲနေကြတာပဲ။

တချို့ကျတော့လည်း အဲဒါကို မသုံးစွဲရလို့ဆိုပြီး ပင်ပန်းဆင်းရဲနေတာတွေလည်း ရှိသေးသတဲ့၊ ဒါတွေဟာ ကောင်းတာ မဟုတ်ပါဘူး၊ ဒါပေမယ့်လို့ ဒီလို မကောင်းတာကိုမှ ကြိုက်နေကြတယ် ဆိုတာတွေ ရှိတာလည်း ရှိနေကြတာပဲ၊ အရသာအနေနဲ့လည်း မကောင်း, သုံးစွဲပြီးတော့လည်း ထုံထုံထိုင်းထိုင်းဖြစ်ပြီး ပင်ကိုယ်စိတ် မဟုတ်တော့ဘဲ၊ ချေျာ်တာတွေကို ရမ်းရမ်းကားကား ပြောကြတယ်၊ ရမ်းရမ်းကားကား ပြုလုပ်ကြတယ်၊ အဲဒါကြောင့်ပဲ မဖြစ်သင့်တဲ့ အန္တရာယ်တွေ ဖြစ်ကြရော၊ အဲဒီလို အကျိုးပေးအနေနဲ့လည်း မကောင်းကျိုးတွေကို ပေးတာပဲ၊ လောကမှာ စီးပွားရေးတွေလည်း ကျဆင်းသေးရဲ့၊ ဂုဏ်သိက္ခာလည်း ကျဆင်းသေးရဲ့၊ ကျန်းမာရေးတွေလည်း ပျက်စီးပြီးတော့ နောက်ဆုံး သေရင် အပါယ်ငရဲသို့လည်း ကျရောက်ရသေးတယ်၊ မသင့်တဲ့ အစာအာဟာရကို စားတယ်ဆိုရင်လည်း ဒီအတိုင်းပဲ၊ အသက်သေအောင် အန္တရာယ်ပေးနိုင်တာပဲ။

အကုသိုလ်ဆိုတာလည်း အဲဒီလိုပါပဲ၊ ကောင်းလည်း မကောင်းဘူး အပြစ်လည်းရှိတယ်တဲ့၊ လောဘ အားကြီးပြီး တော့လည်း မသင့်မလျော်တာတွေကို ပြုလုပ်တယ်၊ ဒေါသဖြစ်ပြီးတော့လည်း ဒီလိုပဲ မသင့်မလျော်တာတွေကို ပြုလုပ်တယ်၊ မောဟနဲ့လည်း မသိမလိမ္မာလို့ မသင့်မလျော်တာတွေကို ပြုလုပ်တယ်၊ ကိုယ့်ဟာကိုယ် အထင်ကြီးတဲ့ မာနနဲ့လည်း မသင့်မလျော်တာတွေကို ပြုလုပ်တယ်၊ အစစအရာရာ ဒီလို မပြုလုပ်သင့်ဘဲ ပြုလုပ်တဲ့ မကောင်းမှုတွေဆိုတာ အများကြီး ပေါ့လေ၊ အဲဒါတွေဟာ ဖြစ်နေခိုက်မှာလည်း အပြစ်ရှိတာပဲ၊ အကျိုးပေးရာမှာလည်း အပြစ်နဲ့တကွ မကောင်းကျိုးကို ပေးတာပဲ။

ဒီလို မကောင်းမှုတွေကို ပြုလုပ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကိုယ်တိုင်ကတော့ သိချင်မှ သိမယ်ပေါ့၊ ဒါပေမယ့် သေးက လူတွေကတော့ သူပြုလုပ်တဲ့ အမှုအရာတွေကို ကြည့်ပြီး ဘယ်လို မကောင်းမှုတွေကို သူပြုလုပ်နေတာပဲ ဆိုတာ သိကြပါတယ်၊ လောဘနဲ့ဆိုလည်း လောဘအမှုအရာတွေပါပဲ၊ ဒေါသနဲ့ဆိုလည်း ဒေါသ အမှုအရာတွေပါ ပဲ၊ မောဟတို့, မာနတို့နဲ့ဆိုလည်း သူ့အမှုအရာနဲ့သူ ပါနေတာချည်းပဲ၊ အဲဒီအမှုအရာတွေကို ကြည့်ပြီး သေးကလူတွေက သိနေကြတာပဲ၊ ကျွန်ုပ် ဘယ်လို မကောင်းမှုတွေ ပြုလုပ်နေပါတယ်လို့ သေးလူတွေကို အဲဒီအမှုအရာတွေက မသိ သိအောင် ဖော်ပြနေကြသလိုပါပဲ။

ဒီအထဲ ဒေါသအမူအရာက ဒီပြင် အမူအရာတွေထက် ပိုပြီးထင်ရား ပိုပြီးသိလွယ်ပါတယ်၊ သူဖြစ်လာပြီဆိုရင် ကိုယ်အမူအရာတွေဟာ ဖောက်ပြန်လာတယ်၊ မျက်စိမျက်နှာတွေ မကြည်မသာဖြစ်လာပြီးတော့ အရင်ကလို ကြည့်မကောင်းတော့ဘူး၊ နူတ်က ထွက်လာတာလည်း သူတစ်ပါး မနှစ်သက်တဲ့စကား အပြောအဆိုတွေ ထွက်လာတော့တယ်၊ အဲဒီတော့ "အင်း ဒီလူက ဝိဏာဆိုးနေမှကိုး"လို့ ဘေးလူတွေက ထင်ထင်ရားရား သိကြတော့တာပါပဲ၊ အဲဒါကြောင့်မို့ အကုသိုလ်ဆိုတာ ဖြစ်နေတုန်းကလည်း မကောင်းဘူး၊ ဖြစ်ပြီးနောက် အကျိုးပေးပြန်တော့လည်း မကောင်းဘူးပဲ၊ မကောင်းကျိုးကိုသာ ပေးပါတယ်။

လောကမှာ ရာဇဝတ်အပြစ်ဒဏ်တွေနဲ့ ဆိုင်ရာတွေကို ပြုလုပ်တယ်ဆိုတာ လောဘ, ဒေါသ, မောဟတွေကြောင့်မို့ ပြုလုပ်တာပဲ၊ လုပ်ပြီးတော့ အဲဒါတွေဟာ လက်ငင်းချက်ချင်းလည်း အကျိုးပေးတတ်တာပဲ၊ အဖမ်းအဆီး အချုပ်အနှောင် ခံရတယ်၊ အပြစ်အားလျော်စွာ ထောင်ကျခြင်း, ဒဏ်တပ်ခြင်း စသည် အပြစ်ဒဏ်လည်း ခံရတယ်၊ မျက်မှောက်မှာလည်း ဒီလို အကျိုးပေးတတ်သေးတယ်၊ နောင် သံသရာဘဝမှာလည်း အပါယ်လေးပါး ကျရောက်ပြီး ဆင်းရဲဒုက္ခတွေ ရောက်တတ်သေးတယ်၊ ဒါကြောင့် အကုသိုလ်တရားဆိုတာဟာ အပြစ်ရှိတဲ့တရား, မကောင်းတဲ့ အကျိုးကို ပေးတတ်တဲ့တရားတဲ့။

အဲဒီ တရားတွေက ဘယ်လို တရားတွေတုန်းဆိုတော့ စိတ်အနေအားဖြင့်တော့ ၁၂–ပါးရှိတယ်၊ မများပါဘူး၊ လောဘအရင်းခံဖြစ်တဲ့စိတ်က ၈–ခု၊ ဒေါသအရင်းခံဖြစ်တဲ့စိတ်က ၂–ခု၊ မောဟ အရင်းခံဖြစ်တဲ့ စိတ်က ၂–ခု အားလုံး အဲဒီ ၁၂–ခုပါပဲ၊ ဒါကို လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးက–

"လောရှစ်, ဒေါနှစ်၊ မောလည်း နှစ်၊ ဆယ့်နှစ် အတူယူ"လို့ သံခိပ်လေးရေးထားတယ်၊ အကောင်းသားပဲ၊ တိုတို လေးနဲ့ ပေါ်ပေါ်လွင်လွင် သိလွယ်တယ်၊ အရေအတွက်အနေနဲ့ အကုသိုလ်စိတ် ၁၂–ပါးတဲ့၊ အခု အဲဒါကို ဝေဖန်မယ်လို့ပါပဲ။

"အကုသလာ ဓမ္မာ၊ အကုသိုလ်တရားတို့သည်။ ကတမေ၊ အဘယ်သည်တို့နည်း"တဲ့။ ပြည့်စုံအောင် အနက်ပေးလို့ရှိရင် "အကုသလာ ဓမ္မာ၊ ဖြစ်ဆဲမှာလည်း အပြစ်ရှိ, နောင်အခါမှာလည်း မကောင်းကျိုးကိုသာ ပေးတတ် ကုန်သော တရားတို့သည်။ ကတမေ၊ အဘယ်သည်တို့ပါနည်း။"လို့ အနက်ပေးရမယ်၊ ဖြစ်ဆဲမှာလည်း အပြစ်ရှိ, နောင်လည်း မကောင်းကျိုးကို ပေးတတ်တဲ့ တရားတွေဆိုတာ ဘယ်တရားတွေပါလဲလို့ မေးပြီးတော့ အဖြေက–

"ယသ္မိं သမယေ အကုသလं စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ သောမနဿသဟဂတံ
ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ္တံ အသင်္ခါရိကံ ရူပါရမ္မဏံ ဝါ, သဒ္ဒါရမ္မဏံ ဝါ,
ဂန္ဓာရမ္မဏံ ဝါ, ရသာရမ္မဏံ ဝါ, ဖောट္ဌဗ္ဗာရမ္မဏံ ဝါ, ဓမ္မာရမ္မဏံ ဝါ,
ယံယံ ဝါ ပန အာရဗ္ဘ ဖဿော ဟောတိ ဝေဒနာ ဟောတိ"

စသည်ဖြင့် အကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်ခိုက်မှာ ပါဝင်တဲ့တရားတွေကို ပထမဆုံး ထုတ်ပြထားပါတယ်။

"ယသ္မိं သမယေ၊ အကြင်အခါ၌။ သောနမဿသဟဂတံ၊ ရွှင်လန်း ဝမ်းသာမှုနှင့်တကွ ဖြစ်သော။ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ္တံ၊ မိစ္ဆာအယူနှင့် ယှဉ်သော။ အသင်္ခါရိကံ၊ အသင်္ခါရိကဖြစ်သော။ အကုသလံ စိတ္တံ၊ အကုသိုလ်စိတ်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်ပေါ်၏"တဲ့။

ရွှင်ရွှင်ပျပျနဲ့ မိစ္ဆာအယူကိုယူတဲ့ အကုသိုလ်စိတ် ဖြစ်တယ်တဲ့၊ ညှိုးနွမ်းတဲ့စိတ်မဟုတ်ဘူး၊ ရွှင်ရွှင်လန်းလန်း သန်သန်စွမ်းစွန်းပဲ–တဲ့၊ အဲဒီစိတ်ဟာ မိစ္ဆာအယူနဲ့ ယှဉ်ဖြစ်တဲ့စိတ်တဲ့၊ မိစ္ဆာအယူဆိုတာက ဘာလဲဆိုရင် နောက်နားတုန်းက ပြောခဲ့တဲ့ ငါကောင် သတ္တဝါကောင်ပဲလို့ အယူစွဲတွေစွဲပြီး ဝမ်းမြောက် ဝမ်းသာတဲ့ စိတ်ဖြစ်နေတဲ့ သဘောပါပဲ၊ အသက်ရှင်နေတဲ့ အကောင်ဟာ ဘယ်တော့မှ မသေမပျက်ဘူးလို့ နှလုံးသွင်းပြီး ရွှင်ရွှင်လန်းလန်း ဖြစ်နေတယ်၊ နောက်ပြီးတော့ သေပြီးရင် ဘာမျှမရှိတော့ဘဲ မသေခင်အတွင်းမှာ သုံးဆောင်စရာ ရှိသမျှတွေကို သုံးဆောင်ခံစားရင် ကောင်းစားချမ်းသာတာပဲလို့ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာနဲ့ ရရသမျှ သုံးဆောင်စရာ ရှိတာတွေကို ရှာဖွေသုံးဆောင်ခံစားနေတာတွေတဲ့၊ အဲဒါ မိစ္ဆာအယူတွေပဲ၊ အဲဒီမိစ္ဆာအယူတွေကို ယူပြီး သူတို့အယူနဲ့ သူတို့ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ဖြစ်နေတဲ့စိတ်တဲ့၊ အဲဒါ သောမနဿသဟဂတလည်းဖြစ်၊ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်လည်းဖြစ်နေတဲ့ အကုသိုလ်စိတ်တွေတဲ့၊ အခုကာလ ယဇ်ပူဇော်ပွဲ (နတ်ပွဲ)တွေမှာဆိုရင် သာပြီးတော့တောင် ထင်ရားသေးတယ်၊ သူတို့အယူနဲ့ သူတို့ ပျော်လိုက်ပါးလိုက်ကြတာ, အင်မတန်ဝမ်းမြောက် ဝမ်းသာ ဖြစ်နေကြတာပဲ၊ သူတို့ကို ဘယ်သူကမှ တိုက်တွန်းမနေရဘူး၊ ကောင်းရာကောင်းကြောင်း လုပ်နေကြတာပဲဆိုပြီး ဝမ်းသာနေကြတယ်၊ အဲဒါကိုပဲ "သောမနဿသဟဂတံ၊ ရွှင်လန်းဝမ်းမြောက်မှုနှင့်တကွ ဖြစ်သော။ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ္တံ၊ မိစ္ဆာအယူနှင့် ယှဉ်သော။ အသင်္ခါရိကံ၊ ဘယ်သူကမှ မတိုက်တွန်းရသော။ အကုသလံ စိတ္တံ၊ အကုသိုလ်စိတ်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်ပေါ်၏"တဲ့။

အာရုံခြောက်ပါးထဲက တစ်ခုခုကို အာရုံပြုပြီးတော့ ဖြစ်တယ်–တဲ့၊ ဒီအကုသိုလ်ဖြစ်တဲ့အခါမှာ လောဘနဲ့ မောဟနဲ့ ယှဉ်ပြီးတော့ ဖြစ်တာတဲ့။ နောင်ဘဝသံသရာမှာ မကောင်းကျိုးကိုပေးမည့် အရင်းခံ အကုသိုလ်တွေပါပဲ၊ အာရုံ အားဖြင့် ဘယ်လိုအာရုံတွေတုန်းဆိုတော့–

"ရူပါရမ္မဏံ ဝါ၊ အဆင်းတွင် အာရုံရှိသည်မူလည်းဖြစ်သော။ သဒ္ဒါရမ္မဏံ ဝါ၊ အသံလျှင် အာရုံရှိသည်မူလည်း ဖြစ်သော။ ဂန္ဓရမ္မဏံ ဝါ၊ အနံ့လျှင် အာရုံရှိသည်မူလည်းဖြစ်သော။ ရသာရမ္မဏံ ဝါ၊ ရသာလျှင် အာရုံရှိသည်မူလည်း ဖြစ်သော။ ဖောट္ဌဗ္ဗာရမ္မဏံ ဝါ၊ အတွေ့အထိလျှင် အာရုံရှိသည် မူလည်း ဖြစ်သော။ ဓမ္မာရမ္မဏံ ဝါ၊ သဘောတရားလျှင် အာရုံရှိသည်မူလည်းဖြစ်သော။ အကုသလံ စိတ္တံ၊ အကုသိုလ်စိတ် သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဖြစ်ပေါ်၏"တဲ့။

အာရုံခြောက်ပါးထဲက တစ်ခုခုကို အာရုံပြုပြီးတော့ ဖြစ်တယ်တဲ့ "ဝါ ပန၊ တစ်နည်းအားဖြင့် လည်း။ ယံယံ အကြင်အကြင် မှတ်မိသော တစ်စုံတစ်ခုသောအာရုံကို။ အာရဗ္ဘ၊ အာရုံပြု၍၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဖြစ်ပေါ်၏။"

အာရုံခြောက်ပါးထဲက ဘယ်အာရုံရယ်လို့ ကိန်းသေ သတ်မှတ်ချက်မရှိပါဘူးတဲ့၊ တစ်ခါတစ်ရံ အဆင်းကိုလည်း အာရုံပြုဖြစ်တာရှိတယ်၊ တစ်ခါတစ်ရံ အသံကို အာရုံပြုပြီးတော့ ဖြစ်တာလည်းရှိတာပဲ၊ အနံ့, အရသာ, အတွေ့အထိဆိုတဲ့ အာရုံတစ်ခုခုကို အာရုံပြုပြီး ဖြစ်တာလည်း ရှိတာပဲ၊ တစ်ခါတစ်ရံကျတော့ သဘောအာရုံနဲ့ စိတ်ကူးကြံစည်ပြီးတော့လည်း ဖြစ်နိုင်တာပါပဲတဲ့၊ အဲဒီလို ဖြစ်တဲ့ အချိန်ကာလမှာ–

တသ္မိံ သမယေ ဖဿော ဟောတိ=တသ္မိံ သမယေ၊ ထိုအခါကာလ၌။ ဖဿော၊ အာရုံကို တွေ့ထိတဲ့ အတွေ့ သဘောသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏"စသည်ဖြင့် ဟိုတုန်းကလိုပဲ ဝေဖန်ထားပါတယ်။ ဒါလေးကို ဒီမှာ မှတ်သားရအောင်လို့ နည်းနည်းရိပ်မိအောင်ဆိုပြီးတော့ ရေးထားပါတယ်။ ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠိတော်မှာ အကုသိုလ်ကို ဝေဖန်ပုံ အကျဉ်းချုပ်လို့ဆိုပြီး ရေးထားတယ်။

၁–နံပါတ်။ သောမနဿသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတသမ္မယုတ်
အသင်္ခါရိက ပထမလောဘမူစိတ် ဖြစ်ခိုက်၌–တဲ့။

ပါဠိတော်မှာတော့ ဒီနေရာမှာ အသင်္ခါရိကလို့ တိုက်ရိုက်မလာပါဘူး၊ ဒါပေမယ့်လို့ နောက်နားမှာ ကျတော့ အသင်္ခါရေန–လို့ တိုက်ရိုက်ပါပါတယ်၊ ဒါကြောင့် ဒီမှာ အသင်္ခါရိကံလို့ ထည့်ရေးထားပါတယ်၊ လောဘမူစိတ်ဆိုတာလည်း ပါဠိအနေနဲ့ မပါပေမယ်လို့ ဒီစိတ်က ပထမဆုံးသော လောဘမူစိတ်ဆိုတာ ထင်ရှားနေတာနဲ့ လောဘမူစိတ်ဆိုတဲ့ စကားလုံး ကိုလည်း ဒီမှာ ထည့်ရေးထားပါတယ်၊ အဲဒီစိတ်ဖြစ်ခိုက်၌ "အမည်ထုတ်၍ ဟောထားသောတရားတို့မှာ"တဲ့၊ ဒါတွေ စာရွက် ပါလာမှ ဖြစ်မှာပဲ၊ စာရွက်ပါမလာရင် ဘာမှ နားလည်နိုင်မှာ မဟုတ်ဘူး၊ အဲဒါ ဓမ္မဒါနဝေထားတဲ့ စာရွက်လေးတွေကို ကြည့်ကြ၊ ဒါမှ ဒီက ပြောတာကို နားလည်မှာ။ စာရွက်လေးထဲမှာ–

"ဖဿပဉ္စမက ၅–ပါး၊ ဈာနင် ၅–ပါး ကုသိုလ်စိတ်ကဲ့သို့ပင်"တဲ့။

အဲဒါ ကာမာဝစရကုသိုလ်စိတ်တုန်းက ပြခဲ့တဲ့အတိုင်းပါတဲ့၊ စာရွက်လေးတွေကိုသာ ကြည့်ကြပေတော့၊ ရှေ့ဆက်ပြီး ဝေဖန်ထားတာက ဘာတုန်းဆိုတော့ ဣန္ဒြေတဲ့၊ အဲဒီမှာ–

ဝီရိယိန္ဒြေ, သမာဓိန္ဒြေ, မနိန္ဒြေ, သောမနဿိန္ဒြေ, ဇီဝိတိန္ဒြေ–လို့ ၅–ပါး၊ ကုသိုလ်တုန်းကတော့ ဣန္ဒြေ ၈–ပါး ရှိခဲ့တယ်၊အခု ဒီမှာက အကုသိုလ်စိတ်ဆိုတော့ ကုသိုလ်သက်သက်မှာသာ ပါဝင်တဲ့ ဣန္ဒြေတွေ မပါကြတော့ဘူး၊ အဲဒါတွေက သဒ္ဓိန္ဒြေရယ်၊ သိဒ္ဓိန္ဒြေဆိုတာက ရတနာသုံးပါးကို ယုံကြည်တာတဲ့၊ အခု အကုသိုလ်နေရာမှာ အဲဒီ ဣန္ဒြေ မပါဘူး၊ ရတနာသုံးပါးကို အဟုတ်တကယ် ယုံကြည်နေရင် ဘယ်မှာ ဒီအကုသိုလ် ဖြစ်မလဲ၊ မဖြစ်ပါဘူး၊ ဒါကလဲ တကယ်စစ်မှန်တဲ့ ဘာသာသာသနာရေးအရ ယုံကြည်တာကို ပြောတာ၊ ကိုယ့်ယုံကြည်ချက်နဲ့ကိုယ် မဟုတ်မမှန်တာတွေကို ယုံကြည်နေကြ တာ တွေလည်း ရှိတယ်၊ အဲဒါတွေဟာ သဒ္ဓါမဟုတ်ပါဘူး၊ မှားမှားယွင်းယွင်း ဆုံးဖြတ် ယုံကြည်နေကြတဲ့ "မိစ္ဆာဓိမောက္ခ"တဲ့။

ပြီးတော့ သတိန္ဒြေရယ်၊ အကုသိုလ်နေရာမှာ သတိန္ဒြေလည်း မပါဘူး၊ သတိရယ်လို့ အကုသိုလ်မှာ မရှိဘူး၊ သုတ္တန်ဒေသနာတော်အနေနဲ့တော့ မိစ္ဆာသတိဆိုတာ ရှိပါတယ်၊ ဒါလဲ တရားကိုယ်လောက်တော့ သတိ မဟုတ်ပါဘူး၊ ရှေးက မကောင်းတာတွေကို ပြန်လည်အောက်မေ့ပြီးနေတဲ့ အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်တွေ, အကုသိုလ်စိတ်, စေတသိက်တွေတဲ့၊ တရား ကိုယ်အနေနဲ့ သီးခြား မရှိပါဘူး၊ ဒီအကုသိုလ်မှာ သဒ္ဓါလည်း မရှိဘူး၊ သတိလည်း မရှိဘူး။

ပြီးတော့ ပညာန္ဒြေရယ်၊ အကုသိုလ်အရာမှာ ပညာဆိုတာလည်း မရှိဘူး၊ သတ္တဝါတွေကို သတ်ရ, ဖြတ်ရအောင်လို့ လက်နက်တွေ ဆန်းဆန်းပြားပြား တီထွင်ကြပြီးတော့ လုပ်ကိုင်တာတွေ ရှိတယ်၊ အဲဒါတွေကို လောကမှာတော့ ပညာလို့ ခေါ်နေကြတာပဲ၊ လောကအနေနဲ့တော့ ဒီလို ပြောဆို ခေါ်ဝေါ်ကြရမှာပါပဲ၊ သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တွေ မပြုလုပ်နိုင်တာတွေကို လုပ်ကိုင်နိုင်ကြတယ်၊ အထူးအဆန်းတွေကို သူတို့မှို့ လုပ်ကိုင်နိုင်ကြတာပဲ၊ ကြံလည်း ကြံစည်နိုင်ကြတာပဲ၊ ချီးမွမ်းစရာ ကောင်းပါတယ်၊ ဒါပေမယ့်လို့ အဲဒီလို အကုသိုလ်ဖြစ်ကြောင်း အသိစိတ် အတွေးအခေါ်တွေကိုတော့ ပညာလို့ မခေါ်နိုင်ပါဘူး၊ အဲဒါတွေဟာ ဝိတက်တို့, မောဟတို့ရဲ့ စွမ်းရည်တွေပဲ၊ ဝိတက်တို့, မောဟတို့က ပညာအရာ ရောက်နေကြ တယ်လို့ ဆိုရမှာပေါ့လေ၊ ဒါကြောင့် ဒီအကုသိုလ်မှာ ပညာန္ဒြေလည်း မရှိဘူးတဲ့။

အဲဒီတော့ ဣန္ဒြေ ၃–ပါး လျော့သွားတယ်၊ သဒ္ဓိန္ဒြေရယ်, သတိန္ဒြေရယ်, ပညာန္ဒြေရယ်–ဒီသုံးပါး လျော့သွားတယ်၊ ဝီရိယိန္ဒြေ, သမာဓိန္ဒြေ, မနိန္ဒြေ သောမနဿိန္ဒြေ, ဇီဝိတိန္ဒြေ ၅–ပါးပဲ အကုသိုလ်မှာ ရှိတယ်တဲ့၊ မဂ္ဂင်ကျတော့လည်း ကာမာဝစရကုသိုလ်တုန်းက မဂ္ဂင် ၅–ပါးရှိတယ်၊ အဲဒီမှာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ, သမ္မာသင်္ကပ္ပ ရှိပေမယ်လို့ ဒီမှာတော့ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ, မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပလို့ ပြောင်းပြန်ဖြစ်ပြီး ပါရှိပါတယ်၊ ပြီးတော့ ဟိုမှာ သမ္မာဝါယာမနဲ့ သမ္မာသမာဓိလို့ ပါရှိတဲ့နေရာမှာ ဒီမှာတော့ မိစ္ဆာဝါယာမနဲ့ မိစ္ဆာသမာဓိလို့ ပြောင်းပြန်ပါရှိ ပါတယ်၊ အဲဒီတော့ ဒီ ၄–ပါးပဲရတယ်။ ဘာကျန်ခဲ့သလဲဆိုတော့ မိစ္ဆာသတိ မဂ္ဂင် ကျန်နေခဲ့တယ်၊ ဣန္ဒြေတုန်းကလိုပေါ့၊ သုတ္တန်မှာသာ မိစ္ဆာသတိရှိတယ်၊ အခု ဒီမှာတော့ မိစ္ဆာသတိမပါ မရှိပါဘူး၊ ဒါကြောင့် ဒီမှာ မဂ္ဂင် ၄–ပါးတဲ့။

ဗိုလ်တရားလည်း ၄–ပါးပဲ၊ ဟိုမှာတုန်းကတော့ ဗိုလ်တရား ၇–ပါးပဲ၊ ဟိုမှာ သဒ္ဓိန္ဒြေရှိသလို ဒီမှာ သဒ္ဓါဗိုလ် မရှိဘူး၊ ဟိုမှာ သတိန္ဒြေရှိသလို ဒီမှာ သတိဗိုလ်မရှိဘူး၊ ဟိုမှာ ပညာန္ဒြေရှိသလို ဒီမှာ ပညာဗိုလ် မရှိဘူး၊ အဲဒီ ၃–ပါးလျော့သွားတယ်၊ ဝီရိယဗိုလ်, သမာဓိဗိုလ်, အဟိရိကဗိုလ်, အနောတ္တပ္ပဗိုလ်လို့ ဒီမှာ ဗိုလ် ၄–ပါးပဲ ရှိတော့တယ်။

ဗိုလ်ပြီးတော့ မူလ ၂–ပါးတဲ့၊ အခု ဒီအကုသိုလ်ကျတော့ လောဘနဲ့ မောဟ ၂–ပါးပဲ၊ လောဘမူစိတ် ဖြစ်နေ လေတော့ ဒေါသနဲ့က တွဲမဖြစ်ဘူး၊ ဒါကြောင့် ဒီလောဘမူစိတ်မှာ လောဘနဲ့ မောဟလို့ မူလ ၂–ပါးတဲ့။

ကမ္မပထကျတော့ အဘိဇ္ဈာနဲ့ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ၂–ပါး၊ ဟိုတုန်းကတော့ အနဘိဇ္ဈာ, အဗျာပါဒ, သမ္မာဒိဋ္ဌိလို့ ရှိခဲ့တယ်၊ အခုဒီမှာ လောဘမူစိတ်ဆိုတော့ ဗျာပါဒဆိုတဲ့ ဒေါသမပါနိုင်တော့ဘူး၊ ဒါကြောင့် ဒီမှာ အဘိဇ္ဈာနဲ့ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိလို့ ၂–ပါးပဲ။

ကုသိုလ်မှာတုန်းကတော့ လောကကို စောင့်ရှောက်သည့် တရား ၂–ပါးရှိခဲ့တယ်၊ ဒီမှာတော့ လောကကို ဖျက်ဆီးတတ်တဲ့ လောကနာသက တရား ၂–ပါးတဲ့၊ သတိပြုကြဖို့ အင်မတန်ကောင်းတယ်၊ ဟိရိ–ရှက်တတ်ရမယ်၊ သြတ္တပ္ပ–ကြောက်တတ်ရမယ်၊ အရှက်နဲ့အကြောက်ဆိုတာ ရှိရမယ်–တဲ့၊ နေရာမရွေး ရှက်ရမယ် ကြောက်ရမယ်လို့ ဒီလိုမဟုတ်ပါဘူး၊ မကောင်းတဲ့ ဒုစရိုက်တရားတွေမှာသာ ရှက်ရ ကြောက်ရမှာပါ၊ ဒီတရား နှစ်ပါးရှိနေလို့ လောကလူတွေဟာ သူတို့ရဲ့ ယဉ်ကျေးမှုတွေ ရှိနေကြတာပဲ၊ ဒီတရားနှစ်ပါးသာ တကယ်လို့ မရှိဘူးဆိုရင် ယဉ်ကျေးမှုတွေလည်း ရှိမှာမဟုတ်တော့ဘူး၊ လူနဲ့ တိရစ္ဆာန်တွေ ထူးခြားမှုမရှိဘဲ အတူတူဖြစ်နေကြမှာပဲ၊ ကိုယ်ပုံသဏ္ဌာန်လောက်သာ ထူးခြားပြီး ယဉ်ကျေးမှုမ ရှိတာချင်းကတော့ အတူတူနေမှာပဲ၊ တိရစ္ဆာန်တွေကို ကြည့်ပါလား၊ မိဘရယ်၊ သားသမီးရယ်၊ အစ်ကို အစ်မရယ်၊ အသက်ကြီးသူ အသက်ငယ်သူ ရယ်လို့ မရှိကြတော့ဘူး၊ တစ်ကောင်နဲ့တစ်ကောင် ရိုသေကိုင်းရှိုင်းမှုရယ်လို့ ဘယ်မှာရှိကြ လို့တုန်း၊ တိရစ္ဆာန်တွေမှာ အဲဒီလိုပဲ ယဉ်ကျေးမှုတွေဟာ ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ပျက်စီးနေကြတယ်။

ဒါကြောင့် ဒီနေရာမှာပါဝင်နေတဲ့ လောကနာသက–လောကကိုဖျက်စီးတတ်တဲ့ ဒီတရားနှစ်ပါး ကင်းကြဖို့ သတိပြုရမယ်၊ အကုသိုလ်တွေဆိုတာ ဒါတွေ မကင်းကြလို့ ဖြစ်နေကြတာပဲ၊ အကုသိုလ်တွေ ဖြစ်ပေါ်ဖို့ရာ ဒီတရားနှစ်ပါးက အရင်းခံ ဖြစ်နေလို့မှို့ ဒီတရားနှစ်ပါးကို ကင်းအောင်နေကြဖို့ အထူးလိုအပ် ပါတယ်၊ တိရစ္ဆာန်တွေမှာတော့ ဒီတရားနှစ်ပါး မရှိတာ ဖြစ်လို့ အကုသိုလ်မှုတွေပြုရမှာကို ရှက်ရ, ကြောက်ရမှန်း မသိကြဘူး၊ ရှက်မယ်, ကြောက်မယ်ဆိုရင် ဘယ်မှာ အကုသိုလ် တရားတွေကို ပြုကြလိမ့်မှာလဲ မပြုကြဘူးပေါ့၊ ဒါကြောင့် အကုသိုလ် မဖြစ်ကြရလေအောင် လောကနာသက တရားချစ် ပါးကင်းပြီးတော့ လောကပါလ တရားနှစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံအောင် နေကြ, ထိုင်ကြဖို့ပါပဲ။ နောက်ပြီးတော့–

"ယုဂနဒ္ဓ စသည် ၃–ပါး" တဲ့။

ကုသိုလ်မှာတုန်းကတော့ သမထနဲ့ဝိပဿနာလို့ အစုံရှိတယ်၊ ဒီမှာတော့ သမထပဲရှိတယ်၊ ဝိပဿနာဆိုတာမရှိဘူး၊ ယုဂ–ဆိုတာ အစုံအစုံကို ဆိုတာပဲ စသည်လို့ ဆိုတာက ပဂ္ဂဟနဲ့ အဝိက္ခေပ– ကျန်သေးတာ ဖြစ်လို့ အတိုကောက်သိမ်းပြီး ဆိုထားလိုက်တာ၊ ပဂ္ဂဟဆိုတာ လုံ့လဝီရိယတဲ့၊ အဝိက္ခေပဆိုတာက သမာဓိပါပဲ၊ ကုသိုလ်ပဲဖြစ်ဖြစ်, အကုသိုလ်ပဲဖြစ်ဖြစ် ဒီတရားတွေ အင်အားချင်းညီမျှမှ ဖြစ်ပါတယ်၊ ဒီတရား နှစ်ပါးညီမျှမှ သန်သန်စွမ်းစွမ်း အောင်မြင်တယ်၊ အဲဒါ ညီမျှနေရမယ့်

တရားနှစ်ပါးတဲ့၊ ဒီတရား နှစ်ပါးနဲ့ အခုနက သမထပေါင်းလိုက်တော့ ၃-ပါး၊ အဲဒီ ၃-ပါးကို စုပြီး "ယုဂနद္ဓ စသည် ၃-ပါး"လို့ ရေးထားတယ်၊ အဲ နောက်ဆုံးစာတမ်းက-

"ဤ ၃၂-ပါးပင် ဖြစ်သည်"တဲ့။

အခုပြောခဲ့တာတွေကို ပြန်ကြည့်ပြီး ပေါင်းလိုက်ရင် ၃၂-ပါးပဲ ရှိတယ်တဲ့၊ အဲဒီမှာ လက်သည်းကွင်းလေးနဲ့ ပြထားတာတွေကို ထည့်ပြီးပေါင်းစရာ မလိုတော့ဘူးတဲ့၊ တရားကိုယ်သက်သက်မှာသာ ပေါင်းတဲ့အခါပေါ့လေ၊ အဲဒီကွင်းလေးတွေကို ချန်ပြီးပေါင်းရင်-

"တရားကိုယ်အားဖြင့် ၁၆-ပါးမျှသာရှိသည်"တဲ့။
ကိုင်း-အဲဒါကို ပေါင်းကြည့်ရအောင်-

ဖဿပဉ္စမကတရား	(၅) ပါး။	
စျာနင်ထဲက သုခမှတစ်ပါး	(၄) ပါး။	
ဣန္ဒြေ ၅-ပါးထဲက	(၂) ပါး။	ဝီရိယနဲ့ ဇီဝိတန္ဒြေ
မဂ္ဂင် ၄-ပါးထဲက	(၁) ပါး။	မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ
ဗိုလ် ၄-ပါးထဲက	(၂) ပါး။	အဟိရိကနဲ့ အနောတ္တပ္ပ
မူလက	(၂) ပါး။	လောဘမောဟ

အဲဒါတရားကိုယ်တွေပါပဲ၊ အားလုံးပေါင်း ၁၆-ပါးပဲ၊ ကမ္မပထ-စသည်တွေကတော့ ဒီ ၁၆-ပါး ထဲမှာ တူနေတာဖြစ်လို့ အပါအဝင် ဖြစ်သွားပြီ၊ "တရားကိုယ်အားဖြင့် ၁၆-ပါး ရှိသည်"ဆိုတာ အဲဒါပါပဲ၊ နောက်ပြီးတော့-

"ယေဝါပနကအရ အဌကထာ၌ ပြထားသော တရားတို့မှာ ဆန္ဒ,
အဓိမောက္ခ, မနသိကာရ, ဥဒ္ဒစ္စ ဤ ၄-ပါး နှစ်ရပ်ပေါင်းတွင်
တရားကိုယ် ၂၀-မျှသာ ဖြစ်သည်"တဲ့

၁၆-ပါးနဲ့ ၄-ပါး ပေါင်းရင် တရားကိုယ် ၂၀-တဲ့၊ ယေဝါပနကထဲမှာ ကုသိုလ်တုန်းကတော့ တတြမဇ္ဈတ္တတာ ပါတယ်၊ အခု ဒီအကုသိုလ်ကျတော့ အဲဒါမပါဘူး။ အဲဒီနေရာမှာ ဥဒ္ဓစ္စဆိုတာ ပါလာတယ်၊ ဒါပဲ ထူးပါတယ်၊ ဒီပြင် အကုသိုလ်စိတ် အနေနဲ့ဆိုရင်တော့ ယေဝါပနကတရားတွေ ရှိသေးတာပေါ့၊ မာန, ဣဿာ, မစ္ဆရိယ, ကုက္ကုစ္စတို့ ရှိသေးတယ်၊ အခုစိတ်က လောဘမူ ပထမအသင်္ခါရိက အကုသိုလ်စိတ်ဆိုတော့ အဲဒီ ယေဝါပနက တရားတွေနဲ့က မဆိုင်ဘူး။ ဒါကြောင့်-

"လောဘမူပထမအသင်္ခါရိကဌ် ပါဝင်သောတရားတို့သည် ၃၂-
ပါးဖြစ်၏။ တရားကိုယ်အားဖြင့် ၂၀-မျှသာ ဖြစ်သည်"တဲ့။

အဲဒါဟာ လောဘမူ ပထမအသင်္ခါရိကစိတ်နဲ့ အတူတကွဖြစ်တဲ့ တရားတွေပဲတဲ့၊ အင်း ၃-နာရီ လောက်တောင် ရှိသွားပြီ၊ တရားက အခုမှ ခေါင်းစဉ်ပြီးကာ ရှိသေးတယ်၊ အချိန်က မရှိဘူး၊ မနက်ဖြန်မှ ဆက်ဟောရမှာပဲ၊ ကျန်ရှိသေးတဲ့ အချိန်လေးနဲ့ သိသင့်တာလေးကို ဆက်ပြောရဦးမယ်။

"သမထော ဟောတိ"လို့ ဒီမှာ မြတ်စွာဘုရားက ဟောကြားထားပါတယ်၊ သမထ-ဆိုတာ သမာဓိတဲ့၊ သမာဓိ ဆိုတာကလည်း ခိုင်မာတဲ့သဘောရှိတယ်၊ ဒါကြောင့် "သမထော ဟောတိ"လို့ ဟောထားတာ၊ တချို့ စိတ်တွေကျတော့ သမာဓိပါပေမယ်လို့ အင်အားမကောင်းတော့ "သမထော ဟောတိ"လို့ ထည့်မဟောဘူး၊ ကုသိုလ်စိတ်တွေမှာတော့ သမထော ဟောတိ"လို့အကုန်လုံးမှာ ပါတယ်၊ကာမကုသိုလ်မှာလည်း ပါတယ်၊ရူပ,အရူပကုသိုလ်တွေမှာလည်းပါတယ်၊ လောကုတ္တရာ ကုသိုလ်မှာဆိုတော့ ပြောစရာကိုမလိုတော့ဘူး၊ သေသေချာချာကို ပါတာပေါ့၊ အဲဒီလိုကုသိုလ်တိုင်းမှာ သမထပါတာချည်းပဲ။

အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ပါးရှိရာမှာ ဝိစိကိစ္ဆာစိတ်ကျတော့ သမာဓိက အားမကောင်းဘူး၊ အားမကောင်းတော့ အဲဒီမှာ ထည့်မဟောဘူး၊ ကျန်တဲ့စိတ် ၈၀-မှာတော့ "သမထော ဟောတိ"လို့ ဟောတာချည်းပဲ၊ အဲဒါကို အကြောင်းပြုပြီးတော့ ဂိုဏ်းဆရာကြီးတစ်ယောက်လို့ ဆိုရမှာပေါ့လေ၊ သူ့နာမည်ကို ထုတ်ဖော်ပြီး မပြောလိုပါဘူး၊ အဲ-သူက ဒီအကုသိုလ်နေရာမှာ "သမထော ဟောတိ"လို့ ဟောတာနဲ့ သမထဟူသမျှကို မခွဲမခြားဘဲ သမထဟာ အကုသိုလ်ဖြစ်တယ်လို့ ဆုံးဖြတ်ထားပါတယ်၊ အဲဒါကို စာရွက်စာတမ်းတွေ ရိုက်နှိပ်ပြီး ဖြန့်ဝေတယ်၊ တော်တော်နေရာမကျတာပဲ၊ ဒီလိုပုဂ္ဂိုလ်တွေအတွက် ခက်ပါတယ်။

ဒီ "သမထော ဟောတိ"ဆိုတာက သဘာဝတွေကို ဝေဖန်ဟောကြားထားတာပဲ။ သဘာဝအတိုင်း သမာဓိကို သမထလို့ပြောတာ၊ သမာဓိကို သမထလို့ ပြောတဲ့အတွက် သူက သမထကို အကုသိုလ်လို့ ဆုံးဖြတ်တယ်၊ တရားကိုယ် အားဖြင့်တော့ သမထဆိုတာ ဧကဂ္ဂတာ စေတသိက်ပဲ၊ အဲဒီ ဧကဂ္ဂတာသမာဓိကို သမထလို့လည်း ဟောကြားထားတယ်၊ ဒီတော့ အကုသိုလ်မှာရှိတဲ့ သမထဟာ အကုသိုလ်သမထပေါ့၊ ကုသိုလ်မှာ ရှိတဲ့ သမထဟာ ကုသိုလ်သမထပေါ့၊ ဥမထ ဆိုတိုင်း အကုသိုလ်ဆိုရင် မခက်ဘူးလား၊ သမာဓိတို့, သမထတို့ ဆိုတာ အမှန်က ဧကဂ္ဂတာစေတသိက်ပဲ၊ အဲဒီ ဧကဂ္ဂတာ စေတသိက်ဟာ စိတ် ၈၉–အားလုံးမှာ ယှဉ်ဖြစ်တာ ချည်းပဲ၊ ဒါကို သူသိပုံမရပါဘူး၊ ဘယ်စိတ်မဆို အာရုံယူ နိုင်တော့ ဧကဂ္ဂတာသမာဓိ ဖြစ်တာချည်းပဲ။

ဒိဋ္ဌိဂတသမ္မယုတ်တဲ့

သမထကို အကုသိုလ်လို့ ဆုံးဖြတ်တဲ့သူက မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားထားတဲ့ သတိပဋ္ဌာန်ကို ထိခိုက်ပြီး ပြောလိုက်သေးတယ်၊ သတိပဋ္ဌာန်ပါဠိတော်မှာ လာတဲ့အတိုင်း ဝိပဿနာရှုမှတ်လို့ဖြစ်တဲ့ သမထကို အဲဒါဟာ ဒီမှာ "သမထော ဟောတိ"လို့ ပါခြင်းကြောင့် အကုသိုလ် ဒိဋ္ဌိဂတသမ္မယုတ်တဲ့၊ သူက ဒီလိုဆုံးဖြတ်တယ်၊ ဒါကို သူ့တပည့်တွေ ကတော့ ယုံချင်ယုံနေကြမှာပဲ၊ အတော်ကို နေရာမကျတဲ့ ဥစ္စာပဲ၊ နေရာမကျတာမှ တော်တော့ကို နေရာမကျတာ။

အကုသိုလ် ဒိဋ္ဌိဂတသမ္မယုတ်ဆိုတာ သတိပဋ္ဌာန်ဝိပဿနာသမထကို ဆိုတာ မဟုတ်ပါဘူး။ စောစောကပြောခဲ့တဲ့ မိစ္ဆာအယူတွေကို ယူတယ်ဆိုရင် အဲဒါဒိဋ္ဌိဂတသမ္မယုတ်စိတ်တွေ ဖြစ်နေတာပဲ၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ အနေနဲ့ စွဲလမ်းနေတဲ့စိတ်၊ ပြီးတော့ အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါဟာ အမြဲတမ်း တည်ရှိနေတယ်, ဘယ်တော့မှ မပျက်စီးဘူးလို့ထင်တဲ့ သဿတဒိဋ္ဌိ–အဲဒီလို စွဲလမ်းနေတဲ့စိတ်, နောက်ပြီးတော့ သေပြီးရင် ဘာမှမရှိတော့ဘူး၊ ပျောက်ဆုံးသွားတာပဲ၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ်ရယ်လို့လည်း မရှိဘူး၊ အဲဒါတွေရဲ့ ကောင်းကျိုး, ဆိုးကျိုးတွေလည်း မရှိဘူးလို့ ယူတဲ့အယူတွေကို စွဲလမ်းနေတဲ့စိတ်, နောက်ပြီးတော့ သံသရာဝဋ္ဋဆင်းရဲမှု လွတ်မြောက်ရာ လွတ်မြောက်ကြောင်းဆိုပြီး မမှန်ကန်တဲ့ အလေ့အကျင့် တစ်စုံတစ်ခုကို လေ့ကျင့်နေမှုကို စွဲလမ်းနေတဲ့စိတ် အဲဒါတွေမှ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္မယုတ်စိတ်တွေပဲ။

ဒီလို မိစ္ဆာအယူဝါဒတွေကို ယူတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာလည်း ခိုင်မြဲတဲ့ သမာဓိဆိုတာ သူတို့မှာလည်း ရှိတာပေါ့၊ တကယ်လို့ ဒီသမာဓိမရှိရင် သူတို့တတွေဟာ ဟိုအယူပြောင်း ဒီအယူပြောင်း ပရမ်းပတာ ဖြစ်ချင်သလို ဖြစ်နေကြမှာပေါ့၊ အဲဒီလို မဖြစ်စေဘဲ သူတို့ယူတဲ့ အယူဝါဒ ခိုင်မြဲတဲ့သမာဓိဆိုတာလည်း ရှိတာပေါ့၊ အဲဒီလို အကုသိုလ်သမာဓိကို ဒီနေရာမှာ သမထလို့ ဆိုပါတယ်၊ အကုသိုလ်မှာ ပါဝင်နေတဲ့ သမထပေါ့၊ ဝိပဿနာ ကုသိုလ်သမထနဲ့ ဘာမှ မဆိုင်ပါဘူး၊ သမထဆိုတိုင်း အကုသိုလ်သမထချည်းဆိုရင် မခက်ပေဘူးလား၊ မြတ်စွာဘုရားကလည်း အကုသိုလ်မှာချည်း သမထအမည် ကို ဟောကြားထားတာ မဟုတ်ပါဘူး၊ ကုသိုလ်နေရာမှာလည်း ဟောတယ်၊ အကုသိုလ်နေရာမှာလည်း ဟောတယ်၊ ဒီတော့ ကုသိုလ်နေရာမှာဟောတဲ့ သမထကိုတော့ သူဘယ်လိုဆုံးဖြတ်မှာလဲ၊ ကုသိုလ်နေရာမှာဟောတဲ့ သမထကို အကုသိုလ်သမထ လို့ ဆုံးဖြတ်တဲ့ အဆုံးအဖြတ်ဟာ ဟုတ်နိုင်တော့ပါမလား၊ မဟုတ်ပါဘူး။

အကုသိုလ်မှာပါတဲ့ သမထကို ကြည့်ပြီး ကုသိုလ်နေရာမှာပါတဲ့ သမထကိုတော့ မကြည့်ဘဲ "သမထဆိုတာ အကုသိုလ်"လို့ ဆိုတဲ့သူဟာ "တရားတော်ရဲ့ သဘောမှန်ကို မယူတတ်, မဆတတ်ဘူး"ဆိုတာ ထင်ရှားတာပဲ၊ သမထဆိုတာ သူ့နေရာနဲ့ သူရှိနေတဲ့ဥစ္စာပဲဟာ၊ ဒီအဓိပ္ပာယ်ကို သူကတကယ်မသိလို့လေလား၊ ဒါမှမဟုတ်ရင်လည်း ဝိပဿနာရှုမှတ်နေကြတဲ့ယောဂီတွေထင်ယောင်ထင်မှားဖြစ်ပြီး ပျက်စီးကုန်အောင် တမင်သက်သက် လုပ်ကြံဆုံးဖြတ်တာလား ဆိုတာကိုတော့ မပြောတတ်ပါဘူး၊ ဘယ်လိုပဲဖြစ်ဖြစ်ပေါ့လေ၊ ဒါကတော့ အင်မတန်နေရာမကျတဲ့ ကိစ္စပါပဲ။

အဋ္ဌကထာအမှင့်

ဒီ သမထနေရာမှာ အဋ္ဌကထာက ဖွင့်ပြထားပါတယ်။ "အညကိစ္စေသု အဝိက္ခေပဝေသန"တဲ့၊ အညကိစ္စေသု၊ တစ်ပါးသောကိစ္စတို့၌။ အဝိက္ခေပဝေသန၊ မပျံ့လွင့်သည်၏ အစွမ်းအားဖြင့်။ သမထော၊ ပျံ့လွင့်မှုကို ငြိမ်းစေတဲ့သမထသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။အကုသိုလ်မှာလည်း အကုသိုလ်အလိုက် သူ့ကိစ္စကိုသူ တည်ကြည်စွဲမြဲနေလို့ရှိရင် ဒီပြင်နေရာကို ပျံ့လွင့်မသွားဘူး၊ မပျံ့လွင့်ရင် သူ့ကိစ္စဟာ ထမြောက်အောင်မြင်တော့ တာပဲ။

ဥပမာဆိုပါတော့ သတ္တဝါတစ်ကောင်ကို သတ်မယ်လို့ စိတ်ကူးတယ်၊ အဲဒီ စိတ်ကူးအတိုင်း စွဲမြဲနေလို့ ရှိရင်တော့ သတ္တဝါကို သတ်ဖြတ်တော့တာပဲ၊ တုတ်နဲ့ ရိုက်မယ်, ဓားနဲ့ခုတ်မယ် စသည်ဖြင့် ဒီလိုစိတ်ကူးနဲ့ တုတ်ကိုသွားယူတယ်၊ ဓားကို သွားယူတယ်၊ ယူပြီးတော့ ရိုက်တယ်, ခုတ်တယ်, သတ္တဝါ သေသွားတယ် ဆိုပါတော့၊ အဲဒီအတွင်းမှာ သတ္တဝါဘဝ သေသည်အထိ သတ်လိုတဲ့စိတ်ဟာ တည်မြဲနေတယ်၊ ဒါကြောင့် သတ္တဝါကို သတ်မှု ထမြောက်အောင်မြင်သွားတယ်၊

သတ်လိုတဲ့စိတ်တွေ မတည်မြဲဘဲ ပြောင်းလဲသွားမယ်ဆိုရင် သတ္တဝါကိုသတ်ဖို့ရာ ထမြောက်အောင်မြင်မယ် မဟုတ်ဘူးပေါ့၊ အကုသိုလ် မဖြစ်တော့ဘူး၊ ခိုးမှု, လိမ်ညာမှု စသည်တို့မှာလည်း အတူတူပါပဲ။

သေနတ်တွေ ဘာတွေနဲ့ ပစ်တဲ့နေရာမှာ သာပြီးထင်ရှားသေးတယ်၊ သမာဓိမရှိရင် မှန်အောင် မပစ်နိုင်ဘူး၊ စိတ်တည်ငြိမ်မှုရှိမှ မှန်အောင် ပစ်နိုင်တယ်တဲ့၊ အဲဒါကြောင့် အကုသိုလ်ပြုရာမှာလည်း စိတ်တည်ငြိမ်မှုကို သမာဓိလို့ ခေါ်ပါတယ် အဲဒီ သမာဓိကို မြတ်စွာဘုရားက သမထလို့ ဟောတော်မူတာပါပဲ။

ဒီအကုသိုလ်နေရာမှာ နီဝရဏတွေကင်းစင်လို့ သမထဆိုတာလားလို့ မေးစရာရှိပါတယ်၊ ဒီလိုမဟုတ်ပါဘူး၊ ဒါဖြင့် ဘယ်လိုကြောင့် သမထခေါ်သလဲဆိုတော့ တခြားတစ်ပါး အာရုံကိစ္စတွေထဲ မကျမရောက်ဘဲ သူ့အကုသိုလ် အာရုံကိစ္စ ထဲမှာသာ တည်ငြိမ်စွဲမြဲနေတာဖြစ်လို့မို့ သမထခေါ်ပါတယ်တဲ့၊ အဋ္ဌကထာက အဲဒီလို ဖွင့်ပြထားပါတယ်။

ပြောဖို့ရာ ဆိုက်ရောက်လာလို့ ပြောတာပါ

အဲဒီ ဝိပဿနာရှုမှတ်နေကြတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေနဲ့ ဘာမှမဆိုင်ပါဘူး၊ ဒီပါဠိတော်ထဲမှာလည်း ဒီလိုအဓိပ္ပာယ်မျိုး မပါပါဘူး၊အခုလိုပြောရတာလည်းပါဠိတော်လာအဓိပ္ပါယ်ပြောဖို့ဆိုက်ရောက်လာတာနဲ့ ဘုန်းကြီးကပြောတာပါ၊ ဘုရားဟော ပါဠိတော်ကို တိကျစွာ နားလည်ဖို့ လိုပါတယ်၊ ကိုယ့်အတ္တနောမတိနဲ့ ကိုယ့်ဟာကိုယ် သဘောကျပြီး ထင်ရာမြင်ရာတွေ လျှောက်ပြီးတော့ အဓိပ္ပါယ်ကောက်ယူလို့ ဖြစ်တာမဟုတ်ဘူး၊ အဲဒါတွေကို သိအောင်လို့ ဘုန်းကြီးတို့က ပြောရတာပဲ၊သူတို့ နစ်နာထိခိုက်စေလိုလို့ ပြောတာတော့ မဟုတ်ပါဘူး၊ ကိုင်း–ဒီလောက်နဲ့ပဲ ထားလိုက်ကြဦးစို့၊ ဒီအကုသိုလ်နေရာမှာလည်း မှတ်သားစရာတွေ အများကြီးရှိတာပဲ၊ ရှောင်ကြဉ်ရမယ့် အကုသိုလ်တရားတွေဆိုတော့ နားလည်ထားဖို့ရာ အင်မတန်မှ သင့်လျော်ပါတယ်။ ဒီလိုမဟုတ်ရင် ကိုယ့်မှာ အကုသိုလ်ဖြစ်နေတာကို ဖြစ်မှန်းမသိသာ ရှိနေတတ်ကြတယ်၊ အကုသိုလ် ဖြစ်နေပါလျက်လည်း ကုသိုလ်တွေလို့ ထင်မှတ်နေတာလည်း ရှိတတ်သေးတယ်၊ ဒါတွေက အရေးကြီးပါတယ်၊ အဲဒါတွေကို နက်ဖြန်ကျမှ ဆက်ပြီးဟောရဦးမယ်၊ ကိုင်း အမျှဝေပြီး တရားသိမ်းကြရအောင်။

ယနေ့အဖို့ အကျွန်ုပ်တို့ပြုစုအားထုတ်အပ်သော . . . . ဈမ်းသာကြပါစေ။

အမျှ . . . အမျှ . . . အမျှ . . . ယူတော်မူကြပါကုန်လော့။

သာဓု . . . သာဓု . . . သာဓု . . . ။

အဘိဓမ္မာတရားတော်ကြီး

ဒီကနေ့ဆိုရင် (၁၇-၄-၇၅) ၁၃၃၇-ခုနှစ် ဖြစ်သွားပြီ၊ တန်ခူးလဆန်း ၇-ရက်၊ နှစ်ဆန်း ၁-ရက်နေ့ဆိုတော့ နှစ်သစ်မင်္ဂလာနေ့ပေါ့၊ နှစ်သစ်မင်္ဂလာတရားပွဲနဲ့ တရားဟော, တရားနာပြီးတော့ နှစ်ဆန်းလိုက်ကြရမှာပေါ့၊ ဟောတဲ့တရားကလည်း အဘိဓမ္မာတရားတော်တဲ့၊ အဲဒီ အဘိဓမ္မာတရားမှာ ကုသလာဓမ္မာပြီးလို့ အကုသလာ ဓမ္မာကို မနေ့ကစပြီး ဟောခဲ့တယ်၊ ကနေ့ အဲဒါကိုပဲ ဆက်ပြီး ဟောရမယ်။

အကုသလာ ဓမ္မ ဆိုတာ ပဟာတဗ္ဗတရားတဲ့၊ ပယ်သင့်ပယ်ထိုက်တဲ့တရား, ပယ်ရမည့် တရားဆိုတာ သိထားဖို့ရာ အရေးကြီးပါတယ်၊ ကျန်းမာရေးလိုလားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ရောဂါဝေဒနာ ဖြစ်ပွားစေတတ်တဲ့ အကြောင်းအရာတွေကို သိထားပါမှ အဲဒါတွေကို ရှောင်နိုင်တယ်၊ ရှောင်မှလည်း လိုလားတဲ့အတိုင်း ကျန်းမာမယ်၊ အဲဒါလိုပါပဲ၊ ပယ်ရမယ့် အကုသိုလ်တရားတွေကို သိထားမှ အဲဒီ အကုသိုလ်တရားတွေ ပယ်နိုင်မယ်၊ ပယ်နိုင်မှ အဲဒီ အကုသိုလ်တရားတွေ မဖြစ်ပွားမှာ၊ ဒီတော့မှ ကုသိုလ်တွေဖြစ်ပြီး သီလ, သမာဓိ, ပညာတွေ ပြည့်စုံသွားနိုင်တာပေါ့၊ မနေ့က ပထမ, အစဆုံးမှာ လောဘမူ အကုသိုလ်စိတ်ကို ပြောခဲ့တယ်။

"ယသ္မိ သမယေ၊ အကြင်အခါ၌။ သောမနဿသဟဂတံ၊ ရွှင်လန်းဝမ်းသာမှုနှင့်တကွဖြစ်သော။ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ္တံ၊ မိစ္ဆာအယူနှင့်ယှဉ်သော။ အကုသလံစိတ္တံ၊ အကုသိုလ်စိတ်သည်။ဥပ္ပဇ္ဇတိဖြစ်၏"လိုချင်နှစ်သက်မှုဖြစ်ရာမှာ ရွှင်ရွှင်လန်းလန်းနဲ့တကွ မိစ္ဆာအယူကို ယူပြီးဖြစ်တဲ့ အကုသိုလ်စိတ် တဲ့၊ မနေ့က မိစ္ဆာအယူတွေကို ပြောခဲ့တာ တော်တော် စုံသွားပါပြီ၊ ပရိသတ်အသစ်တွေလည်းပါနေတော့ အကျဉ်းမျှလောက်တော့ ထပ်ပြီးပြောဦးမှဖြစ်မယ်။

အတ္တဒိဋ္ဌိ-အတ္တအနေနဲ့ စွဲတဲ့အယူ၊ ငါကောင် သတ္တဝါကောင် ရှိတယ်လို့ ယူတဲ့အယူ၊ သဿတဒိဋ္ဌိ-ငါကောင် သတ္တဝါကောင်ဟာ အမြဲတမ်း တည်နေတယ်လို့ ယူတဲ့အယူ၊ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌ-သေပြီးရင် ဘာမျှ မရှိဘူးလို့ ယူတဲ့အယူ၊ ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံ မရှိ၊ အဲဒီကံတွေရဲ့ အကျိုးအပြစ်ဆိုတာလည်း မရှိလို့ယူတာ၊ ဒီအယူကတော့ အကြီးဆုံးနဲ့ အကြီးစားအယူပါပဲ။

ပြီးတော့ သီလဗဒတပရာမာသဒိဋ္ဌိ၊ တစ်စုံတစ်ခုသော အလေ့အကျင့်ဖြင့် သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲက လွတ်မြောက်ပြီးတော့ အမြဲတမ်း ချမ်းသာသွားတယ်လို့ ယုံကြည်ယူဆတဲ့ ဘာသာရေးအယူအဆတွေ၊ ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ရဲ့အပြင်ဘက်မှာ နွား၊ ခွေးတို့ရဲ့ အလေ့အကျင့်တွေကို ကျင့်တာတွေ၊ အဲဒါတွေကို မနေ့က နည်းနည်းပြောခဲ့ ပြီးပါပြီ၊ ဒီပြင်လဲ သစ်ပင်၊ တော၊ တောင် စသည်တွေကို ကိုးကွယ်ရာလုပ်ပြီး ကိုးကွယ်နေကြတာတွေ၊ ကောင်းကင်ဘုံက သိကြား၊ ဗြဟ္မာ၊ ဗိဿနိုး၊ နတ်၊ တာရာ နက္ခတ်ဂြိုဟ်တွေကို ကိုးကွယ်နေကြတာတွေ၊ အဲဒါတွေကို ကိုးကွယ်တာနဲ့ပဲ နောင်သံသရာဘဝမှာ ချမ်းသာမြဲတယ်လို့ ယုံကြည်ပြီး ကျင့်နေကြတာတွေ၊ အဲဒါတွေဟာ သီလဗဒတပရာမာသဒိဋ္ဌိတွေပါပဲ၊ အဲဒါတွေကို မမှားကြဖို့ အရေးကြီးပါတယ်။

သောတာပတ္တိမဂ်ကိုရအောင် အားထုတ်လို့ သောတာပတ္တိမဂ်ကို ရမှသာ အဲဒီ အယူမှားတွေမှ စိတ်ချလက်ချ လွတ်ကင်းသွားမယ်၊ သောတာပတ္တိမဂ်ကို ရောက်သွားမှ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိရယ်၊ ဝိစိကိစ္ဆာရယ်၊ သီလဗဒတပရာမာသရယ် အဲဒီသုံးမျိုးက ကင်းသွားတာပဲ၊ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါအနေနဲ့ စွဲလမ်းတဲ့ အတ္တဒိဋ္ဌိလည်း ကင်းသွားတယ်၊ အတ္တဒိဋ္ဌိကင်းသွားမှတော့ သဿတဒိဋ္ဌိလည်း ကင်းသွားတော့တာပဲ၊ ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာ အကျင့်သီလသိက္ခာနဲ့ စပ်ပြီးတော့လည်း ဟုတ်မှ ဟုတ်ပါ့မလားလို့ ယုံမှားတဲ့ ဝိစိကိစ္ဆာဆိုတာလည်း ကင်းသွားတယ်၊ ဒါတွေ ဘာကြောင့် ကင်းသွားသလဲဆိုရင် အမှန်တရား ကို လက်ကိုင်ရရှိသွားလို့ပါပဲ တဲ့။

အမှန်တရားကို ကိုယ်တိုင် သိပြီးသားဖြစ်နေတော့ ဘယ်သူကပဲ ဘယ်လို လှုပ်ချောက်ချား၊ လှုပ်ချောက်ချား မတုန်လှုပ်ဘူးပေါ့။

"ယထိန္ဒခီလော ပထဝိဿိတော သိယာ၊
စတုဗ္ဘိ ဝါတေဟိ အသမ္ပကမ္ပိယော။
တထူပမံ သပ္ပုရိသံ ဝဒါမိ၊
ယော အရိယသစ္စာနိ အဝေစ္စပဿတိ။
ဣဒမ္ပိ သံဃေ ရတနံ ပဏီတံ၊
ဧတေန သစ္စေန သုဝတ္ထိ ဟောတု။ ။

အဲဒါ ပရိတ်ကြီး ပါဠိရတဲ့ လူတွေများပါတယ်၊ ရတနာ့သုတ်ထဲက ဂါထာတစ်ပုဒ်ပါပဲ၊ "ပထဝိသိတော၊ မြေ၌ခိုင်တည် ကောင်းစွာမှီသော။ ဣန္ဒခီလော၊ တံခါးတိုင်ကြီးသည်။ စတုဗ္ဘိ ဝါတေဟိ၊ အရှေ့အနောက် တောင်မြောက်ဒိသာ လေးမျက်နှာတို့မှ လာလာသမျှသော လေတို့သည်။ ဝါ၊ လာလာသမျှသော လေတို့ကြောင့်။ အသမ္ပကမ္ပိယော၊ မလှုပ်ရှားစေနိုင်သည်။ သိယာ ယထာ၊ ဖြစ်ရာသကဲ့သို့" တဲ့။

ရှေးကအိန္ဒိယပြည်မြို့အဝင်ပေါက်မှာအလှစိုက်ထားတဲ့တံခါးတိုင်ကြီးတွေဆိုတာရှိတယ်၊မြေပေါ်မှာ ရှစ်တောင်လောက် မြင့်တယ်ဆိုရင် မြေကြီးထဲမှာလည်း ရှစ်တောင်လောက်ပဲ မြှုပ်ထားတတ်ကြတယ်၊ အနှစ်အသားတွေကို ချောချောမောမော လှလှပပ ပြုလုပ်ထားလေ့ရှိကြတယ်၊ အရပ်လေးမျက်နှာမှ လာတဲ့ လေတွေ ဘယ်လိုပဲတိုက်တိုက် ဒီတိုင်ကြီးက မလှုပ်ဘူးတဲ့။ အဲဒီလိုပါပဲတဲ့။

"ယော၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အရိယသစ္စာနိ၊ လေးပါးသော အရိယသစ္စာတို့ကို။ အဝေစ္စ၊ သောတာပတ္တိမဂ်ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် သက်ဝင်၍။ ပဿတိ၊ မြင်၏။ ဣဒမ္ပိ သပ္ပုရိသံ၊ ဤသို့သော အရိယာ သူတော်ကောင်းကိုလည်း။ တထူပမံ၊ ထိုတံခါးတိုင်ကြီးနှင့်တူ၏ ဟူ၍။ အဟံ၊ ဝေါဘုရားသည်။ ဝဒါမိ၊ ဟောတော်မူ၏"တဲ့။

ဝိပဿနာတရားတွေကို ကိုယ်တိုင်အားထုတ်လို့ အဆင့်ဆင့်တက်လာတဲ့ ကိုယ်ပိုင် သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်နဲ့ သိမြင်ထားတဲ့ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်ဟာ တံခါးတိုင်ကြီးလို့ပဲတဲ့၊ တံခါးတိုင်ကြီးဟာ အရပ်လေးမျက်နှာမှ တိုက်ခတ်တဲ့ လေတွေ ဘယ်လိုတိုက်ခတ် မလှုပ်သလိုပဲတဲ့၊ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်ဆိုတာလည်း ဒီလိုပဲ၊ ဘယ်လိုဝါဒတွေနဲ့ လှုပ်ချောက်ချား လှုပ်ချောက်ချား မတုန်လှုပ်တော့ဘူးတဲ့၊ ခိုင်မြဲနေပြီတဲ့၊ တံခါးတိုင်ကြီးနဲ့ ဥပမာပြုပြီး ဟောကြားထားပါတယ်၊ အရိယပုဂ္ဂိုလ်တို့ သစ္စာလေးပါး သိမြင်ပုံကိုတော့ ဘုန်းကြီးတို့က ဉာဏ်စဉ် တရားထဲမှာထည့်ပြီး ဟောထားပါတယ်၊ အဲဒါကို အမေးလေးက–

"သစ္စာလေးချက်၊ တစ်ပြိုင်နက်၊ သိချက် ဘယ်သို့နည်း" တဲ့။
အဖြေက "နိဗ္ဗာန်မြင်တာ၊ ကြွင်းသစ္စာ၊ မှန်စွာ သိမှုပြီး"တဲ့။

နိဗ္ဗာန်တစ်ခုကို မြင်လိုက်တာနဲ့တစ်ပြိုင်နက် ကြွင်းတဲ့သစ္စာတွေကို သိခြင်းကိစ္စ ပြီးပါတယ်တဲ့၊ ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ ရုပ်နာမ် ဒုက္ခသစ္စာတွေကို ရှုမှတ်နေရာက ဖြစ်ပျက်ရုပ်နာမ် ဆင်းရဲတွေ လုံးဝဆိတ်သုဉ်းသွားတဲ့ နိဗ္ဗာန်ကို တွေ့သွားတယ်။ နိဗ္ဗာန်ကိုတွေ့သွားတော့ နိဗ္ဗာန်ဟာ အကောင်းဆုံးအငြိမ်းဓာတ်ပဲ၊ ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ ရုပ်နာမ်တွေဟာ ဆင်းရဲတွေပဲ၊ မငြိမ်းတဲ့ တရားတွေပဲလို့လည်း တစ်ပြိုင်နက် သိသွားတယ်၊ အဲဒီဆင်းရဲတွေကို သာယာနှစ်သက်မှု သမုဒယဆိုတာလည်း မရှိတော့ဘူး၊ သမုဒယကို ပယ်ခြင်းကိစ္စ ပြီးသွားတာပါပဲ၊ နိဗ္ဗာန်ကို မြင်တယ်ဆိုတာ နိရောဓသစ္စာကို မျက်မှောက်ပြုတာပါပဲ၊ နိရောဓသစ္စာကို မျက်မှောက်ပြုတာက မဂ်စိတ်ဖြစ်ပြီး အဲဒီမဂ်စိတ်က မျက်မှောက်ပြု သိလိုက်တာပါပဲ၊ အဲဒီမဂ်စိတ် ဖြစ်ပွား လာတာကိုပဲ မဂ္ဂသစ္စာ ပွားခြင်းကိစ္စ ပြီးတယ်လို့ ဆိုတာဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီလို သစ္စာလေးပါးတို့တွင် ပိုင်းခြားသိသင့်တဲ့ ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းကိစ္စ, ပယ်သင့်တဲ့ သမုဒယသစ္စာကို ပယ်ခြင်းကိစ္စ၊ မျက်မှောက်ပြုသင့်တဲ့ နိရောဓသစ္စာကို မျက်မှောက်ပြုခြင်းကိစ္စ၊ ဖြစ်ပွားသင့်တဲ့ မဂ္ဂသစ္စာကို ဖြစ်ပွားစေခြင်းကိစ္စ အဲဒီကိစ္စ လေးချက်ကို တစ်ပြိုင်နက်တည်း ပြီးစီး ပြည့်စုံသွားပြီဆိုရင် သောတာပန် အရိယာပုဂ္ဂိုလ် အဖြစ်သို့ ရောက်သွားတော့တာပဲ၊ အဲဒီသောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်သွားပြီဆိုရင် မြေမှာစိုက်ထားတဲ့ တံခါးတိုင်ကြီးဟာ ဘယ်ကလေလာလာ မတုန်မလှုပ်တော့သလို ဘယ်လို မိစ္ဆာအယူဝါဒတွေနဲ့ပဲ တွေ့တွေ့ မတုန်လှုပ်တော့ဘူးတဲ့၊ ကိုယ်တိုင် သိမြင်ပြီးဖြစ်တဲ့ အယူဝါဒမှန်ကိုသာ ခိုင်ခိုင်မြဲမြဲယူပြီး အရဟတ္တမဂ်ဖိုလ် အဆင့်တိုင်အောင် တက်ရောက် သွားပါတယ်–တဲ့။

"သံဃေ၊ သံဃာတော်၏။ ဣဒမ္ပိ ရတနံ၊ ဤရတနာ၏ အဖြစ်သည်လည်း။ ပဏီတံ၊ မြတ်လှပါပေ၏။ ဧတေန သစ္စေန၊ ဤသစ္စာစကားကြောင့်။ သုဝတ္ထိ၊ ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ကြည်သာရွှင်လန်း ချမ်းသာခြင်းသည်။ ဟောတု၊ ဖြစ်ပါစေ"တဲ့။

ဒါကတော့ ပရိတ်ကြီးမှာလာတဲ့အတိုင်း နောက်ပိုင်း သစ္စာပြုတဲ့ စကားပါပဲ။

ဒွါရခြောက်ပါးက ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ ဒုက္ခသစ္စာကို ရှုပြီးတော့ ပွားများတဲ့ ဝိပဿနာမဂ်ဖြင့် အားထုတ်ပွားများလာတဲ့အခါ အဲဒီဝိပဿနာမဂ်ဆုံးရင် ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ငြိမ်းတဲ့ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်တွေ့ သိတယ်ဆိုတာဟာ အရိယမဂ် ဖြစ်သွားတာပါပဲ။

"မူလ ပုဗ္ဗ၊ အရိယ၊ သုံးဝ မဂ္ဂင်မြတ်" တဲ့။

အဲဒီလက်ီလေးအတိုင်း မဂ်တွေ အဆင့်ဆင့်ပွားသွားရင် နောက်ဆုံး အရိယမဂ်နဲ့ နိဗ္ဗာန်ကို ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက်ပြု ဆိုက်ရောက်သွားတာတဲ့၊ အစဉ်အတိုင်းကျင့်ရင် ဒီလိုဖြစ်သွားတာပါပဲ၊ ဘယ်ကဘယ်လို နည်းတွေနဲ့လာပြီး ဟောဟော ပြောင်းလဲခြင်းမရှိတော့ဘူး၊ ပြောင်းလဲသေးတယ်ဆိုရင်အဲဒါဟာ အရိယမဂ်နဲ့နိဗ္ဗာန်ကို မမြင်ရသေးလို့ပဲ၊ ဟုတ်မှ ဟုတ်ပါ့ မလားလို့ သို့လော သို့လော ယုံမှားမှု ရှိနေသေးကြရင်လည်း နိဗ္ဗာန်ကို ကိုယ်တိုင်မမြင်ရသေးလို့ပဲ၊ နိဗ္ဗာန်ကို တကယ် မြင်သွားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကတော့ ဘာသာဝါဒ မပြောင်းတော့ဘူး၊ ဒီဘဝမှာသာ မဟုတ်သေးဘူး၊ နောက်ဘဝရောက် သွားလည်း မပြောင်းတော့ဘူး၊ ဒီလို သီလဗ္ဗတ ပရာမာသ ဆိုတဲ့ ဘာသာရေးကျင့်နည်း နိသရည်းတွေ၊ အယူဝါဒမှားတွေ ကင်းသွားပြီ၊ အဲဒါတွေကို သောတာပတ္တိမဂ်က ပယ်တယ်တဲ့။

အဲဒီလို အကျင့်မှားတွေကို ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ရဲ့ အပြင်ဘက်က အကျင့်တွေလို့တော့ ပြောရတာပဲ၊ ဒါပေမယ့်လို့ ဗုဒ္ဓသာသနာဝင်လို့ အမည်ခံပြီး ဗုဒ္ဓတရားတော်တွေနဲ့ ပြောင်းပြန်ဖြစ်နေတဲ့ အယူဝါဒတွေက ရှိကြသေးတယ်၊ အင်း အဲဒါတွေက ပြောရရင် သိပ်မကောင်းဘူး၊ မပြောလို့ ကလည်း မဖြစ်ဘူး၊ ပြောရပြန်လို့ ရှိရင်လည်း သူတို့ကို မလိုမုန်းတီးလို့ ပြောသလိုလို ဘာလိုလိုထင်ရတတ်ပါတယ်၊ မပြောဘဲနဲ့ နေပြန်ရင်လည်း အကြားအမြင်နည်းပါးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ဒီမဟုတ် တဲ့ အယူဝါဒတွေကို အဟုတ်ကြီးမှတ်ပြီးတော့ လိုက်နာ ကျင့်ကြံကြရင် မှားယွင်းကုန်ကြမှာပဲ။

ဒီတော့ ဗုဒ္ဓသာသနာဝင် လူအများစုတွေကို ကြည့်ပြီးတော့ မမှားတန်တာ မမှားကြရအောင်တော့ ပြောမှ ဖြစ်တော့မှာပဲ၊ ပြောသင့်ပြောထိုက်တာကို မပြောဘဲနေလို့မဖြစ်ဘူး၊ ပြောရမှာပဲ၊ အခုဒီဠ္ဍအယူဝါဒတွေနဲ့ စကားစပ်ပြီ ပြောနေတဲ့ အပိုင်းကို ရောက်နေတာ ဖြစ်တော့ ဒါက ပြောမှပြီးတော့မယ်၊ တစ်ဖက်ကလူတွေကို ပြောချင်လို့ တမင်သက်သက် ပြောတာမျိုးလည်း မဟုတ်ပါဘူး၊ အဘိဓမ္မာတရားတော်အရ ဓမ္မလမ်းကြောင်းအတိုင်း အခု အကုသလာဓမ္မာ ဆိုင်ရာမှ ဒိဋ္ဌဆိုတဲ့ အယူတွေနဲ့စပ်ပြီး ဆိုက်ရောက်လာပါတယ်၊ ဒီတော့ ဒါတွေကို ပြောမှပဲဖြစ်မှာ၊ မပြောလို့ မဖြစ်ဘူး။

ဟူတ်နိုးနိုးဖြစ်နိုင်တယ်

မိမိတို့ထင်ရာ ကျင့်ပုံကျင့်နည်း နိသရည်းတွေက သူတစ်မျိုး ငါတစ်ဖုံ ဆိုသလို အင်မတန် များတာပဲ၊ ဒီတော့ မမှန်မကန်တဲ့ ကျင့်နည်းတွေကိုသော်လည်း ဟုတ်နိုးနိုး ဖြစ်နိုင်ပါတယ်၊ ဒီတော့ မဟုတ်မမှန်တာတွေကို သဘောကျပြီး လိုက်နာကျင့်သုံးမှုလည်း ရှိနေကြတာပါပဲ၊ အမှန်အကန်အတိုင်းသိဖို့ ဘုန်းကြီးက–

"သစ္စာမမြင်၊ မဂ္ဂင်မပါ၊ လေ့ကျင့်ကာဖြင့်၊ ချမ်းသားမြဲမည်၊
ယုံကြည်ဆုံးဖြတ်၊ ယူဆမှတ်–သီလဗ္ဗတပင်" လို့–

ရေးတားပါတယ်၊ သစ္စာလေးပါးတရားတွေကို မှန်ကန်စွာ မသိမမြင်သေးဘူးဆိုရင် မဂ္ဂင်မပါတဲ့ အကျင့်တွေကို ကျင့်ပြီးတော့ ချမ်းသာမယ်လို့ ယုံကြည်စွဲလမ်းမှု ရှိနေတဲ့ အကျင့်မျိုးဟာ အဲဒါ သီလဗ္ဗတပရာမာသ ဒိဋ္ဌတဲ့၊ ဒါကိုဆို ကြရမယ်–

"သစ္စာမမြင်၊ မဂ္ဂင်မပါ၊ လေ့ကျင့်ကာဖြင့်၊ ချမ်းသာမြဲမည်၊ ယုံကြည်ဆုံးဖြတ်၊
ယူဆမှတ်–သီလဗ္ဗတပင်"

ဒါက နည်းနည်းရှည်တယ်၊ ဗြုန်းကနဲတော့ ရမှာမဟုတ်ဘူး၊ ဒီက ယောဂီတွေကတော့ အရမျှားကြမှာပဲ၊ သတိပဋ္ဌာန် သံယောဇဉ်ပိုင်းမှာ ဆောင်ပုဒ်လုပ်ပြီးတော့ ရေးထားပါတယ်၊ ဘုန်းကြီးကလည်း မကြာမကြာ ဟောနေတာဖြစ်လို့ ဒီကယောဂီ တွေက အရမျှားနေကြပါတယ်။

သစ္စာလေးပါးကို မြင်အောင်ကျင့်တာလည်းမဟုတ်၊ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးလည်းမပါဘူးတဲ့၊ အလေ့ပေါက် အကျင့်တွေပေါ့လေ၊ အဲဒါဟာ သီလဗ္ဗတပရာမာသဒိဋ္ဌပဲတဲ့၊ သစ္စာလေးပါးကို မြင်အောင်ကျင့်တာနဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ပွားများတယ်ဆိုတာဟာ အတူတူပါပဲ၊ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ပွားများတယ်ဆိုတာဟာ အတူတူပါပဲ၊ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို ပွားများလို့ရှိရင် ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေကို သိအောင်ရှုနေရာ ရောက်ပါတယ်၊ ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေကို (အမှန်အတိုင်း) သိရင်လည်း သမုဒယသစ္စာကို ပယ်ရာရောက် တာပါပဲ၊ နိရောဓသစ္စာခေါ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်ကိုလည်း မျက်မှောက်ပြုရာ ရောက်ပါတယ်၊ ဒါတွေကို နောက်နားက ပြောပြီးခဲ့ပါပြီ။

လောကီ မဂ္ဂသစ္စာအနေနဲ့လည်း မိမိသန္တာန်မှာ ရှုတိုင်း ရှုတိုင်း ဖြစ်ပွားနေရာရောက်တာပါပဲ၊ အဲဒီကမှတစ်ဆင့် အရိယမဂ္ဂသစ္စာသို့ တက်သွားရပါတယ်၊ အဲဒီတော့ သစ္စာကို မြင်အောင်ကျင့်တယ်ဆိုတာဟာ မဂ္ဂင်တရားတွေကို ပွားများပြီး မြင်အောင်ကျင့်နေတာပါပဲ၊ ဒီအတိုင်း အလွတ်သက်သက် ပွားများလို့ ဖြစ်တာမဟုတ်ပါဘူး၊ အဲဒီ မဂ္ဂင်ထဲမှာ သမ္မာသတိ မဂ္ဂင်ဆိုတာကို မြတ်စွာဘုရားက ဝေဖန်ဟောကြားထားပါတယ်။

> "ဣဓ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု ကာယေ ကာယာနုပဿီ ဝိဟရတိ အာတာပီ သမ္ပဇာနော သတိမာ ဝိနေယျ လောကေ အဘိဇ္ဈာ ဒေါမနဿံ၊ ဝေဒနာသု ဝေဒနာနုပဿီ ဝိဟရတိ အာတာပီ သမ္ပဇာနော သတိမာ ဝိနေယျ လောကေ အဘိဇ္ဈာ ဒေါမနဿံ၊ စိတ္တေ စိတ္တာနုပဿီ ဝိဟရတိ အာတာပီ သမ္ပဇာနော သတိမာ ဝိနေယျ လောကေ အဘိဇ္ဈာ ဒေါမနဿံ ဓမ္မေသု ဓမ္မာနုပဿီ ဝိဟရတိ အာတာပီ သမ္ပဇာနော သတိမာ ဝိနေယျ လောကေ အဘိဇ္ဈာ ဒေါမနဿံ၊ အယံ ဝုစ္စတိ ဘိက္ခဝေ သမ္မာသတိ။"

အဲဒီ သတိပဋ္ဌာန်အကျဉ်းချုပ်ကတော့ သတိပဋ္ဌာန်လေးပါး ပွားများနေတာကို သမ္မာသတိ ခေါ်တယ်တဲ့၊ ဒီတော့ သမ္မာသတိမဂ္ဂင်ကို ပွားများချင်လို့ရှိရင် အခုပြောခဲ့တဲ့ သတိပဋ္ဌာန် ပါဠိတော်အတိုင်း ပွားများမှ ဖြစ်မှာပဲ၊ ကာယာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်ဆိုရင်လည်း ပွားရမယ်၊ ဝေဒနာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန် ဆိုရင်လည်း ပွားရမယ်၊ စိတ္တာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန် ဆိုရင်လည်း ပွားရမယ်၊ ဓမ္မာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန် ဆိုရင်လည်း ပွားရမယ်၊ အဲဒီ လေးခုထဲက တစ်ခုခုကိုမှ မပွားမရှုဘဲနဲ့ ကတော့ သမ္မာသတိမဂ္ဂင် မဖြစ်နိုင်ပါဘူး၊ ဒါကြောင့် သတိပဋ္ဌာန် တစ်ပါးတစ်ပါးကို ပွားရမယ်။

သမ္မာသတိမဂ္ဂင်ကို ပွားများတယ်ဆိုကတည်းက ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြားပြီး သိတော့တာပါပဲ၊ ဝေဒနာ, စိတ္တ, ဓမ္မဆိုတာလည်း ဒီဒုက္ခသစ္စာထဲမှာ အကျုံးဝင်နေကြပါတယ်၊ တသီးတခြားမဟုတ်ပါဘူး၊ ဘယ်သတိပဋ္ဌာန်ပဲဖြစ်ဖြစ် သတိပဋ္ဌာန်လေးပါးစလုံး ဒုက္ခသစ္စာကို ရှုပွားရတာချည်း ဖြစ်လို့မို့ ဒုက္ခသစ္စာကို သိနေတယ်လို့ ဆိုရတာပဲ၊ သမ္မာသမာဓိ စတဲ့ ကျန်မဂ္ဂင်တွေ ဖြစ်ဖို့ဆိုတာလည်း ဒီအတိုင်းပါပဲ၊ ဒီမှာ မြတ်စွာဘုရားက ဈာန်လေးပါးနဲ့ ဝေဖန်ပြီး ဟောကြားထားပါတယ်၊ အဲဒီဈာန်လေးပါး မဖြစ်ရင်တောင်မှပဲ ဥပစာရ သမာဓိလောက်တော့ ပြည့်စုံရမယ်၊ ဥပစာရသမာဓိ ဆိုတာလည်း အားမထုတ်ဘဲနဲ့ မရပါဘူး၊ အားထုတ်မှ ရတာပါပဲ၊ ဒီဈာန်လေးပါးလည်း မဖြစ်ဘူး၊ ဥပစာရ သမာဓိလည်း မဖြစ်ဘူးဆိုရင် အနည်းဆုံး ဝိပဿနာ ခဏိကသမာဓိလောက်တော့ရှိရမယ်၊ ဒါကို ဥပစာရကမ္မဋ္ဌာန်းလို့ခေါ်ပါတယ်၊ ဥပစာရသမာဓိနဲ့ ညီမျှတယ်လို့လည်း ဆိုနိုင်ပါတယ်၊ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို ပွားများတယ်ဆိုတာဟာ နာမည်လွဲပေမယ်လို့ သဘောချင်းကတော့ အတူတူပါပဲ၊ အဲဒါ အားထုတ်မှဖြစ်တာချည်းပဲ၊ အားမထုတ်ဘဲနဲ့တော့ ဘယ်လိုမှ မဖြစ်ဘူး၊ အားမထုတ်ဘဲနဲ့ အလေ့အကျင့် တစ်ခုခုကိုကျင့်ပြီး ချမ်းသာတယ်လို့ ယူဆနေရင် အဲဒါဟာ သီလဗွတပရာမာသဒိဋ္ဌ–ပဲ။

စာပေသိနဲ့တော့ မဖြစ်သေးဘူး

သစ္စာမြင်အောင် မဂ္ဂင်တွေ ပွားနေတယ်ဆိုတာက ဒွါရခြောက်ပါးက ဖြစ်ခိုက်တရားတွေကို မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း ရှုမှတ်နေမှ ဖြစ်တာပါပဲ၊ တချို့တချို့ကလည်း ရုပ်နာမ်ကြောင်းကျိုး အဖြစ်အပျက်တွေကို ကလေးစာသင်သလို သင်ပေးတယ်၊ ပြီးတော့ ပြောပေးတဲ့အတိုင်း သဘောကျ မှတ်မိပြီဆိုတော့ တရားအားထုတ်စရာ မလိုတော့ဘူးလို့ ထင်မှတ်နေကြတယ်၊ အဲဒါမျိုးတွေလည်း ရှိတာပဲ၊တချို့ကဒီလောက်သာမကသေးဘူး၊တရားအားထုန်လို့ရှိရင် ညောင်းရုံပဲ၊ အတ္တကိလမထာနုယောဂ ဖြစ်တယ်လို့ ဒီလိုထိအောင် စွပ်စွဲ လိုက်ကြသေးတယ်၊ "သစ္စာမမြင် မဂ္ဂင်မပါ" ဆိုတာ အဲဒီလို အပြောသမားတွေရဲ့ လမ်းစဉ်ပဲ။

"လောကီစိတ် ဇကာသီတိ စ၁–ပါး၊ လောဘကြဉ်သော စေတသိတ် ဇကပညာသ ၅၁၊ ရုပ်အဋ္ဌဝီသ ၂၈–ပါးသည် ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏" လို့ ကျက်မှတ်ထားတတ်ကာမျှဖြင့် ရှုမှတ်စရာမလိုတော့ဘူး၊ ကိစ္စပြီးပြီလို့ ဒီလို သင်နေတာတွေကလည်း ရှိသေးတယ်၊ တကယ်သာ ဒီလိုအယူရှိပြီး ဒီလို ထင်မှတ်စွဲလမ်းနေတယ် ဆိုရင် "သစ္စာမမြင်၊ မဂ္ဂင်မပါ" ဆိုတဲ့ အယူဝါဒဖြစ်လို့၊ အဲဒါလည်း သီလဗွတပရာမာသဒိဋ္ဌပါပဲ၊ ဗုဒ္ဓသာသနာဝင်ဆိုပြီး ဒီလို ဒိဋ္ဌဖြစ်မှန်မသိ ဖြစ်နေကြတာတွေပါပဲ၊ ဗုဒ္ဓသာသနာ့အပြင်ဘက်သို့ ရောက်မှန်းမသိ ရောက်နေကြတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေတဲ့၊ ဗုဒ္ဓသာသနာတော်နဲ့ အင်မတန် ဆန့်ကျင်တာပဲ၊ မြတ်စွာဘုရားက သုဘဒ္ဒသုတ်မှာ အထင်အရှား ဟောကြားထားတာရှိပါတယ်။

> "ယသ္မိं ခေါ သုဘဒ္ဒ ဓမ္မဝိနယေ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ နဥပလဗ္ဘတိ၊ သမဏောပိ တတ္ထ နဥပလဗ္ဘတိ၊ ဒုတိယောပိ တတ္ထ သမဏော နဥပလဗ္ဘတိ၊ တတိယောပိ တတ္ထ သမဏော နဥပလဗ္ဘတိ စတုတ္ထောပိ တတ္ထ သမဏော နဥပလဗ္ဘတိ" (သုတ်မဟာဝါ)

သုဘဒ္ဒ၊ သုဘဒ်ပရိဗိုဒ်။ ယသ္မိं ခေါ ဓမ္မဝိနယေ၊ ဓမ္မဝိနယဟု ဆိုအပ်သော အကြင် ဘာသာရေး သာသနာရေး၌။ ဓမ္မ ဆိုတာက ကောင်းစားချမ်းသာရေးအတွက် ညွှန်ပြထားတဲ့ သုတ္တန်တရားနဲ့ အဘိဓမ္မာ တရားတွေပါပဲ၊ ဝိနယဆိုတာကတော့ နေထိုင်သွားလာ ဝတ်ဆင် စားသောက်ရေး စသည်တွေမှာ ကြည်ညိုဖွယ်ဖြစ်အောင်၊ စနစ်တကျရှိအောင် စည်းကမ်း သတ်မှတ်

ချက် ချထားတဲ့ ဝိနည်းဥပဒေတရားပါပဲ၊ အဲဒီဓမ္မာနဲ့ ဝိနယဆိုတာ ဘာသာတိုင်း ဘာသာတိုင်းမှာ ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ရှိနေကြပါတယ်။

ဘုန်းကြီးတို့ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ဟောတော်မူထားတဲ့ ဓမ္မဝိနယက ဘုန်းကြီးတို့ရဲ့ ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ပါပဲ၊ အခြား အခြားသော ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ဟောထားတဲ့ ဓမ္မဝိနယတွေဆိုတာလည်း သူတို့ရဲ့ ဘာသာရေး သာသနာရေးပဲပေါ့၊ အဲဒီလို အသီးအသီး ကိုယ့်ဘာသာရေးနဲ့ကိုယ် ရှိနေရာမှာတဲ့။ ။ ယသ္မိं ဓမ္မဝိနယေ၊ အကြင် ဘာသာရေး သာသနာရေး၌။ အဋ္ဌင်္ဂိကော၊ အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော။ မဂ္ဂေါ၊ အရိယမဂ်ကို၊ နိ ဥပလဗ္ဘတိ၊ မရအပ်။ မရအပ်ဆိုတာက မရှိဘူးလို့ ဆိုတဲ့စကားပါပဲ ဘယ်ဘာသာရေး သာသနာရေးမှာ ဖြစ်ဖြစ် အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိတဲ့ အရိယမဂ် (မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး) မရှိဘူးဆိုရင်တဲ့။ တတ္ထ၊ ထိုမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးမရှိသော ဘာသာရေး သာသနာရေး၌။ သမဏောပိ၊ ကိလေသာငြိမ်းသော ပထမရဟန်း သောတာပန်ကိုလည်း။ နိ ဥပလဗ္ဘတိ၊ မရအပ် မရနိုင်ချေ။ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ပွားများဖို့ မဟောကြားဘူး၊ ပွားလည်း မပွားများဘူး၊ ကျင့်လည်း မကျင့်ဘူး ဆိုတဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ကင်းမဲ့နေတဲ့ ဘာသာရေး သာသနာရေးမှာ ကိလေသာငြိမ်းတဲ့ သောတာပန်ရဟန်းဆိုတာ မရှိဘူးတဲ့၊ ကိလေသာငြိမ်းကြတဲ့ ရဟန်းတွေကို အဆင့်အားဖြင့် ခွဲခြားလိုက်ရင် လေးဆင့်ရှိတာဖြစ်လို့ အဲဒီလေးဆင့်ထဲက ပထမဆုံး အဆင့်ဖြစ်တဲ့ ကိလေသာငြိမ်းတဲ့ ရဟန်း မရှိဘူးတဲ့၊ ပထမအဆင့်တောင်မှ မရှိဘူးဆိုရင် ဒုတိယစသည် အဆင့်တွေ ဆိုတာ လည်း ဘယ်မှာ ရှိနိုင်ပါတော့မလဲ။

ဘုန်းကြီးတို့ ဗုဒ္ဓဘာသာမှတစ်ပါး အခြားသော ဘာသာရေး သာသနာရေးတွေထဲမှာ ဒီလို မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး အပြည့်အစုံ ပွားများဖို့ ဟောကြားတာ မရှိဘူး၊ ဒါကြောင့် အဲဒီ ဘာသာရေး သာသနာရေးတွေထဲမှာ ကိလေသာငြိမ်းတဲ့ သောတာပန် ရဟန်းရယ်လို့လည်း မရှိခြင်းဖြစ်တယ်၊ တခြား ဘာသာရေး သာသနာရေးတွေကို ထားလိုက်ပါဦးတော့၊ "ဗုဒ္ဓတရားတော် တွေပါ" ဆိုပြီး ဟောပြောနေကြတဲ့ ဗုဒ္ဓသာသနာဝင် အမည်ခံ သက်သေတွေကို ကြည့်ပါ သူတို့က မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို ပွားများ အားထုတ်နေဖို့ မလိုဘူးတဲ့၊ တရားအားမထုတ်ဘဲ သိရုံနဲ့လည်းပြီးတာပဲ–တဲ့၊ အဲဒီလိုဝါဒတွေက သာသနာ့အပြင်ဘက်က ဝါဒတွေနဲ့ ဘာမှမထူးဘူး၊ အတူတူပါပဲ၊ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ပွားများမှု ကင်းမဲ့နေတဲ့ အဲဒီ ဝါသတွေကို လက်ကိုင်ထား ပြောဟောနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေနဲ့ သူတို့ အသိုင်းအဝိုင်းအုပ်စုထဲမှာ သောတာပန်ရယ်လို့ ဘယ်မှာရှိတော့မှာလဲ၊ ဘယ်တော့မှရှိမှာ မဟုတ်တော့ဘူး။

သောတာပန်ရဟန်းဆိုတာ ရှေးဦးစွာ သီလစင်ကြယ်ခြင်း အစရှိတဲ့ မူလမဂ္ဂင်တွေပြည့်စုံလို့ အဲဒီနောက် ဝိပဿနာ ရှုမှန်ပွားများအားထုတ်တဲ့ ပုဗ္ဗဘာဂမဂ္ဂင်တွေလည်း ပြည့်စုံလို့ ရင့်ကျက်လာတဲ့ အခါကျတော့မှ အရိယမဂ္ဂင်ဖြစ်ပေါ်ပြီး သောတာပန်ရဟန်းဆိုတာ ဖြစ်လာတာပဲ၊ ဒီလို ပြည့်စုံအောင် ပွားများရမယ့် မဂ္ဂင်တွေမရှိတဲ့ ဘာသာရေးမှာ အစအဆုံးသော သောတာပန်ရဟန်းရယ်လို့ ဘယ်ရှိတော့မှာလဲ၊ မရှိတော့ဘူး၊ အဲဒါ ကိန်းသေမှတ်ထားရမယ်။

တတ္ထ၊ ထိုမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးမရှိသော ဘာသာရေး သာသနာရေး၌။ ဒုတိယောပိ သမဏော၊ ကိလေသာငြိမ်းသော ဒုတိယသကဒါဂါမ် ရဟန်းကိုလည်း။ နိ ဥပလဗ္ဘတိ၊ မရအပ်။ တတ္ထ၊ ထိုမဂ္ဂင်ရှစ်ပါး မရှိသော ဘာသာရေး သာသနာရေး၌။ တတိယောပိ သမဏော၊ ကိလေသာငြိမ်းသော တတိယ အနာဂါမ်ရဟန်း ကိုလည်း။ နိ ဥပလဗ္ဘတိ၊ မရအပ်။ တတ္ထ၊ ထိုမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးမရှိသော ဘာသာရေး သာသနာရေး၌။ စတုတ္ထောပိ သမဏော ကိလေသာငြိမ်းသော စတုတ္ထရဟန္တာ ရဟန်းကို လည်း၊ နိ ဥပလဗ္ဘတိ၊ မရအပ်–တဲ့။

သမဏဆိုတာ မြန်မာလိုတော့ ရဟန်းလို့ ဘာသာပြန်ရပါတယ်၊ သူ့ပါဠိအရ တိတိကျကျ ပြန်ရင်တော့ ကိလေသာငြိမ်းသူလို့ အဓိပ္ပါယ်ရပါတယ်၊ အဲဒီ ကိလေသာငြိမ်းတဲ့သူဆိုတာ အရိယဖိုလ်လေးပါးသို့ အဆင့်ဆင့် အသီးအသီး ရောက်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကို ခေါ်တာပါပဲ၊ အဲ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးမရှိရင် မပွားများရင် ကိလေသာ ငြိမ်းသူ မရှိဘူးတဲ့၊ ကျဉ်းကျဉ်း မှတ်ရအောင် ဆောင်ပုဒ်လေး ရေးထားပါတယ်၊ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

"မဂ္ဂင်ရှစ်ဖြာ၊ မရှိရာ၊ ကိလေသာငြိမ်းသူ မရှိချေ"

မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးမရှိတဲ့ ဘာသာရေး သာသနာရေးမှာ ကိလေသာငြိမ်းတဲ့ သောတာပန်စသည် မရှိဘူးဆိုရင် မဂ္ဂင်ရှစ်ဖြာ ရှိတဲ့ ဘာသာရေး သာသနာရေးမှာတော့ ကိလေသာငြိမ်းတဲ့ သောတာပန်စသည် ရှိတယ်ဆိုတာ အလိုလိုပြီး နေတာပဲ၊ အဲဒါကို လည်း မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တိုင်က သုဘဒ္ဒသုတ်မှာပဲ အခုနက ပါဠိတော်နဲ့ ပြောင်းပြန် သုက္ကပက္ခအနေနဲ့ ဟောတော်မူထားပါ တယ်။

"ယသ္မိं ခေါ သုဘဒ္ဒ ဓမ္မဝိနယေ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ ဥပလဗ္ဘတိ၊ သမဏောပိ တတ္ထ ဥပလဗ္ဘတိ၊ ဒုတိယောပိ တတ္ထ သမဏော ဥပလဗ္ဘတိ၊ တတိယောပိ တတ္ထ သမဏော ဥပလဗ္ဘတိ၊ စတုတ္ထောပိ တတ္ထ သမဏော ဥပလဗ္ဘတိ" တဲ့။

ဒီ ပါဠိတော်ရဲ့ ဆိုလိုရင်းကတော့ ထင်ရှားပါတယ်၊ မဂ္ဂင်ရှစ်ဖြာရှိတဲ့ ဘာသာရေး သာသနာရေး အယူဝါဒ အဖွဲ့အစည်းထဲမှာဆိုင် ကိလေသာငြိမ်းတဲ့ သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊ ရဟန္တာ သမဏ အစစ်တွေ ရှိတယ်လို့ ဆိုတာပါပဲ၊ ဒါကိုလဲ ဘုန်းကြီးက နားလည်လွယ်အောင် ဆောင်ပုဒ်ရေးထားပါတယ်၊ အဲဒါကို ဆိုကြရအောင်–

"မဂ္ဂင်ရှစ်ဖြာ၊ ရှိရာမှာ၊ ကိလေသာငြိမ်းသူ ရှိနိုင်ပေ"

အဲ မဂ္ဂင်ရှစ်ဖြာပါတဲ့ အကျင့်သာ ကိလေသာငြိမ်းနိုင်တယ်၊ မဂ္ဂင်ရှစ်ဖြာ မပါတဲ့အကျင့်ဆိုရင် ကိလေသာငြိမ်းတဲ့ အကျင့်မဟုတ်ဘူး၊ အကျင့်မှား အယူမှား ဝါဒမှားတွေ၊ အဲဒါ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအယူမှားတွေပါပဲ၊ အဲဒီ အယူမှားမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတွေနဲ့ ယှဉ်နေတဲ့စိတ်ကို "ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်" လို့ ခေါ်ပါတယ်၊ ဒိဋ္ဌိကတသမ္ပယုတ်စိတ်တဲ့။

ပြီးတော့ မိမိတို့ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ အယူဝါဒအလိုက် ဟောတဲ့ပြောတဲ့အခါတို့၊ ညွှန်ကြားတဲ့အခါတို့။ နားထောင်တဲ့အခါတို့၊ လိုက်နာ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်တဲ့အခါတို့မှာ တက်တက်ကြွကြွ ထက်ထက်သန်သန်နဲ့ ရွှင်လန်းဝမ်းမြောက်စွာ ရှိနေတာမျိုးဟာ သောမနဿလည်းဖြစ်၊ အသင်္ခါရိကလည်းဖြစ်တယ်တဲ့။

အဲဒီမှာ အသင်္ခါရိက, သသင်္ခါရိကစိတ်လို့ နှစ်မျိုးရှိတယ်၊ ပထမစိတ်မှာတော့ သင်္ခါရအနေနဲ့ ဘာမှထူးခြားပြီး မပါဘူး၊ ဒုတိယ စိတ်ကျတော့ သသင်္ခါရေနလို့ ပါဠိတော်မှာ ပါတဲ့အတွက်ကြောင့် ပထမစိတ်ကို အသင်္ခါရိကလို့ သိရတယ်၊ အဲဒါအာရုံအားဖြင့် "ရုပါရမ္မဏာဝါ၊ အဆင်းအာရုံကိုလည်း အာရုံပြုတယ်၊ သဒ္ဒါရမ္မဏာဝါ၊ အသံအာရုံကိုလည်း အာရုံပြုပြီးဖြစ်တယ်" စသည်ဖြင့် အာရုံခြောက်ပါးတွင် တစ်ပါးပါးကို အာရုံပြုပြီးတော့ ဖြစ်ပါတယ်၊ "ယံယံဝါပနာရဗ္ဘ" တဲ့၊ တစ်စုံတစ်ခုသော အာရုံကို အာရုံပြုပြီးတော့ ဖြစ်ပါတယ်လို့ ဒီလိုဆိုထားပါတယ်၊ "တသ္မိं သမယေ၊ ထိုအခါ၌။ ဖဿော ဟောတိ၊ ဖဿသည်ဖြစ်၏" စသည်ဖြင့် ဝေဖန်ဟောကြားထားပါတယ်၊ ဒါတွေကို မနေ့က ပြောပြီးခဲ့ပါပြီ။

၃–နံပါတ်စိတ်ကို ကြည့်ရမယ်

လောဘမူ ပထမဆုံးစိတ်ပြီးတော့ ဒုတိယ သသင်္ခါရိကစိတ် တဲ့၊ အဲဒီ သသင်္ခါရိကစိတ်ကတော့ တိုက်တွန်းနှိုးဆော်ပေးမှုဖြစ်တယ်၊ သသင်္ခါရိကစိတ်များရဲ့ အတွက်ကိုတော့ တစ်ပေါင်းတည်း ပြရအောင်ဆိုတဲ့ အနေနဲ့ နောက်နားမှာ ချန်ထားပါတယ်၊ အခု ၁–နံပါတ်ကို ပြပြီးတော့ အစဉ်အတိုင်းဖြစ်တဲ့ ၂–နံပါတ်ကို မပြသေးဘူး၊ အဲဒီစိတ်က သသင်္ခါရိကဖြစ်လို့ ချန်ထားခဲ့ဦးတဲ့၊ ကိုင်း ၃–နံပါတ်ကို ကြည့်ရမယ်။

"သောမန ဿသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ် အသင်္ခါရိက လောဘမူ စိတ်၌ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမပါ ယေဝါပနအရ မာနနှင့်တကွ တရားကိုယ် ၂၀–ပင် ဖြစ်သည်" တဲ့။

ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်စိတ်ဆိုတော့ ဒိဋ္ဌိက မပါတော့ဘူး၊ ခုနက ၁၆–ပါးထဲမှာ ဒိဋ္ဌိလျော့သွားတယ်၊ ဒီတော့ ၁၅–ပါးပဲ ကျန်တယ်၊ ယေဝါပန အရ ခုနက ၄–ပါးရှိခဲ့တယ်၊ အခုဒီမှာ မာနတိုးလာတယ်၊ ဒီတော့ ဆန္ဒ အဓိမောက္ခမနသိကာရ ဥဒ္ဓစ္စ မာနလို့ ယေဝါပန အရက ၅–ပါး၊ ပထမ ၁၅–ပါးနဲ့ ၅–ပါး ပေါင်းလိုက်ရင် ၂၀–တဲ့၊ နောက်ပိုင်းကလည်း ပြောခဲ့ပြီးတွေ ရှိနေလေတော့ ဒါလောက်ဆိုရင်လဲ သဘောပေါက်ပါပြီ ၄–နံပါတ်စိတ်က သသင်္ခါရိကဆိုတော့ ထားခဲ့ဦး။

"၅–နံပါတ်တဲ့။ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် အသင်္ခါကရိကလောဘမူ ပဋ္ဌမစိတ်၌ ပထမ ၂၀–မှ ပီတိမပါ ၁၉–ပါးဖြစ်သည်" တဲ့။

ဥပေက္ခာသဟဂုတ်ဆိုတော့ ဝမ်းမြောက်ခြင်း၊ တက်ကြွခြင်း၊ ရွှင်လန်းခြင်း မရှိဘူး၊ ဒီတော့ ပီတိမယှဉ်ဘူးပေါ့၊ ပီတိဆိုတာက ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာနဲ့ သောမနဿဖြစ်မှ ယှဉ်တာမျိုးပဲ၊ အခုဒီမှာက ဥပေက္ခာဆိုတော့ ပီတိမယှဉ်နိုင်လို့ မပါတော့ဘူး၊ ဒါကြောင့် "ပီတိမပါ ၁၉–ပါး" တဲ့၊ အဲဒီ ၁၉–ပါးဆိုတာက ဒီအကုသိုလ်မှာ ပထမဆုံးစိတ်မှာယှဉ်တဲ့ ၁၉–ပါးပါပဲ၊ အဒီတုန်းက ၂၀–ရှိခဲ့ရာမှာ အခုဒီကျတော့ ပီတိ မပါတာဘဲ ထူးတယ်တဲ့၊ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်ဖြစ်တဲ့အတွက် ဒိဋ္ဌိနဲ့ယှဉ်တယ်၊ မိစ္ဆာအယူတစ်ခုခုကို စွဲလမ်းပြီးတော့ပဲ ဖြစ်ဖြစ်၊ အတ္တစွဲ သဿတစွဲ ကံ ကံ၏အကျိုး မရှိဆိုတဲ့ အစွဲနဲ့ပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ဘာသာရေးအကျင့် အစွဲနဲ့ပဲဖြစ်ဖြစ်၊ အစွဲအလမ်းတစ်ခုခုကို စွဲလမ်းပြီးတော့ဖြစ်တဲ့ လိုချင်စိတ်တဲ့၊ အဲဒီမျာ

အခုပြောခဲ့တဲ့ ၁၉–ပါး ဖြစ်သည်တဲ့၊ ကဲ ရှေ့သွားကြဦးစို့ရဲ့၊ ၆–နံပါတ်ကို ခုနကလိုပဲ ကျော်ခဲ့ဦး၊ သသခ်ါရိကတွေ ဆိုင်ရာကျမှ တစ်ပေါင်းတည်း ပြရမယ်။

> "၇–နံပါတ်စိတ်တဲ့၊ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်၊ အသခ်ါရိက လောတမူသတ္တမစိတ်၌ တတိယစိတ် ၂၀–မှ ပီတိမပါ ၁၉–ပါးဖြစ်သည်" တဲ့။

ဒါလဲလွယ်ပြီး နောက်က တတိယစိတ်ကို ကြည့်ပေါ့၊ ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်ဆိုတော့ ဒိဋ္ဌိမပါဘူး၊ ဥပေက္ခာဖြစ်နေလို့လည်း ပီတိကမပါဘူး၊ ဒီတော့ တတိယစိတ်တုန်းကအတိုင်းပဲ၊ မာနနဲ့တကွ ၁၉–ပါး ဖြစ်သည်တဲ့၊ အခု ဒီမှာထူးတာက ဥပေက္ခာ ဖြစ်လို့ တတိယစိတ် ၂၀–တွင် ပီတိမပါတာဘဲ ထူးတယ်၊ ဒါကြောင့် "တတိယစိတ် ၂၀–မှ ပီတိမပါ ၁၉–ပါးဖြစ်သည်" တဲ့၊ အခု ဒီအထိ အသခ်ါရိက ၄–ပါးအတွက် ပြီးသွားပြီ၊ သသခ်ါရိက အတွက်ကတော့ လွယ်ပါတယ်၊ အခုပြီးခဲ့တဲ့ အသခ်ါကရိက ၄–ပါးကို အစဉ်အတိုင်းသတိပြု မှတ်လို့ရှိရင် လွယ်လွယ်လေးပါပဲ၊ ဒါကြောင့်–

> "၂–၄–၆–၈ လောဘမူ ဒုတိယစသော သသခ်ါရိက ၄–ပါးတို့၌ ၁–၃–၅–၇ စိတ်တို့ဆိုင်ရာ တရားကိုယ် ၂၀–၂၀–၁၉–၁၉ တို့တွင် ယေဝါပန အရ ထိနမိဒ္ဓနဲ့တကွ ၂၂–၂၂–၂၁–၂၁ ဖြစ်သည်" တဲ့။

ပထမဆုံး ၁–နံပါတ်စိတ်က သောမနဿသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် အသခ်ါရိကတဲ့၊ အခုဒီ ၂–နံပါတ်ကျတော့ သောမနဿသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် သသခ်ါရိကစိတ်တဲ့၊ အသခ်ါရိကဆိုတာနဲ့ သသခ်ါရိကဆိုတာလောက်ပဲ ထူးသွားပါတယ်၊ အဲ–ကျန်တာတွေလည်း အဲဒီလိုပဲ အစဉ်အတိုင်း တစ်စုံစီ နာမည်ပြုသွားရုံပါပဲ၊ တရားကိုယ်ကောက် တော့လည်း မခက်တော့ပါဘူး၊ အရင် တရားကိုယ်ထဲမှာ ထိန, မိဒ္ဓ ၂–မျိုး ထည့်သွားရုံပေါ့၊ ဒီတော့ ကြည့်ရှုမှတ်သားလို့ လွယ်အောင် ဒီလိုဇယားကွက် ချလိုက်ရင်ရှင်းသွားပါတယ်။

အသခ်ါရိက ၄–ပါး နံပါတ်စဉ်	၁၊ ၃၊ ၅၊ ၇
ယှဉ်ဖက်တရားကိုယ်ပေါင်း	၂၀၊ ၂၀၊ ၁၉၊ ၁၉
သသခ်ါရိက ၄–ပါး နံပါတ်စဉ်	၂၊ ၄၊ ၆၊ ၈
ယှဉ်ဖက်တရားကိုယ်ပေါင်း	၂၂၊ ၂၂၊ ၂၁၊ ၂၁

အဘိဓမ္မာကို လေ့လာပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ဆိုရင်တော့ ဒါလောက်ပြောလိုက်တယ်ဆိုရင် နားလည်ပါတယ်၊ အခုဒီမှာ ပါဠိတော်၌ ဟောထားပုံနဲ့တကွ နားလည်အောင်လို့ အများကိုင့်ပြီးတော့ စာရွက်နဲ့ရေးပြီး ဖော်ပြပေးရပါတယ်၊ အဲဒါ လောဘမူစိတ်အတွက်ပြီးသွားပြီ၊ ဒေါသမူစိတ်နှစ်ပါးကို ဆက်ပြောရမယ်။

ဒေါသမူစိတ် ၂–ပါး

"ကတမေ ဓမ္မာ အကုသလာ" အကုသလာ ဓမ္မာ၊ အကုသိုလ် တရားတို့သည်။ ကတမေ၊ အဘယ်သည်တို့နည်းတဲ့၊ "ယသ္မိं သမယေ အကုသလံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ ဒေါမနဿသဟဂတံ ပဋိဃသမ္ပယုတ္တံ" ပါဠိတော်မှာတော့ ပဋိဃသမ္ပယုတ္တံလို့ ပါတယ်၊ ဒါပေမယ့်လို့ ဘုန်းကြီးက စာလုံးနည်းအောင်လို့ အဲဒါကို စာရွက်ထဲမှာ ထည့်မရေးဘူး၊ ဒေါသဖြစ်တယ်ဆိုရင် ထိပါးတိုက်ခိုက်မှု သဘောနဲ့ ယှဉ်တယ်ဆိုတာလည်း ထင်ရှားနေလို့ပါပဲ၊ ဒါကြောင့် အဲဒါကို ထည့်မရေးတော့ဘူး၊ ယသ္မိं သမယေ၊ အကြင်အခါ၌။ အကုသလံစိတ္တံ အကုသိုလ်စိတ်သည်။ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏တဲ့။ အဲဒီဖြစ်တဲ့စိတ်က ဘာစိတ်လဲ ဆိုရင် ဒေါမနဿသဟဂတ၊ ဒေါမနဿသဟဂုတ်ဖြစ်သော။ ပဋိဃသမ္ပယုတ္တံ၊ ထိပါး တိုက်ခိုက်တတ်သော ဒေါသနှင့်ယှဉ်သော။ အသခ်ါရိကံ၊ မတိုက်တွန်းရဘဲ သန်သန်စွမ်းစွမ်းဖြစ်သော။ အကုသလံစိတ္တံ၊ အကုသိုလ်စိတ်သည်။ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏တဲ့၊ ဖြစ်တဲ့အခါမှာလည်းပဲ ရူပါဝစရဈာန်ဝါ၊ အဆင်းလျှင် အာရုံ ရှိသည်မူလည်းဖြစ်သော–တဲ့၊ တသ္မိं သမယေ၊ ထိုအခ ၊ ၌။ ဖဿေ ဟောတိ၊ ဖဿသည်ဖြစ်၏ စသည်ဖြင့် ရှေးကအတိုင်းပဲ ဝေဖန်ဟောကြားတော်မူထားပါတယ်၊ မထူးပါဘူး၊ သတိပြုစရာ ထူးခြားတာလေးတွေကတော့ အနည်းအကျဉ်းပါတယ်၊ ဘာလဲဆိုရင် ဒေါသမူစိတ်ဆိုတော့ လောဘ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ပီတိ ဒီသုံးခုမပါဘူး၊ ဒါကြောင့် ဈာနင်နေရာမှာ ဈာနင်နဲ့ဝေဖန်တော့ ပီတိမပါဘူးလို့ သိရမယ်၊ ပြီးတော့ ဝေဒနာကလည်း ဒုက္ခဝေဒနာပဲ၊ အဲဒါပဲ ထူးပါတယ်၊ ဒါကြောင့်မို့–

> "ဒေါမနဿသဟဂုတ် ဒေါသမူ အသခ်ါရိကစိတ်၌၊ (လောဘမူ) ပထမစိတ်ဆိုင်ရာ (၂၀) မှ ပီတိ, ဒိဋ္ဌိ, လောဘမပါ ဒေါသနှင့်တကွ ၁၈–ပါး ဖြစ်သည်" တဲ့။

လောဘမူ ပထမစိတ်မှာ ၂၀–ရှိခဲ့တယ်၊ အဲဒီထဲမှာ ပီတိ, ဒိဋ္ဌိ, လောဘကို နုတ်လိုက်ရင် ၁၇–ပါး ကျန်တယ်၊ အဲဒီ ကျန်၁၇–ပါးတွင် ဒေါသမူစိတ်ဖြစ်တဲ့အလျှောက် ဒေါသကိုထည့်လိုက်ရင် ၁၈–ပါးတဲ့၊ ဒါဟာ စိတ်ဆိုးတဲ့အခါ သက်သက်မှာဖြစ်တဲ့ ၁၈–ပါးပဲ၊ ဒီ ၁၈–ပါးနှင့်တကွ မနာလိုစိတ်ဖြစ်တဲ့အခါ ဣဿာပါ ပါပြီး ၁၉–ပါး ဖြစ်တယ်၊ ကိုယ့်ပစ္စည်းကို မပေးလိုရုံသာမက ကိုင်တာ သုံးဆောင်တာကို မလိုလားဘူး၊ ကိုယ့်အသိမိတ်ဆွေတွေကို သူများနဲ့ မဆက်ဆံစေချင်ဘူးဆိုတဲ့ မစ္ဆရိယစိတ်ဖြစ်တဲ့အခါမှာ ခုနက ၁၈–ပါးနှင့်တကွ မစ္ဆရိယထည့်ပြီး ၁၉–ပါးဖြစ်တယ်၊ ရှေးက ပြုမိ၊ ပြောမိတာတွေကို ပြန်လည်စဉ်းစားပြီးတော့ ပူပန်တဲ့အခါမှာ ခုနက ၁၈–ပါးနှင့်တကွ ကက္ကုစ္စပါ ၁၉–ပါးဖြစ်တယ်၊ ဒီ ၁၉–ပါးဖြစ်တာတွေကတော့ တစ်ခါတစ်ရံမှ ဖြစ်ပါတယ်။ဖြစ်ပြန်တော့လည်း ဆိုင်ရာအကြောင်းအားလျော်စွာပဲ တသီးတခြားစီ ဖြစ်ပါတယ်၊ အဲဒါကြောင့်မို့ "ယေဝါပနအရ ဣဿာ, မစ္ဆရိယ, ကုက္ကုစ္စတို့တွင် တစ်ပါးတစ်ပါးနှင့်တကွ ရံခါ ၁၉–ပါး ဖြစ်သည်" လို့ အဲဒီစာရွက်ထဲမှာ ရေးထားတာပဲ၊ နောက်ပြီး "အမည်ကိုထုတ်၍ ဟောရာတွင် သုခ, သောမနဿ အရာတို့၌ ဒုက္ခ, ဒေါမနဿဟု ဟောသည်" တဲ့၊ စာနင်နဲ့ ဝေဖန်တဲ့နေရာမှာ သုခစာနင်နေရာတွင် ဒုက္ခလို့ ပြောင်းပြီးမှတ်ရမယ်၊ ဣန္ဒြေနဲ့ ဝေဖန်ရာမှာလည်း မနိန္ဒြေနေရာမှာ ဒေါမနဿသိန္ဒြေလို့ မှတ်ရမယ်၊ ဒါတွေကတော့ အဘိဓမ္မာ ဗဟုသုတရှိထားရင် နားလည်လွယ်ပါတယ်၊ ဒီလို ထူးခြားတာလေးတွေကိုတော့ မှတ်ထားရမယ်၊ ဒေါသမူ အသင်္ခါရိက စိတ်အတွက် ပြီးသွားပါပြီ၊ နည်းကိုလည်း လိုတာလေးက စိတ်ဆုံးရုံ သက်သက် ၁၈–ပါးထဲမှာ ထိန, မိဒ္ဓ ၂–ပါးထဲ ထည့်လိုက်ရင် ၂၀၊ ဣဿာ စသည် တစ်ခုခုနှင့်ယှဉ်တဲ့ ၁၉–ပါး ထဲမှာ ထိန, မိဒ္ဓ ၂–ပါး ထည့်လိုက်ရင် ၂၁–ပါးစီ ဖြစ်သွားတယ်။

ဒါကြောင့်–

"ယင်း ဒေါသမူ အသင်္ခါရိကစိတ်၌ ယေဝါပနအရ ထိန,
မိဒ္ဓနှင့်တကွ ၂၀–၂၁ ဖြစ်သည်" လို့ စာရွက်ထဲမှာ ရေးထားပါတယ်။

ဒီဒေါသမူစိတ်မှာလည်း သမထနေရာရောက်တော့ "သမထော ဟောတိ" လို့ ဝေဖန်ထားတာပါပဲ၊ ဗစာစောကပြော ခဲ့တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် အယူအဆနဲ့ဆိုရင် ဒေသဖြစ်ရာမှာလည်း သမထ ဘာဝနာ ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုရမှာပဲ၊ တကယ်ကတော့ ဘယ်နည်းနဲ့မှ မဖြစ်ပါဘူး၊ လောဘနဲ့ သမထဆိုတာလည်း မရှိပါဘူး၊ ဒေါသနဲ့ သမထ ဆိုတာလည်း မရှိပါဘူး၊ သူထင်မြင်ယူဆထားတာက ပုဂ္ဂိုလ်အတ္တစွဲပါတယ်လို့ ဒီလိုထင်မြင်ယူဆပြီး ဒိဋ္ဌိဂတသမ္မယုတ် ဖြစ်တယ်လို့ စွပ်စွဲနေတာပဲ၊ ဒါဟာ သူနားမလည်လို့ပါပဲ၊ ဒါဟာ အင်မတန် ရှားပါတယ်၊ သတ္တဝါအနေနဲ့ အာရုံပြုဖြစ်တိုင်းလည်း ပုဂ္ဂိုလ်အတ္တစွဲ မကင်းဘူး၊ ဒိဋ္ဌိရှိနေတယ်လို့ ဒီလိုမယူဆရပါဘူး၊ ထင်ရှားအောင် ပြောရရင် မေတ္တာပို့တဲ့အခါမှာ ကြည့်ပါလား၊ သတ္တဝါတွေကို အာရုံပြုပြီးတော့ မေတ္တာပို့ရတာပဲ၊ ကုသိုလ်ဖြစ်နေတာပဲ မဟုတ်လား၊ အကုသိုလ်မဖြစ်ပါဘူး၊ သူ့အယူနဲ့သာကြည့်ရင်တော့ သတ္တဝါတွေကို အာရုံပြုနေလို့ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္မယုတ် အကုသိုလ်ဖြစ်နေတယ်လို့ ဆိုရတော့မှာပေါ့၊ မေတ္တာပို့တာဟာ ဘယ်မှာ အကုသိုလ်ဖြစ်ပါ့မတုန်း၊ အကုသိုလ်ဖြစ်တဲ့ အလုပ်ဆိုရင် မြတ်စွာဘုရားက မေတ္တာပို့ဖို့ တိုက်တွန်း ဟောကြားတော်မူမှာ မဟုတ်ပါဘူး၊ "သဗ္ဗေ သတ္တာ အဝေရာ ဟောန္တု။" သဗ္ဗေသတ္တာ၊ သတ္တဝါအားလုံးတို့သည်။ အဝေရာ ရန်ကင်းကုန်သည်။ ဟောန္တု၊ ဖြစ်ကြပါစေလို့ ဆိုတာဟာ သတ္တဝါတွေကို အာရုံပြုပြီးတော့ မေတ္တာကုသိုလ်တွေ ဖြစ်နေတာပဲ၊ ဒါကြောင့် ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါကို အာရုံပြုတိုင်းလည်း ဒိဋ္ဌိမကင်းဘူးလို့ မဆိုရပါဘူး။

ကရုဏာ, မုဒိတာတို့ ဆိုတာတွေလည်း သတ္တဝါတွေကို ဒီလိုအာရုံပြုပြီးပွားများရတဲ့ ဘာဝနာတွေပါပဲ၊ အဲဒါတွေကိုလည်း ဒိဋ္ဌိမကင်းဘူးလို့ မယူဆရဘူး။ ဒိဋ္ဌိလုံးဝမပါပါဘူး၊ ကုသိုလ်ဘာဝနာတွေ သက်သက်ပါပဲ၊ ဒီကုသိုလ် ဘာဝနာ သမာဓိတွေ ရင့်သန်လာတဲ့အခါမှာ စျာန်ရတာပဲ၊ ရူပါဝစရ စျာန်တွေ သူ့အဆင့်နဲ့သူ အဆင့်အားလျော်စွာ ရလာရတာ ဖြစ်ပါတယ်၊ ဥပေက္ခာ ဘာဝနာဆိုလို့ရှိရင် စတုတ္ထစျာန်အထိ ရနိုင်ပါတယ်၊ အဲဒီ စျာန်တွေဟာ သတ္တဝါကို အာရုံပြုကြတာပါပဲ၊ ဒါပေမယ့် ဒိဋ္ဌိဂတသမ္မယုတ် မဟုတ်ကြပါဘူး၊ စျာန်ကုသိုလ်တွေဆိုတာဟာ အင်မတန်ထင်ရှားပါတယ်၊ အဘိဓမ္မတ္ထ သင်္ဂြိဟ်ကို တော်တော်တန်တန်လောက် နားလည်တယ်ဆိုရင်ကိုပဲ ဒါလောက်တော့ နားလည်ဖို့ရှိပါတယ်။ မေတ္တာ စတဲ့ ဘာဝနာတွေဟာ ကုသိုလ်လား, အကုသိုလ်လား၊ ရူပါဝစစျာန်တွေ ဆိုတာလည်း ကုသိုလ်လား, အကုသိုလ်လား ဆိုတာ ရှင်းလင်းစွာ သိနိုင်ပါတယ်။

နောက်ပြီးတော့ မိခင်၊ ဖခင်၊ ဆရာသမား စသည်တွေကို အရှိအသေပြုနေကြတဲ့ ဟာတွေမှာလည်း ကျေးဇူးရှင် မိခင်၊ ဖခင်၊ ဆရာသမားတွေပဲလို့ အာရုံပြုပြီးတော့ ရိုသေသမှုပြုကြရတာပါပဲ၊ ဒီရိုသေမှုတွေ ဟာလည်း ကုသိုလ်တွေပဲ ဖြစ်ပါတယ်၊ ခုနက ပုဂ္ဂိုလ်အယူအဆနဲ့ဆိုရင် ကိုယ့်မိခင်၊ ဖခင်၊ ဆရာသမားဆိုတဲ့ အနေနဲ့ အာရုံပြုတဲ့အတွက်ကြောင့် ဒိဋ္ဌိနဲ့ယှဉ်တဲ့ ရိုသေမှုလို့ ဆိုရလိမ့်မယ်၊ အဲဒီလိုဆိုရင် ရိုသေမှုဟာ ကုသိုလ် မဟုတ်နိုင်တော့ဘူး၊ ဒိဋ္ဌိနဲ့ယှဉ်တယ်ဆိုပြီး အကုသိုလ် ဖြစ်နေပြီပေါ့၊ အဲဒီလိုမဟုတ်ပါဘူး၊ ရိုသေခြင်း ဆိုတာလည်း ကုသိုလ်ပဲဖြစ်ပါတယ်၊ သူ့အယူအတိုင်းသာဆိုရင် တရားတော်တွေဟာ တော်တော်မှားယွင်း ပျက်စီးကုန်ပြီ၊ ကုသိုလ်က အကုသိုလ်ဖြစ်၊ အကုသိုလ်က ကုသိုလ်ဖြစ်နဲ့ ပြောင်းပြန်တွေ ဖြစ်ကုန်တော့မှာပဲ၊ အဲဒီအယူဝါဒတွေကို သတိထားကြရမယ်၊ အင်မတန်မှ ကြောက်စရာကောင်းတဲ့ သာသနာ့အန္တရာယ်တွေပဲ၊ ဘာသာရေးနုနယ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကတော့ ဘုရားဟောပါဠိတွေက ဘယ်လို အဋ္ဌကထာဋီကာဖွင့်က ဘယ်လိုဆိုပြီး ကျမ်းဂန်တွေ

ကို ကိုးကားပြောလိုက်ရင် အဟုတ်အောက်မေ့ပြီး ယုံကြည်သွားတတ်ကြပါတယ်၊ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ, ဋီကာတွေကတော့ မမှားပါဘူး၊ အမှန်တွေကို ဟောကြား ဖွင့်ဆိုထားကြတာပါပဲ၊ ကျမ်းဂန်တွေကို ကြည့်ပြီး ဆိုလိုရင်းကို မသိဘဲနဲ့ ကိုယ်ထင်ရာ ရမ်းပြီး ယူဆပြောဆိုတာကသာ မှားတာပါပဲ။

အဲဒီမှာ ပဋ္ဌိပတ္ထိလုပ်ငန်းကို ဘုရားဟောနဲ့အညီ ကိုယ်တိုင်စနစ်တကျ ခရီးရောက်အောင် အားထုတ်ထားမှု ဘာမှမရှိဘဲနဲ့ စာပေသဘောမျှနဲ့ ယူဆပြီး မှားနေတာလည်း ရှိတတ်ပါတယ်၊ ဒါကတော့ နည်းပါတယ်၊ တချို့ကတော့ စာပေလည်း မရှိ၊ အကျင့်အသိလည်းမရှိဘဲနဲ့ ကိုယ်ထင်ရာကိုယ်စိုင်ပြီး မှားနေကြတာလည်းရှိတယ်၊ ကိုယ်မှားရုံတင်သာ မကသေးဘူး၊ သူတစ်ပါးတွေကိုပါ အမှားလမ်းကြောင်းပေါ်ကို ဆွဲတင်လိုက်ကြသေးတယ်၊ ဒါကြောင့် ဒါတွေကို သတိပြုပြီး အန္တရာယ်မဖြစ်ကြရအောင် နေတတ်ကြဖို့ရာ သတိပေးစကား ဟောကြားလိုက်ရတာပါပဲ၊ ကဲ ကျွန်တဲ့ အကုသိုလ်စိတ်ကို ဝေဖန်ထားပုံဟောကြဦးစို့။

မောဟမူစိတ် ၂–ပါး

ပြီးတော့ မောဟမူစိတ် ၂–ပါးကို ဆက်ဟောပါတယ်၊ အဲဒီမှာ ပထမတစ်ပါးဖြစ်ပုံလို ဒီလို ဟောကြားထားတယ်၊ "ယသ္မိं သမယေ၊ အကြင်အခါ၌။ ဥပေက္ခာသဟဂတံ၊ ဥပေက္ခာနှင့်တကွ ဖြစ်သော။ ဝိစိကိစ္ဆာ သမ္မယုတ္တံ။ ဝိစိကိစ္ဆာနှင့်ယှဉ်သော။ အကုသလံ စိတ္တံ၊ အကုသိုလ်စိတ်သည်။ ဥပ္ပန္နံဟောတိ၊ ဖြစ်၏"တဲ့။ "တသ္မိं သမယေ၊ ထိုအခါ၌။ ဖဿောဟောတိ၊ ဖဿဖြစ်၏" စသည်ဖြင့် ရှေးကအတိုင်းပဲ ဝေဖန်သွားပါတယ်၊ တရားကိုယ် ကောက်ပုံလောက်သာ ပြောမှုဖြစ်တော့မယ်၊ အသေးစိတ်တွေပြောနေဖို့ မချိန်မရတော့ဘူး၊ ကျယ်ဝန်းလည်း သွားလိမ့်မယ်၊ ဒါကြောင့် တရားကိုယ် မျှလောက်ပဲ ပြောရမယ်။

> "ဥပေက္ခာသဟဂတ် ဝိစိကိစ္ဆာသမ္မယုတ် မောဟမူစိတ် ဖြစ်ခိုက်၌ ပါဝင်သောတရားများမှာ လောဘမူပထမစိတ်၌ ပြခဲ့သော ၁၆–ပါးမှ ဝိတိ, ဒိဋ္ဌိ, လောဘမပါဝိစိကိစ္ဆာနှင့်တကွ တိုက်ရိုက်ပြ ၁၄–ပါး ယေဝါပနအရ မနသိကာရ၊ ဥဒ္ဓစ္စတို့နှင့်တကွ ၁၆–ပါးဖြစ်သည်" တဲ့။

လောဘမူ စိတ်မှာပါဝင်တဲ့ တရားပေါင်းက ၃၂–ပါးရှိတယ်၊ တရားကိုယ်ကတော့ ၁၆–ပါးရှိတာပဲ၊ ထပ်တူဖြစ်နေတဲ့ တရားတွေကို မကောက်တော့ဘဲ သီးသန့်တရားကိုယ်ကို ကောက်ယူရတယ်။ အဲဒါ ရှင်းသွားအောင် ဒီလိုကြည့်မှပဲ–

လောဘမူပထမစိတ်၌ တရားပေါင်း ၃၂–ပါး၊ တရားကိုယ် ၁၆–ပါးဟူသည်မှာ–

ဖဿပဉ္စမကတရားပေါင်း	၅–ပါး၊	တရားကိုယ်	၅–ပါး
စျာနင်တရားပေါင်း	၅–ပါး၊	တရားကိုယ်	၄–ပါး
ဣန္ဒြေတရားပေါင်း	၅–ပါး၊	တရားကိုယ်	၂–ပါး
မိစ္ဆာမဂ္ဂင်တရားပေါင်း	၅–ပါး၊	တရားကိုယ်	၁–ပါး
ဗိုလ်တရားပေါင်း	၄–ပါး၊	တရားကိုယ်	၂–ပါး
မူလတရားပေါင်း	၂–ပါး၊	တရားကိုယ်	၂–ပါး
ကမ္မပထတရားပေါင်း	၂–ပါး၊	တရားကိုယ်	×
လောကနာသကတရားပေါင်း	၂–ပါး၊	တရားကိုယ်	×

မေတ္တာစတဲ့ဘာဝနာတွေဟာ ကုသိုလ်လား, အကုသိုလ်လား၊ ရူပါဝစရာန်တွေဆိုတာလည်း ကုသိုလ်လား, အကုသိုလ်လားဆိုတာ ရှင်းလင်းစွာ သိနိုင်ပါတယ်။

နောက်ပြီးတော့ မိခင်၊ ဖခင်၊ ဆရာသမား စသည်တွေကို အရိုအသေ ပြုနေကြတဲ့ဟာတွေမှာလည်း ကျေးဇူးရှင် မိခင်၊ ဖခင်၊ ဆရာသမားတွေပဲလို့ အာရုံပြုပြီးတော့ ရိုသေသမှုပြုကြရတာပါပဲ၊ ဒီရိုသေမှုတွေ ဟာလည်း ကုသိုလ်တွေပဲ ဖြစ်ပါတယ်၊ ခုနက ပုဂ္ဂိုလ်အယူအဆနဲ့ဆိုရင် ကိုယ့်မိခင်၊ ဖခင်၊ ဆရာသမားဆိုတဲ့ အနေနဲ့ အာရုံပြုတဲ့အတွက်ကြောင့် ဒိဋ္ဌိနဲ့ယှဉ်တဲ့ ရိုသေမှုလို့ ဆိုရလိမ့်မယ်၊ အဲဒီလိုဆိုရင် ရိုသေမှုဟာ ကုသိုလ်မဟုတ်နိုင်တော့ဘူး၊ ဒိဋ္ဌိနဲ့ယှဉ်တယ်ဆိုပြီး အကုသိုလ်ဖြစ်နေပြီပေါ့၊ အဲဒီလိုမဟုတ်ပါဘူး၊ ရိုသေခြင်း ဆိုတာလည်း ကုသိုလ်ပဲဖြစ်ပါတယ်၊ သူ့အယူအတိုင်းသာဆိုရင် တရားတော်တွေဟာ တော်တော်မှားယွင်း ပျက်စီးကုန်ပြီ၊ ကုသိုလ်က အကုသိုလ်ဖြစ်၊ အကုသိုလ်က ကုသိုလ်ဖြစ်နဲ့၊ ပြောင်းပြန်တွေ ဖြစ်ကုန်တော့မှာပဲ၊ အဲဒီအယူဝါဒတွေကို သတိထားကြရမယ်၊ အင်မတန်မှ ကြောက်စရာကောင်းတဲ့ သာသနာ့အန္တရာယ်တွေပဲ၊ ဘာသာရေးနုနယ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကတော့ ဘုရားဟောပါဠိတွေက ဘယ်လို အဋ္ဌကထာဋီကာဖွင့်က ဘယ်လိုဆိုပြီး ကျမ်းဂန်

တွေကို ကိုးကားပြောလိုက်ရင် အဟုတ်အောက်မေ့ပြီး ယုံကြည်သွားတတ်ကြပါတယ်၊ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ, ဋီကာတွေကတော့ မမှားပါဘူး၊ အမှန်တွေကိုဟောကြားဖွင့်ဆိုထားကြတာပါပဲ၊ ကျမ်းဂန်တွေကိုကြည့်ပြီး ဆိုလိုရင်းကို မသိဘဲနဲ့ ကိုယ်ထင်ရာ ရမ်းပြီး ယူဆပြောဆိုတာကသာ မှားတာပါပဲ။

အဲဒီမှာ ပဋ္ဌိပတ္တိလုပ်ငန်းကို ဘုရားဟောနဲ့အညီ ကိုယ်တိုင်စနစ်တကျ ခရီးရောက်အောင် အားထုတ်ထားမှု ဘာမှမရှိဘဲနဲ့ စာပေသဘောမျှနဲ့ ယူဆပြီး မှားနေတာလည်း ရှိတတ်ပါတယ်၊ ဒါကတော့ နည်းပါတယ်၊ တချို့ကတော့ စာပေလည်းမရှိ၊ အကျင့်အသိလည်းမရှိဘဲနဲ့ကိုယ်ထင်ရာကိုယ်စိုင်းပြီး မှားနေကြတာလည်းရှိတယ်၊ကိုယ်မှာရုံတင်သာ မကသေးဘူး၊ သူတစ်ပါးတွေကိုပါ အမှားလမ်းကြောင်းပေါ်ကို ဆွဲတင်လိုက်ကြသေးတယ်၊ ဒါကြောင့် ဒါတွေကို သတိပြုပြီး အန္တရာယ် မဖြစ်ကြရအောင် နေတတ်ကြဖို့ရာ သတိပေးစကား ဟောကြားလိုက်ရတာပါပဲ၊ ကဲ ကျန်တဲ့ အကုသိုလ်စိတ်ကို ဝေဖန်ထား ပုံဟောကြဦးစို့။

> "ဥပက္ခောသဟဂုတ် ဥဒ္ဓစ္စသမ္ပယုတ် မောဟမူစိတ်ဌ်လည်း ထို့အတူပင် ဝိစိကိစ္ဆာမပါ ဥဒ္ဓစ္စနှင့်တကွ တိုက်ရိုက်ပြ ၁၄–ပါး၊ ယေဝါပနအရ အဓိမောက္ခ, မနသိကာရတို့နှင့် ၁၆–ပါးပင် ဖြစ်သည်" တဲ့။

အဲဒီမှာ ထိုအတူဆိုတာက မောဟမူ ဝိစိကိစ္ဆာမှာလိုပါပဲတဲ့၊ ၁၄–ပါး ၁၆–ပါးဖြစ်တယ်တဲ့။ ဒါပေမယ့် အပြောင်းအလဲလေးတော့ရှိတယ်။ အရင်က ဝိစိကိစ္ဆာနေရာမှာ ဥဒ္ဓစ္စကို ပြောင်းထည့်လိုက်ရတဲ့ အပြောင်းအလဲလေးပါပဲ။ ဒါပဲထူးပါတယ်။ အခု ဒီမှာ ယေဝါပနအရ အဓိမောက္ခ ပါဝင်လာတယ်။ ဟိုတုန်းကတော့ ဥဒ္ဓစ္စက ယေဝါပနထဲမှာပဲ၊ ဟိုတုန်းက အဓိမောက္ခ မပါခဲ့ပါဘူး၊ အဓိမောက္ခဆိုတာ ဆုံးဖြတ်တဲ့သဘောပဲ။ ဝိစိကိစ္ဆာက ယုံမှားတွေးတောတဲ့ စိတ်ဆိုတော့ ဘယ်မှာဆုံးဖြတ်လို့ ဖြစ်နိုင်မှာလဲ။ မဆုံးဖြတ်နိုင်ဘူး။ ဒါကြောင့် အဲဒီတုန်းက အဓိမောက္ခမပါခဲ့တာပဲ။ အခုလဲ ဒီဥဒ္ဓစ္စကျတော့ ပျံ့လွင့်တယ် ဆိုပေမယ့် အာရုံကိုဆုံးဖြတ်တဲ့ သဘောလေးတော့ ရှိသေးတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီကျတော့ အဓိမောက္ခပါလာရတယ်။ နောက်ပြီး အဲဒီစာရွက်ထဲမှာ နောက်ပိုင်း လက်သည်းကွင်းကလေးနဲ့ စာပိုဒ်လေးရှိတယ်။ ဘာလဲဆိုရင်– (အထူးသတိပြုရန်မှာ တရားကိုယ် အရေအတွက်တို့ဌ် စိတ်ပါထည့်တွက်ထားသည်ကို အထူးသတိပြုပါ) တဲ့။

သတိမပြုရင် ဝိစိကိစ္ဆာစိတ်မှာ စေတသိတ် ၁၅–ပါးပဲ ယှဉ်တာ၊ ဒီမှာ ဘာကြောင့် ၁၆–ပါး ဖြစ်နေပါလိမ့်မလဲလို့ အမှတ်တမဲ့ ဖြစ်သွားတတ်တယ်၊ စေတသိတ်ချည်းဆိုရင်တော့ ၁၅–ပါး ဟုတ်ပါတယ်၊ ၁၆–ပါး ဖြစ်ရတာကတော့ စိတ်ပါထည့်ထားပြီး ပေါင်းယူလိုက်လို့ပါပဲ၊ လောဘမူ ပထမစိတ်တုန်းကလည်း ဒီလိုပဲ စိတ်ပါ ထည့်ပေါင်းထား လိုက်တာပါပဲ၊ ကျန်တဲ့စိတ်တွေမှာလည်း ဒီအတိုင်းပင် သတိထားကြရမယ်၊ အဘိဓမ္မာ အကုသိုလ်စိတ်အတွက် ဒီလောက် ဆိုရင် ရိပ်မိလောက်ပါပြီ၊ ခရေစေ့တွင်းကျ ဟောနေလို့တော့ မဖြစ်ဘူး၊ အင်မတန် ရှည်လျားသွားပါလိမ့်မယ်၊ အကုသိုလ်စိတ် ဝေဖန်ပုံ အပြီးသတ်လိုက်ကြပါစို့။

ယုံမှားမှုတွေက ဖြစ်တတ်တယ်

လောကုတ္တရာပထမမဂ်စိတ်က ဒိဋ္ဌိကိုပယ်တယ်၊ ဝိစိကိစ္ဆာကို ပယ်တယ်၊ ဒီတော့ သောတာပတ္တိ ပထမမဂ်သို့ ရောက်ရှိပြီး သွားပြီဆိုရင် ဒိဋ္ဌိနဲ့ ဝိစိကိစ္ဆာကင်းသွားပြီ အရင်ကပြောခဲ့တဲ့ ဒိဋ္ဌိအယူဝါဒ အမျိုးမျိုးတွေကို လက်မခံတော့ဘူး၊ ပြီးတော့ ဝိစိကိစ္ဆာကင်းသွားပြီ ဖြစ်လို့လည်း ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာ ရတနာသုံးပါး အပေါ်မှာလည်း ယုံမှားမှုတွေ မရှိတော့ဘူး ကင်းသွားပြီ။

သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာနဲ့ စပ်ရာမှာလည်း ယုံမှား သံသယမရှိတော့ဘူး ကင်းသွားပြီ၊ အဲ တချို့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ မိမိတို့ရဲ့ အကျင့်သီလ၊ သိက္ခာနဲ့ စပ်ပြီးတော့ ယုံမှားသံသယမှုတွေ ဖြစ်တတ်ကြတယ်၊ ဒီလို အကျင့်သီလတွေကို ဆောက်တည် ကျင့်သုံးနေတာဟာ ဟုတ်မှဟုတ်ပါ့မလားလို့ ယုံမှားသံသယတွေ ဖြစ်တတ်တယ်၊ သမာဓိ အကျင့်တွေမှာလည်း ဒီလိုပဲ၊ ပထဝီ၊ ပထဝီ စသည်ဖြင့် ရှုနေတော့ ဈာန်ရတယ်ဆိုတာ ဟုတ်မှ ဟုတ်ရဲ့လား၊ နှာသီးဖျားမှာ တိုက်ခိုက်ပြီး ဝင်ထွက်နေတဲ့ ဝင်လေ၊ ထွက်လေကို ရှုနေရုံနဲ့ ဈာန်ရတယ်ဆိုတာ ဟုတ်မှ ဟုတ်ပါ့မလား၊ ချမ်းသာပါစေ၊ ချမ်းသာပါစေလို့ ဒီလို နှလုံးသွင်း မေတ္တာပို့နေရုံနဲ့ ဈာန်ရတယ်ဆိုတာကော ဟုတ်မှ ဟုတ်ပါ့မလား စသည်ဖြင့် သမာဓိနဲ့ စပ်ပြီးတော့လည်း ယုံမှားမှုတွေ ဖြစ်နေတတ်ကြတယ်။

ပညာနဲ့စပ်ပြီးတော့လည်း ဒီလိုပဲ ဖြစ်တတ်တာပဲ၊ ဒွါရခြောက်ပါးက ဖြစ်တိုင်း ပျက်တိုင်း မြင်တယ်၊ ကြားတယ်လို့ ရှုမှတ်နေရုံနဲ့ ရုပ်နာမ်တွေကို ပိုင်းခြားပြီးတော့သိတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်တွေဖြစ်တယ်၊ ဒီလို ဝိပဿနာဉာဏ်တွေ အဆင့်ဆင့် ရင့်သန်ပြီးတော့ မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်တွေ ဖြစ်တယ်ဆိုတာတွေကော ဟုတ်မှ ဟုတ်ပါ့မလားလို့ မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်တွေကို မရသေးဘူးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ ဒီလိုပညာနဲ့ စပ်ပြီးတော့လည်း ယုံမှား, သံသယတွေ ဖြစ်တတ်ကြတာပဲ၊ လောကုတ္တရာ ပထမမဂ် ရပြီဆိုရင်တော့ ဒီလိုယုံမှား သံသယတွေ ကင်းသွားပြီ၊ ဘာဖြစ်လို့ ကင်းသွားသလဲဆိုတော့ ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ အမှန်တရားကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် ရရှိထားလို့ပါတဲ့။

ဥပမာ–မစားဖူးသေးတဲ့ အစာအာဟာရဆိုရင် ဘယ်လို အရသာရှိမှာပါလိမ့်လို့ ယုံမှားနေပေလိမ့်မယ်၊ တွေးတောနေပေလိမ့်မယ်၊ ကိုယ်တိုင်စာဖူးပြီလို့ သိထားတဲ့အရသာ ဆိုရင် ဘယ်အချိန် ဘယ်အခါမှာပဲဖြစ်ဖြစ် ဒီအစာအဟာရနဲ့ ပတ်သတ်လာရင် အဲဒီ အစာအာဟာရအတွက် ဘယ်လိုအရသာဆိုတာ ယုံမှားတွေးတောနေစရာ အကြောင်းမရှိတော့ဘူး၊ အဲဒီလိုပါပဲ တရားသဘောတွေကို ကိုယ်တိုင်က တွေ့သိပြီး ဖြစ်နေတော့ ဘာမှ ယုံမှားမှုမရှိတော့ဘူး၊ ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတွေကို လမ်းဆုံးတိုင်အောင် ရှုမှတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ဆိုရင် နိဗ္ဗာန်ကို ကိုယ်တိုင်တွေ့ကြရတော့တာပါပဲ။

နိဗ္ဗာန်ဆိုတာ ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတွေ ချုပ်ငြိမ်းသွားတာ ဖြစ်ပါတယ်၊ အဲဒီသင်္ခါရ ငြိမ်းတဲ့သဘောထဲကို ရောက်သွားတာပဲ၊ တစ်ခါရောက်ရုံမျှ မဟုတ်သေးပါဘူး၊ သင်္ခါရပေကွာဉာဏ်အားကြီးလို့ ခဏခဏ နှလုံးသွင်းနေလို့ ရှိရင် အဲဒီ နိဗ္ဗာန်အာရုံထဲကို မကြာမကြာ ပြန်ရောက်ရောက်နေတာပါပဲ၊ အဲဒါကို ဖလသမာပတ်လို့ ခေါ်ပါတယ်၊ တချို့ ငါးမိနစ်၊ တချို့ ဆယ်မိနစ်၊ တချို့ နာရီဝက်၊ တချို့ တစ်နာရီ စသည် တချို့ တစ်ရက်လုံး ကြာတာတွေတောင် ရှိပါတယ်၊ အဲဒါဟာ တရားကို ကိုယ်တိုင်တွေ့ ထိနေကြတာတွေတဲ့၊သူတို့အဖို့ရာမှာ ယုံမှားမှုဆိုတာ မရှိတော့ဘူးပေါ့၊ဒါကြောင့်မို့ သောတာပတ္တိမဂ်ကို ရောက်လို့ရှိရင် ဒိဋ္ဌိဂတသမ္မယုတ်စိတ် ၄–ခု ကင်းတော့တာပဲ တဲ့။

အဲဒါတွေ အဲဒီစာရွက်ထဲမှာ ဖော်ပြထားတဲ့အတိုင်းပါပဲ၊ ၁–နံပါတ်နဲ့ ၅–နံပါတ် စိတ်များမှာ ၁–နံပါတ်နဲ့ ၂–နံပါတ်တွဲ၍ သသင်္ခါရိကစိတ်၊ ၅–နံပါတ်နဲ့တွဲ၍ ၆–နံပါတ် ဖြစ်တဲ့ သသင်္ခါရိကစိတ်၊ အဲဒီလို ၁၊ ၂၊ ၅၊ ၆ အမှတ်စဉ် စိတ်များကင်းတယ်တဲ့၊ ပြည့်ပြည့်စုံစုံ သရုပ်ဖော်ပြမယ်ဆိုရင်တော့ သောမနဿသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတသမ္မယုတ် အသင်္ခါရိကနဲ့ သသင်္ခါရိက ဒီက ၂–ပါး၊ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတသမ္မယုတ် အသင်္ခါရိကနဲ့ သသင်္ခါရိက ဒီက ၂–ပါး၊ အားလုံး အဲဒီ ၄–ပါးပဲ၊ အဲဒါတွေကင်းတဲ့ အတွက်ကြောင့်မို့ မှားတဲ့အယူ၊ မှားတဲ့အယူနဲ့ တွဲဖြစ်တဲ့စိတ်တွေ မရှိတော့ဘူးတဲ့။

အပါယ်မကျနိုင်တော့ဘူး

ပြီးတော့ အပါယဂမနီယဖြစ်တဲ့ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ ဆိုတဲ့ အပါယ်လားကြောင်း အကြမ်းစား ကိလေသာတွေဟာ သောတာပတ္တိမဂ်ကို ရောက်ရင် မရှိတော့ဘူး၊ ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်စိတ်တွေ မကင်းသေးပေမယ် လို့လည်း အပါယ်ကို ကျရောက်စေတတ်တဲ့ ကိလေသာတွေဆိုတာကတော့ မဟုတ်ဘူးပေါ့၊ အပါယ်ကို ကျစေနိုင်တဲ့ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟတွေကတော့ စိတ်ချလက်ချကို ကင်းသွားတော့တာပဲ၊ အဲဒါတွေက ဘာတွေလဲဆိုရင် သူတစ်ပါးအသက်ကို သတ်ခြင်း၊ သူတစ်ပါး ဥစ္စာကိုခိုးခြင်း၊ သူတစ်ပါး သားမယားကို ကျူးလွန်ပြစ်မှားခြင်း၊ မဟုတ်မမှန် လိမ်ညာပြောဆိုခြင်း၊ မူးယစ် စေတတ်တာတွေကို သုံးဆောင်ခြင်းတဲ့၊ ဒီဒုစရိုက်တွေကို ထမြောက်အောင်မြင်အောင် မပြုမလုပ်တော့ဘူးတဲ့၊ သောတာပန်မှာ အဲဒါတွေ ကင်းငြိမ်းသွားပြီ တဲ့။

အထက်အထက်ဆင့်တွေ

လောကုတ္တရာစိတ်တုန်းက "ဒိဋ္ဌိဂထာနံ ပဟာနာယ၊ ဒိဋ္ဌိအယူတွေကို ပယ်ရန်အလို့ငှါ။ လောကုတ္တရံ စျာနံ ဘာဝေတိ၊ လောကုတ္တရာစျာန်ကို ဖြစ်ပွားစေသည်" စသည်ဖြင့် ပြောခဲ့တယ်၊ အဲဒီတုန်းက ပထမမဂ် အဆင့်မှာ ကင်းသင့် ကင်းထိုက်တာတွေလောက်သာ ပြောခဲ့ပါတယ်၊ ဒုတိယအဆင့် စသည်တွေအတွက် မပြောခဲ့ရသေးဘူး၊ အခုဆက်ပြီး ပြောရ ဦးမယ်။

ဒုတိယအဆင့်ကျတော့ "ကာမရာဂဗျာပါဒါနံ တနုဘာဝါယ"တဲ့၊ ကာမရာဂ ဗျာပါဒတွေ နည်းပါးသွားတယ်တဲ့၊ အတိုင်းအတာ ပမာဏနဲ့ အတိအကျ ပြလို့ကတော့ မဖြစ်ဘူး၊ သောတာပန်ဖြစ်ပြီးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ကာမအာရုံတွေကို နှစ်သက်သာယာမှုဆိုတာတော့ ရှိတာပါပဲ၊ ပုထုဇဉ် ပုဂ္ဂိုလ်များလောက်သာ လွန်လွန်ကဲကဲ မကြမ်းတမ်းတာ၊ အထိုက်အလျှောက်ကတော့ ရှိသေးတာပဲ၊ စိတ်ဆိုးတဲ့ ဒေါသဆိုတာလည်း ရှိတာပဲ၊ အဲဒါတွေနည်းပါးသည်အထိ နည်းပါးသွားအောင် ရုပ်နာမ်မမ္မတွေကို ဝိပဿနာရှုမှတ် ပွားများရတယ်၊ အဲဒီမှာ ဝိပဿနာဉာဏ်တွေ ရင့်သန်လို့ ဒုတိယအဆင့်ကိုရောက်ပြီဆိုရင် ဒီကာမရာဂဗျာပါဒတွေဟာ နည်းပါးသွားတာပဲတဲ့။

နောက် တတိယအဆင့်သို့ရောက်အောင် ပွားများအားထုတ်တော့ အနာဂါမိဖိုလ်ကိုရောက်တယ်၊ အဲဒီ တတိယ အဆင့်ကိုရောက်ရင် "ကာမရာဂဗျာဒါနံအနဝသေသပဟာနာယ"တဲ့၊ကာမရာဂဗျာပါဒတွေထိုအကြွင်းမဲ့ပယ်နိုင်အောင် အားထုတ်တဲ့အတွက်ကြောင့်အဲဒါတွေကင်းသွားတယ်တဲ့၊အနာဂါမ်ဖြစ်သွားရင်ကာမရာဂဗျာပါဒတွေအကုန်လုံးကင်းသွားပြီတဲ့၊ကာမအာရုံတွေနဲ့စပ်ပြီးတော့ နှစ်သက်သာယာမှုမရှိတော့ဘူး၊မလွမ်းကင်းသာတဲ့ သုံးဆောင်မှုဆိုတာကတော့ ရှိပါသေးတယ် သို့ပေမယ့်လို့ အဲဒီမှာ သာယာမှုကတော့ မရှိတော့ဘူး။

ဥပမာ–အစားအသောက်တို့ဆိုရင် သဘာဝအလျှောက် လွမ်းကင်းမဖြစ်လို့သာ စားသောက်သုံးဆောင် နေရတာပဲ၊ အဲဒီ အစာအာဟာရတွေနဲ့ စပ်ပြီးတော့ ကောင်းသည်ဖြစ်စေ၊ မကောင်းသည်ဖြစ်စေ သာယာမှုတော့ မရှိတော့ဘူး၊ အာဟာရဖြစ်ရင်ပြီးတာပဲဆိုတဲ့ အနေနဲ့ သုံးဆောင်ကြတော့တယ်၊ သင့်လျှော်တဲ့ အာဟာရကိုတော့ မသုံးဆောင်လို့ မဖြစ်ဘူးပေါ့၊ ရရှိထားပြီးဖြစ်တဲ့ ခန္ဓာကိုယ်အတွက် သင့်လျှော်သလို မှီဝဲသုံးဆောင်ပေးရ ပါသေးတယ်၊ ကာမဂုဏ်နဲ့စပ်တဲ့ အတွေ့အထိတွေဆိုရင် သာယာမှုတွေလုံးဝမရှိတော့ဘူး၊အကြွင်းအကျန်မရှိအောင်ပယ်သတ်နိုင်ပြီတဲ့၊စိတ်ဆိုးမှုဆိုတဲ့ ဗျာပါဒတွေလည်း အားလုံးကင်းသွားပြီပဲ။

နောက် စတုတ္ထဆင့် အရဟတ္တမဂ်ကျတော့ ရူပရာဂ၊ အရူပရာဂ၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊ မာန၊ အဝိဇ္ဇာ ဆိုတဲ့ ကိလေသာတွေကို "အနဝသေသပဟာနာယ"တဲ့၊ အကြွင်းအကျန် မရှိရအောင် ပယ်နိုင်တယ်တဲ့၊ အနာဂါမ်တုန်းက မပယ်နိုင်ခဲ့သေးတဲ့ ရူပဘုံ ရူပဘဝ၊ အရူပဘုံ–အရူပဘဝတွေကိုပါ မသာယာတော့ဘဲ အားလုံးပယ်နိုင်သွားပြီ၊ အဲဒီဘုံဘဝတွေမှာ ဖြစ်လိုတဲ့ဆန္ဒကို မရှိတော့ဘူးတဲ့၊ ဥဒ္ဓစ္စစိတ်ပျံ့လွင့်မှုဆိုတာလည်း မရှိတော့ဘူး၊ မာန–ဝင့်ဝါ မြင့်မားမှုဆိုတဲ့ စိတ်ထားမျိုးလည်း မရှိတော့ဘူး။

မာနဆိုတာ နှစ်မျိုးရှိပါတယ်၊ ယာထာဝမာန၊ အယာထာဝမာန တဲ့၊ ယထာဝမာနဆိုတာ မိမိရဲ့သန္တာန်မှာ တကယ်ဟုတ်မှန်စွာရှိတဲ့ သီလအစရှိတဲ့ ဂုဏ်တစ်ခုခုကို အကြောင်းပြုပြီးတော့ စိတ်နေသဘောထား မြင့်မားနေတာကို ခေါ်ပါတယ်၊ အဲဒီ မာနကတော့ အနာဂါမ်အထိ မပယ်နိုင်သေးဘူး၊ အဲဒီမှန်ကန်တဲ့ မာနမျိုးကတော့ အနာဂါမ်မှာရှိသေးတယ်၊ ကိုယ်က အမျိုးအနွယ်အနေနဲ့ မြင့်မြင့်နေမယ်၊ ကိုယ်က သူများထက် သီလ အစရှိတဲ့ ဂုဏ်တွေပြည့်စုံနေမယ်ဆိုရင် အဲဒီ မှန်ကန်တဲ့ အတိုင်း စိတ်နေမြင့်နေတာပဲ၊ အယာထာဝမာနဆိုတာကတော့ ကိုယ့်မှာ ထိုက်တန်တဲ့ဂုဏ်ဆိုလို့ ဘာမျှမရှိပါဘဲနဲ့ ရှိနေသယောင်ယောင် ဝင့်ဝါမြင့်မားနေတာကိုခေါ်ပါတယ်၊ အဲဒီမာနမျိုးကိုတော့ အရိယာဖြစ်လာရင် ဘယ်အရိယာသန္တာန်မှာမှ မရှိတော့ဘဲ ပယ်ပြီးသားချည်းပါပဲ။

အဝိဇ္ဇာ–ဆိုတာ သစ္စာအမှန်အကန်ကို ဖုံးလွှမ်းကာကွယ်မှုပဲ၊ အဲဒါကို အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်အထိ မပယ်နိုင်သေးဘူး၊ အနာဂါမ်မှာ အဲဒီအဝိဇ္ဇာကို အကြွင်းမဲ့ မပယ်နိုင်သေးတဲ့ အတွက်ကြောင့်မို့ သုခသညာ၊ သုခစိတ္တဆိုတဲ့ ဝိပလ္လာသတွေ ကျန်နေသေးတယ်၊ ချမ်းသာတယ် ကောင်းတယ်လို့ ထင်မှတ် စွဲလမ်းနေတာဟာ အဝိဇ္ဇာ မကင်းသေးလို့ပါပဲ၊ အနာဂါမ်မှာ ရူပ၊ အရူပ ဘုံဘဝတွေကို ချမ်းသာတယ်၊ ကောင်းတယ်လို့ စွဲလမ်းမှုရှိသေးတယ်၊ အရဟတ္တမဂ်ရောက်ရင် အဲဒါတွေ အကုန်ပယ်လိုက်လို့ ကင်းသွားပြီ–တဲ့။

အဲဒါတွေကို လောကုတ္တရာစိတ်တုန်းက ဟောခဲ့ပါတယ်၊ ဒါကြောင့် အဘိဓမ္မာမှာ ကုသိုလ်တရား ဖြစ်တဲ့ ကာမကုသိုလ်၊ ရူပကုသိုလ်၊ အရူပကုသိုလ်၊ လောကုတ္တရာကုသိုလ်လို့ ကုသိုလ်လေးမျိုး ဝေဖန်တာကို ဟောလို့ ပြီးသွားပါပြီ၊ အကုသလာမ္မာအရ အကုသိုလ် စိတ်ကတော့ ၁၂–ခုပဲ၊ ဒီမှာ အပြည့်အစုံပါတယ်၊ အဲဒါပဲ၊ ဒီပြင်မရှိဘူး၊ အဲဒီ အကုသိုလ်စိတ်လည်း အရေးကြီးတာပဲ၊ ကိုယ့်သန္တာန်မှာ ဖြစ်နေလို့ရှိရင် ဘယ်လို အကုသိုလ်စိတ် ဖြစ်နေတယ်ဆိုတာ သိဖို့ခဲယဉ်းတယ်၊ အကြမ်းစားဖြစ်တဲ့ လောဘ၊ ဒေါသတွေ ဖြစ်နေရင်တော့ သိနိုင်စရာရှိပါတယ်၊ အနုစားဖြစ်နေတဲ့ လောဘ၊ ဒေါသတွေကိုတော့ အင်မတန် သိနိုင်ခဲတာပါပဲ။

လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး အဆုံးအဖြတ်

လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးရဲ့ အဆုံးအဖြတ်တစ်ခုကို တစ်နေရာမှာ တွေ့ရဖူးတယ်၊ အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်များမှာတော့ မစဉ်းစားရင် သူများလိုပဲတဲ့၊ စိတ်တွေဟာ သာမန် ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ် ဖြစ်နေတာပါပဲ တဲ့၊ စဉ်းစားဆင်ခြင်လိုက်လို့ ရှိရင်သာ အတ္တကောင်လေး မရှိဘူးဆိုတာ သိနိုင်တယ်တဲ့၊ အဲဒါဟာ ဟုတ်ပါတယ်၊ ဘုန်းကြီးတို့ ဒီကနည်းလမ်းအတိုင်း ပြည့်ပြည့်စုံစုံ တရားအားထုတ်ထားတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာအတ္တကောင်လေးဟာပျောက်နေတတ်ပါတယ်၊ တစ်ခါကယောဂီဒကာကြီး တစ်ယောက် ကလျှောက်ထားဖူးတယ်၊အခုတော့ အဲဒီ ဒကာကြီး မရှိရှာတော့ပါဘူး၊ တပည့်တော်တို့မှာ ဘုရားတဲ့၊ အရင်တုန်း ကတော့ စဉ်းစားကြည့်လိုက်ရင် ကိုယ်ထဲမှာ အတ္တကောင်လေး ရှိနေသလိုပဲတဲ့၊ အသက်ရှင်နေတဲ့ အတ္တကောင်လေးဟာ ရှိနေတာပဲတဲ့၊ အခုတရားအားထုတ်ပြီးတော့ အဲဒီ အတ္တကောင်လေးဟာ မရှိတော့ဘူး ဘုရားတဲ့၊ စဉ်းစားတိုင်း စဉ်းစားတိုင်း ဒီကောင်လေး မရှိတော့ဘူးတဲ့၊ ဝိပဿနာရှုတုန်းက အတိုင်းပဲ ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ ရုပ်နာမ်မျှပဲ ရှိတော့တယ်တဲ့၊ အဲဒီလိုလျှောက်ထားဖူးပါတယ်၊ ဟုတ်တယ်လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးအဆုံးအဖြတ်အတိုင်းမှန်နေတာပဲ၊တရားအားထုတ်လို့ အတ္တပယ်နိုင်တဲ့ အရိယာဉာဏ် ထိအောင် ရောက်သွားရင် အဲဒီအတိုင်းပဲ၊ စဉ်းစားဆင်ခြင် ကြည့်လိုက်ရင် အတ္တလေးဟာ ရှာလို့မရတော့ဘူး၊ ပျောက်နေပြီ ရုပ်နာမ်မျှ ရှိတော့တာပဲ။

ပုထုဇဉ်အနေနဲ့ကတော့ မစဉ်းစားဘဲနဲ့နေရင် သိပ်ပြီးတော့ မထင်ရှားဘူးတဲ့၊ ကိုယ်ထဲမှာ အတ္တဆိုတာ ဟုတ်လေ သလား၊ မဟုတ်လေသလားလို့ စဉ်းစားကြည့်ခါမှ အတ္တဟုတ်နေတာတဲ့၊ လယ်တီဆရာတော် ဘုရားကြီးက အဲဒီလိုဆို ထားတယ်၊ ဟုတ်တယ်၊ အတ္တမရှိဘူးလို့သာဆိုတာ၊ စဉ်းစားနေတာဟာ ငါပဲလို့ ငါမရှိဘဲနဲ့ ဘယ့်နှယ်လုပ်ပြီး စဉ်းစားလို့ ဖြစ်ပါ့မလဲ၊ ငါရှိလို့ ငါကပဲ အရင်စဉ်းစားထားတာတွေကို အခု ထပ်ပြီးတော့ စဉ်းစားတာပဲကိုး၊ အရင်က စွဲလမ်းလာခဲ့တဲ့ အတ္တဟာ အခု ထပ်စဉ်းစားတော့ အရင်ကအတိုင်းပဲ ပြန်ရောက်လာတာပေါ့၊ ဒီတော့ လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး ပြောတာ ဟုတ်တယ်။

ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ မစဉ်းစားဘဲ အမှတ်မဲ့နေရင် အတ္တစွဲက သိပ်မထင်ရှားဘူး၊ စဉ်းစားလိုက်မှ ငါဆိုတဲ့ အတ္တစွဲ လေးက ပေါ်လာတာကိုး၊ ဝိပဿနာ ရှုမှတ်ထားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဆိုရင်တော့ ရှုမှတ်စဉ်က ရုပ်နာမ်တွေ ပေါ်လာတာ ဖြစ်လို့ အဲဒီ အတ္တစွဲက ပျောက်တန်သလောက် ပျောက်နေတယ်၊ ဝိပဿနာမရှုမှတ်ဖူးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာတော့ ရုပ်နာမ်ရယ်လို့ ပေါ်လာ ဖူးတာမဟုတ်လို့ အတ္တစွဲဟာ အတ္တစွဲအတိုင်း စဉ်းစားရင် အရင်ကလို ပေါ်မြဲပေါ်လာမှာပေါ့၊ ဝိပဿနာရှုမှတ်ဖူးလို့ ရုပ်နာမ် ပေါ်လာဖူးတယ်ဆိုရင် အရိယာအဖြစ်သို့ မရောက်နဲ့ဦးတော့ စဉ်းစားလိုက်လို့ရှိရင် အတ္တကောင် ပျောက်သွားတာကို တွေ့နိုင် ပါတယ်၊ အရိယာအဖြစ်ရောက်သွားလို့ရှိရင်တော့ ဒီအတ္တစွဲဟာ လုံးလုံးပျောက်သွားပါတယ်။

"သဗ္ဗသခ်ါရသမထော"တဲ့၊ သိစရာအာရုံရော၊ သိတဲ့စိတ်ရော ရုပ်နာမ် သခ်ါရအလုံးစုံ အကုန်ချုပ်ငြိမ်းကာမှ နိဗ္ဗာန်တဲ့၊ သောတာပတ္တိမဂ်ကလည်း အဲဒီနိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုတာပဲ၊ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုတယ်လို့ခေါ်တယ်၊ ပယ်တာမဟုတ် ဘူး၊ မျက်မှောက်ပြုတာကိုပြောတာပဲ၊ ပယ်တာကတော့ ခုနကပြောခဲ့တဲ့ စိတ်ငါးခုကိုပယ်တာ၊ ဒီစိတ်ငါးခုနဲ့အတူ အပါယ် ကျရောက်စေတတ်တဲ့ ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်စိတ်တွေလည်းပါတယ်၊ ဒေါသစိတ်တွေကလည်းပါတယ်၊ အပါယ်ကို ကျရောက်နိုင်တဲ့ အကြမ်းစား အကုသိုလ်တွေ အကုန်လုံး ပယ်တဲ့အထဲပါသွားတာပဲ၊ သကဒါဂါမိမဂ်ကျတော့ ကာမရာဂဗျာပါဒ အကြမ်းစား တွေနဲ့ ယှဉ်ဘက် ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၄–ခု၊ ဒေါသမူစိတ် ၂–ခု၊ အဲဒါတွေ အကုန်လုံး တနုကရအနေနဲ့ ပါသွားတယ်၊ နည်းပါးသွားတယ်၊ ဒိဋ္ဌိနဲ့မယှဉ်ဘဲ ကာမရာဂစိတ်ဖြစ်တော့ ဖြစ်သေးတာပဲ၊ ဖြစ်ပေမယ်လို့ ကြမ်းကြမ်းတမ်းတမ်း မဖြစ်တော့ ဘူးတဲ့၊ ဒေါသစိတ်လည်း လုံးဝတော့မကင်းသေးဘူး၊ ဒါပေမယ့် ဖြစ်ခဲတယ်၊ ဖြစ်တော့လည်းပဲ တစ်ခါတစ်ရံပဲ၊ ကြမ်းကြမ်း တမ်းတမ်း မဖြစ်ဘူး၊ နူးညံ့သွားတယ်။

အနာဂါမိမဂ်ကို ရောက်တဲ့အခါကျတော့ အဲဒီ ကာမရာဂဆိုင်ရာဖြစ်တဲ့ ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၄–ခု၊ ဒေါသမူစိတ် ၂–ခု၊ အဲဒါအားလုံး အကုန်ကင်းသွားတယ်၊ အဲ ဒေါသကတော့ အကုန်ကင်းသွားတယ်၊ ဝိပ္ပယုတ် ၄–ခုကတော့ ကာမရာဂ နဲ့ဆိုင်ရာ ဝိပ္ပယုတ် ၄–ခုပဲကင်းတယ်၊ ရူပရာဂ၊ အရူပရာဂနဲ့ဆိုင်ရာ ပြီးတော့ ဘဝရာဂနဲ့ဆိုင်ရာ ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ် ၄–ခုကတော့ မကင်းသေးဘူး။

အရဟတ္တမဂ်ရောက်တဲ့အခါကျတော့ ကျန်တဲ့ အကုသိုလ်တွေ အကုန်ကင်းသွားတော့တယ်၊ အဲဒါတွေကို နားလည်ဖို့ ပါပဲ၊ အခု အချိန် ၃–နာရီကျော်သွားပြီ၊ တရားသိမ်းကြဦးမှပဲ၊ နောက် တန်ခူး လပြည့်နေ့ကျတော့ အဘိဓမ္မာတရားက ကျန်တာတွေရှိသေးတယ်၊ ကုသလာ ဓမ္မာ၊ အကုသလာဓမ္မာတွေ၊ ပြီးတော့ အဗျာကတာ ဓမ္မာ ကျန်သေးတယ်၊ အဗျာကတာက များတယ်၊ အဲဒီမှာတော့ နည်းနည်းပဲပြောရမှာပဲ၊ မတတ်နိုင်ဘူး၊ အဗျာကတတရားတွေက ဝိပါက်အဗျာကတ၊ ကြိယာအဗျာက တ ၂–မျိုးရှိတယ်၊ ဝိပါက်အဗျာကတကလည်း ကုသလဝိပါက် အဗျာကတ၊ အကုသလဝိပါက် အဗျာကတ ၂–မျိုး၊ ကုသလဝိပါက် အဗျာကတကလည်း ကာမာဝစရဝိပါက် အဗျာကတ၊ ရူပါဝစရဝိပါက်အဗျာကတ၊ အရူပါဝစရဝိပါက် အဗျာကတ၊ လောကုတ္တရာဝိပါက် အဗျာကတရယ်လို့ ၄–မျိုး၊ ကြိယာ အဗျာကတကလည်း အဟိတ်ကြိယာ အဗျာကတ၊

သဟိတ်ကာမာဝစရကြိယာ အဗျာကတ၊ ရူပကြိယာအဗျာကတ၊ အရူပကြိယာအဗျာကတရယ်လို့ သူကလည်း ၄–မျိုး၊ ပြီးတော့ ရုပ် အဗျာကတကလည်း ရှိသေးတယ်၊ အများကြီးပဲ၊ အဲဒီကျတော့ နည်းနည်းပဲပြောရမယ်၊ ဗဟုသုတရှိရုံပေါ့၊ ကျဉ်းကျဉ်းပဲ ဟောရမယ်။

နောက် ဓမ္မသင်္ဂဏီပြီးရင် ဝိဘင်းပါဠိတော် ဟောပုံကိုလည်း နည်းနည်းပဲဖြစ်ဖြစ် ဟောရဦးမယ်၊ ဓါတုကထာတို့, ပုဂ္ဂလပညတ်တို့, ကထာဝတ္ထုတို့ဆိုတာလည်း ရှိသေးတယ်၊ ကထာဝတ္ထုကတော့ ခက်လည်းခက်၊ နက်လည်းနက်နဲတယ်၊ ဒါလဲ နည်းနည်းတော့ ဟောရဦးမှာပဲ၊ ယမိုက်တို့၊ ပဋ္ဌာန်းတို့ဆိုတာတွေလည်း နည်းနည်းစီ ဗဟုသုတဖြစ်ရုံ ဟောရမှာပဲ၊ အဲဒါ ခုနစ်ဝါမြောက်က ဟောခဲ့တဲ့ အဘိဓမ္မာတရားတွေတဲ့၊ ဒါတွေကို အခုလာမယ့် တန်ခူးလပြည့်နေ့မှာ ဟောဖို့ရာရှိတယ်၊ နောက်လဲပဲ ကျန်တဲ့ လပြည့်နေ့တွေမှာ ဒီလိုပဲ ဟောသွားရမှာပဲ၊ ဦးသုဇာတ မဟောနိုင်ရင် လကွယ်နေ့လည်း ဘုန်းကြီးက ဟောရမှာပေါ့လေ၊ ဒီနေ့တော့ တရားသိမ်းကြဆို့ရဲ့။

ယနေ့အဖို့၌ အကျွန်ုပ်တို့ ပြုစုပွားများ အားထုတ်အပ်သော ကောင်းမှုအပေါင်း၏ ။ပ။ သတ္တဝါ အပေါင်းတို့သည် အမျှရကြ၍ ချမ်းသာကြပါစေ။

အမျှ . . . အမျှ . . . အမျှ . . . ယူတော်မူကြပါကုန်လော့။

သာဓု . . . သာဓု . . . သာဓု။

အဘိဓမ္မာတရားတော်ကြီး

ဒီနေ့ ၁၃၃၇–ခုနှစ် ဦးတန်ခူးလပြည့်နေ့ (၂၅–၄–၇၅)တဲ့ အချိန်နာရီကတော့ ဘုန်းကြီးနာရီနဲ့ ၂–နာရီ တီးလုပြီ၊ ခုနစ်မိနစ်၊ ရှစ်မိနစ်လောက်ပဲ လိုတော့တယ်၊ ဒီဓမ္မာရုံကြီးပေါ်က နာရီမှာ ၁၀–မိနစ် လောက်တောင် နောက်ကျနေတယ်။

ဒီနေ့ အဘိဓမ္မာတရားဟောဖို့ အလှည့်ကျနေတာကတော့ အဗျာကတတရားတွေတဲ့၊ အဲဒီ တရားတွေ ဝေဖန်ထားတဲ့ အပိုင်းကို ဟောရမယ်၊ ကုသလာဓမ္မာအရ ကုသိုလ်တရားတွေကို ဟောလို့ပြီးသွားပြီ၊ ကာမာဝစရ ကုသိုလ်က ၈–ခု၊ ရူပါဝစရ ကုသိုလ်က ၅–ခု၊ အရူပါဝစရကုသိုလ်က ၄–ခု၊ လောကုတ္တရာ မဂ်ကုသိုလ်က ၄–ခု၊ အဲဒီ ကုသိုလ် ၄–မျိုးကို ဟောပြီးသွားပြီ၊ အကုသလာ ဓမ္မာအရ အကုသိုလ်ဆိုတာကတော့ သူက အမျိုးမကွဲဘူး၊ အကုသိုလ်ဆိုတဲ့ အနေနဲ့ တစ်မျိုးတည်းပဲ၊ အရေ အတွက်အားဖြင့် ၁၂–ခုတဲ့။

အဗျာကတဝိုင်း

ကတမေ ဓမ္မာ အဗျာကတာ။ အဗျာကတာ၊ အဗျာကတမည်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တရားတို့သည်။ ကတမေ၊ အဘယ် သည်တို့နည်း။ ဒီလို အမေးထုတ်ပြီးတော့ အဗျာကတတရားတွေကို ဝေဖန်ဟောကြားထားပါတယ်၊ အဗျာကတတရားဆိုတာ တွေကို ဝေဖန်ဟောကြားပုံ ဘယ်လိုဆိုတာ ပြီးတော့မှ ရှင်းပြရမယ်၊ အခုတော့ နားလည်အောင် ဝိထိစဉ်လေးနဲ့ကပ်ပြီး ရှင်းပြ ဦးမှပဲ၊ ဒါမှ နားလည်မှာ။

အခု ဒီမှာ တရားအားထုတ်နေကြတဲ့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ မဟာသတိပဋ္ဌာန်အတိုင်း မြင်ရင် မြင်တယ်၊ ကြားရင် ကြားတယ်လို့ မြင်တာ၊ ကြားတာ စသည်ကို မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း မလွတ်ဘဲသိအောင် ရှုမှတ်ကြရတယ်၊ ဒီလိုရှုမှတ်လို့ သမာဓိရင့်သန်လာတဲ့အခါ ရှုမှတ်ရတဲ့ အဆင်း အာရုံလေးကိုလည်း သိတယ်၊ မြင်စိတ်ကလေးကိုလည်း သိလိုက်ရတယ်၊ အဲဒီမှာ အဆင်းအာရုံက ရုပ်၊ မြင်သိစိတ်လေးက နာမ်၊ အဲဒီလို သိတာဟာ ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးကို သိနေတာပဲ၊ အဲဒါဟာ နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ် ဖြစ်နေတာတဲ့။

အဲဒီအထဲမှာ အဆင်းအာရုံက ရုပ် အဗျာကတပဲ၊ မြင်သိစိတ်က နာမ် အဗျာကတပဲ၊ အဆင်း အာရုံထင်လာတဲ့ စက္ခုဒ္ဒါရ စက္ခုပသာဒ ဆိုတာကလည်း ရှိသေးတယ်၊ အဲ အဆင်းအာရုံရယ်၊ စက္ခုပသာဒရယ်၊ မြင်သိစိတ်ရယ် ဒီသုံးမျိုးဟာ အချင်းချင်း မကင်းဘဲ ဖြစ်လာကြရတယ်၊ ဝိထိစိတ်အစဉ်ကို ချပြတဲ့နေရာမှာ ဒီသုံးခုကိုသိဖို့က အရေးကြီးတယ်၊ အဲဒီမှာ စက္ခုပသာဒဆိုတာကလည်း ရုပ်အဗျာကတပါပဲ။

မြင်သိစိတ်ကလေး ဖြစ်တဲ့အခါမှာ အဆင်းအာရုံက စက္ခုဒ္ဒါရခေါ်တဲ့ စက္ခုပသာဒရုပ်မှာ လာပြီးထင်တယ်၊ အဲဒီ ထင်လာတဲ့ အဆင်းအာရုံကို အာရုံပြုပြီး မြင်သိစိတ်ကလေး ဖြစ်ပေါ်လာတယ်၊ အဆင်းအာရုံထင်လာလျှင် ထင်လာချင်းတော့ မြင်သိစိတ်ကလေးက မဖြစ်သေးဘူး၊ သူ့ရှေ့က ဘဝင်စိတ် နှစ်ကြိမ် သုံးကြိမ် လွန်သွားသေးတယ်၊ ပြီးတော့မှ အဆင်းအာရုံ ကို ဆင်ခြင်တဲ့ ပဋ္ဌဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်း စိတ်တစ်ကြိမ် ဖြစ်လိုက်သေးတယ်၊ အဲဒါ ပြီးတော့မှ မြင်သိစိတ်လေးက ဖြစ်ပေါ်လာပါတယ်၊ အဲဒီလို မြင်တဲ့မြင်သိစိတ်ကိုပဲ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်က မြင်တယ်၊ မြင်တယ်လို့ ရှုမှတ်ရပါတယ်၊ အဲဒီ မြင်သိစိတ်လေးဟာ အကြာကြီး တလျှောက်ထဲ မြင်နေတာ မဟုတ်ပါဘူး၊ မြင်ပြီးပျောက်သွားတာပါပဲ၊ သူက ကောင်းတယ် ဆိုးတယ်လို့ မသိပါ ဘူး၊ မြင်ရုံမျှမြင်တယ်၊ သူက အကောင်းအဆိုးရယ်လို့ မဝေဖန်ဘဲ မြင်ပြီးပျောက်သွားတာပါပဲ။

မြင်တဲ့ စိတ်ကလေး ပျောက်သွားတော့ မြင့်တဲ့စိတ်ကလေး မြင်သွားတဲ့အာရုံကို မပျောက်အောင် လက်ခံထားတယ်၊ အမွေထိန်းသဘောလိုပေါ့၊ အဲဒါလဲ အဟိတ် ကုသလဝိပါက် မနောဓာတ်ပဲ၊ အဲဒီလက်ခံထားတဲ့ စိတ်ကလေးဟာလည်း လက်ခံပြီး မကြာဘူး ခဏလေးနဲ့ ချက်ချင်းပဲ ပျောက်သွားပြန်တယ်၊ သူပျောက်သွားတော့ ဆက်ပြီး ဏာက်စိတ်ကလေးတစ်ခု ဖြစ်ပေါ်လာပြန်တယ်၊ နောက်ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ အဲဒီစိတ်က ရှေ့စိတ်က လက်ခံသွားတဲ့အာရုံကို ဆက်လက်ပြီး စုံစမ်းစဉ်းစား တယ်၊ သူလည်း အဟိတ်ကုသလဝိပါက် မနောဝိညာဏဓာတ်ပါပဲ၊ သူကတော့ နည်းနည်းအားရှိလာတယ်၊ သူ့ကို အဘိဓမ္မတ္ထ သင်္ဂဟကျမ်းက သန္တီရဏစိတ်လို့ အမည်ပေးထားတယ်၊ သူပြုရတဲ့ ကိစ္စအလိုက် အမည်ပေးထားတာပါပဲ၊ အဲဒီ သန္တီရဏစိတ်က စုံစမ်းတတ်တဲ့ သဘောရှိတယ်၊ "မြင်ရတဲ့ အဆင်းကလေးက ဘယ်လိုဟာလေးလဲ၊ ချစ်စရာလား၊ မုန်းစရာ လား၊ ကောင်းသလား၊ ဆိုးသလား" စသည်ဖြင့် စုံစမ်းတယ်။

အဲဒီစိတ် ပျောက်သွားပြီးတော့ ဆုံးဖြတ်တဲ့စိတ် ဖြစ်ပေါ်လာပြန်တယ်၊ ကောင်းရင် ကောင်းတယ်၊ ဆိုးရင် ဆိုးတယ် စသည်ဖြင့် သူက ဆုံးဖြတ်တယ်၊ သူကတော့ အဟိတ်ကြိယာစိတ်ပဲ၊ ကောင်း မကောင်း ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ်တတ်တာဖြစ်လို့ သူ့ကို ဝုဋ္ဌေါစိတ်လို့ခေါ်တယ်၊ တရားကိုယ်ကတော့ မနောဒ္ဒါရဝဇ္ဇန်းစိတ်ပါပဲ၊ ဝိပါက်မျိုးတော့ မဟုတ်ဘူး။

ပြီးတော့ အဟုန်နဲ့တကွ ကျရောက်လာတဲ့ ဇောဆိုတဲ့ စိတ်တွေဖြစ်ပေါ်လာတယ်၊ သူတို့က စိတ်တစ်မျိုးထဲ ၇–ကြိမ်တောင် ဖြစ်ပေါ်လာလေ့ရှိတယ်၊ အဟုန်ကြီးစွာနဲ့ ပြေးလာတဲ့ ယောက်ျားဟာ ရပ်တော့မယ်ဆိုတော့ ချက်ချင်းရပ်လို့ မရဘဲ ၇–လှမ်းလောက်လွန်ပြီးမှ ရပ်လိုက်ရသလိုပေါ့၊ အခုလည်း ဒီလိုပဲ အဟုန်နဲ့ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့စိတ်ဆိုတော့ တစ်ကြိမ်တည်းနဲ့ ဖြစ်ပေါ်မလာဘူး၊ ၇–ကြိမ်လောက် ဆက်တိုက်ဖြစ်ပေါ် လာတယ်၊ ဒါက ဖြစ်ပေါ်ရိုး အခါမျိုးမှာသာ ၇–ကြိမ်ကျရိုး ဖြစ်တယ်၊ ၅–ကြိမ်၊ ၆–ကြိမ် ဖြစ်ပေါ်လာတာ မျိုးလည်း အထူးကာလများမှာ ဖြစ်ပေါ်တာရှိသေးတယ်၊ သူရှေ့က ဝုဋ္ဌေစိတ် ဆုံးဖြတ်လိုက်တဲ့အတိုင်း ဝုဋ္ဌေစိတ်က ကောင်းတယ်လို့ ဆုံးဖြတ်လိုက်ရင် သူက ကောင်းတယ်လို့ပဲ၊ မကောင်းဘူးလို့ ဆုံးဖြတ်လိုက်ရင် သူကလည်း မကောင်းဘူးလို့ပဲ၊ ချစ်စရာလို့ ဆုံးဖြတ်လိုက်ရင် သူကလည်း ချစ်စရာလို့ပဲ အာရုံပြုပြီး ချစ်တဲ့စိတ်ဇောတွေ ဖြစ်မယ်၊ ချစ်စရာဆိုရင် လောဘဇောစိတ်တွေ ဖြစ်လာမယ်ပေါ့၊ မုန်းစရာဆိုရင် ဒေါသဇောစိတ်တွေ ဖြစ်လာမယ်ပေါ့၊ မနေ့က ပြောခဲ့တဲ့အကုသိုလ်စိတ်တွေလိုပဲ ကြည်ညိုစရာကောင်းတယ်လို့ ဆုံးဖြတ်လိုက်ရင် ကုသိုလ်ဇော စိတ်တွေ ဖြစ်မှာပေါ့။

အဲဒီ ဇောစိတ်တွေ ၇–ကြိမ်ဖြစ်ပြီးတော့ ဇောရဲ့အာရုံကိုလိုက်ပြီး အာရုံပြုတဲ့စိတ်ကို တဒါရုံစိတ်လို့ အဋ္ဌကထာတွေက အမည်ပေးထားကြတယ်၊ ပါဠိတော်မှာတော့သဟိတ်ကုသလဝိပါက် မနောဝိညာဏဓာတ်လို့ ဆိုတယ်၊သဟိတ် ကုသလဝိပါက် ဆိုတာက ၈–ပါးရှိတယ်၊ အဟိတ်လည်း ပါတော့ ပါသေးတယ်၊ ခုနက လက်ခံတဲ့ စိတ်ဆိုတာ အဟိတ် ကုသလဝိပါက် မနောဓာတ်ပါပဲ၊ စုံစမ်းတဲ့စိတ်ဆိုတာ အဟိတ်ကုသလဝိပါက် မနောဝိညာဏဓာတ်ပါပဲ၊ အဲ သူတို့လည်း ရှိသေးတယ်၊ သူတို့လည်း ပါတယ်။

ကောင်းတဲ့အာရုံကို အာရုံပြုဖြစ်တာက တစ်မျိုး၊ ကောင်းတဲ့ အာရုံဆိုရင် သောမနဿ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ရွှင်ရွှင်လန်းလန်းနဲ့ဖြစ်တယ်၊ သာမန်ကောင်းတဲ့ အာရုံဆိုရင်တော့ စိတ်က ရွှင်ရွှင်လန်းလန်း မဖြစ်ဘူး၊ သောမနဿမဖြစ်ဘူး၊ ဥပေက္ခာဆိုတာဖြစ်တယ်၊ အဲဒီ အာရုံတွေကို အတိုက္ကဌာရုံ၊ ဣဋ္ဌမဇ္ဈတ္တာရုံလို့ ကျမ်းဂန်တွေက အမည်ပေးထားကြတယ်၊ အလွန်ကောင်းတဲ့ အာရုံနဲ့ ရိုးရိုးကောင်းတဲ့ အာရုံတဲ့၊ အလွန်ကောင်းတဲ့ အာရုံဆိုရင် သောမနဿ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာနဲ့ ဖြစ်တယ်၊ ရိုးရိုးကောင်းတဲ့ အာရုံကျတော့ ဥပေက္ခာ လျစ်လျူရှုတဲ့ သဘောနဲ့ အာရုံပြုပြီးဖြစ်တယ်၊ အဲဒါနှစ်ခုနဲ့ ကုသလ ဝိပါက် တဒါရုံတွေ အားလုံးဆယ်ခု ရှိတယ်၊ အဲဒါတွေကို ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တွေလည်း ကြားဖူးပြီး သိထားကြဖို့လိုပါတယ်၊ သိနိုင်သမျှ သိထားလို့ရှိရင် တရားတော် ကြည်ညိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ဖြစ်နိုင်တာပေါ့၊ ဒီနေရာက ဝိထိတွေချပြမှ နားလည်နိုင်မှာ၊ အခု ပထမ အစဆုံးကတော့ စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်ဆိုတဲ့ မြင်သိတဲ့ စိတ်ကလေးကို ရှေးဦးစွာ ဝေဖန်တယ်။

> ကတမေ ဓမ္မာ အဗျာကတာ။ အဗျာကတာ၊ အဗျာကတမည်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တရားတို့သည်။ ကတမေ၊ အဘယ်သည်တို့နည်း။ ဒါက ဖြေဖို့လိုလို့ မေးတဲ့ မေးခွန်းပါ၊ အဗျာကတ တရားဆိုတာ အဘယ်သည်တို့လဲတဲ့၊ ဒီလို မေးပါတယ်။
>
> ယသ္မိं သမယေ ကာမာဝစရသ္မိं ကုသလသ္မိं ကမ္မသ္မိं ကတတ္တာ ဥပစိတတ္တာ ဝိပါကံ စက္ခုဝိညာဏံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ ဥပေက္ခာသဟဂတံ ရူပါရမ္မဏံ။

ယသ္မိं သမယေ၊ အကြင်အခါ၌။ ကာမာဝစရသ္မိं ကုသလသ္မိं၊ ကာမာဝစရ ကုသိုလ်ကံကို။ ကတတ္တာ၊ ပြုခဲ့ပြီး ဖြစ်သောကြောင့်။ ဥပစိတတ္တာ၊ ပွားစေခဲ့ပြီး ဖြစ်သောကြောင့်။ အဲဒါဟာ အကြင်အခါ၌ ပြုကာမျှသာ မဟုတ်ဘူး၊ အရင် ရှေးအခါကာလက ပြုကိုပြုခဲ့ပြီးပြီ၊ ကာမာဝစရကုသိုလ်ကံကို ပြုလို့ပြီးခဲ့ပြီ၊ ကာမာဝစရ ကုသိုလ်ကံ ဆိုတာ ဟိုတစ်နေ့က ကုသလာမမ္မာဆိုတဲ့ ပုဒ်ကိုဝေဖန်တဲ့ အထဲမှာ ပါပါတယ်၊ သောမနဿနှင့်ယှဉ်ပြီး ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာနဲ့ ပြုခဲ့တဲ့ကုသိုလ်၊ ဥပေက္ခာနှင့်ယှဉ်ပြီး လျစ်လျူရှုတဲ့သဘောနဲ့ ပြုခဲ့တဲ့ ကုသိုလ်တဲ့။ ဒီလိုလည်း ကုသိုလ်နှစ်မျိုးရှိတယ်။

ဉာဏ်နဲ့ယှဉ် မယှဉ် ကုသိုလ်

ပြီးတော့ ဉာဏ်နဲ့ယှဉ် ဖြစ်တဲ့ကုသိုလ်၊ ဉာဏ်နဲ့မယှဉ်ဘဲ ဖြစ်တဲ့ကုသိုလ်၊ ဒီလိုလဲ ရှိသေးတယ်၊ ဒါန သီလစတဲ့ ကုသိုလ်တွေကို ပြုတဲ့အခါမှာ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာနဲ့ ကံ ကံ၏အကျိုးကို ယုံကြည်ပြီး ကုသိုလ်ပြုလို့ရှိရင် သောမနဿ ဉာဏသမ္မယုတ် ကုသိုလ်ပဲ၊ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာတော့ရှိပါရဲ့၊ ဒါပေမယ့် ကံ ကံ၏အကျိုးကိုတော့ မယုံကြည်ဘဲပြုတဲ့ ကုသိုလ် ဆိုရင် အဲဒါ သောမနဿဉာဏဝိပ္ပယုတ် ကုသိုလ်တဲ့။

ဥပေက္ခာယှဉ်ဖြစ်ရာမှာလည်း ဒီလိုပဲ၊ လျစ်လျူရှုပြီး ကံ ကံ၏အကျိုးကို ယုံကြည်စွာနဲ့ပြုတဲ့ ကုသိုလ်ဆိုရင် ဥပေက္ခာ ဉာဏသမ္မယုတ်ကုသိုလ်၊ ကံ ကံ၏အကျိုးကို မယုံကြည်ဘဲပြုတဲ့ ကုသိုလ်ဆိုရင် ဥပေက္ခာဉာဏဝိပ္ပယုတ် ကုသိုလ်တဲ့၊

ကုသိုလ်ဆိုတာ ပြုပုံနဲ့စပ်ပြီး ကုသိုလ်အမျိုးမျိုးရှိတယ်၊ ဒါနကုသိုလ်၊ သီလကုသိုလ်၊ ဘာဝနာကုသိုလ် ဒီလို ကုသိုလ်တွေလည်း ရှိတာပဲ၊ သူကကို ဝိုင်းဝန်းကူညီဆောင်ရွက်တဲ့ ကုသိုလ်, သနားလို့ ပြုစုစောင့်ရှောက်တဲ့ ကုသိုလ်၊ ဒီလိုကုသိုလ်တွေလည်း ရှိတာပဲ၊ ဘယ်လိုပဲဖြစ်ဖြစ် ကောင်းစေလိုတဲ့ စေတနာနဲ့ ပြုတာတွေကို ကုသိုလ်လို့ခေါ်တယ်၊ ကောင်းစေလိုတဲ့ စေတနာနဲ့ပြောဆိုတာတို့ ကောင်းတဲ့စေတနာနဲ့ ကြံစည်စိတ်ကူးတာတို့ ဆိုတာတွေလည်း ကုသိုလ်တွေပဲ။

ဒါပေမယ့်လို့ ဒီနေရာက အကျိုးပေးရမယ့်နေရာဖြစ်လို့ ထက်ထက်သန်သန် ကာယကံမြောက် ဖြစ်လာတဲ့ ကုသိုလ်၊ ဝစီကံမြောက် ဖြစ်လာတဲ့ကုသိုလ်၊ မနောကံမြောက် ဖြစ်လာတဲ့ ကုသိုလ်၊ အဲဒီကုသိုလ်တွေ ရှေးကဖြစ်ခဲ့ပြီတဲ့၊ ဖြစ်ခဲ့တာမှ တစ်ကြိမ်တစ်ခါသာ မဟုတ်ဘူး၊ အကြိမ်ကြိမ်ဖြစ်ခဲ့ပြီးပြီ၊ အဲဒီကုသိုလ်တွေကြောင့် ဝိပါကံ၊ အကျိုးဝိပါက် ဖြစ်သော။ စက္ခုဝိညာဏ်၊ စက္ခုဝိညာဏ်ခေါ်သော မြင်သိစိတ်သည်။ ဥပဓိနဲ့ ဟောတိ၊ ဖြစ်ပေါ်လာ၏တဲ့။ ကုသိုလ်ကြောင့် ဖြစ်တဲ့အကျိုးဆိုတော့ ကောင်းတာလေးတွေကို မြင်ရတယ်၊ ကောင်းတဲ့ စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်ကလေးတွေ ဖြစ်တယ်၊ ကုသိုလ် များများ ပြုခဲ့တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဆိုရင် ကောင်းတဲ့ အကျိုး ဝိပါက်ဖြစ်လို့ ကောင်းတာလေးတွေကို များများမြင်ရတယ်၊ မြင်နိုင်တယ်၊ အကုသိုလ်ကံကြောင့် ဆိုရင်တော့ မကောင်းတာတွေ ကြောက်စရာလန့်စရာတွေ စက်ဆုပ်ဖွယ်တွေကို မြင်ရတယ်ပေါ့၊ အကုသိုလ်ကံက အပါယ်လေးပါးထဲက ငရဲမှာ အကျိုးပေးလိုက်မယ်ဆိုရင် အဲဒီမှာ ကောင်းတာကို မြင်စရာ မရှိတော့ဘူး၊ အမြဲတမ်း မကောင်းတာတွေချည်း မြင်နေရမှာပဲ၊ တိရစ္ဆာန်စတဲ့ အပါယ်သတ္တဝါတွေဆိုရင်လည်း ပဝတ္တိ အခါမှာတောင် မကောင်းတာတွေကို များများမြင်နေရမှာပဲ၊ ကောင်းတာကို မြင်ဖို့ဆိုတာ အင်မတန်နည်းပါလိမ့်မယ်၊ ကြောက်စရာတွေ ထိတ်လန့်ဖွယ်တွေ ဒီလို မကောင်းတာတွေ မြင်နေကြရမှာပဲ။

စက္ခုဝိညာဉ်က မြင်ရုံမျှပဲ

စက္ခုဝိညာဉ်မြင်တဲ့အခါမှာ ဝမ်းသာပြီး မြင်သလား၊ စိတ်နှလုံးမသာမယာနဲ့ မြင်သလား၊ အလယ်အလတ် လျစ်လျူရှုပြီး မြင်သလားဆိုတော့ "ဥပေက္ခာသဟဂတံ၊ ဥပေက္ခာနှင့်တကွဖြစ်သည်"တဲ့။ မြင်တာဟာ ဥပေက္ခာနဲ့မြင်တာပဲ၊ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ မြင်တာမဟုတ်ဘူး၊ နှလုံးမသာမယာမြင်တာလည်း မဟုတ်ဘူးတဲ့၊ ဥပေက္ခာသဟဂုတ်နဲ့ မြင်တာတဲ့။ အဘိဓမ္မာမှာ ဒီလိုဟောကြားတော်မူပါတယ်။

သုတ္တန်မှာတော့ မြင်တာတွေကို သောမနဿ, သုခသဟဂုတ်လို့လည်း ဟောပါတယ်၊ မကောင်းတာ မြင်ရတဲ့အခါ ဒုက္ခသဟဂုတ်လို့လည်း ဟောပါတယ်၊ ဒီသုတ္တန်လာ ဒေသနာတော် အတိုင်းကိုတော့ တရားအားထုတ်နေကြတဲ့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တွေ ညှိနှိုင်းစိစစ်လို့ရပါတယ်၊ အဘိဓမ္မာ ဒေသနာတော်ကတော့ သဘာဝကို တိတိကျကျ ဝေဖန်ဟောကြား ထားတာဆိုတော့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွေ့နဲ့ အချို့နေရာတွေမှာ စိစစ်လို့မရနိုင်ပါဘူး၊ မညှိနှိုင်းနိုင်ပါဘူး၊ ဒီလိုဖြစ်နေတယ်၊ သုတ္တန်လာအတိုင်းဆိုရင် ကောင်းတာမြင်ရင် ကြည်နှူးလို့ မြင်လို့ ကောင်းတယ်၊ ကြည်နှူးရမြင်ရတာ အရသာရှိတယ်လို့ထင်တယ်၊ အဲဒါ သုခသဟဂုတ် သဘောရှိတာပဲ၊ မကောင်းတာမြင်ရရင်လည်း ကြည်နှူးလို့ မြင်လို့မကောင်းဘူး၊ ကြည်နှူးရ မြင်ရတာကိုက အမြင်ကတ်စရာလို့ ထင်ကြတယ်၊ အဲဒါ ဒုက္ခသဟဂုတ် သဘောရှိတာပဲ၊ အလယ်အလတ်အာရုံတွေကို မြင်ရရင်လည်း ကောင်း, မကောင်းမထင်ရှားဘူး၊ အဲဒါ ဥပေက္ခာသဘော ရှိတာပဲ၊ အဲဒီ ဝေဒနာသုံးမျိုးလုံး ထင်ရှားပါတယ်၊ ဒါက သုတ္တန်ဒေသနာတော်လာ သဘောဖြစ်တယ်။

ဒါပေမယ့် အဘိဓမ္မာ ဒေသနာတော်မှာက ဒီလိုမဟုတ်ဘူး၊ ကောင်းတာကို မြင်လည်း ဥပေက္ခာသဟဂုတ်၊ မကောင်းတာမြင်ရင်လည်း ဥပေက္ခာသဟဂုတ်ပဲ၊ အဲဒီလို ဝေဖန်ဟောကြားထားတယ်၊ ဘာကြောင့်တုန်းဆိုတာ မြင်ရတာဟာ "မြင်ကာမျှလေး"ပဲတဲ့၊ တခြားစိတ်တွေလို ကောင်းမကောင်း ဘာမျှမသိလိုက်နိုင်ဘူးတဲ့၊ ချမ်းသာတယ်၊ ဆင်းရဲတယ်လို့လည်း ဘာမျှမသိလိုက်နိုင်ဘူးတဲ့၊ ဒါကြောင့် မြင်တာဟာ ဥပေက္ခာသဟဂုတ်ပဲတဲ့၊ ဒီလို ဝေဖန်ဟောကြားတော်မူပါတယ်၊ ဒါပေမယ့် ဥပေက္ခာဟာ ကုသိုလ်ကျိုးဆိုရင် ကောင်းတဲ့သဘောရှိပါတယ်၊ အကုသိုလ်ကျိုးဆိုရင် မကောင်းတဲ့သဘော ရှိပါတယ်တဲ့၊ ဒါပေမယ့် သူ့အာရုံကတော့ အလယ်အလတ်မြင်ရတဲ့ အာရုံလည်းရှိတယ်၊ အလွန်ကောင်းတဲ့အာရုံကို မြင်ရတာလည်းရှိတယ်၊ ဘယ်အာရုံပဲ ဖြစ်ဖြစ်ပေါ့လေ၊ သူကတော့ အာရုံနောက်ကိုမလိုက်ဘဲ ဥပေက္ခာသဘောနဲ့ပဲ မြင်တယ်၊ ဒီသဘောကိုလည်း သိထားဖို့လိုပါတယ်။

ရူပါရမ္မဏံ၊ အဆင်းလျှင် အာရုံရှိသော။ စက္ခုဝိညာဏံ၊ မြင်သိစိတ် စက္ခုဝိညာဏ်သည်။ ဥပဓိနဲ့ ဟောတိ၊ ဖြစ်ပေါ်လာ၏တဲ့။ အဲဒါ မြင်တာလေးတွေကို ပြောနေတာပဲ၊ မြင်တဲ့ဝိညာဉ်ဆိုတာ အကျိုးဝိပါက်ဖြစ်လို့ ကောင်းမှုကုသိုလ်ရဲ့ အကျိုးဆိုရင် ကုသလဝိပါက် စက္ခုဝိညာဏ်ဖြစ်မယ်၊ ကုသိုလ်များများရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ ကောင်းတာတွေ များများမြင် ရတယ်၊ မကောင်းမှု အကုသိုလ်တွေ များများရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာတော့ မကောင်းတာတွေကို များများမြင်ရတယ်။

အဆင်းကိုပဲ မြင်တယ်

ရူပါရမ္မဏံဝါ သဒ္ဒါရမ္မဏံဝါ စသည်ဖြင့် အာရုံခြောက်ပါးစလုံး ဟောထားတာရှိပါတယ်၊ ဒါပေမယ့် ဒီနေရာမှာတော့ စက္ခုဝိညာဉ်က ရူပါရုံအဆင်းကို မြင်တာအတွက် ဟောကြားတယ်၊ မြင်တယ်ဆိုတာ ရူပါရုံအဆင်းကိုပဲ မြင်တာ၊ ဒီပြင် ဘယ်အာရုံကိုမှ မြင်တာမဟုတ်ဘူး၊ အသံကိုလည်း မြင်တာမဟုတ်ဘူး၊ အနံ့ကိုလည်း မြင်တာမဟုတ်ဘူး၊ အရသာကိုလည်း မြင်တာမဟုတ်ဘူး၊ အတွေ့အထိကိုလည်း မြင်တာမဟုတ်ဘူး၊ အဆင်းကိုပဲမြင်တာ၊ ရှေးကမှတ်သားထားဖူးလို့ သိတယ်လို့တော့ ထင်ရတယ်၊ ဒါပေမယ့် တကယ်စင်စစ်တော့ သိတာမဟုတ်ဘူး၊ ဥပမာ–သကြားကို ချိုတယ်လို့ အရသာကို သိထားဖူးတယ်၊ သကြားကိုမြင်တဲ့အခါ ချိုတယ်လို့ သိတယ်ထင်ရတယ်၊ ဒါပေမယ့် သကြားနဲ့ဆားက ခပ်တူတူဖြစ်နေတယ်၊ ဒီတော့ ဆားတွေကိုသကြားမှတ်ပြီး ချိုတယ်လို့ ဆားကိုမြင်မြင်ခြင်း ထင်မှာပဲ၊ အဲဒါ အလွဲကိုထင်မှတ်ပြီး သိတာ၊ စက္ခုဝိညာဉ်က အဆင်းရူပါရုံကို အမှန်မြင်သိသလို သိတာမဟုတ်ဘူး၊ ဒါဟာ စက္ခုဝိညာဉ်က အရသာကို မမြင်ဘူးဆိုတာ ထင်ရှားတာပဲ၊ ဒီပြင်အာရုံတွေကိုလည်း ဒီလိုပဲ စက္ခုဝိညာဉ်က အဆင်းရူပါရုံကလွဲလို့ ဘယ်အာရုံကိုမှ မမြင်မသိပါဘူး။

စက္ခုဝိညာဉ် သိတဲ့အဆင်းဆိုတာကတော့ အမျိုးမျိုးရှိတယ်၊ ဖြူတာလည်းရှိ၊ မည်းတာလည်းရှိ၊ ဝါတာလည်းရှိ၊ ပြာတာလည်းရှိ၊ နီတာလည်းရှိ၊ ညိုတာလည်းရှိ၊ ဒီလိုအမျိုးမျိုးရှိတယ်၊ အဲဒီလို အဆင်းအာရုံတွေကို အာရုံပြုပြီး စက္ခုဝိညာဉ်က သိတယ်၊ အဘိဓမ္မာပါဠိတော်က အဲဒီ စက္ခုဝိညာဉ်စိတ်ဟာ ဥပေက္ခာလို့ ဟောကြားထားတယ်၊ သုခ တို့ သောမနဿ တို့လို့ ဟောကြားတော်မမူဘူး။

မြင်ဆဲဇာမှာ ဖြစ်တဲ့တရားတွေ

တသ္မိं သမယေ၊ ဖဿော ဟောတိ၊ ဝေဒနာ ဟောတိ၊
သညာ ဟောတိ၊ စေတနာ ဟောတိ၊ စိတ္တံ ဟောတိ။

စသည်ဖြင့် မြင်ဆဲခဏမှာဖြစ်တဲ့ သဘောတရားတွေကို ဒီလိုဝေဖန် ဟောကြားထားပါတယ်။

တသ္မိं သမယေ၊ ထိုမြင်ဆဲခဏ၌။ ဖဿော ဟောတိ၊ ဖဿလည်းဖြစ်တယ်၊ ဖဿဆိုတာ အဆင်းရုပ်ရယ်၊ စက္ခုပသာဒ မျက်စိအကြည်ရယ်၊ စက္ခုဝိညာဉ်ရယ် အဲဒီသုံးမျိုး ပေါင်းဆုံမိကြတဲ့သဘောတဲ့၊ ဝေဒနာ ဟောတိ၊ ဝေဒနာလည်း ဖြစ်တယ်၊ ဒီနေရာမှာ ဝေဒနာကတော့ ဥပေက္ခာဝေဒနာတဲ့၊ သညာ ဟောတိ၊ မှတ်သားမှုသညာလည်း ဖြစ်တယ်၊ မြင်မှုကိစ္စ ပြီးအောင် တိုက်တွန်းနှိုးဆော်တဲ့ သဘောပေါ့၊ စိတ္တံ ဟောတိ၊ မြင်သိစိတ်လည်း ဖြစ်တယ်၊ စိတ်နဲ့ဝိညာဉ်ဟာ အတူတူပဲ၊ စိတ်တိုင်းစိတ်တိုင်းမှာ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ စေတနာ၊ ဧကဂ္ဂတာဆိုတာကတော့ ပါတာချည်းပဲ။

ဈာန်အပိုင်းကျတော့ ဝိတက်, ဝိစာရ, ပီတိ ဆိုတာတွေပါတယ်၊ ဒီမှာမပါဘူး၊ ဥပေက္ခာ ဟောတိ ဥပေက္ခာလည်းပါတယ်၊ စိတ္တသဏဂ္ဂတာ ဟောတိ၊ ဧကဂ္ဂတာ သမာဓိလည်းပါတယ်၊ ဥပေက္ခာက ဝေဒနာနဲ့ အတူတူပဲ၊ တရားသီးခြားမရဘူး၊ စိတ္တသဏ ဧကဂ္ဂတာ ဟောတိ ဧကဂ္ဂတာသမာဓိလည်းပါတယ်၊ ဒါတွေကတော့ အရင်ငါးခုထဲ မပါသေးဘူး၊ သူတစ်ခုကို ထည့်လိုက်ရင် ခြောက်ခု ဖြစ်သွားတယ်၊ ဣန္ဒြေကျတော့ ကုသိုလ်တုန်းက ဣန္ဒြေရှစ်ပါးရှိတယ်၊ ဒီမှာတော့ ဣန္ဒြေသုံးပါးပဲ ရတယ်၊ မနိန္ဒြိယံ ဟောတိ မနိန္ဒြေပါတယ်၊ မနိန္ဒြေဆိုတာစိတ်ပဲ၊ စိတ္တံ ဟောတိနဲ့အတူတူပဲ၊ ဥပေက္ခိန္ဒြိယံ ဟောတိ ဥပေက္ခိန္ဒြေ လည်းပါတယ်၊ ဥပေက္ခာတို့ ဝေဒနာတို့နှင့် အတူတူပဲ၊ ဒီတရား သီးခြားထူးပြီး မရဘူး၊ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ ဟောတိ ဇီဝိတိန္ဒြေလည်း ပါတယ်၊ ဒါကတော့ ခုနကခြောက်ပါးထဲ မပါသေးဘူး၊ သူကအထူးပဲ၊ သူ့ကိုပါထည့်လိုက်ရင် ခုနစ်ပါးရှိသွားပြီ ပါဠိတော်မှာ တိုက်ရိုက်ဝေဖန်တဲ့ တရားကတော့ ခုနစ်ပါးပါပဲ၊ ပုဒ်အားဖြင့် ဆယ်ပုဒ်ရှိတယ်၊ တရားကိုယ်အားဖြင့်တော့ ခုနစ်ပါးပဲ။

ယေဝါပန တသ္မိं သမယေ အညေပि အတ္ထိ ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပန္နာ အရူပိနော ဓမ္မာ အဲဒီအခါကာလမှာ အကြောင်းကို စွဲမှီ ဖြစ်တဲ့ တစ်ပါးတခြားသော နာမ်တရားတွေလည်း ရှိသေးတယ်တဲ့၊ အဲဒီ ရှိသေးတဲ့ တရားတွေလည်း အဗျာကတ တရားတွေပဲ၊ တစ်ပါးတခြားသော တရားတွေက ဘယ်နှစ်ပါးလဲဆိုတော့ တစ်ပါးတည်းပါပဲ၊ အဲဒါ မနသိကာရပါပဲ၊ မနသိကာရဆိုတာ နှလုံးသွင်းမှုပါပဲ၊ သူတစ်ခုကျန်နေတယ်၊ ဗဟုဝုစ်နဲ့ ဟောနေကျဖြစ်လို့သာ ဗဟုဝုစ်နဲ့ဟောတာ၊ တရားကျတော့ တစ်ပါးတည်းပဲ၊ အဲဒါကို ခုနက ခုနစ်ပါးထဲ ထည့်လိုက်ရင် ရှစ်ပါးဖြစ်သွားတယ်၊ မြင်တဲ့စိတ်ကလေး တစ်ကြိမ်ဖြစ်လိုက်ရင် အဲဒီမှာ တရားကိုယ်ရှစ်ခု ပါဝင်တယ်တဲ့။

ဖဿပဏ္ဍိတတရားက ငါးခု၊ ဣန္ဒြေထဲက ဇီဝိတိန္ဒြေတစ်ခု၊ ဈာနင်ထဲက ဧကဂ္ဂတာတစ်ခု၊ ယေဝါပနနဲ့ ဟောထားတာက မနသိကာရတစ်ခု၊ အားလုံးရှစ်ခုပဲ၊ အဲဒီရှစ်ခု ရှစ်ခုသော တရားတွေဟာ စိတ်တိုင်း စိတ်တိုင်း အနည်းဆုံးပါနေတာချည်းပဲ၊ အဲဒါ မြင်သိစိတ်ကလေး ဖြစ်တဲ့အခါမှာ ပါဝင်တဲ့တရားတွေ ကြားသိစိတ်၊ နံသိစိတ်၊ စားသိစိတ်၊ တွေ့ထိသိစိတ်၊ အဲဒီ စိတ်ငါးမျိုးစလုံးဖြစ်တဲ့ အခါမှာလည်း အတူတူပဲ၊ ရှစ်ခု ရှစ်ခုသော တရားတွေ ပါဝင်ကြတာချည်းပဲ၊ ကုသိုလ်အကျိုးက

ငါးမျိုး၊ အကုသိုလ်အကျိုးက ငါးမျိုး အားလုံး တစ်ဆယ်ရှိတယ်၊ သူတို့ကို ဒွေပဋ္ဌဝိညာဉ် တစ်ဆယ်လို့ခေါ်တယ်၊ ဒွေကနှစ်လီ ပဋ္ဌဝိညာဉ် ၅–ခု၊ ဝိညာဉ် ၅–ခုနစ်လီ တစ်ဆယ်ပေါ့၊ ဒါက ပါဠိလိုဆိုထားတာပဲ၊ မြန်မာလိုဆိုရင် လွယ်လွယ်ကလေးပဲ၊ မြင်သိစိတ်၊ ကြားသိစိတ်၊ နံသိစိတ်၊ စားသိစိတ်၊ တွေ့ထိသိစိတ် ငါးခုပဲ၊ မျက်စိက မြင်သိစိတ် ဖြစ်တယ်၊ နားက ကြားသိစိတ်ဖြစ်တယ်၊ နှာခေါင်းက နံသိစိတ်ဖြစ်တယ်၊ လျှာက စားသိစိတ်ဖြစ်တယ်၊ ကိုယ်က ထိသိစိတ် ဖြစ်တယ်၊ အဲဒါ မြန်မာလို ငါးခု၊ ကောင်းတဲ့အာရုံကိုသိတဲ့ ကုသိုလ်ကျိုးက ငါးခု၊ မကောင်းတဲ့အာရုံကိုသိတဲ့ အကုသိုလ်ကျိုးက ငါးခု၊ ပေါင်း ဝိညာဉ် ငါးပါးနှစ်လီ အဲဒါကို ဒွေပဋ္ဌဝိညာဉ်တစ်ဆယ်လို့ဆိုပြီး ခေါ်ထားတယ်၊

စက္ခုဝိညာဉ်တစ်ခုသိလျှင် အားလုံးအတူတူ

အဲဒီ စက္ခုဝိညာဉ် တစ်ခုကိုသိလျှင် ဒီပြင် ဝိညာဉ်တွေအားလုံး အတူတူပဲ၊ မထူးပါဘူး၊ စက္ခုဝိညာဉ်ကို ဟောသလို ဟိုကျတော့ သောတဝိညာဉ်၊ ဃာနဝိညာဉ်၊ ဇိဝှာဝိညာဉ်၊ ကာယဝိညာဉ်လို့ ဒီအမည်လေးလောက် ပြောင်းသွားတာလောက် ထူးတာပါပဲ၊ နောက်ပြီးတော့ အကုသလသမ္မသ ကတတ္တာ–အကုသိုလ်ကံ ပြုထားခြင်းကြောင့် ပွားများထားခြင်းကြောင့် အဲဒီစက္ခုဝိညာဉ်၊ သောတဝိညာဉ်၊ ဃာနဝိညာဉ်၊ ဇိဝှာဝိညာဉ်၊ ကာယဝိညာဉ်အကျိုး ဝိပါတ်ဖြစ်တယ်ဆိုပြီး ဟောထားပါတယ်၊ ဒါလေးလောက်ပဲ ထူးပါတယ်၊ မှတ်လို့အလွယ်ပါပဲ၊ ဒီတစ်ခုကို နားလည်ရင် ဒီပြင်ဟာတွေကိုလည်း နားလည်နိုင်ပါတယ်။

အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟကျမ်းက နောက်မှ ရေးထားတာဖြစ်လို့ သူကပိုပြီး မှတ်လို့လွယ်တယ်၊ အဲဒီကျမ်းက စိတ်နဲ့ စေတသိတ်ကို တစ်ခုစီပြထားတော့ လွယ်တာပေါ့၊ ဒါပေမယ့် ဒီမှာလည်း စိတ်ကိုနှုတ်လိုက်ရင် ကျန်တာတွေက စေတသိတ်တွေပါပဲ၊ ဖဿ, ဝေဒနာ, သညာ, စေတနာ, ဧကဂ္ဂတာ, ဇီဝိတိန္ဒြိယ မနိသိကာရ အားလုံး ခုနစ်ခုရှိတယ်၊ အဲဒီခုနစ်ခုကို သဗ္ဗစိတ္တသာဓारณ စေတသိတ်လို့ အမည်ပေးထားတယ်၊ သဗ္ဗစိတ္တအလုံးစုံသော စိတ်တွေနှင့်သာဓारณ ဆက်ဆံတဲ့ စေတသိတ်တွေတဲ့၊ စိတ်တစ်ခု ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း ဒီစေတသိတ် ခုနစ်ခု ပါတာချည်းပဲ၊ တစ်နေ့က ဟောခဲ့တဲ့ ကုသိုလ်စိတ်တွေမှာတော့ ဒီခုနစ်ပါးအပြင် အများကြီးပေါ့၊ နှစ်ဆယ်ကျော်၊ သုံးဆယ်ကျော်တောင်ပဲ၊ အခု စက္ခုဝိညာဉ်စတဲ့ စိတ်တွေမှာ ယှဉ်ဖော်ယှဉ်ဖက် စေတသိတ်တွေဟာ အနည်းဆုံးပဲ၊ သဗ္ဗစိတ္တသာဓारณ စေတသိတ်ခုနစ်ခုပဲ ရှိတယ်၊ စိတ်ရောဆိုရင် အားလုံးရှစ်ခု တစ်ပြိုင်နက်ဖြစ်ကြတယ်။

ရှုပ်ကျတော့ ကလာပ်တဲ့

စိတ်စေတသိတ်တွေမှာ ထိုက်သင့်သလို တစ်ပေါင်းတည်း တစ်ပြိုင်နက် ဖြစ်ကြသလို ရုပ်တွေကျတော့လည်း တစ်ပေါင်းတည်း ဖြစ်ကြတယ်၊ ရုပ်မှုန့်ကလေးတစ်ခုဆိုရင် ဘယ်လောက်သေးသေး ဘယ်လောက်ငယ်ငယ် အနည်းဆုံး ရုပ်ရှစ်ခု တပေါင်းတည်းဖြစ်တယ်၊ ရှစ်ခုပေါင်းဖြစ်ရင် အဌက ကလာပ်လို့ ခေါ်တယ်၊ ကိုးခုပေါင်း နဝက ကလာပ်၊ ဆယ်ခုပေါင်း ဒသက ကလာပ်၊ ဆယ့်တစ်ခုပေါင်း ဧကာဒသက ကလာပ်၊ ဆယ့်နှစ်ခုပေါင်း ဒွါဒသက ကလာပ်၊ ဆယ့်သုံးခု ပေါင်း ဆတရသက ကလာပ်လို့ခေါ်တယ်၊ ဒီတော့ ရုပ်ကလာပ်တွေဟာ ရှစ်ခုပေါင်းလည်း ရှိတယ်၊ ကိုးခုပေါင်း၊ ဆယ်ခု ပေါင်း၊ ဆယ့်တစ်ခုပေါင်း၊ ဆယ့်နှစ်ခုပေါင်း၊ ဆယ့်သုံးခုပေါင်းအထိ ရှိတယ်၊ ဒါထက်တော့ ပိုမများဘူး။

စိတ်စေတသိတ်တွေမှာ အနည်းဆုံးရှစ်ပါး

ရုပ်ကတစ်မျိုး နာမ်ကတစ်မျိုး သူတို့ချင်းသဘောမတူကြဘူး၊ သဘောတစ်မျိုးစီပဲ၊ ရုပ်သက်ရည်တယ်၊ နာမ်သက်ကတိုတယ်၊ တစ်ပေါင်းတည်းဖြစ်တဲ့ ရုပ်တွေဟာ ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ရှစ်ခုကနေ တစ်ဆယ့်သုံးခုအထိ ရှိတယ်၊ စိတ်စေတသိတ်ဆိုတဲ့ နာမ်တရားတွေကတော့ အနည်းဆုံးရှစ်ခု၊ အများဆုံး သုံးဆယ့်ရှစ်ခုအထိ ဖြစ်နိုင်တယ်၊ အနည်းဆုံးရှစ်ခု တစ်ပြိုင်နက် ဖြစ်နိုင်တာက စက္ခုဝိညာဉ်စတဲ့ ပဋ္ဌဝိညာဉ်စိတ်တွေပဲ၊ သူတို့ကတော့ စိတ်တစ်ခု စေတသိတ်က ခုနစ်ခု ဒီရှစ်ပါးပဲ ဖြစ်နိုင်တယ်၊ အများဆုံး တစ်ပေါင်းတည်း ဖြစ်နိုင်တာကတော့ ကာမာဝစရ ကုသိုလ်စိတ်တွေပဲ၊ သူတို့ကို သုံးဆယ့်ရှစ်ခု ယှဉ်ဖြစ်တယ်လို့ဆိုရတယ်၊ ဒါပေမယ့် တကယ်ဖြစ်နိုင်တာကတော့ တစ်ပြိုင်နက်တည်းဆိုရင် ဝိရတီစေတသိတ်နဲ့ အပ္ပမညာစေတသိတ်နှစ်ခုက တစ်ခါတလေ ယှဉ်ဖြစ်တာ၊ တစ်ခုတစ်လေ မယှဉ်ဘူး၊ ယှဉ်ဖြစ်ပြန်တော့လည်း တစ်ခုစီသာ ယှဉ်လို့သာပဲ၊ ဘယ်လိုလဲဆိုရင် ဝိရတီကလည်း တစ်ခါတလေ တစ်ခုမှမဟုတ်ဘူး၊ ယှဉ်ဖြစ်ပြန်တော့လည်း သူတို့သုံးခုစလုံး မဖြစ်နိုင်ဘူး၊ တစ်ခုတစ်ခုသာ ယှဉ်ဖြစ်တာ အပ္ပမညာနှစ်ခုကလည်း ဒီအတိုင်းပဲ၊ မယှဉ်တဲ့အခါမယှဉ်ဘူး၊ ယှဉ်ပြန်တော့လည်း တစ်ခုစီသာယှဉ်တယ်၊ ဒါကြောင့် တကယ် တစ်ပြိုင်နက် ဖြစ်နိုင်တာက သုံးဆယ့်လေးခုပဲ။

အခုဒီမှာ တစ်ပေါင်းတည်း ရှစ်ခုဖြစ်တဲ့ စက္ခုဝိညာဉ်ကို ဝေဖန်ဟောကြားပါတယ်၊ ကတမော တသ္မိं သမယေ ဖဿော ဟောတိ အဲဒီအခါကာလဖြစ်တ့ ဖဿဆိုတာ ဘယ်လိုဟာလဲတဲ့၊ ဒါတွေကတော့ မထူးပါဘူး၊ ရှေးကအတိုင်းပါပဲ၊

ထပ်ခါထပ်ခါ ဆဖန်ဟောကြားထားပါတယ်၊ ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်စသည်ဖြင့် လျှောက်ပြီး ဟောကြားထားတာ အများကြီး ပါပဲ၊ ဒါကြောင့် အဘိဓမ္မာဆိုတာ အင်မတန်ထူးတဲ့ ကျယ်ဝန်းတဲ့ တရားလို့ ဆိုတယ်။

လက္ခဏာစသည်နှင့် သိရမယ်

အခုဟာတွေက ယောဂီတွေသိဖို့ မလွယ်လှဘူး၊ ဘုန်းကြီးက အခုယောဂီတွေ သိဖို့ ဟောရမယ်၊ အဘိဓမ္မာ တရားဆိုပြီး အဘိဓမ္မာကို မဟောလို့က မဖြစ်ဘူး၊ ဒါကြောင့် အဘိဓမ္မာကို အခြေခံဖြစ်အောင် ဟောရသေးတယ်၊ အဘိဓမ္မာ အတိုင်း လျှောက်ဟောဦးမှ အဘိဓမ္မာတရားဆိုတဲ့ အရှိန်အဝါအစဉ်မပျောက်ဘဲ ရှိမယ်ပေါ့။

ဝိပဿနာရှုမှတ်တဲ့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်မှာ မြင်သိစိတ်ကို လက္ခဏာ ရသ ပစ္စုပဋ္ဌာန် ပဒဋ္ဌာန်အားဖြင့် သိရမယ်တဲ့၊ ဒီတော့ ဒီမြင်သိစိတ်ကို လက္ခဏာအားဖြင့် ဘယ်လိုသိသလဲ၊ ရသအားဖြင့် ဘယ်လိုသိသလဲ၊ ပစ္စုပဋ္ဌာန်အားဖြင့် ဘယ်လိုသိသလဲ၊ အဲဒီ အထဲက လက္ခဏာကို ဘယ်လိုသိသလဲဆိုရင်–

စက္ခုသန္ဓိသိတံ ရူပဝိဇာနနလက္ခဏံ စက္ခုဝိညာဏံ။

စက္ခုဝိညာဏံ၊ စက္ခုဝိညာဉ်စိတ်သည်။ ဝါ၊ မြင်သိစိတ်သည်တဲ့၊ မြင်သိစိတ်ကလေးဟာ ဘယ်လိုလက္ခဏာရှိသလဲ ဆိုတော့ စက္ခုသန္ဓိသိတံ၊ မျက်စိကိုမှီလျက်။ ရူပဝိဇာ နနလက္ခဏံ၊ အဆင်းကိုမြင်ခြင်း သိခြင်းလက္ခဏာရှိတယ်တဲ့၊ မျက်စိကို မှီပြီး မျက်စိကနေပြီးတော့ အဆင်းကို မြင်သိသွားတာလေးဟာ စက္ခုဝိညာဉ်စိတ်ရဲ့ လက္ခဏာပါပဲတဲ့၊ ဒီတော့ မြင်တယ်, မြင်တယ် မှတ်လို့ရှိရင် မျက်စိကနေပြီး မြင်တာပဲ၊ အဆင်းကိုမြင်ထားတာပဲဆိုတာ ယာဂီပုဂ္ဂိုလ်က သိနိုင်တာပေါ့၊ စာနဲ့ပေနဲ့ မပြောတတ်တာကတော့ ရှိတာပဲ၊ အလိုလိုတော့ သိနေတယ်၊ မျက်စိကမြင်ပြီး အဆင်းကိုသိတယ်တဲ့၊ အဲဒါကို ဘုန်းကြီးက ဆောင်ပုဒ်ကလေး စီထားတယ်၊ "မျက်စိမှီရင်း၊ အဆင်းမြင်သည်"ဒါ သူ့လက္ခဏာပဲ၊ မြင်တယ်, မြင်တယ် မှတ်လိုက်ရင် သြော်–မျက်စိကနေပြီးတော့ အဆင်းကို မြင်သွားတာပါကလားလို့ သိလိုက်ရတယ်၊ အဲဒါ လက္ခဏာနဲ့သိတာပဲ၊ ကိုင်း–ဆောင်ပုဒ်ဆိုရမယ်၊ လိုက်ဆို–

မျက်စိမှီရင်း၊ အဆင်းမြင်သည်။
မျက်စိမှီရင်း၊ အဆင်းမြင်သည်။ (သုံးခေါက်)

လက္ခဏာအားဖြင့် မြင်သိရတယ်ဆိုတဲ့အတိုင်း ယောဂီတွေ မြင်တာကိုမှတ်ရင် ဒီလို လက္ခဏာအားဖြင့်သိနိုင်ပါတယ်၊ ဒါက ဒေသနာအစဉ်အားဖြင့်သာ ပြောရတာ၊ မြင်ရတာကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် သိဖို့ဆိုတာက မလွယ်ဘူး၊ ဝိပဿနာဉာဏ် တော်တော်ရင့်သန်ပါမှာ မြင်တာကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင်သိနိုင်တယ်၊ ကြားတာကိုတော့ ကြားတယ် ကြားတယ်လို့ မှတ်ရင် နားထဲက အသံလေးကို ကြားသွားတာပဲဆိုတာ ထင်ရှားတယ်၊ အင်မတန် ထင်ရှားတာပဲ၊ တစ်ခါတစ်ရံနားထဲကို ဝင်တိုက်လိုက်တယ်လို့ တောင် ထင်ရတယ်၊ ကြမ်းတမ်းတဲ့ အသံဆိုရင် နားထဲ တိုးတိုက်သွားသလိုပဲ၊ အင်မတန်ကို ထင်ရှားပါတယ်၊ သူ့ကျတော့ "နားကိုမှီရင်း၊ အသံကြားသည်"လို့ စပ်ဆိုရမှာပေါ့လေ၊ ကာရန်တော့ မကိုက်တော့ဘူး၊ "မျက်စိမှီရင်း အဆင်းမြင်သည်" ဆိုတာနဲ့ ကာရန်ကိုက်အောင် စပ်လို့မရတော့ဘူး၊ ဒီအတိုင်းပဲ အဓိပ္ပာယ် ကောက်ယူမှ ဖြစ်တော့မှာပဲ၊ ကာရန်လုပ်ကြည့်ပါ သေးတယ်၊ တယ်ပြီး နေရာမကျလှဘူး၊ တစ်မျိုးစပ်ရင်တော့ ဖြစ်မှာပေါ့၊ ဒါပေမယ့် ရှေ့လက််နဲ့ တစ်ပါတည်းပါသွားအောင် စပ်လို့မရဘူး၊ ဒီတော့ ဒီလက််ာ ကာရန်မကိုက်တဲ့ လက််ာတစ်မျိုးလို့ မှတ်ထားရုံပါပဲ။

အနံ့နံတဲ့အခါ နံတယ် နံတယ်လို့ မှတ်ရင် "နှာခေါင်းမှီရင်း၊ အနံ့နံသည်"ပေါ့၊ နှာခေါင်းမှီပြီး အနံ့ကလေး နံသွားတာကို သိတယ်၊ သူ့ကထင်ရှားပါတယ်။

အရသာ ရှိတာကိုစားလို့ စားတယ် စားတယ်လို့ မှတ်တဲ့အခါမှာလည်း "လျှာကိုမှီရင်း၊ အရသာသိသည်"ပေါ့၊ လျှာကိုမှီပြီး အရသာကို သိသိသွားတာထင်ရှားပါတယ်။

ကိုယ်မှာတွေ့ထိတဲ့ အတွေ့အထိတွေကတော့ ပြည့်လို့အများကြီးပဲ၊ အသားအသွေးကောင်းတဲ့ နေရာဆိုရင် ဘယ်နေရာမဆိုဘဲ တစ်ကိုယ်လုံး အနှံ့တွေ့ထိပြီး သိနိုင်တာချည်းပဲ၊ အပ်ဖျားကလေးနဲ့ တို့ကြည့် ဘယ်နေရာဖြစ်ဖြစ်သိတယ်၊ ကောင်းတာထိလည်း သိတာပဲ၊ မကောင်းတာထိလည်း သိတာပဲ၊ ဒီတော့ "ကိုယ်ကိုမှီရင်း အတွေ့သိသည်"လို့ ဆိုပေါ့၊ ဒီနေရာမှာတော့ ကာရန်ပြင်ရင် ရတော့ရပါတယ်၊ "ကိုယ်ကိုမှီ၍၊ အတွေ့သိသည်"လို့ ပြင်ရုံပဲ၊ ဒါပေမယ့် မပြင်ပါနဲ့တော့ မူရင်းအတိုင်း တစ်မူတည်း ထားတာမှကောင်းပါတယ်၊ ထိတယ် ထိတယ်လို့ မှတ်တဲ့အခါမှာ "ကိုယ်ကိုမှီပြီး ထိထိသွားတာပါ ကလား၊ တွေ့စရာတွေကို တွေ့ထိသွားတာပဲလို့ သိတာဟာ လက္ခဏာနဲ့ သိတာတဲ့။

စက္ခုဝိညာဏ်၊ စက္ခုဝိညာဉ်သည်။ ဝါ၊ မြင်သိစိတ်သည်။ ရူပါရမ္မဏာရသံ၊ အဆင်းမျှလျှင် အာရုံပြုခြင်းကိစ္စရှိ၏။ စက္ခုဝိညာဉ်စိတ်ဟာ အဆင်းမျှကိုသာသိတယ်၊ ကြီးတယ်, ငယ်တယ်, လှတယ်, မလှဘူး စသည်ကို သူက ဘာမျှသိတာ မဟုတ်ဘူး၊ မြင်ရုံမျှ သဘောလေးပဲ၊ သူ့ကိစ္စက အဆင်းကို မြင်ရုံမျှပဲ ကိစ္စရှိတယ်၊ မြင်ရုံမြင်ပြီးတဲ့ နောက်မှ ဆက်လက်ပြီး စဉ်းစားတော့မှ ဒါဟာ လူကြီးပဲ, လူငယ်ပဲ, ယောကျ်ားပဲ, မိန်းမပဲ စသည်ဖြင့် ဒါတွေကို သိတာ၊ ဒီလို သိတာဟာ နောက်စိတ်တွေက သိတာပဲ။

ဝိပဿနာရှုတဲ့အခါ မြင်လျှင်မြင်ခြင်း ရှုလိုက်ရင် မြင်ရုံမျှတွင်ရပ်သွားတယ်၊ ကြားလျှင်ကြားခြင်း ရှုလိုက်ရင် ကြားရုံမျှတွင် ရပ်သွားတယ်၊ ဒီလို ရပ်သွားအောင် မြင်လျှင်မြင်ခြင်း ကြားလျှင်ကြားခြင်း ရှုရတာပဲ၊ ဒီလို မရှုနိုင်လို့ ရှိရင်တော့ ပညတ်တွေကျအောင် ရောက်ကုန်တယ်၊ ပညတ်ကျအောင် ရောက်သွားပြီဆိုရင် လောဘ, ဒေါသစတဲ့ အကုသိုလ် ဇောတွေ ဖြစ်ကုန်တတ်တယ်၊ အဲဒီလို အကုသိုလ်ဇောတွေ မကျရအောင် မဖြစ်ရအောင်လို့ မြင်လျှင်မြင်ခြင်း ကြားလျှင် ကြားခြင်း ရှုမှတ်ရန် ဟောကြားထားတာပဲ၊ စက္ခုဝိညာဉ်ကတော့ မြင်သိရုံမျှပဲ ကိစ္စရှိသည်တဲ့၊ ဆိုရမယ်။

"မျက်စိမှီရင်း၊ အဆင်းမြင်သည်၊ မြင်သိရုံမျှ ကိစ္စရှိသည်"ဆို–
"မျက်စိမှီရင်း၊ အဆင်းမြင်သည်၊ မြင်သိရုံမျှ ကိစ္စရှိသည်"

(သုံးခေါက်ဆို)

ရူပါဘိမုခဘာဝ ပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ အဆင်းဆီသို့ ရှေးရှုပြုသည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့ ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်၏တဲ့၊ အဆင်းဆီသို့ ရှေးရှုပြုနေတယ်တဲ့၊ ဒီလိုထင်တယ် ရှေးရှုပြုနေတယ်ဆိုတာ မျက်နှာပြုနေတဲ့ သဘောပါပဲ၊ မိတ်ဆွေတစ်ယောက် လာရောက်စရာရှိတယ်ဆိုရင် လာမယ့်လမ်းဆီကို ရှေးရှုပြီးတော့ မျှော်ကြည့်နေတဲ့ သဘောတွေပါပဲ၊ အဆင်းဆီသို့ ရှေ့ရှုပြုနေတာပဲတဲ့၊ မြင်တယ် မြင်တယ်လို့ရှုနေရင် အဆင်းဆီကိုသာ ရှေ့ရှုပြုနေတယ်၊ မြင်တဲ့စိတ်ကလေးက အဆင်းဆီကိုသာ ရှေးရှုပြီးသိတယ်၊ တခြားတော့ ဘယ်ကိုမှမလှည့်ဘူး၊ ဒါကြောင့် "အဆင်းရှေ့ရှု သူပြုနေသည်"လို့ ဘုန်းကြီးက လက်ဟစ်ထားပါတယ်၊ ကြားတယ် ကြားတယ်လို့ ရှုရင်လည်း "အသံဆီရှေ့ရှု၊ သူပြုနေသည်" နံတာကို ရှုရင်လည်း "အနံ့ဆီရှေးရှု၊ သူပြုနေသည်" စသည်ပေါ့၊ အကုန်လုံး အတူတူပဲ၊ ဒီတစ်ပုဒ်ရရင် အကုန်လုံးရပါတယ်။

"မျက်စိမှီရင်း၊ အဆင်းမြင်သည်"ဆိုတဲ့ ဒီတစ်ပုဒ်ထဲ ပြင်လို့မရတာ၊ ဒီပြင် အပိုဒ်တွေကိုတော့ "မြင်သိရုံမျှ ကိစ္စရှိသည်၊ ကြားသိရုံမျှ ကိစ္စရှိသည်၊ နံသိရုံမျှ ကိစ္စရှိသည်၊ စားသိရုံမျှ ကိစ္စရှိသည်၊ ထိသိရုံမျှ ကိစ္စရှိသည်"လို့ ဒါတွေ အကုန်လုံး ပြင်လို့ရပါတယ်၊ ဒီတစ်ပုဒ်ရရင် အကုန်လုံးရတော့တာပဲ၊ အသံကိုကြားတယ်ဆိုရင် သည်စိတ်ကလေးက အသံဆီကို ရှေ့ရှုပြီး အသံဘက်ကို လှည့်နေသလိုပဲ၊ အနံ့ကိုနံတယ်ဆိုရင် သည်စိတ်ကလေးက အနံ့ဆီကို ရှေးရှုပြီး အနံ့ဘက်ကို လှည့်နေသလိုပဲ၊ အရသာကို စားတယ်ဆိုရင်လည်း အရသာဆီကို ရှေးရှုနေသလိုပဲ၊ အတွေ့အထိကို ထိတယ်ဆိုရင်လည်း ဒီလိုပဲ၊ အတွေ့အထိဆီကို ရှေးရှုပြီး အတွေ့အထိဘက်ကို လှည့်နေသလိုပဲ၊ သူ့ဟာသူ သိနေတယ်၊ ဉာဏ်ထက်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုရင် ဉာဏ်ထက်တဲ့ အလျှောက် သေသေချာချာ ရှုမှတ်တဲ့အခါ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း၊ ပြတ်ပြတ်သားသား၊ ပိုင်းပိုင်းခြားခြား သိသိနေတယ်၊ ဒါပေမယ့် ပြောတာဟောတာကတော့ လေ့ကျင့်ထားပါမှ ကျက်ထားပါမှ ပြောတတ် ဟောတတ်တယ်၊ လေ့ကျင့်မထားလို့ရှိရင် နေရာကျအောင် မပြောတတ်၊ မဟောတတ်ဘူး၊ လက္ခဏာ ရသ ပစ္စုပဋ္ဌာန် ပဒဋ္ဌာန်ဆိုတာ လွယ်တာ မဟုတ်တော့ ကျက်ထားရတယ်၊ ဓမ္မာစရိယ စာမေးပွဲတွေမှာ ဒါတွေကို မေးခွန်းထုတ်ထားတယ်ဆိုရင် ကျက်မထားဘဲနဲ့ စနစ်တကျမှန်ကန်အောင် မဖြေနိုင်ဘူး၊ ဖြေနိုင်အောင် ကျက်ထားရတယ်၊ ဒါမှ စာထဲမှာပါတဲ့ အတိုင်း ဖြေနိုင်တယ်။

ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ သိတော့သိတယ်

ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ ရှုမှတ်နေရင် ဒါတွေကို အမှန်အတိုင်းတော့ သိနေတာပဲ၊ ဒါပေမယ့် ပြောပါဦးဆိုတော့ မပြောနိုင်ဘူး၊ နားလည်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်က ပြောရင်တော့ သဘောပေါက်နိုင်ပါတယ်၊ ဒါလဲ နားလည်တဲ့စကားနဲ့ ပြောမှသာ နားလည်မှာပဲ၊ နားမလည်တဲ့ စာသံပေသံတွေနဲ့ပြောရင် သိပ်နားလည်မှာ မဟုတ်ဘူး၊ ဘုန်းကြီးကတော့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တွေ နားလည်အောင်လို့ စာသံ ပေသံတွေနဲ့ မဟုတ်ဘဲ မြန်မာလို နားလည်နိုင်တဲ့ ဆောင်ပုဒ်ကလေးတွေ ရေးပေးထားတယ်။

မျက်စိမှီရင်း၊ အဆင်းမြင်သည်၊ မြင်သိရုံမျှ၊ ကိစ္စရှိသည်။
အဆင်းဆီရှေးရှု၊ သူပြုနေသည်၊ မြင်သိ၌–သိထိုက် ဤသုံးမည်–တဲ့။

မြင်သိတဲ့ စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်ဟာ ဤသုံးပါးကို မြင်သိခိုက်အခါမှာ ရှုမှတ်တဲ့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အား သိသင့်သိထိုက်သည်လို့ဆိုလိုတယ်၊ ကိုင်း–ပေါင်းပြီးဆိုကြရမယ်။

မျက်စိမှီရင်း၊ အဆင်းမြင်သည်၊ မြင်သိရုံမျှ၊ ကိစ္စရှိသည်၊
အဆင်းဆီရှေးရှု၊ သူပြုနေသည်၊ မြင်သိ၌–သိထိုက် ဤသုံးမည်။(ဆို)

မျက်စိမှီရင်း၊ အဆင်းမြင်သည်၊ မြင်သိရုံမျှ၊ ကိစ္စရှိသည်၊
အဆင်းဆီရှေးရှု၊ သူပြုနေသည်၊ မြင်သိ၌–သိထိုက် ဤသုံးမည်။

(သုံးခေါက်)

ဆိုရမယ့် အပုဒ်တွေကများတယ်၊ အကုန်လုံး ဆိုမနေပါနဲ့တော့၊ ရေးပေးထားတဲ့ လူတွေမှာတော့ ရှိပြီး ရပြီးသားပဲ၊ အဲဒါ မြင်သိတဲ့စိတ်ကလေးကို ဝိပဿနာ ရှုတဲ့အခါမှာ သိဖို့ပါပဲ၊ ကြားသိစိတ်ကို ရှုတဲ့အခါမှာလည်း အတူတူပါပဲ၊ ကြားတယ်ကြားတယ်လို့ ရှုသိတဲ့အခါမှာ နားထဲကနေပြီး ကြားနေရတယ်၊ အချို့ ထူးထူးခြားခြားသိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဆိုရင် ညာဘက်နားကကြားတယ်၊ ဘယ်ဘက်နားက ကြားတယ် ဆိုတာကိုတောင် သိတယ်လို့ဆိုတယ်၊ အံ့ဩစရာပါပဲ၊ ကြားသိရုံမျှပဲ၊ ဘယ်လိုစကားကိုဆိုတယ် ဘာအဓိပ္ပါယ် ရှိတယ်ဆိုတာ ဘာမျှမသိဘူး၊ ဘာပဲ ညာပဲလို့ ဘာမျှမဆုံးဖြတ်နိုင်သေးဘူး၊ ဒီစိတ်ကလေးက ကြားရုံမျှလေးပဲ၊ အဲဒီစိတ်ကလေးဟာ အသံဆီကို ဦးတည်ပြီးတော့လည်းနေတယ်၊ လက္ခဏာ, ရသ, ပစ္စုပဋ္ဌာန် အဲဒီသုံးခုကို ယောဂီပုဂ္ဂိုလ် သိရတယ်တဲ့။ အနံ့ကျတော့လည်း ဒီအတိုင်းပဲ၊ နှာခေါင်းကို မှီပြီးတော့ အနံ့ကို သိတယ်၊ နှာခေါင်းထဲကပဲ အနံ့ကိုသိနေတယ်၊ ဒီပြင်နေရာက အနံ့ကိုမသိနိုင်ဘူး၊ သိတာကလည်း အနံ့ကိုသိရုံမျှပဲ၊ ဒီဟာ ဘာနံ့ပဲလို့မသိဘူး၊ ကောင်းတဲ့အနံ့ မကောင်းတဲ့အနံ့ကိုလည်း မသိဘူး၊ အဲဒီလို ထင်ရှားတွေ့ရတယ်၊ အဲဒါ လက္ခဏာ, ရသ, ပစ္စုပဋ္ဌာန်ပဲ။

အတွေ့အထိကျတော့လည်း ဒီအတိုင်းပဲ၊ ကိုယ်ရုပ်မှီ၍၊ အတွေ့သိသည်တဲ့၊ ကိုယ်ရုပ်ကိုမှီပြီး အတွေ့အထိကို သိသွားတယ်၊ ဒီလိုသိတော့လည်း ထိသိရုံမျှပဲသိတယ်၊ သူ့ကိစ္စဟာ ထိသိရုံမျှပဲ ကိစ္စရှိတယ်၊ ဒီပြင် အကောင်းအဆိုး ဘာကိုမျှ မဆုံးဖြတ်နိုင်သေးဘူး၊ ပြီးတော့ အတွေ့ဆီသို့ ရှေးရှုနေသည်တဲ့၊ အတွေ့ဆီကို မျက်နှာပြုနေသလိုပဲတဲ့၊ အဲဒါ ထိသိ၌ သိထိုက် ဤသုံးမည်တဲ့၊ ထိသိမှု ကာယဝိညာဉ်မှာ ဒီသုံးပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် သိရမယ်လို့ ဆိုလိုတယ်၊ လက္ခဏာ, ရသ, ပစ္စုပဋ္ဌာန်ကို သိရမယ်ဆိုတာ ဒီလိုသိရတာပဲ၊ ဒါဟာ ဝိညာဉ်ငါးပါး၊ အဲဒီ ဝိညာဉ်ငါးပါးအတွက် အကုန်လုံးစုပြီး မှတ်ထားရမယ်။

ဒီနေရာမှာ ဝိထိချပြဖို့လိုတယ်

စိတ်ကလေးတွေဖြစ်ပုံကို ဝိထိချပြမှ ပိုပြီးတော့နားလည်မယ်၊ ဒါကြောင့် ဒီနေရာမှာ ဝိထိချပြမှ ဖြစ်မယ်၊ သတ္တဝါဆိုတာ ကောင်း, မကောင်းဖြစ်တဲ့ ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံတွေကို ပြုခဲ့ကြတယ်၊ အဲဒီကံတွေဟာ သေခါနီး ကာလကျရင် ထင်လာတတ်တယ်၊ ထင်လာတတ်တယ်ဆိုတာ စိတ်ထဲမှာ အာရုံအဖြစ်နဲ့ လာပြီး ပေါ်တာကိုဆိုတယ်၊ ဒီလို အရင်က ပြုခဲ့တဲ့ကံတွေလာပြီးပေါ်တာကို ကမ္မနိမိတ်လို့ခေါ်တယ်၊ သေခါနီးကာလကျတော့ ကောင်းတဲ့ ကုသိုလ်ကံ ပြန်ပြီး သတိရပေါ်လာရင် ကုသိုလ်ကျိုးပေးတယ်၊ ဘယ်လိုသတိရပြီး ပေါ်လာတတ်သလဲဆိုရင် ဒါန, ကုသိုလ်ပြုခဲ့ဖူးသူမှာ လှူဒါန်းတဲ့ ဝတ္ထုပစ္စည်းတွေ, လှူရာဌာနတွေ၊ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တွေနဲ့ အတူတကွ ပေးလှူနေပုံတွေဟာ လောလောဆယ် စိတ်ထဲမှာ လာပြီးပေါ်နေတတ်တယ်၊ အဲဒါ ကမ္မနိမိတ်တွေ ပေါ်နေတာတဲ့၊ သေခါနီးမှာ အသစ်ထပ်ပြီး ဒီလို ကုသိုလ်တွေ ပြုနေရသလို ထင်နေတယ်ပေါ့၊ ပြီးတော့ ရောက်ရမယ့် ဘဝမှာရှိတဲ့ အဝတ္ထုတွေကလည်း ထင်ချင်ထင်လာ တတ်ပြန်တယ်၊ ဘယ်လိုလဲဆိုရင် လူပြည်ဖြစ်မည့်သူဟာ အမိအဘတို့နေရာထိုင်ခင်းတို့စသည့် လူ့ပြည်က အသုံးအဆောင် အရာဝတ္ထုတွေကို ထင်မြင်လာတတ်သေးတယ်၊ နတ်ပြည်ကို ဖြစ်မည့်သူဆိုရင်လည်း နတ်သား, နတ်သမီး, နတ်ဗိမာန် စသည်ပေါ့၊ ဒီလိုဖြစ်ရာ ဘဝ အခြေအနေတွေ ထင်လာတတ်သေးတယ်၊ အဲဒီလိုထင်လာတာကို ဂတိနိမိတ်လို့ခေါ်တယ်၊ ပြုနေတဲ့ ဒါန အဆောင်အယောင်တွေ ပေါ်လာရင် ကမ္မနိမိတ်လို့ခေါ်တယ်၊ ဖြစ်ရမယ့် ဘဝအဆောင်အယောင်တွေ ပေါ်လာရင် ဂတိနိမိတ် လို့ ခေါ် တယ်။

တချို့သူဆိုရင် တော်တော် စောစောကတောင် နိမိတ်ထင်လာတာတွေ ရှိသေးတယ်၊ နေမကောင်း ထိုင်မကောင်းဖြစ်ရုံ ရှိသေး နိမိတ်က ထင်ချင်ထင်လာတတ်သေးတယ်၊ ပြီးတော့ ပြန်ပြီး နေလို့ကောင်းလာတယ်၊ ကျန်းမာလာတယ်၊ ဒီလို ပုဂ္ဂိုလ်တွေလည်း ရှိတာပဲ၊ နောက် ဒီလိုနဲ့ ပြောခဲ့တဲ့ နိမိတ်သုံးမျိုးထဲက တစ်မျိုးမျိုး ထင်လာပြီး သေသွားတယ်၊ သေသွားတယ်ဆိုတာ နောက်ဆုံးစိတ်ကလေး ချုပ်သွားတာပါပဲ၊ အဲဒီ နောက်ဆုံး စိတ်ကလေးဆိုတာဟာလည်း အခုဘဝမှာ အစက ဖြစ်ခဲ့တဲ့ ပဋ္ဌိသန္ဓေ စိတ်ကလေးအတိုင်းပါပဲ၊ သူတို့ချင်း တူပါတယ်၊ ပြီးတော့ ဘဝင်စိတ်ဆိုတာလည်း ရှိသေးတယ်၊ အဲဒီ ဘဝင်စိတ်နဲ့ သေတယ်ဆိုတဲ့ စုတိစိတ်ဟာ ပဋ္ဌိသန္ဓေစိတ်ဆိုတဲ့ အစဆုံး ဘဝင်စိတ်မျိုးပါပဲ၊ အဲဒီစိတ်သုံးမျိုးက တူကြတယ်၊ သိတယ်လို့ မထင်ရဘဲ အိပ်ပျော်နေတဲ့စိတ်မျိုးဟာ ဘဝင်စိတ်ပါပဲ၊ အခါမပြတ်ဖြစ်နေပေမယ့် ဘာကို အာရုံပြုနေတယ်ဆိုတာ မသိရဘူး၊ သိတဲ့ ဝီထိစိတ်တွေ မဖြစ်ဘူးဆိုရင် အဲဒီ ဘဝင်ဆိုတဲ့ စိတ်တွေဟာ ဘဝပြတ်မသွားအောင် သူတို့ချည်း ဖြစ်နေတာပဲ၊ စက္ခုဝိညာဉ် စတဲ့ စိတ်တွေ ဖြစ်ခွင့်ရလို့ ဖြစ်လာပြီဆိုရင်တော့ အဲဒီ ဘဝင်စိတ်တွေဟာ ချုပ်သွားပြီး စက္ခုဝိညာဉ် စတဲ့ စိတ်တွေကို ဖြစ်ခွင့်ပေးလိုက်တယ်၊ အနောက်နိုင်ငံ စိတ်ပညာ ဆရာတွေကတော့ ဒီဘဝင်စိတ်ကို မသိစိတ်တွေလို့ဆိုထားကြတယ်၊ မသိ

စိတ်နဲ့ သိတဲ့စိတ်လို့ခွဲပြီး ဘဝင်စိတ်ကို မသိစိတ်၊ ဝိထိ (သိတဲ့) စိတ်တွေကို အသိစိတ်တဲ့၊ ဒီလိုဆိုထားကြတယ်၊ ဒါပေမယ့် ဝိထိစိတ်တွေလို သိတာမထင်ရှားပေမယ့် သူ့အာရုံကိုတော့ သူပြုလျက် ပြုပြီးသိနေတာပါပဲ၊ စိတ်ဆိုတာ အာရုံတစ်ခုခုကို မပြုဘဲမဖြစ်ဘူး၊ ဒါကြောင့် ဒီမသိဘူးဆိုတဲ့ ဘဝင်စိတ်ဟာ ပြောခဲ့တဲ့ကံ၊ ကမ္မနိမိတ်၊ ဂတိနိမိတ် သုံးမျိုးတို့တွင် တစ်မျိုးမျိုးကို အာရုံပြုပြီး ဖြစ်နေတာပါပဲ၊ ဒီနေရာလေးက သိမ်မွေ့တယ်၊ ဒီတော့ အသိခတ်တယ်၊ အဲဒီ ဘဝင်စိတ်ဟာ ပစ္စုပ္ပန်အာရုံကိုသာ မသိတာ၊ သူ့အာရုံနဲ့သူတော့ သိနေတာပဲ။

သေတယ်ဆိုတာ အဲဒီနောက်ဆုံး ဘဝင်စိတ်ကလေး ချုပ်သွား ပျောက်သွားပြီးတဲ့နောက် ဘယ်စိတ်မှ မဖြစ်တော့တာကို သေတယ်လို့ခေါ်တာပဲ၊ နောက်ထပ် စိတ်ဖြစ်နေသေးတယ်ဆိုရင် မသေသေးဘူး၊ မဖြစ်တော့ရင် သေတာပဲ၊ ဒီလိုသေသွားရင် ဘဝဆုံးရောလားဆိုတော့ မဆုံးသေးဘူး၊ ဘုရားရဟန္တာဖြစ်ပြီး နိဗ္ဗာန် မဝင်မစံရသေးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မှန်သမျှ ဘယ်တော့မှ ဘဝမဆုံးသေးဘူး၊ နောက်ဘဝတွေမှာ ဆက်ဆက်ပြီး ဖြစ်နေရသေးတယ်၊ အခုကာလ လူဝင်စားတွေဆိုတာကို ကြည့်ပါလား၊ ဘဝဆုံးသွားရင် ဒီလူဝင်စားတွေဆိုတာ မရှိနိုင်ဘူးပေါ့၊ အဲဒီလူဝင်စားတွေဟာ ပြီးခဲ့တဲ့ဘဝကို ပြန်ပြီးသိနိုင်တဲ့ ဇာတိသရဝုဂ္ဂိုလ်မျိုးတွေပဲ၊ သေသွားပြီး ဘဝမဆုံးသေးတဲ့ သာဓကတစ်ခုအနေနဲ့ ဒီလူဝင်စားတွေကို ထောက်ပြရင်လည်း ဖြစ်နိုင်စရာအကြောင်းရှိပါတယ်။

ဘဝသစ်ဖြစ်ရပြန်ပါတယ်

ဘဝသစ်တစ်ခုက နောက်ဆုံးစိတ်ကလေး ချုပ်ပျောက်သွားတဲ့အခါ သေခါနီးတုန်းက စွဲလမ်းခဲ့တဲ့ အာရုံကို အာရုံပြုပြီး ဘဝတစ်ခုမှာ စိတ်အသစ်ကလေး ဖြစ်လာတယ်၊ အိပ်ရာက နိုးလာသလိုပေါ့၊ အိပ်ရာက နိုးလာတော့ အိပ်မက်ကို ပြန်ပြီးသိတဲ့ စိတ်ကလေးကို စွဲလမ်းခဲ့တဲ့ ဘဝတစ်ဘက်က အာရုံကလေးကို သိပြီး အသစ်စိတ်ကလေး ဖြစ်လာတယ်၊ အဲဒီစိတ်အသစ်ကလေးကို ပဋိသန္ဓေစိတ်လို့ခေါ်တယ်၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်ဆိုတာ ဟိုဘက်ဘဝနဲ့ ဒီဘက်ဘဝကို ပြတ်မသွားရအောင် စပ်ပေးတဲ့စိတ်ပါပဲ၊ သူက ဘဝနှစ်ခုကို ဆက်စပ်ပေးလိုက် တယ်၊ သူဖြစ်ပြီးတော့ သူနဲ့တူတဲ့ စိတ်ကလေးတွေ ဆက်ဖြစ်တယ်၊ အဲဒါကို ဘဝင်စိတ်လို့ခေါ်တယ်၊ အဲဒီဘဝင် စိတ်ကလေးတွေ အတန်ငယ် ဖြစ်ပြီးတော့ လောလောဆယ်မှာပင် အာရုံကိုသိတဲ့ သန်သန်စွမ်းစွမ်းစိတ်တွေ ဖြစ်လာတော့တယ်၊ အဲဒီလိုသိလာတဲ့စိတ်တွေဟာ ဝိထိစိတ်တွေပါပဲ၊ ဝိထိစိတ်တွေ ဆုံးသွားပြန်ရင်လည်း ဘဝင်စိတ်တွေက ဘဝပြတ်အောင် ဖြစ်နေပါတယ်။ အိပ်ပျော်နေတဲ့စိတ်မျိုးပေါ့၊ နောက်တော့ ဘဝင်စိတ်တွေ ဖြစ်လိုက်၊ ဝိထိစိတ်တွေဖြစ်လိုက်၊ ဒီလိုပဲ ထိုက်သင့်သလို အဆက်မပြတ်ဖြစ်ပြီး ဒီဘဝမှာ အသက်ရှင်နေတော့တယ်၊ အသက်ရှင်နေတုန်းမှာ ဘဝင်စိတ်နဲ့ ဝိထိစိတ်တွေဟာ ပြောခဲ့သလို တစ်လှည့်စီဖြစ်နေတယ်၊ ဘဝင်စိတ် ဖြစ်တဲ့အခါ အိပ်ပျော်နေသလို မသိစိတ်ဖြစ်နေတယ်၊ ဝိထိစိတ်ဖြစ်တဲ့အခါ နိုးလာသလို သိတဲ့စိတ်ဖြစ်နေတယ် ပေါ့၊ ဒါပေမယ့်လို့ နိုးနေတဲ့အခါ သိတဲ့စိတ်တွေက အားကောင်းနေတာဖြစ်တော့ မသိတဲ့ ဘဝင်စိတ်တွေကို ဖြစ်မှန်းမသိဘူး၊ ဘယ်ကျမှ သိတုန်းဆိုတော့ ဝိပဿနာရှုတော့မှ သိလာရတယ်။

မသိစိတ်ထဲမှာ အာရုံတွေအောင်းနေ

ဝိပဿနာရှုတဲ့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တွေထဲက ဉာဏ်ထက်တဲ့ ယောဂီဆိုရင် ဘဂ်ဉာဏ်ရောက်တဲ့အခါ ဘဝင်စိတ်ကို သိနိုင်တယ်၊ သူက ရှေ့စိတ် နောက်စိတ် အကြား အကြား ခပ်ဝေးဝေး ခပ်လှမ်းလှမ်းလေး ဖြစ်လာတာကိုသိတယ်၊ ဝိပဿနာဉာဏ်နဲ့ မဟုတ်ဘဲ ပကတိစိတ်နဲ့ဆိုရင် ရှေ့စိတ် နောက်စိတ် ပိုင်းခြားလို့ကို မရဘူး၊ တစ်စိတ်တည်းလို ဆက်နေတာပဲ၊ သမ္မသနဉာဏ် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်၊ အဲဒီဉာဏ်တွေလောက် ရောက်တော့ စိတ်ကလေးတွေကို တစ်စိတ်စီ တစ်ပိုင်းစီ ခြားပြီးသိလာတယ်၊ ဒါပေမယ့် ဆက်ဖြစ်တယ်၊ ကြားထဲက အခြားရယ်လို့ မထင်ရှားဘူး၊ ဘဂ်ဉာဏ်ဆီရောက်တဲ့အခါမှ ဉာစ်ထက်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်က ရှေ့စိတ်နဲ့ နောက်စိတ်ကြားထဲတွင် ကွက်လပ်ကလေးတွေလို ထင်ရတယ်၊ အခြားအခြားလေးတွေထင်လာတယ်၊ အဲဒါ အကြား အကြားထဲမှာ ဘဝင်စိတ်တွေ ခြားနေတာကို တွေ့တွေ့သွားတာ၊ ဝိထိစိတ်ပြုတဲ့ အာရုံကို ဘဝင်စိတ်က အာရုံမပြုတာဖြစ်တော့ သူက အဲဒီ အာရုံကိုမသိဘူး၊ ဒီတော့ ဝိထိစိတ် အကြား အကြားမှာ ကွက်လပ်ကလေး တွေလို ဖြစ်ဖြစ်ကျန်ရစ်တယ်၊ အဲဒီလို ကွက်လပ်ကလေးတွေကို ဘဂ်ဉာဏ်ရောက်တဲ့အခါမှာ ယောဂီကသိတယ်။

အနောက်နိုင်ငံ စိတ်ပညာရှင်တွေဟာ အဲဒီ ဘဝင်စိတ်ကို မသိစိတ်ဆိုပြီး အဲဒီ မသိစိတ်ထဲမှာ အာရုံတွေ အောင်းနေတယ်တဲ့၊ ဒီလိုဆိုကြတယ် ဘယ်အာရုံတွေလဲဆိုတော့ ရှေးရှေးက ရယူခဲ့တဲ့ အာရုံတွေတဲ့၊ သူတို့အမြင်ကလည်း သိပ်တော့ မဆိုးလှဘူး၊ ယုတ္တိတန်သလောက်တော့ အတန်သားပဲ၊ ဘာပြုလို့တုန်းဆိုတော့ ရှေ့သညာက နောက်သညာ ဆက်ဆက်ပြီး မှတ်သားလာခဲ့တာဖြစ်တော့ ဘဝင်တွေခြားနေပေမယ့် ပြန်ပြီး စဉ်းစားဆင်ခြင်တဲ့အခါ ပြန်ပြီးပေါ်လာတယ်၊ အဲဒါဟာ ဘဝင်တွေခြားနေတုန်း မေ့လျော့နေခဲ့တဲ့ အာရုံတွေဟာ ဘဝင်ထဲမှာ အောင်းနေသကဲ့သို့ ဖြစ်နေတယ်၊ ဒါပေမယ့် သူတို့ ထင်သလို ဘဝင်ထဲမှာတော့ ဒီအာရုံတွေ အောင်းမနေပါဘူး၊ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ဝိထိစိတ်သညာ မှတ်သားလာခဲ့တဲ့ အာရုံကို ဘဝင်စိတ်က အာရုံမပြု မမှတ်သားခဲ့တာ ဖြစ်လို့ပါပဲ၊ ဘဝင်စိတ်အာရုံပြုတာက ပြုနေကျ သူ့အာရုံသာ သူပြုတာပဲ၊

ဒီပြင် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ အာရုံတွေကို သူကမပြုဘူး၊ မသိဘူး၊ ဒါကြောင့် သူ့အထဲမှာ ဒီပြင်အာရုံတွေ အောင်းမနေပါဘူး၊ ဒါပေမယ့် ဒီလိုခက်ခက်ခဲခဲ အသိခက်နေတဲ့ နေရာမှာ ဒီလောက်ထုတ်ဖော်နိုင်တာကိုတော့ အနောက်နိုင်ငံ စိတ်ပညာရှင်တွေကို ချီးကျူးထိုက်ပါတယ်၊ ဟောကြားထားခဲ့တဲ့ ဒီဝိထိအစဉ်ကိုသာ မသိရဘူးဆိုရင် သူတို့အဆိုကို လက်ခံရလောက်အောင် သူ့သတ္တိရှိနေပါတယ်။

သိစိတ်ကလေးတွေကလည်း သူ့အာရုံနဲ့သူ

စက္ခုဝိညာဉ်စတဲ့ သိစိတ်ကလေးတွေကလည်း သူ့အာရုံနဲ့သူပဲ၊ မသိစိတ်ဆိုတဲ့ ဘဝင်စိတ်တွေပြုတဲ့ အာရုံတွေနဲ့ မတူဘူး၊ ဘဝင်စိတ်တွေက သူပြုခဲ့ဖူးတဲ့ ကံနိမိတ် ကမ္မနိမိတ် ဂတိနိမိတ်ဆိုတဲ့ ဒီသုံးမျိုးတို့တွင် တစ်ခုခုပဲ အာရုံပြုတယ်၊ ဒီပြင် ဘယ်အာရုံကိုမှ အာရုံမပြုတော့ဘူး၊ စက္ခုဝိညာဉ်စတဲ့ သိစိတ်တွေပြုတဲ့ တခြားအာရုံလောက်ကို လိုက်မပြုတော့ဘူး၊ စက္ခုဝိညာဉ်စတဲ့ သိစိတ်ကလေးတွေကတော့ ထိုက်သလို ကျရောက်လာတဲ့ အာရုံကို အာရုံပြုပြုပြီး ဖြစ်ပေါ်လာရကြတယ်၊ မြင်သိတဲ့ စက္ခုဝိညာဉ်စိတ်ဆိုရင် မျက်စိထဲ ကျရောက်လာတဲ့ ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံကို အာရုံပြုပြီး ဖြစ်ပေါ်လာတယ်၊ မြင်သိရုံ သိလိုက်တာပဲ၊ အကောင်းအဆိုး စသည် သူက ဘာမှမဆုံးဖြတ်နိုင်ဘူး၊ ကြားသိတဲ့ သောတဝိညာဉ်စိတ်ဆိုရင်လည်း နားထဲမှာ ကြားလာတဲ့ အသံကိုသာ အာရုံပြုပြီး ဖြစ်ပေါ်လာတာပဲ၊ ကြားသိရုံသာ ကြားသိလိုက်တာပဲ၊ ဒီပြင် ဘာမှ မဆုံးဖြတ်နိုင်ဘူး၊ နံသိတဲ့ ဃာနဝိညာဉ် စသည်တို့လည်း ဒီအတိုင်းပါပဲ၊ နံသိရုံစသည်မျှပဲ ဘာမှ မဆုံးဖြတ်နိုင်ဘူး၊

ဘဝင်စိတ်ဆိုတာ စက္ခုဝိညာဉ်စိတ်တို့လို မဟုတ်ဘူး၊ မသိစိတ်ဘဲ၊ မသိစိတ်တွေက နေပြီး သိစိတ်သို့ ပြောင်းလာတာ၊ မသိစိတ်တွေလည်း တစ်ခုပြီးတစ်ခု ပျက်နေတာပဲ၊ ပျက်ပြီး အသစ်သစ်ဖြစ်နေကြ တယ်၊ တစ်စိတ်တည်း တည်နေတာ မဟုတ်ဘူး၊ ဖြစ်လိုက် ပျက်လိုက်ပဲ၊ ပါဠိလိုတော့ ဥပါဒ် ဌိ ဘင်လို့ခေါ် တယ်၊ ယမိုက်ပါဠိတော်မှာတော့ ဥပါဒ်နဲ့ ဘင်ကိုပဲ မြတ်စွာဘုရားက ဟောတယ်၊ ဌိကိုမဟောဘူး၊ အဖြစ်နဲ့ အပျက်က မြန်လွန်းတာဖြစ်တော့ တည်နေတဲ့ ဌိရယ်လို့ မသိလိုက်ရာဘဲ ဖြစ်ပြီးပျက်တာကိုသာ သိသိနေရတာ ဖြစ်လို့ ဌိကိုမဟောတာတဲ့၊ ဒါပေမယ့် အဖြစ်နဲ့အပျက်ကြားမှာ အဖြစ်ကလေး မပျက်ခင် တည်နေတဲ့ ဌိကလေး ရှိသင့်သေးတယ်ဆိုပြီး ဆရာတို့က တည်မှုဆိုတဲ့ဌိကို ထည့်ဟောထားတယ်။

အဲဒါကို လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးက ပရမတ္ထဒီပနီကျမ်းမှာ ဥပမာပေးထားတယ်၊ ဘယ်လိုလဲ ဆိုရင် ကျောက်ခဲလေးတစ်လုံးကို အထက်သို့မြှောက်လိုက်ပါတဲ့၊ အဲဒီကျောက်ခဲလေးဟာ တက်ပြီး အားကုန်လို့ အောက်ကျတော့မယ် ဆိုတော့ အတက်နဲ့အကျကြားမှာ ကျတော့မယ်လို့ ရှေးရှုတုန်း ရပ်တည်မှုလေး ရှိတယ်၊ ဒါပေမယ့် အဲဒီ ရပ်တည်မှုလေးဟာ မြန်လွန်းလို့ မမြင်ရဘူးတဲ့၊ ဒီလိုပဲ ဖြစ်ပြီးပျက်မလို့ ရှေးရှုတဲ့အဖြစ်နဲ့ အပျက်ကြားမှာ တည်မှုဆိုတဲ့ ဌိကလေးရှိ ကောင်းပါတယ်တဲ့၊ ဒီလို ဥပမာပေးထားတယ်၊ စိတ်ဆိုတာ အဖြစ်အပျက်က အင်မတန်မြန်တယ်၊ ဖြစ်ပြီးတည်နေတယ်လို့ကို မသိလိုက်နိုင်ဘူး၊ ဒီလောက်တောင် မြန်တယ်။

အဲဒီလိုပဲ စိတ်ဆိုတာ အဖြစ်အပျက်တွေက အင်မတန်မြန်တယ်၊ ဖြစ်လိုက်ပျက်လိုက်နဲ့ အသစ်အဟောင်း တပြောင်းထဲ ပြောင်းလဲနေတာပဲ၊ ရေစီးချောင်းထဲမှာ ရေတွေ အသစ်အဟောင်း အမြဲပြောင်းလဲ နေသလိုပဲ၊ ပြီးတော့ ရုပ်ရှင် ကားထဲက အရုပ်ကလေးတွေ တစ်ခုပြီးတစ်ခု အမြဲပြောင်းလဲနေသလိုပဲ၊ အရုပ်ကားလေးတွေ တစ်ခုပြီးတစ်ခု ဒီလို ပြောင်းလဲ နေပေမယ်လို့ ကြည့်နေတဲ့ ပရိသတ် မျက်စိထဲမှာတော့ ဒီလိုပြောင်းလဲနေတာကို မသိဘူး၊ တစ်ရုပ်ထဲ တဆက်တည်းလို့ပဲ မြင်နေကြရတယ်၊ အဲဒီလိုပဲ တစ်ခုပြီးတစ်ခု ဖြစ်ပျက်ပြောင်းလဲနေတဲ့ စိတ်ကိုလည်း မသိနိုင်ကြဘူး၊ တစ်စိတ်တည်း ဆက်နေတယ်လို့ ထင်ရတယ်။

မျက်စိထဲမှာ အဆင်းအာရုံ ကျရောက်လာတယ်ဆိုရင် ဒါဟာ ဘာလဲလို့ စဉ်းစားတဲ့ စိတ်ကလေး ဖြစ်ပေါ်လာတယ်၊ အဲဒါကို အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟကျမ်းက ပဋ္ဌဒ္ဒါရာဝဇ္ဇနီစိတ်လို့ နာမည်ပေးထားတယ်၊ အာဝဇ္ဇနီစိတ်ဆိုတာ ဆင်ခြင်တဲ့ စိတ်ပါပဲ၊ ပါဠိတော်ကတော့ အဟိတ်မနောဓါတ်စိတ်လို့ဆိုတယ်၊ မနောဓါတ်စိတ်က အဟိတ်ကြိယာနဲ့ အဟိတ် ဝိပါက်နှစ်မျိုးရှိတယ်၊ အခုဒီနေရာမှာတော့ အဟိတ်ကြိယာ မနောဓါတ်တဲ့၊ ကြိယာဆိုတာက ကုသိုလ်လည်း မဟုတ်ဘူး၊ အကုသိုလ်လည်း မဟုတ်ဘူးတဲ့၊ အကျိုးပေးတဲ့စိတ် မဟုတ်ဘဲ ပြုလုပ်ရင် ပြုကာမတ္တသာ ဖြစ်တဲ့ စိတ်ပဲ၊ ဒီကြိယာစိတ်က ဘုရားရဟန္တာတို့ ကုသိုလ်ပြုလုပ်ရင် အကျိုးမပေးတော့လို့ "ကရဏမတ္တ"ပြုတာဟာ ပြုကာမတ္တပဲ၊ အကျိုးမပေးတော့ဘူးတဲ့၊ ပုထုဇဉ် သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာတော့ ကုသိုလ်လုပ်ရင် ကုသိုလ်ကျိုးပေးနိုင်ပါတယ်၊ အကုသိုလ်ပြုလုပ်ရင် အကုသိုလ်ကျိုးပေးနိုင်တယ်၊ ဒါကြောင့် သူတို့ပြုတာကို ကြိယာလို့မဆိုရဘူး၊ အခုပြောတဲ့ ပဋ္ဌဒ္ဒါရာဝဇ္ဇနီး ကြိယာစိတ်ကတော့ ပုဂ္ဂိုလ်အားလုံးမှာ ဖြစ်နိုင်တဲ့ ကြိယာစိတ်ပဲ၊ သူက ဆင်ခြင်စဉ်းစားကာမတ္တပဲ၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ်မဟုတ်ဘူး၊ ဒါကြောင့် သူ့ကို ကြိယာထဲသွင်းပြီး ဟောကြားထားတယ်၊ စိတ်ချင်းတော့ အတူတူပါပဲ၊ အမည်ဝေါဟာရတွေသာ ကွဲပြားနေတာပါ၊ ကာမာဝစရကုသိုလ်စိတ် ၈-ခုဖြစ်သလို ရဟန္တာတို့မှာလည်း ဒီစိတ်တွေဖြစ်ရင် ကြိယာစိတ် ၈-ခုလို့ အမည်ပေးထားတယ်။

ရူပါဝစရ၊ အရူပါဝစရ ဌာနတွေမှာလည်း ဒီလိုပါပဲ၊ ပုထုဇဉ်သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တွေပြုတဲ့ ကုသိုလ်ကို ရူပကုသိုလ်၊ အရူပကုသိုလ်လို့ဆိုတယ်၊ ဘုရား, ရဟန္တာတို့ပြုတဲ့ ကုသိုလ်စိတ်မျိုးကို ရူပကြိယာ၊ အရူပကြိယာလို့ ဆိုတယ်၊ အတူတူပဲ၊ ကြိယာဆိုတာ ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ဘုရားရဟန္တာတို့ပြုရင် ကရဏမတ္တ ပြုကာမျှပဲ၊ အကျိုးရယ်လို့ မဖြစ်ပေါ်လာတော့ဘူး၊ ဒါကြောင့် ကြိယာတဲ့၊ ဘာပြုလို့ အကျိုးမဖြစ်လာတော့ သလဲဆိုရင် "ကုသလာကုသလံ ဇဟံ"ကုသိုလ် အကုသိုလ်တွေကို စွန့်ထားပြီ၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့ အကျိုးကို လိုလားနှစ်သက်တွယ်တာခြင်း မရှိတော့လို့တဲ့။

ဒီနေရာမှာ ဆင်ခြင်စဉ်းစားတဲ့ အာဝဇ္ဇန်းကြိယာကလည်း နှစ်မျိုးရှိတယ်၊ ပဉ္စဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်း၊ မနောဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်း ဒီလိုနှစ်မျိုးရှိတယ်၊ပဉ္စဝိညာဉ် ပဉ္စဒ္ဒါရဝီထိအရာမှာ ဆင်ခြင်စဉ်းစားတဲ့ အာဝဇ္ဇန်းစိတ်ကိုပဉ္စဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်လို့ခေါ်တယ်၊ မနောဝိညာဉ်–မနောဒ္ဒါရဝီထိအရာမှာ ဆင်ခြင်စဉ်းစားတဲ့ အာဝဇ္ဇန်းစိတ်ကို မနောဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်လို့ ခေါ်တယ်၊ ဒီ အာဝဇ္ဇန်းစိတ်တွေက ထူးထူးဆန်းဆန်း ဘာမှသိတာမဟုတ်ဘူး၊ ဥပမာ–အခန်းထဲက လူရှိနေတာကို အပြင်လူကသိလို့ အကြောင်းတစ်ခုခု ပြုစရာရှိတာနဲ့ တံခါးကို တောက်တောက်နဲ့ ခေါက်လိုက်တယ်၊ တံခါးခေါက်သံကို အထဲလူကကြားတော့ ဘယ်သူပါလိမ့်လို့ ဆင်ခြင်စဉ်းစားတယ်၊ စဉ်းစားရုံ စဉ်းစားတာပဲ၊ ဘယ်သူရယ်လို့ မသိသေးဘူး၊ ဒါပေမယ့် အပြင်ကလူကို အာရုံတော့ပြုတယ်၊ အဲဒီလိုပဲ ပဉ္စဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်ဆိုတာ ထင်ပေါ်လာတဲ့အာရုံကို အာရုံပြုပြီး ဆင်ခြင်စဉ်းစားရုံပဲ ရှိသေးတယ်၊ ဘာရယ်လို့ သူက မသိသေးဘူး၊ အာရုံပြုပြီး ဆင်ခြင်စဉ်းစားကာမျှပဲ၊ အဲဒီလို ဆင်ခြင်စဉ်းစားပြီးတော့ မြင်သိစိတ်ဆိုတဲ့ စက္ခုဝိညာဉ်စိတ်ကလေး ဖြစ်ပေါ်လာတယ်၊ စဉ်းစားလိုက်တာနဲ့ မြင်သွားတာကိုး။

မြင်သိပြီးတော့ အဲဒီမြင်သိတဲ့ အဆင်းအာရုံကို လက်ခံယူထားလိုက်တဲ့စိတ်ကလေး ဖြစ်ပေါ်လာပြန်တယ်၊ သူက မှတ်ယူလက်ခံပြီး မှတ်တမ်းတင်လိုက်တဲ့သဘောပါပဲ၊ သူ့ကို သမ္ပဋ္ဆိုင်းလို့ ပါဠိလို အမည်ပေးထားတယ်၊ ပါဠိတော်မှာတော့ အဟိတ်ဝိပါက် မနောဓာတ်လို့ ဟောတော်မူထားတယ်၊ လက်ခံပြီး မှတ်တမ်းတင်ထားရုံသာ ရှိသေးတယ်၊ သူလည်း ဘာရယ်လို့ ထူးထူးခြားခြား မသိသေးပါဘူး၊ သူက မနောဓါတ်ပဲ၊ မနောဓါတ်ဆိုတာ ဘာမှ ထူးထူးခြားခြား သိသေးတာ မဟုတ်ဘူး၊ ဝိညာဏ–မနောဝိညာဏဓါတ် ကမှ ထူးထူးခြားခြားသိတယ်၊ ဒီနေရာမှာတော့ ကုသိုလ် အရာဌာနမှာ ပြောနေ တာဖြစ်လို့ ကုသလဝိပါက် မနောဓါတ်လို့ ဆိုပါတယ်၊ သူက အာရုံကို လက်ခံထားရုံမျှပဲ၊ ထူးထူးခြားခြား မသိသေးပါဘူး၊ ဘာနဲ့ တူသလဲ ဆိုရင် စာရင်းအင်းကို ကိုင်ရတဲ့ စာရေးက သူကိုင်ပြီးတဲ့ စာရင်းအင်းကို ဆိုင်ရှင်ထံ အပ်လိုက်တဲ့အခါ ဆိုင်ရှင်က လက်ခံထားလိုက်ရုံပေါ့၊ စာရင်းအင်းကို လက်ခံရုံခံထားပြီး သေသေချာချာ ဖွင့်မကြည့်ရသေးလို့ ထူးထူးခြားခြား မသိရသေးသလိုပေါ့၊ စာရင်းရှင်းတမ်းကို သူ ဘာမှနားမလည်သေးဘူး၊ ဒါပေမယ့် နားလည်တဲ့သူကိုပြဖို့ရာ သူက လက်ခံထားလိုက်တယ်၊ ဒီသဘောမျိုးပါပဲ၊ အဲ သူ့ကို သမ္ပဋ္ဆိုင်းစိတ်လို့ ခေါ်တယ်၊ သူဟာ ထူးထူးခြားခြား ဘာမှ မသိသေးဘူး၊ လက်ခံရုံ လက်ခံထားလိုက်တယ်။

သမ္ပဋ္ဆိုင်းစိတ်က လက်ခံပြီးတော့ စုံစမ်းတဲ့စိတ်ကလေး ဖြစ်ပေါ်လာပြန်တယ်၊ အဲဒါကို ပါဠိတော်မှာ အဟိတ်ဝိပါက် မနောဝိညာဏဓါတ်လို့ ဟောထားတယ်၊ သူကတော့ ဝိညာဏဓါတ်ဆိုတဲ့အတိုင်း ထူးထူးခြားခြား သိလာတယ်၊ ကောင်းတာလား မကောင်းတာလားလို့ စုံစမ်းစစ်ဆေးတယ်၊ စစ်ဆေးတယ်ဆိုပေမယ့် ကြာကြာ စစ်ဆေးနေတာတော့ မဟုတ်ဘူး၊ ခဏကလေးပဲ၊ သူကလည်း ချုပ်ပျောက်သွားပြန်တယ်၊ ပြီးတော့မှ ဒါကောင်းတယ် မကောင်းဘူးစသည်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်တဲ့ စိတ်ကလေး တစ်ကြိမ် ဖြစ်ပေါ်လာပြန်တယ်၊ အဲဒါ ပါဠိလို ဝုဋ္ဌောလို့ အမည်ပေးထားတယ်၊ ပါဠိတော်မှာတော့ အဟိတ်ကြိယာ မနောဝိညာဏဓါတ်လို့ ဟောကြားထားတယ်၊ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟကျမ်းမှာ ဝုဋ္ဌောလို့ဆိုတယ်၊ မနောဒ္ဒါရာ ဝဇ္ဇန်းလို့လည်းခေါ်တယ်၊ အဲ သူကတော့ ဆုံးဖြတ်တဲ့ စိတ်ပဲ၊ စောစောပိုင်း စုံစမ်းစဉ်တုန်းက လာခေါက်တယ်ဆိုရင် ဘယ်သူ ထင်တာပဲဆိုတဲ့ သံသယကလေးနဲ့ မဆုံးဖြတ်နိုင်သေးဘူး၊ ဒီလိုစုံစမ်းတဲ့စိတ်ကို ပါဠိလို သန္တီရဏစိတ်လို့ခေါ်တယ်၊ အဲ သန္တီရဏစိတ်က စုံစမ်းပြီးတော့ ဝုဋ္ဌောစိတ်က ကောင်းတယ်၊ မကောင်းဘူးစသည်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်နိုင်လာတယ်။

ဒီအထဲမှာ အရင်းခံ ယောနိသောမနသိကာရ အာယောနိသော မနသိကာရ ဆိုတာက ပါသေးတယ်၊ မနသိကာရ ဆိုတာ စိတ်တိုင်းမှာ သူပါတာချည်းပဲ၊ မြန်မာလိုဆိုရင် အသင့်အတင့် နှလုံးသွင်းမှုနဲ့ မသင့်မတင့် နှလုံးသွင်းမှုတဲ့၊ သန္တီရဏ စုံစမ်းစဉ်တုန်းက ယောနိသော မနိသကာရနဲ့ အသင့်အတင့် နှလုံးသွင်းမှု အရှိန်အဝါလေးပါလာရင် ဆုံးဖြတ်တဲ့ ဝုဋ္ဌောစိတ်ကလည်း ကောင်းတယ်စသည်ဖြင့် ကုသိုလ်ကောင်းမှု ဘက်ကနေပြီး ဆုံးဖြတ်လိုက်မှာပဲ၊ မသင့်မတင့် နှလုံးသွင်းမှု အရှိန်အဝါလေးပါလာရင် မကောင်းဘူးလို့ ဆုံးဖြတ်တဲ့ ဝုဋ္ဌောက ဆုံးဖြတ်လိုက်မှာပဲ၊ အသင့်အတင့် နှလုံးသွင်းမှုဆိုတာ ကောင်းတဲ့ နှလုံးသွင်းမှုဖြစ်လို့ ကောင်းမှုလို့ဆိုရတယ်၊ လောကသဘာဝအားဖြင့် မကောင်းတဲ့ လောဘ, ဒေါသဖြစ်ဖွယ်နှင့် တွေ့လာရင်တောင် "ဒါကတော့ လောကမှာ ဖြစ်တတ်တဲ့ လောကခံသဘောပဲ" စသည်ဖြင့် အသင့်အတင့် နှလုံးသွင်းလိုက်တယ်ဆိုရင် မကောင်းတဲ့ လောဘ, ဒေါသတွေ မဖြစ်လာတော့ဘဲ ငြိမ်းအေးသွားတယ်၊ အဲဒါ နှလုံးသွင်းကောင်းလို့ ကုသိုလ်ဖြစ်သွားတာပဲ၊ နှလုံးသွင်းမကောင်းရင် မသင့်မတင့် နှလုံးသွင်းမိပြန်ရင် ကောင်းတဲ့ကုသိုလ် ဖြစ်ဖွယ်နဲ့ တွေ့ရဦးတော့ ကုသိုလ်မဖြစ်ဘဲ မလျော်တဲ့ လောဘ, ဒေါသတွေ ဖြစ်သွားတတ်တယ်၊ ဒါကြောင့် မနသိကာရ အရှိန်အဝါ ကလေးဟာ ကောင်း, မကောင်းဆုံးဖြတ်ရာ၌ သူက အရေးပါတယ်၊ စာရင်းကိုင်က ကောင်းကောင်းကိုင်ပြီး ပေးလို့ရှိရင် ဆုံးဖြတ်တဲ့

စာရင်းစစ်က ကောင်းကောင်းဆုံးဖြတ်နိုင်သလို စာရင်းကိုင်က မကောင်းတကောင်း ကိုင်ပေးရင် ဆုံးဖြတ်တဲ့ စာရင်းစစ်က မကောင်းဘူးလို့ ဆုံးဖြတ်နိုင်သလိုပေါ့။

ဝုဠ္ဓောက ဆုံးဖြတ်ပြီးပြီဆိုရင် ဝုဠ္ဓောဆုံးဖြတ်လိုက်သလို ဇောတွေက လျော်စွာ ကျလာတော့တယ်၊ လျော်စွာဆိုတာက ကောင်းတယ်လို့ ဝုဠ္ဓောဆုံးဖြတ်လိုက်ရင် ကောင်းတဲ့ဇောတွေကျလာတယ်၊ ဖြစ်လာတယ်၊ မကောင်းဘူးလို့ ဆုံးဖြတ်လိုက်ရင် မကောင်းတဲ့ဇောတွေ ကျရောက်ဖြစ်ပေါ်လာတယ်ပေါ့၊ ကောင်းမကောင်း ဆိုရာမှာလည်း ကုသိုလ်ဇော အကုသိုလ်ဇောတွေကို ဆိုလိုပါတယ်၊ ဒါကြည်ညိုစရာပဲ၊ ဝမ်းမြောက်စရာပဲ၊ သနားစရာပဲ စသည်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပေးလိုက်ရင် ကုသိုလ်ဇောတွေ ကျရောက် ဖြစ်ပေါ်လာမယ်၊ ဒါက လှတယ်၊ ချောတယ်၊ နှစ်သက်လိုချင်စရာပဲ၊ ဒါကတော့ ဒေါသဖြစ်စရာ ပြစ်မှားစရာပဲလို့ ဆုံးဖြတ်ပေးလိုက်ရင် မကောင်းတဲ့ အကုသိုလ် လောဘဇော၊ ဒေါသဇောတွေ ဖြစ်ထိုက်သလို ကျရောက်ဖြစ်ပေါ်လာမယ်၊ ဖြစ်ပေါ်လာတော့လည်း ဇောက တစ်ကြိမ်မကဘူး၊ ၇-ကြိမ်ဖြစ်လေ့ရှိတယ်၊ ပြီးတော့ ဇောပြုတဲ့ အာရုံကို အာရုံပြုပြီး တဒါရုံ ၂-ကြိမ်ကျရောက် ဖြစ်ပေါ်လာတယ်၊ "စုံစမ်းဆုံးဖြတ်၊ ဇောစိတ်သတ်၊ နှစ်ရပ် တဒါရုံ၊ အဆင်းမြင်လျှင်၊ ဖြစ်ရိုးပင်၊ စိတ်စဉ်သိပါကုန်"တဲ့။ အဆင်းမြင်ရင် သူ့အစဉ်က ဒီအတိုင်းဖြစ်တာပဲ၊ အဲဒါတွေပြီးတော့ ဘဝင်ကျရောက် ဖြစ်ပေါ်လာတယ်၊ အဲဒါတော့ လက်ာ်ထဲ ထည့်မထားဘူး။

ဒါလေးက အရေးကြီးတယ်၊ လိုက်ဆိုကြ-

ဘဝင်ဆင်ခြင်၊ မြင်သိလျှင်၊ ထိုပြင်လက်ခံတုံ။
ဘဝင်ဆင်ခြင်၊ မြင်သိလျှင်၊ ထိုပြင်လက်ခံတုံ။ (သုံးခေါက်ဆို)

ဘဝင်တွေဖြစ်နေတယ်၊ ဘဝင်ဆိုတာ ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း မျက်မှောက်ရောက်လာတဲ့အာရုံကို မသိတဲ့စိတ်ဘဲ၊ သူ့အာရုံနဲ့ သူ အရင်က သူပြုနေကျ အာရုံကိုသာ သူက အာရုံပြုနေတာ၊ အခု တခြားရောက်လာတဲ့ အာရုံကို သူကမပြုဘူး၊ အဲ-သူ(ဘဝင်)ဖြစ်နေတဲ့အခါ အိပ်ပျော်နေသလိုပဲ၊ ဒါကို မသိစိတ်လို့ ပြောခဲ့ပြီးပြီ၊ အဲဒီဘဝင်စိတ်တွေ ဖြစ်နေရာကနေပြီး မျက်စိထဲ အဆင်းအာရုံ ကျရောက်တဲ့အခါ အိပ်ရာကနိုးသလို "ဘာများပါလိမ့်"ဆိုတဲ့ စဉ်းစားဆင်ခြင် စိတ်ကလေး ဖြစ်ပေါ်လာတယ်၊ ဆင်ခြင်ပြီးတယ်ဆိုရင် မြင်တော့တာပါပဲ၊ မြင်တယ်ဆိုတာ မြင်သိစိတ်ဆိုတဲ့ စက္ခုဝိညာဉ်စိတ် ဖြစ်လာတာ ကို ဆိုတာပဲ၊ နောက်ပြီးတော့ "ထိုပြင်လက်ခံတုံ" ဆိုတဲ့အတိုင်း မြင်သိတဲ့စိတ်ကလေး ချုပ်ပျောက်တဲ့အခါ မြင်သိတဲ့အာရုံကို ဓါတ်ပုံရိုက်ယူလိုက်သလို လက်ခံမှတ်သားထားတဲ့ စိတ်ကလေးဖြစ်ပေါ်လာတယ်၊ ဒါက လက်ာ် အဓိပ္ပာယ်ကလေးကို ပြောတာပါ၊ ဒါတွေကို အရင်က ပြောခဲ့ပြီးသားပဲ၊ နောက်တော့ ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း လက်ခံပြီးတော့ စုံစမ်းတဲ့စိတ်၊ ဆုံးဖြတ်တဲ့ စိတ်၊ အဟုန်နဲ့တကွ ကျရောက်တဲ့ဇောစိတ်၊ ဇောပြုတဲ့ အာရုံကိုလိုက်ပြီး အာရုံပြုဖြစ်တဲ့ တဒါရုံစိတ်၊ အဲဒီစိတ်တွေ အစဉ် အတိုင်းဖြစ်ပြီးတော့ မသိစိတ်ဆိုတဲ့ ဘဝင်စိတ်တွေ ထိုက်သလို ကျရောက် ဖြစ်ပေါ်လာတော့တယ်၊ ကိုင်း ကျန်တဲ့အဓိပ္ပာယ်နဲ့ သိမ်းရုံးဆိုထားတဲ့ လက်ာ်ကို လိုက်ဆိုကြရမယ်။

စုံစမ်းဆုံးဖြတ်၊ ဇောစိတ်သတ်၊ နှစ်ရပ်တဒါရုံ။
စုံစမ်းဆုံးဖြတ်၊ ဇောစိတ်သတ်၊ နှစ်ရပ်တဒါရုံ။ (သုံးခေါက်ဆို)

ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ်က ဒီအတိုင်းပဲ

မြင်သိစိတ်ကလေး ဖြစ်လာပြီဆိုရင် စိတ်အစဉ်တွေဟာ ဒီလိုဖြစ်လာတာပဲ၊ ဒါဟာ ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ်တဲ့၊ ဒီအထဲ ဖြစ်တဲ့စိတ်ကလေးတွေကို ရေတွက်ကြည့်ရင် ဆင်ခြင်တာက တစ်ခု၊ မြင်သိတာက တစ်ခု၊ လက်ခံတာက တစ်ခု၊ စုံစမ်းတာက တစ်ခု၊ ဆုံးဖြတ်တာက တစ်ခု၊ ဇောက ၇-ခု၊ တဒါရုံက နှစ်ခု၊ ပေါင်း ၁၄-ခုရှိတယ်၊ မြင်သိစိတ်ဖြစ်တဲ့အခါမှာ ဒီလိုပဲ အပြည့်အစုံဖြစ်လာတယ်၊ တစ်ခါတစ်ရံ တဒါရုံမပါဘဲ ဇောတွင် ရပ်ချင်ရပ်သွားတာလည်း ရှိတတ်ပါသေးတယ်၊ ဒါကတော့ မထင်ရှားတဲ့အာရုံ စသည်နဲ့ တွေ့လာတဲ့အခါ ဖြစ်တတ်တဲ့ သဘောတွေပဲ၊ ဒါပေမယ့် ထင်ရှားမြင်သိတဲ့ အခါမှာတော့ အခုပြောခဲ့တဲ့ စိတ်တွေ အပြည့်အစုံ ဖြစ်လာတတ်ပါတယ်၊ အဲ-အပြည့်အစုံဖြစ်ပြီဆိုရင်တော့ အဲဒီ ၁၄-ခုသော စိတ်အစဉ်ဟာ ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ်ပါပဲ။

ကြားသိစိတ်စသည်လည်း အတူတူပဲ

မြင်တဲ့အခါ စိတ်အစဉ်ဖြစ်သလို ကြားသိတဲ့အခါမှာလည်း မြင်သိဆိုတဲ့ နေရာမှာ ကြားသိဆိုတာကို ထည့်ပေးရုံပဲ ထူးတယ်၊ ဒီပြင်တော့ အတူတူပါပဲ၊ လက်ာကိုတော့ "ဘဝင်ဆင်ခြင်၊ ကြားပြီးလျှင်၊ ထို့ပြင်လက်ခံတုံ"လို့ စသည်ဖြင့် ပြင်လိုက်ရုံပဲရှိတယ်၊ လက်ာလေးတွေကို ပြင်ရတာကတော့ လွယ်ပါတယ်၊ သူ့နေရာလေးနဲ့သူ ပြင်ထည့်လိုက်ရုံ ဖြစ်လို့လည်း လွယ်တယ်၊ သိဖို့လည်းလွယ်တယ်၊

ဘဝင် ဆင်ခြင်၊ မြင်သိလျှင်–
ဘဝင် ဆင်ခြင်၊ ကြားသိလျှင်–

ဘဝင် ဆင်ခြင်၊ နံသိလျှင်–
ဘဝင် ဆင်ခြင်၊ စားသိလျှင်–

ဘဝင်ဆင်ခြင်၊ တွေ့သိလျှင်–ထို့ပြင် လက်ခံတုံလို့ ပြင်ပြီး ရှေ့လက်ာကိုတော့ ပြင်စရာမလိုပါဘူး။

စုံစမ်းဆုံးဖြတ်၊ ဇောစိတ်သတ်၊ နှစ်ရပ် တဒါရုံလို့ သူ့အတိုင်းဆိုလိုက်ရုံပါပဲ၊ အင်မတန် နေရာကျတယ်၊ ဆိုလို့ လည်းလွယ်၊ မှတ်လို့လည်းလွယ်၊ အင်မတန်နေရာကျတယ်၊ ပြီးတော့–

မြင်သိစိတ်စဉ်၊ ဖြစ်ရိုးပင်၊ စိတ်စဉ် မှတ်ပါကုန်။
ကြားသိစိတ်စဉ်၊ ဖြစ်ရိုးပင်၊ စိတ်စဉ် မှတ်ပါကုန်။
နံသိစိတ်စဉ်၊ ဖြစ်ရိုးပင်၊ စိတ်စဉ် မှတ်ပါကုန်။
စားသိစိတ်စဉ်၊ ဖြစ်ရိုးပင်၊ စိတ်စဉ် မှတ်ပါကုန်။
တွေ့သိစိတ်စဉ်၊ ဖြစ်ရိုးပင်၊ စိတ်စဉ် မှတ်ပါကုန်။

ဒီလက်ာကိုလည်း ဒီလိုပြင်လိုက်ရုံပဲ၊ အင်မတန်လွယ်ပါတယ်၊ မြင်သိစိတ်ဆိုတာက မြန်မာလိုပဲ၊ ပါဠိလိုဆိုရင်တော့ စက္ခုဝိညာဉ်တဲ့၊ ကြားသိစိတ်က သောတဝိညာဉ်၊ နံသိစိတ်က ဃာနဝိညာဉ်၊ စားသိစိတ်က ဇိဝှာဝိညာဉ်၊ တွေ့သိစိတ်က ကာယဝိညာဉ်တဲ့၊ မြန်မာနဲ့ ပါဠိအခေါ်လေးတွေကို မှတ်လိုလို့ရှိရင် ခွဲပြီးမှတ်ပေါ့၊ ဒီလို အခေါ်တွေကို ပါဠိလိုသင်ဖူးမှသာ သာပြီးလွယ်ပါတယ်၊ မသင်ဖူးရင်တော့ ခက်ချင်ခက်နေတတ်ပါတယ်။

ဒီလို ဥပမာပေးထားတယ်

ဒီနေရာမှာ အဋ္ဌကထာက ဥပမာနဲ့တကွပြထားတယ်၊ လူတစ်ယောက်ဟာ သရက်ပင်အောက်မှာ အိပ်မောကျ နေတယ်တဲ့၊ ဒီတော့ သရက်သီးတစ်လုံးက သူ့အနားမှာ ဖုတ်ခနဲ ကြွေကျတယ်၊ သရက်သီးကြွေကျတဲ့ အသံကြောင့် အိပ်နေ သူဟာ အိပ်ရာကနိုးလာတော့၊ "ဘာများပါလိမ့်"လို့ စဉ်းစားဆင်ခြင်တယ်၊ စဉ်းစားပြီး ပတ်ဝန်းကျင်ကို ကြည့်တဲ့အခါ ကြွေကျနေတဲ့ သရက်သီးကိုမြင်တယ်၊ ဒါနဲ့ မြင်တဲ့သရက်သီးကို ကောက်ယူပြီး မှည့်လား မမှည့်လားဆိုတာ သိရအောင် လက်နဲ့ နှိပ်စမ်းတယ်၊ နမ်းကြည့်တယ်ပေါ့၊ ဒီလိုစုံစမ်းပြီး စားလို့ ဖြစ်လောက်အောင် မှည့်မှန်းသိတော့ အဲဒီသရက်သီးကို စားတယ်တဲ့၊ စားရတဲ့အရသာကိုလည်း ဘယ်လို အရသာပဲဆိုပြီး ပြန်စဉ်းစားတယ်၊ ပြီးတော့ အိပ်ရေးကလည်း မဝသေးတာနဲ့ ပြန်အိပ်လိုက်တာ အိပ်ပျော်သွားပြန် တယ်တဲ့၊ ဝီထိစိတ်ဖြစ်ပုံကို ထင်ရှားစေရန် အဋ္ဌကထာက ဒီလို ဥပမာပေးထားတယ်။

အဲဒီမှာ အာရုံထူးမထင်မီ ဘဝင်စိတ်တွေဖြစ်နေတာဟာ အိပ်မောကျနေသလိုပဲတဲ့၊ ဘဝင်စိတ်ဆိုတာ ဒီလိုပဲ၊ အာရုံ အထူးနဲ့မတွေ့မီ ဘဝင်ဆိုတဲ့ မသိစိတ်တွေက တသီတတန်းကြီး ဖြစ်နေတာပဲ၊ အိပ်မောကျနေတာနဲ့ တူတယ်၊ မျက်စိနဲ့ အဆင်းအာရုံ တွေ့လာပြီဆိုရင်တော့ အိပ်ရာကနိုးလာသလို စဉ်းစားဆင်ခြင်တဲ့ စိတ်ကလေး ဖြစ်ပေါ်လာတယ်၊ သရက်သီး ကြွေကျသံကို ကြားတော့ ပတ်ဝန်းကျင် ဘာပါလိမ့်လို့ စဉ်းစားဆင်ခြင် ကြည့်သလိုပေါ့၊ အဲဒီလို စဉ်းစားဆင်ခြင်တဲ့ စိတ်ကလေး ဖြစ်ပေါ်လာတယ်၊ ပြီးတော့ သရက်သီးကို မြင်သလို မြင်သိစိတ်ကလေး ဖြစ်ပေါ်လာတယ်၊ တစ်ဖန် သရက်သီးကို ကောက်ယူထားလိုက်သလို လက်ခံမှတ်သားတဲ့ စိတ်ကလေး ဖြစ်ပေါ်လာပြန်တယ်၊ ပြီးတော့ သရက်သီးကလေးကို စမ်းကြည့်, နမ်းကြည့်နဲ့ စမ်းသလို အာရုံကို စုံစမ်းတဲ့ စိတ်ကလေး ဖြစ်ပေါ်လာပြန်တယ်၊ ဒီလိုစုံစမ်းပြီး မှည့်ပြီ, စားလို့ဖြစ်ပြီလို့ ဆုံးဖြတ်ပြီးအခါ စားလိုက်သလို အဟုန်နဲ့တကွ ကျရောက်ခံစားတဲ့ ဇောစိတ်တွေ ၇–ကြိမ် ဖြစ်ပေါ်လာကြတယ်၊ တစ်ဖန် ဘယ်လို အရသာပဲလို့ ပြန်မြို့သလို ပြန်မြို့တဲ့ စိတ်ကလေးက နှစ်ကြိမ်လောက် ဖြစ်လာပြန်ပါတယ်၊ အဲဒါကတော့ တဒါရုံဆိုတာပေါ့၊ သူကတော့ ဇောရဲ့အာရုံကို အာရုံလိုက်ပြုတဲ့ စိတ်ပါပဲ၊ ဒီလို ဝီထိစိတ်အစဉ်တွေဖြစ်ပြီး ပြန်အိပ်ပျော်သွားသလို ပဋ္ဌိသန္ဓေစိတ်နဲ့ အတူ ဖြစ်နေကျ ဘဝင်စိတ်တွေ ပြန်ဖြစ်သွားပါတယ်တဲ့၊ ဒီလို ဥပမာ, ဥပမေယျ ညှိပြထားပါတယ်။

ရူပ်သက်နဲ့ နာမ်သက်မတူဘူး

မြင်ရတဲ့အဆင်းတို့၊ ကြားရတဲ့အသံ စသည်တို့ဟာ ရုပ်တွေပဲ၊ အဆင်းရုပ်, အသံရုပ် စသည်ပေါ့၊ အဲဒီရုပ်တွေနဲ့ မြင်သိစိတ်, ကြားသိစိတ်စတဲ့ နာမ်တွေဆိုတာ အသက်ချင်း မတူကြဘူး၊ ရုပ်တွေက စိတ်အကြိမ်ပေါင်း ၁၇–ချက်ခန့် အသက်ရှည်တယ်၊ စိတ်အကြိမ်ပေါင်း ၁၇–ချက်လောက် ဖြစ်သည့်တိုင်အောင် ရုပ်သက်ကတည်နေတယ်၊ စိတ်ဆိုတဲ့ နာမ်သက်ကတော့ ဖြစ်, တည်, ပျက်ဆိုတဲ့ ဥပါဒ်, ဌိ, တင် ခဏငယ် သုံးချက်လောက်သာ အသက်ရှည်တယ်၊ အဲဒါ ရုပ်သက်ကို နာမ်သက်နဲ့နှိုင်းယှဉ်ပြီး တိုင်းတာကြရတာပဲ၊ ရုပ်သက်က အတော်အတန်ရှည်ပြီး နာမ်သက်က အင်မတန်တိုပါတယ်၊ ဒီလို လျင်မြန်လွန်းလို့ စိတ်ကို အထိန်းရခက်တာပေါ့၊ သူဖြစ်တာကို ဖြစ်လျှင်ဖြစ်ချင်း သိနိုင်ဖို့ အင်မတန်ခဲယဉ်းတယ်၊ သိရင်တောင် သူဖြစ်ပြီးလို့ အတော်ကြာမှသာ သိတာက များတယ်၊ "ဒုန္ဓိဂ္ဂဟသ လဟုနော"ဒုန္ဓိဂ္ဂဟသ စိတ္တသ–စိတ်ဆိုတာ အင်မတန် နှိမ်နင်းလို့ခက်တယ်၊ လဟုနော စိတ္တသ–ပြီးတော့ အလွန်လည်း လျင်မြန်တဲ့စိတ်တဲ့၊ ဓမ္မပဒပါဠိတော်မှာ ဟောထားတယ်။

စိတ်ဆိုတာ ရှိုင်းတယ်

စိတ်ကို ယဉ်ကျေးအောင် သတိထားပြီး နှိမ်နင်းဆုံးမလေ့မရှိကြဘဲ လွတ်ထားတာတွေက များတယ်၊ ဘဝများစွာက ဆိုပါတော့၊ ဒီလို သူ့အလိုအတိုင်း လွတ်ထားခဲ့တာကြာတော့ သူက ရိုင်းချင်တိုင်းရိုင်းနေတာ၊ မကောင်းမှန်းသိလျက်လည်း သူက လုပ်ချင်တတ်တယ်၊ သူပြုလုပ်ချင်တဲ့အလုပ်ကို တားလို့, နှိမ်နင်းလို့ အင်မတန်ရခဲတာပဲ၊ သူ့ အသက်သတ်တာကို မကောင်းမှန်းသိလျက်လည်း သူသတ်ချင်သတ်တာပဲ၊ သူတစ်ပါး ပစ္စည်းကို ခိုးယူတာတို့၊ သူ့သားအိမ်ယာကို ကျူးလွန်တာတို့၊ မမှန်မကန် လိမ်လည်ပြောကြားတာတို့၊ သေအရက်သောက်စား မူးယစ်တာတို့ စသည် ဒီလို မကောင်းမှုတွေဟာ မကောင်းပါဘူးလို့ တဖွဖွ ပြောနေပါလျက်လည်း မရဘူး၊ ဒီအထဲကနေ ပြုလုပ်ကြတာပဲ၊ ဒီလို မကောင်းမှန်းသိလျက်နဲ့ ပြုလုပ်တာတွေဟာ စိတ်ကိုနိုင်နင်းအောင် မဆုံးမနိုင်တာ အင်မတန် ထင်ရှားတယ်။

ကိုယ်တိုင်နားမလည်လို့ မသိရင်တောင် သိကြား လိမ္မာတဲ့လူတွေက ဒါမကောင်းဘူးလို့ပြောလဲ သူက ရချင်မှ ရတယ်၊ အတင်းဇွတ်တိုးပြီး လုပ်ချင်လုပ်တာပဲ၊ ကောင်းတဲ့လူတွေနဲ့ မကောင်းတဲ့လူတွေကို နှိုင်းယှဉ်ကြည့်လိုက်ရင် မကောင်းတဲ့လူတွေက များနေတာဟာ ဒီစိတ်ကို မနိုင်နင်းနိုင်ဘဲ ဖြစ်နေသူတွေက များနေလို့ပေါ့၊ စစ်ဖြစ်ရတယ်ဆိုတာ မကောင်းဘူးလို့ နိုင်ငံတိုင်းက သိနေကြတယ်၊ သိတဲ့အတိုင်းလည်း သတင်းစာ၊ ရေဒီယို၊ ရုပ်မြင်သံကြားတွေကနေပြီး ကြေညာနေကြတာပဲမဟုတ်လား၊ မကောင်းမှန်း သူတို့သိပါတယ်၊ စစ်ဖြစ်ရတာကို ဒီလို မကောင်းမှန်းသိလျက်လည်း လောဘ, ဒေါသဆိုတဲ့ စိတ်ရိုင်းတွေကို မနှိမ်နင်းနိုင်လို့ အဲဒီမကောင်းဘူးလို့ ကြေညာနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကိုယ်တိုင် အချင်းချင်း တိုက်ခိုက်နေကြတာပါပဲ၊ စစ်ဖြစ်တယ်ဆိုရင် သူတို့မျက်မှောက်တွင် လူတွေသေ၊ ပစ္စည်းတွေ ပျက်စီးနေတာကို မြင်တွေ့နေတာပဲ၊ ဒါတွေမကောင်းဘူးဆိုတာ သူတို့မသိဘဲရှိပါ့မလား၊ သိပါတယ်၊ ဒါပေမယ့်လည်းပဲ စစ်တွေတိုက်ခိုက်နေကြတာပဲ၊ စိတ်ဆိုတာ ဒီလောက်ထိအောင်ရိုင်းတယ်၊ မယဉ်ကျေးဘူး၊ ဒုန္ဓိဂ္ဂဟသ စိတ္တသ–စိတ်ဆိုတာ ရိုင်းတယ်၊ နှိမ်နင်းလို့ရနိုင်ခဲတယ်တဲ့။

အင်မတန်လည်း လျင်မြန်တယ်

စိတ်တွေဟာ အင်မတန်လည်းမြန်တယ်၊ "လက်ဖျစ်တစ်တွတ် လျှပ်တစ်ပြက်အတွင်း ကုဋေ တစ်သိန်းလောက် ဖြစ်နိုင်တယ်"လို့တောင် အဆိုရှိတယ်၊ အဲဒီလောက်ထိအောင် အဖြစ်အပျက်ကမြန်တာ၊ ဒါကြောင့်လည်း စိတ်ကို နှိမ်နင်းနိုင်ခဲတာပဲ၊ ထိန်းလို့သိမ်းလို့လည်း အင်မတန်ခက်တယ်၊ စိတ်သွားတိုင်း စိတ်ဖြစ်တိုင်း ကိုယ်ကမပါလို့သာဘဲ၊ ကိုယ်က မန္တလေးမှာ ထိုင်နေပေမယ့်လည်း စိတ်က ရန်ကုန်ရောက်ချင် ရောက်နေတာ၊ ဒီလိုရောက်ဖူးတဲ့ နေရာကိုမပြောနဲ့ တစ်ခါမှ ကိုယ်က မရောက်ဘူးလို့ မသိဖူးတဲ့ အရပ်ဌာန တွေကိုတောင်မှန်းပြီး ရောက်ချင်ရောက်နေတတ်သေးတယ်၊ ပြောသံကြားနဲ့လည်း အာရုကနေ ဥရောပတို့၊ အာဖရိကတို့ ဒီလိုနေရာတွေကိုလည်း ရောက်ချင်ရောက်သွားတာပဲ၊ ဘယ်လောက်ဝေးဝေး တစ်ခါတည်း ရောက်သွားတာပဲ၊ "လဟုနော စိတ္တသ–အင်မတန် လျင်မြန်တဲ့စိတ်တဲ့၊ လက်ဖျစ်တစ်တွက် လျှပ်တစ်ပြက်အတွင်း ကုဋေတစ်သိန်းလောက်တောင် ဖြစ်နိုင်ပျက်နိုင်တဲ့ စိတ်တဲ့၊ ဒီလို အဖြစ်မြန်တာကြောင့် စိတ်ကို ထိန်းသိမ်းမလွယ်ဘဲ ဖြစ်နေတာပေါ့။

အာရုံပြုတော့လည်း ပေါက်တတ်ကရ

အာရုံကျတော့လည်း ကြိုရာအာရုံကို အာရုံပြုလိုက်တာပဲ၊ အဆင်းနဲ့ကြိုရင် အဆင်းကို အာရုံပြုလိုက်တာပဲ၊ ့ သံနဲ့ ကြိုရင် အသံကို၊ အနံ့နဲ့ကြိုရင် အနံ့ကို၊ အရသာနဲ့ကြိုရင် အရသာကို၊ အတွေ့အထိနဲ့ကြိုရင် အတွေ့အထိကို၊ ဥဘောနဲ့ ကြိုရင် သဘောကို အာရုံပြုလိုက်တာပဲ၊ ဒီလို ကြိုရာကြိုရာ တွေ့ရာပေါ်ရာအာရုံတွေကို စိတ်က အာရုံပြုတတ်တယ်၊ ဒါကြောင့် "ယတ္ထ ကာမနိပါတိနော" ကြိုရာများပြား အကြင်အာရုံတရား၌ အလိုအတိုင်း ကျရောက်တတ်တဲ့စိတ်တဲ့၊ ဒီလို ဆက်ပြီး ဟောကြားထားတယ်၊ ကြိုရာအာရုံ တွေကို စိတ်ကအာရုံပြုတယ်၊ သူအလိုရှိရာ အာရုံတွေကို အာရုံပြုတယ်၊ ပြီးတော့ အဲဒီ အာရုံတွေပေါ်မှာ လောဘ, ဒေါသ, မောဟ, မာနစတဲ့ ကိလေသာတွေ ဖြစ်တယ်၊ ရိုင်းစိုင်းတယ် မယဉ်ကျေးဘူးဆိုတာ အဲဒီ ကိလေသာ တွေက ရိုင်းစိုင်းနေတာပဲ။

ဆုံးမပေးရမယ်

"စိတ္တသ ဒမထော သာဓု" အဲဒီ ရိုင်းစိုင်းတဲ့စိတ်ကို ဆုံးမပေးရင် ကောင်းတယ်တဲ့၊ သူ့ကို ဒီအတိုင်း လွှတ်ထား လို့မရဘူးတဲ့၊ ယဉ်ကျေးအောင် ဆုံးမပေးရမယ်၊ ဒီလို ဆုံးမပေးမှ ကောင်းမှာ၊ မဆုံးမဘဲထားလို့ ရိုင်းစိုင်းနေရင် မကောင်းဘူး တဲ့၊ ဒါကြောင့် ယဉ်ကျေးအောင် ဆုံးမပေးဖို့လိုပါတယ်၊ ဆုံးမတော့ ဘယ်လို ဆုံးမရမလဲဆိုရင် အင်မတန် ထူးပြောများပြားပြီး ရိုင်းစိုင်းနေတဲ့ လောဘ, ဒေါသ, မာနစတဲ့ ကိလေသာတွေကို တစ်စတစ်စ နည်းပါးသွားအောင် နည်းလမ်းတကျ အားထုတ်ဆုံးမပစ်ရတယ်၊ ဘယ်လောက်အထိ အားထုတ် ဆုံးမပစ်ရမလဲ ဆိုရင် အဲဒီ ရိုင်းစိုင်းတဲ့ ကိလေသာ တွေကုန်ခန်း သွားသည်အထိ အားထုတ်ဆုံးမပစ်ရမယ်တဲ့၊နည်းလမ်းတကျ အားထုတ်ဆုံးမပစ်ရမယ်၊ အဲဒီနည်းလမ်း တကျ ဆိုတာကတော့ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားထားတဲ့ သတိပဋ္ဌာန်ဒေသနာနည်းအတိုင်း အားထုတ်ဆုံးမပစ်ဖို့ပါပဲ၊ အခု ဒီမှာ အားထုတ်နေကြတဲ့ ယောဂီတွေ သတိပဋ္ဌာန် ဒေသနာတော်နည်းအတိုင်း နည်းလမ်းတကျ အားထုတ်နေကြပါတယ်၊ ဒါဟာ စိတ်ယဉ်ကျေးအောင် နည်းလမ်းတကျ ကျင့်ကြံအားထုတ်နေကြတာပါပဲ။

စိတ်ကို အလွတ်မထားဘူး၊ ဖောင်းရင် ဖောင်းတယ်၊ ပိန်ရင် ပိန်တယ်လို့ ဖောင်းမှု ပိန်မှုအပေါ်မှာ ရှုမှတ်နေကြတယ်၊ မြင်ရင်လည်း မြင်တယ်၊ ကြားရင်လည်း ကြားတယ် စသည်ဖြင့် မြင်မှုကြားမှုအပေါ် စသည်မှာ ရိုင်းစိုင်းတဲ့ ကိလေသာတွေ မဝင်ရအောင် သတိနဲ့ကပ်ပြီး ရှုမှတ်နေကြတယ်၊ ဒါဟာ မဟာသတိပဋ္ဌာန် ဒေသနာတော်လာအတိုင်း အားထုတ် နေကြတာပါပဲ၊ ကျရောက်လာတဲ့ အာရုံတိုင်း အာရုံတိုင်းမှာ မလွတ်အောင် ဒီလို ရှုမှတ်သွားပြီဆိုရင် ရိုင်းစိုင်းတဲ့ ကိလေသာ တွေ ဝင်ရောက်ခွင့်မရတော့ဘူး၊ ဖြစ်ခွင့်မရတော့ဘူး၊ ဒီကိလေသာတွေ ဝင်ရောက်ခွင့်မရလို့ ကင်းစင်သွားပြီဆိုရင် စိတ်ဟာ ယဉ်ကျေးသွားတော့တာပဲ။

ယဉ်ကျေးရင် ချမ်းသာတယ်

ရိုင်းစိုင်းတဲ့ ကိလေသာမရှိလို့ စိတ်ဟာ ယဉ်ကျေးတော့ ဘာအကျိုးရှိသလဲဆိုရင် "စိတ္တံ ဒန္တံ သုခါဝဟံ"တဲ့၊ စိတ်ကို ဆုံးမထားလို့ ယဉ်ကျေးပြီဆိုရင် အဲဒီ ယဉ်ကျေးတဲ့စိတ်က မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်အထိ ချမ်းသာကို ရွက်ဆောင်နိုင် ပါတယ်တဲ့၊ သားငယ် သမီးငယ်လေးတွေကို မိဘ၊ ဆရာသမားများက နည်းလမ်းတကျ ဆုံးမသွန်သင်ပေးလို့ရှိရင် ဒီသားငယ် သမီးငယ် လေးတွေဟာ ယဉ်ကျေးလိမ်မာတာပဲ၊ နည်းလမ်းတကျ မဆုံးမတတ်ကြဘူးဆိုရင် သားငယ် သမီးငယ်လေးတွေဟာ မယဉ်ကျေးဘူး၊ အဲဒီလိုပဲ စိတ်ကိုယဉ်ကျေးစေတတ်တဲ့ နည်းလမ်းနဲ့ စနစ်တကျဆုံးမပေးမှ ယဉ်ကျေးတယ်၊ စနစ်တကျ ဆုံးမ မပေးတတ်ရင် မယဉ်ကျေးဘူး၊ ဒါကြောင့် "သတ္ထာ ဒေဝ မနုဿာနံ" ဂုဏ်နဲ့ပြည့်စုံတဲ့ မြတ်စွာဘုရားသခင်က မဟာ သတိပဋ္ဌာန်ဒေသနာတော်စတဲ့ ဒေသနာနည်းတွေနဲ့ စိတ်ကို ယဉ်ကျေးအောင် ဆုံးမတဲ့နည်းတွေကို စနစ်တကျ ဟောပြထားပါ တယ်၊ ညွှန်ပြတော်မူထားပါတယ်၊ အခု ဒီမှာ အားထုတ်နေကြတဲ့ ယောဂီတွေဟာ ဘုရားဟောတဲ့နည်းအတိုင်း ရိုသေစွာ လိုက်နာပြီး စိတ်ကို ယဉ်ကျေးအောင် စနစ်တကျ အားထုတ်နေကြတာပါပဲ၊ ဒီနည်းကို အားထုတ်ကြလို့ အခုလည်း ယဉ်ကျေး သူတွေ ရှိတန်သလောက် ရှိနေကြပါတယ်။ အရင်တုန်းကလည်း ယဉ်ကျေးသူတွေ ရှိခဲ့ကြပါတယ်၊ ဒီနည်းအတိုင်း အားထုတ် လို့ရှိရင် နောက်လည်း ယဉ်ကျေးသူတွေ ရှိကြဦးမှာပါပဲ၊ စိတ်ယဉ်ကျေးတာနဲ့အမျှ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာအထိ ရကြပါတယ်။

စိတ်နဲ့အာရုံတွေ့တော့ ဒီလိုဖြစ်တယ်

ပြီးတော့ စိတ်ဆိုတာ သူဖြစ်တဲ့အခါ အာရုံတစ်ခုခုကို စွဲမှီပြီးမှ ဖြစ်တယ်၊ အာရုံတစ်ခုခုကို မစွဲမမှီရဘဲ သူချည်း သက်သက် ဖြစ်လေ့တော့ မရှိဘူး၊ စိတ်ဖြစ်တဲ့အခါမှာလည်း စိတ်ကိုမှီပြီး စေတသိက်တွေဆိုတာက စိတ်နဲ့အတူ တစ်အာရုံထဲ ယူပြီး ဖြစ်ကြသေးတယ်၊ အဲဒီ စိတ် စေတသိက်တွေ အာရုံတွေကို တွေ့လို့ အာရုံကို မှီဖြစ်တော့ ဘယ်ပုံ မှီဖြစ်တယ်ဆိုတာကို ဖေါ်ပြဖို့လိုသေးတယ်။

မျက်စိထဲမှာ အကြည်ဓာတ်ကလေးရှိတယ်၊ အဲဒီ အကြည်ဓာတ်ကလေးက မှန်နဲ့တူတယ်၊ မှန်ဟာ သူနဲ့တည့်တည့် ရောက်လာသမျှ အရာဝတ္ထုတွေ၊ အဆင်းရုပ်တွေ သူ့အထဲမှာ ထင်လာကြတယ်၊ အဲဒါ အရိပ်ထင်နိုင်လောက်အောင် ကြည်လင်နေလို့ပဲ၊ မျက်စိမှာလည်း မှန်လို အရိပ်ထင်နိုင်တဲ့ အကြည်ဓာတ်ကလေး ရှိတယ်၊ မျက်စိရှေ့မှောက်ရောက်လာတဲ့ အဆင်းရုပ်ကလေးဟာ အဲဒီမျက်စိထဲရှိတဲ့ အကြည်တွင် လာလာပြီးထင်တယ်၊ ဒီလို ထင်လာတဲ့အခါ ထင်လျှင်ထင်ချင်း မြင်သိစိတ်ကလေးက မဖြစ်သေးဘူး၊ ဘဝင်လို့ခေါ်တဲ့ မသိစိတ်ကလေး သုံးကြိမ်လောက် လွန်သွားသေးတယ်၊ အဲဒါ ပထမဘဝင် လွန်သွားတဲ့ စိတ်ကလေးကို အတီတဘဝင် (လွန်သွားတဲ့ ဘဝင်စိတ်)လို့ ခေါ်တယ်၊ နောက် ဒုတိယဘဝင်စိတ်ကိုတော့ ထင်လာတဲ့ အာရုံကြောင့် လှုပ်သလို ဖြစ်သွားလို့ ဘဝင်ုစလန (လှုပ်သွားတဲ့ဘဝင်)လို့ ဆိုတယ်၊ တတိယ ဘဝင်ကျတော့ သူနောက်က ဘဝင်စိတ် မဖြစ်တော့ဘဲ ဘဝင်စိတ်တွေကို ဖြတ်ပစ်လိုက်သလိုဖြစ်လို့ သူ့ကို ဘဝင်ုပစ္ဆေဒ (ဖြတ်ပစ်တဲ့ဘဝင်) လို့ ခေါ်တယ်၊ မျက်စိထဲ အဆင်းအာရုံ ထင်လာပြီးတဲ့နောက် အဲဒီလို ဘဝင်သုံးကြိမ် ဖြစ်သွားတယ်၊ ဒီလို ဘဝင် သုံးကြိမ်လောက် လွန်သွားတာလည်းရှိတယ်၊ဒါက အာရုံအားကောင်းတဲ့အခါမျိုးပဲ၊အာရုံက အားသေးရင်သော် လည်းကောင်း၊ မျက်စိအကြည်ခါတ် အားသေးလျှင်သော်လည်းကောင်း၊ ဒီထက်ပိုပြီး ဘဝင် ၄–ကြိမ်၊ ၅–ကြိမ်မှစပြီး ဘဝင်တွေ တော်တော်များများ လွန်သွားတာမျိုးလည်းရှိတယ်။

ပြီးတော့မှ ဝိထိစိတ်တွေ

ပြီးတော့မှ အိပ်ရာကနိုးလာသလို နိုးလာပြီး ဒါဘာလဲလို့ ဝိုးဝါး ဆင်ခြင်တဲ့ ဆင်ခြင်စိတ်ကလေး ဖြစ်လာတယ်၊ အဲဒါကို ပဋ္ဌဒ္ဓါရာဝဇ္ဇနံ (၅–ဒွါရ၌ ဖြစ်လာတဲ့အာရုံကို ဆင်ခြင်တဲ့) စိတ်လို့ခေါ်တယ်၊ ဒါဟာ အဆင်းအာရုံလား၊ ့ သံ အာရုံလား၊ အနံ့အာရုံလား စသည်ပေါ့၊ ငါးဒွါရမှာ ထင်လာသမျှကို ဆင်ခြင်ကြည့်တဲ့ စိတ်ကလေးတဲ့၊ အဲဒါဟာ ပဋ္ဌဒ္ဓါရာဝဇ္ဇနံစိတ်ကလေးတဲ့။

အဆင်းဆိုရင် ဒါဟာ ကောင်းတဲ့အဆင်းအာရုံပဲ၊ ဒါမှမဟုတ်ရင်လည်း ဒါဟာ မကောင်းတဲ့ အဆင်းအာရုံပဲ၊ အသံအာရုံ ဆိုရင်လည်း ဒါဟာ ကောင်းတဲ့ အသံအာရုံပဲ၊ ဒါမှမဟုတ်ရင်လည်း ဒါဟာ မကောင်းတဲ့ အသံအာရုံပဲ စသည်ဖြင့် ငါးဒွါရမှာထင်လာတဲ့ အာရုံကို ပဋ္ဌဒ္ဓါရာဝဇ္ဇနံစိတ်က ဒီလိုဆင်ခြင်တယ်။

အဲဒီလို ဆင်ခြင်တဲ့စိတ်ကစပြီး တဒါရုံတိုင်အောင် ၁၄–ကြိမ်အထိဖြစ်လာတယ်၊ အဲဒါ အများဆုံးဖြစ်တဲ့ ဝိထိစိတ်တွေပါပဲ၊ ငါးဒွါရမှာဖြစ်တဲ့ ဝိထိစိတ်အစဉ်ဟာ အများဆုံး ဒီလို ၁၄–ကြိမ်အထိ ဖြစ်တာလည်းရှိတယ်၊ အနည်းဆုံး ဝိထိစိတ်တောင် မဖြစ်ဘဲလည်း ရှိတယ်။

အာရုံပြုတော့လည်း ဒီလိုပြုတယ်

ဆင်ခြင်တဲ့ ပဋ္ဌဒ္ဓါရာဝဇ္ဇနံကစပြီး အဲဒီ ပဋ္ဌဒ္ဓါရဝိထိစိတ်တွေဟာ ပစ္စုပ္ပန်ကာလမှဖြစ်တဲ့ အဆင်းတို့ အသံတို့စတဲ့ အာရုံတွေကို သက်ဆိုင်သလို အာရုံပြုတယ်၊ အတိတ်, အနာဂတ်မှာဖြစ်တဲ့ အာရုံတွေကို အာရုံမပြုဘူး၊ ပရမတ်, ပညတ် ၂–မျိုးတွင်လည်း ပရမတ်ဖြစ်တဲ့ အဆင်း, အသံ စသည်ကို အာရုံပြုတယ်၊ ပညတ်ကို အာရုံမပြုဘူး၊ ဒါကြောင့် မြင်တယ်, ကြားတယ်, နံတယ်, လျက်တယ်, တွေ့ထိတယ်ဆိုတဲ့ ပထမဝိထိ ဖြစ်တယ်ဆိုရင် ထင်ဆဲ အဆင်း, အသံ, အနံ့, အရသာ, အတွေ့, ရုပ်ပရမတ်ကို မြင်တာ, ကြားတာ, နံတာ, လျက်တာ, တွေ့သိတာပဲ။

မြင်တာကို ပဓာနထား ပြောရရင် တချို့က ပုံဟန်သဏ္ဌာန် အထည်ဒြပ်ကြီးတွေနဲ့ဆိုတော့ ပညတ်ကို အာရုံပြုတာပဲ လို့ ထင်စရာရှိတယ်၊ ပညတ်ကို အာရုံပြုတာ မဟုတ်ပါဘူး၊ ပရမတ်ကို အာရုံပြုတာပါပဲ၊ ပြီးတော့ မြင်တဲ့အခါ ရုပ်ကလေး တစ်ခုထဲကို မြင်တာမဟုတ်ဘူး၊ ရုပ်ကလေးတစ်ခုဆိုတာက အင်မတန် သေးမွှားရင်တော့ မမြင်ဘူး၊ အဆင်းရုပ် တွေ များများ ကိုမှ မြင်တာပဲ၊ ဒါကြောင့်–

"စက္ခုံ စ ပဋ္ဌိစ္စ ရူပေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏံ"လို့ ပါဠိတော်မှာ ဟောထားတယ်။

စက္ခုံ စ၊ မျက်စိရုပ်ကိုလည်းကောင်း၊ မျက်စိအကြည်ရုပ်ကိုလည်း မှီပြီးတော့ ဖြစ်တယ်၊ ရူပေစ၊ အဆင်းရုပ်တို့ကို လည်းကောင်း။ အဆင်းကျတော့ "ရူပဋ္ဌ အဆင်းရုပ်ကိုလည်းကောင်း"လို့ ဧကဝုစ်နဲ့မဆိုဘူး၊ အဆင်းတွေလို့ အများကြီး ဆိုထားတယ်။ စက္ခု မျက်စိရုပ်ကိုတော့ ဧကဝုစ်နဲ့ပဲဆိုထားတယ်၊ ပြီးတော့ အဆင်းဆိုတာကလည်း အဖြူ၊ အနီ၊ အကြောင်၊ အကျား စသည် အများကြီးကိုး၊ ရူပေစ၊ အဆင်းရုပ်တို့ကို လည်းကောင်း။ ပဋ္ဌိစ္စ၊ စွဲ၍။ စက္ခုဝိညာဏံ၊ မြင်သိတဲ့ စက္ခုဝိညာဏ်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်ပေါ်၏။ ရုပ်အဆင်းကို ဒီလို ဗဟုဝုစ်နဲ့ဟောတာဟာ တစ်ခုတည်း မြင်ရတာမဟုတ်လို့တဲ့၊ အများကြီးကိုမှ မြင်ရလို့တဲ့။ အဲဒါကို ဥပမာ ပေးထားတယ်၊ ကောင်းကင်က ပျားကောင်းကလေးတစ်ကောင် ပျံလာတယ်တဲ့၊ အဲဒါကို ဘယ်လို မျက်စိကောင်းတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ပဲကြည့်ကြည့် မမြင်ဘူး၊ တစ်ကောင်တည်းဆိုတော့ အာရုံကသေးငယ်နေတယ်၊ အုပ်လိုက် အများကြီးပျံလာတဲ့ ပျားကောင်တွေကျတော့ မြင်ရတယ်၊ ဒီကျတော့ အစုလိုက်အပြုံလိုက် ပျားကောင်တွေက အများကိုး၊ မြင်ရတာပေါ့၊ အဲဒီလိုပဲ အဆင်းကို မြင်တဲ့အခါ ရုပ်ကလာပ်တစ်ခုတည်းကို မြင်ရတာ မဟုတ်ဘူးတဲ့၊ ရုပ်ကလာပ် အများကြီးကို မြင်ရတာတဲ့၊ ဒါပေမယ့် အပေါင်းအစုကို မြင်ရတာဆိုပြီး ပညတ်အနေနဲ့ အာရုံပြုတာတော့ မဟုတ်ဘူး၊ ပရမတ်အနေနဲ့ အာရုံပြုတာပါပဲ။

အကြီးကြီးကြည့်ရင် အကြီးကြီးအလိုက်မြင်တာပဲ၊ အငယ်လေးကိုကြည့်ရင် ငယ်ငယ်လေး မြင်တာပဲလို့ ဆင်ခြင်နိုင်တာပေါ့လေ၊ ဥပမာ–လကိုကြည့်တယ်ဆိုရင် လကြီး အကြီးကြီးကိုမြင်တယ်၊ နေကိုကြည့်တယ်ဆိုရင် နေကြီး အကြီးကြီးကိုမြင်တယ်၊ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းထဲကို တစ်ခါတည်း မြင်နေရသလို မြင်တာဟာ ပရမတ်ကို မြင်တာမဟုတ်ဘူး၊ ပညတ်ကို အာရုံပြုပြီးမြင်နေတာ၊ ပရမတ်ဆိုတာ မြင်တာက အဝိုင်းကြီးရယ်၊ အရှည်ကြီးရယ်လို့ မြင်တာမဟုတ်ဘူး၊ အဆင်းရုပ်ကို မြင်ရုံမျှမြင်တာပဲ၊ ပြီးတော့ ထင်ဆဲ ပစ္စုပ္ပန်အခိုက်မှာသာ မြင်တယ်၊ အဲဒါလေးကိုလည်း ဆိုရမယ်။

"ထင်ဆဲ စဉ်းစား၊ မြင်ငြား စစ္စာ"(၃–ခေါက်ဆို)

ထင်ပေါ်နေဆဲ ရှိနေဆဲအဆင်းကို စက္ခုဝိညာဉ်စိတ်က မြင်တာ၊ ပြီးတော့ တဒါရုံတိုင်အောင် ဝီထိစိတ်တွေ ဖြစ်သွားတယ်ဆိုတာ ပြောခဲ့ပြီးပြီ၊ ပစ္စုပ္ပန်စက္ခုဒ္ဒါရဝီထိစိတ်အစဉ် ဖြစ်ပြီးတော့ ဘဝင်ဆိုတဲ့ မသိစိတ်တွေခြားပြီး အိပ်ရာက နိုးလာသလို နောက်က ဝီထိစိတ်စဉ်တစ်မျိုး ဖြစ်လာပြန်တယ်၊ အဲဒါကတော့ ရှေ့က မြင်သွားတဲ့ဟာကို ပြန်စဉ်းစားတဲ့ ဆင်ခြင်ပြန်တဲ့ ဝီထိပဲ၊ ဒီဝီထိကို တဒါနုဝတ္တက မနောဒ္ဒါရဝီထိလို့ ခေါ်တယ်၊ ဒါကတော့ ပစ္စုပ္ပန်အာရုံ မဟုတ်တော့ဘူး၊ လွန်ပြီး အာရုံကို အာရုံပြုတာဖြစ်လို့ အတိတ်အာရုံ ဖြစ်သွားပြီ၊ ဒါကိုလည်း လိုက်ဆိုရမယ်–

"တရပ်မြင်ငြား၊ စဉ်းစားပြန်ရာ"(၃–ခေါက်ဆို)

ထင်ဆဲ ပစ္စုပ္ပန်ကို မြင်တာက တဝီထိ၊ ဒါက မြင်ပြီး ဝီထိခေါ်တယ်၊ မြင်ပြီးတော့ တစ်ဖန် ပြန်ဆင်ခြင်စဉ်းစားတယ်၊ ဒါက တဝီထိ၊ အဲဒါကတော့ စက္ခုဝိညာဉ်နဲ့ မြင်တာ မဟုတ်တော့ဘူး၊ မနောဝိညာဉ်နဲ့ ပြန်ဆင်ခြင်တာ၊ ဒါကြောင့် သူ့ကို မနောဒ္ဒါရဝီထိလို့ခေါ်တယ်၊ ဒီ မနောဒ္ဒါရဝီထိမှာလည်း "ဘဝင်ဆင်ခြင်၊ မြင်ပြီးလျှင်" ဆိုသလို ဘဝင်ဖြစ်ပြီးတော့ ဆင်ခြင်တယ်၊ ဆင်ခြင်ပြီးတော့ စက္ခုဝိညာဉ် မဟုတ်တော့ဘူး၊ မနောဝိညာဉ် ဖြစ်လာတယ်၊ ပြီးတော့ ဇော ၇–ကြိမ်ဖြစ်တယ်၊ တဒါရုံ ၂–ကြိမ်လည်းဖြစ်တယ်၊ အဲဒါကို "ဆင်ခြင်ပြီးကာ၊ ဇော တဒါ၊ သိလာ စိတ်ဖြစ်ပုံ"တဲ့၊ အဲဒါကို လိုက်ဆိုရမယ်–

"ဆင်ခြင်ပြီးကာ၊ ဇော တဒါ၊ သိလာစိတ်ဖြစ်ပုံ" (ဆို ၃–ခေါက်)

အတိတ်အာရုံကို ပြန်ပြီး ဆင်ခြင်တဲ့အခါ ထုံးစံအတိုင်း အတီတဘဝင် ဘဝင်္ဂစလန ဘဝဂ္ဂုပဋ္ဌေဒ ဖြစ်ပြီးတော့ မနောဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်း တစ်ကြိမ်၊ ဇော ၇–ကြိမ်၊ တဒါရုံ ၂–ကြိမ်ဖြစ်တယ်၊ အဲဒီ ဒုတိယဝီထိ စိတ်တွေကလည်း ပရမတ်ကိုပဲ အာရုံပြုတာဖြစ်လို့ အရင်ဆိုခဲ့တဲ့ မြင်သိတို့, ကြားသိတို့, နံသိ, စားသိ, တွေ့သိတို့လို အတူတူသိတာပဲ၊ အဲဒါ ပြီးသွားပြီ။

အခု ကြံသိတာလေး ကျန်နေသေးတယ်၊ စိတ်ကူး စဉ်းစားတဲ့အခါ ဝီထိစိတ် ဘယ်လို ဖြစ်တုန်းဆိုတော့ ဝီထိစိတ် အစဉ်ကတော့ ဒုတိယမနောဒ္ဒါရဝီထိစိတ် အစဉ်အတိုင်းပါပဲ၊ ဒါပေမယ့် ဒီတတိယ ဝီထိမှာတော့ အာရုံက အတိတ်ဖြစ်သွားတဲ့ အပြင် ဒီအာရုံက ဘယ်အချိန်မှ စပြီးဖြစ်တယ်၊ ဘယ်အချိန်မှာ ချုပ်ပျောက်သွားတယ်ဆိုတာ ပြောလို့မဖြစ်ဘူး၊ ဥတ်မှတ်လို့ မဖြစ်ဘူး၊ ဖြစ်ပြီးသား မရှိတော့တဲ့ အာရုံကို ပြန်စဉ်းစားတာဆိုတော့ သူစချင်တဲ့နေရာက ပြန်စဉ်းစားမှာပဲ၊ မနေ့က မြင်ထားတဲ့ အာရုံတစ်ခုခုကို ယနေ့ စဉ်းစားချင်လည်း စဉ်းစားသလို နက်ဖြန်ခါမှ ပြန်စဉ်းစားရင်လည်း စဉ်းစားသလိုပေါ့၊ အဲဒီ တတိယဝီထိ ဖြစ်တဲ့အခါမှာတော့ တစ်ကြိမ်တည်း ဟုတ်မှာမဟုတ်ဘူး၊ အကြိမ်ကြိမ်ဖြစ်ဖို့ရှိပါတယ်၊ သူကတော့ ပရမတ်အာရုံ မဟုတ်တော့ဘူး၊ ပညတ်အာရုံဖြစ်သွားပြီ၊ ဘယ်လိုပညတ်အာရုံလဲဆိုတော့ သူစဉ်းစားမိတဲ့အတိုင်း ထိုက်သင့်

သလို သဏ္ဌာန်ဒြပ်စတဲ့ ပညတ်အာရုံတွေ ဖြစ်ပေါ်လာတော့တယ်၊ လူ့သဏ္ဌာန်, ယောကျ်ားသဏ္ဌာန်, မိန်းမသဏ္ဌာန် စတဲ့ သဏ္ဌာန်ဒြပ် ပညတ်ပုံဟန်တွေတဲ့၊ အဲဒီလို သဏ္ဌာန်ဒြပ်ပညတ်ပုံဟန်တွေကို အာရုံပြုလာတော့တယ်တဲ့။

အဲဒီ ဝိထိကလည်း မနောဒ္ဓါရဝိထိပဲ၊ သူက ကြံသိတဲ့ ဝိထိ၊ အဲဒီဝိထိမှာ ဝိထိစိတ်အမျိုးတူ ပေါင်းလိုက်ရင် ဆင်ခြင်တဲ့ မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇနိ်းရယ်၊ အာရုံအရသာကို ခံစားရင်း အဟုန်နဲ့တကွ ကျရောက်တဲ့ ဇောရယ်၊ ဇောရဲ့အာရုံကို ထပ်ပြီး အာရုံပြုတဲ့ တဒါရုံရယ် ပေါင်း အဲဒီသုံးမျိုးပဲဖြစ်တယ်၊ ဝိထိစိတ်ဖြစ်တဲ့ အကြိမ်အားဖြင့်ဆိုရင် မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇနိ်း ကတစ်ကြိမ်၊ ဇောက ၇–ကြိမ်၊ တဒါရုံက နှစ်ကြိမ် ပေါင်း ၁၀–ကြိမ်၊ အဲဒါက ဝိထိစိတ်ကို ခွဲဝေရေတွက်ပြတာပဲ။

ဝိပဿနာရှုတော့ ဖြစ်ခို်က်မှာရှုရတယ်

ဝိပဿနာရှုတဲ့အခါမှာတော့ ဖြစ်ပေါ်ခိုက် ပစ္စုပ္ပန်ကာလ ပရမတ်ကိုရှုရတယ်၊ ပညတ်ကိုလည်း မရှုရဘူး၊ အတိတ်ကာလ၊ အနာဂတ်ကာလမှာဖြစ်တဲ့ အာရုံတွေကိုလည်း မရှုရဘူး၊ ဖြစ်ခဲ့ပြီးသား အတိတ်ရုပ်နာမ်တို့၊ မဖြစ်သေးတဲ့ အနာဂတ်ရုပ်နာမ်တို့ဆိုတာ ဖြစ်ခိုက်မဟုတ်လို့ ဝိပဿနာရှုမှတ်လို့ မဖြစ်သေးဘူး၊ ဒါကြောင့် ပစ္စုပ္ပန်ရုပ်နာမ်ကို အာရုံမပြုတဲ့ (ပဋ္ဌဒ္ဓါရဝီထိရဲ့ နောက်လိုက်) တဒနုဝတ္တက မနောဒ္ဓါရဝီထိစိတ်တွေက အာရုံပြုတဲ့ (ရုပ်, နာမ်မဟုတ်တဲ့) ပညတ်အာရုံတွေကို မရှုမှတ်ရဘူး၊ အဲဒီဝိထိစိတ်တွေက အမည်ပညတ်တို့, ယောကျ်ား, မိန်းမစတဲ့ ပုဂ္ဂလပညတ်တို့ကို အာရုံပြုဖြစ်တာ၊ ပရမတ်ကို အာရုံပြုကြတာမဟုတ်ဘူး၊ ဒါကြောင့် နာမပညတ်, အတ္တပညတ်တွေ မပေါ်မီ မြင်ခိုက်,ကြားခိုက်စသည်တွင် မြင်ရင်မြင်တယ်, ကြားရင် ကြားတယ်လို့ ရုပ်နာမ်ပရမတ်အနေမှာ ရှုမှတ်ရတယ်။

တဒနုဝတ္တက ဝိထိစိတ်တွေကျတော့ "သဒ္ဒံ ပထမစိတ္တေန၊ တီတံ ဒုတိယစေတသာ" ဆိုတဲ့အတိုင်း ဒုတိယ တဒနုဝတ္တက ဝိထိက အတိတ်ကို အာရုံပြုလို့ သူမြင်တဲ့အာရုံက ပရမတ်ပဲရှိသေးတယ်၊ တတိယ တဒနုဝတ္တကဝိထိ စသည်တို့ကတော့ ပညတ်တွေကို အာရုံပြုကြတာဖြစ်လို့ သူတို့ပြုတဲ့ အာရုံတွေကို မရှုမှတ်ရဘူး၊ ဝိထိစိတ်အစဉ်တွေကတော့ မထူးပါဘူး၊ အတူတူပါပဲ၊ တဝိထိနဲ့ တဝိထိအကြားမှာတော့ ဘဝင်တွေကျကျပြီး ဘဝင်တွေ ခြားခြားသွားတယ်။ ကိုင်းဆိုရမယ်–

"သဏ္ဌာန်ဒြပ်၊ ပညတ်ပေါ်တာ"(၃–ခေါက်ဆို)

ဘဝင်တွေ ခြားခြားပြီး တဒနုဝတ္တကဝိထိတွေဟာ ဒီလိုပဲ ဆက်ဆက်ဖြစ်တယ်၊ အဲဒီထဲမှာ ပထမတဒနုဝတ္တကဝိထိက ကွန်လွန်ပြီးတဲ့ အတိတ်အဆင်း အသံစတဲ့ အာရုံကို အာရုံပြုတယ်၊ ဒုတိယ တဒနုဝတ္တကဝိထိက ပုံသဏ္ဌာန်ပညတ်ကို အာရုံပြုတယ်၊ လူကိုမြင်တယ်ဆိုပါတော့ အဲဒီလူပုံသဏ္ဌာန်ကြီး ပေါ်လာတယ်၊ ပြီးတော့မှ တတိယတဒနုဝတ္တက မနောဒ္ဓါရဝီထိကျလာပြန်တယ်၊ သူကတော့ "ဒါလူပါလား"လို့ လူဆိုတဲ့ အမည်ပညတ်ပေါ်လာတယ်၊ ဒါကြောင့် လက််ဝက "မည်နာမ၊ သိရ နောက်ဆုံးပါ"တဲ့။ ဆိုရမယ်–

"မည်နာမ၊ သိရ နောက်ဆုံးပါ"(၃–ခေါက်ဆို)

အဲဒီဝိထိတွေကို တတ်နိုင်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေက လေ့လာထားရင် ကောင်းတယ်၊ ဝိပဿနာ ရှုတယ်ဆိုတာ ဒီဝိထိတွေပဲ၊ ဘယ်ကနေ ရှုရတုန်းဆိုရင် မြင်သိပြီးပြီးချင်း မြင်တယ်လို့, ကြားသိပြီးပြီးချင်း ကြားတယ်လို့ ပညတ်တွေမပေါ်ခင် ရှုမိအောင်ရှုရတယ်၊ ဒီတော့မှ မြင်ရင် မြင်ကာမျှ, ကြားရင် ကြားကာမျှတွင် ရပ်တယ်၊ ဒီတွင် မရှုမှတ်နိုင်သေးလို့ရှိရင်လည်း ပြန်စဉ်းစားတဲ့ဝိထိ ဆင်ခြင်တဲ့ ဝိထိရှိတယ်၊ ဒုတိယဝိထိပေါ့ အဲဒီ ဆင်ခြင် ဝိထိကနေပြီး ရှုမှတ်ရတယ်၊ အဲဒီ ဆင်ခြင်ဝိထိက မြင်ပြီးတဲ့တရားကို ဆင်ခြင်စဉ်းစားနေတာပဲ၊ မြင်ပြီးတရားကို စဉ်းစားရုံပဲရှိသေးတယ်၊ သူ့မှာလည်း ပုံသဏ္ဌာန် အထည်ဒြပ်တွေအထိ မရောက်သေးဘူး၊ အဲဒီမှာလည်း ယောကျ်ား, မိန်းမ စသည်ဖြင့် ကိလေသာဖြစ်စရာ အာရုံအထိ မရောက်သေးဘူး၊ အဲဒီမှာလည်း ပရမတ်ပဲ ရှိသေးတယ်၊ ပညတ်မရောက်သေးဘူး၊ အဲဒီမှာ ပထမဝိထိ၊ ဒုတိယဝိထိ နှစ်ဝိထိဖြစ်တယ်၊ ပထမဝိထိ နောက် အခြားမဲ့မှာဖြစ်စေ၊ ဒုတိယဝိထိကျမှဖြစ်စေ၊ ဒီနေရာမှာ မှတ်ရှုလို့ရှိရင် စင်ကြယ်တာပဲ၊ ကိလေသာတွေ မဝင်နိုင်ဘူး၊ အဲဒီလို မဝင်ရအောင်လို့ ဝိပဿနာရှုရတာပဲ။

မြင်ရင် မြင်တယ်၊ ကြားရင် ကြားတယ်၊ နံ့ရင် နံ့တယ် စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်ရတယ်ဆိုတာ မြင်ကာမျှတွင် ရပ်အောင်, ကြားကာမျှတွင် ရပ်အောင်၊ နံ့ကာမျှ စသည်တွင် ရပ်အောင်၊ ဒါမှမဟုတ်ရင်လည်း မြင်ပြီးတော့ စဉ်းစားကာမျှတွင် ရပ်အောင်, ကြားပြီးတော့ စဉ်းစားကာမျှ, နံ့ပြီးတော့ စဉ်းစားကာမျှ စသည်တွင် ရပ်အောင်လို့ ပုံသဏ္ဌာန် အထည်ဒြပ်တွေကို မရောက်ခင် ပရမတ်အသိကလေးတွင် တည်နေအောင်လို့ ဝိပဿနာရှုရတာတဲ့။

အဲဒါတွေ နားလည်အောင်လို့ ဘုန်းကြီးက ဆောင်ပုဒ်ကလေးတွေ ရေးထားပါတယ်၊ အခြေခံဝိပဿနာ စာအုပ်ထဲမှာလည်း အဲဒီ ဆောင်ပုဒ်လေးတွေ ပါပါတယ်၊ ထပ်ပြီး ကြည့်ချင်လို့ရှိရင် ကြည့်နိုင်တယ်၊ အဲဒီ ဝိပဿနာ အခြေခံဆိုတဲ့ စာအုပ်ထဲမှာ တတိယဝီထိရောက်သွားပြီဆိုတော့ ပုံသဏ္ဌာန် အထည်ဒြပ်တွေ ပေါ်လာပြီဆိုတာ ဖော်ပြ ထားပါတယ်၊ ယောဂျားပဲ, မိန်းမပဲ, မျက်နှာပဲ, လက်ပဲ, ခြေထောက်ပဲ၊ ခေါင်းပဲ စသည်ဖြင့် အဲဒီ ပုံသဏ္ဌာန် အထည်ဒြပ်တွေဆီကို ရောက်သွားပြီ၊ ဒီလို ရောက်သွားတဲ့အခါ ပြန်ပြီးစဉ်းစားတော့မှာကိုး၊ စဉ်းစားတိုင်း, စဉ်းစားတိုင်း ယောဂျား, မိန်းမ–စတဲ့ ပုံသဏ္ဌာန်တွေက ခါတ်ပုံရိုက်ထားသလို ပေါ်နေမှာပဲ၊ ဒါကြောင့် အဲဒီမရောက်ခင် မြင်ကာမျှ, ကြားကာမျှ, နံကာမျှ စသည်တွင် ရပ်အောင် ရှုမှတ်ရတာပဲ။

အဲဒီတွင်မရပ်ဘဲ တစ်ခါ စတုတ္ထဝီထိ ရောက်ပြန်မယ်ဆိုရင်တော့ အဲဒီပုံသဏ္ဌာန်အထည်ဝတ္ထုရဲ့ အမည်ပညတ်တွေ ပေါ်လာမယ်၊ ဒါက အရင်က အရင်သိဖူး, မြင်ဖူးတဲ့ အရာဝတ္ထုအတွက် ပုံသဏ္ဌာန်အထည်ဝတ္ထု ပညတ်က အရင်ပေါ်ပြီး အမည်ပညတ်က နောက်မှပေါ်တဲ့ ဝီထိကိုဆိုတယ်၊ ကိုယ်တိုင်မြင်တာ မဟုတ်ဘဲ သူတစ်ပါး ပြောတာကို ကြားရတဲ့ အခါမှာဆိုရင် အမည်နာမပညတ်က အရင်ပေါ်ပြီး ပုံသဏ္ဌာန် အထည်ဝတ္ထု အနက် ဒြပ်က နောက်မှပေါ်လာတယ်၊ ပြီးတော့ အရင်က မသိမမြင်သေးတဲ့ ပုံသဏ္ဌာန်အထည် ဝတ္ထုအနက်ဒြပ်ကို မြင်ရင်လည်း အထည်ဝတ္ထု အနက်ဒြပ် ပညတ်က အရင်ပေါ်လာမယ်၊ အမည်နာမပညတ်က နောက်ကျမှ ပေါ်လာမယ်ပေါ့၊ ဥပမာ နိုင်ငံခြားက ပစ္စည်းအထူးအဆန်းတွေ ရောက်လာလို့ တွေ့မြင်တယ်ဆိုရင် တွေ့မြင်တော့ တွေ့မြင်တာပဲ၊ ဒါပေမယ့် အမည်နာမကိုတော့ မကြားမသိဖူးသေးလို့ မသိသေးဘူး၊ အဝိုင်းပဲ, အလုံးပဲ, လှတယ်, မလှဘူး ဒီလိုတော့ သိတယ်၊ ဘာခေါ်တယ်ဆိုတဲ့ အမည်ပညတ်ကိုတော့ မသိဘူး၊ သိတဲ့လူကပြောမှ "ဒါကို ဘာခေါ်တယ်"လို့ အမည်ပညတ်ကို နောက်မှ သိရသလိုပေါ့။

တရားသိမ်းရအောင်

ဒီကနေ့ ၃–နာရီခွဲတော့မယ်၊ ဟောလာတာ တစ်နာရီခွဲ ကျော်သွားပြီး၊ လပြည့်ကျော် ၄–ရက်နေ့ဆို မော်လမြိုင်သွားဖို့ အစီအစဉ်ရှိတယ်၊ ကနေ့တရားကို သိမ်းကြဦးစို့၊ အင်မတန်သိနိုင်ခဲတဲ့တရားပဲ၊ အခု ယောဂီတို့ ကိုယ်တွေ့နဲ့ ဝေဖန်ပြီး ဟောပြောတော့ မှတ်စရာသားစရာကောင်းပါတယ်၊ အင်မတန်ကောင်းတဲ့ တရားတွေပဲ။ ကုသိုလ်အမျှဝေရအောင်–

ယနေ့အဖို့၌ အကျွန်ုပ်တို့ ပြုစုပွားများ အားထုတ်အပ်သော ကောင်းမှုကုသိုလ်အပေါင်း၏ အဖို့ဘာဂကို အမိအဖတို့မှ စ၍ အလုံးစုံသော သတ္တဝါအပေါင်းတို့အား အမျှပေးဝေပါကုန်၏။ အလုံးစုံသော သတ္တဝါအပေါင်းတို့သည် အမျှရကြ၍ ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာကြပါစေ။

အမျှ . . . အမျှ . . . အမျှ . . . ယူတော်မူကြပါကုန်လော့။

သာဓု . . . သာဓု . . . သာဓု . . .။

အဘိဓမ္မာတရားတော်ကြီး

ဒီကနေ့ ပြီးခဲ့တဲ့တန်ခူးလပြည့်နေ့က ဟောတဲ့ အဘိဓမ္မာတရားကို ဆက်ဟောရမယ်၊ ဒီတရားကို မြတ်စွာဘုရားက နတ်တွေ, ဗြဟ္မာတွေကို တာဝတိံသာနတ်ပြည်မှာ သုံးလပတ်လုံး ဟောတော်မူတယ်၊ နေ့ရော ညရော မပြတ်ဆက်တိုက် ဟောတာပဲ၊ အဲဒီကို အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်က လင်းနို့သားငါးရာဘဝမှာ ဖြစ်ခဲ့ဖူးတဲ့ သူ့တပည့်ပရိသတ် ရဟန်းတော်တွေကို အကျဉ်းဆုံး ချုံးပြီးဟောကြားထားတဲ့ အဘိဓမ္မာတရားတဲ့၊ ပြောခဲ့ပြီး ဖြစ်တဲ့အတိုင်း အဲဒီရဟန်းတော် တပည့်ငါးရာတို့ဟာ အရင်ဘဝက လိုဏ်ဂူတစ်ခုထဲမှာ လင်းနို့သားတွေ ဖြစ်ခဲ့စဉ်က ရဟန်းတော်နှစ်ပါး သရဏ္ဏာယ်တဲ့ အဘိဓမ္မာတရားကို နာကြားခဲ့ဖူးတယ်တဲ့၊ ဒါကြောင့် ယခုဘဝ ရဟန်း အဖြစ်ရောက်နေကြတဲ့ သူ့တပည့်တွေဟာ အဘိဓမ္မာဟောဖို့ အသင့်လျော်ဆုံး ဖြစ်နေတယ်၊ အဘိဓမ္မာ တရားဟောကြားရင် အသိလွယ်ဆုံး ပုဂ္ဂိုလ်တွေတဲ့၊ နားလည်လွယ်မယ့် ပုဂ္ဂိုလ်ထဲမှာ သူတို့က အကောင်းဆုံးတဲ့။

အခုဘုန်းကြီးတို့ဟောမယ့် အဘိဓမ္မာတရားကိုတော့ နားလည်မှာပါပဲ၊ ဒီမှာ နာကြားနေတာက လူတွေပဲ၊ လင်းနို့တွေ ထက်တော့ အပုံသာပါတယ်၊ အများကြီးသာပါတယ်၊ စိတ်ဝင်စားစရာ အင်မတန်ကောင်းတာပဲ၊ ဟောခဲ့တာဟာ အစဉ်အားဖြင့် ဘယ်ရောက်နေတုန်းဆိုတော့ ကုသိုလ်, အကုသိုလ်, အဗျာကတ သုံးပုဒ်တွင် ကုသလာဓမ္မာဆိုတဲ့ ကုသိုလ်တရားတွေ ပြီးသွားပြီ၊ အကုသလာ ဓမ္မာဆိုတဲ့ အကုသိုလ်တရားတွေလည်း ပြီးသွားပြီ၊ အဗျာကတာဓမ္မာ ဆိုတဲ့ပုဒ်၊ အဲဒီ အဗျာကတာ ဓမ္မာ ဆိုတာ ရောက်နေပြီ။

ကုသိုလ် အကုသိုလ်လို့ မဆိုအပ်တဲ့တရား

အဗျာကတဆိုတာ ကုသိုလ်, အကုသိုလ်လို့ မဆိုအပ်တဲ့ တရား၊ ဒီတရားကို ကုသိုလ်လို့လည်း မဟောဘူး၊ အကုသိုလ်လို့လည်းမဟောဘူး၊ ကုသိုလ်, အကုသိုလ် မဟုတ်တဲ့တရားကို အဗျာကတလို့ခေါ်တယ်၊ အဲဒီ အဗျာကတတရားက ၄–မျိုးရှိတယ်။

၁။ ဝိပါက် အဗျာကတက တစ်မျိုး၊ အဲဒါ ကုသိုလ်, အကုသိုလ်တို့ရဲ့ အကျိုးတွေ၊ အဲဒီ အကျိုးတွေကို ဝိပါကအဗျာကတလို့ခေါ်တယ်။

၂။ ကြိယာအဗျာကတက တစ်မျိုး၊ အဲဒါက ကုသိုလ်,အကုသိုလ်လည်း မဟုတ်၊ အကျိုးဝိပါက်လည်း မဟုတ်၊ များသောအားဖြင့် ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သဏ္ဌာန်မှာ ဖြစ်တဲ့စိတ်, စေတသိက်တွေပဲ၊ အဲဒါကို ကြိယာအဗျာကတလို့ ခေါ်တယ်။

၃။ ရုပ်အဗျာကတက တစ်မျိုး၊ အဲဒါက ရုပ်တရားတွေပဲ၊ ရုပ်တွေကို ရုပ်အဗျာကတလို့ ခေါ်တယ်။

၄။ နိဗ္ဗာန်အဗျာကတက တစ်မျိုး၊ နိဗ္ဗာန်ကို နိဗ္ဗာန် အဗျာကတလို့ ခေါ်တယ်။

အဲဒီလို အဗျာကတ ၄–မျိုးရှိတယ်၊ အဲဒီ အဗျာကတ ၄–မျိုးထဲက ဝိပါက်အဗျာကတကို မော်လမြိုင်မသွားခင် တန်ခူးလပြည့်နေ့ကစပြီး ဟောခဲ့တယ်၊ ကတမေ ဓမ္မာ အဗျာကတာ–အဗျာကတာ၊ အဗျာကတ တရားတို့သည်။ ကတမေ၊ အဘယ် သည်တို့နည်း။ ဒီလို မေးပြီးတော့–

> ယသ္မိं သမယေ၊ အကြင်အခါ၌၊ ကာမာဝစရသ ကုသလသ ကမ္မဿ၊ ကာမာဝစရကုသိုလ်ကံကို။ ကတဿ၊ ပြုအပ်ပြီးသည်အဖြစ်ကြောင့်။ ဥပစိတဿ၊ ဆည်းပူးအပ်ပြီးသည်၏ အဖြစ်အကြောင့်။ ဝိပါကံ၊ ဝိပါက်ဖြစ်သော။ စက္ခုဝိညာဏံ၊ စက္ခုဝိညာဏ်သည်။ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ၊ ဖြစ်ပေါ်လာ၏”တဲ့၊ ဒီလို ဖြေကြားထားတယ်။

ကုသိုလ်တရားတွေ ပြုထားခဲ့သလို ကုသိုလ်အကျိုးဖြစ်တဲ့ စက္ခုဝိညာဏ်ဖြစ်တယ်တဲ့၊ အကုသိုလ်ပြုထားတော့ အကုသိုလ်အကျိုးဖြစ်ရာ စက္ခုဝိညာဏ်ဖြစ်တယ်၊ စက္ခုဝိညာဏ်ချင်းတော့ အတူတူပါပဲ၊ ကုသိုလ်ကျိုးနဲ့ အကုသိုလ် အကျိုးသာ ထူးခြားတယ်၊ အာရုံက ဘာအာရုံလည်းဆိုတော့ "ရူပါရမ္မဏံ စက္ခုဝိညာဏံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ၊ ရူပါရမ္မဏံ၊ အဆင်းလျှင် အာရုံ ရှိသော။ စက္ခုဝိညာဏံ စက္ခုဝိညာဏ်သည်။ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ၊ ဖြစ်ပေါ်လာ၏–တဲ့၊ နှစ်မျိုးစလုံး ရူပါရုံ အဆင်းကို အာရုံပြုကြ တယ်၊ ပြီးတော့ စက္ခုဝိညာဏ်ဖြစ်ပေါ်တဲ့အခါ ပါဝင်တဲ့ တရားတွေကို–

> တသ္မိံ သမယေ၊ ထိုအခါ၌။ ဖဿော ဟောတိ၊ ဖဿဖြစ်တယ်။ ဝေဒနာဟောတိ၊ ဝေဒနာဖြစ်တယ်။ သညာဟောတိ၊ သညာဖြစ်တယ်။ စေတနာ ဟောတိ၊ စေတနာဖြစ်တယ်။ စိတ္တံဟောတိ၊ စိတ်ဖြစ်တယ်–တဲ့။ ဒီလိုထုတ်ပြထားတယ်။

အဲဒါ ဖဿပဋ္ဌမတရားငါးပါး၊ သူတို့ကတော့ စိတ်ဖြစ်တိုင်းပါတာချည်းပဲ၊ ဒါကို ဒီနေရာမှာ ဆောင်ပုဒ်ဆိုရမှာပေါ့၊ ဆောင်ပုဒ်က တိုတိုမဟုတ်ဘူး၊ ရှည်တယ်၊ ဒါက စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်ဖြစ်ခိုက် ပါဝင်တဲ့ တရားတွေကို အမည်ထုတ်ပြထားတာ ပဲ၊ အဲဒီတရားတွေက ဆယ်ပါးတဲ့၊ ဒီတရားဆယ်ပါးကို ကာမာဝစရ ကုသိုလ်စိတ် ဝေဖန်တုန်းက ပါခဲ့ပြီးသားတွေပဲ၊ ဖဿ ပဋ္ဌမတရားက ငါးပါးပဲ၊ ပြီးတော့ ဥပေက္ခာ, ဇကဂ္ဂတာ–တဲ့၊ ဥပေက္ခာကတော့ ဝေဒနာပါပဲ၊ ဝေဒနာသုံးမျိုးထဲက ဥပေက္ခာ ဝေဒနာတစ်မျိုးပေါ့၊ ရှေ့နားက ဝေဒနာဆိုတာ ဥပေက္ခာပဲ၊ အဲဒါဟာ ထပ်နေလို့ လက်သည်းကွင်းကလေးနဲ့ကွင်းပြထားတယ်၊ ဇကဂ္ဂတာ ဆိုတာကလည်း သမာဓိပဲ၊ အဲဒါ ဈာနင်မျိုးထဲက တရားနှစ်ပါးဖြစ်တယ်၊ တရားကိုယ်အားဖြင့်တော့ တစ်ပါးတည်း ရတယ်၊ ထပ်နေတယ်၊ ပြီးတော့ မန, ဥပေက္ခာဇီဝိတ–အဲဒီထဲက မန–ဆိုတာ စိတ်ပါပဲ၊ ဥပေက္ခာနဲ့အတူတူပဲ၊ ဣန္ဒြေထဲက မနိန္ဒြေ၊ ဥပေက္ခိန္ဒြေ၊ ဇီဝိတိန္ဒြေ၊ ဒီမှာ ဇီဝိတိန္ဒြေကတော့ အသက်ပဲ၊ အဲဒါ တစ်ပါး၊ ဣန္ဒြေသုံးပါးမှာ ထပ်နေတယ်၊ မနိန္ဒြေနဲ့ ဥပေက္ခိန္ဒြေနှစ်ပါး နှုတ်လိုက်တာ့ ဇီဝိတတစ်ပါးကျန်တော့တယ်၊ ဒီဆယ်ပါးပဲ၊ တရားကိုယ်အားဖြင့်တော့ ၇–ပါးပဲရှိတယ်။

ယေဝါပနအရ ဟောထားတာရှိသေးတယ်၊ ဒီပြင်လည်းပဲ အဲဒီအခါမှာ နာမ်တရားတွေဆိုတာ ရှိသေးတယ်၊ အကြောင်းကိုစွဲပြီးဖြစ်တဲ့ ပစ္စုပ္ပန်နာမ်တရားတွေ ဆိုတာပါပဲ၊ အဲဒါက ဘာတုန်းဆိုတော့ မနသိကာရ တစ်ပါးတဲ့၊ ဒါကြောင့် ယေဝါပနအရ မနသိကာရနဲ့တကွ ၈–ပါး၊ ဖြစ်တယ်တဲ့၊ ဒီ ၇–ပါး ၈–ပါးပါပဲ၊ တရားကိုယ်အားဖြင့် ဖဿ, ဝေဒနာ, သညာ, စေတနာ, စိတ်, ဇကဂ္ဂတာ, ဇီဝိတ, မနသိကာရ–ဆိုတဲ့ ဒီ ၈–ပါးပဲ ဖြစ်တယ်။

ရှိရှိသေသေ သိမ်းထားရမယ်

မြင်သိတဲ့အခါမြင်တိုင်း မြင်တိုင်း ဒီစက္ခုဝိညာဏ်နဲ့ မြင်တာပဲ၊ အဲဒီမြင်တယ်ဆိုတာဟာ အာရုံကိုသိလာပါပဲ၊ အဲဒီ မြင်သိတာက စိတ်ပဲ၊ ကျန်တာတွေကိုတော့ စေတသိက်တွေလို့ခေါ်တယ်၊ စိတ်ကို နုတ်လိုက်ရင် ကျန်တာတွေအားလုံးက စေတသိက် ၇–ပါးပဲ၊ စိတ်ရောမှ ၈–ပါး ဖြစ်တယ်၊ အဲဒီ စေတသိက် ၇–ပါးကို အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟကျမ်းမှာ "သဗ္ဗစိတ္တ သာဓारณ စေတသိက်"လို့ နာမည်ပေးထားတယ်၊ စိတ်တိုင်း စိတ်တိုင်းမှာ ပါဝင်တဲ့ စေတသိက်တွေတဲ့၊ ဘယ်စိတ်ပဲဖြစ်ဖြစ် ဒီစေတသိက် ၇–ပါးက ပါဝင်တာချည်းပဲ၊ အခုစက္ခုဝိညာဏ်စိတ်က မြင်သိတယ်ဆိုတာလည်း သူတို့ပါဝင်တာပဲ၊ စေတသိက် ပါဝင်ရာမှာ ဒီစက္ခုဝိညာဏ် စိတ်ဟာ အနည်းဆုံးဖြစ်တယ်၊ သမ္ဘဏ္ဍိုဏ်း သန္ဓိရဏစတဲ့ ဒီပြင်စိတ်တွေမှာ စေတသိက်တွေက ဒီထက် အားကောင်းတယ်၊ များတယ်၊ အဲဒါတွေကို တစ်နေ့က ဟောခဲ့ပြီးသားပဲ၊ အဲဒီတုန်းက စာရွက်လေးတွေ မရိုက်ရသေး ဘူး၊ အခုတော့ စာရွက်ရိုက်ပြီးပြီ၊ အဲဒီ စာရွက်လေးတွေ မပျောက်စေကြနဲ့၊ နောက်ထပ်လည်း ပေးစရာ မရှိဘူး၊ စာရွက်လေး တွေကို ရိုရိုသေသေထားရမယ်၊ ဒီကနေ့ဟောရုံနဲ့ ဒီတရားက ပြီးမှာမဟုတ်သေးဘူး။

နောက်လကွယ်နေ့မှာ ဦးသုဇာတက ဟောမလား မဟောဘူးလား၊ မသိသေးဘူး သူမဟောရင် ဘုန်းကြီးက ဆက်ပြီး ဟောရမယ်၊ သူဟောလို့ရှိရင်လည်း နယုန်လပြည့်နေ့ကျမှ ဘုန်းကြီးက တစ်ခါဆက်ပြီး ဟောရမယ်၊ အဲဒီအခါ ကျတော့ လည်း စာရွက်လေးတွေ ပါဖို့လိုတယ်။

အခုပြောခဲ့တာဟာ ကတမေ ဓမ္မာအဗျာကတာအရ ဝိပါက် အဗျာကတတရားတွေပဲ၊ စက္ခုဝိညာဏ် မြင်သိစိတ်ဆိုတာ ကုသိုလ်အကျိုးလည်းရှိတယ်၊ အကုသိုလ်အကျိုးလည်းရှိတယ်၊ အကုသိုလ်ပြုထားလို့ အကုသိုလ်က အကျိုးပေးတော့လည်း မြင်သိစိတ် ဖြစ်တာပဲ၊ အဲဒီမြင်သိစိတ်ကတော့ မကောင်းတာတွေကို မြင်ရတယ်၊ ကုသိုလ်ပြုထားလို့ မြင်သိစိတ်ဖြစ်တော့ ကောင်းတာတွေကို မြင်ရတယ်၊ ဒီအဓိပ္ပာယ်လောက်ကတော့ ပြောလို့ လွယ်ပါတယ်၊ မြင်သိစိတ်ဖြစ်တဲ့အခါ ဝီထိစိတ် ဖြစ်ပေါ်ပုံကိုတော့ တစ်နေ့က ဆောင်ပုဒ်တွေနဲ့အတူ ပြောခဲ့ပြီးပါပြီ၊ အင်မတန် အသုံးကျတယ်၊ မှတ်သားထားဖို့ အင်မတန် ကောင်းတာပဲ၊ အဘိဓမ္မာသင်ကြားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ဒါတွေကို သင်ရတယ်၊ ဒါပေမယ့်လို့ ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်းတော့ နားမလည်ဘူး၊ လက်ဆောင်ပုဒ်လေးနဲ့ ဆိုရင် လွယ်ပါတယ်။

"ဘဝင်ဆင်ခြင်၊ မြင်ပြီးလျှင်၊ ထို့ပြင် လက်ခံတုံ၊
စုံစမ်းဆုံးဖြတ်၊ ဇောစိတ်သတ်၊ နှစ်ရပ် တဒါရုံ၊
အဆင်းမြင်လျှင်၊ ဖြစ်ရိုးပင်၊
စိတ်စဉ်မှတ်ပါကုန်"တဲ့။

အဆင်းမြင်တဲ့အခါကာလ ဖြစ်တဲ့စိတ်အစဉ်ဟာ ဒါတွေပဲတဲ့၊ ဘဝင်စိတ်ဆိုတာ အိပ်ပျော်နေတဲ့ စိတ်မျိုးပဲ၊ သူက ပဋ္ဌိသန္ဓေစိတ်နဲ့အတူတူပဲ၊ နိုးနေတဲ့ ဝီထိစိတ်ကလွဲရင် ဒီဘဝင်စိတ်ကတော့ တစ်ဘဝလုံး ဖြစ်နေတယ်၊ ထပ်ခါထပ်ခါ ဖြစ်နေတယ်၊အသက်မကုန်မချင်း ဖြစ်နေတာပဲ၊အသက်တစ်ရာရှည်တယ်ဆိုရင် အသက်တစ်ရာ ကာလပတ်လုံး ထပ်ခါထပ်ခါ ဖြစ်နေတယ်၊ အဲ မြင်သိစိတ်လို ဝီထိစိတ် ဖြစ်တဲ့အခါမျိုး လောက်သာ သူက တန့်ရပ်ပေးတယ်၊ သူက ဘယ်အာရုံကို အာရုံပြုဖြစ်သလဲဆိုရင် ရှေးဘဝက သေခါနီးကာလမှာ စွဲလမ်းခဲ့တဲ့ အာရုံလေးရှိတယ်၊ သေခါနီးကျရင် ဒီလိုပဲ အာရုံတစ်ခုခု ကို စွဲလမ်းတယ်၊ ပြုထားတဲ့ ကုသိုလ်ရင်လည်း အာရုံပြုမိပြီး စွဲလမ်းတတ်တယ်၊ အဲဒါက ကံနိမိတ်လို့ခေါ်တယ်၊ ဒါမှမဟုတ် ကုသိုလ်ပြုခဲ့စဉ်က ကုသိုလ်ပြုပုံ အခြင်းအရာတွေ ဆင်ခြင်မိပြီး စွဲလမ်းတာမျိုးလည်း ရှိတတ်တယ်၊ အဲဒါက ကမ္မနိမိတ် လို့ခေါ်တယ်၊ ဘယ်လိုလဲဆိုရင် အလှူပေးခဲ့ဖူးတယ် ဆိုပါတော့၊ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တွေ၊ လှူဖွယ် ဝတ္ထုပစ္စည်းတွေ၊ လှူနေပုံ အခြင်းအရာနဲ့ လှူရာဌာနတွေကို မြင်ပြီး စွဲလမ်းခြင်းမျိုးပေါ့၊ ပြီးတော့ အဲဒီကံကြောင့် ဖြစ်ရမယ့် ဘဝအခြေအနေတွေ ကိုလည်း မြင်လာပြီး စွဲလမ်းမိတာမျိုးလည်း ရှိတယ်၊ အဲဒါကိုတော့ ဂတိနိမိတ်လို့ ခေါ်တယ်၊ အဲဒီသုံးမျိုးတို့တွင် တစ်မျိုးမျိုးကို ဒီဘက်ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ ပဋ္ဌိသန္ဓေစိတ်ကလည်း အာရုံပြုတယ်၊ ဘဝင်စိတ်ကလည်း အာရုံပြုတယ်၊ ဓမ္မိက ဥပါသကာ ကြီးဆိုရင် သေခါနီးကာလမှာ နတ်ပြည်ခြောက်ထပ်ရှိ နတ်တွေက နတ်ရထားတွေနဲ့လာကြိုပြီး ခေါ်ကြတာကို အဲဒီ ဥပါသကာ ကြီးက မြင်နေရသတဲ့၊ ဒီ ဝတ္ထုသာဓကကို ထင်ရှားအောင် ထုတ်ပြောရဦးမယ်။

ဓမ္မိက ဥပါသကာဝတ္ထု

ဒီဝတ္ထုဟာ မြတ်စွာဘုရား လက်ထက်တော်က ဝတ္ထုပဲ၊ ဓမ္မပဒ ယမကဝဂ် မဟာဓမ္မိက ဥပါသကာ ဝတ္ထုမှာ ဖော်ပြ ထားပါတယ်၊ အဲဒီ မြတ်စွာဘုရား၏ လက်ထက်တော်တုန်းက သာဝတ္ထိပြည်မှာ ဓမ္မိက ဥပါသကာ အမည်နဲ့ ဥပါသကာတွေ ငါးရာတောင် ရှိသတဲ့၊ အခြံအရံတွေကလည်း ဥပါသကာတစ်ယောက် တစ်ယောက်တွင် ငါးရာစီရှိတယ်လို့ဆိုတယ်၊ အဲဒီ ငါးရာတွင် အကြီးအမှူး ဦးစီးနာယကဖြစ်တဲ့ ဥပါသကာကြီး အမည်ကတော့ မဟာဓမ္မိက ဥပါသကာတဲ့၊ သူ့မှာ သား ၇-ယောက်၊ သမီး ၇-ယောက်၊ ပေါင်း သားသမီးတွေ ၁၄-ယောက်တောင် ရှိသတဲ့။

သူတို့ တစ်ဦးတစ်ဦးမှာ ဆိုရင်လည်း ပြုတဲ့ဝတ်တွေ အသီးသီးရှိနေကြတယ်၊ အဲဒီ ဝတ်တွေက နံနက်အခါမှာ စာရေးတံ ယာဂုဝတ်၊ နေ့ဆွမ်းအတွက် စာရေးတံ ဆွမ်းဝတ်၊ လဆန်းပက္ခ လဆုတ်ပက္ခတို့၌ လှူဒါန်းတဲ့ ပက္ခိတ ဆွမ်းဝတ်၊ လိုသလို ပင့်ဖိတ်လှူဒါန်းတဲ့ နိမန္တနဆွမ်းဝတ်၊ ဥပုသ်နေ့များ၌ လှူတဲ့ ဥပေါသထဆွမ်းဝတ်၊ အာဂန္တုတွေရောက်လာတဲ့အခါ လှူတဲ့ အာဂန္တုက ဆွမ်းဝတ်၊ သံဃာအားလှူတဲ့ သံဃိက ဆွမ်းဝတ်၊ ဒီလို ပြုစုလှူဒါန်းနေတဲ့ ဝတ်တွေ ရှိကြသတဲ့၊ ဒီပြင် လိုသလိုပြုတဲ့ အခြားကောင်းမှုတွေ ဆိုတာလည်း ပြုကြမှာပဲ။

ဥပါသကာဆိုတာ ရတနာသုံးပါးကို ဆည်းကပ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တဲ့၊ ရတနာသုံးပါးကို ဆည်းကပ်ရင်လည်း ရတနာသုံးပါး ကို မယုံကြည်ဘဲ မဆည်းကပ်ဘူးပေါ့၊ ရတနာသုံးပါး ဂုဏ်တွေကို ယုံကြည်သက်ဝင်လို့လည်း ဒီဂုဏ်တွေကို သိတန် သလောက်သိလို့ ဆည်းကပ်တာပဲ၊ ဒီတော့ ရတနာသုံးပါးနဲ့ ထိုက်တန်တဲ့ ကောင်းမှုကုသိုလ်တွေကို မပြုဘဲ မနေနိုင်ဘူး၊ မပြုဘဲ မနေနိုင်ဘူး၊ ဒီလိုပြုတဲ့အခါမှာလည်း မိမိပြုသလောက် မိမိအတွက် ထိုက်တန်တဲ့ အကျိုးတွေကို ရလိမ့်မယ်ဆိုတာ လည်း ယုံကြည်ကြတယ်၊ ဒါကြောင့်လည်း ပစ္စည်းရောလူပါ အကုန်အကျ အဆင်းအရဲခံပြီး ဆည်းကပ်ကြတယ်၊ ကိုးကွယ် အားထားကြတယ်၊ အခု ဒီမှာ အဲဒီ ဥပါသကာ ငါးရာတွေလည်း ရတနာသုံးပါး ဂုဏ်ကျေးဇူးနဲ့ ဒီလိုအကျိုးတွေကို သိလို့ ရတနာသုံးပါးကို ဆည်းကပ်တဲ့ ဥပါသကာတွေ ဖြစ်နေကြတာပါပဲ။

အဌကထာက သူတို့တစ်တွေဟာ ဇနီး၊ သားသမီးတွေ အားလုံး သီလနဲ့ ပြည့်စုံကြပြီး ကလျာဏဓမ္မ-ကောင်းတဲ့ သဘောလည်း ရှိကြတယ်၊ သံဝိဘာဂရတ-ခွဲခြမ်း လှူဒါန်းခြင်း၌လည်း အလေ့ရှိကြတယ်တဲ့၊ သူတို့ပြုနိုင်သမျှ ကောင်းမှု ကုသိုလ်မှန်သမျှကို ပြုလုပ်အားထုတ်ကြတယ်ပေါ့။

နတ်ရထားခြောက်စီး ဆိုက်လာတယ်

တစ်နေ့တော့ မဟာမမ္ဓိက ဥပါသကာကြီးမှာ ရောဂါကပ်ရောက်လာသတဲ့၊ ဒါနဲ့ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားထားတဲ့ တရားတော်ကို နာကြားလိုတဲ့ စိတ်ဖြစ်လာလို့ မြတ်စွာဘုရားထံ ရဟန်းတော် ၈-ပါးပဲ ဖြစ်ဖြစ်၊ တစ်ဆယ့်ခြောက်ပါးပဲဖြစ်ဖြစ် တပည့်တော် ဖူးမြော်လိုပါတယ်၊ ပို့လွှတ်တော်မူပါ ဘုရားလို့ လျှောက်ထား ခိုင်းလိုက်တယ်၊ ဒီတော့ မြတ်စွာဘုရားက ဥပါသကာကြီးအလိုအတိုင်း သင့်လျော်တဲ့ ရဟန်းတော်များကို ဥပါသကာကြီးဆီ ပို့လွှတ်တော်မူပါတယ်၊ ဒီတော့ ရဟန်းတော်တွေ ကြွရောက်လာပြီး ရောဂါသည် ဥပါသကာကြီးကို ဝိုင်းထိုင်တော်မူကြတယ်၊ ရဟန်းတော်တွေက သူတို့က ဒီလိုဝိုင်းပြီး နေရာတွေခင်းထားနှင့်ကြတာကိုး၊ ဒါနဲ့ ရဟန်းတော်တွေက သူတို့ခင်းထားတဲ့ နေရာမှာ ထိုင်တော်မူကြတာ ဖြစ်တယ်၊ ဒီတော့ ဥပါသကာကြီးက–

"အရှင်ဘုရားတို့အား ဖူးမြော်ရန် နောက်ကာလမှာ ခဲယဉ်းပါလိမ့်မယ်၊ တပည့်တော် အင်မတန် အားနည်းနေပါပြီ၊ သုတ်တစ်သုတ်ကို ရွတ်ဆိုဟောကြတော်မူကြပါဘုရား၊ တပည့်တော် နာလိုပါတယ်"လို့ ရဟန်းတော်များကို လျှောက်ထားတယ်၊ ဒီတော့ ရဟန်းတော်တို့က–

"အဘယ်မည်တဲ့သုတ်ကို နာလိုပါသလဲ ဥပါသကာ"လို့ မေးကြတယ်။

"မြတ်စွာဘုရားတိုင်း စွန့်လွှတ်တော် မမူကြတဲ့သတိပဋ္ဌာန်သုတ္တန်ကို ဟောကြားတော်မူကြပါ ဘုရား"လို့ လျှောက်ထားပြန်ကြားကြတယ်။

ဒီတော့မှ ရဟန်းတော်တွေက "ဧကာယနော အယံ ဘိက္ခဝေ မဂ္ဂေါ သတ္တာနံ ဝိသုဒ္ဓိယာ အစရိတဲ့ သတိပဋ္ဌာန်သုတ္တန်ဒေသနာတော်ကို ရွတ်ဆိုဟောကြားတော်မူကြပါတယ်၊ အဲဒီလို မဟာသတိပဋ္ဌာန် သုတ္တန်ဒေသနာတော်ကို ဟောကြားနေတော်မူ ကြစဉ်မှာပင် နတ်ပြည်ခြောက်ထပ်က နတ်ရထား ခြောက်စီး ဆိုက်ရောက်လာသတဲ့၊ အဲဒါဟာ ဥပါသကာကြီး ပြုခဲ့တဲ့ ကောင်းမှုကုသိုလ်ရဲ့ စွမ်းအင်ပါပဲ၊ ဒီစွမ်းအင်တွေကြောင့် ဒီလိုရောက်လာကြရတာ၊ အင်မတန် အံ့ဖွယ်ကောင်းပါတယ်၊ အဲဒီ နတ်ရထားတွေမှာ လှပတင့်တယ်နေအောင် အပြိုင်အဆိုင် တန်ဆာဆင်ထားပြီး သိန္ဓောမြင်းတစ်ထောင်က လာကြာတာတဲ့၊ နတ်သားလောင်း ဥပါသကာကြီး လိုက်ပါလာချင်လောက်အောင်ပေါ့၊ သူတို့က လှတယ်ထင်သလို အစွမ်းကုန် တန်ဆာဆင်လာကြမှာပဲ။

လှုပ်ပြီး ခေါ်ကြတယ်

သူတို့နတ်ပြည်တွင် နတ်သားတစ်ယောက် တိုးလာမယ်ဆိုရင် နတ်တွေက ဝမ်းသာကြသတဲ့၊ ဒီ မဟာမမ္ဓိက ဥပါသကာကြီးကတော့ နတ်ပြည်မှာ ဖြစ်တော့မှာပဲဆိုတာ သူပြုလာခဲ့တဲ့ ကောင်းမှုတွေကို မြင်နေကြရလို့ နတ်ပြည် ခြောက်ထပ်ရှိ နတ်တွေကသိနေကြလို့ မသေခင် စောစောစီးစီး သေတော့ သူတို့နတ်ပြည်မှာ ဖြစ်အောင် မဲဆွယ်သလို မဲဆွယ်နေကြတာပါပဲ၊ နတ်အသီးသီးကပဲ သူတို့နတ်ပြည်ကို ဖြစ်စေလိုကြတယ်၊ ဒါကြောင့် နတ်ရထားခြောက်စီးပေါ်မှာ ရှိနေတဲ့ နတ်တွေက–

"ငါတို့နတ်ပြည်ကို ဆောင်ယူမယ်၊ ငါတို့ နတ်ပြည်ကို ဆောင်ယူမယ်"ဆိုပြီး အလုအယက် ပြောဆိုနေကြတယ်၊ ပြီးတော့လည်း–

"အို ဥပါသကာကြီး၊ ကျွန်ုပ်တို့နတ်ပြည်က အင်မတန်မွေ့လျော် ပျော်စရာကောင်းပါတယ်၊ အခု ဒီရထားပေါ် တက်တော်မူပါ။ အို–ဥပါသကာကြီး၊ ကျွန်ုပ်တို့နတ်ပြည်က အင်မတန်မွေ့လျော် ပျော်စရာကောင်းလှ ပါတယ်၊ ဒီရထားပေါ် တက်တော်မူပါ"လို့ သူ့ရထားပေါ်တက်ဖို့ ငါ့ရထားပေါ်တက်ဖို့ အတင်းလုယက်ပြီး ခေါ်နေကြသတဲ့။

သူတို့က ဒီလိုအလုအယက် ခေါ်နေကြတာဖြစ်တော့ တရားနာပျက်တော့မှာပဲ ဆိုပြီး "ဆိုင်းငံ့ကြပါဦး–ဆိုင်းငံ့လ ကြပါဦး"လို့ ဥပါသကာကြီးက တောင်းပန်တယ်၊ ဒီတော့ ရဟန်းတော်တွေက သူတို့ ရွတ်ဆိုဟောကြားနေတာကို ပြောတယ် ထင်ပြီး ရွတ်ဆိုနေကြရာက ရပ်လိုက်ကြသတဲ့၊ ဒီတော့ ဥပါသကာကြီးရဲ့ သားတွေသမီးတွေက "တို့ဖခင်ဟာ အရင်တုန်းက ဆိုရင် တရားနာရာမှာ တင်းတိမ်ရောင့်ရဲတယ်လို့ မရှိဘူး၊ အခုတော့ ရဟန်းတော်တွေကိုပင့်ပြီး ရွတ်ဖတ်တဲ့ တရားကို နာကြား နေရာက ကိုယ်တိုင်တားမြစ်တယ်၊ သေရမှာ မကြောက်တဲ့ သတ္တဝါရယ်လို့ မရှိဘူး"ဆိုပြီး သူတို့ဖခင် သေတော့မယ်ထင်လို့ ငိုကြွေးကြတော့တယ်၊ ရဟန်းတော်တွေကလည်း "အခုငါတို့ အခွင့်မရှိတော့ဘူး"ဆိုပြီး ထပြန်သွားကြရောတဲ့၊ ခဏကြာတော့ ဥပါသကာကြီးက သူ့သားသမီးတွေကို ဘာပြုလို့ ငိုကြွေးကြတာလဲ"လို့ မေးတယ်၊ ဒီတော့ သားတွေသမီးတွေက "သေမှာကို ဘယ်သူမဆို ကြောက်ကြတယ်ဆိုပြီး ငိုကြွေးကြပါတယ်လို့ ပြောကြတယ်၊ ပြီးတော့ "ဖခင် ကိုယ်တိုင် တရားရွတ်ဆိုနေကြတဲ့

ရဟန်းတော်တွေကို မတားမြစ်စဖူး တားမြစ်တာကိုး"လို့ ပြောတော့ "ဟဲ့, ငါက ရဟန်းတော်တွေကို ပြောတာမဟုတ်ဘူး"လို့ ပြောတယ်၊ ဒါဖြင့် "ဖခင်က ဘယ်သူ့နဲ့ ဘယ်သူ့ကို ပြောတာပါလဲ"လို့ မေးတော့ ငါက နတ်ပြည်က နတ်ရထားတွေနဲ့ လာနေတဲ့ နတ်တွေကိုပြောတာ၊ သူတို့က သူ့ရထားလိုက်ပါ၊ ငါ့ရထားလိုက်ပါနဲ့ လုယက် ခေါ်ငင်နေကြလို့ တရားနာပျက်မှာ စိုးသောကြောင့် သူတို့ကို နေကြပါဦးလို့ တားမြစ်တာပဲ"လို့ ပြောတော့ "နတ်ရထားတွေဆိုတာ ဘယ်မှာလဲ ကျွန်ုပ်တို့ မမြင်ရ ပါကလား"လို့ မေးကြတယ်၊ ဒီတော့ ဖခင်ဖြစ်သူက "ပန်းကုံးရှိရင် ငါ့ကိုပေးကြပါ"လို့ ဆိုတာနဲ့ သားသမီးတွေက ပန်းကုံး တစ်ကုံးကို ဥပါသကာကြီး လက်ထဲကို ထည့်ပေးလိုက်တယ်၊ ပန်းကုံးကလေးကိုရတော့ "နတ်ပြည် ခြောက်ထပ်ရှိတာ ဘယ်နတ်ပြည် အကောင်းဆုံးလဲ"လို့ မေးပါတယ်၊ အနီးမှာရှိနေတဲ့ လူတွေက "တုသိတာနတ်ပြည်ဟာ ကောင်းတယ်လို့ ကြားဖူးတာပဲ"လို့ ပြောတော့ "အေး ဒါဖြင့်ရင် အဲဒီ တုသိတာနတ်ပြည်က နတ်ရထားကို ချိတ်ပါစေ"လို့ အဓိဋ္ဌာန်ပြီး ပန်းကုံး လေးကို မြှောက်လိုက်သတဲ့၊ ဒီတော့ ပန်းကုံးလေးဟာ တုသိတာနတ်ပြည်က နတ်ရထားစွန်းမှာ တန်းလန်းလေး ချိတ်နေ သတဲ့၊ ဒီပြင်လူတွေဟာ တွဲလောင်းဖြစ်နေတဲ့ ပန်းကုံးလေးကို မြင်နေ ကြရတယ်၊ ဒါပေမယ့်လို့ နတ်ရထားကိုတော့ မမြင်ကြရ ဘူးတဲ့။

အဲဒီပန်းကုံးကို မြင်ကြရဲ့လား၊ အဲဒါ တုသိတာနတ်ပြည်က နတ်ရထားမှာ ချိတ်နေတာ၊ အဲဒါပဲ၊ ငါသွားမယ်၊ နင်တို့လည်းပဲ နတ်ပြည်ရောက်ချင်လို့ရှိရင် ငါ့လိုပဲ ကုသိုလ်ကောင်းမှုတွေပြုရစ်ကြ"လို့ မှားထားပြီးတော့ သူဟာ ဘဝတစ်ပါး ပြောင်းသွားရော့တဲ့၊ ပြောင်းသွားတဲ့အခါမှာ တုသိတာ နတ်ပြည်ကို ရောက်သွားတာပဲ၊ အဲဒါ သေခါနီးမှာ ဂတိနိမိတ်ထင်တာ၊ လားရာဘဝက နတ်ရထားတွေ သူ့မှာထင်လာ မြင်လာရတယ်။

မျက်မှောက်ကာလမှာလည်း ရှိတာပဲ

အခုပြောခဲ့တာတွေက ဓမ္မပဒ မဟာဓမ္မိက ဥပါသကာဝတ္ထုမှာလာတဲ့ သာဓကပဲ၊ အခုမျက်မှောက် ကာလမှာ ကြားသိရတဲ့ သာဓကဝတ္ထုတစ်ခုလည်း ရှိသေးတယ်၊ အဲဒါကတော့ တစ်ဆင့်ကြားပေါ့လေ၊ ဦးတိသက ပြောဖူးတယ်၊ သူတို့ ဝက်လက်တောင်ဘက်နားက ခေါ်ဘောရွာမှာတဲ့၊ ဘိုးအောင်ကျော်ဆိုတဲ့ ဒကာကြီးက မဟာဓမ္မိက ဥပါသကာလိုပဲ သူသေခါ နီးမှာ နတ်ရထားတွေ ဆိုက်ရောက်လာသတဲ့၊ သူဟာ သူ့လယ်ကွက်ထဲ သူများနွားက ဝင်စားလည်း တရားစွဲခြင်း ဘာခြင်း မရှိဘဲ စားနေတဲ့နွားကို ဒီလိုကြည့်နေတာပဲလို့ဆိုတယ်၊ စားလွန်းမကစားရင်သာ "ကိုင်း မင်းတို့ ဒီလောက်စားရရင် တော်ကြ ဦး၊ တို့စားဖို့ကလည်း ရှိသေးတယ်"ဆိုပြီး အဲဒီတော့မှ မောင်းပြီး နွားတွေကို ထုတ်လိုက်သတဲ့၊ ပင်ကိုပဋ္ဌိသန္ဓေစိတ်ကိုယ်က ကောင်းပုံပေါ်ပါတယ်၊ သူ့ဇနီးစုန်းအတတ် တတ်နေမှန်းသိလို့လည်း "မင်းအတတ်ဟာ မကောင်းပါဘူး၊ ဘုရားကို လှူ လိုက်ပါ"လို့ ပြောသတဲ့၊ အဲ သူ့ဇနီးက အဖွားမိန်းတဲ့၊ သူကလည်း သူ့ခင်ပွန်းရဲ့ တိုက်တွန်းတဲ့အတိုင်း "ငါဟာ စုန်းအတတ် ကို တတ်ပါတယ်၊ ဒါပေမယ့် ဘယ်သူ့ကိုမှ မပြုစားဖူးပါဘူး၊ ဒီအတတ်ကို ဘုရားအားလှူပါတယ်၊ နောက်လည်း ဘယ်သူ့ကို မှ မပြုစားပါဘူးလို့ ရွာရှိလူတွေကို ဖိတ်မန္တ္တကပြုပြီး သူတို့မျက်မှောက်မှာပဲ သူ့အတတ်ကိုသူ ဘုရားအား လှူလိုက်သတဲ့၊ သူတို့နှစ်ဦးစလုံး အဲဒီလောက် စိတ်ကောင်းရှိကြတယ်တဲ့၊ ဦးတိသက ချီးကျူးလိုက်သေးတယ်၊ အဲ အဲဒီ ဘိုးအောင်ကျော် သေခါနီးမှာလည်း ဂတိနိမိတ်အနေနဲ့ နတ်ရထားတွေ ဆိုက်ရောက်လာတာကို သူတွေ့မြင်နေရသတဲ့၊ နတ်ရထားတွေ ဆိုက်ရောက်နေတယ်လို့ သူကပြောတော့ အနားကလူတွေက ဂယောင်ချောက်ချားပြောတာပဲဆိုပြီး မယုံကြည်ဘူးပေါ့လေ၊ ဒီတော့ သူက "မင်းတို့မယုံရင် ငါစိပ်တဲ့ စိပ်ပုတီးပေးပါ"လို့ တောင်းပြီး အဓိဋ္ဌာန်နဲ့လှမ်းပြီး ပုတီးကုံးလေးကို နတ်ရထားမှာ ချိတ်လိုက်တာ တန်းလန်းလေး နတ်ရထားမှာ ချိတ်နေတာကို မြင်ကြရသတဲ့၊ ရထားကိုတော့ ဘေးလူတွေက မမြင်ကြဘူးတဲ့၊ အဲဒါကတော့ မျက်မှောက်ကာလ မကြာမီကမှ ဖြစ်ဖူးတဲ့ သာဓကပဲ။

အဲဒီလို ဖြစ်ရမယ့် ဘဝအခြေအနေ နိမိတ်တွေဟာ ဂတိနိမိတ်တွေပါပဲ၊ ကံရယ်, ကမ္မနိမိတ်ရယ်, ဂတိနိမိတ်ရယ် ဒီသုံးခုထဲက တစ်ခုခုထင်လာပြီး သေတော့ ကုသိုလ်ကံအစွမ်းနဲ့ဆိုရင် လူ့ဘဝ, နတ်ဘဝတွေမှာ လူရယ်, နတ်ရယ်လို့ ဖြစ်လာ ကြရတာပဲ။

ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ်

ဒီလို ကံနိမိတ်, ကမ္မနိမိတ်, ဂတိနိမိတ် တစ်ခုခုစွဲပြီးတော့ ရှေးဦးစွာ ပဋ္ဌသန္ဓေ ဆိုတဲ့ စိတ်လေးဖြစ်တယ်၊ ပြီးတော့ အဲဒီပဋ္ဌသန္ဓေစိတ်လေးနဲ့တူတဲ့ ဘဝင်စိတ်ဆိုတာတွေ ဆက်လက်ပြီးဖြစ်နေတယ်၊ အဲဒါကတော့ ဝီထိစိတ် မဖြစ်ဘူးဆိုရင် တစ်ဘဝလုံး မသေမချင်း သူကဖြစ်နေတာ၊ နောက်ဆုံးစိတ်ကျတော့လည်း သူပဲ၊ ဒါပေမယ့် အဲဒီနောက်ဆုံးဖြစ်တဲ့ ဘဝင်စိတ်ကို စုတိလို့ခေါ်တယ်၊ အလယ်ပိုင်းဖြစ်သမျှ ဘဝင်ဆိုတာ ဘဝရဲ့ အစိတ်အပိုင်းတဲ့၊ အဲဒီ ပဋ္ဌသန္ဓေ, ဘဝင်, စုတိ သုံးမျိုးဟာ အခေါ်သာကွဲပြီး စိတ်ချင်းကတော့ အတူတူ၊ ဒီစိတ် ဒီစိတ်ချည်းပဲ၊ အဲဒီလိုဖြစ်နေရာက မြင်သိစိတ်လေး ဖြစ်တော့မယ်ဆိုတော့ စောစောကပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ရူပါရုံအဆင်းရုပ်က စက္ခုပ္ပသာဒမှာ ထင်လာတာဖြစ်လို့ အဲဒါကို အာရုံပြုပြီး ဆင်ခြင်တဲ့စိတ်နဲ့ မြင်သိစိတ်လေး ဖြစ်လာတယ်၊ ပြီးတော့ လက်ခံတဲ့စိတ်၊ စုံစမ်းတဲ့စိတ်၊ ဆုံးဖြတ်တဲ့စိတ်၊ အဲဒါက တစ်ကြိမ်စီဖြစ်တယ်၊ ပြီးတော့ လောဘ, ဒေါသ, မောဟ ဇောတွေက ထိုက်သင့်သလို ၇-ကြိမ်တဲ့၊ ပြီးတော့ တဒါရုံ ၂-ကြိမ်ဖြစ်လာတယ်၊ အဲဒီလောက်ကျတော့မှ မြင်သိစိတ်အစဉ်လေးတစ်ခု ပြီးသွားပါတယ်၊ အဲဒီစိတ်အစဉ်လေးကို တစ်ခုစီ ပေါင်းကြည့်လိုက်ရင် ၁၄-ကြိမ်ရှိတဲ့ မြင်သိစိတ် အစဉ်လေးတဲ့။ အဲဒါ ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ်ပါပဲတဲ့။

"အဆင်းမြင်လျှင်၊ ဖြစ်ရိုးပင်၊ စိတ်စဉ် မှတ်ပါကုန်"

အဆင်းကို မြင်တဲ့အခါကာလမှာ ဒီစိတ်တွေဟာ ဖြစ်ရိုးပဲတဲ့၊ လူတိုင်း လူတိုင်း၊ နတ်တိုင်း နတ်တိုင်း ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ်ပဲ၊ တိရစ္ဆာန်တွေလည်း ဒီအတိုင်းပဲ၊ မျက်စိရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်း မြင်တဲ့အခါကာလမှာ ဒီအတိုင်းချည်းပဲ၊ ပုထုဇဉ်ပဲ ဖြစ်ဖြစ်၊ အရိယာ ဘုရားရဟန္တာပဲဖြစ်ဖြစ် ဒီအတိုင်းဖြစ်တာပဲတဲ့၊ ဘယ်သူမှမထူးဘူး၊ အတူတူ ဒီလို မြင်တာချည်းပဲ။

ဇောကျတော့ ကွဲသွားတယ်၊ အချို့ လောဘဇောတွေ ဖြစ်တာလည်းရှိတယ်၊ အချို့ ဒေါသဇောတွေ၊ အချို့မောဟဇော တွေ ဖြစ်တယ်၊ ဘုရား, ရဟန္တာများမှာ ကုသိုလ်, အကုသိုလ်ဇောတွေ မဖြစ်ဘူး၊ ကြိယာဇောတွေသာ ဖြစ်တယ်၊ အနာဂါမ် တွေမှာ ကာမဂုဏ်နဲ့စပ်တဲ့ ဇောတို့၊ ဒေါသဇောတို့ ဆိုတာတွေ မဖြစ်ဘူး၊ သကဒါဂါမ်နဲ့ သောတာပန် များမှာတော့ အပါယ်လေးပါးကျလောက်တဲ့ အကြမ်းစား လောဘ, ဒေါသ, မောဟဇောတွေမဖြစ်ဘူး၊ အဲဒါတွေ သက်သာတယ်၊ ဇောမှာ ဒီလောက်သာကွာတယ်၊ ဒီပြင် မြင်သိစိတ်စဉ်တွေမှာ အကုန်လုံး အတူတူပါပဲ၊ "နှစ်ရပ် တဒါရုံ" ဆိုတာတွေလည်း အတူတူပဲ၊ ဒါလေးတွေကို ဟိုတစ်နေ့က ဆိုပြီးသားပါပဲ၊ စာရွက်ကလေးနဲ့ဆိုတော့ လွယ်ပါတယ်၊ ထပ်ဆိုကြဦးစို့။

"ဘဝင် ဆင်ခြင်၊ မြင်ပြီးလျှင်၊ ထိုပြင် လက်ခံတုံ"
"စုံစမ်းဆုံးဖြတ်၊ ဇောစိတ်သတ်၊ နှစ်ရပ် တဒါရုံ"

(ဆို ၃-ခေါက်)

ဒါတွေ စောစောက ပြောခဲ့ပြီးပြီ။

အသံကြားတဲ့အခါ, အနံ့ နံတဲ့အခါ, အရသာ စားတဲ့အခါ, အတွေ့အထိ တွေ့ထိတဲ့ အခါတွေမှာလည်း စိတ်စဉ် အရေအတွက်ကတော့ ဒီ ၁၄-ခုပဲ၊ ဒါက အပြည့်အစုံဖြစ်တဲ့ အခါသာ ပြောတာ၊ အာရုံက အားနည်းတဲ့အခါကျတော့ တဒါရုံတိုင်အောင်မရောက်ဘဲ တဒါရုံမပါတော့ဘူး၊ ဒီထက် အားနည်းသွားပြန်တော့ ဇောတောင် မကျတော့ဘူး၊ ဆုံးဖြတ်တဲ့ စိတ်က မဆုံးဖြတ်နိုင်ဘဲနဲ့ အဲဒီတင်ပဲ ဝေ့လည်လည်ဖြစ်ပြီး ၂-ကြိမ်၊ ၃-ကြိမ်နဲ့ပဲ ဘဝင်စိတ်တွေ ဖြစ်သွားတယ်၊ ဒီတော့ ဝီထိစိတ်အစဉ်ဟာ ၇-ကြိမ်ပဲ ဖြစ်တော့တယ်၊ ၁၄-ကြိမ်အထိ မဖြစ်တော့ဘူး၊ ဒီလောက်သာဖြစ်တဲ့ စိတ်အစဉ်တွေ လည်း ရှိသေးတာပဲ။

ဝီထိစိတ်တွေနဲ့စပ်ပြီး လက်ာလေးတွေကိုတော့ မြင်ရင် မြင်တာအလိုက်, ကြားရင် ကြားတာအလိုက် ပြင်ဆိုရတယ်၊ ကိုင်း ဆိုကြဦးစို့။

"ဘဝင်ဆင်ခြင်၊ ကြားပြီးလျှင်၊ ထိုပြင် လက်ခံတုံ"
ဘဝင်ဆင်ခြင်၊ နံပြီးလျှင်၊ ထိုပြင် လက်ခံတုံ။
ဘဝင်ဆင်ခြင်၊ စားပြီးလျှင်၊ ထိုပြင် လက်ခံတုံ။
ဘဝင်ဆင်ခြင်၊ တွေ့ပြီးလျှင်၊ ထိုပြင် လက်ခံတုံ။
စုံစမ်းဆုံးဖြတ်၊ ဇောစိတ်သတ်၊ နှစ်ရပ် တဒါရုံ။(ဆို)
ကြား၊ နံ၊ စား၊ သိ၊ မြင်တူ၏၊ မှတ်သိ စိတ်ဖြစ်ပုံ။(ဆို)

အဓိပ္ပါယ် ပြောခဲ့ပြီးသားဆိုတော့ လက်ာလေးတွေအတွက် သိလွယ်ပါတယ်၊ အဲဒါ ပဋ္ဌာန်ရင်းဝိထိ စုံသွားပြီ၊ ဒီစိတ်အစဉ်လေးတွေကို ငါးဒွါရမှာဖြစ်တဲ့ ဝိထိတွေမို့လို့ ပဋ္ဌာန်ရဝိထိလို့လည်းခေါ်တယ်၊ ဝိညာဏ်ငါးပါးကို စွဲပြီးတော့ ပဋ္ဌဝိညာဏ်ဝိထိလို့လည်း ခေါ်ပါတယ်၊ ဒီစိတ်အစဉ်တွေဟာ ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ်တွေကို မကျော်မလွန်ဘဲ ဖြစ်နေကြတာကြောင့် ဝိထိ(လမ်းခရီးနဲ့) တူတယ်တဲ့၊ ဝိထိဆိုတာ ခရီးလမ်းကိုဆိုတဲ့ ပါဠိစကားပဲ၊ ခရီးဆိုတာဟာလည်း ဟိုရွာကဒီရွာ, ဟိုမြို့ကဒီမြို့ သူ့အစဉ်အတိုင်းရှိနေတယ်၊ အဲဒီ ခရီးလမ်းကြီးဟာ ဘယ်ကိုမှ မကျော်မလွန်ဘဲ အစဉ်အတိုင်း ရှိနေဖြစ်နေတယ်၊ အဲဒီလိုပဲတဲ့၊ စိတ်တွေဆိုတာလည်း ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ် သူ့အစဉ်အတိုင်း ဖြစ်နေကြတယ်တဲ့၊ ဒါကြောင့်မို့လို့ "ဝိယန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ဧတာယာတိ အစဉ်ကိုမလွန်ဘဲ သွားကြကုန်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ သာ၊ ထိုခရီးလမ်းသည်။ ဝိထိ၊ ဝိထိမည်၏တဲ့၊ အစဉ်အတိုင်း သွားကြောင်းဖြစ်လို့ ခရီးလမ်းလို့ဆိုထားတယ်၊ အဲဒါ ပါဠိလို ဝိထိတဲ့၊ ပြီးတော့မှ တစ်ဖန် "ဝိထိ ဝိယာတိ ဝိထိ"လို့ ဥပမာ တဒ္ဓိတ်ထပ်ဆင့်ထားတယ်၊ ခရီးလမ်းနဲ့တူတဲ့ စိတ်အစဉ်တဲ့၊ ဒါကြောင့် စိတ်အစဉ်ကိုလည်း ဝိထိလို့ ဆိုထားတာပါပဲ။

မြင်ကာမျှ စသည်ဖြစ်ဖို့ပဲ

ဝိပဿနာရှုမှတ်တဲ့အခါ ဝိပဿနာဉာဏ် အင်မတန်ကောင်းနေတဲ့အခါမျိုး ဘင်္ဂဉာဏ်တို့၊ သန်ဋိဌာပေက္ခာဉာဏ်တို့ ရောက်နေတဲ့အခါမျိုးမှာဆိုရင် ဆုံးဖြတ်တဲ့ ဝုဋ္ဌေဆိုတာ မဆုံးဖြတ်နိုင်ဘဲနဲ့ ဝေ့လည်ဝေ့လည်ဖြစ်ပြီး ဒီတင်ပဲ ရပ်သွားတယ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါအကောင်အထည်ရယ်လို့ မပေါ်လာတော့ဘူး၊ ချစ်စရာ မုန်းစရာရယ်လို့လည်း မပေါ်လာတော့ဘူး၊ ဥဘော တရားလေးမျှပဲ ပေါ်လာတော့တယ်၊ မြင်ရင် မြင်ကာမျှ, ကြားရင် ကြားကာမျှ, နံရင် နံကာမျှ, စားသိရင် စားသိကာမျှ, တွေ့ထိရင် တွေ့ထိကာမျှပဲ၊ "ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တံ ဘဝိဿတိ"ဆိုတာ အဲဒီမှာဖြစ်တာပဲ၊ ဒီလိုဖြစ်အောင် မြင်တိုင်း, ကြားတိုင်း, နံတိုင်း, စားတိုင်း, တွေ့ထိတိုင်း အကုန်လိုက်ပြီး ရှုနေရတာ။

အခု စပြီးရှုကာစမှာတော့ မြင်ရင် မြင်တယ်လို့ ရှုပေမယ့် မြင်ကာမျှတင် မရပ်သေးဘူး၊ အကုန်လုံးလျှောက်ပြီး သိနေသေးတာပဲ၊ ပုဂ္ဂိုလ်ပဲ၊ သတ္တဝါပဲ၊ ယောကျ်ားပဲ၊ မိန်းမပဲ ဒီလိုလျှောက်ပြီး သိနေသေးတာပဲ၊ အဲ–ဘင်္ဂဉာဏ်တို့ သန်ဋိဌာပေက္ခာ ဉာဏ်တို့ ရောက်ပြီဆိုတော့ ဒီလိုလျှောက်ပြီး မသိသေးဘူး၊ မြင်ရင် မြင်ကာမျှ စသည်လောက်သာ သိတော့တယ်၊ ဇောစိတ် ထိအောင် မရောက်တော့ဘူး၊ အဲဒီလို ဖြစ်အောင်လို့ ဝိပဿနာရှုတာတဲ့၊ ဒါလေးတွေ သဘောပေါက် ထားဖို့ လိုပါတယ်။

"ဆင်ခြင်ပြီးကာ၊ ဇောတဒါ၊ ကြံရာစိတ်ဖြစ်ပုံ"တဲ့။

ပဋ္ဌာန်ရဝိထိမှာ ပဋ္ဌာန်ရာဝဇ္ဇန်းစိတ်က ဆင်ခြင်သလို ဒီမနောဒွါရဝိထိမှာတော့ ဆင်ခြင်တဲ့နေရာမှာ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း စိတ်က ဆင်ခြင်ပါတယ်၊ သူက နည်းနည်းပိုပြီး အားကောင်းတယ်၊ ပဋ္ဌာန်ရာဝဇ္ဇန်းစိတ်တုန်းက စိတ်ရော စေတသိက်ရော ပေါင်းမှ တရားကိုယ် ၁၁–ပါးပဲရှိတယ်၊ အခု ဒီ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းကျတော့ တစ်ပါးပိုလာပြီး ၁၂–ပါးရှိတယ်၊ ဒါကြောင့် သူက နည်းနည်းပိုပြီး အားကောင်းတယ်။

ဒီမှာ ဆင်ခြင်တဲ့စိတ် ဖြစ်ပြီးတယ်ဆိုရင် လက်ခံတဲ့စိတ် စုံစမ်းတဲ့စိတ်တွေ ဖြစ်မနေတော့ဘူး၊ တစ်ခါတည်း ဇောစိတ် တွေ ဖြစ်လာတယ်၊ အပြည့်အစုံဆိုရင် မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း ၁–ကြိမ်၊ ဇော ၇–ကြိမ်၊ တဒါရုံ ၂–ကြိမ် ဖြစ်ပါတယ်၊ အာရုံက အားနည်းလို့ရှိရင် အရင်ကလိုပဲ တဒါရုံရော ဇောရော မဖြစ်တဲ့အခါလည်း ရှိတာပဲ၊ ဒီတော့ ဆုံးဖြတ်တဲ့စိတ်ဟာ ၂–ကြိမ် ၃–ကြိမ်မှ ၇–ကြိမ်ထိအောင် ဖြစ်နိုင်ပါတယ်၊ ပြီးတော့ တဒါရုံဆိုတာ ကာမအာရုံဖြစ်ပါမှလည်း အာရုံပြုနိုင်တာ၊ ဝိပဿနာ ရင့်သန်လာတော့လည်း တဒါရုံဟာ မပါတော့ဘူး၊ ဇောကတော့ ၆–ကြိမ် ဖြစ်တဲ့အခါလည်းဖြစ်တာပဲ။ သေခါနီးကာလမှာ ဆိုရင်တော့ ဇောက အားသေးတယ်၊ အဲဒီအခါကာလမှာ ဇောဟာ ၅–ကြိမ်ပဲ ဖြစ်လေ့ရှိတယ်။

အခုဒီမှာ ဆင်ခြင်တာက ၁–ကြိမ်၊ ဇောက ၇–ကြိမ်၊ တဒါရုံ ၂–ကြိမ်၊ အားလုံး ဝိထိစိတ် အကြိမ်ပေါင်း ၁၀–ကြိမ်တဲ့၊ အဲဒါဝိထိစိတ်ဖြစ်ပုံပါပဲ၊ ဒါတွေကိုလည်း ဗဟုသုတဖြစ်အောင် မှတ်ထားဖို့ပေါ့လေ၊ လက်ာလေးတွေကို ကျက်ထားရင်ရပါတယ်၊ သင်ကြားဟ်လက်ာလည်း ဒီလောက်ရှည်တာပါပဲ၊ ဒီထက်ပိုမရှည်ပါဘူး။

"ဆင်ခြင်ပြီးကား၊ ဇောတဒါ၊ ကြံရာစိတ်ဖြစ်ပုံ"
(ဆို ၃–ခေါက်)

အဓိပ္ပာယ်ပြောပြီးသားဆိုတော့ လွယ်ပါတယ်၊ လက်ာကလည်း ပေါ်လွင်တာဖြစ်တော့ အသိမခက်ပါ ဘူး၊ လက်ာ လေးနဲ့ကပ်ပြီး မှတ်သားရတာဟာ အင်မတန် မှတ်သားလို့ကောင်းတယ်၊ လက်ာလေးတွေကို ရအောင် ကျက်ထားဖို့ပါပဲ။

ဝိထိစိတ်ဖြင့် သိမှု

"ထင်ဆဲဆင်းဓာတ်၊ မြင်လတ်ဦးစွာ၊ မြင်ပြီးတရား၊ စဉ်းစားပြန်ရာ၊
သဏ္ဌာန်ဒြပ်၊ ပညတ်ပေါ်လာ၊ မည်နာမ သိရနောက်ဆုံးမှာ" တဲ့။

ဒီလက်ာသဘောတွေကို တော်တော် စောစောကလည်း ပြောတန်သလောက် ပြောခဲ့ပါတယ်၊ ထင်ဆဲဆင်းဓါတ် မြင်လတ်ဦးစွာတဲ့၊ မျက်စိက မြင်တယ်ဆိုလို့ရှိရင် ထင်ဆဲဖြစ်တဲ့ အဆင်းရုပ်ကို အဦးအစဆုံး မြင်လိုက်ရတဲ့ ဝိထိက တစ်ဝိထိ၊ နောက် စဉ်းစားဆင်ခြင်တဲ့ ဝိထိက တစ်ဝိထိ သဏ္ဌာန်ဒြပ် ပညတ်ပေါ်လာတာက တစ်ဝိထိ၊ နောက်ပြီးတော့ အမည်နာမ ပညတ်ပေါ်လာတာက တစ်ဝိထိ၊ အဲဒီလို ၄–ဝိထိ ရောက်အောင် ဖြစ်ပြီးတော့မှ အကောင်အထည်နဲ့တကွ အမည်နာမပါ ပေါ်လာတယ်တဲ့။

ရှေးဦးစွာ မျက်စိနဲ့မြင်တဲ့အခါ ထင်ဆဲဖြစ်တဲ့ အဆင်းရုပ်ကို မြင်တာပဲ၊ အဲဒါ စက္ခုဒ္ဒါရမှာဖြစ်တဲ့ စက္ခုဝိညာဉ်စိတ်က မြင်လိုက်တယ်၊ မြင်ရုံမြင်တာပဲ၊ မြင်ရတဲ့အရာဟာ ပုဂ္ဂိုလ်, သတ္တဝါ, ယောကျ်ား, မိန်းမရယ်လို့လည်း မသိဘူး၊ ကောင်းတယ်၊ ဆိုးတယ်၊ လှတယ်၊ အကြည့်တန်တယ်လို့လည်း မသိပါဘူး၊ မြင်ရုံ မြင်လိုက်ပြီး အဲဒီစိတ်စဉ်ဟာ ပြီးသွားတာပဲ၊ အဲဒါကို "ထင်ဆဲဆင်းဓါတ်၊ မြင်လတ်ဦးစွာ"လို့ ဆိုထားတယ်၊ နောက်ပြီးတော့ မြင်လို့လည်းပြီးရော ပြန်စဉ်းစားတယ်၊ ပြန်စဉ်းစားတဲ့ အခါကျတော့ အဲဒီအဆင်းလေးက မရှိတော့ဘူး၊ မြင်ပြီးကတည်းက သူကပျောက်သွားပြီ၊ ဒီလိုမရှိပေမယ့် မြင်ပြီးသားကို ပြန်စဉ်းစားတော့ ထစ်ခနဲပြန်ပေါ်လာတယ်တဲ့၊ ဒီလိုပြန်စဉ်းစားတာက မျက်စိနဲ့ မြင်တာမဟုတ်တော့ဘူး၊ မြင်ပြီးသား အတိတ် အဆင်းရုပ်ကို ပြန်ပြီးဆင်ခြင် စဉ်းစားတာပဲ၊ သူက မနောဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်းနဲ့ ပြန်ပြီး ဆင်ခြင်စဉ်းစားတာ ဖြစ်တော့ ပဉ္စဒ္ဒါရဝိထိ မဟုတ်ဘူး၊ နောက်လိုက် မနောဒ္ဒါရဝိထိတဲ့၊ အဲဒါကို လက်ာလေးက "မြင်ပြီးတရား၊ စဉ်းစားပြန်ရာ"လို့ ဆိုထားပါတယ်၊ အဲဒီမှာ တဒါရုံပါ ဝိထိစိတ် အပြည့်အစုံမို့လို့ "ဆင်ခြင်ပြီးကာ၊ ဇောတဒါ၊ ကြံ့ရာ စိတ်ဖြစ်ပုံ"ဆိုတဲ့အတိုင်း ဇော ၇–ကြိမ်၊ တဒါရုံ ၂–ကြိမ် ပါပါတယ်၊ ဒီ ဒုတိယဆင်ခြင်တဲ့ ဝိထိပြီးတော့ ဘဝင်စိတ်တွေဖြစ်ပြီး တတိယတစ်ဖန် ဆင်ခြင်စဉ်းစားတဲ့ ဝိထိဆက်ဖြစ်ပြန်ပါတယ်၊ အဲဒီတစ်ဖန် ပြန်ဆင်ခြင်တဲ့ ဝိထိကျတော့ ပုံသဏ္ဌာန်ပေါ်လာတယ်တဲ့၊ လူ့သဏ္ဌာန်၊ ယောကျ်ား သဏ္ဌာန်၊ မိန်းမသဏ္ဌာန်၊ အထည်ဝတ္ထု သဏ္ဌာန်ဒြပ်ပေါ်လာတယ်တဲ့၊ အဲဒါကို လက်ာလေးက "သဏ္ဌာန်ဒြပ်၊ ပညတ် ပေါ်လာ"လို့ ဆိုထားပါတယ်၊ သူလည်း မနောဒ္ဒါရဝိထိပဲ၊ ဘဝင်ခြားပြီးနောက် စတုတ္ထဆင်ခြင်တဲ့ ဝိထိကျတော့ ဘာပေါ် လာတုန်းဆိုတော့ အမည်နာမပညတ်ပေါ်လာတယ်၊ ဒီလူက မောင်ဖြူပဲ၊ ဒီမိန်းမက မည်ပဲ စတဲ့ အရင်က မှည့်ထားလို့ သိနေတဲ့ အမည်တစ်ခုခုပေါ့၊ "မည်နာမ သိရနောက်ဆုံးမှာ"တဲ့၊ အဲဒါ နောက်ဆုံး အမည်နာမပေါ်လာတဲ့ နောက်ဆုံး ဝိထိပါပဲ၊ အဲဒါလည်း မနောဒ္ဒါရဝိထိပါပဲ၊ "ဆင်ခြင်ပြီးကာ၊ ဇောတဒါ၊ ကြံ့ရာစိတ်ဖြစ်ပုံ" ဒီလက်ာလေးက မနောဒ္ဒါရ ၃–ဝိထိစလုံး နောက်က အကုန်လိုက်ပြီးပါရမယ်၊ အဲဒါ ဝိထိစိတ်တွေနဲ့ သိရိုးသိစဉ် သိနေတာတဲ့၊ လက်ာကို ဆိုရမယ်။

"ထင်ဆဲဆင်းဓါတ်, မြင်လတ်ဦးစွာ၊
မြင်ပြီးတရား, စဉ်းစားပြန်ရာ၊
သဏ္ဌာန်ဒြပ်, ပညတ်ပေါ်လာ၊
မည်နာမ သိရ နောက်ဆုံးမှာ။" (ဆို ၃–ခေါက်၊)

အဲဒါဟာ မြင်ဝိထိအတွက်ပါပဲ၊ မြင်ဝိထိပြီးရင် နောက်က မနောဒ္ဒါရဝိထိ သုံးဝိထိရောက်လာတယ်၊ မြင်ပြီးတရားကို ပြန်စဉ်းစားတာက တစ်ဝိထိ သဏ္ဌာန်ဒြပ်ပေါ်လာတာက တစ်ဝိထိ၊ အမည်နာမ ပေါ်လာတာက တစ်ဝိထိ၊ အဲဒီ သုံးဝိထိပါပဲ၊ မြင်ပြီးပြီးချင်း မြင်တယ် မြင်တယ်လို့ ရှုမှတ်နိုင်ရင် "ထင်ဆဲဆင်းဓါတ်၊ မြင်လတ်စစွာ"ဆိုတဲ့အတိုင်း မြင်ဝိထိဆုံးတာနဲ့ မြင်တယ် ရှုမှတ်လိုက်တော့ နောက်ထပ် စဉ်းစားတဲ့ ဝိထိတွေ မပေါ်လာတော့ဘူး၊ ပုံသဏ္ဌာန်ဒြပ်လည်း မပေါ်လာတော့ဘူး၊ အမည်နာမလည်း မပေါ်လာတော့ဘူး၊ မြင်ရုံမျှနဲ့ပဲ ပြီးသွားတယ်။

အဲဒီလို အသိစိတ် စင်ကြယ်အောင်လို့ လေ့ကျင့်နေရတာပဲ၊ မြင်ရင် မြင်တယ်၊ ကြားရင် ကြားတယ်၊ နံရင် နံတယ် စသည် ဒါလေးတွေကို ဒီလိုလေ့ကျင့်နေရတာ၊ ချက်ချင်း ချက်ချင်းသိပြီး ရှုမှတ်မိအောင် အားထုတ်ရတယ်၊ မြင်ပြီးပြီးချင်း မရှုမှတ်နိုင်ရင် မြင်ပြီးတဲ့တရားကို ပြန်စဉ်းစားတဲ့ ဝိထိတွေ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်တယ်တဲ့၊ မြင်ပြီးတရားကို စဉ်းစားတဲ့စိတ် ဆုံးတာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် မြင်တယ် မြင်တယ်လို့ ရှုမှတ်နိုင်လို့ရှိရင် ဒါဟာ ပရမတ်တွေကို ရှုမှတ်မိနေတာပါပဲ။

အဲဒီလို ၂–ဝိထိ ပြီးပြီးခြင်း ရှုမှတ်နိုင်ရင်တော့ သဏ္ဌာန်ဒြပ် စသည် မပေါ်လာတော့ဘူး၊ ဒီလိုမှ မရှုမှတ်နိုင်ရင်တော့ သဏ္ဌာန်ဒြပ် ပေါ်လာပြီတဲ့၊ ယောကျ်ားပုံသဏ္ဌာန်၊ မိန်းမပုံသဏ္ဌာန်၊ လှတယ်၊ မလှဘူး စသည်ပေါ့၊ ဒီလို ပေါ်လာရင် အဲဒီ အခါမှာ ကိလေသာတွေ ဖြစ်တော့မှာပဲ၊ နှစ်သက်စရာအာရုံဆိုရင် နှစ်သက်သာယာတဲ့ တဏှာဖြစ်မယ်၊ မုန်းစရာ အာရုံဆိုရင် စိတ်ဆိုးတဲ့ ဒေါသတွေ ပေါ်လာမယ်၊ မဖြစ် မပေါ်အောင် မတတ်နိုင်တော့ဘူး၊ အဲဒီမရောက်ဘဲ စိတ်အစဉ် ပြတ်သွားအောင် ရှုမှတ်ရတာပဲ။

မြင်ပြီးရင် မြင်တယ်မှတ်၊ ကြားပြီးရင် ကြားတယ်မှတ်၊ "မြင်လျှင်မြင်ချင်း၊ လက်ငင်းမှတ်ရင်၊ မြင်ရုံတွင်ပဲ၊ ပြတ်စဲစိတ်စဉ်"တဲ့၊ မြင်ပြီးတာနဲ့ မြင်တယ်လို့ မှတ်လိုက်ရတယ်၊ ကြားပြီးတာနဲ့ ကြားတယ်လို့ မှတ်လိုက်ရတယ်၊ အဲဒီလို မှတ်လိုက်ရင် စိတ်စဉ် ပြတ်စဲသွားတယ်တဲ့၊ ရုပ်နာမ်က သူ့ဟာသူ ဖြစ်ပျက်သွားတာပဲ၊ ဒါတွေက ဘာတွေလဲဆိုတာ ဝိပဿနာဉာဏ်က ချက်ချင်းသိသွားပါတယ်၊ ဒါတွေကို နားလည်ထားဖို့ လိုပါတယ်၊ ဒီလောက် နားလည်ထားတယ်ဆိုရင် တော်လောက်ပါပြီ။

ကြားရင်လည်း ဒီအတိုင်းပဲ "ကြားဆဲအသံခါတ်၊ ကြားလတ်ဦးစွာ၊ ကြားပြီး တရား၊ စဉ်းစားပြန်ရာ"တဲ့၊ ရှေးဦးစွာ ကြားတာဟာ ကြားဆဲအသံပဲ၊ နားထဲကို ရောက်ရုံပဲရှိသေးတယ်၊ ကြားပြီးတယ် ဆိုရင် ပြန်ပြီးတော့ စဉ်းစားတယ်၊ ဒါပေမယ့်လို့ အသံခါတ်ပဲရှိသေးတယ်၊ ပုံသဏ္ဌာန်ဒြပ်နဲ့ အမည်မာန မပေါ်သေးဘူး၊ အဲဒီလောက်နဲ့ ရပ်သွားလို့ရှိရင် ဟိုတွေး ဒီတွေး မဖြစ်တော့ဘူး၊ ကြားရုံနဲ့ ပြီးသွားတာပဲ၊ ဒီလို မရပ်ဘဲနဲ့ ဆက်လက်စဉ်းစားလို့ ရှိရင်တော့ ပုံသဏ္ဌာန်ဒြပ်ပေါ်လာပြီး ပုံသဏ္ဌာန်ဒြပ်ဆိုတာ ကျီးက အ, ခနဲ မြည်လို့ ကျီးသံကို ကြားတဲ့အခါမှာ အသံတင်မရပ်ဘဲ ကျီးအကောင်ကြီးပေါ်လာတယ်၊ ဒီလောက်တင် မကသေးဘူး၊ သစ်ပင်ပေါ်ကဆိုပြီး ကျီးနားနေတဲ့ သစ်ပင်ကြီးပါ ပေါ်လာနိုင်တယ်၊ အဲဒါ ကျီကိုမမြင်ဘဲနဲ့ ဆက်လက်စဉ်းစားလို့ ပုံသဏ္ဌာန်ဒြပ်တွေ ပေါ်လာတာပဲ၊ ကျီဆိုတဲ့အမည်၊ သစ်ပင်ဆိုတဲ့အမည်တွေကလည်း ပေါ်လာတာပဲ၊ အဲဒီလို ပုံသဏ္ဌာန်တွေမပေါ်ဘဲ၊ ကြားရင် ကြားတာလောက်နဲ့ ရပ်သွားအောင် ရှုမှတ်ရတယ်။

အသံကြားရာကနေ ဘင်္ဂဏ်ရောက်သွားတယ်ဆိုရင် အဲဒီလို ပုံသဏ္ဌာန်ဒြပ်တွေ မပေါ်လာတော့ဘူး၊ ကြားပြီးရင် ကြားတာဟာ ပျောက်သွားတာပဲ၊ ကျီးဆိုတဲ့အမည်၊ သစ်ပင်ဆိုတဲ့ အမည်တွေလည်း မပေါ်လာတော့ဘူး၊ အဲဒီလို ပုံသဏ္ဌာန်တွေမပေါ်ဘဲ ကြားရင် ကြားတာလောက်နဲ့ ရပ်သွားအောင် ရှုမှတ်ရတယ်။

အသံကြားရာကနေ ဘင်္ဂဏ်ရောက်သွားတယ်ဆိုရင် အဲဒီလို ပုံသဏ္ဌာန်ဒြပ်တွေ မပေါ်လာတော့ ဘူး၊ ကြားပြီးရင် ကြားတာဟာ ပျောက်သွားတာပဲ၊ အဲဒီလို ရပ်ရပ်သွားအောင်လို့ မြင်တိုင်း, ကြားတိုင်း ရှုရတယ်တဲ့၊ နံသိတဲ့အခါ စသည်မှာလည်း ဒီအတိုင်းပါပဲ။

နှစ်မျိုးစလုံး ဖြစ်တာချည်းပဲ

ကုသိုလ်၏အကျိုး ကုသလဝိပါက်လည်း ဒီလိုပဲ၊ အကုသိုလ်၏အကျိုး အကုသလဝိပါက်လည်း ဒီလိုပဲ၊ စက္ခုဝိညာဉ်, သောတဝိညာဉ်, ঘာနဝိညာဉ်, ဇိဝှာဝိညာဉ်, ကာယဝိညာဉ်တွေဟာ ဖြစ်တာချည်းပဲ၊ ဘာမှမထူးဘူး၊ ဒီဝိညာဉ်တွေကတော့ အတူတူ ဖြစ်တာချည်းပဲ၊ ကောင်းတဲ့အဆင်း မြင်ရတဲ့အခါ ကုသလဝိပါက် ကုသိုလ်၏အကျိုး မကောင်းတဲ့အဆင်းကို မြင်ရတဲ့အခါ အကုသလဝိပါက် အကုသိုလ်၏အကျိုး ဒီလောက်သာ ထူးတယ်၊ ကြားတာ စသည်မှာလည်း ဒီအတိုင်း ချည်းပါပဲ၊ ကောင်း, မကောင်းကိုလိုက်ပြီး ကုသိုလ်, အကုသိုလ်အကျိုးပဲ ထူးတယ်၊ ကောင်းတာကိုလည်း မျက်စိထဲက မြင်တာပဲ၊ မကောင်းတာကိုလည်း မျက်စိထဲက မြင်တာပဲ၊ ကြားရာစသည်မှာလည်း ဒီအတိုင်း ကောင်း, မကောင်းလောက်သာ ထူးတယ်၊ မြင်တာကတော့ မြင်တာပဲ၊ ကြားတာကတော့ ကြားတာပဲ။

"ကောင်းတာကို မြင်လို့ရှိရင် ကုသိုလ်အကျိုးလား,
အကုသိုလ်အကျိုးလား"
"ကုသိုလ်အကျိုးပါဘုရား"
"မကောင်းတာကို မြင်လို့ရှိရင်ကော"
"အကုသိုလ်၏ အကျိုးပါဘုရား"

အဲ ကြားတာ, နံတာ, စားတာ, တွေ့ထိတာတွေလည်း ဒီအတိုင်းပါပဲ၊ ဒါတွေမြင်ဖို့, သိဖို့ပေါ့လေ၊ ကုသိုလ်အားကောင်းတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ကံကောင်းကြတာဖြစ်တော့ ကောင်းတာတွေကို မြင်ရ, ကြားရ, နံရ, စားရ, တွေ့ထိရတယ်၊ အကုသိုလ်အားကောင်းတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ဆိုရင်တော့လည်း မကောင်းတာတွေကို မြင်ရ, ကြားရ, နံရ, စားရ, တွေ့ထိရမှာပေါ့လေ၊ စက္ခုဆိုတာက မျက်စိ၊ ဝိညာဉ်ဆိုတာက သိတာ၊ မျက်စိက မြင်သိနေတယ်၊ သောတာဆိုတာက နား၊ ဝိဉာဏ်တိုတာက သိတာ၊ နား ကြားသိနေတယ်၊ ঘာနဆိုတာက နှာခေါင်း၊ ဝိညာဉ် ဆိုတာက သိတာ၊ ဇိဝှာဆိုတာက လျှာ၊ ဝိဉာဏ်ဆိုတာက သိတာ၊ လျှာက စားသိနေတယ်၊ ကာယဆိုတာက ကိုယ်၊ ဝိညာဉ်ဆိုတာက သိတာ၊ ကိုယ်တွေ့သိနေတယ်၊ အဲဒါတွေ ငါးခုရှိနေတယ်၊ အဲဒီငါးခုကို ပဋ္ဌဝိညာဉ် ခေါ်တယ်၊ ပဋ္ဌဆိုတာက ငါးခု၊ ဝိညာဉ်ဆိုတာ သိတာပါပဲ၊ ကုသိုလ်၏ အကျိုး ပဋ္ဌဝိညာဉ်က ငါးခု၊ အကုသိုလ်၏အကျိုး ပဋ္ဌဝိညာဉ်က ငါးခု၊ အဲဒီငါးနှစ်လီကို ပေါင်းပြီးတော့ ဒွေပဋ္ဌ ဝိညာဉ်လို့ ခေါ်တယ်၊ ဒွေပဋ္ဌဝိညာဉ် ၁၀–တဲ့။

ဒီ ပဋ္ဌဝိညာဉ် ဝီထိစိတ်စဉ်နဲ့စပ်ပြီးတော့ စောစောကပဲ အဌကထာလာ ဥပမာအတိုင်း တော်တော် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ပြောပြီးခဲ့ပါပြီ၊ သရက်သီးကို ကောက်ယူစားတဲ့ ဥပမာနဲ့ပေါ့လေ၊ အဲဒါတွေကို ပြောပြီးခဲ့ပါပြီ၊ အခုဒီမှာတော့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တွေမှတ်ဖို့ မှတ်သင့် မှတ်ထိုက်တာတွေကို ပြောရမယ်။

ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဆိုတာ ဒါပါပဲ

ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတို့ သန္တာန်မှာ တကယ်ရှိတာက ရုပ်နဲ့နာမ် ၂–ပါးရှိတယ်၊ အဲဒီ ရုပ်နာမ်တွေဟာ အကြောင်းအကျိုးတွေ ဆက်စပ်ပြီး ဖြစ်နေကြတာပဲ၊ ရုပ်တရားဆိုတာ အာရုံမပြုတတ်တဲ့ အနာရမ္မဏိက တရားတွေ၊ နာမ်တရားတွေ ဆိုတာကတော့ အာရုံပြုတတ်တဲ့ အာရမ္မဏိကတရားတွေ၊ အဲဒါ စိတ်, စေတသိက်တွေပဲ၊ အခုပြောနေတဲ့ "ကုသလာ ဓမ္မာ၊ အကုသလာ ဓမ္မာ၊ အဗျာကတာ ဓမ္မာ"ဆိုတဲ့ ကုသိုလ်, အကုသိုလ်, အဗျာကတ တရားတွေပါပဲ၊ အဲဒါတွေဟာ အကြောင်းမဲ့ ဖြစ်နေကြတာ မဟုတ်ဘူး၊ သူ့အကြောင်းနဲ့သူ အကြောင်းအကျိုးစပ်ပြီးတော့ ဖြစ်နေကြတာ။

ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တွေ မြင်တိုင်း မြင်တိုင်း ရှုမှတ်နေကြရာမှာ မြင်တယ်ဆိုတာဟာ "မျက်စိ, အဆင်း, အလင်း, နှလုံးသွင်းမှု ဤလေးခုရှိမှ မြင်မှုဖြစ်တယ်"တဲ့၊ မြင်တယ်ဆိုလို့ရှိရင် မျက်စိမရှိဘဲနဲ့ မြင်ပါ့မလား။

"မမြင်ပါဘုရား"
"အဆင်းမရှိဘဲနဲ့လဲ မြင်နိုင်ပါ့မလား"
"မမြင်နိုင်ပါဘုရား"
"အလင်းမရှိဘဲနဲ့လဲ အမှောင်ထဲမှာ
 မြင်နိုင်ပါ့မလား"
"မမြင်နိုင်ပါဘုရား"
"နှလုံးမသွင်း ဂရုမပြုဘဲကော မြင်နိုင်ပါ့မလား"
"မမြင်နိုင်ပါ ဘုရား"။

အဲဒီအကြောင်းလေးခုဆုံတော့မှ မြင်မှုဖြစ်တာတဲ့၊ အကြောင်းလေးခုဆုံလို့ မြင်မှုဖြစ်တော့ စက္ခုဝိညာဉ်စိတ်ရယ် နောက်ပြီးတော့ မြင်သိစိတ်စဉ်တွေ အကုန်လုံးပါပဲ၊ ဘဝင်ကတော့ ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ်အတိုင်း သူက ဒါနဲ့မဆိုင်ပါဘူး၊ အဲ–ဆင်ခြင်တဲ့စိတ်, မြင်တဲ့စိတ်, လက်ခံတဲ့စိတ်, စုံစမ်းတဲ့စိတ်, ဆုံးဖြတ်တဲ့စိတ်, ဇောစိတ်, တဒါရုံစိတ်၊ အဲဒီမြင်စိတ်တွေပေါ့လေ၊ အဲဒီ မြင်ဝီထိစိတ်တွေဖြစ်ဖို့ရာ မျက်စိရှိရမယ်၊ မြင်စရာ အဆင်းရှိရမယ်၊ အလင်းရောင်ရှိရမယ်၊ အလင်းဆီကို နှလုံးသွင်းတဲ့ သဘောလေးလည်းရှိရမယ်၊ အဲဒီလေးခုရှိမှ မြင်သိမှုဖြစ်တယ်တဲ့။

မြင်တိုင်း မြင်တိုင်း မြင်တယ် မြင်တယ်မှတ်လို့ရှိရင် သမာဓိဉာဏ်ရင့်လာတဲ့အခါကျတော့ မျက်စိရှိလို့လည်း မြင်တယ်၊ အဆင်းရှိလို့လည်း မြင်တယ်၊ အလင်းရောင်ရှိလို့လည်း မြင်တယ်၊ နှလုံးသွင်းမှု ရှိလို့လည်း မြင်တယ်၊ ဒီ အကြောင်းလေးပါးကို ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားသိတာဟာ ဉာတပရိညာဏ်တဲ့၊ ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပဒ်ဆိုတာ ဒါပါပဲ၊ "စက္ခုံစ ပဋ္ဌိစ္စ ရူပေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏံ" မျက်စိနဲ့အဆင်းကို စွဲမှီအကြောင်းပြုပြီးတော့ စက္ခုဝိညာဉ်ဆိုတဲ့ အကျိုးဖြစ်ပေါ်လာရတယ်၊ ဒါဟာ ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပဒ်ပါပဲ၊ တချို့က ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပဒ်ကို စက်ဝိုင်းကြီးနဲ့ ချုပြလို့ နားလည်မှ ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပဒ်လို့ ထင်နေကြတယ်၊ ဒီလို မဟုတ်ပါဘူး၊ အကြောင်းနဲ့ အကျိုးဆက်သိရင် ဒါဟာ ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပဒ်ကို သိတာပါပဲ၊ အဲဒါတွေ အလွဲသိပြီးတော့ ကိုယ့်ဂုဏ်ကိုမြှောက် သူတစ်ပါးတွေကို နှိမ့်ချပြီး ပြောတတ်ကြတယ်၊ အကုသိုလ်ဖြစ်တာပဲ၊ ပြီးတော့ တချို့က ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပဒ်ကို မသိဘဲ တရားအားထုတ်ရင် မှားတယ်လို့ပြောလိုပြော၊ သူတို့သိတာမှ ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပဒ် ထင်မှတ်နေတယ်၊ ဘယ်ဒီလိုဟုတ်ပါ့မလဲ၊ ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း ရှုမှတ်လို့ အကြောင်းနဲ့အကျိုးကိုသိမှ ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပဒ်ကိုသိတာ၊ စက်ဝိုင်းကြီး ချုပြလို့သိတာက ကိုယ်ပိုင်သိ မဟုတ်ဘူး၊ သုတသိ သိတာ၊ အဲဒါက သုတမယဉာဏ်နဲ့သိတဲ့ သုတိသိခေါ်တယ်၊ အဲဒါလောက်နဲ့ ကိစ္စမပြီးဘူး။

ရှုမှတ်လို့သိမှ ကိုယ်ပိုင်သိ

ဘဝနာမယညာဏ်ဖြင့် ကိုယ်ပိုင်သိအောင် ဖြစ်တိုင်းဖြစ်တိုင်း သိအောင် ရှုမှတ်ရတယ်၊ ရှုတိုင်းရှုတိုင်း အကြောင်းအကျိုးတွေဆက်သိမှ ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပာဒ်အစစ်ကိုသိတာ၊ ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပာဒ်သိရင် တရားကိုသိတယ်၊ တရားကိုသိရင် ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပာဒ် သိတယ်ဆိုတာ ဒါကိုပြောတာပဲ၊ "ယော ဓမ္မံ ပဿတိ၊ သော ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒံ ပဿတိ၊ ယော ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပာဒံ ပဿတိ၊ သော ဓမ္မံ ပဿတိ"တရားကို သိမြင်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပာဒ် အကြောင်းအကျိုးကိုလည်း သိတယ်၊ အကြောင်းအကျိုးကို သိမြင်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ တရားကိုလည်းသိတယ်တဲ့။

ရှုမှတ်ပြီးတော့ တကယ်ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ တရားတွေကို အကြောင်းအကျိုးဆက်ပြီးတော့ သဘောကျ သိသွားလို့ရှိရင် ဒါဟာ ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပာဒ်ကို ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်နဲ့ အစစ်အမှန်အတိုင်း သိမြင်တာပါပဲ၊ ကွေးချင်တဲ့ စိတ်ကြောင့် ကွေးရပ်တွေ ဖြစ်ရတယ်၊ဆန့်ချင်တဲ့စိတ်ကြောင့် ဆန့်ရပ်တွေဖြစ်ရတယ်၊ကွေးအောင် ဆန့်အောင် ဘယ်သူကမှလုပ်မပေးဘူး၊ လုပ်ပေးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မရှိဘူး၊ အကြောင်းနဲ့အကျိုးပဲရှိတယ်၊ ဒီလို သဘောကျပြီးတော့ သိနေတာဟာ ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပာဒ်ကို သိနေတာပါပဲ၊ ဆောင်ပုဒ်လေးကို ဆိုကြဦးစို့–

"မျက်စိ, အဆင်း, အလင်း, နှလုံးသွင်းမှု၊ ဤလေးခုရှိမှ မြင်သိမှု ဖြစ်သည်"
(ဆို ၃–ခေါက်)

"မြင်သိမှုဖြစ်ရန် အကြောင်းဘယ်နှစ်ခုရှိတုန်း။
"လေးခုပါဘုရား"

လေးခုရှိတယ်နော်၊ အဲဒီလေးခု ညီညွှတ်မှ မြင်သိမှုဖြစ်တယ်၊ ဒီအထဲက တစ်ခုခုမရှိဘူးဆိုရင် မြင်သိမှု မဖြစ်တော့ဘူး၊ မျက်စိမရှိရင်လည်း မမြင်နိုင်ဘူး၊ အဆင်းမရှိရင်လည်း မမြင်နိုင်ဘူး၊ မျက်စိနဲ့အဆင်း ရှိနေပေမယ့် အလင်းမရှိရင်လည်း မမြင်နိုင်ဘူး၊ အဲဒါတွေအားလုံးရှိပေမယ့် အဆင်းဆီကို ကိုယ်ကနှလုံး မသွင်းဘဲ ဒီပြင်ဟာတွေကို နှလုံးသွင်းပြီးတော့ စဉ်းစားတွေးတောနေမယ်ဆိုရင်လည်း မမြင်နိုင်ဘူး၊ အဲဒါ မျက်စိ, အဆင်း, အလင်း, နှလုံးသွင်းမှု ဤလေးခုရှိမှ မြင်သိမှု ဖြစ်တယ်၊ ဒါက ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တွေ ရှုရင်း ရှုရင်းနဲ့ သိနေတာပဲ။

ပြီးတော့ နားရယ်၊ အသံရယ်၊ အာကာသ တဲ့၊ နားနဲ့အသံကတော့ မျက်စိနဲ့ အဆင်းလိုပဲ၊ အလင်းနေရာမှာတော့ ဒီမှာ အာကာသဝင်လာတယ်၊ အာကာသဆိုတာ ဟိုအထက်ကောင်းကင်ကြီးကို ပြောတာမဟုတ်ဘူး၊ ဟင်းလင်းပြင်ကိုပြောတာ၊ နားနဲ့အသံရှိနေပေမယ့် နားနဲ့အသံအကြားမှာ ဟင်းလင်းပြင် အကြားအပေါက်မရှိရင် မကြားရဘူး၊ နားနဲ့အသံကြားမှာ ဟင်းလင်းပြင် အာကာသဆိုတာ ရှိပါမှ နားကအသံကို ကြားနိုင်တယ်၊ ဒီမှာ နားအသံဟင်းလင်းလို့ ရှိနေတယ်၊ တယ်နေရာ မကျတာနဲ့ အာကာသအမည်နဲ့ သုံးလိုက်ရတယ်၊ အာကာသဆိုလည်းပဲ နားလည်သဘောပေါက်မှာပါပဲ၊ နှလုံးသွင်းရှိဖို့လည်း လိုပါတယ်၊ နှလုံးသွင်းမှု မရှိရင်လည်း အသံကိုမကြားဘူး၊ တစ်ခါခါ စာပါရေးနေတဲ့အခါဆိုရင် ဘေးနားက လာပြောတာ တောင် မကြားဘူး၊ တစ်ခါတစ်ခါ နာရီတီးတာလည်း မကြားလိုက်ဘူး၊ တရားမှတ်လို့ ကောင်းလို့ တရားကို နှလုံးသွင်းနေတဲ့အခါ အသံကို နှလုံးမသွင်းလို့ ဘေးက အသံတွေရှိနေပေမယ့် မကြားဘူး၊ အဲဒီလိုပဲ နှလုံးသွင်းမှု ကလည်း အရေးကြီးတယ်၊ အဲဒါ ဆိုရမယ်။

"နား၊ အသံ၊ အာကာသ၊ နှလုံးသွင်းမှု–ဤလေးခုရှိမှ ကြားသိမှု ဖြစ်သည်"
(ဆို ၃–ခေါက်)

"ကြားသိမှုဖြစ်ရာမှာ အကြောင်းဘယ်နှစ်ခုရှိတုံး"
"လေးခု ရှိပါတယ်ဘုရား"

အဲဒီ အကြောင်းလေးခုစလုံး ပြည့်စုံမှ နားက အသံကိုကြားသိတယ်၊ အဲဒီအကြောင်းလေးခုထဲက တစ်ခုခုလိုနေရင် ကြားသိမှု မဖြစ်နိုင်တော့ဘူး၊ နားလေးနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ၊ နားလုံးလုံးပျက်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဆိုရင် ဘာမှ မကြားရဘူး၊ အသံမရှိရင်ကြားလို့မဖြစ်ဘူး၊ နည်းနည်းလောက်မှ အပေါက်အကြား အာကာသမရှိရင်လည်း မကြားရဘူး၊ ဂရစိုက်ပြီး နှလုံးသွင်းမှုမရှိရင်လည်း မကြားရဘူး။

အနံ့နံ့ရာမှာလည်း အကြောင်းအင်္ဂါတွေ ရှိတာပါပဲ၊ "နှာခေါင်းအနံ့ ဆောင်လေ နှလုံးသွင်းမှု– ဤလေးခုရှိမှ နံ့သိမှု ဖြစ်သည်"တဲ့၊ နှာခေါင်းလည်းရှိမှ အနံ့လည်းရှိမှ အနံ့မရှိရင်လည်း မနံ့နိုင်ဘူး၊ နှာခေါင်းမရှိရင်လည်း မနံ့နိုင်ဘူး၊ နှာခေါင်းမရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကတော့ ရှားပါတယ်၊ ဒါပေမယ့် လွန်ခဲ့တဲ့ အနှစ် ၃၀–ကျော် ၄၀လောက်တုန်းက ကိုယ်တော်တစ်ပါး

တွေ့ရဖူးတယ်၊ အရင်ကလည်း ပြောခဲ့ဖူးပါပြီ၊ ရွှေဘိုနယ်ပါပဲ၊ ဆိပ်ခွန်ကတော့ မဟုတ်ဘူး၊ ဘုန်းကြီးတို့နေတဲ့ ဆိပ်ခွန်ကျောင်းမှာပဲ လာပြီးတော့ နေပါတယ်၊ ဦးပဉ္စင်းပါပဲ၊ ဘုန်းကြီးတို့ထက် အများကြီးငယ်ပါတယ်၊ အဲဒီကိုယ်တော် တစ်ပါးဟာ သူ့မှာ အနှံ့မနံ့ဘဲဖြစ်နေတယ်၊ သူ့အစ်ကိုတွေက သူအနှံ့နံ့အောင်ဆိုပြီးတော့ သူ့ခေါင်းအုံးနားမှာ ရေမွှေးတွေ ဆွတ်ဖျန်းထားတာတောင် ဘာမျှမနံ့ဘူး၊ မွှေးလည်းမမွှေး ဘာနံ့မှလည်း မနံ့ဘူးတဲ့၊ နှာခေါင်းပုံသဏ္ဌာန်ရှိပေမယ့် နံနိုင်တဲ့ နှာခေါင်းမရှိလို့ မနံတာပဲ၊ သိက္ခာဝါ လေးငါးဝါလောက်ပဲ ရှိပါသေးတယ်၊ သူ့မှာနံနိုင်တဲ့ နှာခေါင်းမရှိတော့ ဘယ်လိုအနှံ့ရှိတဲ့ နေရာကိုပဲ သွားသွား မနံတော့ဘူးပေါ့လေ။

နံသိဖို့နေရာမှာ သယ်ဆောင်တဲ့လေလည်း လိုပါတယ်၊ နှာခေါင်းထဲရောက်အောင် သယ်ဆောင်ပေးတဲ့ လေလဲ ရှိရဦးမယ်၊လေက သယ်ဆောင်မပေးလို့ရှိရင် အနှံ့ဟာ နှာခေါင်းထဲကို မရောက်နိုင်ဘူး၊ အနှံ့ရှိနေပေမယ့် နှာခေါင်းထဲရောက်မှသာ နှာခေါင်းက အနှံ့ကို နံသိနိုင်တယ်၊ ပြီးတော့ နှလုံးသွင်းလည်း ရှိပါမှပဲ၊ နှလုံးသွင်းမှု မရှိရင် မနံနိုင်ပါဘူး၊ ဒီပြင်အာရုံတစ်ခုခုကို စူးစိုက်နေလို့ နှလုံးမသွင်းမိရင် အနှံ့နံတယ်လို့ မသိပါဘူး၊ ဒါကိုလည်း ဆိုကြမယ်။

"နှာခေါင်း, အနှံ့, သယ်ဆောင်လေ, နှလုံးသွင်းမှု, ဤလေးခုရှိမှ
နံသိမှုဖြစ်သည်" (ဆို ၃–ခေါက်)

ဒါက နံသိမှုဖြစ်တဲ့အခါ ဒီလို အကြောင်းတွေရှိတယ်ဆိုတာ သိဖို့ပါပဲ၊ ဒီနံသိမှုက ဃာနဝိညာဉ်တဲ့၊ သူ့အကြောင်းနဲ့သူ ရှိရတယ်။

"ဃာနဝိညာဉ်ဟာ အကြောင်းဘယ်နှစ်ပါးရှိမှ ဖြစ်သလဲ"
"လေးပါးရှိမှ ဖြစ်ပါတယ်ဘုရား"

ဆောင်ပုဒ်ကလေးအတိုင်း လေးပါးရှိတယ်ဆိုတာ မှတ်ထားကြရမယ်၊ အကြောင်းမဲ့ဖြစ်တာ မဟုတ်ဘူး၊ အကျိုးရယ်လို့ ဖြစ်ပေါ်လာရင် အကြောင်းဆိုတာ ရှိတာချည်းပဲ။

စားသိမှုဆိုတာကလည်း လျှာမကောင်းရင် အရသာကို မသိနိုင်ဘူး၊ လျှာမကောင်းတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကတော့ အင်မတန်ရှားပါတယ်၊တစ်ခါတစ်ရံ လျှာပျက်နေတာကတော့ ရှိပါတယ်။ လုံးလုံးမကောင်းတာကတော့ မရှိသလောက်ပါပဲ၊ အရသာလည်းရှိမှ အဲဒီ အရသာကလည်း လျှာပေါ်ကို ရောက်လာပါမှပြီးတော့ အစိုရည်လေးလည်းရှိမှ လျှာက အစိုရည်နဲ့ ရောသွားရမယ်၊ အစိုရည်မရှိဘဲ ခြောက်နေတဲ့ဟာ ဆိုရင်တော့ အရသာမပေါ်ဘူး၊ အရသာကလည်း အစိုရည်ရှိလို့ လျှာကအစိုရည်နဲ့ရောမိပြီဆိုရင် အဲဒါ အရသာ ပေါ်လာနိုင်ပါတယ်၊ နှလုံးသွင်းကတော့ ရှိရမှာပဲ၊ မရှိလို့ မဖြစ်ဘူး၊ ဒါကိုလည်း ဆိုကြမယ်။

"လျှာ, အရသာ, အစိုအရည်, နှလုံးသွင်းမှု၊ ဤလေးခုရှိမှ
အရသာသိမှု ဖြစ်သည်" (ဆို ၃–ခေါက်)

နောက်ပြီးတော့ ကိုယ်က အတွေ့အထိတဲ့၊ သူကလည်းပဲ အကြောင်းလေးပါးဆုံမှ ဖြစ်တယ်၊ ဒါက ကိုယ်အကြည်တဲ့၊ ကိုယ်ဆိုရင် အကောင်အထည်ကြီးမှတ်နေမှာစိုးလို့ အကြည်လေးထည့်လိုက်ရသေးတယ်၊ ဒီပြင် ဆိုခဲ့တာတွေလည်း အကြည်တွေချည်းပါပဲ၊ မျက်စိအကြည်၊ နားအကြည်၊ နှာခေါင်းအကြည်၊ လျှာအကြည် အဲဒါတွေလည်း အကြည်တွေချည်းပါပဲ၊ အဲဒါတွေကတော့ မျက်စိစသည်ဆိုလိုက်ရင် သဘောပေါက်တယ်၊ နားလည်တယ်၊ ကိုယ်ကျတော့ အကောင်ကြီး လိုက်မှတ်နေမှာစိုးလို့ ကိုယ်အကြည်လို့ ထည့်ပြောလိုက်ရတယ်၊ ကာယပသာဒရုပ်အကြည်လေးတွေဆိုတာ နေရာတကာမှာရှိတယ်၊ အဲဒါကို မျက်စိနဲ့ မမြင်ကောင်းပါဘူး၊ အင်မတန်သိမ်မွေ့တဲ့ သဘောလေးတွေပါပဲ၊ တစ်ကိုယ်လုံး အနှံ့အပြား နေရာတိုင်းမှာ ရှိတယ်၊ အတွင်းရော၊ အပြင်ရော၊ အကြောရော၊ အသားရော၊ တစ်ကိုယ်လုံးပါပဲ၊ ဆေးဘက်က ဆရာဝန်တွေကတော့ အတွေ့အထိကို သိတဲ့ အာရုံကြောလေးဆိုတာ ရှိတယ်၊ အဲဒီအာရုံကြောတလျှောက်မှာ ကိုယ်ရုပ်အကြည်တွေ ပျံ့နှံ့ပြီးတော့ တည်နေတယ်လို့ ဒီလိုဆိုရမှာပဲ၊ ထိစရာလည်းရှိမှတဲ့၊ ထိစရာမရှိရင်လည်း မသိနိုင်ဘူး၊ အမာခံလေးလည်း ရှိမယ်၊ အဲဒါ ပထဝီဓာတ်ခေါ်တယ်၊ ပထဝီဓာတ် အမာခံကလေးက ကိုယ်အကြည်ရဲ့ တည်ရာဖြစ်တဲ့ အမာခံကလေးပေါ့လေ၊ ပြီးတော့ နှလုံးသွင်းမှုလည်းရှိရမှာပဲ၊ ကိုယ်အကြည်ရုပ်မရှိတဲ့ နေရာတွေဆိုတာလည်း ရှိသေးတယ်၊ အဲဒါကတော့ အသားအရေခြောက်နေတဲ့ နေရာတွေ လက်သည်းဖျား ခြေသည်းဖျားတွေ ထုံကျဉ်နေတဲ့ နေရာတွေ၊ အဲဒီ နေရာတွေမှာ ထိပေမယ်လို့ မသိနိုင်ဘူး၊ နှလုံးသွင်းမှုဆိုတာကတော့ ရှိရမှာချည်းပဲ၊ ထိပေမယ်လို့ နှလုံးသွင်းမှုမရှိရင်လည်း မသိနိုင်ပါဘူး၊ မြင်တာ ကြားတာတွေကို အာရုံစူးစိုက်နေလို့ နှလုံးမသွင်းမိရင် ထိပေမယ်လို့လည်း မသိနိုင်ဘူး၊ အဲဒါကြောင့် ကိုယ်အကြည်ထိစရာ အမာခံ နှလုံးသွင်းမှု ဤလေးခုရှိမှ ထိသိမှုဖြစ်တယ်၊ ကိုင်း–ဆိုကြရမယ်။

"ကိုယ်အကြည်, ထိစရာ, အမာခံ, နှလုံးသွင်းမှု၊ ဤလေးခုရှိမှ ထိသိမှု ဖြစ်သည်" (ဆို ၃–ခေါက်)

အဲဒီမှာ ထိစရာဆိုတာက သုံးမျိုးရှိတယ်၊ ပထဝီဓာတ်ကတစ်မျိုး၊ တေဇောဓာတ်ကတစ်မျိုး၊ ဝါယောဓာတ်ကတစ်မျိုး၊ အဲဒီသုံးမျိုးပါပဲ၊ ပထဝီဖောဋ္ဌဗ္ဗ တေဇောဖောဋ္ဌဗ္ဗ ဝါယောဖောဋ္ဌဗ္ဗ–လို့လည်းခေါ်တယ်၊ ပထဝီဓာတ်ဆိုတာကိုလည်း နှစ်မျိုးခွဲခြားထားသေးတယ်၊ ခက်မာပထဝီ နူးညံ့ပထဝီတဲ့၊ ဒီလိုနှစ်မျိုးခွဲခြား ထားတယ်၊ နူးညံ့တာကိုထောက်ရင် သူ့ထက်ကြမ်းတမ်းတာကို ခက်မာပထဝီလို့ဆိုရတယ်၊ ကြမ်းတမ်းတာကို ထောက်ပြီးတော့လည်း သူ့ထက်နူးညံ့တာကို နူးညံ့ပထဝီလို့ ဆိုရတယ်၊ သူတို့နှစ်မျိုးကတော့ အရင်းပိုင်း အဖျားပိုင်းလိုပါပဲ၊ ဒါကြောင့် နူးညံ့တာလည်း ပထဝီဓာတ်၊ ကြမ်းတမ်းတာလည်း ပထဝီဓာတ်ပဲ။

ခုတင်ကို စမ်းကြည့်ရင် တွေ့ရတာဟာ ကြမ်းတမ်းတဲ့သဘော အမာခံသဘောတွေပဲများတယ်၊ ဒါကြောင့် သူ့ကို ခက်မာပထဝီလို့ ခေါ်တယ်၊ ကောင္ဘာသထဲက ဆံပင် မွေးညင်း၊ ခြေသည်းလက်သည်း၊ သွား၊ အရေ၊ အသား၊ အကြော၊ အရိုး၊ ခြင်ဆီ၊ အညှို့၊ နှလုံး၊ အသည်း၊ အမြှေး၊ အပြင်၊ အဆုတ်၊ အူမ၊ အူသိမ်၊ အစာသစ်၊ အစာဟောင်း၊ ဦးနှောက်တိုင်အောင် အားလုံး ၂၀–ရှိပါတယ်၊ အဲဒါ ပထဝီကောင္ဘာသတွေတဲ့၊ အဲဒီထဲမှာ ခက်မာကြမ်းတမ်းတဲ့သဘောတွေရှိတာပဲ၊ နူးညံ့တာတွေလည်း ရှိတာပဲ။

ကတ္တီပါတို့၊ ဝါဂွမ်းတို့ အဲဒါတွေကတော့ နူးညံ့ပထဝီတွေ၊ ဒါလည်းပဲ နူးညံ့တယ် ဆိုပေမယ်လို့ မျက်လုံးထဲ သွားထိလိုက်မယ်ဆိုရင်တော့ သူလည်း ကြမ်းတမ်းတာပဲ၊ ဒါကြောင့် ပထဝီဓာတ်ဆိုတာ ခက်မာကြမ်းတမ်းတဲ့သဘော နူးညံ့တဲ့သဘော–တဲ့။

တေဇောဓာတ်ဆိုတာကတော့ ပူမှု အေးမှုပါပဲ၊ ပူလောင်တာလည်း သူပဲ၊ အေးတာလည်း သူပဲ၊ အေးတာကို ထောက်ဆပြီး သူ့ထက်ပူတာကို ပူတယ်၊ ပူတာကို ထောက်ဆပြီး သူ့ထက်အေးတာကို အေးတယ်လို့ဆိုရတာပဲ၊ အဲဒါဘယ်နေရာမှာ ထင်ရှားတုန်းဆိုတော့ ရေမှာထင်ရှားပါတယ်၊ ပကတိရေဆိုရင် အေးတယ်၊ သောက်ရေအိုးထဲကရေဆိုရင် ပိုပြီးတောင်အေးသေးတယ်၊ သောက်ရေအိုးထဲကရေနဲ့ အပြင်ကရေကို နှိုင်းစာကြည့်ရင် အပြင်ရေက နည်းနည်းနွေးတယ်၊ မနှိုင်းမစာဘဲ သူ့ချည်းဆိုရင်တော့ အေးတယ်လို့ဆိုရမှာပဲ၊ သောက်ရေအိုးထဲကရေနဲ့ နှိုင်းစာလိုက်တော့ အပြင်ရေကပူတယ်၊ ဒါကြောင့် ပူတယ်၊ အေးတယ်ဆိုတာ သဘောအားဖြင့်တော့ အတူတူပဲတဲ့၊ နောက်ပြီးတော့ သောက်ရေအိုးထဲကရေ အေးတယ်ဆိုပေမယ်လို့ ရေခဲရေနဲ့စာလိုက်ပြန်တော့ ရေခဲရေက ပိုအေးတယ်၊ သောက်ရေထဲကရေက နွေးပြန်တယ်၊ ရေခဲရေကို ကိုင်မိလို့ လက်အေးနေရင် ပကတိရေတစ်ခုခုနဲ့ အမြန်ဆေးချလိုက်တဲ့အခါ ချက်ချင်းနွေးသွားတာပဲ၊ ဒါကြောင့် အပူအအေး ဟူသမျှ တေဇောဓာတ်ချည်းပါပဲ။

ဝါယောဓာတ်ဆိုတာကတော့ ထောက်ကန်ခြင်း၊ တွန်းကန်ခြင်း၊ တောင့်တခြင်း၊ လှုပ်ရှားခြင်း သဘောရှိတယ်တဲ့၊ ကိုယ်ထဲမှာ တောင့်တာတင်းတာ လှုပ်ရှားတာတွေကို တွေ့ရတယ်၊ အဲဒါ ဝါယောဓါတ် အတွေ့အထိပါပဲ၊ ဖောင်းတယ် ပိန်တယ် ဒီလိုမှတ်တဲ့အခါမှာ ဗိုက်ထဲက တောင့်တာ တင်းတာ တွန်းကန် လှုပ်ရှားတာတွေ အဲဒါ အားလုံးဝါယောဓာတ်တွေပါပဲ၊ ထိုင်တယ် ထိုင်တယ်လို့ မှတ်တဲ့အခါမှာလည်း ကိုယ်ကြီးကော့ပြီးတော့နေတာ အဲဒါဟာလည်း ဝါယောဓာတ်ပါပဲ၊ ဘာလုံးတို့မှ လေခေါင်းအုံးတို့ ဒီလိုတောင့်တင်းနေတာတွေ တော်တော်ရှိပါတယ်၊ အဲဒါတွေအားလုံး ဝါယောဓာတ်ချည်းပါပဲ၊ ဒီတော့ တွေ့ထိစရာဆိုတာ ခက်မာတဲ့သဘော၊ ကြမ်းတမ်းတဲ့သဘော၊ နူးညံ့တဲ့သဘော ပထဝီဓာတ် တစ်မျိုး၊ နွေးတာ အေးတာ ဒီလိုသဘောရှိတဲ့ တေဇောဓာတ်က တစ်မျိုး၊ တောင့်တင်းတာ တွန်းကန်တာ လှုပ်ရှားတာ ဒီလိုသဘောရှိတဲ့ ဝါယောဓာတ်ကတစ်မျိုး၊ ကိုယ်ထဲမှာပဲဖြစ်ဖြစ် အပြင်ဘက်မှာပဲဖြစ်ဖြစ် အဲဒီတွေ့ထိစရာတွေကို သိရမယ်တဲ့၊ အမာခံဆိုတာကတော့ ကိုယ်အကြည်ရုပ်ရဲ့ တည်ရာအမာခံပထဝီဓာတ်ပဲ၊ ဒါကတော့ မရှိဘဲမနေဘူး၊ ရှိတာပဲ "ကိုယ်အကြည်, ထိစရာ, အမာခံ, နှလုံးသွင်းမှု ဤလေးခုရှိမှ ထိသိမှုဖြစ်သည်"တဲ့၊ ထိသိမှုနေရာမှာလည်း ဒီလေးခုရှိမှ ထိသိမှုဖြစ်နိုင်ပါတယ်။

ကြံ့သိမ္မူဖြစ်မှု

နောက်ပြီးတော့ စိတ်ကူးကြံ့စည်မှုတဲ့၊ စိတ်ကူး ကြံ့စည်မှုကျတော့လည်းပဲ အကြောင်းလေးပါးပဲတဲ့၊ ဘာတွေတုန်း ဆိုလို့ရှိရင် "ဘဝင်စိတ်, ထင်ပေါ်သည့်အာရုံ, မှီရာရုပ်, နှလုံးသွင်းမှု ဤလေးခုရှိမှ ကြံ့သိမ္မူဖြစ်တယ်"တဲ့၊ အဲဒီ လေးခုပါပဲ၊ အဲ ဘဝင်စိတ်ဆိုတော့ မန–လို့ ခေါ်တယ်၊ ဝီထိစိတ်ဖြစ်ရာမို့လို့ မနောဒ္ဓါရလို့လည်း ခေါ်တယ်၊ ဘဝင်စိတ်ဆိုတာ ရှိတာချည်းပဲ၊ ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်းမှာပဲ ဒီဘဝင်စိတ်က ရှိရတယ်၊ သူမရှိလို့မဖြစ်ဘူး၊ ဒါပေမယ့် သူ့ဟာသူ အိပ်မောကျသလို အစဉ်မပြတ်ဖြစ်နေတဲ့ ဘဝင်ဆိုရင် ကြံ့သိမ္မ ဖြစ်ခြင်းရဲ့ အကြောင်းမဟုတ်ဘူး၊ သူကတော့ အားနည်းနေတယ်လို့ ဆိုတယ်၊ ပဋ္ဌိသန္ဓေစိတ်က အာရုံပြုတဲ့ကံ ကမ္မနိမိတ်၊ ဂတိနိမိတ် အာရုံတစ်ခုခုကို အာရုံပြုပြီးတော့ ဗြိမ်သက်နေတာပဲ၊ အဲ သူက အားနည်းတယ်တဲ့၊ ယခု လောလောဆယ်ဖြစ်နေတဲ့ အာရုံတွေကို ယူနိုင်လောက်အောင် အားမရှိဘူး၊ အားမပေးနိုင်ဘူးတဲ့၊ အခုဘဝင်စိတ် ကတော့ အခုပေါ်လာတဲ့အာရုံကို ဆင်ခြင်နိုင် လောက်အောင် အားရှိလာတဲ့ ဘဝင်စိတ်တဲ့၊ အဲဒါ ဘဝဂ်စလန ဘဝဂ္ဂုပဏ္ဍေဒဆိုတဲ့ ဘဝင်တွေပါပဲ၊ ကြံ့သိစိတ် ဖြစ်တော့မယ်ဆိုရင် လှုပ်သလိုလိုဖြစ်လာတဲ့ ဘဝင်ရယ်၊ နောက်ဘဝင် တစ်ခုက နောက်ထပ် ဘဝင်အစဉ်ဖြစ်ခွင့်မပေးဘဲ ဘဝင်အစဉ်ကို ဖြတ်ပစ်တဲ့ ဘဝင်ရယ်၊ အဲဒီဘဝင် တွေကမှ ကြံ့သိစိတ်ဖြစ်ခြင်းရဲ့ အကြောင်းတဲ့၊ အဲဒီ ဘဝင်တွေကနေပြီးတော့ ကြံ့သိစိတ်တွေဖြစ်လာတယ်၊ ဒီမှာ ဘဝင်စိတ်ဆိုတာဟာ အဲဒီ ဘဝင်စိတ်တွေကိုဆိုတာပဲ၊ ထင်ပေါ်သည့် အာရုံဆိုတာကတော့ မြင်ပြီးသား အာရုံလည်းပေါ်နိုင်တယ်၊ ကြားပြီးသားအာရုံလည်း ပေါ်နိုင်တယ်၊ နံ့ပြီးသား, စားပြီးသား, တွေ့ထိပြီးသားအာရုံ၊ အဲဒီအာရုံတွေလည်း ပေါ်နိုင်တာပဲ၊ ဒီပြင် အလွတ်လည်းပဲ စိတ်ကူးကြံ့စည်ပြီး ရလာတဲ့အာရုံတွေ အမျိုးမျိုးပေါ့၊ ပရမတ်ရော၊ ပညတ်ရောစုံလို့ပေါ့၊ စိတ်ကူးကြံ့စည်တာထဲပေါ်လာတဲ့ အာရုံတွေကတော့ ပြည့်လို့ပါပဲ၊ ပြီးတော့ မှီရာရုပ်တဲ့၊ စိတ်ကူးစဉ်းစား ကြံ့စည်တဲ့စိတ်ကလည်းပဲ ရုပ်ကိုမှီပြီးတော့ဖြစ်တယ်တဲ့၊ အဌကထာ ဆရာများက ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မှီတယ်လို့ဆိုပါတယ်၊ ဘာပဲဖြစ်ဖြစ်ပေါ့လေ၊ သူက မှီရာရုပ်ပဲ၊ ဒီမှာ သာမညပဲထားလိုက်ပါတော့၊ ငြင်းစရာမရှိအောင် ဘုန်းကြီးက ဒီလောက်ပဲ ထားလိုက်ပါတယ်၊ မှီရာရုပ်ရှိမှလည်း စိတ်ကူးကြံ့စည်မှု ဖြစ်တယ်၊ ရုပ်မရှိရင် စိတ်ကူးကြံ့စည်မှုမဖြစ်နိုင်ဘူး၊ ပြီးတော့ နှလုံးသွင်းမှုတဲ့၊ နှလုံးသွင်းမှုက ဆင်ခြင်မှုလေး ပါပဲ၊ "နှလုံးသွင်းမှု ဤလေးခုရှိမှ ကြံ့သိမ္မူဖြစ်တယ်"ကိုင်းဆိုရမယ်။

"ဘဝင်စိတ် ထင်ပေါ်သည့်အာရုံ, မှီရာရုပ်, နှလုံးသွင်းမှု၊ ဤလေးခုရှိမှ
ကြံ့သိမ္မ ဖြစ်သည်" (ဆို ၃–ခေါက်)

စဉ်းစားကြံ့စည်မှု ဖြစ်တဲ့အခါ အကြောင်းဘယ်နှစ်ခုရှိတုန်းဆိုရင် လေးခုရှိတယ်၊ ဘာတွေတုန်း ဆိုရင် ဘဝင်စိတ်က တစ်ခု၊ ဘဝင်စိတ်ဆိုတာ လှုပ်ရှားလာတဲ့ဘဝင်ကို ပြောတာ၊ ရိုးရိုးအိပ်မောကျနေတဲ့ ဘဝင်ကိုပြောတာမဟုတ်ဘူး၊ အိပ်မောကျနေတဲ့အခါ အာရုံမပေါ်ဘူး၊ နိုးတဲ့အခါမှသာ အာရုံထင်ပေါ်တယ်လို့ ဆိုတယ်၊ ဒါလည်းနားလည်ဖို့ မလွယ်လှ ပါဘူး၊ စာထဲပေထဲပါလို့ အဲဒီအတိုင်း ထင်ပေါ်တယ်လို့ ပြောရတာပဲ၊ မျက်စိထဲ အဆင်း ထင်ပေါ်တာတို့၊ နားထဲ အသံထင်ပေါ်တာတို့ ဒါတွေကတော့ ထင်ရှားတယ်၊ ဘဝင်စိတ်ပေါ်မှာ အာရုံ ထင်ပေါ်လာတယ် ဆိုတာကတော့ ကျမ်းဂန် အနေအားဖြင့်သာ မှတ်ထားရတယ်၊ ဒါကိုသိဖို့ရာ မလွယ်ပါဘူး၊ အာရုံဟာ စိတ်ကူးလိုက်ရင် ပေါ်လာတာချည်းပဲ၊ စိတ်မကူးရင် မပေါ်ဘူး၊ ဒါကတော့ ထင်ရှားပါတယ်၊ ပြီးတော့ မှီရာရုပ်တဲ့၊ အခု ကြံ့သိတဲ့စိတ်ရဲ့ မှီရာရုပ်ကို အဌကထာ ဆရာက နှလုံးသွင်းရုပ်လို့ ဆိုတယ်။ နှလုံးသွေးထဲမှာ တည်နေတဲ့ရုပ်ဟာ မှီရာရုပ်တဲ့၊ မှီရာရုပ် နှလုံးသွင်းမှု ဤလေးခုရှိမှ ကြံ့သိမ္မ ဖြစ်တယ်။

အာရုံနဲ့ဝိပါက်

ကုသိုလ်ကံကြောင့် အာရုံကောင်းတွေ့ပြီးတော့ အကျိုးဝိပါက် ဖြစ်ပေါ်လာရတယ်၊ အကုသိုလ်ကံကြောင့် မကောင်းတဲ့ အာရုံနဲ့ တွေ့ပြီးတော့ အကျိုးဝိပါက်စိတ်ဖြစ်ပေါ်လာရတယ်၊ ကောင်းရင် ကောင်းတဲ့အလိုက် မကောင်းရင် မကောင်းတဲ့ အလိုက် အကျိုးဝိပါက်ကတော့ ဖြစ်ပေါ်လာရတာချည်းပါပဲ၊ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

"အာရုံ ကောင်း၌ ကုသိုလ်ကံကြောင့် ဝိပါက်စိတ်ဖြစ်သည် အာရုံဆိုး၌
အကုသိုလ်ကံကြောင့် ဝိပါက်စိတ်ဖြစ်သည်" (ဆို ၃–ခေါက်)

အာရုံကောင်းတာကို မြင်ရတိုင်း၊ ကြားရတိုင်း၊ တွေ့ရတိုင်း ကုသိုလ်ကံကြောင့် ဖြစ်တယ်၊ ကုသိုလ်ကံရဲ့ အကျိုးပဲ၊ ဒါတွေ တွေ့ရတာ ကံကောင်းလို့ပဲလို့ လူတွေက သိကြတယ်၊ အာရုံကောင်းတွေကို တွေ့တိုင်း တွေ့တိုင်း ကုသိုလ်ကံကြောင့် ဒီလို အာရုံကောင်းတွေကို တွေ့ရတာပဲလို့ သဘောပေါက်သွားရင် ဒါလည်း ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပဒါပါပဲ၊ အကြောင်းနဲ့ အကျိုးကို သိတယ်ဆိုရင် အဲဒါ ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပဒါကို သိတာပဲ၊ ဘယ်သူကမှ ဖန်ဆင်းတာမဟုတ်ဘူး၊ ဘယ်သူကမှ လုပ်ပေးတာမဟုတ်ဘူး၊ ရှေးကုသိုလ်ကံကြောင့် အာရုံကောင်းတွေ တွေ့သိပြီးတော့ ခံစားနေရတာပဲ၊ အဲဒါ ကုသလဝိပါက်စိတ်လို့ ခေါ်တယ်၊

ကုသိုလ်၏ အကျိုးဝိပါက်စိတ်တွေတဲ့၊ အာရုံဆိုးတွေ တွေ့ပြီးတော့ ခံစားနေရတာလည်း ရှေးအကုသိုလ်ကံကြောင့်ပဲ၊ ဘယ်သူ့ကမှ လုပ်ပေးတာမဟုတ်ဘူး၊ ရှေးအကုသိုလ်ကံကြောင့် အာရုံဆိုးတွေ တွေ့သိပြီးတော့ ခံစားနေရတာပဲ၊ အဲဒါ အကုသလ ဝိပါက်စိတ်လို့ ခေါ်တယ်၊ အကုသိုလ်၏ အကျိုးဝိပါက်စိတ်တွေတဲ့။

အကုသိုလ်ကံဆိုရင် ကံချည်းသက်သက် ဖြစ်တာမဟုတ်ဘူး၊ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန်တွေ၊ သင်္ခါရတွေ အကုန်လုံး ပါလာကြတာ၊ မသိတဲ့အဝိဇ္ဇာရှိမှ တဏှာက အကောင်းထင်ပြီးတော့ သာယာနှစ်သက်တယ်၊ သာယာနှစ်သက်တော့ သာယာနှစ်သက်ရာကနေ စွဲလမ်းတဲ့ ဥပါဒါန် ဖြစ်လာတာပဲ၊ စွဲလမ်းတော့ မရရအောင် အားထုတ်တယ်၊ အားထုတ်တော့ အမှုအောင်မြင်သွားတယ်၊ အဲဒါ ကံဖြစ်တော့တာပဲ၊ အဲဒီလို ကံကြောင့် ကောင်းကျိုးဆိုးကျိုးတွေ ဖြစ်နေတာပဲလို့ ဒီလိုသိတာဟာ ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို သိတာပဲ၊ အဲဒါတွေကို နားလည်ထားဖို့လိုပါတယ်၊ ကနေ့အချိန်က တစ်နာရီခွဲကျော်လို့ ၂–နာရီတောင် နီးသွားပြီ၊ ဒီလောက်နဲ့ပဲ ရပ်ကြဦးစို့ရဲ့၊ နောက်တရားပွဲကျရင် ၈–နံပါတ် ၉–နံပါတ်နဲ့ ကြိယာအဗျာကတတွေ၊ အဲဒီ စာရွက်တွေ မပျောက်စေကြနဲ့၊ နောက်ထပ် မပေးနိုင်ဘူး၊ စာရွက်က တစ်ထောင်တည်း ရိုက်ထားတာ၊ ပေးစရာ မရှိတော့ဘူး၊ တရားသိမ်းကြစို့။

ယနေ့အဖို့ အကျွန်ုပ်တို့ ပြုစု အားထုတ်အပ်သော။ပ။ ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ကျန်းမာချမ်းသာကြပါစေ။

သာဓု . . . သာဓု . . . သာဓု . . . ။

အဘိဓမ္မာတရားတော်ကြီး

တိတိကျကျ ဟောနေရင် မပြီးနိုင်

ဒီကနေ့ ၁၃၃၇–ခု၊ ကဆုန်လကွယ်နေ့ဖြစ်တယ်၊ ဟောရမယ့်တရားကတော့ ပြာသိုလပြည့်ကစပြီး ဟောခဲ့တဲ့ အဘိဓမ္မာတရားတော်ကြီးပါပဲ၊ ဝါစဉ်အားဖြင့် ၇–ဝါမြောက်မှာ မြတ်စွာဘုရားက တာဝတိံသာ နတ်ပြည်မှာ ဟောခဲ့တဲ့တရားတဲ့၊ အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာစသည်တို့မှာ ဖွင့်ပြထားပါတယ်၊ အခု ဘုန်းကြီး ဟောလာတာဟာ ၁၃၃၆–ခု၊ ပြာသို လပြည့်နေ့ကစပြီး ဟောလာတာပဲ၊ တိတိကျကျတော့ မဟောနိုင်ပါဘူး၊ တိတိကျကျ ဟောနေရင်လည်း မပြီးနိုင် မဆုံးနိုင်ဖြစ်နေမှာပဲ၊ နာကြားရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေလည်း စိတ်ဝင်စားမှု သိပ်ရှိမှာမဟုတ်ပါဘူး၊ ဒီတော့ နာကြားရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေလည်း နာကြားနိုင်အောင် အဘိဓမ္မာဟောပုံကိုလည်း အတော်အတန် ရိပ်မိလေအောင် အဘိဓမ္မာနဲ့စပ်ပြီးတော့လည်း ရုပ်တရား နာမ်တရား တွေခွဲခြားပြီး သိနိုင်သမျှ သိအောင်လို့ ဘုန်းကြီးက ဟောနေပါတယ်၊ ဟောရာမှာလည်း အတိုချုံးနိုင်သမျှ ချုံးပြီးတော့ ဟောပါတယ်၊ အင်မတန်ရှည်လျားတဲ့ အဘိဓမ္မာတရားတော်ကြီးကို ရှိတဲ့အတိုင်း ဟောနေမယ်ဆိုရင် ဟောတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ကလည်း မဟောနိုင်ပါဘူး၊ နာတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေကလည်း နာနိုင်မှာမဟုတ်ပါဘူး။

အတိုချုံးပြီးတော့ ဟောလာခဲ့တာ အခုဆိုရင် "ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ"အရ ကာမာဝစရ ကုသိုလ်စိတ် ၈–ခု၊ ရူပါဝစရကုသိုလ်စိတ် ၅–ခု၊ အရူပါဝစရ ကုသိုလ်စိတ် ၄–ခုတော့ ပြီးခဲ့ပြီ၊ လောကုတ္တရာ မဂ်ကုသိုလ် ၄–ခုလည်း ဟောခဲ့ပြီ၊ အဲဒါ ကုသလာဓမ္မာအရ ပြီးသွားပြီ၊ အကုသလာဓမ္မာအရလည်း အကုသိုလ်စိတ် ၁၂–ခု ဟောခဲ့ပြီ၊ အဗျာကတာ ဓမ္မာအရ အဗျာကတတရား ဝိပါက်အဗျာကတလည်းရှိတယ်၊ ကြိယာအဗျာကတလည်းရှိတယ်၊ ရုပ်အဗျာကတလည်းရှိတယ်၊ နိဗ္ဗာန်အဗျာကတလည်းရှိတယ်။

အဲဒီ လေးမျိုးထဲက ဝိပါက်အဗျာကတကို ဟောခဲ့တာဟာ အတော်စုံသွားပြီ၊ အရင်လပြည့်နေ့က ဝေတဲ့ တရားဆောင်ပုဒ် စာရွက်ကလေးတွေပါမှဖြစ်မယ်၊ ဆောင်ပုဒ် စာရွက်မပါလို့ရှိရင်တော့ ဒီအတိုင်း အလွတ်မှတ်နိုင်ဖို့ မလွယ်ဘူး၊ အဲဒီမှာ စက္ခုဝိညာဉ်, သောတဝိညာဉ်, ঘာနဝိညာဉ်, ဇိဝှာဝိညာဉ်, ကာယဝိညာဉ် ဆိုတဲ့ ဝိညာဉ်ငါးပါး၊ အဲဒါကို ပဉ္စဝိညာဉ်လို့ခေါ်တယ်၊ ကုသလဝိပါက် ကုသိုလ်၏ အကျိုးက ငါးပါး၊ အကုသလဝိပါက် အကုသိုလ်၏အကျိုးက ငါးပါးဆိုတော့ ၁၀–ပါး ပေါ့လေ၊ ဒွေပဉ္စဝိညာဉ်လို့ ခေါ်တယ်၊ အဲဒါက စပြီးဟောလာခဲ့တာ ပြီးသွားပြီ၊ ဒွေပဉ္စဝိညာဉ် ၁၀–နဲ့ယှဉ်တဲ့ စေတသိက်နာမ်တရားတွေက ၇–ပါး ရှိတယ်၊ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟကျမ်းမှာတော့ သူ့ဟာ ရှင်းရှင်းလေးပါပဲ၊ ရှင်းအောင်လည်း အတိုချုပ်ပြီးတော့ ရေးထားတယ်၊ ပါဠိတော်ကတော့ ဒီလိုမဟုတ်ပါဘူး၊ ပါဠိတော်အသွားအတိုင်း သူ့နည်းနဲ့သူ ဟောရတာဆိုတော့ ကျယ်ဝန်းပါတယ်၊ အဲဒီမှာ စေတသိက် ၇–ပါးနဲ့ စိတ်ပေါင်းပါဆိုရင်တော့ ၈–ပါးတဲ့၊ ဒီလိုတွဲပြီးတော့ ဟောထားတယ်၊ နောက်ပြီးတော့ မနောဓါတ်ခေါ်တဲ့ သမ္မဋ္ဌိစိုန်း ကုသလဝိပါက် ကုသိုလ်အကျိုးကတစ်ခု၊ အကုသလဝိပါက် အကုသိုလ်အကျိုးကတစ်ခု၊ အဲဒါလည်းဟောခဲ့ပြီ၊ မနောဝိညာဏဓါတ်ခေါ်တဲ့ သန္တီရဏ စိတ်ကတော့ သုံးခုရှိတယ်၊ အကုသလဝိပါက် အကုသိုလ်ကျိုးကတစ်ခု၊ သူကတော့ ဥပေက္ခာသဟဂုတ်တစ်ခုပဲ၊ ကုသလဝိပါက် ကုသိုလ်အကျိုးကတော့ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ဥပေက္ခာနဲ့ယှဉ်တာကတစ်ခု၊ သောမနဿ သဟဂုတ် သောမနဿနဲ့ ယှဉ်တာကတစ်ခု၊ အဲဒီလို ၂–ခုရှိတယ်၊ အဲဒါ သန္တီရဏစိတ် ၃–ခုတဲ့၊ အဟေတုက ဟိတ်မရှိတဲ့ မနောဝိညာဏဓါတ်တွေပါပဲ၊ အဲဒါတွေ အကုန်လုံး ပြီးခဲ့ပြီ၊ ကုသလဝိပါက်က ပဉ္စဝိညာဉ်ငါးခု၊ သမ္မဋ္ဌိစိုန်း တစ်ခု၊ သောမနဿသဟဂုတ်နဲ့ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် သန္တီရဏက ၂–ခုဆိုတော့ ၈–ခုရှိပါတယ်၊ အကုသလဝိပါက် ကတော့ ပဉ္စဝိညာဉ်ငါးခု၊ သမ္မဋ္ဌိစိုန်းတစ်ခု၊ သန္တီရဏတစ်ခု ၇–ခုပဲရှိတယ်၊ အဲဒါတွေ အကုန်လုံးပြီးသွားပြီ၊ အဲဒီ ပဉ္စဝိညာဉ်ဆိုတဲ့ စက္ခုဝိညာဉ်စတဲ့ ဝိညာဉ်တွေဖြစ်ပုံကို နားလည်အောင်လို့ ဘုန်းကြီးက ဆောင်ပုဒ်ကလေးတွေ လည်း တစ်နေ့က ပေးထားခဲ့ပါတယ်၊ စာရွက်ပါတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေဆိုတော့ လွယ်လွယ်ပါပဲ၊ စာရွက် မပါရင်တော့ ဒါက မလွယ်ဘူး။

ဝိထိစိတ်ဖြစ်ပုံ

ဝိထိစိတ်ဖြစ်တော့ ဒီစိတ်တွေ ဘယ်လိုဖြစ်သလဲဆိုရင် ရှေးဦးစွာက ဘဝင်စိတ်တွေ ဖြစ်နေတယ်တဲ့၊ အိပ်ပျော်နေသလိုပဲ၊ ဒီဘဝင်စိတ်ဟာ ဘာမှမသိဘူး၊ ဘဝင်စိတ်ဆိုတာ အခုဖြစ်ဆဲအာရုံကို မသိတဲ့ မသိစိတ်တွေ ဘဲ၊ အဲဒီကနေပြီးတော့ မျက်စိထဲ အဆင်းထင်လာလို့ရှိရင် ဆင်ခြင်တဲ့ ပဉ္စဒ္ဒါရာဝဇ္ဇနန်းစိတ်ဖြစ်လာတယ်၊ ငါးဒွါရ၌ ထင်လာတဲ့အာရုံကို ဆင်ခြင်တာ ဖြစ်လို့ ပဉ္စဒ္ဒါရာဝဇ္ဇနန်းစိတ်တဲ့၊ အဲဒီစိတ်ကို တိုက်ရိုက်တော့ မဟောရသေးဘူး၊ သူက ကြိယာစိတ်ဆိုတော့ ကုသိုလ်, အကုသိုလ်လည်း မဟုတ်ဘူး၊ ကုသိုလ်ကျိုး, အကုသိုလ်ကျိုးလည်း မဟုတ်ဘူး၊ သူက အကျိုးမပေးနိုင်ဘူး၊ ငါးဒွါရ၌ ထင်လာတဲ့အာရုံကို "ဘာလဲ"လို့ ဆင်ခြင်ကာမျှပဲ၊ သူဖြစ်ပြီးတော့ စက္ခုဝိညာဉ်စိတ်ဖြစ်တယ်၊ ပြီးတော့ သမ္မဋ္ဌိန်း, သန္တီရဏ, ဝုဋ္ဌော, ဇော, တဒါရုံ အဲဒီလို အစဉ်အတိုင်းဖြစ်ပြီးတော့ ကျနေကြ ဘဝင်တွေကျလာတယ်၊ အဲဒါတွေနားလည်အောင်လို့ "ဘဝင်, ဆင်ခြင်၊ မြင်ပြီးလျှင်၊ ထိုပြင်လက်ခံတုံ။ စုံစမ်း,ဆုံးဖြတ်၊ ဇောစိတ်သတ်၊ နှစ်ရပ်တဒါရုံ"ဆိုတဲ့ ဆောင်ပုဒ် ကို ရေးထားပါတယ်၊ ဒါတွေကို ဟောလာတာ ၂–သီတင်း ရှိသွားပါပြီ၊ ခုတစ်ခါ ထပ်ဟောရတာကတော့ ပေါ်လာအောင်လို့ ထပ်ဟောရတာပဲ၊ ထပ်ပြီးတော့ မဟောရင် သဘောပေါက်မှာ မဟုတ်ဘူး။

အဘိဓမ္မာကို လေ့လာမထားတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုရင် ဒါတွေကိုမှတ်ထားဖို့ရာ တယ်ပြီးတော့ မလွယ်လှဘူး၊ ဘုန်းကြီး ရေးပေးထားတဲ့ အခုဆောင်ပုဒ်ကလေးတွေကို ရထားရင်တော့ နားလည်မှာပါပဲ၊ နားလည်ရင်လည်း ပြီးတာပါပဲ၊ ဆောင်ပုဒ်ရပြီးသားယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တွေလည်း တရားမှတ်နေရတာဆိုတော့ မေ့ကုန်မှာပဲ၊ ဒါလေးတွေက အသုံးကျတယ်၊ ဆိုကြဦးစို့။

"ဘဝင်, ဆင်ခြင်၊ မြင်ပြီးလျှင်၊ ထိုပြင် လက်ခံတုံ။
စုံစမ်းဆုံးဖြတ်၊ ဇောစိတ်သတ်၊ နှစ်ရပ် တဒါရုံ။" (ဆို ၃–ခေါက်)

မျက်စိထဲ အဆင်းကျလာတဲ့အခါ၊ နားထဲအသံကျလာတဲ့အခါ၊ နှာခေါင်း, လျှာ, ကိုယ်ထဲအနံ့, အရသာ, အတွေ့ အဲဒီအာရုံတွေကျလာတဲ့အခါ ဘဝင်စိတ်, ဆင်ခြင်တဲ့ ပဉ္စဒ္ဒါရာဝဇ္ဇနန်းစိတ်, စက္ခုဝိညာဉ်, သမ္မဋ္ဌိန်း, သန္တီရဏ, ဝုဋ္ဌော, ဇော, တဒါရုံ–ပြီးတော့ ဘဝင်ပဲပြန်ကျသွားတယ်တဲ့၊ အဲဒီမှာ စက္ခုဝိညာဉ်, သောတဝိညာဉ်စတဲ့ အမည်တွေကတော့ ပါဠိပျက် အမည်တွေပဲ၊ မြန်မာလိုပြန်တဲ့အခါ မြင်သိ, ကြားသိ, နံသိ, စားသိ, တွေ့သိလို့ ပြန်ရတာပဲ၊ မြင်တယ်, ကြားတယ် ဆိုတာကတော့ လူတိုင်းသိနေကြတာပဲ၊ မျက်စိက မြင်လိုက်၊ နားကကြားလိုက်၊ နှာခေါင်းကနံလိုက်၊ လျှာက အရသာ စားလိုက်၊ ကိုယ်က တွေ့ထိလိုက် ဒီငါးပါး ကတော့ စာကျက်နေစရာမလိုပါဘူး၊ ကိုယ့်ကိုယ်မှာပဲ ရှိနေတာ ဘာမှမခက်ပါဘူး။

မျက်စိကသိတော့ မြင်တယ်လို့ခေါ်တယ်၊ အဲဒါ မြင်သိပဲ၊ နားကသိတော့ ကြားတယ်လို့ ခေါ်တယ်၊ အဲဒါကြားသိပဲ၊ နှာခေါင်းကသိတော့ နံတယ်လို့ခေါ်တယ်၊ အဲဒါနံသိပဲ၊ လျှာကသိတော့ အရသာကိုသိတယ်၊ လျှာကတော့ ဝေါဟာရ သီးသန့် မရှိဘူး၊ အရသာသိတယ်လို့ ပြောရတာပဲ၊ ကိုယ်ကသိတော့ တွေ့သိလို့ခေါ်တယ်၊ အဲဒီငါးခုဟာ စာကျက်နေစရာ မလိုပါဘူး၊ ကိုယ့်ကိုယ်ထဲမှာ ဖြစ်နေတာတွေပဲ၊ အဲဒါ ပဉ္စဝိညာဉ် စိတ်ငါးခုတဲ့။

ပဉ္စဝိညာဉ်ပြီးတော့ သမ္မဋ္ဌိန်းပဲ၊ သမ္မဋ္ဌိဆိုတာ ပါဠိပျက်ပဲ၊ သမ္မဋ္ဌနဆိုတဲ့ ပါဠိအတိုင်း သမ္မဋ္ဌိန်းလို့ခေါ်နေတာပဲ၊ မြန်မာလို သက်သက်ဆိုရင် လက်ခံစိတ် ထင်လာတဲ့အာရုံ၊ ဒါမှမဟုတ်ရင်လည်း ရူပါရုံ, သဒ္ဒါရုံစတဲ့ မြင်ရတဲ့အာရုံ ကြားရတဲ့အာရုံ စသည်တွေကို သူကလက်ခံတဲ့စိတ်တဲ့၊ မြင်ရင် မြင်တဲ့ အာရုံကို လက်ခံတယ်၊ ကြားရင် ကြားတဲ့အာရုံကို သူကလက်ခံတယ်၊ အဲဒီလို ပဉ္စဝိညာဉ်စိတ်တွေထဲက စိတ်တစ်ခုခု ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း သူတို့ရလာတဲ့ အာရုံကို သမ္မဋ္ဌိန်းက လက်ခံထားတယ်တဲ့၊ ဒါကြောင့် "ဘဝင် ဆင်ခြင်မြင်ပြီးလျှင်၊ ထိုပြင် လက်ခံတုံ"လို့ ဆိုထားတာပဲ၊ အဲ သူက လက်ခံတဲ့ စိတ်တဲ့၊ ကြားပြီးလျှင်, နံပြီးလျှင်, စားပြီးလျှင်, တွေ့ပြီးလျှင်, တွေ့ထိပြီးလျှင်၊ အဲဒါ တွေ့မှာလည်း အတူတူပါပဲ။

လက်ခံပြီးတော့ စုံစမ်းတဲ့စိတ်တဲ့။ ပါဠိလို သန္တီရဏ မြန်မာလိုစုံစမ်းတဲ့စိတ်ပါပဲ၊ ဘယ်လိုအာရုံလဲ၊ ကောင်းသလား ဆိုးသလား စသည်ဖြင့်ပေါ့လေ၊ သူက စုံစမ်းတယ်၊ စုံစမ်းပြီးတော့ နောက်စိတ်ကဆုံးဖြတ်တယ်၊ ကောင်းရင်ကောင်းတယ်၊ မကောင်းရင် မကောင်းဘူးလို့ သူက ဆုံးဖြတ်လိုက်တယ်၊ အဲဒါ ဝုဋ္ဌောစိတ်တဲ့၊ ဝုဋ္ဌောဆိုတာလည်း ပါဠိပျက်ပါပဲ၊ ဝေါဋ္ဌဗ္ဗန ပါဠိကို ဘာသာပြန်ထားတာ၊ မြန်မာလိုဆိုရင် တည်စေတာတဲ့၊ ကောင်းရင်ကောင်းတဲ့အတိုင်း မကောင်းရင် မကောင်းတဲ့ အတိုင်း တည်စေတယ်ပေါ့၊ အဓိပ္ပာယ်ကတော့ ဆုံးဖြတ်တာပါပဲ၊ ဒါကြောင့် အဓိပ္ပါယ်နက်အတိုင်း သိလွယ်အောင်လို့ ဆုံးဖြတ်တဲ့ စိတ်လို့ ဆိုထားတယ်။

ဝုဋ္ဌောက ဆုံးဖြတ်ပြီးတယ်ဆိုရင် ဇောစိတ်တွေဖြစ်လာတယ်၊ ဇဝနပါဠိက လာတာ၊ မြန်မာလို ကတော့ လျင်မြန်တဲ့ စိတ်တဲ့၊ လျင်မြန်တာဖြစ်လို့ သူဖြစ်ရင်တော့ တစ်ကြိမ်၊ နှစ်ကြိမ်ထဲ ဘယ်တော့မှ ဖြစ်လေ့မရှိဘူး၊ အနည်းဆုံး ငါးကြိမ် အများဆုံး ၇–ကြိမ် ဖြစ်လေ့ရှိတယ်၊ ဒါက ကာမဇောရိုးရိုးနဲ့ မရဏာသန္နဇောလို ဇောတွေကိုပြောရတာပဲ၊ ရူပကုသိုလ်,

အရူပကုသိုလ်၊ လောကုတ္တရာမဂ် ကုသိုလ်တွေမှာတော့ ကာမဇော ရိုးရိုးနေရာမှာလို မဟုတ်ဘူး၊ သူတို့က သီးခြားဖြစ်တော့ ဒီနေရာနဲ့လည်းမဆိုင်ဘူး၊ ဒီမှာ မဖြစ်ဘူး၊ ဇောပြီးတော့ တဒါရုံတဲ့၊ သူကတော့ တဒါရမ္မဏ ဇော၏ အာရုံလျှင် အာရုံရှိတဲ့စိတ်ပါပဲ၊ သူက နှစ်ကြိမ်ဖြစ်လေ့ ရှိတယ်၊ အဲဒါ မျက်စိက အဆင်းကိုမြင်တဲ့အခါ စိတ်စဉ်ဖြစ်ပုံပါပဲ။

"အဆင်းမြင်လျှင်၊ ဖြစ်ရိုးပင်၊
စိတ်စဉ်မှတ်ပါကုန်"။တဲ့

အဆင်းကိုမြင်ရင်တော့ အဲဒါ ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ်စိတ်တွေတဲ့၊ လူတိုင်း လူတိုင်း နတ်တိုင်း နတ်တိုင်း ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ်ပဲ၊ မျက်စိရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုရင် ဒီအတိုင်းချည်းပဲ၊ ဒီစိတ်တွေဟာ ဒီလို အစဉ်အတိုင်းဖြစ်လေ့ရှိတယ်၊ အခု မြင်သိစတဲ့ ပဋ္ဌာန်ရဒီထိ တွေမှာ တဒါရုံ အဆုံးရှိတဲ့ ဝီထိစိတ်တွေ အပြည့်အစုံဆိုရင် စိတ် အကြိမ် ၁၄–ကြိမ်ကျတယ်၊ အာရုံက ဝေးလို့ပဲဖြစ်ဖြစ်၊ သေးငယ်လို့ပဲဖြစ်ဖြစ်၊ အဲဒီလို အာရုံအားနည်းတဲ့အခါမျိုး၊ မျက်စိ, နား စတဲ့ အကြည့်တွေက မှုန်ဝါးဝါး ဖြစ်ပြီးတော့ အားသေးတဲ့ မျက်စိ, နား, နှာမျိုးဆိုရင် တဒါရုံ မကျတာလည်းရှိတယ်၊ ဇောမကျတာလည်းရှိတယ်၊ ဝုဋ္ဌောမကျတာလည်း ရှိတယ်၊ ဝုဋ္ဌောကျခွင့်မရလို့ မကျဘူး ဆိုရင်တော့ ဝီထိစိတ်မဖြစ်ဘဲ အဲဒါမှာ ဘဝင်လှုပ်ရုံသာ လှုပ်တော့တာပါပဲ၊ အာရုံက ဘဝင်မှာလာပြီး ထင်လိုက်တော့ ဘဝင်လှုပ်ရုံသာ လှုပ်သွားတယ်၊ အာရုံတို့ အကြည်ဓါတ်တို့ အဲဒါတွေ တစ်ခုခုက အားသေး နေတာဖြစ်တော့ အာဝဇ္ဇနိ်းစတဲ့ ဝီထိစိတ်တွေ မကျနိုင်တော့ဘူး၊ အဲဒီလိုအခါမှာဆိုရင် မြင်သိမှု ကြားသိမှုစသည် မဖြစ်နိုင်တော့ဘူးပေါ့၊ တဒါရုံတို့ ဇောတို့မကျဘဲ ဝုဋ္ဌောတင် ရပ်သွားတယ်ဆိုတာကို တချို့ ကျမ်းဆရာတွေက သဘောမကျ ကြဘူး၊ ဒါပေမယ့် ယုတ္တိရှိပါတယ်၊ ဝိပဿနာရှုတဲ့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ ဒီအတိုင်း ဖြစ်နိုင်ပါတယ်၊ ဝိပဿနာဉာဏ် ရင့်သန်တဲ့အခါ ကျတော့ မြင်တာ ကြားတာတွေဟာ ဝီထိသသ မထင်ဘူး၊ သိရဖို့လောက်သာ မဲပြီးရှုမှတ်နေတာဖြစ်တော့ မြင်တာ ကြားတာ တွေကို ဂရုမစိုက်ဘဲဟာကိုး၊ အဆင်းအာရုံ ကျရောက်လာရင်လည်း ဝီထိသသ မဟုတ်တော့ ဝုဋ္ဌောကလည်း ကောင်း, မကောင်း ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် မဆုံးဖြတ်နိုင်ဘူး၊ အဲဒါနဲ့ ဝုဋ္ဌောတင် ရပ်သွားပြီးတော့ ဘဝင်ဆက်ကျသွားတယ်၊ မှတ်စိတ်က ဒီတင်ပဲ မြင်တယ် ကြားတယ်လို့ ဆက်ပြီးတော့ ရှုမှတ်တယ်၊ မြင်ရုံသာမြင်၊ ကြားရုံသာကြားပြီးတော့ ကောင်း, မကောင်း ဘာမှမထင်ရှားတော့ဘူး၊ မြင်ရင်မြင်တယ်၊ သိတယ်၊ ကြားရင်ကြားတယ်၊ သိတယ် စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်လိုက်တာ ဖြစ်တော့ ဒီတင်ပဲ ရပ်သွားတာ။ ဇောမကျတော့ဘူး၊ ပဋ္ဌဒ္ဓါရမှာရော မနောဒ္ဓါရမှာရော ဇောမကျတော့ဘူး၊ အာရုံနဲ့ အသိနှစ်ခုရှိနေတာ ဖြစ်တော့ အာရုံရုပ်ထင်ရှားရင် ရုပ်၊ အသိနာမ်ထင်ရှားရင် နာမ်၊ ထင်ရှားရာဖြစ်ပြီးတော့ ပျက်နေတာကို မြင်ရတယ်၊ ဒီလို မြင်နေတာဖြစ်လို့မို့ ရုပ်နာမ် အနိစ္စ, ဒုက္ခ, အနတ္တပဲဆိုတာ ဝိပဿနာဉာဏ်က သိသွားပါတယ်၊ အဲဒီလို အသိမျိုးရောက်အောင် အားထုတ်ရတာပဲ၊ ဘင်ဉာဏ် စပြီးတော့ ဒီလိုဖြစ်သွားတာ၊ သခ်ါရပေက္ခာဉာဏ် ရောက်ပြီဆိုတော့ အထူးပဲထင်ရှားပါတယ်၊ ဒီလိုစိတ် ဖြစ်ပုံပျက်ပုံတွေကို သိရအောင် ဆိုပြီးတော့ ဒီမှာညွှန်းထားတယ်၊ ဘယ်လိုတုန်းဆိုရင်–

"ကြား နံ, စား, ထိ၊ မြင်တူ၏၊
မှတ်သိစိတ်ဖြစ်ပုံ"တဲ့။

ကြားတာရယ်၊ နံတာရယ်၊ စားတာရယ်၊ တွေ့ထိတာရယ်၊ ဒီလေးခုဟာ မြင်တာနဲ့ ဖြစ်ပုံချင်း ရှုမှတ်ရတာချင်း အတူတူပါပဲလို့ ညွှန်းပြထားပါတယ်။ ပြီးတော့ "ဘဝင်, ဆင်ခြင်, မြင်ပြီးလျှင်" ဆိုတဲ့နေရာမှာ "ဘဝင်ဆင်ခြင် ကြားပြီးလျှင်၊ ဘဝင်ဆင်ခြင် နံပြီးလျှင်၊ ဘဝင်ဆင်ခြင် စားပြီးလျှင်၊ ဘဝင်ဆင်ခြင် ထိပြီးလျှင်" ဒီလိုလည်း သူ့အရာဌာနနဲ့သူ စိတ်ဖြစ်ပုံ လေးတွေကို လွယ်လွယ်ကူကူ သိနိုင်အောင် လက်ဆောင်ပုဒ်တွေ ဖော်ပြထားပါတယ်၊ လဲထည့်ရမယ့်နေရာမှာ ဒီလိုလဲ, လှယ် ထည့်သွားရုံပါပဲ၊ ဝိညာဉ်ဆိုရင်လည်း ဒီလို လဲလှယ်ပြီးတော့ ထည့်သွားရမယ်ဆိုတာ နားလည်လောက်ပါပြီ။

ပဋ္ဌဒ္ဓါရစိတ် ဖြစ်ပုံပြီးတော့ မနောဒ္ဓါရ၌ ကြံသိစိတ်ဖြစ်ပုံကို အရင်နေ့က တရားထဲမှာ တော်တော်ပြောခဲ့ပြီးပါပြီ၊ သူ့ဆောင်ပုဒ်က–

"ဆင်ခြင်ပြီးရာ၊ ဇော တဒါ၊ ကြံရာစိတ်ဖြစ်ပုံ"တဲ့။

အဲဒါကို အရင်နေ့က တရားပွဲမှာ အကျယ်ဟောပြီးခဲ့လို့ နားလည်လောက်ပါပြီ။

တစ်ကြိမ်တည်းပဲ ထင်ရတယ်

အခုဟောလို့ သဘောပေါက်သွားပြီ၊ နားလည်ပြီ၊ မှတ်မိသွားပြီဆိုရင် အဲဒါ သညာသိပဲ၊ အဲဒီသညာသိလည်း အသုံးကျပါတယ်၊ စာပေနဲ့ လေ့လာသလို တရားနာပြီးတော့လည်း လေ့လာရတယ်၊ မှတ်သားရတယ်၊ ဒါမှ ဗဟုသုတရှိပြီး တရားအားထုတ်လိုတဲ့ သဒ္ဓါတရား ဖြစ်လာနိုင်တယ်၊ တရားအားထုတ်လို့ သမာဓိဖြစ်လာပြီဆိုရင် အဲဒီအခါကျတော့ ကိုယ်ထဲက အတွေ့အထိကိုပါ သိလာနိုင်တာပဲ၊ အတွေ့အထိက များများရှုမှတ်ရပါတယ်။ ရှုမှတ်တဲ့အာရုံကို ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း သိသိလာပြီဆိုတော့ သိမှတ်မှု တစ်ခုခုမှာ စိတ်အကြိမ် ဘယ်နှစ်ကြိမ်ဖြစ်သလဲဆိုရင် ဆင်ခြင်တဲ့ မနောဒွါရာ ဝဇ္ဇန်းက တစ်ကြိမ်၊ ကာမာဝစရ ဉာဏသမ္ပယုတ်လေးခုတို့တွင် တစ်ခုခုက ဝိပဿနာဇော ၇-ကြိမ်၊ တဒါရုံ ၂-ကြိမ်၊ အဲဒီလို ၁၀-ကြိမ် ဖြစ်လာတယ်၊ သို့ပေမယ့်လို့ ရှုမှတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မှာတော့ စိတ်တစ်ခုတည်း တစ်ကြိမ်တည်းလို့သိတယ်၊ ဒီထက်ပိုပြီး တော့လည်း မသိနိုင်ဘူး၊ မြင်သိစသည်ကနေ ရေတွက်မယ်ဆိုရင် စိတ်အကြိမ်တွေဟာ ဒီလောက်တောင် မကပါဘူး၊ မြင်သိ ဆိုရင် ပဉ္စဒ္ဒါရဝီထိက စိတ်စဉ် ၁၄-ကြိမ်၊ နောက်လိုက်မနောဒွါရဝီထိက ၁၀-ကြိမ်၊ အဲဒါစိတ်အကြိမ် အနည်းဆုံးပဲ၊ ဒါပေမယ့်လို့ ရှုမှတ်တဲ့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်ကတော့ မြင်သိစိတ်ဟာ တစ်ကြိမ်တည်းပဲလို့သိတယ်၊ ကြားသိတာ၊ နံသိတာ၊ စားသိ တာ၊ တွေ့သိတာတွေကိုလည်း မြင်သိတာလိုပဲ တစ်ကြိမ်တည်းအနေနဲ့သိတယ်၊ ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ် မှတ်ရာမှာလည်း ဒီလိုပဲ၊ ဖောင်းတာကို သိတာလည်း တစ်ကြိမ်၊ ပိန်တာကိုသိတာလည်း တစ်ကြိမ်၊ ဒီလို အောက်မေ့တာပဲ။

အဘိဓမ္မာနည်းနဲ့ဆိုရင်တော့ ဆင်ခြင်တဲ့စိတ်ကလေး တစ်ခုလည်းပါတယ်၊ ဇော ၇-ကြိမ်လည်း ပါတယ်၊ ဆင်ခြင်တဲ့ စိတ်ကတော့ ဆင်ခြင်ရုံပဲ၊ ဇော ၇-ကြိမ်ကျမှသာ ဖောင်းတက်လာတဲ့အခါ တောင့်တာတို့, တင်းတာတို့, တွန်းကန်တာတို့, လှုပ်ရှားတာတို့ကို သိလာပါတယ်၊ နောက်ပိုင်းကျတော့ ဖြစ်တာကိုလည်း သိတယ်၊ ပျောက်သွားတာ ကိုလည်း သိတယ်၊ အဲဒီလို ဖြစ်ပြီးပျောက်သွားတာကို သိလို့လည်း အနိစ္စ မမြင်ဘူး၊ ဖြစ်မှုပျက်မှုတွေက နှိပ်စက်နေလို့ ဆင်းရဲတယ်၊ သူ့သဘော အတိုင်းဖြစ်ပျက်နေလို့ အစိုးမရတဲ့ အနတ္တသဘော တရားပဲလို့ ဒီလိုလည်းသိတယ်၊ အဲဒီအသိတွေဟူသမျှဟာ "ဆင်ခြင်ပြီးရာ၊ ဇောတဒါ" ဆိုတဲ့အတိုင်း ဆင်ခြင်တဲ့ စိတ်လည်းပါတယ်၊ သူကတော့ မထင်ရှားသေးဘူး၊ ဇောကျတော့မှ ထင်ရှားလာတယ်၊ နောက် တဒါရုံကတော့ ဝိပဿနာအားနည်းတုန်းမှာသာပါတယ်။ ဝိပဿနာ အားကောင်း လာပြီဆိုတော့ တဒါရုံမပါတော့ဘူး၊ ဘင်ဉာဏ်တို့, သခ်ါရုပေက္ခာဉာဏ်တို့ အဲဒီဉာဏ်တွေ ရောက်လာပြီဆိုတော့ ဝိပဿနာက အားကောင်းလာပြီ၊ အဲဒီကျတော့ တဒါရုံ မပါတော့ဘူး၊ ဆင်ခြင်တာ တစ်ကြိမ်နဲ့ ဇော ၇-ကြိမ်၊ ဒီ ၈-ကြိမ်ပဲ၊ ဒါပေမယ့်လို့ တစ်ကြိမ်တည်းလို့ပဲ ထင်ရတယ်၊ ရှစ်ခုပဲ၊ ဆယ်ခုပဲ ဒီလိုခွဲပြီးတော့ မသိဘူး၊ အဲ မြင်တာဟာ စိတ်အကြိမ် ၁၄-ခုရှိနေ ပေမယ်လို့ မြင်စိတ်တစ်စိတ်ပဲလို့ သိနေ ပါတယ်၊ ဒီထက်ပိုပြီးတော့ မသိနိုင်ဘူး။

အခုလို အသေးစိတ်အနေနဲ့ ဟောတာကတော့ အဘိဓမ္မာနည်းအတိုင်း ဟောတာပါ။ ဒါကတော့ ဒေသနာနည်းအရ မှတ်သားပြီး သိရတာပဲ၊ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်နဲ့တော့ ဒီလိုအသေးစိတ်ခွဲပြီး မသိနိုင်ပါဘူး။ ခွဲပြီးတော့ သိဖို့ရာလည်း မဟောပါဘူး။ "ရူပါရမ္မဏံ စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တသ စိတ္တသ ဘင်္ဂံအနုပသတိ"တဲ့။ ပဋ္ဌသမ္ဘိဒါမဂ်မှာ အသေးစိတ် ဝေဖန်ဟောကြားထားပါ တယ်၊ အဲဒီမှာ အင်မတန်ကို အသေးစိတ်ပြီးတော့ ဝေဖန်ဟောကြားထားပါတယ်။

ရူပါရမ္မဏံ၊ ရုပ်လျှင် အာရုံရှိသော။ စိတ္တံ၊ စိတ်သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်ပေါ်၏။ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္တာ၊ ဖြစ်ပေါ်ပြီး၍၊ ဘိဇ္ဇတိ၊ ပျက်သွားလေပြီတဲ့၊ ရုပ်ကို အာရုံပြုဖြစ်တဲ့စိတ်ဟာ ဖြစ်ပြီးတော့ ပျက်သွားတယ်တဲ့၊ ရုပ်ကို အာရုံပြုတဲ့စိတ်ဟာ ဖြစ်ပြီးတော့ ပျက်သွားတယ်၊ ထိတယ်ဆိုပါတော့ ထိတဲ့ရုပ် ထင်ရှားတဲ့အခါလည်း ရှိတယ်၊ မထင်ရှားတဲ့အခါလည်းရှိတယ်။ အဲဒီ သိရတဲ့ ရုပ်ကို အာရုံပြုပြီးတော့ သိစိတ်ကလေးဟာ ဖြစ်ပေါ်လာတယ်၊ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ အဲဒီသိစိတ်ကလေးဟာ ဒီအတိုင်း မနေဘူး၊ ဖြစ်ပြီး ပျက်သွားတာပဲ၊ အဲဒီ ထိသိစိတ်ကလေးကို နောက်စိတ်ကနေပြီး ရှုမှတ်တာလည်း ရှိတာလည်းရှိတယ်၊ ထိတယ်လို့ ရှုမှတ်လိုက်တယ်ဆိုရင် ခုနက ဆင်ခြင်တဲ့စိတ်က တစ်ကြိမ်၊ ဇောစိတ် ၇-ကြိမ်၊ ပြီးတော့ တဒါရုံကျရင်ကျ မကျလို့ရှိရင် ၈-ကြိမ်ပေါ့လေ၊ အဲဒါဟာ မှတ်သိတဲ့စိတ်ပါပဲ၊ အဲဒီလို မှတ်သိတဲ့အခါကာလမှာ တံအာရမ္မဏပဋ္ဌသခ်ါတော၊ ထိုအာရုံကို ရှုသိပြီး ၍။ တသစိတ္တသ၊ ထိုရှုသိသောစိတ်၏။ ဘင်္ဂံ၊ အပျက်ကို။ အနုပသတိ။ အစဉ်ရှုမြင်ပြန်၏တဲ့၊ အဲဒီလိုရှုသိပြီး ပျက်သွားတဲ့ စိတ်ကလေးကို နောက်ကလိုက်ပြီးတော့ ရှုနိုင်ပါတယ်၊ အဲဒါဟာ စိတ်အကြိမ်ကတော့ တစ်ကြိမ် တည်းမဟုတ်ဘူး၊ "ဘဝင်, ဆင်ခြင်၊ တွေ့ပြီးလျှင်"စသည့် ဆောင်ပုဒ်အတိုင်း စိတ်အစဉ်အရ ၁၄-ကြိမ်၊ တဒါရုံ ၂-ခု မကျရင် ၁၂-ကြိမ်ဖြစ်တယ်၊ အဲဒါကို တစ်စိတ်တည်း အနေနဲ့ ဟောတယ်၊ စိတ်တွေ ၁၄-ကြိမ်ဖြစ်သွားတယ်လို့ ဒီလို မဟောဘူး။

ဒီလိုဟောလို့လည်း မဖြစ်ဘူး၊ ရှုလို့လည်း မဖြစ်ဘူး၊ ဒါက ဘယ်သူမှလည်း မရှုနိုင်ဘူး၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တွေလည်း မရှုနိုင်ဘူး၊ ဘုရားတောင်မှလည်း မရှုနိုင်ပါဘူး၊ ဘုရားသိတယ်ဆိုတာက သဗ္ဗညုတဉာဏ်နဲ့သာ သိတာပဲ၊ ဝိပဿနာဉာဏ်နဲ့ ကတော့ အဲဒီလိုရှုလို့ မဖြစ်ပါဘူး၊ ထိသိပြီးတဲ့အခါ ထိသိတဲ့စိတ်ကလေး၊ တစ်စိတ်တည်း အနေနဲ့သိတယ်၊ ထိသိပြီး ပျောက် သွားတာကို တံအာရမ္မဏံ၊ ထိုရုပ်အာရုံကို။ ပဋ္ဌသခ်ါ၊ ပျက်သွားသည်ဟုသိပြီး၍။ ထိသိပျောက်သွားတာ လေးကို သိတယ်။

အဲဒီလိုသိပြီး တဿ၊ ထိုရှုသိသော စိတ်၏။ ဘင်္ဂ၊ ပျက်သွားသည်ကို၊ အနုပဿတိ၊ တစ်ဖန်ရှုပြန်၏၊ သိပြီးတော့ ပျက်သွားတဲ့ စိတ်ကလေး အဲဒီစိတ်ကလေးကို တစ်ဆင့်ထပ်ပြီးတော့ ရှုနိုင်တယ်တဲ့၊ အဲဒါ ဘင်္ဂဉာဏ်မှာ ဒီလိုရှုနိုင်တယ်။

မြင်တဲ့အခါမှာလည်း ဒီအတိုင်းပဲ၊ မြင်တာလေးသိပြီးတော့ ပျက်သွားတယ်လို့ ဒီလိုသိပါတယ်၊ ရှေ့စိတ်က ပျက်သွားတာရော၊ နောက်စိတ်က လိုက်မှတ်တာရော ဒီလို နှစ်ဆင့်နှစ်ဆင့် နှစ်ခုနှစ်ခုတွဲလျက် ဒီလိုပဲ သိတယ်၊ အာရုံပေါ်လာ ပြီးတော့ ပျက်သွားတာရယ်၊ နောက်ကသိတာလေး ပျက်သွားတာရယ် ဒီလို နှစ်ဆင့်နှစ်ဆင့် နှစ်ခုနှစ်ခုတွဲလျက် ဒီလိုပဲ သိတယ်၊ အာရုံပေါ်လာပြီးတော့ ပျက်သွားတာရယ်၊ နောက်ကသိတာလေး ပျက်သွားတာရယ်၊ ဒီလို နှစ်ဆင့်နှစ်ဆင့် ပျက်သွားတာတွေကို တွေ့တယ်တဲ့၊ အဲဒါ ဘင်္ဂဉာဏ် ရောက်လို့ရှိရင် သိတဲ့ အသိဉာဏ်ပါပဲ၊ အခု ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တွေလည်း ဖောင်းတယ်လို့မှတ်လို့ ရှိရင် ဒီအတိုင်း တွေ့ကြရတာပါပဲ၊ အစတော့ ဖောင်းတာလေးတစ်ခုကို မှတ်နိုင်အောင် အတော်ကြီးစား ရတယ်၊ နောက်တော့ ဖောင်းတာလေး ပျောက်သွားတာကိုလည်း သိတယ်၊ ဒါတင်မကဘူး၊ မှတ်သိတဲ့စိတ်ကလေး ပျောက်သွားတာကိုလည်း သိတယ်၊ ဖောင်းတယ်ဆိုတာနဲ့ ဖောင်းတာလည်းပျောက်၊ သိတာလည်းပျောက်၊ ပိန်တယ်ဆိုတာနဲ့ ပိန်တာလည်းပျောက်၊ သိတာလည်းပျောက်၊ ကွေးတယ်ဆိုတာနဲ့ ကွေးတာလည်းပျောက်၊ သိတာလည်းပျောက်၊ အဲဒီလို မှတ်တိုင်း မှတ်တိုင်း ပေါ်လာတဲ့အာရုံလည်း မှတ်ရင်းပျောက်၊ သိတာလေးလည်း သိပြီးပျောက်၊ ဒီလိုပဲ ပျောက်ပျောက် သွားတာကို တွေ့ရတယ်၊ ဆက်မှတ်နေမယ်ဆိုရင် အဲဒါတွေ အကြိမ်များများကြီး ဖြစ်နိုင်ပါတယ်၊ အဲဒီလို ရှေ့စိတ်ကလေး ပျောက်သွားတာကို နောက်စိတ်က လိုက်သိတယ်လို့ အဲဒီလို ဟောထားပါတယ်။

ဒီတော့ တစ်ဝီထိလုံးကို တစ်စိတ်အနေနဲ့ပဲ သိနိုင်ပါတယ်၊ ဝီထိထဲမှာပါတဲ့ စိတ်တွေကို အသေးစိတ်အနေအားဖြင့် တော့ မသိနိုင်ပါဘူးတဲ့၊ အဲဒါတွေကို နားလည်ထားဖို့ပါပဲ၊ အဲဒါတွေ နားလည်ရအောင်လို့ ဘုန်းကြီးက ဝီထိစိတ်ဖြစ်ပုံတွေကို ပြောနေရပါတယ်၊ အဲဒီ မှတ်သင့်တာလေးတွေကို ကျက်မှတ်ထားရမယ်။

ဉာဏ်နှင့် ယှဉ်, မယှဉ် အကျိုးများ

ဝိညာဉ်ခြောက်ပါးဖြစ်ပုံကို တစ်နေ့က အကြောင်းနှင့်တကွ သိရအောင်လို့ ဝိညာဉ်ဖြစ်ကြောင်းတွေကို တော်တော်ပဲ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ပြောပြီးခဲ့ပါပြီ၊ နောက်ပြီးတော့ ပဋ္ဌိသန္ဓေကစပြီး အကျိုးပေးပုံကိုလည်း မှတ်ရအောင်လို့–

> "ထက်သန်သော ဉာဏ်ယှဉ် ကုသိုလ်ကြောင့် ဉာဏ်ယှဉ် ကုသလ ဝိပါက်စိတ်တွေ ဖြစ်သည်၊ မထက်သန်သော ဉာဏ်ယှဉ်ကုသိုလ်နှင့် ထက်သန်သော ဉာဏ်မယှဉ်ကုသိုလ်တို့ကြောင့် ဉာဏ်မယှဉ်ဟိတ်ရှိ ကုသလဝိပါက် ၄–ခု ဖြစ်သည်"

ဒါက နည်းနည်းလေးတော့ခက်တယ်၊ ကျမ်းဂန်တွေမှာ တိုက်ရိုက်ဆိုတာကတော့ တိဟိတ် ဉက္ကဋ္ဌတဲ့၊ ဒီလို တိုက်ရိုက်နာမည်ပေးထားတယ်၊ တိဟိတ် ဉက္ကဋ္ဌကံကြောင့် တိဟိတ် ပဋ္ဌိသန္ဓေဖြစ်တယ်တဲ့၊ တိဟိတ်သြမကနှင့် ဒွိဟိတ်ဉက္ကဋ္ဌကံကြောင့် ဒွိဟိတ် ပဋ္ဌိသန္ဓေဖြစ်တယ်တဲ့၊ အဲဒါ စာပေကျမ်းဂန် ဝေါဟာရတွေပါပဲ၊ ဒါတွေအတိုင်း လူတွေကိုပြောရင် နားလည်မှာ မဟုတ်ဘူး ဆိုပြီးတော့ နားလည်လောက်တဲ့ ဝေါဟာရနဲ့ သုံးထားပါတယ်၊ တိဟိတ်တို့၊ ဒွိစိတ်တို့ပေါ်အောင်လို့ ဒီမှာ ဉာဏ်ယှဉ်တယ်ဆိုရင် တိဟိတ်ပဲ၊ ဉာဏ်မယှဉ်ဘူးဆိုရင် ဒွိဟိတ်ပဲ၊ အရင်က ကုသိုလ်စိတ်မှာ ပြထားခဲ့တဲ့အတိုင်း ကုသိုလ်စိတ်မှာ ၃၀–သော တရားတွေဖြစ်တယ်၊ အဲဒီမှာ အလောဘ, အဒေါသ, အမောဟဆိုတဲ့ ဟိတ် ၃–ပါးပါပါတယ်၊ အဲဒီ ဟိတ် ၃–ပါးနဲ့ ယှဉ်တဲ့စိတ်ဟာ တိဟိတ်စိတ်ပဲ၊ အမောဟဆိုတဲ့ ဉာဏ်နဲ့မယှဉ်ယင်တော့ အလောဘ, အဒေါသ ၂–ပါးနဲ့သာ ယှဉ်တော့တယ်၊ အဲဒါ ဟိတ် ၂–ပါးနဲ့သာယှဉ်တဲ့ ဒွိဟိတ်စိတ်ပဲ၊ အဲဒီကုသိုလ်စိတ်က ဟိတ် ၂–ပါးနဲ့ ယှဉ်တဲ့စိတ်၊ ဟိတ် ၃–ပါးနဲ့ ယှဉ်တဲ့စိတ်၊ အဲဒီလိုနှစ်မျိုးရှိတယ်၊ အဲဒီနှစ်မျိုးကို ဒီမှာ ဉာဏ်နဲ့ယှဉ်တဲ့စိတ်၊ ဉာဏ်နဲ့မယှဉ်တဲ့စိတ်လို့ ဒီက နာမည်ပေးထားတယ်။

ဉာဏ်နဲ့ယှဉ်တဲ့ ကုသိုလ်စိတ်ကလည်း ထက်သန်တာလည်းရှိတယ်၊ မထက်သန်တာလည်း ရှိတယ်၊ အလျှုအတန်းပြုတယ်ဆိုပါတော့၊ စိတ်ပါလက်ပါ ထက်ထက်သန်သန်နဲ့ ပြုတယ်ဆိုရင် အဲဒါ ထက်သန်တဲ့ ကုသိုလ်စိတ်ပဲ၊ တရားရှုမှတ်တဲ့ အခါမှာဆိုရင် ဒါ အရေးကြီးတယ်၊ ထက်ထက်သန်သန်နဲ့ ရှုမှတ်ဖို့လိုပါတယ်၊ ထက်ထက်သန်သန်နဲ့ ရှုမှတ်ရင် ထက်သန်တဲ့ ကုသိုလ်တွေ ဖြစ်မှာပဲ၊ ရော့ရော့ရဲရဲနဲ့ ရှုမှတ်ရင်တော့ အဲဒါ အထက်မသန် ရော့ရဲတဲ့ ကုသိုလ်ပဲဖြစ်မယ်ပေါ့၊ ဉာဏ်ယှဉ် ကုသိုလ်ချင်းတူပေမယ့် ထက်ထက်သန်သန်နဲ့ ဉာဏ်ယှဉ်၊ မထက်မသန်နဲ့ဉာဏ်ယှဉ်ဆိုပြီး ဒီလို နှစ်မျိုးခွဲသေးတယ်၊ ထက်သန်တဲ့ ဉာဏ်ယှဉ် ကုသိုလ်စိတ်ဆိုရင် သူက ဉာဏ်အားသန်တယ်၊ အဲဒါကို တိဟိတ်ဉက္ကဋ္ဌတဲ့၊ မထက်မသန်တဲ့ ဉာဏ်ယှဉ်တဲ့ ကုသိုလ်ကိုတော့ တိဟိတ်သြမကကုသိုလ်တဲ့၊ ကျမ်းဂန်တွေက ဒီလိုဆိုထားတယ်၊ ဒါကလည်း ပါဠိတွေနဲ့ဆိုတော့ စာပေမသင်ဘူးရင် နားလည်ဖို့ တယ်ပြီးမလွယ်လှဘူး၊ စာပေကျမ်းဂန် သင်ကြားလေ့လာဖူးတဲ့ ယောဂီဆိုရင်တော့ အခုပြောတာကို နားလည်ဖို့ရှိပါတယ်။

အကျိုးဖြစ်တဲ့ ဝိပါက်ကျတော့ ဉာဏ်ယှဉ်တဲ့ ကုသိုလ်ကြောင့် ဉာဏ်ယှဉ်ကုသလဝိပါက် ၄–ခုတို့တွင် တစ်ခုခု ဖြစ်တယ်၊ ကုသိုလ်ကျိုးဖြစ်တဲ့ ကုသလဝိပါက်ဆိုတာကတော့ ၈–ခုရှိတယ်၊ ဉာဏ်ယှဉ်တဲ့ ကုသလဝိပါက်က ၄–ခု၊ ဉာဏ်မ ယှဉ်တဲ့ ကုသလဝိပါက်က ၄–ခု၊ အဲဒီလို ၈–ခုရှိတယ်။ ကုသိုလ်ကလည်း ၈–ခုဆိုတော့ အကျိုးဝိပါက်ကျတော့လည်း ၈–ခု ပဲပေါ့၊ စိတ်ရှင်ရှင်လန်းလန်းနဲ့ဖြစ်တဲ့ သောမနဿကုသိုလ်, ဝိပါက်တို့, ရှင်လန်းတာလည်းမဟုတ်၊ မရှင်လန်းတာလည်း မဟုတ်တဲ့ ဥပေက္ခာ ကုသိုလ်, ဝိပါက်တို့၊ မတိုက်တွန်းဘဲဖြစ်တဲ့ ကုသိုလ်ဝိပါက်တို့၊ တိုက်တွန်းမှုဖြစ်တဲ့ ကုသိုလ်ဝိပါက်တို့ ဆိုတာတွေလည်း ရှိသေးတယ်၊ အဲဒါတွေကို အရင်က ခွဲခြားပြီးပြောခဲ့ပြီးပါပြီ။

"ဤကုသိုလ်ကြောင့် တိဟိတ်ပဋိသန္ဓေနှင့် တိဟိတ်ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်ရပါလိမ့်၏"လို့ ဆုတောင်းလေ့ ရှိကြတယ်၊ ဆုတောင်း တာကလွယ်တယ်၊ အဲဒါ အရေးမကြီးဘူး၊ အရေးကြီးတာက ဉာဏ်ယှဉ်တဲ့ ကုသိုလ်ဖြစ်ဖို့က အရေးကြီးတယ်၊ ဉာဏ်မယှဉ်ရင် ဆုတောင်းပေမယ့် တိဟိတ်အကျိုးမပေးနိုင်ဘူး၊ ပြီးတော့ ဉာဏ်ယှဉ်ရုံနဲ့လည်း မပြီးသေးဘူး၊ ဉာဏ်ယှဉ်ပြီး ထက်ထက် သန်သန် စိတ်ပါ လက်ပါပြုတဲ့ ကုသိုလ်လည်းဖြစ်ဖို့လိုပါတယ်၊ အဲဒါမှ ဆုတောင်းတဲ့အတိုင်း တိဟိတ် ပဋိသန္ဓေနေတဲ့ တိဟိတ်ဥက္ကဋ္ဌလည်းဖြစ်မယ်၊ တိဟိတ်ပဋိသန္ဓေနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုရင် ဘဝင်စိတ်တွေဖြစ်တော့လည်း ပဋိသန္ဓေနဲ့ တူတဲ့ တိဟိတ် ဘဝင်စိတ်တွေပဲ ဖြစ်တယ်၊ အဆုံးဖြစ်တဲ့ စုတိစိတ်ကျတော့လည်း တိဟိတ်စုတိစိတ်ပဲ ဖြစ်ရတယ်တဲ့။

အခု တရားအားထုတ်နေကြတဲ့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ တိဟိတ်ပဋိသန္ဓေနဲ့ တိဟိတ်ဥက္ကဋ္ဌ ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်မယ်ဆိုရင် ရုပ်နာမ်, အနိစ္စ, ဒုက္ခ, အနတ္တတွေသိပြီး ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ရောက်နိုင်တယ်၊ အဲဒီအခါမှာ အလင်းရောင်တွေလည်း ထင်လာ တတ်တယ်၊ အဲဒီလိုဆိုရင် သေချာပြီ၊ အဲဒါ တိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်ပဲ၊ ဘယ်လို ပုဂ္ဂိုလ်လည်းလို့ တွေးတောစဉ်းစားနေစရာ မလိုပါဘူး၊ ဆက်ပြီးအားထုတ်ရင် အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ တရားတက်သွားနိုင်တဲ့ ဉာဏ်ရှိနေပြီ။

နောက်ပြီးတော့ မထက်သန်တဲ့ ဉာဏ်ယှဉ်ကုသိုလ်ကလည်း ရှိသေးတယ်၊ သူလည်း ဉာဏသမ္မယုတ်ပဲ၊ ဒါပေမယ့်လို့ ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြုလုပ်တဲ့အခါ ထက်ထက်သန်သန် မဟုတ်ဘူး၊ ရော့ရဲတယ်၊ နောက်ပြီးတော့ ဉာဏ်မယှဉ်ကုသိုလ်တဲ့၊ အဲဒီဉာဏ်မယှဉ်ကုသိုလ်ကလည်း ဒီလိုပဲ ထက်သန်တဲ့ ဉာဏ်မယှဉ်၊ ရော့ရဲတဲ့ ဉာဏ်မယှဉ်ဆိုပြီး နှစ်မျိုးရှိတာပဲ၊ အဲဒီကုသိုလ် ၄–ခုကြောင့် ဉာဏ်မယှဉ်ဝိပါက် ၄–ခုတို့တွင် တစ်ခုခုဟာ အကျိုးအဖြစ်နဲ့ ဖြစ်လာရတယ်၊ သူကတော့ အမောဟဆိုတဲ့ ဉာဏ်ဟိတ်မပါဘူး၊ အလောဘ၊ အဒေါသ ဟိတ်နှစ်ပါးပဲ ပါတော့တယ်၊ ဒါကြောင့် သူ့ကို ဒွိဟိတ် ဟိတ်နှစ်ပါးသာရှိတဲ့ ကုသိုလ်ဝိပါက်တဲ့၊ ဒီလိုခေါ်တယ်၊ ဟိတ်ရှိတာဖြစ်လို့ သူလည်းပဲ သဟိတ်ကုသလဝိပါက်ပါပဲ၊ မထက်သန်တဲ့ ဉာဏ်ယှဉ် ကုသိုလ်နဲ့ ထက်သန်တဲ့ ဉာဏ်မယှဉ်ကုသိုလ်တို့ကြောင့် ဉာဏ်မယှဉ်ဟိတ်ရှိ ကုသလဝိပါက် ၄–ခုဖြစ်တယ်၊ ဒါလေးကိုလည်း ဆိုကြဦးစို့။

> "မထက်သန်သော ဉာဏ်ယှဉ်ကုသိုလ်နှင့် ထက်သန်သော ဉာဏ်
> မယှဉ် ကုသိုလ်တို့ကြောင့် ဉာဏ်မယှဉ်ဟိတ်ရှိ ကုသလဝိပါက် ၄–ခု
> ဖြစ်သည်" (ဆို ၃–ခေါက်)

ဉာဏ်တော့ယှဉ်ပါရဲ့၊ ဒါပေမယ့်လို့ မထက်သန်တဲ့ကုသိုလ်ရယ်၊ ဉာဏ်တော့မယှဉ်ဘူး၊ ဒါပေမယ့်လို့ အဲဒီကုသိုလ် ကတော့ ထက်သန်တယ်၊ အဲဒီကုသိုလ်ရယ်၊ ဒီကုသိုလ်နှစ်မျိုးဟာ အကျိုးဝိပါက်ကျတော့ ဟိတ်နှစ်ပါးသာရှိတဲ့ ဒွိဟိတ် ကုသလဝိပါက် ၄–ပါးပဲဖြစ်တယ်၊ ပဋိသန္ဓေအရာမှာလည်း ဒီကုသိုလ်နှစ်မျိုး၏ အကျိုးပဋိသန္ဓေဆိုလို့ရှိရင် ဉာဏ်မယှဉ် တဲ့ ဒွိဟိတ်ပဋိသန္ဓေပဲ ဖြစ်တယ်တဲ့။ အဲဒီ ဒွိဟိတ်ကုသလဝိပါက်နဲ့ ပဋိသန္ဓေနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုရင် ဉာဏ်မပါတာဖြစ်လို့မို့ တရား အားထုတ်ပေမယ့် တရားထူးတော့မရဘူး၊ ဒါပေမယ့် တရားတော့ အားထုတ်ရပါတယ်၊ ဒီလိုပုဂ္ဂိုလ်လည်း တရားအားထုတ်ရင် ပါရမီကုသိုလ် ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။

မထက်သန်တဲ့ ဉာဏ်မယှဉ်ကုသိုလ်က ဘာအကျိုးကို ပေးတုန်းဆိုရင် ဥပေက္ခာ သဟဂုတ် အဟိတ်ကုသလဝိပါက် သန္တီရဏဆိုတဲ့ ပဋိသန္ဓေကျိုးကို ပေးတယ်တဲ့၊ အဲဒီ အဟိတ်ကုသလဝိပါက်နဲ့ ပဋိသန္ဓေနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုတာကတော့ ခြေလက် အင်္ဂါတွေ မစုံဘဲ ဖြစ်လာတတ်တယ်တဲ့။ပဋိသန္ဓေကတည်းကလူချင်းမတူဘဲဖြစ်လာတတ်တယ်ပေါ့လေ၊ ခြေလက်အင်္ဂါ မချွတ် ယွင်းရင်တောင် စိတ်ချွတ်ယွင်းလာတတ်သတဲ့၊ ဒါက အင်မတန်အားနည်းတဲ့ ကုသိုလ်တွေကြောင့်ပါပဲ။

ဉာဏ်ယှဉ်တယ် ဉာဏ်မယှဉ်ဘူးဆိုတာဟာလည်း ကုသိုလ်ပြုစဉ်က လိုလာခဲ့လို့ပါပဲ၊ ဘယ်လိုတုန်း ဆိုလို့ရှိရင် ကုသိုလ်ပြုစဉ်ကတည်းက ကုသိုလ်ပြုရင် ကုသိုလ်ဖြစ်တယ်၊ အကုသိုလ်ပြုရင် အကုသိုလ်ဖြစ်တယ်၊ ကုသိုလ်က ကောင်းကျိုး ပေးတယ်၊ အကုသိုလ်က မကောင်းကျိုးပေးတယ်၊ ဒီလိုသိပြီးတော့ ဉာဏ်နဲ့ယှဉ်ပြီး ကုသိုလ်ပြုခဲ့လို့ရှိရင် ဉာဏသမ္မယုတ် ဉာဏ်နဲ့ယှဉ်ဖြစ်တဲ့ကုသိုလ်တဲ့၊ ဒီလိုမသိဘဲ စေတနာအလျှောက် ကောင်းတဲ့အမှုကိုပြုလာခဲ့ရင် ကုသိုလ်တော့ဖြစ်တာပဲ၊ ဒါပေမယ့်လို့ အဲဒါဟာ ဉာဏဝိပ္ပယုတ် ဉာဏ်နဲ့မယှဉ်တဲ့ ကုသိုလ်လို့ခေါ်တယ်၊ ထက်သန်လို့ရှိရင်တော့ အဲဒီကုသိုလ်က

ဒွိဟိတ်ပဋ္ဌသန္ဓေကျိုးကိုပေးတယ်၊ မထက်သန်ရင်တော့ ခုပြောတဲ့ အဟိတ်ဝိပါက် ပဋ္ဌသန္ဓေကျိုးပေါ့လေ၊ ဟိတ်မရှိတဲ့ ပဋ္ဌသန္ဓေမျိုး၊ ခြေ,လက် အင်္ဂါချွတ်ယွင်းတဲ့ ပဋ္ဌသန္ဓေမျိုးတဲ့၊ အဲဒါကိုဆိုကြရမယ်။

"မထက်သန်သော ဉာဏ်မယှဉ်ကုသိုလ်ကြောင့် ဥပေက္ခာသဟဂုတ်
သန္တီရဏခေါ် အဟိတ်ကုသလဝိပါက်ဖြစ်သည်" (ဆို ၃–ခေါက်)

ကုသိုလ်ပြုတဲ့အခါ ကံနဲ့ကံ၏အကျိုးကိုမသိဘူး၊ မသိဘဲနဲ့ စေတနာကောင်းနဲ့ ကုသိုလ်ကိုတော့ ပြုတာပဲ၊ ကံက အကျိုးပေးတယ်ဆိုတာကိုတော့ မယုံကြည်ဘူး၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မဟုတ်တဲ့ အခြားဘာသာဝင် ပုဂ္ဂိုလ်တွေလည်း စေတနာ ကောင်းနဲ့ ကုသိုလ်တွေကိုပြုကြတာပါပဲ၊ ဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်တဲ့အခါ တစ်နိုင်ငံနဲ့ တစ်နိုင်ငံ ကူညီထောက်ပံ့ကြပါတယ်၊ အနောက်နိုင်ငံက ပုဂ္ဂိုလ်တွေဆိုရင် အများအပြားပဲ၊ စေတနာကောင်းတွေ ရှိကြတာကိုတွေ့ရတယ်၊ အဲဒါဟာ ကံနဲ့ ကံ၏ အကျိုးကို ယုံကြည်လို့ ဒီလိုထောက်ပံ့ကြတာမဟုတ်ဘူး၊ ဒီလိုမဟုတ်ပေမယ်လို့ သူတို့ပြုကြတဲ့ အလုပ်တွေဟာ ကောင်းမှု ကုသိုလ်တွေပါပဲ၊ အဲဒီကုသိုလ်တွေဟာ ဉာဏဝိပ္ပယုတ် ကုသိုလ်တွေပေါ့၊ ထက်ထက်သန်သန်ပြုရင်တော့ အဲဒါက ဒွိဟိတ် ပဋ္ဌသန္ဓေကျိုးကို ပေးနိုင်ပါတယ်၊ မထက်မသန် ရော့ရော့ရဲရဲ ပြုတယ်ဆိုဦးတော့ ကုသိုလ်ပဋ္ဌသန္ဓေကျိုးတော့ ဖြစ်သေးတာပဲ၊ ဒါပေမယ့်လို့ ဟိတ်ပါတဲ့ သဟိတ်ဝိပါက်တော့ မဟုတ်ဘူး၊ အဟိတ်ကုသလဝိပါက် သန္တီရဏ ပဋ္ဌသန္ဓေကျိုးကို ပေးမှာပဲ၊ အဲဒီ သန္တီရဏကလည်း နှစ်မျိုးရှိပြန်ပါတယ်၊ သောမနဿသန္တီရဏ၊ ဥပေက္ခာသန္တီရဏတဲ့ ကုသိုလ်၏အကျိုးမှာ ဒီလိုနှစ်မျိုးရှိတယ်၊ ဒါတွေကိုတော့ စောစောက ပြောခဲ့ပါပြီ။

သန္တီရဏနှစ်မျိုးတွင် ပဋ္ဌသန္ဓေကျိုးပေးရာမှာတော့ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် သန္တီရဏဖြစ်တယ်၊ အဲဒါက သုဂတိအဟိတ် ဖြစ်လို့မို့ သုဂတိဘုံမှာ ပဋ္ဌသန္ဓေ၊ ဘဝင်၊ စုတိကိစ္စနဲ့ဖြစ်တယ်၊ ကာမသုဂတိဘုံမှာ ဖြစ်နိုင်တဲ့ ပဋ္ဌသန္ဓေဟာ ၉–ခုရှိပါတယ်၊ အဲဒီ ၉–ခုဆိုတာက အဟိတ်ကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာ သန္တီရဏကတစ်ခု၊ သဟိတ်ဉာဏ်ယှဉ်တဲ့ ဝိပါက်က ၄–ခု၊ သဟိတ် ဉာဏ်မယှဉ်တဲ့ ဝိပါက်က ၄–ခု၊ ပေါင်း ၉–ခု၊ အဲဒီ ၉–ခုပါပဲ၊ အဲဒီ ၉–ခုဟာ သုဂတိဘုံမှာ ဖြစ်နိုင်တဲ့ ပဋ္ဌသန္ဓေစိတ် ၉–ခုတဲ့၊ သုဂတိဘုံဆိုတာ ဒီမှာတော့ လူ့ဘုံ၊ နတ်ဘုံပေါ့၊ အပါယ်ဘုံကိုတော့ ဒုဂ္ဂတိဘုံလို့ ခေါ်တယ်။

ပဋ္ဌသန္ဓေ, ဘဝင်, စုတိ စိတ်ဖြစ်ပုံ

ပဋ္ဌသန္ဓေစိတ်ဆိုတာ ဘဝတစ်ခုမှာ ရှေးဦးစွာဖြစ်တဲ့ စိတ်ပါပဲ၊ ဘဝတစ်ခုနဲ့ တစ်ခုစပ်ပေးတဲ့စိတ်တဲ့၊ ဘဝတစ်ခုမှာ အစဆုံးဖြစ်တဲ့ စိတ်ကလေးကို ပဋ္ဌသန္ဓေစိတ်လို့ ခေါ်တယ်၊ သူပြီးတော့ ဆက်ဖြစ်နေတဲ့ စိတ်တွေကို ဘဝင်စိတ်လို့ ခေါ်တယ်၊ ဝီထိစိတ်တွေရဲ့ အကြားအကြားမှာ ဘဝင်စိတ်တွေကတော့ တစ်ဘဝလုံး ဆက်ပြီးဖြစ်နေကြတာပဲ၊ "ဘဝသအင်္ဂ–ဘဝရဲ့ အစိတ်အကြောင်း"ဘဝပြတ်မသွားရအောင် သူက အကြောင်းခံထားတယ်၊ မြင်စိတ်တို့၊ ကြားစိတ်တို့ဆိုတာ အဲဒီ ဘဝင်စိတ် တွေအကြားက ဝင်ဝင်ဖြစ်နေကြရတာပဲ၊ နောက်ပြီးတော့ သူပဲဆက်လက်ပြီးဖြစ်နေတယ်၊ ဘဝတစ်ခုလုံး ဒီလိုပဲ ဘဝင်တွေ ဖြစ်လိုက် မြင်စိတ်၊ ကြားစိတ်၊ နံစိတ်၊ လျှာစိတ်၊ တွေ့ထိစိတ်၊ စိတ်ကူးကြံစည်တဲ့စိတ်တွေ ဖြစ်လိုက်ဖြစ်နေကြတာပဲ။

တချို့ဝိပဿနာဉာဏ် အမြင်သန်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ဘင်္ဂဉာဏ်ကျတော့ ပြောတတ်တယ်၊ ဘယ်လိုလဲဆိုရင် ရှေ့အသိလေးက နောက်အသိလေးနဲ့ ခပ်ကွဲကွဲဖြစ်နေတယ်၊ တစ်စပ်တည်းလို့မထင်ဘူး၊ ကြားထဲမှာ ကျဲနေတယ်လို့ ဒီလိုပြော တတ်ကြတယ်၊ အဲဒီလိုကျဲနေတာ တခြားမဟုတ်ဘူး၊ ဘဝင်တွေ ခံခံသွားလို့ပါပဲ၊ ဘဝင်တွေခံခံသွားလို့မို့ ဒီလိုကျဲကျဲနေတာ၊ တချို့က ခန့်မှန်းခြေနဲ့လက်တစ်လုံးလောက်၊ လက်နှစ်လုံးလောက် ခြားခြားနေတယ်လို့ ဒီလိုတောင် ပြောကြသေးတယ်၊ အဲဒါ ဝိပဿနာဉာဏ် ထက်သန်ပြီးတော့ အသိဉာဏ်ရင်းနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေက ပြောကြတာပဲ၊ ဘဝင်နဲ့ ဝီထိစိတ်တွေ ဒီလို အစဉ် မပြတ် ဆက်ဖြစ်နေပြီးတော့ နောက်ဆုံးမှာ ဒီဘဝင်တွေနဲ့တူတဲ့ ဘဝင်စိတ်လေးဟာ စုတိကိစ္စနဲ့ ချုပ်ငြိမ်းသွားတယ်၊ အဲဒါ တစ်ဘဝ ဆုံးသွားတာပဲ၊ တစ်ဘဝအတွင်းမှာဖြစ်တဲ့ ပဋ္ဌသန္ဓေစိတ်ရယ်၊ ဘဝင်စိတ်ရယ်၊ စုတိစိတ်ရယ် အဲဒီသုံးခုဟာ တူကြ တယ်။

ထက်သန်တဲ့ ဉာဏ်ယှဉ်ကုသိုလ်ကြောင့် ဉာဏ်ယှဉ် ကုသလဝိပါက်စိတ်လေးခုဖြစ်တယ်၊ အဲဒီအထဲ သောမနဿ ပဋ္ဌသန္ဓေနဲ့ဖြစ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုရင် စိတ်ရွှင်ရွှင်လန်းလန်းနဲ့ ဖြစ်လာတတ်တယ်၊ ဥပေက္ခာပဋ္ဌသန္ဓေနဲ့ ဖြစ်လာတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကျတော့ သိပ်မရွှင်လန်းဘူး၊ ဣန္ဒြေရတယ်၊ တည်ကြည်တယ်၊ သတိထားကြည့်ရင် တချို့က ရွှင်ရွှင်လန်းလန်းနေတတ်ကြတယ်၊ စကားပြောတဲ့ အခါမှာလည်း ရယ်ကာမောကာနဲ့ ပြိုးပြိုးရွှင်ရွှင်ပဲ ပြောတတ်ကြတာကို တွေ့ရတယ်၊ အဲဒါသောမနဿနဲ့ ပဋ္ဌသန္ဓေနေတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တဲ့၊ သောမနဿပဋ္ဌသန္ဓေနဲ့ ဥပေက္ခာပဋ္ဌသန္ဓေ ၂–မျိုးဟာ တစ်မျိုးနဲ့တစ်မျိုး မတူဘူး၊ အဲဒီလို ခြားနား ကွဲပြားတယ်၊ ကိုင်းဆိုကြရမယ်။

"ယင်း ကုသလဝိပါက် ၉–ပါးသည် သုဂတိဘုံ၌ ပဋ္ဌသန္ဓေ,
ဘဝင်, စုတိကိစ္စဖြင့် ဖြစ်သည်" (ဆို ၃–ခေါက်)

စာရွက်ကလေး ရ, ထားမှ နေရာကျမှာ၊ စာရွက်ကလေးကို ထပ်ကာထပ်ကာ ကြည့်ပြီးတော့ နားမလည်ရင် နားလည်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကိုမေးရတယ်၊ ဒါမှ နားလည်မှာ၊ အင်မတန် သိသင့်သိထိုက်တဲ့ နေရာပဲ၊ နောက်ပြီးတော့ ဒီစိတ်တွေဟာ ကာမ ၁၁–ဘုံမှာ တဒါရုံကိစ္စဖြင့်လည်း ဖြစ်သေးတယ်၊ "စုံစမ်း, ဆုံးဖြတ်, ဇောစိတ်သတ်, နှစ်ရပ်တဒါရုံ"လို့ ဆိုတဲ့အတိုင်း ဇောနောက်မှာ ကျတတ်တဲ့ တဒါရုံဆိုတာလည်း ဒီစိတ်တွေပဲ၊ သန္တီရဏ ၃–ခုရယ်ပေါ့လေ၊ သန္တီရဏတစ်ခုက ဒီအထဲမှာ ပါသွားပြီ၊ အဲဒါ တဒါရုံကိစ္စဖြင့်ဖြစ်တာ ၁၁–ခုတဲ့၊ ဒီတဒါရုံဆိုတာကတော့ ကာမဘုံမှာသာဖြစ်တယ်၊ ရူပဘုံ, အရူပဘုံတွေမှာ မဖြစ်ဘူး၊ နတ်ပြည်ခြောက်ထပ်ရယ်၊ လူ့ဘုံနဲ့အပါယ်လေးဘုံရယ်၊ အဲဒါ ကာမဘုံဘဲ၊ ကာမဘုံက ၁၁–ဘုံတဲ့၊ ဝိထိစိတ်တွေကို သဘောပေါက် နားလည်စေချင်တာနဲ့ ဘုန်းကြီးက အတိုချုပ်ဆောင်ပုဒ်ကလေးတွေပေးထားပါတယ်၊ "အကုသိုလ်စိတ်, ဆယ့်နှစ်ပါးကြောင့် အကုသလဝိပါက်စိတ် ခုနစ်ပါးဖြစ်သည်"တဲ့။

မကောင်းမှု အကုသိုလ်ကြောင့်ဖြစ်တဲ့ အကုသိုလ်အကျိုး ဝိပါက်တွေဆိုတာ ခုနှစ်ပါး ဖြစ်လာတယ်၊ ဘယ်လိုဖြစ်သလဲဆိုလို့ရှိရင် မကောင်းတာကိုမြင်ရတယ်၊ မကောင်းတာကိုကြားရတယ်၊ မကောင်းတဲ့ အနံ့ကို နံရတယ်၊ မကောင်းတဲ့ အစားအသောက်ကို စားရသောက်ရတယ်၊ မကောင်းတဲ့ အတွေ့အထိကို တွေ့ရ, ထိရတယ်၊ အဲဒီလိုမကောင်းတဲ့ ပဋ္ဌဝိညာဉ်ဆိုတဲ့ အကျိုးငါးပါးဖြစ်လာတယ်၊ ပြီးတော့ လက်ခံတဲ့ သမ္ပဋ္ဆိစ္ဆိန်းစိတ်၊ စုံစမ်းတဲ့ သန္တီရဏစိတ်၊ ဒါတွေလည်း အကုသိုလ်အကျိုးပဲ ဖြစ်ရတယ်၊ ဒီတော့ ပဋ္ဌဝိညာဉ်ကငါးခု၊ သမ္ပဋ္ဆိစ္ဆိန်းနဲ့ သန္တီရဏက နှစ်ခု၊ မကောင်းမှုအကုသိုလ်ရဲ့အကျိုးဟာ ဒီခုနစ်ပါးပဲရှိတယ်၊ ဒီပြင် မရှိဘူး၊ "အာရုံဆိုးနဲ့ အကုသိုလ်ကံကြောင့် ဝိပါက်စိတ်ဖြစ်"ဆိုတာ အဲဒါတွေကိုပြောတာ၊ ကုသိုလ် စိတ်တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးကြောင့် အကုသလဝိပါက်စိတ် ခုနစ်ပါးဖြစ်တယ်၊ ကိုင်း–ဒါကိုလည်းဆိုရမယ်။

"အကုသိုလ်စိတ် ၁၂–ပါးကြောင့် အကုသလဝိပါက်စိတ် ၇–ပါး
ဖြစ်သည်" (ဆို)

အဲဒီအထဲမှာ သန္တီရဏဆိုတဲ့ နောက်ဆုံးစိတ်ကလေးပါတယ်၊ သူက အပါယ်လေးဘုံမှာ ပဋ္ဌိသန္ဓေ၊ ဘဝင်၊ စုတိ ကိစ္စဖြင့်ဖြစ်တယ်၊ ငရဲ၊ တိရစ္ဆာန်၊ ပြိတ္တာ၊ အသုရကာယ်၊ အဲဒီလေးဘုံမှာပေါ့၊ ဒီသန္တီရဏ စိတ်ကလေးနဲ့ချည်း ပဋ္ဌိသန္ဓေ၊ ဘဝင်၊ စုတိကိစ္စဖြင့် ဖြစ်ရတယ်၊ အဲဒါလည်း မှတ်သားဖို့ရာပါပဲ၊ ဒါကိုလည်း ဆိုရမယ်။

"ထိုတွင် သန္တီရဏစိတ်သည် အပါယ်လေးဘုံ၌ ပဋ္ဌိသန္ဓေ၊ ဘဝင်၊
စုတိ ကိစ္စဖြင့်လည်း ဖြစ်သည်" (ဆို ၃–ခေါက်)

အဲဒီ သန္တီရဏဆိုတဲ့ အကုသလဝိပါက်စိတ်ကလေးက အပါယ်ဘုံတွေမှာ ပဋ္ဌိသန္ဓေဆိုလည်း သူပဲ၊ ဘဝင်ဆိုလည်း သူပဲ၊ စုတိဆိုလည်း သူပဲတဲ့၊ ဒါတင်မကသေးဘူး၊ ဒီပြင်လည်း ဖြစ်စရာရှိသေးတယ်၊ အဲဒါကတော့ သန္တီရဏကိစ္စနဲ့ တဒါရုံကိစ္စနှစ်ခုပါပဲ၊ သန္တီရဏစိတ်က သုံးခုရှိတယ်၊ အကုသလဝိပါက်က ဥပေက္ခာသန္တီရဏတစ်ခု၊ ကုသလဝိပါက်က သောမနဿနဲ့ ဥပေက္ခာသန္တီရဏနှစ်ခု၊ အဲဒီသုံးခုက စုံစမ်းတယ်ဆိုတဲ့၊ သန္တီရဏကိစ္စလည်းဖြစ်တယ်၊ ဇော နောင် တဒါရုံ ကိစ္စနဲ့လည်းဖြစ်သေးတယ်၊ ဝိထိချတဲ့အခါမှာ ဒီစိတ်တွေပါပဲ၊ သန္တီရဏ စုံစမ်းတယ်ဆိုတာလဲ ဒီစိတ်၊ တဒါရုံဆိုတာလည်း ဒီစိတ်ဆိုတာ ပေါ်လွင်အောင်လို့ ဒီမှာ ဆောင်ပုဒ်ကလေး လုပ်ထားရတယ်၊ အဲဒါလဲ ဆိုရမယ်။

"သန္တီရဏ စိတ်သုံးခုသည် သန္တီရဏကိစ္စ, တဒါရုံကိစ္စဖြင့်လည်း
ဖြစ်သည်" (ဆို ၃–ခေါက်)

သန္တီရဏ စုံစမ်းတယ်ဆိုတာ ပေါ်လာတဲ့အာရုံကို ဒါ ဘာလဲလို့ စုံစမ်းတာပါပဲ၊ မကောင်းတဲ့ အာရုံကို စုံစမ်းရတဲ့အခါ အကုသလဝိပါက်ပဲ၊ အကုသလဝိပါက် သန္တီရဏနဲ့ စုံစမ်းတယ်၊ အဲဒါကတော့ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် သန္တီရဏစိတ် တစ်ခုတည်းရှိတယ်၊ မကောင်းတဲ့အဆင်း၊ မကောင်းတဲ့အသံကိုမြင်ရ၊ ကြားရတဲ့အခါ စသည်ပေါ့၊ ပြီးတော့ "ဆုံးဖြတ်, ဇောစိတ်သတ်၊ နှစ်ရပ်တဒါရုံ" ဆိုတဲ့အတိုင်း ဆုံးဖြတ်တဲ့ ဝုဋ္ဌေါစိတ်၊ အဲ သူကတော့ ဝိပါက်စိတ်လို့ မဆိုရဘူး၊ ကြိယာစိတ်တဲ့၊ ပြီးတော့ ဇော၊ အဲဒီဇောက ရိုးရိုးဆိုတော့ ခုနစ်ကြိမ်၊ အဲဒီကနောက်မှာ တဒါရုံတဲ့၊ သန္တီရဏသုံးခုက တဒါရုံလည်းဖြစ်တယ်။

ကောင်းတဲ့အာရုံကို စုံစမ်းဆုံးဖြတ်တဲ့အခါမှာတော့ ကုသလဝိပါက် သန္တီရဏတဲ့၊ ဒီ ကုသလဝိပါက် သန္တီရဏက တော့ နှစ်မျိုးရှိတယ်၊ သောမနဿ သန္တီရဏနဲ့ ဥပေက္ခာ သန္တီရဏ၊ အလွန်ကောင်းတဲ့ အာရုံဆိုရင် သောမနဿ သန္တီရဏနဲ့ စုံစမ်းတယ်၊ ရိုးရိုး သာမန်ကောင်းတဲ့ အာရုံကျတော့ ဥပေက္ခာသန္တီရဏနဲ့ စုံစမ်းတယ်၊ ဒီလို အသေးစိတ်ပြီးတော့လည်း ခွဲခြားထားသေးတယ်၊ အဲဒီလို သန္တီရဏကိစ္စရယ်၊ ပြီးတော့ ဇောနောင် တဒါရုံကိစ္စရယ်ပေါ့လေ၊ သန္တီရဏဆိုလည်း သူပဲ၊ တဒါရုံဆိုလည်းသူပဲ၊ တဒါရုံကျတော့ မဟာဝိပါက်စိတ်ရှစ်ခု ရောဆိုရင် တဒါရုံတစ်ဆယ့်တစ်ပါး ဖြစ်သွားတယ်၊ ဝိထိစိတ်ဖြစ်ပုံတွေကတော့ စုံသွားပါပြီ၊ နာရီကလည်း ၉–နာရီတောင် ထိုးသွားပြီး၊ ပြောဖို့ရာလေးတွေက ကျန်နေသေးတယ်၊ အရေးကြီးတာက

ဝိပဿနာရှုတဲ့ကာလမှာ ဘယ်ပုံ ဘယ်နည်းဆိုတာ ဒါကို ပြောဖို့ရှာပါပဲ၊ အခြေခံကို ပြောနေရတာနဲ့ အချိန်ကုန်သွားပြီ၊ ဒါပေမယ့် နည်းနည်းတော့ဆက်ပြောဦးမှပဲ၊ သူက အရေးကြီးတယ်။

မရောက်သင့်ရာကို မရောက်ဖို့ ဝိပဿနာကို့ရှုမှတ်ရတယ်

တစ်နေ့တုန်းကလည်း အရေးကြီးတဲ့နေရာဖြစ်လို့မို့ ဒီဆောင်ပုဒ်ကို ဆိုပေးခဲ့သေးတယ်၊ အဲဒါက ဘယ်ဆောင်ပုဒ်လဲဆိုရင်–

"ထင်ဆဲဆင်းဓာတ်, မြင်လတ်ဦးစွာ၊
မြင်ပြီးတရား, စဉ်းစားပြန်ရာ၊
သဏ္ဌာန်ဒြပ်, ပညတ်ပေါ်လာ၊
မည်နာမ–သိရ နောက်ဆုံးပါ"တဲ့။

အဲဒီ ဆောင်ပုဒ်ကလေးပါပဲ။

ပထမမျက်စိထဲမှာ ထင်ပေါ်လာတဲ့ အဆင်းကိုမြင်ရတယ်၊ ဒါက တစ်ဝီထိပြီးတော့–

၁။ ဘဝင်ဆင်ခြင်၊ မြင်ပြီးလျှင်၊ ထိုပြင် လက်ခံတုံ့။
၂။ စုံစမ်း,ဆုံးဖြတ်၊ ဇောစိတ်သတ်၊ နှစ်ရပ် တဒါရုံ။
၃။ အဆင်းမြင်လျှင်၊ ဖြစ်ရိုးပင်၊ စိတ်စဉ် မှတ်ပါကုန်။

ဆိုတဲ့ ဆောင်ပုဒ်အရနဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကိုဆက်စပ်ပြီးတော့ သိဖို့ပါပဲ၊ "ထင်ဆဲ ဆင်းဓာတ်, မြင်လတ်ဦးစွာ"တဲ့၊ စက္ခုဒ္ဒါရ ဝီထိနဲ့ ရှေးဦးစွာ အဆင်းကိုမြင်တယ်၊ မြင်ရုံမျှပဲ၊ ဘာရယ်လို့ သိသေးတာ မဟုတ်သေးဘူး၊ "မြင်ပြီးတရား၊ စဉ်းစားပြန်ရာ"တဲ့၊ မြင်ပြီးတော့ တချို့က ပြန်ပြီးစဉ်းစားတယ်၊ "ဆင်ခြင်တယ်" "ဆင်ခြင်ပြီးခါ၊ ဇော, တဒါ၊ ကြံရာစိတ်ဖြစ်ပုံ"တဲ့၊ တဒနုဝတ္တကမနောဒ္ဒါရ မြင်တဲ့ ဝီထိနောက်ကလိုက်ပြီးတော့ ဇောတို့, တဒါရုံတို့ အပြည့်အစုံနဲ့ စဉ်းစားဆင်ခြင်တဲ့ ဝီထိ၊ အဲဒီ ဝီထိကလည်း ဝီထိစိတ်အနေနဲ့ ဆိုလို့ရှိရင် ၁၀–ဆယ်ကြိမ်ပဲ၊ ဒါကလည်း အကောင်အထည်ကို သိသေးတာမဟုတ်ဘူး။ သူက ပရမတ်ကိုပဲ အာရုံပြုပြီးတော့ ဖြစ်သေးတာ၊ ပညတ်ကို အာရုံပြုပြီးတော့ ဖြစ်တာမဟုတ်သေးဘူး၊ ဒီလို မနောဒ္ဒါရဝီထိမျိုးနဲ့ ဆက်ပြီး စဉ်းစားဆင်ခြင်တော့မှ သဏ္ဌာန်ဒြပ်ပညတ် ပေါ်လာတယ်၊ မိန်းမ, ယောကျ်ား စသည်ပေါ့လေ၊ ဒါတွေပေါ်လာတယ်၊ ပြီးတော့ နောက် ဝီထိကတစ်ခါ စဉ်းစားဆင်ခြင်ပြန်လို့ ဘယ်သူ, ဘယ်ဝါဆိုတဲ့ အမည်နာမတွေ ပေါ်လာတယ်၊ နောက်ဆုံးလေးဝီထိကျမှ အမည်နာမအထိ အကောင်အထည် ပညတ်တွေ အပြည့်အစုံပေါ်လာပါတယ်၊ ဒါ အကြမ်းပြင်းပဲ၊ ဒီအထဲမှာ အသေးစိတ်ပြီး ဝီထိစိတ်တွေ အကြိမ်များစွာ ဖြစ်နိုင်တယ်။

အဲဒါက တရားမရှုမှတ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ် ဝီထိစိတ်ဖြစ်ပုံပါပဲ၊ အဲဒီ ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ်မှာ သဏ္ဌာန်ဒြပ် အမည်နာမတွေပေါ်လာတယ်၊ ဒီလို သဏ္ဌာန်ဒြပ် အမည်နာမတွေ ပေါ်လာပြီ ဆိုကတည်းက လောဘ၊ ဒေါသတွေ ဖြစ်တော့မှာပေါ့၊ လိုချင်စရာလို့ထင်ရင် လိုချင်လာမယ်၊ စိတ်ဆိုးစရာလို့ထင်ရင် ဒေါသတွေ ဖြစ်လာမယ်၊ မောဟဆိုတာကတော့ ခပ်တိုင်းငန် ဆိုတော့ သူပါရမှာပဲ၊ အဲဒီ လောဘ, ဒေါသ, မောဟစိတ်တွေ အထိ မရောက်ရအောင်လို့ မြင်ပြီးပြီးချင်း မြင်ရင် မြင်တယ်–လို့ ရှုမှတ်လိုက်ရတယ်၊ ဒါမဟုတ် ဒုတိယ ဝီထိတင်ပဲ ရပ်သွားအောင်, ပညတ်တွေ ပေါ်မလာအောင်လို့ မြင်ရင် မြင်တယ်, ကြားရင် ကြားတယ် စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်ပစ်လိုက်ရတယ်၊ အဲဒါလေးတွေကို နားလည်အောင် ဘုန်းကြီးက ပြောချင်လို့ ဒီမှာ ဝီထိတွေ ချပြနေတာပဲ၊ အဲဒါ "မြင်ရင် မြင်ချင်း, လက်ငင်းမှတ်လျှင်၊ မြင်ရုံတွင်ပဲ ပြတ်စစိတ်စဉ်"တဲ့၊ ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တံ ဘဝိသတိ မြင်လျှင် မြင်ရုံပဲဖြစ်မယ်–ဆိုတာ အဲဒါကို ပြောတာပဲ။

ဝိပဿနာဉာဏ် ရင့်သန်လာတဲ့အခါကျတော့ မြင်ရုံ, ကြားရုံလောက်တင်သာ မကဘူး၊ ရုပ်နာမ်တွဲပြီးတော့ တခြားစီ သိနိုင်ပါတယ်၊ ရုပ်နာမ်တို့ရဲ့ အဖြစ်အပျက်တွေကိုလည်း သိမြင်လာတယ်၊ အနိစ္စအားဖြင့် မမြဲဘူးလို့လည်း သိမြင်လာပါတယ်၊ ဒုက္ခအားဖြင့် ဆင်းရဲတယ်လို့လည်း သိမြင်လာပါတယ်၊ ဒါတွေကို သိလာတဲ့အခါ အနတ္တသဘော အားဖြင့်လည်း ငါကောင်, သတ္တဝါကောင် မဟုတ်ဘူးဆိုတာ သိမြင်တော့တာပါပဲ၊ အဲဒီလို သိလာအောင်လို့ပဲ မြင်တိုင်း, ကြားတိုင်း မြင်တာ, ကြားတာတွေကို ရှုမှတ်နေရတယ်၊ ဒီအတွက် ဆောင်ပုဒ်ကလေးတွေ ဒီအထဲ မထည့်မိဘဲ မေ့နေလို့ ဒါတွေကို ပြောဖြစ်အောင် ပြောနေပါတယ်၊ ဆိုလိုက်ကြဦးစို့။

"မြင်လျှင် မြင်ချင်း, လက်ငင်းမှတ်လျှင်၊
မြင်ရုံတွင်ပဲ, ပြတ်စဲစိတ်စဉ်၊
ရုပ်နာမ်ကွဲလျက်, ဖြစ်ပျက်သိမြင်၊
အနိစ္စ–ဒုက္ခ သဘောထင်။" (ဆို ၃–ခေါက်)

မြင်လျှင်မြင်ချင်း ချက်ချင်းလက်ငင်း ရှုမှတ်ရမယ်၊ ပထမဝီထိ ဆုံးလျှင်ဆုံးချင်း မှတ်နိုင်ရင် ကောင်းတယ်၊ ဒါမှ မဟုတ်လည်း ဒုတိယဝီထိအဆုံးမှာ ရှုမှတ်နိုင်ရင်လည်း ပညတ်အထိ မရောက်သေးလို့ မြင်ရုံ, ကြားရုံမျှ ရှုမှတ်သည်မည်တာပါပဲ၊ ဒီလိုရှုမှတ်နိုင်ပြီဆိုလို့ရှိရင် မြင်ရုံ, ကြားရုံတင်ပဲ ပြတ်စဲသွားမယ်တဲ့၊ ရုပ်နာမ်ကွဲပြီးတော့ အဖြစ်အပျက်ကို ကိုယ်တိုင်သိမြင်ပြီး ရုပ်နာမ်တွေရဲ့ အနိစ္စသဘော, ဒုက္ခသဘော, အနတ္တသဘောတွေကိုပါ ထင်မြင်မယ်၊ ဒီလို ဆိုလိုတာပါပဲ၊ မြင်လျှင် မြင်ကာမျှ, ကြားလျှင် ကြားကာမျှ အခါကာလမှာ ကိလေသာမဝင် မရောက်သေးဘူး၊ စက္ခုဝိညာဉ်, သောတဝိညာဉ် ဝီထိတွေ ဖြစ်ခိုက်မှာဆိုရင် ပညတ်ကို အာရုံမပြုသေးဘူး၊ အလုံးလိုက် အခဲလိုက်ကြီးတော့ထင်တာပဲ၊ ဒါပေမယ့်လို့ ပညတ်အထည်ဒြပ်တွေတော့ မထင်ပေါ်သေးဘူး၊ အဲဒီလို အထည်ဒြပ်တွေ မထင်ပေါ်မီ မြင်လျှင်မြင်ချင်း၊ ကြားလျှင် ကြားချင်း၊ နံလျှင်နံချင်း၊ လျှက်လျှင်လျက်ချင်း၊ တွေ့ထိလျှင် တွေ့ထိချင်း၊ စိတ်ကူးစဉ်းစားလျှင် စိတ်ကူးစဉ်းစား ချင်း ရှုမှတ်ပါတဲ့၊ ဒီတော့မှ "မြင်ရုံတွင်ပဲ, ပြတ်စဲစိတ်စဉ်" မြင်ရုံတွင်မြင်ပြီး ရှေ့မဆက်ဘဲ စိတ်အစဉ်ပြတ်သွား မယ်တဲ့၊ ဒီလိုပြတ်သွားပြီဆိုလို့ရှိလျှင် မရောက်သင့်တဲ့ ပညတ်အာရုံသို့လည်း မရောက်တော့ဘူး၊ မဖြစ်သင့်တဲ့ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ ကိလေသာတွေလည်း မဖြစ်တော့ဘူးပေါ့၊ ဒီလို ရှုမှတ်ရင်း ဝိပဿနာဉာဏ်တွေ ရင့်သန်လာပြီးတော့ ရုပ်နာမ်တွေကို ကွဲကွဲပြားပြား သိလာမယ်၊ ရုပ်နာမ်တွေရဲ့ ဖြစ်မှု, ပျက်မှုတွေကိုလည်း ပိုင်းခြားပြီး သိမြင်လာမယ်၊ အဲဒါကို ဆောင်ပုဒ်ထဲမှာ "ရုပ်နာမ်ကွဲလျက်, ဖြစ်ပျက်သိမြင်၊ အနိစ္စ ဒုက္ခ သဘောထင်"တဲ့၊ ဒီလို ဆိုထားပါတယ်၊ ဒါကိုပဲ မြတ်စွာဘုရားက–

"ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တံ ဘဝိဿတိ၊ သုတေ သုတမတ္တံ ဘဝိဿတိ၊ မုတေ
မုတမတ္တံ ဘဝိဿတိ၊ ဝိညာတေ ဝိညာတမတ္တံ ဘဝိဿတိ"လို့–

ဒီလို လေးပိုင်းခွဲပြီးတော့ ဟောကြားထားပါတယ်၊ အဓိပ္ပါယ်က အတူတူပါပဲ၊ ဒါလည်းပဲ ဝိပဿနာရင့်သန်တော့မှ မြင်ရုံ စသည်တွင် ရပ်သွားအောင် ရှုမှတ်နိုင်ပါတယ်၊ ဒီလို မဟုတ်လျှင်တော့ မြင်ရာ, ကြားရာမှာ ဘယ်သူ, ဘယ်ဝါ ယောကျ်ား, မိန်းမ အကုန်လျှောက်ပြီးတော့ သိသွားတာပဲ၊ ဒါတွေက အရင်ရောက်ရောက်နေတယ်၊ အဲဒါဟာ အဝိဇ္ဇာသဘောတွေပဲ၊ အဲဒီ အဝိဇ္ဇာအထိ မရောက်ခင် မြင်ပြီးပြီးချင်း ဝိပဿနာဝိဇ္ဇာဉာဏ် ထည့်ပေးနေရတာပါပဲ၊ ထည့်ပေးလို့ ဝိဇ္ဇာဉာဏ်က အရင်ဦးသွားပြီ ဆိုလို့ရှိရင်တော့ အဝိဇ္ဇာ မဝင်နိုင်တော့ဘူးပေါ့။

သမာဓိ အားကောင်းလာတဲ့အခါ အဲဒီလို ရှုမှတ်နေရင်းနဲ့ပဲ မှတ်စရာ အာရုံဖြစ်တဲ့ ရုပ်ကတခြား၊ မှတ်သိနေတဲ့ စိတ်ကလေးက တခြား သိစရာနဲ့ သိတာ, ဒါပဲ ရှိတယ်ဆိုတာ သိလာပါတယ်၊ အဲဒါဟာ ရုပ်နာမ်ကွဲပြီးတော့ ရုပ်တခြား နာမ်တခြား ရှင်းရှင်းလေးမြင်လာပါတယ်၊ စာပေတွေ ကျက်မှတ်ပြီး သိတဲ့အသိမျိုး မဟုတ်ဘူး၊ မှတ်ရင်းမှတ်ရင်းနဲ့ ကိုယ်မှာ ကိုယ်တိုင်သိတဲ့အသိပါပဲ၊ တကယ်အမှန်ရှိနေတဲ့ သဘောကို အမှန်အတိုင်း ဒီလိုသိအောင်လို့ ဒီလိုနည်းလမ်းတကျ ရှုမှတ်နေရတာပါပဲ၊ ဝိပဿနာရှုမှတ်ရတာဟာ ဘာလို့ ရှုမှတ်ရတယ်ဆိုတာ သိအောင် နားလည်အောင်ဆိုပြီး ဝိထိတွေချ၊ အဓိပ္ပါယ်တွေ ပြောနဲ့ ပြုလုပ်ရတာပဲ၊ အဲဒါ နားလည်သဘောပေါက် လောက်ပါပြီ၊ ဆောင်ပုဒ်ကလေးတွေကို ရအောင် ကျက်မှတ်ထားဖို့ ကောင်းတယ်၊ ကျက်ထားပြီးတော့ နားမလည်သေးလို့ ရှိရင်လည်း နားလည်တဲ့သူကို မေးရတယ်။ တရားသိမ်းရအောင်၊ ဒါလေး တစ်ခေါက် ဆိုလိုက်ကြဦးစို့။

"မြင်လျှင်မြင်ချင်း လက်ငင်းမှတ်လျှင်၊
မြင်ရုံပင်ပဲ ပြတ်စဲစိတ်စဉ်၊
ရုပ်နာမ်ကွဲလျက် ဖြစ်ပျက်သိမြင်၊
အနိစ္စ ဒုက္ခ သဘောထင်" ။

ယနေ့အဖို့ အကျွန်ုပ်တို့ ပြုစုအားထုတ်အပ်သော . . . . . ချမ်းသာကြပါစေ။ အမျှ . . . အမျှ . . . အမျှ . . . ယူတော်မူကြကုန်လော့။

သာဓု . . . သာဓု . . . သာဓု . . . ။

အဘိဓမ္မာတရားတော်ကြီး

ကြိယာအဗျာကတ တရား

"ကတမေ ဓမ္မာ အဗျာကတာ" အဗျာကတ တရားဆိုတာ ဘယ်ဟာလဲလို့ မေးပြီးတော့–

"ယသ္မိं သမယေ မနောဓာတု ဥပ္ပန္နာ ဟောတိ ကြိယာ နေဝ ကုသလာ နာကုသလာ နစ ကမ္မဝိပါကာ ဥပေက္ခာ သဟဂတာ ရူပါ ရမ္မဏာ ဝါ သဒ္ဒါရမ္မဏာ ဝါ ဂန္ဓာရမ္မဏာ ဝါ ရသာရမ္မဏာ ဝါ ဖောट္ဌဗ္ဗာရမ္မဏာ ဝါ"

ဒီလို ဆိုပြီးတော့ မနောဓာတ် ကြိယာစိတ်ကို ဝေဖန်ပါတယ်၊ "ယသ္မိं သမယေ၊ အကြင်အခါကာလ၌။ ကြိယာ၊ ကြိယာဖြစ်သော၊" အဲဒီကြိယာဆိုတာ ဘယ်လိုဟာတုန်းလို့ဆိုရင် နေဝကုသလာ၊ ကုသိုလ်လည်း မဟုတ်ဘူး။ နာကုသလာ၊ အကုသိုလ်လည်း မဟုတ်ဘူး၊ ကောင်းကျိုးပေးတတ်တဲ့ ကုသိုလ်တရားမျိုးလည်း မဟုတ်ဘူးတဲ့၊ မကောင်းကျိုးပေးတတ်တဲ့ အကုသိုလ်တရားမျိုးလည်း မဟုတ်ဘူးတဲ့၊ ဒါဖြင့် ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်တို့ရဲ့ အကျိုးလားဆိုတော့ "နကမ္မဝိပါကာ"တဲ့၊ ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံတို့ရဲ့ အကျိုးလည်း မဟုတ်ပါဘူးတဲ့၊ အရင်ဟောကြားခဲ့တဲ့ "ကုသလာ ဓမ္မာ၊ အကုသလာ ဓမ္မာ"ဆိုတဲ့ အဲဒီ တရားတွေတုန်းကတော့ ကုသလာ ဓမ္မာက ကောင်းသောအကျိုးကို ပေးတတ်တယ်၊ အကုသလာ ဓမ္မာက မကောင်းသော အကျိုးကို ပေးတတ်တယ်၊ ပြီးတော့ ဝိပါကာ ဓမ္မာ ဝိပါက်တရားဆိုတာက ကုသိုလ်အကျိုး၊ အကုသိုလ် အကျိုးတရားတွေလို့ဆိုပြီးတော့ ဟောကြားခဲ့ပါတယ်၊ အခု ဒီ ကြိယာဆိုတာကတော့ ကုသိုလ်လည်း မဟုတ်ဘူး၊ အကုသိုလ်လည်း မဟုတ်ဘူး၊ ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံတို့ရဲ့ အကျိုးလည်း မဟုတ်ဘူးတဲ့။

ဝေဒနာကတော့ "ဥပေက္ခာသဟဂတံ–ဥပေက္ခာဝေဒနာနဲ့တကွ ဖြစ်တယ်"တဲ့၊ အာရုံကတော့ "ရူပါရမ္မဏာ ဝါ၊ သဒ္ဒါရမ္မဏာ ဝါ၊ ဂန္ဓာရမ္မဏာ ဝါ၊ ရသာရမ္မဏာ၊ ဝါ၊ ဖောट္ဌဗ္ဗာရမ္မဏာ ဝါ"ရူပါရုံ, သဒ္ဒါရုံ, ဂန္ဓာရုံ, ရသာရုံ, ဖောट္ဌဗ္ဗာရုံ၊ အဲဒီ အာရုံ ငါးပါးကို အာရုံပြုတယ်တဲ့၊ ဓမ္မာရုံကို အာရုံမပြုဘူး၊ ပြီးတော့ "မနောဓာတု ဥပ္ပန္နာ ဟောတိ" မနောဓာတ်ကြိယာ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့အခါမှာ အဲဒီလို ဖြစ်ပေါ်လာပါတယ်တဲ့၊ မနောဓာတ်ဆိုတာဟာ ဝိပါက်ထဲမှာလည်း မနောဓာတ်ရှိပါတယ်၊ ဝိပါက်မနောဓာတ်ကိုတော့ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ ကျမ်းက သမ္ပဋိစ္ဆိန်းလို့ ကိစ္စအမည်နဲ့ အမည်မှည့်ထားပါတယ်၊ အဲဒီ သမ္ပဋိစ္ဆိန်း ကလည်းပဲ ကုသိုလ်အကျိုးက တစ်ခု၊ အကုသိုလ်အကျိုးက တစ်ခု၊ ဒီလို နှစ်ခုရှိတယ်၊ သူတို့လည်း ဒီအာရုံ ငါးပါးကိုပဲ အာရုံပြုပြီးတော့ ဖြစ်တာပဲ၊ သူတို့ကိစ္စက ထင်ပေါ်လာတဲ့ အာရုံငါးပါးကို လက်ခံသိမ်းပိုက်ရတဲ့ ကိစ္စတဲ့၊ စက္ခုဝိညာဉ်က ရူပါရုံကို မြင်တယ်ဆိုရင် သူကမြင်ပြီးတော့ ချုပ်ပျောက်သွားတယ်၊ အဲ–သမ္ပဋိစ္ဆိန်းက စက္ခုဝိညာဉ် မြင်တဲ့ အဆင်းရူပါရုံကို ဆက်လက်ပြီးတော့ လက်ခံသိမ်းပိုက်ထားလိုက်တယ်၊ သူ့ကိစ္စက ဒါပါပဲ၊ ကြားရာ စသည်မှာလည်း ဒီအတိုင်းပါပဲ၊ ဒါကို မနောဓာတ် ခေါ်တယ်၊ အဲဒီ မနောဓာတ်တွေကတော့ ဝိပါက်မနောဓာတ်တွေပဲ၊ မနောဓာတ် ဆိုတာလည်း ထူးထူးခြားခြား ဘာမှမသိပါဘူး၊ အခု ကြိယာ မနောဓာတ်ဆိုတာလည်း အတူတူပါပဲ၊ ဘာမှ ထူးထူးခြားခြား မသိပါဘူး၊ သူ့ကို အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟကျမ်းက ပဉ္စဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်းလို့ ကိစ္စအမည်နဲ့ပဲ အမည်ပေးထားတယ်၊ ငါးဒွါရမှာ ထင်လာတဲ့ အာရုံကို "ဒါဘာလဲ"လို့ ဆင်ခြင်တဲ့အလုပ်၊ ဆင်ခြင်တဲ့ကိစ္စကို ဆောင်ရွက်တယ်၊ ဒါကြောင့် သူ့ကို ပဉ္စဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်လို့ အမည်ပေးထားပါတယ်၊ အဘိဓမ္မာပါဠိတော်မှာတော့ သူ့ကို ဒီနေရာမှာ မနောဓာတ်လို့ ဟောကြားထားပါတယ်၊ အခု ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း မနောဓာတ်ဟာ သုံးခုရှိတယ်၊ ဒီသုံးခုထဲက ဒီနေရာမှာတော့ ကြိယာ မနောဓာတ်အရာဖြစ်လို့မို့ ပဉ္စဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်း မနောဓာတ်ကို ဟောကြားတာဖြစ်တယ်ဆိုတာ သိရတယ်၊ ကြိယာပဉ္စဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်း မနောဓာတ်ဆိုတော့ ကုသိုလ် ကျိုးလည်း မဟုတ်ဘူး၊ အကုသိုလ်ကျိုးလည်း မဟုတ်ဘူး၊ ဒါကြောင့် ကောင်းတဲ့ အာရုံပဲဖြစ်ဖြစ်၊ မကောင်းတဲ့ အာရုံပဲဖြစ်ဖြစ် သူကတော့ ဆင်ခြင်မှာချည်းပဲ။

လေပန်းနဲ့ တူတယ်

အဋ္ဌကထာဆရာက ကြိယာဆိုတာ ဝါတပုဗ္ဗနဲ့တူတယ်တဲ့၊ ဝါတပုဗ္ဗဆိုတာ မြန်မာလိုတော့ ဝါတက–လေ၊ ပုဗ္ဗက–ပန်း၊ ဝါတပုဗ္ဗ လေပန်းပေါ့၊ အပင်အနေနဲ့တော့ လေပန်းပင်ရယ်လို့ မကြားဖူးပါဘူး၊ ဒါပေမယ့်လို့ ဆိုလိုတာက လေပန်းဟာ အပွင့်သာပွင့်ပြီး အသီးမသီးတာကို ဆိုလိုပါတယ်၊ သင်္ဘောပင်တို့ စသည်မှာ အပွင့်သာပွင့်ပြီးတော့ အသီးမသီးတဲ့အပင်ကို အဖိုပင်ခေါ်သလို ဒီမှာလည်း အဖိုပွင့်လို့ဆိုရမှာပါပဲ၊ အဲ အသီးမသီးတဲ့ လေပွင့်နဲ့တူတယ်–တဲ့၊ ဂုဏ်သိလ်ကိုပဲပြုပြု၊ အကုသိုလ်ပဲပြုပြု ပြုတာပဲရှိတယ်၊ အကျိုးတည်း ဟူသော အသီးကို မသီးလာတော့ဘူး၊ အကျိုးမပေးတော့ဘူးပေါ့လေ။

ဋီကာဆရာက ဒါကို မောဃပုဗ္ဗလို့ ထပ်ပြီး ဖွင့်ပါတယ်၊ မောဃဆိုတာက အချည်းနှီး၊ ပုဗ္ဗဆိုတာက–ပန်း၊ မောဃပုဗ္ဗအချည်းနှီးပွင့်တဲ့ပန်း၊ အသီးမသီးဘဲ အချည်းနှီးပွင့်ရုံသာ ပွင့်တဲ့ပန်းတဲ့၊ ကြိယာဆိုတာ အဲဒီ အချည်းနှီး ပွင့်တဲ့ ပန်းနဲ့တူ

တယ်တဲ့၊ သီးနှိုင်လောက်အောင် အင်အားမရှိတဲ့ပန်းဆိုတော့ အသီးမသီးနှိုင်သလို ကြီယာဆိုတာကလည်း အကျိုးပေးနှိုင်လောက်အောင် အင်အားမရှိလို့ အကျိုးမပေးတဲ့ကံလို့ ဆိုရမှာပဲ၊ အကျိုးကို ဖြစ်စေတဲ့သဘော မရှိဘူးပေါ့။

အတူတကွ ဖြစ်တဲ့တရားတွေ

ပဋ္ဌာဒါရာဝဇ္ဇနီး၊ မနောဓာတ်ဖြစ်တဲ့အခါကျတော့ ပါဝင်တဲ့တရားများမှာ ဘယ်လောက်တုန်းဆိုရင် အဲဒါကိုတော့ စာရွက်ထဲမှာ ရေးထားပါတယ်၊ ပဋ္ဌာဒါရာဝဇ္ဇနီးစိတ်တဲ့၊ မြင်တဲ့အခါကာလ မြင်စရာအဆင်း ပေါ်လာကတည်းက သူကဆင်ခြင်တာ၊ ဆင်ခြင်ပြီးတော့ စက္ခုဝိညာဉ်က မြင်တာ၊ မမြင်ခင် သူက အရင်မြင်တယ်၊ အဲဒါတွေကို အရင်နေ့က သရက်သီးဥပမာနဲ့ ပြောပြီးခဲ့ပါပြီ၊ ပဋ္ဌာဒါရာဝဇ္ဇနီးဆိုတာ ကြီယာမနောဓာတ်ပါပဲ၊ အဲဒါ ဥပေက္ခာသဟဂုတ်တဲ့၊ သူနဲ့အတူတွဲဖြစ်တာကတော့ ၁၀–ပါး၊ သူနဲ့ပါဆိုရင် ၁၁–ပါးပေါ့လေ၊ အားလုံး သဘောတရား ၁၁–ပါးဖြစ်သည်တဲ့၊ ဒီလောက်ဆိုရင် တော်ပါပြီ၊ ဒါတွေက မှတ်မိမှာတော့မဟုတ်ဘူး၊ သူ့ကို သေသေချာချာ လေ့လာထားမှ မှတ်မိမှာပဲ၊ ဒါပေမယ့်လို့ ကြားဖူးတယ်ဆိုရင်တော်ပါပြီ၊ အဘိဓမ္မာတရားကို ဒီလောက် ကြားရဖူးတဲ့အတွက် အဆက်ဆက် ကုသိုလ်တွေကို ကျေးဇူးပြုမယ်ဆိုရင် အင်မတန် ကျေးဇူးများပါတယ်။

ကြီယာမနောဝိညာဏာဓာတ်

နောက်ပြီးတော့ ကြီယာမနောဝိညာဏာဓာတ်တဲ့။

"ယသ္မိं သမယေ မနောဝိညာဏာဓာတု ဥပ္ပန္နာ ဟောတိ ကြီယာ
နေဝကုသလာ နာကုသလာ နေ စ ကမ္မဝိပါကာ"ဆိုခဲ့တဲ့အတိုင်းပါပဲ။

ယသ္မိं သမယေ၊ အကြင်အခါ၌။ ကြီယာ၊ ပြုလုပ်ခြင်းသဘောမျှသာဖြစ်သော။ ပြုလုပ်ကာမျှပဲတဲ့၊ လေပန်း ဥပမာ အတိုင်း အကျိုးသဘော မပေါ်လာဘူးတဲ့။ နေဝကုသလာ၊ ကုသိုလ်လည်း မဟုတ်ဘူး၊ နာကုသလာ၊ အကုသိုလ်လည်း မဟုတ်ဘူး၊ နေ စ ကမ္မဝိပါကာ၊ ကံ၏အကျိုးလည်းမဟုတ်ဘူးတဲ့၊ ခုနက အတိုင်းပါပဲ၊ ဥပေက္ခာသဟဂုတ်ပဲ၊ သောမနဿလည်းရှိသေးတယ်၊ အဲဒါကို နောက်မှ ပြောရမယ်၊ သူ့အာရုံကတော့ ရူပါရမ္မဏာ ဝါ။ပ။ ဓမ္မာရမ္မဏာ ဝါ–ဒီမှာတော့ ဓမ္မာရုံပါ အာရုံခြောက်ပါးစလုံး အာရုံပြုပြီးတော့ ဖြစ်တယ်၊ သူမပြုနိုင်တဲ့ အာရုံရယ်လို့မရှိဘူး၊ သူ့ကို မနောဒွါရာဝဇ္ဇနီးလို့ နာမည်ပေးထားတယ်၊ စိတ်ကူးစဉ်းစားကြံစည်တဲ့ အခါကာလမှာ သူက ရှေးဦးစွာ ဆင်ခြင်တာပဲ၊ ဝိထိမှာဆိုလို့ရှိရင်တော့ ဘဝင် ဆိုတဲ့ မနောဒွါရမှာ အာရုံ ထင်လာပြီဆိုလို့ရှိရင် "ဘာပါလိမ့်"လို့ ဆင်ခြင်တဲ့ သဘောပေါ့၊ ဆင်ခြင်တယ် ဆိုတာဟာလည်း နားလည်အောင်လို့သာ ပြောရတာပါ၊ စိတ်ကူး ဦးတန်းလိုက်တာလေးပါပဲ၊ ဒီလို သူကဆင်ခြင်လို့ ပြီးသွားပြီ ဆိုတော့ "ဆင်ခြင်ပြီးခါ၊ ဧာတဒါ၊ ကြံရာစိတ်ဖြစ်ပုံ"တဲ့၊ တစ်နေ့က ဆောင်ပုဒ်အတိုင်းပါပဲ၊ ဧာ ခုနစ်ကြိမ်၊ နောက် တဒါရုံ ဖြစ်တယ်၊ ဝေဒနာကတော့ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာပါပဲ၊ တရားကိုယ်တွေက ဘယ်လောက်တုန်းဆိုတော့ ခုနက ဆယ့်တစ်ပါးရယ်၊ ဝီရိယတိုးလာတယ်၊ ဝီရိယနှင့်တကွ ၁၂–ပါး ဖြစ်တယ်၊ ပဋ္ဌဒါရာဝဇ္ဇနီးရယ်၊ ဒီ မနောဒွါရာဝဇ္ဇနီးရယ် ဒီကြီယာစိတ်နှစ်ခုကတော့ ဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်မဆို ပုဂ္ဂိုလ်အားလုံးဖြစ်နိုင်တာချည်းပဲ၊ ပုထုဇဉ်တွေမှာ ဖြစ်နိုင်တယ်၊ သောတာပန်စတဲ့ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တွေရော မြတ်စွာဘုရားရော အားလုံးပဲ၊ မြတ်စွာဘုရားများ သဗ္ဗညုတညာဏ်ဖြင့် ဆင်ခြင်တော်မူတဲ့ အခါကာလမှာ ဒီ မနောဒွါရာဝဇ္ဇနီးကစပြီး စိတ်ဦးတန်းလိုက်တော့ သိလိုတဲ့ အာရုံကို တန်းခနဲ သိနေရတာပဲ၊ သဗ္ဗညုတညာဏ်ဆိုတော့ သူ့မှာ အဆီးအတားမရှိဘူး၊ နှလုံးသွင်းလိုက်လို့ရှိရင် ဘာမဆို အကုန်လုံး သိသွားတာပဲ၊ မျက်စိကောင်းတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ မြင်လောက်တဲ့ အရာကို ကြည့်လိုက်ရင် မြင်တာပဲ၊ မကြည့်ရင်မမြင်ဘူး၊ အရှေ့ဘက် လှည့်နေတဲ့အခါ အနောက်ဘက်ကဟာတွေကို မမြင်ဘူး၊ နောက်ကျောဘက်ကို မကြည့်လို့ မမြင်ဘူး၊ ဒီလိုပဲ အခါခပ်သိမ်း ဘာမဆို သိနေတာမဟုတ်ဘူး၊ အလိုရှိလို့ ဆင်ခြင်တော့မှသိတာ၊ အာဝဇ္ဇနပဋိဗဒ္ဓ–ဆင်ခြင်မှုနဲ့ စပ်တယ်တဲ့၊ ဒီလိုဆင်ခြင်တဲ့အခါမှာ သိလို့မို့ သဗ္ဗညုတညာဏ်ဟာ အလုံးစုံ သိတယ်လို့ဆိုရတယ်၊ သိလိုတဲ့အရာကို ဒီလိုဆင်ခြင်တဲ့အခါကာလမှာ ရှေးဦးစွာ မနောဒွါရာဝဇ္ဇနီးစိတ်ဖြင့် ဆင်ခြင်ရတယ်၊ ဒါကြောင့် မနောဒွါရာဝဇ္ဇနီး စိတ်လည်း သဗ္ဗညုတညာဏ် အာရုံပြုသမျှကို အကုန်လုံး အာရုံပြုနိုင်တာဖြစ်လို့မို့ သဗ္ဗညုတညာဏ်နဲ့ အာရုံပြုနိုင်တာချင်း အတူတူပါပဲ၊ ဒါပေမယ့်လို့ သူက သိတာတော့ မဟုတ်ဘူး၊ ဦးတန်းပေးလိုက်တဲ့ သဘောလေးပဲ၊ သိတာက နောက်ဧာကမှ နေပြီးတော့သိတယ်။

ဧာဆိုတော့ ထိုက်သင့်သလိုပဲ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇနီးကနေပြီးတော့ ဦးတန်းပေးလိုက်တဲ့အတိုင်း ထိုက်သင့်သလို ဖြစ်နိုင်ပါတယ်၊ လောဘဆီကို ဦးတန်းပေးလိုက်တယ် ဆိုလို့ရှိရင် လောဘဧာပဲပေါ့၊ ဒေါသဆီကို ဦးတန်းပေးရင်လည်း ဒေါသဧာ၊ အဲ ဟုတ်မှ ဟုတ်ပါ့မလားလို့ ယုံမှား သံသယဆီကို ဦးတန်းပေးလိုက်ရင်လည်း ဝိစိကိစ္ဆာဧာ စသည်ပေါ့လေ၊ သဒ္ဓါတရား စသည်ဆီကို ဦးတန်းသွားပြန်ရင်လည်း သဒ္ဓါတရားပြဋ္ဌာန်းတဲ့ ကုသိုလ်ဧာ စသည် ဖြစ်တော့တာပါပဲ။

ပဋ္ဌာဒါရာဝဇ္ဇနိ်းနဲ့ မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇနိ်း စိတ်နှစ်ခုစလုံး ကြိယာအဗျာကတတွေချည်းပါပဲ၊ ဒီစိတ်နှစ်ခုက ပဋ္ဌာဒါရဝီထိနဲ့ မနောဒ္ဓါရ၏ ဝီထိစိတ်တွေကို သူတို့ဦးတန်းပေး လိုက်ကြတာဖြစ်ပါတယ်၊ အဲဒီ ကြိယာစိတ် နှစ်ခုက ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်း ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်းမှာ ဖြစ်တယ်၊ အဲဒါလေး နှစ်ခုကိုတော့ သိအောင် မှတ်သားထားဖို့ လိုပါတယ်။

ဒီ ကြိယာနှစ်ခုအပြင် တခြား ကြိယာတွေဆိုတာလည်း ရှိသေးတယ်၊ အဲဒီ ကြိယာတွေကတော့ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ် များမှာသာဖြစ်တဲ့ ကြိယာတွေ၊ ရဟန္တာဆိုရင် မြတ်စွာဘုရားလည်း အပါအဝင်ပေါ့လေ၊ တခြား ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာဖြစ်တဲ့ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ် ဇောနေရာတွေမှာဆိုရင် ဘုရားရဟန္တာတို့ကျတော့ ကြိယာဇောတွေ ဖြစ်လာရတယ်၊ အဲဒါကို သဘောကျခဲတယ်၊ ဓာတုကထာ ညဝါအကောက်ကျမ်းမှာ ဆိုလို့ရှိရင် (စာသင်သားများ သိခဲစ့ဉ်) လို့တောင် မှာထားပါတယ်။

ကြိယာမနောဝိညာဏဓာတ် ဟသိတုပ္ပါဒ

ဟသိတုပ္ပါဒ မနောဝိညာဏဓာတ်ကိုလည်း ဝေဖန်ဟောကြားထားပါတယ်၊ ဘယ်လိုတုန်း ဆိုလို့ရှိရင်–

"မနောဝိညာဏဓာတု ဥပ္ပန္နာ ဟောတိ ကြိယာနေဝကုသလာ
နာကုသလာ နဝ ကမ္မဝိပါကာ သောမနဿသဟဂတာ"တဲ့။

ဒါလည်း အရင်အတိုင်း ဝေဖန်ဟောကြားထားတာပါပဲ၊ သောမနဿသဟဂုတ်တဲ့၊ အာရုံလည်းပဲ "ရူပါရမ္မဏာ ဝါ သဒ္ဒါရမ္မဏာ ဝါ" စသည်ဖြင့် ဒီလိုပဲ ဟောကြားပါတယ်၊ အာရုံခြောက်ပါးလုံးကိုပဲ အာရုံပြုပါတယ်၊ ပါဠိတော်အမည်ကတော့ သောမနဿသဟဂုတ် ကြိယာ မနောဝိညာဏဓာတ်တဲ့၊ နောက်လည်း ကာမကြိယာတွေ ရှိသေးတယ်၊ အဲဒီကျတော့ ဉာဏသမ္ပယုတ်တို့ ဉာဏဝိပ္ပယုတ်တို့ဆိုတဲ့ အမည်တွေလည်း ပါလာမယ်၊ ဒီမှာတော့ ကြိယာ မနောဝိညာဏဓာတ်တဲ့၊ ဒီလောက်ပါပဲ၊ ဒီပြင် အမည်ထူးတွေ မပါပါဘူး။

ဟသိတုပ္ပါဒ်ဆိုတာ ဘုရားရဟန္တာတို့ ပြုးရွင်တဲ့ စိတ်တဲ့၊ သူနဲ့အတူတကွဖြစ်တဲ့ တရားတွေကတော့ ဝီရိယ, ပီတိတို့ နှင့်တကွ တစ်ဆယ့်သုံးပါးဖြစ်တယ်၊ ဝေဒနာမှာ သောမနဿဝေဒနာတဲ့၊ ဘုရား, ရဟန္တာတို့ပြုံးရယ်တယ်ဆိုရင် ဒီဟသိတုပ္ပါဒ် သောမနဿစိတ်နဲ့လည်း ပြုံးရယ်တော်မူကြတယ်၊ တခြား သောမနဿ စိတ်နဲ့လည်း ပြုံးရယ်တော်မူကြပါတယ်၊ ဒါပေမယ့်လို့ ဒီဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ်နဲ့ ပြုံးရယ်တာကို အထူးအားဖြင့် ဖေါ်ပြလေ့ရှိကြပါတယ်၊ ဘုရား, ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဆိုတာ ပြုံးရုံမျှပြုံးကြတယ်၊ အသံထွက်အောင် ကျယ်ကျယ်လောင်လောင် တခြားပုဂ္ဂိုလ်တွေလို ရယ်မောလေ့မရှိကြဘူး။

သာမန်ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တွေဆိုတာကတော့ နှစ်သက်သဘောကျရင် ပြုံးကြတာပဲ၊ များသောအားဖြင့် သူတို့ပြုံးတာဟာ ကာမအာရုံနဲ့စပ်ပြီး ပြုံးလေ့ ရယ်လေ့ရှိကြတယ်၊ ဒီတော့ သူတို့ပြုံးတဲ့အာရုံတွေက သြဠာရိက ကြမ်းတမ်းတဲ့အာရုံတွေပဲ၊ ဘုရား, ရဟန္တာတို့ ပြုံးတဲ့အာရုံကတော့ ဒီလိုမဟုတ်ဘူး၊ အနောဠာရိက သိမ်မွေ့တဲ့ အာရုံတွေတဲ့။

ဃဋ္ဋိကာရသုတ်

ကုသိုလ်ကောင်းမှုနဲ့စပ်ပြီး ထူးခြားတဲ့ ဖြစ်ရပ်မျိုးလေးတွေ၊ ပြီးတော့ အလောင်းတော်တို့ ဖြစ်ခဲ့စဉ် အခါကာလက ထူးခြားတဲ့ ကောင်းမှုပြုခဲ့ရာ နေရာမျိုးလေးတွေစသည်ပေါ့လေ၊ အဲဒီလိုနေရာမျိုးလေးတွေနဲ့ စပ်ပြီးတော့ ပြုံးတော် မူလေ့ ရှိကြတယ်၊ ဒီလိုပြုံးတော်မူပြီဆိုလျှင် နောက်တော်ပါ အလုပ်အကျွေးဖြစ်တဲ့ အရှင်အာနန္ဒာက သိတော်မူပါတယ်၊ ဘာပြုလို့ သိသလဲဆိုတော့ မြတ်စွာဘုရားပြုံးတော်မူတဲ့ အခါကာလမျိုးမှာ ဖြူသောသွားတော်တို့မှ ဖြူတဲ့ရောင်ခြည်တော်တွေ ထွက်ကြွ ကွန့်မြူးသွားတယ်၊ ဒီလို ဖြူတဲ့ရောင်ခြည်တော်တွေကို အရှင်အာနန္ဒာက နောက်တော်ကနေပြီးတော့ မြင်ရတယ်၊ ဒါကြောင့် အရှင်အာနန္ဒာက ဘုရားရှင် ပြုံးတော်မူပြီဆိုရင်တော့ ဘုရားရှင် ပြုံးတော်မူတယ်ဆိုတာ သိတာပဲ။

ဒီလိုသိတဲ့အခါ အရှင်အာနန္ဒာက "ဘယ်အကြောင်းကြောင့် ပြုံးတော်မူပါသလဲ ဘုရား"လို့ မေးလျှောက်လေ့ရှိတယ်၊ ဒီတော့ မြတ်စွာဘုရားက ပြုံးတဲ့အကြောင်းကို အရှင်အာနန္ဒာအား မိန့်ကြားတော်မူလေ့ ရှိပါတယ်၊ အဲဒီလို မြတ်စွာဘုရား ပြုံးတော်မူပုံကို ဃဋ္ဋိကာရသုတ်မှာလာတဲ့ အကြောင်းအရာလေးကို ဒီနေရာတွင် ထည့်ပြောရမှာပဲ။

ဃဋ္ဋိကာရနှင့် ဇောတိပါလ

ကဿပမြတ်စွာဘုရား လက်ထက်တော်တုန်းက ဃဋ္ဋိကာရဆိုတဲ့ အိုးထိန်းသည် တစ်ဦးရှိခဲ့တယ်၊ ဘုရားအလောင်းတော်ကတော့ အဲဒီတုန်းက ဇောတိပါလဆိုတဲ့အမည်နဲ့ ပုဏ္ဏားမျိုးမှာ ဖြစ်နေပါတယ်၊ သူတို့နှစ်ဦးဟာ တစ်ဦးနဲ့ တစ်ဦး ခင်မင်ရင်းနှီးတဲ့ အဆွေခင်ပွန်းများ ဖြစ်ကြသတဲ့၊ ဒါပေမယ့်လို့ ဇာတ်ချင်းတော့ မတူကြဘူး၊ ဃဋ္ဋိကာရလုလင်က အိုးထိန်းသည်မျိုးဆိုတော့ အမျိုးဇာတ်အားဖြင့် နိမ့်တယ်၊ အလောင်းတော် ဇောတိပါလကတော့ ဗြာဟ္မဏပုဏ္ဏားမျိုးတဲ့၊ အဲဒီလို ဇာတ်မတူတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ချင်း ရင်းနှီးတဲ့မိတ်ဆွေအဖြစ်နဲ့ နေလာခဲ့ကြတယ်၊ အဲဒီတုန်းက ဇာတ်မြင့်တဲ့ဗြာဟ္မဏတွေဟာ ဇာတိမာန်နဲ့ အင်မတန် ဘဝင်မြင့်ကြတယ်၊ ဘုရားကိုတောင် အထင်မကြီးကြဘူး၊ ကတုံးရဟန်းကြီး ဆိုပြီးတော့ အထင်သေးကြသတဲ့၊ ဃဋ္ဋိကာရ လုလင်ကတော့ အိုးလုပ်ပြီးတော့ အိုးတွေကို ရောင်းချစားသောက်နေရတဲ့ အိုးထိန်းသည်မျိုးဆိုတော့ ဇာတ်နိမ့်နေတယ်။

အိန္ဒိယပြည်က ဇာတ်ကို အင်မတန်အရေးထားပြီး ဆက်ဆံကြတယ်၊ ဇာတ်နိမ့်တဲ့လူက ဇာတ်မြင့်တဲ့လူကို ကိုင်ဖို့ပြုဖို့ ဆိုတာဝေးရော၊ ထိတောင်မထိရဘူးတဲ့၊ ဒီလိုထိလို့ရှိရင် အမျိုးမြတ်တွေမှာ ဂုဏ်ယုတ်သွားတယ်လို့ အယူရှိနေကြတယ်၊ ကျက်သရေယုတ်တယ်တဲ့၊ ဒါပေမယ့်လို့ ဇာတ်အားဖြင့် နိမ့်နေတဲ့ ဃဋ္ဋိကာရဟာ အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် အနာဂါမ်အဆင့် သို့ရောက်ပြီးတော့ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်နေပြီ၊ ဒီတော့ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ဂုဏ်ကျေးဇူးတွေကိုရော၊ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ တရားတော်တွေရော သိနေတယ်၊ သောတာပန် အဆင့်လောက်ကတည်းက ဒီလို ဂုဏ်ကျေးဇူးတွေကို သိနေကြသေးတာပဲ၊ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးဆိုတော့ ပြောစရာမလိုတော့ဘူးပေါ့။

ဆံပင်ကို့တောင် ကိုင်ချင်ရင် ကိုင်မယ့်လူပဲ

တစ်နေ့တော့ ဃဋ္ဋိကာရက သူ့မိတ်ဆွေ ဇောတိပါလကို ဘုရားထံလိုက်ခဲ့ဖို့ခေါ်တယ်၊ ဇောတိပါလက မလိုက်ဘူး၊ ဒီလို ဘုရားထံလိုက်ဖို့သာ ခေါ်တယ်၊ သူသိတဲ့တရားကို သူကိုယ်တိုင်တော့မဟောဘူး၊ ဘာပြုလို့လည်းဆိုတော့ ဇောတိပါလဟာ ဘုရားကိုတောင် အထင်သေးနေသေးတာ၊ ဇာတ်နိမ့်တဲ့ ဃဋ္ဋိကာရက ဟောလို့ရမယ် မဟုတ်ဘူးပေါ့၊ တစ်ကြိမ်ကျတော့ ဘုရား သီတင်းသုံးတော်မူတဲ့ နေရာနဲ့နီးတဲ့ ရေဆိပ်ကို ရေချိုးဖို့ရာ ဃဋ္ဋိကာရက ဇောတိပါလကို ခေါ်လာ တယ်၊ ရေမိုးချိုးပြီးတဲ့ အခါကျတော့ ခါးဝတ်သာ ဝတ်ရသေးတယ်၊ အပေါ်ရုံကိုတောင် မဝတ်ရုံရသေးခင်မှာ ဃဋ္ဋိကာရက ဇောတိပါလကို ပြောပြန်ပါတယ်။

"အဆွေ ဇောတိပါလ၊ ကဿပသမ္မာသမ္ဗုद္ဓ မြတ်စွာဘုရားဟာ ဒီအနီးအနား ကျောင်းမှာပဲ သီတင်းသုံးတော်မူလျက်ရှိတယ်၊ မဝေးပါဘူး၊ အဲဒီကို သွားကြဦးစို့ရဲ့"လို့ ခေါ်တယ်၊ ဒါပေမယ့်လို့ ဇောတိပါလက မလိုက်ဘူးငြင်းတယ်။

ဒီတော့ ဃဋ္ဋိကာရက ဇောတိပါလရဲ့ခါးကို ကိုင်ပြီးတော့ "လာပါ သွားကြရအောင်"လို့ ခေါ်ပြန်ပါတယ်၊ ဒါနဲ့လည်း ဇောတိပါလက မလိုက်ဘူး၊ ဒီလိုနဲ့ခေါ်လို့ မရပြန်တော့ ဇောတိပါလရဲ့ ပခုံးကိုကိုင်ပြီးတော့ "လာပါမိတ်ဆွေ ဘုရားထံ သွားကြရအောင်ပါ"လို့ ခေါ်ပြန်တယ်၊ဒီတော့မှ ဇောတိပါလက စဉ်းစားတယ်၊ "ဃဋ္ဋိကာရဟာ အမျိုးညံ့ပဲ၊ အမှန်အားဖြင့်တို့ကို မထိကောင်းဘူး၊ အစက ခါးဝတ်ကိုကိုင်တယ်၊ အခု ပခုံးကို ရောက်လာပြီ၊ ဗတာတော်ကြာ ငါမလိုက် ဘူးပြောရင် ခေါင်းကဆံပင်ကိုတောင် ကိုင်ချင်ကိုင်မယ်၊ သူ ဒီလောက် ရဲတင်းတာကို ထောက်ရင် အချည်းနှီးတော့ ဟုတ်မှာ မဟုတ်ဘူး၊ သူ့ဆရာကို အားကိုးပြီးတော့ အကျိုးရှိမှာကို မြင်လို့ရှိမှာ, ဒီလို စဉ်းစားပြီးတော့ ဃဋ္ဋိကာရခေါ်ရာ မြတ်စွာ ဘုရားထံကို လိုက်သွားတယ်။

ဒါနဲ့ မြတ်စွာဘုရားထံ ရောက်သွားကြတဲ့အခါ မြတ်စွာဘုရားတရားကို နာကြားရတော့ ဇောတိပါလဟာ တရားတော်ကို တစ်ခါတည်း သဘောကျသွားပါတယ်၊ ဒီတော့ ဇောတိပါလက ဃဋ္ဋိကာရကို ဘယ်လို ပြောသလဲဆိုတော့ "ဃဋ္ဋိကာရ၊ မင့်မှာ ဒီလို တရားကောင်းတွေကို နာကြားနေရပါလျက် မင်း သက်နှံးဝတ်ဖော် မရဘူး၊ သာသနာတော်ဝင်ပြီး ရဟန်းအဖြစ်နဲ့ တရားအားထုတ်ရောပေါ့၊ အင်မတန်ကောင်းတဲ့ တရားတွေပဲ"လို့ ဒီလိုပြောတယ်၊ ဒီတော့ ဃဋ္ဋိကာရက "ဟုတ်တယ် တရားတွေက အင်မတန်ကောင်းပါတယ်၊ ဒါပေမယ့်လို့ ငါ့အဖေ အမေတွေက မျက်မမြင်တွေ ဖြစ်နေတယ်၊ သူတို့ကို လုပ်ကျွေးနေရတာဖြစ်တော့ ရဟန်းပြုလို့ မဖြစ်သေးဘူး"လို့ ဒီလို ပြောပြန်တယ်။

ဧကန် ဘုရားဖြစ်မည့်ပုဂ္ဂိုလ်

မြတ်စွာဘုရား တရားတော်ကို နာကြားရတဲ့ ဇောတိပါလဟာ "ငါတော့ ရဟန်းပြုတော့မယ်"လို့ ပြောပြီး တစ်ခါတည်း ရဟန်းပြုသွားရောတဲ့၊ ရဟန်းပြုပြီးတော့ ရဟန်းတရားကို ကောင်းစွာ ကျင့်သုံးတယ်၊ ဘုရား အလောင်းတော်ဆိုတော့ သဒ္ဓါတရားက ပြည့်စုံပြီးသားဖြစ်တဲ့အတိုင်း သာသနဓမ္မတွေကို ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ကျင့်တော့တာပါပဲ၊ ဘုရားဖြစ်ဖို့ရာက မဝေးတော့ဘူး၊ နီးနီးလေးရှိတော့တယ်၊ ယခု ပွင့်တော်မူနေတဲ့ ကဿပမြတ်စွာဘုရားပြီးတဲ့နောက်မှာ ဘုရားအဖြစ်ဆောက်တည် ကျင့်ပါတယ်၊ ဧကဘတ္တိကဆက္ကသီလဆိုတာ ဝိကာလဘောဇနသိက္ခာပုဒ်ကို ခုနကသီလထဲမှာ တိုးပြီးတော့ ဆောက်တည် ရတာပါပဲ၊ အဲဒါဟာ နေလွဲညစာ မစားရဘဲ နံနက်တစ်ထပ်တည်းသာ စားပြီးတော့ ကျင့်သုံးရတဲ့ ခြောက်ပါး သီလပေါ့၊ ဒါလည်း တပည့်တွေက ဆရာကြီးလိုပဲ လိုက်ပြီးတော့ ဆက္ကသီလကို ဆောက်တည် ကျင့်သုံးကြပြန်ပါတယ်၊ ဒီတော့ ဆရာကြီးက ငါ ရဟန်းပြုမှဆိုပြီးတော့ ရဟန်းပြုလိုက်တယ်။

ဆရာကြီးရဟန်းပြုသလိုပဲ တပည့်တွေကလည်း ရဟန်းပြုကြပြန်ပါတယ်၊ ဆရာနဲ့တပည့်တွေ အကုန်လုံးရဟန်းအဖြစ်နဲ့ တရားအားထုတ်လိုက်ကြတာ တရားထူးတွေ ရသွားကြပါတယ်၊ အဲဒါကိုလည်း မြတ်စွာဘုရားက မြင်တော်မူတော့ ပြုံးတော်မူပါတယ်၊ မြတ်စွာဘုရား ပြုံးတော်မူတာဟာ အဲဒီလို သိမ်မွေ့တဲ့ အကြောင်းအရာတွေကို မြင်တဲ့အခါမှာ ပြုံးတော်မူတာပါပဲ၊ ကြမ်းကြမ်းတမ်းတမ်းတွေ မြင်တော်မူလို့ ပြုံးတာမဟုတ်ပါဘူး။

အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန် ပြုံးတော်မူစဉ်က ဝမ်းမြောက်လို့ ပြုံးတယ်

တစ်ခါက အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန် မထေရ်မြတ်ကြီး ဂိဒ္ဓကူဋ်တောင်ပေါ်က ဆွမ်းခံကြွဖို့ ဆင်းလာတဲ့အခါ အတိ ဒုက္ခရောက်နေတဲ့ ပြိတ္တာကို မြင်တော်မူတယ်။ ဒီတော့ မထေရ်မြတ်ကဆင်ခြင်တယ်၊ ဘယ်လိုလဲဆိုရင် ဒီပြိတ္တာဟာ မကောင်းမှု အကုသိုလ်တွေပြုလုပ်လို့ ငရဲကျတယ်၊ ငရဲကလွတ်ပြန်တော့ ပြိတ္တာဖြစ်ရပြန်တယ်၊ ငါတို့မှာ ဒီလိုပြိတ္တာ ဘုံရောက်ခြင်းရဲ့ အကြောင်းဖြစ်တဲ့ အကုသိုလ်ကံတွေ မရှိတော့ဘူးဆိုပြီးတော့ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ဖြစ်သွားတယ်၊ ဒီလိုဆင်ခြင်ပြီး ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာဖြစ်လို့မို့ ပြုံးတော်မူပါတယ်။ ဒီတော့ အတူပါတဲ့ အရှင်လက္ခဏာမထေရ်မြတ်က အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန် ပြုံးတော်မူတာကို မြင်တယ်၊ ဒီတော့ အရှင်လက္ခဏာက "အရှင်ဘုရား ဘာပြုလို့ပြုံးပါသလဲ"လို့ မေးတယ်။ မေးတာကလည်း ဂိဒ္ဓကူဋ်တောင်ပေါ်က ဆင်းလာရာမှာ ပြုံးစရာရယ်လို့ အရှင်လက္ခဏာက ဘာမှမမြင်လို့ မေးတာပဲ၊ တောထဲမှာ သစ်ပင်လောက်သာ မြင်နေရတာဖြစ်တော့ ဘာကြောင့်ပြုံးတယ်ဆိုတာ မသိဘူးပေါ့၊ ဒီတော့ အရှင် မဟာမောဂ္ဂလာန်က "အခု မမေးပါနဲ့ဦး၊ မြတ်စွာဘုရား ရှေ့တော်ရောက်တဲ့အခါကျမှ မေးပါ"လို့ ပြောပြီးတော့ အဖြေမပေးသေးဘဲ ဆက်ပြီး ဆွမ်းခံကြွကြတယ်။

အဖြေမပေးသေးတာကလည်း အကြောင်းရှိတယ်၊ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန် မြင်တာက အင်မတန် ထူးဆန်းနေတယ်၊ သက်သေသာခက မြင်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးတစ်ယောက်မျှ မရှိသေးဘဲပြောလို့ ယုံနိုင်စရာ မရှိလောက်အောင် ဖြစ်နေတယ်၊ မြတ်စွာဘုရားထံ ရောက်ရင်တော့ မြတ်စွာဘုရားကလည်း သိတာဖြစ်လို့မို့ ဒါဟုတ်တယ်ဆိုတာ သက်သေအထောက်အထား ရနိုင်တယ်၊ ဒါကြောင့် အရှင်လက္ခဏာရဲ့ အမေးကို အခုအဖြေမပေးသေးဘဲ မြတ်စွာဘုရားထံရောက်မှ မေးပါလို့ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်က ပြောတာတဲ့။

အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန် မြင်တယ်ဆိုတာကလည်း ပကတိမျက်စိနဲ့ မြင်တာမဟုတ်ဘူး၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု အဘိညာဏ်နဲ့ ကြည့်လို့ မြင်တာဖြစ်နေတော့ တခြားပုဂ္ဂိုလ်တွေအတွက် သာမန်မျက်စိနဲ့ကြည့်လို့ မမြင်နိုင်ဘူးပေါ့၊ မြင်ရတဲ့ ပြိတ္တာကြီး ကလည်း အရိုးစုပြိတ္တာကြီးတဲ့၊ အသားမပါဘဲ အရိုးချည်းဆိုတော့ ထူးနေတယ်၊ အဲဒီ ပြိတ္တာကြီးကို ကျီးတွေ, လင်းတတွေက လိုက်ပြီးတော့ ထိုးကြ, ဆိတ်ကြလို့ အင်မတန် နာကျင်တဲ့အသံနဲ့ အခံခက်နေတာကို တွေ့မြင်ရသတဲ့၊ သူဟာ ကောင်းကင်မှာ နာကျင်လွန်းလို့ အော်ပြေးနေရင်း ကျီးတွေ, လင်းတတွေက လိုက်ပြီးတော့ ထိုးဆိတ်နေကြတာကို မြင်ရတာ ဖြစ်လို့မို့ ငါတို့တော့ ဒီဝဋ်ဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်ခဲ့ပြီ ဆိုပြီးတော့ ဝမ်းသာသွားတယ်၊ ဒါကြောင့် အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်က ပြုံးတာပါတဲ့၊ မြတ်စွာဘုရားထံ ရောက်တဲ့အခါ အရှင်လက္ခဏာကမေးတော့ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်က အဲဒီအတိုင်း ဖြေကြားပါတယ်၊ အဲဒီမှာ အဋ္ဌကထာဆရာက လင်းတတွေ, ကျီးတွေကို ဘီလူးတွေလို့ဒီလိုဆိုပါတယ်၊ သူ့ကံ အားလျော်စွာ ဖြစ်နေကြတဲ့ ကျီးတွေ, လင်းတတွေလို့ ဒီလိုလည်း ဆိုနိုင်ပါတယ်၊ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ တချို့ ပြိတ္တာတွေဆိုလို့ရှိရင် ခါးတို့, လုံတို့, မြားတို့ ဒီလို လက်နက်တွေ သူတို့ကိုယ်ထဲ ထိုးဖောက်စူးဝင် ခံနေကြရတာတောင် ရှိနေလို့ပါပဲ၊ ဒါတွေဟာ အကြောင်းမဲ့ မဟုတ်ပါဘူး၊ သူတို့ပြုခဲ့ကြတဲ့ မကောင်းမှု အကုသိုလ်ကံအားလျော်စွာ ဖြစ်ကြရတာပဲ၊ အဲဒီလို ဘီလူးတွေဟာ ကျီးတို့, လင်းတတို့ ဖြစ်နိုင်စရာ အကြောင်းတော့လည်း ရှိပါတယ်။

ငါတို့တော့ ဒီလိုပြိတ္တာဆင်းရဲမျိုးတို့မှ လွတ်မြောက်ခဲ့ပြီလို့ ဆင်ခြင်ပြီးတော့ ဝမ်းမြောက်တာနဲ့ ပြုံးတဲ့ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်ရဲ့ အပြုံးဟာ သောမနဿဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ်တဲ့၊ အဲဒီ စိတ်နဲ့ပြုံးတာပဲ။

အားပေးရာရောက်တယ်

ဒီမှာလည်း အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်မှာ မကောင်းမှုကံအကြောင်းမှ လွတ်မြောက်ခဲ့ပြီဖြစ်လို့မို့ ဝမ်းသာလျက် ပြုံးသလိုပါပဲ၊ ကုသိုလ်ကောင်းမှုတွေကို ပြုထားလို့မို့ ကုသိုလ်ကောင်းမှုနဲ့ ပြည့်စုံနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာလည်း မကောင်းမှု အကုသိုလ်တွေ ကင်းတန်သလောက် ကင်းလွတ်နေပြီလို့ ဆင်ခြင်ပြီးတော့ ဝမ်းမြောက်ဖို့ပါပဲ၊ တရားအားထုတ်လို့ သောတာပတ္တိမဂ်ကို ရောက်လို့ရှိရင်တော့ အဲဒီလို ပြိတ္တာ မဖြစ်နိုင်တော့ဘူး၊ စိတ်ချရပြီ၊ သောတာပတ္တိမဂ်ဖိုလ်လောက်နဲ့ ဖြစ်ပြီးသား အကုသိုလ်တွေကုန်ပြီလို့တော့ မပြောနိုင်ဘူးပေါ့လေ၊ သုတ္တန်မှာလာတဲ့ သက္ကာယဒิฏฐိရယ်၊ ဝိစိကိစ္ဆာရယ်၊ သီလဗ္ဗတပရာမာသရယ် အဲဒီ သံယောဇဉ် ၃-ပါးကင်းနေလို့တဲ့၊ အဲဒါကြောင့် အပါယ်လေးပါးကို မကျမရောက်နိုင်တော့ဘူး၊ "စတူဟာပါယေဟိ ဝိပ္ပမုတ္တော အပါယ်လေးပါးမှ လွတ်ပြီ"တဲ့၊ အဲဒါ ရှေးက အကုသိုလ်ကံတွေ ရှိနေသေးပေမယ် လို့လည်း အပါယ်လေးပါးကို မကျနိုင်တော့ဘူး၊ အဲဒီ အကုသိုလ်တွေကိုတော့ ပြုကိုမပြုတော့ဘူး။

တချို့ကတော့ သောတာပန်ဖြစ်ပြီးနောက် ဘာပဲလုပ်လုပ် ကိစ္စမရှိဘူး ဆိုပြီးတော့ မတော်တာ ပြုလုပ်တာတွေ ရှိတယ်၊ အဲဒါဟာ မတော်မသင့်တာပါပဲ၊ ဘုန်းကြီးတို့ တမူးရောက်သွားတုန်းက ကြားရတယ်၊ ကလေးဝလား ကလေးလား မပြောတတ်ပါဘူး၊ အဲဒီက ဆရာကြီးတစ်ယောက်က သူတို့ ဟောတဲ့တရားတွေကို သဘောပေါက်နေပြီဆိုရင်တော့ အကုသိုလ်တွေပြုလုပ်ပေမယ်လို့ အကျိုးမပေးနိုင်တော့ဘူး၊ အပါယ်မကျနိုင်တော့ ဘူး၊ ရုပ်တရား နာမ်တရားမျှပဲ၊ ဓါတ်သဘောမျှသာ ရှိတာ၊ သတ္တဝါရယ်လို့ ကိုယ့်စိတ်ထဲ မထင်လို့ရှိရင် သတ္တဝါရယ်လို့မရှိ၊ သတ္တဝါမရှိတော့ သူ့အသက်သတ်ပေမယ်လို့ ပါဏာတိပါတကံ မထိုက်တော့ဘူးတဲ့၊ ဓါတ်သဘောမျှသိနေတာ ကိစ္စမရှိဘူးတဲ့၊ ဒီလိုဟောနေသတဲ့၊ အဲဒါ တံငါအလုပ်နဲ့ အသက်မွေးနေတဲ့သူက အဲဒီတရားကို သဘောကျပြီးနေတယ်ဆိုကိုး။

ဒါဟာ နေရာမကျပါဘူး၊ မကောင်းမှုကို အားပေးရာ ရောက်နေပါတယ်၊ မကောင်းမှု အကုသိုလ် ပြုလုပ်တဲ့သူကို ရဲရဲတင်းတင်း ပြုလုပ်ဝံ့အောင် အားပေးရာရောက်နေတာပေါ့လေ၊ အဲဒီတရားကို နာရပြီးတော့ သဘောကျတဲ့သူတွေက ဆရာကြီးကို ကျေးဇူးတင်လို့မို့ ငါးပိတို့၊ ငံပြာရည်တို့တောင် လျှုလိုက်သေးတယ်လို့ ဆိုပါတယ်၊ အကုသိုလ်တွေ အကြီးအကျယ်ဖြစ်မှာပဲ၊ ဒီလို တရားကို မနာမကြားရခင်တုန်းက ကြောက်ကြောက် ရွံ့ရွံ့နဲ့ လုပ်ခဲ့ရတာဖြစ်ပေမယ်လို့ သူ့ဆရာကြီးရဲ့ ဒီတရားကိုနာရမှ စိတ်ထဲမှာ အေးသွားပြီးတော့ အကုသိုလ်တွေကို ရဲရဲတင်းတင်း စိတ်ချလက်ချ ပြုလုပ်တော့မှာပဲ၊ ဒီအလုပ်ဟာ အကုသိုလ်အလုပ်ပဲလို့ သိပြီးတော့ လုပ်တယ်ဆိုရင် လျှော့လျှော့ပေါ့ပေါ့ ပြုလုပ်မှာမို့ အကုသိုလ်အပြစ် သက်သာ တာပေါ့၊ အကုသိုလ်မှန်းမသိဘဲ ပြုလုပ်တာဆိုတော့ သူက လျှော့လျှော့ပေါ့ပေါ့လုပ်မှာ မဟုတ်ဘူး၊ ဒီတော့ အကုသိုလ်ပြစ်ပိုပြီး ကြီးလေးမှာပဲ၊ ဘယ်လိုတုန်းဆိုရင် မီးကိုကိုင်သလိုပေါ့၊ မီးကိုပူမှန်းသိတဲ့လူဆိုရင် ကိုင်တဲ့အခါ အပူသက်သာအောင်ကြည့်ပြီးတော့ ကိုင်မှာပဲ၊ ပူမှန်းမသိတဲ့လူက မီးကိုကိုင်ရင် လက်နဲ့ဘာနဲ့ ထိထိမိမိ ကိုင်လိုက်မှာပဲ၊ ဒီတော့ ပိုပြီးပူတာပေါ့၊ ဒီလိုပါပဲ၊ မကောင်းမှု အကုသိုလ် ပြုလုပ်ရာမှာလည်း မကောင်းမှု အကုသိုလ်မှန်း မသိရင် ဆင်ခြင်မှာ မဟုတ်ဘူး၊ အကောင်းထင်ပြီး ရှေ့ဆက်လုပ်နေမှာပဲ၊ ဒီတော့ အကုသိုလ်တွေ ပိုပြီး အားကြီးတာပေါ့၊ အကုသိုလ်မှန်း သိသူကတော့ မလွဲသာမရှောင်သာလို့သာ ပြုလုပ်ချင် ပြုလုပ်မိမယ်၊ ရှောင်သာလို့ရှိရင်တော့ ဒီအလုပ်မျိုးကို ပြုလုပ်မှာ မဟုတ်ဘူး၊ ဒီတော့ အကုသိုလ်အပြစ် သက်သာတာပေါ့။

ဆူး ဆိုပါတော့၊ ဆူးဆိုလို့ရှိရင် စူးတတ်တာပဲ၊ ဒီနားဆီမှာ ဆူးရှိတယ်၊ ဆိုရင် ဆူးရှိမှန်း သိတဲ့လူက စမ်းပြီး ဆဆနင်းမယ်၊ တကယ်နင်းမိလို့ စူးတယ်ဆိုရင် စူးမိတဲ့ ခြေထောက်ကို နည်းနည်းစူး ကတည်းက ကြွလိုက်မှာပဲ၊ သိပ်ပြီး အစူးမခံဘူး၊ ဆူးရှိမှန်း မသိတဲ့လူကတော့ ပြင်းပြင်းထန်ထန် နင်းမြဲအတိုင်း နင်းချလိုက်မှာပဲ၊ ဒီတော့ စူးချက်နာမယ်ပေါ့၊ ဆူးရှိသလောက်စူးသွားမှာပဲ၊ အဲဒီလိုပါပဲ၊ ဆူးကို ဆူးမှန်းမသိရင် စူးချက်နာသလို အကုသိုလ်ကို အကုသိုလ်မှန်းမသိဘဲ ပြုလုပ်တယ်ဆိုရင် အကုသိုလ်အပြစ် ပိုပြီးကြီးပါတယ်၊ အဲဒါ ဟောတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ကလည်းဟော၊ ယုံတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ကလည်း ယုံတာဟာ အင်မတန် ကြောက်စရာပါပဲ။

တရားကိုသိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဆိုရင် အကုသိုလ်အမှုတွေကို ရှောင်ကြဉ်နိုင်သလောက် ရှောင်ကြဉ်ကြတာပဲ၊ မလွဲသာလို့ ဖြစ်ရင်လည်း နည်းနည်းပါးပါးဖြစ်မှာပေါ့၊ ဒါပေမယ့်လို့ အပါယ်လေးပါး ကျနိုင်တဲ့ အကုသိုလ်တော့ ကင်းတယ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါဆိုတဲ့ စွဲလမ်းမှု သက္ကာယဒิฏฐိလည်းကင်းတယ်၊ ဘုရား, တရား, သံဃာနဲ့စပ်ပြီးတော့ ယုံမှားမှု ဝိစိကိစ္ဆာမှလည်း ကင်းတယ်၊ ကုသိုလ်က ကောင်းကျိုးပေးတယ်၊ အကုသိုလ်က မကောင်းကျိုး ပေးတယ်ဆိုတာလည်း သူ့မှာ သံသယမရှိဘူး။ ယုံကြည်တဲ့ ကမ္မသကတာ ဉာဏ်လည်း ရှိတယ်၊ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို မပွားများဘဲ အလေ့အကျင့်မှုဖြင့် ဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်တယ်ဆိုတဲ့ အယူဝါဒမျိုး သီလဗ္ဗတပရာမာသဒิฏฐိလည်း ကင်းတယ်ဆိုရင် အပါယဂမနီယဖြစ်တဲ့ အကုသိုလ်တွေ အထိ မဖြစ်တော့ဘူး။ အဲဒီလို အကုသိုလ်မျိုးကို မပြုမလုပ်တော့ဘူး၊ အဲ မကင်းသေးတဲ့ လောဘအလျောက် မတော်မသင့်တာကို

နည်းနည်းပါးပါး ပြုမိတာမျိုး ရှိချင်လည်းရှိမယ်၊ စိတ်ဆိုးတဲ့အခါမှာလည်း နည်းနည်းပါးပါး ကြမ်းတမ်းတာကို ပြောမိတာ မျိုးလည်း ရှိချင်ရှိမယ်ပေါ့၊ ဒါပေမယ့်လို့ သူတစ်ပါးဥစ္စာကို ခိုးယူနိုင်လောက်အောင်၊ သူတစ်ပါးအသက်ကို သတ်နိုင်လောက်အောင် အဲဒီလို ပြင်းထန်တဲ့ အကုသိုလ်တွေကတော့ မဖြစ်တော့ဘူးတဲ့၊ အဲဒါ တရားအားထုတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ အောက်ထစ်ဆုံး သောတာပတ္တိမဂ်ကို ရောက်လို့ သောတာပန်ဖြစ်ပြီဆိုရင် အပါယ်လားကြောင်းဖြစ်တဲ့ အကုသိုလ်မှုတွေဟာ အဟောင်းလည်းပဲ အကျိုးမပေးနိုင်တော့ဘူး၊ အသစ်တွေလည်း အကျိုးမပေးနိုင်တော့ဘူး၊ အပါယ်လားကြောင်းဖြစ်တဲ့ အကုသိုလ်တွေ ကင်းပြီတဲ့။

ဒီတော့ တရားအားထုတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ဒီလို အကျိုးကျေးဇူးတွေကို အာရုံပြုပြီးတော့ ဝမ်းသာစရာကောင်းပါတယ်၊ အဲ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တွေဆိုရင်တော့ ကိလေသာအားလုံး ကုန်သွားပြီဖြစ်လို့ အကုသိုလ်ဟူသမျှ ကုန်သွားပြီ၊ အကျိုးမပေးနိုင်တော့ဘူး၊ သိပ်ပြီးဝမ်းသာစရာ ကောင်းပါတယ်၊ ဝမ်းသာစရာကောင်းလို့လည်း မကောင်းမှုကျိုးတွေပေးနေတဲ့ ပြိတ္တာကြီးကို မြင်ရတော့ ငါ့မှာတော့ ဒီလို မကောင်းကျိုးတွေက လွတ်မြောက်ခဲ့ပြီလို့ ဆင်ခြင်ပြီးတော့ ဝမ်းသာသွားတဲ့ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်က ပြိုးတော်မူပါတယ်။ ဒါက ကြိယာမနောဝိညာဏဓါတ်ဆိုတဲ့ ဟသိတုပ္ပါဒ်ပဲ (၁) ပြီးတော့ မနောဓါတ်ဆိုတဲ့ ကြိယာပဋ္ဌဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်က တစ်ခု (၂)၊ မနောဝိညာဏဓါတ်ဆိုတဲ့ ကြိယာမနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်ကတစ်ခု (၃)၊ အဲဒီလို အဟိတ်ကြိယာက သုံးပါးရှိတယ်၊ ဟိတ်မပါဘူး၊ လောဘ, ဒေါသ, မောဟ ဟိတ်နဲ့လည်းမယှဉ်ဘူး၊ အလောဘ, အဒေါသ, အမောဟဟိတ်တွေနဲ့လည်း မယှဉ်ဘူး၊ ဟိတ် ၆–ပါးလုံး မပါတဲ့စိတ်တဲ့။

သဟိတ်ကာမာဝစရကြိယာ

နောက် ကာမကြိယာစိတ် အဲဒီ ကာမကြိယာစိတ်က ရှစ်ပါးရှိတယ်၊ ကာမကုသိုလ်စိတ် ရှစ်ပါးလိုပါပဲ၊ ဒါက ဟိတ်ရှိတဲ့စိတ်၊ ကာမကုသိုလ်စိတ်တုန်းက ပထမဆုံး စပြီးတော့ စာရွက်တွေ ဝေထားတယ်၊ အဲဒီမှာ ကာမကုသိုလ်စိတ် ၅၆–ပါးသော တရားတွေဆိုတာ တူရာကိုပေါင်းလိုက်လို့ရှိရင် အားလုံး ၃၆–ပါးပဲ ရှိတယ်၊ ဒါတောင် တစ်ပြိုင်နက်ဖြစ်တဲ့ တရားတွေ ဆိုလို့ရှိရင် ၃၃–ပါးပဲ ရှိပါတယ်။

ဒီ ကြိယာစိတ်မှာလည်း အဲဒီ အကုသိုလ်စိတ်လိုပဲ သောမနဿသဟဂုတ်ဉာဏသမ္ပယုတ် အသင်္ခါရိကစိတ်၊ သောမနဿသဟဂုတ် ဉာဏဝိပ္ပယုတ် အသင်္ခါရိကစိတ် စသည်ဖြင့် သူလည်းရှစ်ခုပါပဲ၊ ကာမကုသိုလ်စိတ်ရှစ်ခု သရုပ်ကွဲရင် ကာမကြိယာစိတ် ရှစ်ခုလည်း သရုပ်ကွဲပါတယ်၊ အဲဒီ သဟိတ်ကာမကြိယာစိတ် ရှစ်ပါးဖြစ်ခိုက်နဲ့ ကာမကုသိုလ်ရှစ်ပါးဖြစ်ခိုက်ဟာ တူတယ်၊ ကာမကုသိုလ်ရှစ်ပါး ဖြစ်တုန်းကလိုပါပဲတဲ့။

အများဆုံး တစ်ပြိုင်နက် ဆိုလို့ရှိရင် ၃၄–ပါး၊ အဲဒီ အထဲမှာ စိတ်ပါပေါင်းပြီးတော့ ထည့်ထားပါတယ်၊ ဉာဏဝိပ္ပယုတ်ကျရင် ဉာဏ်မပါတော့လို့ ၃၃–ပါးဖြစ်သွားပါတယ်၊ ဥပေက္ခာသဟဂုတ်ဆိုတော့ ဝီတိ မပါနိုင်တော့ဘူး၊ ဒီတော့ ၃၂–ပါး၊ ဉာဏသမ္ပယုတ်ကျတော့ ဉာဏ်ယှဉ်တာဖြစ်လို့ ၃၃–ပါး၊ ဉာဏဝိပ္ပယုတ်လည်း ဖြစ်မယ်၊ ဥပေက္ခာသဟဂုတ်လည်း ဖြစ်မယ်ဆိုလို့ရှိရင် ဉာဏ်ရော၊ ဝီတိရော ၂–ပါး နုတ်လို့မို့ ၃၂–ပါးပေါ့၊ ဟိုတုန်းအတိုင်းပါပဲ၊ ထိုကာမကုသိုလ်စိတ်မှာတုန်းက စာရွက်လေးတွေ ရိုက်ပြီးတော့ ဝေပေးထားပါတယ်၊ သေသေချာချာ သိချင်လို့ရှိရင်လည်း အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟကျမ်းကို လေ့လာကြည့်ရှုနိုင် ပါတယ်၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မြန်မာပြန်တတိယတွဲမှာ အဲဒါတွေ အပြည့်အစုံပါပါတယ်၊ အဲဒီမှာတော့ ပါဠိတော်နည်းအတိုင်း သူက ဖေါ်ပြထားပါတယ်၊ ပါဠိတော်နည်းအတိုင်း သိချင်လို့ရှိရင် အဲဒီ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မှာကြည့်ပေါ့၊ လွယ်တာကတော့ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟကျမ်းမှာ ပြထားတာက လွယ်အောင်ပြထားတာ ဖြစ်တော့ သူကပိုပြီးတော့ လွယ်ပါတယ်၊ လွယ်လွယ်ကြည့်ချင်ရင် အဲဒီမှာ ကြည့်ရုံပါပဲ။

သဟိတ်ကာမကြိယာစိတ် ရှစ်ပါးဖြစ်ခိုက်နဲ့ ကာမကုသိုလ်စိတ် ရှစ်ပါးဖြစ်ခိုက်ဟာ အတူတူပါပဲ၊ ဘာထူးသလဲ ဆိုလို့ရှိရင် ဝိရတီ ၃–ပါး မပါတာလည်းထူးတယ်၊ အဲဒီ ၃–ပါး မပါဘူးတဲ့၊ မှတ်ထား၊ ကရုဏာနဲ့ မုဒိတာဆိုတာကတော့ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာသနားတဲ့အခါကာလမှာ ကရုဏာပါတယ်၊ချမ်းသာတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို အကြောင်းပြုပြီးတော့ ဝမ်းမြောက်တဲ့ အခါကာလမှာတော့ မုဒိတာပါတယ်၊ ဝိရတီစေတသိက် ၃–ပါးကတော့ အထူးကြဉ် ရှောင်နေစရာ မလိုတော့ ဘူး၊ သောတာပတ္တိမဂ်ကတည်းက ကြဉ်ရှောင်မှု ကိစ္စတွေက ပြီးနေခဲ့ပြီ၊ ကင်းနေခဲ့ပြီ၊ ဒါကြောင့် ဝိရတီ ၃–ပါး အဲဒီမှာ မပါတော့ဘူး၊ အဲဒါလေးကိုလည်း မှတ်ထားရမယ်။

ရဟန္တာတို့မှာသာ ဖြစ်တဲ့စိတ်

ကြိယာစိတ်ဆိုတာဟာ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာသာ ဖြစ်တဲ့စိတ်တွေ၊ ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၊ သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ ဖြစ်တဲ့စိတ် မဟုတ်ပါဘူး၊ အဲ ပဠဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း၊ မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်းဆိုတဲ့ ကြိယာစိတ် ၂-မျိုးကို ချန်ထားပေါ့၊ သူတို့ကတော့ ပုဂ္ဂိုလ်အားလုံးမှာ ဖြစ်နိုင်တယ်၊ ဒီပြင် ကြိယာစိတ်တွေကတော့ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာပဲ ဖြစ်နိုင်တဲ့ စိတ်တွေတဲ့၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ဆိုရင် သူတို့ပြုသမျှ ကုသိုလ်တွေဟာ အကျိုးမပေးတော့ဘူး၊ ကုသိုလ်ကောင်းမှုကိုပြုရင် ပြုကာမတ္တာပြုကာမျှပဲ အကျိုးမပေးတော့ဘူး။

ဒီသဟိတ်ကာမကြိယာတွေဟာ ကောင်းတဲ့စိတ်တွေပါပဲ၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့ပြုတဲ့ ကုသိုလ်စိတ်ပါပဲ၊ ဒါပေမယ့်လို့ ဒီပြင်ပုဂ္ဂိုလ်တွေပြုတဲ့ ကုသိုလ်လို အကျိုးမပေးတော့ဘူး၊ ဒါကြောင့် ကရဏမတ္တံ ကြိယံဆိုတဲ့အတိုင်း သူ့ကို ကြိယာလို့ ခေါ်တာပါပဲ။ ဒီကြိယာ စိတ်ဖြစ်ပုံကို စောစောပိုင်းကလည်း အတော်ကျယ်ကျယ် ပြောခဲ့ပါပြီ၊ ဒီနေရာမှာတော့ ဒီလောက်နဲ့ပဲ တော်ပါပြီ။

တချို့က သရုပ်ခွဲပြီးတော့ အရှုခိုင်းတယ်

စိတ်က တစ်ခုယုတ် ၉၀-ရှိတယ်၊ ဧကူနနဝုတိပါပဲ၊ ဧကဆိုတာ တစ်ခု၊ ဥနဆိုတာက ယုတ်တာ၊ ဒါမှမဟုတ် လျော့တာ၊ နဝုတိ ဆိုတာက ၉၀-ပေါင်းလိုက်တော့ ဧကူနနဝုတိ တစ်ခုလျော့နေတဲ့ ၉၀-တဲ့၊ နားရှင်းအောင်ဆိုရင် စိတ် ၈၉-ပါးလို့ ဆိုတာပါပဲ၊ အဲဒီ ၈၉-ပါးထဲမှာ လောကုတ္တရာစိတ် ၈-ပါးနုတ်လိုက်ရင် ၈၁-ပါး ကျန်ပါတယ်၊ အဲဒီ ကျန်တဲ့စိတ် ၈၁-ပါးဟာ လောကီစိတ်တွေပဲ၊ အဲဒါတွေလည်း လောကီနာမ် တရားတွေ၊ ဒီပြင် စေတသိက်တွေက ရှိသေးတယ်၊ လောကီစိတ်နဲ့ယှဉ်တဲ့ စေတသိက်တွေက ၅၂-ပါး၊ ဒါလည်း နာမ်တရားတွေပဲ၊ ပြီးတော့ ရုပ်ဆိုတာက ၂၈-ခု၊ သူက ရုပ်တရား၊ အဲဒီ လောကီ, ရုပ်, နာမ်အားလုံး ဒီလို သရုပ်ကွဲလို့ရှိရင် နာမရူပပရိစ္ဆေဒညာဏ်ဖြစ်တယ်လို့ တချို့က အယူရှိနေကြတယ်၊ အဲဒီလိုပဲ ဟောလည်း ဟောပြောနေကြပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အဲဒါတွေဟာ အဘိဓမ္မာဆိုင်ရာမှာ ပြထားတဲ့ ခေါင်းစဉ်နာမည်တွေပဲ၊ တကယ်ရှုမှတ်လို့ ဖြစ်နေတဲ့စိတ်တွေ မဟုတ်ပါဘူး၊ ကိုယ့်သန္တာန်မှာ ဖြစ်တာလည်း မဟုတ်ပါဘူး၊ သူ့ဟာက စာထဲကပါတဲ့ နာမည်ပညတ်တွေပဲ၊ အဲဒါတွေကို တချို့က ပရမတ်လို့မှတ်နေတယ်၊ လောကီစိတ် ဧကာသီတိ၊ စေတသိက် ဒွေပညာသ၊ ရုပ်အဋ္ဌဝီသ၊ ဒါတွေက ကျမ်းဂန်ထဲကနာမည်တွေပဲ၊ ဒါကို ပရမတ်လို့ မှတ်နေကြတယ်၊ ဒါမဟုတ်ပါဘူး၊ ကိုယ့်သန္တာန်မှာ တကယ်ဖြစ်နေတဲ့ တရားတွေကမှ ပရမတ်တွေ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီသဟိတ် ကာမကြိယာစိတ်တွေဟာ ပုထုဇဉ်, သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့ သန္တာန်မှာ ဖြစ်တာမဟုတ်ဘူး၊ ဒီတော့ သူတို့ သန္တာန်မှာ ဒီစတ်တွေရှိတာမဟုတ်ဘူး၊ ဒါတင်မကသေးဘူး၊ သာမန်ပုဂ္ဂိုလ် အချင်းချင်းတို့၏ စိတ်ဆိုတာလည်း တစ်ဦးနဲ့ တစ်ဦး တူတာမဟုတ်လို့ တစ်ခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့ သန္တာန်မှာရှိတဲ့ စိတ်ဟာ ကိုယ့်သန္တာန်မှာ ရှိချင်မှရှိတာ၊ ဘယ်လိုတုန်းဆိုလို့ ရှိရင် ခေါင်းကိုက်တဲ့ ဒုက္ခဝေဒနာ ဆိုပါတော့၊ တချို့မှာ ခေါင်းကိုက်ဝေဒနာ ရှိတယ်၊ တချို့မှာ ကျန်းမာရေး ကောင်းသူဖြစ်လို့မို့ ငယ်ငယ်ရွယ်ရွယ်ကတည်းက တစ်ခါမှ ခေါင်းမကိုက်ဖူးဘူး၊ အဲဒီ ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ခေါင်းကိုက် တယ်ဆိုတာ ဘယ်လိုဟာ မှန်းတောင် သိတာမဟုတ်ဘူး၊ ဒီလိုပဲ သူများသန္တာန်မှာ ဖြစ်နေပေမယ်လို့ ကိုယ့်သန္တာန်မှာ ဖြစ်ချင်မှ ဖြစ်တာ။

အခုကြိယာစိတ်ဆိုတာဟာလည်း ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့ သန္တာန်မှာသာဖြစ်တာပဲ၊ ဒါတွေကိုရှုလို့ ဘယ်ဖြစ်ပါ့မလဲ၊ မဖြစ်ပါဘူး၊ သရုပ်ခွဲလို့သာဖြစ်တာ၊ ကိုယ့်သန္တာန်မှာ မဖြစ်ဘူးလို့ ကိုယ်ကမသိတဲ့စိတ်ကို ဘယ်လိုလုပ်ပြီးတော့ ရှုမှတ်မလဲ၊ ဒီလို မသိတာကို ရှုမှတ်လို့မဖြစ်ပါဘူး၊ ဒါပေမယ့်လို့ သရုပ်ခွဲလို့တော့ ဖြစ်ပါတယ်၊ ဒီတော့ "သရုပ်ခွဲတတ်ရုံနဲ့ နာမ်ရုပ် ကွဲတယ်၊ နာမရူပပရိစ္ဆေဒညာဏ် ဖြစ်တယ်"ဆိုတာ မဟုတ်ပါဘူး။

ပြီးတော့ ရှိသေးတယ်၊ လောကီစိတ်, စေတသိက်တွေ, ရုပ်တွေဟာ ဖြစ်ပြီးရင် ပျက်သွားတတ်တဲ့ သဘောရှိလို့ မမြဲတဲ့ အနိစ္စသဘောတရားတွေပဲလို့ ဆင်ခြင်ရုံနဲ့ အနိစ္စာနုပဿနာဖြစ်တယ်လို့ ဒီလို ထင်နေတာတွေလည်းရှိတာပဲ၊ ဒါလည်း မဟုတ်ပါဘူး၊ တကယ်ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ ရုပ်နာမ်ကို တွေ့သိတာမှ မဟုတ်ဘဲနဲ့ တကယ်ထင်ရှား ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ ရုပ်နာမ်ကို တကယ်မမြင်ဘဲနဲ့ဖြစ်တယ်၊ ပျက်တယ်လုပ်ပြီးတော့ ရှုမှတ်နေတာဟာလည်း အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ် မဖြစ်ပါဘူး။

တကယ်အစစ်ဖြစ်တဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြစ်ဖို့က သတိပဋ္ဌာန် ဒေသနာတော်နှင့်အညီ ဖြစ်တိုင်းပျက်တိုင်း တကယ် ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ ရုပ်နာမ်တွေကို မြင်အောင်ရှုမှတ်ရပါတယ်၊ အခုဒီမှာ ရှုမှတ်နေကြတဲ့ ယောဂီတွေဆိုရင် ကိုယ်တိုင်တကယ် ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ ရုပ်နာမ်တွေကို ရှုမှတ်နေကြတာပဲ၊ ဖောင်းတာကို ဖောင်းတယ်, ပိန်တာကို ပိန်တယ် ဒီလို ထင်ရှားရှိနေတဲ့ ဖောင်းတာ, ပိန်တာကို ရှုမှတ်နေကြပါတယ်၊ ဒီလို ရှုမှတ်တဲ့အခါ ဖောင်းတာကတခြား၊ ပိန်တာကတခြား၊ မှတ်သိတာက တခြား ဒီလိုတွေ့တယ်၊ အကြမ်းဖျင်းအားဖြင့်တော့ ဒီလိုပြောရမှာပဲ၊ စာနာမည်နဲ့ ပြောရရင်တော့ ဖောင်းတဲ့အခါတောင့်တယ်၊

တင်းတယ်၊ တွန်းတယ်၊ ကန်တယ်၊ လှုပ်ရှားတယ်၊ အဲဒါကတခြား၊ ပိန်တာကိုရှုရာမှာလည်း တောင့်တာ၊ တင်းတာ၊ လျော့တာ၊ လှုပ်ရှားတာ ဒါကတခြား၊ မှတ်သိတာကတခြား၊ အဲဒါ သူ့အခိုက်အတန့်နဲ့သူ ဖြစ်နေတဲ့တရားတွေပဲ၊ ဒါ ရုပ်နဲ့ နာမ် ဒါပဲရှိတာပဲ။

ကွေးတယ်ဆိုရင် ကွေးတာနဲ့သိတာ ဒီနှစ်ခုရှိတာပဲ၊ ကျမ်းဂန်နဲ့ညီအောင် ပြောရရင် ကွေးတဲ့ အခါကာလ တောင့်တာ၊ တင်းတာ ဒါကိုသိတာပဲ၊ တောင့်တင်း လှုပ်ရှားတာကတခြား၊ မှတ်သိတာကတခြား၊ သွားတဲ့အခါမှာလည်း ကြွတယ်၊ လှမ်းတယ်၊ ချတယ် ရှုမှတ်ရင် ကြွတာ၊ လှမ်းတာ၊ ချတာကတခြား၊ မှတ်သိတာကတခြား၊ အဲဒီလို ရှုတိုင်းမှတ်တိုင်း ရုပ်ကတခြား၊ မှတ်သိနေတဲ့စိတ် နာမ်ကတခြား အဲဒီလိုသေသေချာချာကွဲပြီးတော့ ရှုမှတ်မှ ရုပ်,နာမ်ကွဲတဲ့ နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒညာဏ်ဖြစ်တယ်၊ ကိုယ်ထဲမှာ နာမ်နဲ့ရုပ် နှစ်ခုပဲ ရှိတယ်ဆိုတာကို ကိုယ်တိုင်တွေ့ရတာပါပဲ။

စာသင်တုန်းကလို မှန်းပြီးတော့ သိတာမျိုးမဟုတ်ဘူး

အရင်ကတော့ အဲဒါကို ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါလို့ ထင်နေတာပဲ၊ လက်ကိုကွေးလိုက်တယ်ဆိုရင် ကွေးတာလည်းငါပဲ၊ စဉ်းစားတာလည်း ငါပဲ၊ ကွေးတာနဲ့စဉ်းစားတာဟာ အတူတူပဲအောက်မေ့တယ်၊ ကွေးတဲ့စိတ်ကလေးကိုပါ ထည့်စဉ်းစားလိုက်လို့ရှိရင် ကွေးတာလည်းငါပဲ၊ ကွေးချင်တာလည်း ငါပဲ၊ စိတ်ကူး စဉ်းစားသိတာလည်း ငါပဲ၊ သွားတဲ့အခါကာလမှာလည်းပဲ သွားတာ လှုပ်ရှားတာလည်း ငါပဲ၊ သွားတာ လာတာ လှုပ်ရှားတာကို စဉ်းစားမိလို့ရှိရင်လည်း စဉ်းစားတာလည်း ငါပဲ၊ ဒီလို ငါအနေနဲ့ တစ်ယောက်တည်း ထင်နေတယ်။

ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း ရှုမှတ်လို့ သမာဓိအား ကောင်းတဲ့အခါကျတော့ ရှုတိုင်း ရှုတိုင်း မှတ်သိရတဲ့ အာရုံရုပ်နဲ့ မှတ်သိတဲ့နာမ် ဒီနှစ်ခုထဲဆိုတာ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်နဲ့ သိလာပါတယ်၊ စာသင်တုန်းက သဘောကျ ပြီးတော့ မှန်းသိ သိတာမျိုး မဟုတ်ပါဘူး၊နှစ်ခု နှစ်ခုကွဲနေတယ်၊ ရောလို့ကိုမရဘူး၊ တစ်ယောက်တည်းအနေနဲ့ ပေါင်းလို့ကိုမရဘူး၊ တခြားစီမြင် နေရတယ်၊ အင်း ၃–နာရီတောင် ထိုးလုနီးပြီ၊ ဘုန်းကြီးက ဒီနေ့ ရုပ်ပိုင်းကို ပြောမယ်လို့ စိတ်ကူးထားတာ၊ ပြောဖို့အချိန်ရှိမှာ မဟုတ်တော့ဘူး၊ ဓမ္မသင်္ဂဏီကျမ်းကို ဒီနေ့ အပြီးသတ်မယ်လို့ စိတ်ကူးထားတာပဲ၊ အဘိဓမ္မာတရားတော်က ကျင့်ဖို့ ဟောကြားထားတဲ့ တရားမဟုတ်ပါဘူး၊ ဒါကို လူတွေက မျက်စိလည်နေကြတယ်။

စာလေးတစ်စောင်က မြင်းမိုရ်တောင် မရှိဘူးတဲ့

မျက်စိလည်ခြင်းရဲ့အကြောင်းကလည်းပဲ အဘိဓမ္မာကျမ်းဂန်တွေကို လေ့လာပြီးတော့ဘုရားဟောသုတ္တန် တရားတော်ကို မျက်နှာလွှဲထားသလို ဖြစ်နေလို့ပါပဲ၊ တစ်နည်း ပြောရရင် ပစ်ထားသလို ဖြစ်နေလို့ပါပဲ၊ လူနတ်ဗြဟ္မာတွေ တရားထူးရဖို့ သုတ္တန်တရားတွေကို မြတ်စွာဘုရားက ဟောတော်မူခဲ့တာ အထင်အရှားပဲ မဟုတ်လား၊ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူလာတယ်ဆိုရင်ပဲ ဓမ္မစက္ကာသုတ္တန်တရားတော်ကို တရားဦးအဖြစ် ဟောကြားတော်မူပါတယ်၊ အဘိဓမ္မာကို ဟောကြားတာမဟုတ်ပါဘူး၊ နောက် အနတ္တလက္ခဏသုတ်ကို ဟောတယ်၊ ဒီလိုပဲ သုတ်တွေ သုတ်တွေကို လျှောက်ပြီး ဟောသွားတာပါပဲ၊ သတိပဋ္ဌာန သုတ်ဆိုလို့ ရှိရင်လည်း ဒီအထဲမှာ ပါပါတယ်၊ အဲဒီ သုတ္တန်တရားတွေက တကယ်ကျင့်ရမယ့်တရားတွေ၊ အဲဒါ ဘုရားဟော လည်း အစစ်တွေပဲ၊ ဒါ ဘုရားဟောတာ မဟုတ်ဘူးလို့ ငြင်းစရာမလိုပါဘူး။

အဘိဓမ္မာတရားကိုတော့ တာဝတိံသာမှာ ဟောတယ်ဆိုတာ တချို့က မယုံကြဘူး၊ ဒီလိုမယုံတာ အခုခေတ်ကျမှ မဟုတ်ပါဘူး၊ အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသရေးကတည်းက အငြင်းအခုန်ရှိလာခဲ့ပါတယ်၊အဲဒါဟိုတုန်းကလည်း ရှိတာပဲ၊ အခုလည်း ရှိတာပဲ၊ တစ်ခါတုန်းကဘုန်းကြီးဆီ စာတစ်စောင်ရောက်လာတယ်၊ဘယ်ကရယ်လို့တော့ မပြောတတ်ပါဘူး၊ စာရေးပို့ လိုက်တယ်၊ အမည်လိပ်စာမပါဘူး။

သူ့စာက ဘယ်လိုလဲဆိုတော့ မြင်းမိုရ်တောင်ဆိုတာ မရှိပါဘူးတဲ့၊ ယခုခေတ် အခြေအနေနဲ့ ကြည့်လို့ရှိရင် ကမ္ဘာဟာ အလုံးကြီး ဖြစ်နေပါတယ်၊ ဒီတော့ မြင်းမိုရ်တောင်ဆိုတာ မရှိဘူး၊ မြင်းမိုရ်တောင် မရှိတော့ မြင်းမိုရ်တောင် တာဝတိံသာ သွားပြီးတော့ အဘိဓမ္မာတရား ဟောတယ်ဆိုတာလည်း မဟုတ်ဘူးတဲ့၊ သူက ဒီလို စာရေးပြီးပို့တယ်၊ သူ့ဆီကို စာပြန်ချင် ပေမယ်လို့အခက်သားပဲ၊လိပ်စာက မပါလာဘူး၊မြင်းမိုရ်တောင်ဆိုတာကိုလူတွေအရောက်အမြင်နည်းပါတယ်၊ တာဝတိံသာနတ်ပြည်ဆိုတာကတော့ လူတွေမြင်တဲ့ နေရာမဟုတ်ဘူး၊ သူတို့က လူတွေမြင်ရတဲ့ နေရာလောက်မှာ စိတ်ကူးနဲ့ကြည့် နေ ကြ တာကိုး၊ ဒီတော့ မြင်းမိုရ်တောင်နဲ့ တာဝတိံသာကို သူတို့က မမြင်နိုင်ဘူးပေါ့၊ ရှိတော့ ရှိနေတာပါပဲ၊ မြတ်စွာဘုရားက မရှိဘဲ မဟောပါဘူး၊ အဲဒီလို သူ့ထံပြန်ဖြေဖို့ရာပဲ၊ ဒါပေမယ့်လို့ နာမည်, လိပ်စာ, အပြည့်အစုံ မပါလာတာဖြစ်တော့ ပြန်မဖြေရဘူး။

အကျိုးမရှိတဲ့ ဆုံးရှုံးနေတယ်

အဘိဓမ္မာတရားဟာ ဘုရားဟောတရား ဟုတ်,မဟုတ် အခုလည်း အငြင်းပွားလျက်ပဲ ရှိနေတယ်၊ သုတ္တန်တရားတော်တွေဟာ ရဟန်း ရှင် လူ အကုန်လုံးကျင့်ဖို့ ဟောကြားထားတဲ့ တရားတွေပဲ၊ အဲဒါကို မျက်နှာလွှဲပြီးတော့ ဂရုမစိုက်ကြဘဲနဲ့ အဘိဓမ္မာကျမ်းဂန်တွေကို သရုပ်ခွဲကြ လေ့လာကြတယ်၊ ဒါနဲ့ပဲ အားရကျေနပ်နေကြတယ်၊ ဒီတော့ ဝိပဿနာဉာဏ်တွေ ဖြစ်သင့်သမျှ မဖြစ်ဘူးပေါ့၊ အဲဒါတွေကို သေသေချာချာ တွေးပြီးတော့ စဉ်းစားကြည့်ရင် အကျိုးမဲ့တွေလို ဖြစ်နေပါတယ်၊ အကျိုးမရှိတဲနဲ့ ဆုံးရှုံးနေတာတွေပါပဲ၊ အဲဒါတွေကို သတိတရားရဖို့ ကောင်းတယ်၊ ကြုံတိုင်း ကြုံတိုင်း ဘုန်းကြီးက ဒါတွေကို အကျိုးရှိစေချင်လို့ ဟောပြောပေးနေပါတယ်၊ သတိပေးတဲ့အနေနဲ့ ဟောတာပါပဲ၊ တစ်စုံတစ်ယောက်ကို စိတ်မချမ်းသာအောင် ထိခိုက်အောင် ဟောတာတော့ မဟုတ်ပါဘူး။

အခုဆိုရင် ဓမ္မစကြာဆိုင်ရာ တရားတွေကို မူချောမူသန့်ဖြစ်အောင် ပြုလုပ်နေတာ စာမျက်နှာ ၁၀၀–လောက်တော့ ပြီးသွားပါပြီ၊ မကြာခင် ပြီးမှာပါပဲ၊ အဲဒီမှာလည်း ဆိုင်ရာ ဆိုင်ရာတွေ မသိလောက်ဘူးထင်တဲ့ နေရာလေးတွေကို ထည့်သွင်းထားပါတယ်၊ အဲဒါ တော်တော်များများ ပါပါတယ်။

သဘောမပေါက်ကြဘူး

မြတ်စွာဘုရားက "စက္ခုကရဏီ, ဉာဏကရဏီ"လို့ ဟောကြားထားပါတယ် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး တရားဟာ စက္ခုကရဏီ ပညာမျက်စိကို ဖြစ်စေတတ်တယ်၊ ဉာဏကရဏီ အသိဉာဏ်ကို ဖြစ်စေတတ်တယ်တဲ့၊ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး တရားကို ပွားများလို့ရှိရင် ထူးခြားတဲ့ ပညာမျက်စိ ဖြစ်လာမယ်၊ ရုပ် နာမ် သရုပ်ခွဲတာတွေကို ဆင်ခြင်နေရုံနဲ့တော့ ထူးခြားတဲ့ ပညာမျက်စိဆိုတာ မဖြစ်ပါဘူး၊ ကိုယ်တိုင်လေ့လာပြီးတော့ ကျက်ထား မှတ်ထားတဲ့အတိုင်း ဒါလောက် ရှိမှာပါပဲ၊ ဒီပြင် ဘာမှ ထူးပြီးတော့ မသိပါဘူး၊ ဒီ သတိပဋ္ဌာန် ဝိပဿနာ တရားကတော့ သေသေချာချာ ထူးထူးခြားခြား သိစေပါတယ်၊ အစက ရုပ်နဲ့နာမ် မကွဲဘူး၊ဝိပဿနာ ရှုမှတ်နေလို့ရှိရင် ရုပ်နဲ့နာမ်ကွဲလာပါတယ်၊တော်တော်ကြာလို့ရှိရင် အကြောင်းအကျိုး တွေဆိုတာကိုလည်း သူ့ဟာသူ သိလာပါတယ်၊ ပြီးတော့ သူ့အခိုက်အတန့်နဲ့သာ ဖြစ်ပျက်နေတာကို မြင်နေရလို့ အနိစ္စ မမြဲဘူးဆိုတာကို ထူးထူးခြားခြား သိလာပါတယ်၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ကျတော့ အဖြစ်အပျက်တွေကို လျင်လျင်မြန်မြန် ထူးထူးခြားခြားတွေ ကိုယ်တိုင်တွေ့လာပါတယ်၊ စက္ခုကရဏီ ဉာဏကရဏီလို့ ဟောကြားထားတဲ့အတိုင်း ကိုယ်တိုင် တွေ့ရ ပါလိမ့်မယ်။

အဘိညာယ ဥပသမာယ ထိုးထွင်းသိခြင်း၊ ကိလေသာငြိမ်းခြင်း အလို့ငှာ ဆိုတဲ့အတိုင်း သစ္စာလေးပါးကိုသိဖို့၊ ကိလေသာငြိမ်းဖို့ အားထုတ်ရပါတယ်၊ တရားအားထုတ်တယ်ဆိုရင် သစ္စာလေးပါးကို သိသင့်သလောက် သိပြီးတော့ ကိလေသာတွေ ငြိမ်းတန်သမျှလည်း ငြိမ်းသွားတာပါပဲ၊ ယောဂီဟာ ရှုတိုင်း ရှုတိုင်းသော ဉာဏ်ဖြင့် သူကသိနေပါတယ်၊ ရှုမှတ်ဖို့ အင်မတန် ကောင်းတဲ့တရားပဲ၊ အဲဒါတွေကို ဘုန်းကြီးက သရုပ်ဖော်ပြီးတော့ ပြနေပါတယ်။

ပါဠိအနက်လောက် ရေးထားတဲ့ ဓမ္မစကြာသုတ်ကို ကြည့်ပြီးတော့ လူတွေက တရားအားထုတ်ဖို့နဲ့ ဘာမှမဆိုင်ဘူးထင်နေကြပါတယ်၊ လေ့လာဖို့ ရွတ်ဖို့ ဖတ်ဖို့ရာ ဒီလောက်သာဖြစ်နေကြပါတယ်၊ ဓမ္မစကြာရဲ့ သဘောကိုပဲ သဘောမပေါက်ကြဘူး၊ အဲဒီလိုဖြစ်နေတယ်၊ အခု ဘုန်းကြီးက သဘောပေါက်အောင် ဆိုပြီးတော့ အားထုတ်ပုံတွေရော၊ အကျိုးတွေရော ဟောပြောနေပါတယ်။

ရူပ အရူပ ကြိယာ

ကာမာဝစရကြိယာကို အပြီးသတ်လိုက်ကြပါစို့၊ ၃–နာရီနဲ့ ပြီးသေးတာက မဟုတ်တော့ ဆက်ဟောနေရတယ်၊ ရူပကြိယာ အရူပကြိယာ စိတ်ကို ဟောရအောင်လို့ ဒီက ရူပကြိယာ အရူပကြိယာလို့ အမည်တပ်ထားပါတယ်။

"ရူပကြိယာ အရူပကြိယာစိတ် ဖြစ်ခိုက်၌ ရူပကုသိုလ် အရူပကုသိုလ်စိတ် ဖြစ်ခိုက်နှင့်တူ၏"တဲ့။

အဲဒါကတော့ အကုန်လုံးတူတာပါပဲ၊ ရူပကုသိုလ်က သုတ္တန်နည်းအားဖြင့် လေးပါး၊ အရူပစျာန်ကုသိုလ်ကလည်း ၄–ပါး၊ အဘိဓမ္မာနည်းအားဖြင့် ရူပကုသိုလ်က ၅–ပါး၊ အရူပကုသိုလ်က ၄–ပါး၊ အရူပကုသိုလ်ကတော့ အပြောင်းအလဲ မရှိပါဘူး၊ ၄–ပါး ၄–ပါးပါပဲ၊ ကြိယာကလည်း ကုသိုလ်တွေတုန်းကလို အတူတူပါပဲ၊ ကုသိုလ်နဲ့ ကြိယာဆိုတာလောက်သာ ထူးပါတယ်၊ ဘာပြုလို့တုန်းဆိုတော့ ပုထုဇဉ်, သောတာပန်, သကဒါဂါမ်, အနာဂါမ်အဖြစ်တုန်းက ရူပ, အရူပစျာန်တွေကို ရထားလို့ရှိရင် ရဟန္တာ အဖြစ်ရောက်လို့ စျာန်ဝင်စားတော့လည်း ဒီစျာန်တွေကိုပဲ ဝင်စားရတာ ဖြစ်လို့ပါပဲ၊ အာရုံဆိုရင်လည်း ပထဝီကသိုဏ်းဆို ပထဝီကသိုဏ်းပါပဲ၊ ဟိုတုန်းကလို အတူတူပင် ဟောပြတာပါပဲ၊ ဖြစ်ပုံတွေ ဘာမှမထူးပါဘူး၊

ဈာန်စိတ်အနေနဲ့ တည်ကြည်ပုံဆိုရင်လည်း အတူတူပဲ၊ ဒါကြောင့်လည်း အဲဒီမှာယှဉ်တဲ့ ဖဿ, ဝေဒနာ အစရှိသော သမ္မယုတ် ယှဉ်ဖက်တရားတွေကလည်း အတူတူပါပဲ၊ဒါတွေအတူတူပဲလို့ အတိုချုပ် ညွှန်ပြထားပါတယ်၊ ဟိုတုန်းက ကာမကုသိုလ်စိတ်နဲ့ ကာမကြိယာစိတ်ဆိုတာဟာလည်း သဘောအားဖြင့်အတူတူပဲ၊ ခုနကပြောဖို့ဟာ ကျန်သွားတယ်၊ မပြောမိခဲ့ဘူး၊ အခုမှ ထည့်ပြောလိုက်ရတယ်။

ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်များမှာ ရလာတဲ့ဆွမ်းတို့၊ လာဘ်လာဘတို့ ပိုလျှံလို့ရှိရင် ပေးလှူတာပါပဲ၊ ဒီလိုပေးလှူရင် အမှန်ကတော့ ဒါနကုသိုလ်ပါပဲ၊ ဒါပေမယ့်လို့ အကျိုးပေးမှာ မဟုတ်ဘဲ ပြုတာလှူတာဟာ ပြုကာမျှ၊ လှူကာမျှသာ ဖြစ်လို့မို့ ကုသိုလ်လို့ မဆိုဘဲ အဲဒါကို ကြိယာလို့ ဆိုပါတယ်၊ အခြားပုဂ္ဂိုလ်တွေက ဒီလို လှူလို့ရှိရင်တော့ ဒါနကုသိုလ်ပေါ့၊ အဲဒါ အကျိုးပေးမှာပဲ၊ လှူပုံ စေတနာထားပုံချင်းကတော့ အတူတူပါပဲ၊ အခြား ကုသိုလ်ကောင်းမှုတွေ ပြုရာမှာလည်း ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့က ပြုတယ်ဆိုရင် ဒီအတိုင်းပါပဲ၊ ကြိယာပါတဲ့။

အဲ နေဝကုသလာ, နာကုသလာ တဲ့၊ ကုသိုလ်သဘောလည်း မရှိဘူး၊ ကောင်းကျိုးပေးတဲ့ သဘောလည်း မရှိဘူးပေါ့၊ နာကုသလာ အကုသိုလ်သဘောလည်း မရှိဘူး၊ နကမ္မဝိပါကံ, ကုသိုလ်ကံ, အကုသိုလ်ကံကျိုးလည်း မဟုတ်ဘူး၊ ကြိယာ ပါတဲ့၊ တခြား ပုဂ္ဂိုလ်တွေပြုတာနဲ့ အကျိုးပေးတာ မပေးတာ ဒီလောက်သာ ခြားနားတာပါပဲ၊ ဖြစ်ပုံချင်းကတော့ အတူတူပါပဲ။

ဒါကြောင့် ကုသိုလ်ဖြစ်တဲ့အခါကာလမှာ ပါဝင်တဲ့ သဘောတရားတွေနဲ့ ကြိယာဖြစ်တဲ့ အခါကာလမှာ ပါဝင်တဲ့ သဘောတရားတွေ အတူတူဖြစ်နေတာပါပဲ၊ အဲဒါကို ဒီမှာ–

"ရူပကြိယာ အရူပကြိယာတို့ ဖြစ်ခိုက်၌ ရူပကုသိုလ်, အရူပ
ကုသိုလ်ကို ဖြစ်ခိုက်နှင့်တူ၏ "လို့ ညွှန်ထားပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ စဉ်းစားစရာရှိပါတယ်၊ လောကီစိတ် စေတသိက်တွေကို နှလုံးသွင်းဆင်ခြင်ရုံနဲ့ စိတ်စေတသိက် တရားတွေကို ရှုခြင်းကိစ္စပြီးတယ်လို့ ဒီလိုယူဆပြီးတော့ ပြောဟောနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေရှိတယ်၊ အဲဒီ လောကီတရားထဲမှာ ရူပ အရူပ ကြိယာစိတ်ဆိုတာ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်မှာမှ ရှိတာပဲ၊ ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ရှိကို မရှိဘူး၊ မရှိတဲ့စိတ်တွေကို ရှုလို့မဖြစ်ပါဘူး၊ ရှိတဲ့တရားကိုတောင်မှ သိမ်မွေ့တဲ့ တရားဆိုရင် မရှုနိုင်ဘူးတဲ့၊ နေဝသညာနာသညာယတန ဈာန်စိတ်ဟာ သိမ်မွေ့တာဖြစ်လို့မို့ ဈာန်ရတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်လည်း ဒီစိတ်ကို မရှုနိုင်ဘူးတဲ့၊ အရှင်သာရိပုတ္တရာတောင် ဒီနေဝသညာနာသညာယတန ဈာန်စိတ်ကိုတော့ မရှုနိုင်ဘူးတဲ့။

ပထမဈာန်ဝင်စားပြီးတော့ ရှုနိုင်တဲ့ အနိစ္စ, ဒုက္ခ, အနတ္တတရားကဲ့သို့ ဒုတိယဈာန်စိတ်, တတိယဈာန်စိတ်, စတုတ္ထ ဈာန်စိတ်,ပဉ္စမဈာန်စိတ် အဲဒီဈာန်တွေကို ဝင်စားပြီး အဲဒီ ဈာန်စိတ်တွေကိုတော့ ရှုနိုင်ပါတယ်၊ အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်စိတ်, ဝိညာဏဉ္စာယတနဈာန်စိတ်, အာကိဉ္စညာယတနဈာန်စိတ် အဲဒီဈာန်တွေကိုလည်း ဝင်စားပြီးတော့ အဲဒီဈာန်စိတ်တွေကိုလည်းရှုနိုင်ပါတယ်၊ အဖြစ်အပျက်တွေက ထင်ရှားတာဖြစ်လို့ အဲဒါတွေကို အကုန်လုံး ရှုနိုင်ပါတယ်၊ နေဝသညာနာ သညာယတန ဈာန်စိတ်ကျတော့ သိမ်မွေ့နေတယ်၊ အဖြစ်အပျက်တွေက မထင်ရှားဘူး၊ နေဝသညာနာသညာမရှိဘူးလို့ ဆိုရလောက်အောင် သိမ်မွေ့တယ်၊ ဒါပေမယ့်လို့ လုံးလုံးမရှိတာတော့လည်း မဟုတ်ဘူး၊ ရှိတော့ရှိတယ်၊ မရှိတရှိပေါ့လေ၊ ဏာတ် မရှိတရှိ၊ ဖဿ မရှိတရှိ၊ ဝေဒနာ မရှိတရှိ၊ အဲဒီ နေဝသညာနာသညာယတန စိတ်မှာ ပါဝင်နေတဲ့ တရားတွေဟာ အကုန်လုံး မရှိတရှိ တွေချည်း ဖြစ်နေတာပဲ၊ ဒါကြောင့် အလွန်သိမ်မွေ့နေတယ်၊ အလွန်သိမ်မွေ့နေတော့ ဖြစ်ပေါ်တဲ့ သဘောလည်း မထင်ရှားဘူး၊ ပျက်သွားတဲ့ သဘောလည်း မထင်ရှားဘူး။

ကလာပသမ္မသနနည်းနဲ့ ရှုရတယ်

ပထမဈာန်စတဲ့ တခြားဈာန်တွေမှာတော့ အသေးစိတ်အားဖြင့် ရှုလို့ဖြစ်တယ်၊ ဈာန်မှာပါတဲ့ ဝိတက်ကိုလည်း ရှုလို့ ဖြစ်တယ်၊ ဝိစာရကိုလည်း ရှုလို့ဖြစ်တယ်၊ ပီတိကိုလည်း ရှုလို့ဖြစ်တယ်၊ စတုတ္ထဈာန် ဆိုရင် ဥပေက္ခာကိုလည်း ရှုလို့ ဖြစ်တယ်၊ အဲဒီ ဈာန်တွေမှာ အားလုံး အသေးစိတ်အားဖြင့် ဒီလိုရှုလို့ဖြစ်တယ်၊ အဲ နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်မှာတော့ ဒီလို အသေးစိတ်အားဖြင့် ရှုလို့မဖြစ်ပါဘူး၊ ကလာပသမ္မသန ရှုနည်းဆိုတဲ့ အပေါင်းရှုနည်းနဲ့ ရှုမှဖြစ်တယ်။

ဒီပြင် ဈာန်တွေတုန်းက ဖြစ်ပျက်နေသလို ဒီ နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်ဟာလည်း ဖြစ်ပျက်နေတာပဲ၊ သူလည်းမြဲတာ မဟုတ်ဘူး၊ အနိစ္စသဘောပဲ၊ အဲဒီလို တစ်လုံးတစ်စည်းတည်း လုံးပြီးတော့ ကလာပသမ္မသနနည်းအားဖြင့် ရှုရတယ်၊ အဲဒါကို သတိပြုဖို့ပါပဲ။

အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်မြတ်ကြီးဆိုရင် စျာန်ရပုဂ္ဂိုလ်ကြီးပဲ၊ သူတောင် ဒီနေဝသညာနာသညာယတနစျာန်ကို ရှုလို့မဖြစ်ဘူးဆိုထားပါတယ်၊ ဘာစျာန်ကိုမျှ မရဘဲနဲ့ စိတ်စေတသိက်ကို သရုပ်ခွဲပြီးတော့ လေ့ကျင့်သွားရုံနဲ့ "စျာန်စိတ်တွေလည်း ရှိတယ်၊ အရှုပစျာန်တွေကိုလည်း ရှိတယ်၊ နေဝသညာနာသညာယတနစျာန်စိတ်ကိုလည်း ရှိတယ် ဒီစိတ်တွေကို ဒီလို ရှုလို့ဖြစ်တယ်"ဆိုရင် ဒါဟာ ဝိပဿနာရှုနည်း အမှန်မဟုတ်လို့ နည်းမှန်ကို မသိလို့နေမှာပေါ့။

အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်ကြီးတောင် အောက်အောက်စျာန်တွေကိုသာ ရှုမှတ်နိုင်တယ်၊ အထက်ဖြစ်တဲ့ နေဝသညာနာသညာယတနစျာန်ကျတော့ ရှုလို့မဖြစ်ဘူးလို့ ကျမ်းဂန်တွေကဆိုထားတယ်၊ စိတ်စေတသိက်တွေကို သရုပ်ခွဲပြီး ဒါကဘာစိတ်၊ ဒါကဘာစိတ် ယှဉ်ဖက်, စေတသိက်တွေက ဘယ်စေတသိက် ဘယ်စေတသိက်လို့ ဒီလိုတော့ သိနေကြပါတယ်၊ ဒီလောက်နဲ့ ရှုမှတ်မှုပြီးတယ်ဆိုရင် နေဝသညာနာသညာယတနစျာန်ကိုလည်း အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်တွေက သရုပ်ခွဲထားကြတာပဲ၊ ဒီနေဝသညာစျာန်ကိုလည်း သူတို့က ရှုမှတ်နိုင်တယ်လို့ဆိုရမှာပေါ့၊ အဲဒီလိုဆိုရင် အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်ကြီး မရှုမှတ်နိုင်တဲ့ စျာန်စိတ်ကို အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်တွေက ရှုမှတ်နိုင်ရာရောက်နေမှာပဲ၊ ပြီးတော့ သရုပ်ခွဲတယ်ဆိုတာ ဘယ်စိတ်ကိုတော့ သရုပ်ခွဲနိုင်တယ်၊ ဘယ်စိတ်ကိုတော့ သရုပ်မခွဲနိုင်ဘူးလို့ ဒီလိုမရှိပါဘူး၊ ဘယ်စိတ်မဆို သရုပ်ခွဲလို့ ဖြစ်တာချည်းပါပဲ၊ နေဝသညာနာသညာယတနစျာန်စိတ်ကိုပါ စိတ်မှန်သမျှအကုန်လုံး သရုပ်ခွဲနိုင်တာချည်းပါပဲ၊ ဒီတော့ သရုပ်ခွဲလို့ သရုပ် ကွဲနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ဘယ်စိတ်မဆို အကုန်လုံး ရှုမှတ်နိုင်တယ်လို့ ဆိုလိုရာ ရောက်နေပါတယ်၊ ဒါကြောင့် သရုပ်ကွဲရုံနဲ့ ဝိပဿနာ ရှုမှတ်မှုကိစ္စ မပြီးနိုင်ဘူးဆိုတာ ထင်ရှားပါတယ်။

ဝိပဿနာ ရှုတယ်ဆိုတာ တကယ်ဖြစ်ပေါ်တဲ့ တရားကို ဖြစ်ပေါ်တဲ့အတိုင်း ရှုမှတ်ရပါတယ်၊ ဥပမာ–ဝေဒနာ ဆိုပါတော့၊ ဒုက္ခဝေဒနာဆိုတာ သူဖြစ်လာရင် အခံခက်တယ်၊ အင်မတန် ထင်ရှားတာပဲ၊ ရှုမှတ်လို့ လွယ်ပါတယ်၊ နာရင် နာတယ်၊ ညောင်းရင် ညောင်းတယ်၊ ပူရင် ပူတယ်၊ နာကျင်ကိုက်ခဲရင် နာကျင်ကိုက်ခဲတယ် စသည်ဖြင့် ထင်ရှားပါတယ်၊ အဲဒီလိုဖြစ်တဲ့အတိုင်း သတိနဲ့ရှုမှတ်ရတာပဲ၊ သုခဝေဒနာဆိုရင်လည်း ထင်ရှားပါတယ်၊ စိတ်ထဲမှာ ချမ်းသာတယ်၊ နေလို့ ကောင်းတယ်၊ ချမ်းသာရင် ချမ်းသာတယ်၊ နေလို့ကောင်းရင် နေလို့ကောင်းတယ် စသည်ဖြင့် ဒီလိုပဲ သူဖြစ်တဲ့အတိုင်း ရှုမှတ် ရပါတယ်၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာဆိုတာကတော့ သိပ်မထင်ရှားဘူး၊ မဆိုးမကောင်း ရိုးရိုးအာရုံပဲ။

အဘိဓမ္မာနည်းအားဖြင့် သုခရင်လည်း ဖြစ်ရမယ်၊ ဒုက္ခရင်လည်း ဖြစ်ရမယ်၊ ဒီလိုမှ မဟုတ်ရင် ဥပေက္ခာဝေဒနာပဲ၊ သုတ္တန်နည်းအားဖြင့် ရိုးရိုးတွေ့သိတာကို ဥပေက္ခာလို့ ဆိုပါတယ်၊ မြင်တာ ကြားတာတို့ ဆိုလို့ရှိရင် အဘိဓမ္မာနည်းကတော့ ဥပေက္ခာချည်းပဲ၊ သုခ ဒုက္ခရယ်လို့မရှိဘူး၊ ဒါပေမယ့်လို့ သုတ္တန်နည်းကတော့ အခုလူတွေမှာ ထင်ရှားနေတဲ့ အတိုင်းပဲ၊ ကောင်းတဲ့ အာရုံကို မြင်ရတဲ့အခါ ကောင်းတဲ့သဘော ထင်ရှားနေပါတယ်၊ မကောင်းတဲ့ဟာတွေကို မြင်ရရင် မကောင်းတဲ့သဘောတွေ ထင်ရှားနေပါတယ်၊ ကြားရာမှာလည်း ဒီအတိုင်းပဲ၊ ကောင်းတာကိုကြားရရင် သာယာချမ်းမြေ့တယ်၊ မကောင်းတာကို ကြားရရင် နားမချမ်းသာဘူး၊ ဆင်းရဲတယ်၊ သာယာတဲ့ သီချင်းသံတို့, ဆဲသံ, ငေါက်သံတို့ စသည် သာယာ ချမ်းမြေ့ဖွယ်, မချမ်းမြေ့ဖွယ်တွေဆိုတာ တစ်ခုနဲ့တစ်ခု ထင်ရှားတဲ့ အာရုံတွေပါပဲ၊ နံရာ စသည်မှာလည်း ဒီလိုပဲ အကောင်း အဆိုး ထင်ရှားပါတယ်။

အနံ့နဲ့စပ်လို့ ဘုန်းကြီး မော်လမြိုင်မှာနေတုန်းက ဆရာတော်ကြီး ပျံတော်မူသွားတော့ အနံ့က ထွက်နေတယ်၊ ခေါင်းကိုတော့ သေသေချာချာ ပြုလုပ်ကြတာပါပဲ၊ လုံခြုံလောက်တဲ့ သံဖြူခေါင်းနဲ့ပါနဲ့ လုပ်ထားပါတယ်၊ ဒါပေမယ့်လို့ မလုံတော့ အနံ့ကထွက်နေတယ်၊ ကျောင်းပေါ်တွင်ထားတာဆိုတော့ တစ်ကျောင်းလုံး နံနေတာပဲ၊ ရွံလို့ ကြောက်လို့ မဟုတ်ပေမယ်လို့ မကောင်းတဲ့အနံ့ဆိုတော့ ခေါင်းတွေဘာတွေ ကိုက်လာတော့တယ်၊ အခံခက်တယ်၊ ကျန်းမာရေးကိုတောင် ထိခိုက်ပြီးတော့ ဖြစ်လာတယ်၊ နောက်တော့ ကျောင်းပေါ်ထားလို့ မကောင်းတာနဲ့ အောက်ချထားရတယ်၊ အားလုံးဒုက္ခရောက်လွန်းလို့ မခံနိုင်ကြတာနဲ့ ရွှေ့လိုက်ကြရတယ်။

ဒီပြင်အနံ့တွေဆိုတာလည်း ဒီလိုပါပဲ၊ ရဟန်းတွေမှာသာ ဒီလိုမဟုတ်သေးဘူး၊ လူတွေမှာလည်း ဒီလိုပဲ၊ ဒီလို နံကြတာပဲ၊ အဆိပ်နံ့ဆိုရင် သေတောင် သေနိုင်တယ်၊ ဒါဟာ မခံနိုင်လောက်အောင် ပြင်းထန်လွန်းလို့ပဲ။

အရသာကို စားတဲ့အခါမှာလည်း အဘိဓမ္မာနည်းကတော့ ဥပေက္ခာပဲ၊ အဲဒီ တစ်ခုတည်းရှိတယ်၊ ဒါပေမယ့်လို့ သုတ္တန်နည်းကတော့ သုံးခုပဲ၊ စားတဲ့အခါ ကောင်းတာ မကောင်းတာ ထင်ရှားတဲ့အခါလည်း ထင်ရှားတယ်၊ မထင်ရှားတဲ့အခါလည်း မထင်ရှားဘူး၊ မကောင်းတဲ့အရသာက စပ်တာတို့၊ ပူတာတို့ဆိုလို့ရှိရင် အင်မတန် အခံခက်တယ်၊ ဆင်းရဲတယ်၊ ရောဂါပျောက်အောင်သောက်တဲ့ ဆေးခါးကြီးတောင် အင်မတန် အခံခက်တဲ့လူကျတော့ အန်ပစ်သည်အထိ အခံခက်တာပဲ၊ သေစေတတ်တဲ့ အဆိပ်ကို စားမိလို့ရှိရင် သေသွားအောင်တောင် အခံခက်တယ်၊ အဲဒီလောက်ထိအောင် ဆင်းရဲတာပဲ၊ ဒါဟာ ထင်ရှားတဲ့ ဆင်းရဲတွေပဲ။

ဒီလို ထင်ရှားတဲ့ ဆင်းရဲ ချမ်းသာတွေဟာ ဥပေက္ခာဆိုပေမယ်လို့ ဌီကာဆရာက အတူတူ မဟုတ်ဘူးတဲ့၊ ကုသိုလ်၏ အကျိုးဖြစ်တဲ့ ဥပေက္ခာနဲ့ အကုသိုလ်၏ အကျိုးဖြစ်တဲ့ ဥပေက္ခာရယ်လို့ နှစ်မျိုး ကွဲပြားထူးခြားတယ်တဲ့၊ ဟုတ်တယ် ကုသိုလ်ကျိုး, အကုသိုလ်ကျိုးအနေနဲ့တော့ အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်မှာလည်း ဒီအတိုင်းပဲ ဟောထားပါတယ်၊ ဒါပေမယ့်လို့ ဝေဒနာအနေနဲ့တော့ ဥပေက္ခာဝေဒနာ တစ်မျိုးတည်း ဟောပါတယ်။

ကုသိုလ်၏အကျိုးဖြစ်တဲ့ ဥပေက္ခာက ကောင်းတဲ့ အဆင်း, အသံ, အနံ့, အရသာ, အတွေ့အာရုံ တွေကို အာရုံပြုပြီးတော့ ဖြစ်တယ်၊ အကုသိုလ်၏အကျိုးဖြစ်တဲ့ ဥပေက္ခာက မကောင်းတဲ့ အဆင်း, အသံ, အနံ့, အရသာ, အတွေ့အာရုံတွေကို အာရုံပြုဖြစ်တယ်၊ ဒါကြောင့်မို့ ဥပေက္ခာလည်း ဝေဒနာအားဖြင့် အပြားမရှိပေမယ် လို့ အကောင်းအဆိုး အကျိုးအားဖြင့်တော့ ပြားနေသေးတာပဲ။

ဝေဒနာမှာ သုခနဲ့ ဒုက္ခ ၂–မျိုးထဲမှာ ဒုက္ခက ပိုပြီးတော့ ထင်ရှားတယ်၊ သုခက ဒုက္ခလောက် မထင်ရှားဘူး၊ ဥပေက္ခာကတော့ ရိုးရိုးတန်းတန်း မြင်နေကျ ကြားနေကျလေးတွေကို မြင်ရလို့, ကြားရလို့ရှိရင် ကောင်းတယ်, ချမ်းသာတယ်၊ မကောင်းဘူး, ဆင်းရဲတယ်ဆိုတာ မထင်ရှားဘူး၊ အသံကို ကြားရာ စသည်မှာ လည်း ဒီလိုချည်းပါပဲ၊ အဲ သူကတော့ သုခ, ဒုက္ခတို့လောက် မထင်ရှားဘူး။

အလွဲတွေ မသိရအောင်လို့ ဝိပဿနာ ရှုရတာ

လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟရယ်လို့လည်း သုံးခုရှိတယ်၊ သူတို့မှာလည်း လောဘနဲ့ဒေါသက ထင်ရှားတယ်၊ စိတ်ဆိုးပြီးဆိုလို့ရှိရင် ဒေါသက သိပ်ပြီးတော့ ထင်ရှားတာပဲ၊ ဘေးက ပုဂ္ဂိုလ်တွေကတောင် သည်လူ စိတ်ဆိုးနေတယ်ဆိုတာ သိကြရတယ်၊ လောဘဖြစ်ရင်လည်း ထင်ရှားတန်သလောက်တော့ ထင်ရှားပါ တယ်၊ ဒါပေမယ့်လို့ တော်ရုံ, တန်ရုံ လောဘဖြစ်ရုံတော့ ဘေးက ပုဂ္ဂိုလ်တွေက မသိပါဘူး၊ ကိုယ့်ဟာကိုယ်တော့ သိပါတယ်၊ သိမ်မွေ့တဲ့ လောဘဖြစ်ရင်တော့ ကိုယ့်ဟာကိုယ်တောင် မသိပါဘူး၊ လောဘနဲ့ ဒေါသဆိုရင် ထင်ရှားတော့ ထင်ရှားတာက များပါတယ်၊ ဒါပေမယ့်လို့ သိမ်မွေ့တဲ့ လောဘ, ဒေါသများလည်း ရှိတာပါပဲ၊ မောဟကျတော့ ဘယ်လိုဟာတုန်းဆိုတာ မထင်ရှားဘူး၊ လောဘ ဒေါသတွေလို ထင်ရှားအောင် ပြောဖို့ခက်တယ်၊ အဲဒါက အင်မတန် သိမ်မွေ့တာပဲ၊ မြန်မာပြန်ထားတာက တွေဝေတယ်တဲ့။

အာရုံပေါ်မှာ ကောင်းကောင်း မတည်ဘဲ ဒါက ဟုတ်သလိုလို, ဟိုဟာက ဟုတ်သလိုလို ဒီလို တွေးတောယုံမှားမှု ဝိစိကိစ္ဆာဖြစ်တဲ့အခါမှာ မောဟနဲ့ယှဉ်ဖြစ်တယ်၊ အဲဒီအခါမှာ လောဘလည်း မပါဘူး၊ ဒေါသလည်း မပါဘူး၊ အဲဒီလောက်ကတော့ နည်းနည်း ထင်ရှားတယ်လို့ ဆိုရမှာပေါ့လေ၊ ပြီးတော့ စိတ်တွေ ဟိုရောက်, ဒီရောက် ပျံ့လွင့်နေတဲ့ အခါကာလမှာလည်း (ဥဒ္ဓစ္စဖြစ်နေတဲ့ အခါကာလမှာလည်း) မောဟနဲ့ ယှဉ်ဖြစ်တယ်၊ အဲဒီမှာလည်း လောဘ, ဒေါသ မပါဘူး၊ သို့သော်လည်း အဲဒီ လောဘ, ဒေါသတွေကို အကြောင်းခံပြီးဖြစ်တာလည်း ရှိသေးတယ်၊ လိုချင်နှစ်သက်ပြီးတော့ ဟိုရောက် ဒီရောက် ဒီလိုရောက်နေတာလည်း ရှိတယ်၊ စိတ်ဆိုးပြီးတော့ ဟိုရောက်လိုက်, ဒီရောက်လိုက် ဒီလိုရောက်နေတာလည်း ရှိတာပဲ၊ အဲဒီလို မဟုတ်ဘဲ ရိုးရိုး သူ့ဘာသာသူ စိတ်တွေ ဟိုရောက် ဒီရောက် ဒီလို ရောက်နေတာလည်း ရှိတယ်၊ အဲဒီလို ဟိုရောက် ဒီရောက် ဥဒ္ဓစ္စဖြစ်နေတဲ့အခါ မောဟနဲ့ ယှဉ်ဖြစ်တယ်၊ ဒါပေမယ့်လို့ မထင်ရှားဘူး။

လိုချင်နှစ်သက်တဲ့လောဘ ဖြစ်တိုင်း, ဖြစ်တိုင်း စိတ်ဆိုးတဲ့ဒေါသ ဖြစ်တိုင်းဖြစ်တိုင်း မောဟကတော့ပါတာပဲ၊ ဒါပေမယ့်လို့ မထင်ရှားဘူး၊ သိမ်မွေ့တယ်၊ ဒါကြောင့် မောဟကို ဥပေက္ခာနဲ့ ယှဉ်တယ်လို့ ဆိုတာပဲ၊ သဘာဝချင်း၊ သိခက်တာချင်း တူတယ်၊ စာသဘောနဲ့ပြောရမယ်ဆိုရင်တော့ လောဘက လိုချင်နှစ်သက်တဲ့ သဘောပဲ၊ ဒေါသက စိတ်ဆိုးတဲ့ သဘောပဲ၊ ဒါတွေက ထင်ရှားတယ်၊ မောဟဆိုတာက တွေဝေတာပဲ၊ အမှန်တရားတွေကို မသိတာ၊ လွဲတွေကို သိတာ ဒီလိုပြောရင်လည်း နားလည်တော့ နားလည်ပါတယ်၊ ဒါပေမယ့်လို့ ကိုယ်တွေ့အားဖြင့်တော့ ထင်ရှားသိဖို့ရာ သိပ်မလွယ်ဘူး။

ပြီးတော့လည်း မြတ်ဲ့အနေအားဖြင့် သိနေတာတွေ, တင့်တယ်တဲ့, ကောင်းတဲ့အနေအားဖြင့် သိနေတာတွေ, ချမ်းသာတဲ့ အနေအားဖြင့် သိနေတာတွေ, ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါအနေအားဖြင့် သိနေတာတွေ, လောကမှာ ပကတိအတိုင်း သိရိုး သိစဉ်အားဖြင့် သိနေတာတွေ၊ အဲဒါတွေဟာ များသောအားဖြင့် မောဟပါပါတယ်။

အဲဒီ မောဟအသိနဲ့ အလွဲတွေ လျှောက်ပြီးတော့ သိနေတာတဲ့၊ အဲဒီလို အလွဲတွေကို မသိရအောင်၊ အမှန်အတိုင်း သိရအောင် ဝိပဿနာ ရှုနေရတာပဲ၊ မြင်ပြီးပြီးချင်း အဲဒီလို အလွဲတွေ မရောက်ခင် အမှန်သိက အရင်ကျအောင် လက်ဦးသိအောင်လို့ ဝိပဿနာ ရှုမှတ်ရတာပဲ၊ မြင်ပြီးပြီးချင်း မြင်တယ်၊ ကြားပြီးပြီးချင်း ကြားတယ်၊ နံပြီးပြီးချင်း နံတယ်၊ စားပြီးပြီးချင်း စားတယ်၊ တွေ့ထိပြီးပြီးချင်း တွေ့ထိတယ်၊ စိတ်ကူးကြံစည် ပြီးပြီးချင်း စိတ်ကူးကြံစည်တယ်လို့ ရှုမှတ်ရတယ်၊ အဲဒီ ဝိညာဉ်ခြောက်ပါး ဖြစ်ပြီးပြီးချင်း နောက်တဝီထိ မကျသေးခင် သိအောင် သတိနဲ့ ရှုမှတ်ရတယ်၊ အကယ်၍ ဒီလို မရှုမှတ်နိုင်သေးလို့ရှိရင် နောက်တဝီထိ ကျကျချင်း သိရင်လည်း မဆိုးသေးဘူး၊ ပညတ်တွေဆီကို မရောက် သေးဘူး။

တစ်နေ့ကပြောခဲ့တဲ့ မြင်ဆဲအဆင်း, ထင်ဆဲအဆင်းဟ၊ မြင်ဆဲလောက်, ထင်ဆဲလောက်ပဲ သိတယ်ဆိုတဲ့အတိုင်း ပထမ ဝိထိက "မြင်ပြီးတရား, စဉ်းစားလေရာ"မြင်ပြီး စဉ်းစားတယ်တဲ့၊ မြင်ပြီးဖြစ်တဲ့ အတိတ်ကို စဉ်းစားတယ်တဲ့၊ သဘောတရားပဲ၊ ဒါလည်း ပရမတ်ပဲ ရှိသေးတယ်၊ ပညတ် မဟုတ်သေးဘူး၊ "သဏ္ဌာန်ဒြပ်, ပညတ်ပေါ်လာ" အဲဒါ တတိယဝိထိကျပုံပဲ၊ တတိယဝိထိကျတော့ သဏ္ဌာန်ဒြပ်တွေ ပေါ်လာပြီတဲ့၊ "မည်နာမ သိရ နောက်ဆုံးပါ"တဲ့၊ နောက်ဆုံးကျတော့ အမည်နာမတွေ သိလာတယ်၊ "ဘယ်သူပဲ, ဘယ်ဝါပဲ၊ ဘာပဲ ညာပဲ" စသည်ပေါ့၊ နောက် စဉ်းစားတိုင်း စဉ်းစား တိုင်း အမျိုးမျိုးသိသွားတာ ပါပဲ၊ ချစ်စရာကောင်းတယ်၊ မုန်းစရာကောင်းတယ် စသည် အကောင်းအဆိုး အကုန်လုံး လျှောက်ပြီးတော့ သိကုန်တာပေါ့၊ အဲဒီလို အလွဲအသိတွေဆီကို မရောက်သေးခင် မြင်ပြီးပြီးချင်း, ကြားပြီးပြီးချင်း, နံပြီး ပြီးချင်း, စားပြီးပြီးချင်း, တွေ့ထိပြီး ပြီးချင်း, ကြံပြီးပြီးချင်း, ချက်ချင်း လိုက်ပြီးရှုမှတ်ရတာပဲ၊ အမှန်သိလေး ဖြစ်အောင်လို့ပေါ့၊ မြင်တုန်း မြင်ဆဲမှာ မြင်တယ်လို့ သိတာက အမှန်သိပဲ၊ အဆင်းရုပ် ပရမတ်တဲ့။

မြင်တုန်း မြင်ဆဲမှာ ရှုမှတ်လိုက်ရင် မြင်ကာမျှပဲထင်တယ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတွေ မပါသေးဘူး၊ သူ့အခိုက်အတန့်နဲ့သူ ဖြစ်ပျက်သွားတာကို သိလိုက်ရင် အဲဒါ အမှန်သိရင် ရပ်သွားတာပဲ၊ အမှားသိအောင် မရောက်သေးဘူး၊ အနိစ္စ, ဒုက္ခ, အနတ္တ ဆိုတာ အမှန်အတိုင်းသိသွားတာပဲ၊ အဲဒီလို သိအောင်လို့ မြင်တိုင်း, ကြားတိုင်း ဒွါရခြောက်ပါးဟ၊ ပေါ်လာသမျှကို လိုက်ပြီး တော့ ရှုမှတ်ရတယ်တဲ့။

ဒီလို မရှုနိုင်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာတော့ ကြားပြီးတာနဲ့ သိရိုးသိစဉ်တွေကို လျှောက်ပြီးတော့ သိသွားတာပဲ၊ အဲဒါ မောဟ အသိတွေတဲ့၊ ဒီ မောဟအသိတွေ အဝိဇ္ဇာအသိတွေကို မဖုံးမလွှမ်းရအောင်လို့ ရှုမှတ်ကြရတယ်၊ အမှတ်မသိရင် အဝိဇ္ဇာက ဖုံးလွှမ်းတယ်၊ သစ္စာလေးပါးတရားတွေကို မသိအောင် ဖုံးလွှမ်းတယ်၊ ဖုံးလွှမ်းတော့ ရေအိုးများမှာ အဖုံးနဲ့ဖုံးသလို ဖုံးသလား၊ သစ်ရွက်နဲ့ဖုံးသလို ဖုံးသလားဆိုတော့ ဒီလိုမဟုတ်ပါဘူး၊ သူက အလွဲကို သိသောအားဖြင့် ဖုံးတာပဲ၊ သူက မမြင်တာကို မြင်တယ်လို့ ပြောင်းပြန်သိသိပြီးတော့ အမှန်ကို အမှားနဲ့ ဖုံးဖုံးပစ်တယ်၊ နောက်စိတ်တွေကလည်း သူ့အတိုင်း သူညွှန်တဲ့ အတိုင်း အမှားတွေကို လိုက်ပြီးတော့ သိနေကြတယ်၊ ဆင်းရဲတာကို ချမ်းသာတယ်လို့ သူက ပြောင်းပြန် သိပြီးတော့ဖုံးတယ်၊ အနတ္တ ငါကောင်မဟုတ်တာ, ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ မဟုတ်တာကို ငါကောင်, သတ္တဝါကောင်လို့ ဒီလို မမှန်မကန် သိသိပြီးတော့ ဖုံးတယ်၊ သူညွှန်တဲ့အတိုင်း နောက်စိတ်တွေက လိုက်လိုက်သိနေတာပဲ၊ ဒီတော့ အမှန်မရောက်တော့ဘူး၊ မောဟဆိုတဲ့ အဝိဇ္ဇာက အဲဒီလို ဖုံးလွှမ်းတာတဲ့။

အဲဒီလို အဝိဇ္ဇာက မဖုံးမလွှမ်းနိုင်အောင် မြင်တိုင်း, ကြားတိုင်း, နံတိုင်း, စားတိုင်း, တွေ့ထိတိုင်း, ကြံသိတိုင်း ဒွါရ ခြောက်ပါးက ဖြစ်ပေါ်သမျှ အာရုံတွေကို ရှုရ မှတ်ရတာတဲ့၊ အဲဒါလေးတွေကို အားထုတ်ကာစ ပုဂ္ဂိုလ်တွေက သဘောပေါက် ထားမှ နေရာကျမယ်၊ အားထုတ်ပြီးသား ပုဂ္ဂိုလ်တွေကတော့ ကိစ္စမရှိဘူး၊ သူတို့က သိပြီးသားတွေပဲ။

အသက် ၈၀–ကျော် ဆရာတော်ကြီးတစ်ပါးက ဒီလိုဆိုတယ်

စာပေဗဟုသုတများတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ သာပြီးတော့ အရေးကြီးပါတယ်၊ သူတို့က ကိုယ်သိ သိထားတာလေးတွေက ခံခံနေတတ်ကြတယ်၊ တစ်ခါက ဆရာတော်ကြီးတစ်ပါး ဒီမှာလာပြီးတော့ နည်းနည်းပါးပါး အားထုတ်ဖူးတယ်၊ စာတတ် ပေတတ် ဆရာတော်ကြီးပါပဲ၊ ကြီးပါပြီ၊ အသက်ရှစ်ဆယ်တောင် ကျော်ပြီလို့ သိရပါတယ်၊ သူရေးတဲ့ကျမ်းထဲမှာ ဘယ်လို ရေးထားသလဲဆိုတော့–

"ပစ္စုပ္ပန်တည့်တည့် ရှုရမယ်လို့ တစ်ချို့ကဆိုကြတယ်၊
ပစ္စုပ္ပန်တည့်တည့် မတည့်တည့် ရှုရင်ပြီးတာပါပဲတဲ့"

သူကရေးထားတယ်၊ ဒီဆရာတော်ကြီးကို အများက လေးစားကြပါတယ်၊ ကျမ်းတွေလည်း တော်တော်များများ ရေးထားပါတယ်၊ ဒီမှာလည်း တရားအားထုတ်ဖူးပါတယ်၊ ဒီမှာ အားထုတ်တုန်းက ကောင်းကောင်းအားထုတ်ဟန် မတူပါဘူး၊ ဒါပေမယ့်လို့ တော်တော်တော့ကြာအောင် အားထုတ်သွားတယ်လို့ ပြောတယ်၊ ဘုန်းကြီးကတော့ မမေးလိုက်ရပါဘူး၊ အသက် ရှစ်ဆယ်ကျော်ဆိုတော့ ဘုန်းကြီးတို့ထက်တောင် ကြီးပါပြီ၊ စာပေကျမ်းဂန် ဗဟုသုတလည်းရှိပါတယ်၊ အနေအထိုင် စသည်လည်း ကောင်းပါတယ်၊ ဒါကြောင့် ကြည်ညိုဖွယ်ဂုဏ်လည်း ရှိပါတယ်၊ ဒါပေမယ့်လို့ ပစ္စုပ္ပန်တည့်တည့် ရှုရတဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကိုတော့ သူသဘောပေါက်ဟန် မတူပါဘူး၊ ဒီမှာ အားထုတ်သွားတုန်းကလည်း သမာဓိတို့၊ ဉာဏ်တို့ ထိထိ ရောက်ရောက် ဖြစ်သွားပုံ မရပါဘူး။

ရုပ်တရား နာမ်တရားတွေက ပစ္စုပ္ပန်မှာသာ ထင်ရှားရှိတာပဲ၊ အတိတ်ဆိုတာလည်း လွန်သွားပြီ၊ ချုပ်ဆုံးသွားပြီ ရှိတော့တာ မဟုတ်ဘူး၊ အနာဂတ်ဆိုတာကလည်း မရောက်သေးဘူး၊ ရှိသေးတာမဟုတ်ဘူး၊ အဲဒီလို မရှိတာတွေကို သွားရှုလို့

ရုပ်, နာမ်ကို ဘယ်လိုလုပ်ပြီးတော့မြင်မှာလည်း၊ မရှိတာကို ရှုလို့ ရုပ်, နာမ်တို့ရဲ့ သဘောကို တကယ်သေသေချာချာ မသိနိုင်ပါဘူး၊ အနိစ္စသဘောကို အမှန်အတိုင်း ကိုယ်တွေ့ဒိဋ္ဌ မသိပါဘူး၊ အဲဒါ အရေးကြီးပါတယ်။

ဒါကြောင့် မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း ဒွါရခြောက်ပါးက ပေါ်လာတိုင်း ပေါ်လာတိုင်း မြင်ခိုက် ကြားခိုက်မှာ ရုပ်နာမ်တွေ ထင်ရှားရှိနေတုန်းကို လိုက်ပြီးတော့ ရှုရတာ၊ အဝိဇ္ဇာက မဖုံးသေးခင် အဝိဇ္ဇာ အလွဲသိရဲ့ နောက်လိုက် အကုသိုလ်ကဖြစ်စေ၊ ကုသိုလ်ကဖြစ်စေ မသိသေးခင်ပေါ့လေ၊ အဲဒါ လက်ဦးသိအောင် ချက်ချင်း လိုက်ရှုရတယ်၊ အဲဒီလို ရှုပါမှ ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့ရဲ့ မမြဲပုံ၊ ဆင်းရဲပုံ၊ အလိုသို့ မပါပုံတွေကို တကယ်သိတယ်၊ အဲဒီတော့မှ သမာဓိလည်း ဖြစ်လာတယ်၊ ဝိပဿနာ ဉာဏ်တွေလည်း ထူးထူးခြားခြား ဖြစ်လာတယ်၊ အင်မတန် ကောင်းပါတယ်၊ သူက အင်မတန်ကို ရှင်းနေတာပဲ။

အချိန်မရှိတော့ဘူး၊ တရားသိမ်းကြစို့၊ ၃–နာရီ ၁၅–မိနစ်တောင် ကျော်သွားပြီ၊ ဒီနေ့ ရုပ်ပိုင်းကို ဟောမယ်လို့ဟာ အချိန်ကကုန်သွားလို့ မဟောတော့ဘူး၊ ရုပ်ပိုင်းပြီးလို့ရှိရင် ဝိဘင်းကျမ်းကို ဆက်ဟောရမယ်၊ ဝိဘင်းကျမ်းကလည်း ရုပ်ကစပြီးတော့ဟောရမှာပဲ၊ နောက်ရက်ကျမှ ရုပ်ပိုင်းနဲ့ အာယတန ၁၂–ပါးအကြောင်း၊ ဓါတ် ၁၈–ပါးအကြောင်း၊ ဥစ္စာလေးပါး အကြောင်းကို ဟောရမယ်၊ ဝိပဿနာရှုအပ်တဲ့ တရားတွေချည်းပါပဲ၊ အဲဒီမှာ ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ်တွေလည်းပါတယ်၊ ဟောစရာ ဟောချက်တွေ အင်မတန် ကောင်းပါတယ်။

ယနေ့အဖို့ အကျွန်ုပ်တို့ ပြုစုပွားများအားထုတ်အပ်သော ကောင်းမှုအပေါင်း၏ အဖို့ဘာဂကို အမျှ . . . အမျှ . . . အမျှ . . . ယူတော်မူကြပါကုန်လော့။

သာဓု . . . သာဓု . . . သာဓု . . . ။

အဘိဓမ္မာတရားတော်ကြီး

ယနေ့ ၁၃၃၇–ခုနှစ်၊ ဝါဆိုလပြည့်နေ့ (၂၂–၇–၇၅)ဖြစ်တယ်၊ ၁၃၃၅–ခု၊ ဝါဆိုလပြည့်နေ့က စပြီးတော့ ဝါစဉ်နဲ့ မြတ်စွာဘုရားဟောတဲ့တရား ကျရာကျရာ ဟောလာတာ အခု ၃၇–ခုဆိုတော့ ၂နှစ်ရှိလာပြီ ပေါ့လေ၊ မြတ်စွာဘုရားကတော့ ခုနစ်ဝါမြောက်မှာ တာဝတိံသာ၌ အဘိဓမ္မာတရားကို ဟောတော်မူခဲ့တယ်တဲ့၊ (အဘိဓမ္မာကို စဟောတဲ့ နှစ်ကတော့ ၁၃၃၆–ခုနှစ်၊ ပြာသိုလပြည့်နေ့က ဖြစ်သည်။) အဘိဓမ္မာအဋ္ဌကထာများက ဒီလိုပြဆိုထားကြပါတယ်၊ အဲဒီလို ပြဆိုထားတဲ့အတိုင်း ခုနစ်ဝါမြောက်မှာ ကျရောက်တဲ့တရားကို ဟောလာတာ တော်တော်ကြာပါပြီ၊ စဟောတာကတော့ (၂၆–၁–၇၅) ပြာသိုလပြည့်နေ့ကစပြီး ဟောလာခဲ့ပါတယ်၊ ဓမ္မသင်္ဂီကတော့ အတော်လေးတော့ စုံသွားပါပြီ။

ဒါပေမယ့်လို့ ဓမ္မသင်္ဂီမှာ ဟောထားတဲ့တိက်တွေ, ဒုက်တွေကို အကုန်လုံး လျှောက်ပြီး မဟောနိုင်ပါဘူး၊ ဓမ္မသင်္ဂီက ကုသလာဓမ္မာ, အကုသလာဓမ္မာကိုလည်း ဟောပြီးသွားပါပြီ၊ အဗျာကတာ ဓမ္မာဆိုရင်လည်း ဝိပါက်အဗျာကတ, ကြိယာအဗျာကတ ပြီးသွားပြီ၊ ရုပ်အဗျာကတ, နိဗ္ဗာန်အဗျာကတ ဒါတွေကိုတော့ မဟောရသေးဘူး၊ နိဗ္ဗာန်ကိုတော့ အကျယ်ဟောဖို့ သိပ်မလိုပါဘူး၊ အခုရုပ် အဗျာကတတွေကို ဟောဖို့ အလှည့်ကျနေပြီ။

ဝိဘင်းကျမ်းမှာ အစဆုံး ဟောတာကခန္ဓာငါးပါးထဲက ရုပ်အဗျာကတကို စပြီး ဟောထားပါတယ်၊ ဒါကြောင့် ဓမ္မသင်္ဂီကျမ်းထဲက ရုပ်အဗျာကတကို မဟောတော့ဘဲ ဝိဘင်းကျမ်းက ခန္ဓာငါးပါးကို ဟောမှပဲလို့ ဒီလိုစဉ်းစား ထားပါတယ်၊ ဒါပေမယ့်လို့ ဓမ္မသင်္ဂီကျမ်းထဲမှာ အထူးမှတ်သားစရာ ကောင်းတဲ့ ဒုက်တစ်ခု ရှိတယ်၊ အဲဒီဒုက်ကို ဟောဦးမှပဲ။

"သာရမ္မဏာ ဓမ္မာ၊ အနာရမ္မဏာ ဓမ္မာ"

လှမ်းတာကတခြား၊ သိတာကတခြား၊ ချတယ်ဆိုလို့ရှိရင် ခြေထောက်ချလိုက်တာက တခြား, သိတာကတခြား၊ ဒီလိုသိစရာ အာရုံရုပ်နဲ့ သိတဲ့စိတ် နာမ်တရားနှစ်ခု ကွဲပြားပြီးတော့ သိတာပဲ၊ စာသိမဟုတ်ဘူး၊ စာသိဆိုတာကတော့ ဒီလို ရှုမှတ်ပြီး အားထုတ်မနေရပါဘူး၊ သင်ကြားပေးလိုက်ရင် လွယ်လွယ်လေးပါ၊ အခုဟာက ဝိပဿနာရှုမှတ်ရင်း သေသေချာချာ တကယ်သိတာပဲ၊ အင်မတန်ကောင်းပါတယ်၊ အဲဒါအခြေခံပဲ၊ ဒီလို သေသေချာချာသိမှ နာမ်, ရုပ်ကို ပိုင်းခြားသိမှာပဲ၊ အဲဒီကနေ နာမ်နဲ့ ရုပ်တို့အကြောင်းကို ပိုင်းခြားပြီးတော့သိလာမယ်၊ အဲဒီလို သိလာတဲ့အခါကျတော့ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟ ဉာဏ် ဖြစ်လာတယ်။

အစနဲ့အဆုံး အဖြစ်နဲ့အပျက် သိပြီးတော့ အနိစ္စပဲ, ဒုက္ခပဲ, အနတ္တပဲလို့ သုံးသပ်မိတဲ့အခါ သမ္မသနဉာဏ် ဖြစ်လာတယ်၊ ဒီလိုအသိတွေ မှန်လာတဲ့ အခါကျတော့မှ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်စသည် ဝိပဿနာဉာဏ်တွေ အကုန်လုံး လျှောက် ပြီးတော့ အစဉ်အတိုင်းဖြစ်လာတယ်။ အဲဒါ အရေးကြီးပါတယ်၊ မှတ်သားထားဖို့ပါပဲ၊ ဓမ္မသင်္ဂီကျမ်းက မှတ်သား စရာ ကောင်းလို့မို့ ပြောချင်တာဟာ ဒါလေးပါပဲ။

ဝိဘင်းကျမ်းမှ ခန္ဓာငါးပါး

ဒီနေ့ ဝိဘင်းကျမ်း–တဲ့၊ အဲဒါကို ဟောရမယ်။

"ပဋ္ဌကွန္ဓာ–ရူပက္ခန္ဓော, ဝေဒနာက္ခန္ဓော, သညာက္ခန္ဓော,
သင်္ခါရက္ခန္ဓော, ဝိညာဏက္ခန္ဓော"

ပဋ္ဌ၊ ငါးပါးကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ ခန္ဓာတို့သည်။ သင်္တိ၊ ရှိကုန်၏။ ရူပက္ခန္ဓော၊ ရုပ်အဖို့အစုဟူသော ရူပက္ခန္ဓာလည်းကောင်း။ ဝေဒနာက္ခန္ဓော၊ ဝေဒနာအဖို့အစုဟူသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာလည်းကောင်း၊ သညာက္ခန္ဓော၊ သညာအဖို့အစုဟူသော သညာက္ခန္ဓာလည်းကောင်း၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓော၊ သင်္ခါရအဖို့အစုဟူသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ လည်းကောင်း၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓော၊ ဝိညာဏ်အဖို့အစုဟူသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာလည်းကောင်း၊ ဣတိ၊ ဤသို့။ ပဋ္ဌ၊ ငါးပါးကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ အဖို့အစုတရားတို့သည်။ သင်္တိ၊ ရှိကုန်၏။

အဲဒီ ဝိဘင်းအဘိဓမ္မာမှာ ခန္ဓာငါးပါးပဲ ဟောပါတယ်၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာလို့ ဒီလိုမဟောဘူး၊ သုတ္တန်တရားတော်တွေမှာ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာလို့ ဟောထားပါတယ်၊ သုတ္တန်တရားတွေကတော့ ဝိပဿနာရှုဖို့ တရားအားထုတ်ပုံကို ပြပါတယ်၊ ဒါကြောင့် "ပဋ္ဌုပါဒါနက္ခန္ဓာ"တဲ့၊ ဒီလိုလာတယ်၊ "ကတမဋ္ဌဘိက္ခဝေ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စံ၊" ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့။ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စံ၊ အရိယာတို့ သိအပ်သော ဆင်းရဲအစစ် အမှန်တရားသည်။ ကတမဋ္ဌ၊ အဘယ်ပါနည်း။ ဒုက္ခသစ္စာဆိုတာ ဘာလဲတဲ့၊

မြတ်စွာဘုရားက မေးပါတယ်၊ "ပဋ္ဌာ်ပါဒါနက္ခန္ဓာ တိသ္သဝစနီယံ" ပဋ္ဌာ်ပါဒါနက္ခန္ဓာတို၊ ငါးပါးသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဟူ၍။ ဝစနီယံ၊ ဖြေဆိုအပ်သည်။ အသ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးပဲလို့ ဖြေဆိုရမယ်တဲ့။ ဒုက္ခသစ္စာဆိုတာ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးပါပဲတဲ့။ အဲဒီငါးပါးက ဘယ်ဟာတုန်း ဆိုလို့ရှိရင်–

ရူပုပါဒါနက္ခန္ဓော–ရုပ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာက တစ်ပါး။
ဝေဒနုပါဒါနက္ခန္ဓော–ဝေဒနာဥပါဒါနက္ခန္ဓာက တစ်ပါး။
သညုပါဒါနက္ခန္ဓော–သညာဥပါဒါနက္ခန္ဓာက တစ်ပါး။
သင်္ခါရုပါဒါနက္ခန္ဓော–သင်္ခါရဥပါဒါနက္ခန္ဓာက တစ်ပါး။
ဝိညာဏုပါဒါနက္ခန္ဓော–ဝိညာဏ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာက တစ်ပါး။

အဲဒီ ငါးပါးပါပဲတဲ့၊ ဒါက သုတ္တန်တရားမှာ ဝိပဿနာရှုရမယ့် တရားတွေပဲ၊ ဥပါဒါန်၏ အာရုံဖြစ်တဲ့ ခန္ဓာတဲ့၊ ဒီလို ဝိသေသနမ, ပြီးတော့ စေတသိက်ခန္ဓာ ၃–ပါးကိုပြတယ်၊ အဘိဓမ္မာက အဲဒီလို မပြဘူး၊ ခန္ဓာငါးပါးဆိုပြီးတော့ အကုန်လုံး ခြုံပြတယ်၊ ဝိပဿနာရှုရတာလည်းပါတယ်၊ မရှုရတာလည်းပါတယ်၊ သုတ္တန်မှာတော့ ဝိပဿနာ ရှုရမှာတွေကိုချည်း ပြတယ်၊ ပြီးတော့ ဒုက္ခသစ္စာတွေလို့ ဆိုတာပါပဲ၊ ဥပါဒါန်၏ အာရုံမဟုတ်တဲ့ သာမညခန္ဓာတွေဟာ ဒုက္ခသစ္စာထဲမပါဘူး၊ ဥပါဒါန်၏ အာရုံမဟုတ်တဲ့ သာမညခန္ဓာဆိုတာ ဘယ်ဟာတွေတုန်းဆိုတော့ လောကုတ္တရာခန္ဓာတွေပဲ၊ မဂ်စိတ်နဲ့ စေတသိက်၊ ဖိုလ်စိတ်နဲ့ စေတသိက်တွေ၊ အဲဒါတွေဟာ လောကုတ္တရာတရားတွေ၊ ဥပါဒါန်၏အာရုံ မဟုတ်ဘူး၊ ဥပါဒါန်၏ အာရုံမဟုတ်လို့မို့ ဒုက္ခသစ္စာထဲလည်း မဝင်ဘူး၊ ဒါကြောင့် အဲဒီတရားတွေကို ဒုက္ခလို့ မဆိုရဘူး၊ လောကီ၊ ရုပ်နာမ်တွေကိုသာ ဒုက္ခသစ္စာ ဆင်းရဲအမှန်တွေလို့ ဆိုရတယ်၊ လောကီ ရုပ်နာမ်တွေ ဆိုတာလည်း ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးတည်းမှာ အပြည့်အစုံ မရှိပါဘူး။

အဖို့,အမ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်တဲ့ ဘာဝရုပ်ဆိုတာရှိတယ်၊ အဖိုဖြစ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ ပုမ္အာဝရုပ် ရှိပြီးတော့ ဣတ္ထိဘာဝရုပ် မရှိဘူး၊ အမဖြစ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကျတော့ ဣတ္ထိဘာဝရုပ် ရှိတယ်၊ ပုမ္အာဝရုပ် မရှိဘူး၊ ရုပ်တောင် ဒီလို တစ်ယောက်တည်းမှာ အပြည့်အစုံရှိတာ မဟုတ်ဘူး၊ စိတ်, စေတသိက်ဆိုတာတော့ သာပြီး မပြည့်စုံဘဲ နေမှာပဲ၊ စျာန်မရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ ကာမစိတ်, စေတသိက်လောက်ပဲရှိတယ်၊ မဟဂ္ဂုတ်စိတ်, စေတသိက်တွေ မရှိဘူး။

ဒုက္ခသစ္စာဆိုတာ မိမိသန္တာန်မှာရှိတဲ့ တရားတွေပဲ၊ အဲဒါတွေကို ဆင်းရဲအနေနဲ့ ရှုပြီးတော့ သိရတာပဲ၊ ကာမစိတ်, စေတသိက်တွေကိုလည်း ဒီလိုရှုမှတ်ရတာပဲ၊ အဲဒီတရားတွေကို ဝိပဿနာ ရှုမှတ်ရမှာမို့ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာလို့ ဥပါဒါနဆိုတဲ့ အမည်နဲ့ ဝိသေသနမပြီး၊ သုတ္တန်ဒေသနာတော်တွေမှာ ပြထားပါတယ်၊ ဖြေကြားထားပါတယ်၊ ဒီ အဘိဓမ္မာမှာတော့ ဝိပဿနာရှုဖို့ ပြထားတာမဟုတ်ဘူး၊ သရုပ်ခွဲတာလည်း မဟုတ်ဘူး၊ ခန္ဓာငါးပါးဟူသမျှ အကုန်လုံးသိမ်းရုံးပြီး "ပဋ္ဌာ်ခန္ဓာ–ခန္ဓာငါးပါး"လို့ဆိုပြီးတော့ သာမညပဲ ပြထားတယ်၊ ဒါကြောင့် ဒီမှာဆိုရင် လောကီရော, လောကုတ္တရာရော အကုန်လုံး ခန္ဓာတွေချည်းယူရတယ်။

ခန္ဓာဆိုတာ အဖို့အစုပဲ၊ အဖို့အစုဆိုတာ တစ်မျိုးစီ တစ်ပုံစီ စုပုံသလို ပုံပုံပြီး ပြထားတာပါပဲ၊ ရုပ်ကတစ်စု, ဝေဒနာကတစ်စု, သညာကတစ်စု, သင်္ခါရကတစ်စု, ဝိညာဏ်ကတစ်စု၊ အဲဒီလို သူ့အစုနဲ့သူ စုပုံပြထားပါတယ်၊ စိတ်, စေတသိက်, ရုပ်တရားတွေကို တူရာစုပေါင်းလိုက်ရင်လည်း ဒီလို ငါးစု, ငါးပုံရှိတယ်လို့ ဟောပြထားတာပါပဲ။

ရူပက္ခန္ဓာ ရုပ်အစု

ရူပက္ခန္ဓာဆိုတာ ဘာတုန်းဆိုပြီးတော့ ရူပက္ခန္ဓာကို ဝေဖန်ပြထားတယ်၊ အဘိဓမ္မာ ပါဠိတော်မှာ တိုက်ရိုက်ဟောထားတဲ့ ရူပက္ခန္ဓာကတော့ "စတ္တာရောစ မဟာဘူတာ, စတုန္နဉ္စ မဟာဘူတာနံ ဥပါဒါယရူပံ"တဲ့ မဟာဘုတ်က ၄–ခု၊ ဥပါဒါရုပ်တွေက ၂၃–ခု၊ ဒီလို ၂၇–ခုပဲ တိုက်ရိုက်ဟောထားပါတယ်။

ဒါပေမယ့်လို့ အဋ္ဌကထာဆရာက ဟဒယဝတ္ထုရုပ်လို့လည်း ရုပ်တစ်ခုထည့်သွင်း ဖော်ပြထားပါ တယ်၊ ဒါ ပါဠိတော်မှာတော့ တိုက်ရိုက်မရှိဘူး၊ ဒါကြောင့် တချို့က သဘောမကျကြဘူး၊ ဒါ ပိုနေတယ်လို့ ဆိုပြီးတော့ ရုပ် ၂၇–ခုလို့ ဒီလိုလည်း ပါဠိတော်အတိုင်း သဘောကျကြတယ်။

ပါဠိတော်က ဒီမှာ အသေးစိတ်ပြီးတော့ ဝေဖန်ထားတယ်၊ မပြီးနိုင်ဘူး၊ မဟာဘုတ်တွေကိုလည်း ဝေဖန်, ဥပါဒါရုပ်တွေကိုလည်းဝေဖန် တဖြည်းဖြည်းချင်းလေးဝေဖန်နေတာ မပြီးနိုင်ဘူး၊ ရုပ်တွေကို ဝေဖန်နေတာ အရှည်ကြီးပဲ၊ ဒါကြောင့် ရုပ်ကို လွယ်လွယ်ကူကူမှတ်နိုင်အောင်လို့ ဒီမှာ ဆောင်ပုဒ်ရေးထား ပါတယ်၊ အရင်ကလဲ ဟောဖူးပါပြီ၊ ဓာတ်ကြီး ၄–ပါး၊ ပထဝီဓာတ်, အာပေါဓာတ်, တေဇောဓာတ်, ဝါယောဓာတ်၊ အဲဒါ "စတ္တာရော မဟာဘူတာ"အရဓာတ်ကြီး ၄–ပါး၊ မဟာဘုတ် ၄–ပါးပေါ့၊ ဒါကိုတော့ သိနေကြမှာပါပဲ၊ အဲဒါကိုလွယ်လွယ်မှတ်ရအောင်အတိုကောက် ဆောင်ပုဒ်ရေးထားတယ်၊ ဒါဆိုရမယ်။

ပ, အာ, တေ, ဝါ၊ ရုပ်လေးဖြာ၊ မှတ်ပါ မဟာဘုတ်။ (ဆို ၃–ခေါက်)

ဓာတ်ကြီး ၄–ပါးရဲ့ အစတစ်လုံးစီကိုယူပြီး အတိုကောက် ရေးထားတဲ့ ဆောင်ပုဒ်တဲ့၊ ပထဝီဓာတ်ဆိုတာ လက္ခဏာအားဖြင့် ကက္ခဋဋ္ဌလက္ခဏာရှိတယ်၊ ကက္ခဋဋ္ဌဆိုတာ ခက်မာကြမ်းတမ်းတာကိုဆိုပါတယ်၊ ခက်မာကြမ်းတမ်းတဲ့ သဘောမှန်သမျှ အဲဒါ ပထဝီပဲ၊ မြေကြီးဟာ ခက်မာကြမ်းတမ်းသလိုပဲ၊ ဒီပြင်နေရာတွေ မှာလည်း ခက်မာကြမ်းတမ်းတဲ့ သဘောတွေဟာ ပထဝီပဲ၊ကိုယ်ထဲမှာစမ်းသပ်ကြည့်လို့ ခက်မာကြမ်းတမ်းတာကို တွေ့မယ်ဆိုရင်အဲဒါ ပထဝီဓာတ်တဲ့၊ ကြမ်းတမ်း တာကလည်း များများ ကြမ်းတမ်းတာနဲ့ နည်းနည်း ကြမ်းတမ်းတာ၊ အဲဒီလို နှစ်မျိုးရှိတယ်၊ များများကြမ်းတမ်းတာကို ခက်မာပထဝီ, နည်းနည်းကြမ်းတမ်းတာကို နူးညံ့ပထဝီ–လို့ ခေါ်ရတယ်၊ ဥပမာ–ဝါဂွမ်းဆိုရင် ပကတိအနေနဲ့ နူးညံ့တယ်လို့ဆိုရမှာပဲ၊ ဒါပေမယ့်လို့ သူ့ထက် နူးညံ့တဲ့ အစိတ်အပိုင်းသာ ဆိုလို့ရှိရင်တော့ သူဟာ ကြမ်းတမ်းတယ်လို့ ဆိုရမှာပါပဲ၊ ဝါဂွမ်းနဲ့ ကိုယ်တို့, မျက်နှာတို့, လက်တို့ကို တို့ကြည့်မယ်ဆိုရင် ဝါဂွမ်းဟာ နူးညံ့တယ်လို့ ဆိုရမှာပေါ့၊ သူ့ထက်နူးညံ့တဲ့ မျက်လုံးကို တို့ကြည့်မယ်ဆိုလို့ရှိရင်တော့ အတို့မခံနိုင်ဘူး၊ အဲဒီကျတော့ ဝါဂွမ်းဟာ နူးညံ့တယ်ဆိုပေမယ်လို့ သူ့ထက်နူးညံ့တဲ့ မျက်လုံးနဲ့ စာလိုက်ရင် သူက မျက်လုံးလောက်မနူးညံ့ပြန်ဘူး၊ မျက်လုံးက ပိုပြီး နူးညံ့ပြန်ပါတယ်၊ ဒီလိုပါပဲ သူ့ထက်နူးညံ့တဲ့ ရုပ်နဲ့ ကျတော့ သူက ကြမ်းတမ်းတာပဲ၊ နူးညံ့တယ်ဆိုတာလဲ စင်စစ်တော့ ကြမ်းတမ်းတာပါပဲ၊ အဲ ကြမ်းတမ်းတဲ့ သဘောဟူသမျှ ပထဝီဓာတ်တဲ့၊ ဒီလို ဆိုပါတယ်။

အပြင်ဘက်မှာရှိတဲ့ မြေကြီးတို့, ကျောက်ခဲတို့ အဲဒီလို ခက်မာကြမ်းတမ်းတဲ့ အရာဝတ္ထုတွေဟာ စမ်းကြည့်လိုက်လို့ရင် ခက်မာကြမ်းတမ်းတာကို တွေ့ရမယ်၊ အဲဒါဟာ ပထဝီဓာတ်ပါပဲ၊ ဒါပေမယ့်လို့ အဲဒီ မြေကြီးတို့, ကျောက်ခဲတို့ဆိုတာ ပထဝီဓာတ်ချည်းတော့ မဟုတ်ဘူး၊ ဒီပြင်ဓာတ်တွေလည်း ပါဝင်နေသေးတာပဲ၊ ပထဝီဓာတ်က လွန်ကဲနေလို့ သူကိုပထဝီဓာတ်လို့ ဆိုရတယ်။

အာပေါဓာတ်ဆိုတာကတော့ ယိုစီးဖွဲ့စည်းတဲ့သဘော၊ အရည်သဘော၊ အစိုသဘောပဲ၊ ကိုယ်ထဲမှာလည်း အရည်တွေ၊ အစိုတွေရှိတာပဲ၊ အပြင်မှာလည်း ရှိတာပဲ၊ အဲဒါ အာပေါဓာတ်တဲ့။

တေဇောဓာတ်ဆိုတာကတော့ ဥဏှတ္တလက္ခဏာ ပူလောင်ခြင်း လက္ခဏာရှိတယ်၊ ပူတဲ့ အခိုးအငွေ့ သဘောပဲ၊ ဒါပေမယ့်လို့ သူ့လောက်မပူဘဲ အပူနည်းတာကိုတော့ အအေးလို့ခေါ်ရတယ်၊ ဥပမာ–သောက်ရေအိုး ထဲကရေဟာ အေးတယ်၊ အပြင်ဘက်က တခြားရေတွေနဲ့ ထောက်စာလို့ရှိရင်ပေါ့၊ သူကအေးတယ်၊ တစ်ဖန် ရေခဲရေ ကျပြန်တော့ ကိုင်လိုက်တယ် ဆိုရင် လက်ကိုကျဉ်သွားတာပဲ၊ သောက်ရေအိုးထဲက ရေထက် အဲဒီ ရေခဲရေက ပိုအေးတယ်၊ သောက်ရေအိုးထဲက ရေက ရေခဲရေထက်ပူတယ်၊ ဒီလိုပါပဲ၊ ပူတာအဆင့်ဆင့်, အေးတာ အဆင့်ဆင့်ဟာ တေဇောဓာတ်ချည်းပဲ၊ ဒါကြောင့် ပူတယ်ဆိုလည်း တေဇောဓာတ်, နွေးတယ်ဆိုလည်း တေဇောဓာတ်, အေးတယ်ဆိုလည်း တေဇောဓာတ်, ဒါတွေဟာ တော်တော်ထင်ရှားပါတယ်၊ ကိုယ်မှာ စမ်းသပ်ပြီးတော့ကြည့်ရင် ပူတာ အေးတာကို တွေ့နိုင်ပါတယ်၊ မစမ်းမသပ်ဘဲလည်း စိတ်က ကိုယ်ထဲမှာ စိုက်ကြည့်ရင်လည်း တွေ့နိုင်တာပါပဲ။

ဝါယောဓာတ်ဆိုတာက ဝိတ္ထမ္ဘနလက္ခဏာရှိတယ်၊ တောင့်တင်းခြင်း, ထောက်ကန်ခြင်း သဘောဟာ ဝါယောဓာတ်ရဲ့ လက္ခဏာပဲ၊ ကိုယ်ထဲမှာ တောင့်တင်းနေတဲ့ သဘော, ခုလို ထိုင်နေတယ်ဆိုလို့ရှိရင်တောင့်တင်းတဲ့ ဝါယောက ထောက်ကန်ထားလို့ လဲကျမသွားတာပဲ၊ အပေါ်ကရုပ်တွေဟာ ပိပြီးတော့ အောက်သို့ ကျမလာဘူး၊ အဲဒါ ဝါယောက ထောက်ကန်ထားလို့တဲ့။

ဥပမာ–အုတ်ခဲတွေကို ပုံပြီးတော့ထား၊ အဲဒီ အုတ်ခဲပုံကြီးဟာ ဝါယောဓာတ်က ထောက်ကန်ထားလို့ အထက်က အုတ်ခဲတွေ အောက်ကို ပြားပြီးတော့ ဆင်းမလာတာပဲ၊ အကယ်၍သာ ဝါယောဓာတ် မရှိဘူးဆိုရင်, ဝါယောဓာတ်ကို နုတ်ပယ်ပစ်လိုက်မယ်ဆိုရင် အကုန်လုံး ပြားဆင်းလာမယ်၊ ထောက်ကန်ခြင်းသဘော မရှိဘူးဆိုရင် ဒီလို မဖြစ်နိုင်ဘူး၊ ပြားဆင်းသွားမယ်၊ အဲဒီလိုပါပဲ။

နောက်ပြီးတော့ လှုပ်ရှားတတ်တဲ့သဘော ရှိတယ်၊ ဝါယောဓာတ် အားကောင်းလို့ရှိရင် လှုပ်ရှားတယ်၊ ဝါယောဓာတ် ဆိုတာ လေပါပဲ၊ လေဆိုတာ အားကောင်းလို့ရှိရင် လှုပ်ရှားနေတာပဲ၊ ကိုယ်ထဲမှာ ဝါယောဓာတ်ဟာ အထူးထင်ရှားတာဖြစ်လို့ သတိပဋ္ဌာန် ဒေသနာတော်မှာ ဒီဝါယောဓာတ်ကို ရှုဖို့ရာ မြတ်စွာဘုရားက ဟောထားပါတယ်။

"ဂစ္ဆန္တောဝါ၊ သွားသည်ရှိသော်လည်း။ ဂစ္ဆာမီတိ၊ သွားသည်ဟူ၍။ ပဇာနာတိ၊ သိ၏"တဲ့၊ သွားရင် သွားတာကို သိရမယ်၊ သွားတိုင်း သွားတိုင်း အဲဒါကို သိရမယ်၊ သွားတဲ့အခါ ဘာကို သိတုန်းဆိုတော့ ဝါယောဓာတ်ကို သိတာတဲ့၊ ဝါယောဓာတ်လွန်ကဲလို့ သွားတာပဲ၊ ဒါပေမယ့်လို့ ဝါယောဓာတ်ချည်း တစ်ခုတည်းတော့ မဟုတ်ပါဘူး၊ ဝါယောဓာတ် ရှေ့ဆောင်နေတဲ့ဓာတ် ၄–ပါးလုံးနဲ့ တခြားရုပ်တွေလည်း ပါပါတယ်၊ ဝါယောဓာတ် လွန်ကဲနေလို့ သွားတဲ့အခါကာလမှာ

ခြေထောက်ထဲ, ကိုယ်ထဲက တောင့်တာ, တင်းတာ, တွန်းကန်တာ, လှုပ်ရှားတာတွေဟာ ဝါယောဓာတ်တွေတဲ့၊ အဲဒါတွေကို သိရမယ်။

ပထမရှုကာစတော့ ကြွတယ်, လှမ်းတယ်, ချတယ်, ဆိုပြီးတော့ သွားနေတဲ့အခါ ကိုယ်ခန္ဓာ အထည်ဝတ္ထုကြီးအနေနဲ့ ဒီလိုသိနေတာပဲ၊ နောက်တဖြည်းဖြည်းနဲ့ သမာဓိအားကောင်းလာပြီဆိုတော့ ဥဏှကလည်း အားကောင်းလာတယ်၊ ဒီတော့ ဒါဟာ သဘောတရားလေးတွေပဲ၊ ကိုယ်ထဲ တောင့်တဲ့သဘော, တင်းတဲ့သဘော, တွန်းကန်တဲ့သဘော, လှုပ်ရှားတဲ့သဘော အဆင့်ဆင့်ပဲ၊ ပြီးတော့ ဖိုက်ကဖောင်းတာ, ပိန်တာကိုမှတ်တဲ့ အခါကာလမှာလည်း ဒီအတိုင်းပဲ၊ အစမှာတော့ ဝမ်းဗိုက်နဲ့ကိုယ် အကောင်အထည်ကြီးကို တွေ့နေတာပဲ၊ နောက်ရှုပါများတဲ့အခါကျတော့ ဖောင်းတယ်ဆိုတဲ့ အမည်တောင်မရှိတော့ဘူး၊ တောင့်တဲ့ သဘော, တွန်းတဲ့သဘော, လှုပ်ရှားတဲ့ သဘောတွေပဲလို့ ဒီလိုသိလာတယ်။ အဲဒါ ဝါယောဓာတ်တွေတဲ့၊ အဲဒါကို ရှုရတယ်၊ အဲဒါတွေကိုရှုဖို့ မြတ်စွာဘုရားက ကာယာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန် ဣရိယာပထပိုင်းမှာရှုဖို့ ပြထားပါတယ်၊ သမ္မဇညပိုင်းတွေမှာလည်း ပြထားတယ်၊ ဓာတုမနသိကာရပိုင်းတွေမှာလည်း ဓာတ် ၄–ပါးရှုပုံတွေကို ပြထားပါတယ်။

"ပ–အာ–တေ–ဝါ၊ ရုပ်လေးဖြာ၊ မှတ်ပါ မဟာဘုတ်"တဲ့၊
မဟာဘုတ်လေးပါးကို မှတ်မိလောက်ပါပြီ၊ အဲဒီမှာ–

ပ–က ဘာတုန်း–
ပထဝီဓာတ်ပါဘုရား။
အာ–က ဘာတုန်း–
အာပေါဓာတ်ပါဘုရား။
တေ–က ဘာတုန်း–
တေဇောဓာတ်ပါဘုရား။
ဝါ–က ဘာတုန်း–
ဝါယောဓာတ်ပါဘုရား။

အဲဒါမဟာဘုတ်လေးပါးတဲ့၊ အခု ယောဂီတွေ ရှုမှတ်နေကြတာဟာ ကိုယ်ထဲမှာ စိုက်ပြီးတော့ ရှုမှတ်လို့ရှိရင် ဒီဓာတ်လေးပါး တစ်ခုခုတော့ ထင်ရှားသိနေတာပဲ၊ တရားအားထုတ်တဲ့အခါမှာ စပြီးထိုင်လို့ရှိရင် "ဥဒ္ဓံကာယံ ပဏိဓာယ" အထက်ပိုင်းကိုယ်ကို ဖြောင့်ဖြောင့်ထားပြီး ရှုရမယ်တဲ့၊ အဲဒီတော့ ကိုယ်ထဲစိုက်ရှုလို့ရင် ခါးကနေပြီးတော့ တောင့်တဲ့သဘောဟာ အင်မတန် ထင်ရှားတယ်၊ နည်းနည်းလေးလှုပ်ကြည့်ရင် သာပြီးတော့ ထင်ရှားတယ်၊ လှုပ်တဲ့အခါကျတော့ လှုပ်ရှားတဲ့ သဘောထင်ရှားတယ်၊ အဲဒါ ဝါယောဓာတ်ပဲ၊ တချို့အခါမှာ မာတဲ့သဘော, နူးညံ့တဲ့သဘော၊ တချို့အခါမှာ ပူတာတို့, အေးတာတို့ အဲဒါတွေ ထင်ရှားတယ်၊ တေဇောဓာတ် သဘောပဲ၊ အာပေါဓာတ်ကလည်း အစို,အရည်အားဖြင့် ထင်ရှားတယ်၊ အဲဒါ မဟာဘုတ် ၄–ပါးတဲ့၊ ဝိပဿနာ ရှုရမယ့် တရားတွေ ရုပ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတွေပါပဲ။

အဲဒါတွေကို မရှုမမှတ်လို့ရှိရင် စွဲလမ်းနိုင်တယ်၊ ဓာတ်လေးပါးကိုပဲ တဏှာနဲ့ သာယာနှစ်သက် နိုင်တယ်၊ ဒိဋ္ဌိနဲ့ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါအနေအားဖြင့်လည်း စွဲလမ်းနိုင်တယ်၊ ဒီလို စွဲလမ်းနိုင်တာဖြစ်လို့ ဥပါဒါန်၏ အာရုံဖြစ်တဲ့ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ တရားတဲ့၊ရုပ်မှာတော့ ဥပါဒါန်၏ အာရုံမဟုတ်တဲ့ တရားရယ်လို့ မရှိပါဘူး။ နာမ်တရားတွေကျတော့ မဂ်, ဖိုလ်တရားတွေဟာ ဥပါဒါန်ရဲ့အာရုံထဲမှာ မပါဝင်ဘူး၊ လောကီစိတ်, စေတသိက်တွေဟာ ဥပါဒါန်၏ အာရုံဖြစ်တဲ့ နာမ်တရားတွေပဲ၊ အဲဒါတွေဟာ ဥပါဒါန်ရဲ့ အာရုံအဖြစ်နဲ့ ပါဝင်ပါတယ်၊ ဒါကြောင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဆိုရင် လောကီရုပ်နာမ် တရားတွေကိုသာ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာလို့ ဆိုရတယ်၊ အဲ–ခန္ဓာသာမည ကောက်ယူမယ်ဆိုရင်တော့ လောကီရော, လောကုတ္တရာရော အားလုံး ပါဝင်ကောက်ယူရတယ်၊ အားလုံးကို ခန္ဓာလို့ဆိုရတာချည်းပဲ။

မဟာဘူတ်ကို မှီဖြစ်တဲ့ ဥပါဒါရူပ်

အခြေခံဓာတ်ကြီးလေးပါးကို ပြောပြီးသွားပြီ၊ အဲဒီ ဒုတိယပုဒ်ကို ပြောရမယ်၊ အဲဒီ ဒုတိယပုဒ်က "စတုန္နံမဟာဘူတာနံ ဥပါဒါယ ရူပံ"တဲ့၊ မဟာဘုတ်လေးပါးကို မှီပြီးတော့ဖြစ်တဲ့ရုပ်၊ အဲဒီရုပ်ကို ဥပါဒါရုပ်လို့ ဆိုတယ်၊ ရုပ် ၂၈–ပါးထဲမှာ မဟာဘုတ် ဓာတ်ကြီးလေးပါး နုတ်လိုက်ရင် ၂၄–ပါး ကျန်တယ်၊ အဲဒီ ကျန်တာတွေဟာ ဥပါဒါရုပ်တွေ ချည်းပဲ။

ပါဠိလိုကတော့ "စက္ခုပသာဒ, သောတပသာဒ, ဃာနပသာဒ, ဇိဝှါပသာဒ, ကာယပသာဒ"လို့ ပသာဒရုပ် ၅–ပါး ရှိတယ်၊ အကြည်ရုပ် ၅–ပါးတဲ့၊ မြန်မာလိုကတော့ မျက်စိ, နား, နှာ, လျှာ, ကိုယ် တဲ့၊ အဲဒါကို အစဉ်အတိုင်းဆိုရင် ကာရန်ကမရဘူး၊ ဒါကြောင့် ကိုယ်နဲ့လျှာကို ရှေ့နောက်ပြောင်းပြီးတော့ ကာရန်ရအောင် လက်ံရေးထားတယ်၊ အဲဒါကို ဆိုရမယ်။

"မျက်စိ, နား, နှာ, ကိုယ်, လျှာ, ငါးဖြာ အကြည်ရှပ်" (ဆို ၃ ခေါက်)

မြန်မာလိုဆိုတော့ ဒါဟာလွယ်နေတာပဲ၊ စက္ခုပ္ပသာဒ လို့ဆိုရင် စက္ခုကဘာယ်လို အနက်, ပသာဒက ဘယ်လို အနက်လို့ အဓိပ္ပာယ်ရှင်းပြနေရဦးမယ်၊ မျက်စိဆိုတော့ မြန်မာလိုခေါ်နေကျအတိုင်း တစ်ခါတည်း သိသွားတာပေါ့၊ စက္ခုနဲ့ မျက်စိဆိုတာ အတူတူပါပဲ၊ အဲ ငါးဖြာ အကြည်ရှပ်တဲ့၊ ကြည်လင်တဲ့ မျက်စိ၊ အဲဒါ ပကတိမျက်လုံးကြီးကို ပြောတာ မဟုတ်ဘူး၊ မျက်လုံးထဲမှာ အဆင်းရှပ် ထင်နိုင်လောက်အောင် ကြည်လင်တဲ့ရှပ်၊ အဲဒါကို စက္ခုပ္ပသာဒခေါ်တယ်၊ ပါဠိလို စက္ခုပ္ပသာဒရှပ်၊ မြန်မာလို မျက်စိအကြည်ရှပ်ပါပဲ၊ မျက်စိဆိုလည်း ဒါပါပဲ။

နား အကြည်ရှပ်၊ နားထဲမှာလည်း အသံကိုဖမ်းယူနိုင်တဲ့ အကြည်ရှပ်တစ်မျိုးရှိတယ်၊ အသံကလည်း အဲဒီမှာ သွားပြီးတော့ ရိုက်ခတ်တာ သိတာပဲ။

နှာခေါင်းထဲမှာလည်း အနံ့ကိုဖမ်းယူနိုင်တဲ့ အကြည်ရှပ်တစ်မျိုးရှိတယ်၊ လျှာပေါ်မှာလည်း အရသာကို ဖမ်းယူနိုင်တဲ့ အကြည်ရှပ်တစ်မျိုးရှိတယ်၊ ကိုယ်တစ်ကိုယ်လုံးမှာလည်း အတွေ့အထိကို ဖမ်းယူနိုင်တဲ့ အကြည်ရှပ်တစ်မျိုးရှိတယ်၊ ဒါကတော့ အများကြီးပဲ၊ ကိုယ်တစ်ကိုယ်လုံး အနှံ့အပြားပါပဲ။

မျက်စိအကြည်ကတော့ မျက်လုံးနှစ်ခုထဲမှာရှိတယ်၊ နား အကြည်ကတော့ နားနှစ်ခုထဲမှာရှိတယ်၊ နှာအကြည်ဆိုတာကလည်းနှာခေါင်း နှစ်ပေါက်ထဲမှာရှိတယ်၊လျှာအကြည်ကလည်း လျှာအပေါ်ထဲမှာရှိတယ်၊ဒီပြင်မှာမရှိဘူး၊ ကိုယ်အကြည်ရှပ်ဆိုတာကတော့တစ်ကိုယ်လုံးမှာပဲ၊အသားအသွေးကောင်းတဲ့နေရာဆိုလို့ရှိရင် ခြေထောက်ကနေ ဦးခေါင်းအထိ တစ်ကိုယ်လုံးမှာ ရှိတာပဲ၊ မျက်လုံးထဲလည်းရှိတာပဲ၊ နားထဲလည်း ရှိတာပဲ၊ နှာခေါင်းထဲလည်း ရှိတာပဲ၊ လျှာထဲလည်းရှိတာပဲ၊ ကိုယ်အကြည်ကတော့ တွေ့ထိလို့သိတဲ့ နေရာဟူသမျှ အကုန်ရှိတာပဲ၊ အပ်ဖျားတစ်နေရာစာလောက်တောင် လွတ်နေရာရယ်လို့ မရှိဘူး၊ အပ်ဖျားကလေးနဲ့ လိုက်ပြီးတို့ကြည့်၊ တို့တိုင်းတို့တိုင်း သိတဲ့နေရာတွေဟာ ကိုယ်အကြည်ရှပ် ရှိတာချည်းပဲ။

အပ်ဖျားနဲ့ တို့ကြည့်လို့ မသိဘူးဆိုရင်တော့ အဲဒါ ကိုယ်အကြည်ရှပ်မရှိတဲ့ နေရာပဲ၊ အသားတွေခြောက်နေတဲ့ နေရာတွေရယ်,ခြေသည်းဖျား,လက်သည်းဖျားတွေရယ် အဲဒီလို နေရာတွေဆိုရင် ကိုယ်အကြည်ရှပ် မရှိဘူး၊ အပ်ဖျားလေး နဲ့ တို့ကြည့်ပေမယ်လို့ အဲဒီလိုနေရာတွေက မသိဘူး၊ အဲဒါ ကိုယ်အကြည်ရှပ် မရှိလို့တဲ့။

"မျက်စိ, နား, နှာ, ကိုယ်, လျှာ၊ ငါးဖြာအကြည်ရှပ်"တဲ့၊ ရှပ်ဘယ်လောက်ရှိသွားပြီတုန်းဆိုရင် အခုနက မဟာဘုတ် ၄–ပါးနဲ့ အခု ၅–ခုပေါင်းရင် ရှပ် ၉–ပါး ရှိသွားပြီ။

"ဆင်း, သံ, နံ့, မှာ၊ အရသာ၊ တွေ့တာအာရုံရှပ်"တဲ့၊ အာရုံရှပ်က သူလည်း ၅–ခုပဲ၊ ဒါပေမယ့်လို့ ဂဏန်းကတော့များလာတယ်၊ အဆင်းမြင်ရတဲ့ အဆင်း၊ အသံ နားကကြားရတဲ့အသံ၊ အနံ့ နှာခေါင်းကနံ့တဲ့အနံ့၊ အရသာ လျှာကသိတဲ့အရသာ၊ တွေ့တာ ကိုယ်ဖြင့်တွေ့ထိရတဲ့ အတွေ့အထိ၊ အဲဒါ အာရုံရှပ်တွေပဲ၊ ပါဠိလိုကတော့ ဝိသယရှပ်လို့ခေါ်တယ်၊ အတွေ့အာရုံက သုံးခုဆိုတော့ ဝိသယရှပ်ခေါ်တဲ့ အာရုံရှပ်က ခုနစ်ခုရှိတယ်၊ အဲဒါဆိုရမယ်။

"ဆင်း, သံ, နံ့မှာ၊ အရသာ တွေ့တာ အာရုံရှပ်" (ဆို ၃–ခေါက်)

မျက်စိနဲ့ မြင်ရတဲ့အဆင်း အဲဒါ အာရုံရှပ်တစ်ခု၊ မျက်စိနဲ့မြင်ရတဲ့ အဆင်းဆိုတာ မြင်ကောင်းတဲ့ သဘောလေးပဲ၊ ပကတိ ပုဂ္ဂိုလ်တွေအနေနဲ့ ဆိုရင်အကောင်အထည်ကြီးကို မြင်ရတယ်လို့ထင်ရတယ်၊ အကောင်အထည်ကြီး မဟုတ်ဘူး၊ အပေါ်ယံလေးတွင်၊ ကိုယ်တစ်ကိုယ်လုံးမှာ ရှိနေတဲ့ ရှပ်တွေရဲ့ အပေါ်ယံလေး၊ အပေါ်ယံတောင် ဟိုဘက်က မပါဘူး၊ ကိုယ်နဲ့တည့်တည့် ဒီဘက်ကမြင်ရတာလေးတင်ပဲ၊ မြင်ပြီးတော့ ယောက်ျားပဲ, မိန်းမပဲ စသည်ဖြင့် ဒီလိုစွဲလမ်းနေကြတယ်၊ မြင်ရတာကတော့ အပေါ်ယံ အဆင်းလေးတင်၊ အပေါ်ယံက မှီပြီးတော့ဖြစ်နေတဲ့ အဆင်းလေးပဲ၊ အဲဒါလေးကိုသာ မြင်ရတာ။

အသံရှပ်ဆိုတာက နားထဲမှာကြားရတဲ့အသံပဲ၊ အသံကတော့ အခုကြားနေတာပဲ၊ ဒါပေမယ့် ကြားရုံတင်မနေဘဲ ပြောတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဆီကို စိတ်က ရောက်သွားတတ်တယ်၊ အနံ့ဆိုတာလည်း နှာခေါင်းထဲမှာ နံတဲ့အနံ့ပဲ၊ အရသာဆိုတာက စားတဲ့အခါကာလမှာ ပေါ်လာတဲ့အရသာပဲ၊ အတွေ့ရှပ်ကတော့ ပါဠိလိုဖောဋ္ဌဗ္ဗရှပ်–လို့ ခေါ်တယ်၊ အဲဒါကို အစိတ်အစိတ်ခွဲလို့ရှိရင် တွေ့တာက တစ်မျိုးတည်းမဟုတ်ဘူး၊ ခက်မာကြမ်းတမ်းပြီး တွေ့တဲ့အတွေ့က တစ်မျိုး၊ အဲဒါက ပထဝီဓာတ်၊ ပူနွေး–အေးပြီး တွေ့တာကတစ်မျိုး၊ အဲဒါက တေဇောဓာတ်၊ တောင့်တင်း, တွန်းကန်, လှုပ်ရှားပြီး တွေ့တာကတစ်မျိုး၊ အဲဒါက ဝါယောဓာတ်လို့ အဲဒီ ဓာတ်သုံးပါးဟာ အတွေ့အထိရှပ်ပဲ၊ တွေ့ထိတယ်ဆိုရင် အဲဒီရှပ်သုံးခုပဲ၊ ဒါကြောင့် အတွေ့ရှပ်ဟာ တစ်ခုတည်း မဟုတ်ဘူး သုံးခုရှိတယ်၊ ပြီးတော့ တခြားရှပ်တွေ မဟုတ်ဘူး၊ ပ, အာ, တေ, ဝါ–ဆိုတဲ့

ရုပ်ကြီးလေးပါးထဲမှာ ပါပြီးသား ရုပ်တွေပဲ၊ အဲဒါကိုသိအောင် လက်သည်းကွင်းလေးနဲ့ ဆောင်ပုဒ်လုပ်ထားတယ်၊ အဲဒါ ဆိုရမယ်။

"အတွေ့ဆိုတာ၊ ပ, တေ, ဝါ၊ သုံးဖြာမဟာဘုတ်" (ဆို ၃–ခေါက်)

အတွေ့ရုပ်က ရှေ့က ပါပြီးသားတွေဖြစ်လို့ တစ်ခုတိုးပြီး အထူးမရဘူး၊ အဆင်းရုပ်, အသံရုပ်, အနံ့ရုပ်, အရသာရုပ်–အာရုံရုပ်က ဒီလေးခုပဲ၊ အထူးအားဖြင့် အရေအတွက်ရတယ်၊ ငါးခုရှိပေမယ်လို့ အာရုံရုပ်က ဒီလေးခုပဲ၊ ဒါတွေက ထင်ရှားပါတယ်၊ သြဇာရိုက ရုပ်ဆိုတာတွေပါပဲ၊ အကြမ်းစားရုပ်တွေတဲ့၊ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တွေ ဒီအကြမ်းစား သြဇာရိုက ရုပ်တွေကိုပဲ အများအားဖြင့် ရှုနေရတာပဲ၊ နူးညံ့တဲ့ သုခုမ ရုပ်တွေကို ရှုရတာနည်းပါတယ်၊ ပြီးတဲ့ရုပ်တွေကို ပေါင်းလိုက်ရင် သြဇာရိုကရုပ် ၁၂–ပါးရှိသွားပြီ၊ ဒီအကြမ်းစား သြဇာရိုကရုပ်တွေက သိလွယ်ပါတယ်၊ သူတို့က ထင်ရှားပါတယ်။

အဲ သိမ်မွေ့တဲ့ သုခုမရုပ်ဆိုတာ "ဖို့,မ ဖြစ်စေ၊ ရုပ်နှစ်ထွေ၊ မှတ်လေဘာဝရုပ်"တဲ့၊ အဖိုဖြစ်ကြောင်း, အမဖြစ်ကြောင်း ရုပ်ကို ဘာဝရုပ်လို့ ခေါ်တယ်၊ ဒါတွေဟာ ပဋ္ဌိသန္ဓေကတည်းက ပါလာတဲ့ရုပ်တွေပဲ၊ အဖိုဖြစ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ ပုမ္ဘာဝရုပ် ပါလာတယ်၊ အမဖြစ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ ဣတ္ထိဘာဝရုပ် ပါလာတယ်၊ ဒီရုပ်တွေပါလာတော့ တဖြည်းဖြည်း ပုံသဏ္ဌာန်တွေဟာ အဖို, အမ ပုံသဏ္ဌာန်တွေ ဖြစ်ပေါ်လာတယ်၊ အဲဒီဘာဝရုပ်နှစ်ခုကို ဆိုရမယ်။

"ဖို, မ ဖြစ်စေ၊ ရုပ်နှစ်ထွေ၊ မှတ်လေဘာဝရုပ်" (ဆို ၃–ခေါက်)

ပါဠိလိုကတော့ ရုပ်အနေနဲ့ ပုမ္ဘာဝရုပ်, ဣတ္ထိဘာဝရုပ်–တဲ့၊ ဣန္ဒြေအနေနဲ့ဆိုရင် ဣတ္ထိန္ဒြေ ပုရိသိန္ဒြေ–တဲ့၊ ဒီလို အမည်ပေးထားတယ်၊ အဲဒီရုပ်က ၂–ခု၊ မှတ်ထားခဲ့။

နောက်ပြီးတော့ ဧဝိတဆိုတဲ့ အသက်ရုပ်ရယ်, အစားအစာဆိုတဲ့ အာဟာရရုပ်ရယ်, နှလုံးလို့ဆိုတဲ့ ဟဒယရုပ်ရယ်၊ အဲ သူတို့က သုံးခု၊ အဲဒါကျန်နေတယ်၊ အသက်ဆိုတော့ ဧဝိတရုပ်, ဧဝိတိန္ဒြေ၊ အစားအစာဆိုတဲ့ အာဟာရရုပ်၊ အဲဒါက သောက်တဲ့အထဲမှာလည်းပါတာပဲ၊ ဟဒယ ဆိုတာကတော့ စိတ်၏တည်ရာ နှလုံးရုပ်တဲ့၊ အဲဒီဟဒယရုပ်ကိုတော့ အဋ္ဌကထာ ဆရာတွေက ထည့်ထားတာ၊ ပါဠိတော်မှာ တိုက်ရိုက်မရှိဘူး၊ အဲဒီရုပ်သုံးခုက သီးခြားရုပ်တွေပဲ၊ ဘယ်အထဲမှမပါဘူး၊ ဒီမဟာဘုတ်ထဲလည်း မပါဘူး၊ အကြည်ရုပ်ထဲလည်း သူတို့မပါဘူး၊ အာရုံရုပ်ထဲလည်း သူတို့မပါဘူး၊ သူတို့က သီးသန့်ပဲ၊ ဓမ္မာရုံထဲ ထည့်မယ်ဆိုရင်တော့ ရတာပေါ့လေ၊ ဒါပေမယ့်လို့ မထင်ရှားဘူး၊ ဒါကိုဆိုရမယ်။

"အသက်, အာဟာရ၊ ဟဒယ၊ သုံးဝသီးခြားရုပ်" (ဆို ၃–ခေါက်)

အဲ ဝိပဿနာရှုရတဲ့ ရုပ်တွေကတော့ စုံသွားပြီ၊ ပြန်ပေါင်းကြည့်မယ်ဆိုရင် ၁၈–ပါး ဖြစ်သွားပြီ။

ပ, အာ, တေ, ဝါ၊ ရုပ်လေးဖြာ၊ မှတ်ပါမဟာဘုတ်။	(၄–ခု)
မျက်စိ, နား, နှာ၊ ကိုယ်, လျှာ၊ ငါးဖြာ အကြည်ရုပ်၊	(၅–ခု)
ဆင်း, သံ, နံ့မှာ၊ အရသာ၊ တွေ့တာအာရုံရုပ်။	(၄–ခု)
ဖို, မ ဖြစ်စေ၊ ရုပ်နှစ်တွေ၊ မှတ်လေဘာဝရုပ်။	(၂–ခု)
အသက်, အာဟာရ, ဟဒယ၊ သုံးဝသီးခြားရုပ်။	(၃–ခု)

အဲဒါပေါင်းလိုက်ရင် ၁၈–ပါးပဲ၊ သူတို့ကို သဘာဝရုပ်လို့လည်းခေါ်တယ်၊ နိမ္မန္ဒရုပ်လို့လည်း ခေါ်တယ်၊ သူတို့က ပင်ကိုရင်းသဘောအားဖြင့် သဘာဝလက္ခဏာရှိတဲ့ ရုပ်တွေတဲ့၊ ပရမတ္ထအားဖြင့်လည်း ထင်ရှားရှိတယ်၊ သူတို့ကိုပဲ ဝိပဿနာလည်း ရှုရတယ်၊ အဲဒါတွေကို ဒီမှာပေါင်းပြထားတယ်၊ "ဘုတ်လေးကြည်ငါး၊ အာရုံငါး၊ နှစ်ပါးဘာဝမည်။ သီးခြားသုံးပါ၊ ဆယ့်ရှစ်ဖြာ၊ သဘာဝရုပ်မည်"တဲ့၊ အဲဒါ ဆိုခဲ့ပြီးသားရုပ် ၁၈–ပါးကို ပေါင်းပြထားတာပဲ၊ ပြီးတော့ "သဘာဝ ရုပ်ဓာတ်၊ ပရမတ်၊ ဝိပဿ်ရှုရသည်"တဲ့ ကဲ–ဆိုရမယ်။

"ဘုတ်လေး, ကြည်ငါး၊ အာရုံငါး၊ နှစ်ပါးဘာဝမည်" (ဆို ၃–ခေါက်ဆို)

ဘုတ်က လေးခု၊ အကြည်ရုပ်က ငါးခု၊ ကိုးခု၊ အာရုံက ငါးခု၊ ငါးခုဆိုပေမယ်လို့ တစ်ခုတော့ နုတ်ထားရမယ်ပေါ့၊ အတွေ့အာရုံက ပါပြီးသားထပ်ပြီးတော့ ပါနေလို့၊ ပြီးတော့ ဘာဝရုပ်က နှစ်ခု၊ ဆယ့်ငါးခု ရတယ်၊ ကဲ ဆိုရဦးမယ်။

"သီးခြားသုံးပါ၊ ဆယ့်ရှစ်ဖြာ၊ သဘာဝရုပ်မည်" (ဆို ၃–ခေါက်)

သီးခြားသုံးခုကပြောခဲ့တဲ့ အသက်ရယ်, အာဟာရရယ်၊ ဟဒယရယ် သုံးခု၊ အသက်ဆိုတာ ရုပ်တွေဆက်ဆက်ပြီးတော့ ဖြစ်ခြင်းရဲ့အကြောင်းတဲ့၊ ရုပ်တွေ ဆက်ဆက်ပြီးတော့ ဖြစ်နေအောင်လို့ အားပေးနေတဲ့ အသက်ရုပ်ဆိုတာရှိတယ်။ သူလည်းပဲ ဖြစ်ပျက်နေတာပါပဲ။ အမြဲတည်နေတာ မဟုတ်ပါဘူး၊ သူတည်နေတုန်းသာ အားပေးနေတာပဲ၊ ရေဟာ သူရှိတုန်းကြာကိုအားပေးသလိုပဲ၊ အားပေးတဲ့ရေဟာ အမြဲတည်ရှိနေတာ မဟုတ်ဘူး၊ ဒါပေမယ့်လို့ သူရှိတုန်းတော့ ကြာတို့, ရေမှော်တို့ကို အားပေးတယ်၊ အဲဒါလိုပဲ၊ ဒီအသက်ရုပ်က သူရှိတုန်း အခိုက်အတန့်မှာ ကျေးဇူးပြုနေတာဖြစ်လို့ ရုပ်တွေ ဆက်ကာဆက်ကာ ဖြစ်နေကြတယ်၊ သတ္တဝါတွေ အသက်ရှည်နေတယ်၊ အာဟာရ ရုပ်ဆိုတာကတော့ သုံးဆောင် စားသောက် တဲ့ အစာအာဟာရထဲမှာပါတဲ့ သြဇာရုပ်ပါပဲ၊ ဟဒယရုပ်ကတော့ စိတ်၏မှီရာဖြစ်တဲ့ နှလုံးရုပ်တဲ့၊ အဲ အားလုံးသီးခြားရုပ်က သုံးခု၊ အဲဒါ ၁၈–ခုဖြစ်တယ်၊ ဆိုရဦးမယ်။

"သဘာဝရုပ်ဓာတ်၊ ပရမတ်၊ ဝိပသ်ရှုရမည်" (ဆို ၃–ခေါက်)

ဒါဟာ အဘိဓမ္မာအကျဉ်းချုပ်ကလေးပဲ၊ အင်မတန်ကောင်းတယ်၊ ဒါတွေကိုရရင် စုံနေပြီ၊ ရုပ်ဘက်က ဝိပဿနာရှုကောင်းတဲ့ရုပ်တွေ အကုန်လုံးစုံနေပြီ၊ ဒီပြင်ရုပ်က ၁၀ ကျန်သေးတယ်၊ အဲဒါတွေ ပညတ်ရုပ်တွေ၊ သဘာဝရုပ်တွေရဲ့ အရှိန်အဝါတွေ၊ အဲဒီကျန်တဲ့ ၁၀–ရုပ်က သီးခြားရုပ်တွေ မဟုတ်ဘူး၊ ဒါကြောင့် ဝိပဿနာရှုလို့ မဖြစ်ဘူး၊ မရှုရဘူး၊ အဲ သဘာဝရုပ် ၁၈–ခုကိုတော့ ဝိပဿနာရှုရတယ်၊ သူတို့က တကယ်ရှိတဲ့ ပရမတ်ရုပ်တွေကိုး၊ တကယ်ရှိနေတာကိုမှ ဝိပဿနာရှုရတယ်။

အာပေါဓာတ်ကို ရှုမှတ်နည်း

ဝိပဿနာရှုရင် မြင်တဲ့အခါကာလမှာ မြင်တယ်ရှု၊ မျက်စိနဲ့ အဆင်းရုပ်တွေ့တဲ့အခါမှာ မြင်တာပဲ၊ ကြားတဲ့အခါကာလမှာ ကြားတယ်ရှု၊ နားနဲ့အသံရုပ်တွေ့တဲ့အခါမှာ ကြားရတယ်၊ နံတဲ့အခါကာလမှာ နံတယ်ရှု၊ နှာခေါင်းနဲ့အနံ့ရုပ်တွေ့တဲ့အခါမှာ နံတာပဲ၊ စားတဲ့အခါကာလမှာ စားရင် စားတယ်လို့မှတ်ရှု၊ လျှာနဲ့အရသာ တွေ့တဲ့ အခါမှာ ချိုရင်ချိုတယ်, ချဉ်ရင် ချဉ်တယ်စသည်ပေါ့လေ၊ လျှာနဲ့အရသာရုပ်တွေ့တော့ ဒီလိုသိရတယ်။ ကိုယ်နဲ့အတွေ့ သိတဲ့အခါကာလကျတော့ အဲဒါအများကြီးပဲ၊ တွေ့တယ်, သိတယ်, ကွေးတယ်, ဆန့်တယ်, ဖောင်းတယ်, ပိန်တယ် စသည် အများကြီးပါပဲ၊ ကိုယ်အမူအရာတွေ ဖြစ်တိုင်းဖြစ်တိုင်း ရှုမှတ်ရတယ်၊ အဲဒါတွေဟာ အတွေ့အထိတွေပဲ၊ အဲဒီမှာ တွေ့ထိရာဌာနတိုင်းအကြည်ရုပ်နဲ့ တွေ့ထိရတဲ့ အတွေ့ရုပ်တွေပဲ၊ ခက်မာကြမ်းတမ်းတဲ့အတွေ့, နူးညံ့တဲ့အတွေ့၊ ပထဝီဓာတ်၊ ပူနွေးတာတို့, အေးတာတို့ တေဇောဓာတ်၊ တောင့်တင်း, တွန်းကန်, လှုပ်ရှားတဲ့ ဝါယောဓာတ် အတွေ့အထိရုပ် အဲဒါတွေကို ရှုမှတ်ရတယ်။

အဲဒီအထဲမှာ ဘာကျန်နေတုန်းဆိုတော့ အာပေါဓာတ် ကျန်နေတယ်၊ အာပေါဓာတ် မပါသေးဘူး၊ မြင်ရာမှာလည်း မပါဘူး၊ ကြားရာ, နံရာ, စားရာမှာလည်း မပါသေးဘူး၊ အဖို့,အမဖြစ်စေတတ်တဲ့ ဘာဝရုပ်လည်း မပါသေးဘူး၊ ဟဒယရုပ်လည်းမပါသေးဘူး၊ အသက်ဆိုတဲ့ ဇီဝိတရုပ်လည်း ရှုမှတ်ဖို့အထဲ မပါသေးဘူး၊ ဒါတွေကိုဘယ်လိုလုပ်ပြီးတော့ သိရမယ်ဆိုတာ ဒါလည်း စဉ်းစားစရာပဲ။

အာပေါဓာတ်ကတော့ အတွေ့အထိကနေပြီး သိနိုင်ပါတယ်၊ တွေ့တာကတော့ သူ့ကို မတွေ့ကောင်းဘူး၊ သို့ပေမယ့်လို့ အာပေါဓာတ်နဲ့ ပူးပေါင်းပြီးနေတဲ့ ပထဝီတို့, တေဇောတို့, ဝါယောတို့ကို တွေ့ထိတာနဲ့ပဲ သိပါတယ်၊ အဲဒါကို အဋ္ဌကထာများနဲ့ အဘိဓမ္မသင်္ဂဟကျမ်းမှာ "လက္ခဏ ရသ ပစ္စုပဋ္ဌာန ပဒဋ္ဌာနဝသေန နာမရူပပရိဂ္ဂဟော ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိနာမ"လို့ ဆိုတဲ့အတိုင်း လက္ခဏာအလိုအားဖြင့်လည်း နာမ်ရုပ်တွေကို ရှုတယ်၊ ရသကိစ္စနဲ့လည်း ရှုရတယ်၊ ပစ္စုပဋ္ဌာန သူ့ထင်ပုံအခြင်းအရာအားဖြင့်လည်း ရှုရတယ်၊ အဲဒီလို ရှုပြီးတော့ ဒီရုပ်နာမ်တွေကိုသိရတယ်။ ဒါတင်လားဆိုတော့ ပဒဋ္ဌာန နီးသော အကြောင်းအားဖြင့်လည်း ရှုရတယ်လို့သိရတယ်။

နီးသော အကြောင်းအားဖြင့် ရှုရာမှာ ဒီပြင်ရုပ်တွေအတွက် သိပ်မထင်ရှားပေမယ်လို့ အာပေါဓာတ်မှာတော့ ထင်ရှားတယ်၊ အာပေါဓာတ်ရဲ့နီးသော အကြောင်းကတော့ ပထဝီ, တေဇော, ဝါယောတို့ပါပဲ၊ အဲဒီ ဓာတ်သုံးပါးက သူနဲ့အတူ ယှဉ်တွဲပြီးတော့ဖြစ်တယ်၊ အဲဒီဓာတ်သုံးပါးကိုမှီပြီးတော့ အာပေါဓာတ်က ဖြစ်ရတယ်၊ တွေ့ထိရာမှာ အာပေါ၏နီးသော အကြောင်းဖြစ်တဲ့ ပထဝီ, တေဇော, ဝါယောတို့က တွေ့ထိတာ၊ အာပေါဓာတ်က မတွေ့မထိကောင်းဘူး၊ သူ့ကို မထိသိနိုင်ဘူး၊ သို့သော်လည်း သူနဲ့တွဲပြီးတော့ နေတဲ့ ပထဝီဓာတ်မာကြမ်းတဲ့သဘောကို နူးညံ့တဲ့သဘောကို တွေ့ထိနိုင်တယ်၊ ပူနွေးတဲ့တေဇောဓာတ်ကို တွေ့ထိနိုင်တယ်၊ တောင့်တင်း, တွန်းကန်, လှုပ်ရှားတဲ့သဘောကို တွေ့ထိနိုင်တယ်၊ အဲဒီထူးခြားတဲ့ ပထဝီ, တေဇော, ဝါယောတွေကို တွေ့ထိပြီးတော့ ဒါက စိုနေတာပဲ၊ ဒါက အရည်ပဲဆိုတာ သိရတာပေါ့၊ ဒါဟာပဒဋ္ဌာန်အားဖြင့် အာပေါဓာတ်ကို သိရတာတဲ့၊ ဒီလို တိုက်ရိုက်မတွေ့နိုင်တဲ့ ရုပ်တရား, နာမ်တရားတွေကို ပဒဋ္ဌာန်ကနေပြီးတော့ သိနိုင်တယ်၊ ရှုမှတ်နိုင်တယ်။ ဒီအတိုင်း အဲဒီလို သိနိုင်တာကြောင့် အဋ္ဌကထာတွေက ပဒဋ္ဌာန်အားဖြင့် သိရတယ်လို့ ဒီလိုဆိုထားတယ်။

ဘာဝရှစ်စသည်ကို ရှုမှတ်နည်း

ပြီးတော့ ဣတ္ထိဘာဝ, ပုဗ္ဗာဝရုပ်ကိုသိဖို့က ဘယ်လိုတုန်းဆိုလို့ရှိရင် အမျိုးသားနဲ့ အမျိုးသမီးတွေ ဆိုတာ စိတ်နေသဘောထား, စိတ်ကူး ကြံစည်မှုမှ စပြီးတော့ တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦး တူကြတာမဟုတ်ဘူး၊ ထူးခြားတာတွေ ရှိတယ်၊ အဲဒီလို ထူးခြားတာတွေကို တွေ့ရလို့ သူတို့ရဲ့ တည်မှီရာ ဘာဝရုပ်ကိုသိရတယ်၊ ဒါက ဣတ္ထိဘာဝပဲ, ဒါက ပုဗ္ဗာဝပဲဆိုတာ သူတို့ အမူအရာ, သူတို့စိတ်နေသဘောထားကို တွေ့တာနဲ့ သိနိုင်တယ်ပေါ့။

ဟဒယရုပ်ဆိုတာကို သိဖို့ကတော့ စိတ်ကူးတိုင်း, ကြံစည်တိုင်း, စဉ်းစားတိုင်း စိတ်ကူးကြံစည်, စဉ်းစားတယ်လို့ ရှုမှတ်တဲ့အခါ အဲဒီစိတ်ကူး, ကြံစည်, စဉ်းစားမှု၏ တည်ရာ နှလုံးရုပ်ကို သိရတယ်။

အာဟာရရုပ်ကို သိဖို့ကတော့ အစာအာဟာရ စားသောက်တဲ့ အခါကာလ၊ အစာအာဟာရကို အကြောင်းပြုပြီးတော့ ကိုယ်ထဲမှာ ဆာလောင်ခြင်းကင်းမှု, အားအင်ပြည့်ဖြိုးမှု, နေသာထိုင်သာရှိမှုတို့ဖြင့် အာဟာရရုပ်ကို သိရတယ်။

အသက်ရုပ်ကိုသိဖို့ကတော့ မျက်စိ, နား အစရှိတဲ့ ကမ္မဇရုပ်တွေ ဆက်ကာ ဆက်ကာ ဖြစ်နေတာတွေကို တွေ့သောအားဖြင့် အသက်ရှင်စေတတ်တဲ့ ရုပ်ဆိုတာ ရှိတယ်လို့သိရတယ်၊ ဒါဟာ အင်မတန်သိမ်မွေ့ပါတယ်၊ အင်မတန် ဗဟုသုတ ရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ, ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်တွေမှသိနိုင်မှာပါ၊ သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တွေသိဖို့ မလွယ်ပါဘူး၊ အဲဒီရုပ်တွေက သူတို့ကို တိုက်ရိုက် ရှုလို့မရတဲ့ ရုပ်တွေတဲ့၊ အဲဒီတစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးသော ရုပ်တွေကို သဘာဝရုပ်တွေလို့ ခေါ်တယ်၊ ဒီရုပ်တွေကို ဝိပဿနာရှုရတယ်။

မြင်တိုင်း, ကြားတိုင်း, နံတိုင်း, စားတိုင်း, ထိသိတိုင်း, ကွေးတိုင်း, ဆန့်တိုင်း, လှုပ်ရှားတိုင်း, စိတ်ကူးစဉ်းစား ကြံစည်တိုင်း ကိုယ်အမူအရာတွေကို ရှုမှတ်နေတာဟာ မျက်စိနဲ့အဆင်း, နားနဲ့အသံ, နှာခေါင်းနဲ့အနံ, လျှာနဲ့အရသာ, ကိုယ်နဲ့အတွေ့အထိ အဲဒါတွေကို ရှုမှတ်နေတာပဲ၊ အဲဒီ ရှုမှတ်နေတာတွေထဲမှာ အာပေါဓာတ်လည်း ပါသွားတယ်၊ စိတ်ကူး စဉ်းစားကြံစည်မှုကိုရှုတော့ နှလုံးရုပ်လည်းပါသွားတယ်၊ မြင်မှု, ကြားမှု စသည်ကို ထပ်ခါထပ်ခါ ရှုနေတော့ မျက်စိရုပ်, နားရုပ် စသည်တွေ ထပ်ခါထပ်ခါဖြစ်နေတာကို တွေ့ရသောအားဖြင့် အဲဒီမှာ အသက်ရုပ်လည်း ပါသွားပြီဆိုတာ သိရတယ်၊ အစာအာဟာရစားမျိုလို့ ကိုယ်ထဲတောင့်တင်းနေတာတွေကို တွေ့ရသောအားဖြင့် ဒီအာဟာရရုပ်လည်း ရှုတဲ့အထဲ ပါသွားတယ်၊ ဒါကြောင့်–

"ဘုတ်လေး, ကြည်ငါး၊ အာရုံငါး၊ နှစ်ပါးဘာဝမည်"
"သီးခြားသုံးပါ၊ ဆယ့်ရှစ်ဖြာ၊ သဘာဝရုပ်မည်"
"သဘာဝရုပ်ဓာတ်၊ ပရမတ်၊ ဝိပဿ်ရှုရသည်"

သဘာဝ ရုပ်ဓာတ်တွေဟာ ပရမတ်တရားတွေပဲ၊ ဝိပဿနာရှုတဲ့တရား၊ ရုပ် တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါး ပြီးသွားပြီ၊ ရုပ်က ဟဒယရုပ်ပါဆိုရင် နှစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးတောင်ရှိတယ်၊ အခု တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးပြီးသွားတော့ ဆယ်ပါး ကျန်နေသေးတယ်၊ အဲဒါကို ဆိုရမယ်။

"ကြွင်းရုပ်ဆယ်ဖြာ၊ ပညတ်သာ၊ ရှုစရာမလိုပြီ" (ဆို ၃–ခေါက်)

ကျန်တဲ့ရုပ်တွေက ဆယ်ပါးရှိသေးတယ်၊ အဲဒါ ပညတ်ရုပ်တွေပဲ၊ သူတို့ကို ကြောင့်ကြစိုက်ပြီးတော့ ရှုစရာ မလိုဘူးတဲ့၊ အဲဒါ ဘယ်ရုပ်တွေလဲဆိုလို့ရှိရင်–

"အာကာသဓာတ်, နှစ်ဝိညတ်၊ ပေါ့လတ်, နု, ခ္ခံသည်"
"ဖြစ်ပွားရင့်လတ်၊ သေပျက်မှတ်၊ ပညတ်ရုပ်ဆယ်မည်"

ပညတ်ရုပ် ဆယ်ခုဟာ ဒါတွေပဲ၊ အဲဒီထဲ အာကာသဓာတ်ဆိုတာ ဟင်းလင်းပြင်လိုပဲ၊ ဒါပေမယ့်လို့ ဒီမှာတော့ ရုပ်ကလာပ်နှစ်ခုတို့၏ အကြား အကြားကို အာကာသဓာတ်လို့ ဆိုလိုတယ်၊ ရုပ်ကလာပ်တွေဟာ တစ်ခုနဲ့တစ်ခု မရောဘူး၊ သီးခြားစီတည်နေကြတယ်၊ အဲဒီ သီးခြားတည်နေတဲ့ ရုပ်ကလာပ်တွေမှာ ထိသက့်သို့ ရောစပ်တည်နေ ကြပေမယ်လို့ အမှန်ကတော့ တစ်ခုနဲ့တစ်ခု မရောမစပ်ဘူး၊ ဥပမာ လက်နှစ်ချောင်းကို ပူးပြီးတော့ လက်မနဲ့လက်ညှိုးနှိပ်ထားလို့ရှိရင် အကြားရယ်လို့ ဘယ်မြင်ရမလဲ၊ ဒါပေမယ့်လို့ ဒီလက်နှစ်ချောင်းဟာ တစ်ပေါင်းတည်း တစ်ခုတည်း ရောနေတာတော့ မဟုတ်ဘူး၊ တခြားစီပဲ၊ အဲဒီလို တခြားစီကွဲနေတဲ့ အကြားအကြားကို အာကာသဓာတ်လို့ ခေါ်တယ်၊ ဆန်တို့, စပါးတို့, ပြောင်းတို့ကို တောင်းထဲမှာ ထည့်ပြီးတော့ ရေလောင်းရင် အဲဒီအထဲမှာ ရေဝင်သွားတာပဲ၊ အဲဒါခြားနေတဲ့ အာကာသရှိလို့ ရေတွေဝင်သွားတာပဲ၊ ရုပ်ကလာပ်တွေလည်း ဒီလိုပဲ၊ သူတို့အကြား အကြားမှာ အာကာသတွေ ရှိတယ်၊ အဲဒီလိုရှိနေတဲ့

အာကာသဓာတ် အဲဒီအာကာသဓာတ်ဟာ ပညတ်ရုပ်၊ ပရမတ်ရုပ် မဟုတ်ဘူး၊ ကောင်းကင်ပြင်ကြီးကိုလည်း အာကာသလို့ ခေါ်တာပဲ၊ သူလည်း ပညတ်ပါပဲ။

နှစ်ဝိညတ်တဲ့၊ ဝိညတ်ရုပ် နှစ်ခုရှိတယ်၊ ကာယဝိညတ်, ဝစီဝိညတ်တဲ့၊ အဲဒီ ဝိညတ်ကလည်း စာပေကျမ်းဂန်အရ တိတိကျကျ၊ ပြောရရင် အသိခက်တာပဲ၊ အခု ဒီမှာတော့ လွယ်လွယ်ပဲပြောရမယ်၊ ကိုယ်ဖြင့်သိစေတဲ့ အမူအရာကို ကာယဝိညတ်, နှုတ်ဖြင့်သိစေတဲ့ အမူအရာကို ဝစီဝိညတ်လို့ခေါ်တယ်၊ ကိုယ်အမူအရာ, နှုတ်အမူအရာတွေပေါ့လေ၊ ကိုယ် အမူအရာ ကိုမြင်ရုံနဲ့ ဒီပုဂ္ဂိုလ် ဘာဖြစ်နေတယ်ဆိုတာ သိနိုင်တာတွေရှိတယ်၊ မျက်နှာပြိုးနေတာကို မြင်လို့ရှိရင် သူ့မှာ စိတ်ချမ်းသာနေတယ် ဆိုတာ သိနိုင်တယ်၊ စိတ်ဆိုးနေပြီဆိုရင် သူ့မျက်နှာဟာ နီးပြီးတော့ မျက်စိမျက်နှာမလှဘဲ ဖြစ်နေ တတ်တယ်၊ အဲဒါ သူ စိတ်ဆိုးနေပြီဆိုတာကို သိရတယ်၊ အဲဒီလို သူဖြစ်နေတဲ့ ကိုယ်အမူအရာဖြင့် သိစေတဲ့ ရုပ်ဟာ ကာယဝိညတ်ရုပ်တဲ့၊ ဝစီဝိညတ်ဆိုတာကတော့ နှုတ်ဖြင့် ပြောပြီးတော့ သိစေတာပါပဲ၊ ဘာပြောတာပဲ၊ ဘာသိစေတယ်ဆိုတာ နှုတ်ကပြောတာ ကျတော့ သာပြီးထင်ရှားပါတယ်၊ အဲဒီလို သိစေတဲ့ရုပ်ကို ဝိညတ်ရုပ်လို့ ဆိုပါတယ်၊ လွယ်လွယ်ပြောရတာပဲ၊ ကာယဝိညတ်, ဝစီဝိညတ်, ရုပ်တဲ့၊ အဲ သူကနှစ်ခု အာကာသပါဆိုရင် သုံးခု။

"ပေါ့လတ် နုခ့်သည်"တဲ့၊ ပေါ့တာကတစ်ခု၊ နူးညံ့တာကတစ်ခု၊ ခ့ဲကျန်းတာက တစ်ခု၊ ဒီသုံးခုဟာ တွဲလျက် တစ်ပေါင်းတည်းပါပဲ၊ ပေါ့တဲ့ရုပ်ဟာ နူးလည်း နူးညံ့တယ်, ခ့ဲလည်း ခ့ဲကျန်းတယ်၊ ဒါက ရုပ်တို့ရဲ့ ဂုဏ်ပါပဲ၊ စိတ်တွေ ရွှင်ရွှင်လန်းလန်း ဖြစ်နေတဲ့ အခါကာလမှာ ကွေးလိုက်, ဆန့်လိုက်, ထိုင်လိုက်, ထလိုက်တိုင်း ပေါ့ပါးနေတာပဲ၊ နူးနူးညံ့ညံ့လည်း ဖြစ်နေတာပဲ၊ ခ့ဲခ့ဲကျန်းကျန်းလည်းဖြစ်နေတာပဲ၊ နေမကောင်း ထိုင်မသာ ဖြစ်နေပြီဆိုရင်တော့ စိတ်တွေ လည်းလေး ရုပ်တွေလည်း လေးနေတာပဲ၊ နေကောင်းပေမယ်လို့ စိတ်လေးနေတဲ့ အခါကာလမှာ ကိုယ်တွေ, လက်တွေ, ပြုရပြင်ရတာ မပေါ့ပါးဘူး၊ မနူးညံ့ဘူး၊ မခ့ဲဘူး၊ စိတ်တွေ ရွှင်ရွှင်လန်းလန်း ဖြစ်နေတဲ့ အခါကာလမှာ ပေါ့တဲ့ရုပ်, နူးညံ့တဲ့ရုပ်, ခ့ဲကျန်းတဲ့ရုပ်တွေ ထင်ရှားတယ်၊ ဥတုတို့, အာဟာရတို့ဆိုတာတွေကလည်း ရှိသေးတယ်၊ အဲ သူတို့နဲ့ စပ်ပြီးတော့လည်း ပေါ့မှု, နူးညံ့မှု, ခ့ဲကျန်းမှုတွေ ဖြစ်နိုင်သေးတယ်၊ ဒါတွေ နောက်နားကျတော့ ပါလာလိမ့်မယ်။

ဒီမှာ "ပေါ့လတ် နုခ့ဲ"လို့ဆိုထားတယ်၊ နူးခ့ဲဆိုရင် ဆိုလို့ တယ်မကောင်းဘူး၊ ဒါကြောင့် နုခ့ဲလို့ ဆိုထားတယ်၊ အဲ အာကာသဓါတ်–ဟင်းလင်းပြင်ရုပ်ကတစ်ခု၊ ဝိညတ်–ကိုယ်အမူအရာ, နှုတ်အမူအရာ ဝိညတ်ရုပ်က နှစ်ခု၊ ပေါ့ရုပ်, နူးညံ့ရုပ်, ခ့ဲကျန်းရုပ်က သုံးခု၊ ပေါင်းလိုက်တော့ ခြောက်ခု၊ အဲဒါဆိုရမယ်–

"အာကာသဓာတ်၊ နှစ်ဝိညတ်၊ ပေါ့လတ် နုခ့ဲသည်"

အာကာသဓာတ်ရယ်, ဝိညတ်ရုပ်နှစ်ခုရယ်, ပေါ့က ပေါ့ရုပ်, နုက နူးညံ့ရုပ်, ခ့ဲက ခ့ဲကျန်းရုပ်၊ အဲဒါ ခြောက်ခုတဲ့၊ ပေါ့ဆိုတာက "ကာယသ လဟုတာ" ကာယသ၊ ကိုယ်၏။ လဟုတာ၊ ပေါ့ပါးသည်၏ အဖြစ် ပေါ့ပါးခြင်း။ "ရူပသ မုဒုတာ" ရူပသ၊ သဘာဝရုပ် နိပ္ဖန္နရုပ်၏။ မုဒုတာ၊ နူးညံ့သည်၏အဖြစ် နူးညံ့ခြင်း၊ "ရူပသ ကမ္မညတာ" ရူပသ၊ သဘာဝရုပ် နိပ္ဖန္နရုပ်၏။ ကမ္မညတာ၊ အမှုဌ်ခ့ဲသည်၏ အဖြစ် အမှုဌ်ခ့ဲခြင်း။ ဒီမှာ နားလည်လွယ်အောင်လို့ ဆိုပြီးတော့ လဟုတာ ရုပ်ကို ပေါ့ရုပ်၊ မုဒုတာကို နူးညံ့ရုပ်၊ ကမ္မညတာကို ခ့ဲရုပ်လို့ မြန်မာလိုဆိုထားတယ်။ ပြီးတော့–

"ဖြစ်ပွားရင့်လတ်၊ သေပျက်မှတ်၊ ပညတ်ရုပ်ဆယ်မည်" တဲ့။

သဘာဝရုပ် တစ်ဆယ့်ရှစ်ခု၏ အစဖြစ်ပေါ်တဲ့သဘော၊ နောက် ဆက်ကာ ဆက်ကာ ပွားလာတဲ့ သဘော၊ အဲဒါက ဖြစ်တာချည်းပါပဲ၊ ဖြစ်တာကလည်း အစဆုံး ဖြစ်တာနဲ့ နောက် ဆက်ကာဆက်ကာ ဖြစ်ပွားနေတာကို ဆိုတာပါပဲ၊ နောက်ပြီးတော့ ရင့်တဲ့ အလယ်ပိုင်းရယ်, နောက်ဆုံး သေပျက်သွားရတာရယ် အဲဒါကို သိလွယ်အောင်လို့ မြန်မာလိုဆိုပြီး ဆောင်ပုဒ်လုပ်ထားတာပဲ၊ တိတိပြောရရင် ရုပ်တို့၏ ဥပါဒ်, ဌီ, ဘင် လို့ မှတ်ရမယ်။ ဖြစ်, ပွားဆိုတာက ဥပါဒ်၊ ရင့်လတ် ဆိုတာက ဌီ၊ သေပျက်ဆိုတာက ဘင်တဲ့။ ရုပ်မှာသာ ဒီလိုဆိုထားတာပဲ၊ နာမ်တရားတွေမှာတော့ ဒီလိုမရှိဘူး ရုပ်တရားမှာ ပဋ္ဌိသန္ဓေကစပြီးတော့ ပထမဆုံး ဖြစ်လာတာကို ဖြစ်တယ်ဆိုပြီးတော့ ဥပစယ ဥပါဒ်လို့ ဆိုပါတယ်၊ နောက် ဆက်ကာဆက်ကာ ဖြစ်နေတာကျတော့ သန္တတိ ဖြစ်စဉ်–ဖြစ်ပွားတာပဲ၊ ပြီးတော့ ရုပ်တို့၏ အလယ်ပိုင်းရင့်တာကို ဇရတာတဲ့၊ အဲဒါ ရုပ်တို့၏ ဌီပါပဲ၊ နောက်ဆုံးပျက်တာကျတော့ အနိစ္စတာတဲ့၊ အဲဒါ ရုပ်တို့၏ ဘင်ကိုဆိုတာပဲ၊ အဲဒီ ရုပ်က လေးခု၊ အဲဒီရုပ်လေးခုကို လက္ခဏာရုပ်လို့ခေါ်တယ်၊ လက္ခဏာဆိုတာ မှတ်ကြောင်းဖြစ်တဲ့ရုပ်ပါပဲ၊ နိပ္ဖန္နရုပ်တွေကို ဥပစယ, သန္တတိ–အစဖြစ်ပေါ်လာမှု, ဖြစ်ပွားမှုနဲ့လည်း မှတ်ရတယ်၊ ဇရတာ– အလယ်ရင့်ကျက်မှု ဌီနဲ့လည်း မှတ်ရတယ်၊ အနိစ္စတာ အဆုံးပျက်စီးမှုနဲ့လည်း မှတ်ရတယ်။

မဖြစ်တာဆိုရင် မဖြစ်မှ မဖြစ်ဘဲ မမြဲဘူးလို့ မပြောနိုင်ဘူး၊ ဖြစ်ပြီးတော့ မပျက်ဘဲ တည်နေရင်လည်းပဲ မမြဲဘူးလို့ မပြောနိုင်ဘူး၊ အခုတော့ ဖြစ်တော့ပျက်စီးသွားတာ ဖြစ်လို့မို့ ဒါမမြဲဘူးလို့ ဆိုရတယ်၊ အဲဒီလို မမြဲခြင်းကို မှတ်ကြောင်း ဖြစ်လို့ လက္ခဏာ မှတ်ကြောင်း လက္ခဏာ ရှိပ်တဲ့၊ ဆိုကြရမယ်။

"ဖြစ်ပွားရင့်လတ်၊ သေပျက်မှတ်၊ ပညတ်ရှိပ်ဆယ်မည်" (ဆို ၃–ခေါက်)

အဲဒါ ကိုယ်ထဲရှိတဲ့ရှိပ်တွေ အားလုံးနှစ်ဆယ့်ရှစ်ပါး၊ အဖိုဖြစ်ကြောင်း အမဖြစ်ကြောင်း ဘာဝရှိပ်ကတော့ တစ်ခုပဲရတယ်၊ နှစ်ဆယ့်ခုနစ်ပါးပေါ့လေ၊ ဒါလူတိုင်း လူတိုင်းမှာ အပြည့်အစုံရှိရင် အဲဒီအတိုင်းပဲ၊ အဲ မျက်စိကွယ်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုရင်တော့ မျက်စိရှိပ်မရှိဘူး၊ နားပျက်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုရင်လည်း နားရှိပ် မရှိဘူးပေါ့လေ၊ အဲဒီလို နည်းနည်းပါးပါး လျော့နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေလည်း တချို့ ရှိပါလိမ့်မယ်၊ များသောအားဖြင့် လူတိုင်းလူတိုင်းမှာ ရှိပ်နှစ်ဆယ့်ခုနစ်ပါးကတော့ ရှိနေတာပဲ။

ထင်ရှားတဲ့ရှိပ်ကို ရှုရတယ်

အဲဒီမှာ ထင်ရှားတဲ့ ရှိပ်တွေကို ဝိပဿနာရှုရတယ်၊ မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း ဒွါရခြောက်ပါးမှာ ထင်လာတဲ့ ရှိပ်တွေကိုရှုရတယ်၊ ထင်လာတဲ့ရှိပ်တွေကို မရှုမိလို့ရှိရင် အဲဒါတွေကို ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါအနေနဲ့ အထင်မှားပြီးတော့ တဏှာနဲ့ သာယာပြီးတော့လည်း စွဲလမ်းတယ်၊ ဒိဋ္ဌိနဲ့အထင်မှားပြီးတော့လည်း စွဲလမ်းတယ်၊ အဲဒီလို စွဲလမ်းတာတွေ ပျောက်အောင်လို့ မြင်တိုင်း, ကြားတိုင်း ဒွါရခြောက်ပါးမှာ ထင်လာတဲ့ရှိပ်တွေကို ရှုရတယ်၊ ဒီမှာနာမ်အမည်တွေ မပါသေး ဘူး၊ နာမ်ကိုတော့ နောက်မှပဲ ပြောရမယ်၊ အခုတော့ "ရူပက္ခန္ဓာ"ရှိပ်ဝတ္ထုပဲ ရှိသေးတယ်။

အနည်းဆုံး ရှိပ်ရှစ်ခု ပေါင်းဖြစ်တယ်

အဲဒီရှိပ်တွေကလည်း ရှိပ်တစ်ခုချင်း တစ်ခုချင်း ဖြစ်တာမဟုတ်ဘူး၊ အနည်းဆုံး ရှိပ်ရှစ်ခုပေါင်း ဖြစ်တယ်၊ ရှစ်ခုထက်နည်းပြီးတော့ မဖြစ်ဘူး၊ ဘယ်လိုပေါင်းဖြစ်သလဲဆိုရင် မြင်တဲ့အဆင်းရှိပ်၊ အနံ့ရှိပ်၊ အရသာရှိပ်၊ ပထဝီ, အာပေါ, တေဇော,ဝါယောဆိုတဲ့ ဘုတ်လေးပါး၊ သြဇာရှိပ်–သြဇာရှိပ်ဆိုတာ အာဟာရရှိပ်ပဲ၊ အနည်းဆုံး ဒီရှိပ်ရှစ်ခုကတော့ ပေါင်းပြီး တော့ဖြစ်တယ်၊ ကဲ . . အဲဒါဆိုရမယ်။

"ဆင်းနံ့ရသာ၊ ဘုတ်လေးဖြာ၊ သြဇာဌကလာပ်" (ဆို ၃–ခေါက်)

အဲဒီ ရှိပ်ရှစ်ခုပေါင်းဖြစ်တာကို အဋ္ဌကလာပ်ရှိပ်လို့ ခေါ်တယ်၊ အဋ္ဌဆိုတာ ရှစ်ခု၊ ကလာပ်–ဆိုတာ အပေါင်း–အဋ္ဌကလာပ်–ရှိပ်ရှစ်ခုအပေါင်းတဲ့၊ လက်ဖက်ဖြစ်လို့မို့ "ဋ္ဌကလာပ်"လို့ အ–ဋ္ဌ–က–အ ကို ဖျောက်ဆို ထားတာ၊ ဆိုလိုတာက အဋ္ဌကလာပ် အဲဒီလို အပြည့်အစုံဆိုလိုတာပဲ။

ကလာပ်ဆိုတာလည်း ကမ္မဇကလာပ်, စိတ္တဇကလာပ်, ဥတုဇကလာပ်, အာဟာရဇကလာပ်ရယ်လို့ လေးမျိုးရှိပါတယ်၊ အခု ရှိပ်ရှစ်ခုထဲပေါင်းဖြစ်တဲ့ ကလာပ်ကတော့ ကမ္မဇကလာပ်ရယ်လို့ မရှိဘူး၊ ကံကြောင့် ဖြစ်တဲ့ ကမ္မဇကလာပ်ထဲမှာ အဋ္ဌကလာပ်ဆိုတာ မရှိဘူး၊ ရှစ်ခုပေါင်းမရှိဘူး၊ ကိုးခု, ဆယ်ခုပေါင်းသာရှိတယ်၊ ဒါကြောင့် လက်သည်းကွင်းနဲ့ ကမ္မဇ မရှိလို့ပြထားတယ်။ မြူမှုန်လေးတစ်ခုဆိုရင် အဲဒါ ရှိပ်ရှစ်ခုအပေါင်း ပါဝင်တယ်၊ ဘယ်လောက်သေးသေး၊ အဲဒါ ရှိပ်ရှစ်ခု အပေါင်းပဲ၊ ကိုယ်ထဲမှာလည်းပဲ ကမ္မဇမဟုတ်တဲ့ ရှိပ်တွေရှိတယ်၊ အဲဒီအထဲမှာ ပထဝီလွန်ကဲနေလို့ရှိရင် ခက်မာကြမ်းတမ်းတာ, နူးညံ့တာက ထင်ရှားတယ်၊ အာပေါလွန်ကဲရင်လည်း အစိုဓာတ်, အရည်တွေက ထင်ရှားတယ်၊ ရေလေးတစ်မှုန်ထဲမှာလည်း အဲဒီအဋ္ဌကလာပ် ရှိပ်ရှစ်ခုကတော့ ရှိတာပဲ၊ တေဇော–အပူ အခိုးအငွေ့ထဲမှာလည်း ဒီရှစ်ခုပဲ၊ ဝါယော–လေထဲမှာလည်း ဒီရှစ်ခုပဲ။ အဲ လေထဲမှာတော့ အသေးစိတ်ခွဲလို့ မလွယ်ဘူး၊ သူက ပေါင်းလျက် စုလျက်ပဲ ဖြစ်နေတယ်၊ အမှုန်လေးလုပ်လို့ မရဘူး။ ပထဝီတို့, အာပေါတို့ကတော့ အမှုန်လေးလုပ်လို့ရတယ်။

ရှိပ်ဆိုရင်တော့ အဆင်းလည်းရှိတာပဲ၊ အဲဒီအဆင်းကို မျက်စိမကောင်းလို့မမြင်ရင်သာရှိရမယ်၊ မြင်နိုင်ကောင်းတဲ့ အဆင်းတော့ သူ့မှာရှိတယ်၊ အနံ့သဘောလည်း ရှိတာပဲ၊ တချို့ နမ်းကြည့်ပေမယ်လို့ အနံ့က မထင်ရှားဘူး၊ ဒါပေမယ့် သူ့မှာ အနံ့ကတော့ ရှိတာပဲ။ သိမ်မွေ့တယ်၊ အရသာလည်း ရှိတာပဲ၊ လျှာပေါ် တင်ကြည့်သော်လည်း တချို့ အရသာမပေါ်ဘူး၊ ဒါပေမယ့်လို့ အရသာ သဘောတော့ရှိတာပဲ၊ သဲလုံးကို လျှာပေါ် တင်ကြည့်ရင် အရသာမရှိဘူးလို့ ပြောမှာပဲ၊ ဒါပေမယ့်လို့ အဲဒီအထဲမှာ အရသာရှိပ်ဆိုတာရှိတယ်၊ သြဇာဆိုတာကတော့ အာဟာရရှိပ်ပဲ၊ အာဟာရကို ဖြစ်စေနိုင်တဲ့ရှိပ်တဲ့၊ ဒါလည်း ရှိတာပဲ။

အဲဒီရှစ်ခုကို ပါဠိနဲ့ဆိုရင် ပထဝီ, အာပေါ, တေဇော, ဝါယော, ဝဏ္ဏ, ဂန္ဓ, ရသ, သြဇာတဲ့၊ အဲဒါ အဋ္ဌကလာပ် ရုပ်ရှစ်ခုအပေါင်းပဲ၊ ဒီရုပ်ရှစ်ခုကတော့ ဘယ်လောက် သေးငယ်တာဖြစ်ဖြစ် ရုပ်သာဆိုလို့ရှိရင်တော့ ဒီရုပ်ရှစ်ခုဟာ တစ်ပေါင်း တစ်စည်းထဲ ပါရှိနေတယ်လို့သာ မှတ်ဖို့ပါပဲ၊ အဲဒီရုပ်ရှစ်ခုအပေါင်းကို ပါဠိလို သုဒ္ဓဋ္ဌက ကလာပ်လို့ ခေါ်တယ်။

အဲ သုဒ္ဓဋ္ဌက ကလာပ်ရှစ်ခုထဲကို ဇီဝိတ အသက်ရုပ်တစ်ခုတည့်လိုက်ရင် ရုပ်ကိုးခု ဖြစ်သွားတယ်၊ အဲဒီကိုးခု အပေါင်းကို ကျမ်းဂန်တွေမှာ ဇီဝိတနဝက ကလာပ်လို့ ဆိုပါတယ်၊ ကံကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ကမ္မဇကလာပ်တဲ့၊ အဲဒီမှာ ပါစက တေဇောပါတယ်လို့ ဆိုပါတယ်၊ ပါစကတေဇောဆိုတာ အစာကို ကျက်စေတတ်တဲ့ ဝမ်းမီးပေါ့၊ ကဲ ဆိုရမယ်။

"အသက်နှင့်တကွ၊ ထိုအဋ္ဌ၊ နဝရုပ်ကလာပ်" (ဆို ၃–ခေါက်)

ဗြဟ္မာတွေကို ပြတဲ့နေရာမှာ ဇီဝိတနဝက ကလာပ်ရုပ်ကိုလည်း ပြပါတယ်၊ ကာမသတ္တဝါတွေ မှာတော့ ဇီဝိတနဝက ကလာပ်ကို သီးခြားမပြပါဘူး၊ ဒွတ္တိံ သာကာရ ၃၂–ပါးသော အခြင်းအရာတွေကို ပြတဲ့နေရာကျတော့ပြပါတယ်၊ အဲဒီမှာ ဇီဝိတနဝက ကလာပ်တွင် ပါစကတေဇော ရှိတယ်ဆိုပြီးတော့ ပြထားပါတယ်။

"အကြည်ဘာဝ၊ ဟဒယ၊ ဒသရုပ်ကလာပ်"တဲ့၊ အကြည်ရယ်, ဘာဝရယ်, ဟဒယရယ်, အဲဒါ တိုတိုနဲ့ မှတ်လွယ် အောင် ချုံးပြီးတော့ ဆိုထားတယ်၊ အကြည်ရုပ်က ငါးခု၊ ဘာဝရုပ်က နှစ်ခု၊ ဟဒယရုပ်က တစ်ခု၊ အဲ ရှစ်ခုရှိသွားပြီ၊ ပြီးတော့ ဇီဝိတကဆိုခဲ့ပြီ၊ အဲဒါက တစ်ခု၊ ပေါင်းတော့ ကိုးခုရှိတယ်၊ အဲဒီကိုးခုကို အဋ္ဌကလာပ်ရုပ် ရှစ်ခုကိုထည့်ရမယ်၊ ထည့်တဲ့ အခါမှာ မျက်စိအကြည်ရယ်, ဇီဝိတရယ်, အဋ္ဌက ကလာပ် ရှစ်ခုရယ် ပေါင်းဆယ်ခု၊ အဲဒါ ဒသက ကလာပ်တစ်ခုပဲ၊ နောက် ဒီအတိုင်း နားအကြည်ရယ်, ဇီဝိတရယ်, အဋ္ဌက ကလာပ်ရယ် ဆယ်ခု၊ သူက ဒသရုပ်တစ်ခု၊ နှာအကြည်ရယ်, ဇီဝိတရယ်, အဋ္ဌက ကလာပ်ရှစ်ခုရယ် ဆယ်ခု၊ သူက ဒသရုပ်တစ်ခု၊ လျှာအကြည်ရယ်, ဇီဝိတရယ်, အဋ္ဌက ကလာပ်ရှစ်ခုရယ် ဆယ်ခု၊ သူက ဒသရုပ်တစ်ခု၊ နောက် ကိုယ်အကြည်ရယ်, ဇီဝိတရယ်, အဋ္ဌက ကလာပ်ရယ် ဆယ်ခု၊ သူက ဒသရုပ်တစ်ခု၊ နောက် ဣတ္ထိဘာဝရယ်, ဇီဝိတရယ်, အဋ္ဌက ကလာပ်ရယ် ဆယ်ခု၊ သူက ဒသရုပ်တစ်ခု၊ နောက် ပုမ္ဘာဝရယ်, ဇီဝိတရယ်, အဋ္ဌက ကလာပ်ရယ် ဆယ်ခု၊ နောက် ဟဒယရယ်, ဇီဝိတရယ်, အဋ္ဌက ကလာပ်ရယ် ဆယ်ခု၊ သူက ဒသရုပ်တစ်ခု၊ ဒသက ကလာပ်ဘယ်နှစ်ခု ရှိသွားပြီလဲ ဆိုရင် ရှစ်ခုရှိသွားပြီ၊ အဲဒါတွေဟာ ကမ္မဇကံကြောင့် ဖြစ်တာတွေ၊ စိတ်ကြောင့်လည်းမဟုတ်၊ ဥတုကြောင့်လည်း မဟုတ်၊ အာဟာရကြောင့်လည်း မဟုတ်ဘူး၊ ကံကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ရုပ်ကလာပ် တွေတဲ့၊ ကဲဆိုရမယ်။

"အကြည် ဘာဝ၊ ဟဒယ၊ ဒသ ရုပ်ကလာပ်" (ဆို ၃–ခေါက်)

ဒါ ဝိပဿနာရှုရတဲ့ ကလာပ်တွေ၊ ဒီတော့ သူကအရေးကြီးတယ်၊ မျက်စိက မြင်တိုင်း, မြင်တိုင်း၊ မြင်တယ် မြင်တယ်သိရင် မျက်စိရုပ်ရယ်, မြင်စရာရုပ်ရယ် ဒီလောက်သာမကဘူး၊ ပထဝီ စတဲ့ ဘုတ် ၄–ပါးရယ်, အဆင်း, အနံ့, အရသာရယ်, သြဇာရယ်, ဇီဝိတရယ်, မျက်စိအကြည်ရယ် အဲဒီလို ကလာပ်ရုပ်တွေ တစ်ပေါင်းတည်း ပါဝင်နေတယ်၊ အဲဒါကို သိထားရမယ်၊ ဘယ်လောက်ပဲသေးငယ်တဲ့ ရုပ်ကလေး ဖြစ်ဖြစ် ဒီအခါကာလမှာ ဒီရုပ်ဆယ်ခု အပေါင်းကတော့ ပါဝင်လျက်ပဲ ရှိတယ်၊ နားရုပ်ကလည်း ဆယ်ခုအပေါင်း, နှာခေါင်းရုပ်ကလည်း ဆယ်ခုအပေါင်း, လျှာရုပ်ကလည်း ဆယ်ခု အပေါင်း ကိုယ်ရုပ်ကလည်း ဆယ်ခုအပေါင်း အဲဒါအားလုံးလည်း တစ်ဆယ်ချည်းပဲ။

ယောကျ်ားဖြစ်ကြောင်းရုပ်, မိန်းမဖြစ်ကြောင်းရုပ်–အဲဒီ ဘာဝရုပ်ဆိုတာကတော့ တစ်ကိုယ်လုံး ပျံ့နှံ့နေတယ်လို့ ဆိုတယ်၊ ပဋ္ဌိသန္ဓေကတည်းက ပါလာတဲ့ရုပ်တဲ့၊ အဋ္ဌကထာက ဒီလိုဆိုပါတယ်၊ ယောကျ်ား ဖြစ်မယ့် ပုဂ္ဂိုလ်တွေက ပုမ္ဘာဝရုပ်, မိန်းမဖြစ်မယ့် ပုဂ္ဂိုလ်တွေက ဣတ္ထိဘာဝရုပ်ဟာ ပဋ္ဌိသန္ဓေကတည်းက စပြီးတော့ ဖြစ်လာတယ်၊ အဲဒီ ဘာဝ ရုပ်ရယ်, ဇီဝိတ ရုပ်ရယ်, အဋ္ဌက ကလာပ်ရုပ် ရှစ်ခုရယ် အဲဒါလည်း တစ်ဆယ်စီပဲ။

စိတ်ကူးစဉ်းစားကြံစည်မှု၏ တည်ရာ ဟဒယ နှလုံးရုပ်ရယ်, ဇီဝိတရုပ်ရယ်, အဋ္ဌက ကလာပ်ရုပ်ရှစ်ခုရယ်၊ အားလုံးပေါင်း သူတို့လည်း တစ်ဆယ်စီပဲ၊ ဒသက ကလာပ်တွေ ဘယ်လောက်ရှိသွားပြီလဲ အားလုံး ရှစ်ခုရှိသွားပြီ၊ အဲဒီ ဒသက ကလာပ်တွေဟာ စိတ်ကြောင့်ဖြစ်တာလည်းမဟုတ်ဘူး၊ ဥတုကြောင့် ဖြစ်တာလည်း မဟုတ်ဘူး၊ အာဟာရကြောင့် ဖြစ်တာလည်း မဟုတ်ဘူး၊ ရှေးကပြုခဲ့ကြတဲ့ ကံကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ကမ္မဇကလာပ်တွေတဲ့။

ရှေးကုသိုလ်ကံရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဆိုရင် ကုသိုလ်ကံကြောင့် မျက်စိ, နား, နှာ, စသည်ဖြစ်တယ်၊ အကုသိုလ်ကံရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဆိုရင် အကုသိုလ်ကံကြောင့် မျက်စိ, နား, နှာ စသည်ဖြစ်တယ်၊ လူတို့, နတ်တို့မှာတော့ ကုသိုလ်ကံကြောင့် အဲဒါတွေ ဖြစ်ရတယ်၊ အပါယ်ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာတော့ အကုသိုလ်ကံကြောင့် အဲဒါတွေ ဖြစ်ရတယ်ပေါ့လေ၊ အဲ ကံကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ကမ္မဇကလာပ်ကိုးခုတဲ့၊ အဲဒါ မှတ်ထားဖို့ပါပဲ။

"အသံနှင့်တကွ၊ ထိုအဋ္ဌ၊ နဝရုပ်ကလာပ်"တဲ့၊ အဆင်းရယ်, အနံ့ရယ်, အရသာရယ်, သြဇာရယ်, ဘုတ်လေးပါးရယ်၊ အဲဒီရှစ်ခုသက်သက်က ကလာပ်တစ်ခု၊ သူကို ပါဠိလို သုဒ္ဓဋ္ဌက ကလာပ်လို့ခေါ်တယ်၊ အဲဒီရှစ်ခုနဲ့ အသံနဲ့ပေါင်းရင် ကိုးခုဖြစ်တယ်၊ "ထိုရှစ်ကိုးမှာ၊ ဝိညတ်ပါ၊ ကိုးဖြာဆယ်ကလာပ်"တဲ့၊ ရှစ်ခုထဲမှာ တစ်ခါ ကိုယ်အမူအရာပါတဲ့ ကာယဝိညတ် ဆိုတာ ထည့်လိုက်ရင် ကိုးခုအပေါင်း ကလာပ်တစ်ခုဖြစ်တယ်၊ အဲဒါ ပါဠိလို ကာယဝိညတ္တိနဝက ကလာပ်တဲ့၊ သူကတစ်ခု၊ နောက် နှုတ်က ပြောတဲ့အခါကာလမှာ အဲဒီအထဲ ဝစီဝိညတ်လည်းပါတယ်၊ အသံလည်းပါတယ်၊ ရုပ်ရှစ် ခု လည်းပါတယ်၊ အဲ–သူက ရုပ်ဆယ်ခုအပေါင်းပဲ၊ ပါဠိနဲ့တော့ ဝစီဝိညတ္တိ သဒ္ဒဒသက ကလာပ်တဲ့၊ သူက ကလာပ်တစ်ခု၊ အဲဒါဆိုရမယ်။

"အသံနှင့်တကွ၊ ထိုအဋ္ဌ၊ နဝရုပ်ကလာပ်"
"ထို ရှစ်ကိုးမှာ၊ ဝိညတ်ပါ၊ ကိုးဖြာဆယ်ကလာပ်" (ဆို ၃–ခေါက်)

ထိုရှစ် ဆိုတာ အဋ္ဌကလာပ်ရုပ်၊ အဲဒီရှစ်ခုထဲမှာ အသံထည့်ရင် နဝကိုးခု ဖြစ်တယ်၊ အဲဒီ ရှစ်ခု, ကိုးခုထဲမှာ တဲ့၊ ရှစ်ခုထဲ ကာယဝိညတ်ထည့်တော့ ကိုးဖြာပေါ့၊ ကိုးခု၊ နောက်အသံနဲ့ ဝစီဝိညတ်ကိုထည့်ရင် ရုပ်ဆယ်ခုအပေါင်း၊ အဲဒါဆယ်ကလာပ်၊ သူက ကလာပ်တစ်ခု၊ ဒါကြောင့် ကိုးခုကလာပ်လည်းရှိတယ်၊ ဆယ်ခု ကလာပ်လည်းရှိတယ်။

ပါဠိလို သုဒ္ဓဋ္ဌက ကလာပ်ကတစ်ခု၊ နဝက ကလာပ်ကတစ်ခု၊ ဒသက ကလာပ်ကတစ်ခု၊ သုံးခုရှိသွားပြီ၊ နောက်ထည့်စရာလေးတွေ ရှိသေးတယ်၊ "ပေါ့, နု, ခံ့ပါ၊ ပါဝင်ရာ၊ ဆယ့်တစ်ဖြာစသည်မှတ်"တဲ့၊ အဲဒါလေးတွေ ထည့်ပေးရမယ်၊ ခုနက ပြောခဲ့တဲ့ ကလာပ်သုံးမျိုးထဲမှာ ပေါ့ရုပ်ရယ်, နုရုပ်ရယ်, ခံ့ရုပ်ရယ် အဲဒီသုံးရုပ်ပါဝင်လာလို့ရှိရင် အစဉ်အတိုင်း ဆယ့်တစ်ဖြာ, ဆယ့်နှစ်ဖြာ, ဆယ့်သုံးဖြာ ဖြစ်သွားတယ်လို့ မှတ်ပါတဲ့။

ရှစ်ခုကလာပ်ထဲမှာ ပေါ့ရုပ်, နုရုပ်, ခံ့ရုပ် အဲဒီသုံးရုပ်ထည့်လိုက်ရင် ဆယ့်တစ်ခု၊ ကိုးခုကလာပ်ထဲမှာ အဲဒီသုံးရုပ် ထည့်လိုက်ရင် ဆယ့်နှစ်ခု၊ ဆယ်ခုကလာပ်ထဲမှာ အဲဒီသုံးခုထည့်လိုက်ရင် ဆယ့်သုံးခု ဖြစ်သွားတယ်၊ အခု နောက်တိုး ကလာပ်သုံးခုကို အရင်ဆိုခဲ့တဲ့ ကလာပ်သုံးခု ထည့်ပေါင်း ရေတွက်လိုက်ရင် ကလာပ်ခြောက်ခု ဖြစ်သွားတယ်၊ အဲဒီကလာပ် ခြောက်ခုဟာ စိတ်ကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ကလာပ်တွေတဲ့၊ ကဲ ဆိုရမယ်။

ပေါ့, နု, ခံ့ပါ၊ ပါဝင်ရာ၊ ဆယ့်တစ်ဖြာ စသည်မှတ်" (ဆို ၃–ခေါက်)

ပေါ့, နု, ခံ့ ဆိုတာ အစဉ်အတိုင်း ပါဠိလို လဟုတာရုပ်, မုဒုတာရုပ်, ကမ္မညတာရုပ် များပါပဲ၊ စိတ္တဇကလာပ် ခြောက်ခု ပြီးသွားပြီ။

ဥတုကြောင့်လည်း ရုပ်ကလာပ်တွေက ဖြစ်သေးတယ်၊ အဲဒါကတော့ လေးခုတဲ့၊ သူ့ကျတော့ လွယ်သွားပါပြီ၊ ရှစ်ခုကလာပ်က တစ်ခု၊ အသံနဲ့တကွ ကိုးခုကလာပ်က တစ်ခု၊ အဲဒါကို သီးခြားနှစ်ခု ထားပြီးတော့ ရှစ်ခုထဲမှာ ပေါ့, နု, ခံ့ ထည့်ရင် ဆယ့်တစ်က ကလာပ်တစ်ခု၊ ကိုးခုထဲမှာ ပေါ့, နု, ခံ့ ထည့်လိုက်ရင် ဆယ့်နှစ်က ကလာပ်တစ်ခု၊ အဲ–လေးခု ဖြစ်သွားပြီ၊ အဲဒီလေးခုဟာ ဥတုကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ကလာပ်တွေတဲ့။

ပြီးတော့ အာဟာရကြောင့်လည်း ရုပ်ကလာပ်တွေက ဖြစ်သေးတာပဲ၊ သုဒ္ဓဋ္ဌက ဆိုတဲ့ ရှစ်ခုကတစ်ခု၊ အဲဒီရှစ်ခုထဲမှာ ပေါ့, နု, ခံ့ သုံးခုထည့်လိုက်တော့ ဆယ့်တစ်ခု ဖြစ်တယ်၊ အဲဒီက ကလာပ်တစ်ခု၊ ပေါင်းအာဟာရကြောင့်ဖြစ်တဲ့ အာဟာရဇကလာပ် နှစ်ခုတဲ့၊ ဒါပဲ အာဟာရဇက ဒီနှစ်ခုပဲ ရှိတယ်၊ ကလာပ်တွေကို အားလုံးပေါင်းလိုက်ရင်–

"ကမ္မဇကိုး၊ စိတ်ခြောက်မျိုးနှင့်၊ လေးမျိုးဥတု၊ နှစ်ခုအာဟာ၊ ပေါင်းယူရာ၊
ကလာပ်နှစ်ဆယ့်တစ်"တဲ့။

ကမ္မဇ–ကံကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ကလာပ်က ကိုးခု၊ စိတ္တဇ စိတ်ကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ကလာပ်က ခြောက်ခု၊ ဥတုဇ ဥတုကြောင့် ဖြစ်တဲ့ကလာပ်က လေးခု၊ အာဟာရဇ အာဟာရကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ကလာပ်ကနှစ်ခု၊ ပေါင်း နှစ်ဆယ့်တစ်ခုရှိတယ်၊ ဒီကလာပ် နှစ်ဆယ့်တစ်ခုထဲတွင် သုဒ္ဓဋ္ဌက–ရှစ်ခုကလာပ်နဲ့ သဒ္ဒနဝက–အသံပါ ကိုးခုကလာပ် နှစ်ခုတို့မှာ ဗဟိဒ္ဓအပြင်မှာရော, ကိုယ်တွင်း အဒ္ဓါတ္တမှာရော ဖြစ်နိုင်တယ်၊ ကျန်တဲ့ကလာပ် တစ်ဆယ့်ကိုးခုကတော့ ကိုယ်အတွင်း အဒ္ဓါတ္တမှာ ချည်းဖြစ်နိုင် တယ်တဲ့။

"ဝိညတ်ဆိုင်ရာ၊ ကလာပ်မှာ၊ စိတ်သာဖြစ်ကြောင်းမှတ်"တဲ့၊ ကလာပ်အမည်တွေက ဥတုဇကလည်း စိတ္တဇနဲ့ရော ပြီးတော့ ပါနေတယ်၊ ဝိညတ်လည်း ဥတုကြောင့် ဖြစ်သလားလို့ မေးစရာရှိတာနဲ့ ဒါလေးကို ထပ်ပြီးတော့ ဖြေထားတယ်၊ ဝိညတ်ပါလို့ရှိရင် စိတ္တဇပဲ၊ ဥတုဇမဟုတ်ဘူး၊ ဥတုဇမှာ မပါဘူး၊ ဒါကို ခြွင်းချက်နဲ့ ပြန်နုတ်ထားတယ်၊ ကဲ ဆိုရမယ်–

"ဝိညတ်ဆိုင်ရာ၊ ကလာပ်မှာ၊ စိတ်သာဖြစ်ကြောင်းမှတ်" (ဆို ၃–ခေါက်)

စိတ္တဇ, ဥတုဇ, အာဟာရဇကလာပ်လို့ ၁၁–၁၂–၁၃ တို့မှာ ဥတုဇပါသွားတယ်၊ ဝိညတ်ပါလို့ရှိရင် ဥတုဇမဟုတ်ဘူး၊ စိတ္တဇပဲ၊ ဒါလေးကိုမှတ်ထား၊ ပြန်နုတ်ထားတယ်၊ ခြွင်းချက်ကလေးပေါ့လေ။

ပြီးတော့ "ပေါ့, နု, ခံ့သာ၊ ဝိညတ်ပါ၊ ပြင်မှာမရှိပါ"တဲ့၊ ပေါ့တဲ့ရုပ်၊ နုတဲ့ရုပ်၊ ခံ့တဲ့ရုပ် ကာယဝိညတ်, ဝစီဝိညတ်ရုပ် အဲဒီရုပ်ငါးခုဟာ အပြင်ဗဟိဒ္ဓမှာ မရှိဘူး၊ သတ္တဝါတို့ အဖျတ္တ ကိုယ်တွင်းမှာသာ ရှိတယ်တဲ့၊ အဲဒါဆိုရမယ်။

"ပေါ့, နု, ခံ့သာ, ဝိညတ်ပါ၊ ပြင်မှာ မရှိပါ" (ဆို ၃–ခေါက်)

ဒီတော့ အပြင်ဗဟိဒ္ဓမှာ ဘာတွေရှိတော့တုန်းဆိုတော့ အဋ္ဌကလာပ်ရုပ်နဲ့ သဒ္ဒနဝက ကလာပ်ရုပ် ဒီနှစ်ခုပဲရှိတော့တယ်၊ ဒါလေးတွေကိုလည်း မှတ်ထားရမယ်။

ပဋိသန္ဓေအခါ ဓာတ်ခြစ်တဲ့ ကလာပ်ရှည်

"ဂမ္ဘသေယျာ၊ သန္ဓေမှာ၊ ကာ, ဘာ, ဝတ်သုံးမည်"တဲ့၊ ဂမ္ဘသေယျက ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ပဋိသန္ဓေ နေကာစမှာ ပဋိသန္ဓေစိတ်နဲ့အတူ တစ်ပေါင်းတည်း တစ်ခါတည်းဖြစ်တဲ့ ရုပ်ကလာပ် ဘယ်နှစ်ခုဖြစ်တုန်းဆိုတော့ သုံးခုတဲ့၊ ကာယဒသက, ဘာဝဒသက, ဝတ္ထု ဒသက အဲဒီ ကလာပ်သုံးခုဖြစ်တယ်တဲ့၊ ကာ–ကာယဒသက ကိုယ်အကြည် ရုပ်နှင့်တကွ တစ်ဆယ်၊ ဘာ ဣတ္ထိဘာဝ ဒသက အမဖြစ်မည်ဆိုလျှင် အမဖြစ်ကြောင်း ရုပ်နှင့်တကွ တစ်ဆယ်၊ ပုမ္ဘာဝဒသက–ယောကျ်ားဖြစ်မည်ဆိုလျှင် ယောကျ်ားဖြစ်ကြောင်း ရုပ်နှင့်တကွ တစ်ဆယ်၊ အဲဒါက ပုဂ္ဂိုလ်အလိုက် တစ်ခုသာဖြစ်မယ်၊ ဝတ်–ဝတ္ထု–ဟဒယဝတ္ထု ဒသက–ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ တည်ရာမှီရာ ဖြစ်တဲ့ နှလုံးရုပ်နှင့်တကွ တစ်ဆယ်၊ အဲဒီ ကလာပ်သုံးစည်း ရုပ်ပေါင်းသုံးဆယ် ပေါ့လေ၊ အမိဝမ်းတွင်း ပဋိသန္ဓေနေစကတည်းက တစ်ပေါင်းတည်း အရင်းတည်ပြီးတော့ ဖြစ်လာတယ်၊ အဲဒါကို လက်သည်းကွင်းနဲ့ အဓိပ္ပာယ် ဖော်ထားပါတယ်၊ ကဲ ဆိုရမယ်–

"ဂဗ္ဘသေယျာ၊ သန္ဓေမှာ၊ ကာ, ဘာ, ဝတ်သုံးမည်" (ဆို ၃–ခေါက်)

ဂဗ္ဘသေယျကပုဂ္ဂိုလ်တွေ အမိဝမ်းတွင်းမှာ ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့်တကွ တစ်ပြိုင်နက်ဖြစ်တဲ့ ရုပ်ကလာပ် သုံးခု၊ တစ်ခု တစ်ခုလျှင် တစ်ဆယ်၊ အားလုံး သုံးဆယ်ပေါ့လေ၊ ဒါပေမယ့်လို့ တစ်ဆယ်, တစ်ဆယ်သာဆိုတယ် အမျိုးတူ ကလာပ်တွေ ကတော့ အများကြီးနေမှာပါပဲ၊ ဒီ ရုပ်ကလာပ်သုံးစည်းနဲ့ စတည်ပြီးတော့ လူရယ်လို့ ဖြစ်လာကြတယ်တဲ့၊ မှတ်သားဖို့ ရာကအစ ဖြစ်ကာစမှာ သိမ်သိမ်မွေ့မွေ့ သေးသေးလေးကစပြီးတော့ ဖြစ်လာခဲ့ကြတာ၊ အဲဒီကစပြီးတော့ တဖြည်းဖြည်း ပွားစီးလာတဲ့အခါ မျက်စိတို့, နားတို့, နှာခေါင်းတို့, လျှာတို့, ကိုယ်တို့ဆိုတဲ့ အကြည်ဝတ္ထုရုပ်တွေအထိ ပွားစီးလာတယ်၊ ဒါတွေ ဘယ်အခါလောက်မှာ ဖြစ်လာကြသလဲဆိုရင်၊ အဲ ကိုယ်ကတော့ပါသွားပြီ၊ အဋ္ဌကထာဆရာက "သတ္တသတ္တတိ ရတ္တိမှိ" ခုနစ်ဆယ်နဲ့ ခုနစ်ခုမြောက်ညဉ့်ကျမှ ဖြစ်တယ်တဲ့၊ ခုနစ်ဆယ့်ခုနစ်ခုမြောက် ညဉ့်ဆိုတော့ ပဋိသန္ဓေ တည်နေပြီးနောက် ဇကာဒသမသတ္တာဟ လောက်မှာပေါ့၊ ခုနစ်ဆယ့်ခုနစ်ရက်မြောက် ညဉ့်ကျမှပဲ အဲဒီ မျက်စိတို့, နားတို့, နှာခေါင်းတို့, စတဲ့ ရုပ်တွေဖြစ်တယ်လို့ ဆိုပါတယ်၊ စတည်တည်ချင်း ရုပ်သေးသေးလေးဆိုတော့ မျက်စိစတဲ့ အကြည်ရုပ်တွေ မရှိသေးဘူးတဲ့၊ တချို့မျက်စိကွယ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ စကတည်းက မဖြစ်ခဲ့တာတွေလည်း ရှိတယ်၊ ရှိပြီးမှ ပျက်တာတွေလည်း ရှိတာပဲ။

သံသေဒဇနဲ့ ဩပပါတ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ပဋိသန္ဓေကာလ

အမိဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်အပြင် သံသေဒဇပုဂ္ဂိုလ်တို့, ဩပပါတ်ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ဆိုတာလည်း ရှိသေးတယ်၊ သံသေဒဇပုဂ္ဂိုလ်ဆိုတာ အညိုကိုစွဲပြီးတော့ဖြစ်တာ၊ ပိုးလောက်လေးတွေ စသည်ပေါ့၊ ဩပပါတ် ဆိုတာကတော့ တစ်ခါတည်း ကိုယ် ထင်ရှားဖြစ်လာတာ၊ တဏ္ဍေတို့, နတ်တို့, ဗြဟ္မာတို့ ဒီလိုပုဂ္ဂိုလ်တွေ တစ်ခါတည်း ဗြုန်းဆို ကိုယ်ကောင်အထည်ကြီးပါ အပြည့်အစုံဖြစ်လာတာ၊ အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်တွေကျတော့ ပဋိသန္ဓေ ကလာပ်ပေါင်း ခုနစ်စည်း ခုနစ်စည်း တစ်ခါတည်း ဖြစ်လာကြတယ်တဲ့။

"သံသေ, ဩပပါတ်၊ ပြည့်စုံလတ်၊ ကလာပ်ခုနစ်မည်" အပြည့်အစုံဖြစ်လာမယ် ဆိုရင် ကလာပ် ခုနစ်စည်းလုံးဖြစ်တာပဲ၊ သို့သော်လည်း အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ ကံမကောင်း အကြောင်းမသင့်ပြန်ရင် မျက်စိချို့ချင်လည်း ချို့နေမယ်၊ နားချို့ချင်လည်း ချို့နေမယ်၊ အဲဒီလိုကျရင် မျက်စိကလာပ်, နားကလာပ်မပါနိုင်ဘူးပေါ့၊ အဲဒီလို လျော့နေတာတွေလည်းရှိတာပဲ၊ အပြည့်အစုံဆိုလို့ရှိရင်တော့ ကလာပ်ခုနစ်စည်းတဲ့၊ အဲဒါ ဆိုရမယ်။

"သံသေ, သြပပါတ်၊ ပြည့်စုံလတ်၊ ကလာပ်ခုနစ်မည်" (ဆို ၃–ခေါက်)

ကမ္မဇ–ကံကြောင့် ဖြစ်တဲ့ ကလာပ်က ရှစ်ခုရှိတယ်၊ ဘာဝ ကလာပ်နှစ်ခုက တစ်ပြိုင်နက် တစ်ဦးတည်းမှာ ဖြစ်နိုင်တာ မဟုတ်ဘူး။ တစ်ဦးမှာ ဘာဝကလာပ် တစ်ခုသာ ဖြစ်နိုင်တယ်၊ အဖိုဖြစ်မည့် ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုရင် ပုမ္အာဝကလာပ်, အမဖြစ်မည့် ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုရင် ဣတ္ထိဘာဝကလာပ်၊ ဒီလို တစ်ခုချင်းသာ ဖြစ်ရတယ်၊ ဒါကြောင့် ရှစ်ခုပဲရှိတယ်၊ ပဋ္ဌိသန္ဓေအခါမှာ သံသေဒဇ, သြပပါတ် ပုဂ္ဂိုလ်တွေဆိုရင်စက္ခုဒသက, သောတ ဒသက, ঘာနဒသက, ဇိဝှါဒသက, ကာယဒသက, ဘာဝဒသက, ဝတ္ထုဒသက ကလာပ်၊ ဒီ ခုနစ်စည်း၊ အဲဒါ အပြည့်အစုံဖြစ်ရင် ဒီခုနစ်စည်းပဲ ဖြစ်တယ်၊ ဒီထက် လျော့လို့လည်း မဖြစ်ဘူး၊ ဒီထက်တိုးလို့လည်း မဖြစ်ဘူး၊ ဒါကြောင့် ဟိုမှာ လက်သည်းကွင်းနဲ့ ပြထားတယ်၊ ဒသကကလာပ်ခုနစ်စည်း ဆိုတော့ ရုပ်ခုနစ်ဆယ်ပေါ့၊ သံသေဒဇ, သြပပါတ် ပုဂ္ဂိုလ်တွေဆိုတာ ဒီက စဖြစ်တာ၊ ဒါလည်း အမှန်လေး ခုနစ်ခုတင် မဟုတ်ဘူး၊ အကောင်အထည်ကြီးလိုက် အပြည့်အစုံပဲ၊ ကာယတို့, ဘာဝတို့ဆိုတာအများကြီးနေမှာပေါ့၊ နည်းနည်းလေး မဟုတ်ဘူး။

စက္ခုကလည်း သူ့မျက်စိအကြည်ရှိသလောက် ပျံ့နှံ့တဲ့ မျက်စိအကြည်ဖြစ်နေတာ၊ နားအကြည် ကလည်း နားထဲမှာ ပျံ့နှံ့တည်နေတာ၊ နှာခေါင်းအကြည်ကလည်း နှာခေါင်းထဲမှာ ပျံ့နှံ့တည်နေတာ၊ သူ့နေရာဌာနနဲ့သူ အကြည်ရုပ်တွေက ပျံ့နှံ့ပြီးတော့တည်နေကြတာပဲ၊ တစ်မှုန်တည်း သေးသေးလေးနေမှာ မဟုတ်ဘူး၊ ဇိဝှာတို့, ကာယတို့, ဟဒယတို့ဆိုတာလည်း ဒီအတိုင်း သူ့ဌာနနဲ့သူ ပျံ့နှံ့တည်နေကြမှာပဲ၊ ကာယဆိုရင် ကိုယ်ကြီးက ကြီးသလောက် ကာယအကြည်ဟာလည်း အများကြီး ပျံ့နှံ့တည်နေကြမှာပဲပေါ့၊ ဒါပေမယ့်လို့ ကလာပ် အနေအားဖြင့်တော့ ခုနစ်ခု ခုနစ်ခုပဲ၊ တစ်ခု တစ်ခုကို ဆယ်ခု ဆယ်ခုပဲ တွက်ထားတယ်၊ ကလာပ်ခုနစ်ခု ရုပ်ပေါင်း ခုနစ်ဆယ်ကစပြီးတော့ဖြစ်တယ်တဲ့၊ ဒါ–သံသေဒဇပုဂ္ဂိုလ်တွေ ပဋ္ဌိသန္ဓေ၏ အခါမှာဖြစ်တဲ့ ကလာပ်တွေပဲ၊ သံသေဒဇဆိုတာ အညီကဖြစ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါတွေ–တဲ့။

သြပပါတ်ဆိုတာကတော့ ဗြုန်းခနဲ ခုန်ချလာသလို ဘွားကနဲ ရုပ်အပြည့်အစုံ ဖြစ်လာတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ–တဲ့၊ အဲဒါ တဏ္ဍေတို့, သရဲတို့, နတ်တို့, ပြိတ္တာတို့လိုပုဂ္ဂိုလ်တွေပေါ့၊ သူတို့ ပဋ္ဌိသန္ဓေက ဒီလိုဗြုန်းခနဲ ဖြစ်လာကြတာ၊ ဒါ–သူတို့ ပဋ္ဌိသန္ဓေပဲ၊ အဲဒါ နောက်သီတင်းကျမှ ဟောရဦးမယ်၊ သူကအရေးကြီးတယ်၊ ဒါတွေအခု နားလည်အောင်ဆိုရင် သင်္ဂြိဟ်ကို လေ့လာရတယ်၊ ဒီမှာ တိုတိုလေး အကျဉ်းချုံးထားတာပဲ။

ရှုပ်ကို ကာလစသည်ဖြင့် ခွဲခြင်း

အတိတ်, အနာဂတ်, ပစ္စုပ္ပန်, အတွင်း အပြင် အကြမ်း အနု အယုတ် အမြတ် အဝေး အနီး ဖြစ်သော ဤရုပ်အပေါင်း အစုကို ရူပက္ခန္ဓာလို့ခေါ်တယ်၊ ရူပက္ခန္ဓာဆိုတာ ရုပ်အစု–တဲ့၊ ရုပ်တစ်ခုတည်းလည်း အတိတ်, အနာဂတ်, ပစ္စုပ္ပန် သုံးခုဆိုတော့ တစ်စုရတယ်၊ အတွင်း, အပြင် နှစ်ခုဆိုတော့ တစ်စုရတယ်၊ အကြမ်း အနုဆိုတော့ တစ်စုရတယ်၊ အယုတ်, အမြတ်ဆိုတော့ တစ်စုရတယ်၊ အဝေးအနီးဆိုတော့ တစ်စုရတယ်၊ အဲဒီလို အတိတ်, အနာဂတ်, ပစ္စုပ္ပန် စသည်ဖြင့် ပေါင်းစုပြီးတော့ ရုပ်တစ်ခုတည်းကိုလည်း ရူပက္ခန္ဓာလို့ခေါ်ရတယ်၊ အဲဒါကိုတော့ နောက်သီတင်းနေ့ကျမှ ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ဟောရမယ်၊ ကဲ တစ်ခေါက်တော့ ဆိုလိုက်ကြဦးစို့။

"အတိတ်, အနာဂတ်, ပစ္စုပ္ပန်, အတွင်း အပြင် အကြမ်း အနု
အယုတ် အမြတ် အဝေး အနီး ဖြစ်သော ဤရုပ် အပေါင်းအစုကို
ရူပက္ခန္ဓာ ခေါ်သည်"

ကဲ အဲဒါကို နောက်သီတင်းလပြည့်နေ့ကျမှ ဟောရလိမ့်မယ်၊ ဟောတော့ ရူပက္ခန္ဓာ, နောက်ပြီးတော့ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ, ဝေဒနာက္ခန္ဓာ, သညာက္ခန္ဓာ, သင်္ခါရက္ခန္ဓာ–ဆိုတဲ့ စေတသိက်ခန္ဓာတွေရောပေါ့၊ အဲဒီခန္ဓာငါးပါး အကြောင်းတွေပါပဲ၊ အဲဒါတွေ ကိုဟောရင် ပရမတ်တရားတွေ ကုန်သွားတာပါပဲ၊ ခန္ဓာပြီးရင်လည်း အာယတနဝိဘင်းတို့ ဘာတို့ကို ဆက်ဟောလို့ ရမှာမဟုတ်ဘူး၊ အဲဒါတွေ စာရွက်ထဲမှာ မပါဘူးထင်တယ်၊ ဒီတော့ ကိုယ့်ဟာကို လေ့လာမှတ်သားထားဦးပေါ့၊ နောက်တစ်ခါ ပြောရင်လွယ်လွယ်ကူကူနဲ့သိအောင်မေးလို့ရှိရင်လည်းဖြေဆိုနိုင်အောင်လို့ပါပဲ၊ကဲ–တရားသိမ်းကြစို့ရဲ့၊၂–နာရီ ကောင်းကောင်း ရှိသွားပြီ။

ယနေ့အဖို့ အကျွန်ုပ်တို့ ပြုစုပွားများအားထုတ်အပ်သော သီလကုသိုလ်, ဘာဝနာကုသိုလ်, ဝေယျာဝစ္စကုသိုလ်။ပ။ အမျှပေးဝေပါကုန်၏ ।အလုံးစုံသောသတ္တဝါ ပေါင်းတို့သည် အမျှရကြ၍ ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ကျန်းမာ ချမ်းသာ ကြပါစေသော်။

သာဓု . . . သာဓု . . . သာဓု . . . ॥

၁၃၃၆–ခုနှစ်၊ ပြာသိုလပြည့်နေ့မှစ၍ ဝါတော်စဉ်အရ
ဟောကြားတော်မူသော
အဘိဓမ္မာတရားတော်

ကာမာဝစရ ကုသိုလ် ဝေဖန်ပုံ အကျဉ်းချုပ်

ကောက်နှုတ်ချက်

၁။ သောမနဿသဟဂုတ် ဉာဏသမ္ပယုတ် အသင်္ခါရိကစိတ်, သသင်္ခါရိကစိတ် ဖြစ်ခိုက်၌ အမည်ထုတ်၍ ဟောထားသော တရားတို့မှာ–

ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ စေတနာ၊ စိတ်၊	(ဖဿပဉ္စမက ၅)
ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ပီတိ၊ (သုခ) ဧကဂ္ဂတာ၊	(ဈာနင် ၅)
သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ (သမာဓိ) ပညာ၊ (မန၊ သောမနဿ) ဇီဝိတ၊	(ဣန္ဒြေ ၈)
(သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပ၊ သမ္မာဝါယာမ၊ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိ)	(မဂ္ဂင် ၅)
(သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ သမာဓိ၊ ပညာ) ဟိရီ၊ ဩတပ္ပ	(ဗိုလ် ၇)
အလောဘ၊ အဒေါသ၊ (အမောဟ)	(မူလ ၃)
(အနဘိဇ္ဈာ၊ အဗျာပါဒ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ)	(ကမ္မပထ ၃)
(ဟိရီ၊ ဩတ္တပ္ပ)	(လောကပါလ ၂)
ကာယပဿဒ္ဓိ၊ စိတ္တပဿဒ္ဓိ၊ ကာယလဟုတာ၊ စိတ္တလဟုတာ၊	
ကာယမုဒုတာ၊ စိတ္တမုဒုတာ၊ ကာယကမ္မညတာ၊ စိတ္တကမ္မညတာ၊	
ကာယပါဂုညတာ၊ စိတ္တပါဂုညတာ၊ ကာယုဇုကတာ၊ စိတ္တုဇုကတာ၊	(အစုံတရား ၁၂)
(သတိ၊ သမ္ပဇဉ်)	(ဥပကာရတရား ၂)
(သမထ၊ ဝိပဿနာ)	(ယုဂနद္ဓတရား ၂)
(ပဂ္ဂါဟ၊ အဝိက္ခေပ)	(ညီမျှစေအပ်သည့်တရား ၂)

မှတ်ချက်။ ။ လက်သည်းကွင်းဖြင့် ရှေးနှင့်တရားကိုယ် ထပ်တူဖြစ်ကြောင်း ပြသည်။

ဤ(၅၆)ပါးပင် ဖြစ်သည်။ တရားကိုယ်အားဖြင့် ၃၀ မျှသာရှိသည်။
ယေဝါပနအရ–အဌကထာ၌ ပြထားသော တရားတို့မှာ–

ဆန္ဒ၊ အဓိမောက္ခ၊ မနသိကာရ၊ တတြမဇ္ဈတ္တတာ	(အမြဲယှဉ် ၄)
ကရုဏာ၊ မုဒိတာ	(ရံခါယှဉ်၊ အပွမညာ ၂)
သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝ၊	(ရံခါယှဉ်၊ ဝိရတီ ၃)

ဤ(၉)ပါးတို့ပင်ဖြစ်သည်၊ ၂–ရပ်ပေါင်းလျှင် တရားကိုယ် ၃၉–ပါး ဖြစ်သည်။

၂။ သောမနဿသဟဂုတ် ဉာဏဝိပ္ပယုတ် အသင်္ခါရိကစိတ်, သသင်္ခါရိကစိတ်ဖြစ်ခိုက်၌ ယင်း ၃၉–ပါးမှ ဉာဏ်–ပညာ မပါ၊ ၃၈–ပါးဖြစ်သည်။

၃။ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ဉာဏသမ္ပယုတ် အသင်္ခါရိကစိတ်, သသင်္ခါရိကစိတ်ဖြစ်ခိုက်၌ ယင်း ၃၉–ပါးမှ ပီတိ မပါ ၃၈–ပါးဖြစ်သည်။

၄။ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ဉာဏဝိပ္ပယုတ် အသင်္ခါရိကစိတ်, သသင်္ခါရိကစိတ် ဖြစ်ခိုက်၌ ယင်း ၃၉–ပါးမှ ဉာဏ်ပညာနှင့် ပီတိ မပါ ၃၇–ပါးဖြစ်သည်။

ရူပကုသိုလ်နှင့် အရူပကုသိုလ် ဝေဖန်ပုံ
အကျဉ်းချုပ်–ကောက်နှုတ်ချက်

၁။ ရူပါဝစရ ပထမစျာန် ကုသိုလ်စိတ် ဖြစ်ခိုက်၌ အမည်ထုတ်၍ ဟောထားသည့် တရားများမှာ ကာမကုသိုလ် ပ+ဒု စိတ်တို့၌ကဲ့သို့ ၅၆–ပါးပင်၊ တရားကိုယ်လည်း ၃၀–ပင်။

ယေဝါပနအရ အမြဲယှဉ် ၄–ပါးနှင့် ရံခါယှဉ် အပွမည်သာ ၂–ပါးသာ၊ ၂–ရပ်ပေါင်း တရားကိုယ် ၃၆–ပါး ဖြစ်သည်။

၂။ စတုက္ကနည်း ဒုတိယစျာန်စိတ်ဖြစ်ခိုက်၌ ဝိတက်+ဝိစာရမပါ ၃၄–ပါး။

၃။ တတိယစျာန်စိတ် ဖြစ်ခိုက်၌ ပီတိလည်းမပါ ၃၃–ပါး။

၄။ စတုတ္ထစျာန်စိတ် ဖြစ်ခိုက် သုခလည်းမပါ၊ ဥပေက္ခာနှင့်တကွ ၃၃–ပါး။ ပဉ္စကနည်း ဒုတိယစျာန်စိတ် ဖြစ်ခိုက်၌ မူလ ၃၆–ပါးမှ ဝိတက်မပါ ၃၅–ပါး။ တတိယ စတုတ္ထ ပဉ္စစျာန်ဖြစ်ခိုက်၌ စတုက္ကနည်း ဒုတိယ တတိယ စတုတ္ထစျာန်စိတ်တို့ ဖြစ်ခိုက်၌ကဲ့သို့ပင် ၃၄၊ ၃၃၊ ၃၃–ပါး ဖြစ်သည်။

အရူပါဝစရစျာန် ၄–ပါးဖြစ်ခိုက်၌ ရူပါဝစရ ပဉ္စမစျာန်ဖြစ်ခိုက်၌ကဲ့သို့ပင် တရားကိုယ် ၃၃–ပါး ဖြစ်သည်။ ယင်းအရူပစျာန် ၄–ပါးကို ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိ၌ စတုတ္ထစျာန်ဟူသောအမည်ဖြင့် ဟောထားသည်။ ယင်း ၄–ပါးမှာ အာကာသာနဉ္စာယတန, ဝိညာဏဉ္စာယတန, အာကိဉ္စညာယတန နေဝသညာနာသညာယတနစျာန်တို့ ဖြစ်သည်။

လောကုတ္တရာကုသိုလ် ဝေဖန်ပုံ
အကျဉ်းချုပ်–ကောက်နှုတ်ချက်

အရိယမဂ်လေးပါး ဖြစ်ခိုက်၌ အမည်ထုတ်၍ ဟောထားသည့်တရားများမှာ–ကာမကုသိုလ် ပထမစိတ်၌ ဟောထားသည့် ၅၆–ပါးနှင့် ဝိရတီ ၃–ပါး၊ အနညာတညဿာမီတိန္ဒြေ ၁–ပါး၊ ပေါင်း ၆၀–ဖြစ်သည်၊ တရားကိုယ်အားဖြင့် ၃၃–သာရှိသည်၊ ယေဝါပနအရ ဆန္ဒစသည် အမြဲယှဉ် ၄–ပါးနှင့်တကွ တရားကိုယ် ၃၇–ပါး ဖြစ်သည်။

ဒုတိယစျာန် စသည်တို့၌ ရူပစျာန်၌ကဲ့သို့ ဝိတက်, ဝိစာရ, ပီတိတို့ကို နုတ်ပယ်သော အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ သုခ အရာ၌ ဥပေက္ခာကို ထည့်သောအားဖြင့် လည်းကောင်း တရားကိုယ် အရေအတွက်ကို သိအပ်၏။

အဌသာလိနီ စသည်၌ပြသော
ပဋိပဒါနှင့် အဘိညာ ခွဲခြားချက်

(၁) ရုပ်နာမ်ကို သိမ်းဆည်းရာ၌လည်းကောင်း၊ (၂) ရုပ်နာမ်ကို ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ်ရာ၌ လည်းကောင်း၊ (၃) အကြောင်းနှင့်အကျိုးကို သိမ်းဆည်းရာ၌လည်းကောင်း၊ (၄) လက္ခဏာရေးသုံးပါးကို သိမြင်ရာ၌လည်းကောင်း၊ (၅) မဂ်မှန်မဂ်မှားကို ဆုံးဖြတ်ရာ၌လည်းကောင်း ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ကိလေသာစိတ်ကို သုံးကြိမ်အထိ ရှု၍ပယ်ရလျှင် ဒုက္ခပဋိပဒါ (ဆင်းရဲသော အကျင့်)မည်၏၊ တစ်ကြိမ် နှစ်ကြိမ် ရှုရုံမျှဖြင့် ပယ်နိုင်လျှင် သုခပဋိပဒါ (ချမ်းသာသောအကျင့်)မည်၏။

(ကျက်မှတ်၍ ဆင်ခြင်ရာ၌ ထိုသို့သော အခက်, အလွယ် ရှိ–မရှိ ဆင်ခြင်ရာ၏။)

ဥပက္ကိလေသမှ လွတ်သော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်စသည် ကြာမြင့်စွာ တည်နေပြီးမှ အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖြစ်ပေါ်လျှင် ဒန္ဓာဘိညာ (နှေးသောအဘိညာဏ်) မည်၏၊ ထိုဉာဏ်များဖြစ်၍ မကြာမီပင် အရိယမဂ်ဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်လျှင် ခိပ္ပာဘိညာ (မြန်သော အဘိဉာဏ်) မည်၏။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် စသည်၌ပြသော
ဝိသုဒ္ဓိနှင့် ဉာဏ်ဖြစ်ပုံ အကျဉ်းချုပ်

သီလဝိသုဒ္ဓိ ပြည့်စုံမှ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိဖြစ်နိုင်သည်၊ နိဝရဏ ကင်းအောင် စိတ်တည်ငြိမ်မှု သမာဓိကို စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ ဟုခေါ်သည်၊ ယင်း စိတ္တဝိသုဒ္ဓိပြည့်စုံမှ နာမရူပဝရိစ္ဆေဒဉာဏ်နှင့် ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဖြစ်သည်။ ယင်း ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိပြည့်စုံမှ ပစ္စယ ပရိဂ္ဂဟဉာဏ်နှင့် ကခ်ါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိဖြစ်သည်။ ယင်း ဝိသုဒ္ဓိပြည့်စုံမှ သမ္မသနဉာဏ် စသည်တို့ဖြစ်ကြသည်။ သို့ဖြစ်၍ ရုပ်နာမ်ကြောင်းကျိုး စသည်ကို သရုပ်ခွဲ ဆင်ခြင်ရုံမျှဖြင့် နာမရူပဝရိစ္ဆေဒဉာဏ် စသည်မဖြစ်နိုင်ဟု မှတ်ရာ၏။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် သရုပ်ခွဲဆင်ခြင်ရာ၌ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိစသည် အကြောင်းမရှိသောကြောင့်ပင် ဤအချက်သည် ဒုက္ခပဋိပဒါ ကိုပြသော အဋ္ဌကထာ စကားဖြင့်လည်း ထင်ရှားပေ၏။

အကုသိုလ်ဝေဖန်ပုံ
အကျဉ်းချုပ်–ကောက်နှုတ်ချက်

၁။ သောမနဿသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် အသင်္ခါရိက လောဘမူ ပထမစိတ်ဖြစ်ခိုက်၌ အမည်ထုတ်၍ ဟောထားသော တရားတို့မှာ–

ဖဿပဉ္စမက ၅–ပါး၊ ဈာနင် ၅–ပါး၊	(ကုသိုလ်စိတ်၌ကဲ့သို့ပင် တရားကိုယ် ၅)
ဝီရိယ၊ (သမာဓိ၊ မန၊ သောမနဿ)၊ ဧဝိတ၊	(ဣန္ဒြေ ၅)
မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ၊ (မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပ၊ မိစ္ဆာဝါယာမ၊ မိစ္ဆာသမာဓိ)၊	(မိစ္ဆာမဂ္ဂင် ၄)
(ဝီရိယ၊ သမာဓိ၊ အဟိရိက၊ အနောတ္တပ္ပ)	(ဗိုလ် ၄)
လောဘ၊ မောဟ၊	(မူလ ၂)
(အဘိဇ္ဈာ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ၊	(ကမ္မပထ ၂)
(အဟိရိက၊ အနောတ္တပ္ပ၊	(လောကနာသက ၂)
(သမထ)	(အခြားကိစ္စတို့၌ ပုံ့လွင့်မှု ငြိမ်းစေသည့်တရား ၁)
(ပဂ္ဂါဟ၊ အဝိက္ခေပ၊	(ညီမျှစေအပ်သည့်တရား ၂)

ဤ ၃၂–ပါးပင်ဖြစ်သည်၊ တရားကိုယ်အားဖြင့် ၁၆–ပါးမျှသာရှိသည်။

ယေဝါပန–အရ အဋ္ဌကထာ၌ ပြသောတရားတို့မှာ ဆန္ဒ၊ အဓိမောက္ခ၊ မနသိကာရ၊ ဥဒ္ဓစ္စ ဟူသော ဤ ၄–ပါးပင်၊ ၂–ရပ်ပေါင်းလျှင် တရားကိုယ် ၂၀–မျှသာဖြစ်သည်။

၃။ သောမနဿသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ် အသင်္ခါရိက လောဘမူ တတိယစိတ်၌ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမပါ ယေဝါပန အရ မာနနှင့်တကွ တရားကိုယ် ၂၀–ပင် ဖြစ်သည်။

၅။ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် အသင်္ခါရိက လောဘမူ ပဉ္စမစိတ်၌ ပထမ ၂၀–မှ ပီတိမပါ ၁၉–ပါး ဖြစ်သည်။

၇။ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ် အသင်္ခါရိက လောဘမူ သတ္တမစိတ်၌ တတိယစိတ် ၂၀–မှ ပီတိမပါ ၁၉–ပါး ဖြစ်သည်။

၂၊ ၄၊ ၆၊ ၈။ လောဘမူ ဒုတိယစသော အသင်္ခါရိကစိတ် ၄–ပါးတို့၌ ၁၊ ၃၊ ၅၊ ၇–စိတ်တို့ဆိုင်ရာ တရားကိုယ် (၂၀၊ ၂၀၊ ၁၉၊ ၁၉)တို့တွင် ယေဝါပန အရထိနမိဒ္ဓနှင့်တကွ အစဉ်အတိုင်း (၂၂၊ ၂၂၊ ၂၁၊ ၂၁)ဖြစ်သည်။

၉။ ဒေါမနဿသဟဂုတ် ဒေါသမူ အသင်္ခါရိကစိတ်၌ ပထမစိတ် ဆိုင်ရာ ၂၀–မှ ပီတိ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ လောဘမပါ ဒေါသနှင့်တကွ ၁၈–ပါးဖြစ် သည်။ယေဝါပန–အရက္ကသာ၊မဒ္ဓရိယ၊ကုက္ကုစ္စ–တို့တွင် တစ်ပါးပါး နှင့်တကွ ရံခါ ၁၉–ပါးလည်းဖြစ်သည်။ အမည်ထုတ်၍ ဟောရာတွင် သုခ သောမနဿ အရာတို့၌ ဒုက္ခ ဒေါမနဿ ဟုဟောသည်။

၁၀။ ယင်းဒေါသမူ သသင်္ခါရိကစိတ်၌ ယေဝါပန–အရ ထိန၊ မိဒ္ဓနှင့် တကွ (၂၀၊ ၂၁)ပါး ဖြစ်သည်။

၁၁။ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ဝိစိကိစ္ဆာသမ္ပယုတ် မောဟမူစိတ်ဖြစ်ခိုက်၌ ပါဝင်သော တရားများမှာ–လောဘမူ ပထမစိတ်၌ ပြခဲ့သော ၁၆–ပါးမှ ဝီတိ+ဒိဋ္ဌိ+လောဘ မပါ ဝိစိကိစ္ဆာနှင့်တကွ တိုက်ရိုက်ပြ ၁၄–ပါး၊ ယေဝါပန–အရ မနသိကာရ၊ ဥဒ္ဓစ္စတို့နှင့်တကွ ၁၆–ပါး ဖြစ်သည်။

၁၂။ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ဥဒ္ဓစ္စသမ္ပယုတ် မောဟမူစိတ် ဖြစ်ခိုက်၌လည်း ထို့အတူပင် ဝိစိကိစ္ဆာမပါ ဥဒ္ဓစ္စနှင့်တကွ တိုက်ရိုက်ပြ ၁၄–ပါး၊ ယေဝါပန–အရ အဓိမောက္ခ၊ မနသိကာရတို့နှင့်တကွ ၁၆–ပါးပင် ဖြစ်သည်။

(အထူးသတိပြုရန်မှာ တရားကိုယ်အရေအတွက်တို့၌ စိတ်ပါထည့်တွက်ထားသည်ကို အထူးသတိပြုပါ)။

ဝိပါက်အဗျာကတခေါ် အကျိုးတရားဝေဖန်ပုံ
အကျဉ်းချုပ်ကောက်နှုတ်ချက်

၁။ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် စက္ခုဝိညာ မြင်သိစိတ်ဖြစ်ခိုက်၌ အမည်ထုတ်၍ ဟောထားသည့်တရား များမှာ–

ဖဿပဉ္စမက ၅–ပါး၊ (ဥပေက္ခာ)၊ ဧကဂ္ဂတာ–ဈာနင် ၂–ပါး၊ (မန၊ ဥပေက္ခာ)၊ ဇီဝိတ ဣန္ဒြေ ၃–ပါး၊ ဤ ၁၀–ပါးပင်။ တရားကိုယ်အားဖြင့် ၇–ပါးသော၊ ယေဝါပန–အရ မနသိကာရနှင့်တကွ ၈–ပါး ဖြစ်သည်။ (အဆင်းကောင်းကို မြင်လျှင် ကုသလဝိပါက်စိတ်၊ အဆင်းဆိုးကို မြင်လျှင် အကုသလဝိပါက်စိတ် ဖြစ်သည်)။

မြင်စိတ်နှင့်တကွ ဝိထိစိတ်စဉ်ဖြစ်ပုံ

(က) ဘဝင်, ဆင်ခြင်, မြင်ပြီးလျှင်၊ ထို့ပြင် လက်ခံတုံ။
(ခ) စုံစမ်းဆုံးဖြတ်၊ ဇောစိတ်သတ်၊ နှစ်ရပ် တဒါရုံ။
(ဂ) အဆင်းမြင်လျှင်၊ ဖြစ်ရိုးပင်၊ စိတ်စဉ် မှတ်ပါကုန်။
(ဃ) ကြား, နံ, စား, ထိ၊ မြင်တူ၏၊ မှတ်ဘိစိတ်ဖြစ်ပုံ။
(င) ဆင်ခြင်ပြီးခါ၊ ဇော, တဒါ၊ ကြံရာစိတ်ဖြစ်ပုံ။

သာမန်လူတို့မြင်ရာ၌ စိတ်ဖြစ်ပုံ

(က) ထင်ဆဲ ဆင်း ဓာတ်, မြင်လတ်ဦးစွာ၊
မြင်ပြီးတရား, စဉ်းစားပြန်ရာ။
သဏ္ဌာန်ဒြပ်, ပညတ်ပေါ်ကာ၊
မည်နာမ သိရ နောက်ဆုံးမှာ။ ။

ရှုမှတ်သူတို့မြင်ရာ၌ စိတ်ဖြစ်ပုံ

(ခ) မြင်လျှင်မြင်ခြင်း, လက်ငင်းမှတ်လျှင်၊
မြင်ရုံတွင်ပဲ, ပြတ်စဲစိတ်စဉ်။
ရုပ်နာမ်ကွဲလျက်, ဖြစ်ပျက် သိမြင်၊
အနိစ္စ, ဒုက္ခ သဘောထင်။ ။

၂။ သောတဝိညာဏ်–ကြားသိစိတ်၊ ဃာနဝိညာဏ်–နံသိစိတ်၊ ဇိဝှာဝိညာဏ်–စားသိစိတ်၊ ကာယဝိညာဏ်–ထိသိစိတ် ဖြစ်ခိုက်၌လည်း တရားကိုယ်အရအတူတူပင်၊ ကာယဝိညာဏ်၌ ကုသလဝိပါက်ဖြစ်လျှင် သုခဝေဒနာနှင့်ယှဉ်၍ သုခသဟဂုတ် မည်ခြင်း၊ အကုသလဝိပါက်ဖြစ်လျှင် ဒုက္ခဝေဒနာနှင့်ယှဉ်၍ ဒုက္ခသဟဂုတ်မည်ခြင်းမျှသာ ထူးသည်။

၃။ သမ္ပဋ္ဆိန်းခေါ် လက်ခံသည့်စိတ်ဖြစ်ခိုက်၌ ယင်း ၇–ပါးတွင် ဝိတက်၊ ဝိစာရတို့နှင့်တကွ တိုက်ရိုက်ပြ ၉–ပါး၊ ယေဝါပန–အရ အဓိမောက္ခ+မနသိကာရတို့နှင့်တကွ ၁၁–ပါးဖြစ်သည်။ ဝေဒနာမှာ ဥပေက္ခာဖြစ်၍ ဥပေက္ခာသဟဂုတ်ပင်။

၄။ သန္တီရဏခေါ် စူးစမ်းသည့်စိတ် ဖြစ်ခိုက်၌လည်း ဥပေက္ခာ သဟဂုတ်ဖြစ်လျှင် ယင်း ၁၁–ပါးပင်၊ ကုသလဝိပါက် သောမနဿသဟဂုတ်ဖြစ်လျှင် ပီတိနှင့်တကွ ၁၁–ပါးဖြစ်သည်။

၅။ သဟိတ်ကာမ ကုသလဝိပါက်စိတ်သည် ကုသိုလ်ကဲ့သို့ပင် ရှစ်ပါးရှိသည်၊ ယင်းစိတ်ရှစ်ပါး ဖြစ်ခိုက်၌ တရားများသည် ကာမကုသိုလ်ရှစ်ပါး ဖြစ်ခိုက်နှင့်တူ၏၊ ကရုဏာ+မုဒိတာနှင့် ဝိရတီသုံးပါးတို့ မပါဝင်ခြင်းမျှသာ ထူးသည်။

၆။ ရူပဝိပါက် အရူပဝိပါက် လောကုတ္တရာဝိပါက်စိတ်တို့ ဖြစ်ခိုက်၌ ပါဝင်သော တရားကိုယ်များမှာ–ယင်းတို့၏ အကြောင်းကုသိုလ်စိတ်များ ဖြစ်ခိုက်နှင့်အလုံးစုံပင် အရတူ၏။

မြင်သိမှု စသည်တို့၏ အကြောင်းများ

၁။ မျက်စိ၊ အဆင်း၊ အလင်း၊ နှလုံးသွင်းမှု၊ ဤ ၄–ခုရှိမှ မြင်သိမှုဖြစ်သည်။

၂။ နား၊ အသံ၊ အာကာသ၊ နှလုံးသွင်းမှု၊ ဤ ၄–ခုရှိမှ ကြားသိမှုဖြစ်သည်။

၃။ နှာခေါင်း၊ အနံ့၊ သယ်ဆောင်လေ၊ နှလုံးသွင်းမှု၊ ဤ ၄–ခုရှိမှ နံသိမှုဖြစ်သည်။

၄။ လျှာ၊ အရသာ၊ အစိုအရည်၊ နှလုံးသွင်းမှု၊ ဤ ၄–ခုရှိမှ အရသာသိမှုဖြစ်သည်။

၅။ ကိုယ်အကြည်၊ ထိစရာ၊ အမာခံ၊ နှလုံးသွင်းမှု၊ ဤ ၄–ခုရှိမှ ထိသိမှုဖြစ်သည်။

၆။ ဘဝင်စိတ်၊ ထင်ပေါ်သည့်အာရုံ၊ မှီရာရုပ်၊ နှလုံးသွင်းမှု၊ ဤ ၄–ခုရှိမှ ကြံ့သိမှု ဖြစ်သည်။

၇။ အာရုံကောင်း၌ ကုသိုလ်ကံ၏အကျိုး ဝိပါက်စိတ်ဖြစ်သည်၊ အာရုံဆိုး၌ အကုသိုလ်ကံ၏ အကျိုး ဝိပါက်စိတ ဖြစ်သည်။

၈။ ထက်သန်သော ဉာဏ်ယှဉ်ကုသိုလ်ကြောင့် ဉာဏ်ယှဉ် ကုသလဝိပါက် ၄–ခုဖြစ်သည်၊ မထက်သန်သော ဉာဏ်ယှဉ်ကုသိုလ်နှင့် ထက်သန်သော ဉာဏ်မယှဉ်ကုသိုလ်တို့ကြောင့် ဉာဏ်မယှဉ်ဟိတ်ရှိ ကုသလဝိပါက် ၄–ခု ဖြစ်သည်၊ မထက်သန်သော ဉာဏ်မယှဉ်ကုသိုလ်ကြောင့် ဥပေက္ခာသဟဂုတ် သန္တီရဏခေါ် အဟိတ်ကုသလ ဝိပါက်ဖြစ်သည်၊ ၄င်း ကုသလဝိပါက် ၉–ပါးသည် လူ့ဘုံ နတ်ဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေ၊ ဘဝင်၊ စုတိ ကိစ္စဖြင့်လည်း ဖြစ်သည်၊ ကာမ ၁၁–ဘုံ၌ တဒါရုံကိစ္စဖြင့်လည်း ဖြစ်သည်။

၉။ အကုသိုလ်စိတ်၁၂–ပါးကြောင့် အကုသလဝိပါက်စိတ် ၇–ပါးဖြစ်သည်၊ ထိတွင် သန္တီရဏစိတ်သည် အပါယ်လေးဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေဘဝင်၊ စုတိကိစ္စဖြင့်လည်း ဖြစ်သည်၊ သန္တီရဏစိတ် သုံးခုတို့သည် သန္တီရဏကိစ္စ, တဒါရုံ ကိစ္စတို့ဖြင့်လည်း ဖြစ်သည်။

ကြိယာ အဗျာကတတရား ဝေဖန်ပုံ
အကျဉ်းချုပ် ကောက်နှုတ်ချက်

၁။ ပဉ္စဒ္ဒါရာဝဇ္ဇနိ်းစိတ်ဖြစ်ခိုက်၌ ပါဝင်သော တရားများမှာ သမ္ပဋိစ္ဆိန်း ဖြစ်ခိုက်နှင့်တူ၏၊ တရားကိုယ် ၁၁–ပါးပင်။

၂။ မနောဒ္ဒါရာဝဇ္ဇနိ်းစိတ်ဖြစ်ခိုက်၌ ပါဝင်သော တရားတို့မှာ အထက်ပါ ၁၁–ပါးတွင် ဝိရိယနှင့်တကွ ၁၂–ပါး ဖြစ်သည်၊ (ဤအာဝဇ္ဇနိ်း၂–ပါးသည် ပုထုဇဉ်သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့်လည်း သက်ဆိုင်၏၊ ကျန်ကြိယာစိတ် ၁၈–ပါးသည် ရဟန္တာတို့နှင့်သာ ဆိုင်သည်။

၃။ ဟသိတုပ္ပါဒ်ခေါ် ရဟန္တာတို့၏ ပြုံးရွှင်စိတ် ဖြစ်ခိုက်၌ အထက်ပါ ၁၂–ပါးတွင် ပီတိနှင့်တကွ ၁၃–ပါးဖြစ်သည်၊ ဝေဒနာမှာ သောမနဿဖြစ်၍ သောမနဿသဟဂုတ် ခေါ်သည်။

၄။ သဟိတ်ကာမ ကြိယာစိတ်သည် ကာမကုသိုလ်စိတ်ကဲ့သို့ပင် ရှစ်ပါးရှိသည်၊ ယင်း စိတ် ရှစ်ပါးဖြစ်ခိုက်၌ ပါဝင်သော တရားများမှာ ကာမကုသိုလ်စိတ် ရှစ်ပါးဖြစ်ခိုက်နှင့် တူ၏၊ ဝိရတီသုံးပါး မပါဝင်ခြင်းမျှသာ ထူးသည်။

၅။ ရူပကြိယာ အရူပကြိယာ စိတ်တို့ဖြစ်ခိုက်၌ ပါဝင်သော တရားတို့မှာ ရူပကုသိုလ် အရူပကုသိုလ်စိတ်တို့ ဖြစ်ခိုက်နှင့်တူ၏။

ကုသိုလ် အကုသိုလ် အဗျာကတ စာရင်းပေါင်းချုပ်

၁။ ကာမကုသိုလ် ၈၊ ရူပကုသိုလ် ၅၊ အရူပကုသိုလ် ၄၊ လောကုတ္တရာကုသိုလ် (မဂ်) ၄၊ ဤကုသိုလ်စိတ် ၂၁–ပါး ဖြစ်ခိုက်၌ ပါဝင်သော စိတ် စေတသိက်တရားတို့ကို ကုသလာမမ္မာ–ကုသိုလ် တရားဟု ဟောသည်။

၂။ အကုသိုလ် ၁၂–ပါးဖြစ်ခိုက်၌ ပါဝင်သောစိတ်,စေတသိက်တရားတို့ကို အကုသလာ မမ္မာ အကုသိုလ်တရားဟု ဟောသည်။

၃။ (က) စက္ခုဝိညာဏ်စသော အကုသလဝိပါက် ၇၊ အဟိတ်ကုသလဝိပါက် ၈၊ ကာမကုသိုလ်နှင့် အလားတူ သဟိတ်ကာမဝိပါက် ၈၊ ရူပဝိပါက် ၅၊ အရူပဝိပါက် ၄၊ လောကုတ္တရာဝိပါက် (ဖိုလ်) ၄၊ ဤဝိပါက်စိတ် ၃၆–ပါး ဖြစ်ခိုက်၌ ပါဝင်သောစိတ် စေတသိက် တရားတို့ကို ဝိပါက် အဗျာကတဟုဟောသည်။

(ခ) ပဋ္ဌာဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း၊ မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း ဟသိတုပ္ပါဒ်ဟူသော အဟိတ်ကြိယာ ၃၊ သဟိတ်ကာမကြိယာ ၈၊ ရူပကြိယာ ၅၊ အရူပကြိယာ ၄၊ ဤကြိယာစိတ် ၂၀ ဖြစ်ခိုက်၌ ပါဝင်သော စိတ် စေတသိက်တရားတို့ကို ကြိယာ အဗျာကတဟု ဟောသည်။

(ဂ) ဟဒယဝတ္ထုမပါ ရုပ် ၂၇–ပါးကို ရုပ်အဗျာကတဟု ဟောသည်။

(ဃ) နိဗ္ဗာန်ကို အသင်္ခတ အဗျာကတဟု ဟောသည်။

ဤ ဝိပါက်၊ ကြိယာ၊ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်တို့ကို အဗျာကတာ ဓမ္မာ–အဗျာကတတရားဟု ဟောသည်။

ဗုဒ္ဓဝါတော်စဉ် တရားတော်

(ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူပြီးသည့်နောက် ခုနစ်ဝါမြောက်၌ တာဝတိံသာ နတ်တို့ရှာ ပင်လယ်ကသစ်ပင်ရင်း ခင်းထားအပ်သော ပဏ္ဏုကမွလာကျောက်ဖျာထက်တွင် ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး အဘိဓမ္မာ ဒေသနာ တော်ကို ဟောကြားတော်မူခဲ့သည်၊ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ဟောကြားတော်မူအပ်သော ထိုအဘိဓမ္မာ ဒေသနာတော်ကို ဟောကြားတော် မူရန် အခွင့်ရောက်လာသော ကျေးဇူးတော်ရှင် မဟာစည်ဆရာတော် ဘုရားကြီးသည် ၁၃၃၆–ခုနှစ်၊ ပြာသိုလပြည့်နေ့မှစ၍ "ဗုဒ္ဓဝါတော်စဉ်တရားတော်" အမည်ဖြင့် ဟောကြားတော် မူရာ၌ ထည့်သွင်းဟောကြားသင့်သော အဘိဓမ္မာတရားများ ကိုလည်း ထည့်သွင်း ဟောကြားတော်မူသည်၊ ထိုသို့ ဟောကြားတော်မူရာ၌ ကာမကုသိုလ်ကို ၂–ရက်၊ ရူပကုသိုလ်, အရူပ ကုသိုလ် တို့ကို ၁–ရက်စီ၊ လောကုတ္တရာ ကုသိုလ်ကို တပေါင်းလကွယ်နေ့နှင့် သင်္ကြန်တွင်း ၃–ရက်ဆက်၍ ဟောကြားတော် မူသည်၊ ပဓာနဖြစ်သော ဆောင်ပုဒ်များကိုမူ စာရွက်စာတမ်းရိုက်နှိပ်လျက် တရားနာပရိသတ်တို့အား ဝေငှထားပေသည်၊ ဝေငှခဲ့သည့် စာရွက်စာတမ်းတို့၌ ပါရှိသော အဘိဓမ္မာတရားတို့မှာ ဖော်ပြလတ္တံ့အတိုင်းဖြစ်၏)

အဘိဓမ္မာ၌ ကာမာဝစရကုသိုလ်ကို ဝေဖန်ပြုံ

၁။ သောမနဿသဟဂုတ် ဉာဏသမ္ပယုတ် အသင်္ခါရိကစိတ်, သသင်္ခါရိကစိတ်ဖြစ်ခိုက်၌ အမည်ထုတ်၍ ဟောထားသော တရားတို့မှာ–

ဖဿ, ဝေဒနာ, သညာ, စေတနာ, စိတ်	(ဖဿပဋ္ဌမက ၅–ပါး)
ဝိတက်, ဝိစာရ, ပီတိ,(သုခ) ဧကဂ္ဂတာ၊	(ဈာနင် ၅–ပါး)
သဒ္ဓါ, ဝီရိယ, သတိ, သမာဓိ, ပညာ, (မန–သောမနဿ)၊ ဧဝိတ၊	(ဣန္ဒြေ ၈–ပါး)
(သမ္မာဒိဋ္ဌိ, သမ္မာသင်္ကပ္ပ, သမ္မာဝါယာမ, သမ္မာသတိ, သမ္မာသမာဓိ)	(မဂ္ဂင် ၅–ပါး)
သဒ္ဓါ, ဝီရိယ, သတိ, သမာဓိ(ပညာ)ဟီရိ, သြတ္တပ္ပ	(ဗိုလ် ၇–ပါး)
အလောဘ, အဒေါသ (အမောဟ)	(မူလ ၃–ပါး)
(အနဘိဇ္ဈာ, အဗျာပါဒ, သမ္မာဒိဋ္ဌိ)	(ကမ္မပထ ၃–ပါး)
(ဟီရိ, သြတ္တပ္ပ)(လောကပါလ ၂–ပါး)	
ကာယပဿဒ္ဓိ, စိတ္တပဿဒ္ဓိ, ကာယလဟုတာ, စိတ္တလဟုတာ,	
ကာယမုဒုတာ, စိတ္တမုဒုတာ, ကာယကမ္မညတာ, စိတ္တကမ္မညတာ,	
ကာယပါဂုညတာ, စိတ္တပါဂုညတာ, ကာယုဇုကတာ, စိတ္တုဇုကတာ၊	(ပဿဒ္ဓိစသည် ၁၂–ပါး)
(သတိ, သမ္ပဇဉ်)	(ဥပကာရတရား ၂–ပါး)
(သမထ, ဝိပဿနာ)	(ယုဂနद္ဓ ၂–ပါး)
(ပဂ္ဂါဟ, အဝိက္ခေပ)	(ညီမျှစေအပ်တဲ့တရား ၂–ပါး)

ဤ ၅၆–ပါးပင်ဖြစ်သည်၊ တရားကိုယ်အားဖြင့် ၃၀–မျှသာရှိသည်။ ယေဝါပန–အရ အဌကထာ၌ပြသော တရားတို့မှာ–

ဆန္ဒ, အဓိမောက္ခ, မနသိကာရ, တတြမဇ္ဈတ္တတာ	(အမြဲယှဉ် ၄–ပါး)
ကရုဏာ, မုဒိတာ	(အပွမည်သာ ၂–ပါး၊ ရံခါသာယှဉ်သည်)
သမ္မာဝါစာ, သမ္မာကမ္မန္တ, သမ္မာအာဇီဝ	(ဝိရတီ ၃–ပါး၊ ရံခါသာယှဉ်သည်)

ဤ ၉–ပါးတို့ပင်ဖြစ်သည်၊ ၂–ရပ်ပေါင်းလျှင် တရားကိုယ် ၃၉–ပါးဖြစ်သည်။

၂။ သောမနဿသဟဂုတ် ဉာဏဝိပ္ပယုတ် အသင်္ခါရိကစိတ်, သသင်္ခါရိက စိတ်ဖြစ်ခိုက်၌ ယင်း ၃၉–ပါးမှ ပီတိမပါ၍ ၃၈–ပါးဖြစ်သည်။

၃။ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ဉာဏသမ္ပယုတ် အသင်္ခါရိကစိတ်, သသင်္ခါရိက စိတ်ဖြစ်ခိုက်၌ ယင်း ၃၉–ပါးမှ ပီတိမပါ၍ ၃၈–ပါးဖြစ်သည်။

၄။ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ဉာဏဝိပ္ပယုတ် အသင်္ခါရိကစိတ်, သသင်္ခါရိကစိတ်၌ဖြစ်ခိုက် ယင်း ၂၉–ပါးမှ ဉာဏ်ပညာရော ပီတိရော မပါ၍ ၃၇–ပါးသာဖြစ်သည်။

မှတ်ချက်။ ။ လက်သည်းကွင်းဖြင့် ရေးနှင့်ထပ်တူဖြစ်ကြောင်းပြသည်၊ နောက်၌လည်း နည်းတူပင်။

ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်မှ မဂ်စိတ်၌ ဝေဖန်ချက် အကျဉ်းချုပ်

အရိယမဂ်စိတ်ဖြစ်ခိုက်၌ ပါဝင်သော တရားများမှာ ကာမကုသိုလ် ပထမစိတ်၌ ပါဝင် ၅၆–ပါးနှင့် ဝိရတီသုံးပါး အနည်ဘတည်ဿာမီတိန္ဒြေ တစ်ပါးအားဖြင့် ၆၀–တိတိဖြစ်သည်၊ တရားကိုယ်အားဖြင့် ၃၃–ပါးသာရှိသည်။

ယေဝါပနအရမှာလည်း ဆန္ဒစသည် အမြဲယှဉ် ၄–ပါးသာဖြစ်သည်။ နှစ်ရပ်ပေါင်းလျှင် တရားကိုယ် ၃၇–ပါးဖြစ်သည်။

ပဋ္ဌိပဒါနှင့် အဘိညာဉ်ခွဲခြားချက် (အဌသာလိနီ စသည်)

(၁) ရုပ်နာမ်ကို သိမ်းဆည်းရာ၌လည်းကောင်း၊ (၂) ရုပ်နာမ်ကို ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ်ရာ၌လည်းကောင်း၊ (၃) အကြောင်းနှင့်အကျိုးကို သိမ်းဆည်းရာ၌လည်းကောင်း၊ (၄) လက္ခဏာရေးသုံးပါးကို သိမြင်ရာ၌လည်းကောင်း၊ (၅) မဂ်မှန် မဂ်မှားကို ဆုံးဖြတ်ရာ၌လည်းကောင်း ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ကိလေသာစိတ်ကို သုံးကြိမ်အထိ ရှုမှတ်၍ပယ်ရလျှင် ဒုက္ခပဋ္ဌိပဒါ (ဆင်းရဲသောအကျင့်) မည်၏၊ တစ်ကြိမ် နှစ်ကြိမ်မျှ ရှုမှတ်ရုံဖြင့် ပယ်နိုင်လျှင် သုခပဋ္ဌိပဒါ (ချမ်းသာသောအကျင့်) မည်၏။

ဥပက္ကိလေသမှ လွတ်သော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်စသည်၌ ကြာမြင့်စွာ တည်နေပြီးမှ အရိယမဂ်ဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်လျှင် ဒန္ဓာဘိညာ (နှေးသော အသိဉာဏ်)မည်၏၊ ထိုဉာဏ်များဖြစ်၍ မကြာမီပင် အရိယမဂ်ဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်လျှင် ခိပ္ပါဘိညာ (မြန်သော အသိဉာဏ်)မည်၏။

ဝိသုဒ္ဓိနှင့် ဉာဏ်ဖြစ်ပုံ အကျဉ်းချုပ်

သီလဝိသုဒ္ဓိပြည့်စုံမှ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိဖြစ်နိုင်သည်၊ နိဝရဏကင်းသော စိတ်တည်ငြိမ်မှု သမာဓိကို စိတ္တဝိသုဒ္ဓိခေါ်သည်၊ ယင်းစိတ္တဝိသုဒ္ဓိပြည့်စုံမှ နာမရူပဝရိစ္ဆေဒဉာဏ်နှင့် ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဖြစ်သည်၊ ယင်း ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ ပြည့်စုံမှ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်နှင့် ကင်္ခါဝိတရဏ ဝိသုဒ္ဓိဖြစ်သည်၊ ယင်း ဝိသုဒ္ဓိပြည့်စုံမှ သမ္မသနဉာဏ် စသည်ဖြစ်သည်၊ သို့ဖြစ်၍ ရုပ်နာမ် ကြောင်းကျိုး စသည် သရုပ်ခွဲပုံ ဆင်ခြင်ရုံမျှဖြင့် နာမရူပဝရိစ္ဆေဒဉာဏ် စသည် မဖြစ်ဟု မှတ်ရာ၏၊ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ စသည် အကြောင်းမရှိသောကြောင့်ပင် ဤအချက်သည် ဒုက္ခပဋ္ဌိပဒါကိုပြသော အဌကထာစကားဖြင့်လည်း ထင်ရှား၏။

ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်၌ အကုသိုလ်ကိုဝေဖန်ပုံ အကျဉ်းချုပ်

၁။ သောမနဿသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် အသင်္ခါရိက လောဘမူ ပထမစိတ်ဖြစ်ခိုက်၌ အမည်ထုတ်၍ ဟောထားသော တရားတို့မှာ–

ဖဿပဉ္စမက ၅–ပါး၊ ဈာနင် ၅–ပါး	(ကုသိုလ်စိတ်ကဲ့သို့ပင်)
ဝိရိယ (သမာဓိ, မန, သောမနဿ)ဧဝိတ	(ဣန္ဒြေ ၅–ပါး)
မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ(သင်္ကပ္ပ, ဝါယာမ, သမာဓိ)	(မိစ္ဆာမဂ္ဂင် ၄–ပါး)
(ဝိရိယ, သမာဓိ) အဟိရိက, အနောတ္တပ္ပ	(ဗိုလ် ၄–ပါး)
လောဘ, မောဟ	(မူလ ၂–ပါး)
(အဘိဇ္ဈာ, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ)	(ကမ္မပထ ၂–ပါး)
(အဟိရိက, အနောတ္တပ္ပ)	(လောကနာသက ၂–ပါး)
(သမထ, ပဂ္ဂဟ, အဝိက္ခေပ)	(ယုဂနद္ဓစသည် ၃–ပါး)

ဤ ၃၂–ပါးပင်ဖြစ်သည်၊ တရားကိုယ်အားဖြင့် ၁၆–ပါးမျှသာ ဖြစ်သည်။ ယေဝါပန–အရ အဌကထာ၌ ပြသော တရားတို့မှာ–

ဆန္ဒ, အဓိမောက္ခ, မနသိကာရ, ဥဒ္ဓစ္စ–ဟူသော ဤ ၄–ပါးပင် ၂–ရပ်ပေါင်းလျှင် တရားကိုယ် ၂၀–မျှသာဖြစ်သည်။

၃။ သောမနဿသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ် အသင်္ခါရိက လောဘမူ တတိယစိတ်၌ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမပါ ယေဝါပနအရ မာနနှင့်တကွ တရားကိုယ် ၂၀–ပင် ဖြစ်သည်။

၅။ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် အသင်္ခါရိက လောဘမူ ပဉ္စမစိတ်၌ ဒိဋ္ဌိနှင့် ပီတိမပါ၊ ပထမစိတ်မှ ၁၉–ပါး ဖြစ်သည်။

၇။ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ် အသင်္ခါရိက လောဘမူ သတ္တမစိတ်၌ ဒိဋ္ဌိနှင့် ပီတိမပါ၊ မာနနှင့်တကွ (တတိယစိတ်မှ) ၁၉–ပါးဖြစ်သည်။

၂–၄–၆–၈။ လောဘမူ ဒုတိယစသော သသင်္ခါရိကစိတ် ၄–ပါးတို့၌ ယေဝါပနအရ ထိန, မိဒ္ဓနှင့်တကွ ၂၂–၂၂–၂၁–၂၁ အစဉ်အတိုင်းဖြစ်ကြသည်။

၉။ ဒေါမနဿသဟဂုတ် ဒေါသမူ အသင်္ခါရိကစိတ်၌ ပီတိ လောဘနှင့် ဒိဋ္ဌိမပါ၊ ဒေါသနှင့်တကွ ၁၈–ပါးဖြစ်သည်၊ ဣဿာ မစ္ဆရိယ ကုက္ကုစ္စတို့တွင် တစ်ပါးပါးနှင့်တွဲ၍ ၁၉–ပါးလည်းဖြစ်သည်၊ သုခ သောမနဿအရာတို့၌ ဒုက္ခ ဒေါမနဿ–ဟု ပြဆိုသည်။

၁၀။ ယင်းသသင်္ခါရိကစိတ်၌ ထိန မိဒ္ဓနှင့်တကွ ၂၀–၂၁–ပါးဖြစ်သည်။

၁၁။ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ဝိစိကိစ္ဆာသမ္မယုတ် မောဟမူစိတ်၌ ပါဝင်သော တရားများမှာ လောဘမူ ပထမစိတ်၌ ပြခဲ့သော ၁၆–ပါးမှ ပီတိ, လောဘနှင့် ဒိဋ္ဌိမပါ ဝိစိကိစ္ဆာနှင့်တကွ တိုက်ရိုက်ပြ ၁၄–ပါး၊ ယေဝါပန–အရ မနသိကာရနှင့် ဥဒ္ဓစ္စ ၂–ပါးအားဖြင့် ၁၆–ပါးဖြစ်သည်။

၁၂။ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ဥဒ္ဓစ္စသမ္မယုတ် မောဟမူစိတ်၌လည်း ထို့အတူပင် ဝိစိကိစ္ဆာမပါ၊ ဥဒ္ဓစ္စနှင့်တကွ တိုက်ရိုက်ပြ ၁၄–ပါး၊ ယေဝါပန–အရ အဓိမောက္ခနှင့် မနသိကာရ ၂–ပါးအားဖြင့် ၁၆–ပါးပင် ဖြစ်သည်။

မှတ်ချက်။ ။ ( )လက်သည်းကွင်းဖြင့် ရှေးနှင့်ထပ်တူ ဖြစ်ကြောင်းပြသည်။

(ဤသည်လျှင် စာရွက်စာတမ်းဖြင့် ရိုက်နှိပ်စေသည့် တရားတို့ဖြစ်၏။)

အဘိဓမ္မာတရားတော်ကြီး

ဤတွင်ပြီးပြီ။